

BIBLIOTECANAZ

XXXVII

E

62

NAPOLI

46

60

~~47~~ P 134

~~5~~

~~109~~

BIBLIOTECA NAZ.

Vittorio Emanuele III

XXXVII

E

62

NAPOLI

VERITAS HEBRAICA

FONS VERSIONUM

HEBRAISMUS
RESTITUTUS
Autore
MATTHIA WASMUTH.
Chilmi
Anno 1693.

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע ה' בְּקוֹלֵךְ

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' בְּקוֹלֵךְ וְיִשְׁמַע ה' בְּקוֹלֵךְ

Imprimatur coram nobis, comitum pers. videntibus.
Dilectis.

Borum laborum fructus illustris Sapientis

Eugeniibus tantum ad postulas et interpp. otium et bonam mentem. F. B. G. 1693.

B.D. MATTHIÆ WASMUTHI
HEBRAISMUS

Facilitati & Integritati suæ

RESTITUTUS:

I. NOVA GRAMMATICA, compendiosa simul
& absolutissima, 50. REGULIS tam perspicue & succincte comprehensa,
ut facillime proprie Arte a quovis intelligi & addisci possit: *Instructe*
ad illud Professione, & praeunte Specimine Analysis ad
utrumque hujus Grammatica.

II. ACCENTUATIONIS Hebraeae Institutione
Methodica; quæ desiderata tot seculis, interpunctionum S. Textus
Hebraei per accentus, certa & evidens ratio, plenè & perspicue nunc traditur *Is.*
Regulis, perpetua locorum parallelorum inductione confirmatis: praevisa
Synoptica Instructione ad eandem doctrinam pariter proprie
Arte facillè assequendam.

III. VINDICIIS Sacrae Scripturae Hebraeae,
quibus (1) Originalis *Ausbenetica Divina*, tam Vocalium & Accentuum,
quam Literarum S. Textus Hebraei; (2) Accentuum *Infallibile Ministerium sensus*
ad interpretationem S. Script, summe necessarium; adversus impia & imperi-
tatorum praesudicia, imprimis contra *Cappellum, Walconum,*
& Isaac. Vossium, solide asseruntur.

Tertia nunc vice auctior editus

ab

HENRICO OPITIO, D.

ante hac Orient. Lingg. nunc vero S. Theol. Prof. Ord.

Cum PRIVILEGIO Serenissimi Electoris Saxoniae.

LIPSIAE & FRANCOFURTI,
Sumptibus JOH. HEREBORDI KLOSII, Bibliop. Lips.
Anno MDCCXIV,

D. Jacobus Martini in Speculo ration.
pag. 818.

Wer im Studio Theologico recht und wohl studiren will, der muß Grammaticam hoch halten, und allerhand Sprachen lernen; damit er nicht per Interpretem, sondern den Heil. Geist in seiner selbst eigenen Sprache hören, ihn verstehen, mit ihm reden, von den Versionibus judiciren, die Widersacher, so die Fontes turbiren, hintertreiben, confutiren und mächtig überwinden können.

Summi Theologi, Dn. D. CALOPTII, Thesis IV. Anti-syncretistica:
Theologiæ Studio LONGE MAGIS necessaria est Lingvæ Hebrææ & Græcæ notitia, quam Theologiæ Scholasticæ, aut Patrum Studium, aut Philosophiæ, ac nominatim Logicæ & Metaphysicæ cultura.

Adversus

Malevolorum quorundam malignas arroffiones

Suspensâ præforibus Amuleta,

Celeberrimorum quorundam Philologorum,

De

HEBRAISMO hoc RESTITUTO JUDICIA.

I.

Viri ab omni Orientali Eruditione longè celeberrimi,

DN. CHRISTIANI RAVII, Profess.

ante hac Regii Upsal. nunc Francofurt. longè meritissimi; quod
dedit in Causa Anti - Conringianâ, Upsaliæ

Mense Febr. 1669.

Eruditissimum est, quicquid *Dn. D. Wasmuthus*
scribit de Kri & Cribh, quicquid de pun-
ctis Accentuum promittit, quicquid de
Vocalibus & literis testatur, quicquid de
sanitate Codicis Hebræi in genere, quic-
quid de locis innumeris per totum Codicem
Ebræum, citatis in HEBRAISMO
RESTITUTO, Opere incredibiliter bo-
no, inque Vindiciarum Biblicarum Parte

primâ & secundâ, ei Operi annexarum, & nunc in tertiâ Anti-
Conringio, divinitus scribit. -- Hoc omne, & quicquid de Codice
Hebræo scripsit scribetque *Dn. D. Matthias Wasmuthus*, cum eô
asserô, eodem quò ille sensu, & quò ille pugnat, contra nonnihil
vacillantes vel seductos, eodem sensu ego pugnem, si opus sit, &c.

Et in Catalogo publico Lektionum illust. Acad. Upsaliensis.

Christianus Ravius Berlinas, incipiet publicè explicare *Rever.*
plur. Matth. Wasmuthi, SS. Theol. D. Grammaticam Hebræam, 50,
Regulis absolutam, quâ non datur hodie plenior, & quæ una locò
vicenarum sufficiat, Certè *Cl. Trostii, Erpenii, Baldovii, Schickardi,*
& *Buxtorfii*, vel *Compendia* vel *Thesauros* longè transcendit.

II.

Viri aternâ memoriâ dignissimi,

DN. JOHANNIS HENRICI HOTTINGERI,
in Lit. d. 2. Sept. 1666. Tiguri datis, ad Celeberr. Dn. D. Mauritium,
antehac in Acad. Kiloniensi Prof. Jur. Pr. nunc in Camera Imper-
riali, quæ Spiræ est, Assessorem Illustrem.

Celeberrimi *D. Wasmuthi* Nomen, pridem in his notum fuit Re-
gionibus Montanis. Jam antehac præclara, haut vulgaris Lin-
gvarum Orientalium peritiâ, dedit specimina. Unde & tantò mi-
hi, pretiosissimum per te nuper missum, acceptius fuit munus Char-
taceum. Gratias pro eò ago maximas. Et quanquam totum, quod
magnò labore & judicio collectum est, *D. Wasmuthi* Scriptum, ma-
gnam Literis Hebraicis fœneretur lucem, illa tamen, quæ *Capelli* &
Waltoni sententiæ jugulum petunt, propterea sunt *ἐξ ἑκα ἀλλων*, quod
optimam causam, masculè & dextrè Vir doctissimus defenderit,
Adeò hæctenus ab illa *Capelli* abhorruì novitate, ut nesciam, an in
Contextum S. quicquam adversariis concedi posset, quod majori
cum periculo auctoritatis ejus esset conjunctum, Hòc ergò nomine
D. Wasmuth ingens fecit operæ pretium, &c.

III.

Trigæ Celeberr. Batavorum infra scriptorum.

R everendi & Clariss. Viri *D. Matth. Wasmuthi* Librum, cui titulus,
Hebraismus restitutus, attentè & sedulò (ut quidem negotia no-
stra ferebant) lustravimus. Quantum verò sic nobis observare li-
cuit, judicamus laudatum illud Opus non solùm accuratâ methodò
digestum esse, sed etiam multiplici eruditione, ac singularis peritiæ
in omnibus ad literaturam Hebraicam spectantibus demonstratione
refertum: Comprehendere enim Thesaurum Grammaticæ istius
absolutissimum & locupletissimum, sive Literarum & Punctorum
tractationem spectes, sive Etymologiam, sive Syntaxin, sive ipsam
accentuationem: sic omnia suis Regulis descripta sunt accuratissi-
mè, Regulæ Exemplis comprobatae diligentissimè, adjectis magnâ
industria passim suis Exceptionibus & Anomaliis; adeò quidem, ut
nusquam

nusquam hactenus à quoquam omnia & singula tam exactè ac plene delineata viderimus. Præclaram quoque laudem nominatim meretur Pars illa, quæ complectitur doctissimas & laboriosissimas *Vindicias Integritatis S. Scripturæ*, & specialius V.T. in lingvâ suâ originali, contra periculosissimum errorem aliorum quorundam. Hinc non solum S. Theologiæ Studiosis, sed etiam Ecclesiarum pastoribus, & *Philosophis* quibusvis, Thesaurum istum, ad lingvam S. felicissimè excolendam, suæque circa hanc studia plenissimè perficienda, censemus utilissimum; atque ita de meliori notâ eum commendamus: Reverendo & Clarissimo Auctori, Herculeum illum laborem, tam prosperò & gloriosò successu exantlatum, gratulantes. DEumque Opt. Max. venerantes, ut ipsum Bono publico diu servet incolumen.

*Dabamus Ultrajecti
VII. Kal. Februarii
A.D. cL bc LXIX.*

GISBERTUS VOETIUS, Theol. Prof.
ANDREAS ESSENIUS, Theol. Prof.
JOH. LEUSDEN, Ling. S. Professor.

IV.

Celeberr. DN. LEUSDENII, Hebraicæ Literaturæ
per Belgium Statoris optimi,

De

ATRIO OPITIANO Lingvæ Sanctæ
Velut Isagoge in Hebraismum restitutum.

* *

Clariss. M. HENRICO * OPITIO, Amico Suo,
S.P.D. JOHANNES LEUSDEN.

U^Ltimæ tuæ Literæ 17. Jun. Jenæ scriptæ, denique in fine Augusti ad manus meas pervenerunt, unâ cum *Atrio tuo Lingvæ Sanctæ &c.* Laudo summopere conatus tuos, & zelum tuum pium, quò ad studia hæc sacra & summè necessaria promovenda incitaris. Utinam multi tui essent similes! Utinam studiosa juvenus utilitatem & necessitatem Lingvarum perciperet, & hoc aliisque mediis incitaretur ad studium hoc inchoandum & continuandum! Nunquam fuerunt tam felicia tempora, qualia jam sunt, quibus hæc studia tam facilia

reddantur, & ferè in os intruduntur. Tu in *Atrio* tuò facillimam methadum propinas, per quam, si quis eam sequi velit, facillimè ad cognitionem Lingvæ S. perveniet. Primò proponis *Consilium de studio lingvæ Hebræe benè & feliciter inchoando & discendo*. Deinde sequitur *Compendium*, in quò regulæ & præcepta Grammaticæ succinctè, breviter & solidè post invicem describuntur. Et hoc *Compendium* mihi eo magis arridet, quia ubique ablegas Lectori: em ad insignè & nunquam satis laudandum Opus *Hebraismi Restituti, Clarissimi D. Wasmuthi*. Soleo semper Opus illud insignè privatim & publicè Studiosis commendare. Etiam in iteratà editione *Philologi Hebrai, pag. 164.* (quæ jam ad finem properat, & propediem lucem adspiciet), sic scribo: *Si quis plura desideret, (loquor de Anti-*quit. Vocalium), *legat Cl. Matthiæ Wasmuthi solidas Vindicias S. Hebræe Scriptura, laboriosissimo Hebraismo Restituto adjunctas, in quibus divinam vocalium & accentuum auctoritatem luculenter & non sine justò Zelò probat.* Denique præter solidam quorundam Capitus *Analysin* Grammaticam, & *Valoris Accentuum demonstrationem*, in brevi quali Tabella propinas, omnes Voces irregulares, quæ remoram Tyronibus injicere possent, & simul allegas loca, ubinam in *Hebraismo Restituto* investigari possint. Ego nuper Studioso in mandatis dederam, ut omnes illas voces secundum ordinem librorum V. Tri, ex *Hebraismo* investigaret, & in peculiari libro annotaret. Hæc investigatione ferè ad umbilicum perductà, ecce traditur mihi tuum *Atrium*, in quò ex Voces, tanquam tibus præparatus, mihi proponuntur. Non potest non orbis literatus tibi gratias agere. Deus conatibus & laboribus tuis affatim benedicat. Si nonnulla exemplaria data occasione ad nos transmittere possis, facies rem Studiosis, qui viderunt, gratissimam. Plura jam non scribo propter temporis angustiam. Vale plurimum à Tuo ad omnia paratissimo,

Dab. Ultrajecti, 31. A. 1671.

JOHANNE LEUSDEN.

Conferri plura possunt sub calcem Anti-Conringi I, & in Heautontimorumenò Conringio Hebræo-Mastige, à pag. 72. usq. 79.

LECTO-

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

HENRICUS OPITIUS, D.

DAmus Tibi, L. B. novam editionem *in signis Operis Hebraeo-Wasmuthiani* hinc inde ex B. Autoris Exemplari à me aucti, quod meritò suò tùm à *Grammatices Hebrae* singulari *axe* & perfectione, tum ab *Accentuationis* divinæ restructuræ notitià, tùm à *Vindictis Authentica, integritatis ac certitudinis fontium Hebraeorum* contra Capellum, Waltonum & Isaacum Vossium aliosque Scripturæ hostes inscripsit B. Autor *HEBRAISMUM facilitati & integritati suæ RESTITUTUM*. In laudes hujus operis hac vice ut excurram, nequaquam opus esse duco, cum nemo sit, quod sciam, qui Opus istud hodiè vituperet, quin potius, quanti id plerique Hebraizantium fecerint, exinde haud difficulter patet colligi, quod vel decem inde facta fuerint Grammaticæ Compendia, ac quilibet pro suo ingenii modò Opus hoc in suum Usum trahere voluerit. Sufficere quidem facile potuisset illud, quod ante hos XXIII. annos in gratiam Lingvæ S. tironum ejusdem dedimus *Compendium in Atrio nostro Lingvæ S.* ipso consentiente & probante B. Autore, ob id imprimis, quia ubique unum eundemque utriusvis Regularum & Verborum tenorem tam constanter servavimus, ut alterum alterius fundamentum ac complementum; ambo verò mutua discentibus subsidia facillima præstare possint, quò minus per multas Grammaticas diversæ semper methodi volitare & dubiis doctrinarum sedibus fluctuare opus sit: cum aliorum inde facta Compendia vel quoad Verba & ordinem sint immutata, vel cum aliorum præceptis confusa, veluti cum ex diversis jusculis unum facit coquus. Sed facile hic cuivis suo abundare sensu permittimus. Hoc tamen dissimulare non possum, audax nimis & nescio cujus tituli facinus fuisse, quod in bonum hoc opus superiori anno designavit Magister quidam Lipsiensis S. unà cum Bibliopolà, qui rapaci plane manu in opus illud involarunt, rem alienam invitò Domino contrectarunt, & non decerpendo aut delibando, sed tantum non totum id descri-

b

bendo

bendo maleq; interpolando citra ullam necessitatem aut defectum Exemplarium, sed turpis tantum lucri causâ orbi erudito pro Hebraismo Wasmuthiano obtrudere ausi fuerunt. Quam inhonestum verò & impium sit factum, uterque & Autor & promotor ejus facile discere potuissent ex B. Lutheri admonitione, quam Vir Beatus Bibliis suis Germanicis præfixit simili in casu scribens: *S. Paulus spricht, der Geiz ist eine Wurzel alles Übels. Solchen Spruch erfahren wir in dieser schändlichen bösen Zeit so gewaltig, als man nicht wohl dergleichen in allen Historien findet. :: Der selbe verfluchte Geiz hat unter allen andern Übeln, so er treibet/ sich auch an unsere Arbeit, darinnen seine Bosheit und Schaden zu üben, = und führet der Geiz zu, und thut unsern Buchdruckern (Verlegern) diese Schalkheit und Vüberey, daß andere flugs nachdrucken, und also der Unsern Arbeit oder Unkost berauben zu ihren Gewinn, welches eine rechte öffentliche Rauberey ist, die Gott auch strafen wird, und keinem ehelichen Christen Menschen wohl anstehet. :: Noch muß ich klagen über den Geiz, daß die geizigen Wänste und rauberischen Nachdrucker mit unserer Arbeit untreulich umgehen. Denn weil sie allein ihren Geiz suchen, fragen sie wenig darnach, wie recht oder falsch sie es hinnach drucken. Sie machens hin rips, raps, es gilt Geld.* Et quæ ibidem Vir Beatus hunc in sensum plura habet. Quandoquidem itaque non solum nunc nova in publicum prodit Editio, sed & ex priori editione nonnulla adhuc supersunt Exemplaria, quæ tum ob Observationes, quibus nova hæc Editio aucta est, calci Grammaticæ adjectas, tum ob paginas antiquas servatas multis, adhuc adamatur: igitur svasor ero omnibus, qui B. Wasmuthi laboribus uti velint, his potius Editionibus, quàm spuria illa & malè interpolata Steinbrecheriana editione utantur. Sic enim

DULCIUS EX IPSO FONTE BIBENTUR AQVÆ.

Merito verò publicè hic laudandus est Vir integerrimus DN. JOH. CASPAR MEYERUS, quod non vi aliisve iniquis modis, sed suis sumptibus id Opus sibi comparare ac Orbi erudito legitime communicare voluerit, qui etiam ob id largissimam Dei benedictionem sentiet, quando de aliis dici merebitur: *do malè quaeritis non gaudet tertius hæres*, cujus rei aliquando testis erit experientia. Tu interim Lector B. frue re hoc novo opere, ac studio nostro bonum publicum promovendi fave ac vale. Dabam Kiloni, die X. Nov. memorie B. nostri Lutheri fiero;
A. M. c. lxxciii.

ANTI-

ANTIQUA DEDICATIO.
REVERENDISSIMO ET SERENISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,

DNO,

CHRISTIANO ALBERTO,
Hæredi Norwegiæ, Episcopo Lubecensi
electo, regnanti Duci Slesvici, Holstatiæ, Storma-
riæ, & Dithmarsæ, Comiti in Oldenburg & Del-
menhorst, &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO;

Augustissima Felicitatis perenne incrementum!

Reverendissime & Serenissime Princeps,
Domine Clementissime,

Ostquam evolutus tandem expec-
tatione suâ patrius noster Orbis,
Academiam, omnis doctrinæ, vir-
tutis, ac bonarum artium, officinam;
Duce DEO, Auspice SERENISS. CELSIT: TUÆ Gratiâ,
æternitati Cimbrici nominis consecratam vidit, omniumque bonorum faventes tantæ
felicitati plausus festivi ac gratulationes, lætò pietatis affectu, tam divinum ac immortale beneficium prosequi cœpère; meritò inter tot humillimorum obsequiorum sincera certamina, meæ quoque, (in quem haut postremus Celsissimæ illius Gratiæ fructus redundavit, tum demandatò mihi Munere Professoriò, tum etiam obtentis Principali munificentia summis in Theol. honori-

noribus,) subjectissimæ devotionis argumentum extare debuit, quò tantis obrutus beneficiis, saltem ad gradum aliquem humillimæ gratitudinis eniterer. Quamobrem simul ac primum hunc, in CELSIT. TUÆ novæ Academia, ingenii foetum, ad LINGVÆ SANCTÆ cultum universum ampliandum, debiles studiosæ juventutis conatus sublevandos, inque lætiores facilis apprehensionis spem erigendos, felici auspicio edere licuit, non nisi in Tuo Musarum Sacrario, Dux SERENISSIME, ad Clementiæ Tuæ aram, istam gratitudinis Tabulam suspendere volui; quò simul etiam ad exemplum Marci Fulvii, Romæ olim ablata vicinis Musarum Tropæa, Ædi Herculis Musagetæ vindicantis, eo quoque, sacræ huic Musæ Orientali, à Sereniss. Tuæ benignitatis sinu protectionem, à præsidio Tuo tutelam; à Principali Tuo Splendore lucem, à Celsissimâ Gratia Tua precium ac dignitatem, humillimè fœnerarer. Quod si ejus arboris fructus maximè colonum delectat, quam sua ipsius sevit manu, cujus prima vidit folia, & trufas de cortice gemmas: quidni & CELSITUDINIS TUÆ oculos animumq; gratiosissimè pasci sperem, novæ hujus Musæ exoticæ, & ab aliò calentis Sole, primitiis, præcipuè è Tuo decerptis Parnassi Cimbri plantario, non ita pridem Tua ipsius CELSITUDINIS manu consito, & Summi Tui Ministri, PERILLUSTRIS DN. KIELMANNI, dextrâ irrigatione exculto, Divini denique Numinis benignissima aura, ad hoc incrementum justamque maturitatem feliciter perducto, Sed verò quæ solet esse germinum trans-

transmarinæ novitatis gratia placentium indoles, ut
solertiori præ aliis cultus egeant cura, ad diu fovendum
exotici spiritus blandum vigorem; non minùs huic
quoque molli, & ad Boreum nostrum orbem trepidæ
achærenti Musæ Orientali, opus omninò est Celsissima
SERENIT. Tuæ foventis ac vegetantis gratia, si quidem
eam, in Chersoneso hac, & vicinis Regnis, tam altas
agere radices, ac perennanti profundioris SCRIPTURA-
RUM cognitionis fragrantia efflorescere inter nos veli-
mus, ut frequentiori harum literarum cultu, fidem fa-
cere liceat oraculo illi divino *Gen. 9, 27.* quod nos *Japheti*
gentem posteram DEUS dilataverit, & habitare fecerit in
tabernaculis SEMI, i. e. quod, interprete D. Hieronymo,
nos, *ejectò Israele in eruditione & scientia Scripturarum*
versetur; & sic (verbis Lactantii) *veriores nos veri Israe-*
lis successores ac posteros jam demonstrare possimus: maxi-
mo sanè hoc omnium aliorum argumento extituro, ad
convincendos illos infideles, quibus hætenus, teste A-
postolo, *1. Cor. 13, 14.* in *lectione Veteris Testamenti*, ma-
net non resectum velamen illud, quod per Christum tollitur;
quò adeò discipulos se imposterum, non Magistros
Christianorum, in S. Hebræa literatura, agnoscere pos-
sint. Atenim verò frustra ad hanc sacri studii Hebræi, si-
ve præripiendam Judæis palmam, sive propagatam inter
nos gloriam, contendimus Doctores Christiani, nū,
post DEUM, Superiorum quoque Autoritas & Celsæ
promotionis studium, tam potenter huic intercedat
negotio, ut strenuis cultoribus veræ illius ex fontibus

Israelis fluentis eruditionis sacræ, suum statuatur pretium, præ aliis rivulorum tantum sectatoribus, quibus non tam oculatis quàm auritis solum veritatis Divinæ testibus esse licet, utpote qui in Interpretum modò cerebro, intellectu & judicio, habitare coguntur. Quam in rem, laudabili admodum instituto, omnibus veris Ecclesiæ Christi Præsidibus ac Nutritiis, prævit Synodus Belgica, Anno 1624. celebrata, quando ad piam ac doctam PARÆNESIN Hebræi Celeberrimi Sixtini ab Amama, Synodo isti exhibitam, magno pietatis zelo decrevit, *ut ex eo tempore Theologia Candidati, quotquot ad examen Ministerii Ecclesiastici admitti desiderarent, exhiberent prius testimonium Professoris Hebrææ Linguae, quo docerent, se in Originario Textu Veteris Testamenti suos progressus fecisse.* Hæc si originalis Fœderis cœlestis, nempe Epistolæ Creatoris ad creaturam suam missæ, accuratior inspectio, in nostra etiam Patria, SERENISSIME PRINCEPS, necessario exigereetur ab iis, qui istorum sensuum divinorum certi minimèque fallaces præcones potius esse, quàm Interpretum dubios sæpè rumusculos captare, merito debebant; jam gauderemus voti nostri summa, jam triumpharet Theandri nostri B. Lutheri grave ac serium hac de re monitum, *Tom. 2. Jenens. Germ. Wie die Sonne gegen den Schatten, so ist die Sprache des Grundtextes gegen aller Väter Glossen. Die heilige Schrift ist der Christen eigen einigtes Buch, und ist eine Sünde und Schande, daß wir unser eigen Buch, noch unsers Vtters Sprach nicht kennen; so ist es noch mehr Sünde und Schande,*

de, daß wir nicht Sprachen lernen, sonderlich wenn uns Gott darbeut/ und gibt Leute und Bücher, und uns gleich reißet, und sein Buch gern wolte offen haben/ &c. Quamobrem & in *Explicatione Ps. 45.* eos, qui neglecta Hebræa Lingva, ex Commentariis tantum & Glossis sapiunt, vocat, *pecora campi & indoctum vulgus.* Contra verò cognitionem *Hebræa Lingva tantum sibi contra hostes suos profuisse*, ait, *ibid.* paulò ante, *ut ista quantulacumq; infinitis aureorum millibus carere nollet.* Eò igitur, cùm omnibus ingenii viribus, pro gratia divinitus indulta, contenderim, ut præsentem *Hebraismo Restituto*, non solum Doctis, *Accentuum* abstrusa mysteria in ministeriò sensus divini, & *Vindicias* S. Authenticiæ Hebrææ, contra perniciosissima hodiè multorum præjudicia, diligenter commendarem, sed etiam tironibus prima Lingvæ Sanctæ fundamenta ita proponerem, ut eadem simul & provectioribus, absoluta quadam perfectione, per omnem vitam sufficere & prodesse possint; tum quoque in usum Gymnasiorum & Scholarum trivialium, GRAMMATICA hujus Operis seorsim sic adhiberi queat, ut generaliora ejus, (majori typò ob id expressa,) tironibus statim à primâ ætate reddantur familiarissima, quò ad Academiâ postea delatì Studiosi, non iterum aliis, aut tunc demum novis egeant Præceptis, sed continuare eadem, & ab istis ad altiora mox progredi feliciter possint: quid aliud nunc restabit, quam ut, quicquid è Celsa promotione sanctissimi hujus studii, ac florentiori ejus cultu, in Divini Nominis honorem, Sanctissimi ejus Verbi genuinum

nuinum intellectum. studiosæ juventutis inæstimabile bonum, Patriæ nostræ egregium publicum, Vicinorum denique laudabile imitamen gloriosi exempli. vergere possit, id totum, post DEUM, Tuæ, SERENISS. PRINCEPS, Celsissimæ Gratiæ, potenti præsidio, piissimo zelo, æternæque gloriæ, humillima hujus Operis Dedicatione, transcribam. Sic SS. & Æternum Numen, Te, CELSISSIME PRINCIPUM Academiae nostræ FUNDATOREM, ac STATOREM LITERARUM OPT. MAX diu clementissimè sospitet, totque Benedictionis suæ Divinæ bonis, quot Virtutum Tuarum instrumentis, TE, quam diutissimè, felicitatem supra seculum, gloriam supra exemplum, parare sinat: id quod intimis votis Gratiā Numinis devotissimè exposcit,

SERENISSIMÆ TUÆ CELSITUDINIS

KilonI, M. Mart.

Anno 1666.

Subjectissimus

MATTHIAS WASMUTH, SS. Theol. D.
Hebr. ac Orient. Ling. Prof. Ord. & h. t. Facult.
suæ Decanus,

PRÆ-

PRÆFATIO ANTIQVA

à B. Autore leviter immutata

Ad Lectorem Φιλεμαθῆ,

De genuinâ plena & methodica Grammatices Hebrææ ratione, indeque universò studio Hebræo, à primis elementis ad facilem perfectionem, (proprio etiam Marte,) feliciter deducendo, ne ullis amplius difficultatum involucris implicesur aut absterretur studiosa juvenus, cui magno hactenus Ecclesiæ damno & dolore docuit experientia.

Vod Tibi antehac, Lector Amice, promisi in præfixâ Grammaticæ meæ Arabicæ, in Belgio tunc editæ & feliciter distractæ. PARÆNESI; en sisto nunc tandem, ac velut testudinem *φελόκρυ* tardius in publicum se proripere patior, HEBRAÏSMI mei RESTITUTI Opus: quod quò pacto aut jure istud nominis ferat ac tueatur, numque ego merito adhuc laborandum semel duxerim, ne tu semper laborares, paucis sic cognosce. Non me quidem fugiebat illa CL. Schickardi querela, in Epist. ad Amicum, jam antè Grammaticorum in hæc *lingvâ plus esse quam discipulorum, ut de abolendis quibusdam potius, quam multiplicandis, cogitandum videretur*: sed CL. Schindlerum, isti similibusque aliorum objectionibus rectè jam occurrisse quoque advertebam, in præf. Grammat. Hebrææ; *Eam esse, ut Lingvæ ipsius, ista Grammatices Hebrææ rationem, ut quò longius & frequentius tractetur, eò pluram magis magisque expendenda & elaboranda se offerant*. Sic planissimè retin. habere, non aliis facile documentis probari manifestiùs potest, quàm præceptissimorum & usu receptissimorum Grammaticorum, tum secum ipsis tum cum aliis, ingenue & ἀποστολεπλήτως, pro bono publ. studiosæ juvenutis, citra tamen cujusquam famæ aut honoris immiutionem, instituti collatione: quâ evidentè statim patefecit, eos dubios adhuc & secum ipsis & cum aliis admodum luctari, quò pacto tandem *perfecta* quædam & *methodica* Grammaticæ Hebrææ ratio, vel aliis finem scribendis imponat, vel perficiendi demùm necessitatem aliis adhuc afferat.

Ipsam sanè Schickardi sic inscriptum HOROLOGIIUM HEBRÆUM, à novissimis Editoribus venditur *sufficiētissimum & accuratissimum, omnia sironi hujus Lingvæ necessaria methodicè & facillimè demonstrans*; & paulò post, *plena Grammatica* nomine ad invidiam usque jactatur: cum tamen immane quantum ejus imperfectionis, non solum ex ipsâ *αὐτοψία* manifestò constet, sed etiam ipsis ejus Encomiastis id agnitum, hęc colore quodam excusetur, i. e. quod *pro Horologii naturâ, anomalias & spectatiliores observationes fusque deq. habeat*; pleniores igitur notas adhuc referari; imò ipse autor Schickardus fateatur, se paucas *Exceptiones, nullas singulares anomalias, asserre, se junxisse eas omnes, & referasse in complementum artis, tunc nesciendas, tandem donec ipsò se usu offerant*. Jam Lectorem addico Judicem, an igitur *sufficiētissimum, accuratissimum, & plenum opus* salutari debuerit, quod non nisi Compendium est rudimentorum; quale quid edere, cuiusvis quidem est arbitrii, at verò, (liberè dico & citra injurium,) amplius ob id quàm veritas rei sunt jactare, non solum fraudi est tironibus, sed & eisdem spe sua semel frustratos, deinde plenos dubiæ reddidit diffidentie ac tædij, ubi (ad consilium eorum, qui unam tantumnamque methodicam & plenam Grammaticam rectè svadent), *cursum iterare: liq. & aliis de novo vel præceptis vel commentariis Rudimentorum, animum applicare coguntur, siquidem requisitæ & promissæ sufficiētis instructu gaudere velint*. Certè ita scribere compendium, ut innumera scitu tamen necessaria, *aliis dumtaxat complementis referantur*, nul-

nuinum intellectum, studiosæ juventutis inæstimabile bonum, Patriæ nostræ egregium publicum, Vicinorum denique laudabile imitamen gloriosi exempli, vergerè possit, id totum, post DEUM, Tuæ, SERENISS. PRINCEPS, Celssissimæ Gratiæ, potenti præsidio, piissimo zelo, æternæque gloriæ, humillima hujus Operis Dedicatione, transcribam. Sic SS. & Æternum Numen, Te, CELSSISIME PRINCIPUM Academiæ nostræ FUNDATOREM, ac STATOREM LITERARUM OPT. Max diu clementissimè sospitet, totque Benedictionis suæ Divinæ bonis, quot Virtutum Tuarum instrumentis, TE, quam diutissimè, felicitatem supra seculum, gloriam supra exemplum, parare sinat: id quod intimis votis Gratiâ Numinis devotissimè exposcit,

SERENISSIMÆ TUÆ CELSITUDINIS

KilonI, M. Mart.
Anno 1666.

Subjedisimus

MATTHIAS WASMUTH, SS. Theol. D.
Hebr, ac Orient. Ling. Prof. Ord. & h. t. Facult.
suz Decanus,

PRÆ-

PRÆFATIO ANTIQVA

à B. Autore leviter immutata

Ad Lectorem Φιλομαθῆ,

De genuinâ plena & methodica Grammatices Hebrææ ratione, indeque universò studio Hebræo, à primis elementis ad facilem perfectionem, (propriò etiam Marte,) feliciter deducendo, ne ullis amplius difficultatum involucris implicesur aut absterreatur studiosa juvenus, eeu magno hactenus Ecclesiæ damno & dolore docuit experientia.

Vod Tibi antehac, Lector Amice, promisi in præfixâ Grammaticæ meæ Arabicæ, in Belgio tunc editæ & feliciter distractæ, PARÆNESI; in sisto nunc tandem, ac velut testudinem *Phelomey* tardius in publicum se proripere patior, HEBRAÏSMI mei RESTITUTI Opus: quod quò pacto aut jure istud nominis ferat ac tueatur, numque ego meritò adhuc laborandum semel duxerim, ne tu semper laborares, patecis sic cognosce. Non me quidem fugiebat illa Cl. Schickardi querela, in Epist. ad Amicum, *jam antè Grammaticorum in hac lingua plus esse quam à stipulorum, ut de abolendis quibusdam potius, quam multiplicandis, cogitandum videretur*: sed Cl. Schindlerum, isti similibusque aliorum objectionibus rectè jam occurrissè quoque adverteram, in præf. Grammat. Hebrææ: *Eam esse, ut Lingvæ ipsius, ita Grammatices Hebrææ rationem, ut quò longius & frequentius tractetur, eò plura magis magisque expendenda & elaboranda se offerant*. Sic planissimè rem habere, non aliis facile documentis probari manifestius potest, quàm præcipuorum & usu receptissimorum Grammaticorum, tum secum ipsis tùm cum aliis, ingenue & ἀποστολῆτως, pro bono publ. studiose juvenutis, citra tamen cujusquam famæ aut honoris imminationem, institutâ collatione: quâ evidentè statim patefcer, eos dubios adhuc & secum ipsis & cum aliis admodum luctari, quò pacto tandem *perfecta* quædam & *methodica* Grammaticæ Hebrææ ratio, vel aliis finem scribendi imponat, vel perficiendi demùm necessitatem aliis adhuc asserat.

Ipsum scilicet Schickardi sic inscriptum HOROLOGIUM HEBRÆUM, à novissimis Editoribus venditatur *sufficientissimum & accuratissimum, omnia tironi hujus Lingvæ necessaria methodicè & facillimè communians*; & paulò post, *plena Grammaticæ* nomine ad invidiam usque jactatur: cùm tamen immane quantum ejus imperfectionis, non solum ex ipsâ ἀνολῆτι manifestè constet, sed etiam ipsis ejus Encomiastis id agnitus, hóc colore quòdam excolescer, i. e. quod *pro Horologii naturâ, anomalias & specialiores observationes sueque deq. habeat*; pleniores igitur notas adhuc referbari; imò ipse autor Schickardus fateatur, se paucas *Exceptiones, nullas singulares anomalias, asserre, se junxisse eas omnes, & referasse in complementum Artis, tûtò nesciendas, tamdiu donec ipsò se usu esserant*. Jam Lectorem addico Judicem, an igitur *sufficientissimum, accuratissimum, & plenum opus* salutare debuerit, quod non nisi Compendium est rudimentorum; quale quid edere, cuiusvis quidem est arbitrii, at verò, (liberè dico & citra injuriam,) amplius ob id quàm veritas rei sinit jactare, non solum fraudi est tironibus, sed & eosdem spe suâ semel frustratos, deinde plenos dubiæ reddit diffidentiaæ atæctidii, ubi (ad consilium eorum, qui unam tantùm omneque methodicam & plenam Grammaticam rectè svadent,) *cursum iterari velis*, & aliis de novo vel præceptis vel commentariis Rudimentorum, animum applicare cogitur, siquidem requisitæ & promissæ sufficientiæ fructu gaudere velint. Certè ita scribere compendium, ut innumera scitu tamen necessaria, *aliis demùm artis complemento referantur*, nul-

Præfatio ad Lectorem.

iam agnovit artem, qui *TOTUM clausisse in exiguo, semper artis esse habitum*, rectissime docuit. Eademque est ratio, quare Grammaticæ Ling. Harmonicæ ferè nullus sit usus. Quid enim prodest talis Epitomes usus, quæ æquè dabitum & incertum inquirentem dimittit, ac admittit? quæ Livitatem compendii, gravitate dispendii temporis & operæ, nimio quantum compensat. Et talibus compendiis primo nata est focordia illa juvenum, radicis extrahendæ miserâ scientiâ totum Hebraïsum metientium, imo magnò triumphò possidentium. Quod igitur colores illos excusationum attinet, *loc. cit.* quod (1) *semel tyronum hujus lingæ animi non sint offendendi consueti tot anomaliarum à Regulis abluendum*; respondeo, aliud esse, eas planè omittere, nec complecti plenò Systemate Præceptorum; aliud, eas non initio statim, sed successu temporis demum proponere tironibus: & hoc faciendum est, & illud non omittendum; ceu patebit conferenti nostrum Opus Grammaticum, quod in eo principaliora, tironibus primâ vice tantum cursorie proponenda, (cei *justum aliquid compendium*), grandiusculo typo propterea expressa sint, ne difficultatibus, (successu demum subjungendis), initio statim turbentur; at ob id nequaquam eliminanda hæc perfectâ Grammaticâ fuisse, nedum ad Lexicon rejicienda, quod contendit Schick, *l. c. p. 140*), nec demum colligenda aut dubiè digerenda in ipsâ praxi, quæ potius ea jam observata & explicata in Gramm. invenire debet, cum utique in progressu, non minor harum anomaliarum singularium & singularium intelligendarum sit necessitas, quàm analogorum in principio; quæ igitur continuo nexu necessario succenturianda sunt analogis, ne deinceps dubia linquant sui inquirendorum vestigia, simulque privent tironem constantis memoriz localis subsidio. Quod etiam (2) additur *loco cit. tuto nescire posse*, illas anomalias speciores, *istam diu, donec ipsò se usu offerant*; quod *ars generalium sit, non particularium*; ad hoc quoque nimis triviale hodiè effugium, respondeo, tuto quidem initio nesciri posse tironi, at minimè tuto negligi posse Grammatico, & quidem *sufficientissimo ac pleno*. Quamvis igitur nemo tam ineptus sit, qui usum non agnoscat in omni re tandem facere artificem, id tamen eo trahere velle, ut usus & praxis demum tironum præcepta compleat, omnino foret, *τῇ ἀμαθίᾳ τὸν βῆν ἐλαύνει*, quod Græci diverbio dicunt. Quò ergo sine inventa sunt præcepta Grammatica in omnibus lingvis, nisi ut ad usum Lingvæ tyronibus primo viam sternant planissimam, tam in anomalis, quam analogis? quod si ista vel ad Lexicon rejici, vel è praxi demum colligi debent, ad quid Grammatica? Rectè Aristoteles *l. 2. Metaph. cap. 3. ἀλφ-ῶδες ἔστι, σιλεντίαν simul ἔ μὲν ὁ μὲν sciendi quærere*. Nec etiam boni Philosophi mihi videntur, adeo abutentes Canone istò, quod *ars generalium sit, non particularium*; cum utique notus sit Canonis sensus, quod tamen illorum particularium seu singularium, quorum scil. communis natura non datur, omnino per enumerationem & explicationem habeatur ratio in scientiis, ceu patet exemplis, Solis, terræ, &c. in Phys. ut adeò frustrâ istò Canone suæ imperfectioni plaudent plerique. Committo igitur tandem arbitratui Lectoris, Horologium Schickardi, vel ejus Infundibulum, aliæ ejusmodi *ἀνωρύξεις*, cum meis præceptis comparaturi, annon vix sextam partem (imo minis) eorum omnium, quæ justo Systemati Hebr. Grammaticæ prorsus debent, in nostro Hebraïsimo patebit, in istis sit reperturus. Quodque de Schickardianis diximus, idem omnino de TABULIS Grammat. Cl. Bohlii, magnâ ex parte etiam Grammatica Cl. Troslii, Baldovii, aliisque hodiè tritioribus, reverè dici posse, ipsâ docebit ocularis inspectio & collatio. Fiat saltem in istis periculum, è multis aliis, de anomalia verticè Radicalis *ת*, conferendâ cum Regulis nostr. 33. & 34. item de generali Anomalia literarum *ו* cum Reg. nostr. 31. pariter de doctrinis Accentuum, Literarum servilium, literarum Gutturalium, mutationis Vocalium in Irosinorum Syntacticorum, & similibus aliis; & prodent se, (quod fiducia veritatis, &

pro

Præfatio ad Lectorem.

pro publicâ aliorum cautela, moneo; in expectata tûm imperfectionis tûm *αὐθοδείας* aliorum Grammat. documenta; imprimis si attendatur simul largiſſima in iis ſeges ſuperfluo-
rum, per ſe brevius & rectius ultro conſequentium ē reſtori informatione præceptorum, ut
paſſim per totam Grammat. patebit conferentibus. Videantur etiam multa huc ſcientia
in Parenæſi meæ Grammat. Arabicæ poſterioribus foliis). Ut nihil dicam de malè affectâ
Accentibus arte Muſicâ, in eodem *Horolog. ad Reg. 154.* aliisque Grammat. quod pariter
reſutatum vide in *Vindic. noſtr. Part. II. Cap. II. Object. VII.*

Porro METHODUM Grammaticorum Hebræorum quod attinet, rectè quidem accu-
ratoris ejus ſummam neceſſitate probat Cl. Schickardus, *l. cit.* exemplis eorum, qui, multis
quidem annis, *Herculeo molimine, fatigati, tamen præſuſſus deſperatione, irrita cepta*
profuſus deſeruerint, eo quod NB. aberraverint à legitima Methodo: quomodo etiam Six-
tinus ab Amama nihil magis urget, quàm (præter plenam) *methodicam* Grammat. (quod
probè notandum, contra ſciolos quosdam, Bohliani illius principii, quaſi aureoli cujuſdam,
in *Ordie. ipſus Tabb.* aſſertores; quod *peſſima etiam Grammatica ſtroni hujus lingvæ*
ſufficit, modèa rectè proximeur & imbibatur: quò perfectò nihil abſurdius fingi pote-
rat; quaſi vero malè aut imperitè mixta potiuncula, benè ſaltem propinando & imbibendo,
efficiatur ſalutifera): nihilominus quid de methodo illius Schickardiani Horologii tenen-
dum ſit, ipſe Lector velim diſcipiat, conferendo ejus Tabulas Synopticas fini operis adje-
ctas, (vel & Indicem Horarium noviſſimi ejus Editoris Eſenveinii), cum ipſo Opere Ho-
rologico; mirabitur ſanè tantum juſtæ coordinationis Regularum à ſe invicem diſſenſum,
ut haut diſſiteri poſſit, alterutram (Operis aut Tabularum), vel potiùs utramque, metho-
dum proſuſſe eſſe conſuſam, cùm non niſi una perfecti cujuſvis Syſtematis, vera & accurata
ſit methodus, eo perfectior, quo propior ſit nature, ſcè. illud Pindari: *Τὸ δὲ Φυκὴ καὶ ἄλλων*
ἀπ' αὐτῶν. Quamvis interim facile etiam largiar, præſtare ſaltem peſſimam Grammaticam, quàm
nullam. Cl. Bohlium pariter ad illud ſuperius de qualibet *Gramm. ſufficiente*, eſſatum, è merè
juſtæ methodi deſperatione, inducèſſe eſſe, ultro advertet, qui res & ordinem ipſius Tabu-
larum diligentius expendit. Sanè Tabularum uſus vix alibi commodus eſt, quàm ubi ob-
ſecuri ac dubii aliàs rerum nexum evidentia eas exigit, (ecu patebit in decem Tabulis Hebra-
iſmo meo paſſim infertis); iis vero in continuâ Hebrææ lingvæ pertractatione, imprimis
plend, adeo non opus eſſe, ut potiùs incommodet, rectiusque unam ſufficere ejus Tab. Syn-
opticam, ordinem Regularum monſtrantem, documento erit Opus noſtrum Grammat.
Præterea proſuſſe incommodè & *αὐθοδὸς* in Bohlianis Tabb. doctrina de *mutatione voca-*
lium, ipſò initio proponitur, (duobus inſuper locis, Tab. V. & IX), antequam vel de Sylla-
ba, vel de Accentu, vel de Schiva, ſit actum. Tab. VII. proponitur *anomalia ſtruturaſium*
in recipiendo Schvâ, ante regularem doctrinam Verbi, quam tamen omnino prærequiri,
patebit in noſtris. Qui in Tab. XI. & XII. circa Accentuum rationem, in eo ſunt errores
plurimi, conſ. *Vindic. noſtr. Part. II. Cap. II. p. 356. & ſeqq.* Porro Tab. XXVII. plane in-
congruè & citra ordinem, doctrinam literarum *Paragogicarum*, & *Epenitheticarum*, propo-
nit ſub *Tit. de Figuris Grammaticis*, Tab. 28. 29. 31. in doctrinâ Syntacticâ, tertio jam
proponitur doctrina *Mutationis Vocalium*, paſſim vaga, nuſquam certa, & inſuper hæc eœ
elementaris unicè ſpectabat ad partem Etymologicam. Ut innumera alia tranſeam, De
B. TROSTII Grammatica Generali, prout eam edidit Cl. Scennertus, ob certas rationes ni-
hil ſpecialius addo; ſaltem peto ac promitto mihi Lectoris, è ſuprà diſtis, in utroque no-
ſtrum arbitrando, parem induſtriam conferendi, quàm judicandi peritiam & candorem.
BALDOVII Medulla, Buxtorfio-Erpenio-7 roſſiana, præterquam quod ipſis ſtatim Tabulis
Synopticis ſatis monſtrat, quam philoſophicarum notiorum generalitate, (lingvis minime

Præfatio ad Lectorem.

serviente), otioso laxoque ambitu circumducatur Lectorem, & demum in 350. Regulas se diffundat; (quarum locò, quantò memoriæ subsidio, 50. tantum Regulae succinctò ac naturalinexu, omnia complectantur in nostr. Gramm. expertis jam ac deinceps experturis committo suffragiis): insuper tot imperfectionis suæ testimonio habet Baldoviana illa, quot remissiones ad alias Gram. scil. Buxtorffii Thesaurum, vel Avenarium, Trostium, Erpenium, &c. prout inter alia, p. 14. *plurimas exceptiones, quæ tamen* (ipsò teste) *ignorari nec possint nec debent*, remittit nihilominus ad Thesaurum Buxtorffii, l. 5. c. 5. Sic p. 13. *discrimina longi à chatuph*, non exprimit, sed ex *analogà flexione & punctorum mutatione*, prorsus dubià tironi), æstimari jubet. Et sic innu nera alia, quorum recensentem pagellæ præfentes non permittunt. Ut non dicam de *ῥαυτολογία* earundem rerum, diversis locis sapissimè tractatarum, quam quidem excusatum it in Præfatione, verum minimè satisfaciens accuratis iudiciis. Alios celeberrimos quoque Grammaticos Hebræos, Drusium, Cevallerium, Erpenium, Ludov. de Dieu, Avenarium, Schindlerum, Helvicum, Glassium, Mehlisierum, Sixtinum ab Amama, Dilherrum, Pistorium, Junium, Bohemum, Ledebuhrium, denique & Cl. Horingeri *ἀντιστοιχισμῶν* sub ipso preli calore, ut ipse testatur, *data*, omnes sedulo à nobis collatos & expensos, in præfens transeo; Judeos quoque, ut Kimchium, Eliam Levitam, Balmesium, &c. de quibus rectè Schickardus, in *Epist. ad Amicum*; *Judaorum nemo methodicus est, nec quiquam catholici docet: Kimchius in Michlol, idem censens diversis modis inculc. ut.* De unò instar omnium Cl. Buxtorffio, nonnulla etiam, nudò *Φιλολογίας* studio, adhuc memorarem, nisi subvendum esset, nimis facile invidiam seculi incurere quem posse, qui tantorum Nominum autoritatem laceffit: quod tamen profecto, dum citra ullam fit obsecrationem, suà nihilominus laude cuique relicta, solò veritatis & boni publici amore, (quò & aliis in me licet, quicquid mihi in alios, modò pari utrimque candore), minimè accipi similèr deberet. Hæc scilicet lege, dicerem, summum illum Hebræum, nimium saltem indulisse methodo Præceptorum suorum Rabbinoꝝ, minùs accommodatæ captui tironum, ad quem nec respexisse Virum *ἱερογλωτταῶν* idem interic factum videtur, ut sequentia imperfectionis cuiusdam & *ἀμεθοδίας*, in Thesauro suo Grammat. liquerit vestigia: dum (1) *in genere*, nusquam ex professò, seu continuò ordine, proponit doctrinam de literis servilibus, earumque diversis clalibus, officiis, & appropriatis punctis; (quod tamen omnino necessarium esse, ostendit totum nostrum Cap. II.): sed obiter quædam spargit, p. 65. & 77; deinde in Syntaxi, p. 38 2, de *ו* & *ו*, iterum de iisdem p. 502, 536, 555, 564, 568; atque iterum de *ו*, pag. 548. Pariter reliquarum literarum servilium doctrinam inconvenienter planè immiscet Syntaxi Præpositionum, p. 533. & seqq. & Coniunctionum, p. 580. Cùm tamen tota hæc doctrina spectet ad Etymologiam, non ad Idiotismos Syntaxi, ceu patebit consenti nostra. Pariter nuppiam ex professò tractat doctrinam omnium operosissimam de mutatione vocalium, imprimis eam, quæ fit ob incrementum finale & regimen, (quæ omnia quâ methodo digerenda, quæ segreganda heterogenea, & conjungenda homogenea sint, constabit dilucidè conferenti Cap. nostr. VII. *Sci. II.*) sed illa omnia passim sparguntur per universum istum Thesaurum. Præcipua tamen mutatio vocalium; ob Regimen aut Affixa in Nomine aut Verbo, proponitur ibidem in Syntaxi, cùm potius ad Etymologiam ea omnino spectet, non minùs ac omnes aliæ vocalium & literarum mutationes, quæ igitur minimè confundi debuissent cum Idiotismis Syntaxi. Illam autem mutationem vocalium, quæ fit ob Accentum majoris distinct. rejicit planè post Syntaxin, in Tract. de Distinctionibus Sententiarum, p. 610. 611 seq. cùm tamen tota illa Accentuum & mutationis vocalium doctrina, pertineat ad Etymologiam, proponenda ante doctrinam Nomini-

Præfatio ad Lectorem.

minis aut Verbi, seu elementaris. Porro totum id Opus Grammat, Buxtorf. nullâ gaudet Regularum ferie aut numero, quæ in analysi textûs Grammaticæ, magno aliâs memoriarum compendio citari commode possunt, seu paret in nostris. Imo vix rectè iniiri posse numerum aliquem regularum Thesauri istius, experietur qui tentabit. (2) *In specie, Caput III.* ejusdem Thesauri, inscribitur & agit de Dagesch; & tamen in fine Cap. V, demum sub Tit. *Additionum Variarum*, fufius reperitur eadem doctrina. Pag. 16 punctum in 7 vocis פִּתְּוֹן statuitur esse Mappik, cum potius sit Dagesch forte, vide *Gramm. nostr.* pag. 18. Porro ibid. pag. 16, 17, de - vel v pro Chirek assumendo, omnia dubia & incerta, conf. cum Reg. nostr. 3. & 29, ac 30. Nec minus de 7 discernendo, conf. *ejus pag. 23, usque 27, & 53, 54*, cum Reg. nostrâ 12. Sic de erroneâ prorsus Accentuum ratione, *Cap. V, & Cap. ult. Thes. Buxtorf.* vindic. nostr. p. 3, 4. & pag. 354, 355, 356. Item de duplici Accent. Decal. *eundem*, pag. 59. *seq.* cum nostr. Instit. Acc. Reg. 15. Denique totam doct., verbi irregularis, à *Cap. 20. usq. 55.* cum toto nostro Cap. VI. Et incorruptum de singulis ferat judicium.

Ex hac jam verò potissimum Grammaticorum cum præsentè Hebraismo nostro collatione, ultro ferè advertisse puto Benevolum Lectorem, quæ præcipuè accuranda sint Philomuso Hebræo, si Lingux S. facilem & perfectam cognitionem, à primis etiam elementis propriò Marte consequi velit. Nimirum illustratà ante omnia Tabulâ Gram. Synoplicâ, diligenter initio statim notet, præcipua totius Grammaticæ Hebrææ argumenta, quæ quælibet Regulâ contineantur, quo deinde alia ex aliis sæpè dependentia, & ob affinitatem interdu conferenda, noit quò loco quaerenda sint. Hinc eodem saltem ordine, quò & conscripta est Grammatica, lustrentur cursoriè & μετὰ σπουδῆς, illa principaliora, (quæ grandiori ob id caractere expressa sunt), per singula membra Regularum; & collatò semper ad Regulam exemplò, abs se evidentissimum fore omnium sensum, ipsò experimentò cognoscat. Idque loco omnis compendii erit, & quidem sine dispendiò, quod iterum moneo, ob compendiariorum illos officiperdas, quos suprà arguimus, cum ferè satis retundi haut possint, ob blandum nimis sed fallax Epitomatorum nomen. Sic utcumque saltem perceptò singularum Regularum tenore ac sensu, & imprimis Paradigmatè Verbi 722 memorie probè infixò, statim accedatur ad Praxin analyseos; quâ in re præbit nostrum Specimen Analyseos ad ductum huius Gramm. sub finem ejusdem; & sic plenius eadem confirmabuntur memoriarum, ipso usu & praxi, quæ priùs per theoriam aliquo modo innoverint: quo pacto notatim simul specialiora illa & rariora, initio transmissa, commodè se subingerent, eoque facilius memoriarum obhererent, quo promptius in Gramm. singula sub classibus suorum affinitum analogorum, vel generalium anomalorum, rite digesta & explicata deprehenderentur. Quâ in re creberrimæ Regularum in se invicem remissiones, nusquam non dubium aut hæsurum (ob rerum affinitatem) juvabunt, quo ad nutum requirentis, sine tumultu singula respondeant. Quæ etiam causa fuit, quam obrem Indice ejusmodi anomalorum, qualis sub finem Thesauri Buxtorfiani reperitur, meo quidem Operi Grammatico, non opus esse duxerim; Quia tamen postea à nonnullis expectatum fuisse intelleximus, dedit eum Conjunctissimus noster coll. ga. Dn. Henr. Opitius in Atrio suo Lingux S. At vero hic minimè subsistendum est, nec Radicis tantum investigandæ mori, hodiè proli dolor! nimis vulgato, litandum; sed continuatâ omnino tamdiu analyseos Biblicæ praxi, donec expediat sine Versione, aut Grammatica legi & intelligi possit S. Codex Hebræus: ubi Hebræophilorum progressus insigniter juvabit laudatî nostri Opitii *Lexicon Hebræo-Biblicum* propediem typis mandandum, quo præter exhibitionem integri Lexici Hebræi ac restitutionem Radicum ex reliquis Lingvis Orientalibus omnes voces & formas cum regulares tum irregulares totius textûs V. T. ordine Alphabeticò dispositas Analyse Grammatica ita instruxit, ut quilibet sine ullo offusciculo in lectione Codicis S. progredi possit. Hinc adeunda non minùs est divinæ AC-CENTUATIONIS quoque scientia, per Dei gratiam nunc plenissimè in hoc Opere restituta;

Prefatio ad Lectorem.

in qua pariter propriò Marte feliciter versandi, universum consiliū ac modum clarissimè monstrat præfixa nostræ Institutioni Accentuatoriæ, SYNOPSIS ejusdem, ad ejus ductum, applicandam saltem ad singulas Regulas exemplis perpetuo parallelis illustrata, non potest non expedita & facillima ratio sanctissimi illius studiū interiora sensuum divinorum per conjunctionū & distinctionū spacia infallibiliter aperientis, pari jucunditate ac necessitate, amicissimè sese Lectori commendare; cum manifestum sit, toties interpretem fallaciam, compositionis & divisionis committere, quoties in Accentum, seu characterem distinctivum *ἑξήνευσον*, quod in Vindiciis evicimus impingit, sed hæc ipsa quoque operi jam funesto, proflus adhuc necessaria restat notitia gravissimarum illarum CONTROVERSARUM, quæ fraude & instinctu *μεγαλοψυχία* Dæmonis, seu insensibilis iniviso Scripturarum Originalum robori, hoc & superiori decum seculo, contra *authenticam divinam* S. Textus originarii, quoad ejus Literas & puncta, præcipue vero Accentuum (cui ejus partis integralis) *ministerium sensus*, intentate sunt, & acerrimis adhuc partiū studiis propugnantur, non solum, pro dolor! ab externis, profectis & apertis VERITATIS HEBRÆÆ detractoribus, sed etiam, quod sæculi causâ memorare pudet, ab iis, qui languenti aut supercilioso erga S. Textum Originarium affectu in omnia alia potius eundum censent, quàm in S. Hebrææ Litteraturæ & nobilioris ejus partis, (Accentuum puta), rimanda mysteria; contemnendo ea, quasi vanos otiosorum lusum, ac denegando iisdem vel authenticam, vel certitudinem seu integritatem, vel officii proprii usum, vel unâ eadem omniumque profectò alia potius subit verior causa, *ne scilicet videantur ignorare necessarii, nec quæ in jubente perperam didicere, in sensu tati satori cogantur*. Tàm his ergo quàm illis, adeo desperatè pervicacibus, velim, Lector benevolus pro amuleto saltem confidenter opponat τῶν τοῦ Φερύδον ἀντιμαχ, quod publicè in Vindiciis, mearum *Hebr. Titulo*, coram toto Orbe Literatò iustò zelò, tam diu declarentur *impii & improbi*, usque dum falsam & blasphemam sententiam suam vel mutant, (ad quod in foro conscientiæ & judicii divini se obstrictos agnoscent); aut non blasphemam eam nec falsam esse, contra Vindicias meas, publicò scriptò (non privatim in angulo mussando), ita teneant, utne graviore etiam elenchò se reddant obnoxios: in quavi rem tantò nimis ipsis animi forte confido, quantò majori studiò, & Accentuationis & vindiciarum opus exerceant, imprimis harum *Ἰσθδὶν γένος* de ortu & successu istarum controversiarum; hinc Part. I, argumenta utriusque sententiæ, contrà aut pro authenticâ divina tam Lit. quàm punct. Parte II, usum Accentuum seu infallibile harum ministerium sensus, tum paradiigmaticè per luculenta Script. exempla, tum antitheticè, per solutionem omnium objectionum vulgò contra Accentus moveri solitarum; quò sine superflua perpetuò paginarum argumenta, loco marginalium, aut Indiciis, abundè suffectura spero.

His denique omnibus absolutis, restat studium Targumico-Rabbinicum, facilius omnino, quàm vulgò hæctenus existimatum. Præmittatur saltem Chaldaismus purior in Libris Canonici Daniele & Esrâ Hinc succedat Targum seu Chaldaica Paraphrasiss, quæ à primæva puritate Chaldaicâ nonnihil recedit Denique Rabbinorum Commentaria, adjecta Operi Basilicensi Buxtorffii, primum illi evolvendâ sunt, quæ faciliora, & biblici Syli purioris sunt servantiore, ut R. Kimchii & Aben Esrâ; hinc ad reliquos Schlomo Jarchi, Levi Gersom, Abarbinclem, aliosque, pergendum; usque dum ad Talmudis quoque Mishnam primum, tandem & Gemaram legendam, quæ fiat idoneis. Quibus omnibus commodè serviet *Cl. Opus Chaldaismus Targumico Rabbinicus* Hebræisimo nostro Harmonicus, præterea ea in re, ut & Masoræ facili usu tironem propriò Matte progredientem maxime juvabit Cl. Leusdeni *Jonas illustratus*, cui præmissa Dissertatio VI. pluribus Lectorem instruet; nec minus ejusdem *Joel Explicatus*: confectam siat, ab A mama Consilium de Stud. Hebr. feliciter inflit. Et hæc sufficiant, pro præsentis instituti ratione, cui illud merito subijcimus *ἡ σοφία καὶ ἡ ἐπιστήμη, ἐ Proh. Salom. cap. 1. v. 14.*

*Sapientes custodient scientiam,
Sed scripserunt contritio propinqua est.*

GRAM-

GRAMMATICA HEBRÆA,

Novâ ac singulari facilitate, 50. REGULIS,
omnia & singula compendiosè simul & absolutissimè
sic complexa, ut exinde Lingva S. brevi temporis spaciò, facilè etiam
proprio Marse addisci perfectè possit; nec aliis præterea Grammaticis
aut informatione sit opus: prout evidenter monstrabit PRÆFATIO ad
Lect. *de genuina plena & methodica Gramm. ratione; indeq. uni-*
verso studio Hebraicò, à primis elementis ad felicem
perfectionem deducendo.

Subjuncta est APPENDIX succincta sed ple-
na, de *Idiotismis Syntacticis* Hebræorum: nec non PRAXIS
Analyseos adductum hujus Grammaticæ, in grati-
am tironum,

Multorum pridem rogatu,

In usum Gymnasiorum & Scholarum non minùs
quàm Academiæ, Edit,

A U T O R E

MATTHIA W ASMUTH,

SS. Theol. D. & antehac in Acad. Kilonienf.
Hebrææ & Orient. Lingg. nec non Theol.
Prof. Ord.

Cum PRIVILEGIIS

S. Cæs. Majestatis, & Sereniss. Electoris Saxonici.

Ἡ μὴ διδάσκειν, ἢ διδάσκειν τρέπω!

L I P S I Æ,

Sumptibus JOH. HEREBORDI KLOSII, Bibliop. Lips.
Anno MDCCXIV,

Sext. ab Amam. in Consilio studii Hebraici: Qui Lingvam Hebræam compendio vult addiscere, advescat **Uni Grammaticæ, eique Methodicæ & plenæ.**

Frantzius de Interp. Script. p. 12. Hebrææ Lingvæ studium deferere non potest Theologiæ Studiosus & Theologus, quamdiu huic Facultati in his terris operam navabit.

Et p. 56. Qui verò secus fecerit, nec fundamenta intima Fontium comparare sategerit, **eum divinam vindictam experturum pronuncio.**

Ἐὶ δὲ πρὸς ἀγνοίαν, ἀγνοήτω.
1. Cor. 14, 38.

TAB. SYNOPT. GRAM.

MATTHIE WASMUTH

COURT

1872
1873

1874

1875

1876

1877

MATTHIÆ WASMUTHI GRAMMATICÆ HEBRÆÆ

CAPIT I.

DE
Elementis Linguæ Hebrææ.

SECTIO I.

DE
Literis.

Hebræi legunt sinistrorsum, & Literas habent XXII,
omnes consonas; quarum sunt

Nomen, Figura, Potestas. Nomen, Figura, Potestas.

<i>Aleph</i> א	<i>Spiritus lenis, sumens sonum adscripta vocalis.</i>	1	<i>Mem</i> מ	m	40
<i>Beth</i> ב	bh	2	<i>Nun</i> נ	n	50
<i>Gimel</i> ג	gh	3	<i>Samech</i> ס	s acutum.	60
<i>Daleth</i> ד	dh	4	<i>Ajin</i> ע	<i>Spiritus asperimus nobis</i> אָפּוועג.	70
<i>He</i> ה	h <i>Spiritus asper.</i>	5			
<i>Vau</i> ו	v <i>consonans.</i>	6	<i>Pe</i> פ	ph	80
<i>Sajin</i> ז	s <i>lenissimum.</i>	7	<i>Tzade</i> צ	ts	90
<i>Hbeth</i> ח	hh <i>Spiritus asperior.</i>	8	<i>Kaph</i> ק	k	100
<i>Teib</i> ט	t	9	<i>Resch</i> ר	r	203
<i>Jod</i> י	j <i>consona.</i>	10	<i>Schew</i> שׁ	sh	300
<i>Caph</i> כ	ch				
<i>Lamed</i> ל	l				

NOTA, (1) Cum Sonus Literarum non sitis nobis cognitus, nec prolatus fuisse, assumit e tantum sonum vocis adscripta, qua verba sunt Druisi. lib. 3. quest. 1. 4 ad stipulante Scaligerò ad Euf. b. f. 107. Nam nisi quis à ienensis annis ejus pronunciationi assuefcat, pronunciare neminem posse, ipsi Judai faterentur. LXX. Interpretes, interdum eam per γ expresserunt, ut יָשָׁר γαμάρρα; interdum neglexerunt, ut יָשָׁר βδαλ. De literarum פ ו פ pronunciatione genuina vid. Ruxi. Traité de Punctis p. 236. 237. 238. De Lit י vero notandum, quod antiquitus aspirata (vel sine Dagefch veniens), commune quid habueris cum

A

lit.

*lit.3, de quo pluribus vide Buxi. Tract. de punctis, p. 230. multi aq. erudite pro
hac sententiâ differentem Dan. Schoonekerum, Orat. de lit. 3 raphata pronuntiati-
one. Norib. An. 1626. Ejusdemq. aliam Disp. de vera pronunc. omnium liter. ib.*

(2) Quinque literæ קכנפז Camnepeb, in fine vocum pauloali-
am habent figuram, & pro reliquis interdum adhibentur centenariis,
h. m. 7500, 600, 700, 800, 900. Frequentius autem fiunt hi
posteriores centenarii, combinatione priorum centenariorum cun-
cti, ut תק 500. תר 600. תש 700. תת 800. תתק 900. Millenarii verò
fiunt h. m. א 1000. ב 2000. ג 3000. &c. (vel אא 1000. בא 2000. נא
3000). Iſtis millenariis autem poſtpoſita literæ monadicæ aliàs
numerus ſignantes, adjectis virgulis, centenarium ſignificant, ut א'סך
1664. Intermedii v. numeri ſunt combinatione priorum, præce-
dente ſemper majore minore, h. m. יג 13. יד 14. כא 21. כב 22. כג 23. &c.
ſed pro יד 15. uſurpatur כו 15. (veteri conſuet. Hebræorum, ne con-
funderetur cum Nomine divino יי) ita pro יי interdum eſt כו, quia
forteſſe ex Nomine divino יוהוה, i. e. pro יו eſt כו 39. ob illam infaulſtam
maledictionis vocem evitandam. Ubi ſimiliter obiter noteretur, quod annus
Judaicus minoris ſupputationis, i. e. omiſſo brevitatis gratia millenariò
fiat annus Chriſtianus per additionem 240. Computabant autem A. Chri-
ſti 1664. Judei à condito mundo 5424. annos, omiſſò plerumq; millena-
riò, & additâ hâc abbreviaturâ קכנפז i. e. קכנפז ſupputationis minori.

Quinque literæ dilatarî possunt ad explenda linearum spacia, nempe **א ב ג ד ה**. Literæ 7 finali substernendum (:) vel (:), inseritur ventri, h. m. 7 7. Deniq; 26. versus sunt in Bibliis, qui singuli, omnes Alphabeti literas continent, & enumerantur in Masorâ ad Ezech. c. 38. v. 12. Insuperq; 5. finales, cum omnibus reliquis conjunctim extant in duobus versibus, Ezech. 33. 12. & Sophon. c. 3. v. 3. Quæ autem Masoretharum ad Textum sacrum passim cernuntur notæ Criticæ, ut & varia, in ipso Textu, Literarum Majuscularum, inversarum suspensarum, & singularis rationes, de iis nihil hîc addimus, ne adûm agamus: cûm de iis sat acturâ egerit Cl. Buxtorf. in Tiber. seu Comm. Masoreth. Cui conferri possunt, Fabrici Partis. Cod. sac. Nec non describendi compendiis, (quas abbreviaturas vocant), Buxt. Tract. de Abbrev. Hebr.

(3) Ratione organorum pronuntiandi, Literæ dividuntur in Gutturales גutturales (quarum æmula est ג), Linguales לְּלָל (quarum æmula est ל).

gula omnibus Linguis Orientalibus communissima: Literæ unius Organi faciliè inter se permutantur. Circa quem permutationis usum, Literæ linguales & dentales habentur quasi eisdem Organi. De Literis mobilibus aut quiescentibus, agitur Reg. 2. Memb. II: Moveri autem dicuntur literæ, quæ leguntur, quiescere, quæ non leguntur. De distinctione literarum in Radicales & Serviles, agitur Cap. II. Reg. XIII.

Tantum de Literis. Sequuntur deinceps Puncta Script. Hebr. (1) Vocales. (2) Minister Vocalium Schva. (3) Dagesch, tum lenè, quod ad inspirationem aufert 6 Literis h adscriptum habentibus; tum forte, quod Literis pronunciationem genuinat. Equibus (4) fuit Syllaba. (5) Succedunt Accentus Tonicus. (6) Accentus Euphonicus Metheg (precedens Tonicum). Denique (7) Discrimen Kametz chatuph à cognatis figuris. De mutatione autem Vocalium, plenè agendum est Capite VII.)

SECTIO II.

De

Vocalibus.

Vocales Hebræi habent X.

s. Longas.

Kametz (◌) quod sonat (a) clarum & longum, ut in German. Schmach. & Lat. Clara.

Tsere (◌) quod sonat (e) purum, ut in Chre, Echre, Ero.

Chirek longum (◌) quod sonat (i) clarum, ut in Jhr, Mir. Idus.

Cholem (◌) vel ĩ, quod sonat (o) clarum, ut in Jhr, Eohn, Onus.

Schurek (◌) quod sonat (u), ut Mund, gesund. Durus.

s. Breves.

Pathach (◌) quod sonat (a) obscurum & raptiori sonò quàm Kametz, ut in Germ. Samlen. & Lat. Annus.

Segol (◌) quod sonat (e) impurum, quasi cum a mixtum, ut in Bahr, Jhr, Ear. Erro.

Chirek breve (◌) quod sonat (i) obscurum raptiori sonò, ut in Irren, ille.

Kametz chatuph (◌) vel mcer dum (◌) quod sonat (o) obscurum raptiori sonò, ut in Gorn, Kommen. Olla.

Kybbutz (◌) quod sonat Germ. (ü) vel Grac. u, ut in Gunde, libel. Udwo.

NOTA (1) ĩ sæpè abjicit fulcrum (nempe literam ĩ), imprimis sequente aliò ĩ. Pariter ĩ sæpè abjicit fulcrum, imprimis in

vocibus *Cholemsegoalis* formæ קָרַשׁ vel אָרַח; & ante Dagesch, ut יָרַשׁ & *filete*, cumque accentum tonicum haberante Schva, ut פָּקַדְתִּי, nec non in Pausa, ut יוֹשְׁבֵרוֹ: semper item in tribus his Nominibus Divinis אֱלֹהִים, אֲרֹנִי, יְהוָה, plerumque etiam si vicinum sit alteri, ut סָפֹת, גְּדֻלוֹת vel גְּדוּלוֹת. Rarissimè bis consequenter deficit, ut מְאֹרֹת *lumina*, לְאֹמֹת *ad signa*, Gen. i. Vel notari etiam potest sequens observatio quæ licet non sit perpetua, ejus nihilominus est tenoris, ut Masorethica crisi plerumque notetur, siquid ab ea deflectat; nūm. Cholem mutabile (*de quo constabit Cap. VII Reg. 45.*) nec non in statu constructo, & propè indagessabilem, scribitur absque fulcro, At nunquam abjicit fulcrum.

(2) Cholem etiam sapissimè per puncta essentialia literæ ט & ד designatur; ita ut punctum illud simul & literam discriminet, & vocalem signet; quoties nimirum Cholem ab alterutro latere harum literarum requiritur sine fulcro, ut שִׁנָּה *fone*, חֲשֵׁךְ *bboschech*, עֲשֵׂה *osha*, שִׁבְחָה *schbona*.

SECTIO III.

De

Vocali impropria, seu Ministrò

Vocalium raptissimò *Schva* } simplici,
} compositò.

Vocalis impropria, seu minister vocalium raptissimus est *Schva*, quod nunquam cum literâ suâ absolvit syllabam, sed cum vel sequente vel præcedente literâ syllabam facit compositam: estque vel simplex, huj. fig. (:), vel compositum cum unâ trium vocalium parvarum, h. m.

(.) a. Chatephpathach, Quæ dicuntur vulgò brevissimæ vocales, suntque celerrimæ pronunciationis, ut vix audiantur, & adhibentur ordinariè sub literis Gutturalibus locò

(.) e. Chatephsegol, Schva simplicis. Impropiè ac irregulariter quandoq; sub aliis literis scriptæ reperiuntur, *de quoin Euphon. altern.*

(.) o. Chatephkametz. *Vocalium. inf. Reg. ALI V. lit. u.*

Sapè

*Sapè quidem & vocalis parva (-ebatupb) componitur cum (:) h, m, (v); Sed de
huius à Chatepbkamez & Kamez longo discrimine, V. inf. Sect. VII. Reg. 12.*

ARTIC. I.

De Schva simplici (:).

REG. I. de lectione Schva.

Litera habens Schva, cum sequente litera unam facit syllabam; (& tunc Schva illud vulgò dicitur Mobile; quamvis propriè nullum Schva sit mobile, cum nullum verè legatur), ut *קרי* pri; idemque valet de Schva composito, ut *בבזי* bbzi, *בבלי* bbli.

Exc. Duabus tantum conditionibus, Schva simplex cum præcedente litera unam facit syllabam; (& tunc Schva illud vulgò dicitur Quiescens); nimirum

(1) Post vocalem parvam, sine intercedente Metheg aut Dagesch, (sive expressis his sive subintellectis, de quibus Reg. 11. & 7.) ut *קוד* epb-kod, *מלכי* mal-ki. Unde contrà per se consequitur, (nec eget novis Regulis, quas vulgò hic multiplicant Grammatici), quod in seqq. aliisq. ejus conditionis exemplis, Schva maneat mobile, per ipsam Reg. *פיקוד* pik-kdu, *באבזי* ba-bzi; *בבזי* ba-bzi, (subintellecto in his ult. Metheg, sec. Reg. 11. n. 3. & Reg. 7. Memb. 1.): sic *בבזי* ba-bzi, *בבזי* ba-bzi, subintellecto Metheg, &c. sic *בבזי* ba-bzi, *בבזי* ba-bzi, priori Schva quiescente, posteriori mobili. Sed de *בבזי* jib-jeb, & sim. V. Reg. 11. n. 5.

(2) Immediatè post tonum vocis, (quem communiter signat Accentus, sec. Reg. 9. & 10.) ut *בבזי* ba-bhar-ta, *בבזי* pkod-nab, *בבזי* pa-kad-ta; *בבזי* ta-gbel-na. (Conf. insuper Reg. 10. Memb. 11. n. 1.) Sic in fine vocis, ut *בבזי* gas, *בבזי* nerd, *בבזי* pa-kadr. (Præpositivos autem & Postpositivos Accentus, tonum vocis non occupantes, nisi ex accidente, hic non attendendos esse, sed Regulas saltem de sede Accentus Tonicæ, inf. constabit Reg. 9. Memb. 1. n. 2.)

NOTA (1) Quamvis Schva sonum vocalis non habeat, sed potius auribus id sit, quod oculis fulgeat, Interpretes amen illud reddunt nunc per e, nunc per o, nunc per a, ut *בבזי* Salomob; frequentissimè autem tali sono expresserunt, qualis sequitur Vocalis, ut *בבזי* Sodom, *בבזי* Gomorra. Nam vel ex nomine

mine שְׁוָא Schva, dicitur, quod minister ille Vocalium וְשֵׁי i. e. aequaliter se habet, ad quem vir sequentem sonum, ipse certò sonò careat; (2) Nunquam Schva, five simplex sit five compositum five concisum denuò, potest sustinere Accentum. (3) Particula ׀ pro ׀ iidem instar (:) mobilis, cum sequente litera unam facit syllabam, & hic & in Accentuum ratione, (unde & subsequens Schva est quiescens); ut וּבְקָד uph-kod; וּבְבִי ur-bbu (nisi interveniat Meibeg, ut וּבְבִי u-shabb, Gen. 2, 12. וּבְבִי u-ibuk-kfshi, Ezech. 26, 21, conf. de Meibeg, Reg. 11. & Reg. 44, lit. u.) Sic ׀ est monosyllabum.

REG. II. de nativa sede Schva.

Memb. I. (α) Omnis Litera mobilis vocali destituta, intelligitur habere Schva, quod exprimitur sub prima & mediis literis, ut בְּקָד pakadb-ta, subintelligitur sub ultima, ut בְּקָד.

(β) Pro subintellectò autem Schva ultimæ literæ, Gutturales עוּה, post vocalem longam, (præter ׀), & post vicarium ׀, sumunt Pathach, quod ante consonam celeriter pronunciatur, (nec syllabam proinde efficere censetur, præterquam in Accentuum ratione, de quo V. Instit. Accent. inf.) unde & Pathach gnubba seu furtivum dicitur, ut בְּקָד, בְּקָד (monosyll. voces). Sæpè verò etiam hoc Pathach furtivum rejicitur ad præcedentem literam, extrudendo ejus vocalem (..) vel, ut pro בְּקָד, בְּקָד; pro בְּקָד, בְּקָד.

(γ) Exprimitur quandoque subintellectum Schva ultimæ literæ, scilicet in litera ׀ finali, ut בְּקָד; & sub lit. בְּקָד si penultima quoque litera habuerit Schva expressum, necnon quando penultimum ׀ schvatum fuerit exclusum, ut בְּקָד, בְּקָד pro בְּקָד, sic בְּקָד pro בְּקָד: in quo finali concursu duorum Schvajim, pro priori Schva sub Gutturali ׀ vel ע, post vocalem parvam, ejusq; vicariam venit Pathach furtivum, ante consonam rapidissime pronunciandum.

dum, (quod tunc pariratione Dageschlene, sec. Reg. 6. Memb. III. im-
 mit ultima bgadhephath, ac si Schva (quiescens) ipsum mansisset); ut
 בִּשְׁבַּח bischb-biabbt, pro בִּשְׁבַּח la-kaabbt accepisti, pro
 לְקַחְתָּ; לְקַחְתָּ scivisti pro לְקַחְתָּ; לְקַחְתָּ raj-jiabbt & gavifus est, pro לְקַחְתָּ.
 At in פָּתַח פִּתְּחָה Ex. 20, 13. non esse Pathach furtivum, ut multi Gram-
 matici putarunt, sed vocalem ad 2 pertinentem, appositam ob dupli-
 cem Accentuationem, nim, ratione — uti ratione Silluki, v. Instit.
 Accent, Acc. Reg. XV.

NOTA: Irregulariter expressum est Schva in fine, seqq. in locis: וְבָנִי
 & ingredieris, 2. Sam. 14, v. 3. (secunda scem. Præf. Kal. conf. Reg. XXXVI.
 Annot. 4.) וְהִצֵּאתָ & efferes, 1. Reg. 17, 13. (idem 2. scem. Præf. Hiphil.
 Conf. Reg. XXXVII.) וְהָיִיתָ & eris, 2. Sam. 14, 2. וַעֲשִׂיתָ fecisti, Gen. 3, 13.
 Conf. Tert. Radic. 7.) וְקָרָאתָ vocas, Jer. 3, 4. pro וְקָרָאתָ cum redund. (De
 Pronomine fæmin. וְתָא tu pro וְתָא, V. Reg. 6. fine.

Memb. II. Quatuor hæ Literæ עבוי vocali desti-
 tutæ, non admittunt Schva simplex, nec expressum in
 medio, nec subintellectum in fine, sed quiescunt tunc in
 præcedente vocali, (seu non leguntur post eam); unde: &
 Quiescentes appellantur: & quidem

א) perpetuo ferè, ut בְּרַחֲמֵי, בְּרַחֲמֵי; interdum etiam interce-
 dente in fine aliquâ literâ, ut גַּי גַּי, & גֵּי ge, חֶבֶת, חֶבֶת
 schav, quæ sunt pro חֶבֶת, חֶבֶת. (sec. Reg. 4. lit. א.) Rarius tamen N pri-
 mam Radicalem, è concisâ Schvâ composito, retinere Schvâ simplex,
 adeoq; tunc legi, constabit in Anomalia Guttur alium, Reg. xxx. Except. 3.)

ה) Sine Mappik in fine, ut בְּלֵה, (nisi ex aliis regulis mutanda
 sit in aham lit. de quo suo loco.)

י) Post vocalem quietis suæ homogeneam, scilicet
 Cholem vel Seburck, ut טוֹב, טוֹב; nisi tamen duas contiguas habeat
 vocales, ut קוֹיִם Kovim, (non Koim), צַאֲרָר Tsaʿfar, (non Tsaʿuar). Rari-
 us otiose inseritur post (chatuph), ut עֶשְׂבִּי עֶשְׂבִּי Eschbotab, de quo Reg. 17.

י) Idem post vocales homogeneas suæ quietis, scil.
 Chirek, Tšere, vel Sagol, & in affixo בֵּיִת Betbi, בִּיִּי bime,
 בְּרַחֲמֵי dbaracha, בְּרַחֲמֵי panav. Extra has condiciones, literæ א & י

minus sub præcedente literà, puncto primario à Gutturale ed substituto pro Schva vel Chirek. (*ceupatebit Reg. 30*): ut pro יְשַׁכְּרִי (ex יְשַׁכְּרִי) fit יְשַׁכְּרִי vel יְשַׁכְּרִי ; sic pro יְשַׁכְּרִי fit יְשַׁכְּרִי vel יְשַׁכְּרִי . At (י) *Chateph Kametz* in concisione ante Schva simplex, semper servat tantum primarium compositionis punctum, ut אֶחָדְךָ pro אֶחָדְךָ ; אֶחָדְךָ pro אֶחָדְךָ ex אֶחָדְךָ forma אֶחָדְךָ . Sic אֶחָדְךָ pro אֶחָדְךָ . (*Falsò igitur quidam docent Grammatici, Chateph Kametz nunquam deponere duo puncta*). Speciatim conciditur semper י sub י servili, ante Gutturalem quancunque, retinendo vocalem primariam, ut יְהוֹשֻׁעַ incipere eorum. pro יְהוֹשֻׁעַ ab יְהוֹשֻׁעַ , de quo Reg. 48. Memb. II. Exc. 2. Sic יְהוֹשֻׁעַ , הער, הערתי, הערתי, הערתי an Deus, Jer. 23. &c. Denique duo Schvajim composita nunquam immediatè concurrunt.

REG. V. De Schvajim compositorum crasi seu contractione.

Schva compositum sub radicali, cum præcedente signo compositionis (*seu vocali brevi*), sæpè per crasin contrahitur, (*primâ radicali & tunc sæpè implicitè quiescente, i.e. excidente, relictâ vocali*), & quidem cum suo præcedente contrahitur in י , ut pro יְהוֹשֻׁעַ in Deo, יְהוֹשֻׁעַ ; pro יְהוֹשֻׁעַ Deo suo, יְהוֹשֻׁעַ ; pro יְהוֹשֻׁעַ dicendo, יְהוֹשֻׁעַ ; quibus crasis inordinaria est, si præfigatur aliqua lit: יְהוֹשֻׁעַ . Reperitur tamen variis locis, יְהוֹשֻׁעַ , יְהוֹשֻׁעַ . Sic יְהוֹשֻׁעַ venit, Micha 4, 8. pro יְהוֹשֻׁעַ & excidente י , יְהוֹשֻׁעַ & moratus sum, Gen. 32, 4. pro יְהוֹשֻׁעַ & diligam, Prov. 8, 16, ex יְהוֹשֻׁעַ pro יְהוֹשֻׁעַ . Verum cum suo præcedente, contrahitur in י ; ut יְהוֹשֻׁעַ (quod sic ordinariè fit post lit. ו, יְהוֹשֻׁעַ), pro יְהוֹשֻׁעַ ; sed tamen reperitur & יְהוֹשֻׁעַ , יְהוֹשֻׁעַ . (De יְהוֹשֻׁעַ perdim te, Ezech. 20, 16. pro יְהוֹשֻׁעַ elisò י , 1. Reg. 25. De יְהוֹשֻׁעַ & affligam 1. Reg. 11, 39. pro יְהוֹשֻׁעַ , 1. Reg. 33. n. 2.). Frequenter etiam illud cum præcedente contrahitur in י , (י implicitè quiescente), ut יְהוֹשֻׁעַ aufendeabo, Job. 32, 12, pro יְהוֹשֻׁעַ ; יְהוֹשֻׁעַ ad consummendum, Ezech.

Ezech. 21, 28, pro וְהָאֵסֶד & וְהָרֵב *insidiatus est*, 1. Sam. 15, 5. pro וְהָאֵסֶד *agritudine afficiat*, Psal. 69, 21. pro וְהָאֵסֶד (Fut. Kal, alternante ו pro י , & - pro י sub praeform. א). Id ex parte imitatur וְהָאֵסֶד *vinci*, Eccles. 4, 14. pro וְהָאֵסֶד . Verum וְהָאֵסֶד *centorium figet*, Jes. 13, 20, pro וְהָאֵסֶד (Fut. Hipbul, ab וְהָאֵסֶד), habet - pro י , ne confundatur cum וְהָאֵסֶד *splendeat à R.* וְהָאֵסֶד . Rarius etiam cum - contrahitur in וְהָאֵסֶד , ut וְהָאֵסֶד *aures praebens*, Prov. 17, 4. pro וְהָאֵסֶד ; וְהָאֵסֶד pro וְהָאֵסֶד . (De contractione horum Chatephim in Cholem, certis in Verbis, I. Reg. 30. Memb. 11. n. 1).

SECTIO IV.

De Dagesch & Mappik.

Dagesch & Mappik sunt puncta, quae ventri Literarum inscribuntur certae pronunciationis gratia, *Dagesch* autem est duplex, *Lene & Forte*.

ARTIC. I.

REG. VI. de Dagesch leni.

Dagesch lene est punctum, quod imprimitur sex literis בגדכפח *bgadcpbath*, adspirationem (vel literam h) ab iis tollens; quod fit:

Memb. I. Ab initio vocis, & quidem extra contextum perpetuo, quando vel nuda vox absolute ponitur, vel ab initio periodi aut versus: at intra contextum, certis his conditionibus; si nimirum, (α) praecedens vox terminetur litera mobili, non excunte in vocalem longam, (*quomodo e. g. exit vox שָׁמַיִם, בְּפֶה, &c.*) ut וְהָאֵסֶד , &c. Sic etiam intermediò Makkaph, ut וְהָאֵסֶד , וְהָאֵסֶד , וְהָאֵסֶד . Item post-furtivum sub gutturali, ut וְהָאֵסֶד : pariter post וְהָאֵסֶד & וְהָאֵסֶד ; nec non post Affixum וְהָאֵסֶד ut *Gen. 6, 16.* it. post vocem וְהָאֵסֶד licet in נ desinentem, ut וְהָאֵסֶד *Ex. 8, 15.* Item post literas vel ו mobiles in fine, *exceptis his tribus, in quibus*

bus nihilominus omittitur Dagesch post easdem; ut בְּיָדְךָ *Psal.*
68, 19; יְהוָה יְהוָה *Jes. 34, 11; כִּי* *Ezech. 23, 42.* Contra novies
 reperitur Dagesch impressum post literam quiescentem sine Accen-
 tu distinctivo, sc. *Ex. 15, 1. 11. 16. Psal. 35, 16. Jes. 54, 12. Jer. 29, 9. Dan. 3,*
3. c. 5, 1. Ez. 16, 4.

(6) Si præcedens vox habeat Accentum Distin-
 ctivum, (sive Regem, sive Ducem, sive etiam *Pfisk cum ministro*
Vicario aut Legato compositum, de quo conf. Infist. Accent.), ut
וְהָיָה בְּיָדְךָ *Gen. 17, 20. &c.*

(7) Interdum etiam, sequente statim in eadem voce ali-
 quā ex *bgadephath* ejusdem organi, euphoniæ gratia illud Da-
 gesch lene ab initio reperitur, (*quavis post literam quiescentem*),
 ut וְהָיָה בְּיָדְךָ nonne sicut Charcemis. *Jes. 10, 9. & וְהָיָה בְּיָדְךָ*
factum est cum venirent ipsi, 1. Sam. 16, 6. & c. 18, 6. & וְהָיָה בְּיָדְךָ
desessus sum tolerando, Jerem. 20, 9; & וְהָיָה בְּיָדְךָ ponam pyro-
 pum, *Jes. 54, 12; (in quibus propterea Dagesch lene post Schva in me-*
dio vocis abest). Sic Dan. 5, 11. וְהָיָה בְּיָדְךָ *Sapi-*
entia ut Sapientia Dei. (Sic Dan. 3, v. 2. & 3. quibus tamen confer
Reg. 7. Memb. IV). Id imitatur וְהָיָה בְּיָדְךָ *filius Beboris, Num. 24, 3.*

Memb. II. In medio vocis, post Schva quiescens,
 ut וְהָיָה בְּיָדְךָ.

Exc. Non ponitur Dagesch lene post Schva quiescens, (1)
 Si Schva quiescat ob præfixum servile extraessentiale, (*de quo*
inf. Reg. 15), præterquam in Infinitivo, ut וְהָיָה בְּיָדְךָ *abh-*
ur-bu, conf. Reg. 1. Not. 3. (In Infinitivo igitur &
 post literam præformativam Essentialem manet Dagesch lene,
 ut: וְהָיָה בְּיָדְךָ *Am. 4, 8. & וְהָיָה בְּיָדְךָ* *Ex. 5, 7. & וְהָיָה בְּיָדְךָ* *Ex. 18, 13. &c. & וְהָיָה בְּיָדְךָ*
pro וְהָיָה). (2) Si Schva illud quiescens immediate sit
 ortum è , vel., ut וְהָיָה בְּיָדְךָ *construendum plurale ex בְּיָדְךָ*: (3) Si
 illud Schva sit ortum è mutatione Chirek parvi ob ה paragogi-
 cum, ut וְהָיָה בְּיָדְךָ *ex בְּיָדְךָ*. (4) Si Schva quiescat post concisum Schva
 compositum, (*de quo Reg. IV*); ut וְהָיָה בְּיָדְךָ *& וְהָיָה בְּיָדְךָ*

Si

Si Litera *bgadepbath* sit ante וּת, ut תַּכְתִּית, יִלְדוּת. Exceptò תַּרְבִּית.
 (6) Si in Imperativo & Infinitivo Kal tertia radicalis sit *bgadepbath*, ut שִׁכְבָּהּ שִׁכְבָּהּ אֶשְׁכַּב, חָרַר אֶחָרַר. (7) Cùm in constru-
 cto plurali, aut Duali illud: è vel ortum est; ut חָרַרְתִּי; sic אֶחָדְךָ, וְאֶחָדִי;
 &c. (*quamvis hoc aliis etiam dicatur è absoluti Plur. or-
 tum*). (8) Lit. *Caph* Affixorum ךּ, ךָּ, ךֿ, semper caret Da-
 gesech leni, ut דַּבְּרֶנּוּךָ; sic & ךִּי pro ךָּ, ut נִעֲרַוְךָ *Psal.* 103.
 4, 5. Quod singulariter imitantur hæc sequentia ob concursum
 lit. בְּנִרְכַּבְתָּ; בְּנִרְכַּבְתָּ *coram*, *Pf.* 116, v. 14. בְּנִרְכַּבְתָּ *vestem suam*, 2. *Reg.* 9, 13.
 בְּנִרְכַּבְתָּ è perplexo ve prepo, *Jer.* 4, 7. בְּנִרְכַּבְתָּ *Pf.* 68, 17.

Memb. III. In fine vocis, itidem post Schva quiescens,
 ut וְאֶשְׁכַּב; (quod imitatur Pronom. Fœmin. אֵת pro אֵתָהּ, (*conf.*
Reg. 44. lit. λ.)): vel post (-) furtivum vicarium וְ Schva sub
 Gutturali in fine, ut וְאֶשְׁכַּבְתִּי *v. j. jabbd*; *conf.* *Reg.* 2. *Memb.* 1. lit. γ.
 Olim hæc sex literæ, cùm adspiratæ essent, insigniri sueverunt
 lineola *Raphe* dictâ, quod jam exspiravit. Sexies tamen ea ad-
 huc reperitur in Decalogò, (ter in *Deuteronomio*, & ter in *Exodo*), scil.
 in *Præcepto* 5to, 6to, 7tmo; de quo *conf. inf. lit. Accent. Reg.* 15.

Singularia hic sunt, שְׁתֵּי *scheajim* pro שְׁתֵּי; & sic
 שְׁתֵּי & שְׁתֵּי.

ARTIC. II.

REG. VII. De Dagesch forti.

Memb. I. (α) Dagesch forte est punctum, quod
 literæ impressum, pronunciationem ejus geminat,
 ut פִּק־קֶד *pik-ked*. Hoc quando Conjugationes seu character distin-
 git, dicitur Dagesch Characteristicum, ut רִבִּי; quando abjectam
 literam, vel vocalem longam (in brevem resolutam) compensat,
 dicitur Compensativum, ut כִּבֵּי אֶכֶב, כִּבֵּי אֶכֶב pro רִבִּי, רִבִּי pro
 הִסִּית, הִסִּית pro הִסִּית, הִסִּית pro הִסִּית. Compensativum hoc Dagesch, Chaldaei, &
 horum more interdum Hebraei, resolvunt in ךּ schvatum, ut כִּבֵּי
 pro כִּבֵּי *finis*, *Job.* c. 18. Contra חִטִּית pro חִטִּית *triticum*. Nunquam
 autem Dagesch, in unâ eademque literâ, simul potest esse characteri-

אָנָה Anna, שְׁחַמָּה schamma, (conf. Reg. 12. Memb. 1.): שִׁמְדָּה *simdare*, 2. Paralip. 31, 7; וְהַמִּיתוּ ע' occidi illum, 1. Sam. 17, 35; בִּין רִנָּה *inter pretiosa tua*, Psal. 45, 10; הַיָּוֵד *qui natus est*, Jud. 31, 8; הַמְּגִלָּה *magnificentia*, 1. Chron. 17, 19. Tum in Litera schvata, ut שְׁמֶרֶשׁ Exod. 15, 17. pro שְׁמֶרֶשׁ *obveniet tibi*, 1. Sam. 28, 10, (אֶלְקָה Fut. Kal); עֲקָבוֹת Psal. 89, 52.

Vel (β) ab initio vocis, præcedente (sine accentu Regio), (finali), ה, (non femininò Nominis aut Participii), הֶ *vel* הֵ; idque tum mediante Makkaph, (quod Grammatici dicunt דְּחָק Archatorem), ut מֶה־טוֹב Psal. 133, 1; עֶשֶׂה־מֶרִי Gen. 1, 12, אֶעֱשֶׂה־לָּהּ Amos 4, 12: tum sine Makkaph, in voce monosyllabà, aut voce Millel, (rarius Milra), post monosyllabam aut Millel, ut לֶהֱלֶךְ 1. Reg. 3, 11; לֶמַח Exod. 6, 10. & 29. מֶה־זֶּה *quò pactò* Gen. 12, 18. *quid* מֶה־לָּכֶם *quid vobis?* pro מֶה־לָּכֶם; מֶה־לָּהֶם *quid isti*, Ezech. 8, 6, pro מֶה־לָּהֶם. *Rarissime imprimitur hoc Dagesch Euphonicum post alias literas*, ut צִוּוּ Gen. 19, 14. *quod Masorethe observarunt. De vocibus שְׁמִי, שְׁמִי, V. Reg. VI, sine.*

A R T I C. II.

De Mappik.

Mappik est punctum, quod Literæ ך in fine vocis inscriptum, docet, eam genuinò suo sono efferendam, quæ sine eo quiesceret; unde & Mappik, i. e. *eductor* dicitur, quod educat è statu quietis. Fit autem hoc in certis quibusdam vocibus, nempe his 4. Radicibus, לָכֶה (cum suis derivatis), כָּמַח, קָמַח, & voce מָלַח, ut & in affixò foemin. ך, quod etiam reperitur ה. In מְכִירָה *fructus præcox*, Jesh. 28, 4. *redundat Mappik*. Sic in קָמַח & לָכֶה post factam Apocopen, ה habere Mappik *vid. infr. Reg. 33, ann. 1. lit. β. n. 1. a. fin.* Sic datur in קָמַח & לָכֶה ah! *Quod verò literæ ך reperitur inferunt pun-*

punctum, ut פִּקֶּדֶן , non pro Mappik, sed pro Dagesch forti habendum est, (secus ac vult Tristius, p. 16. & quidam alii): quod patet & Conf. Piel, ut קִי־יָם Kij-jam, & קִי־יָמֻ Ki-jmu, Est. 9, 31. ubi non opus habet Mappik seu eductore & statu quietis, cum per vocalem moveatur; sed geminationem postulat post Dagesch forte. Pariter errat Cl. Buxt. in Thef. Gramm. statuens, punctum in פִּקֶּדֶן esse Mappik. Contra datur פִּקֶּדֶן finale quasi Raphiatum in voce פִּקֶּדֶן fundavi eam, Ex. 9. 18. פִּקֶּדֶן in peccato ejus, Num. 15, 28. פִּקֶּדֶן ei, Num. 32, 42.

SECTIO V.

REG. VIII. De Syllaba simplici & composita.

Syllaba alia est simplex, (constans unâ literâ & unâ vocali); alia composita, (constans pluribus Literis mobilibus & unâ vocali): idque oritur & diversâ naturâ & conditione Vocalium longarum & brevium.

Memb. I. Vocalium brevium proprietas & natura est, ut non per se cum sua consonante absolvant syllabam simplicem, sed ordinariè constituent syllabam compositam, attrahendo sequentem literam, aut per dagesch, aut per schva quiescens, ut פִּקֶּדֶן Pík-kad-ta. Hinc Vocales breves, non sequente dagesch vel schvâ quiescente, stant prolongis, includentes dagesch, ut פִּקֶּדֶן ; aut accentum tonicum habent, ut פִּקֶּדֶן aut Metheg, per quod sustinentur instar longarum, ut פִּקֶּדֶן .

Memb. II. Vocalium verò longarum natura & proprietas est, ut per se cum sua consonante absolvant syllabam simplicem, nec constituent compositam per attractionem sequentis literæ, nisi in fine, ut פִּקֶּדֶן . Hinc Vocales longæ, attrahentes interdu sequentem literam per dagesch vel schvâ quiescens, stant pro brevibus, (præterquam in fine), accipientes plerumque accentum tonicum, ut פִּקֶּדֶן , פִּקֶּדֶן , sic פִּקֶּדֶן , פִּקֶּדֶן , de quibus conf. Reg. 41. Item פִּקֶּדֶן , פִּקֶּדֶן , פִּקֶּדֶן pro פִּקֶּדֶן : (sed de פִּקֶּדֶן conf. Reg. 9.

C

Memb.

Membr. III. fine, & Reg. 12). Attamen cum precedente Schvâ mobili, facile componunt syllabam vocales longæ: unde interdum fit, ut complures consonantes in unâ syllabâ concurrant, & per unam vocalem enuncientur, ut בִּשְׁפֹּטִי bkoſcht, מְנוּחָה snob. (Conf. quædam ad Syllabam ſpectantia, Reg. 1. Not. 2. & 3). Nota: Literæ Gutturales, in conſtituendâ Syllaba compoſitâ, pariunt anomaliam; quandoquidem non tantum dageſch reſpuunt, (de quo V. Reg. 7. Membr. III); ſed & ſchva ſimplex non recipiunt, (aut perrarô), idque ob moram tardioris, quam requirunt, pronunciationis. Sed de hac Anomaliâ Literarum Gutturalium in recipiendo (:) ſimpli- ci, (que minus commodâ methodò hic vulgò traditur), rectius agemus inf. Reg. XXIX. & XXX.

SECTIO VI. De Accentibus.

Accentus eſt Character, qui votis ſyllabas convenienter elevatione, vel depreſſione moderatur, ſimulque diſtinctionum aut conjunctionum ſignat ſpacia. Præter autem hunc Tonicum dictum, datur & Euphonicus, Metheg, (de quo inf. Reg. XI).

ARTIC. I. De Accentu Tonico.

Accentus Tonicus conſideratur vel

(A) Ratione uſus diſtinctivi; & ſic 28. in univerſum ejus ſunt figuræ, officiorum gradibus, & exinde diſtingvendi aut jungendi virtute, diverſæ: alique ſupra, alii infra lineam ſeu literam, ſcribuntur; quidam Libris Proſis (*ſic dictis*), quidam Metricis, (*ſic vulgò habitis, ſc. תַּעֲנִי, i. e. מִשְׁלֵי Job, מְשָׁלִי Proverb, מִשְׁלֵי Psalms*) proprii; quidam utriſque communes: plerique à figura aut officio, (*ſiſo à Muſica*), nomen ſortiti, ex origine partim Hebræâ, partim Chaldaica: ſeq. ratione,

(I)

(I) *Distinctivi Accentus sunt in universum 21, (scil. Prosaici & Metrici conjunctim):*

(a) *Imperatores 2; Supremus, סִלּוּק Silluk (i.e. Terminus, Periodus), cum subjunctis duobus punctis (:) סוף פְּסוּק Soph Pasuk (i.e. Flos periodi seu Versus, quem semper claudit); & Vicarius אֶתְנַחַח Athnach (quies, respiratio, quam is maxima efficit intra Versum Prosaicum). Et hi duo communiter dicuntur Pausæ.*

(b) *Reges in universum sunt 5; סְגוּלָה Sgolta (quod est Segol inversum); יָקָר קָטוֹן Sakephkaton (Erector parvus, quia constat duobus erectis punctis); & pro isto, certâ conditione, Alternans יָקָר גָּדוֹל Sakephgadol (Erector magnus, additâ lineolâ auctus); טִפְחָה Tiphcha (Palma, quia palma paulum curvata similis); & denique in Metricis tantum, מֶרְכָּה Merca (seu Productor) compositus, (quia componitur cum Mabbach superiori, qui ambo Accentus junctim unum Regem Majorem in אֶתְנַחַח constituunt; nam Athnach hic tantum Rex minor est).*

(γ) *Duces (in universum) 8; רְבִיעַ Rbhia (Cubans, quod medio Litera semper incubet); סָרְקָה Sarka (Sparfor, quod vario quasi flexu spargat figuram); פֶּשֶׁטָה Paschta (Extensor, inclinans); & pro isto, certâ conditione, Alternans יִתִּיב Jthibh (sedens scil. ante qualibet puncta, cum alii post punctum vocale locentur); תְּבִיר Tbhir (Fractus, q. punctum linea abruptum sit); & pro hoc quaterdecies occurrens מֶרְכָּה מְפִתָּה Merca chphula; (seu Merca duplicatum). Porro, in Libris אֶתְנַחַח Rbhia compositus, (quia componitur cum Gerešeb, unde עֶ Rbhia Gerešchatus dicitur); & pro hoc, certa conditione, Alternans שְׁרָשֶׁלֶת Schalscheleth i.e. Catena cum Psik, qui tamen etiam in Libb. proffis septies occurrit pro Rbhia). Ad Duces quidem etiam spectat טִפְחָה anterior,*

anterior, in Libb. תָּנִיחַ (de quo V. Instit. Accent. Tab. II); verum ejus figura jam superius fuit exhibitæ.

(d) Comites sunt 6; פָּסֵר Paser (Dispersor, quod quasi va-
rus & bifida figura sit); & pro hoc sedecies occurrens קָרְנֵי קָרְנֵי
Karnephara (Cornua vacca, quæ representat figura); תְּלִישָׁה גְּדוֹלָה
Tlischâ gdola (Ebulfor, Exstirpator magnus, versus dextram aci-
em protendens); גֶּרֶשֶׁל Geresch (Expulsor, extrusor; hic in Prosis
est minimus & ultimus dignitate Distinctivorum Accentuum, vocibus
inscriptorum); & pro hoc certâ conditione alternans גֶּרֶשֶׁל גֶּרֶשֶׁל
Graschajim, (Expulsor geminus). (,) פִּסֵּק Pisk (Diremptor,
disgregans voces, quibus inter serius tantum est), semperque compo-
nitur cum aliquo Ministro tunc subdistingvente, de quo accuratius
& plenius agitur in Instit. Accent. Grammat. huic subjuncta.

Atque hi omnes hactenus recensiti Accentus, communi nomine dicuntur Regii, seu Reges, quod omnes distingvendi vim habeant, licet diversissimâ proportionem.

(II.) Conjunctivi seu servi sunt 7; מֶרְכָּא Merca (Pro-
ductor, seu protensor lineola); מִנְיָח Munach (vacua quasi tu-
ba); מַהְפָּח Mahpach (q. inversa tuba); דַּרְגָּא Darga, (quasi gra-
dus scala); קַדְמָא Kadma (Precursor, scil. Gereschi, cujus pro-
prius satelles est); תְּלִישָׁה קְטַנָּה Tlischâ Ktanna, (Ebulfor, Ex-
stirpator parvus, versus sinistram aciem protendens); יֶרַח Jerach
(quasi Luna corniculata). In Libb. תַּסֵּן peculiares adhuc servi
sunt, Tiphcha non anterior, & Sarka non posterior (conservus Kad-
ma vel Merca in eadem voce); sed hæc figura Accentuum jam antè
fuere exhibitæ.

Omnes autem hi servi, (excepto Jerach & conservo Sarka
non posteriori), possunt, certis quisque conditionibus, fieri
Vicarii aut Legati subdistingventes. (Sed de hoc accuratio-
ri distingvendi aut conjungendi discrimine, fusius & plenius age-

tur inf. in ipsa Insit. Accentuationis. Quod autem (ut communiter doceant Grammatici), Accentibus etiam tribuendas sit usus Musicus, quasi olim mos fuerit cantillare sec. rationem Accentuum; verè commentitium est, omnique fundamento & ratione destituitur, ex erroneis modò conjecturis eorum ortum, qui verum Accentuum usum non habere cognitum, (hunc intrinsecus de suo addentes); licet usus quidam Rhetoricus (sen numeri Oratorii) facile concedi possit, utpote, ex ipsa conjunctione aut distinctione vocum ac partium Orationis, ultero fluens. Conf. inf. Vindicias Accent. Part. II. Cap. II. Object. VII.

Nota. (1) Discrimina quorundam Accentuum, similem Figuram habentium. — Paschta & — Kadma ratione positis differunt, dum ille semper in ultimâ tantum literâ scribitur. (conf. tamen seq. Reg. 9. Memb. 1. n. 2); hic verò nunquam occupat ultimam literam, sed ultimam Syllabam, tamen primam hujus literam, ut יִצְחָק, nisi tamen ultima litera vocis in vocalem exiens, accipiat tonum, ubi necessario Accentui Kadma conceditur ultima litera, ut יִצְחָק Jer. 13. 13. יִצְחָק 1. Sam. 29. 6. — Jthibh & — Mahpach, itidem tali ratione positis differunt, quod ille semper ante primam tantum sua vocis Literam, & quidem ante ejus Vocale, scribatur; hic verò (Mahpach) semper aliter, (nisi tamen per retractionem ad primam quoque literam perveniat is Mahpach), ut יִצְחָק Gen. 1. cum Dagesch fortieuphon. in 2; conf. Reg. 7. Memb. II. & seq. Reg. 10. Memb. II. n. 1). — Rbhia à Cbolem differt, quod Rbhia mediâ litera incipit, Cholera verò ad latus Literarum scribatur. (—) Silluk à (—) Metbeg differt, quod Silluk nunquam, Metbeg semper, Accentum tonicum post se habeat.

(2.) Nomina nonnullorum Accentuum recentiori appellatione interdum variant, scil. Tiphcha dicitur etiam Tarcha; & immediatè ante Athnach vel Silluk posita dicitur Meajila. Geresch vocatur etiam Teres, vel Asla, cum prævium habet Kadman; & Grasc hajim dicitur quoque Trasaj m. Tlischha Kranna dicitur etiam Talscha vel Tarla, & Jerach, Galgal. Pluk Munachatus, dicitur quoque

quoque Igarme. Munach *ultima Syllaba*, imprimis *ante Athnach*, Sakephkaton, vel Sarkam, *positus*, dicitur Hilluj: Idem à principio *positus*, Mcharbel. Kadma pro Mecheb *positus*, dicitur etiam Mafseh; (de quo *conf. inf. Reg. 14. in Inst. Accent.*) Merca Mahpachatus, seu Merca compolitus, nonnullis etiam dicitur Jchif Merca, seu Merca Jchifatus; (quamvis nullus Jchibb detur in מֶרְעָא; imò nullus Accentus dici Jchibb potest, nisi qui pro Pascha ponitur; sed nec hic in מֶרְעָא datur.

(3). Omnes Accentus Regii scribuntur *supra lineam* seu *vocem*, exceptis his quinque: Silluk, Athnach, Tiphcha, Tbhair, Jchibb, & (qui quater decies tantum occurrit), Merca chphula. Omnes Accentus Servi seu Coniunctivi scribuntur *infra lineam*, exceptis zbus proficiis, Kadma & Tlischah ktanna, & duobus Metricis, Munach superiori, & Sarka conservo Mercæ vel Mahpachi, de quo *V. inst. Accent. Præcogn. Elem. sine.* Qui igitur *infra lineam* scribuntur, semper Vocali sua postponuntur, exceptis Jchibb & Tiphcha anteriori; qui verò *supra lineam* scribuntur, occupant illam Literam, qua syllabam istam inchoat, cui debetur tonus; exceptis præpositivis & postpositivis, de quibus seq. Reg. 9.

(4). Accentibus aliquo modo accensenda venit lineola transversa (-) Makkaph dicta, duas pluresve dictiones, sub unum Accentum tonicum trahens, de quo *V. Reg. 10. Memb. IV. Voces autem per Makkaph copulata, habentur pro una.*

(B) Ratione usus Etymologici, circa Accentus observanda sunt duo: (1) Sedes nativa Accentus Tonici. (2) Translocatio ejusdem: & Vocalium tunc simul ob quamlibet Toni sedem aut translocationem, mutatio.

REG. IX. de Accentus Tonici loco seu sede nativâ.

Memb. I. Quælibet dictio naturâ unicum Accentum Tonicum possidet, quicam acuit, aut in ultima, aut in penultima syllaba, (pro diversâ ratione Vocalium), nunquam in antepenultima. Dicitur autem vox penultima,

minus accuratè tenenda sunt: v. gr. מִלְּךָ est vox Milra, licet prapositionum Tiphcham habeat; מִלֵּל est Milet, licet מִלְּךָ in fine labens. Verum Jibibb falsò à Grammaticis accensetur Prapositionis non acuentibus semper; hic enim nunquam nisi in syllaba acuenta ponitur. (Quare nec Sarka compositus in מִלְּךָ , nec Mibpach compositus in Merca, ibidem in מִלְּךָ , censeri debeant prapositioni, facile patet in pracogn. Elem. Insit. Accent. c. f.)

Quidam autem horum Accentuum geminantur, in voce naturà penacuta, vel delinente in geminum Schva, aut Pathach; & quidem פַּסְפֵּהָ , in tali voce, perpetuo; ut פַּסְפֵּהָ Gen. c. i. v. 2. פַּסְפֵּהָ , פַּסְפֵּהָ , פַּסְפֵּהָ , interdum; ut פַּסְפֵּהָ Gen. 12, 28. פַּסְפֵּהָ Levit. c. 14. v. 21. פַּסְפֵּהָ Gen. 3, 17. פַּסְפֵּהָ Genes. 3, 14. (Supervacanea igitur sunt, quæ ab aliis Grammaticis hic multiplicantur Regula; quod scil. geminati Accentus ejusdem (postpositivi) prior acuat, at geminati ejusdem (Prapositionivi) posterior; vel quod Prapositionivorum prior semper sit throni, posterior toni; Postpositivorum prior semper toni, posterior throni: rectius enim & facilius ex ipsis Regulis de sede & translocatione Accentuum, dijudicari tunc potest torus.

Memb. II. Accentus è regulari suâ naturâ ultimam syllabam occupat, unde voce à fine crescente, ad illud incrementum Accentus regulariter descendit, corripiendo communiter præcedentes vocales longas in oppositas breves, vel utrasque in Schva; ut: פַּסְפֵּהָ , פַּסְפֵּהָ (quod generale fundamentum est mutationis Vocalium, & specialius infra convenientibus suis locis declarabitur, imprimis totò Cap. VII).

Exc. (i). Accentum non demittunt ad ultimam, sed penacuta manent, quæ terminantur in servilia פַּסְפֵּהָ , פַּסְפֵּהָ (vel פַּסְפֵּהָ), פַּסְפֵּהָ , (non פַּסְפֵּהָ , quod Milra est, ut פַּסְפֵּהָ , פַּסְפֵּהָ , פַּסְפֵּהָ ; conf. tamen Reg. 10 Memb. IV. n. 3, 6; & Reg. 47. Ann. 4). פַּסְפֵּהָ , פַּסְפֵּהָ , non præcedente proximè Schva mobili, (sive simpli,

men vel (1) sit ipsa Radix, (quæ accentum semper habet in ultima), ut פָּקַד; vel (2) terminetur in ה̄ breve pro longo aut ך, ut פָּקַדְהָ, שָׁרָה, שִׁשְׁרָה, גִּלְהָד, (præter קָצָה & קָצָה, quod *Milel* est à R. קָצָה; vel (3) ultima vocalis brevis alternet pro longa, per Reg. 7. aut 44. (*ubi vocales habentur æquales*), ut וַיֵּבֶךְ pro וַיֵּבֶךְ, מָכַךְ pro מָכַךְ, הִשְׁכִּיךְ pro הִשְׁכִּיךְ vel (4) penultima longa pro brevi aut (:) existat in anomalis, ut הוֹקֵם pro הוֹקֵם, נִכְבָּב pro נִכְבָּב; quod etiam spectant formæ קָצָה ex Pyh. it. פָּרַשׁ pro פָּרַשׁ; singulare est קָרָה, *Milel*.

(β) Cum vocales sunt æquales, accentus comitatur ultimam, ut לָכֶךְ, בָּכֶךְ. *Exc.* Penacuta sunt desinentia (sive radicaliter sive serviliter), in ך̄ (& pro hoc vicar. ך̄-) & ך̄-; ut בָּכֶרְהָ, פָּסֶרְהָ, קָצָה, פָּקַדְהָ, קָצָה, אֶחָדְהָ, & sic quoque terminatio Dualis Numeri, ut קָצָה, & affixum ך̄-): Quod si igitur (ך-) non sit vicarium pro ך̄, exceptio illa non valet, ut שָׁבֶת in construct. ab abf. שָׁבֶת, פָּקַדְהָ divide, pro פָּקַדְהָ exspecta pro פָּקַדְהָ: sic אֶחָדְהָ pro אֶחָדְהָ unus; & אֶחָדְהָ pro אֶחָדְהָ una. Quod etiam pertinent illa status constructi, ut פָּקַדְהָ tegumentum, *Exod.* 35, 17. & similia, לָקַחְהָ quāmobrem, (è particula inseparab. ך̄ & Pronom. ך̄ quid), cum Dagesch Euphonicò semper est *Milel*; sine eodẽ semper *Milel*: præterquam semel, *Job.* c. 7. v. 20. *Conf. Reg.* 20. *fin.* Denique penacuta sunt Nomina in ך̄ finita, ut אֶחָדְהָ, תְּחִלָּה, שְׁחָה, תְּחִלָּה.

REG. X. De Accentus tonici translocatione, & Vocalium, ob quamque ejus sedem, mutatione.

Memb. I. Ob sedem nativam majoris distinctionis Accentus, Imperatorum ך̄ & ך̄ plerumque, Regum ך̄ & ך̄ & Ducis ך̄ sæpè, imprimis cum in magna distinctionis sede sint, e.g. in termino propositionis, reliquorum minorum rarius, vocales breves mutantur in

in longas, scil. - ultimæ & penultimæ syllabæ, & pen-
ultimum è geminis, in -, ut שָׁמַר pro שָׁמַר ; יָשַׁב pro יָשַׁב ;
pro שָׁמַר . Cum ministro Dargâ planè irregulariter fit idem bis, ut
 כָּעֵד fulci, *Jud.* 19, 5; שָׁמַר posuimus, *Jes.* 28, 15. Sic in libris
 אֲמַר , ob accentus Imperatorem & Reges; ut אֲשָׁן dor-
miam, *Psal.* 4, 10. pro אֲשָׁן ; עָמַר stetit, *Psal.* 1, 1. pro עָמַר ; at ob
Duces, aut Comites, rarius; ut רָגַר regnavit, *Psal.* 97, 1. pro
 רָגַר ; פָּרַע precipitantia, *Psal.* 52, 6. pro פָּרַע (- pro -, ob guttural.
sec. Reg. 44).

Utrisque (nempe à - & -) quædam excepta à Masorethis
observata sunt; scil. ii. loca juxta Silluk, ut לַלְלִי senui, *Gen.* 18, 13.
12. loca in Genesi, quæ retinent juxta Athnach, ut *Gen.* 3. v. 7. &
c. 17. v. 17. ubi reliqua loca à Masorethis enumerantur. Pariter
non mutant ob Accentum (-) pro - vel (-) alternans in Futu-
ris 1 conversi, habentibus, ut לַלְלִי ne pernoctes. Sic &
seqq. per Accentus sedem vocalem suam non mutant; יָדַשׁ ,
 כָּסַף , עָר , נָצַח , נָרַר , צָמַח , עָרַק , פָּרַח , בָּטַח , בָּה , בָּו , הָנִיחַ , כָּרַח ,
 לָקַח , מָלַח , מָרַח , רָשַׁע , קָדַח , קָש , רָחַח . Pariter וַיֵּאמָר nonagies
semel servat-juxta -; אָמַר quater sic retinet -, semel אָמַרְתָּ *A-*
mos 9. v. 11. & מָרַחְתָּ *Gen.* 29, 35. vocula עַד cum Acc. magno &
cum 1 præfixo mutat (-) in -, ut וְעַד , *De* תַּחַת semel *Milel Prov.*
17, 10. *Conf. Reg.* 38: *Exc.* 1.

Præterea Accentus Regius, (vel ejus vicarius) occupans
verba quiescentia mediâ 1, vel defectiva mediâ geminatâ;) nec
non Pronomina aut Particulas, monosyllabica aut bisyllaba
penacura, præfixæ tunc copulæ 1, pro Schva (vel 1), dar¹; ut
 וַיָּמָת & morietur, *Gen.* 44. pro וַיָּמָת ; sic וַיָּמָת *Exod.* 9, 19. *Prov.*
24, 16. Sic וַיָּחַי & vivus erit, *Num.* 21, 8. Sic וַיָּחַי , at cum ac-
centu ministrô וַיָּחַי , וַיָּחַי . At in וַיָּחַי *Joel.* 3, 16. - stat
pro -, *sec. Acc. Reg. VII. Memb. II.* reperitur tamen semel cum
Accentu servô, 2. *Reg.* 7, 4. וַיָּמָת & moriemur ibi.

Memb. II. Retrahitur Accentus, (I) conjuncti-

vus, ex ultima in penultimam (vocali longa notatam), ob subsequentem vocem monosyllabam aut bisyllabam penacutam.) (*ad evitandam scil. δυσφωνίαν*), ut קָרָא וְהָיָה לְיָהּ vocavit noctem, Gen. 1, 5. pro קָרָא. Sic וְהָיָה לְיָהּ eritis mihi, Exod. 19, 5. pro וְהָיָה לְיָהּ; וְהָיָה לְיָהּ recreans animam, Psal. 19, 9. בְּתַר יָרָה peperit filiam, Gen. 30, 21. cum Dagesch euphon. וְהָיָה לְיָהּ egressus est Cajin, Gen. 4, 17. (ubi non potuit per ו convertitum retractio fieri, V. sequent. n. 2); וְהָיָה לְיָהּ defecerunt à me, Jesh. 1. v. 2. וְהָיָה לְיָהּ pereatis in via, Ps. 2, 12; וְהָיָה לְיָהּ in quibus ultimis Schva non est quiescens, sed mobile; licet enim post Accentum tonicum, (sec. Reg. 1. aliàs sit quiescens, scil. si in nativâ sede sit Accentus tonicus), hic tamen, ubi tantum est retractus (è declaratione), manet Schva mobile; quod demonstrari potest ex aliis ejusmodi locis, v. gr. Ps. 14, 5. וְהָיָה לְיָהּ metuunt metui; ubi manifestò est Schva mobile. (Quale quid apparet etiam in his paragog. וְהָיָה לְיָהּ & וְהָיָה לְיָהּ, V. Reg. 29, 1, 3). Sic illustre exemplum est in unò eodemque Versu retracti Accentus conjunctivi, at Distinctivi non retracti, Dan. 10, 17. וְהָיָה לְיָהּ (Pascha non retractus), at mox, וְהָיָה לְיָהּ (Munach retractus). Si verò penultimam illam syllabam longam plures præcedant Vocales longæ, non fit illa retractio; ut Jerem. 16, 14. וְהָיָה לְיָהּ non dicetur amplius.

Quod si verò illa penultima syllaba, (*ad quam retractio fieri debebat*), non habeat Vocale longam, (*prout requirit Regula*); aut, (*si vel maximè habeat vocalem longam*), præcedentis tunc vocis tonum in ultimâ afficiat Accentus servus; abjicitur communiter ille (*qui retrahi debuisset*) Accentus, & voces copulantur per Makkaph, ut וְהָיָה לְיָהּ vestibis salutis, Jesh. 61, 10. וְהָיָה לְיָהּ & quis ibit nobis, Jesh. 6, 5. Rarius tamen omisso Makkaph, retinetur in ultima Accentus conjunctivus, cum defit in penultima vocalis longa; ut וְהָיָה לְיָהּ trotam panis, Exod. 29, 23. aut ascen-

gæ, quarum posterior tunc itidem in analogiam bre-
væ corripitur, nimirum in ם, & (vel alternans) in
-chatuph, ut תָּחַם אֶל תָּחַם pro תָּחַם וְתָּחַם; וְתָּחַם pro
וְתָּחַם וְתָּחַם; וְתָּחַם pro וְתָּחַם וְתָּחַם; (pro quibus & chatuph, litteras Guitte-
rales & tunc sumere -, docebit Reg. 44. de Euphonica alternat
Vocal. lit. z; ut יָחַם pro יָחַם, (ex יָחַם); וְתָּחַם pro וְתָּחַם (ex
וְתָּחַם); וְתָּחַם pro וְתָּחַם (ex וְתָּחַם); sic וְתָּחַם ex וְתָּחַם; וְתָּחַם ex וְתָּחַם;
Speciale est cum - duplici, וְתָּחַם & festinavis, Job. 31. v. 5. pro
וְתָּחַם, cum - pro - sub ת, à Rad. חָשׁ. De וְתָּחַם ex וְתָּחַם, conf.
Reg. 37. Ann. 3 De וְתָּחַם ex וְתָּחַם à Rad. חָרַל, (manente utrobique
pro -); conf. Reg. 44. lit. z. Omittitur igitur hæc retractio Ac-
centus, si ם non sit conversivum, (scil. non habens - sequente Da-
geseb; conf. Reg. 18. Memb. II. 3). vel si sit majoris distinctionis ac-
centus, vocali longâ tunc quoque manente, ut וְתָּחַם & exaltabi-
tur, Num. 24. 7. וְתָּחַם & mortuus est, Gen. 5. וְתָּחַם & reversus est, 2.
Sam. 3. v. 16. Pariter non fit illa retractio, nec vocalium muta-
tio, si præformativa servilis sit ם, vel tertia radicalis ם, ut וְתָּחַם,
וְתָּחַם, וְתָּחַם. Quod si igitur reperiatursimile quid cum tert. Rad.
ם, ut וְתָּחַם Gen. 4. 17. spectat ad preced. n. 1. Singularia hic
quædam cum Acc. servo aut minori Distinctivo sunt: וְתָּחַם Gen.
4. 18. וְתָּחַם Gen. 6. 11. וְתָּחַם Gen. 14. 15. וְתָּחַם Ruth. 1. 19. וְתָּחַם 2.
Sam. 2. 32. utpote in quibus negligitur illa retractio. Quod au-
tem in quibusdam Codicibus, ut Genevensi, Pagnini, & Aria Mon-
tani, in plerisque initiis capitum Jobi, vox וְתָּחַם reperitur cum
retracto Accentu Silluk ad penultimam, vitiosum est; quod non so-
lùm arguunt correctiores hic alii Codices, ut Venetus, Hutterianus,
Parisienſis, Francofurtanus, & Basileensis, (quandvis hic adjunc-tum
habet - in voce Sillukkatâ); sed etiam Accentus אֲ in voce וְתָּחַם, qui
tali ratione mutandus fuisset in - , de quo conf. Instit. Accent. Reg. 10.
Memb. III. n. 1. (Quomodo retractio & accentus, fiat in apocope
tertia radicalis ם, V. ejus anomaliam: Reg. 34. Annot. 1).

(3) Retrahuntur euphoniae causâ Accentus maioris distinctionis, (Imperatores $\overline{\text{—}}$ & $\overline{\text{—}}$ plerumque, Reges &

Rbhia sæpe, minores distinctivi & servus. *Munach*, rarius, cum sc. sequitur vox כלה Accentum distinctivum habens), ex ultima in penultimam;

(a). In verbis terminatis in servilia ך ם ן, præcedente Schvâ; quod (Schva) tunc simul in vocalem illam, è qua ortum est, redit; plerumque tunc rursum, (sec. præcedens Memb. 1), productio - in ך, ut בקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו; sic וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו; ex וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו. Et sic c. ה Parag. וקרו Ps. 69, 15. וקרו Jon. 2, 10. וקרו Gen. 27, 4. Spec. est וקרו Ps. 33, 12. pro וקרו, retractò quidem Accentu, sed manente (-) seqv. Dag. Conf. etiam Reg. 23. Memb. III. n. 2. 3. Exc. Abiectà tertià radicali ה, non fit illa retractio, ut וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו.

(β). In vocibus formæ וקרו, & affixò ך, in quibus (.) tunc mobile in ך mutatur, ut וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו. Quod si pro (.) simplici illius formæ וקרו tunc fit Schva compositum quodcumque, redit hoc in oppositam perfectam vocalem, scil. ך in ך, ut וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו; vel in ך, ut וקרו pro וקרו; sed pro וקרו est וקרו, pro וקרו est וקרו.

(γ). In Affixò ך cum particulis ך ך ך construetò, retrahuntur sæpè illi accentus, & transponitur punctum: cum ך, ut וקרו pro וקרו, וקרו pro וקרו, sic וקרו vel וקרו. Sic interdum in verbis, ut וקרו respondit tibi, pro וקרו; quod post tertiam radicalem ך promiscuè fit, secus in Verbis perfectis, (conf. inf. Reg. 47. Ann. 2).

(δ). Affixa ך & ך, interdum retractò tali accentu ך suum corripunt in -; ut וקרו, וקרו, & וקרו.

(ε). Interdum etiam talis accentus retrahitur

ante

ante הַ affixum *fam.*, .. in הַ correptò, ut הַדִּילִיגִית *diligit te, Ruth. 4, 15. (conf. Reg. 49. Memb. 1.)* וְיָשָׁרְיָנִי *servient tibi, Jof. 60, 7. (ubi insertum est בְּ paragog. conf. Reg. 47 Ann. 4.)*. Sic in irregulari illò Futurò הַיִּרְיָגוֹב *irrigabo te, Jof. 16. v. p. (à Rad. הָרַה, de quo V. Regulam 34. Memb. 1. β. 2.)*. Sic etiam ante הַ in tertia *fam.* Præteriti reperitur retractus talis Accentus; ut וְיָרָתֶךָ *peperit te, Cant. 8. s. . insuper pro - , sec. Memb. 1. suprâ;* וְיִרְיָדֶךָ *consumet te, Eccch. 28, 10. וְיִרְיָדֶךָ* *vidit te, Job. 42, 5. Contrâ in וְיִרְיָדֶךָ* *obstrinxit te, ibid. (pro-), non retrahitur accentus, quia servus est.*

(7) Denique retrahitur accentus major, in 4 his vocibus, אֲנִי *ego pro - , אֲנִי* *ego pro - , אֲנִי* *tu pro - , אֲנִי* *tu pro - , אֲנִי* *nunc pro - .*

Memb. III. Trajicitur accentus conjunctivus, ut & minoris distinctionis, è penultima ad ultimam, ob præfixum וְ conversivum Præteriti, in personis Præteriti penacutis (præter primam pluralem), si nempe sequens dictio Accentum non habeat in prima syllaba, ut וְיָשָׁרְיָנִי *ab וְיָשָׁרְיָנִי* *requiescet Jof. 11, 2. pro וְיָשָׁרְיָנִי ex וְיָשָׁרְיָנִי*. Tertia tamen radicalis וְ & וְ , in primâ conjug. rarius in secundâ, & pauca quadam alia, maxime in tertijs Personis penacutis, accentum in penultima retinent, quamvis præfixò וְ conversivò Præt., ut וְיָשָׁרְיָנִי *Lev. 10, 4. (exceptò unicò וְיָשָׁרְיָנִי & pmser, Levit. 24.)*. Sic וְיָשָׁרְיָנִי *& fugies, 2. Reg. 9, 3. pro וְיָשָׁרְיָנִי (à Rad. וְיָשָׁרְיָנִי)*. Retinetur igitur tunc Accentus in penultima, cum sequens vox Accentum habet in prima syllaba, in primis non Schvata, ut וְיָשָׁרְיָנִי : præter seqq. duo, וְיָשָׁרְיָנִי *Jer. 22, 1; וְיָשָׁרְיָנִי* *Jof. 15, 19. Item cum Accentus est distinctionis majoris, ut וְיָשָׁרְיָנִי & satiaberis.*

Memb. IV. Ablatio accentuum fit per lineolam Makkaph, corripiendo itidem ante consonam mobilem

נִכְדוּ יָחַד, עֲשֵׂה פֶרִי. *Quomodo pro hoc Metheg in locum ablati Accentus substituendò, sapèrursum sit — vel — ut יִבְרָרָה & renuciavimus ipsi, Gen. 43, 7. V. inf. Instit. Accent. Reg. 14.*

(2) Nomina Propria & his affinia, Accentum suum plerumque quidem his conformant Regulis, aliquando tamen etiam abeunt ab iis, quamobrem ex usu potius quàm præceptis veniunt observanda, ut עֲרֶפֶל, בְּבֶרֶךְ.

ARTIC. II.

REG. XI. De Accentu Euphonico seu Metheg.

Accentus euphonicus est, qui tonico præmissus syllabam suam decore suspendit, & dicitur Metheg, rectâque virgula notatur sub litera. (*Cumque sæpè non exprimatur, imprimis post יו, semper tamen ibi subintelligendus est, ubi ordinariè apponi debuerat.*

Apponitur autem Accentus euphonicus seu Metheg, (1). tertiæ syllabæ simplici ante accentum tonicum, ut הָאֶחָד, לִרְקִיעַ; sic in copulatis per Makkaph, cum valeant unam, ut קִי-צִדְקָה, עֲשֵׂה-פֶרִי, si verò sit composita tertia syllaba (*per Dagesch vel Schva*) Metheg rejicitur (in polysyllabiciis) ad quartam syllabam, ut יִצְחָק: sic in vocibus per Makkaph copulatis, cum habeantur pro unâ, בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, מֶלֶךְ-שָׁמַיִם, וְשֵׁם-רַבְּרָךְ *Gen. 2, 13.* שָׂאֵל הָאִישׁ *Gen. 43, 6.*

(2). Vocalibus longis (non habentibus tonum) ante Schva, ut הִיחָה, תִּדְבָּרָה (at sine Metheg תִּדְבָּרָה *bbochma*). Huc aliquo modo referendum est & illud Metheg, quod rarius post י ponitur ante Schva, quod propterea plerumque in י mutatur, וְתִבְקָשִׁי & *quarere, Ezech. 26, 21.* וְשָׁבָה & *captivato, Jud. 5. v. 12.*

(3). Vocalibus brevibus ante Schva, si valeant longas, (*nim. vel ante exclusum Dagesch, sec. Reg. 7. Memb. 1. fine*),

ד' מנצח, המצפד pro המצפד, ויהי pro ויהי, המלי pro המלי (fine), ut המלי pro המלי (vel in alternatione pro longis, sec. Reg. 44). ut המלי pro המלי (in quibus omni-
bus saepe omissum Meibeg, subintelligendum semper est).

Atque hæc 3. genera Methæg hæctenus recensita, dicuntur
primaria; uti seqq. secundaria.

(4). Vocalibus ante Schva compositum, ut יֵשֶׁר *yeser* pariter ante concisionem ejus in simplex, scil. in vocalem primariam, ut בָּעֵר *ba'er* pro בָּעֵרָה.

(5). Post Chirekin Futuris & aliis fervilibus verborum חַיִּים וְחַיִּים, ut חַיִּים, חַיִּים &c. חַיִּים Gen. 35.

(6). Sæpe ante Dagesch forte in polysyllabis:

(imprimis 1 conversi habentibus); ut וְשִׁמְעוּ Gen. 3. 7. וְהָיָה Exod. 13, 17. Sic ante Makkaph: וְהָיָה Job. 36, 31. & in Syllaba composita interdum: ut וְהָיָה Prov. 24, 23. Sic וְהָיָה Gen. 1, 11. Nec non rarius ad vocalem longam ante Makkaph, ut Gen. 4, 25. וְהָיָה posuit mihi; (ad discriminandum Kametz longum à Kametz chatupb).

Annotat. (I). E duplici causâ, duo in eâdem voce possunt esse Metheg, ut *מֵתֵּגִים, קִי־יֵעֶלֶה, וְאִבְרָהָם*. Quomodo sapè pro Metheg è voce suâ extrusò, substituitur aliquis tonicorum — vel — conf. inferiùs Institutiones Accentuum Reg. 14. Item, Metheg interdum succedere in locum ablati Accentus per Makkaph, V. suprà Reg. X. Memb. IV. de ablat. Accens. Tum denique Metheg aliquando compensare exclusum Dageseb, V. Reg. VII. Memb. I. sine.

Annot. (2). Reperitur etiam interdum Metheg initiale ante Schva, quod vulgò Gaja dicitur, & fertur sonum sequentis vocalis conciliare *תְּ* Schva, v.g. *תְּשׁוּבָה* *Ruth. i. ii.* Sic *Esther. c. 9. v. 7.* *3. 9. reperitur decies vox תְּנִי* *semper cum Psik euphonico; de quo conf. Instit. Accent. Tab. I. (Prof.) Nos. 8.*

REG. XII. de discrimine \cdot chatuph à \cdot longò
 & \cdot chateph kametz.

Kametzchatuph ordinariam quidem habet figuram (\cdot), interdum verò reperiuntur ei addita duo puncta, h.m. (\cdot); coincidente sic priori figurâ cum -longò, posteriori cum \cdot chatephkametz: ab utraque igitur cognatâ figurâ, ut discernatur \cdot chatuph, nosentur sequentes conditiones.

Figura \cdot notat Kametzchatuph, (I). in syllaba composita, (scil. per subsequens Schva aut Dagesch forte in eadem voce), sine Accentu quòvis, (sive tonicò sive Euphonicò); ut רִנְּנוּ ronnu, חֲבֹחַמָּה hbochma, קֹדֶשׁוֹ Kodfcho, קֹרְבָּנוֹ Korbân &c. (exceptis בָּתִּים bateim, בָּטֵה batte, שֵׁשִׁים sexies, אָנוּהָ Anna. Unde contrâ, intercedente accentu quocunque, est \cdot longum, ut קֹמֶה קֹמֶה qama, לִבָּחַמָּה liba-chma, שִׁשָּׁה schamma, יָמָה jamma, לַיְלָה lajla. בַּבְּרָא babbarta, רָאשְׁתָּה raastcha, retracto accentu, Job. 42.5. לַיְלָה lamma, (de hoc V. Reg. 9. sine). Si autem concurrentium sic geminorum posterius sub Gutturali sit in syllabâ compositâ, prius eorum est \cdot chatuph, posterius Chatephkametz, ut אֶבְלֹה o-blo, at factâ denuò concisione utrumque est \cdot chatuph, ut: אֶבְלֹחֶם o-bolchem, אֶבְלֹחֶם to-om-dbu, ex אֶבְלֹחֶם moochas; praterquam sub ו, & ה demonstrativo, ubi prius est \cdot longum, posterius Chatephkametz; ut אֶבְלֹחֶם va-oni, אֶבְלֹחֶם ba-bbra-bboth, & sic exclusò ה per ו vel ה, sec. Reg. 18. Memb. VIII. בַּבְּרִי ba-bbri, at à בָּרִי est בְּרִי bo-bbri, sec. Reg. 48. Memb. IV דְּהִי la-bbli, אֶבְלֹחֶם ca-oni, אֶבְלֹחֶם ba-oni, אֶבְלֹחֶם la-bbdaschav. (Id imitatur אֶבְלֹחֶם ma-bbrath, crâs, cui non datur simile in Scriptura). At sub alio ה servili, tunc non est \cdot longum, sed \cdot chatuph, ut אֶבְלֹחֶם ho-bbrebb, desolari, 2. Reg. 3. v. 23. pro אֶבְלֹחֶם: sic אֶבְלֹחֶם ho-ola, אֶבְלֹחֶם ho-omad, &c. (E quibus omnibus facile patet, nimis generalem illam esse Regulam Grammaticæ Generalis Trostii, ipsâ vocis analogia, flexio & punctorum mutatio, Kametzchatuph à Kamets magno distin-

gvit:

gvi: quid enim certitudinis hæc præsent in superioribus & similibus innumeris)?

(II). Quoties in fine vocis ante consonam mobilem existens, accentum amisit, (*estque hoc semper sine duobus punctis*, (*præterquam Exod. 23, 11. & c. 19, 25. notante Masorâ*), nec recipit Metheg), ut מִן, מִן; ob Makkaph enim amitti Accentum, & ob ׀ conversum Futuri eundem retrahi, V. sup. Reg. X. de translocatione Accentus. Metheg verò ante Makkaph in locum ablati Accentus succedente, (*de quò V. ibid. Memb. IV. Not. 1.*) est, longum, ut מִן־מִן posuit mibi, Gen. 4, 25.

CAPUT II.

De

Etymologia seu Notatione Vo-

cis { Nominis.
Pronominis.
Verbi.
Particulæ.

REG. XIII. De Literis Radicalibus & Servilibus in genere.

Ratione Etymologiæ (α) vox est vel primigenia, seu Radix ipsa, nempe tertia persona Præteriti primæ Conjug. & tribus communiter constar literis, ut דִּיִּן dixit; aut si qua 4 vel rarissimè 5 constet literis, ut דִּיִּן־דִּיִּן reducitur tamen ad trilateras: vel est derivata, quæ sit à Radice, vel sola vocalium mutatione; vel literarum servilium adjectione, modò à principio, modò in medio, modò à fine, modò ubivis. Atque istæ quidem literæ sic dicuntur serviles, non quod semper servant, sed quod possint servire, suntque numero XI. comprehensæ his vocibus mnemonicis מִשֶּׁה יִשָּׁה יִשָּׁה (vel h. m. מִשֶּׁה יִשָּׁה יִשָּׁה)

אֲנִי מֹשֶׁה כָּתַבְתִּי לָנוּ *Mose scripsit nobis*): & quidem שֶׁנֶּלֶךְ *serviunt* ab initio tantum, in medio & fine semper sunt Radicales, (*nisi quod נ rarius sit paragogicum vel epentheticum, de quo Reg. XVI. & XVII.*); הֶכֶן *serviunt* ab initio & fine, in medio sunt Radicales; וְיָּ ubique servire possunt. Reliquæ literæ nunquam serviunt, præter וּ quandoque pro servili וְ assumptum in Hithpaël, *de quo V. Conjug. Hithpaël.*

(β). Utraque vox (*tam primigenia quam derivata*), est vel *Perfecta*, in quâ tres literæ radicales servantur; ut אֶבֶן, בָּנָה: vel *Imperfecta*, in quâ supprimitur litera Radicalis, vel una, ut כֹּחַ אֶבֶן, בָּנָה; vel duæ, ut כֹּחַ אֶבֶן, בָּנָה: *de his autem plenius agetur Cap. V. & VI. & in Append. 1.* Dantur & *Composita* Nomina, quæ tamen Appellativa rariora sunt, ut בְּרִיָּה nequam, nullius frugis, אֶבֶן sine, absque, & יָדָא profuit. Sic אֶבֶן umbra letalis, *Jes. 9. 2.* אֶבֶן umbra, & מָוֶת mors, אֶבֶן densum lutum. *Hab. 2. 6.* ex אֶבֶן densus fuit אֶבֶן lutum. Propria autem (composita) sunt plurima, ut עֲמָנוּאֵל *Immanuel, nobiscum Deus*: אֶבֶן *Abraham*, אֶבֶן *Pater*, & אֶבֶן *excelsus*: *interfertur deinde הֶמְנוּת multitudinis notâ, ex voce הֶמְנוּת, q. Pater excelsus multarum gentium à Deo dictus.*

SECTIO I.

REG. XIV. De Punctis Literarum Radicalium & Servilium in genere.

Memb. I. Literæ serviles præformativæ & præfixæ accipiunt Schva, (*pro quò, sequente immediatè Schvâ, venit Chirek, ut כֹּחַ sec. Reg. 33; vel -ant. ob Gutturalem, sec. Reg. 29. & 30.* Ibi & quâ conditione longas accipiant vocales, docebitur inf. Cap. VI. in anomalia Lit. Quiescentium & Defectivarum; nec non seq. Reg. XV).

Excipe. Quod (1). in Conj. Hipbil, (& derivatis inde vocibus), serviles præformativæ ordinariè habeant, - (extra Præteritis),

tum, in quo est chirek, rarius, cum tertia radicalis est ^ו; *constabit inf. Reg. 27. Memb. III. n. 4. Quod (2) in Futuris Conjug. Kal, Niphal, & Hitbpacl, præformativa* ^ו *babeat, (in Niphal rarius etiam Chirek), patebit Reg. 24. Memb. III. 2. Quod (3) in tota Conj. Hophal, & derivatis inde vocibus, pro Chirek illo (è concursu Schvajim) sit* ^ו *chacuph, sæpè etiam alternans, docebit Reg. 27. Memb. IV.*

Memb. II. Prima radicalis litera, post præformativam servilem, sumit Schva, ut ^ו *לֵךְ, מֵלֵךְ. Quod autem prima radicalis post servilem, in Futuro, Imperativo, & Infinitivo Conj. Niphal, babeat, & in Conj. Piel, Pyal, & Hitbpacl, vocalem parvam, constabit inf. in Typo Conj. Quæ alia insuper Puncta competant quibusvis Literis Radicalibus, tum in Conjugatione Verbi, monstrabitur in Typo Conjug. & toto Cap. V. & VI: tum in formis Nominum, & Particularum; constabit in Appendice I: ut & de horum omnium punctorum varia mutatione, totò Cap. VII.*

Quæ omnia sic summarie adumbrata, synoptico conspectu juvabunt intellectum & memoriam, per incertas horum sedes alias dubie oberrantem.

Memb. III. Litera quævis tam radicalis quàm servilis abjecta, vocalem suam (vel quandoque cognatam), rejicit ad præcedentem literam, cujus punctum tunc perit, ut ^ו *כָּבֹד à כָּבֹד; מַשְׁכִּיר pro מַשְׁכִּיר; בְּיָנִים pro בְּיָנִים, &c.*

SECTIO II.

De Distributione Literarum Servilium, & appropriatò speciatim singularum servilium Punctò.

Literæ serviles vel sunt essentielles voci, vel extræssentials.

ARTIC. I.

(1). *Essentiales sunt, quæ essentiam vocis constituunt;*

tuunt; & si præfigantur voci, dicuntur *Præformativæ*, si suffigantur, *Afformativæ*; (*hæ verò minime confundende sunt cum Suffixis Pronominalibus & reliquis Literis extræessentialibus, quæ etiam Afformativæ Grammaticis temere sic dici solent*). & comprehenduntur voce technicâ *העמנטי* *Heemantiv*: de quibus seq. Reg.

REG. XV. De Literis Servilibus essentialibus.

Literæ Serviles essentielles, *העמנטי beemantica*, (1) ex Verbis possunt facere Nomina; (*ubi de punctis Præformativarum conf. Reg. 14. & inf. Append. I*): ut *זרוע* *brachium*, *זרע* *semptum*, *זרע* *judicium*, *זרע* *myrias*, *זרע* *R. רב*. Sed si prima radicalis fuerit י, præformativa servilis, in formatione nominum, notatur Cholem. (in derivatis ex Hophal Schurek): ut *יחיד* *à* *יחידות*, *יחיד* *à* *יחידות*; rarius pro eodem, secunda radicali tunc recipiente Dagesch; ut *יחיד* *à* *יחידות*, *יחיד* *à* *יחידות*; quandoque י manet; ut *יחיד* *à* *יחידות*; sic *יחיד* *à* *יחידות* & *יחיד* *à* *יחידות*; si verò media radicalis sit י, vel geminata, præformativæ ordinariæ habent -, vel (si geminata) interdum etiam -י, (vel rariissime -י); ut *יחיד* *à* *יחידות*, *יחיד* *à* *יחידות*; sic *יחיד* *à* *יחידות*; (in quorum tamen femininis Schva redit, ut *יחיד* *à* *יחידות* *luminare*, *יחיד* *à* *יחידות* *intelligentia*, *יחיד* *à* *יחידות* *volumen*, *יחיד* *à* *יחידות* *precatio*). Alioquin in derivatis regularibus à i. Conj. plerumque hæ præformativæ habent Churek vel -, (*sc. ex concursu Schvajim*); ut *יחיד* *à* *יחידות*; à tertia vero Conjug. -; ut *יחיד* *à* *יחידות*.

(2). In Nominibus formant Numerum & Genus; in Verbis, Tempora & Conjugationes. *At eabò loco non plenè tractanda veniunt, sed differenda ad doctrinam Nominis & Verbi: ut patet Regul. 19, Memb. III, IV, VII, & Reg. 22. seqq.*

A R T I C. II.

(II). *Extraessentialia* (Literæ serviles) sunt, quæ constitutæ voci superadduntur; & quidem, vel (1) otiosè in medio; vel (2) otiosè in fine; vel (3) negotiosè (consignificativè) in principio: de quibus seqq. 3. Regulæ. (*At de Servilibus extraessentialibus negotiosis in fine, scil. Suffixis seu Affixis Pronominalibus, agendum erit Reg. 20. de iis Nominibus affixis; & Reg. 47. de iisdem Verbo affixis; & Reg. 50. de iis in Particularum affixione.*)

REG. XVI. De Literis Servilibus extraessentialibus,

(1) *Paragogicis.*

Otiosè in fine vocis positæ Literæ extraessentialia dicuntur *Paragogica*, suntque eadem (præter unam) literæ, quæ præced. Reg. memorantur; & comprehenduntur voce פְּסוּקָה, de quibus nunc ordine:

Memb. I. N *Paragogicum* rarius est, tùm post servile in fine Verborum, ut פְּסוּקָה *Jes.* 28. v. 12. pro פְּסוּקָה; פְּסוּקָה *Jos.* 10. N *ע* elevarunt, *Psal.* 139. pro נָעַם, abjectâ tertiâ radicali N, secundum formam quiescentium tertiâ; sic פְּסוּקָה *Jer.* 20. pro פְּסוּקָה tùm in seqq. vocibus: פְּסוּקָה *erit*, *Eccles.* 11. 3. (*de quo Reg. 33. Annot. 1. e*). פְּסוּקָה *Innocens*, *Joc.* 3. 4. & *Jon.* 1. פְּסוּקָה *tossum*, 1. *Samuel.* 17. פְּסוּקָה *currere*, *Ezech.* 1. פְּסוּקָה & *angulos ejus*, *Ezech.* 41. (in super pro ἀνγούλους). פְּסוּקָה *Japho*, *Efr.* 3.

Memb. II. פְּסוּקָה *Paragogicum* præmissum habet, & præcedens פְּסוּקָה quodvis quiescens semper mutat in פְּסוּקָה; Accentum verò servat in penultima, (præterquam in Verbis post quamvis literam Schvatam, & in Nominibus post Schva geminum, ubi accentus manet in ultima; ut פְּסוּקָה, פְּסוּקָה; at retractō accentu, *sec. Reg. X. Memb.*

II. redit vocalis perfecta, ut קָרָה, קָרָה (קָרָה). Rarius alternat pro hoc ^ו ante ה; ut אֶקְרָא *inclamabo*, 1. Sam. 28, 15. pro אֶקְרָא; sic יִשְׁקָה *in cinerem rediget*, Psal. 20, 4. pro יִשְׁקָה, ubi *insuper* ה *paragogicum* prater morem est in tert. perf. De formis עִירָה & עִירָה, בָּחָה & בָּחָה *conf. Reg. 36. Ann. 2. Exc. β.*

Apponitur autem ה *paragogicum*:

(1). Futuri primis personis, Imperativis terminatis litera radicali, & Infinitivis rarius, imprimis perfectorum Verborum & mediae ^ו cum praefixo ^ו; ut שִׁפְרָה, שִׁפְרָה (de quibusdam Milra, quamvis non praecedat: *conf. Reg. 36. Annot. 2*): rarius etiam secundis & tertiis personis Futuri; ut תִּפְעֶה *evolabis*, Psal. 55, 7. Fut. Kal, ab עִירָה *diliges*, Ezech. 23, 20. תִּשְׁפָּה *accelerabit*, Jer. 5, 19. אֶבְיָה *ingrediar*, Gen. 29, 21. וְיִבְיָה *& adveniet*, Jes. 5, 19; (unde geminatio ה, & priori in ת *mutatio*, תִּבְיָה *veniet*, Deut. 33, 16). Sic rarius in Praeterito, ut תִּבְיָה *ex בָּלָה* valde mirabilis fuit, 2. Sam. 1. v. 26. תִּבְיָה *diligentissime abscondidit*, Jos. 6, 16. *Conf. Reg. 36*. Sic à Participio בִּיעַר est בִּיעַר *Hose 7, 4*. De ה in 2. persona Præt. interdum redeunte potius, quam redundante *Conf. Reg. 22. Memb. II. n. 1.*

(2). Nominibus, interdum masculinis; ut אֶלֶל, לֵלֶל; מֵלֶל, מֵלֶל; sic אֶלֶל, אֶלֶל; ab אֶלֶל, אֶלֶל; *conf. Reg. 46. Memb. V*). saepius foemininis, ה *mutatio* in ה *mutatio*; (in quibus tamen omnibus non semper est otiosum, sed facit saepe ad roborandam vel geminandam significationem): ut ab אֶלֶל, אֶלֶל; יִשְׁפָּה, יִשְׁפָּה; sic אֶלֶל, אֶלֶל; *presentissimum auxilium*; אֶלֶל, אֶלֶל; *angustia maxima*, אֶלֶל, אֶלֶל; *scelus maximum*, Jer. 11, 15. אֶלֶל, אֶלֶל.

(3). Nominibus loci vel temporis appositum, (& sic *Locale dictum*) iridem non est otiosum, sed significat *in, ad, versus*; ut תִּפְעֶה *ad fontem*, ab עִירָה; שִׁפְרָה *versus caelum*, מֵלֶל *versus Aegyptum*, סִדְמָה *Sodom versus*, ubi interdum redundat ה, ut רִשְׁמָה *ad sepulchrum usque*, Psal. 9, 18. לִיָּבֶה *ad meridiem*.

(4). Oc-

(4). Occurrit ה post paragogicum, tum (α) post Affixa
 ב, & ה, ut כְּשֶׁכָּהּ in nomine tuo, pro כְּשֶׁכָּהּ; (quò pertinet, כְּשֶׁכָּהּ,
 nunciorum tuorum, Nah. 2, 13. pro כְּשֶׁכָּהּ, cum-insuper pro- ante
 paragog.) בְּכָהּ percutiet te, Deut. 28, 22. & post י. octies; ut בְּכָהּ
 adventus earum, Ruth. 1. & Jer. 8. pro בְּכָהּ; vētrem illa-
 rum, Gen. 41, 21. cum = prater normam pro בְּכָהּ; omnia illa,
 Gen. 42. & Proverb. 24. & 31. בְּכָהּ parere ipsas, Job. 39, 2. pro
 בְּכָהּ sec. Reg. 37. Ann. 2. בְּכָהּ solis illis, Gen. 21. Sic etiani
 post ה reperitur ter, בְּכָהּ corpora sua, Ez. 1. v. 23; in medio eorum,
 Ezech. 16. v. 52. in quò geminum est paragogicum
 ante & post ב, priori sic jam mobili; sic בְּכָהּ omnibus illis, 1.
 Reg. 7, 37. pro בְּכָהּ: post ב reperitur bis; ut בְּכָהּ secundum
 scelus istarum, Ezech. 23, 48. בְּכָהּ pulvillos vestros, Ezech. 13.
 v. 20: post ה semel, בְּכָהּ superliminaribus eorum, Ezech. 40, 16.

Tum (β) ante Affixa, ut בְּכָהּ omnibus ipsis, 2. Sam. 23, 6.
 pro בְּכָהּ; & sic quoque ante affixa Futuri & Infinitivi, ubi ה parago-
 gicum mutatur in ה; ut בְּכָהּ obveniet tibi, Job. 21, 22. א בְּכָהּ;
 בְּכָהּ in accedere ipsos, vel accedentibus ipsis, Exod. 40. v. 32. א
 בְּכָהּ cum ה paragog. (Conf. Reg. 48. Memb. IV.) כְּשֶׁכָּהּ secundum
 audire ipsum, Jes. 30, 19. pro כְּשֶׁכָּהּ in amare ipsum, vel
 amante ipso, Gen. 29. v. 20. ex אָהָב ab אָהָב Inf. Kal, (Conf. Reg.
 48. ibid.) חָמְצָה fermentari eam, Hof. 7, v. 4. ex חָמְצָה pro חָמְצָה
 Inf. Kal, (conf. ibid.) יִירָאָה propter timere ipsum, 2. Sam. 3, v. 11.
 א יִירָאָה Inf. Kal, conf. ibid. (quāvis nonnullis hac videantur po-
 tius Nomina Verbalia); בְּכָהּ in justificando te, Ezech. 16, v. 52.
 Inf. Piel אָרָקָה אָרָקָה, mutata ה in ה, unde "in", Conf. Reg. 48.
 Memb. II.

(5). In Pronominibus absolutis. ut הָהָם ab הָהָם, אֲנִי ab אֲנִי, אַתָּה ab אַתָּה, לָכֵן ab לָכֵן, vobis, pro לָכֵן, אֲנִי pro אֲנִי, sic לָכֵן
 pro לָכֵן, אֲנִי cum = pro =. Sic לָכֵן manus tua, Exod. 13. v. 16.
 בְּכָהּ vola tua, Pf. 139, 5.

(6). In Adverbiis, accentu in ultima manente post י
 quiescens, ut אֲנִי ab אֲנִי; aliàs penacutè, ut שָׁמָּה, אֲנִי & כָּהָּ, אֲנִי

ab¹ quo, (quod tamen bis est Milra), & מִלְרָא. Sic מִלְרָא quæso, quod
sexies est מִלְרָא anna.

Nota. Reperitur quoque viciis ה in fine otiosè positum si-
ne præviâ suâ vocali, ut מִלְרָא Venationem, Gen. 27. Sic Thren.
3. 2. Sam. 23. Jer. 18. Mich. 3. 1. Reg. 7. Jerem. 31. Zach. 1. Prov. 27. Jerem. 26.
Et 3. Jos. 7. Ruth. 1. Dan. 6. Jos. 24. Psal. 51. Jer. 15. Et 43. Et 48. bis.
Proverb. 8.

Memb. III. ׀ *Paragogicum*, (accentum retinens in ulti-
ma), rariùs apponitur Nomini, & quidem cum Cholem, in
formâ constructâ; idque modò cum Metheg in penultima, ut
à מִלְרָא bestia, & hujus constructo מִלְרָא, reperitur מִלְרָא Gen.
1. Et Psal. 50. Jesh. 56. v. 9. (scil. ante ׀ *paragogicum* - ultimò
in: mutato, Et excidente Dagesch forti è ׀ Schvato, quod com-
pensatur per Metheg, unde sequens ׀ caret Dagesch leni, cum:
sic babeatur mobile, per Reg. 1. Conf. Et Regul. 46. Memb. 1. fine).
Modò cum Accentu tonico in ultima, & Dagesch in ׀, ut
מִלְרָא Esai. 56. v. 9. Et Psal. 104. v. 11. Modò sine utrovis, ut
Psal. 104. v. 20. Et Psal. 79. v. 2. Sic à מִלְרָא fons, fit מִלְרָא fons
aquarum, Psal. 114. 8; à מִלְרָא filius, מִלְרָא filius Behoris, Num. 24. 3.
(Conf. Reg. 6. Memb. 1. γ.) Præterea ׀ sine Cholem fini vocis an-
nectitur otiosè in seqq. 14. locis: Jos. 6. Et 9 Jud. 8. 1. Sam. 15. 1. Reg.
12 Et 2. Reg. 14. Ezech. 46. Esth. 9. Neh. 3. 2. Reg. 9. bis. 2. Sam. 22. Psal. 18.
Jos. 18.

Memb. IV. ׀ *Paragogicum* interdum apponitur,

(1) cum præmisso Chirek, & accentu in ultima,
tùm Particulis, ut מִלְרָא Jud. 5. 14. Et מִלְרָא Jesh. 30. 11. à מִלְרָא, tùm Parti-
cipiis in formâ masculinâ absolutâ, (rariùs foemininâ, Accentu
tunc in ultimâ manente, constructâ), ut מִלְרָא Gen. 49. 11. ab מִלְרָא;
sic מִלְרָא Deut. 33. 16. מִלְרָא Jesh. 22. 16. מִלְרָא Zach. 11. 16. Et c. מִלְרָא
Participium Paul, cum ׀ pro :, Gen. 31. v. 39. in statu constru-
cto, à מִלְרָא, quod ׀ *paragogicum*, quamvis sensus ibi permit-
tat esse affixum pronominali, punctatio tamen repugnat, quæ cum
affixo pronominali requisivisset - sub ב, ut מִלְרָא; Sic מִלְרָא
plena

plena, Jef. 1. 21. in statu constructo, pro מְלֵא. Rarius apponitur Participiis sine Chirek; ut יִשְׁכְּנֵנִי שְׁכָנִי: (conf. Reg. 4. 4. lit. א). quod imitatur quoad Accentum מְלֵא diligens, Hof. 10. v. 11. Denique in Infinitivo Hiphil semel reperitur tale 'paragog. ut יִרְשִׁיבֵנִי Psal. 113. v. 8.

(2). Annectitur idem cum præmisso Chirek, (at Accentu in penultima, in non constructis) tum Nominibus constructis; ut מְלֵא רַבְּרִי plena populo, Thr. 1. 1. (at constructis in ult. ut רַבְּרִי, Psal. 110. v. 4. cum accentu in ultima, pro מְלֵא): tum Affixo ה, ut מְלֵא pro מְלֵא; מְלֵא pro מְלֵא memor ero tui; tum Particulis, ut מְלֵא prater, Dent. 1. 36. sed accentu in ultimâ.

(3). Sine Chirek præcedente, & accentu in ultimâ servatò, annectitur tum Pronomini personali Fœminino; ut מְלֵא, (quod sexies sic reperiuntur); tum affirmatæ eò secundæ Personæ Fœmininæ Præteriti; ut מְלֵא fregisti, Jer. 2. 20. pro מְלֵא. Sic מְלֵא rupisti, ibid. pro מְלֵא, מְלֵא pro מְלֵא, מְלֵא pro מְלֵא (-furtivò pro: sub Gutturali posito); sic מְלֵא pro מְלֵא. Reperitur autem hoc 'paragogicum in seqq. locis: 1. Reg. 14. 2. Reg. 4. bis. Jer. 4. Ezech. 36. Jer. 2. & 13. 3. 4. 22. 31. 46. Ezech. 16. undecies. Ruth. 3. ter, Jer. 51. 22. ter. Jer. 10. Ezech. 27. 2. Reg. 4. quater. Cant. 2. v. 4. 2. Sam. 23. Prov. 28. 2. Reg. 23. Hof. 9. Ruth. 4. 2. Sam. 14. 1. Sam. 25.

Memb. V. ¶ Paragogicum rapiens secum Accentum apponitur rarius tertiæ plurali Præteriti, ut מְלֵא; Deut. 8. 3. frequentissimè autem Futuris in י vel rarius 'terminatis, ut מְלֵא, מְלֵא adhærebis, Ruth. 2. 8. pro: posito, sec. Reg. 48. Memb. 1. Ann. 1. & 3. מְלֵא Ruth. 3. 4.

Memb. VI. ¶ Paragogicum in quibusdam verbis anomalis, scil. Defectivis literâ נ & י, formativum quasi est Infinitivi: sed de his V. Reg. 37. Annot. 2. & Reg. 38. Annot. 2. ut מְלֵא pro מְלֵא, מְלֵא pro מְלֵא.

De mutatione Vocalium in Nominibus & Verbis, ob literas paragog. ה. י. & י, V. inf. Cap. VII. de mutatione Vocalium. Ob ה. paragogicum, terminationem Verbatem ה. in 'mutari,

tari, constabit in anomalia tertia radicalis. ה, Reg. 34.
Memb. I. Exc. 1.

REG. XVII. De Literis Servilibus extræssentialibus,
(2) Epentheticis.

Otiôsè in medio vocis positæ Literæ Serviles extræssentiales, dicuntur *Epenthetica*; suntque 4. ה, ו, י, & quidem

Epentheticum sæpè inferitur post vocalem quieti suæ homogeneam, imprimis pro defectivò ו; ut קָוָה pro קָוָה, אָמֵן pro אָמֵן, אָמֵן pro אָמֵן: V. plura Reg. 36. Memb. 1. Sic הָמָן pro הָמָן, 2. Sam. 11. הָמָן jaculatores, אָמֵן Ibid. Neb. 12, 38. הָמָן, Jer. 40, 1. & 4. הָמָן & rejecite, Hof. 4, 6. ab הָמָן. Reperitur autem Epentheticum, in seqq. locis: 2. Sam. 23. bis, Jer. 2. Dan. 1. & 11. Job. 28. & 31. Eccl. 12. Ezech. 9, 8. c. 16, 25, 28. 2. Sam. 12. Hof. 10. Deut. 24. Num. 11. Ezech. 27. Jud. 4, 13. Nehem. 13. Prov. 6, 10, 13, 25, 30. Jer. 40. bis. Jof. 12. & 21. Zach. 11. 2. Reg. 20. Sic צָרָה & צָרָה, שָׂמַח & שָׂמַח. De הָמָן pro הָמָן, & similibus, V. Reg. 31. Memb. III.

Epentheticum interdum inferitur, tum quiescens otiosè, ut הָמָן & appendi, Esra 8, 25. " pro: veniente; sic הָמָן quiescam, Jof. 18; tum mobile per vocalem, sed rarissimè, ut הָמָן vestis eorum, 2. Sam. 10, 4. pro הָמָן. Sic הָמָן benè passus, Jer. 5, 8. pro הָמָן. In voce הָמָן & peristyllia ejus, Ezech. 42, 15. est pro ו, & simul redundat. Reperitur autem Epentheticum seu otiosum, in seqq. locis. ut: 1. Sam. 22, 1. Chr. 19. Ruth. 4. Nab. 2. Ezr. 44. 2. Chron. 36. Ezech. 21, 24, 18, 23, 27, 34. Hof. 8. Psal. 30, 89, 26, 38, 101, 140, 145, 25, 10. Jof. 9, 15. Jof. 26, 44, 48, 37, 42. Proverb. 6, 22. Jer. 5, 8, 32, 33, 25. ter. Nabum. 1. Deut. 32. Mich. 1, 4. Nehem. 4, & 9, & 13. Jud. 49, bis, 19, & 8, 2. Sam. 13, 1. Sam. 27, 28. Esr. 8. Jof. 15, Dan. 11, & 9, 2. Sam. 4. Nabum. 2, 2. Chron. 8, & 25, 1. Reg. 6, & 16. Esth. 9. Thren. 1. Ruth. 3, 2. Chr. 31, & 35, & 36. Job. 22, 1. Chr. 29. Sic 35. loca habent ו pro ו.

Memb. III. Epentheticum sæpè inferitur quiescens post vocalem homogeneam, ut הָמָן pro הָמָן, הָמָן percutite

cute me, 1. Reg. 20, 35. rarissimè mobile per vocalem, ut *לָרִישׁ* pro *לָרִישׁ* *Efr.* 10. v. 16. Reperitur autem Epentheticum in seqq. locis: *Psal.* 16. *Eccl.* 3. 1. *Sam.* 24. 26. 2. *Sam.* 1. *Jes.* 56. *Jer.* 34. 1. *Reg.* 16. *Proverb.* 16. & 21. *Eccl.* 4. *Psal.* 105. *bis.* *Dan.* 9. *Ezech.* 9. *Cant.* 2. *Psal.* 145. & 9. 1. *Chr.* 18. 1. *Reg.* 22. *Proverb.* 3. *Psal.* 119. *Jud.* 13. *Proverb.* 30. *Psal.* 77. 1. *Reg.* 8. 18. & 22. *Jer.* 15. *Efr.* 10. *Jos.* 2. 10. *Proverb.* 3. *Ez.* 40. & 35. *Cant.* 3. 1. *Reg.* 2. & 20. *bis.* *Pf.* 21. *Hof.* 9. *Jes.* 59. *Jer.* 25. *Jos.* 19. 2. *Chr.* 34. *Dan.* 8. 2. *Chr.* 32. 1. *Sam.* 10. *Jes.* 10. *Eslb.* 4. 2. *Reg.* 9. *Jes.* 43. 2. *Reg.* 19. *Jos.* 21. *Proverb.* 20. 2. *Reg.* 8. *Zach.* 1. *Jer.* 48. *Jud.* 16. *Exod.* 25. *Job.* 15. 2. *Reg.* 11. *Ezech.* 4. 2. *Chron.* 3. 2. *Chron.* 8. 1. *Chron.* 25. 2. *Sam.* 1. *Zach.* 4. 2. *Sam.* 19. 2. *Sam.* 14. *Jos.* 44. 2. *Sam.* 21. 2. *Chron.* 4. *Ezech.* 11. *Eslb.* 9. 1. *Chron.* 14. *Ezech.* 23. 2. *Chron.* 36. *Jes.* 23. 1. *Chron.* 1. 2. *Chr.* 26. *Ezech.* 29. 2. *Reg.* 14. *Jer.* 26.

Memb. II. Epentheticum frequentissimum est, ante certa Affixa Verborum, & in Particulis: de quo videatur cujusque doctrina, *Reg.* 47. *Ann.* 4. & *Reg.* 50.

Nota. Per singularem adhuc anomaliam, alibi etiam Literæ illæ otiosæ, & rariùs aliæ sine punctis, redundare videntur, (dum nobis ratius positus earum non adeò evidens est, autoribus tamen suis non minùs perspecta, quàm in superioribus Paragogicis vel Epentheticis; prout in plerisque ampliationem quandam fecundioris sensus, non obscurè produnt nota Masoretica); ut בִּבְיָה ab initio quater, 2. *Reg.* 22, ita *Jer.* 52. 2. *Sam.* 10. *Prov.* 28. הִי in seqq. ab initio, ut הִי הִי 1. *Sam.* 26; sic 2. *Reg.* 7. 2. *Reg.* 14. *Jer.* 38. 11. c. 52. *Jes.* 29. 1. *Reg.* 21. *Eccl.* 10. 38: item in medio, ut בְּהִשָּׁרָה 2. *Reg.* 7. sic *Thren.* 5. *Eccl.* 6. & 10: (in fine, ut יָרִיה *Thren.* 3. & 2. *Sam.* 23. loca sup. adducta sunt); ו in seqq. ab initio; ut וְהָקֵץ *Jer.* 4; sic *Jer.* 8. *Proverb.* 23. & 28. *Thren.* 4. 2. *Reg.* 11. *Jer.* 5. 2. *Reg.* 26. 1. *Reg.* 7. 2. *Sam.* 16. *Dan.* 9; (in medio & fine, locis superius adductis). א ab initio in duobus, ut יָאֵחַ *Jer.* 50. יָאֵחַ *Ezech.* 47: (in medio & fine, loca superius adducta sunt). כ in duobus, 1. *Reg.* 19. כְּרֹבב in multitudine; & *Ezech.* 29. כְּכֶפֶךְ in vola. ל semel וְלִי־לֶחֶם & panis, 2. *Sam.* 16. מ in duobus, וְהָמָס & turbavit, 2. *Sam.* 22. שְׁנֵים duos, 2. *Reg.* 17, tria

17. tria alia addit Masora ad *Proverb.* 20. כִּי ter; דָּבִיבִי *dabitur* pro דָּבִיבִי 2. *Sam.* 21. דָּבִיבִי dare, pro דָּבִיבִי 1. *Reg.* 17. וְשֵׁשׁ & os, pro וְשֵׁשׁ & facies, *Prov.* 15. quibus addit Masora quatuor adhuc alia, 2. *Par.* 11, 18. *Tbr.* 1, 6. 1. *Sam.* 24, 9. *Job.* 38, 1. & quinquies; ut מְחַצְצִירִים *clangentes tubis*, à חָצֵר, 1. *Cbron.* 15. 2. *Cbron.* 7. & 13. & 29. 2. *Cbron.* 5. Sic מְחַצְצִירִים 2. *Cbron.* 5. bis, *Jos.* 8. bis, 2. *Sam.* 23. שׁ in יִשְׁשָׁכָר *Jissachar*, *Gen.* 30, 18. & sic alibi semper. Sic ה in עֲשֵׂה אֵל *Afael*, semper quoque redundat. ה septies, *Mich.* 1. הִתְחַלֵּשׁ *doluate*, cum י pro : ob retrahendum Accent. & *Ezech.* 7. הִתְחַלֵּשׁ *quatuor*; reliqua v. in Mas. ad 1. *Reg.* 19, 4. Denique 8. in locis, integræ dictiones videntur redundare, dum sine punctis scribuntur, observantibus Masorethis; ut תִּתְחַלֵּשׁ *quasò*, 2. *Reg.* 5. תִּתְחַלֵּשׁ *quasò*, *Jer.* 38. יִרְדָּה *calcabit*, *Jer.* 51. חֲמִשָּׁה *quinque*, *Ezech.* 48. אִם *si*, *Ruth.* 3. *Jer.* 39. 2. *Sam.* 13. & 15.

Quomodo contrà vel deficiant interdum, vel inter se commutentur Litera, imprimis Quiescentes, V. in *Reg.* 31.

REG. XVIII. De Literis Servilibus Consignificati vis.

Negotiosè in Principio existentes Literæ Serviles extraessent, dicuntur præformantes *Consignificati vis*, dum superaddunt voci certam significationem; sunt quæ מְשִׁיחָה וְכֶלֶב; de quibus tenentur seqq.

Memb. I. מ concisum ex מן, significat, à, ex, de, pra, prater, habetque sub se Chirek parvum sequente Dagesch, ut מְלִיכָה; quod Dagesch è sequente י schvarò ejicitur unà cum Schva; ut מִיִּדְוֶהָ pro מִיִּדְוֶהָ: *duobus tamen exceptis, qua analoga sunt*, ut מִיִּשְׁכָּן è dormientibus, *Dan.* 12, 2. מִיִּשְׁכָּן *de hereditate suâ*, 2. *Cbron.* 20. v. 11. At sequente litera indagesabili, מ habet; ut מְאִדָּם: interdum Chirek manet exulante Dagesch, ut מְחַצְצִירִים, מְחַצְצִירִים pro מְחַצְצִירִים; sic semper ante הִתְחַלֵּשׁ & הִתְחַלֵּשׁ, ut מְחַצְצִירִים. Speciale est מְחַצְצִירִים à Domino, & מְחַצְצִירִים & מְחַצְצִירִים pro quo legitur מְחַצְצִירִים.

Memb.

Memb. II. ש concisum è וְשֵׁל vel וְשֵׁל, notat Pronomen relativum, *qui, qua, quod*; nec non Conjunctiones, *ut, quod, quia, quando*; habetque sub se sequente Dagesch, ut וְשֵׁל *qui mihi*; sic etiam ante indagessabilem, ut וְשֵׁל *Cant. 1. 7*; rarius pro hoc est -, ut וְשֵׁל *Judic. 5. 19*. unde semel ante indagessabilem est -, ut וְשֵׁל *qui tu, Jud. 6. v. 17*. Bis reperitur cum Schva, ut וְשֵׁל *Eccl. 2. v. 22. & וְשֵׁל, cap. 3. v. 18*. Sæpè compositum cum בַּ particula similitudinis, præfigitur vocibus, ut וְשֵׁל כְּשֵׁל *sicut cum fuit: sic cum* וְשֵׁל suffixo, וְשֵׁל ex nostris, 2. Reg. 6, 11.

Memb. III. ה est triplex;

(1). ה *Demonstrativum*, (significans הַ הַ) seu Emphaticum, (quod tamen & pleonasticè sæpè adhibetur), usum habet frequentissimum; nam præfigi potest omni dictioni flexibili, (nunquam tamen literæ servili extraessentiali, *de quibus hac Reg. 18*): & quidem Verborum non nisi Præteritis; ubi reperitur decies, & significat *qui, qua, quod*; ut 1. Chron. 29, 17. וְהַ עֵץ הַיָּדָה *Populus tuus qui inventi sum hic*; sic Gen. 21, 3. Job. 2, 11. Dan. 8. Jos. 10. Esr. 8. Jes. 59. Esr. 10, 2. Chron. 29. Job. 34. v. 1. Sic exclusio ה emph. per בַּ (sec. seq. Memb. VIII.) בַּהֲקֵן in quem præparaverat, 2. Par. 1, 4. pro בַּהֲקֵן. Nominibus autem additur in statu absoluto, non tantum Appellativis quibusvis, sed etiam Propriis locorum & fluminum, nec non gentilibus & patronymicis, ut הַ לֵּוִי *Levita*; habetque (loco ordinarii Schva), (הַ) - sequente Dagesch, ut הַשֵּׁל, quod Dagesch à בַּ participiali, (præter הַשֵּׁל *coquentium*, Ez. 46, 24. הַשֵּׁל *delineatus*, Jos. 19, 13. & הַשֵּׁל *intelligere facientes*, 2. Par. 35, 3. & Propria, ut הַשֵּׁל *Manasse*), & à הַ non habente post se gutturalem, nec non à literis הַ & הַ, si ne compensatione (*in*) exulat; ut הַשֵּׁל, הַשֵּׁל, הַשֵּׁל;
G (at

Propriis, quæ aliquando Appellativa fiunt, ut וְהָאֵלֹהִים *Gen. 1, 27. &* alibi *sapius*: sic וְהָרָמָה *Rama &c.* Reperitur etiam ה̄ præfixum Pronominibus; ut וְהָאֵלֹהִים *istis, 1. Sam. 17, 28.* (cum ה̄ etiam *paragog.*) Sic וְהָאֵלֹהִים *in is, Jer. 5, 17.* pro וְהָאֵלֹהִים.

(2). ה̄ Interrogativum, quod interdum & admirationem denotat, (loco ordinarii Schva) habet sub se- (*sec. doct. Guttural. Reg. 29*); ut וְהָאֵלֹהִים *num filia? Semel reperitur cum - se- quente Dagesch*, ut וְהָאֵלֹהִים *num bonum videtur? Lev. 10, 19.* Sed ante: conciditur -, *secund. Reg. 4.* ut וְהָאֵלֹהִים *an ut scortum? Gen. 34, 31.* וְהָאֵלֹהִים *an parvum? Interdum ante lit. Schvatam (tantum servilem), habet se- quente Dagesch forti; ut וְהָאֵלֹהִים *num filio? וְהָאֵלֹהִים *an secundum clamorem ejus, Gen. 18, 21.* Sic וְהָאֵלֹהִים *an secundum mortem, 2. Sam. 3.* וְהָאֵלֹהִים *an in via, Ezech. 20.* quod tamen Dagesch iterum excidit & compensatur per Metheg in וְהָאֵלֹהִים *Gen. 18, 17.* semel irregularissime וְהָאֵלֹהִים *an Domino? Deut. 32, v. 6.* ubi tamen Codd. variant, Sed ante Gutturalem Kametzatam habet +; ut וְהָאֵלֹהִים *ego? Alias ante Gut- turalem conciditur illud - sub ה̄ interrogativo, ut constat & Reg. 4. sine; ut וְהָאֵלֹהִים *an vir? וְהָאֵלֹהִים *an femita? Job. 22, 15.* Nota: ה̄ illud interrogativum deficit in his 18. locis: Num. 23, 2. Sam. 19, Gen. 27. Jesh. 36. Deut. 20. Jesh. 29, 1. Reg. 1. 2. Reg. 5. Jesh. 37. 2. Reg. 19. Ezech. 33. Jer. 25. Jon. 4. Neh. 6. ubi igitur in וְהָאֵלֹהִים *an vir? est ar- ticulare; sic in his 4. וְהָאֵלֹהִים *an hoc die, 2. Sam. 19.* וְהָאֵלֹהִים *num tunica? Gen. 37, v. 33.* וְהָאֵלֹהּים *num retributionem? Joel. 3, 9.* וְהָאֵלֹהּים *an sacri- ficia? Amos, 5.******

(3). ה̄ Vocativum assumit - sequeute Dagesch, ut וְהָאֵלֹהִים *o generatio!*

Memb. IV. ו (1) Significat, &, interdum verò, ut, ast, prater- ea, sic; quandoque pleonastice redundat, dum integros Li- bros, Capita, & sententias, ex usu lingvæ inchoat, *P. Cap. 2. 3. 4. Gen. item Exod. Lev. ab init.* Sæpe etiam deficit.

(2). Punctum hujus literæ 1 ordinarium est (:), ut ali-

arum servilium; sed ante בָּמָה (bumaph), & ante litteram Schvatam, (præter Gutturales & י), accipit Schurek, (legendum ו, nequaquam verò Vu); ut וְיִשְׁכּוּב וְיִשְׁכּוּב; (contrà de וְיִשְׁכּוּב וְיִשְׁכּוּב, & similibus, conf. anomaliam Gutturalium, Reg. 30. Exc. 2. nec non de quiete tunc litera י post י, vid. Reg. 2. Memb. II; ut וְיִשְׁכּוּב pro וְיִשְׁכּוּב). At ante Charephkametz habet, longum cum Metheg; (nec enim euphonia patitur, testibus Buxtorffio & Trostio, ut י cum vocali o ab initio vocis efferatur); ut וְיִשְׁכּוּב (vaoni) & navis, וְיִשְׁכּוּב va-bholi, infirmitas: si autem illud י vel י sic sub non Gutturali) rarius pro: simplici), præcedens assumit Schurek, ut aliàs ante Schvatam; ut וְיִשְׁכּוּב & clama, Fer. 22, 20. cum Accentu retracto; conf. plura Reg. 44. lit. µ. & Reg. 48. Memb. IV. Annot. B.

Præterea copulans duo Nomina, quorum prius sit cum Accentu servō, aut distinctivo minori Emphatico, posterius habeat Accentum in prima non incipiente à Schva, (nec non ante Infinitivos monosyllabicos), kametzatur, etiam ante בְּמֶלֶךְ, ut יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל, יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל, formido & fovea, & laqueus, Jes. 24, 17. וְיִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל, Et frigus & aestus, & estas & biems, Gen. 8, 22. וְיִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל, Si igitur prius Nomen habeat Accent. distinctivum ordinari, retinet; ut וְיִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל, scortatio, & vinum & mustum, Hos. 4, 11. Exc. רִמְיָהוּ וְהָרֹחַב בְּעִיר, vidi rapinam, & rixam in Civitate, Psal. 55. v. 10. Conf. Reg. 10. Memb. II. n. 1. & 2. Imitatur hoc וְיִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל, Exod. 1, 16. cum Acc. in penult. q. esset הַפָּרָגוֹג וְיִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל, Gen. 3. v. 22. Quò pacto & aliàs, ob Accentus Regios, copule, ante verba Defectiva monosyllabica & penacuta, (ut & Pronomina & Particulas tales), subternatur -, (quàmvis ante בְּמֶלֶךְ), Conf. Reg. 10. Memb. I. fine.

(3). *Conversionum* quoque datur, quod præter copulandi usum, mutat significationem Futuri, in significationem

tionem Præteriti, habetque sub se-sequente Dagesch; ut וַיִּפֹּק: quod Dagesch è ' schvatò perpetuò excidit, compensante id Metheg, aut expressò; ut וַיִּיָּץ *Va-jhi, & factum est*; aut subintellectò, ut וַיִּיָּץ *Va-jebat, & perfecit*: ante n vero habet ׀, ut וַיִּשְׁבֹּחַ (vel retractò Accentu, וַיִּשְׁבַּח); sic וַיִּשְׁבַּח (De וַיִּשְׁבַּח & affigam, 1. Reg. 11, 39. pro וַיִּשְׁבַּח, V. Reg. 33, n. 2.) Si igitur ׀ sit tantum copulativum, non simul conversivum, retinet ordinarium suum punctum Schva, ut וַיִּרָּץ & exaltabitur, Numer. 24, 7. וַיִּרָּץ & erit, pro וַיִּרָּץ V. Reg. 2, Memb. II.

De retractione Accentus & mutatione Vocalium ob conversionem Futuri, V. Reg. X, Memb. II. De apocope tertia Radicalis ה, & retrahendo tunc Accentu, ob conversionem Fut. V. Reg. 33, de 3ª Rad. ה, Annot. Quod illud in Futuro Hiphil, alteram ejus terminationem ..semper consiliet pro ׀, scil. extra statum affixionis, V. Reg. 27, Memb. III, lit. (β).

At ׀ conversivum Præteriti, & hujus significationem mutans in significationem Futuri, (quod sit precedente Futurò, quandoque & Imperativò aut Infinitivò, in quantum his quoque notatur res futura, nec non interdum, cum sententiam vel membrum versus inchoat, ut: וַיִּשְׁבַּח &c.), habet ordinarium Schva; (nisi scil. sit ante בִּכְרִי vel litteram Schvatam, de quo supra num. 2.) ut וַיִּשְׁבַּח & custodies, וַיִּשְׁבַּח & dicetis. (Quomodo trajectionem Accentus causet ׀ convers. V. Reg. 10, Memb. III). Cæterum ׀ ab initio redundat seqq. II, locis: 2. Sam. 16, 1. Reg. 7, c. 16, 2. Reg. 11, Prov. 23, & 28, Jer. 4, c. 5, c. 8, Thr. 4, Dan. 9.

Memb. V. ׀ est adverbium similitudinis, sicut (quâ significatione interdum iteratur, ut וַיִּשְׁבַּח כְּכִדְּוֹ, utiparvum, ita magnum, Deut. 1, 17. conf. Jef. 24, 1.): interdum etiam est nota conjecturalis, secundum, circiter; ut כִּדְּוֹ, (quod est pro כִּדְּוֹ, de quo supra, Memb. III), illò fortè die, circiter illum diem, כִּדְּוֹ, circiter quadraginta.

Memb. VI. ׀ plerumque est nota Dativi; aliquando notat Genitivum Possessoris vel Autoris, & exponitur, ad,

juxta, super, contra, in, versus. Punctum ejus ordinarium est (:); sed ante vocem penacutam vel monosyllabam, nunc : habet nunc +; cum accentu ministrò plerumque Schva, ut *לְעָלְמָא* in *seculum*, *Jes. 34, 10.* *לְאִנִּימָא* in *animam*, *לְעָלְמָא* *populo*; cum accentu autem regio, plerumque +, quandoque utròvis modò reperitur; ut *לְעָלְמָא* in *seculum*, *Psal. 19, 19.* *לְאִנִּימָא* ad *aquas*, *Gen. 1, 6.* & *לְעָלְמָא* *Jos. 7, 5.* *לְבֹנָה* in *bonum*, *לְקָדָם* ad *dandum*, *לְכָא* propter eà.

Nota. *ל* hoc interdum redundat cum : ab initio, ut *לְשִׁירִים* Principes, *Jes. 32, 1.* *לְשִׁירִי* humor meus, *Psal. 32, 4.* Sic *לְאִנִּימָא* & *לְאִנִּימָא*, indifferenter. *לְאִנִּימָא* quæpiam, *Jos. 10, v. 21.*

Memb. VII. *ל* notat præpositiones, *in, de, cum, pro, propter*; item, *causam, modum, instrumentum.* Punctum ejus ordinarium est (:)

Memb. VIII. Lit. *כּ* præfixæ (1) Nominibus & Participiis, ordinariè excludunt *ה* demonstrativum, assumptò ejusdem appropriatò punctò, (quò valorem ejus inclusum habent); ut *בְּשָׂעֵי* pro *בְּשָׂעֵי*, *כֹּהֵן* pro *כֹּהֵן*, *לְעָלְמָא* pro *לְעָלְמָא*, *לְעָלְמָא* pro *לְעָלְמָא*, *לְעָלְמָא* pro *לְעָלְמָא*, *Jes. 55, 10.* pro *לְעָלְמָא*, *לְעָלְמָא* pro *לְעָלְמָא*. At in sequentibus 20. locis *ה* demonstrativum simul retinetur post has literas; ut *לְעָלְמָא* peregrinis, *Ezech. 47, 22.* *לְעָלְמָא* *Neb. 9, 19.* *לְעָלְמָא* *Ecc. 8, v. 1.* *לְעָלְמָא* *2. Chron. 10, 7.* *לְעָלְמָא* *Psal. 36, 6.* *לְעָלְמָא* *1. Chron. 20, v. 6.* & *83.* & *2. Sam. 21, v. 20.* & *22.* *לְעָלְמָא* *1. Chron. 25, v. 10.* *לְעָלְמָא* *Neb. 12, v. 38.* *לְעָלְמָא* *Ezech. 40, 25.* *לְעָלְמָא*, quod sic octies reperitur, *Gen. 39, 11.* *Deut. 6, 24.* *1. Sam. 9, 13.* *Jer. 44, v. 22.* *Es. 9, 7.* & *15.* *Neb. 5, v. 11.* & *9, 10.* Extra hac loca, in iisdem bis vocibus, uti aliis, semper abjicitur *ה* post *כּ*. Interdum etiam ubi *ה* demonstrativum, ordinariè non potuit habere locum, (nempe in Nomine statim constructi vel affixi), literæ *כּ* nihilominus habent + exclusò *ה*, sec. præcedens *Memb. III, n. 1.* ut *לְעָלְמָא* in accensione ira, *Exod. 11, 2.* *לְעָלְמָא* ad menses suos, *Ezech. 47, 12.* (in quibus & similibus, quamvis

vis

his analogia omnino + chatupb ab initio permittat, communis tamen Grammaticorum consensu, & consuetū pronunciandi ratione, - longum obtinet, dubio procul euphonie ergo). Sic & exclusi ה ליתר is assumitur sec. idem Memb. III; ut כְּעִירֵי in civitatibus illis nostris, Efr. 10, 4. pro כְּעִירֵינוּ; & - ejusdem, ut כְּכִתְּוֹתָהּ sicut illius heræ suæ, Jef. 24, 2. pro כְּכִתְּוֹתָהּ. Specialia sunt כְּהִיב. Gen. 38, 22. כְּהִיב sicut hoc, Jud. 13, 23. Conf. Memb. III.

(2). Uti ה demonstrativo, sic literæ ה characteristica In- finitivorum Niphal & Hiphil accedit, ut excludatur à literis כלב, in seqq. tantum 41. locis; ut (in Niphal), לְרֹאֵת ad comparen- dum, Jef. 1, v. 12. Deut. 31, 11. Num. 34, 24. pro לְרֹאֵת, forme להִיאֵר ad illustrandum, ut illustretur, Job. 33, v. 30. pro להִיאֵר forme להִיאֵר, à sec. Rad. לְ, לְהִיאֵר in occidendo, Ezech. 26, 15. pro לְהִיאֵר (אֵינְךָ מֵיָדַי pro - assumptō sub לְ); לְהִיאֵר in obruendo, cum deficeret, Thren. 2, 11. pro לְהִיאֵר לְהִיאֵר humiliari, Exod. 10, v. 3. pro לְהִיאֵר; לְהִיאֵר in impingendo eum, Prov. 24, 17. pro לְהִיאֵר. Sic (in Hiphil) לְשָׁמֵעַ ad audire faciendum, Psal. 26, v. 7. pro לְשָׁמֵעַ; לְהִיאֵר ad disperdendum, Jef. 23, 11. pro לְהִיאֵר; לְהִיאֵר ad adducendum eos, Exod. 13, 21. à Rad. לְהִיאֵר, pro לְהִיאֵר secundum absol- vere לְ, Jef. 33, 1. à Rad. לְהִיאֵר, (cum Dagesche euphonico, pro לְהִיאֵר); לְהִיאֵר ad tumidum faciendum, Num. 5, v. 22. pro לְהִיאֵר; לְהִיאֵר ad exacerbandum, Jef. 3, v. 8. Psal. 78, v. 17. pro לְהִיאֵר; לְהִיאֵר ad dejiciendum, Num. 5, v. 22. cum defectu literæ לְ, pro לְהִיאֵר; לְהִיאֵר ad pernoctandum, Gen. 24, v. 23. pro לְהִיאֵר; & sic plura à sec. Radic. לְ, לְהִיאֵר ad litigandum, Jud. 21, 22. לְהִיאֵר ad venire faciendum, 1. Chron. 31, 10. לְהִיאֵר ad judicandum, Jef. 31, 13. לְהִיאֵר in cōvigilando, Ps. 73, v. 20. Sic alia, Jer. 39, v. 7. Num. 13, v. 21. Deut. 1, 33. 1. Sam. 2, 33. 2. Sam. 19, 19. Job. 23, 11. & 29, 15. & 33, 1. Jer. 27, 19. & 37, 12. Psal. 26, 7. Prov. 31, 33. Eccl. 5, 5. & 2, 26. Tria insuper in Hiphil, hic habent - pro לְ, ut לְהִיאֵר & ad dealbandum, Dan. 11, 35. pro לְהִיאֵר, (conf. Reg. 27. Memb. III. lit. γ) לְהִיאֵר in decimando, Neh. 10, v. 38. pro לְהִיאֵר; לְהִיאֵר ad decimandum, Deut. 26, 12. pro לְהִיאֵר. Alibi illud manet tam in his quàm aliis vocibus.

Memb.

Memb. IX. Lit. בָּבֶרֶם præfixæ Infinitivis, designant Latinorum Gerundia, habentque sua puncta propria, sigillatim modò indicata: & tunc (בִּ) significat *dum, quando, cùm*; formatque Gerundium in *do*: ut בָּשֹׁב in revertendo, vel cùm revertendo, vel cùm reverteretur. Semel בִּי reperitur cum metathesi punctorum, in *Infin. Hophal*, ut בִּהְשִׁיבָה in desolari eam, Levit. 26, 43. pro בִּהְשִׁיבָה, (Dagesch & Mappik & literis שׁ וּפ ejectis; conf. insuper Reg. 41. Ann. 1. lit. פִּ). (בִּ) significat *postquam, juxta, quando, cùm*, ut בָּבוֹא juxta venire, quando veniebat. (הִ) facit Gerundium in *dum vel di*, ut רִשְׁמִיעַ ad audiendum, vel audiendi. Interdum etiam exponendum est per simplicem Infinitivum; ut לָלֶחֶת אָהָה voluit pernoctare, Jud. 19, 10. בִּשְׁנַת הַדְּשִׁיבָה in anno regnare sui, i. e. regni sui, 2. Chron. 16, 13. לִרְאֹה timere, 1. Sam. 18, 29. quod est pro לִירְאֹה. Si ל præfigatur Infinitivo monosyllabo, aut dissyllabo penacuto, accipit י; ut לָמוּת ad moriendum, לָגֵשֶׁת ad accedendum; exceptis paucis; ut לָשֹׁבֵת ad habitandum, Gen. 16, 3. & Numer. 21, 15. לִצְאת ad egrediendum, Exod. 19, 1. לָרֶדֶת ad pernoctandum, &c. Semel reperitur cum metathesi punctorum, לָהֲשִׁיבָה ad perdendum, 2. Reg. 19, 25. *Infin. Hipbul*, simplicitè quiescente, אֶרֶבָה pro לָהֲשִׁיבָה, quod reperitur Jef. 37, 26. (נִ) Significat *potius, quàm, ne*; ut לִמְלֶכֶת אֶרֶבָה a regnando, vel ne regnem. Sic לִמַּעֲשֵׂת a facere, i. e. neficias, Jef. 58. v. 13. לִבֹּא a venire, i. e. ne veniat, Jef. 23, 1. Sic Jer. 7, 8; & 48. 2. 42. 45. 1. Reg. 15, 13. Semel reperitur לִ cum מ a Chaldaismo Verborum Kal, ut לִמְבִּיא a veniendo, Amos 6, 14. pro לִבֹּא. Sic in Adverbiiis: כִּרְעִיעָה supernè, Gen. 6, 16. כִּרְעִיעָה infernè. כִּרְעִיעָה deante. כִּרְעִיעָה incoram. Semel tres literæ univocè præfiguntur, sc. in לִפְרֹאשִׁימָה inde a principio, 1. Chron. 15, 13.

Memb. X. Lit. בָּבֶרֶם componuntur etiam quandoque cum particulis expletivis, seu syllabicis adjectionibus, בִּי, בִּי, & מִי; & separatim tunc præfiguntur vocibus, præcipuè in מַחֲמַת seu libb. Metricis; ut בִּי בִּי בִּי in vanum. אֵשׁ בִּי בִּי pro igne, מִי בִּי

ex

ex quo venit, מן ארל in caligine, למן חרב ad gladium, כפי כפי idem, לפי vel לפי secundum, juxta, secundum faciem, לפי לפי secundum illos. Sic etiam sapè cum particulis separabilibus componuntur hæ literæ: ut כפרם in antequam, מן in non, מן in inter, כפי in sic, בעבר in trans, בעד in propter, per וכן & in sic, בלון in non, במאד in valdè, בעד in ad huc, לן ad non; לן in non, לן ad non, לן idem, לן in simul, לן ad ab, לן ad quando, לן pra non, לן idem, לן a foris. Sed de compositione barum literarum cum affixis Pronominum separabilium & inseparabilium, conf. Reg. 50.

Solent hic à quibusdam Grammaticis subijci Præcepta aliqua de inventione Radicis seu Restitutione Radicalium amissarum: verum ea omnia, tum incerta sunt, tum superflua, partim etiam falsa & insufficientia; quæ melius ulterò consequuntur, & innotescunt rectius, ex ipsis Regulis, (præcipuè Capituli Vlti, nihilominus discendis), quàm de novo, peculiari doctrinâ inculcantur, cum restituendi modus nemini possit esse ignotus vel obscurus, cui amittendi rationes rite erunt perspectæ: tum verò plenariè docenda restitutio illa æque operosa doctrina foret, ac totum Caput VI. in quò amittendi rationes monstrantur.

CAPUT III.

De Nomine.

REGULA XIX.

In Nomine consideranda sunt octo:

Memb. I. Forma. Ratione formæ, Nomen est vel nudum, solis constans lit. radicalibus; vel heemanticum, i. e. auctum literis heemanticis, de quibus Reg. 15. Ubi notandum, quod è Conjug. tertiâ formentur Nomina non nuda, sed aucta tantum. Tum ex Verbis anomalis seu imperfectis deducta Nomina eorundem anomaliâ imitantur. Varias

H

autem

autem Nominum formis, sec. classes Conjugationum & Anomaliarum, V. inf. append. I. de Nominibus Verbalibus.

Membr. 11. Qualitas. Ratione Qualitatis Nomen est vel Substantivum vel Adjectivum: (*quæ ex aliis Linguis nota sunt*). Pertinet ad qualitatem nominis etiam Nomina Numeralia; de quibus speciatim hic notetur: (1) quod Cardinalia à 3. ad 10. (*ut etiam in reliquis Linguis Orientalibus*), sub terminatione Masculinâ sunt Foemina, & vicissim sub terminatione foemininâ sunt Masculina; à 20. vero ad 100. inclusivè sunt Generis communis (2). Quod à 3. ad 10. in plurali suo tot denarios significant, quot unitates denotat cujusque singulare, *ut post patebit*; quamobrem horum, (*nempe à 3. ad 10. inclusivè*), Numeralium singulare, construitur cum Nominibus Pluralibus, modò in statu constructo, modò in absoluto, ut מלכים שבעה & ימים שבעה *fres Reges, septiduum*: sic Duale בני שני *duo filii*, & עצים שנים *duo ligna*. Quæ verò supra denarium sunt Numeralia, frequentissime construuntur cum nominibus singularibus, & manent in statu absoluto; ut עשרים שנה *20. anni*, מאה מדינה *centum provincia*, ארף ארף *1000. viri*; sic etiam eum conjunctum est numerale infra denarium, ut איש ואשה וחסנים *octoginta & quinque viri*, 1. Sam. 22. v. 18. sic Ex. 7, 8. 1. Chron. 7. v. 5. rarius in constructo, ut מאה שנה. Sæpe cum his etiam construuntur nomina in Plurali; ut שלשים שקלים *30. siclos*, Exod. 21, 32. אלף בערים *mille vicibus*.

S C H E M A

Numeralium Cardinalium.

Fœm. Masc.		Fœm. Masc.		Fœm. Masc.	
שמונה	שמונה 8.	ארבע	ארבעה 4.	אחת	אחת 1.
תשע	תשעה 9.	חמש	חמשה 5.	אחת	אחד vel אחת 2.
עשר	עשרה 10.	שש	ששה 6.	שנים	שנים 2.
		שבע	שבעה 7.	שלש	שלשה 3.

Ex

Ex his sunt compositi Numeri intermedii à 10, ad 20, ita ut minor Numerus communiter & ferè perpetuo præcedat, & quidem sine 1 copulativò, punctis etiam quibusdam mutatis; ut

Fæm.		Masç.		Fæm.		Masç.	
חמש שש	עשרת.	חמשה	15.	אחת vel עשתי	עשר.	אחד	11.
		ששה	16.			vel עשתי	
שבע	עשר.	שבעה	17.	שנים שלש ארבע	עשר.	שנים	12.
		שבעה	18.			שלשה	13.
		חשבע	19.			ארבעה	14.

Reliqui Numeri sunt, 20 עשרים, 30 שלשים, 40 ארבעים, 50 חמשים, 60 ששים, 70 שבעים, 80 שמונים, 90 תשעים, 100 מאה, 200 מאתיים, 300 שלש מאות, 400 ארבע מאות, 500 חמש מאות, &c. 1000 ארף, 2000 אלפים, 3000 שלשת אלפים, &c. 10000 רב, 60000 שש מאות אלף, 100000.

Intermedia horum componuntur ex his & prioribus, per 1 copulativum, absque ullà mutatione; ut

Fæm.		Masç.	
ועשרים.	אחת	אחד	21.
	שנים	שנים	22.
	שלש	שלשה	23.
	ארבע	ארבעה	24. &c.

Ordinalia sunt, ראשון primus, in Fæmin. ראשונה; שני secundus, (in fæminino, hoc & sequentia ordinalia habent) שנית, sec. seq. Memb. IV. num. 6. ut (שלישית); שלישי tertius, fæmin. שלישית, &c.

consequenter), רבועי *quartus*, חמשי *quintus*, ששי *sextus*, שבועי *septimus*, שמיני *octavus*, תשיעי *nonus*, עשירי *decimus*.

Supra 10. ordinales numeri non reperiuntur; unde perpetuò pro ulteriori ordinali numero, assumuntur numeri cardinales. Pariter frequens etiam est usus numeri cardinalis pro ordinali, ab 1. ad 10; ut יום אחד *dies unus*, i. e. ראשון *primus*, Gen. 1. v. 5. sic בשנת שנים, anno 2do.

Nota. Numerale singularis numeri quidem, modò præcedit, modò sequitur Nomen suum; sed numerale Dualis & Pluralis numeri, semper præcedit nomen suum, ut יום אחד *dies primus*, Gen. 1. 5. מאה המספר *centum nummos*, Jud. 17. 2. ai ערים ערים *duo ligna*.

Memb. III. Genus est vel Masculinum, vel Fœmininum, vel Commune. Neutrum plerumque per Fœmininum exprimitur, ut עשה *faciens illud*, Jerem. 33. v. 2; הנה תבוא *hoc veniet*, Jes. 14. 24. conf. Psal. 27. v. 4. Rarius etiam per Masculinum exprimitur; ut לא טוב *non bonum*, Gen. 2. v. 18. Cognoscitur autem Genus;

Tum è *significatione*: sic Masculina sunt nomina naturæ aut officii Virilis, Montium, Fluviorum, Populorum & Mensium. Fœminina sunt nomina Muliebris naturæ aut officii, Urbium, Regionum & Insularum, nec non plagarum mundi; ut & membrorum corporis, præsertim geminorum; (quamvis quædam etiam sint generis communis, sed fœminina tamen sæpius); ut יד *manus*, רגל *pes*, לחי *maxilla*, עין *oculus*, כף *genu*, ימין *dextra*. Communia sunt nomina animalium, sub una terminatione utrumque sexum notantia; (*nam raro tantum assumunt terminationem fœmininam*, ut סוס *equus*, סוּסָה *equa*, קבש *canis*); ut נשר *aquila*, כלב *canis*, דב *ursus*, צמר *camelus*, ארי *aries*, quod tamen fœmininum sæpius. Tantum fœminina sunt, ארס *asina*, נחש *vipera*, עז *capra*, שול *ecornix*.

Tum

(4) per abstractum pro concreto (seu Adjectivo) positum; ut *שְׁמָהּ תִּהְיֶה אֶרֶץ דֶּשֶׁלָּהּ* terra vestra desolatio erit, i.e. maxime erit desolata, *Levit. 26. v. 33.* *שָׁבוּ שְׁבוּיֵי שְׁבוּיֵי* captivasti captivitatem, i.e. maxime detentos in captivitate, *Psal. 68. v. 20*: item in regimine; ut *אִישׁ דָּמִים* vir sanguinum, i.e. maxime sanguinarius, *יְרֵמְיָהּ בְּכֹרֵי* primo-geniti miserorum, i.e. miserrimi. (5) Idem quandoque præstat *ה* emphaticum; ut *הַשֵּׁן הַיָּבֵשׁ* oleum illud optimum. (6) Rarius etiam Superlativus exprimitur per Nomina Dei, *יְהוָה, אֱלֹהִים*, ut *אֲרֵץ אֱלֹהִים* Cedri Dei i.e. excellentes, procerissima; *שֵׁן אֱלֹהִים* ignis Dei, i.e. maximus. Sic *Cant. cap. 8. v. 6.* composita vox cum *ה*, *שֵׁן הַיְהוָה* flamma Domini, i.e. maxima; *וְיֵרֶם* *2. v. 31.* *כְּתֹרֶת* caligo Dei, i.e. maxima, quatenus sc. in iis gloria Dei præclare elucet. Similia V. *Gen. 30. v. 8.* *1. Sam. 26. v. 12.* *Psal. 104. 16.* *Gen. 35. v. 5.* *1. Sam. 14. v. 15.*

Memb. VI. Casus diversarum terminationum Hebræi non habent; sed è structura sermonis, præcipue è coherentiâ aut separatione vocum per Accentus, dijudicandi sunt; (cui passim patebit in *Instit. Accent. ut p. 36. &c. inque Vind. nost. Parte II. cap. 1*). ל tamen, (si nimirum sic ferat Accentus), communiter notat Dativum, rarius Genitivum Possessoris, (ut in multorum Psalm. titulis לְיְהוָה); aut Accusativum: אֶת Accusativum notat post verbum Activum; post Passivum verò & neutrum, Nominativum; rarius etiam est nota Genitivi, qui tamen per Accusativum à Nomine verbali rectum explicatur; ut *Jes. 11. v. 9.* אֶת-יְהוָה *cognitione Dominum, i.e. Domini, vel cognoscendo Dominum; sic 1. Reg. 18. v. 13. Num. 10. v. 2. & 3. v. 10. Hose 3. v. 11. Jes. 8. v. 1. Gen. 19. v. 1.* communis omnium casuum Articulus est, significans הַזֶּה. Szpè deficit omnis nota casus, ex ipsò vocum contextu inferendi, ut *וְהָיָה לָכֵן* peribitis viâ, (scil. in & cum viâ), *Psal. 2.*

Memb. VII. Declinatio (seu flexio in Pluralem vel Dual-

Dualem), est vel Masculinorum, vel Fœmininorum: (*de mutandis tunc Vocalibus, inf. agendum est, Cap. VII; siquidem aliæ plures, similis Vocalium mutationis, rationes ibidem conjungi, & unâ eademque operâ longè commodius absolvi possunt*).

(α). *Masculina*, terminationem pluralem habent קָנוֹם, קָנוֹת, קָנוֹת, & si vox desinat in ך, plurale fit vel in ים, vel in יים; ut צִיִּים, & צִיִּים; interdum ך in ך mutatur, ut à קָנוֹת, (conf. Reg. 46. Memb. VII). *Nota*. Litera ך interdum è terminatione ים excidit, תַּיִם, תַּיִם Conf. Reg. 31.

(β) *Fœminina* & communia, terminationem pluralem habent וֹת, & ante eam, singularis numeri terminatio ך, vel ך servilis, abjicitur unâ cum immediate præcedente vocali; ut à צָרָה, צָרָה, צָרָה, צָרָה, צָרָה, צָרָה; (nam è tali geminò ך vel ך posteriori hic pereunte, antè in - mutari, constabit Reg. 46. Memb. IV). A formâ וֹת fit תַּיִם, תַּיִם, תַּיִם. Sed ab וֹת fit plurale וֹת vel וֹת; ab וֹת fit Plurale וֹת; ut מַלְכֵי, מַלְכֵי, מַלְכֵי. At monosyllaba horum retinent integras terminationes וֹת & וֹת, iisque adjiciunt terminationem pluralem; ut à שָׁחַת, שָׁחַת, שָׁחַת, שָׁחַת, שָׁחַת, שָׁחַת; in foveis ipsorum, Thren. cap. 4. v. 20. à חֲבִיתִים, lanceas, 2. Chron. 23, 9. & cum affixo חֲבִיתֵיהֶם bastas suas, Jef. 24. Speciale est וֹת foror, Pl. וֹת Aff. וֹת Job. 1, 4. sed וֹת Pl. Aff. וֹת 1. Reg. 2. v. 3.

(γ). *Ducalis numerus* tam Masculinorum, quam Fœmininorum & communium, definit in ים; ut יָדִים biduum à יום dies, בִּישָׁתִים bis mille ab אֶלֶף mille, שְׁנָתִים biennium: & assumit, (tam in absoluto quàm affixo statu), formam & punctationem status affixi singularis. (*quæ docebitur Reg. 46*); ut à שָׁחַת, שָׁחַת, שָׁחַת; sic à סָחַת, סָחַת, סָחַת pro סָחַת, conf. de hoc Reg. 31. Memb. III; à סָחַת, סָחַת pro סָחַת; ab וֹת, וֹת; à נָעַר, נָעַר; à יָד, יָד; à שָׁחַת, שָׁחַת.

שנים. Rariùs in iisdem statibus (*absoluto & affixo*) assumuntur puncta, (vel & terminatio וְ), pluralis absoluti, (*de quibus constabit Reg. 46.*); ut ex רָחִים, רָחִים, (*quasi à plurali רָחִים*); à קָרָם & קָרָם; sic à קָרָם (*aut quasi à קָרָם*), רָחִים; à רָחִים, רָחִים, (*à plur. רָחִים*); חֲסִים, חֲסִים; רָחִים, רָחִים. Rarissimè assumuntur in Duali absolutò, puncta constructi Pluralis; ut נָחִים duo fluvii, Gen. 24. v. 11. & 12. à constructo Plurali נָחִים ex נָחִים: *conf. Reg. 46. Memb. I.* At constructus Dualis mutat נָ in נָ, & assumit puncta constructi pluralis; ut à שָׁמִים, שָׁמִים; à שָׁמִים, שָׁמִים; *conf. Reg. 3. & Reg. 6. Memb. II. n. 2. & 7.* à נָ fit נָ constr. וְ, affix. וְ, in metaphorica significatione plurale habet וְ. Speciali ratione מָם in constructo Duali habet מָ & מָ, & posteriori modo ante affixa semper; ut מָמִים aquas tuas, מָמִים aquas illius. Sic singulare est, quod שָׁמִים & שָׁמִים, in constructione cum עָשָׂר (decem), ferè semper retinent מָ præcedente י in - quiescente; ut עָשָׂר שָׁמִים duodecim, & in sæm. עָשָׂר שָׁמִים. (Semel atque iterum hac cursum regularia sunt, omittendo מָ; ut Ezech. 32. v. 1. & Exod. 28. v. 21.) Sic etiam cum aliis interdum locibus, ut מָמִים מָמִים. De וְחָשִׁים pro וְחָשִׁים, V. Reg. 31. Memb. II. fine.

Nota. (1) Sequentia 12. Pluralia terminantur (ad formam Syro-Chaldaicam) in וְ; ut רָחִים Reges, Prov. 31. 3. אֲחֵרִים alii, Job. 31. v. 10. שָׁמִים desolantes, Thren. 1. 4. רָחִים insula, Ezech. 26. 18. חָרִים tristica, Ezech. 4. 9. בָּחִים in vitis, Job. 24. v. 22. שָׁמִים sermones, Job. 12. v. 11. & sæpius; מָמִים acervi, Miche 3. v. 12. מָמִים cursores, 2. Reg. 11. v. 13. מָמִים dies, Dan 12. v. 13. מָמִים Dracones, Thren. 4. v. 3. מָמִים Zidonii, 1. Reg. 11. v. 33. Sequentia planè irregulariter desinunt in נָ pro מָ; ut מָמִים locustæ, Nabum 3. & Amos 7. מָמִים montes, Zach. 14. מָמִים fenestra, Jer. 22. מָמִים foramina, Jes. 19. מָמִים denudantes, relictæ, Jes. 20. v. 4. מָמִים recedentes, Jer. 17. v. 3. מָמִים agri Psal. 8. & 50. & Jes. 56. מָמִים Principes, Jud. 5. v. 15. מָמִים manus, Ezech. 13. מָמִים videntium, 2. Chron. 33. In seqq. tribus fit apocope מָ; ad pr. mores, 2. Reg. 11. v. 4. pro מָמִים; רָחִים Idem, 2. Reg. 11. v. 19. מָמִים popu-
lorum,

Nota. In constructo statu, sæpè manet forma & punctatio absoluti, interveniente litera ל; ut דָּבָר לַיהוָה *verbum Domini*: præcipuè cum Regens est cum ה paragogico; ut מוֹרֵת הַסַּנְדְּרוֹת *mors Sanctorum ejus*. Contra מוֹרֵת הַסַּנְדְּרוֹת *morte rectorum*. Aliàs si nomen regens non mutet formam suam, aut intelligenda est appositio, ut אֲבָנֵי סָלֵיל *ordines lapides, i. e. lapidei*; aut involvitur repetendum Nomen in regimine ponendum, quod tamen rariùs fit; ut פְּרִיָּה וְזָרָה *projectione (projectione, inquam), viri*. Cæterùm nomina Propria non ponuntur in regimine, (ita ut regant sequens, quamvis tamen possint regi à præcedente).

(3). *Status Affixus seu Affixionis*; dum nomini suffigitur à fine,

vel (α) Pronomen aliquod inseparabile, quod dicitur Affixum, (*de quo mox seq. Reg. 20*). tantùm in statu absoluto (non constructo); ut דָּבָר *verbum ejus*: in quo statu affixionis terminatio ה, fœmin. Sing. mutatur in ו, sed terminationes absoluti Pluralis ים, & Dualis ים, abjiciuntur; ut אֶל דְּבָרָיו, דְּבָרָיו; אֶל שְׂפָתָיו, שְׂפָתָיו; וְאֶל שְׂפָתָיו, שְׂפָתָיו; Rariùs tamen etiam emphaseos cujusdam gratià, reperitur additum Affixum tertiæ personæ, Nominì status constructi; ut אֲנִי עֲצֵל *anima ejus ignavi, Prov. 13, 4*.

Vel (β) Litera Paragogica, itidem in statu absoluto, rariùs in constructo. *Conf. de Lit. Paragog. Reg. 16. & earum suffixione, Reg. 46. (De mutatione punctorum ob unumquemque statum, sive Constructum sive Affixum, conf. inf. ejus doctr. Cap. VII. Quamvis enim ratione Idiotismorum Hebr. Status Constructionis, aut Affixionis, ad Syntaxin pertineat, tamen ratione Elementorum seu variantium propterea Literarum aut Punctorum, omnino pertinet ad Etymologicam Grammatica Partem,*

Et quidem tùm in genere ad doctrinam hanc Nominis; tùm in specie ad doctrinam mutationis Vocalium, Cap. VII.

Nota. Nomina Propria & Gentilia, nunquam ponuntur vel in statu constructo, vel in statu affixò; sed locò affixionis veniunt separatæ particulæ cum affixò; ut יַעֲקֹב לִי *Jacobus meus.* Pariter vox יְהוָה nunquam ponitur in statu constructo. *Ha due voces צְבָחוֹת אֱלֹהִים sic quoque sine constructione plerumque ponuntur; interdum tamen & constructe אֱלֹהֵי צְבָחוֹת.*

CAPUT IV.

De

PRONOMINE.

Pronomina, (1) *Personalia*, sunt

Vel (1) *Separata*, quæ sequente schemate exhibentur:

	Singul.	Plural.
Perf. Genus.		
1 Comm.	אֲנִי ego.	אֲנֵינוּ nos.
2 { Masc.	אַתָּה tu.	אַתֶּם vos (<i>mares</i>).
{ Fœmin.	אַתְּ tu.	אַתֶּן vos (<i>Fœm.</i>)
3 { Masc.	הוּא ille.	הֵם illi.
{ Fœmin.	הִיא illa.	הֵנָּה illæ.

Pro אֲנִי ego, usurpatur etiam 8. juxta Masc. אֲנִי; in pausa dicitur אֲנִי retracto Accentu (*Conf. Reg. X. Memb. II. lit. 8*). אֲנִי (& אֲנִי & אֲנִי), quinquies scribitur אֲנִי, & utrumque pro אֲנִי, (quod 3 in Chaldaismo redit). Sic אֲנִי est ex אֲנִי pro quo sexies est אֲנִי. *Conf. Reg. 44. 1. אֲנִי ter ponitur pro*

Masculino, Num. 11. v. 15. Deut. 5. v. 27. Ezech. 12. v. 14. Pro הָיָה semper in Pentateucho est הָיָה, exceptis tantum XI. locis, in quibus est הָיָה. Reperitur וְהָיָה ipsa. Pro הָיָה nos, ter etiam reperitur הָיָה, Gen. 42. v. 11. Thren. 3. v. 42. Num. 32. v. 32. Semel pro eo est הָיָה, quod secundum vocales est הָיָה; secundum lit. הָיָה Rabbini usitata forma. Pro הָיָה est הָיָה cum הָיָה Parag. Gen. 31. v. 6. Pro הָיָה, הָיָה, saepe cum הָיָה parag. est הָיָה הָיָה.

Neutrum tertiæ Personæ ordinariè exprimitur per Fœmininum, interdum per Masculinum.

REG. XX. De Affixis Pronominalibus, & eorum variationibus.

Vel (2) *Affixa*; & referunt in Nomine, Latini Pronomina possessiva, in Verbo & Particulis, eorundem personalia: fiuntque è separatis Pronominibus, deimptis plerumque capitibus, & in mutato. Et quidem paulò aliter habent Affixa nom. Singularium, quàm affixa nom. Pluralium, inhaerente his litera multitudinis notâ; & genere insuper diversò in Personis secundâ & tertiâ, quod inde fit, quia Affixum, numero quidem convenire debet cum illò nomine, cui annexum est, genere autem cum illa re vel Persona, quam affixum innuit; ut דְּבַרְךָ *sermo tuus (de femina)*; at דְּבַרְךָ *sermo tuus (de mare)*, quod pluribus jam patebit ex apposito Schemate;

SCHEMA

SCHEMA

AFFIXORUM NOMINIS.

Affixa Nominum Singularis numeri.

Pro exemplo utriusque generis sint, דבר *sermo*, & צדקה *iustitia*. (*Demonstratione vero Punctorum constabit Reg. 46.*)

Perf. Genus.		meus, mea.		noster, nostra.
1. Comm.		צדקתי, דברי		צדקתנו, דברנו
2. {	Masc.	תוּס, תוא.		כֶּם vester, vestra.
	Fem.	תוּס, תוא.		כֶּם צדקתכם, דברכם
3. {	Masc.	עֵיּוּס, עֵיּוּס, עֵיּוּס.		כֶּם vester, vestra.
	Fem.	עֵיּוּס, עֵיּוּס, עֵיּוּס.		כֶּם צדקתכם, דברכם
		עֵיּוּס, עֵיּוּס, עֵיּוּס.		כֶּם corum, suus, sua.
		עֵיּוּס, עֵיּוּס, עֵיּוּס.		כֶּם צדקתם, דברכם
		עֵיּוּס, עֵיּוּס, עֵיּוּס.		כֶּם earum, suus, sua.
		עֵיּוּס, עֵיּוּס, עֵיּוּס.		כֶּם צדקתן, דברן

Affixa Nominum Pluralis numeri.

Perf. Genus.		mei, meorum.		nostri, nostra.
1. Comm.		צדקותי, דברני		צדקותינו, דברינו
2. {	Masc.	תוּי, תוּי.		כֶּם vestri, vestra.
	Fem.	תוּי, תוּי.		כֶּם צדקתכם, דברכם
3. {	Masc.	עֵיּוּי, עֵיּוּי, עֵיּוּי.		כֶּם vestri, vestra.
	Fem.	עֵיּוּי, עֵיּוּי, עֵיּוּי.		כֶּם צדקתכם, דברכם
		עֵיּוּי, עֵיּוּי, עֵיּוּי.		כֶּם eorum, sui, suorum.
		עֵיּוּי, עֵיּוּי, עֵיּוּי.		כֶּם צדקתכם, דברכם
		עֵיּוּי, עֵיּוּי, עֵיּוּי.		כֶּם earum, sui, suorum.
		עֵיּוּי, עֵיּוּי, עֵיּוּי.		כֶּם צדקתן, דברן

Annotation.

*Annotationes ad Schema Affixorum Pronom. præcipuè in
Nomine. (De iisdem paulò aliis in Verbo, &
Particulis, V. Reg. 47. & 50).*

Annot. I. de variantibus quibusdam Affixis.

(a) Pro	$\left. \begin{array}{c} \text{ה} \\ \text{ה} \\ \text{ם} \\ \text{ו} \end{array} \right\}$	affigitur	$\left. \begin{array}{c} \text{הו} \\ \text{ה} \\ \text{הם} \\ \text{הו} \end{array} \right\}$	(1) Nominibus formæ מִסְקָנָה & מִסְקָנָהּ vel מִסְקָנָהּ & Particuliis formæ קָה, ubi præmittitur ante הו, & ante ה, ut
---------	---	-----------	--	---

מִסְקָנָה, & מִסְקָנָהּ, (conf. Reg. 46. Memb. IV. num. 2.) קָנָה, קָנָהּ, קָנָהּ, קָנָהּ, (2) Quatuor his Nominibus מִסְקָנָה, מִסְקָנָהּ, מִסְקָנָהּ, מִסְקָנָהּ, mediante י; ut מִסְקָנָהּ, (conf. Reg. modò cit.), מִסְקָנָהּ & מִסְקָנָהּ, at מִסְקָנָהּ & מִסְקָנָהּ (conf. Reg. modò cit. Memb. I. num. 2. lit. 8): in quibus etiam pro הו promiscuè adhibetur י mobile; ut מִסְקָנָהּ & מִסְקָנָהּ; מִסְקָנָהּ & מִסְקָנָהּ. (3) Nominibus formæ מִסְקָנָהּ & מִסְקָנָהּ, utròque modò fit affixio; ut מִסְקָנָהּ, מִסְקָנָהּ (requiruntur enim ante hac affixa, puncta status constructi, conf. seq. Ann. 2. n. 2. & Reg. 46. Memb. VII). & מִסְקָנָהּ, מִסְקָנָהּ; reperitur & מִסְקָנָהּ Ezech. 36. v. 8. reliqua duo affixa in hac forma nominum sunt regularia, מִסְקָנָהּ, מִסְקָנָהּ. (4) Rarius & in aliis nominibus, hæc variant affixa; ut מִסְקָנָהּ lucem ejus, מִסְקָנָהּ jugum ejus, מִסְקָנָהּ pecudem ejus, מִסְקָנָהּ & מִסְקָנָהּ, מִסְקָנָהּ speciem suam. Sic à לב cor, לבן semel, & לבן quod bis legitur; לבן seorsim (vel soli) illi; לבן adeps earum, Lev. 8, 10. pro לבן. Spec. est מִסְקָנָהּ Jof. 3. v. 17.

(5) In nonnullis, (1) pro הו reperitur הו; ut מִסְקָנָהּ oculis ejus, Job. 24. v. 23. pro מִסְקָנָהּ; licet מִסְקָנָהּ fortium ejus, Nabum 2. v. 3. מִסְקָנָהּ amici ejus, Proverb. 19. v. 7. pro מִסְקָנָהּ; מִסְקָנָהּ & מִסְקָנָהּ, Job. 42. v. 10. rarius pro eodem reperitur חו & Chaldaismo; ut מִסְקָנָהּ beneficia ejus, Psal. 116. v. 12. pro מִסְקָנָהּ. (2) Pro י interdum reperitur ה; ut מִסְקָנָהּ secundina (vel factus) ejus, Gen.

K

3. 27. 30. 31. 32. *Jud. 6. v. 15. (9) Nota insuper has formulas, קָדָם שְׂמַעְתֶּם omnes illi (i.e. omnes vos) revertimini, Job. 17. v. 10. שְׂמַעְתֶּם קָדָם audite omnes illi, i.e. omnes vos, 1. Reg. 22. v. 28. Singulare est שְׂמַעְתֶּם cognationis nostra, Ruth. 3. v. 2. (cum - pro -). (10) Rarius affixa nominum, per Dativum exprimenda sunt; ut יָדֵיהֶם manus ipsis (sunt), Psal. 115. v. 6. conf. v. 7. רַגְלֵיהֶם pedes ipsis (sunt), *Ibid.**

Annot. II. De forma punctationis ante Affixa, in genere. (α) Omnia Affixa, in Pluralibus in ךְ requirunt formam status constructi; ut אֲבוֹתָי in statu constructo habet אֲבוֹתֵי, hinc cum omnibus affixis eodem modo, אֲבוֹתֵי &c.

(β) Affixa gravia, quæ sunt קָדָם, (reliqua dicuntur levia), nomini suo semper in forma status constructi suffiguntur, in utroque numero; ut אֲבוֹתֵי, *constr. sing.* אֲבוֹתֵי, hinc *Sing.* אֲבוֹתֵי; *in constr. Plurali* אֲבוֹתֵי, hinc אֲבוֹתֵי; (quamobrem etiam hæc affixa gravia, sæpe appellantur constructa). Si verò constructus singularis fortè nihil differat ab absolutò singulari, (quod quandoque fieri, *Reg. 46. constabit*), mutantur puncta ante hæc affixa gravia, ut aliàs ob incrementum vocis, ut אֲבוֹתֵי אֲבוֹתֵי.

Ceterum de mutatione Punctorum in Nominum affixione, ager *Reg. 46. sec. Classes Vocalium. De insertione ךְ paragog. ante & post affixa Nominum, V. Reg. 16. Memb. II. Num. 4.*

II. Pronomina, partim Demonstrativa, partim Relativa, partim Interrogativa, sunt seqq.

אֵל, vel אֵלָּה cum ךְ paragog. הִי, illi, הֵא, illa; & cum præfixo ךְ הִיא, הֵא, de qua voce הֵא, nota incidenter, quod *sec. Masoram* sic oftius legatur Pronomen exprimens, cum aliàs semper significet Deus).

אִשֶּׁר (ascher) qui, quæ, quod, omnis est generis & numeri, Personæ & rei. Interdum etiam accipitur causaliter, ut, quod,

quo, *קָדַם* & *קָדַם* quot, tot. Sic *קָדַם* aliquid, quicquam. *קָדַם*, *קָדַם*, idem sunt, quod *עָדַם* Græcis. Usurpatur & *עָדַם* in singulari, pro ille, ipse, ipsemet, Gen. 7, 13. Exod. 24. v. 10. Frequentius autem ap. Rabb.

Quomodo hæc Pronomina, tam affixa quam separata, componantur etiam aliquando cum Particulis vel Literis significativis, & sic flectantur in Casus, V. inf. Reg. 50.

C A P U T V.

De

V E R B O.

in quo considerata veniunt

CONJUGATIONES ET TEMPORA.

SECTIO I

De

Conjugationibus.

REG. XXI. De Conjugat. in genere.

Conjugationes sunt IV, singulæ duplicem habentes formam, Activam & Passivam; præter quartam, quæ unam habet formam reciprocam. Verba Neutra seu Intransitiva carent Passivo.

Conjugationis cujusque formam & characteristicam innuit Præteritum ejus: Præterita autem omnia formantur à Præterito primæ Conjugationis, tanquam à communi Radice, per certos characteres (conjugationem quamque signantes, de quibus mox inf. in singulis Conjug.) & proprias punctationum formas.

In genere autem, qualis character & punctatio cuique Præterito sint propria, id innuunt ipsa Conjugationum Nomina, nimirum primæ Conjugationis nomen & forma Acti-

CO

1. Comus.	2. For
פקדנו	פקדו
נפקדנו	נפקדו
פקדנו	פקדו
פקדנו	פקדו
פקדנו	פקדו

Tempora Conjugationum sunt, Præteritum, Futurum

va est *Pa-al* seu *Kal*, Passiva *Nipb-al*; secundæ Conjugationis nomen & forma Activa est *Pi-el*; Passiva, *Py-al*: tertiæ Conjugationis nomen & forma Activa est *Hipb-il*; Passiva, *Hoph-al*: quartæ Conjug. forma est *Hithpa-el*. Quæ Nomina ex antiquo Paradigmatе פָּרָשׁ adhuc servantur, quamvis nunc propter anomaliam illius Verbi, פָּרָשׁ sit substitutum, cujus hic exhibetur conjugandi PARADIGMA.

Nota. (1). Paucissima Verba in omnibus Conjug. in usu sunt, pleraque in pluribus, quædam in unâ tantum.

(2). Interdum Verbum, in eâ Conjugatione, in quâ usatum esse incipit, assumit significationem simplicem conjugationis *Kal*, ut פָּרַשׁ *judicavit*, הָיָה *albus fuit*.

(3). Conjugationes derivatæ sæpè prorsus aliam significationem à prima obtinent, & quandoque planè contrariam; ut הָלַל *insanivit*, in *Piel*, *Pyal* & *Hithp.* *laudavit*, in *Hiphil*, *splenduit*.

(4). Verba Perfecta, quoties secundam & tertiam Radicalem geminant, significationis diminutionem innuunt; ut à שָׁחַר *niger*, fit שִׁחָרָרַת *subnigra*: primam verò & secundam geminantia, significationem augent; ut *Psal.* 45. v. 3. יָפִים *valde pulchres*, *Jes.* 17. 11. הִשְׁתַּשְׁבֵּן *probe adolescere facies*, (*Futur. Piel à Radic. נִשְׁבַּן*, *conf. Reg. 25. Memb. III. Num. 4.* Nulla autem perfecta & primitiva Radix reperitur, cujus prima & tertia litera sit eadem.

(5). Verba impersonalia exprimuntur interdum per primam, sec. vel tertiam personam, modò in singulari, modò in Plur. modò in Activo, modò in Passivo; frequentissimè verò per Conjug. *Niphal*; ut אָמַר *dicitur*, *man sagt*.

SECTIO II.

De

Temporibus.

REG. XXII. De Temporibus in genere.

Tempora Conjugationum sunt, Præteritum, Futurum, Im-

K 3

perati-

perativus, Infinitivus, Participia (α) Benoni seu Præsens, (β) Pahul seu Præterit. In his observanda sunt tria; (1) Formatio, (2) Flexio seu conjugandi modus, (3) Significatio.

Memb. I. Formantur singulæ Conjugationis Tempora, à singulæ Conjug. Præterito; partim ita mutatis punctis, cœ in Paradigmatē ostenditur, partim præfixâ aliquâ servili characteristica Temporis, (que in quibusdam non differt à Characteristica Conjugationis.) Sunt autem characteristica (1) Temporis Futuri, literæ פֿ; (2) Imperativi & Infinitivi, (exceptō Kal & Piel), Character est litera ה; (3) Participii, (exceptō Kal & Niphal) character est litera ׁ. Puncta qualia habeant hæc serviles characteristica præformativa, & post eas prima Radicales, conf. Reg. 14. & ipsum Paradigma Conj. quod hic pro Regula est. (Atque his saltem observatis, nihil opus est deductione Futuri ab Infinitivo; siquidem modò dicta nihilominus tenenda sunt).

Nota hic, de concursu characteristicarum Conjugationis & Temporis. Litera characteristica Temporis excludit literam characteristicam Conjugationis, ejusque assumit punctum; quod fit (α) in Futuro, Imperativo & Infinit. Niphal, in quibus proinde prima Radicalis sumit Dagesch; ut Fut. פֿען pro פֿען, Imper. & Infinit. הִפֿען pro הִפֿען. (β) In Futuro & Participio Hiphil & Hophal; ut פֿען pro פֿען, פֿען pro פֿען, & sic in aliis ibid. temporibus. (γ) In Futuro & Participio Hitpaël, de quâ Conjugatione tamen notandum, quod non totus character הִ excludatur à characteristica Temporis, sed tantum lit. ה, ut פֿען pro פֿען, פֿען pro פֿען & sic porro). Pauca tamen à prima radicali, Chaldaeorum more, simul retinere characteristicam Conjugationis & Temporis, ut פֿען servabit, Ps. 116. v. 6. & 1. Sam. 17. 47. pro פֿען, פֿען celebrabunt te, Psal. 45. v. 18. פֿען ululabunt, Jes. 52. v. 5. Vid. Reg. 37. Memb. IV; quod unum insuper formæ perfectæ imitatur פֿען angulatæ, Ezech. 46, 22. pro פֿען vel פֿען Partic. Hoph.

Memb.

Memb. II. Flectuntur (vel conjugantur), tùm in Numeros, tùm in Genera & Personas; fitque flexio illa, in omnibus reliquis Conjugationibus, eodem ferè modò, quo in primâ; (ut quasi una tantum conjugatio Hebraeorum videri meritiò queat), nimirum

(1) *In Prateritò*, (quod à tertiâ Persona, utpote Radice incipit), fit flexio per literas affirmativas, in quaque Persona & Pronomin. personalibus decurtatas, (scil. 3t. fœm. sing. הָ, ex הָיָה; secunda pers. הָ, ex הָיָה & הָיָה; prima pers. הָ, ex הָיָה; tertiâ plur. nota est יָ; secunda pers. הָ, הָ, est ex הָיָה, הָיָה, pr. pl. הָ, est ex הָיָה). Conf. Paradigma. Ubi insuper norandum, quod in secunda Masc. Sing. הָ, interdum הָ redeat (potius quàm redundet paragoge), ex integro Pronomine הָיָה; ut בְּהָיָה pravaricatus es, Malach. 2. v. 14. הָיָה Gen. 3. v. 12. הָיָה Psal. 56. v. 9. הָיָה constituiti, Psal. 30. v. 8. Sic בְּהָיָה (quod est pro בְּהָיָה sec. Reg. 41. Memb. III.)

(2) *In Futuro* (quod non parem à tertiâ personâ incipiendi necessitatem infert, quàm Prateritum ob Radicis originem), fit flexio per præformativas הָיָה, (quas etiam characteristicas ejus docuit præced. M. I.) & affirmativas הָיָה, pariter in quaque personâ & Pronomin. Personalibus decurtatas, ut patet in Paradigma.

(3) *In Imperativo*, (qui circa rationem aliis dicitur Futurum primum), itidem fit flexio per easdem literas affirmativas הָיָה.

Nota, de utriusque tam Futuri quàm Imperativi affirmativâ הָיָה, quod interdum abijciat suum הָיָה; ut הָיָה vocate, Ruth. 1. v. 20. הָיָה venient, Gen. 30. 38. הָיָה invenient, Deut. 31. v. 21. הָיָה Gen. 26. v. ult. הָיָה Gen. 17. v. 33. הָיָה 2. Sam. 13. v. 18. הָיָה Gen. 37. v. 7. הָיָה Ezech. 3. v. 20. Ubi & - sub j interdum simul perit; ut הָיָה vocate, Exod. 2. v. 20. הָיָה Gen. 4. v. 23. pro הָיָה, (veniente sub הָיָה - furtivo pro : sec. Reg. 2.)

(4) *Participia* non tantum flectuntur, secundum Declinationes

tiones Nominum in utroque Genere, (*de quo conf. Reg. 19. Memb. VII.*) sed etiam moventur, instar Nominum, in Genus, promiscuè ferè vel in ה, vel in ח, (præcipuè in Benoni Kal, nunquam in Præterito Pahul), aut propter Gutturalem in ח; utrobique (*in Declinatione & Motione*), - ultimò manentē, (*scil. in Participio Niphal, Pnal & Hophal, ubi id occurrit*), at - (*ut & in Partic. Pahul*) in: transcurrente, (*conf. de utroque Paradigma Conj.*) Frequenter tamen - utrobique manet; ut בִּנְיָהּ *perditè agens, Jerem. 3. v. 7. יוֹלֶדֶת Parturiens, Micha 5. v. 3. שֹׁמֵר custodiens, Cant. 1. v. 6. שֹׁכֵחַ abortiens, Exod. 23. v. 26. Sic חֲסִידָה excelsa, שׁוֹמֵמָה desolans, סִרְיָה refractaria, Hose. 4. v. 16. Sic in flexione in Numerum, שׁוֹמֵמִים, חֲסִידִים, *Conf. Reg. 46. Memb. III.* Cum ה paragog. est בִּעְרָה *exardescens, Hose. 7. v. 5. at בִּעְרָה Jes. 34. v. 9. pro בִּעְרָה habet ה* foemin. quod indicat Accentus in ult.*

De mutatione Punctorum in omnibus his Temporibus ob Affixa, aut ה paragog. agetur Reg. 48. Participia autem in Punctorum mutatione sequuntur Nomina, quam vid. Reg. 46.

Memb. III. Significatio (1) *Præteriti*, includit Imperfectum, Perfectum & Plusquamperfectum; cumque indicatur actus continuus, etiam Præsens. (2) *Futurum* in sententiis generalibus, nec non actu continuo, sæpè includit & Præsens & Perfectum, (imprimis si præcedat Perfectum), rariùs & Plusquamperfectum; frequentissimè etiam venit pro Imperativo. (3) *Imperativus* affirmativè tantum usurpatur, & pro eo sæpè Futurum; præcepta autem negativa fiunt per Futurum cum particula אֵל ne. (4) *Infinitivus* præter ordinariam significationem, sæpè etiam explicandus est; ut præcedens aut sequens verbum; ut *Eccles. 8. v. 9. רָאִיתִי וְנָתַן אֶת־לִּי וְדָדִי* *vidi (illa omnia) & dedi cor meum.* Exhibet quoque Infinitivus Gerundia, præfixis ipsi literis בְּכֹלם, *Conf. Reg. 18. Memb. IX.* Sæpè etiam nominascit, estque vice Nominum. (5) *Participium Benoni* seu Præsens, exprimit Præsens Verbi; ut יוֹדֵעַ *scio*

scio ego: verbum substantivum verò הָיָה, tunc non additur, ut
 אֲנִי עַבְדִּי אֲדָנִי *servus meus (es) tu.* יִתְחַלֵּץ הָיָה בְּחַשְׁתֵּי חֶסֶד *timor*
Domini initium (est) sapientia. Bis tamen reperitur additum,
 ut אֲמַרְתָּ הָיָה לְאָדָם קִיָּה *quid sit homini? Eccl. 2, 22.* וְאַתָּה הָיָה לָהֶם לְרֹכֵל
 & *tu sis ipsis in Regem, Nehem. 6, 9, 6.* Quandoque etiam Præsens
 exprimit Futurum Participii Activi; & contrà, Futurum inter-
 dum explicandum est per Participium, (*quemadmodum etiam in*
Arabismo frequens est), imprimis si Præcedat Participium de
 eòdem loquens, de quo Futurum, *conf. loca, Jes. 5, v. 23. & v. 8.*
Psal. 49, v. 6. Quandoque etiam adhibetur Præsens pro Perfe-
 cto & Imperfecto: Sæpè etiam nominascit. (6) *Participi-*
um passivum seu *Pabul*, notat passionem præteritam adhuc du-
 rantem; ut וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח *visitatus, qui adhuc visitatur*: interdum & activè
 sumitur, & tunc nominascit; ut וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח *habitans, וְיִשְׁכַּח, auceps, וְיִשְׁכַּח*
fortis. Forma fœminina הָ, hîc non reperitur. Oritur autem
 non nisi ab Activis in prima Conjug.

Nota. Frequens insuper est permutatio Temporum, Im-
 perativi pro Futuro, Præteriti pro Futuro, & contrà; præci-
 pue ob 1 conversivum, & quandoque sine illo: interdum etiam
 per particulam הָ *tunc*; ut וְיִשְׁכַּח הָ *tunc cantabis* (Moses), *Exod.*
15, v. 1. Sic *Deut. 14, v. 41. 1. Reg. 8, v. 1. & c. 9, v. 11. & c. 11, v. 8. & c. 16,*
v. 21. 2. Reg. 8, 22. & 15, v. 16. In continuatà etiam sententià, sequens
 Tempus sæpè imitatur rationem præcedentis; ut וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח
custodi & audi, Deut. 12, v. 28.

SECTIO III.

DE

Conjugationibus & Temporibus in specie.

REG. XXIII. De Conjugat. I. Activæ Kal.

Memb. I. Character primæ Conjug. Activæ, est carere
 omni caractere; unde & *Kal* seu *lenis* sive *levis* dicitur, tam
 L quoad

quoad formam, quàm quoad significationem. (*Punctorum verò ordinariam variationem per Tempora, Genera, Personas & Numerum, commodius ipsum Paradigma Conjug. monstrabit, quàm si nova de iis multiplicentur Regula, memoriam potius turbantes quàm iuvantes*).

Memb. II. Significatio primæ Conjug. Kal, uti nuda & simplex, sic vel Activa (seu Transitiua) est, vel Neutralis, (seu Intransitiua).

Memb. III. Speciales Temporum forma,

(1). *In Præterito, (a) quædam in tertia Singulari, prohabent, quædam etiam utròque modò; ut יָרַב & יָרַב, reliquæ Personæ in his communem rursus sequuntur analogiam; ut חָפַץ, חָפַצְתָּ, חָפַצְתָּ; (quod verò retractio accentu redeat, ut חָפַצְתָּ, חָפַצְתָּ 2. Reg. 17. v. 14. V. sup. Reg. 10. Memb. II. 3.) at tertiâ Radicali existente N, retinetur illud, etiam ante ת & נ Præteriti, ut חָפַצְתָּ, חָפַצְתָּ: exceptio יִרְאֶתִים timetis, Jos. 4. v. 14. יִרְאֶתִים.*

(β). *Pauca etiam pro - in eadem tertia singulari Præteriti habent Cholem; ut יָרַב, יָרַב, יָרַב; quod Cholem ante ת & נ, analogicè in Schva mutatur; ut יָרַב, יָרַב; ante ת & נ vero Cholem illud, retinens quidem Accentum (licet non pausantem) manet, ut יָרַב Psal. 40. v. 13. יָרַב Jer. 50. v. 24. יָרַב metui, Job. 3. v. 25. at amittens accentum, mutatur in ~ chatuph; ut יָרַב, Exod. 18. v. 23. (conf. Reg. 10. Memb. III). יָרַב Psal. 13. v. 5. prævalui ei; sic יָרַב, יָרַב. Verum in pausa etiam Schva (è Cholem) in י redire, ut יָרַב, constat è Reg. 10. Memb. II. In paucis - & י promiscuè reperitur, ut יָרַב & יָרַב: (atque hæc variatio sic etiam in Verbis anomalis sæpè contingit, eorumque anomaliam non rarò mutat, quod probe notandum). Omnes autem illa forma ~ Cholem, simul occurrunt, Exod. 40. v. 35.*

(γ). *Singularia insuper sunt in Præterito, יָרַב iudicavit, 1. Sam. 7. v. 17. יָרַב pro -; וְיָרַב & habitabo, Psal. 23. v. 6. pro וְיָרַב, (quod*

(quod tamen quidam à שׁוּב deductum malunt); יָצְקוּ effuderunt, Jef. 26. v. 16. cum ¶ paragog. pro יָצְקוּ; רָר declinavit, Jud. 19. v. 11. pro רָר; קָבֵץ accepit, Ezech. 17. v. 5. pro קָבֵץ; unde קָבֵץ accepit eos, Hōf. 11. v. 13. קָבֵץ defluerunt, Jef. 64. v. 2. cum Dagesch euphonico, pro קָבֵץ, קָבֵץ à קָבֵץ defecit, Jef. 41. v. 17. pro קָבֵץ, retracto accentu, & hinc - in - productō, sec. Reg. 10. Memb. II. num. 3. cum Dagesch. Euphonico. Porro Chirek interdum habent pro -, primæ & secundæ personæ Præteriti; ut יָרַח pro יָרַח; sic יָרַח יָרַח, יָרַח יָרַח; sæpius ante affixa, aut præfixo, & conversivo, non solum in Kal, sed & aliis conjugat. ut יָרַח יָרַח, יָרַח יָרַח, יָרַח יָרַח; & magnificabo me, & sanctum declarabo, Ez. 38. v. 23. unde יָרַח יָרַח Levit. 11. v. 34. Sic à Radic. פִּישׁ, & וּפְשִׁים, & crescetis, Malach. 4. pro וּפְשִׁים. Pro eodem Chirek, interdum - aut venit; ut יָרַח יָרַח, De שָׁפַק pro שָׁפַק conf. Reg. 44. lit. 1. De ¶ paragog. in הָלַכְתָּ Jef. 10. v. 24. גָּשָׁא Ps. 139. & simil. conf. Reg. 16. Memb. I.

(2). In Futuro, (ubi ¶ præformativa habet -), & Imperativo Kal, (a) si secunda vel tertia Radicalis sit Gutturalis, aut Verbum sit Neutrum, pro Cholem (illæ secunda Radicalis) habet Pathach; ut יָרַח יָרַח, יָרַח יָרַח; nisi quod ante tertias radicales ¶ & ה, alia sit ratio, (de quâ V. Reg. 32. & 33.) De apocopeliter & à terminatione יָרַח, V. Reg. 22. Memb. II.

(β) Singularia hic insuper sunt in Futuro, seqq. יָרַח יָרַח Ruth. 2. v. 8. pro יָרַח יָרַח; & agritudine afficiar, Psal. 69. v. 21. pro יָרַח יָרַח, & hoc pro יָרַח יָרַח, (quiescente implicite ¶ radicali, sec. Regul. 5. & ¶ pro: retentio ante ¶ paragog. conf. Reg. 48. Memb. III. Annot.) יָרַח יָרַח colito ea, Exod. 20. v. 4. & 23. v. 24. Deut. 5. v. 9. pro יָרַח יָרַח; sic יָרַח יָרַח & colimus ea, Deut. 13. v. 3. pro יָרַח יָרַח, & amabitis, Proverb. 1. v. 22. pro יָרַח יָרַח, aut foret ex Piel, pro יָרַח יָרַח; & custodietis eos, Proverb. 14. v. 3. pro יָרַח יָרַח, & judicabunt, Exod. 18. v. 26. pro יָרַח יָרַח, & redente ob accentum ¶ pro (γ). יָרַח יָרַח extollent se. f. pro יָרַח יָרַח Ezech. 16. v. 50. De יָרַח יָרַח pro יָרַח יָרַח V. Regul. 43. lit. β. Quædam hic habent - citra pausa (vel retracti accentus) rationem;

ut **דִּלִּיגִיתִּי** *diligitis*, *Psal. 4. v. 3.* **אֲשִׁעֶן** *Auditote*, *Deut. 1. v. 17.* Pauca cum affixis habent Dagescheuphonicum; ut **וְהִתְקַדַּחְתִּי** & *comparavi eam*, *Hof. 3. v. 2.* **אֲבִיעָהְךָ**, (*abjecta tert. Radicali ה, voce a fine crescente*, *sec. Reg. 34*), sic **וְהִתְקַדַּחְתִּי** obveniet tibi, *1. Sam. 28. v. 10.* **אֲבִיעָהְךָ**. De forma **אֲשִׁיעֶן** *V. Reg. 44. lit. u.* De **וְהִתְקַדַּחְתִּי** & simil. literam parag. habentibus, *V. Reg. 48. Memb. I. Ann. 1. & 3.* Ceterum de formis Futurorum **אֲשִׁיעֶן** pro **וְהִתְקַדַּחְתִּי**, **אֲבִיעָהְךָ** & **אֲשִׁיעֶן**, **אֲבִיעָהְךָ**, **אֲבִיעָהְךָ**, & similibus à primâ Radicali **ה**, *V. Anomaliam Gutturalium*, *Reg. 30. Memb. II. num. i.* De formis Futuri **וְהִתְקַדַּחְתִּי** & similibus, *V. Reg. 44. lit. s. & θ.* De formis **אֲשִׁיעֶן**, **אֲבִיעָהְךָ**, **אֲשִׁיעֶן**, *conf. Reg. 5. de crasi Schvajim*, & *Reg. 30. Memb. II. n. 1. fine.*

(γ) Singularia insuper nonnulla in Imperativo, ante terminationes **וְ** & **י**, talem habent transpositionem & mutationem vocalium, qualem ante suffixa; de quo *V. Reg. 48. Memb. IV. Ann. fine*; ut **וְשִׁבְתֶּם** *trahite*, *Ezech. 32. v. 20.* pro **וְשִׁבְתֶּם**; **וְשִׁבְתֶּם** *glabrate*, *Mich. 1. v. 16.* pro **וְשִׁבְתֶּם**. Singulari anomaliâ - habet pro -, Imperativus **וְשִׁבְתֶּם** fulci te, *Jud. 19. v. 5. & 8. cum accentu serbo.*

(3). Infinitivus Kal sub prima Radicali interdum habet **ו**, ut **וְהִתְקַדַּחְתִּי**; præcipuè in Verbi reduplicatione, ut **וְהִתְקַדַּחְתִּי** *dicendo dicet*; & cum notatur actus perpetuus; ut **וְהִתְקַדַּחְתִּי**, **וְהִתְקַדַּחְתִּי**, *spernere, eligere*, *Jes. 7. v. 15.* Hinc Infinitivus **וְהִתְקַדַּחְתִּי** pro **וְהִתְקַדַּחְתִּי** *castigando*, *Psal. 118. v. 18.* (qui alius est Infinitivus Piel). Singularis est Infinitivus Kal, **וְהִתְקַדַּחְתִּי** *ad inquirendum*, *Esr. 10. v. 16.* pro **וְהִתְקַדַּחְתִּי**, (*cui non reperitur simile*). **וְהִתְקַדַּחְתִּי** *ad statuendum*, *2. Chron. 31. v. 7.* (Dagesch positò post Chirek magnum, quod alias rarissimum, apud Rabb. usitatissimum in his talibus est). ה paragogicum verò Infinitivo Kal, non nisi præfixò **ו** vel **כ**, addi solet, aut certè rarissimè, ne confundatur cum Nominibus; ut **וְהִתְקַדַּחְתִּי**, **וְהִתְקַדַּחְתִּי**, *conf. Regul. 48. Memb. IV. Annos. (a).* Quomodo idem ה paragogicum etiam in ה mutetur in hoc Inf. *V. Reg. 16. Memb. II. num. 4.*

Verba Neutra autem in hoc Infinitivo interdum etiam habent - sub secunda Radicali; ut *שָׁבַב*. Alias quæ in Imperativo habuerint -, hic constanter retineant, ut *שָׁלַח*, *שָׁפַע*.

(4.) *Participium Præsens* sub primâ Radicali interdum habet - pro cholem, imprimis, quando nominascit, ut *שָׁלַח*; & tunc ex illâ formâ etiam fit flexio in Genus & Numerum, Tercè manente, - in: transeunte; ut à *שָׁלַח*, *שָׁלַחָה*, *שָׁלַחִים*, *שָׁלַחִית*, *שָׁלַחִית*, *שָׁלַחִים*, *שָׁלַחִים*.

Singularia hic sunt *הַיָּד* *sustentans*, *Psal. 16. v. 5. pro הַיָּד*; *יֹסֵף* *addens*, *Jes. 29. v. 14. pro יֹסֵף*; sic etiam *מִסְתַּחֵם* *colligens te*; *2. Reg. 22. v. 20. & 2. Chron. 34. v. 28*; sed *pluraliter יֹסֵפִים* *Deut. 5, 25. אָבֵד* *periens vel perditus*, *Deut. 32. v. 28. pro אָבֵד*, quod statui constructo à quibusdam tribuitur. Reperitur & Foeminina forma *תָּ* contracta in *תָּ*; unde amplius contractas formas *תָּרַח* *pro יָרַח*, & sic *שָׁכַחְתִּי* *conf. Reg. 44. lit. λ.* Denique de-
pro - ante Gutturalem retractò, ut *נָסַע* *pro נָסַע*, *conf. Reg. 2. Memb. I. lit. β.*

REG. XXIV. De Conjug. I. Pass. NIPHAL.

Memb. I. Character primæ conjugationis pass. Niphal est Litera נ, cum Chirek ex concursu Schvajim, sec. Reg. 14. & 3. (vel- sec. Reg. 30. Memb. II. 2. β); quamvis deinde præformativæ Futuri literæ *נָ* ut & *ה* Imperativi ac Infinitivi, (*cen characteristica- borum Temporum*), characteristicam Conjugationis נ denuò extrudant, (*sec. Reg. 22. Memb. I. Nota*); servando tamen Chirek istud, (*præter N in futuro, de quo inf. Memb. III*), & sic primæ radicali imprimendo Dagesch forte: *reliqua puncta rectissimè doce- bit Paradigma Conjug. ut & varias præformativæ hujus Conj. punctationes in anomalis, ostendet inf. totum Cap. VI.*

Memb. II. Significat ordinariè passionem ab alio, ra- riùs à se ipso, illatam, adeoque reciprocam; ut נִשְׁמַר *custodi- mus sibi est, i. e. cavet sibi.* Oritur autem Niphal à solis Activis, Quædam in Niphal habent significationem deponentalem La-
L 3 tinorum,

tinorum, ut נשבע *juravit*, נשען *incubuit*: quædam sunt frequentativa, ut נדברו *affidue locuti sunt*, *Melach. 3. v. 16.* Quædam planè diversam à Kal habent significationem. Sæpè etiam usurpatur impersonaliter.

Memb. III. Speciales Temporum forma;

(1). In Præterito, pauca pro- sub secundà radicali habent (●) alia; ut נמסך *liquefit* pro נמסס, נמול pro נמולל *circumcisus est*, *Gen. 17, 26.* (sec. Reg. 38. de 2); sic in plurali נמולו *circumcisi sunt*, *Gen. 17, 27.* נהפיו *conversum est*, *Esth. 9. v. 1.* pro נהפיה *sec. anom. Gutturalium*, Reg 30. Sic נעצור *exoratus est*, *1. Chron. 5. v. 20.* ונחתום *obsignata est*, *Esth. 8. v. 8.*

Huc pertinent נכזי *tonsi fuerunt*, *Nah. 1. v. 12.* pro נכזי, sec. anom. *Reg. 41.* Sic נקשו, נקשו, *V. ibid. Annot. 1. lit. β. n. 2.* Singulare hic est נכתבו *pro נכתבו*, de quo *conf. Reg. 30. Memb. II. n. 1.* De נכתבו, *V. Reg. 43. lit. β.* De נכתבו, & similibus *pro ה* affirmativa Generis habentibus, *V. Reg. 35.*

(2). In Futuro, (α) Præformativa N ordinariè quidem habet (pro: communi servilium puncto); ut נפטר *pro נפטר*, (*conf. Reg. 22. Memb. I. Notâ*): interdum tamen pro retinet Chirek, per alternationem euphon. *sec. Reg. 44.* ut נפטר, נפטר, *אשרע, ארש*: sic cum ה paragog. נפטר *Ezech. 26. v. 2.* נפטר *Exod. 14. v. 17.* Perpetuè autem Chirek illud Futuri Niphal obtinet sub N, cum prima Radicalis est נ; de quo *V. Reg. 37. Annot. 3.* (β) Pro sub secundà Radicali, frequenter est -; ut נפטר, *Exod. 31. v. 17.* præcipuè ob Gutturalem vel נ, ut נפטר *confringèris*, & *consilium iniis*, *1. Reg. 12. v. 6.* pro נפטר, *sec. Reg. 37. Annot. 3.* & tunc ferè semper ante ה affirmativum; ut נפטר *aperientur*, נפטר *commemorabuntur*; sic sæpè ante non Gutturales, idem obtinet - ante נה; ut נפטר, נפטר. Speciatim in נפטר *honorabor*, *Hagg. 1. v. 8.* deficit ה paragogicum, pro נפטר. In duobus deficit Dagesch; ut נפטר *nutrientur*, *Jes. 60. v. 4.* pro נפטר vel נפטר; sic נפטר *tardabitur*, *Ruth. 1. v. 13.* pro נפטר vel נפטר.

(3). In

(3). In Imperativo Niphal, singularis anomalia quibusdam habetur קבצו congregate vos, Joel. 3. v. 16. pro קבצו; aliter idem per Præteritum regularis forma explicant, Speciatim de Imperativo Niphal notandum, quod tantum reperitur in Verbis reciproce significationis: pure enim Passiva non minus carent hoc Imperativo, ac Pyal & Hophal, de quo conf. Reg. 26. Memb. II.

(4). In Infinitivo Niphal, pro - sub secunda Radicali interdum reperitur Cholem, imprimis cum subjungitur Verbum regens; ut תאסף תאסף congregando congregetur, 2. Sam. 17, 11. Sic תאכל comedendo, Lev. 7. 18. תן dando, Jer. 32, 4. & cap. 38. v. 3. atque hujus terminationis quædam Characteristicam & formam in hoc Infinitivo resumunt è Præterito, præsertim ante Verbum regens, ut נלחם נלחם pugnando pugnabit, Jud. 11, v. 25. Sic תשלח mittendo; Esth. 3, v. 13. תשאל desiderando, Gen. 31, 30. תשאל postulando, 1. Sam. 20, 28. תנחם (pro תנחם) percutiendo, Jud. 20, 39. conf. 1. Sam. 2, 27, 2. Sam. 1, 6. Hof. 10, 15. In hunc modum, 2. Sam. 6, v. 20. תנחם תנחם (sec. retegere retendo), turbatam formam habet, sec. iratos exprobrantis affectus. Ex eadem forma Cholem, hæc duo singularia sunt, תנחם תנחם secundum propelli, Psal. 68, v. 3. pro תנחם; תנחם תנחם an consulendo, Ezech. 14, v. 3. pro תנחם mutatâ characteristicâ Infinitivi ה in N. Conf. insuper singularia tertia Radicalis ה, in Niphal Imperat. Rarissime hic compensatur exclusum Dagesch, per - locò -; ut תנחם in occidendo, Ezech. 26, v. 15. pro תנחם; תנחם תנחם pro תנחם. Ordinarie verò per -, בעטו (ut habent probatiores Codices, aliâs Venetus & Münsterianus, legunt בעטו Hutterianus בעטו) in deficiendo, Thren 2, v. 11. pro בעטו, conf. Reg. 18. Memb. VIII. n. 2. Denique characteristica litera ה octies in hoc Infinitivo abjicitur post כלב; ut תנחם pro תנחם, reliqua Exempla V. Reg. 18. Memb. VIII. num. 2.

(5). In Participio Niphal, pro - sub secunda Radicali rarius est - vel Cholem, ut תנחם obsignatum, Esth. 8, 8. תנחם circumcisi, Gen. 34, 22. pro תנחם. Significationem verò, (sec. Sixt, Anam, in Reg. Text,

Text. p. 81), Participium hoc ferè habet, qualem apud Latinos Nomina in *bilis*, vel *dus*; ut *נִרְעָנָה* *subfannabilis*. Singulare hic est *נִרְעָנָה* & *residuus sum ego*, *Ezech. 9. v. 8.* cum *Nepebsetico*, & *-pro-*, pro regulari *נִרְעָנָה*. Item *נִרְעָנָה* *magnificata est* (scil. *dextra tua*), *Exod. 15. v. 6.* pro *נִרְעָנָה*; (*quamvis alii id habeant pro* *parag.* at sic discreparet genus).

REG. XXV. De Conjugatione secundâ

Activâ, PIEL.

Memb. I. Character Conjugationis secundæ tam Activæ quàm Passivæ, est idem ubique, scil. Dagesch in mediâ radicali, unde & Conjugatio gravis dicitur. Dagesch autem illud, & Gutturalibus exclusum, quando compensetur, aut negligatur, conf. Reg. VII. Memb. III. (Punctorum variationem ipsum Paradigma pro Regula docebit).

*Memb. II. Significatio hujus Conjugationis, (a) à Verbis Neutris est Activa; ut *יָשַׁר* *rectus fuit*, *יָשַׁר* *rectificavit*. (β) Ab Activis est intensiva actionis longioris & gravioris, ut Latinorum frequentativa & desiderativa; ut ab *אָכַל* *edit*, *אָכַל* *devoravit*. (γ) Declarativa aut permissiva significationis ejus, quæ fuit in Kal; ut *טָמַע* *polluit*, *טָמַע* *pollutum declaravit*: interdum etiam ab eadem plane alia; ut *בָּרַא* *creavit*, *בָּרַא* *excidit*, *נָתַן* *vindicavit*, *נָתַן* *contaminavit*; vel & contraria, ut *הִטָּה* *peccavit*, *הִטָּה* *à peccatis expiavit*; Sic *שָׁרַשׁ* *radices egit*, & *radices evulsit*. Neutralis verò significatio est rarissima in hac Conjug. ut *רָקַח* *saliit*, *רָקַח* *idem*.*

Memb. III. Speciales Temporum forma,

(1). *In Præterito & Futurò Piel, (a) pro - sub secunda Radicali, interdum venit -, maxime cùm secunda vel tertia Radicalis est Gutturalis aut ר; ut *שָׁבַר* *fregit*, *שָׁבַר* *misit*, *שָׁבַר* *perdidit*; *רָדַע* *radet*, *Lev. 14. v. 9.* quod perpetuo in hoc Præterito fit ante Mak-kaph; & usitatissime ante affirmativam Futuri *יִשְׁרַע*; ut *יִשְׁרַע* *docuit scientiam*; sic *יִשְׁרַע*. (β) Tria pro - sapè habent ;*

ut

ut *locutus est*, *lavavit*, *expiavit*: sic *ter* *reperi-*
tur cum, & retracto accentu, ob vicinitatem sequentis Accentus.
 (De verbo *התיר*, quod in toto Piel, exclusò Dagesch, - pro Chirek
 habeat, & - pro -, dictum est in doct. de Dagesch, Reg. 7. Memb.
 II). (γ) Quædam ejiciunt Dagesch characteristicum hujus
 conjugationis, compensando illud per Cholem post primam
 Radicalem, quam Conjugationem vocant *POHEL* vel *POHAL*,
 ut *שופח* pro *שפח*; sic *שקש* & *שקש*, unde retracto accentu,
שרשו *radices egerunt*, *Fer. 12. v. 2*; *זרזו* *exundarunt*, *Psal. 77. v. 18. pro*
זרזו. Ab hac formâ oriuntur & hæc Futura: *תאכלהו* *consumet*
eum, *Job. 20. v. 26. ex תאכל* pro *תאכל*; *תשדד* *devastabis*, *Jerem.*
5. v. 6. א *ישדד* pro *ישדד*; *תהיה* *an socius erit tibi*, (*an associabitur*
tibi), *Psal. 94. v. 20. ex תהיה* pro *תהיה*. Huc etiam referri debent,
ותחלמך *formabit ipsum*, *Jes. 44. v. 13. ex ותחל* pro *ותחל*; *ותחל* *divisit*
eos, *1. Cbron. 23. v. 6. & cap. 24. v. 3. א* *ותחל* pro *ותחל*; *ותחל* *in quibus*
- chatuph est ex Cholem, & - pro: *sub præform.*: (non enim hæc
 sunt Futura Pjal, ut quibusdam videtur, quandoquidem Futuris
 Passivis non possunt addi affixa, conf. Reg. 47. Annot. 5). Ea-
 dem forma Cholem pro compensato dagesch, reperitur sic
 etiam in quibusdam Participiis; ut *תלש* *linguâ ledens*, *Psal. 101. v. 5*;
 (quod habet *paragogicum*, & *redundans post - cha-*
tuph), *pro תלש*; sic *תשפח* *judicanti me*, *Job. 9. v. 15. pro תשפח*.
 (δ) Quædam pro Dagesch Characteristico, unam vel alteram
 Radicis literam geminant, tertiâ radicali ה tunc omisâ, quæ
 forma dicitur *Quadrilitera*, (conf. Reg. 21. Nota 4.); ut *ששע*
oblectavit se, *א* *ששע*; unde *ששעתי* *oblectavi me*, *Psal. 110. sic*
פחרחך *palpitavit*, *א* *פחרחך* (- alternante pro -) *tranquillus fuit*,
א *פחרחך* *destruxit*, *א* *פחרחך*: quæ forma tunc sæpè transit à Præ-
 terito in reliqua Tempora, ut *תששע* *oblectabunt*, *Psal. 94. v. 19. תששע*
crefcere facies, *Jes. 17. v. 11. א* *תששע* *suffodiat eam*, *Psal. 80. v. 14. א*
תששע *errare faciens*, *Jer. 51. v. 58. א* *תששע* *nudando*, *Jer. 51. v. 58. א* *תששע*
Gen. 27. v. 12. (Sed de iis quadri literis, quæ à Radice anomalâ hanc for-
mam habent; ut תששע, תששע, תששע, תששע, תששע, תששע, תששע, תששע,
חרר, conf. Reg. 42. & 36. Memb. V. nota 3. Et Conj. Histpacl).

M

Singu-

*Singularia insuper sunt in Præterito & Futuro, אחרו distul-
terunt, Jud. 5. v. 28. pro אחרתי fovit me, Psal. 51. v. 7. pro
אחרתי exspecta & perdam te, Ezech. 28. v. 16. pro אחרתי
procellabo eos, Zach. 7. v. 14. ex אחרתי, (ubi n. habet - pro -).
אחרתי & praeceperunt, Jud. 21. pro אחרתי, (conf. Reg. 34). Sic
pro 1 habent, אחרתי 1. Reg. 12. אחרתי Esth. 9. אחרתי
cum, Ezech. 7. pro אחרתי. De formis Futuri, אחרתי pro
אחרתי & expectavit, Gen. 8. v. 10. pro אחרתי
& Participii אחרתי pro אחרתי, conf. Reg. 31.
Memb. III. De אחרתי maledicens mibi, V. Reg. 43. lit. (a).
De אחרתי, (quod quidam hic referunt, quasi pro אחרתי), notum
feci, 1. Samuel. 21. v. 2. pro אחרתי, V. Reg. 37. Memb. IV. num. 2. De
אחרתי pro אחרתי, V. Reg. 16. Memb. II. De אחרתי pro אחרתי
V. Reg. 43. lit. β. De אחרתי pro אחרתי, V. Reg. 7. Memb. II. De אחרתי
V. Reg. 23. Memb. III. 2.*

(2). *In Imperativo* Piel, pro - sub secunda Radicali, interdum est -; ut פָּרַד divide, *Psal.* 55. v. 10. בָּרַח admove, - pro-ob indageff. *Ezech.* 37. v. 17. פָּרַח expecta, *Job.* 36. v. 12.

(3). In Infinitivo Piel, interdum redit Præteriti forma; ut **פָּרַח** distribuere, **וְנָח** irritando, pro **וָנָח**, 2. Sam. 12. v. 14. **וְנָח** est pro **וָנָח**, excluso Dagesch.

(4). In Participio Piel, terminatio foeminina תת, reperitur etiam contracta in ת; ut מְשַׁתֵּרִים ministrans, 1. Reg. 1. v. 15. pro מְשַׁתֵּרֶת; sic מְבַעֲרֶיךָ perturbans te, 1. Sam. 16. v. 15. pro מְבַעֲרֶתְךָ, ex integra forma מְבַעֲרֶתָ; (מְבַעֲרֶתָ abominans, habes pro ע, & pro ob indageffib.).

REG. XXVI. De Conjug 2. Pass. P. yal.

Memb. 1. De Characterē hujus Passivi, dictum est in Activo *Piel.*

Membr. II. Significatio Pyal communissimè est ejusmodi passionis, quæ ab alio agente dependet, & ejus autorem non exprimitur; unde hic & in Hophal, (quæ & ipsa talem passionem deno-

denotat), non datur Imperativus, cum non possimus imperare passionem, quæ ab alio agente dependet.

Memb. III. Speciales Temporum formæ.

In Præterito Pyal, (1) pro , quod prima Radicalis habet per omnia Tempora, sæpè alternat - chatuph; ut שָׁדָה *vaflata est*, pro שָׁדָה: sic שָׁדָה כֶּרֶת רֶחֶם non præcisus erat umbilicus tuus, Ezech. 16. v. 4. ubi utrumque ר per singularem anomaliam, cum Dagesch scribitur & legitur, (notante Masorâ), pro כֶּרֶת רֶחֶם.

(2). Sic porro in reliquis quandoque Temporibus, chatuph est pro , ut תִּרְצִין occidimini, Psal. 62. v. 4. תִּרְצִין rubricatus, Nabum. 2. v. 3.

(3). Pro - sub secunda Radicali, in Præterito, reperitur interdum -, ut רָצַח *sublatus est*; à quo singulare רָצַח *sumpta est*, Gen. 2. v. 23. pro רָצַח: sic רָצַח consumptus est, Exod. 3. v. 2. הִינֵנִי nato, qui natus est, Jud. 13. v. 8. (quamvis tamen hæc ab aliis habeantur Adjectiva Participialia). כִּרְתָּה expolita est, bis sic reperitur, Ezech. 21. pro כִּרְתָּה, retractò accentu, & hinc - in - productò, (sec. Reg. 10. Memb. II. n. 3.) cum Dagesch euphonico.

(4). Quemadmodum in Piel, ita hic quoque interdum, loco Dagesch, geminantur una vel plures literæ Radicis; ut חָסַד Hos. 4. v. 13. ab חָסַד elanguit; (sic alternante שְׂבַח compositò pro simplici, שְׂבַח recreatus fuit, Job. 33. v. 25.); חִסְרוֹת Intulenta facta sunt, Thren. 1. v. 20. pro חִסְרוֹת, (nempe geminatis literis, & pro alternante , pro : vero - ob accentum retractum); pro eodem reperitur חִסְרוֹת Job. 16. v. 16. (De יִתְפָּחִית V. Reg. 34. Memb. II. 2. a.) Sic Futurum תִּשְׁעָשֶׂע oblectabimini, Jes. 66. v. 26. formæ תִּשְׁעָשֶׂע, alternante - chatuph sub priori ש pro , à Rad. שָׁעָה. Sic participium, תִּשְׁעָשֶׂע paludatus, 1. Chron. 15. v. 27. Singularia insuper sunt in Futuro Pyal, יִסְעַר turbine abripietur, Hos. 13. v. 3. pro יִסְעַר; וְתִקְשֹׁשׁ & quereris, Ezech. 26. v. 21. - pro :. De formis תִּנְחַל pro תִּנְחַל & תִּנְחַל, V. Reg. 43. lit. β. De תִּנְחַל

וְכָל־מִשְׁכָּן־וְכָל־אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, V. *Ibid.* וְכָל־מִשְׁכָּן־וְכָל־אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, *Jos. 19. v. 13. est pro וְכָל־מִשְׁכָּן־וְכָל־אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל*.
 De וְכָל־מִשְׁכָּן־וְכָל־אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, V. *Reg. 44. lit. λ.*

REG. XXVII. De Tertia Conjug. Activâ HIPHIL.

Memb. I. Character tertiæ Conjugationis tam activæ quàm passivæ, est litera ה; (quævis eadem in Futuro & Participio, à Characteristicâ Temporis iterùm excludatur, secundùm Reg. 22. Memb. I. Nota).

*Memb. II. Significatio Hiphil, à Verbis Neutris est Activa, ab Activis est Transitiua, i. e. translativa actionis in aliud subjectum; ut וְיִשְׁכַּחֵם אֶת־יָדָיו בְּאֶחָד־מֵהֶם, *visitare alium fecit.* Est verò & impulsiva sæpè, vel permissiva ac declarativa; ut וְיִשְׁכַּחֵם אֶת־יָדָיו בְּאֶחָד־מֵהֶם, *justum declaravit.* Interdum autem nihil discrepat à significatione Kal; quandoque eidem & planè est contraria. Quæ autem Verba in prima vel secunda Conjugatione non sunt usitata, in hac tertiâ plerumque habent significationem Kal; ut וְיִשְׁכַּחֵם אֶת־יָדָיו בְּאֶחָד־מֵהֶם, à וְיִשְׁכַּחֵם אֶת־יָדָיו בְּאֶחָד־מֵהֶם. Rara admodùm Neutralis hic est significatio; ut וְיִשְׁכַּחֵם אֶת־יָדָיו בְּאֶחָד־מֵהֶם, *matinavit.**

Memb. III. Speciales Temporum formæ.

In toto Hiphil (1) Secunda Radicalis, ordinariè habet Chirek magnum, sæpè Tsere, (interdum cognatum Pathach, præcipuè sub & ante Gutturales ו ו ו, aut ו, rarissimè aliàs, (*conf. Reg. 44. lit. β.*) ut וְיִשְׁכַּחֵם אֶת־יָדָיו בְּאֶחָד־מֵהֶם, *pro וְיִשְׁכַּחֵם אֶת־יָדָיו בְּאֶחָד־מֵהֶם*); promiscuè ferè & pro arbitrio; nisi quod (a) Tertia (*utriusque Num. & Gen.*) Persona Præteriti, & Participium, desinant tantùm in Chirek longum, (β) Futurum, præfixo ו conversivo, (vel particulâ ו), perpetuò obtinet Tsere, (*conf. Reg. 10. Memb. II. 2. ut וְיִשְׁכַּחֵם*), scil. citra suffixionem aliquam; (*nam accedente à sine quâcunque affixione, Chirek longum pro ordinariè obtinere, constabit in doctrina affixionis Verborum, Reg. 48. Memb. II. Exc. 2. & Annot. ibid.*). Præterea ultimâ hic existente ו ו ו, -futivum harum rejici ad præcedentem vocalem longam, itidem consequitur

tur è doctrina Schvā subintellecti, Reg. 2. Memb. I. *ut יִשְׁמַח וְיִצְחָק* Jud. 3. v. 31. pro *יִשְׁמַח* (γ) Infinitivus Hiphil, ordinariè in-
definit; ut *הִפְתֵּךְ*: quod si in ' aliquando is desinat, præforma-
tiva ejus ה plerumque tunc habet Chirek pro -, & sic fortitur for-
mam Præt. ut *הִשְׁאִיר* relinquere, 2. Reg. 3. *וְהִסְרִית* & eripiendo,
Jes. 31. v. 5. *וְהִרְקִיעַ* quietam reddere, Jerem. 50. v. 34. *וְהִרְחִיב* commovere,
ibid. sic *וְהִרְחִיב* & liberando, Jes. 31. v. 5. pro *וְהִרְחִיב*. Sic è tertia ra-
dicali *וְהִקְצִית* pracidere, abradere, Lev. 14. v. 43. pro *וְהִקְצִית*. Et
tunc forma illa præformativæ ה pro ה, plerumque manet etiam
ante suffixa; ut *וְהִרְחִיקָה* calcare eam, Jer. 51. v. 53. *וְהִשְׁמִיר* extirpare
eum, Deut. 7. & 28. *וְהִשְׁמִירָה* extirpare te, Deut. 7. (rarius ה, ut
וְהִשְׁמִירָה Jos. 11. v. 20). Sic *וְהִתְחַיֵּן* apprehendere me, Jerem. 31. v. 32. pro
וְהִתְחַיֵּן. At cum præfixis בכלם, (ut etiam ante suffixa, de quo
Reg. 48. Memb. II), perpetuò definit hic Infinitivus in ' , (*6. in*
Verbis perfectis); ut *וְהִשְׁמִירָה*, *וְהִקְרִיבָה*, *וְהִשְׁמִירָה*, Deut. 9. v. 20.
& 1, 27. Pauca tamen excepta, è terminali puncto -, V. Reg. 48.
Memb. II. Exc. 2. Præterea 33. in locis, præformativa ה chara-
cteristica hujus Infinitivi, extruditur à lit. כלם: quæ conf. Reg.
18. Memb. VIII. fine, quorum tria tamen habent - pro ' , quàmvis
præfixo כלם. Rarissimè & aliàs in hóc Infinitivo est terminatio
ה, ut *וְהִקְרִית* excindere, Jer. 44. v. 8. *וְהִזְכִּיר* memorare, 2. Sam. 18. v.
18. *וְהִשְׁמִיר* traducere, Jos. 7. v. 7. *וְהִשְׁמִיר* ad collocandum, Psal. 113.
cum ' paragog. sic *וְהִקְרִיב* & *וְהִקְרִיב*. Quandoque idem definit in
' , ut *וְהִעֲנִיק* ornando, Deut. 15. v. 14. *וְהִשְׁמִיר* statuere, Neb. 7. v. 3. *וְהִשְׁמִיר*
perdendo, Amos 9. v. 8. Sic à Radic. *וְהִרְחִיב* pariendo, Jes. 59. v. 4.
וְהִבִּיט aspicere, Psal. 142. v. 5. pro *וְהִבִּיט*. Si secunda vel tertia ra-
dicalis sit Gutturalis vel ה, definit hic Inf. in -, ut *וְהִפְתֵּךְ* repugnare,
1. Sam. 15. v. 23. Singulare est cum transpositione literæ & exclusio ה,
וְהִדְרִיב ad cruciandum, 1. Sam. 2. v. 33. pro *וְהִדְרִיב*, à Rad. *וְהִדְרִיב*. In
uno hic & implicite quiescit, producta vocali, *וְהִתְחַיֵּן* ad consumen-
dum, Ezech. 21, 28. pro *וְהִתְחַיֵּן*, conf. Reg. 5. Ad formam Chaldaicam
& habent pro ה, seqq. *וְהִשְׁמִיר* manè surgendo, Jer. 25. v. 3. pro *וְהִשְׁמִיר*.
וְהִקְרִיב genua flectere, Gen. 41. v. 43. pro *וְהִקְרִיב*.

(2). Litera א sapissimè à Chirek excidit; ut אָנְעִשָׁר Zach. 11. v. 5. & *ditatus sum*, pro אָנְעִשָׁר conf. Reg. 31. Memb. 11. & III. Quandoque idem א post. redundat, ut paulò antè in *Infin. offensum*. Pauca quædam more Chaldaismi, in Præterito, Futuro & Participio, pro א sub secundâ radicali, repetunt Schva; ut אָבְסָנְדָהּ abscondit, Jos. 6. v. 17. pro אָבְסָנְדָהּ (Conf. Reg. 35. a.) אָנְעִשָׁר 1. Sam. 31. v. 2. אָנְעִשָׁר Jer. 9. v. 3. אָנְעִשָׁר Psal. 64. v. 7. אָנְעִשָׁר auxiliantes, 2. Chron. 28. v. 23. אָנְעִשָׁר somniare facientes, Jer. 29. v. 8. אָנְעִשָׁר clangentes, 2. Chron. 29. v. 28. אָנְעִשָׁר redundante insuper א , אָנְעִשָׁר ambulantes, Zach. 3. v. 7.

(3). Accentus ad affirmativas hujus Conjugationis, אָ & אָ , (nec non ad אָ paragogicum), non descendit; (uti aliàs in reliquis fit Conjug. Conf. Paradigma). In אָנְעִשָׁר autem, Jof. 47. v. 15. postpositivus אָ subintelligitur geminandus, conf. Reg. 9. Annot. 2. Excipiuntur Participia, in quibus Accentus ordinario modo descendit, ut patet in Paradigmatè. (Quod præterea ob א conversurum Præteriti, trajiciantur Accentus ad ultimam, conf. Reg. 10. Memb. III).

(4). Præformativæ quævis hic habent-, extra Præteritum, in quo אָ habet Chirek, ceu patet in Paradigmatè. Quomodo interdum pro illo Chirek sit - sub אָ Præteriti, constabit Reg. 33. de 31. Radic. אָ . Quod imitatur אָנְעִשָׁר injuriâ affectimus eos, 1. Sam. 25. v. 7. & Jof. 20. Quâ ratione pro eodem sit - sub illo אָ , patebit Reg. 30. Memb. II. 2, γ. Quomodo per anomalias alias variant alia puncta præformativæ in hac Conjug. docebit inf. totum Cap. VI.

(5). Singularia insuper sunt, in Præterito Hiphil, אָנְעִשָׁר traduxisti, Jof. 7. v. 7. pro אָנְעִשָׁר ; conf. Reg. 30. M. II. 2. γ. אָנְעִשָׁר & retrò abjecerunt, Jer. 19. v. 6. pro אָנְעִשָׁר , redundante א . Unum hic est cum אָ paragogico in sec. plur. Præter. אָנְעִשָׁר & abjicietis, Amos 4. 3. quod aliàs Præterito planè insolens. Rarius est Chirek pro -, in secundis Perf. Præteriti; ut אָנְעִשָׁר pro אָנְעִשָׁר conf. Reg. 23. Memb. III. a. De אָנְעִשָׁר pro אָנְעִשָׁר , V. inf. seq. Memb.

Memb. IV. De הִנְחִילִי pro הִנְחִילִי, V.Reg. 43, lit. β. Sic in Futuro singularia sunt, אֲשַׁמְרֶה sinistram petam, Gen. 13, v. 9. pro אֲשַׁמְרֶה vel אֲשַׁמְרֶה. In השְׁקִיף quiescere faciam, Deut. 32, v. 27. deficit הַ paragog. in plerisque Exemplaribus. יִרְשְׁעוּ condemnabunt, Exod. 22, v. 9. est cum paragogico, & pro י. Incipientia ab ם quædam, amittunt illud ם, pro eò substitutò Cholem; ut אֲכִיף pro אֲכִיף colligam, 1. Sam. 15, v. 6. אֲכִיף perdam, Jer. 46, v. 8. pro אֲכִיף; וְיִנְחֹר & moratus est, 2. Sam. 20, v. 5. ob accentum retractum & veniente pro -, pro וְיִנְחֹר. Quædam etiam pro illo Cholem, hic faciunt crasin Schvaim in -, rariùs in -; ut אֲשַׁמְרֶה auscultabo, Job. 32, v. 12. pro אֲשַׁמְרֶה recipiam, Zephan. 1, 2. pro אֲשַׁמְרֶה; unde & אֲשַׁמְרֶה recipiam eos, Jerem. 8, v. 13. וְיִנְחֹר tentorium figet, Jesh. 13, v. 20. pro וְיִנְחֹר; & seposuit, Num. 11, v. 25. pro וְיִנְחֹר. Sic in Imperativo singularia sunt הִנְחִיף complana, Psal. 5, v. 9. pro הִנְחִיף; conf. Reg. 37. Annot. 4. הִנְחִיף audite, Gen. 4, v. 23. pro הִנְחִיף. Sic in Participio, de הִנְחִיף pro הִנְחִיף, כְּתִיבָה pro כְּתִיבָה, V.Reg. 5, fine. In fœminino, terminatio הַ hic est rarior; ut אֲשַׁמְרֶה sapientiam afferens, Psal. 19, v. 8. pro אֲשַׁמְרֶה. Singulare est ם media radicali ם contractum מְדַכִּיחַ cruciantes, Levit. 26, v. 16. pro מְדַכִּיחַ. (Conf. etiam in hoc Memb. n. 2. superiùs, de: pro י. in Particip. & Fut.) Affinis Participio forma est מְדַכִּיחַ recreans se, scil. anima mea, Jer. 8, v. 18. cum paragogico. Sic nomen verbale מְדַכִּיחַ improba, improbè se gerens, 2. Chron. 24, v. 7. quasi pro מְדַכִּיחַ.

Memb. IV. De Hophal tantum notandum, quod, cum præformativæ ejus ubique habeant - chatuph, (ut patet in Paradigm.) sæpè pro eo alternet -, si prima Radicalis non sit Gutturialis; ut הִפְחֵל, הִפְחֵל, הִפְחֵל pro הִפְחֵל. Specialis hic anomalia est הִפְחֵל an desisterem? pro הִפְחֵל, Jud. 9, v. 9, 11, 13. ubi simul caracteristicum Conjugationis est & interrogativum, quod & indicat. הִפְחֵל separata, Jesh. 16, v. 9. pro הִפְחֵל. De formis compositis ex Hophal & Hitbpaël, הִתְפַּחֵל pro הִתְפַּחֵל; & הִתְפַּחֵל pro הִתְפַּחֵל, conf. Reg. 43, lit. β. Cur Imperativo careat, V. sup. Reg. 26. Memb. II.

*REG. XXVIII. De Quarta Conjugatione
HITHPAEL.*

Memb. I. Characteres hujus Conjugationis sunt duo, Dagesch in secundâ Radicali, & præfixa particula הָ; (quamvis prior ejus litera הָ, in sequentibus Temporibus, à Characteristica cujusque Temporis extrudatur, ut constat è Reg. 22).

Memb. II. Significatio Hithpaël, ordinariè est reciproca, interdum frequentativa: quædam in aliis conjugationibus usitata, habent hic significationem simplicem Paal, modò activè, modò passivè, modò neutraliter. Interdum etiam notat simulationem vel dissimulationem, aut declarationem; ut הִתְחַלַּף professus est nativitatem suam. Præcipuè autem hujus Conjugationis usus est in explicando interiore animi motu, quò aliquis à seipso, vel intra seipsum, afficitur; v. gr. הִתְעַפָּה seipsum affixit curis gravioribus, הִתְפַּלֵּל intra seipsum oravit.

Memb. III. Speciales Temporum forma.

(1). In toto Hithpaël fit metathesis literæ ת, quando verbum incipit à sibilò, scil. literis ש צ ט, mutato insuper post צ, ת in ט; ut הִשְׁתַּבַּח laudavit se, pro הִשְׁתַּבַּח, (vel הִשְׁתַּבַּח, per Reg. 2. Memb. I. β). הִצְטַח justificavit se, pro הִצְטַח, הִתְחַבַּל pro הִתְחַבַּל. Unicum excipitur, in quo non fit metathesis, הִתְשַׁמְטָה cursitate, Jer. 49. v. 3. pro הִתְשַׁמְטָה, pro Dagesch veniente, se, Reg. 42. n. 2. Singulare est הִשְׁתַּחֲוָה incurvavit se, Ezech. 46. v. 2. pro הִשְׁתַּחֲוָה; unde & reliqua persona eandem habent formam, de quâ cohf. Tert. Rad. הָ, Reg. 34. Exc. 2. Si autem prima radicalis sit י, nullum quidem transpositionis ejus cum ת reperitur exemplum; nisi in Chaldaismo; nibilominus ordinariè ante י absorbetur illud, & compensatur per Dagesch forte, ut הִתְחַבַּל pro הִתְחַבַּל.

(2). Quod servilis litera ת è Syllaba characteristica הָ, excidat ante primas Radicales ט ר ש, (& interdum ante ב), & compensetur per Dagesch in sequente litera, ut הִתְהַרְרִי purificavit se, Efr. 6. v. 20. pro הִתְהַרְרִי, patet ex anomalia Lit. ט ב Schvata, quam conf. Reg.

Reg. 40). Hinc quoties in his characteristica Conjugationis à Characteristica Temporis extruditur, totus Character הִתְּ perit; ut הִתְּךָ *progre*dias, *Jes.* 38. v. 15. *pro* הִתְּךָ *et* הִתְּךָ *progre*dias cum ipsis, *Psal.* 42. v. 5. Sic: הִתְּךָ *pro* הִתְּךָ, *Num.* 7. v. 89. הִתְּךָ *attolles* se, *Num.* 24. v. 7. *pro* הִתְּךָ vel הִתְּךָ *mundans*, *Levit.* 14. v. 7. *pro* הִתְּךָ. (Quod autem praformativa נ in hōc Futuro habeat - *pro* ordinario Schva vel Chirek, patet in ipso Paradigm. Conj.)

(3). Pro terminali puncto - passim in hac Conjugatione venit Pathach; ut הִתְּךָ *confirmavit* se, 2. *Chron.* 13. v. 7. הִתְּךָ *rasit* se, *Levit.* 13. v. 33. הִתְּךָ *confociavit* se, 2. *Chr.* 20. v. 35. *pro* הִתְּךָ, (N *pro* הִ veniente è Chaldaismo). Sic in Imperativo, הִתְּךָ *oblectate*, *Psal.* 37. v. 4. הִתְּךָ *robora* te, 1. *Reg.* 20. 22. Pariter in Futuro, הִתְּךָ *consolabor* me, *Psal.* 119. v. 52. - *pro* - *veniente* propter accentum, *præcedens* - *verò* est *pro* - *compensativo* ante indagessabilem, ad vitandum concursum duorum -. Sic in his seqq. הִתְּךָ *pœnitebit* ipsum, *Deut.* 32. v. 36. *pro* הִתְּךָ; הִתְּךָ *possiones* adibitis, *Num.* 35. v. 54. (accentu retr. sec. Regul. 10. Memb. II). *pro* הִתְּךָ; הִתְּךָ *et* *consolabor* me, *Ezech.* 5. 13. *pro* הִתְּךָ *cum* *syncopâ* *litera* הִ; sic הִתְּךָ *purificarunt* se, *Num.* 8. v. 7. Accentu retractō, *pro* הִתְּךָ. Pariter seqq. habent - *pro* terminali -, הִתְּךָ *benignum* *exhibes* te, 2. *Sam.* 22. v. 26. - *pro* - *ob* accentum; *et* *cum* *syncopâ* *litera* הִ, הִתְּךָ *integrum* *prædes* te, *ibid.* *et* *Psal.* 18. v. 26. *cum* - *pro* - *ob* acc. *pro* הִתְּךָ. Sic הִתְּךָ *perversum* *exhibes* te, 2. *Sam.* 22. v. 27. *pro* הִתְּךָ *et* הִתְּךָ, *quod* *per* *transpositionem* *literarum* *idem* *est* *quod* הִתְּךָ, *unde* *regulariter* *pro* *eo* *invenitur*, *Psal.* 18. v. 27. הִתְּךָ; (qualis *transpositio* *literarum* *et* *aliàs* *contingit*, ut קָשָׁב & קָשָׁב, שִׁמְרָה & שִׁמְרָה, *conf.* *Reg.* 31. Memb. I. n. 6). De anomalia vocis הִתְּךָ *et* *stiterat* se, *Exod.* 2. v. 4. *pro* הִתְּךָ. V. *Reg.* 31. Memb. III. 2. Singularia insuper sunt sequentia: Verbum הִתְּךָ, speciali anomaliâ in toto Hithpaël, semper (in Codice sacro) habet - sub primâ radicali פ, *pro* - *sequente* Dagesch, ut הִתְּךָ *recensiti* *fuerunt*, *Num.* 1. v. 47. *pro* הִתְּךָ; (conf.

(*conf. infuper Reg. 43. lit. β*). *summe predicabitis*, *effere-*
tis vos dicendo, *Jes. 61. v. 6.* (*alternante pro N*), *pro* *התנחלו*. E
 formā illā quadriliterā, (*de qua conf. Reg. 25. Memb. III. n. 4.*) *sunt*
hic seqq. *התנחלו* *exacerbavit se*, *Dan. 8. v. 7.* *והתנחלו* *& tardabat.*
Gen. 19. v. 16. *התנחלו* *cunctantur*, *Jes. 29. v. 9.* *& Jud. 19. v. 18.* *והתנחלו*,
 (*conf. Reg. 34. Annot. 3.*) *התנחלו* *oblectant se*, *Jes. 29. v. 9.* *cum trans-*
positione litera; *והתנחלו* *oblectabo me*, *Psal. 119. v. 16.* *pro regulari*
triliterō *והתנחלו* *cunctans*, *2. Sam. 15. v. 28.* *והתנחלו* *insani-*
ens, *Prov. 16. v. 28.* *והתנחלו* *errantes*, *2. Chron. 36. v. 16.* *והתנחלו*,
pro *והתנחלו*. (*De* *והתנחלו* *Rad. גדר*, *&* *והתנחלו* *Rad. קק*,
V. Regul. 42.) *Tria hic*, *Chirek pro - habent sub secundā Radicali*,
והתנחלו *Exech. 38. v. 23.* *והתנחלו* *Ibid.* *והתנחלו* *Levit. 11. & 20.*
conf. Reg. 23. Memb. II. (*De seqq. compositis formis*, *והתנחלו* *Deut.*
21. v. 8. *pro* *והתנחלו*; *והתנחלו* *Jes. 34. v. 6.* *pro* *והתנחלו*; *והתנחלו*
Jer. 25. v. 16. *pro* *והתנחלו*; *& sic* *והתנחלו* *Jer. 46. v. 8.* *pro* *והתנחלו*;
Jes. 52. v. 5. *pro* *והתנחלו*; *והתנחלו* *Lev. 13. v. 56.* *pro* *והתנחלו*; *V. Reg. 43.*
lit. β).

De Verborum Affixis, & quicquid ad formam Verborum
ante Affixa spectat, V. inf. Reg. 47. 48. 49. *Cū enim longē ope-*
rior sit doctrina de mutatione Vocalium ob affixa, quā de ipsis
Affixis, utraque conjungitur commodiūs, in communi illā sede mu-
tationis Vocalium).

CAPUT VI.

DE

Anomaliis Vocum Irregularium, ob Li-
teras vel Gutturales, vel Quiescentes, vel Defectivas;
& quibus omnis anomalia existit,

SECTIO I.

DE LITERIS GUTTURALIBUS,
REG. XXIX. de Anomalia Literarum *והתנחלו*, *in*
recipiendo: mobili.

Literæ

[illegible]

Exceptiones ad hanc Reg.

Retinetur (:) simplex quiescens sub Gutturalibus,
(I). semper sub tertiâ radicali ע נ ה, ante ח & כ

affor-

SECTIO II.

DE

Anomalia Literarum Quiescentium

in genere.

REG. XXXI. De Anomalia Literarum *in* quatuor, vel alter
nant pro se invicem, vel eliduntur, vel quiescunt, imi-
tantibus id ipsum variis aliis literis.

Cum hac omnia in Textu S. ut plurimum notentur circellō Maforethico, & ad marginem per P. (i.e. MA) explicentur, sciendum est, illa nequaquam vitioſa argui, (cum nunquam Maſora fuerit cuſtor viſorum); ſed quod propria hac ſit Lingua οὐδὲ Δοξεία & οὐ Μυεφία, & ſciolis nimis temerandis. (Conf. ſup. noſt. Part III).

Membr. I. Literæ יח, tam mobiles quam quiescentes, frequentissime pro se invicem alternant, quo pacto anomalie ipsarum, tam forma, quam significatione sæpe confunduntur, seu permixtæ sunt, (*ceupatebit in seqq. inf. Reg.*) Fitque hæc alternatio literarum sæpe ad differentiam diversarum Radicum, ex quibus formæ illæ oriuntur. e.g. יח, *Sam. 13. v. 8. ex Rad. יח*; sed יח, *Jer. 4. v. 19. ex Rad. יח*.

(1). *N pro alternat in seqq. locis:* (a) Ab initio, *משכיל*
manē surgendo, Jer. 25. pro השכיל חכמה genua flectere, Gen. 41.
pro חכמה חסד Hos. 12. pro חסד חסד 2. Chron. 20. pro חסד חסד
Sic חסד Ezech. 4. חסד 1. Reg. 11. (b) Infine חסד volēs, Prov. 1.
pro חסד. Sic חסד Thren. 4. חסד 2. Reg. 25. חסד Ezech. 19. חסד
Ezech. 31. חסד Ezech. 36. חסד Job. 37. חסד 2. Chron. 16. חסד 2. Chron.
26. חסד somnus, Psal. 127. חסד Proverb. 11. חסד Ruth. 1. חסד
Num. 11. חסד Thren. 3. חסד Eccles. 8. חסד 1. Sam. 22. & Jesh.
24. חסד Jerem. 23. חסד Jerem. 48. חסד Jer. 38. חסד Ezech. 27.
חסד Exod. 28. & 39. חסד Dan. 9. חסד Dan. 11. חסד Job. 8.
חסד Job 38. חסד 2. Chron. 1. Isa חסד frequens est pro חסד (oc-
currit),

currit), ut Gen. 42, 44, 49. Exod. 1. Deut. 22. Jerem. 4. & 13. Jesh. 31. 1. Sam. 1. v. 18. & c. Sic in eadem significatione usurpantur, אָדָר אֶת הָרָר בְּכֶסֶף אֶת כֶּסֶף, שָׁנָה אֶת שָׁנָה, רָקָה אֶת רָקָה, חֲכָה אֶת חֲכָה, הָרָר אֶת הָרָר. הָרָה אֶת אֶדָר, הִיא אֶת אֶדָר, נִפְרָה אֶת נִפְרָה.

N pro ל in לָּ pro לָּ, occurrit 5. locis, qua conf. sup. Reg. 20. Annot. 1. β. Et sic in 3. his dictionibus, נָחוֹת בָּנוֹת, pro נָחוֹת, Psal. 23, 65, 74. Jer. 9. Joel. 2. בְּצִיִּתָּהּ paludes ejus, Ezech. 47. pro בְּצִיִּתָּהּ, insuper deficiente, בְּצִיִּתָּהּ ut Zeboim, Hos. 11. pro בְּצִיִּתָּהּ ('posteriori deficiente post').

N pro י, in seqq. אֲנִיחֶיךָ quis consolet te? Jesaia 51. pro יִנְחֶיךָ. Sic יִנְחֶיךָ Ezech. 43. אֲנִיחֶיךָ lischai, 1. Chron. 2. אֲנִיחֶיךָ est, 2. Sam. 14. & Mich. 6. pro יִנְחֶיךָ. יִנְחֶיךָ Ezech. 39. וְשִׂמְחֶיךָ Proverb. 1, 9, 14, 27. & Psal. 116. אֲנִיחֶיךָ Cant. 7. מְדַלֵּים Jesh. 40. & 1. Sam. 15. אֲנִיחֶיךָ 1. Chron. 12. אֲנִיחֶיךָ capreola, Cant. 2. & 3. אֲנִיחֶיךָ Jesh. 30. pro יִנְחֶיךָ. Semel N reperitur pro ע, abominans, Amos 6, pro סִתְעֶיךָ, cum - pro - ob indageff. Semel N pro ה, ut יִנְחֶיךָ 2. Reg. 17. & impulit, pro יִנְחֶיךָ (notante Masora), quò alludi ibidem videtur ad אֲנִיחֶיךָ avolare fecit, à רָחַה, sensu sic magis ibidem emphatico.

(2.) ה pro N alternat in seqq. אֲנִיחֶיךָ pro אֲנִיחֶיךָ at-tolle, Psal. 4. pro אֲנִיחֶיךָ Jesh. 1. v. 8. pro אֲנִיחֶיךָ. Sic אֲנִיחֶיךָ Pf. 60. אֲנִיחֶיךָ Jer. 3. אֲנִיחֶיךָ Jer. 19. אֲנִיחֶיךָ Jer. 8. אֲנִיחֶיךָ 2. Sam. 21. quater אֲנִיחֶיךָ. אֲנִיחֶיךָ Jer. 51. אֲנִיחֶיךָ ex ה. אֲנִיחֶיךָ Gen. 23. אֲנִיחֶיךָ 1. Reg. 17. אֲנִיחֶיךָ Hab. 3. אֲנִיחֶיךָ Job. 8. אֲנִיחֶיךָ Jerem. 2. אֲנִיחֶיךָ Zach. 9. אֲנִיחֶיךָ 1. Reg. 10. Job. 29. אֲנִיחֶיךָ nonne? Deut. 3. pro אֲנִיחֶיךָ Ezech. 14. pro אֲנִיחֶיךָ. Sic ab initio quater, ה pro N; ut אֲנִיחֶיךָ 2. Sam. 3. אֲנִיחֶיךָ Ezech. 11. אֲנִיחֶיךָ Dan. 10. & 1. Chron. 13. אֲנִיחֶיךָ venite, Jesh. 21. Jer. 12. אֲנִיחֶיךָ.

ה pro י affixo; ut אֲנִיחֶיךָ Gen. 49. אֲנִיחֶיךָ ibid. & sic in 50. locis, qua V. sup. Reg. 20. Annot. 1. β. Sic אֲנִיחֶיךָ omnis ille, unusquisque, pro אֲנִיחֶיךָ. אֲנִיחֶיךָ Jesh. 14. & 16; reliqua loca V. l. cit. Item אֲנִיחֶיךָ pro י; ut אֲנִיחֶיךָ effusi sunt, Psal. 73. pro אֲנִיחֶיךָ. Sic in seqq. locis: Deut. 12. 2. Reg. 24. Jer. 26. & 50. Num. 34. Jof. 15. & 18. ter, Ezech.

שְׂכִית Jer. 19. הַנִּשְׁפָּתָה 2. Chron. 26. שְׂחֹתָק Jerem. 15. pro שְׂחֹתָק (Chirek insuper pro positó). Judic. 7. שְׂחֹתָק Proverb. 22. 1. Chron. 11. & 12. לְמַעַנְתָּם Psal. 129. שְׂחֹתָק Jer. 14. שְׂחֹתָק Jerem. 48. שְׂחֹתָק Jer. 18. שְׂחֹתָק Psal. 9. Jesh. 32. שְׂחֹתָק Amos 8. Job. 24. שְׂחֹתָק Proverb. 18. 21. 23. 25. 26. pro שְׂחֹתָק vel שְׂחֹתָק ex שְׂחֹתָק וְשְׂחֹתָק Jer. 16. שְׂחֹתָק Jer. 30. שְׂחֹתָק Jer. 26. שְׂחֹתָק Jer. 14. שְׂחֹתָק Jer. 43. שְׂחֹתָק Ezech. 4. שְׂחֹתָק essentiā subtili, Job. 30. pro שְׂחֹתָק, quod legitur, Job 5. & 12. Sic in multis Nomin. Propriis, 1. Reg. 24. Esr. 1. Chron. 9. & 11. 2. Chron. 26. & 29. Jerem. 49. Esr. 10. 2. Sam. 3. Jer. 48. 1. Chron. 7. 1. Sam. 25. 1. Chron. 24. bis; 1. Chron. 23. & 26. Neb. 7. & 10. 1. Sam. 19. Sic in pro הָיָה semper in Pentateuco, (exceptis 11. locis). Ter alibi, ut 1. Reg. 17. Jesh. 30. & Job. 31. (7) In fine; שְׂחֹתָק Psal. 11. pro שְׂחֹתָק. Sic in שְׂחֹתָק Jesh. 16. שְׂחֹתָק Jer. 3. שְׂחֹתָק Psal. 60. & 108. שְׂחֹתָק Ibid. שְׂחֹתָק Ibid. שְׂחֹתָק Jerem. 51. שְׂחֹתָק Ibid. שְׂחֹתָק Ibid. שְׂחֹתָק Ibid. שְׂחֹתָק Jesh. 46. שְׂחֹתָק 1. Sam. 22. שְׂחֹתָק 2. Sam. 18. Psal. 24. שְׂחֹתָק 1. Sam. 22. שְׂחֹתָק Psal. 102. שְׂחֹתָק Psal. 59. שְׂחֹתָק Job. 30. שְׂחֹתָק 1. Chron. 22. שְׂחֹתָק Ezech. 32. שְׂחֹתָק Jesh. 6. שְׂחֹתָק 1. Chron. 2. שְׂחֹתָק 2. Sam. 5. שְׂחֹתָק 1. Reg. 15. שְׂחֹתָק 2. Reg. 17. שְׂחֹתָק Ezech. 1. שְׂחֹתָק 1. Chron. 6. שְׂחֹתָק 2. Chron. 32. שְׂחֹתָק Hof. 8. שְׂחֹתָק in, Job. 9. pro שְׂחֹתָק vel שְׂחֹתָק. Sic in aff. י vel י; ut שְׂחֹתָק 2. Sam. 12. pro י vel י. שְׂחֹתָק Job. 24. שְׂחֹתָק Jesh. 60. שְׂחֹתָק Psal. 119. pro שְׂחֹתָק, vel שְׂחֹתָק. Sic in quibusdam Nomin. Propriis; ut 1. Sam. 25. 2. Sam. 11. 2. Sam. 23. bis; Esr. 10. bis. Neb. 12. Sic ו reperitur pro ו, 2. Sam. 14. שְׂחֹתָק pro שְׂחֹתָק; utrumque enim ibi permittit sensus.

(4). pro N, alternat in seqq. שְׂחֹתָק Jesh. 61. 6 pro שְׂחֹתָק, שְׂחֹתָק Jer. 26. pro שְׂחֹתָק. Sic in שְׂחֹתָק 1. Sam. 10. שְׂחֹתָק Job. 8. שְׂחֹתָק שְׂחֹתָק 2. Sam. 3. שְׂחֹתָק Ezech. 34. pro שְׂחֹתָק, שְׂחֹתָק Job. 39. pro שְׂחֹתָק, שְׂחֹתָק Psal. 32. שְׂחֹתָק, quasi שְׂחֹתָק Neb. 12. & 13. pro שְׂחֹתָק quod & leg. Neb. 12. Doeg., 1. Sam. 22. ter pro שְׂחֹתָק, ubi videtur innuere expiscatorem seu insidiatorem, ab שְׂחֹתָק,

superius; N & indifferentes usurpata, nam. 1. B. pro 7; ⲛⲁⲛⲁ
unum, 1. Reg. 19. pro ⲛⲁⲛⲁ. De ⲛⲁⲛⲁ pro ⲛⲁⲛⲁ saepius occurrente, V.
Reg. 35.

[illegible]

(1). N imprimis tertia radicalis, ut קָצַחְתִּי Num. 11. pro קָצַחְתִּי sic יָצַחְתִּי Job. 1. אָחַזְתִּי Jerem. 3. צָחַחְתִּי Jud. 4. וְצָחַחְתִּי Ruth. 2. מָחַחְתִּי Job. 32. כָּחַחְתִּי 1. Sam. 25. pro בָּחַחְתִּי Ezech. 41. pro מָחַחְתִּי 1. Reg. 21. Jerem. 19. & 39. pro מָחַחְתִּי Sic וְחָפַחְתִּי 1. Sam. 5. אָחַחְתִּי 1. Reg. 21. נָחַחְתִּי Psal. 141. חָחַחְתִּי 2. Reg. 14. חָחַחְתִּי Jerem. 32. חָחַחְתִּי Jof. 53. חָחַחְתִּי Num. 15. pro חָחַחְתִּי Ruth. 1. Zach. 5. Jerem. 9. pro חָחַחְתִּי וְחָחַחְתִּי Jof. 2. pro וְחָחַחְתִּי Levit. 11. חָחַחְתִּי 1. Jof. 8. & 15. Deut. 34. 2. Reg. 13. Ezech. 39. Jof. 22. pro חָחַחְתִּי Jof. 15. pro חָחַחְתִּי Sic interdum N prima radic. ut חָחַחְתִּי Jof. 31. pro חָחַחְתִּי Gen. 32. pro חָחַחְתִּי Gen. 49. חָחַחְתִּי Proverb. 8. חָחַחְתִּי Ezech. 21. Conf. Reg. 30. Memb. II. 1. חָחַחְתִּי 2. Sam. 19. pro חָחַחְתִּי Psal. 139. וְחָחַחְתִּי 2. Sam. 20. חָחַחְתִּי Proverb. 1. חָחַחְתִּי Psal. 104. חָחַחְתִּי 2. Sam. 6. וְחָחַחְתִּי 1. Sam. 28. conf. de his Reg. 30. Memb. II. 1. De conf. Reg. 33. Annot. 1. β. (b). חָחַחְתִּי Jerem. 2. pro חָחַחְתִּי Sic Proverb. 17. חָחַחְתִּי Jof. 32. Conf. de his Reg. 5. חָחַחְתִּי 1. Chron. 27. pro חָחַחְתִּי Sic חָחַחְתִּי Jifreelica, 1. Sam. 30. Conf. Deut. 11. & 12. Gen. 30. & 1. Sam. 1. & 17. 2. Sam. 21. & 12. 2. Reg. 19. & 25. 2. Sam. 5. Jerem. 19. & 15. Esr. 4. & 9. Ruth. 3. 1. Reg. 12. Sic in seq. eliditur N mobile: חָחַחְתִּי vineti, Eccles. 4. pro חָחַחְתִּי Affyrii, 2. Chron. 22. pro חָחַחְתִּי sterquilinum, Neb. 3. pro חָחַחְתִּי.

(2). N eliditur interdum, (a) ab initio; tum Articulare, seu Emphaticum, relicto tamen puncto suo, ut חָחַחְתִּי, 1. Reg. 15. & 2. Reg. 11. & 15. pro חָחַחְתִּי; חָחַחְתִּי, 1. Sam. 14. חָחַחְתִּי Jerem. 10. חָחַחְתִּי, Jerem. 40. חָחַחְתִּי, 1. Reg. 4. חָחַחְתִּי, Ezech. 18. חָחַחְתִּי, 1. Reg. 7. חָחַחְתִּי Thren. 1. חָחַחְתִּי 2. Sam. 23. חָחַחְתִּי Jerem. 52. (Quod ter imitatur N in medio; ut חָחַחְתִּי 2. Reg. 19. pro חָחַחְתִּי: Sic חָחַחְתִּי Jof. 32. חָחַחְתִּי 1. Sam. 18. pro חָחַחְתִּי vel חָחַחְתִּי). Tum N interrogativum, quibus locis excidat, V. superius, Reg. 18. p. 55. (β) In fine excidit aliquando, tum N paragog. & foemin. ut חָחַחְתִּי Thren. 2. Prov. 31. pro חָחַחְתִּי 1. Sam. 9. pro חָחַחְתִּי, Jof. 54. חָחַחְתִּי Ezech. 45. חָחַחְתִּי Prov. 30. חָחַחְתִּי 2. Sam. 21. חָחַחְתִּי Jof. 54. חָחַחְתִּי Psal. 6. Eccl. 7. Neb. 9. Jof. 1. & 1. Sam. 24. חָחַחְתִּי Psal. 71. Ezech. 23. חָחַחְתִּי Prov.

& opertus, Job. 15. pro וְעָטָה. Sic רָעָה Job. 41. יָשָׁה Jud. 1.
 pro וְעָטָה. Sic יָי 2. Reg. 12. אֵלֶּה 2. Reg. 17. רָאָה Nehem. 12. מָעַל
 1. Reg. 20.

(5). Hanc elisionem Quiescentium Literarum, imitantur sequ. aliarum Lit. exempla; ut כ 2. Sam. 21. תחלת, pro תחלת. Sic ד 1. Reg. 9. תדך, pro תדך, Nom. proprium. ח Jer. 2. ותעצבם, pro ותעצבם; Sic Jer. 42. ואתה, pro ואתה, quod puncta arguunt. כ Gen. 49. ו. 11. כסותי, pro כסותי, 1. Sam. 17. סערת, pro סערת; 2. Sam. 24. ו. 7. סערת, pro סערת; sic 2. Reg. 12. ואתה, pro ואתה; 2. Sam. 24. ו. 7. ואתה, pro ואתה; sic 2. Reg. 12. ואתה, pro ואתה; ut est Jos. 9. ח 2. Sam. 20. ואתה, pro ואתה; quod unum modo affert Avenarius; ut Masora 11. loca allegat, init. lib. Jud. & in fine Eccl. Singulari ratione 2. Sam. 23. ואתה, pro ואתה.

(6). Ad hanc Literarum elisionem etiam spectant integræ illæ voces, quæ seqq. Script. locis, solis vocalibus & Accentibus in Textu S. scribuntur, Literis ad marginem notatis; ut *p. ad me, Ruth. 3. v. 5. pro* אֶלַי; *sic p. 17. ibid. 2.º pro* אֶלַי. *2.º filii, Jud. 20. v. 13. pro* בָּנָיו. *1.º filii ejus, 2. Reg. 19. v. 37. pro* בָּנָיו. *2.º sic, 2. Sam. 18. v. 20, pro* בָּנָיו. *p. ei, Jerem. 50. v. 29. pro* אֵלָיו. *2.º Exercitium, 2. Reg. 19. v. 31. pro* צְבָאָה. *2.º venientes, Jerem. 31. v. 8. pro* בָּרְכָה. *p. Vir, 2. Sam. 16. v. 23 pro* אִישׁ. *2.º Præb, 2. Sam. 8. v. 3. pro* אִישׁ; *quæ ultima vox quidem in quibusdam Codic. ut Aria Mont. Munst. Hüst. Veneto, Francof. vitiosè & temere in Textum relata est; quod arguitur, tumè Masora magna, initiò Deuter. decem hæc loca recensente; tum ex aliis correctioribus hic Codic. ut Basilcensi Maj. Genevensi, Parisiensi, &c. Quæ verò alia loca his superaddis Capellus, Crit. 1. 3. p. 73. ex erroneis hic codicibus, ea spuria & recentioris originis esse, probat Cl. Buxt. in Antic. p. 478. In Talmude quidem sex tantum numerantur, sed hoc non præjudicat Masora, v. ibid. p. 479.*

Contra de redundantia Lit. per paragogen, V. superius Reg. 16.
per Epensbesin, Reg. 17.

Ademb.

(1). * in seqq. explicitè; נִאֲשָׁר, *Zach. II. pro נִאֲשָׁר*: Sic

(2). ¹ quiescit explicitè in seqq. ut **וישקט** *Eccles. 1. pro*

626 PM

cum Dagesch euphonico. At implicitè, in seqq. *וַיִּהְיֶה* Gen. 8. pro *וַיִּהְיֶה*.
וַיִּבְשָׁשׁוּ Nabum 1. pro *וַיִּבְשָׁשׁוּ*. Sic *וַיִּתְּצֵם* & *stiterat se*, Exod. 2.
 pro *וַיִּתְּצֵם*, (Futur. Histp. cum - sub *ת* pro Chirek). *וַיִּדְרֹךְ* Joel 3. pro
וַיִּדְרֹךְ ex *וַיִּדְרֹךְ*. Sic *וַיִּתְּנוּ* Thren. 3. pro *וַיִּתְּנוּ*. *וַיִּתְּנוּ* Thren. 3. pro *וַיִּתְּנוּ*.
וַיִּשְׁרֹם & *direxit eas*, 2. Chron. 32. *וַיִּשְׁרֹם* *osiosè stante*, pro *וַיִּשְׁרֹם*. Huc
 etiam pertinet *וַיִּשְׁרֹם* oculis cordis intuens, 1. Sam. 18. v. 9. *וַיִּשְׁרֹם* (ex
וַיִּשְׁרֹם & *וַיִּשְׁרֹם* iniquitas, torvitas).

Nota. Imitatur illam implicitam quietem, *ה* servile, tùm
 in Infinitivo Niphāl, octies: ut *וַיִּבְשָׁשׁוּ* & *in impingendo ipsum*,
 Proverb. 24. pro *וַיִּבְשָׁשׁוּ*; reliqua loca V. Reg. 18. Memb. VII. II.
 n. 2. tùm in Hiphil, 33. locis: ut *וַיִּשְׁמִיעַ* *ad audire faciendum*, Psal.
 26. pro *וַיִּשְׁמִיעַ*, &c. V. reliq. l. cit. Sic *וַיִּשְׁמִיעַ* *articulus exclusio post lit.*
כדב est ordinaria, exceptis tantùm 20. locis, conf. Reg. 18. Memb. V. II.

SECTIO III.

DE

Anomalia Liter. Quiescent. in specie.

REG. XXXII. De Anomaliâ Tertiâ Radicalis *ח*.

(Nam de Prima Radicalis *ח*, qua gutturalis, anomaliâ in novem
 tantùm Verbis, rectius simul agendum fuit in anomalia

Gutturalium, Reg. 30. Memb. II.

num. 1.)

Conferatur semper cum hac & seqq. Regulis, TABULA SYNOPTICA Ver-
 borum Anomalorum collatorum ad Typum Regularem. (his adjecta);
 non quod inde addisci debeant Conjug. Irregulares, idenim longè re-
 stitui fiet exipsis Regulis, & subjellis exemplis; sed quod commodè
 cum Tab. Synoptica, Regula conferri queant, & per eam Tyrones
 in his exerceri.

Cùm tertia Radicalis est *ח*,

Memb. I. Secunda Radicalis ubique sumit-pro
 - & *ו*, in quò tertia Radicalis *ח* quiescit; ut *וַיִּשְׁמִיעַ*, *וַיִּשְׁמִיעַ*,
וַיִּשְׁמִיעַ &c. præter Infinitivum Kal & Pyal, in quo Cholem manet:

ut

Annot.

ut סָצִיחַ (vel סָצִיחַ), סָצִיחַ; & assumptâ sapè formâ à tertiâ Radicali ה, סָצִיחַ. Sic שְׂנִיחַ, שְׂנִיחַ: (rarissimè sic etiam in aliis conjugationibus reperitur forma tertia Radicalis ה, ut שְׂנִיחַ). Forma autem Infinitivi Kal פָּקַח (cum -), in finitis tertiâ Radicali N, locum non habet.

Singularia hic sunt יָחַח, יָחַח.

Memb. II. • illud (pro - vel - assumptum), in Conjugatione Kal quidem, ante ה & נ Præteriti, constanter etiam manet; ut מָצַח, מָצַח, מָצַח, מָצַח, מָצַח, מָצַח, &c. (nisi tamen ipsa Radix, alteram nonnunquam terminationem - primò in themate habuerit, quæ tunc manet; ut יָחַח à יָחַח (conf. Reg. 23. Memb. III), unde tamen semel יָחַח Job. 4. v. 24). Sic מָצַח, (& deficiente N, מָצַח Job. 32. v. 18), מָצַח, מָצַח, מָצַח, מָצַח, מָצַח, מָצַח, &c. Verùm in reliquis Conjugationibus, ante ה & נ Præteriti, • illud in - mutatur; ut מָצַח, מָצַח, מָצַח, מָצַח, מָצַח, מָצַח, &c. conf. inf. Annot. 1.

Memb. III. Ante ה Futuri & Imperativi, tertia Radicalis N quiescit in -; ut מָצַח, מָצַח, מָצַח, &c. unde cum epentheticò, מָצַח, מָצַח adferunt, Lev. 7. 20. conf. inf. Fut. Kal.

Memb. IV. Participiorum terminatio fœminina ה, in hac anomalia contrahitur in ה. vel ה.; ut מָצַח inveniens, 2. Sam. 18. v. 22. vel מָצַח Cant. 8. v. 10. pro מָצַח: Sic מָצַח afferens, 1. Reg. 10. v. 22. vel מָצַח Esb. cap. 2. v. 15. מָצַח Jud. 11. v. 34. (unde deficiente N, מָצַח egrediens, Deut. 28. v. 57). Conf. Reg. 44. lit. א. 1. Singulare hic est מָצַח quæ procedit, Eccles. 10. v. 5. pro מָצַח. Sic in Niphal, מָצַח occultatum, & in defectu prima radicalis נ, מָצַח allata, Zach. 5. v. 7. pro מָצַח; & in Hophal, מָצַחeducta, א. R. מָצַח.

Annotations.

Specialem hic anomaliam, præter ordinariam habent seqq. assumptâ plerumque formâ tertiæ Radicalis ה, & mutatio crebro N in ה; ut

Q

Annot.

Annot. (1) In Kal, (a) Præterito, ad formam tert. rad. ה, Ebirek pro - babent, קָבַחְתִּי cobibui, Psal. 119. v. 101. וְקָבַחְתִּי contri-
disti, Psal. 89. v. 11. & alternante pro נ, וְקָבַחְתִּי prohibuisti me,
2. Sam. 25. v. 33. וְקָבַחְתִּי invenire fecite, 2. Sam. 3. (insuper deficien-
te ה) : Sic וְקָבַחְתִּי venire faciam eos, Neb. 1. pro
וְקָבַחְתִּי, cum insuper pro ; conf. inf. Annot. 3. De וְקָבַחְתִּי
vocabit, Jef. 7. v. 14. וְקָבַחְתִּי, V. Reg. 35. At de וְקָבַחְתִּי obvenit,
Deut. 31. v. 29. pro וְקָבַחְתִּי, V. Reg. 33. Memb. II. Exc. 2. Singulare est cum
parag. in secunda perf. fam. וְקָבַחְתִּי vocas, Jerem. 3. v. 4. pro וְקָבַחְתִּי
De וְקָבַחְתִּי Exod. 15. v. 16. cum potius nomen sit quàm ver-
bum, conf. Reg. 46. Memb. I. n. 3. Nota 3. fine. De וְקָבַחְתִּי pro וְקָבַחְתִּי, & sic
וְקָבַחְתִּי, V. Reg. 31. Memb. III. (3) In Futuro וְקָבַחְתִּי curabo, Lev.
3. v. 22. ה pro נ veniente; וְקָבַחְתִּי inelamabo, 1. Sam. 28. v. 15. cum
ה parag. & loco - euphonia ergò, conf. Reg. 16. Memb. II.
וְקָבַחְתִּי medicantur, Job. 5. v. 15. וְקָבַחְתִּי, alternante pro נ;
sic redundante וְקָבַחְתִּי, invenientur, Jer. 50. v. 20. וְקָבַחְתִּי por-
tabitis, Ezech. 23. v. 49. & abjecto נ, וְקָבַחְתִּי & levabunt, Jerem.
9. v. 18. & regulariter וְקָבַחְתִּי Ruth. 1. v. 9. (γ) In Imperativo;
וְקָבַחְתִּי sana, Psal. 41. v. 5. cum parag. & Accentu in ultima
præter morem. וְקָבַחְתִּי cura, Psal. 60. v. 4. ה pro נ posito. (De וְקָבַחְתִּי tolle,
Psal. 4. v. 7. V. Reg. 33. n. 3. de וְקָבַחְתִּי pro וְקָבַחְתִּי, ibid. n. 2.) וְקָבַחְתִּי ti-
mete, Psal. 34. v. 10. pro וְקָבַחְתִּי, ad differentiam Futuri וְקָבַחְתִּי, Radicis
וְקָבַחְתִּי. A וְקָבַחְתִּי irregulare est וְקָבַחְתִּי vomite, Jerem. 25. v. 27. pro נ po-
siti, pro וְקָבַחְתִּי. De formis וְקָבַחְתִּי & c. V. Reg. 22. Memb. II.
ad lit. γ; & abjecto simul, וְקָבַחְתִּי vocate, Exod. 2. v. 20. pro וְקָבַחְתִּי
Ibid. (δ) In Infinitivo; & forma tertia Radicalis ה, sunt seqq. וְקָבַחְתִּי
implere, Levit. 12. v. 8. pro וְקָבַחְתִּי. וְקָבַחְתִּי vocare, Judic. 8. v. 1. וְקָבַחְתִּי
adiffè, Prov. 8. v. 13. De formis וְקָבַחְתִּי pro וְקָבַחְתִּי ad
timendum, וְקָבַחְתִּי V. Reg. 48. Memb. IV. Annot. (α). De
וְקָבַחְתִּי pro וְקָבַחְתִּי, V. Reg. eandem, Memb. IV. De וְקָבַחְתִּי ad ti-
mendum, pro וְקָבַחְתִּי; וְקָבַחְתִּי pro וְקָבַחְתִּי; V. Reg. 31. Memb. II. & I.
(ε) In Participio; & forma tertia Radicalis ה, וְקָבַחְתִּי vel וְקָבַחְתִּי
pronuncians, Prov. 12. v. 18. וְקָבַחְתִּי & invenio, Ecclef. 7. v. 27. (pro...)
וְקָבַחְתִּי

חֲסִיִּים peccans, Eccl. 8. v. 12. & Jesh. 6c. De formis חֲסִיִּים pro חֲסִיִּים, & sic קראים; nec non צָרָה pro צָרָה, שְׂוֹאָה, pro שְׂוֹאָה conf. Reg. 31. Memb. III, In Part. Paul, pro נָשִׁי reperitur נָשִׁי levatus; Psal. 32. ad form. tert. Rad. ה.

Annot. (2). In Niphal, (α) Præterito; De formis נִפְלָאָה pro נִפְלָאָה & hinc geminatio ה, & priori in ה mutatio, נִפְלָאָה; & sic implicite quiescente N, נִפְלָאָה Jerem. 51. pro נִפְלָאָה; conf. Reg. 35. N in ה mutant seqq. נִפְלָאָה miratus sum, Psal. 139. v. 14. pro נִפְלָאָה נִפְלָאָה sordemus, Jos. 18. v. 3. & forma tertia Radicalis ה, pro נִפְלָאָה; & exclusio N, נִפְלָאָה polluti estis, Levit. 14. v. 43. & abscondetis vos, Jos. 2. v. 16. (β) In Futuro, & forma tertia radicalis ה, & sanata sunt, 2. Reg. 2. v. 22. pro נִפְלָאָה N paragogicum habet נִפְלָאָה portabuntur, Jer. 10. v. 5. pro נִפְלָאָה. (γ) In Infinitivo, Dagesch per .. compensant, tertia N in ה mutata, נִפְלָאָה sanari, Jer. 19. v. 11. נִפְלָאָה abscondi, 2. Chron. 7. v. 12. Unum insuper Characteristicam conjugationis נ retinet locò ה, נִפְלָאָה latere, Jerem. 49. v. 10. pro נִפְלָאָה. De forma tert. Radic. ה est נִפְלָאָה הִנְבֵּאתִי, conf. Reg. 33. num. 4. E forma tert. Radic. ה est נִפְלָאָה הִנְבֵּאתִי, Zach. 13. v. 4. pro נִפְלָאָה. (δ) In Participio, tria reperiuntur cum: in plurali pro - ultimo; נִפְלָאָה qui inventi sunt, Esther. 1. 5. & 4. 16. נִפְלָאָה polluti, Ezech. 20. v. 30. נִפְלָאָה absconditi, Josua 10. v. 17. Huius simile est, percunte נ schvato, נִפְלָאָה prophetantes, Jerem. 14. v. 15. pro נִפְלָאָה quod legitur Ezech. 38. 17. & cap. 13, 2.

Annot. (3). In Piel, (α) Præterito, quadam desinunt in .., ad formam tert. ה, ut נִפְלָאָה contrivit, Psal. 143. v. 3. נִפְלָאָה implevit, Jer. 51. v. 34. נִפְלָאָה tollet, Amos 4. v. 2. pro נִפְלָאָה habet נִפְלָאָה Jer. 26. v. 9. prophetasti. Obiret pro .. est in his tribus: נִפְלָאָה confregisti, Psal. 89. v. 11. נִפְלָאָה curavi, 2. Reg. 2. v. 21. נִפְלָאָה curavimus, Jer. 51. v. 9. Unum hic reperitur ex quadriliteris, נִפְלָאָה & evertam eam, Jesh. 14. 23. & נִפְלָאָה. (β) In Futuro, ה pro נִפְלָאָה habet נִפְלָאָה implebit, Job. 8. v. 21. Cum eliso N est נִפְלָאָה curabunt, Jer. 8. v. 11. pro נִפְלָאָה. (γ) In Imperativo נִפְלָאָה cohibe, Psal. 74. v. 11. cum pro N. (δ) In Infinitivo, & forma tert.

Radic. ה, נָסַן Zelando, 1. Reg. 19. v. 10. נָסַן sanando, Exod. 21. 19. pro נָסַן לְמַלְאֲכָה ad implendum, 2. Chron. 36. v. 21. pro נָסַן: עַד pro eodem לְמַלְאֲכָה Exod. 31. 5. & 35. 33. & alibi.

Annot. (4). In Pual, ad formam tert. Rad. ה, הִסְתָּה estimabitur, Job. 28. v. 16. pro הִסְתָּה.

Annot. (5). In Hiphil, per totam conjugationem sæpe litera ' post Chirek eliditur, ut aliàs in perfectis verbis; ut הִשְׁלֵחַ, Jof. 27. v. 29. וַיִּשְׁלַח, 1. Reg. 18. v. 13. וַיִּשְׁלַח Exod. 18. v. 26. Sæpe etiam fit apocope literæ נ; ut הִכְסִי' ad peccandum induxi, 2. Reg. 13. v. 16. pro הִכְסִי' הִכְסִי' adducam, Mich. 5. v. 15. conf. Reg. 36. Annot. 8. וְיִרְי' irritum faciet, Psal. 141. v. 5. V. ibid. וְיִרְי' adducens, Jer. 19. 15. וְיִרְי' ad peccandam inducere, Jer. 32. v. 35. Singularia porro in Hiphil sunt, (a) In Præteritò, הִמְצִיתִי invenire feci te, 2. Sam. 3. v. 8. pro הִמְצִיתִי. הִמְצִיתִי abscondit se, Jof. 6. v. 17. (geminatà notà generis fæmin. ה, & hinc priore ה in ה mutato, pro הִמְצִיתִי, quod legitur Jof. 6. v. 24. conf. Reg. 35). Quod autem nonnulli legunt, הִמְצִיתִי educi, Job. 15. v. 13. id rectius alia Exemplaria habent הִמְצִיתִי. Compositam formam è tert. Radic. נ, & sec. Radicali ו, habet וְהִמְצִיתִי & evomas illud, Prov. 25. v. 26. pro וְהִמְצִיתִי vel וְהִמְצִיתִי: conf. Reg. 36. Annot. 4. Exc. β. Redundat in fine: in וְהִמְצִיתִי & afferto, 1. Reg. 17. v. 13. conf. Reg. 2. Memb. I. γ. E formâ tert. Radic. ה, est הִמְצִיתִי inveniendum dedi te, 2. Sam. 3. v. 8. elisò à terminatione ה. (β) In Participio, è formâ tert. Radic. ה est מְסַנֵּה, (ה pro נ), ad Zelotypiam provocans, Ezech. 8. v. 3. A Radic. נָסַן semel in .. desinit מְסַנֵּה educens, Psal. 35. v. 7. pro מְסַנֵּה.

Annot. (6). In Hithpaël; de formâ הִתְסַנֵּה polluta est, pro הִתְסַנֵּה, V. Reg. 43. β. Ad formam tert. Radic. ה' mutat נ in ו, וְהִתְסַנֵּה & prophetabis, 1. Sam. 10. v. 6. pro וְהִתְסַנֵּה; & elisò נ, Infinit. מְהִתְסַנֵּה à prophetando, 1. Sam. 10. v. 13. pro מְהִתְסַנֵּה. In Futuro - pro .. habent וְהִתְסַנֵּה extollet se, Num. 24. v. 23. & per syncope litera ה, יִתְסַנֵּה polluat se, Levit. 21. v. 1. pro יִתְסַנֵּה purgabit se, Num. 19. v. 12.

Annot.

Esther. 2. v. 6. וְהָיָה וְהָיָה ostendit, Gen. 41. v. 28. וְהָיָה ostendit tibi, Deut. 4. v. 36. Sic cum affixò וְהָיָה, & redimi curavit eam, Exod. 21. v. 8. ab וְהָיָה; & cum aff. וְהָיָה, ut וְהָיָה injuriā affecimus eos, 1. Sam. 25. v. 7. & Jesh. 20. Unum è forma tert. Radic. נ, habet וְהָיָה, (cum apocope נ pro וְהָיָה vel more Chald.), morbo affecit, Jesh. 53. v. 10. De וְהָיָה V. seq. Reg. Memb. II. De וְהָיָה ascendere fecit, Hab. 1. 15. pro וְהָיָה, V. Reg. 30. Memb. 11. 2. γ. De וְהָיָה, וְהָיָה, וְהָיָה, & similibus, V. prima Rad. נ & וְהָיָה.

(ε) In Hophal, וְהָיָה. *Singularia sunt וְהָיָה oblatus est, Jud. 2. & 2. Chron. 20. v. 28. pro וְהָיָה abducta est, Nab. 2. v. 7. וְהָיָה percussus est, Psal. 102. v. 5. pro וְהָיָה, pro quo וְהָיָה.*

(ζ) In Hithpael, וְהָיָה. *De וְהָיָה, V. Reg. 37. Annot. 3. De וְהָיָה incurpavit se, Ezech. 46. 2. pro וְהָיָה, V. seq. Reg. 34. Memb. I. Exc. 2.*

(2) In omni Futuro definit in וְהָיָה, ut

(α) In Kal, וְהָיָה. *Singularia hic sunt, וְהָיָה ascendam, Jer. 46. pro וְהָיָה cum - sub נ pro ו. Sic וְהָיָה respondebo, Job. 32. v. 17. pro וְהָיָה. Sequentia וְהָיָה mutant in נ, וְהָיָה & agrotavit, 2. Chron. 16. v. 12. וְהָיָה mutabitur, Tbren. 4. v. 1. Per crasin schvajim compositorum, est וְהָיָה, veniet, Micha 4. v. 8. pro וְהָיָה quod reperitur Job. 37. v. 22. At è forma quiesc. tert. נ, וְהָיָה pro וְהָיָה habent, וְהָיָה respiciam, Psal. 119. v. 17. וְהָיָה consumetur, 1. Reg. 17. 14. Sic וְהָיָה eventurum est, Dan. 10. v. 14. pro וְהָיָה. Huc spectat illud וְהָיָה num proferemus, Job. 4. v. 2. וְהָיָה, וְהָיָה. In seqq. è forma Chaldaica reperitur. pro וְהָיָה, (quamvis & וְהָיָה alias habeant); וְהָיָה facies, Gen. 26. v. 29 quòd quater sic reperitur, & semel sine וְהָיָה eris, Jerem. 17. v. 17. וְהָיָה videbis, Dan. 1. v. 13. וְהָיָה acquiesces, Prov. 1. 10. pro וְהָיָה ex וְהָיָה, conf. Reg. 30. Memb. II. num. 1. וְהָיָה erit, Esr. 6. v. 8. & insuper pro וְהָיָה positò. De וְהָיָה erit, Eccles. 11. 3. pro וְהָיָה, V. paulò inf. Annot. 1. lit. (ε). De apocope Futuri ob confers. rariùs sine eo, V. Ibid. quòd etiam pertinent forma וְהָיָה, וְהָיָה, V. Ibid. lit. δ.*

(β) In Niphal, וְהָיָה. *Redundat semel in וְהָיָה fiet, Exod.*

Exod. 25. v. 31. De apocope, ut יָמַח, וְהָעֵשׂ, וְאֶרְאָה, V. Annot. 1. lit. a, & e.

(γ) In Piel, יָגֵלֶה. Sub praformativâ N, pro habet הִרְגָה dispergam, Lev. 26. v. 33. Singularis anomalie est, וְאֶרְאָה, & affligam, 1. Reg. 11. v. 39. pro וְאֶרְאָה. E formâ tert. Rad. N habet הִגְלָה retegēs, Lev. 18. octies, וְאֶרְאָה affliges, Exod. 22. 22. De וְאֶרְאָה masticia affecit, Toben. 3. v. 33. pro וְאֶרְאָה, conf. Reg. 31. Memb. III. De apocope, ut יָמַח, וְהָעֵשׂ, וְאֶרְאָה, & c. V. inf. Annot. 1. lit. e.

(δ) In Pyal, יָגֵלֶה. Mutat in N וְאֶרְאָה duplicatur, Eccl. 8. 1.

(ε) In Hiphil, יָגֵלֶה. E formâ tert. N, (mutato & ה in N), יָגֵלֶה separabit, Lev. 27. v. 2. Sic ex eadem formâ, וְאֶרְאָה exaltorem agat, Psal. 89. v. 23. pro וְאֶרְאָה; unde & per apocopen & N, וְאֶרְאָה Psal. 55. v. 16. & retento ה, וְאֶרְאָה fructificabit, Hof. 13. v. 15. pro וְאֶרְאָה. Sed de וְאֶרְאָה desolabimus, Num. 21. v. 32. pro וְאֶרְאָה V. Reg. 41. Annot. γ. (α) N pro וְאֶרְאָה habet יָגֵלֶה jacet, Prov. 11. v. 25. pro וְאֶרְאָה. De וְאֶרְאָה celebrabit, Nebem. 11. v. 17. pro וְאֶרְאָה ex, conf. Reg. 37. Singularis anomalie est וְאֶרְאָה, & adjuratione obstrinxit, 1. Sam. 14. 24. pro וְאֶרְאָה vel וְאֶרְאָה, conf. Reg. 43. lit. a. De וְאֶרְאָה, וְאֶרְאָה, וְאֶרְאָה, & c. V. primam Radic. נ. De Apocope ה in hoc Futuro, ut וְאֶרְאָה, וְאֶרְאָה, וְאֶרְאָה, & c. V. Annot. 1. lit. γ. (In Hophal est וְאֶרְאָה).

(ζ) In Hithpael, יָגֵלֶה. Singulare hic est וְאֶרְאָה obveniam, Num. 23. v. 15. pro וְאֶרְאָה. Alioquin de syncope hujus ה ante וְאֶרְאָה, ut וְאֶרְאָה Jesh. 14. v. 14. pro וְאֶרְאָה, & c. V. Reg. 40. De apocope in hoc quoque Futuro, ut וְאֶרְאָה, וְאֶרְאָה, & c. V. Annot. 1. lit. (α). De וְאֶרְאָה V. Reg. 34. Memb. I. Exc. 2.

(3). In omni Imperativo definit in ה; ut in Kal, וְאֶרְאָה. Sic וְאֶרְאָה. De וְאֶרְאָה, V. Reg. 29. Memb. I. Unum pro habet וְאֶרְאָה tolle, Psal. 4. v. 7; vel potius est pro וְאֶרְאָה; uti וְאֶרְאָה, de quo V. praed. n. 2. In Niphal, וְאֶרְאָה. In Piel, וְאֶרְאָה (hic prae-ter normam pro habet וְאֶרְאָה multiplica, Jud. 9. v. 29). De apocope Imperativorum וְאֶרְאָה, וְאֶרְאָה, & c. V. Annot. 2. In Hiphil, וְאֶרְאָה. De apocope

apocope ה, & *binc geminò* , in הרה pro הרה, V. Annos. 2. In Hithpael, הרה, De Apocope hujus V. itidem Ann. 2.

(4). In omni infinitivo definit in ו; pro quo nonnunquam est ו, vel ו, (non tamen ante Affixa, conf. Reg. 48. Memb. IV. β), ut

(α) In Kal, גלה, גלות, vel גלות, גלה. Ab עשה interdum est עשה, at saepius עשה & sic semper, praefixa aliqua ex כדום. A גלה est גלות Psal. 64. v. 15. pro גלות ad jaculandum. Ab היה est היה. Singulari modo fit Infinitivus nominascens, ad aspiendum, Ezech. 28. v. 17. cum ה paragog. & tertia Radic. ה inmutata. Terminationem ו pro ה habent, ראו videndo, Gen. 26. Jesh. 6. v. 19. stendo, Jesh. 30. v. 19. Fer. 22. & 50. Thren. 1. היה effendo, Gen. 18. Num. 30. Jerem. 15. Ezech. 20. היה videndo, Ezech. 3. 18. & 33. bis bibendo, Exod. 32. Jesh. 22. Fer. 25. v. 49. concipere, Jesh. 59. Sic עש Fer. 5. 7. 22. Ezech. 31. & עש Gen. 31. Prov. 25. bis. ונע & mugiendo, 1. Sam. 6. פרו amaricando, Thren. 1. Insuper etiam ו pro initiali, ונע concipere & meditari, Jesh. 59. v. 13. In seqq. est א pro ה, אכולando, Jer. 48. v. 9. אשח removendo vel obliuiscendo, Jer. 23. לירח ad jaculandum, 2. Chron. 26. v. 15. E forma Chaldaica sunt היה esse, Ezech. 21. v. 10. pro היה.

(β) In Niphal, הגלות. Reperitur & hic terminatio .. ut הגלות immunes existendo, Jer. 25. v. 29. Singularia hic insuper sunt, להראות ad comparandum, Jesh. 1. v. 12. pro להראות vel להראות, quod legitur Jud. 13. v. 21. cum .. pro Chirek ob seq. indageffab. conf. insuper Reg. 18. Memb. VIII. fine. Sic רעבות ad humiliandum, Exod. 10. v. 3. pro רעבות. Paucissima quaedam hic servant Characterem Conjugationis נ, & sic vestigia forma Praeteriti; ut נגלה revelare se, 1. Sam. 2. v. 27. pro הגלות; sic נקרא incidendo, 2. Sam. 1. v. 16. quod insuper habet א pro ה; sic נגלות נגלות secundum regegi retegendo, 2. Sam. 6. v. 20. Item נקרה latere, Jer. 49. v. 10. pro הנקרה, ad formam tertiae radicalis א.

(γ) In Piel גלות, & compensando Dagesch, גלות ad spargendum. Regularis hic saepe retinetur terminatio .., גלות; impri-

imprimis cum Infinitivo subjungitur verbum regens, ut עָבַד הָעֵפֶה, affligendo affliges, Exod. 22. v. 23. Sic יִנְקֶה לָהּ יִנְקָה & emundando, non innocentem te habebō, Jer. 30. v. 11. & cap. 46. 28. Huc pertinet וְיָדְבִירִי & secundum praestolari, Hof. 6. v. 9. pro כְּחִבֵּיז, mutato ה in י ab punctum quietis analogum. Reperitur tamen etiam cum cholem, קוֹיָה קוֹה expectando expectavi, Psal. 40. v. 2. (De formā quadrilit. עֲרַעֵר mutando, Jer. 51. v. 58. ab עֲרָה, V. Reg. 25. Memb. III. d). Spec. est בָּרָה percutere, Num. 22. v. 6. In Pyal est גָּלַח.

(δ) In Hiphil, הִגְלִיתָ vel הִנְגִּיתָ; & ordinariē cum -, si subjungatur verbum regens; ut הִכָּה הִכָּה percutiendo percuties, Deut. 13. v. 15. à Rad. נָכַח. Sic הָעֵלָה & c. Speciale est cum - (è terminatione Prateriti) pro -, הִרְבָּה multiplicando, Gen. c. 3. v. 16. & 22. Singularia item sunt seqq. הִקְצִיתָ detrabete, Levit. 14. v. 43. cum Chirek sub ה pro -, הִרְשִׁיתָ ad perdendum, 2. Reg. 19. v. 25. pro הִרְשִׁיתָ, ut legitur Jerem. 37. v. 20. à Rad. שָׂחַ, (eliso ה, & prioribus punctis transpositis): De הִצַּבְתָּ pro הִצַּבְתָּ, & similibus, V. Reg. 18. Memb. V. III. Denique de הִכּוֹת pro הִכּוֹת, & sic הִסִּיתָ, & similibus è prima Rad ה, V. Reg. 38. De הִדּוּרָה pro הִדּוּרָה, & similibus à pr. Rad. ה, V. Reg. 37.

(ε) In Hophal, הִפְלִיתָ & הִפְלִיתָ. Sic הִפְדָּה redimendo, & c.

(ζ) In Hithpael, הִתְפַּלֵּת. De הִתְפַּלֵּת secundum confiteri, Esr. 10. v. 1. pro יִבֹּהֶבֶת, V. Reg. 37. Annot. 3. De הִתְפַּלֵּת V. Reg. 34. Exc. 2.

(ς). In omni Participio Praesenti definit in ה; ut

(a) In Kal, בָּנָה. Quedam hic è forma tert. Rad. נָבָה bābent; ut עֹשֶׂה faciens, Exod. 15. v. 11; quod sic octies reperitur. בָּנָה adificans, Psal. 147. v. 2. רָעָה pascens, Gen. 4. v. 2. רֹאֶה videns, Psal. 64. v. 9. קָנָה possidens, Gen. 14. v. 19. & similia alia. Sed horum pleraque sunt in Constructo. Singulare hic est רָעָה, pascētis seu pastoris, Jer. 38. v. 12. cum י paragogico, & hinc abjecto ה, ex רָעָה נָבָה pro ה bābet נָבָה exigens, 1. Sam. 22. v. 2. In Niphal, נִבְנָה.

(β) In Piel, נִבְנָה. Seqq. desinunt in - pro -, מְפַלֵּל praestolans, Jer. 64. v. 4. מְפַלֵּל praeicipiens, Jer. 55. v. 4. מְפַלֵּל dispersens, Jer.

31. v. 10. cum - pro - ob indageffab, Mutat insuper ה in נ, רמסא remissas reddens, Jer. 38. v. 8.

(γ) In Hiphil, מנלה. Formam regiminis per -, instar Nominum, habent seqq. מנלה spargens, Num. 19. v. 21. pro מנלה. Sic מנלה pervertens, Dent. 27. v. 10. מנלה mutans, Dent. 15. v. 2. De מנלה, מנלה V. primam Radicalem Reg. 37.

(δ) In Hophal, מנלה. E prima Radic. נ reperitur מנלה perversus, Ezech. 9. v. 9. pro מנלה. Sic מנלה percussus, Num. 24. v. 14.

(ε) In Hithpaël, מנלה. Unum hic habet - pro -, מנלה stupens, Gen. 24. v. 21. - insuper pro - ob seq. indageffabilem, à Rad. שמה. De מנלה, מנלה pro habente, V. Reg. 37. Annot. 3. מנלה desiderans, Prov. 13. v. 4. habet - pro - vel...

(6). In Participio Paul, definit in ה, sive mutatur ה in י, quod etiam voce crescente manet; ut מנלה in famina, מנלה, מנלה, מנלה & poriones meas, Hos. 2. v. 5. c. pro י, it. mutatò in י, מנלה idem. Psal. 102. v. 10. Duo per specialem anomaliam absque י reperiuntur, מנלה qui factus est, Job. 41. v. 24. cum ה articulari. מנלה & exploratus, Job. 15. v. 22. Et in מנלה mutatò, מנלה suspensi, Hos. 11. v. 7. quod alibi legitur מנלה Jos. 10. v. 26. Et pro מנלה מנלה, Estb. 2. v. 9.

Annotationes

ad tertiam Radicalem ה non crescentem à fine.

Annot. I. In Futuro cuiusvis Conjugationis, ob י conversivum, vel ob particulam ה ne, plerumque fit apocope tertiae radicalis ה,

(α) vel nudà tantum abiectione ה, & accentu tunc ad primam Radicalem retractò, quoties nimirum prima vel secunda Radicalis regulariter habuerit Dagesch forte; ut in Niphal, à מנלה, מנלה. Sic ab מנלה, מנלה & pectus sum, Jer. 20. v. 7. ab מנלה, מנלה & apparueram, Exod. 6. v. 3. מנלה, מנלה & conf. inf. lit. s. In Piel; à מנלה, מנלה, (Da

(Dageſch è י jam unâ cum vocali ſua pereunte). Sic à יתיר, יתיר & ſignabat, 1. Sam. 21. v. 13. cum pro-. (Contra-pro habet יתיר ne nudes, Pſal. 141. v. 8. אֶתְּעַרְרָהּ: אֶתְּעַרְרָהּ & praecepit, Gen. 24. In Hithpaël, ; יתיר, יתיר. Sic à תשועה, תשועה ne ſuſpeto, Jeſ. 41. v. 10. Duo reperiuntur cum pro- תהוה ne concupiſces, Prov. 23. v. 8. & ſic ſemper in reliquis Perſonis ; תהוה & concupiſces, Pſal. 43. v. 12. contra, quater cum-pro- תהוה ne commovearis, Pſal. 37. v. 1. 7. 8. Prov. 24. v. 19. pro תהוה. Ad hanc formam apocopes, cum à תשועה, (de qua voce conf. Reg. 34. Exc. 2), fieri deberet תשועה, pro eo, ſpeciali anomalîâ, fit תשועה & procubuit, 2. Reg. 4. v. 34 & Gen. 48. v. 12, & alibi ſapiùs. Sic תשועה & procubuit, Ruth. 2. v. 9. quæ tamen forma facilè diſcernitur à plurali, quod hac cum duplici ſcribatur, ut תשועה, (pro quo תשועה, Gen. 27).

(β) Vel retractione ſimul & ad primam radicalem, & accentus ad præformativam ſervilem; quod nimirum fit in Conjug. Kal & Hiphil, ubi tunc

(1). Futuri Kal præformativæ, (a) è regulari ſuâ punctatione, Chirek ſuum retinent, interdum pro eo aſſumunt; ut à תלה, תלה vel תלה. Sic à ירדה, ירדה & volitavit, Pſal. 18. v. 11. אֶתְּשֶׁה אֶתְּשֶׁה; ירדה, ירדה; אֶתְּשֶׁה אֶתְּשֶׁה; אֶתְּשֶׁה אֶתְּשֶׁה; אֶתְּשֶׁה אֶתְּשֶׁה & delevit, Gen. 7. v. 23. אֶתְּשֶׁה אֶתְּשֶׁה, & reſpexit, Gen. 4. v. 4. (- in fine pro ob Gutſuralem, conf. Reg. 44. lit. 2); ſic à תעה, תעה & erravit, Gen. 21. v. 14. quod ſemel imitatur non Gutſuralis, אֶתְּשֶׁה אֶתְּשֶׁה, pro תעה, תעה. Sub præformativâ tamen נ, locò illius Chirek vel Tſere, manet analogum ; rariùs, ut תעה. Pariter cùm in Defectivis vel Quiſceſcentibus primâ radicali נ vel נ, retractio & ad primam Radicalem (ob defectum vel quietem primæ illius Radicalis), locum non habeat, factâ tantùm apocope, præformativæ aſſumunt Chirek vel נ, (prima radicali נ ſic exidente, נ verò quiſcente, pro more); ut à תעה (ex תעה) & tetendit, Gen. 12. 28. & ante Makt. תעה id. Gen. 26. v. 25, & ſic תעה ne declines, Prov.

Pauca etiam pro - vel ך sub præformativâ, chirek analogum recipiunt, at secunda Radicalis suum - servat è retracto ך; ut à תַּחֲרַחֵץ & castra metatus est, Gen. 26. v. 17. תַּחֲרַחֵץ & accendetur ira, Gen. 18. v. 30.

(2). Futuri Hiphil præformativæ, locò ordinarii sui - habent ך, (si prima Radicalis non fuerit Gutturalis); ut à תַּחֲרַחֵץ, תַּחֲרַחֵץ; à תַּחֲרַחֵץ & liquere fecisti, Psal. 39. v. 12. à תַּחֲרַחֵץ & fructificare fecit, Psal. 105. v. 23. Si autem secunda Radicalis fuerit ך vel ך, pro posteriore ך est -; ut à תַּחֲרַחֵץ, תַּחֲרַחֵץ; à תַּחֲרַחֵץ, תַּחֲרַחֵץ ne deleri sinas, Nebem. 13. v. 14. De תַּחֲרַחֵץ pro תַּחֲרַחֵץ, V. seq. lit. d. fine. Huc etiam referendum est, תַּחֲרַחֵץ & avolare fecit, 2. Reg. 17. v. 21. pro תַּחֲרַחֵץ; (quod videtur cognationem habere cum loco parallelo, 2. Chron. 21. 11. תַּחֲרַחֵץ & impulit, תַּחֲרַחֵץ). Si verò prima Radicalis sit Gutturalis, pro ך redit ך; ut à תַּחֲרַחֵץ, תַּחֲרַחֵץ &c. Sic etiam in defectivis primâ Radicali ך, ubi factâ apocope literæ ה, (cum ultimum, ob defectum prima Radicalis non habeat locum retractionis), præformativæ semper retinent -; ut à תַּחֲרַחֵץ, (pro תַּחֲרַחֵץ), תַּחֲרַחֵץ, & in primâ plurali, תַּחֲרַחֵץ & percussimus, Deut. 2. v. 33. Sic à תַּחֲרַחֵץ pro תַּחֲרַחֵץ & asperxit, Levit. 8. v. 11. ab תַּחֲרַחֵץ & declinavi, Hof. 11. v. 4. à תַּחֲרַחֵץ & non declinavi, Job. 23. v. 11. (cum pro - ob Accent.); à תַּחֲרַחֵץ, תַּחֲרַחֵץ ne avertas, Psal. 27. v. 9. At in defectivis primâ Radicali ך, (cum illa in Hiphil in ך mutetur, sec. Reg. 37. Memb. IV), retinetur illud ך à præformativis, locò regularis - vel ך, (quomodo variis obtingat), ut à תַּחֲרַחֵץ, תַּחֲרַחֵץ & jaciatur, 2. Reg. 13. v. 17. pro תַּחֲרַחֵץ.

(γ) Vel retracti ך mutatione insuper in :, quod itidem in Kal & Hiphil fit, cum nimirum secunda Radicalis est בְּרַשְׁמִימָה (non præcedente ך anteq̃ ך vel ך, nec ך vel ך ante quamvis reliquarum); Præformativæ tunc autem puncta quoque habent, ut paulò antè lit. β. est dictum; ut à תַּחֲרַחֵץ, תַּחֲרַחֵץ; à תַּחֲרַחֵץ, תַּחֲרַחֵץ, Psal. 72. v. 8. (De: sub ultima literâ ex-

presò, V. Reg. 2. lit. γ) ; sic à תִּשְׁקֶה, וְשָׁתָה, וְיָשַׁב, & captivavit, Num. 21. v. 1. à תִּשְׁקֶה, & flevit, Gen. 21. v. 16. à תִּשְׁקֶה, & ne bibas, Lev. 10. v. 9. à תִּשְׁקֶה, & ne declinet, Proverb. 7. v. 24. à תִּשְׁקֶה, & gavisus est, Job. 3. v. 6. (de hoc furto sub תִּשְׁקֶה pro : , conf. Regul. 2. lit. γ) ; sic à תִּשְׁקֶה, & non gavisus fuisset, Job. 3. v. 6. Pariter in Hiphil, ut à תִּשְׁקֶה, & potavit, Gen. 21. v. 19. à תִּשְׁקֶה, & dominari fecit, Jer. 41. v. 2. à תִּשְׁקֶה, & alliciet, Gen. 9. v. 27. Imitatur hoc in Kal, à תִּשְׁקֶה, & vidit, Gen. 1. v. 4. & alias sapissimè, pro תִּשְׁקֶה, pro quo etiam dicitur תִּשְׁקֶה videbit, 1. Sam. 24. v. 16. sic תִּשְׁקֶה. In Hiphil autem semel sic tantum reperitur cum ׀ converso תִּשְׁקֶה & ostendit, 2. Reg. 11. v. 4. alias hac forma semper est Kal.

(d) Reperitur quandoque illa apocope neglecta, ut וַיִּבְנֶה & extruxit, quod ter legitur, *Jos. 19. v. 50. 1. Reg. 18. v. 32. 2. Chron. 26. v. 6.* וַיִּבְנֶה & edificavimus, *Nebem. 4. v. 6.* וַיִּסְתֵּר & scortata es, *Jud. 19. v. 2. Es. 57. v. 3.* sic וַיִּסְתֵּר & agrotavit, *2. Chron. 16. 12.* וַיַּעַשׂ & fecit, quod quater legitur; וַיַּעַשׂ, quod semel, וַיִּמָּח & affligam, *1. Reg. 11. (V. de hoc Reg. 5. med.)* Sic in Hiphil וַיִּסְתֵּר & scortari fecisti, *2. Chron. 21. v. 13.* In Piel וַיִּמָּח & tristitia affecit, *Tbren. 3. v. 33.* pro וַיִּמָּח, (*conf. Reg. 31. Memb. III*). Tria reperuntur, quæ loco apocopes, terminationem ה. mutant in congenerem י; ut in Kal, וַיִּסְתֵּר & scortata est, *Ferem. 3. v. 6.* pro וַיִּסְתֵּר, & in Hiphil וַיִּסְתֵּר & ne deleri sinas, *Fer. 18. v. 23.* pro וַיִּסְתֵּר & quod legitur *Nebem. 13. v. 14.* וַיִּסְתֵּר; sic וַיִּשְׁכַּח & oblivisceris, *Deut. 32. v. 18.* pro וַיִּשְׁכַּח, vel plene וַיִּשְׁכַּח, (*conf. paulò antè lit. B. num. 1*).

(e) Fit etiam interdum tūm Apocope, sine ן conversivo vel particula ך, tūm retractio ך & Accentus, sine hisdem; ut אֶרְבֶּה יִרְבֶּה multiplicabitur, Gen. 1. v. 22. אֶמְצֵא יִמְצֵא migrabit, Job. 20. v. 28. sic אֶשְׁכַּח יִשְׁכַּח speculabitur; אֶרְאֶה יִרְאֶה videbit, Exod. 5. v. 21. pro אֶרְאֶה יִרְאֶה; Sic אֶשְׂפֹּךְ יִשְׂפֹךְ & sparget, Jesh. 63. v. 3. ן non convers. אֶשְׂפֹּךְ יִשְׂפֹךְ & adspiciet, Mich. 4. v. 11. conf. sup. lit. B. I. Sic אֶהְיֶה יִהְיֶה fit, erit, Gen. 1. v. 13. pro אֶהְיֶה יִהְיֶה; & cum ן non conversivo אֶהְיֶה יִהְיֶה & erit, quiescente ך.

sec. Reg. 2. Memb. II. פָּרַח Psal. 69. v. 26. וַיִּחַי Deut. 33. v. 6. *vives*, pro וַיִּחַי ; פָּרַח , Psal. 119. v. 175. (conf. de his duobus Verbis, præced. Memb. II. num. 1. & Reg. 10. Memb. III. num. 3. lit. β . de וַיִּחַי pro וַיִּחַי). Praformativa in his recipit tunc, ut וַיִּחַי ero, Hose. 13. v. 14. Sic & cum וַיִּחַי con. וַיִּחַי Psal. 69. v. 12. Singularis anomaliz apocope est in וַיִּחַי eris, Ecclef. 11. v. 3. à Rad. וַיִּחַי , ita ut in fine sit paragogicum, & וַיִּחַי per apocopen pro וַיִּחַי , al. est forma Syriaca. Sic in Niphal, וַיִּחַי relegitur, pro וַיִּחַי ; וַיִּחַי deletur, Psal. 109. v. 13. pro וַיִּחַי (alternante - pro-). וַיִּחַי & fiet, Esth. 7. v. 2. (non converso). In Piel, וַיִּחַי obtegas, Nehem. 4. v. 5. pro וַיִּחַי ; וַיִּחַי expectabis, Job. 3. v. 9. pro וַיִּחַי ; וַיִּחַי nudabis, Psal. 141. v. 8. pro וַיִּחַי . In Hiphil, וַיִּחַי dominari faciet, Ies. 41. v. 2. וַיִּחַי alliciet, Gen. 9. v. 27; וַיִּחַי percutiet, Hof. 6. v. 1. Conf. sup. lit. β .

Annot. II. In Imperativis Piel, Hiphil, & Hithpaël, tertia Radicalis, cum præcedente suo interdum abjicitur; ut, in Piel, וַיִּחַי recte, Psal. 119. v. 8. pro וַיִּחַי וַיִּחַי file, Amos 6. v. 6. pro וַיִּחַי ; וַיִּחַי præcipe, Num. 5. v. 2. pro וַיִּחַי . In Hiphil, cum וַיִּחַי vel וַיִּחַי , וַיִּחַי defisse, Deut. 9. v. 14. pro וַיִּחַי sic, וַיִּחַי multiplica, Psal. 51. v. 4. pro וַיִּחַי pro וַיִּחַי ascendere fac, deduc, Exod. 33. v. 12. cum - pro - ob Gutturalem, pro וַיִּחַי sic וַיִּחַי respice, defisse à me, Psal. 39. v. 14. pro וַיִּחַי cum - pro-. E defectiva primâ, post apocopen monosyllaba fiunt hac duo, וַיִּחַי percute, 2. Reg. 6. 18. pro וַיִּחַי , quod legitur Ezech. 6. v. 11. וַיִּחַי inclina, Psal. 17. v. 6. pro וַיִּחַי , quod legitur Dan 9. v. 18. In Hithpaël וַיִּחַי agrotum age, 2. Samuel. 13. 5. pro וַיִּחַי ; sic וַיִּחַי & contendens, Deut. 2. v. 24. ab וַיִּחַי . (De 4. verbis Regularibus in hac anomalia, V. Annot. 1. seq. Reg.).

REG. XXXIV. De Anomalia tertiae Radicalis crescentis à fine. (Conf TAB. STNOPT. p. 120.)

Tertia Radicalis, (voce à fine crescente),

Memb. I. abjicitur cum puncto præcedaneo, tum

tum (α) ante affirmativas Verborum וְ & וְ ,
inque foeminino & plurali Participiorum, ut & Nominum;

(1). In Kal, (Præterito), ut וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי . Ex eadem
forma, $\text{נָ$ paragogicum habet וְיָלַדְתִּי Jef. 28. v. 12. De regularibus
 וְיָלַדְתִּי , וְיָלַדְתִּי retractò accentu, V. inf. Annot. 1. De וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי
 וְ sic וְיָלַדְתִּי , V. inf. Except. 1. De וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי , V. Reg. 44. lit. e. (In
Futuro), וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי . Contracta hinc forma est infæminino,
 וְיָלַדְתִּי eris, Nabum. 3. v. 11. pro וְיָלַדְתִּי , (aliouin de forma illa
Mascul. V. Reg. 33. Annot. 1. lit. b). (In Imperativo), וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי .
Singular e hic est וְיָלַדְתִּי vomite, Jer. 25. v. 27. (quasi à קִיחַ) pro וְיָלַדְתִּי ,
à קִיחַ. De formis וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי , וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי ,
 וְיָלַדְתִּי , וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי ; conf. Reg. 29. Memb. I. num. 2. (In Participio),
 וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי . Sic וְיָלַדְתִּי existens, Exod. 9. v. 3. (De וְיָלַדְתִּי mu-
tato, ut וְיָלַדְתִּי , וְיָלַדְתִּי , וְיָלַדְתִּי , V. seq. Except. 1. De וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי , V.
Reg. 35). Sic in plurali וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי ; hinc assumptò נָ ,
exigentes, Nebem, 5. v. 7. pro וְיָלַדְתִּי quod legitur Neb. 5. v. 10. 11. Sic &
fæm. plur. גִּלְתִּי.

(2). In Niphal (Præterito), ut וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי . Hujus
formæ etiam est וְיָלַדְתִּי irâ accensi sunt, Cantic. 1. v. 7. pro וְיָלַדְתִּי vel
 וְיָלַדְתִּי , conf. Reg. 30. (si autem ex חרר deducatur, V. Reg. 41. Annot.
1. b. a. fine). De וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי , V. seq. Except. 1. De וְיָלַדְתִּי percussi
sunt, Job. 30. v. 8. pro וְיָלַדְתִּי , V. seq. Except. 3. (In Futuro) וְיָלַדְתִּי pro
 וְיָלַדְתִּי . Unum hic est cum - pro., וְיָלַדְתִּי impellentur, Jerem. 23. v. 12.
pro וְיָלַדְתִּי . (In Imperativo) וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי . Sic - pro Chirek
ob indageffabilem, וְיָלַדְתִּי tollimini, Num. 16. v. 24. Unum hic repe-
ritur cum characteristica Præteriti præter morem, וְיָלַדְתִּי & וְיָלַדְתִּי
adungi-
mini, adharete, Jer. 50. v. 5. pro וְיָלַדְתִּי à Rad. לָחַץ. (In Participio),
 וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי , וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי . Singulare hic est ex anom-
liâ prima Radicalis וְיָלַדְתִּי , וְיָלַדְתִּי , וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי , וְיָלַדְתִּי ,
pro וְיָלַדְתִּי , conf. Reg. 37. Memb. IV. sic & masc. constructum וְיָלַדְתִּי ,
Zephan. 3. v. 18. pro וְיָלַדְתִּי , (וְיָלַדְתִּי).

(3). In Piel (Futuro), ut וְיָלַדְתִּי pro וְיָלַדְתִּי ; unde exclu-
sò Da-

sò Dagescb, דָּגֶשׁבְּ defunctis, Numer. 34. v. 7. pro דָּגֶשׁבְּ. De וַיִּהְיוּ
 projecerunt, Thren. 3. v. 53. pro וַיִּהְיוּ, & sic וַיִּהְיוּ Joel. 3. v. 3. V. Reg. 31.
 Memb. III 2. De וַיִּהְיוּ pro וַיִּהְיוּ, V. seq. Except. 3. (In Impera-
 tivo) וַיִּהְיוּ; & exidente Dagescb, unum reperitur penacutum, וַיִּהְיוּ
 nudate, Psal. 137. v. 7. De וַיִּהְיוּ tollite, Prov. 26. v. 7. pro וַיִּהְיוּ. seq.
 Except. 1. (In Participio), Plur. וַיִּהְיוּ. Singulare hic est in statu
 regiminis וַיִּהְיוּ jaculantes, Gen. 21. v. 16. pro וַיִּהְיוּ ex וַיִּהְיוּ, conf.
 seq. Except. 2.

(4). In Pyal (Præterito), וַיִּהְיוּ; sic non compensatò Da-
 gescb, וַיִּהְיוּ visa sunt, Job. 33. v. 21. At compensatò Dagescb, וַיִּהְיוּ im-
 pelluntur, Psal. 36. v. 13. Et. chatuph pro. וַיִּהְיוּ finiantur, Psal. 72. v. 20.
 pro וַיִּהְיוּ operati sunt, Psal. 80. v. 11. pro וַיִּהְיוּ.

(5). In Hiphil (Præterito), וַיִּהְיוּ pro וַיִּהְיוּ. Hic in-
 terdum Præteriti affirmativa pluralis וַיִּהְיוּ per præcedens וַיִּהְיוּ sit
 mobilis, ad formam Chaldaicam; ut וַיִּהְיוּ liquefecerunt, Jos.
 14. v. 8. pro וַיִּהְיוּ. E deficiente prima וַיִּהְיוּ est וַיִּהְיוּ rixati sunt, Numer.
 26. v. 9. pro וַיִּהְיוּ. E primâ Rad. וַיִּהְיוּ oppræsserunt, Ezech. 22. v. 7.
 pro וַיִּהְיוּ. (In Futuro), וַיִּהְיוּ pro וַיִּהְיוּ; & prima radicali וַיִּהְיוּ est
 וַיִּהְיוּ & ejaculati sunt, 2. Chron. 35. v. 22. pro וַיִּהְיוּ. (In Imperativo),
 וַיִּהְיוּ. Hujus forma est וַיִּהְיוּ facite silentium, 2. Reg. 2. pro וַיִּהְיוּ
 alternante. pro -. E prima Radicali וַיִּהְיוּ est וַיִּהְיוּ celebrate, Psal. 33.
 v. 2 pro וַיִּהְיוּ. (In Participio) וַיִּהְיוּ. Sic à prima Rad. וַיִּהְיוּ defici-
 ente, וַיִּהְיוּ qui declinat, Psal. 125. v. 5. A prima Rad. וַיִּהְיוּ eja-
 culantes, 1. Sam. 31. v. 3. וַיִּהְיוּ confitemur, 1. Chron. 29. v. 13.

(6). In Hophal (Futuro) וַיִּהְיוּ. E primâ וַיִּהְיוּ deficiente,
 וַיִּהְיוּ percutiemini, Jef. 1. v. 5. pro וַיִּהְיוּ. Sic וַיִּהְיוּ & cædebantur,
 Exod. 5. v. 14. Sic in Participio, וַיִּהְיוּ percussi, Exod. 5. v. 16. pro וַיִּהְיוּ.
 At in feminino, וַיִּהְיוּ contaminata, vel spectatu horrenda, Zephan. 3.
 v. 1. pro וַיִּהְיוּ.

(7). In Hithpaël, (Præterito), de וַיִּהְיוּ & confitebuntur,
 Numer. 5. v. 5. pro וַיִּהְיוּ V. Reg. 37. Annot. 3. (In Futuro), de
 וַיִּהְיוּ pro וַיִּהְיוּ V. Except. seq. 2. (In Imperativo) וַיִּהְיוּ.
 Eliditur hoc וַיִּהְיוּ ante וַיִּהְיוּ, sec. Reg. 28. Memb. III. in וַיִּהְיוּ purificate vos,

Jef. 1. v. 16. pro **הַתְּקַדְּרִי** (In Participio), **הַשְׁפִּיעַ** stupefcens, Gen. 24. 28. de **מְתוּמִים** confitentes, Neb. 9. 3. V. Reg. 37. Annot. 3. De **מְשַׁכְּמִים** pro-cumbentes, Ezech. 8. v. 16. composita formâ & Participio & Praterito, V. seq. Except. 2. De **מְשַׁכְּמִים** equalis est, Prov. 27. v. 15. compositam formam habente ex Niphal & Hitpaël, V. Reg. 43. lit. β.

Tum (β) ante quaecunque suffixum, (sive Pronominum, sive literarum paragog.); ut

(1). In Kal (Praterito), **עָשָׂה** fecit illud, Psal. 95. v. 9. pro **עָשָׂהוּ**; & alternante N pro abjiciendo, **הָ**, **קָמַנִי** obvenit mihi, Job. 4. v. 14. prout sapè **קָרַח** usurpatur pro **קָרַחָה**. Singulare est **תָּקְדוּם** (suspendunt eos), 2. Sam. 21. v. 12. pro **תָּקְדוּם** vel **תָּקְדוּם** & affixo **ם**. (In Futuro) **וְאֶכְרַתְּ** & comparavi eam, Hos. 3. v. 2. ab **כָּרַתְּ** & affixo **הָ** & Dagesch euphonico in **כ**: sic **וְיָקְרַח** obveniet tibi, 1. Sam. 28. 19. & **וְיָקְרַחָה** & affixo **הָ**. De **נִקְרַח**, **נִקְרַח**, **נִקְרַח**, cum affixo **ם**, V. Reg. 37. Memb. III. Sic cum paragogico, **וְעָשָׂה** factura sis, Ruth. 3. 4. pro **וְעָשָׂהוּ**. De **וְעָשָׂהוּ** ab **וְעָשָׂהוּ**; & **וְעָשָׂהוּ** & **וְעָשָׂהוּ**, V. inf. Except. 1. At (in Infinitivo) de terminatione **וְ**, manente ante suffixa, V. Reg. 48. Memb. V. Da **וְעָשָׂהוּ** pro **וְעָשָׂהוּ** V. Reg. 18. Memb. VIII. De **וְעָשָׂהוּ** vulnerarium, Psal. 77. v. 11. & Radic. **וְ**, terminationem hujus terr. Rad. **הָ** habente, V. Reg. 41. Annot. 3. Sic **וְעָשָׂהוּ** fieri illud, Ezech. 43. v. 18. Infin. Niphal cum sub **הָ** pro .. Et in Psal. **וְעָשָׂהוּ** affligi (vel affl. Etio) ejus, Psal. 132. v. 1. Aprima Rad. **הָ** est, **וְעָשָׂהוּ** in rixando ipsum, Psal. 60. v. 2. (In Participio), **וְעָשָׂהוּ** videns me, Job. 7. v. 8. Gen. 16. v. 13. 14. pro **וְעָשָׂהוּ**; & pro eodem **וְעָשָׂהוּ** Jef. 47. v. 10. (At Nomen est **וְעָשָׂהוּ** visio, Gen. 16. v. 13. & retractio Accentu **וְעָשָׂהוּ** Job. 33. v. 21. & 1. Sam. 16. v. 12. forma **וְעָשָׂהוּ** conf. Reg. 11. Memb. II. 3. β.

(2). In Piël (Praterito), **נָשִׁי** oblivisci fecit me, Gen. 41. v. 51. pro **נָשִׁי**, alternante in super - pro **נָשִׁי** sub **הָ**. (In Futuro) de **וְעָשָׂהוּ** assimilabitur, Jef. 40. v. 25. pro **וְעָשָׂהוּ**; sic **וְעָשָׂהוּ** & **וְעָשָׂהוּ** operuerunt eos, Exod. 15. v. 5. pro **וְעָשָׂהוּ**, V. seq. Except. 1. Singularis anomalia sunt **וְעָשָׂהוּ** irrigabo te, Jef. 16. v. 9. pro **וְעָשָׂהוּ** & Radic. **וְ**, (scil. mediâ Radic. in **וְ** mutata, & tertiâ Radic. **הָ**, (aliàs abji-

abjiciendâ), in ו, sec. seq. Except. 2.ª autem pro - ob retractum Accentum); in כלה consumam te, Exod. 33. v. 3. pro אכלה à Radic. כלה, alternante - pro -, & excidente Dagesch è ל schvato. De אהבה celebrabo eum, Psal. 28. v. 7. pro אהבי, & sic יאהבו celebrabunt te, Ps. 45. v. 18. pro יאהבך, characteristicam simul Conjugationis & Temporis habentibus, V. Reg. 37. Memb. IV. fine.

(3). In Hiphil (Praterito), הפדה redimi curavit eam, Exod. 21. v. 8. pro הפדנה. Sic השיה oblivisci fecit eam, Job. 39. v. 20. pro השיהה, à Radic. שיה. (In Futuro), cum i paragogico est תמורו mœrore afficietis, Job. 19. v. 2. à prima Radic. י, pro תמורה, conf. simil. plura, seq. Except. 1. ויעל Ef. 3. ויעלה & obtulit illum, 1. Sam. 7. pro ויעלהו. (In Imperativo) à primâ Rad. י est הורי doce me, Ps. 27. v. 11. pro הורי. (In Participio) מורו mœrore afficientes te, Jes. 51. v. 32. à מורו & affixo ו; sic מורו opprimentes te, Jes. 49. v. 26. à Rad. מורו. In feminino singulari reperitur מעלה ascendere faciens, Lev. 11. v. 3. pro מעלהו à מעלה.

(Quod aliàs rationem affixorum in hujus quoque Anomalia Verbis attinet, petatur è Cap. VII. Reg. 48. & 49.)

Exceptiones ad hoc Memb. I.

Litera ה abjicienda per hanc Regulam, mutatur interdum in literam cognatam וי mobilem; ut

(1). In ו, הסיו considerunt, Deut. 32. v. 37 pro הסיו (ob retractum Accentum: in - mutatio); sic ישיחו tranquillati sunt, Psal. 122. v. 6. Job. 12. v. 6. (ubi sine acc. distinct.) pro ישיחו, & declinarunt, Psal. 73. v. 2. ישיחו extensum sunt, Num. 24. v. 6. pro ישיחו, & tollite, Prov. 26. v. 7. pro ישיחו (ejecto insuper Dagesch); sic ישיחו querite, Jes. 21. v. 12, pro ישיחו (posteriori enim Schva pereunte, prius redit). De ותיב vel ותיב venite, pro ותיבו, V. Reg. 29. Memb. I. n. 2. sic ותיבו assimilabitis me, Jes. 40. v. 25. Specialis anomalia est ותיבו operuerunt eos, Exod. 15. v. 5. pro ותיבו, (nempe ejecto Dagesch è ו schvato, & alternante - pro ו, & ו, pro ו, quoa aliàs sæpè usurpatur pro ו). Sic cum

in paragogico, & sic Accentu ad ult. transeunte, *יִשְׁבִּיב* bibent, Ps. 78. 44. pro *יִשְׁבִּיבִי*; *יִשְׁבִּיבִי* confident, Psal. 36. v. 8. *יִשְׁבִּיבִי* videbunt, Jes. 26. v. 11. *יִשְׁבִּיבִי* & convenerunt, Jes. 41. v. 5. *יִשְׁבִּיבִי* quaritis, Jes. 21. v. 12. Et cum tunc loco *יִשְׁבִּיבִי* augebuntur, Deut. 8. v. 13. pro *יִשְׁבִּיבִי* explebuntur, Psal. 36. v. 9. Sic in Hiphil à prima Rad. *יִשְׁבִּיבִי* & mærore afficietis, Job. 19. v. 2. pro *יִשְׁבִּיבִי*. Sic rarius ante Affixa mutatur *יִשְׁבִּיבִי* abjiciendum in *יִשְׁבִּיבִי* quiescens, ut *יִשְׁבִּיבִי* & humiliavi eam, Gen. 16. v. 6. pro *יִשְׁבִּיבִי*; *יִשְׁבִּיבִי* viros nos faciet, Hos. 6. v. 2. *יִשְׁבִּיבִי* vivifica illud, Habac. cap. 3. v. 4. pro *יִשְׁבִּיבִי* à regulari *יִשְׁבִּיבִי*. Pariter in Fœminino Participiorum, in quibus tunc interdum dagellatur, præmisso sibi Chirek loco Schva; ut *יִשְׁבִּיבִי* stens, Thren. 1. v. 16. pro *יִשְׁבִּיבִי*; *יִשְׁבִּיבִי* fructificans, Psal. 128. v. 3. *יִשְׁבִּיבִי* speculans, Prov. 31. 27. *יִשְׁבִּיבִי* tumultuans, Prov. 7. v. 11. Et in Plur. *יִשְׁבִּיבִי* ventura, Jes. 41. v. 23. pro *יִשְׁבִּיבִי* ex *יִשְׁבִּיבִי*. Sine Dagesch autem si sit *יִ*, servatur; ut *יִשְׁבִּיבִי* quasi velata, Cant. 1. v. 7. Denique crescente voce per *יִ* paragog. *יִ* mutatur in *יִ*; ut *יִשְׁבִּיבִי* tumultuabor, Psal. 77. v. 4. pro *יִשְׁבִּיבִי*; sic semel cum affixo, *יִשְׁבִּיבִי* obveniet mihi, Job. 3. v. 25. & *יִשְׁבִּיבִי* affixo *יִ*. A *יִ* portio, est *יִ* & *יִ* & *יִ* & *יִ*.

(2). In *יִ*, ut *יִשְׁבִּיבִי* jaculantes, Gen. 21. v. 16. (Particip. Piel, in constr. plur. à Rad. *יִשְׁבִּיבִי*, pro *יִשְׁבִּיבִי* & *יִשְׁבִּיבִי*). Sic derivata à *יִשְׁבִּיבִי* pro *יִשְׁבִּיבִי*, conf. seq. Memb. II. n. 2. Sic derivata à *יִשְׁבִּיבִי*; ut *יִשְׁבִּיבִי* tranquilla, (ut & ipsum Mascul. *יִשְׁבִּיבִי*); *יִשְׁבִּיבִי* tranquillitas, à quo cum affixo, *יִשְׁבִּיבִי* in tranquillitate mea, Psal. 30. v. 7. (facta nimirum syncope ultimi *יִ* in *יִ* mutandi, pro *יִשְׁבִּיבִי*, conf. Reg. 46. Memb. I. quod est pro *יִשְׁבִּיבִי*); sic derivata à *יִשְׁבִּיבִי*, *יִשְׁבִּיבִי* superbia; à *יִשְׁבִּיבִי* Dux, *יִשְׁבִּיבִי* & *יִשְׁבִּיבִי* extremitates, & *יִשְׁבִּיבִי*, constructè *יִשְׁבִּיבִי*; à *יִשְׁבִּיבִי*, *יִשְׁבִּיבִי* sentella; sic derivata à *יִשְׁבִּיבִי* fissura, & constructè *יִשְׁבִּיבִי*. Sed à Rad. *יִשְׁבִּיבִי*, in Praterito Hithpaël, duplicatur *יִ*, mutatio tunc prior *יִ* in *יִ*, & posteriori *יִ* servante ordinariam anomaliam, ut *יִשְׁבִּיבִי* procubuit, pro *יִשְׁבִּיבִי*, *יִשְׁבִּיבִי* incurvasse, Deut. 4. v. 19. Sic *יִשְׁבִּיבִי* & *יִשְׁבִּיבִי*, pro quo etiam est *יִשְׁבִּיבִי*, de quo V. Reg. 33. Annot. 1. a. Singulari anomaliâ formam compositam habet.

habes è Praterito & Particip. Hitbpacl, כַּשְׁתַּחֲוִיחָם procumbentes, Ezech. 8. v. 16. In Futuro וַיִּשְׁתַּחֲוּ & procumbent adorando, Gen. 27. v. pro וַיִּשְׁתַּחֲוּ; וַיִּשְׁתַּחֲוּ & adoraverunt, Gen. 43. & 1. Reg. 9. (De apocope tertia Radicalis ה in hoc Verbo, V. Reg. 33. Annot. I. lit. a).

(3). In N; quod interdum fit per confusionem hujus anomalie cum tertia Radicali נ, ut נִכְרְסוּ perculsi sunt, Job. 30. v. 8. pro נִכְרְסוּ; & נִכְרְסוּ occultè perpetrarunt, 2. Reg. 17. v. 9. pro נִכְרְסוּ.

Memb. II. mutatur, (1) in ה præcedente :, in quavis Conjugatione), nimirum ante ה fœmin. Præteriti; ut נִכְרְסָה pro נִכְרְסָה; sic Niph. נִכְרְסָה, (& cum Gutturali, נִכְרְסָה facta est, Deut. 17. v. 4. pro נִכְרְסָה; & deficiente prima, נִכְרְסָה & infons erit, Num. 5. v. 28. & retractò accentu, נִכְרְסָה & mundata erit, Jesh. 3. v. 26.); sic גִּלְתָּה, גִּלְתָּה pro גִּלְתָּה, הִתְגַּלְתָּה, הִתְגַּלְתָּה. Exc. (a) Pro hac tertiâ Radicali ה in ה mutanda, rariùs assumitur cognatum י, ut יִסְרָהוּ speravit (sc. anima mea), pro חִסְרָה, (ob retractum accentum, : in - transeunte, sec. Reg. 10). (β) Certa quædam Verba, tertiam hanc Radicalem ה, ante ה fœm. abjiciunt, & ה istud servile Fœmininum mutant in ה, (retrocedente - sec. Reg. 14. Memb. III). ut עָשָׂה fecit, Lev. 25. v. 21. pro עָשָׂה. Huc pertinet קָרַח obvenit, vel obveniet, Deut. 31. v. 29 cum epenthesi Litera נ, pro קָרַח; conf. Reg. 35. Singulari anomaliâ dicitur, וַיִּדַּבֵּר illa, Exod. 1. v. 16. fœmin. pro וַיִּדַּבֵּר. De וַיִּדַּבֵּר extulit se, pro וַיִּדַּבֵּר, V. inf. Annot. I. Sic in Hiphil וַיִּרְצֵת & acquiescet, Lev. 26. v. 34. pro וַיִּרְצֵת; וַיִּרְצֵת fatigavit, Ezech. 24. v. 11. pro וַיִּרְצֵת (= insuper pro Chirek alternante). Conf. Regul. 35. (α) In Hophal וַיִּגְדַּל pro וַיִּגְדַּל deportabitur, Jerem. 13. v. 19. Hujus etiam forma est cum י pro, chatuph, insuperque ה paragogic, וַיִּגְדַּל deducta est, Nabum. 2. v. 7. pro וַיִּגְדַּל.

(2). In י, nimirum ante ה & נ Præteriti, & Futuri ac Imperativi; quod י tunc quiescit (α) in

Præterito Kal, in Chirek; ut *בָּרַחְתָּ* pro *בָּרַחְתָּ*; sic in Plur. *הִיָּסְתָּ*, *הִיָּסְתָּ*. At *שָׁרַח* pro *אָשְׁרַח*, servat hic analogiam, ut *שָׁלַחְתָּ* quicvi, Job. 3. v. 27. quasi compositâ formâ *שָׁלַחְתָּ*, conf. superius Memb. 1. Except. 2. (De regulari *בָּרַחְתָּ*, V. inferius Annot. 1). Sic in Plurali *בָּרַחְתָּ* pro *בָּרַחְתָּ*. E formâ tertia Radic. N est, *אָנַחְנוּ* venimus, Jerem. 3. v. 22. pro *אָנַחְנוּ* à Rad. *אָנַח*. In re-tiquarum autem Conjugationum Præteritis, illud quiescit plerumque in *י*, quandoque in Chirek; ut in Niphal *נָגַלְתָּ* & *נָגַלְתָּ*, & deficiente primâ *נָגַלְתָּ* & *נָגַלְתָּ* infons eris, Gen. 24. v. 8. à *נָגַח*; sic cum Gutturali, *נָגַחְתָּ* *נָגַחְתָּ* responsabo, Ezech. 14. v. 4. Sic in Plurali *נָגַחְתָּ* & *נָגַחְתָּ*. In Piel *נָקַחְתָּ*, & compensato Dageſch, *נָקַחְתָּ* ventilasti, Psal. 139. v. 2. Pro illo *נָקַחְתָּ* in *נָקַחְתָּ* sex-tabo te, i. e. uncò sexuplici extrabam te, Ezech. 39. v. 2. At *נָקַחְתָּ* depradatus sum, Jes. 10. v. 13. est pro *נָקַחְתָּ*, à Radic. *נָקַח*, nempe *נָקַחְתָּ* assumptum est pro Dageſch forti, (sec. Reg. 25. Memb. III. lit. γ), & alternat pro congeneri *נָקַח*, & *נָקַח* quiescit implicitè, pro *נָקַחְתָּ* *נָקַחְתָּ*. In Pyal, à Rad. *נָקַח*, reperitur *נָקַחְתָּ* pulcri-or factus es, Psal. 45. v. 3. (nempe locò Dageſch geminata sunt prima & secunda Radicalis, sec. Reg. 25. Memb. III. lit. δ. & sub prima *נָקַח*, alternat *נָקַח* pro *נָקַח*, estque adeò pro *נָקַח*, & hoc pro *נָקַח*). In Hiphil *נָקַחְתָּ* & *נָקַחְתָּ*: sic compensatâ primâ radicali, *נָקַחְתָּ* percussisti, Exod. 17. v. 5. pro *נָקַחְתָּ*: & è primâ Radicali *נָקַח*, *נָקַחְתָּ* docuisti, Psal. 119. v. 102. conf. Reg. 37. Memb. IV. (De *נָקַחְתָּ* & (ne) *נָקַחְתָּ* confringas, atteras, Prov. 24. v. 28. pro *נָקַחְתָּ* (compositâ forma ex פָּתַח & פָּתַח, V. Reg. 43. lit. α. & Reg. 41. Annot. 3). In Hophal, *נָקַחְתָּ*; & è primâ Radic. *נָקַח* percussus sum, Zach. 13. v. 6. pro *נָקַחְתָּ*. In Hithpaël *נָקַחְתָּ*. De *נָקַחְתָּ* incurvastis te, Deut. 4. v. 10. V. præced. Except. 2. in Memb. I. Nata. *נָקַחְתָּ* illud pro *נָקַחְתָּ* assumptum, sæpè perit in his Præteritis omnium Conjugationum; ut *נָקַחְתָּ* & *נָקַחְתָּ*, velis, 2. Sam. 15. v. 33. pro *נָקַחְתָּ*; (sic cum *נָקַחְתָּ* paragog. *נָקַחְתָּ* edificasti, 1. Reg. 9. v. 3). *נָקַחְתָּ* edificavi, 1. Reg. 8. v. 44. & semel abjectò posteriore, *נָקַחְתָּ*, Ibid. v. 48. Interdum est *נָקַחְתָּ* pro eodem *נָקַחְתָּ*, acceptos habebō, Ezech. 43. v. 27. Bis post *נָקַחְתָּ* illud repe-

reperitur: expressum in fine, וְיָדִיתָ & eris, 2. Sam. 14. v. 2. וַיַּעֲשֵׂהָ fecisti, Gen. 3. v. 13. (secunda pers. fam.). In Hiphil הִנְדִּיתָ, & pro Chirek, הִנְדִּיתָ fatigavi, Mich. 6. v. 3. pro הִנְדִּיתָ; & - pro Chirek הִנְדִּיתָ ostendam, Nab. 3. v. 5. De הִנְדִּיתָ & הִנְדִּיתָ V. Reg. 37. & 38. In Hophal הִנְדִּיתָ videre factus es, Deut. 4. v. 35.

(β) In Futuro & Imperativo cujuscunque Conjugationis, illud quiescit in ׀, sapè tum quoque excidente ׀; ut in Kal, הִנְדִּיתָ, in Niphal, הִנְדִּיתָ, & in Ent, הִנְדִּיתָ sient, Lev. 1. v. 2. (pro Chirek ob iudagesse); & excidente ׀ in Kal, הִנְדִּיתָ facient, Job. 5. v. 12. tum in ׀ muratò הִנְדִּיתָ acciderunt, Lev. 10. v. 19. In duobus insuper est Dagesch prater normam, הִנְדִּיתָ videbunt, Mich. 7. v. 10. הִנְדִּיתָ respondebunt, Jud. 5. v. 29. De הִנְדִּיתָ & exaltarunt se, pro הִנְדִּיתָ V. inf. Ann. I.

Annotationes ad Reg. 34.

Annot. (1). Quatuor ex hoc genere Verborum definunt in ׀ mappikkatum, & analogicè formantur; ut הִנְדִּיתָ, unde famin. הִנְדִּיתָ, Ezech. 31. v. 5. ׀ pro ׀. Sic הִנְדִּיתָ, Ezech. 31. v. 10. sic הִנְדִּיתָ, קָסָה, קָסָה, a quo הִנְדִּיתָ, Psal. 48. v. 6. retractò accentu; & הִנְדִּיתָ, Job. 26. v. 11. הִנְדִּיתָ pro הִנְדִּיתָ (conf. Reg. 40). Habac. 1. v. 5. Ad hunc modum est quadriliterum הִנְדִּיתָ, a הִנְדִּיתָ cunctatus est, Psal. 119. v. 60. הִנְדִּיתָ, Jud. 19. v. 8. & Jesh. 29. v. 9. הִנְדִּיתָ, Gen. 43. v. 9. Ultimam Futuri tamen formant hæc Verba in יָנִיתָ, & הִנְדִּיתָ, & exaltarunt se, Ezech. 16. v. 30. Hæc tria autem קָסָה, קָסָה, קָסָה, sequuntur hanc quoque formam tertia Radicalis ה, non mediæ geminata. De horum apocope ה in Futuro, V. Reg. 33. Annot. I. lit. β. fine.

Annot. (2). In Nominibus tertia Radicalis ה, ob præcedens Chirek, mutatur in ׀ quiescens; ut pro הִנְדִּיתָ (forma הִנְדִּיתָ) sit הִנְדִּיתָ, ubi tunc fulcrò ׀ Chirek longi pereunte,

unte, (sec. Not. 1. sup. p. 4.), ob subsequens י, fit forma קרי. Sic
 קרי pro בקרי del נקרי; at pro ריה est יי irrigatio. (De Fu-
 turo בקרי pro נקרי Hof. 13. v. 15. V. Reg. 33. 2. e). Præterea cum
 י illud, crescente voce, accipit Vocalem, præcedenti literæ
 dat Schva pro Chirek, ut א שבי, fit שביה captivitas; ab
 afflictio, fit שביה; א רחי, רחי maxilla ejus, & in Masc. רחי;
 conf. Reg. 46. Memb. VII. & Reg. 30. fine. De Partic. Pabul, ה in
 י mutante, ut ברי pro ריה, V. sup. Reg. 33. num. 6. Ita quædam
 Nomina, ut קסמי tegmen, א צפוי obsecratio, א כסה, א. Sic quo-
 que ante affirmativas Nominum י, & interdum ון & ו, & ון
 ה in י mutatur, ut בנן, עלין, כלין, alias abjicitur, ut
 קרות, רצון. Rarò in ו mutatur, ut ראה, ראה. At post
 ו vel ו, in formatione Nominis abjicitur tertia Radic. ו, ut
 אחר ulva, ab אחרה, א אtramentum, א ריה. Sic post - tunc
 ה abjicitur, & rejicitur ad primam radicalem, ut קיה א קו;
 extra קרי.

(Quomodo Verba, quorum simul media radicalis est ו, for-
 mentur, vide Reg. XXXVI. Annor. V.)

REG. XXXV. De Anomalia ה servilis ali- quando mutata in ת.

(α) In verbis, ה servilis affirmativa generis
 tœminini, interdum mutatur in ת, ad formam Chald.
 ut אבית abiit, Deut. 32. v. 36. pro אבית; & ושבית, Ezech.
 46. v. 17. pro ושבית à Rad. שוב. Nautem rejicit tunc interdum
 suum - ad præcedentem schvatam; ut וקראת & vocabit, Jof. 7. 14. pro
 וקראת; sic וקראת & peccavit f. Exod. 5. 16. Sic ab ו, ה וקראת,
 Lev. 26. v. 34. (At de וקראת obvenit, Deut. 31. pro וקראת, V. Reg. 34.
 Memb. II. Except. 2. De sec. pers. Faemin. וקראת vocabit, pro
 וקראת, Jer. 3. v. 4. V. Reg. 32. Ann. 1). Sic ab וקראת admirabile fuit, Psal. 118. 23.
 pro וקראת; & hinc cum ה paragog. post illud ה servile ex ה, ut
 וקראת admodum mirabilis fuit, 2. Sam. 1. v. 26. Sic ab וקראת val-
 de abscondidit, ה וקראת, Jof. 6. v. 16. וקראת, וקראת sanata est, Jer.

51. v. 9. (in quo \aleph , rejecta ad precedentem litteram suam vocali, implicitè quiescit, & \aleph affirm. generis mutatur in τ). Sic in Præter. Hophal, הִכַּת adducta est, Gen. 31. v. 11. pro הִכַּת אֶל Rad. בִּינָה. Speciali anomaliâ, in paucis foemininis Præteritorum, sumitur tunc Participiorum terminatio Foeminina η ; ut וְכָתַת & cautè egie, pro וְכָתַת, à Rad. כָּתַב; conf. Reg. 37. Memb. IV. וְשָׁכַח & oblivioni tradetur, pro וְשָׁכַח, Jes. 23. v. 15. Sic in foemin. Participiis, מְרַחֵם ascendere faciens, pro מְרַחֵם; sic מְשִׁיבָה restituens, recreans, Psal. 19. v. 9. קִימָה illustrans, ibid. v. 9. מוֹרֵעַ notum factum, Jes. 12. v. 5. pro מוֹרֵעַ; פֶּרַת fructificans, Gen. 49. v. 22. pro פֶּרַת. Sic חֶלֶת חֶלֶת agra amore, Cant. 2. v. 5. קַעֲוֶה perversum, Eccles. 1. v. 15. Particip. Psal.

(ב) Sic in Nominibus & Participiis legq. η mutatur in τ , in statu absoluto, בְּחֵרֶת hereditas, Psal. 16. v. 6. pro בְּחֵרֶת שְׂגֵת so-
mnus, Psal. 132. v. 4. חַטָּאת peccatum, Gen. 4. v. 7. עֲזָרָה auxilium, Psal. 60. v. 13. & 108, 12. וְזֶרַח canticum, Psal. 118. v. 14. Exod. 15. v. 2. Jes. 12. v. 2. חֶרֶם residuum, Jer. 48. v. 36. מָחָר crastinus dies, Num. 11. v. 32. (cum longo sub \aleph), Jon. 4. v. 7. Lev. 19. v. 6. מִרְאֵה mirabile, Psal. 118. v. 23. conf. insuper de hac terminatione η in statu Constr. Reg. 46. Memb. I. num. 3. Nota 3.

Quò pacto & aliàs η mutetur in τ , (1) ob accedens η paragog. V. de iii. parag. η Reg. 16. (2) In flexione Nominis in Numerum, aut statum vel affixum vel constructum, V. Reg. 46. Memb. I. num. 3. (3) In Præteritis Verborum ante Affixa, V. Reg. 49. (4) In Futuro & Infinitivo, η paragog. ante affixa, V. Reg. 16. Memb. II. num. 4).

REG. XXXVI. De Anomalia secunda Radicalis,
in recipiendi vocali. (Conf. & TAB.

SYNOPT. p. 120.)

Secunda Radicalis η , in omnibus Conjugationibus, ubique unâ cum puncto suo quocunque abjicitur, adeoque implicitè quiescit; unde

T

Memb.

[illegible]

*Annotationes ad hoc Memb. I. (1). In Præterito, duo pro
- habent; בֵּשׂת & אִר; duo, - pro, אִר & בֵּשׂת; duo item
- pro, אִר & בֵּשׂת; & quidem illorum duorum, ubique
retinetur; ut בֵּשׂת, Jerem. 50. v. 12. Sic בֵּשׂת, בֵּשׂת, בֵּשׂת.
(De Futuro אִר, V. seq. num. 2.) Sic ab אִר est אִר illuminati
sunt, 1. Sam. 14. v. 29. pro אִר. Hoc inicitur à אִר, אִר. boni
sunt, Cant. 4. v. 10. Sic אִר, אִר expressa sunt, Jof. 1. v. 6. alienati
sunt Psal. 58. v. 4. אִר Psal. 78. 30. Sic אִר venerunt, Jer. 27. 28. pro אִר.
Tercè*

Tfere verò istorum duorum, manet quidem ante ה, & ו, ut
 חָתָה Exod. 7. v. 21. חָתָה, Exod. 4. v. 9. sed ante ת & נ in - mutatur,
 ut חָתָה pro חָתָה (conf. Reg. 40). Sic cum ה paragog. חָתָה &
 morieris, Ezech. 28. v. 8. חָתָה Gen. 19. v. 19. pro חָתָה. Sic א
 וְלֵךְ Prov. 9. v. 12. Denique פָּח & פָּח, in reliquis personis,
 communem servant anomaliam, פָּחָה; פָּחָה; פָּחָה; פָּחָה.
 Porro singularia hic sunt, פָּחָה posuit mihi, Gen. 4. v. 25.
 cum - longo ante Makkaph, indicante id Metbog; cum aliis sit
 - chatuph, amissio per Makkaph accentu, seq. Reg. 12. Memb. II.
 Ad formam Chaldaicam est Fæmininum חָתָה & revertetur, E-
 zech. 46. v. 17. pro חָתָה. At - pro - habet ה fæmininum חָתָה &
 commorabitur, Zach. 5. v. 4. pro חָתָה. In חָתָה posuisti, Psal. 8. v. 7. pro
 חָתָה, א à fine redundat cum syncope lit. ה. Præter normam
 milra est חָתָה posui, Psal. 73. v. 28. pro חָתָה. in - resolvit חָתָה pa-
 fuerunt, Psal. 94. v. 15. & 73. v. 9. pro חָתָה, quod legitur, Exod. 33. v. 4.
 Chirek pro - habet חָתָה & crescitis, Malach. 4. v. 2. Cum synco-
 pe litera ח est חָתָה pernoctemus, Jud. 19. v. 13. pro חָתָה.

(2). In Futuro, interdum est pro ו; ut חָתָה rever-
 tentur, Gen. 18. Sub præformativis Verbi חָתָה semper est -
 (composita sic formâ cum primâ Radicali); ut חָתָה erube-
 scam, Jesh. 50. v. 7. quasi à חָתָה erubuit, & חָתָה exaruit: sic cum ה
 paragogico, חָתָה Jer. 17. v. 18. & sic consequenter in reliquis Per-
 sonis. (De formis cum ו conversivis, & retractis hinc Accentu, ac
 proinde in - chatuph, vel ob Gutturalem aut ר, in - mutatis, ut
 חָתָה pro חָתָה, חָתָה pro חָתָה; sic חָתָה, חָתָה, חָתָה, חָתָה,
 חָתָה, חָתָה, חָתָה, חָתָה, conf. Reg. 44. lit. ז. & Reg. 10. Memb.
 II. num. 2). De formis cum litera paragogica, ut חָתָה, Num. 32. v. 7. V. Reg. 48. Memb. I. Annot. De ultimâ
 plurali חָתָה pro חָתָה, V. inf. Ann. 3.

(3). In Imperativo & Infinitivo, pro ו habent, חָתָה
 revertere, Exod. 4. v. 19. חָתָה ad fugiendum, Deut. 4. v. 42. חָתָה curre,
 1. Sam. 20. & cujus verbi significatione reperitur חָתָה excurrendo,
 Ezech. 1. v. 14. formâ regulari, vel quasi cum tertiâ radicali ח con-
 fusâ.

tum (α) ante affirmativas Verborum י & י',
inque foeminino & plurali Participiorum, ut & Nominum;

(1). In Kal, (Præterito), ut גָּלְהוּ pro גָּלְהוּ. Ex eadem forma, נ paragogicum habet אָבִיךָ Jef. 28. v. 12. De regularibus גָּבְהוּ & גָּבְהוּ retractò accentu, V. inf. Annot. 1. De חָסִידוּ pro חָסִידוּ & sic נָסִידוּ, V. inf. Except. 1. De הָיָה pro הָיָה, V. Reg. 44. lit. e. (In Futuro), תִּגְדְּלֶנִּי pro תִּגְדְּלֶנִּי. Contracta hinc forma est infæminino, תִּהְיִי eris, Nabum. 3. v. 11. pro תִּהְיִי & תִּהְיִי, (aliouquin de forma illa Mascul. V. Reg. 33. Annot. 1. lit. β). (In Imperativo), גָּלְהוּ pro גָּלְהוּ. Singulare hic est קֹמִי te mite, Jer. 25. v. 27. (quasi à קָמָה) pro קָמָה, à קָמָה. De formis הָיָה pro הָיָה, הָיָה pro הָיָה, הָיָה pro הָיָה, הָיָה pro הָיָה, conf. Reg. 29. Memb. I. num. 2. (In Participio), גִּלְהָה pro גִּלְהָה. Sic הָיָה existens, Exod. 9. v. 3. (De הָיָה in mutato, ut הָיָה, הָיָה, הָיָה, V. seq. Except. 1. De הָיָה pro הָיָה, V. Reg. 35). Sic in plurali גִּלְהָה pro גִּלְהָה; hinc assumptò נ, נִשְׁאִים exigentes, Nebem. 5. v. 7. pro נִשְׁאִים quod legitur Neb. 5. v. 10. 11. Sic & fæm. plur. גָּלְהוּ.

(2). In Niphal (Præterito), ut נִגְלְהוּ pro נִגְלְהוּ. Hujus formæ etiam est נִגְלְהוּ irâ accensi sunt, Cantic. 1. v. 7. pro נִגְלְהוּ vel נִגְלְהוּ, conf. Reg. 30. (si autem ex חָרָר deducatur, V. Reg. 41. Annot. 1. β. a. fine). De נִגְלְהוּ pro נִגְלְהוּ, V. seq. Except. 1. De נִגְלְהוּ percussi sunt, Job. 30. v. 8. pro נִגְלְהוּ, V. seq. Except. 3. (In Futuro) תִּגְלְהוּ pro תִּגְלְהוּ. Unum hic est cum - pro -, תִּגְלְהוּ impellentur, Jerem. 23. v. 12. pro תִּגְלְהוּ. (In Imperativo) תִּגְלְהוּ pro תִּגְלְהוּ. Sic -pro Chirek ob indageffabilem, תִּגְלְהוּ tollimini, Num. 16. v. 24. Unum hic reperiatur cum characteristica Præteriti præter morem, & adjungi-
mini, adharete, Jer. 50. v. 5. pro תִּגְלְהוּ à Rad. לָנַח. (In Participio), נִגְלְהוּ pro נִגְלְהוּ, נִגְלְהוּ pro נִגְלְהוּ. Singulare hic est ex anomaliâ prima Radicalis י, מַסְתָּה, Tobren. 1. v. 4. pro מַסְתָּה, in super pro י, conf. Reg. 37. Memb. IV. sic & masc. constructum מַסְתָּה, Zephan. 3. v. 18. pro מַסְתָּה, (מַסְתָּה).

(3). In Piel (Futuro), ut תִּגְלְהוּ pro תִּגְלְהוּ; unde exclu-
sò Da-

sò Dagescb, דגשב definiētis, Numer. 34. v. 7. pro דגשבו. De דגשב
 projecerunt, Ibren. 3. v. 53. pro דגשבו, & sic דגשבו Joel. 3. v. 3. V. Reg. 31.
 Memb. III 2. De דגשבו pro דגשבו, V. seq. Except. 3. (In Impera-
 tivo) דגשבו; & excidente Dagescb, unum reperitur penacutum, דגשבו
 nudate, Psal. 137. v. 7. De דגשבו tollite, Prov. 26. v. 7. pro דגשבו. seq.
 Except. 1. (In Participio), Plur. דגשבו. Singulare hic est in statu
 regiminis דגשבו jaculantes, Gen. 21. v. 16. pro דגשבו ex דגשבו, conf.
 seq. Except. 2.

(4). In Pyal (Præterito), דגשבו; sic non compensatò Dagescb,
 דגשבו visa sunt, Job 33. v. 21. At compensatò Dagescb, דגשבו im-
 pelluntur, Psal. 36. v. 13. Et chatuph pro דגשבו finiuntur, Psal. 72. v. 20.
 pro דגשבו operi sunt, Psal. 80. v. 11. pro דגשבו.

(5). In Hiphil (Præterito), דגשבו pro דגשבו. Hic in-
 terdum Præteriti affirmativa pluralis ו per præcedens ו fit
 mobilis, ad formam Chaldaicam; ut דגשבו liquefecerunt, Jos.
 14. v. 8. pro דגשבו. E deficiente prima ו est דגשבו rixati sunt, Numer.
 26. v. 9. pro דגשבו. E primâ Rad. ו, דגשבו oppresserunt, Ezech. 22. v. 7.
 pro דגשבו. (In Futuro), דגשבו pro דגשבו; & prima radicali ו est
 דגשבו & ejaculati sunt, 2. Chron. 35. v. 22. pro דגשבו (In Imperativo),
 דגשבו. Hujus forma est דגשבו facite silentium, 2. Reg. 2. pro דגשבו
 alternante pro -. E prima Radicali ו est דגשבו celebrate, Psal. 33.
 v. 2 pro דגשבו. (In Participio) דגשבו. Sic à prima Rad. ו defici-
 ente, דגשבו qui declinat, Psal. 125. v. 5. A prima Rad. ו, דגשבו eja-
 culantes, 1. Sam. 31. v. 3. דגשבו confitemur, 1. Chron. 29. v. 13.

(6). In Hophal (Futuro) דגשבו. E primâ ו deficiente,
 דגשבו percutiemini, Jesh. 1. v. 5. pro דגשבו. Sic ו דגשבו cadebantur,
 Exod. 5. v. 14. Sic in Participio, דגשבו percussi, Exod. 5. v. 16. pro דגשבו.
 At in feminino, דגשבו contaminata, vel spectatu horrenda, Zeph. 3.
 v. 1. pro דגשבו.

(7). In Hithpaël, (Præterito), דגשבו & confitebuntur,
 Numer. 5. v. 5. pro דגשבו V. Reg. 37. Annot. 3. (In Futuro), de
 דגשבו pro דגשבו V. Except. seq. 2. (In Imperativo) דגשבו.
 Eliditur hoc ה ante ו, sec. Reg. 28. Memb. III. in דגשבו purificate vos,
 Jesh. 1.

Jef. 1. v. 16. pro הִתְחַבֵּר (In Participio), שִׁשְׁפָּעִים stupefeciens, Gen. 24. 21. de סְתוּמִים confitentes, Neb. 9. 3. V. Reg. 37. Annot. 3. De שִׁשְׁפָּעִים pro-cumbentes, Ezech. 8. v. 16. composita forma è Participio & Praterito, V. seq. Except. 2. De fæminino שִׁשְׁפָּעִים equalis est, Prov. 27. v. 15. compositam formam habente ex Niphal & Hitbpaël, V. Reg. 43. lit. 8.

Tum (β) ante quaecunque suffixum, (sive Pronominum, sive literarum paragog.) ; ut

(1). In Kal (Praterito), עָשִׂיתָ fecit illud, Psal. 95. v. 9. pro עָשִׂיתָ; & alternante נ pro abjiciendo ה, וְהֵבֵנִי obvenit mihi, Job. 4. v. 14. prout sæpè נִפְרָא usurpatur pro קָרָא. Singulare est יָדוּם suspendunt eos, 2. Sam. 21. v. 12. pro יָדוּם vel יָדוּם & affixo ם. (In Futuro) וְנִסְתָּה & comparavi eam, Hof. 3. v. 2. ab אָתָּה & affixo ם. & Dagesch euphonico in כ: sic cum וְנִסְתָּה obveniet tibi, 1. Sam. 28. 10. & וְנִסְתָּה & affixo ך. De נִסְתָּה, נִסְתָּה, א, נִסְתָּה, cum affixo ם, V. Reg. 37. Memb. III. Sic cum paragogico, נִסְתָּה fa-tura sis, Ruth. 3. 4. pro נִסְתָּה. De נִסְתָּה ab אָתָּה; & נִסְתָּה א, נִסְתָּה, V. inf. Except. 1. At (in Infinitivo) de terminatione ך, manente ante suffixa, V. Reg. 48. Memb. V. De כְּוֹתֶךָ pro כְּוֹתֶךָ V. Reg. 18. Memb. VIII. De וְנִסְתָּה vulnerari moxum, Psal. 77. v. 11. & Radic. נִסְתָּה, terminationem hujus tert. Rad. ה habente, V. Reg. 41. Annot. 3. Sic cum נִסְתָּה fieri illud, Ezech. 43. v. 18. Infin. Niphal cum sub ה pro .. Et in Pyal נִסְתָּה affligi (vel affl. Etio) ejus, Psal. 132. v. 1. Aprima Rad. נ, est, נִסְתָּה in rixando ipsum, Psal. 60. v. 2. (In Participio), נִסְתָּה videns me, Job. 7. v. 8. Gen. 16. v. 13. 14. pro נִסְתָּה; & pro eodem נִסְתָּה Jef. 47. v. 10. (At Nomen est נִסְתָּה visio, Gen. 16. v. 13. & retractio Accentu נִסְתָּה Job. 33. v. 21. & 1. Sam. 16. v. 12. forma נִסְתָּה conf. Reg. 10. Memb. II. 3. 8.

(2). In Piel (Praterito), נִסְתָּה oblivisci fecit me, Gen. 41. v. 51. pro נִסְתָּה, alternante in super - pro Chirek sub כ. (In Futuro), de נִסְתָּה assimilabitur, Jef. 40. v. 25. pro נִסְתָּה; sic & נִסְתָּה operuerunt eos, Exod. 15. v. 5. pro נִסְתָּה, V. seq. Except. 1. Singularis anomalia sunt נִסְתָּה irrigabo te, Jef. 16. v. 9. pro נִסְתָּה & Radic. נִסְתָּה, (scil. mediâ Radic. in ' mutata, & tertiâ Radic. ה, (aliâs abji-

abjiciendā), in ך̄, sec. seq. Except. 2. autem pro - ob retractum Accentum); ך̄ confumam te, Exod. 33. v. 3. pro ך̄ a Radic. ך̄, alternante - pro -, & excidente Dagesch ך̄ schvato. De ך̄ celebrabo eum, Psal. 28. v. 7. pro ך̄, & sic ך̄ celebrabunt te, Ps. 45. v. 18. pro ך̄, characteristicam simul Conjugationis & Temporis habentibus, V. Reg. 37. Memb. IV. fine.

(3). In Hiphil (Praterito), ך̄ redimi curavit eam, Exod. 21. v. 8. pro ך̄. Sic ך̄ oblivisci fecit eam, Job. 39. v. 20. pro ך̄, a Radic. ך̄. (In Futuro), cum i paragogico est ך̄ mærore afficietis, Job. 19. v. 2. a prima Radic. ך̄, pro ך̄, conf. simil. plura, seq. Except. 1. ך̄ Efr. 3. & obtulit illud, 1. Sam. 7. pro ך̄. (In Imperativo) a prima Rad. ך̄ est ך̄ doce me, Ps. 27. v. 11. pro ך̄. (In Participio) ך̄ mærore afficientes te, Jes. 51. v. 32. a ך̄ & affixo ך̄; sic ך̄ opprimentes te, Jes. 49. v. 26. a Rad. ך̄. In fæminino singulari reperitur ך̄ ascendere faciens, Lev. 11. v. 3. pro ך̄ a ך̄.

(Quod aliàs rationem affixorum in hujus quoque Anomalia Verbi attinet, petatur è Cap. VII. Reg. 48. & 49.)

Exceptiones ad hoc Memb. I.

Litera ך̄ abjicienda per hanc Regulam, mutatur interdum in literam cognatam ך̄ mobilem; ut

(1). In ך̄, ך̄ confiderunt, Deut. 32. v. 37 pro ך̄, (ob retractum Accentum: in - mutato); sic ך̄ tranquilli, Psal. 122. v. 6. Job. 12. v. 6. (ubisine acc. distinct.) pro ך̄, & declinarunt, Psal. 73. v. 2. extensifunt, Num. 24. v. 6. pro ך̄; ך̄ tollite, Prov. 26. v. 7. pro ך̄ (ejecto insuper Dagesch); sic ך̄ quarite, Jes. 21. v. 12. pro ך̄ (posteriori enim Schva pereunte, prius redit). De ך̄ vel ך̄ renite, pro ך̄, V. Reg. 39. Memb. I. n. 2. sic ך̄ assimilabit me, Jes. 40. v. 25. Specialis anomalia est ך̄ operuerunt eos, Exod. 15. v. 5. pro ך̄, (nempe ejecto Dagesch ך̄ schvato, & alternante ך̄ pro ך̄, pro ך̄, quoa aliàs sæpè usurpatur pro ך̄). Sic cum

in paragógico, & sic Accentu ad ult. transeunte, שִׁבְּבוּ *bibent*, Ps. 78. 44. pro שִׁבְּבוּ; שִׁבְּבוּ *confident*, Psal. 36. v. 8. וִידְּבוּ *videbunt*, Jef. 26. v. 11. וַיִּבְּבוּ & *convenerunt*, Jef. 41. v. 5. וַיִּבְּבוּ *quaritis*, Jef. 21. v. 12. Et cum tunc loco וִיבְּבוּ *augebuntur*, Dent. 8. v. 13. pro וַיִּבְּבוּ; וַיִּבְּבוּ *explebuntur*, Psal. 36. v. 9. Sic in Hiphil à prima Rad. וַיִּבְּבוּ & *marore afficietis*, Job. 19. v. 2. pro וַיִּבְּבוּ. Sic rariùs ante Affixa mutatur הַבִּיבְּבוּ *quiescens*, ut וַיִּבְּבוּ & *humiliavi eam*, Gen. 16. v. 6. pro וַיִּבְּבוּ *viduifico illud*, Habac. cap. 3. v. 4. pro וַיִּבְּבוּ & *regulari*. Pariter in Fœminino Participiorum, in quibus tunc interdum dagessatur, præmissò sibi Chirek loco Schva; ut בִּיבְּבוּ *flens*, Thren. 1. v. 16. pro בִּיבְּבוּ; בִּיבְּבוּ *fructificans*, Psal. 128. v. 3. צִיבְּבוּ *speculans*, Prov. 31. 27. הַבִּיבְּבוּ *tumultuans*, Prov. 7. v. 11. Et in Plur. נִבְּבוּ *ventura*, Jef. 41. v. 23. pro נִבְּבוּ *ex* אֲתֵּרוֹת. Sine Dagesch autem si sic וִיבְּבוּ, servatur; ut כִּבְּבוּ *quasi velata*, Cant. 1. v. 7. Denique crescente voce per הַבִּיבְּבוּ *paragog.* הַבִּיבְּבוּ *mutatur in וִיבְּבוּ*; ut וַיִּבְּבוּ *tumultuabor*, Psal. 77. v. 4. pro וַיִּבְּבוּ; sic semel cum affixo וַיִּבְּבוּ *obveniet mihi*, Job. 3. v. 25. & וַיִּבְּבוּ & *affixo וִיבְּבוּ*. אֶחָד *portio*, est סְכוּת & סְכוּת & סְכוּת.

(2). In וִיבְּבוּ, ut וַיִּבְּבוּ *jaculantes*, Gen. 21. v. 16. (Particip. Piel, in constr. plur. à Rad. וַיִּבְּבוּ, pro וַיִּבְּבוּ & סְכוּת). Sic וַיִּבְּבוּ *pro וַיִּבְּבוּ*, conf. seq. Memb. II. n. 2. Sic derivata à שָׁלוֹה; ut שָׁלוֹה *tranquilla*, (ut & ipsum Mascul. שָׁלוֹה); שָׁלוֹה *tranquillitas*, à quo cum affixo וַיִּבְּבוּ *in tranquillitate meâ*, Psal. 30. v. 7. (factâ nimirum syncope ultimi ה in וַיִּבְּבוּ *mutandi*, pro וַיִּבְּבוּ, conf. Reg. 46. Memb. I. quod est וַיִּבְּבוּ *pro וַיִּבְּבוּ*, sic derivata à נָאִה & נָאִה *superbia*; & נָאִה *Dux*, & נָאִה & נָאִה *extremities*, & נָאִה & נָאִה *constructæ* & נָאִה & נָאִה *scintilla*, sic וַיִּבְּבוּ à וַיִּבְּבוּ *fissura*, & וַיִּבְּבוּ *constructæ*. Sed à Rad. וַיִּבְּבוּ, in Praterito Hithpaël, duplicatur הַבִּיבְּבוּ, mutatio tunc prioris ה in וִיבְּבוּ, & posterioris ה servante ordinariam anomaliam, ut וַיִּבְּבוּ *procubuit*, pro וַיִּבְּבוּ; וַיִּבְּבוּ *incurvastis*, Dent. 4. v. 19. Sic וַיִּבְּבוּ & וַיִּבְּבוּ, pro quo etiam est וַיִּבְּבוּ, de quò V. Reg. 33. Annot. 1. a. Singulari anomaliâ formam compositam habet.

babet è Praterito & Particip. Hitbpacl, מִשְׁפָּחוֹתָם *pròcumbentes*, Ezech. 8. v. 16. In Futuro וַיִּשְׁתָּחוּ & *procumbent adorando*, Gen. 27. v. pro וַיִּשְׁתָּחוּ; & וַיִּשְׁתָּחוּ & *adoraverunt*, Gen. 43. & 1. Reg. 9. (De apocope tertia Radicalis ה in hoc Verbo, V. Reg. 33. Annot. 1. lit. a).

(3). In N; quod interdum fit per confusionem hujus anomalix cum tertia Radicali נ, ut נִכְּחוּ *percutsi sunt*, Job. 30. v. 8. pro נִכְּחוּ; & וַיִּחַסְמוּ *occultè perpetrarunt*, 2. Reg. 17. v. 9. pro וַיִּחַסְמוּ.

Memb. II. mutatur, (1) in ה præcedente :, in quavis Conjugatione), nimirum ante ה foemin. Præteriti; ut גָּלְתָה *pro גָּלְתָה*; sic Niph. נִגְלַתָּה, (& cum Gutturali, נִעְשַׁתָּה *facta est*, Dent. 17. v. 4. *pro נִעְשַׁתָּה*; & deficiente prima, נִבְקַתָּה & *mundata erit*, Num. 5. v. 28. & retracto accentu, וְנִקְתָּה & *mundata erit*, Jesh. 3. v. 26.); sic גָּלְתָה, גָּלְתָה, גָּלְתָה *pro גָּלְתָה*, הִתְגַּלְתָּה. Exc. (α) Pro hac tertia Radicali ה in ה mutanda, rarius assumitur cognatum י, ut הִסְתָּה *esperavit* (sc. anima mea), *pro הִסְתָּה*, (ob retractum accentum, : in - transeunte, sec. Reg. 10). (β) Certa quædam Verba, tertiam hanc Radicalem ה, ante ה foem. abjiciunt, & ה istud servile Fœmininum mutant in ה, (retrocedente - sec. Reg. 14. Memb. III). ut עָשָׂה *fecit*, Lev. 25. v. 21. *pro עָשָׂה*. Huc pertinet קָרַח *obvenit, vel obveniet*, Dent. 31. v. 29. cum epenthesi Litera נ, *pro קָרַח*; conf. Reg. 35. Singulari anomaliâ dicitur, & וַיָּחִי *et vivat illa*, Exod. 1. v. 16. *foemin. pro וַיָּחִי*. De וַיָּחִי *extulit se*, *pro וַיָּחִי*, V. inf. Annot. I. Sic in Hiphil וַיִּרְצָה & *acquiescet*, Lev. 26. v. 34. *pro וַיִּרְצָה*; וַיִּרְצָה *fatigabit*, Ezech. 24. v. 11. *pro וַיִּרְצָה* (= *insuper pro Chirek alternante*). Conf. Regul. 35. (α) In Hophal הִגְלָתָה *pro הִגְלָתָה* *deportabitur*, Jerem. 13. v. 19. Hujus etiam forma est cum י *pro, chazuph, insuperque ה* *paragodic*, הִעֲלָתָה *deducta est*, Nabum. 2. v. 7. *pro הִעֲלָתָה*.

(2) In י, nimirum ante ה & נ Præteriti; & ה Futuri ac Imperativi; quod י tunc quiescit (α) in

Præterito Kal, in Chirek; ut *בָּלִיתָ* pro *בָּלִיתָ*, sic in Plur. *הָיוּ*, *הָיוּ*. At *שָׁרָה* pro *הָיָה* assumptō, servat hic analogiam, ut *הָיוּ* quicquid, *Job. 3. v. 27.* quasi compositā formā *הָיוּ* conf. superius Memb. 1. Exceps. 2. (De regulari *הָיוּ*, V. inferius Annot. 1). Sic in Plurali *הָיוּ* pro *הָיוּ*. E formā tertia Radic. N est, *אָמַנְנוּ* venimus, *Jerem. 3. v. 22.* pro *אָמַנְנוּ* à Rad. *אָמַן*. In reliquarum autem Conjugationum Præteritis, illud quiescit plerumque in *י*, quandoque in Chirek; ut in Niphal *נָגַלְתָּ* & *נָגַלְתָּ*, & deficiente primā *נָגַלְתָּ* & *נָגַלְתָּ* infons eris, *Gen. 24. v. 8.* & *נָקָה*; sic cum Gutturali, *נָשָׂא* responsabo, *Ezech. 14. v. 4.* Sic in Plurali *נָשָׂא* & *נָשָׂא*. In Piel *נָקַחְתָּ*, & compensato Dagesch, *נָקַחְתָּ* ventilasti, *Psal. 139. v. 2.* Pro illo est in *נָשָׂא* sextuplo te, i. e. uncō sextuplici extrabam te, *Ezech. 39. v. 2.* At *נָשָׂא* depraedatus sum, *Jes. 10. v. 13.* est pro *נָשָׂא*, à Radic. *נָשָׂא*, nempe assumptum est pro Dagesch forti, (sec. Reg. 25. Memb. III. lit. γ), & alternat pro congenere *נָשָׂא*, & ex *י* quiescit implicitē, pro *נָשָׂא* vel *נָשָׂא*. In Pyal, à Rad. *נָשָׂא*, reperitur *נָשָׂא* pulcrior factus es, *Psal. 45. v. 3.* (nempe locō Dagesch geminata sunt prima & secunda Radicalis, sec. Reg. 25. Memb. III. lit. δ. & sub prima *י*, alternat *י* chatnoph pro *י*, estque adeo pro *י*, & hoc pro *י*). In Hiphil *נָשָׂא* & *נָשָׂא* sic compensatā primā radicali, *נָשָׂא* percussisti, *Exod. 17. v. 5.* pro *נָשָׂא*: & è primā Radicali *י*, *נָשָׂא* docuisti, *Psal. 119. v. 102.* conf. Reg. 37. Memb. IV. (De *נָשָׂא* & (ne) confringas, atteras, *Prover. 24. v. 28.* pro *נָשָׂא* (compositā forma ex פָּתַח & פָּתַח, V. Reg. 43. lit. α. & Reg. 41. Annot. 3). In Hophal, *נָשָׂא*; & è primā Radic. *י*, *נָשָׂא* percussus sum, *Zach. 13. v. 6.* pro *נָשָׂא*. In Hithpael *נָשָׂא*. De *נָשָׂא* incurvastis te, *Deut. 4. v. 10.* V. preced. Except. 2. in Memb. I. Nata. illud pro *י* assumptum, sæpè perit in his Præteritis omnium Conjugationum; ut *נָשָׂא* & fuisti, veleris, 2. Sam. 15. v. 33. pro *נָשָׂא*; (sic cum *י* paragog. *נָשָׂא* edificasti, 1. Reg. 9. v. 3). *נָשָׂא* edificavi, 1. Reg. 8. v. 44. & semel abjectō posteriore, *נָשָׂא*, Ibid. v. 48. Interdum est pro eodem *י*, *נָשָׂא* acceptos habebō, *Ezech. 43. v. 27.* Bis post illud repe-

repe-

reperitur: expressum in fine, וְיָרִיתָ & eris, 2. Sam. 14. v. 2. וַיַּעֲשֵׂה fecisti, Gen. 3. v. 13. (secunda pers. fwm.). In Hiphil הִנֵּחֵתי & pro Chirek, הִנֵּחֵתִי fatigavi, Micha 6. v. 3. pro הִנֵּחֵתִי; & - pro Chirek וְהִנֵּחֵתִי & ostendam, Nah. 3. v. 5. De הִנֵּחֵתִי V. Reg. 37. & 38. In Hophal הִנֵּחֵתִי videre factus es, Deut. 4. v. 35.

(β) In Futuro & Imperativo cujuscunque Conjugationis, illud quiescit in ׀, sapē tum quoque excidente ׀; ut in Kal, תַּעֲלֶיךָ, in Niphal תַּעֲלֶיךָ, & in Ent. תַּעֲלֶיךָ fient, Lev. 1. v. 2. (pro Chirek ob iudageff.); & excidente ׀ in Kal, תַּעֲלֶיךָ facient, Job. 5. v. 12. tum in ׀ mutato תַּעֲלֶיךָ acciderunt, Lev. 10. v. 19. In duobus insuper est Dagesch prater normam, תַּעֲלֶיךָ videbunt, Micha 7. v. 10. תַּעֲלֶיךָ respondebunt, Jud. 5. v. 29. De תַּעֲלֶיךָ & exaltarunt se, pro תַּעֲלֶיךָ V. inf. Ann. I.

Annotationes ad Reg. 34.

Annot. (1). Quatuor ex hoc genere Verborum definunt in ׀ mappikkatum, & analogicè formantur; ut זָכָה, unde fæmin. זָכָה, Ezech. 31. v. 5. ׀ pro ה. Sic זָכָהוּ, זָכָהוּ Ezech. 31. v. 10. sic זָכָה, זָכָה, a quo זָכָהוּ, Psal. 48. v. 6. retracto accentu; & זָכָהוּ Job. 26. v. 11. זָכָהוּ pro זָכָהוּ (conf. Reg. 40). Habac. 1. v. 5. Ad hunc modum est quadriliterum זָכָהוּ, a quo זָכָהוּ cunctatus est, Psal. 119. v. 60. זָכָהוּ Jud. 19. v. 8. & Jef. 29. v. 9. זָכָהוּ, Gen. 43. v. 9. Ultimam Futuri tamen formant hæc Verba in זָכָהוּ, & זָכָהוּ exaltarunt se, Ezech. 16. v. 30. Hæc tria autem זָכָהוּ, זָכָהוּ, זָכָהוּ sequuntur hanc quoque formam tertiæ Radicalis ה, non mediæ geminatæ. De horum apocope ה in Futuro, V. Reg. 33. Annot. I. lit. β. fine.

Annot. (2). In Nominibus tertiæ Radicalis ה, ob præcedens Chirek, mutatur in ׀ quiescens; ut pro פִּירֶה פִּירֶה (forma פִּירֶה) fit פִּירֶה, ubi tunc fulcrum ׀ Chirek longi pereunte,

unte, (*sec. Not. I. sup. p. 4.*), ob subsequens י, fit forma קרי. Sic קרי pro קריה del קריה; at pro קריה est קרי irrigatio. (*De Futuro pro קריה Hof. 13. v. 15. V. Reg. 33. 2. e.*) Præterea cum illud, crescente voce, accipit Vocalem, præcedenti literæ dat Schva pro Chirek, ut à שבי, fit שביה captivitas; ab עני afflicto, fit עניה; à רחי, רחיה maxilla ejus, & in Masc. רחיה; conf. Reg. 46. Memb. VII. & Reg. 30. fine. De Partic. Pabul, ה in י mutante, ut גרלי pro גרלה, V. sup. Reg. 33. num. 6. Ita quædam Nomina, ut קסמי tegmen, אצפה obsecratio, א כסה. Sic quoque ante affirmativas Nominum י, & interdum ון & ו, ה in י mutatur, ut בנני, שלני, כלני; alias abjicitur, ut פרות, רצון, ריקן. Rarò in ו mutatur, ut באתה, נאתה. At post ו vel ו, in formatione Nominis abjicitur tertia Radic. ה, ut אולב ulva, ab אלה, קי atramentum, à ריה. Sic post - tunc ה abjicitur, & rejicitur ad primam radicalem, ut קיה à קו; extra קי.

(Quomodo Verba, quorum simul media radicalis est, formantur, vide Reg. XXXVI. Annot. V.)

REG. XXXV. De Anomalia ה fervilis aliquando mutata in ת.

(α) In verbis, ה fervilis affirmativa generis toeminini, interdum mutatur in ת, ad formam Chald. ut אבית abiit, Deut. 32. v. 36. pro אבית; & reversa est, Ezech. 46. v. 17. pro ושבית à Rad. שוב. N autem rejicit tunc interdum suum - ad præcedentem schvatam; ut וקראת & vocabit, Jesc. 7. 14. pro וקראת; sic וחסאת & peccavit f. Exod. 5. 16. Sic ab ה, הוץ, & volet, Lev. 26. v. 34. (*At de וקראת obvenit, Deut. 31. pro וקראת, V. Reg. 46. Memb. II. Except. 2. De sec. pers. Famin. וקראת vocabit, pro וקראת, V. Reg. 32. Ann. 1.*) Sic וקראת admirabile fuit, Psal. 118. 23. pro וקראת; & hinc cum ה paragog. post illud ה servile ex ה, ut וקראת admodum mirabilis fuit, 2. Sam. 1. v. 26. Sic ab וקראת valde abscondidit, וקראת, Jesc. 6. v. 16. וקראת sanata est, Jer.

51. v. 9. (in quo ^א, rejecta ad precedentem litteram suam vocali, impli-
citè quiescit, & ^ה affirm. generis mutatur in ת). Sic in Prat. Ho-
pbal, adducta est, Gen. 31. v. 11. pro הוֹכַחְתָּ אֶל רַדִּי בִּי. Speciali
anomalìa, in paucis foemininis Præteritorum, sumitur tunc Par-
ticipiorum terminatio Foeminina הָ; ut וְנִכְחַתְּ & caute egit,
pro וְנִכְחַחְתָּ, à Rad. נִכַּח; conf. Reg. 37. Memb. IV. וְנִשְׁכַּחְתָּ & obli-
vi tradetur, pro וְנִשְׁכַּחְתָּהוּ Jef. 23. v. 15. Sic in foemin. Participii, מַעֲרִיחָ
ascendere faciens, pro מַעֲרִיחָ; sic מְשִׁיבָה resiliens, rureans, Psal.
19. v. 9. מְשִׁיבָה illustrans, ibid. v. 9. מוֹרֵעַ notum factum, Jef. 12. v. 5.
pro מוֹרֵעָה; פִּרְתָּ fructificans, Gen. 49. v. 22. pro פִּרְתָּהּ. Sic אֹהֶבָה
agere amore, Cant. 2. v. 5. פֶּגַעָה perversum, Ecclesi. 1. v. 15. Parti-
cip. Psal.

(β) Sic in Nominibus & Participiis Teqq. מ. mutatur in ת. in statu absoluto, ת. hereditas, Psal. 16. v. 6. pro שנת. so-
minus, Psal. 132. v. 4. חטאת. peccatum, Gen. 4. v. 7. עזרת. auxilium, Psal.
60. v. 13. & 108. 12. זמרת. canticum, Psal. 118. v. 14. Exod. 15. v. 2. Jcf. 12. 2.
residuum, Jer. 48. v. 36. מחר. crastinus dies, Num. 31. v. 32. (cum
longo sub מ), Jon. 4. v. 7. Lev. 19. v. 6. נפלא. mirabile, Psal. 118. v. 23.
conf. insuper de hac terminatione ת. in statu Constr. Reg. 46. Memb. 1.
num. 3. Nota 3.

Quò pacto & aliàs ¶ mutetur in ¶, (1) ob accedens ¶ parag.
V. de tit. parag. ¶ Reg. 16. (2) In flexione Nominis in Numerum,
aut statum vel affixum vel constructum, V. Reg. 46. Memb. I. num.
3. (3) In Præteritis Verborum ante Affixa, V. Reg. 49. (4) In
Futuro & Infinitivo, ¶ parag. ante affixa, V. Reg. 16. Memb. II.
num. 4).

REG. XXXVI, De Anomalia secunde Radicalis,
in recipienda vocali. (Conf. & TAB.

SYNOPT. p. 120.)

Secunda Radicalis ¹, in omnibus Conjugationibus, ubique unâ cum puncto suo quocunque abjicitur, adeoque implicite quiescit; unde

T

Memb.

fusa. At per prosthesin literæ N, est נִרְדַּשׁ irritando, Jesh. 28. v. 28. pro נִרְדַּשׁ; quamvis Sixt. ab Am. derivatum velit ab obsoleto נִרְדַּשׁ in Anom. spec. p. 160.

(4). In Participio Præsenti hujus anomalix non tantum est -, sed sæpè etiam pro eo est -; ut וְיָגִיד *vigilans, Cant. 5. v. 2. מִתְּמַרְבֵּד moribundus, Jesh. 38. v. 1. Interdum pro eodem est -; ut וְיָאִיר & lucens, Prov. 4. v. 18. וְיָאִיר educens me, Psal. 22. v. 10; וְיָאִיר abripiens me, Psal. 71. 6. Plural. וְיָאִיר qui insurgentes sunt, 2. Reg. 16. v. 7. וְיָאִיר crubescen- tes, Ezech. 32. v. 30. Participium Pahlul (quod hic rarius occurrit), ha- bet analogum -, ut וְיָאִיר circumcissus, Jer. 9. v. 25. pro וְיָאִיר; sic וְיָאִיר in fæminino וְיָאִיר; è qua formâ semel reperitur - pro -, in fæminino וְיָאִיר compressum, Jesh. 59. 8. pro וְיָאִיר.*

Memb. II. In Conjug. Niphal, prima radicalis ubique assumit -, ut וְיָאִיר pro וְיָאִיר, (de - sub ג, V. Ann. 1.) sic in Fæmi- nino וְיָאִיר pro וְיָאִיר. Sed ante ת & א affirmativas Præ- teriti, pro illo - post primam radicalem assumi- tur -, tertiâ Radicali affectâ, ut וְיָאִיר, וְיָאִיר. Duo- tamen cum gemino Cholem reperiuntur, ut וְיָאִיר fastidio eri- tis, Ezech. 20. v. 43. וְיָאִיר disperseris, Ezech. 11. v. 17. Præterea Participia Niphal, pro - rarius habent -, ut וְיָאִיר obsessus, Ezech. 6. v. 12. וְיָאִיר perplexi, Exod. 14. v. 3. וְיָאִיר hostiliter pressa, Jesh. 1. v. 8. Sic rarissimè in Infinitivo Niphal, ut וְיָאִיר secundum- riturari, Jesh. 25. v. 10. pro וְיָאִיר. At cum cum ת fæmin. reperitur וְיָאִיר sparsum, 2. Sam. 18. v. 18. pro וְיָאִיר. De וְיָאִיר, וְיָאִיר, וְיָאִיר, V. Annot. 1.

Memb. III. In Hiphil, prima radicalis (1). assumit -, (de vocali longâ sub præform. V. Ann. 1.) ut וְיָאִיר pro וְיָאִיר; quod Chirek ante affirmativas ת, ה, & in plurali Parti- cipiorum, manet in variatum; ut וְיָאִיר, וְיָאִיר, וְיָאִיר; præter וְיָאִיר incitavit, 1. Reg. 21. v. 25. pro וְיָאִיר; sed ante גה Futuri, nec non in Imperativo & Infinitivo, ordina- riè transit - in וְיָאִיר, (et interdum וְיָאִיר, וְיָאִיר, וְיָאִיר)

הקקח, הקס, ubi cum י redundante est דקקס, Jerem. 44. v. 26. praestando : ob Gutturalem verò in - transit, ut קשע fac clausus, Jesh. 6. v. 10. cui simile est sub non Gutturale, קשב redit, Ezech. 21. v. 30. pro קשב. At in Infinitivo post כרב, semper est Chirek longum, ut in Verbis perfectis; ut קרי ad judicandum, pro קריי, conf. Reg. 18. Memb. V. II. sic קעיר in evigilando, Psal. 73. v. 20. Singulare est קננה ad agitandum, Jesh. 30. v. 7. pro קנניה cum ה paragog. & pro י ab הקי, & Accentu in ultimà. De הקקח pro הקיח ab הקי, V. Reg. 48. Memb. 11. Except. 2. circa finem.

(2). Interdum ubivis pro י assumit -, (tùm in Praeterito); ut קפר irritum fecit, Ezech. 17. v. 16. Quod pariter in femininò & Plurali invariatur manet, ut קפרי Jesh. 24. v. 5. קפרי Jerem. 6. v. 7. קפרי Jerem. 7. v. 26. sed ob sequentem Gutturalem vel י, in - muratur, ut קפרי pressit, Deut. 28. v. 25. קפר irritum reddidit, Gen. 17. v. 14. קפרי malefecit, Exod. 5. v. 23. pro קפרי vel קפרי, (conf. Reg. 2. lit. ג). (Tùm in Futuro), ut קפר irritum reddam, Judic. 2. v. 1. קפר amovebis, Job. 9. v. 34. קפרי reduces, Gen. 24. v. 8. קפרי malefaciet, Zephani. 1. v. 12. undè cum epenthese litera נ, קפרי florescet, Eccl. 12. v. 5. Sic ante י & י, קפרי Ezech. 44. v. 7. קפרי Jesh. 11. v. 9. קפרי Sam. 10. וקפרי & doluerunt, Hof. 8. v. 10. Retracto Accentu, - ultime syllaba in his mutandum esse in -, constat è Reg. 44. lit. ג. & Reg. 10. Memb. II. n. 2. ut קקס Neb. 9. v. 8. קקס & posuit Gen. 4. v. 15. קקס Jud. 6. v. 32. קקס Psal. 104. v. 20. Sed ob Gutturalem vel י, in (-) mutatur, ut קקס; קקס malefaciemus, Gen. 19. v. 9. קקס & removit, Gen. 38. v. 14. קקס & contestatus es. Nehem. 9. v. 29 sic קקס Zach. 3. v. 6. קקס Hagg. 1. v. 14. קקס Reg. 16. v. 25. קקס Reg. 14. v. 9. In uno, non Gutturale accipit - pro י, קקס ne pernoctare, Judic. 19. v. 21. & קקס (sine י) Job. 17. v. 2. Bù contrà hic est, pro - י, קקס & doluit, 1. Sam. 31. v. 3. & 1. Chron. 10. 3. Sic in Imperativo cum ה paragog. קקרי irritum fac, 1. Reg. 15. v. 19. Sapius autem Chirek habet Imperativus cum ה paragogico, ut קקריה evigila קקריה expurgare, Psal. 35. v. 26. (Tùm in Participio); ut קקרי Jesh. 44. v. 25. & ob Gutturalem -, קקרי Jesh. 9. v. 17. (3). Ante י & י affirmativas.

Præteriti tertia radicalis afficitur ו, primâ - vel Chirek affectâ, ut והקצתו, והקצתו, והקצתו & *introducâ eum*, Num. 14. v. 24. at cum redundante & deficiente Cholem, והקצתו quod *introducâ eum*, Cant. 3. v. 4. conf. seq. Annot. 4. Sic è terminatione -, והקצתו, והקצתו, והקצתו Numer. 16. v. 15. והקצתו Exod. 18. v. 23. conf. inf. Annot. 1. β. Interdum verò ante hoc ת & נ Præteriti Hiphil, (tertiâ Radicali Cholem suum dimittente), prima radicalis sumit regulare -, unde & characteristicâ ה tunc vocalem longam - retinet; ut והקצתו, והקצתו, והקצתו; sic והקצתו ejciam, Jerem. 16. v. 13. והקצתו agitaveris, Exod. 20. v. 25. והקצתו & irritum reddes, 2. Sam. 15. v. 34. cum ה redundante. (De והקצתו & benefaciam, Ezech. 36. v. 11. ג ויטב; טוב & ויטב; item de והקצתו & tranquille collocavi eos, à ויטב & ויטב, 1. Reg. 43. lit. a). Singulare hic est per syncopen tertia Radicalis ת cum servili ת, & addito ה paragog. והקצתו & interficies, Num. 14. v. 15. pro והקצתו; sic והקצתו interfeci, Hos. 9. v. 16. & cum syncope litera נ, והקצתו comparavimus, 2. Chron. 29. v. 9. Rarius pro hoc - alternat Chirek ante ת, & ה recipit suum -; ut והקצתו interfecistis, Num. 16. v. 14. pro והקצתו, sic והקצתו & interficietis, Exod. 1. v. 16. pro והקצתו; והקצתו & interfeci eum, 1. Sam. 17. 35. (chirek longo redundante pro brevi, pro והקצתו); sic והקצתו & occidam eam, Hos. 2. v. 3.

Nota adh. Memb. III. (a). In Conjugationis Hiphil Præterito interdum, semper verò in Imperativo, præformativa servilis ה sequentium Verborum, per aphæresin perit; ut והקצתו contendisti, Job. 33. v. 33. והקצתו consideravi, Dan. 9. v. 2. והקצתו pisonentur eos, Jer. 16. v. 16. pro והקצתו pone, Gen. 24. v. 2. והקצתו & Ezech. 21. v. 16. והקצתו pone, Prov. 27. 23. והקצתו pernoctâ, Jud. 19. v. 9. והקצתו Ruth. 3. v. 13. והקצתו pavete, Psal. 96. v. 9. והקצתו intellige, (cum ה paragog.) Psal. 5. v. 2. והקצתו loquere, Job. 12. v. 8. והקצתו loquimini, Jud. 5. v. 10. 1. Chron. 16. v. 9. Psal. 105. v. 2. והקצתו exulta f. Zach. 9. v. 9. והקצתו exultate, Psal. 118. v. 24. והקצתו canite, Psal. 118. v. 24. והקצתo judicate, Psal. 118. v. 24. והקצתo litiga, Psal. 118. v. 24. והקצתo gaudete, Psal. 118. v. 24. והקצתo nodellate, Jerem. 4. v. 3. Sic rarius in Infinitivo, ut והקצתו

in prodire ipsum, Job. 38. v. 8. à Radic. גִּיד prodire, גִּיד exultando, Prov. 23. v. 24. בִּדוֹן considerando, שִׁבְחִי propterea adponere me, i. e. ut ponam, Exod. 10. v. 2. pro הִשְׁבִּחְתִּי. Sic cum præfixis בִּ vel ל, ut לִבְדוֹן adjudicandum, pro לְהִבְדוֹן, & ita לְהִבְדוֹן, conf. alleg. loca, Reg. 18. Memb. VII. n. 2. fine. לְשִׁבְחִי loquendo, Psal. 119. 148.

(β) Singularia insuper sunt in Hiphil Futuro, אֶחָדָה dolebo, Jerem. 4. v. 19. pro אֶחָדָה cum ה paragog. & pro י. (De הִבְדוֹן à הִבְדוֹן, V. Reg. 48. Memb. I. Annot.) Præter morem hic reperitur ה paragog. in tertia personâ וְיַשְׁפֵּחַ accelerabit, Jerem. 5. v. 19. Cum deficiente י, habet י paragog. וְיַשְׁפֵּחַ dolebunt, Jef. 13. v. 8. & pro י, וְיַשְׁפֵּחַ modebunt, Psal. 109. v. 25. In Participio Hiphil terminationem ה pro ה, habent, מְשִׁיבַת restituens, Psal. 19. v. 8. מְשִׁיבַת illustrans, ibid. v. 9.

Annotationes ad tria illa Membra

Regule 36.

Annot. (1). De Præformativorum punctis.

In tribus enumeratis his Conjugationibus, præformativæ serviles omnes accipiunt, ad compensationem excidentis י; ut אֶקֶם, יִקֶּם, נִקֶּם, בִּקֶּם, אֶקֶם, יִקֶּם, נִקֶּם, בִּקֶּם: nisi quod in Præterito & Participio Hiphil, habent י; ut אֶקֶם, יִקֶּם, נִקֶּם, בִּקֶּם &c. conf. Tab. Synops. Verb. Anom. In Futuro autem Imperativo & Infinitivo Niphal, præformativæ retinent punctum regulare; ut יִקֶּם pro יִקֶּם; sic אֶקֶם, יִקֶּם, נִקֶּם, בִּקֶּם; compensatione tamen ante indagabilem factâ, ut יִקֶּם (pro יִקֶּם) & illuxit, 2. Sam. 2. v. 32. sic יִקֶּם excitabitur, Zach. 4. v. 2. Unde in Infinitivo יִקֶּם ad illustrandum, Job. 33. 30. pro יִקֶּם forma אֶקֶם. Semel reperitur ב Præteriti Niphal cum י, ut יִקֶּם excitatus fuit, Zach. 2. v. 13.

Hæ autem servilium vocales longæ, (α) interdum resolvuntur iterum in analogas breves seq. Dagesch, nempe ה pro ה, ה pro ה, & quod in Hophal est, (V. inf.

n. paragog) non descendit. ut patet in Tab. Synopt. Verb. irreg. Except. (a) Cum à fine annectitur i paragog., (ubi descendit Accentus); vel praefigitur i conversivum Präteriti, (ubi per trajectionem descendit Accentus, sec. Reg. 10. Memb. III). ut à קָמוּ, יָקֻמוּ resurgent, 2. Sam. 22. v. 39. וְשִׁבוּךְ revertentur, Psal. 104. v. 29. וְשָׁכַן & ponent, וְיָתַח & quiescet, וְכִשְׁפָּה & pudefiet: quod interdum imitantur pauca alia; ut בִּיחַ spreuit, Jesh. 37. v. 22 famin. וְדָנְיָ denati sunt, Thren. 4. v. 18. וְרָשָׁן pauperantur, Psal. 34. v. 11. וְדָמְנוּ dormitabunt, Nabum 3. v. 18. וְקָפְזוּ titubant, Jesh. 28. 7. וְעָלְיוּ elati sunt, Psal. 131. v. 1. וְעָלְיוּ Thren. 4. v. 14. & Prov. 5. v. 6. וְלִיטְגוּ litigarunt, Gen. 26. v. 22. & Num. 20. v. 13. (β) In Imperativo Kal cum ה paragogico, quædam sunt modò millel, modò milra, ut שִׁיבָה revertere, Jer. 3. v. 12. & שִׁיבָה Num. 10. v. 36. quod sic quinques reperitur milra; & שִׁבָּה 2. Sam. 15. v. 27. וְעָזָה confringendo, Jesh. 24. v. 19. וְבָאָה veni, 1. Sam. 20. v. 21. וְבָאָה intrando, 1. Reg. 14. v. 12. וְקָמָה surge, Num. 10. v. 35. וְעִירָה & עִירָה evigila. Id imitatur ab Infinitivo Hiphil וְהִתְעַדָּה ad agitandum, Jesh. 30. v. 27. pro (וְהִתְעַדָּה). Sic cum affirmativis quædam; ut וְעִירָה & עִירָה evigila, Jud. 5. v. 12. וְשִׁבָּה revertere, Psal. 116. v. 17. Sic וְעָצוּ consilium capite, Jud. 19. v. 30. Conf. tamen Reg. 37 Ann. I. (γ) ה. Fœmininorum Participiorum est milra; ut וְקָמָה Participium Kal, וְקָמָה Partic. Niphal. Plura de Participiis, V. praced. Annot. I. fine. (Nota. Quod in hac Anomalia Verborum fiat retractio Accentus, & correptio vocalium ob i convers. V. Reg. 10. Memb. II).

Annot. (III.) Ultima Futuri Kal & Hiphil, ordinariè quidem terminatur in נָה, ut וְקָמָנָה; (& cum i in Kal pro i, ut וְהִתְעַדָּנָה & lumen receperunt, 1. Samuel. 14. v. 29. prout legendum hoc est secundum Masorethas; aliquin כתיב ibi habet per metathesin וְהִתְעַדָּנָה): sæpè tamen illa pluralis ultima definit in יָה, (נָה יָה), quemadmodum in secundà Radicali geminatà; quamobrem tunc etiam subpræformativà ה in : mutatur, ut וְשִׁבְיָה reverterimini, Ezech.

16. v. 55. pro תְּסִיבֶנָּה; sic תִּסְיָבֶנָּה dimovebuntur, Jesh. 54. v. 10. תִּסְיָבֶנָּה
 consolabunt, Jesh. 60. 8. Interdum excidente dento; ut תִּפְסָגֶנָּה di-
 spergentur, Zach. 1. 17. quod תִּפְסָגֶנָּה Zach. 13. 17. sic in Hiphil
 תִּפְסָגֶנָּה persprepent, Mich. 2. 12. pro תִּפְסָגֶנָּה, prout reperitur תִּפְסָגֶנָּה
 Jerem. 44. 25.

Annot. (IV). Cum secunda Radicalis י post
 se habet tertiam Radicalem נ, anomalia instituitur
 ad legem secundæ radicalis י; ut in Kal בִּינָה, (E quo re-
 peritur in Praterito, בִּינָה & בִּינָה); In Fut. תִּבְנֶה, unde cum תִּבְנֶה pa-
 ralog. in tertia persona prater morem תִּבְנֶה & adveniet, Jesh. 5.
 v. 19. & hinc cum gemino תִּבְנֶה paralogicò, priori תִּבְנֶה in תִּבְנֶה mutato, sec.
 Reg. 16. Memb. II. תִּבְנֶה veniet, Deut. 33. 16. & sic cum affixo, ut
 תִּבְנֶה תִּבְנֶה obveniet tibi, Job. 22. 21. תִּבְנֶה in תִּבְנֶה mutato sec. Reg.
 alleg. In Plur. תִּבְנֶה venient, 1. Reg. 3. v. 16. & cum י redundante
 תִּבְנֶה תִּבְנֶה Esther. 4. 4. תִּבְנֶה Psal. 45. 16. (De compositis formis
 & תִּבְנֶה & venisses, 1. Sam. 25. 34 pro תִּבְנֶה conf. Reg. 43. lit. ב).
 Sic in Imperativo, cum תִּבְנֶה paralog. תִּבְנֶה & veni, 1. Sam. 20. 21. In
 Infinitivo, תִּבְנֶה in intrando, 1. Reg. 14. 12. cum accentu in ultima.
 At תִּבְנֶה ab adire, ab aditu, Amos 6. 14. è forma Chaldaica תִּבְנֶה
 conjunctum habet. Sic in Hiphil, תִּבְנֶה, תִּבְנֶה, תִּבְנֶה.
 In Futuro cum י paralog. & י deficiente, תִּבְנֶה adducent, Exod. 18,
 26. תִּבְנֶה & domuit, Jon. 2. 11. & תִּבְנֶה vomat, Levit. 20. 2. At in
 Imperativo singulare est תִּבְנֶה vomite, Jerem. 25. 27. pro תִּבְנֶה;
 adduc, Gen. 43. 16. & cum י redundante תִּבְנֶה 1. Sam. 20. 40. In In-
 fin. תִּבְנֶה ad adducendum, pro תִּבְנֶה 2. Chron. 31. 10. In Pars. תִּבְנֶה
 adducens, Lev. 18. 3. & per apocopen תִּבְנֶה Jer. 19. 15.

Exc. ab hac Annot. 4. (a) Quoties per anomalias literæ
 י, prima radicalis accipere debebat -, illud tunc in י transit,
 per anomalias tertiæ Radicalis נ; ut in Kal, תִּבְנֶה (pro תִּבְנֶה ad
 formam תִּבְנֶה; sic תִּבְנֶה, (unde semel reperitur תִּבְנֶה cum ex-
 pressò: in fine, quamvis non precedat: conf. Reg. 2). Pariter in
 Plurali, תִּבְנֶה, תִּבְנֶה. Sic תִּבְנֶה pro תִּבְנֶה forma קָטָן; unde
 semel תִּבְנֶה 1. Sam. 25. v. 8. In Hophal, תִּבְנֶה pro תִּבְנֶה forma הוֹקֵם;

laria insuper sunt in Hophal Prat. הרים *sublatus est*, Dan. 8. v. 11. pro הרים, redundante י, vel quasi pro הרים. In Futuro וישיש & positus fuit, Gen. 50. v. 26. pro וישש & וישש (forma confusa). Sic cum וישש, & appositum fuit, Gen. 24. v. 33. pro וישש, (positio pro ו, & pro י), הַמַּוְתִּים qui morte afficiebantur, 2. Reg. 11. v. 2. per metathesin lit. ו & י, quod secundum Masoretas legendum הַמַּוְתִּים. הַמַּוְתִּים bene passi, Jer. 5. 8. pro מוֹתִים, à וי.

Memb. V. In Piel, Pyal, & Hithpaël, prima radicalis ubique assumit י, & ultima radicalis geminatur, assumptâ vocali abjectæ literæ י; reliqua sunt analogia, nisi quod in Infin. Pyhal fit (-) pro ult. י; ut in Piel, פָּנָה pro פָּנָה, כִּנְיָה, כִּנְיָה, & cum ה redundante, פָּנָה adaptasti, Psal. 8. v. 4. in penult. ob Accentum. Accum syncope literæ ת, est פָּנָה interfeeci, 2. Sam. 1. v. 16. pro פָּנָה פָּנָה. Pariter in Futuro אָקִים pro אָקִים; & in Plur. cum syncope literæ נ, אָקִים lamentabuntur, Ezech. 32. v. 16. pro אָקִים. Sic in Imperativo cum ה paragog. כִּנְיָה dirige, Psal. 90. v. 17. אָבִינוּ. Sic in Excita, פָּרָה excita, Psal. 8. v. 3. Inque Participio, פָּרָה pro פָּרָה; sic in Fæmin. פָּרָה pro פָּרָה vel פָּרָה. Sic in Pyal, חָסָה pro חָסָה; חָסָה pro חָסָה. Futur. חָסָה, cum י pro חָסָה; ob retractum accentum, : in -. Sic in Plur. חָסָה. In Participio, פָּרָה, פָּרָה, & in fæmin. פָּרָה. In Hithpaël, הִתְבַּיֵּן intellexit, Jef. 1. v. 3. ob Accentum pro - è -. Pariter in Futuro, cum י pro -, הִתְבַּיֵּן fastidio torqueo me, Psal. 139. v. 21. sic cum ה paragogico, הִתְבַּיֵּן Psal. 119. v. 108. & elisô תִּתְבַּיֵּן extollam, Jef. 33. v. 10. pro תִּתְבַּיֵּן; sic תִּתְבַּיֵּן firmetur, Num. 21. v. 27. pro תִּתְבַּיֵּן; & pro - (vel -) habent תִּתְבַּיֵּן commorabitur, Psal. 91. v. 1. תִּתְבַּיֵּן dissolvat seipsum, Psal. 107. v. 26. & in plur. תִּתְבַּיֵּן colliguescent, Amos 9. v. 13. cum - pro -. Retractus Accentus est יִתְבַּיֵּן parabit se, Psal. 59. v. 5. יִתְבַּיֵּן erubescit, Gen. 2. v. 25. יִתְבַּיֵּן excisa sunt, Psal. 58. v. 8. Sic in Imperativo, è terminatione -, חָסָה clangere, Psal. 60. v. 10. Et in Plurali, חָסָה curfite, Jer. 49. v. 3. quod solum omittit transpositionem literæ ו cum ת, conf. Reg. 28. Memb. III. Li Participio

ticipio מִתְקַסֵּם *insurgens*, Job. 20. v. 27. - *pro* : ע - ; & *Fœmininum* מִרְבִּיכָה *conculcandum prabens se*, Ezech. 16. v. 6. *Unum hic est cum elisione litera* ט, וּבִתְקַסֵּם & *in insurgentes tuos*, i.e. *contra te*, Psal. 139. v. 21. *pro* וּבִתְקַסֵּם, (ne 4. litera serviles ab initio concurrerent).

Nota, *adh. M. V. (1)*. Pauca hic regulariter flectuntur, ut: שִׁיעָרִי *clamavi*, Psal. 30. v. 3. יַעֲרֵךְ *excacabit*, Exod. 23. v. 8. Duo hic specialiter commutant literas; ut יַעֲרֵי *excitant*, Esa. 15. v. 5 *pro* יַעֲרֵי & *Rad.* עֵר, (propter accentum; in - reversò); יַעֲרֵי *abforbeant*, Job. 39. v. 30. *pro* יַעֲרֵי, & *Rad.* עֵר. (2). Quatuor Verba in his Conjugationibus, secundam Radicalem mutant in dagessatum, servatâ in reliquâ analogiâ, ut וְהִרְבֵּיתִי & *reum efficietis*, Dan. 1. v. 10. & וְהִרְבֵּיתִי *in viaticum sumsimus*, Jos. 9. v. 12. וְהִרְבֵּיתִי & *legatos finxerunt se*, Ibid. v. 4. *pro* וְהִרְבֵּיתִי קִים (pro quo & קִים usitatum), Esther. 9. v. 31 *cum* - *pro* - , & sic quoque in reliquis Personis ac Temporibus, ut וְהִרְבֵּיתִי *stabiliverunt*, Ibid. וְהִרְבֵּיתִי & *præstabo*, Psal. 119. v. 106. *cum* - *parag.* וְהִרְבֵּיתִי *ad stabilendam*, Esther. 9. v. 21. sic & וְהִרְבֵּיתִי *fit nomen* וְהִרְבֵּיתִי *piscator*. (3). Sex Verba in his Conjugationibus, abjectâ secundâ Radicali, loco i vel Dagesch Characteristici, genuinant primam & tertiam radicalem; ut à כֹּחַ, כִּדְּחַל, כִּדְּחַל *sustentat*, Prov. 18. v. 14. כִּדְּחַל *sustinens*, Malach. 3. v. 2. כִּדְּחַל & *destruet*, Num. 24. v. 17. כִּדְּחַל *miscet*, Jof. 9. v. 11. & *Præteritum* כִּדְּחַל *disrumpet me*, Job. 16. v. 12. כִּדְּחַל *deprecat*, Jof. 22. v. 17. כִּדְּחַל *commodentes te*, Hab. 2. v. 7. כִּדְּחַל & *indoluit*, Esther. 4. v. 4.

REG. XXXVII. De Anomalia primæ Radicalis.

(conf. TAB. SYNOPT. p. 120)

Primæ radicalis Schiva quiescente notanda,

Memb. I. In xii. his verbis, & nominibus inde ortis, abjicitur, & compensatur per Dagesch forte, quod usitatissimum est ante ע; ut à Radicibus,

עָבַד) *Laboravit*, וְעָבַד & *laborabunt*, Esa. 40. v. 30. (In quo verbo

verbo aliàs non compensatur per Dagesch, sed quiescit vel explicitè vel implicitè, sec. seq. Memb. III).

(בִּנְיָ) *Sivit.* In Hipbil הִנְיָהוּ & collocem. Imperat. הִנְיָהוּ finito, Hof. 4. v. 17. pro הִנְיָהוּ. Hinc cum הִנְיָהוּ paragog. הִנְיָהוּ Jud. 16. v. 26. Futur. הִנְיָהוּ relinquet, Levit. 7. v. 15. הִנְיָהוּ 1. Sam. 10. v. 25. Partic. הִנְיָהוּ permittens, Ecclef. 5. v. 11. Infinit. הִנְיָהוּ relinquere eum, Num. 32. v. 15. In Hophal הִנְיָהוּ Zach. 5. v. 11 unde Nomen הִנְיָהוּ Ezech. 41. v. 9.

(יָסַר) *Erudiit.* Futur. יָסַר pro יָסַר; unde יָסַרם & corripiam eos, Hof. 10. v. 10. pro: simpl. pro quo Hof. 7. v. 12. יָסַרם castigabo eos. A יָסַר est יָסַרְתִּי & יָסַרְתָּ, Jof. 8. v. 11. (Esse enim potius Futurum Kal, quàm Præteritum Piel, quod quidam volunt, patet è " affixi).

(יָצַב) *Statuit.* In Niphal יָצַב Gen. 24. v. 13. יָצַב Exod. 7. v. 15. Partic. Niphal יָצַב consistens, Gen. 24. v. 13. יָצַב sistentes se, Gen. 18. v. 2. Famin. יָצַב quæ stabat, 1. Sam. 1. v. 26. In Hipbil יָצַב, & sic deinceps. Fut. יָצַב statuet, Prov. 15. v. 25. & יָצַב Jof. 6. v. 26. In Hipbil יָצַב ad aptandum, 1. Sam. 13. v. 21. Imperat. יָצַב statue, Jer. 31. 21. יָצַב 1. Sam. 15. v. 12. In Hophal est pro - chatuph. ut יָצַב Nabum. 2. v. 7. Gen. 28. v. 12. In Hitbp. הִיִּצַּב Num. 11. 16.

(יָצַג) *Statuit.* In Hipbil הִיִּצַּג Jerem. 51. v. 34. Imper. הִיִּצַּג Amos 5. v. 15. Futur. יָצַג Gen. 30. v. 38. Infinit. הִיִּצַּג Deut. 28. v. 56. Partic. יָצַג Jud. 6. 37.

(יָצַע) *Stravit.* In Hipbil Futuro יָצַע Jof. 58. v. 5. & cum הִיִּצַּע paragog. יָצַע stratum posuero, Psal. 139. v. 8. In Hophal cum pro - chatuph יָצַע Jof. 14. 11. Hinc Nomen יָצַע.

(יָצַק) *Fudit, fluxit.* Fut. Kal, יָצַק, יָצַק, & יָצַק effluxit, 1. Reg. 22. v. 35. Conf. Reg. 43. (a). In Hipbil יָצַק statuerunt eos, Jof. 7. v. 23. pro יָצַק. Hinc Nomen יָצַק. In Hophal יָצַק effusa est, Psal. 45. יָצַק effundetur, Lev. 21. Job. 22. sic יָצַק effusus, 1. Reg. 7. ter. Job. 37. bis, Item Job. 11. & 36.

(יָצַר) *Formavit.* In Futuro Kal יָצַר cum affixis יָצַר, יָצַר. Reperitur & יָצַר formabo te, Jer. 1. v. 5. cum Epenth. Alibi ab hac

hac Radice quiescit in Chirek vel explicitè vel implicitè, sec. Memb. III. ut וַיִּצֶר Gen. 2, 7. וַיִּצֶר Gen. 2. v. 19.

וַיִּצֶר Incendit, flagrauit. In Futuro וַיִּצֶר, Jef. 9. v. 18. וַיִּצֶר exurentur, Jef. 33. v. 12. cum Dagesch euphonico in lit. ת, pro וַיִּצֶר. In Plur. וַיִּצֶר. Participium וַיִּצֶר incendens, Lev. 20. v. 47. In Niphal וַיִּצֶר, 2. Reg. 22. v. 13. וַיִּצֶר Neb. 1. v. 3. In Hiphil וַיִּצֶר, Jer. 11. v. 6. וַיִּצֶר Jer. 17. v. 27. cum syncope literæ ת, pro וַיִּצֶר. 2. Sam. 14. v. 31. In Imperativo וַיִּצֶר וַיִּצֶר succendite eam, 2. Sam. 14. 30. Futur. וַיִּצֶר Thren. 4. v. 2. וַיִּצֶר succendetis, Jof. 8. v. 8. וַיִּצֶר succendam eam, Jef. 27. v. 4. pro וַיִּצֶר. Part. וַיִּצֶר.

וַיִּקַּף Ambiviv. In Hiphil וַיִּקַּף; Job. 19. v. 6. Futuro וַיִּקַּף cinxit Thren. 3. v. 5. וַיִּקַּף Lev. 19. v. 26. וַיִּקַּף, Psal. 17. v. 9. Participium וַיִּקַּף ambientes, 1. Reg. 7. v. 24. Infinit. וַיִּקַּף cum epenthesis. ^י, ut in Verbis perfectis.

וַיִּקַּף Evigilavit. וַיִּקַּף 1. Reg. 3. v. 15. וַיִּקַּף Gen. 41. v. 4. וַיִּקַּף Gen. 9. v. 24. conf. Memb. III.

וַיִּשְׁרָר Rectus fuit. Futurum Kal, וַיִּשְׁרָר & recta contenderunt, 1. Sam. 6. v. 12. pro וַיִּשְׁרָר, ^י insuper pro ת veniente in tertia pers. Fem. Conf. de hoc Verbo inf. Ann. 4.

Memb. II. In 22. his verbis, & nominibus inde ortis, quiescit (^י illud: notandum, modo elisum modo retentum), in analogo puncto -, rarius in Chirek; horum autem Futurum Kal, pro ordinariò Cholem habet -, interdum -, & sic nonnunquam, licet tertia Radicalis sit נ, (V. inferius וַיִּנָּח); rarius ipsum manet; ut à Radicibus,

וַיִּנָּח Acquiescit. Futur. וַיִּנָּח pro וַיִּנָּח, acquiescemus, Gen. 34. v. 15. unde cum ה paragog. וַיִּנָּח Ibid. v. 23. וַיִּנָּח 2. Reg. 12. v. 8. & Gen. 34. v. 22.

וַיִּבַּשׁ Exaruit. Futur. וַיִּבַּשׁ, וַיִּבַּשׁ, sec. seq. Memb. III. Semel וַיִּבַּשׁ exaruerit, Of. 13. v. 15.

וַיִּדַּע Novit. Futurum Kal, וַיִּדַּע, וַיִּדַּע, & וַיִּדַּע pernosce, Psal. 138, 6.

וַיִּדַּע

(יָקַר) *Uffit. In Fut. Kal, יָקַר; aliàs יִקְרָה.*

(יָקַע) *Luxari. Fut. Kal, יָקַע &c.*

(יָקַר) *Pretiosus fuit, Fut. Kal, יָקַר, (יִיָּאֵר femel), alibi &c. יִיָּאֵר, יָקַר.*

(יָרָא) *Timuit. Fut. Kal, יָרָא timebis, Thren. 3. v. 57. Imperativus in plur. habet יָרְאָה pro יָרָא, ad differentiam à Futuro יִרְאֶה videbunt, à יָרָא Infinitivus Kalcum לִי יָרָא, ad timendum, 1. Sam. 18. v. 29. pro יָרְאָה.*

(יָרַד) *Descendit, Fut. Kal, יָרַד, יִרְדּ descendet, Thren. 3. v. 48. Et cum הִפְאֵר parag. יִרְדּ descendemus, Gen. 11. v. 7.*

(יָרַע) *Malus fuit, Fut. Kal, יָרַע &c.*

(יָשַׁב) *Sedit, Futur. Kal, יָשַׁב, יִשְׁבּ, cum הִפְאֵר paragogico, & Accentu in ultima manente, יָשַׁבְתִּי & sedebam, Esf. 9. v. 3. Retractio verò Accentu, יִשְׁבּ ut habitem, Jef. 49. v. 20. In Participio Hiphil, cum הִפְאֵר paragogico יִשְׁבּ faciens sedere, Psal. 113. v. 9. Sic in Infinitivo יִשְׁבּ ad collocandum, Psal. 113. v. 8.*

(יָשַׁם) *Desolari. Futur. Kal, יָשַׁם is. יִשְׁשֵׁם Gen. 50. v. 26. cum retractio accentu, & sic (-) in - mutatio; semel יִשְׁשֵׁם.*

(יָשַׁר) *Rectus fuit. Hinc Nomen יִשְׁרָאֵל מִשְׁרָאֵל.*

(יָתַר) *Reliquus fuit, reliquit; hinc Nomen יִתְרָא מִיְתְרָא, &c.*

Memb. III. In Futuro Kal seqq. 24. verborum, & nominibus inde ortis, quiescit (illud, modò elisum, modò retentum); in Chirek, secundà radicali iidem - pro Cholem affecta; ut à Radicibus,

(יָבַשׁ) *Exaruit, יָבַשׁ, יִבֵּשׁ, יִבֹּשׁ (semel יָבַשׁ) Hof. 13. v. 15.*

(יָבַע) *Laboravit, יָבַע, יִבֹּעַ, יִבְעַ, יִבְעֵ, יִבְעִי, & deficiente יָבַע; item semel יָבַע sec. praced. Memb. I.*

(יָבַם) *Incaluit, יָבַם incalcescet, &c.*

(יָבַב) *Bonus fuit, יָבַב & יִבְבּ.*

(יָבַד) *Potuit. Hinc Nomen יִבְדָּא Rivus.*

(יָבַח) *Oppressit. Futur, cum Affix. יָבַח oppressum eos, Psal. 74. v. 8. pro יָבַח & יָבַח;*

יָסַד, הִיָּסַד, אִיָּסַד, *Suxit.* (יָסַד) *Fundavit. Infin. Kal* יִסְדוּ *ad statutuendum, 2. Chron. 31, v. 7.*
cum Dagesch Euphon. pro לִיָּסְדוּ.

יָסַד, אִיָּסַד, *Unxit.* (יָסַד)

יָסַד, *Conduxit.* יָסַד *desponsabit, &c. unde* יִסְדוּ.

יָסַד, *Lassus fuit.* יָסַד, יָסַד, יָסַד.

יָסַד, *Consuluit, cum* ה *paragog.* אִיָּסַד; *cum Affixo* אִיָּסַד, אִיָּסַד.

יָסַד, *Pulcher fuit. Fut. cum* ו *converso* אִיָּסַד *& pulchra fuisti,*
& pulcher fuit.

יָסַד, *Arctavit.* אִיָּסַד, (semel tantum), *& ser-*
madit, Gen. 2. v. 7. & 19. & angusta fuit, Gen. 32. v. 7. arcta-
vis se, Prov 4. v. 12. at alibi אִיָּסַד *sec. Memb. I.*

יָסַד, *Ussu,* אִיָּסַד, *alibi* יָסַד *sec. Memb. II.*

יָסַד, *Evigilavit.* אִיָּסַד, אִיָּסַד, אִיָּסַד, *sic porro. At Dagesch*
babes אִיָּסַד *& expergesfactus est, 1. Reg. 3. v. 15. Reperitur &*
Gen. 9. v. 24. F. Reg. 43. (a).

יָסַד, *Pretiosus fuit,* אִיָּסַד, אִיָּסַד, (bis in-

יָסַד, *Timuit.* אִיָּסַד, אִיָּסַד, אִיָּסַד, אִיָּסַד.

יָסַד, *Faculatus est,* אִיָּסַד, *& jaculis confecimus eos, Num. 21, v. 30.*
Sic אִיָּסַד *ad sagittandum, 2. Chron. 26. v. 15 pro* לִיָּסְדוּ.

יָסַד, *Declinavit, Fut. cum Affixo,* אִיָּסַד *pro* יָסַד.

יָסַד, *Hares fuit,* אִיָּסַד, אִיָּסַד, אִיָּסַד, *Hinc & Nomen*
mustum.

יָסַד, *Desolatus est. Semel* אִיָּסַד; *alibi in - , ar* אִיָּסַד, &c.

יָסַד, *Dormivit.* אִיָּסַד, אִיָּסַד, אִיָּסַד, *& productio - in ob-*
Accentum, אִיָּסַד *& dormiam, Psal. 3. v. 6. dormient, Proverb.*
4. v. 16.

יָסַד, *Rectus fuit,* אִיָּסַד, אִיָּסַד. *Hinc Nomen* אִיָּסַד.

Memb. IV. Alias communiter & ordinariè mu-
tatur (אִיָּסַד *quiescente notandum*) (I). in Con-
jugat. Niphal praeterito & participio, in יָ; ut אִיָּסַד

pro

pro נִלְךָ reverendus, pro נִרְךָ ubi tunc fulcrum וֹ sapē abjicitur; ut נִעֲדָתִי conveniam, Exod. 39. v. 49. At נִתְקַיֵּם calefacti, Jesh. 57. v. 5. Partic. Niphal potius est, אֲדַחֵם quān אֲדַחֵם, conf. Reg. 41. Annot. 1. §. (c). Ter pro eodem וֹ est; ut נִזְבַּח Zephan. 3. v. 18. marentes, pro נִנְדָּרִי; נִנְדָּרִי idem in famin. Thren. 2. v. 4. pro נִנְדָּרִי editi sunt, 1. Chron. 3. v. 5. composita formā ē Pysal נִדְרָה & Niphal נִלְךָ; conf. seq. Annot. 3. (2). In Conjugatione Hiphil, itidem illud וֹ mutatur in וֹ; ut חִלְדָּה pro חִלְדָּה; הִנְחֵאתִי, pro הִנְחֵאתִי; sic cum הִ parag. הִנְחֵאתִי pro הִנְחֵאתִי educam, Gen. 19. v. 8. sic suppresso וֹ הִנְחֵאתִי expulit, הִנְחֵאתִי genuit. Semel in hoc Praterito, pro Characteristica הִ, reperitur וֹ, ut הִנְחֵאתִי notum feci, 1. Sam. 21. v. 2. Quod autem quadam Exemplaria habent, Job. 15. v. 13. הִנְחֵאתִי & educis, profers; id alia legunt rectius הִנְחֵאתִי, הִנְחֵאתִי habitare faciam eos, Zach. 10. v. 6. pro הִנְחֵאתִי, compositum אֲדַחֵם & שִׁבֵּם: conf. Reg. 43. Reperitur & akterateterminatio in Hiphil horum verborum, וֹ אֲדַחֵם & educi; חִלְדָּה descendere fines; וֹ הִנְחֵאתִי & collocasti; & retractō in locum vocalis, - furtivē, הִנְחֵאתִי pro הִנְחֵאתִי Jer. 31. v. 7. sic הִנְחֵאתִי significa, Ezech. 16. v. 2. תִּחַם arguas, Prov. 9. v. 8. pro תִּחַם; quod imitantur ante non Gutturalem, תִּחַם addes, Job. 40. 27; (unde contracte תִּחַם Prov. 30. 6) & נִדְרָה ire fecit, Thren. 3. 2. נִדְרָה reliquum faciebat, Ruth. 2. 14. & pro וֹ assumpto, cum וֹ parag. תִּחַם addetū, Exod. 5. 7. & תִּחַם Hof. 7. v. 12. In Futuro etiam reperitur, pro הִנְחֵאתִי, הִנְחֵאתִי salvabo, 2. Sam. 3. sic הִנְחֵאתִי educam, pro הִנְחֵאתִי Ezech. 11. De הִנְחֵאתִי & הִנְחֵאתִי mobile ex habentibus, V. inf. Ann. 4. fine. Interdum in hoc Futuro Hiphil, Characteristica Conjug. הִ & Characteristica Futuri הִנְחֵאתִי simul retinentur; ut הִנְחֵאתִי celebrabo eum, Psal. 18. v. 7. pro הִנְחֵאתִי, (abjecta tertiā Radicali הִ); sic הִנְחֵאתִי celebrabis, Nehem. 11. v. 7. הִנְחֵאתִי celebrabunt te, Gen. 49. pro הִנְחֵאתִי; הִנְחֵאתִי servabit, 1. Sam. 17. v. 47. & Psal. 116. v. 6. הִנְחֵאתִי, ejulare facient, Esa. 25. v. 5. pro הִנְחֵאתִי Similem & aliam in Niphal & Hiphil anomaliam litera וֹ, V. passim superioribus Memb. II. & III. (3) In Hophal, mutatur illud in וֹ; ut הִנְחֵאתִי pro הִנְחֵאתִי; sic הִנְחֵאתִי, הִנְחֵאתִי, הִנְחֵאתִי edu-

lis, sequentia Tempora *pro* *Jud.* 19, 11. *declinavit*; *פָּצְעוּ* effuderunt, *Jes* 26, 16. à *Rad.* *פָּצַע*; *וַיִּשְׁכְּבוּ* *pro* *וַיִּשְׁכְּבוּ* & *habitaba*, *Psal.* 23, 6. *וַיִּשָּׁב* manere, *Jes.* 42, 10. *pro* *וַיִּשָּׁב*.

Annot. (2). In Infinitivo Kal, prima Radicalis sequentium 8. Verborum abjicitur, assumptò à fine *paragogico*, cum gemino Segol, adeo ut fiat forma nominis verbalis; ut *וַיִּפְּדוּ* fundere, *Exod.* 38, 27. *וַיִּפְּדוּ* descendere, *וַיִּפְּדוּ* haredem esse, *וַיִּפְּדוּ* sedere, *וַיִּפְּדוּ* scire, *וַיִּפְּדוּ* parere, *וַיִּפְּדוּ* ira, *וַיִּפְּדוּ* exire, (quod dici *pro* *וַיִּפְּדוּ* vel *וַיִּפְּדוּ*, *V. Reg.* 43. lit. λ. sic quo pacto fiat *וַיִּפְּדוּ* *pro* *וַיִּפְּדוּ* *V. Ibid.*) Huc etiam pertinet sequentium forma anomala, *וַיִּפְּדוּ* cognoscere, *Jes.* 11, 9. *וַיִּפְּדוּ* ad pariendum, *2. Reg.* 19. v. 3. *וַיִּפְּדוּ* à descendendo, *Gen.* 46. v. 3. Verùm hac & similia cum *paragog.*, quamvis usum Infinitivi habentia, nomina tamen sunt potius, *pro* Infinitivum usurpata. Sic *וַיִּפְּדוּ* scire, seu scientia, cognitio, *Proverb.* 24. v. 14. alternante *pro* . . . Quædam è superioribus etiam reperiuntur Regularia, imprimis in geminatione Verbi; ut *וַיִּפְּדוּ* manere, *1. Sam.* 20. v. 5. *וַיִּפְּדוּ* parere, *Job.* 15. v. 35. *וַיִּפְּדוּ* cognoscendo, *Gen.* 15. v. 13. *וַיִּפְּדוּ* egrediendo, *Gen.* 8. v. 7. Hinc à *וַיִּפְּדוּ* est *וַיִּפְּדוּ* num ad possidendum nos? *Jud.* 14. v. 15. Sic à *וַיִּפְּדוּ* à descendendo me, *Psal.* 30. v. 4. cum *epenth.* Mixtum regularia & irregularia sunt, *וַיִּפְּדוּ* *Gen.* 8, 7. & *וַיִּפְּדוּ* *Ezech.* 17. v. 10. & *וַיִּפְּדוּ* *Jes.* 27, 11. *וַיִּפְּדוּ* *Num.* 14, 16. & *וַיִּפְּדוּ* *Num.* 13. v. 31. *וַיִּפְּדוּ* nasci, *Gen.* 40. v. 20. & *וַיִּפְּדוּ* cum Dagefeh Enphonicò, idem, *Ezech.* 16. v. 4. composità formà ex Kal & Hophal.

Annot. (3). Prima radicalis, in Futuro, Imperativo, & Infinitivo Niphal, mutatur in mobile, præformativâ ubique Chirek assumente, ut *וַיִּפְּדוּ*, *וַיִּפְּדוּ*, (præformativa enim *N* in hoc Tempore talium Verborum semper habet Chirek *pro* , sec. 1. *Reg.* 44. lit. i). sic *וַיִּפְּדוּ* reverenter colaris, *Psal.* 130. v. 4. *וַיִּפְּדוּ* & disceptemus, *Jes.* 1. v. 18. orater duo analogi, *וַיִּפְּדוּ* jaculis conficietur, *Exod.* 19. v. 3. *וַיִּפְּדוּ* & continuo se expectans, *Gen.* 8. v. 12. (in quo ultimo est *pro* -ant - conf. *Reg.*

10. Memb. II. num. 2. & Reg. 44. ז) In Piel est וַיִּחַל & expectavit, Gen. 8. v. 10. pro וַיִּחַל אֱלֹהִים. Id ipsum imitantur hæc 4. Verba, in Hiphæl, וַיִּדַּח, וַיִּרַע, וַיִּכַּח, וַיִּסַּר; ut וַיִּתְּבַח confessus est, Lev. 5. v. 5. וַיִּתְּבַחוּ & confitebuntur, Num. 5. v. 5. pro וַיִּתְּבַחוּ; & וַיִּתְּבַחוּ secundum confiteri, Esr. 10. v. 1. וַיִּתְּבַח notum faciendo se; Gen. 45. v. 1. וַיִּתְּבַח confitens, Dan. 9. v. 20; & plural. וַיִּתְּבַחוּ confitentes, Neb. 9. v. 3. וַיִּתְּבַחוּ erudiantur, Ezech. 23. v. 48. pro וַיִּתְּבַחוּ, eliso per specialem anomaliam וַיִּתְּבַחוּ, & confusò sic Niphæl & Hithp. וַיִּתְּבַחוּ disceptabit, Micha 6. v. 2.

Annot. (4). Pauca quædam analogiam servant, ut וַיִּסְרֹם castigabo eos, Hof. 7. v. 11. pro quo etiam וַיִּסְרֹם Hof. 10. v. 10. וַיִּסְרֹם dextram petentes, 1. Chron. 2. v. 2. Sic Verbum וַיִּשָּׁר in Hiphil interdum servat analogiam; ut וַיִּשָּׁר dirigent, Proverb. 4. v. 25. Singulare est וַיִּשָּׁר & direxit eos, 2. Chron. 32. v. 30. Futur. Piel cum affixo, pro וַיִּשָּׁר. Duo scribuntur per ו, & leguntur per י, sec. Masoretas, וַיִּשָּׁר educ, Gen. 8. v. 17. pro וַיִּשָּׁר vel וַיִּשָּׁר; וַיִּשָּׁר rectifica, Psal. 5. v. 9. pro וַיִּשָּׁר V. & duo analogæ præced. Annot.

SECTIO IV.

DE

Anomalia Literarum Defectivarum.

REG. XXXVIII. De Anomalia prima radicalis defectiva.
(Conf. TAB. SYNOPT. p. 120.)

Prima radicalis schvâ quiescente notanda, præcedente literâ servili, vocis essentiali, abjicitur, & compensatur per Dagesch forte, secundâ radicali communiter (-) affecta, ut וַיִּשָּׁר vel וַיִּשָּׁר pro וַיִּשָּׁר; וַיִּשָּׁר, pro וַיִּשָּׁר in Participio; hinc in feminino וַיִּשָּׁר, & formâ וַיִּשָּׁר pro וַיִּשָּׁר; sic ob Gutturalem, וַיִּשָּׁר, pro וַיִּשָּׁר, & ita וַיִּשָּׁר; & in Hiphil, וַיִּשָּׁר, pro וַיִּשָּׁר affluens, Lev. 14. v. 21. וַיִּשָּׁר pro וַיִּשָּׁר indicans, Estb.

2, 20.

2. v. 20. & c. sic è duplici anomalia, נָשָׂא, נָשָׂא pro נָשָׂא, sic נָשָׂא pro-
phetans, Jer. 32. v. 3. pro נָשָׂא; נָשָׂא seducti sunt, Jesh. 19. v. 13. pro נָשָׂא;
נָשָׂא, Ruth. 1. v. 9. pro נָשָׂא. (Quod hanc anomaliam imite-
tur Verbum נָשָׂא, V. inf. Ann. 3.)

Singularia hic sunt, in Futuro Kal; נָשָׂא dabo, pro נָשָׂא
semper cum - in Futur. pro Cholem, & hinc cum ך paragog.
נָשָׂא dabo, Psal. 2. v. 8. pro נָשָׂא, cum Affix. נָשָׂא & dabo te, Jesh.
49. v. 8. Sic cum gem. - pro נָשָׂא & dabunt illud, 2. Reg. 22. v. 5. pro
נָשָׂא. De נָשָׂא pro נָשָׂא è pleno נָשָׂא V. Reg. 34. Annos. I. 3. n. 1.
In Futuro Hiphil, נָשָׂא & renunciavimus, Gen. 43. v. 7. נָשָׂא; unde
cum redund. נָשָׂא annuntiabit, Eccl. 10. v. 12. Infin. נָשָׂא nunciando,
1. Sam. 10. v. 16. Et cum redund. נָשָׂא aspicere, Psal. 142. v. 8. Forma
Futurorum נָשָׂא, נָשָׂא, sunt pro נָשָׂא, נָשָׂא rejiciendo - furtivum
in locum Chirek longi, sec Reg. 2. Memb. II. 6. Sic נָשָׂא & impu-
lit, 2. Chron. 21. v. 11. pro נָשָׂא, pro quo 2. Reg. 17. v. 21. scribitur נָשָׂא,
notante Masora; & videtur alludi ibidem ad נָשָׂא avolare fecit, à
נָשָׂא; conf. Reg. 33. Annos. 2. 3. De נָשָׂא, pro נָשָׂא, V. Reg. 41.
Annos. generali 1. lit. 7. נָשָׂא eructabunt, Psal. 119. v. 171. est pro
נָשָׂא. De נָשָׂא, & liberando, Jerem. 35. v. 5. pro נָשָׂא, V. Reg.
27. Memb. III. lit. 7. De Praterito Niphal, נָשָׂא pro נָשָׂא, נָשָׂא
plur pro נָשָׂא, & sic Participio נָשָׂא, V. Reg. 24. Memb. III. num.
1. & 5. De Infin. נָשָׂא pro נָשָׂא, ut נָשָׂא secundum propelli, Psal.
68. v. 3. V. Ibid. num. 4. In Hophal autem praeformativæ serviles
pro נָשָׂא plerumque habent נָשָׂא, ut נָשָׂא pro נָשָׂא; sic נָשָׂא
נָשָׂא, & Infin. נָשָׂא nunciando; sic נָשָׂא pro נָשָׂא; & Par-
ticipium נָשָׂא pro נָשָׂא. Huc etiam spectat נָשָׂא & fugabi-
tur, Job. 20. v. 8. pro נָשָׂא; & sic alia à prima mediani geminatam
habentia.

Exceptiones.

Exc. (1). ך illud Schvatum, ante litteram gue-
turalem, & ante ך, manet, ut נָשָׂא possidendum tradi-
di, Jer. 3. v. 18. נָשָׂא possidebis, Psal. 82. v. 8. נָשָׂא calcearunt eos,
2. Chron.

2. Chron. 28. v. 15. יִשְׁכְּנוּ inhabitat, Hab. 2. v. 5. וְיִשְׁכְּנוּ & habitare faciam eum, Exod. 15. v. 2. abjecta tertiâ Radicali הַיִּזְנִי adulterium committet, Lev. 20. v. 10. וְיִזְנֶה Job. 24. v. 12. יִזְנֶה Jes. 20. v. 4. יִזְנֶה Job. 30. v. 7. וְיִזְנֶה ducet eum, Deut. 32. v. 12. abj. tert. rad. הַיִּזְנֶה Proverb. 2. v. 10. וְיִזְנֶה spernet, Prov. 15. v. 5. & וְיִזְנֶה Jer. 33. v. 24. וְיִזְנֶה descendet, Psal. 38. v. 3. pro quo & וְיִזְנֶה dicitur Proverb. 17. v. 10. quod singularissimè est Milet, notante Masorâ. At וְיִזְנֶה descendet, Jer. 21. v. 13. (De חֲתָה, חֲתָה, & חֲתָה, conf. inf. Reg. 41. Memb. V. Exc. a). Singulare est וְיִזְנֶה descendet, Job. 21. v. 13. pro וְיִזְנֶה, cum Dagesch Euphon. propter retractum Accentum. In Niphal tamen ne ante Gutturalem quidem manet כ schvatum, ne duo כ concurrant, ut וְיִזְנֶה descendit, 2. Samuel. 22. v. 35. וְיִזְנֶה & punietur, Ezech. 32. v. 31. sine compens. exclusi כ. וְיִזְנֶה punivit, 1. Sam. 15. v. 35. וְיִזְנֶה dimisse sunt, Psal. 38. v. 3. pro וְיִזְנֶה; præter וְיִזְנֶה excussus sum, exagitor, Psal. 109. v. 23. At וְיִזְנֶה excitatus est, Zach. 2. v. 13. pro וְיִזְנֶה, suo loco, in med. rad. וְיִזְנֶה.

Exc. (2). Manet etiam כ illud schvatum in his sequentibus: וְיִזְנֶה ad fundendum, Ezech. 22. v. 20. וְיִזְנֶה ad cadere efficiendum, Num. 5. v. 22. pro וְיִזְנֶה. Hoph. וְיִזְנֶה avulsi sunt, Jud. 20. 31. pro ordinariâ anomaliâ, וְיִזְנֶה impelles, Psal. 68. v. 3. Sic & וְיִזְנֶה Jer. 3. v. 5. & וְיִזְנֶה Psal. 103. v. 9. וְיִזְנֶה Job. 32. v. 13. Sic & aliquoties Rad. וְיִזְנֶה.

Exc. (3). Interdum compensatio abjecti כ non fit per Dagesch, sed per vocalem longam; ut וְיִזְנֶה decuties, Job. 27. 8. pro וְיִזְנֶה alternantur pro - (V. plur. a præced. Exc. 1.) Sic וְיִזְנֶה & coxit, Gen. 25. v. 29. pro וְיִזְנֶה Fut. Hipbil & וְיִזְנֶה; (retractio Accentu sec. Reg. 10.) וְיִזְנֶה & ferravit, 1. Chron. 20. v. 3. pro וְיִזְנֶה; וְיִזְנֶה & diffluximus, Jes. 64. v. 5. pro וְיִזְנֶה.

Annotationes ad prim. Rad. כ.

Annot. (1). In Imperativo Kal, prima radicalis כ Schva mobili notanda, in sequentibus verbis abjicitur, secunda radicali (voce non crescente); rarius - vel cholem affecta;

affecteda; ut כָּשׁ accede (vel כָּשׁ), ante Makkaph כָּשׁ, & cum ם parag. כָּשׁ accede quoad, Gen. 27. v. 21. sic in reliquis Personis, (Cbolem quandoque notatis), כָּשׁ, Jof. 35. 9. כָּשׁ Ruth. 2. v. 14. כָּשׁ & accedite, Jer. 46. v. 3. כָּשׁ tange, כָּשׁ, proficiſcimini, Deut. 2. v. 24. כָּשׁ suffla, Ezech. 37. v. 9. כָּשׁ idem. כָּשׁ planta, כָּשׁ 2. Reg. 19. v. 29. כָּשׁ solve, extrahere. כָּשׁ osculare, & cum ם parag. כָּשׁ & osculare, Gen. 27. v. 26. כָּשׁ tolle, pro quo etiam reperitur כָּשׁ, Num. 4. v. 22. & כָּשׁ Psal. 10. v. 12. & pro כָּשׁ Psal. 4. v. 7. (pro -); sic in Fæmin. כָּשׁ & in Plur. כָּשׁ. כָּשׁ, ante Makk. כָּשׁ, & cum ם parag. כָּשׁ, Gen. 30. v. 26. Num. 11. v. 13. Sic consequenter כָּשׁ, כָּשׁ. Quædam tamen ex his etiam regulariter occurrunt.

Annot. (2). In Infinito Kal, prima radicalis כ abjicitur in fequentibus tantum verbis, assumpto ad finem ם parag. cum gemino Segol, vel Pathach vicario, & quidem præmissis ordinariè literis servilibus כָּשׁ, ut כָּשׁ pro כָּשׁ; sic כָּשׁ, כָּשׁ, כָּשׁ, pro quibus & כָּשׁ, כָּשׁ, כָּשׁ dicitur: כָּשׁ Gen. 36. v. 7. vel כָּשׁ, Gen. 49. v. 3. pro כָּשׁ, (sec. Reg. 43. lis. א); pro quo etiam dicitur regulariter כָּשׁ Jof. 1. v. 14. vel כָּשׁ Hof. 1. v. 6. & per aphareſin כָּשׁ, Psal. 89. v. 10. Sic è Verbo כָּשׁ, formari Infinitivum כָּשׁ, V. seq. Annot. 3. Verbum כָּשׁ dedit, specialem hic habet anomaliam, dum similiter formatum Infinitivum כָּשׁ, denuò contrahit in כָּשׁ, è quo cum ם parag. reperitur כָּשׁ addandum, 1. Reg. 6. v. 19. Unde iterum secundum Masorethas, ם redundante כָּשׁ 1. Reg. 17. v. 14. & cum ם parag. כָּשׁ ponere, vel proponis, exponis, Psal. 8. v. 2. Cum Affixis verò quibusvis habet formam כָּשׁ, dare me, כָּשׁ dare ipsum, Deut. 2. v. 30. Reperitur etiam aliquando Inf. plantè regularis, כָּשׁ dando, Deut. 15. v. 10. & כָּשׁ Num. 20. v. 21. ante Makkaph כָּשׁ, Gen. 38. v. 9. Futurum aliàs hujus Verbi definit in -, rariùs in -, ut כָּשׁ; cum ם parag. כָּשׁ Psal. 2. v. 8. כָּשׁ Psal. 51. v. 18. Singulare est Prat. כָּשׁ dedisti, 2. Sam. 22. v. 41. pro כָּשׁ. Reliqua verba hujus formæ sunt regularia; ut אָכָל, לָכָס, & כָּפָל; כָּפָל, כָּפָל, & כָּפָל; כָּפָל, כָּפָל, & כָּפָל.

Annot. (3). Anomaliam primæ Radicalis כ, imitatur

Y

tur

tur prima Radicalis ל, in Verbo לָקַח, in sequentibus his Temporibus, (in reliquis regulare). Bis in Prater. Kal, קָבַץ accepit, Ezech. 16. v. 5. קָבַץ accepit eos, Hos. 11. v. 3. Fere semper in Imperativo Kal, ut קָבַץ, 1. Reg. 17. v. 10. Jesh. 23. v. 16. קָבַץ Gen. 45. v. 18. קָבַץ accipite eum, 1. Reg. 20. v. 33. קָבַץ accipe quosdā eos, Gen. 48. v. 9. pro קָבַץ. (Bis tamen est regularis ille Imperativus Kal, ut קָבַץ Exod. 29. v. 1. & קָבַץ Ezech. 37. v. 16. & iterum in Feminino קָבַץ accipito, 1. Reg. 17. v. 11). Perpetuò in Futuro Kal, ut קָבַץ, קָבַץ, קָבַץ. Singulare est קָבַץ accipiens, 1. Reg. 20. Infinit. קָבַץ, pro קָבַץ, quod tamen etiam legitur Deut. 31. v. 26. & קָבַץ 2. Reg. 12. v. 9. In Futuro Hophal habet. pro קָבַץ; ut קָבַץ pro קָבַץ, Gen. 18. v. 4. Jesh. 49. v. 24. sic קָבַץ. Speciale est à Verbo לָקַח, Niphal קָבַץ, commoluntur, Job. 4. v. 10. pro קָבַץ.

REG. XXXIX. De Anomalia tertiae Radicalis ב defectiva.

(Hujus & sequentis Regula anomalia, non est relata ad Tab.

Synopt. Verb. Anomalorum, ob brevem & facilem utriusque rationem).

Tertia radicalis ב Schvā quiescente notanda;

(1). ante ב servile perpetuò abjicitur, & compensatur per Dagesch forte; ut קָבַץ pro קָבַץ. In his duobus verò compensatio per Dagesch negligitur, קָבַץ nutritar, Jesh. 60. v. 4. קָבַץ tardabit, Ruth. 1. v. 19. (2). Ante ב in certis vocibus, abjicitur & compensatur per Dagesch, voce crescente; nint, tūm in verbo קָבַץ, quoties ב ante ב accipit Schvā quiescens, ut קָבַץ pro קָבַץ; pro quo per specialem anomalam reperitur קָבַץ dedisti, exposuisti, 2. Sam. 22. v. 41. (primā quoque radicali ב abjectā, & addito ב paragog.) sic קָבַץ Ezech. 16. v. 33. pro קָבַץ. Tūm in his sequentibus, קָבַץ pro קָבַץ; קָבַץ pro קָבַץ; קָבַץ pro קָבַץ; sic & קָבַץ pro קָבַץ; quae sunt ב קָבַץ, קָבַץ vel קָבַץ, קָבַץ, pro quibus usitata sunt, abjectō ב, & contractis vocalibus, קָבַץ filia, קָבַץ veritas, קָבַץ dare, קָבַץ ira. (conf. Reg. 44. lit. λ). Huc pertinent שְׁמֵי due, (pro שְׁמֵי, & constructe שְׁמֵי pro שְׁמֵי, קָבַץ

tu, *famin. pro* אָהַבְתִּי, (*manente Dagesch knietiam post abjectum ב*);
 חִטִּית *triticum, pro* חִנְכִּית, *conf. Reg. 44. lit. (א).*

• REG. XL. De Anomalia Literaⁿ Schvata.

radicale schvatum ante ה, & ה servile schvatum ante primas radicales וְ, & interdum ante ב, abjicitur & compensatur per Dagesch; ut כִּי pro כִּי, *pro* כִּי; אֶמְצֵא pro אֶמְצֵא; אֶמְצֵא *assimilabo me, pro* אֶמְצֵא; אֶמְצֵא *sensim incedam, Jes. 38. v. 15. pro* אֶמְצֵא; אֶמְצֵא *sermocinans, pro* אֶמְצֵא; אֶמְצֵא *integrum te exhibes, Psal. 18. v. 26. pro* אֶמְצֵא; אֶמְצֵא (*pro -*), *in - versum ob pausam*; אֶמְצֵא *purgarunt se, Esr. 6. v. 20. pro* אֶמְצֵא; אֶמְצֵא *pelluta est, Deut. 24. v. 4. pro* אֶמְצֵא; אֶמְצֵא *cum, pro* Chirek. אֶמְצֵא *polluito se, Lev. 21. v. 1. pro* אֶמְצֵא; אֶמְצֵא & *prophetavi, Ezech. 37. v. 10. pro* אֶמְצֵא; אֶמְצֵא & *consolabor me, Ezech. 5. v. 13. pro* אֶמְצֵא, (*alternante, pro - sub ב, ne duo - concurrant ob accentum*). Sic manente ה ante ב, אֶמְצֵא Deut. 32. v. 36, *pro* אֶמְצֵא; אֶמְצֵא Psal. 119. v. 52. *conf. Reg. 28. Memb. III. אֶמְצֵא Num. 35. v. 54. at אֶמְצֵא Ezech. 47. v. 13. אֶמְצֵא Num. 32. v. 18. אֶמְצֵא Gen. 37. v. 35. אֶמְצֵא & prophetabis, 2. Sam. 10. v. 6. אֶמְצֵא in 1 mutato: at abjecto ה, אֶמְצֵא & attollet se, Numer. 24. v. 7. pro אֶמְצֵא; אֶמְצֵא conterentur, Job. 5. v. 4. pro אֶמְצֵא. Analogum unum est ante ו, אֶמְצֵא pulsantes, Jud. 19. v. 22.*

REG. XLI. De Anomalia mediae radicalis geminata,

Defectiva in Conj. 1. & 3. (conf. TAB.

SYNOPT. p. 120.)

Media radicalis geminata, in Conjugationibus I. & 3. (*nempe Kal & Niphal, Hipbil & Hophal*),

Memb. I. abjicitur, & punctum ejus ad primam radicalem; cujus punctum perit, rejicitur; ut אֶמְצֵא pro אֶמְצֵא, אֶמְצֵא pro אֶמְצֵא. Cum verò hoc pa-

etò : rejiciendum est ad i. radicalem, ejus locò vocalis illa perfecta eò rejicitur, è qua : ortum est ; ut כבה pro סבה & סבה pro סבה Futur. סבה pro סבה, & סבה Imperat.

Annotationes ad b. Memb. I. (1) Pro ordinariò (-) Præteriti rarissimè est (-) ut נסס liquefactum est, Psal. 22. v. 15. In Niphal pro regulari puncto - (vel inde ortò :), ad primam radicalem rejiciendo, venit - ; ut Fut. נסס pro נסס, נסס pro נסס ; sic facta compensatione ante indageffabilem, נסס calefiet, Eccles. 4. v. 11. נסס calefacti sunt, pro נסס Hof. 7. v. 7. נסס profanabitur, Jes. 48. v. 11. pro quocumq. נסס Lev. 21. v. 9. Imperat. נסס pro נסס, נסס pro נסס. Sic נסס purgate vos, Jes. 52. v. 12. pro נסס, ubi loco - compensat Dagesch, (quod lit. & imprimendum erat voce crescente, ut mox constabit). Inf. נסס pollui, Ezech. 20. v. 9. Vel rarius pro eodem est Cholem ; ut נסס confecerunt, Nab. 1. v. 12. נסס convulsus est, Psal. 34. v. 4. נסס & absumpta fuit, Gen. 47. v. 16. pro נסס נסס, נסס & extulerunt se, Ezech. 10. v. 15. pro נסס. Sic נסס tollite vos, Num. 16. v. 45. (Et loco cholem ; ut נסס consumatur, Ezech. 24. v. 11. pro נסס). Sed in Infinitivo Niphal, ordinariè pro eodem - est Cholem ; ut נסס pro נסס. Rarius ipsum - hic servatur ; ut נסס liquefendo, 2. Sam. 19. v. 10. pro נסס ; נסס profanari, Ezech. 20. v. 9. pro נסס, (- sub ה. servili compensante exclusum Dagesch è ח) ; conf. inf. Ann. gener. 3, r. Denuò pro - hoc, - habet נסס ad pollundum se, Lev. 21. 4.

Annot. 2. In toto Hiphil, pro נ. vel - (ad primam radicalem rejiciendis), venit altera hujus Conjugationis terminatio -, ut Prater. נסס pro נסס, famin. נסס pro נסס ; sic נסס ab נסס, (quod - tunc voce crescente, & accentu descendente, in Chirek seq. Dagesch mutari, constabit seq. Memb. II). Et sine Dagesch semel, נסס obsfirmavit, Prov. 7. v. 13. Futur. נסס pro נסס, &c. Sic & Infinit. נסס, Interdum pro eodem est - ; ut Prater. נסס depressit, Jes. 25. v. 12. pro נסס, נסס amaritudine affe-

*affecit, Job. 27. 2. Ruth. 1. v. 20. חָרַץ comminuit, 2. Reg. 23. v. 15. חָרַץ
levius effecit, Jcf. 9. v. 1. חָרַץ amputavit, Jcf. 18. v. 5. חָרַץ circum-
gerunt, 1. Sam. 5. v. 10. pro חָרַץ; Sic חָרַץ defolarunt, Jer. 10. v. 25.
חָרַץ absolverunt, 2. Sam. 20. v. 18. Imperat. חָרַץ & stupore corri-
piamini, Job. 21. v. 5. Sic Infinit. חָרַץ ad purgandum, Jer. 4. v. 11. pro
חָרַץ. Particip. חָרַץ umbram faciens, Ezech. 31. v. 3. חָרַץ circum-
dans, 1. Reg. 6. v. 27.*

*Memb. II. Voce à fine crescente, (sive per affi-
xum sive per affirmativas literas), compensatur ab-
jectio mediæ radic. per Dagesch in 3^a radic. ut קָבוּ
(סָבָא) pro קָבִי; חָזָי (חָזָא) ex חָזָא, (binc חָזָא & miser-
tus fuerit mei, 2. Sam. 12. v. 22. est pro חָזָא), & si tunc (α) vo-
calis longa ad primam rad. sit rejecta, transit illa, ob
subsequens Dagesch forte, in analogam brevem,
si amittat accentum; ut סִיבָּ (Imper. Kal), plur. סִיבִּי
pro סִיבִּי; סִיבָּ (particip. Hiph.) plur. סִיבִּים; אָבָּ (הָאָבָּ
חָרָבִי (conf. Reg. 48. Memb. II. Exc. 2). אָבָּ (Part. Niph.), plur.
אָבִים. Sic præter normam descendente Accentu, (de quo inf. Memb.
4). חָרָבִי, חָרָבִי, Jcf. 44. v. 23. & 54. Zeph. 3. Zach. 2. pro חָרָבִי
(conf. Reg. 44. lit. μ. 3). Interdum omissum Dagesch in mediâ
radicali, compensatur retentâ Vocali longâ, (per confusionem
hujus anomalie cum secundâ Rad. י); ut Futur. Kal, יִצְרִי, popu-
labitur eum, Gen. 49. v. 19. pro יִצְרִי; יִצְרִי concidet eos, Proverb. 21.
7. pro יִצְרִי. Sic in Hiphil, יִצְרִי palpent, Psal. 115. v. 7. pro יִצְרִי,
יִצְרִי. De יִצְרִי pro יִצְרִי, אָחָרָא; יִצְרִי pro יִצְרִי, אָחָרָא;
conf. Reg. 48. Memb. II. Exc. 2. Per metathesin punctorum, est יִצְרִי
miseretur tui, Jcf. 30. 19. & Gen. 43. pro יִצְרִי vel יִצְרִי.
Conf. Reg. 48. Memb. III. β. (6) Non transit, (illa longa in op-
positam brevem), si accentum retineat; ut אָבָּ (Imper.
Hiphil). sit plur. אָבִי; אָבָּ (Fut.), sit Fœmin. אָבִי; אָבָּ
אָבִי; אָבִי; & excidente Dagesch, אָבִי maledicite, Jud. 5. 23.
Sic ante הַפָּרָג. Intert. Perf. præter morem, חָרָבִי clamat, Prov.*

1. v. 20. (Ubi a, accentus maneat, aut ubi descendat ad ultimam, Vid. Memb. IV. inferius).

Memb. III. Ante affirmativas ה & נ Præteritorum, interfertur י, (ad sustinendum Accentum); ut סָבַחַּת pro סָבַחַת. Sic exulante Dagesch, שָׁחִי incurravi me; & compensatò eò, וְאַרְחִי & maledicam. Sic סָבַחַּת pro סָבַחַת. Sed ante affirmativam ה Fut. & Imperat. interfertur י quiescens in י; ut חֲסַבְתָּהּ pro חֲסַבְתָּהּ ex חֲסַב, - in chirek correptò, sec. præc. Memb. II. Sic וְחִתְּלִיָּהּ & inceperunt, Gen. 41. v. 54. Fut. Hiph. De וְחִתְּלִיָּהּ pro וְחִתְּלִיָּהּ, Vid. inf. Ann. Gen. 1. lit. β. n. 4. sine. De וְחִתְּלִיָּהּ deficiente י vid. ibid. lit. γ.

Memb. IV. Accentus in hujus anomalie Conjugationibus, ad affirmativas י, ו, non descendit; ut וְסָבַחַּת, וְסָבַחַת, &c. Conf. Tab. Synopt.

Exc. In motione Participiorum descendit Accentus, quæ propterea penult. - in - & - in . corripunt; ut וְסָבַחַת, וְסָבַחַת. Sic interdum ob י conversivum Præt. וְסָבַחַת & multa fuerit, Jes. 6. v. 12. qua est tert. pers. Præt. Fæmin. וְסָבַחַת & acutiores exunt, Hab. 1. v. 8. pro וְסָבַחַת. Interdum & alia, sine י conversivo, ut רַבִּי molliora sunt, Psal. 55. v. 21. רַבִּי & רַבִּי, cantate, Jes. 44. v. 23 pro רַבִּי, & propterea in י chatuph mutatò, sec. præc. Memb. II. וְסָבַחַת, Jer. 7. v. 29. וְסָבַחַת.

Memb. V. Præformativæ serviles in enumerationis his Conjugat. (eodem modò, quò in secundâ radicali י),

(1). Sumunt י ad compensationem excidentis secundæ radicalis, (conf. Tab.); nisi quod in Præt. & Partic. Hiphil habeant (י); ut וְסָבַחַת, וְסָבַחַת: at Imperativus & Infin. וְסָבַחַת. Sic וְסָבַחַת, וְסָבַחַת comminuendo, Exod. 30. v. 36. & pro eo וְסָבַחַת, 2. Chron. 34. v. 7. Part. וְסָבַחַת. In Hophal præformativæ omnes habent י; ut וְסָבַחַת, וְסָבַחַת, quod tamen sæpè in . resolvitur

vitur sequente Dagesch, ut יָצַח *pro* יָצַח; & sine Dagesch, יָצַח gratia exhibebitur, Prov. 21. v. 10. Jesh. 26. v. 10. In Niphal verò (Fut. Imper. & Inf.). præformativæ retinent analogum punctum verbi regularis; ut Imp. הָפַח *ex* הָפַח (- *pro* - *sec. prac.* Memb. I. Ann. 1.) Inf. הָפַח, V. ibid. Fut. הָפַח, הָפַח, הָפַח, &c.

Exc. (α). In Fut. & Inf. Niphal, si prima Rad. sit gutturalis, ob exclusum ex ea Dagesch, præformativæ serviles, loco analogi puncti, sumunt -; ut יָחַח & profanor, Ezech. 22. v. 26. *pro* יָחַח, יָחַח profanabitur, Lev. 21. v. 9. *pro* יָחַח. Sic Inf. יָחַח profanari, Ezech. 20. v. 9. Sic יָחַח & combustum est, Ezech. 15. v. 5. יָחַח adurentur, Ezech. 24. v. 10. (in quò ultimò utrumque Dagesch excidit, à prima ceu gutturali, & ab ultima, ceu dageschanda, voce crescente); & sic semel in Prat. יָחַח & gratiosa eris, Jer. 22. v. 23. Hanc formam præter necessitatem imitantur seqq. יָחַח & levis habeor, Gen. 16. v. 5. *pro* יָחַח: sic יָחַח, Gen. 16. יָחַח 1. Sam. 2. v. 30. יָחַח amarefcet, Jesh. 24. v. 9. יָחַח mollescet, Deut. 20. v. 3. Speciali in super anomalià redundat - in voce יָחַח integer ero, Psal. 19. v. 14. *pro* יָחַח, ex יָחַח. Cum - parag. est יָחַח terrear, Jerem. 17. v. 18. *pro* יָחַח, uti יָחַח Jesh. 30. v. 31. & יָחַח Deut. 1. v. 21. יָחַח Jer. 17. v. 18. De יָחַח, יָחַח descendes, à Rad. יָחַח, V. Reg. 38. Exc. 1. Et cum Cholem in Fut. יָחַח & extulerunt se, Ezech. 10. v. 15. & 17. *pro* יָחַח. Sic in Imperat. יָחַח tollite vos, Num. 26. v. 45. (β) At præformativæ - in Niphal, in Prat. & Particip. habet -, ut יָחַח, plur. יָחַח, Partic. יָחַח. Sed ante primam radicalem ה, etiam - in Prat. & Partic. aliquando retinet chirek analogum; ut יָחַח exciccatur, adustum est, Psal. 69. v. 4. *pro* יָחַח, quod legitur Jer. 6. v. 29. Ezech. 15. v. 4. Sic יָחַח contritus fuit, Malach. 2. v. 5. יָחַח profanatus est, Ezech. 25. v. 3. De יָחַח, יָחַח, יָחַח, V. inf. Annot. 1. β. 3.

(2). Quandoque in Hiphil - præformativarum resolvitur in - sequente Dagesch; ut יָחַח exacerbatur, Exod. 23. v. 21. יָחַח integras facis, Job. 22. v. 3. יָחַח circumdabit, Jesh. 6. 2, Samuel. 6. & 20, 1. Reg. 8. & 22. 2. Reg. 20. & 24. Jesh. 38. 1. Chron.

(ubi tertia Radicalis \aleph abjecta est ante \aleph servile, sec. Reg. 40. de \aleph , \aleph verb: quiescens servavit, sec. Reg. 30. Exc. 3). \aleph \aleph \aleph stupore correptus, Ezech. 3. 15. \aleph \aleph desolando, Mich. 6. v. 13. \aleph \aleph cantate, Deut. 32. v. 43. \aleph \aleph cantare faciam, Job. 29. v. 13.

Annotationes generales ad hanc Reg.

Annot. I. Specialem anomaliam præter ordinariam habent sequentia:

(a) In Kal; (1) nonnulla in Præt. pro -, terminationem \aleph , (in Verbis perfectis aliis quoque usitatam) rejiciunt ad primam radicalem; ut \aleph \aleph attollunt se, Job. 24. v. 44. pro \aleph \aleph . Sic \aleph \aleph & jaculati sunt, Gen. 49. v. 23. Contraria in Inf. pro \aleph , alteram terminationem Verbi perfecti -, ad primam Radic. rejiciunt; ut \aleph \aleph ad expandendum, Jes. 45. v. 1. pro \aleph \aleph vel \aleph \aleph ; & (ex eadem formâ) \aleph \aleph ad declarandum eû, Eccles. 3. v. 18. - sub \aleph pro - existente, ob exclusum Dagesch incremento vocis præmittendum, sic \aleph \aleph secundum tendere, Jerem. 5. v. 26. Sic alia quando in Imperat. ut \aleph \aleph devolve, Psal. 119. v. 22. pro \aleph \aleph . Et cum \aleph parag. \aleph \aleph maledicito, Num. 22. v. 6. ubi - sub \aleph est pro -, ob exclusum Dagesch à \aleph ; quod præter necessitatem imitatur \aleph \aleph maledicito, Num. 22. v. 11. pro \aleph \aleph . Unum in Fut. est sine Dagesch, \aleph \aleph prademur, 1. Sam. 14. v. 36. pro \aleph \aleph ; & unum cum (:) pro cholem, scil. \aleph \aleph confundamus. Gen. 11. v. 7. (2). Duo reperiuntur hic cum \aleph epenthético, \aleph \aleph perficiunt, Psal. 64. v. 7. pro \aleph \aleph ex \aleph \aleph ; quod quibusdam habetur quasi pro \aleph \aleph abscondunt, \aleph \aleph in \aleph mutato: (at \aleph \aleph conficimur, Num. 17. ult. & \aleph \aleph in pausa, Jerem. 44. v. 18. & Thren. 3. v. 22. abjecerunt Dagesch & \aleph , suntque pro \aleph \aleph ex regulari forma \aleph \aleph). \aleph \aleph ersacrare illum, Numer. 23. v. 17. Imper. cum \aleph Epenthético, & - chatuph pro -, ordinaria anomalia esset \aleph \aleph . (3) Rariùs præformativæ Futuri Kal, pro - ordinariæ anomaliz, recipiunt regulare suum chirek, (vel - sub \aleph), sequente Dagesch; ut \aleph \aleph obstupescet, 1. Reg. 9. v. 8. pro \aleph \aleph ; & \aleph \aleph substitit, Jos. 10. v. 13. & Amos 5. v. 13. pro \aleph \aleph ; sic \aleph \aleph &

conticui, Job. 31. v. 34. pro נִחַם. Sic מִלֵּד maledicam, Num. 23. v. 8. & נִחַם Job. 5. v. 3. (quod tamen etiam esse possis à נָחַם). & נִחַם con-
trivi, Deut. 9. v. 21. נִחַם & verticem inclinavi, Gen. 24. v. 48. נִחַם lb.
26. נִחַם desolabo, Jef. 42. v. 14. נִחַם & finitus est, Gen. 47. v. 18. Unum
ex his in fine habet - pro - (altera Fut. Terminatione), ob accentum,
נִחַם ruminabit, Lev. 11. v. 7. pro נִחַם ex נִחַם.

(B) In Niphal (1). pauca in Præter. & Partic. pro - vel
ad primam Radic. (etiam per ordin. anomaliam, conf. sup.
Memb. I. Annot.) rejiciendo, habent -; ut נִחַם & liquecet, Ezech.
21. v. 7. Præter. pro נִחַם. Sic in Partic. נִחַם & liquecens, 1. Sam. 15. v.
9. pro נִחַם. Sic נִחַם leve est, Jef. 49. v. 6. נִחַם convertit se, Ezech.
26. v. 2. cum - pro -; è quâ formâ reperitur sublatum Dagesch, &
in - reversum, descendente tunc Accentu, ut נִחַם & confusa
sit, vel, & confundamus, Gen. 11. v. 7. quod potest esse, vel tertia Fæm.
Præter. Niphal, (& sic pro נִחַם), vel 1. plur. Futur. Hiph. cum i pa-
ragog. & sic pro נִחַם. Sic נִחַם & haurietur, Jef. 19. v. 13. נִחַם
& circuibas, Ezech. 41. v. 7. (2). Tria in Præterito, pro - alie-
ram terminationem, (in verbis quibusdam perfectis etiam as-
tatam), ad primam Radicalem rejiciunt; ut נִחַם & convoluten-
tur, Jef. 34. v. 4. pro נִחַם; נִחַם conf. fuerunt, Nabum. 1. v. 12. נִחַם
& succidentur, Ezech. 6. v. 9. Unum est cum - pro - נִחַם va-
stati sumus, Mich. 2. v. 4. pro נִחַם. (3). Chirek sub i pro -
vel -, habent seqq. prorsus anomala; נִחַם profana facta es, E-
zech. 22. v. 16. (pro ordin. anomal. נִחַם, quod foret pro נִחַם)
& sic cum - & i parag. נִחַם gratiosa eris, Jerem. 22. v. 23. pro or-
din. anomal. נִחַם. In plur. נִחַם & polluantur, Ezech. 7. v. 24.
pro נִחַם; sic נִחַם & confracta est, Psal. 18. v. 35. pro נִחַם. Com-
pensat insuper Dagesch, נִחַם exardescunt, Psal. 102. v. 4. pro נִחַם.
Sic נִחַם exardescunt, Cant. 1. v. 7. pro נִחַם, (si ex חרר dedu-
catur; alioquin etiam potest esse ex נִחַם, conf. Reg. 34. Memb. I.
num. 2). De נִחַם, נִחַם, נִחַם, V. sup. Memb. V. Exc. (B). (4).
In Fut. נִחַם incurvabor, Mich. 6. v. 6. est pro נִחַם ab נִחַם; (nam -
pro - hic retrahi, constat è Memb. I. Annot. 1). נִחַם & sileamus,
Jer.

Fer. 8. v. 14. pro וַיִּתְּחַן, ubi ob ḥ parag. - in transit, & Dagesch efficitur. Sic וַיִּתְּחַן & absoluti sunt, Deut. 34. v. 8. & cum retracto Accentu magno וַיִּתְּחַן Psal. 102. v. 28. pro וַיִּתְּחַן; וַיִּתְּחַן consuecunt, Exod. 15. v. 16. & Thren. 2. Psal. 31. Job. 29. pro וַיִּתְּחַן; וַיִּתְּחַן & incurvati sunt, Gen. 43. 26. & Exod. 4. Neh. 8. 2. Paral. 29. pro וַיִּתְּחַן; וַיִּתְּחַן tinnient. Fer. 19. v. 3. pro וַיִּתְּחַן, Fut. Niph. (5). In Part. בְּמַרְחִים maledicti, Mal. 3. v. 9. ubi. prater normam est pro : , & - propter exclusum Dagesch pro-, forma נִכְסִים. Sic וַיִּתְּחַן qui incalescunt, Fes 57. v. 5. pro וַיִּתְּחַן. Chirek probabet נִכְסִים causatum, 1. Paral. 10. 15. pro נִכְסִים.

(7). In Hiphil, (1). In Futuro, וַיִּתְּחַן profanabo, Ezech. 39. v. 7. in qua voce, ut & reliquis ejus personis, (ut וַיִּתְּחַן, Numer. 30. 3. & c.), - adhibetur pro - sub praefixo servili, ad distinguendum significationem, ab וַיִּתְּחַן incipiam, Deut. 2. v. 2. Chirek pro - habent, וַיִּתְּחַן desolaverit, Fer. 49. v. 20. pro וַיִּתְּחַן. Sic וַיִּתְּחַן & desolavimus, Numer. 21. v. 30. וַיִּתְּחַן & confregit, Judic. 9. v. 53. pro וַיִּתְּחַן (pro - ob retractum accentum per ו conversum). Sic וַיִּתְּחַן (pro וַיִּתְּחַן) obtegat, Psal. 91. v. 4. retracto accentu obsequens monosyllabum וַיִּתְּחַן, uti alias ob ו conversum, ut וַיִּתְּחַן & extendit, 1. Reg. 6. v. 32. וַיִּתְּחַן & devolvit, Gen. 29. v. 10. Quod - etiam hic manet sub gutturali, (alias in - mutandum), ut וַיִּתְּחַן & incepit, ad discrimen à med. ו, conf. Reg. 44. lit. 7. Duo hic accipiant : pro -; ut וַיִּתְּחַן & contriverunt, Deut. 1. v. 44. cum Dagesch Euphon. in ב, pro וַיִּתְּחַן; sic Numer. 14. v. 45. וַיִּתְּחַן & contriverunt eos, pro וַיִּתְּחַן, (accentu jam descendente, unde - in Chirek). De וַיִּתְּחַן tinnient, Ferem. 19. v. 3. V. paulò ante pro quo וַיִּתְּחַן reperitur 1. Samuelis cap. 3. v. 11. De וַיִּתְּחַן pro וַיִּתְּחַן, vid. praeced. lit. (6). De וַיִּתְּחַן pro וַיִּתְּחַן, וַיִּתְּחַן pro וַיִּתְּחַן, conf. Reg. 48. Memb. 11. Exc. 2. (2). In Infinitivo וַיִּתְּחַן & ad consummandum, obsignandum, Dan. 9. v. 24. pro quo sec. Masorethas legendum וַיִּתְּחַן Infinit. וַיִּתְּחַן; וַיִּתְּחַן comminuendo, 2. Paral. 34. v. 6. pro וַיִּתְּחַן, ubi inf. prater morem retinet vocalem Prateriti. Per singularem anomaliam abjicitur praformativum וַיִּתְּחַן in Infinit. וַיִּתְּחַן cum lucere faceret ipse, Job. 29. v. 3. pro וַיִּתְּחַן ex וַיִּתְּחַן.

(ד) In Hophal, *Prat.* הָפְסוּ *deprimuntur*, Job. 24. v. 24. *הוֹפְסוּ* *gratia fiet*, Jese. 25. v. 10. *הִפְסוּ* *conteretur*, Jese. 24. v. 12. *וְהִפְסוּ* *conterentur*, Jese. 24. Mich. 1. *הִפְסָה* *contusa est*, Ezech. 40. *וְהִפְסוּ* *circumagetur*, Jese. 28. v. 27. *cum* Dagesch Euphonico *post* vocalē longam. Sic *וַיִּשָּׁר* *vastabitur*, Hof. 10. v. 14. At *וַיִּפְדוּ* *fugabitur*, a Radic. פָּדָה, V. Reg. 38. singularia, *sine*. Singularis anomalia sunt seqq. duo *Infin.* הִשְׁפָּח *desolari ejus*, 2. Chron. 36. & Levit. 16. v. 35. *Infin.* Hophal ab הִשְׁפַּח, cum *chatuph* pro *וְ*, & הִ מַּפְּיִק *carente*, ut aliās sapē, *conf.* Reg. 20. Ann. & hinc deductum הִשְׁפָּח *in desolari eam*, i. e. *dum desolata esset*, 2. Chron. 36. v. 43. *per metathesin punctorum*, *pro* הִשְׁפָּח, *ejecto* Dagesch & Mappik; *Particip.* מִשְׁפָּח *circumdata*, Ezech. 41. v. 7. *pro* מִשְׁפָּח, & מִשְׁפָּח *circumclusi*, Exod. 28. v. 11.

Annot. II. Interdum media geminata, in Participio Kal, & Futuro Niphal, mutatur in נ, manente sic quoque tunc regulari formā; ut *וַיִּשְׁפָּח* *diripientes te*, Jer. 30. v. 16. *pro* שִׁפְסִיךָ; *וַיִּשְׁפָּח* & *liquefacta est*, Job. 7. v. 5. *pro* וַיִּשְׁפָּח; *וַיִּשְׁפָּח* *liquefiant*, Psal. 58. v. 8. *pro* וַיִּשְׁפָּח. Huc pertinet *וַיִּשְׁפָּח* *diripuerunt*, Jof. 18. v. 12. *pro* וַיִּשְׁפָּח *ex* וַיִּשְׁפָּח.

Annot. III. Media radicalis geminata sæpē confundit formam

(α) cum anomalia tertiæ radicalis ה; ut *וַיִּשְׁפָּח* *pro* וַיִּשְׁפָּח *Infin.* Kal, *gratiam facere*, Psal. 77. v. 10. *sic* וַיִּשְׁפָּח *desolare*, Ezech. 36. v. 3. Sic *in* Praterito Hipbil, *וַיִּשְׁפָּח* & (ne) *confringas, praeindas*, Proverb. 24. v. 28. *pro* וַיִּשְׁפָּח, *quasi* וַיִּשְׁפָּח & *conf.* Reg. 43. lit. (α). Sic *וַיִּשְׁפָּח* *pro* וַיִּשְׁפָּח, *vulnerari meum*, Psal. 77. v. 11. *conf.* Reg. 48. Memb. IV. Quò pacto bacteria נָחָה, נָחָה, נָחָה, sequantur formam quiescentium tert. Radic. נָחָה, & ubi ה ultimum per apocopen est abjectum, secunda Radicali ה Mappik imprimant, ut נָחָה, נָחָה, *vid.* superius Reg. 33. *Annot. 1. & Reg. 34. Ann. 1. β. (α).*

(β) cum

(β) cum secunda radicali; ut עצה *corroborat*, Psal. 68. v. 29. Imperat. cum ^ה paragogico, pro עצה *vastrabit*, Psal. 98. v. 6. pro יסוד *Sic ירח, ירו, לבד, לחור, בחור, vel בחוק*, לשת, לשת, ^ו ubique pro *cholem* existente; & cum ^ו pro ^ו *populabitur*, Gen. 49. 19. וירם *vermificavit*, Exod. 16. v. 20. ויח *conteratur*, Eccl. 12. v. 6. Sic in *Hipbil*, cum ^ו Paragogico, ויפלט *palpant*, Psal. 115. v. 7. quasi ^ו *pro* ויפלט *pro* ויפלט.

*REG. XLII. De Anomalia media radicalis geminata,
defectiva in Conjug. 2. & 4.*

[illegible]

Singularia insuper sunt in Pih. עָנַן in obnubilare me, Gen. 9. v. 14. pro עָנַן; in Hithpael seqq. Præter. חָתַם in pradam dederunt se, Psal. 76. v. 6. - assumpto pro: simplici, וְנָא אֲנִי עֹמֵד עַל הָרֵי אֲרָם obstupuit, Dan. 4. v. 16. pro חָתַם, conf. Reg. 31. delit. אֲרָם permutatione. אֲרָם אֲרָם acuar, Psal. 73. v. 21. - habet pro: ex Job Accensum. In duobus his fit syncope lit, ה, חָתַם desolationem accerses
Zz tibi,

(9) Diverſarum Conjugationum aut Tempo-

rum; ut. נִמְאָלוּ *contaminati sunt*, *Esa.* 9. v. 3. & *Thren.* 4. v. 14. *ba-*
bet formam ex Niphal נִמְאָלוּ, & *Pyal* נִמְאָלוּ *editisunt*, 1.
Par. 3. v. 5. *ex Pyal* נִמְאָלוּ, & *Niph.* נִמְאָלוּ, *à Rad.* נִמְאָלוּ, *Sic* וְנִמְאָלוּ *Zach.* 5.
 v. 11. & *collocetur*, *compositum est ex Hopbal & Hiph.* וְנִמְאָלוּ & *expi-*
abitur, *Dent.* 21. v. 8. *ex Niph.* וְנִמְאָלוּ, & *Hithpael* וְנִמְאָלוּ, *pro chara-*
cteristica וְנִמְאָלוּ *in Fut. posito* כִּי. *Sic* fām, וְנִמְאָלוּ *aqualis facta*, *Prov.* 27. v.
 15. *pro* וְנִמְאָלוּ, *composita formā à Part. Niphal* וְנִמְאָלוּ, (*pro* וְנִמְאָלוּ)
 & *Hithp. fām.* וְנִמְאָלוּ *à Rad.* וְנִמְאָלוּ. וְנִמְאָלוּ *contemptibile*, 1. *Sam.*
 15. v. 9. *Part. fām.* *compositum è Niph.* וְנִמְאָלוּ, & *Pyal* וְנִמְאָלוּ, 3c. *abj.*
 וְנִמְאָלוּ *notum feci*, 1. *Sam.* 21. v. 2. *pro* וְנִמְאָלוּ, *confusò Prateritò cum*
Futuro, *conf.* *Reg.* 36. *Membr.* IV. *fine.* וְנִמְאָלוּ & *venisti*, 1. *Sam.* 25. v.
 34. *ex Fut.* וְנִמְאָלוּ, & *Prat.* וְנִמְאָלוּ, *redundante tamen* וְ, *sec.* *Masore-*
thas. וְנִמְאָלוּ *recensendi fuerunt*, *Num.* 1. v. 47. *pro-ex Hithpael*
 & *Hopbal.* *Sic* וְנִמְאָלוּ *impinguatus est*, *Jes.* 34. v. 6. *occultatò* וְ
in וְ *dagessato.* וְנִמְאָלוּ *lavari*, *Lev.* 13. v. 56. *ex Hopbal* וְנִמְאָלוּ
 & *Hithp.* וְנִמְאָלוּ. *Sic* וְנִמְאָלוּ *polluta est*, *Dent.* 24. v. 4. *pro* וְנִמְאָלוּ
 וְנִמְאָלוּ *irritatus*, *Jes.* 52. v. 5. & *Pyal* וְנִמְאָלוּ & *Hithp.* וְנִמְאָלוּ, *occul-*
tatò וְ *schvato in* וְ *dagessato.* וְנִמְאָלוּ & *commovebuntur*, *Jer.*
 25. v. 16. *ex Pyal assumptò* וְנִמְאָלוּ *cholem*, *pro* וְנִמְאָלוּ. *Sic* וְנִמְאָלוּ *com-*
movebuntur, *Jer.* 46. v. 8. *pro* וְנִמְאָלוּ *secundum propelli*, *Psal.*
 68. v. 3. וְ *ex Niph.* *assumptò* *pro* וְנִמְאָלוּ & *persequatur*,
 & *ut alii me persequantur. faciat.* *Psal.* 7. v. 6. & *Kal* וְנִמְאָלוּ & *Piel* וְנִמְאָלוּ;
 v. B. Geier. *ad b.* 1. וְנִמְאָלוּ *procumbentes*, *Ezech.* 8. v. 16. *com-*
posita formā ex Prat. & Particip. *Hithpael.* *De* וְנִמְאָלוּ *pro* וְנִמְאָלוּ
ex Niphal & Hithpael V. *Reg.* 37. *Annot.* 3. *Quandoque & literæ*
formativæ generum aut temporum confunduntur; ut וְנִמְאָלוּ
contaminavi, *Jes.* 63. v. 3. *pro* וְנִמְאָלוּ, (*Assumptò caractere N in*
forma Prateriti pro וְ). *Sic* וְנִמְאָלוּ *affveseci*, *Hoff.* 11. v. 3. *pro*
 וְנִמְאָלוּ; וְנִמְאָלוּ *stabunt*, *Dan.* 8. v. 22. *pro* וְנִמְאָלוּ
 & *incallescant*, *Gen.* 30. v. 38. *pro* וְנִמְאָלוּ; *sic* 1. *Sam.* 6. v. 12. & *sic* וְנִמְאָלוּ *pro* וְנִמְאָלוּ,
 16. v. 5. *De* וְנִמְאָלוּ & *caute egit*, *pro* וְנִמְאָלוּ, *à Rad.* וְנִמְאָלוּ, *conf.* *Reg.* 37. M.

IV sc.

IV. sc. confusâ formâ Prateriti & Participii; sc. וְנִשְׁכַּחַת & obliuio-
ni tradetur, Jef. 23. v. 15. pro וְנִשְׁכַּחַת, &c. Voces נִשְׁכַּחַת & נִשְׁכַּחַת
10. v. 11. & נִשְׁכַּחַת dicetis, (Ibidem), Chaldaica sunt, uti totus ille
Versus. Quod aliouin sapè confundantur diuersa anomalia, (v. gr.)
media radicalis geminata, cum quiescente ' , aut sec. rad. ' , & vice
uersa; item tert. Rad. N cum tert. ה, &c. jam antè in cuiuslibet ano-
malia doctrinâ est memoratum.

Denique in quibus verbis dua Radicis litera anomaliarum Re-
gulis subjacent, illa etiam utramque exprimunt; ut אִירָא pro אִירָא
è prima ' & ult. א ; נִשְׁכַּחַת pro נִשְׁכַּחַת, à prima נ & ult. ה ; conf.
Reg. 36. Annot. 4. & Reg. 32. Annot. 7. Verùm prima Radic. א &
tertia ה, mediam geminatam habentes, ut נִשְׁכַּחַת, נִשְׁכַּחַת, נִשְׁכַּחַת,
suam tantùm seruant anomaliâ, non media geminata, de quibus
suo loco.

INTERserta DE PRÆCIPUIS PARTICULIS SEPARABILIBUS;

Adverbiis, Præpositionibus, Conjunctionibus,
Interjectionibus.

I. Adverbia (α) Loci; ut אֵי, אֵי, אֵי ubi? אֵי ubi-
nam? אֵי, אֵי, אֵי quo? אֵי, אֵי, אֵי hic; אֵי, אֵי, אֵי hinc; אֵי, אֵי, אֵי hic
& illuc. אֵי, אֵי, אֵי usque hic, & contractè אֵי, אֵי, אֵי idem. אֵי, אֵי, אֵי
hic, אֵי, אֵי, אֵי inde, אֵי, אֵי, אֵי intus, אֵי, אֵי, אֵי intrinsecus, אֵי, אֵי, אֵי foris,
suprà, אֵי, אֵי, אֵי desuper, אֵי, אֵי, אֵי infra, אֵי, אֵי, אֵי retrorsum, אֵי, אֵי, אֵי antè,
ultra, trans.

(β) Temporis; ut, אֵי, אֵי, אֵי quando? אֵי, אֵי, אֵי jam, nunc. אֵי, אֵי, אֵי
tunc, אֵי, אֵי, אֵי hodie, אֵי, אֵי, אֵי interdiu, אֵי, אֵי, אֵי heri, אֵי, אֵי, אֵי nudius tertius,
אֵי, אֵי, אֵי manè, אֵי, אֵי, אֵי cras, אֵי, אֵי, אֵי antè, אֵי, אֵי, אֵי pridem, אֵי, אֵי, אֵי jugiter;
אֵי, אֵי, אֵי donec, אֵי, אֵי, אֵי cum, אֵי, אֵי, אֵי antequam, אֵי, אֵי, אֵי citè, אֵי, אֵי, אֵי post,
אֵי, אֵי, אֵי jam pridem, אֵי, אֵי, אֵי hætenus.

(γ) Num-

וְלִבְשָׁם *ut*, 2. Chron. 24. בְּכֶתֶב Dan. 10. מִתֵּן, Prov. 18. Pariter *pro* -, *ut* לִבְשָׁם Exod. 29. *pro* לִבְשָׁם; *sic* וְשִׁימָם Psal. 118. ter. וְיִירָם Num. 21. וְיִרְחָם Jof. 63. וְיִכְרְנוּ *Sic* *pro* -. רִאֲנִי Jof. 47. *pro* -. רִאֲנִי Psal. 74. v. 8. וְיִרְחָם Jof. 4. *pro* הִרְבָּה הִרְבָּה Gen. 3. 16. & 22.

(β) - *pro* -, (& vice versâ), imprimis sub & ante Gutturalem vel ר, nec non sub secunda radicali quiescentium vel defectivorum prima rad. י, vel כ (ob accentum maj. distinct.), *ut* הַעֲבֹרָה, וְגַמְלָה, הַשְׁכֵּר, לִבְשָׁם & לִבְשָׁם; *sic* שָׁכַח, חָן, רָר, לִבְשָׁם & לִבְשָׁם; *transire fecisti*, Jof. 7. *pro* הַעֲבֹרָה, &c. *Sic* וְיִרְחָם *pro* ire fecit, *pro* וְיִרְחָם Thren. 3. v. 2. & 2. pernoctabis, Jud. 19. v. 21. & Jof. 17. 2. *pro* וְיִרְחָם. Item *pro* -, *ut* נָעַר, Zach. 2. *pro* נָעַר; נָחֵם *pro* נָחֵם vel נָחֵם, *conf.* Reg. 41. Ann. 1. β. וְיִרְחָם Psal. 68. *pro* וְיִרְחָם; *sic* הַשְׁכֵּר Jof. 63. *Sic* *pro* -, *ut* בָּן 1. Sam. 22. Gen. 30. Ezech. 18. 2. Sam. 9. *pro* בָּן. Ita הַעֲלָה, Hab. 1. *pro* הַעֲלָה. *Sic* complura tertia Rad. ה, in Fut. & Part. *conf.* Reg. 33. in Fut. & Part.

(γ) י. *pro* -, & vicissim, *ut* תִּסְמָךְ & תִּסְמָךְ *sustentans*; יִסְמָךְ יִסְמָךְ & יִסְמָךְ; *sic* וְיִרְחָם 1. Sam. 18. *pro* וְיִרְחָם; Psal. 135. וְיִרְחָם 1. Sam. 10. וְיִרְחָם 1. Sam. 17. *conf.* Reg. 36. M. III. 2. הַקֶּרֶה Jerem. 6. *pro* הַקֶּרֶה; וְיִרְחָם Jof. 2. בִּירְחוֹ 2. Sam. 10. *pro* בִּירְחוֹ in Jericho.

(δ) י. *pro* ו, & vicissim; *ut* וְיִרְחָם & agitudine afficior, Psal. 69. 21. *pro* וְיִרְחָם, (per crasin Schvajim compositorum, *conf.* Reg. V.); וְיִשְׁפֹּטוּ *judicabunt*, Exod. 18. v. 26. *pro* וְיִשְׁפֹּטוּ, & וְיִשְׁפֹּטוּ *per retractionem Ascensus*. *Sic* וְיִרְחָם *transibis*, Ruth. 2. *pro* וְיִרְחָם Cholem *pro* -; *sic* וְיִרְחָם *custodiet eos*, Prov. 14. *pro* וְיִרְחָם vel וְיִרְחָם *Conf. plura*, Reg. 36. Memb. II. Rarius etiam alternat Cholem *pro* Chatephkametz, *ut* וְיִרְחָם *pro* וְיִרְחָם; (*conf.* Reg. 46. Memb. V.); interdum *pro* - chathuph, *ut* וְיִרְחָם *detestare*, Num. 23. v. 11. *pro* וְיִרְחָם, vel וְיִרְחָם, *conf.* Reg. 48. Memb. IV. Annot. וְיִרְחָם *facta est ascendere*, Judic. 6. & 2. Chron. 20. וְיִרְחָם; *hinc וְיִרְחָם facta est ascendere*, Nabum. 2. v. 8. *pro* וְיִרְחָם, *Prat. Hoph. cum*, *pro* - ob Ascens. *Sic* וְיִרְחָם *versus Zoar*, *pro* וְיִרְחָם.

(ε) pro ו, (& vicissim), sequente plerumque Dagesch euphonicò; ut עֵזָה Psal. 68. pro עֵזָה; sic Psal. 81. & 52. & 37. Jef. 17. Dan. 11. Sic לְחַיִּים Jef. 55. & 51. יְסֻבֵּי circumdabit me, Ps. 49. הַיְדֵלוּ laudata sunt, Psal. 78. נִילְדוּ nati sunt, 1. Chron. 3. הַמְדֵּלָה strepitus, Jer. 11. הַיְדֵלָה percussus est, Psal. 102. Sic הַיְדֵלָה nasci, Ezech. 16. conf. Reg. 37. Annot. 2. וְיָקָה fornicatio facta est, Ezech. 16. נִגְנִיŕium ejus, Psal. 76. הַיְדֵלָה 2. Sam. 7. 1. Chron. 17. Esth. 1. גִּבֹּרָה Eccl. 10. שְׂוִיקָה Jef. 5. בְּחֹקֶי Ezech. 20. אֲלֹפִים 2. Chron. 9. שְׂוִיקָה Jef. 16. עֲדָשִׁים Gen. 2. Job. 22. כְּבוֹדָה gloria, Psal. 45. Jud. 18. מִכָּל uni-
 versi isti, Jer. 31. pro כָּדָם. יֹסֵב Jef. 28. pro יֹסֵב. יָנוֹם & יָנוֹם & יָנוֹם & יָנוֹם, Job. 5. Jud. 18. & 13. Sapè utrumvis obtinet, ut יָנוֹם & יָנוֹם & יָנוֹם, &c. Contrà sæpè est ו; ut בְּעֵלִית pro בְּעֵלָה (Particip. Pabul in statu constr.); sic חֲגִירָה pro חֲגִירָה. חֲגִירָה confringens eum, pro חֲגִירָה. שָׁמַר pro שָׁמַר. alternante insuper ה pro ו; sic יָקָרָה pro יָקָרָה; יָקָרָה pro יָקָרָה; יָקָרָה pro יָקָרָה; quod sic seqq. locis reperitur: Deut. 12. 2. Reg. 24. Jer. 26. & 50. Num. 34. Jof. 15. & 18. ter. Ezech. 36. & 23. & 35. Lev. 21. 1. Reg. 22. Jerem. 2. & 21. Job. 6. Psal. 73. Thren. 4. Huc referri possit מִכָּל בִּנְיָמִן benè pasti, Jer. 5. v. 8. pro מִכָּל בִּנְיָמִן. Pariter in fine quandoque est ו, (elisó ו), ut אָמַר dixerunt, 1. Sam. 13. pro אָמַר & אָמַר scil. quisque; sic וְאָמַר & dixerunt, vel dixit quisque, 1. Sam. 12. pro וְאָמַר & וְאָמַר. וְאָמַר & וְאָמַר edite, vel comedat quisque, Jef. 37. pro וְאָמַר & וְאָמַר. Sic וְיָדָה 1. Reg. 12. יָקָם accipient, 1. Reg. 20. וְקָם & sumpserunt, Esther. 9. וְיָשַׁע Jud. 21. וְיָשַׁע Efr. 3. וְיָשַׁע & adorabunt, Gen. 27. (conf. Reg. 34. Exc. 2. וְיָשַׁע & adoraverunt, Gen. 43. & 1. Reg. 9. וְיָשַׁע & obtulit illum, 1. Sam. 7. pro וְיָשַׁע. וְיָשַׁע & dabunt illud, 2. Reg. 22. וְיָשַׁע & וְיָשַׁע & prophanabunt eum, Ezech. 7. Conf. etiam Reg. 48. Memb. IV. β.

(ζ) Semper - pro -, & pro - chatuph, sub & ante gutturales ע ה פ ultima syllabæ, (& sub נ penultima lit.), quod frequenter imitatur ultima ו; ut וְיָשַׁע & blandè respexit, וְיָשַׁע, (conf. Reg. 33. Annot. 1.); וְיָשַׁע & quievit, Exod. 10. 14. וְיָשַׁע (retractio Acc. λ Et sic plur. alia à med. rad. λ, in Kal & Hiphil, conf. Reg.

calefecit me, Psal. 51. v. 7. *pro יִשְׁכַּחְתִּי* *יִשְׁכַּחְתִּי*; *יִשְׁכַּחְתִּי fieri illud*, Ezech. 43. v. 18. *Inf. Niph. cum aff. pro יִשְׁכַּחְתִּי*; *sic יִשְׁכַּחְתִּי Thren.*
 2. *יִשְׁכַּחְתִּי* Psal. 38. *יִשְׁכַּחְתִּי* Jer. 50 *pro יִשְׁכַּחְתִּי* peccans, Eccl. 2. v. 8.
 10. *Jes. 65. יִשְׁכַּחְתִּי & inveniens*, Eccl. 7. *conf. Reg. 10. Memb. IV. Exc.*
 2. *Sic יִשְׁכַּחְתִּי videre fecit, pro יִשְׁכַּחְתִּי*, Gen. 41. v. 28. *יִשְׁכַּחְתִּי deportavit.*
Ezth. 2. v. 6. יִשְׁכַּחְתִּי fatigavi, Micha 6. v. 3. (*pro יִשְׁכַּחְתִּי abjectio ex ה*
ortu per Reg. 34. Memb. II. 2.); *יִשְׁכַּחְתִּי redimi curavit eam*, Exod.
 21. v. 8. *אֶת יִשְׁכַּחְתִּי cum aff. ה.* *יִשְׁכַּחְתִּי redimi curavit eam*, Exod.
 20. v. 15. *cum aff. ה.* *De pro - chatuph, ut יִשְׁכַּחְתִּי pro יִשְׁכַּחְתִּי & c. conf.*
Reg. 48. Memb. IV. Ann. 1.

(θ). Chirek parvum pro -, præcipuè in secundis Personis cujusque Præteriti; ut *יִשְׁכַּחְתִּי pro יִשְׁכַּחְתִּי*, Deut. 4. v. 2. *וְיִשְׁכַּחְתִּי & crescetis*, Malach. 4. v. 8. *וְיִשְׁכַּחְתִּי ex וְיִשְׁכַּחְתִּי a Radic. פוּשׁ*. Sic plerumque ante affixa, & præfixo 1 conversivo; ut *יִשְׁכַּחְתִּי peperit eum*, Numer. 11. *יִשְׁכַּחְתִּי genni te*, Psal. 2. *יִשְׁכַּחְתִּי Jerem. 2. & יִשְׁכַּחְתִּי Jerem. 15. יִשְׁכַּחְתִּי rogavi eum*, 1. Sam. 1. *Sic יִשְׁכַּחְתִּי feci petitionem ejus*, 1. Sam. 1. *V. plura hujusmodi*, Reg. 23. *Memb. III. יִשְׁכַּחְתִּי & possidebitis eos, pro יִשְׁכַּחְתִּי*, Deut. 19. v. 31. *Sic יִשְׁכַּחְתִּי & possidebis eam*, Deut. 17. v. 26. 30. *Imitantur quandoque & alia, ut יִשְׁכַּחְתִּי ira accensi sunt*, Cant. 1. v. 6. *pro יִשְׁכַּחְתִּי ex integro יִשְׁכַּחְתִּי abjectio*; *conf. Reg. 34. Memb. I. a. 2. Sic יִשְׁכַּחְתִּי ambulabis*, Psal. 73. v. 9. *pro יִשְׁכַּחְתִּי & Exod. 9. v. 23. יִשְׁכַּחְתִּי calcare eam*, Jer. 51. v. 33. *pro יִשְׁכַּחְתִּי*; (*conf. plura Reg. 27. Memb. III. 1. γ*). *Sic יִשְׁכַּחְתִּי 2. Sam. 12. Inf. pro יִשְׁכַּחְתִּי*; *יִשְׁכַּחְתִּי Lev. 14. pro יִשְׁכַּחְתִּי & occidam eam*, Hof. 2. *pro יִשְׁכַּחְתִּי & occidetis*, Exod. 1. *pro יִשְׁכַּחְתִּי*; *conf. Reg. 36. Memb. III. 3. fine. Pariter in nominibus quibusdam, ut יִשְׁכַּחְתִּי tributa, & יִשְׁכַּחְתִּי terror vester*, *יִשְׁכַּחְתִּי*; *conf. Reg. 48. Memb. II. Nota.*

(ι). Chirek parvum pro -, imprimis sequente י; ut *יִשְׁכַּחְתִּי pro יִשְׁכַּחְתִּי ex יִשְׁכַּחְתִּי*, (*retractio nempe* -, *sec. Reg. 33. Annot. 1. lit. β*). Pariter N servile in Futuro Niphal interdum Chirek parvum habet pro -; ut *יִשְׁכַּחְתִּי pro יִשְׁכַּחְתִּי*; *יִשְׁכַּחְתִּי*; quod sub hoc N perpetuò fit autè primam Radicalem in Niphal

min. Partic. Piel), קבעקך *perturbans te*, 1. Sam. 16. v. 15. *mutatō in Chirek*, pro קבעקך. Quò etiam referri possit illa crasis אש לבח *flamma ignis*, Exod. 3. v. 2. pro לבח. Si (2). alia vocalis præcedat, illa tunc manet, ut à קשט, קשט; à נרד, נרד; à נשס, נשס. Imitatur id ultima litera N, in seqq. שון pro שון pro חסח; sic ניה vel ניה vel ניה pro ניה. Idem ex parte imitantur שם pro שם, שם pro שם, שם pro שם, שם pro שם.

(μ). - vel - pro : simplici sub non Gutturalibus, (1). sub secunda radicali geminatà in nominibus, ut רבבות *pro* רבבות, (2). post Metheg secundarium pertinens ad 1 copulam, (*de quo conf. Reg. XI*). ut וְיָדֹבֵשׁ *aurum*, וְיָדֹבֵשׁ *quereris*, Ezech. 26. v. 21. וְיָדֹבֵשׁ *clama*, Jerem. 22. 20. conf. Reg. 48. Memb. IV. β). וְיָדֹבֵשׁ *osculare*, Gen. 27. v. 26. sic וְיָדֹבֵשׁ *captivam duc*, Judic. 5. v. 12. (3). In aliis rariùs, & planè irregulariter, ut וְיָדֹבֵשׁ *profundum petierunt*, Exod. 15. v. 10. וְיָדֹבֵשׁ *ridebit*, Gen. 21. v. 6. וְיָדֹבֵשׁ *trabite*, Exod. 12. v. 21. וְיָדֹבֵשׁ *aqualiculi*, Gen. 30. v. 38. וְיָדֹבֵשׁ *maledixit ei*, Gen. 5. v. 29. וְיָדֹבֵשׁ *amarificarunt*, Exod. 1. v. 14. וְיָדֹבֵשׁ *benedixit ei*, Gen. 27. v. 27. וְיָדֹבֵשׁ, (*in quo prius impurum est*, sec. Reg. 45. & posterius - *in* : *mutatur*). Sic interdum & - est pro : sub non Gutturali; ut וְיָדֹבֵשׁ *desumpta est*, Gen. 2. 23. sic וְיָדֹבֵשׁ Exod. 26. v. 33. וְיָדֹבֵשׁ (*pro וְיָדֹבֵשׁ cum 1 redundante*), *quiescam*, Jer. 18. v. 4. וְיָדֹבֵשׁ *appendi*, Efr. 8. v. 25. & *sine 1 redundante*, וְיָדֹבֵשׁ, Ib. v. 26. & *cum -*, וְיָדֹבֵשׁ Jerem. 32. v. 9. וְיָדֹבֵשׁ *incedam*, Jer. 27. v. 4. וְיָדֹבֵשׁ *depuleris eum*, Num. 35. v. 20. Sic וְיָדֹבֵשׁ Jof. 23. v. 5. וְיָדֹבֵשׁ Job. 18. v. 18. וְיָדֹבֵשׁ *corripiam eos*, Hof. 10. v. 10 *pro וְיָדֹבֵשׁ*, Conf. Reg. 48. Memb. III. Annot. fine. Sic in quibusdam Nom. וְיָדֹבֵשׁ, וְיָדֹבֵשׁ, *forma*; וְיָדֹבֵשׁ *opobalsamum*; sic וְיָדֹבֵשׁ *pro* quo tunc in pausa, (*seu retractò Accentu*), est Cholem, ut וְיָדֹבֵשׁ, conf. Reg. 10. Memb. II. 3. β).

(ν). * pro -, & vicissim - pro -, ut וְיָדֹבֵשׁ *dispergam*, Lev. 26. v. 33. Ezech. 5. & 12. *pro וְיָדֹבֵשׁ Fut. Piel*; וְיָדֹבֵשׁ *ordinatus*, Joel. 2. v. 5. *pro וְיָדֹבֵשׁ Part. Pabul.* Sic in Hiphil media quiescentis interdum, ut וְיָדֹבֵשׁ *adducero te*, 2. Samuel. 3. v. 13. וְיָדֹבֵשׁ *Psal.* 2. v. 6. וְיָדֹבֵשׁ *Psal.* 85. v. 3.

85. v. 3. *וְהָיָה* veritas ejus, ex *וְהָיָה*; *וְהָיָה* ex *וְהָיָה*. Interdum etiam id fit, discernendæ significationis gratiâ, ut *וְהָיָה* responde, 1. Sam. 12. v. 3. at *וְהָיָה* cecinerunt, acclamarunt, Numer. 21. v. 17. Psal. 147.

SECTIO II.

DE

Necessaria Vocalium mutatione in genere.

Necessaria Vocalium mutatio in genere, fit ex variis rationibus, at ista non omnes sub hâc titulo proponenda aut docenda veniunt; cum quadam earum jam antè debito loco fuerint exponenda. Plenioris tamen ac planioris doctrinæ gratiâ, saltem singulos mutationum fontes hic simul indicabimus, ad proprias unamquamque sedes remittendo. Fit igitur omnis necessaria Vocalium mutatio in genere, vel

(1). Ob Literas Gutturales. *Sed cum ista mutatio tantum puncta Schvajim attineat sub Gutturalibus, rectius de eâ agendum jam fuit in Anomalia Literarum Gutturalium, (Reg. 29. & 30). nec non in doctrinâ Dagesch fortis exclusi, (Reg. 7).*

(2). Ob Literas Quiescentes. *Sed & hac mutatio Punctorum rectius conjungitur cum doctrinâ de mutatione Literarum Quiescentium, Cap. VI. à Reg. 31. usque 37. quandoquidem nihilominus ibidem, unâ cum Literis illis Anomalis, de punctis quoque earum semper simul monendum fuit.*

(3). Ob concursum Schvajim sub lit. non Gutturalibus. *Sed cum paucissimis hac mutatio absolvatur, rectius simul & semel in doctrinâ de Schvâ, (Reg. 3). comprehensa est.*

(4). Ob Dagesch forte. *Sed hac ipsa quoque mutatio paucis absolvitur, adeoque rectius in peculiari doctrinâ (Reg. 7). de eâ jam actum est.*

(5). Ob Accentus (א) positum seu sedem nativam; (ב) ob ejusdem translocationem, scil. vel retractionem ex

Bb

ultima

ultima ad penultimam, (quod pertinet etiam mutatio Vocalium ob conversionem Futuri, vel partic. *וְ*, utpote per quae etiam fit retractio Acc.); vel trajectionem ejus è penultima ad ultimam, ob conversionem Praeteriti; vel ablationem ejusdem per Makkaph. Verùm & haec qualibet mutationes Vocalium, ob variantia istò pacto Accentuum loca, rectius unà cum conditionibus cujusvis Accentuum sedis aut translocationis, simul & semel traduntur in doctrinà Accentuum, (Reg. 10.)

Restat igitur denique (6). speciali adhuc titulò ac peculiari doctrinà, proponenda Mutatio Vocalium;

tum (α). In Nomine, ob regimen, aut incrementum finale, ad quod communiter Accentus descendit.

Ad hanc enim Etymologicam Grammatica partem potius quàm Syntaxin, adhuc spectant, illa ob statum Regiminis aut affixionis, (tàm in nomine quàm verbis), variantes punctationum forma, (ceu elementaria), quae hactenus à vulgatis Grammaticis ad Syntaxin, inter Idiotismos constructionem rejecta, inexplicabili confusione & difficultate, discentium morantur captum. Hanc mutationem Vocalium, paulò post SECTIO III. speciatim docebit, unicà Regulà, VIII. Membris (secundum ordinem Vocalium mutandarum), comprehensà. Sed de mutatione Vocalium ob motionem Nominis in Genus, ceu brevissimà doctrinà, & cum praesente non coniungendà, jam antè commodius actum est, in doctrina Nominis, Reg. 19. Memb. 1P. De ipso autem statu Regiminis & affixionis, conf. eand. Reg. 19. Memb. VIII.

Tum (β) In Verbo, ob incrementum per suffixa, sive Pronominum, sive literarum paragogicarum. Atque hanc etiam mutat. Vocal. speciatim docebit SECTIO IV. (secundum ordinem vocalium mutandarum). Nam quod attinet incrementum Verbi finale in conjugando, per litteras affirmativas Generis aut Numeri; illa mutatio Vocalium, uti peculiaris ac propria est formis tantum Conjugationum; ita rectissime unà cum reliquis accidentibus Literarum tàm servilium quàm Radicalium, tantum

Ubi simul notandum, quod quædam formæ ex his, modò includant compensationem Dagesch, & tunc immutabilem Vocalem habeant, *ut modò dictum*; modò non includant compensationem Dagesch, & tunc mutabilis sit ipsarum vocalis, ut à תָּרַשׁ (forma רָשׁ), תָּרַשִׁים; sic à בָּנָה (ejusdem forma), בָּנָהוּ, בָּנָהוּ constr. Sic à יָרַע (forma יָרַע), יָרַעוּ.

(γ) Quæ includunt sub primâ radicali defectum mediæ geminatae, ut תָּם à תָּמָם. In aliam tamen vocalem, sive in Regimine, sive quòvis modò descendente Accentu, mutari possunt è præscripto Regularum, ut תָּם, תָּמִים, (conf. seq. Memb. I. num. 2. lit. γ.), יָכַח, יָכַחוּ. Singulare est à יָדַע, יָדַעוּ, יָדַעוּ.

(δ). Quæ post se habent Dagesch forte; ut בָּדַד, &c.

SECTIO III.

De

Necessaria Vocalium mutatione in Specie.

REG. XLVI. De Mutatione Vocalium in Nomine tantum.

In Nomine mutantur Vocales puræ, (Singularis absoluta forma), ob incrementum finale aut regimen, (sc. ob flexionem Nominis in Numerum utrumque Plur. & Dual. nec non statum utrumque, constructum & affixum, cujusvis Numeri, Accentu sic communiter descendente; unde mutanda veniunt vocales, aut longæ in breves, (& contrâ interdum), vel utraque in Schva, (vel Schva certâ lege in vocalem), sequenti ratione:

Memb. I. De purâ.

(1) - penultimum (à tono), ubique (i. e. ob quamvis flexionem Nominis, sive in Numerum utrumvis, sive in Statum utrumlibet), mutatur in: , ut à בָּדַד, בָּדְדוּ, בָּדְדוּ, בָּדְדוּ, בָּדְדוּ.

רְבִית, (*priori Schva in Chirek transiente per Reg. 3*). Speciatim id imitantur hæc impura, אֶרֶץ, *constr.* אֶרֶץ *Fer. 49. v. 16. cum Affixo,* וְרִבְקָה, *1. Sam. 17. v. 28. אֶרֶץ constr.* אֶרֶץ *Psal. 51. v. 14. (At רְבִית רְבִית, non sunt אֶרֶץ אֶרֶץ *Radicis* רִב, sed à Rad. רִב ob mutatum, in :). (De, in formá אֶרֶץ *Memb. IV. n. 2.*)*

(7). Manet itidem ante וַת vel יַת. è tertia Radic. ה abje-
cta; ut à נָדוּת, נָדוּתוֹ; sic נָעוּת, נָעוּתוֹ, נָעוּתוֹ; quod in constru-
cto imitatur, à Radic. שָׁעַ, שָׁעוֹת. Sic à נָלִית, est plur.
aff. נָלִיתוֹ; ab נָלִית, נָלִיתוֹ.

(8). Pariter etiam manet sub ה heemantico vocis è
media radicali geminata, ut à סָנַן, סָנַן, סָנַן, סָנַן;
סָנַן, סָנַן; sic סָנַן, סָנַן; סָנַן, סָנַן; סָנַן, סָנַן;
sic à סָסַן, סָסַן, סָסַן. Exc. à סָחַל redit Schva è *, ut סָחַל
Thren. 5. v. 15. Sic סָנַן à סָנַן, Thren. 3. v. 65. At sub ה heemantico
mediae quiescentis, ordinariam mutationem in : subit, ut
סָסַן, סָסַן.

(9). Sic manet in paucis aliis, nempe בָּמָה, בָּמָה, quod
specialiter in construct. plur. reperitur, בָּמָה cum ו redundantem,
Deut. 32. v. 13. & Jes. 38. v. 14. pro בָּמָה, Micha. 1. v. 3. idque pro בָּמָה;
sic בָּמָה excelsaejus, 2. Reg. 18. v. 22. At Jes. 53. v. 8. est בָּמָה (forte
ad conjungendam illam & alteram בָּמָה (mortis) significationem):
בָּמָה, בָּמָה; בָּמָה, בָּמָה; בָּמָה, בָּמָה; בָּמָה, בָּמָה;
(quod in constructo per crasin habet בָּמָה Psal. 17. v. 8); sic בָּמָה;
בָּמָה, בָּמָה; בָּמָה, בָּמָה; בָּמָה, בָּמָה; בָּמָה, בָּמָה;
à בָּמָה est בָּמָה pro בָּמָה; à בָּמָה constructum regulariter habet בָּמָה, at in absoluto Plur.
à בָּמָה in Regimine retinet; sic semper בָּמָה Tribunus,
Dux, retinet; ad differentiam à בָּמָה tertii, tertiani; at
בָּמָה Eunuchus, constructo habet בָּמָה; in plur. בָּמָה;
בָּמָה, in aff. בָּמָה. At בָּמָה est à formā בָּמָה
& formā בָּמָה (adeoque habent impurum, per compensationem
exclusi Dagesch). אָמָה est בָּמָה & בָּמָה. In se-
quentibus autem manet quidem etiam, non tamen in Regimine sin-
gulari; ut בָּמָה gravis, in Affixo בָּמָה, at in Regim.
בָּמָה; sic בָּמָה, בָּמָה, at constr. בָּמָה; à בָּמָה, (non בָּמָה)
est בָּמָה, 1. Reg. 12. v. 10. at constructo בָּמָה; à בָּמָה, Hof. 13.
14. à בָּמָה tamen non solum est בָּמָה Ezech. 26. v. 9. sed & constru-
ctum בָּמָה coram populo, 2. Reg. 19. v. 10. אָמָה; at con-
structo, בָּמָה, בָּמָה, בָּמָה, בָּמָה, ad differentiam &
בָּמָה tertii.

(2) For-

Annot. 1. lit. a). ut אב, constructi אבִי, su אבִי, Gen. 17. v. 4. & s. Cum affixis אבִי pater meus; אבִיךָ pater tuus, & infemin. אבִיךָ; אבִיךָ vel אבִיךָ, Pater ejus, femin. אבִיךָ pater ejus, pater noster, אבִיךָ Pater vester, femin. אבִיךָ (informa status constructi ante Affixa gravia, sec. Reg. 20. Annot. 2). Sic אבִיךָ Pater eorum, femin. אבִיךָ. Eandem rationem in singulari numero sequuntur reliqua duo, אבִי & אבִי. In Plurali autem disparēs has habent formas; אבִיךָ patres, constructi אבִיךָ, cum Affixis אבִיךָ &c. Verum אבִי frater, in plur. habet אבִיךָ, constr. אבִיךָ, cum affix. אבִיךָ (in pausa); אבִיךָ, אבִיךָ, אבִיךָ, אבִיךָ, אבִיךָ, אבִיךָ, אבִיךָ. (De אבִיךָ soror, V. infr. Memb. VI). Sic & אבִיךָ socer. Singularia insuper sunt sequentia, אבִיךָ manus, semper est אבִיךָ pro אבִיךָ; אבִיךָ sanguis, אבִיךָ Gen. 9. v. 5. אבִיךָ, c. אבִיךָ Gen. 14. v. 10. אבִיךָ lac, אבִיךָ vanitas, & אבִיךָ albus, in constructō Sing. habent, ut אבִיךָ, אבִיךָ, אבִיךָ & אבִיךָ albus dentibus, vel dentium, Gen. 49. v. 12. (mutatō in ob Makkaph); אבִיךָ fons, in constr. plurali facit אבִיךָ & אבִיךָ Jes. 12. v. 3.

(3). אבִיךָ finale, (non tamen paragogicum, quod hic ordinariē abjicitur, conf. Reg. 16. Memb. II. num. 4. & seq. Annot. hujus M. exceptō אבִיךָ, quinquies), mutatur in constructō singulari in אבִי, ut אבִיךָ, אבִיךָ; cum Affixo singulari, & in Duali absoluto in אבִי, ut אבִיךָ, אבִיךָ; in omni Plurali, (i. e. sive forma absoluta, sive constructa, sive affixa), in אבִי, ut אבִיךָ, constr. אבִיךָ, אבִיךָ, &c. Exc. foemina quædam assumptione in plurali Masculinam terminationem אבִי, (sec. Reg. 19. Memb. VII. Nota 2). quæ abjiciunt illud אבִי in plurali ubique, ut ab אבִיךָ, אבִיךָ; אבִיךָ, אבִיךָ; אבִיךָ annus Plur. אבִיךָ. Constr. אבִיךָ.

Nota (1). Interdum voces quædam patiuntur syncopen terminat. אבִי in אבִי, mutandæ, ut אבִיךָ flos ejus, pro אבִיךָ; sic אבִיךָ Dux eorum, Nebem. 5. v. 14. pro אבִיךָ, prout alibi legitur אבִיךָ Duci tuo, Malach. 1. v. 8. אבִיךָ & lectus ejus, Zach. 4. v. 2. pro אבִיךָ.

ant in ת. (non ת.), סחפכה א סחפכה, סחפכה א סחפכה, סחפכה א סחפכה.

(3). Singularia hic sunt seqq.; פִּשְׁתָּהּ *famina, constr.*
 פִּשְׁתָּהּ, in *Affixio sing.* אִשְׁתִּי, אִשְׁתִּי *semel*, Psal. 28. v. 3. Plur. אִשְׁתֵּי,
 cum *Affixio Plur.* נִשְׂתִּי, אִשְׁתֵּי *ancilla, in constructo & affixio singulari*
regulariter formatur; Plur. אִשְׁתֵּי, *constructo & affixio*
Plur. אִשְׁתֵּי; De בְּמִיתִי א בְּמִיתִי *V. sup. n. 1. i.* אִשְׁתֵּי *pars, plural. abso-*
lutè & constructo בְּמִיתִי (*& sic ante affixa*), אִשְׁתֵּי *habitationem*, Plur. אִשְׁתֵּי *& נאווֹת בֵּיתָה* *faciunt*
muris, Jesh. 22. v. 11. (De בְּמִיתִי *& reliquis hujus for-*
mae, V. inf. Memb. IV. p. 1. inter singularia). Tria in statu con-
 structo extra pausam etiam, habent ת. pro ת., וּמִקְצֵת *& partem*,
 Dan. 1. ubi ter reperitur, *& Nebem. 7. v. 68.* מִקְצֵת *& מִקְצֵת* Psal. 11. v. 6. *&*
 Psal. 16. v. 63. וּמִקְצֵת *& peccatum*, Exod. 15. v. 16. (De sequentibus
 6. Nominibus ת. pro ת. habentibus in statu absoluto, נִחְדָּת Psal. 16. v. 6.
 שָׁחַת Psal. 132. v. 4. עֲדָתָה Psal. 60. v. 13. וְעֲדָתָה Psal. 118. v. 14. יִתְרָה Jer. 4. v. 8.
 מִחֲרָת (cum + longo sub ב.) Num. 11. v. 32. V. Reg. 35. lit. ב.)

Annotatio ad - in genere.

Ante ת. locale & paragogicum, manet omne - tam
 ultimum quam penultimum, (*nam & Accentus suo loco*
manet) ; ut גִּלְיָה, גִּלְיָה, מִנָּה, מִנָּה, מִנָּה, מִנָּה, מִנָּה. Sed, affixi ת. inter geminum ת. paragogicum muta-
 tur in : , ut בְּתוֹכָהֶן in medio earum, pro בְּתוֹכָהֶן; conf. Reg.
 16. Memb. II. 4. sic בְּתוֹכָהֶן omnibus ipsis, pro בְּתוֹכָהֶן. Sic ante
 ת. paragogicum, (quod tantum in statu constructo interdum oc-
 currit), ת., illud, prius ob statum constr. mutatur in ת. & in-
 de - in : ; ut a בְּתִית *bestia, constr. בְּתִית, fit בְּתִית Gen. 1.* (nem-
 pe ejecto Dagesch forti è בְּתִית, sec. Reg. 7. & hinc compen-
 sante id Metheg, nullum est Dagesch lenè in בְּתִית sec. Reg. 1. & 6. Sic
 אֶמְצָא, fit אֶמְצָא *fons aquarum*, Psal. 114. v. 8. Conf. Reg. 18.
 Memb. III.

(2) בִּיתִי contrahitur ubique in יִי, ut בִּיתִי constr. בִּיתִי aff. בִּיתִי c. Sic יָצָא, יָצָא; imitatur וְיִי in constr. וְיִי sit בִּיתִי. חֵי יְהוָה וְחֵי נַפְשָׁךְ; ut בִּיתִי in constr. בִּיתִי. Sed hoc Deo tributum non mutatur; ut בִּיתִי in Abs. Plur. בִּיתִי, in constr. בִּיתִי; בִּיתִי facit עֵרֶה pro עֵרֶה vel עֵרֶה; עֵרֶה, in Duali שְׁנֵי, תְּשִׁי, שְׁנֵי, שְׁנֵי, at in Plur. עֵרֶה in constr. plur. עֵרֶה; עֵרֶה vel עֵרֶה in constr. עֵרֶה, in Aff. בִּיתִי Ezech. 35. v. 8. בִּיתִי facit בִּיתִי. At בִּיתִי in constructio facit בִּיתִי, & hęc posteriore modo ante affixa semper, ut בִּיתִי, בִּיתִי. Singularis est constructio בִּיתִי & עֵרֶה cum עֵרֶה (decem), dum semper ferē in illō regimine retinent בִּיתִי, precedente י in - quiescente; ut עֵרֶה, in facin. עֵרֶה (duodecim). Vix semel atque iterum regularia reperiuntur בִּיתִי & בִּיתִי. Sic etiam cum aliis interdum Vocibus, ut בִּיתִי & בִּיתִי duo viri. (conf. Reg. 19. Memb. II.)

(3) בִּיתִי ante paragog. & locale, Chirek sub י in : mutat; ut בִּיתִי, בִּיתִי; בִּיתִי, בִּיתִי. Sic etiam a Duali, שְׁנֵי, בִּיתִי, בִּיתִי. Reperitur tamen etiam, בִּיתִי, בִּיתִי. בִּיתִי in statu constructo בִּיתִי, quinquies pro בִּיתִי. Imitatur hanc formam vocula בִּיתִי bestia, ab absoluto בִּיתִי; conf. prac. Memb. I. Ann. sine. & Reg. 18. Memb. III.

Memb. III. de - puro.

(1) In Constructo singulari - quodvis, (i.e. tam ultimum quam penultimum), manet, ut בִּיתִי orbe terræ eius; nisi quod

(α) Præcedente י, - in constructo sing. in - mutatur, ut בִּיתִי constr. בִּיתִי. Hic (1) Exc. retinent - ultimum in constructo sing. (quævis præcedat -), tūm terminata in N: ut בִּיתִי, בִּיתִי; בִּיתִי, בִּיתִי; בִּיתִי, בִּיתִי.

Memb. V. de (v.), i.e. formâ Cholem Segol, vel Cholem Pathach.

Ubi - vel - ultimum mutatur in :, (per præced. Memb. IV.) ibi Cholem mutatur in chatuph, ut קָשָׁשׁ, קָשִׁי, קָשִׁי, קָשִׁים. Sic אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת; אָרֶשֶׁת est אָרֶשֶׁת; pro quo chatuph interdum, imprimis sub mediâ Gutturali, etiam alternat, ut סָבִיב Fer. 4. v. 7. נִשְׁתַּחֲוֶה, 2. Reg. 25. v. 13. אָרֶשֶׁת, Thren. 3. v. 7. id imitantur, אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת Aff. סָבִיב, סָבִיב, סָבִיב Fer. 4. v. 7. (sine Dagesch leni in כ); & sic אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת, & interdum אָרֶשֶׁת. (At forma קָשָׁשׁ in תְּרִימִינָה, spectat ad præced. Memb. IV. num. 2). Ubi verò ultimum mutatur in -, (nempe in absoluto & affixò plur.) ibi transiit in :, ut אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת; אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת; manente autem -, (nempe in constr. sing.) manet & ל. Pariter manet Cholem ante ה paragog. & locale, ob servatum tunc in penultima Accentum; ut אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת ad tentorium; אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת versus Zoar, (mutatis - & - in Schva compositum pro Schva simplici, sec. Reg. 29. Memb. I. num. 3). Quod etiam imitantur quædam singularia, accentu licet à Cholem recedente, ut אָרֶשֶׁת, Gen. 25. v. 27. pro אָרֶשֶׁת, sic אָרֶשֶׁת Numer. 24. v. 5. & אָרֶשֶׁת Job. 22. v. 23. at construct. tantum אָרֶשֶׁת obole, אָרֶשֶׁת est אָרֶשֶׁת Es. 52. v. 14. & אָרֶשֶׁת; אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת Es. 1. v. 31. & אָרֶשֶׁת; sic אָרֶשֶׁת iniquationes, Nebem. 13. v. 29. pro אָרֶשֶׁת; אָרֶשֶׁת, אָרֶשֶׁת gemelli, Cant. 7. v. 3. pro אָרֶשֶׁת; אָרֶשֶׁת, est אָרֶשֶׁת pugillares, pro אָרֶשֶׁת del אָרֶשֶׁת.

Annotationes.

(1). Pro utrovis hic schvâ simplici, (tam mobili è Cholem hoc pacto oriundò, quàm quiescente è) profectò, post Chataph, Litteras Gutturales accipere Chataphkametz, constabit ex anomalia Gutturalium, Reg. 29. & 30. ut אָרְיִים pro אַרְיִים, אֶרְיִים pro אַרְיִים, & sequente schvâ conciditur ~ per Reg. 4. ut אֶרְשֵׁם (ex אֶרְשֵׁם) constr. אֶרְשֵׁי &c. Id rariùs etiam imitantur non Gutturales, ut קָרְשֵׁם.

הַרְפָּה constr. sic ab אֶתְּרָה constr. כִּרְפָּה; אֶתְּרָה constr. כִּרְפָּה; אֶתְּרָה constr. כִּרְפָּה.

SECTIO IV.

De

Necessariâ mutatione vocalium in Verbo.

REG. XLVII. De Punctis Affixorum

cum verbis,

Ut Nomini, sic & Verbo, (tâmp regulari, quàm irregulari, sed anomalia sua prius conformando), suffigi possunt, tum Literæ paragogicæ ה, ו, י, tum Affixa Pronominum inseparabilium, (quibus exprimuntur Latinorum Personalia, quemadmodum per Nominum affixa, Latinorum possessiva): & Accentus utrobique ad incrementum ordinariè descendit; unde Punctorum existit mutatio: de qua seq. Reg. 48.

Sunt autem in Verbis Affixa Pronominum ferè eadem, quæ in Nomine Singularis numeri; nisi quod alia quibusdam præmittantur puncta, ut patet ex subjunctò hic SCHEMATE & insertò PARADIGMATE.

SCHEMA AFFIXORUM VERBI.

Affixa Fut. Imper. & Infin. in utrovis numero.				Affixa Præteriti in utrovis numero.			
Perf. Gen.							
1. Com.	וְיִ, Me,	וְנִ, Nos.		1. Com.	וְיִ, Me	וְנִ, Nos.	
2	Masc. De Persona uni.	וְיִ, Te	De Personis pluribus.	2	M. De Persona uni.	וְיִ, te	De Personis pluribus.
	Fœm.	וְיִ, Te	וְנִ, vos		F.	וְיִ, te	וְנִ, vos.
3	Masc.	וְיִ, וְיִ, וְיִ, cum	וְנִ, וְנִ, וְנִ, eos	3	M. cum	וְיִ, וְיִ, וְיִ, cum	וְנִ, וְנִ, וְנִ, eos.
	Fœm.	וְיִ, וְיִ, וְיִ, cam	וְנִ, וְנִ, וְנִ, eas		F. cam	וְיִ, וְיִ, וְיִ, cam	וְנִ, וְנִ, וְנִ, eas.

Annot.

fixa Præteriti,

pro ל pro terminationem verbi ל sumitur ל mobile, ut: וְקָרָאֵי & alternante וְקָרָאֵי. Sic speciali formā וְקָרָאֵי occidit eum, 1. Sam. 17. v. 35. pro וְקָרָאֵי alternante ל pro cibir. parvo, & hoc pro (-) Conf. Reg. 36. Memb. III. lit. γ). Sic rarius pro ל vel ו reperitur ל, ut: וְקָרָאֵי capient ipsum, Prov. 5. v. 22 pro וְקָרָאֵי est ipse, Esth. 3. v. 8. וְקָרָאֵי exsecrare eum Num. 25. v. 13. pro וְקָרָאֵי vel וְקָרָאֵי (qua & speciem habent ל Epenthetici, de qua infra Ann. 3). Singulare est וְקָרָאֵי & diligit eum, 1. Sam. 18. v. 1. pro וְקָרָאֵי deficiente sic וְקָרָאֵי, & est pro -, ob Affixum. Rarissime pro וְקָרָאֵי est, ut: וְקָרָאֵי maledixit ei, Num. 38. v. 8.

(1) Pro וְקָרָאֵי, quandoque est וְקָרָאֵי, sine Mappik, imprimis cum ל. f. sing. Præteriti, (conf. Reg. 49. Memb. I. lit. α) ut: וְקָרָאֵי dividit eam, Jesc. 34. v. 17. וְקָרָאֵי apprehendit eam, Jer. 49. v. 24. וְקָרָאֵי & orabit eam, Ezech. 14. v. 15. וְקָרָאֵי praecepit f. ei, Ruth. 3. v. 6. it. pro וְקָרָאֵי, vel וְקָרָאֵי, assumit וְקָרָאֵי Verbum in vocalem definens, ut: וְקָרָאֵי, וְקָרָאֵי, pariter interveniente ל Epentheticō, ut: וְקָרָאֵי indolent eam, Jerem. 2. v. 24.

(2) Pro וְקָרָאֵי est וְקָרָאֵי, in וְקָרָאֵי & aptavit nos, Job. 31. v. 15. & interdum in Fut. & Infin. וְקָרָאֵי, ut: וְקָרָאֵי discernet nos, Jesc. 63. v. 16. & וְקָרָאֵי לְהוֹדִיעָם ad educendum eos. Exod. 14. v. 11. semel & וְקָרָאֵי, ut: וְקָרָאֵי divificabis nos. Psal. 71. v. 20.

(*) Pro וְקָרָאֵי in Futuro interdum est וְקָרָאֵי, (ex forma Præteriti), ut: וְקָרָאֵי inducet illos, Exod. 29. v. 30. וְקָרָאֵי imponet eos, Deut. 7. v. 15. וְקָרָאֵי vim inferemus iis, Psal. 74. v. 8. וְקָרָאֵי jaculis confecimus eos. Num. 21. v. 30. (quiescente utrobique prima radicali וְקָרָאֵי & abjecta tertia radicali וְקָרָאֵי). Sic unum in quibusdam Codd. habet וְקָרָאֵי pro וְקָרָאֵי, ut וְקָרָאֵי suetidam eos, Psal. 118. v. 10. 11. 12. ex וְקָרָאֵי, & unum l. pro וְקָרָאֵי, ut וְקָרָאֵי terrebit eas, Hab. 2. v. 17. pro וְקָרָאֵי (Conf. Reg. 48. Memb. II. Exc. 2.) Specialis anomalix sunt וְקָרָאֵי angulab eos vel per angulos dispergam eos, Deut. 32. v. 26. pro וְקָרָאֵי ex Rad. וְקָרָאֵי operient vel operuerunt eos. Exod. 15. v. 5. pro וְקָרָאֵי, quod foret pro וְקָרָאֵי, vel וְקָרָאֵי, nim. cum וְקָרָאֵי ff. וְקָרָאֵי, pro וְקָרָאֵי & וְקָרָאֵי aliiā abjiciendo jam in ל mobile mutato, per Reg. 34. Exc. 1. & Dagesch

cx

ex ך ejectō); וְהִשְׁמִיטוּ abegerunt eas, Exod. 2. v. 17. pro וְהִשְׁמִיטוּ, Affixō Maš. ך pro fœm. ך positō, ne forte confunderetur cum ך Paragogico. Per metathesin litt. est: וְהִשְׁמִיטוּ custodietis eos, Proverb. 14. v. 3.

Annot. III. Futurum sœpè, (rariùs Imperativus), assumit ante hæc Affixa ך ך ך ך & ך, epentheticum, cum præmissō, in Personis literâ radicali terminatis, vel -, & servatō ubique Accentu in penultimâ, quamvis sequatur Schva post vocalem; (de ך igitur jam penacuto, cum alias sit mitrâ, per Reg. 9. Memb. II. conf. Reg. 49. Memb. I.) ut וְהִשְׁמִיטוּ invenient eam, Jer. 2. v. 24. (de ך, quia verbum in exit, quamvis intercedat ך, conf. superius Ann. I.) וְהִשְׁמִיטוּ laudabunt te, Psal. 63. 4. וְהִשְׁמִיטוּ portabunt te, Psal. 91. 12. pro וְהִשְׁמִיטוּ evellam te, Jer. 22. v. 24. אֶחְסֶה׃ custodiet eum, Dent. 32. v. 10. אֶחְסֶה׃ circumdabis eum, 1b. וְהִשְׁמִיטוּ exaltabo eum, Exod. 15. v. 2. וְהִשְׁמִיטוּ transibit eum, Jer. 5. v. 22. וְהִשְׁמִיטוּ servient tibi, Jer. 60. v. 7. וְהִשְׁמִיטוּ invenient me, Prov. 1. v. 28. וְהִשְׁמִיטוּ manē quarent me, Ibid. וְהִשְׁמִיטוּ invocabunt me, ibid. Interdum pro priori duorum concurrentium ך est Dagesch; ut וְהִשְׁמִיטוּ perterrefaciet me, Job. 7. v. 14. 13, 21. 29, 34. Sic וְהִשְׁמִיטוּ benedicat mibi, (scil. anima tua), Gen. 27. v. 19. 31. וְהִשְׁמִיטוּ insuper Gutturalem imitante. Reperitur & pro eodem -, ut וְהִשְׁמִיטוּ honorabis me, Psal. 50. v. 23. Verùm ante ך, istud epentheticum interdum denuò abjicitur in singulari numerō & compensatur per Dagesch in lit. ך, servato in penultima accentu, ut וְהִשְׁמִיטוּ invocabo te, Thren. 3. v. 57. pro וְהִשְׁמִיטוּ videre faciam te, 2. Reg. 3. v. 4. pro וְהִשְׁמִיטוּ; וְהִשְׁמִיטוּ custodiet te, Prov. 4. v. 6. ibidemque וְהִשְׁמִיטוּ (odiam te odio habebit te, Prov. 9. v. 8. וְהִשְׁמִיטוּ diliget te, Ibid. - 8. ob Affixum; וְהִשְׁמִיטוּ celebrabo te, Psal. 30. v. ult. אֶחְסֶה׃ non innocentem declarabo te, Jer. 30. v. 11. 29, 46, 28. וְהִשְׁמִיטוּ gratiosus sis tibi, Num. 6. v. 25. אֶחְסֶה׃ Rad. חנן, pro וְהִשְׁמִיטוּ; וְהִשְׁמִיטוּ quiescere faciet te, Prov. 29. v. 17. Fut. Hiph. אֶחְסֶה׃ Rad. חנן; וְהִשְׁמִיטוּ deferam te, 2. Reg. 2. v. 2. ab וְהִשְׁמִיטוּ. & adverb. חנן parag. וְהִשְׁמִיטוּ custodiet te, Prov. 2. 11. Sic Infinitiv. וְהִשְׁמִיטוּ ad erudiendum

diendum te, Deut. 4. v. 36. לְאַרְלֶךְ *ad imprecandum tibi*, Deut. 23. v. 5. אֶרְלָה *eječō Dagesch lit. schvatā. De 2 quasi epenthesico in תִּפְרֹתֵי, קָרָו, תִּפְרֹתֵי, conf. sup. Annot. 2.*

Annot. IV. Non omnia Verba admittunt Affixa, sed propriè Activa tantùm, quia illa solùm personam patientem exprimere possunt in Accusativo casu: nihilominus tamen sæpè etiam adiunguntur Affixa, (a) Infinitivo Passivo Niphtal, ut בְּהִנָּחֵקוֹ *in luſtando ipsum*, Gen. 32. v. 25. יִבְרָאֵם *creari eos*, Gen. 5. v. 2. בְּחִסְרָם *in consultando ipsos*, Psal. 31. v. 14. תִּזְכְּרֵנוּ *recordari vos, i. e. in memoriâ estis, versamini*, Ezech. 21. v. 24. בְּהִסְתָּלוֹ *cum circumcidaretur ipse*, Gen. 17. v. 25. אֶרַד *Rad. מִר*; (quæ commodè sæpè explicari possunt per Genitivum sensualem, ut *circumcisione ejus*). (β) Neutris seu Intransitivis, subintellectâ tamen semper commodâ expositione per particulas עַל, אֶל, עִם, בִּין, כִּגֵּר, ut אֶנְחִיָּה *indicabo illi*, Job. 3. v. 37. *pro* לוֹ בְּזֵלָם *coxit eis (non eos)*, *pro* לָהֶם, 1. Reg. 19. v. 21. נָתַתִּי *dedisti mihi*, *pro* רִי, Jos. 15. v. 19. יִבְאֵנִי *obveniet ei*, *pro* לוֹ, Job. 15. v. 21. יִסְרֹךְ *loquensur contra te*, *pro* דָּךְ, Psal. 139. v. 20. יֵצְאוּ *vel* יִצְאוּ *egressi sunt ex me*, Jerem. 10. v. 20. *pro* סָבִי *loqui cum eo*, *pro* עִמּוֹ Gen. 37. v. 4. יִנָּחֵם *commorabitur tecum*, *pro* עָלָיָה Psal. 5. v. 5. קָם *insurgentes contra me*, *pro* קָם *עָלָיָה*; sic קָם *Exod. 15. 7. scortata es cum iis*, *pro* עָם, Ezech. 16. v. 28. קָם *sanctior sum te*, Es. 65. v. 5. *pro* קָם *pra te*; יִבְרָאֵם *prævalui ipso*, *pro* בְּסָבִי, Psal. 13. v. 5. חִזְקָתִי *fortior fuistime*, *pro* חֲסִנִּי, Jerem. 20. v. 7. Infinitivus autem Intransitivorum cum Affixis, commodè exponi potest per Genitivum sensualem, ut בְּפָרְחוֹ *fugere ipse*; sic interdum & Transitivity, ut בְּפָשְׁתָּךְ *querere tuum, vel quaestio tua, & quærerete. Quæ & similia causâ circumspeditione in textu sacro attendenda sunt.*

Ann. V. Non cuilibet personæ quælibet addi possunt Affixa; sed Verbi Persona { prima } respuit affixa { primæ } Personæ; { secunda } { secundæ } quia aliàs reciproca fieret significatio, quæ conjugationi Hithpaël, & interdum Niphal propria est. Quod si tamen rariùs fiat, sub-

sed ob i paragogicum descendente ordinariè Accentu è penultimâ, - sub præform. servilli itidem mutatur in : ut à תַּחֲנוּן *fit* תַּחֲנוּן *Gen. 3. v. 3. תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן paries, Jef. 45. v. 10. תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן dolebunt, Jef. 13. v. 8. (deficiente י)*; sic quidem *fit* תַּחֲנוּן *cum* תַּחֲנוּן *parag. Jef. 5. v. 19. & (cum geminô תַּחֲנוּן parag. priori in תַּחֲנוּן mutato), תַּחֲנוּן Deut. 33. v. 16. at cum affixô pronom. post תַּחֲנוּן parag. in תַּחֲנוּן mutatum, תַּחֲנוּן Job, 22. v. 21. conf. Reg. 18. Memb. II. 4. β. (2).* ultimum verò, ut & - finale transeunt in : ut *ab* תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; *ab* תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; *ab* תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן *ad reum fieri, Levit. 6. v. 5. תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; תַּחֲנוּן (Rad. תַּחֲנוּן) תַּחֲנוּן (è Rad. תַּחֲנוּן) תַּחֲנוּן; at retractô Accentu redit vocalis perfecta, ut à תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן, Jef. 7. v. 11. Specialis anomalia est, ab תַּחֲנוּן (è Rad. תַּחֲנוּן) תַּחֲנוּן da, Gen. 47. v. 15. cum loco --, quamvis non retractô Accentu; conf. etiam de - Infinitivi, infra Memb. IV. Annot. a. (3) : è, aut - factum manet; ut à תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן. Rariùs tamen - etiam pro illô Schva reperitur, quamvis non retractô Accentu; ut תַּחֲנוּן *rogabunt, Jof. 4. v. 6. תַּחֲנוּן adbarebis, Ruth. 2. v. 8 pro תַּחֲנוּן; & plur. תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן, Deut. 1. v. 17. תַּחֲנוּן Psal. 4. v. 3. (conf. Reg. 23. Memb. III. n. 2. β).* Sic *fit* תַּחֲנוּן *Jef. 31. v. 22. תַּחֲנוּן Job. 9. v. 6. Rarissimè pro illo reperitur, ut תַּחֲנוּן somniabunt, Joel. 3. v. 1. תַּחֲנוּן metent, Ruth. 2. v. 9. תַּחֲנוּן transibunt, Psal. 104. v. 9. In paucis etiam vocalis perfecta - sic redit pro : ut à תַּחֲנוּן *fit* תַּחֲנוּן, Psal. 4. v. 3. sic תַּחֲנוּן *peribitis, Deut. 4. v. 26. pro תַּחֲנוּן.***

Memb. II. (-) purum ejusque vicar. (-) sub & ante gutturales, quodvis (i.e. tam ultimum quam penultimum), ante affixa Pronom. mutatur in : ut à תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן. Specialis anomalia est תַּחֲנוּן *ad gratiam faciendum ei, Psal. 102 v. 14. pro תַּחֲנוּן Infin. Piel. (De voce תַּחֲנוּן, Jef. 8. v. 11. V. Reg. 37. Memb. I. Radic. יסר).* Sequentè verò post --, aliò Schva, (ut in תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן, tranlit. - in - vel - (pro anatogò alias Cbirek), ut à תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; תַּחֲנוּן, תַּחֲנוּן; ante Gutturalem תַּחֲנוּן תַּחֲנוּן. Sic תַּחֲנוּן diligens te, 2. Chron. 20. (De תַּחֲנוּן

הַיְזַכְּרֶם *pro* הַיְזַכְּרֶם, *V. seq. Exc. 2*). Interdum tamen illud - ante sequens -, transit in analogum Chirek; ut אֶפְרַשְׁכֶּם, *in expandere vos*, *Jes. 1. v. 15.* אֶרְמִיכֶם, *Psalm. 37.* אֶרְמִיכֶם, *Jes. 25. Psalm. 145.* אֶמְסַחְכֶּם, *Job. 16. v. 5.* De אֶמְסַחְכֶּם & אֶפְרַשְׁכֶּם, *conf. inf. Memb. VI. num. 2.* At posteriori -, ob Accentum retractum, in - mutató, redit: prius ex -; ut ab אֶפְרַשְׁךָ, *pro* אֶפְרַשְׁךָ. In sequentibus posterius: sub Gutturali per - fit mobile, manente -, ut אֶפְרַשְׁךָ, *& mittimus te*, *Gen. 26. v. 29.* Sic אֶפְרַשְׁךָ, *Gen. 31. v. 27.* שְׁלַחְךָ, *1. Sam. 21. v. 2.* Quod imitatur חֲבִירֶךָ *honorebit te*, *Prov. 4. v. 8.*

Exc. (1) - mediæ Radicalis Præteriti Kal, (*ex alterâ nimirum ejus terminatione pro -*), ante Affixa levia manet; ut אֶחָבִי *dilexit eum*. Pari ratione: ex illó - factum, redit in -, (*ut sup. Memb. I. de: dictum*), ut ab אֶחָבִי, *dilexit eum scdm.*; & plur. אֶחָבִי, *dilexerunt te, me*; Ante Affixa gravia verò mutatur & hoc - in -, ut אֶחָבִי, *אֶחָבִי*.

(2) - ultimum Hiphil, ante Affixa, mutatur in alteram & Hiphil terminationem -; ut ab Imperativo הִפְסֵךְ, *fit* הִפְסֵךְ; ab הִסֵּךְ, *הִסֵּךְ*; אֶפְרַשְׁךָ, *pro* אֶפְרַשְׁךָ. Sic etiam ante הִ & i paragog. ut הִפְסֵךְ *festinabis*, *Jerem. 5. v. 19.* הִפְסֵךְ, *emolient* *Psalm. 5. v. 10.*

Exceptis seqq. locis, in quibus forma est ex - (*in: mutandó*), ut אֶפְרַשְׁכֶּם *annunciabit tibi*, *Deut. 32. v. 7.* (אֶפְרַשְׁכֶּם, *pro* אֶפְרַשְׁכֶּם; *recordando de vobis*, *Ezech. 21. v. 24.* אֶפְרַשְׁכֶּם, *pro* אֶפְרַשְׁכֶּם; *Job. 30. v. 18.* ex אֶפְרַשְׁכֶּם; *manente - ipsó*, אֶפְרַשְׁכֶּם *irritum faciet illud*, *Num. 30. v. 14.* à Rad. *pro* אֶפְרַשְׁכֶּם. In Infinitivo tunc verò præformativa הִ, *pro -* habet Chirek; ut אֶפְרַשְׁכֶּם *calcare eam*, *Jer. 51.* אֶפְרַשְׁכֶּם *extirpare eum*, *Deut. 7. & 28. conf. tamen Reg. 27. Memb. III. γ.* Speciali anomalía in seqq. planè redit (è -): *pro* אֶפְרַשְׁכֶּם, ante affixa, è formâ Chaldaica; ut אֶפְרַשְׁכֶּם *ad irritos faciendos eos*, *Lev. 26. v. 15.* *pro* אֶפְרַשְׁכֶּם, *ab* אֶפְרַשְׁכֶּם, *1. Sam. 17. v. 25.* *pro* אֶפְרַשְׁכֶּם; *sic* אֶפְרַשְׁכֶּם *abit eam*, *Psalm. 65. v. 10.* *quævis hac ipsa quoque Chirek aliàs habeant*, *conf. Reg. 27. Memb. III. n. 2.*

Penul-

Penultimum verò -- sub ה, in Præterito Hiphil mediæ Radicalis י, in tertiis personis, mutatur tantum in ו ante affixa; ut *הִפְצִיץ* *dispersit eos*, ab *הִפְצִיץ*; *הִכְנִיחַ* *stabilivit me*, 1. Reg. 2. v. 24. ab *הִכְנִיחַ*; *הִשְׁבִּינִי* *redire fecit me*, Thren. 1. v. 13. *הִשְׁבִּינִי* *reduxit te*, Dent. 28. v. 68. & semel *וַהֲשִׁיבָה* & *reduxit te*, Gen. 40. v. 13. *וַהֲשִׁיבֵם* *referebant ea*, 1. Reg. 14. v. 28. ab *וַהֲשִׁיבֵם* *introduxit me*, Cant. 1.

Quia denique media Radicalis geminata, voce à fine crescente abjecta, compensatur per Dagesch in tertia Radicali (ut constat è Reg. 41). hinc præcedens tunc -- ante affixa corripitur in Chirek, (ob descendantem accentum ad affixum); ut *וַיִּכֶּבֶת* (pro *וַיִּכְבְּבִי*, *וַיִּכְבְּבִי*; sic *וַיִּסְמְכִי* *silere nos fecit*, Jerem. 8. v. 14. ex *וַיִּסְמְכִי*; *וַיִּחַר* *incipere eorum*, cum - sub ה ante Gutturalem pro --, sec. Reg. 1 V. fine. Interdum exclusi illius Dagesch ante Affixa compensatio fit per י; ut *וַיִּסְמְכִי* *secundum absolvere te*, Jesh. 33. v. 1. pro *וַיִּסְמְכִי*, ab *וַיִּסְמְכִי* è Radic. *וַיִּסְמְכִי* *terrefaciet eas*, Habac. 2. v. 17. pro *וַיִּסְמְכִי*, è Radic. *וַיִּסְמְכִי*, alternante in super affixi - pro --); *וַיִּנְחֹמוּ* *evacuabo eos*, Psal. 18. v. 43. pro *וַיִּנְחֹמוּ* a Radic. *וַיִּנְחֹמוּ*, *וַיִּנְחֹמוּ* & *fac me contrectare*, Judic. 16. pro *וַיִּנְחֹמוּ* ab *וַיִּנְחֹמוּ*, Rad. *וַיִּנְחֹמוּ*. Sic cum i paragogico *וַיִּשְׁפֹּחַ* *palpabunt*, Psal. 115. v. 7 pro *וַיִּשְׁפֹּחַ*. De *וַיִּשְׁפֹּחַ* (est), & inde affixo *וַיִּשְׁפֹּחַ*, *וַיִּשְׁפֹּחַ* pro eodem *וַיִּשְׁפֹּחַ*, V. Reg. 50. Memb. II. (a) n. 18.

Annot. ad Memb. II. de --.

Pariter ob ה paragogicum, uti ob Affixa Pro-nominum, mutatur -- ultimum in :; ut *וַיִּשְׁבֶּה* & *sed*, ab *וַיִּשְׁבֶּה* *incedam*, ab *וַיִּשְׁבֶּה*; sic a *וַיִּלֶּךְ*, *וַיִּלֶּךְ*; a *וַיִּרָה*, *וַיִּרָה*; (retracto autem Accentu majoris distinctionis, .. redit, ut *וַיִּרָה*, *וַיִּרָה*). Sic in Piel *וַיִּצְרַח* *psallere*, a *וַיִּצְרַח*; sic *וַיִּצְרַח* *justificare*; *וַיִּסְפֹּר* *narra*, *וַיִּבְרַךְ* *benedicam*. Sed in Hiphil tantum est י non -- ante ה parag., ut *וַיִּצְלַח* *prospera*, Neb. 1. v. 11. ab *וַיִּצְלַח* *projiciam*, Neb. 13. v. 8. ab *וַיִּצְלַח*.

Memb. III. (α) י purum Futuri ante affixa Pro-nom. Ff

nom. in : mutatur; ut à *יִשְׁקָרְרִי, יִשְׁקָרְרִי, &c. conf. Paradigma p. 216.* (Speciali hic anomaliâ in duobus pro precedaneo *chirek* vel *-est - chatuph*, unde conformatio *8* : in *- concisum*; ut *נִעְבְּרָם* *serviemus iis*, *Dent. 13. v. 2.* pro *נִעְבְּרָם* (quod foret pro *נִעְבְּרָם*) : sic *תַּעֲבֹרָם* *servies iis*, *Exod. 20. v. 5.* pro *תַּעֲבֹרָם*; at sequente : mutatur *cholem* in *- chatuph*, ut *יִפְקְדֶהָ* &c. (Speciali anomaliâ est *- longum* pro *- chatuph*, in *יִפְקְדֶהָ* *occurram tibi*, *Gen. 32. v. 17.* indicante id *Metheg*; *אֶדְרֹכָהּ* *ducam te*, *Cant. 8. v. 2.* & cum *Nepenthetico* *אֶנְחֹנֶנֶן* *spernam te*, *Hof. 4. v. 6.*). Singulare est cum *י* pro : , & hinc retentâ vocali Affixi, *תִּשְׁמְרוּם* *custodient eos*, *Prov. 14. v. 3.* pro *תִּשְׁמְרוּם*. (De - ultimo Futuri in - transeunte, V. preced. Memb. I. lit. γ). (β) At *Cholem* Futuri, Imperativi, & Infinitivi, Radicis mediæ geminatæ, mutatur ante affixa in *- vel - chatuph*, sequente *Dagesch*; ut à *יִרְאֶה, יִרְאֶה, יִרְאֶה*. Reperitur & elisò *Dagesch*, in statuendo ipsum, *Prov. 8. v. 27.* pro quo max *יִרְאֶה* *Ibid. v. 29.* Transpositis Vocalibus reperitur *יִרְאֶה* *miserebitur tui*, *Jes. 30. v. 19.* pro *יִרְאֶה* : pro quo etiam est *יִרְאֶה* *gratiosus sis tibi*, *Num. 6. v. 25.* De singulari anomaliâ vocis *רִבְרִים* *ad declarandum eis*, *Eccles. 3. v. 18.* cum, sub prima Radicali, pro *- vel - vel -*, V. Reg. 41. Annot. 1. (α) 1. Confundit formam cum tertiâ Radic. *יִרְאֶה* *vulnerari meum*, *Psal. 77. v. 11.* pro *יִרְאֶה*. De *י* impuro è secunda Radicali, V. seq. Memb. IV. lit. β.

Annot. ad Memb. hoc III. de (1)

Pariter ob *י* paragog. mutatur *י* Futuri (vel altera ejus terminatio -), in : ; ut *אֶשְׁכְּרָה, אֶשְׁכְּרָה, אֶשְׁכְּרָה* ; *נִעְבְּרָה, נִעְבְּרָה, נִעְבְּרָה* ; *נִעְבְּרָה, נִעְבְּרָה, נִעְבְּרָה*, *sec. Reg. 4.* Speciali anomaliâ pro isto : habetur *י* in *אֶשְׁכְּרָה* & *agritudine afficiar*, *Psal. 69. v. 21* pro *אֶשְׁכְּרָה* ex *אֶשְׁכְּרָה*, (primâ Radicali *N* insuper implicite quiescente, per crasin *Schvajim*, *sec. Reg. 4.* & alternante - pro - sub praform.). Sic in seqq. alternat sub praform. *N*, - pro -, ab *אֶשְׁכְּרָה, אֶשְׁכְּרָה* occidam, *Gen. 27. v. 41.* ab *אֶשְׁכְּרָה, אֶשְׁכְּרָה* & *desistam*, *Job. 16. v. 6.* Quandoque

doque est ~ pro : simpl. è ו, sub non gutturali, ut משקולת quiescam, Jes. 18. v. 4. (redundante insuper ו pro משקולת; sic משקולת appendam, Esf. 18. v. 25. & sine ו משקולת Ibid. v. 26. Et Jer. 32. 8. cum ~, (ומשקולת); sic ו מפשעה incedam, Jes. 27. v. 4. (variantibus tamen codicibus). Sic ante Affixum, יחרפני depuleris cum, Numer. 35. v. 20. (conf. Reg. 44. lit. מ). אשתרני plantabo illud, Ezech. 7. 23. אספם corripiam eos, Hof. 10. v. 10. pro אספם. De ה, Futuri mutando in ו, ante ה parag. V. Reg. 34. Memb. I. Exc. 1. fine.

Memb. IV. (α) ו vel ו, in Infinitivò & Imperativo Kal, ante affixa Pronom. transponuntur, ita ut : (sive simplex, sive è compositione), migret in locum ו, & Cholem mutatum in ~ chatuph, vel rarissimè in ~, in locum Schva (sive simplicis sive compositi), ut à פקדני, פקדני, פקדני, פקדני; ab אפדני, אפדני; ab עזב, עזב, defere eam, 2. Reg. 8. v. 8. cum deficiente Mappik. אפדני, אפדני; אפדני, אפדני bo-bbori, sec. Reg. 30. de Guttural. ; ab אהב, אהב, ברחמי, ברחמי clementiâ utendo, Ezech. 16. v. 5. (at forma horum Temporum פקדני ante Suffixa Pronominalia, pertinet ad preced. Memb. I. n. 3. de ~; eadem ante ה parag. pertinet ad subseq. Annot. (α), cum qua etiam conf. superius Memb. I. Annot. 2). In Infinitivo autem ante ו, כם, קו, (Quæ affixa secunda persôna Imperativo non competunt, sec. Reg. 47. Ann. 6.), aut transpositio illa fit, (ut modò dictum); aut nullâ factâ transpositione Cholem tantum in ~ chatuph mutatur, ut à פקדני, פקדני vel פקדני, (& cum Gutturali, משקולת, אשמה); אפדני, אפדני; אפדני vel אפדני; אפדני vel אפדני; sic cum Gutturali אפדני, concisio denuò ~ ob sequens : , quam formam imitatur lit. ו in אפדני secundum accedere vos, Deut. 30. v. 20 pro אפדני. Sequentia tñia ἀνωμαλως habent ~ longum, pro ~ chatuph, quod indicat Metbeg., ut אפדני stare te, Obad. v. 11. אפדני à descendere me, Psal. 30. v. 4. quamvis adjunctum habeat otiosum ו; sic אפדני persequi me, Psal. 38. v. 21. quod per metas befin est pro אפדני, ad preced. formam. Duo pro transpositio ~ chatuph habent ו; ut אפדני conculare eos, Amos 5. v. 11. pro אפדני; אפדני in inveniendò vos, Gen.

32. v. 19. *pro* בְּמַעֲבָרָם. Denique *pro* illò transpositò - *cbatupb* alter-
nat & , ut בְּקִצְרָה in *metendo* te, Lev. 23. v. 22. Numer. 15. v. 27. *pro*
בְּקִצְרָה, retractio *insuper* Accentu, & hinc in . . . Semel *pro* eodem
est Chirek, & *insuper* Dagescb euphonicum, ut בְּרָרָה *custodi* illam,
Prov. 4. v. 13. *pro* בְּרָרָה; & semel - *pro* eodem פְּרָרָה (*pro* פְּרָרָה) *plau-*
dere te, Ezech. 25. v. 6.

De secunda plurali masc. Imperativi, duplex reperitur
forma, scil. tùm ordinaria, ut פְּקֹדֶי, tùm altera illa è retractio-
ne Accentus, שְׁפֹעֵי, Gen. 28. *Conf. Reg. 10. Memb. II. num. 3. l. a.*
sic à שְׁפֹעֵי (שְׁפֹעֵי) שְׁפֹעֵי, Jef. 45. v. 11. קְרָאוּ Jef. 55. v. 6. cum *pro* ,
pro קְרָאוּ.

(β). De Imperativi & Infinitivi à Radice media gemi-
nata, *conf. prae*ced Memb. III. (β). E secunda Radicali ḥ verò,
quæ in Imperativo & Infinitivo, (ut & Futuro Kal), habent
ḥ, non mutant illud (*ceu impurum*), ut בְּבִיחַ *secundum* *veni-*
re ipsas, *venientibus* ipsis, Gen. 30. v. 38, quæ verò ibi ḥ habent,
interdum in mutant, sæpius retinent, ut à שׁוּר, בְּשׁוּרִי in
discedere me, Hosca 9. v. 12. à נִיס, בְּנִסִּים in *fugere* ipsos, i. e. *fugi-*
entibus ipsis, Jof. 10. v. 11. בְּקִסִּים *surgente* ipsa, Gen. 19. v. 33. בְּחִי *qui-*
escente ipso, Num. 10. v. 36. Sic ante ḥ paragog. תַּעֲפֹף *obtenebratus*
*fu*eris, Job. 11. v. 7. Verùm de Infinitivo tertiæ Radicalis ה, no-
tandum est, quod ante affixa perpetuo suam terminationem
ח servet, (*cùm aliàs etiam habet ה vel ו*) ut רְאוּךָ *videre* te
עֲשׂוּ *facere* illud; *pro* quo semel עֲשׂוּ idem, Exod. 18. v. 18. (*Semel*
item *verbum* *hoc*, in Niphal cum affixo, habet ׀ *pro* Chirek *vel* ..
sub *prae*fix. ה; ut עֲשׂוּ *feri* illud, Ezech. 43. v. 18. ubi & penniti-
mum mansit, quia stat sub litera dageſſanda, *conf. superius* Memb.
I. de -); At חֲלוּמִי *infirmari*, *vulnerari* meum, Pſal. 77. v. 11. חֲלוּמִי,
habet formam tertiæ Radicalis ח, *conf. Reg. 41. Annot. 3.* Inter-
dum etiam terminatio illa ח, interſerit ante affixa; ut
בְּבִנְתָּךְ in *adificando* te, Ezech. 16. v. 31. *pro* בְּבִנְתָּךְ; בְּחִירְתֶּם in-
ſpargi vos, Ezech. 16. v. 18. *pro* בְּחִירְתֶּם. De רְבִיתֶם, *conf. Reg. 18.*
Memb. VIII. num. 2. (*Quod* *Infinitivi* *etiam* *jungantur* *Affixa* *forma*
para-

paragogica, illudque ם paragog. tunc in ius in ם mutetur, conf. Reg. 16. Memb. II. n. 4. ut בְּשִׁמְעוּ, בְּקִרְבָּתִם, בְּעִי:

Annot. ad Memb. IV. de (1).

Pariter (α) ob ם paragogicum eadem fit in Imperativo & Infinitivo, transpositio ם: (*sive simplicis sive è compositione*), cum ם in - chatuph (rariùs) mutato, ut אֲשׂוּר, שְׁמֶרָה; אֲרָחָה, לְרָחֶק (pro: sub Guttur. sec. Reg. 30. Memb. I.). אֲחִמְרָה, חֲמִלָה clementià utendo, Ezsch. 16. v. 5. אֲחִמְרָה Levit. 22. v. 8. Rariùs hic etiam est ם pro - chatuph; ut בְּחַטָּאת in peccare, vel in peccando, Num. 15. v. 27. אֲחִמְרָה congrega Num. 11. v. 16. ab אֲחִמְרָה: sic אֲרָחָה dispone, Job. 33. v. 5. ab אֲרָחָה. Singulare est אֲחִמְרָה comedere, 1. Sam. 9. v. 1. pro אֲחִמְרָה ab אֲחִמְרָה, cum Cholem pro - ante ם paragogicum. Quædam omiſſa transpositione, ם in: mutant, unde prius Schva in Chirek; ut אֲמַר, מִכָּר, מִכָּרָה vende, Gen. 25. v. 31. pro מִכָּרָה; אֲמַרָה, יִרְאָה ad timendum, Deut. 6. v. 24. pro יִרְאָה; (Et hinc cum interfertur ם paragogico in ם mutato, sec. Reg. 16. Memb. II. n. 4. אֲמַרָה propter timere ipsum, 2. Sam. 3. v. 11. quamvis alii hac malint Nomina Verbalia). Chirek pro - chatuph, insuperque Dagesch euphonicum habet בְּצִירָה custodi, Psal. 141. v. 3. (quemadmodum superius, lit. α, בְּצִירָה custodi eam, Prov. 4. v. 13). De בְּשִׁמְעוּ, בְּקִרְבָּתִם, ם paragog. ante affixa in ם mutantibus, conf. sup. Reg. 16. Memb. II. n. 4. β.

Altera item horum Temporum terminatio -, ante ם paragogicum, (uti ante Affixa Pronominalia, conf. Memb. I. n. 3. & Annot. 2), in: mutatur, unde prius: in Chirek; ut אֲשׂוּר, שְׁמֶרָה, רָבַע, לְרָבֶעָה; (rariſſimè in Imperativo in - terminato, est - chatuph pro illò Chirek è priori; ut אֲרָבָה, קָרַבָה accede, Psal. 69. v. 15. ubi etiam singulare est אֲרָבָה וְעָמָה deſteſtare, Num. 32. v. 7. pro וְעָמָה). Nota. Reliqua hic obſervanda de Schvajim compoſitis; pro ſimpl. ſub Gutturalibus, conf. Reg. 30. Memb. II. n. 2. lit. δ. Rariſſimè autem ſine prefixa ſervili ם ſubneſſi ם paragogicum Infinitivo Kal, conſtat è Reg. 23. Memb. III. n. 4. ſine.

קָרָה, abjectō וְ , ut in Nominibus, fit קָרָה; sic רָאָה videns, facit רָאָה videns me, Job. 7. v. 8. & Gen. 16. v. 13. & 14. & 15. רָאָה, Jef. 47. v. 10. at רָאָה retractō accentu, אָ רָאָה visio, est Nomen; conf. Reg. 10. Memb. II. 3. β. Rarius hic etiam est וְ pro וְ ; ut רָאָה dominans iū, Psal. 68. v. 28. אָ רָאָה.

(2). Si post Participii Præsentis sequatur: (ut in וְ , כָּס, וְ), .. illud quidem mutatur in וְ , at hoc in concursu illō Schvaim non transit in analogum Chirek, sed in וְ , vel ob Gutturalem in וְ ; ut פָּקַדְךָ, פָּקַדְךָ, פָּקַדְךָ, & in pausa פָּקַדְךָ; sic אָ נָחַל אָ, נָחַלְךָ, אָ נָחַלְךָ; אָ נָחַלְךָ, אָ נָחַלְךָ; אָ נָחַלְךָ, אָ נָחַלְךָ (sec. Reg. 30. Memb. I). Speciali anomalia manet: in שְׁלַחְךָ mittens te, 1. Sam. 21. v. 2. Rarius & Chirek ē Schva redit; ut אָ סָכַשְׁךָ, אָ סָכַשְׁךָ; sic אָ סָכַשְׁךָ colligens te, אָ סָכַשְׁךָ inimicans tibi, & אָ סָכַשְׁךָ Jef. 52. De אָ סָכַשְׁךָ maledicens mihi ignominiose, vid. Reg. 43. α.

(3). Cum forma Fœminina singularis sit gemina, altera scil. in וְ , exiens, altera in וְ , tantum tamen hæc posterior Affixa recipit, & duplex Segol mutatur pro more in וְ ; horumque prius in vocalem perfectam; ut אָ יוֹעֲצָה, יוֹעֲצָה consules ipsi, 2. Chron. 22. v. 3. E crasi euphonica est כִּבְעֵתְךָ perturbans te, 1. Sam. 16. v. 15. pro כִּבְעֵתְךָ, ex integra forma כִּבְעֵתְךָ, conf. Reg. 44. lit. λ. & Reg. 25. fine. De Affixo וְ paragog. in Participiis præcipue Kal, V. Reg. 16. Memb. IV Conf. etiam de Participiorum quorundam forma constructa, Reg. 35. (α) fine. De forma alioquin absoluta Participiorum, tam in Motione in Genus, quam flexione in Numerum, agendum jam fuit Reg. 22. Memb. II.

REG. XLIX. De mutatione terminationis servilis in
Verbis ob Affixa, conf. SCHEMA
sup. ad pag. 216.

Memb. I. Præteritorum, (α) וְ ex וְ , tertiæ Fœmininæ singularis, mutatur in וְ , quod וְ ante Affixa syllabam absolventia, (ut וְ , וְ , וְ , וְ , וְ , וְ pro וְ , וְ).

הַ, *seduxit eam*, Prov. 7. v. 21. *pro* הַשְׁתַּחֲוִי; *consumet eam*, Zach. 5. v. 4. *conspexit eum*, Job. 20. v. 28. *castigavit eum*, Prov. 31. *et repudiavit eum*, Job. 33.

(β) *secundæ masculinæ singularis*, abjecto suo, assumit punctum Affixi, ut אֶפְקַרְתִּי, פְּקַרְתִּי, פְּקַרְתָּהוּ vel פְּקַרְתִּי, פְּקַרְתָּם, פְּקַרְתֶּם, פְּקַרְתֵּם.

(γ) *secundæ foemininæ singularis* mutatur in פְּקַרְתִּים, פְּקַרְתֶּם, פְּקַרְתֵּם, פְּקַרְתֶּיהוּ vel פְּקַרְתִּי, פְּקַרְתֶּיהָ, פְּקַרְתֶּיהָ, ut אֶפְקַרְתִּי, sic פְּקַרְתֶּיהָ; *ab illa terminatione* הַ *sæpè excidit*, ut אֶפְקַרְתִּי, *depressisti me*, Jud. 11. v. 35. *peperisti me*, Jerem. 15. v. 10. Duo reperiuntur cum loco, ut אֶפְקַרְתִּי *adjurasti nos*, Jos. 2. v. 17. *pro* אֶפְקַרְתִּי *de fœmina Rabab*. Sic אֶפְקַרְתִּי *peperisti me vel nos*, Jerem. 2. v. 2. *cum* *pro* אֶפְקַרְתִּי. Rarius etiam est cum loco, ut אֶפְקַרְתִּי *demissisti nos*, Jos. 18. אֶפְקַרְתִּי.

(δ) *secundæ plurales* mutantur in אֶפְקַרְתִּי vel rarius אֶפְקַרְתִּי, & tunc Affixorum præcedaneum punctum dimittunt; ut אֶפְקַרְתִּי, פְּקַרְתֶּם, פְּקַרְתֶּיהוּ, פְּקַרְתֶּיהָ: sic אֶפְקַרְתִּי *jejunastis mihi*, Zach. 7. v. 5. Rad. אֶפְקַרְתִּי *ascendere fecistis nos*, Num. 20. v. 5. אֶפְקַרְתִּי.

Memb. II. *Futurorum* אֶפְקַרְתִּי. (*secundæ & tertiæ pluralis Fœmin.*) ante Affixa abjicitur, & personæ illæ suscipiunt affixa in formâ masculinâ אֶפְקַרְתִּי; *ubi tunc discrimen Personarum è contextu petendum; ut אֶפְקַרְתִּי אֶפְקַרְתִּי & ancilla mea peregrinum reputant me*, (alternante *pro* אֶפְקַרְתִּי). *Specialis anomalia est אֶפְקַרְתִּי corripient te*, Jer. 2. v. 19. *pro* אֶפְקַרְתִּי אֶפְקַרְתִּי *primâ Rad.* אֶפְקַרְתִּי. Imperativus in hac ultima plur. Fœmin. אֶפְקַרְתִּי, regit Pronomina separata. Kimchî tamen vult posse adungi Affixa in forma ejusdem masculini; quemadmodum fit in Futuro. NB. De terminationibus verbi אֶפְקַרְתִּי, v. superius Reg. 47. Annot. I.

REG. L. De mutatione vocalium in Particularum
præfixione cum Affixis Pronominum
Personalium.

Memb. I. Particulæ inseparabiles, compositæ seu constructæ cum Affixis Pronominum, exprimunt iisdem nostra Personalia, (*non item possessiva, ut sit in Affixione Nominum*); Et tunc assumunt puncta sua propria, suntque lit. בכרם, de quarum natura & proprietate, jam antè agendum fuit, Cap. II. hic ergò nunc restat ipsarum compositio cum Affixis Pronominum, & quidem

(α) Particulæ ל & כ, ante Affixa gravia, & ante ו & ה, assumunt ך; ante reliqua, ipsius Affixi punctum singularis numeri, ut לכם vobis, להם illis (& להו); sic לנו in nobis, לה in ea, בו in eo, לה ei, לו ei, בי in me, לי mihi, במ in iis, בן in iis, & במם in vobis, בן in vobis, להם iis, לה iis; & quindecies בן secundum Masoretbas; כה in te, & in pausa כה. Sic לה tibi, & לה. Sed litera כ insuper assumit syllabam טי, & ante levia habet ך, ante gravia retinet :: ut כמיה, & כמיה sicut tu. Sic כמיה, כמיה, כמיה, כמיה, כמיה, כמיה, &c. interdum כמיה, כמיה, כמיה & כמיה.

(β) Lit. בכרם componuntur etiam cum Pronominibus quibusdam separatis Démonstrativis & Relativis, ut באשר in quo, באשר secundum quid, באשר ei qui; באשר à quo, de quo. Ante ה litera כ habet ך; ut בה in hoc; sic כ ante ה, ut בה sicut hoc, בה ab hoc. לה quare, vel לה & לה (cum Dagescb Euph. Milèl; sine eo Milrà, præterquam Job. 7. v. 20. conf. Reg. 20. sine). De Compositione harum literarum cum particulis expletivis וי, פי, סו vel cum partic. separabilibus ו, Reg. XVIIII. Memb. X.

Memb. II. Particulæ separabiles, (*Adverbia, Præpositiones, & Coniunctiones*), componuntur cum Affixis Prono-

- [illegible]

propter quod laborat, Ecclef. 8. v. 17. *בְּשָׁרִי propter me*, Jon. 1. v. 12. & *בְּשָׂרִי*, *propter quem*, *ibid.* v. 7. & *בְּשָׂרָהּ propter quod*, Cant. 1. 7. *pro בְּשָׂרָהּ*.

Vel (β) more nominum pluralis numeri, interveniente ; ut

(1) *אַחֲרֵי* (*אַחֲרֵי in statu constructo*) *post*. *אַחֲרֵי post me*, *אַחֲרֵינוּ post nos*, *אַחֲרֶיךָ post te*, Masc. *אַחֲרֶיהָ idem*, in Fæmin. *אַחֲרֵיכֶם post vos*, *אַחֲרָיו post eum*, *אַחֲרֵיהֶם post eam*, *אַחֲרֵיהֶם post eos*, *אַחֲרֵיהֶן post eas*.

(2) *אֵל* (*אֵל quasi in statu constructo*) *ad*; *אֵלֹהִים ad me*, *אֵלֵינוּ ad nos*, *אֵלֶיךָ ad te*, Masc. *אֵלֶיהָ ad te*, Fæm. *אֵלָיו ad eum*, *אֵלֶיהָ ad eam*, *אֵלֵיכֶם ad vos*, *אֵלֶיהָ ad eos*, *אֵלֶיהֶן ad eos*, *eas*.

(3) *בְּרַעְיוֹ* & *בְּרַעְיוֹ* *prater*, *absque*, *בְּרַעְיוֹ prater me*, *בְּרַעְיוֹ prater eum*. (In loco autem Gen. 14. v. 24. *בְּרַעְיוֹ prater (illa) quæ comederunt pueri*, non est affixum, sed est forma illius pluralis *חֲרוּבִים pro חֲרוּבִים*, de quâ conf. Reg. 19. Memb. V. l. Nota 1).

(4) *עַד* { *usque ad*, (*עַד quasi in forma constructâ*) } *ante*
עַל { *super*, *contra*, (*עַל quasi in forma constr.*) } *ante*
affixa levia habent -, *ante gravia* -, *ut*

עַד ad me, *עַדְךָ ad te*, *עַדָּהּ ad eam*, *עַדְכֶם ad vos*, & *semel cum* -, *Hiob. 32. v. 12.* *עַדְכֶם*. *Hinc בְּרַעְיוֹ praterquam*, *Genes. 14. v. 24.*

עַל contra me, *super me*, *עַלְךָ super te*, M. *עַלֶּיהָ super te*, F. *עַלָיו super eum*, *עַלֶּיהָ super eam*; *עַלֵיכֶם super vos*, *עַלֶּיהָ super eos*, *עַלֶּיהֶן super eas*.

(5) *לִפְנֵי* *proprie est Nomen constructum plurale cum præfixâ servili*, *ל*, *ab absolute פָּנִים facies*, *quali ad conspectum*, unde *Præpositionis naturam induit*, & *significat coram*, *ante*. *Cum affixis levibus igitur sequitur absolutam formam*

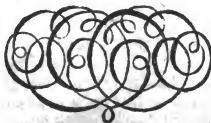
לפני, ut לפני *coram me*, לפניך *coram te*, לפניו *coram illo*, לפנינו *coram nobis*; At לפניכם (cum affix. græv. forma constr.) *coram vobis*, לפניהם *coram illis*, &c.

(6) אחד *una*, אחד *ter legitur*, sapissime verò pro eo גִּידוֹ

Vel (γ). More nominum modò singularis modò pluralis numeri, ut seqq duo,

(1). ביני *inter*, ביני *inter me*, בינינו *inter nos*, בינך *inter te*, M. בינך *inter te*, F. בינך *inter eum*, ביניכם, ביניהם, *inter vos*, ביניהם, *inter eos*; & interdum formâ femininâ plurali, בינות, ut בינותי *inter me*, בינותם *inter eos*, בינותי *inter nos*.

(2). תחת *sub*, תחתי *sub me*, loco mei, & תחתני *sub me*, תחתנו *in loco nostro*, תחתך *pro te*, tui loco; תחתיה *pro ea*, תחתיו *loco ejus*, תחתיהם *pro vobis*, תחתיהם *pro his*, loco eorum, &c. &c.

APPENDIX I. Grammaticæ Hebrææ.

DE NOMINIBUS VERBALIBUS,

sec. classes Conjug. & anomaliarum.

Nomina Verbalia habent originem suam à Verbis: ut ergò verba sunt vel *analogà* vel *anomala*, sic & Nomina. Cognationem enim Verba & Nomina inter se habent, quibus se mutuò respiciunt, ut partus matrem. Horum formæ faciunt ad faciliùs cognoscendam cujusque Nominis radicem, & Nominis significatum, quod plerumque in Nomine se habet, ut Verbum ejusdem secundum distincta conjugationes. Ad institutum ergò Cl. Buxtorfi, in *Thesauro Gramm. l. 1. c. 56.* sec. ordinem Verborum, Nomina quoque proponemus, & quidem sub duplici formâ: *Nuda*, quæ solis radicis literis constant, & *Aucta*, quæ ad radicis literas, unam vel alteram, pro commoda sui formatione, additam habent, & dicuntur vulgò *Heemantica*.

CLASSIS IMA Nominum Verbalium,

à Regulari Verbo descendentium.

I. Ex KAL.	כבוד Gloria.	quod aliàs ad quiescentia tertiâ N pertinet.
(α) Nuda nomina.	חרור Urtica.	
דבר Verbum.	און iniquitas; conf.	
זקן Senex.	quiescentia mediâ	ו. רכב Cor. ואלים ve-
מצר Messis, Vide	Huc referri potest	stibulum.
אכד.	און Vanitas, pro וון,	חליל Lucifer.

אור

אֶזְרוֹ Cingulum, אֶזְרוֹ Præſepe. אֶזְרוֹ Liber. Huc <i>pertinent, quæ pro Segol habent Pathach, propter ultimam gutturalem; ut יֵשׁעַ salus.</i>	אֶדְיֹטִי Adytum. <i>Sic אֶזְרוֹ Stultus. חֶסֶן fortis.</i> אֶבְיֹסִי Abyssus, אֶבְיֹסִי אֶבְיֹסִי nux, אֶבְיֹסִי Afnus, אֶבְיֹסִי demissio, אֶבְיֹסִי אֶבְיֹסִי altitudo.	(γ) Auēta à fine. אֶבְיֹסִי Stabulum, אֶבְיֹסִי præſepe, vel אֶבְיֹסִי, est ab אֶבְיֹסִי mutato ה in ו, sec. Reg. 34. Memb. I. Exc. 2.
אֶזְרוֹ Fumus, אֶזְרוֹ Theſaurus. אֶזְרוֹ Infans lactens אֶזְרוֹ Cibus. אֶזְרוֹ Sanctitas, & <i>cum Pathach propter gutturalem, ut תִּזְרוֹ forma.</i>	אֶזְרוֹ Terminus. אֶזְרוֹ Mel. Sic אֶזְרוֹ אֶזְרוֹ stagnum. אֶזְרוֹ Humerus.	אֶבְיֹסִי Abomina- tio. Et cum Sebva in medio, אֶבְיֹסִי perfidia. אֶבְיֹסִי Agna. Et cum Pathach vel Segol propter gutturalem אֶבְיֹסִי robur, אֶבְיֹסִי אֶבְיֹסִי dilectio. Hanc formam quædam sequuntur sine gutturali, שֶׁלֶמָּה Agna, אֶבְיֹסִי אֶבְיֹסִי vestis, אֶבְיֹסִי trans, אֶבְיֹסִי ala, אֶבְיֹסִי אֶבְיֹסִi opprobrium, אֶבְיֹסִi אֶבְיֹסִi pars, אֶבְיֹסִi vo- luptas, אֶבְיֹסִi petitio.
אֶזְרוֹ Auceps. Huc refertur אֶזְרוֹ clau- strum. Item אֶזְרוֹ sof- fa, אֶזְרוֹ scala. אֶזְרוֹ vide in Pibel in formā אֶזְרוֹ.	אֶזְרוֹ Digitus. Sic אֶזְרוֹ crudelis. אֶזְרוֹ Pugnus. Ex אֶזְרוֹ ab initio formata אֶזְרוֹ, vide in Pibel, אֶזְרוֹ vel אֶזְרוֹ, quare in Hipbil.	אֶבְיֹסִi Sapiencia. Sic cum Kybbutz loco אֶבְיֹסִi Kametz Chatuph אֶבְיֹסִi pollutio.
אֶזְרוֹ Rex. Et cum Pathach propter ulti- mam gutturalem אֶזְרוֹ vel ע; ut אֶזְרוֹ confi- dencia, item duplex Pathach propter me- diam gutturalem אֶזְרוֹ vel ע, ut אֶזְרוֹ dominus.	אֶזְרוֹ Tada. At in- choata אֶזְרוֹ, vide in Pi- bel, אֶזְרוֹ, vide in Hipbil. אֶזְרוֹ Oleum. אֶזְרוֹ אֶזְרוֹ. Nominibus pro- priis sæpiſſimè adbibetur, ut אֶזְרוֹ Isaac, אֶזְרוֹ אֶזְרוֹ Jacob.	אֶבְיֹסִi Populus ar- bor. Hinc defectiva, אֶבְיֹסִi ignitum, אֶבְיֹסִi אֶבְיֹסִi, pro אֶבְיֹסִi, אֶבְיֹסִi. Huc referre li- cet אֶבְיֹסִi laſſum.
אֶזְרוֹ Scriptura; sic אֶזְרוֹ vinculum &c. אֶזְרוֹ Puteus.	אֶזְרוֹ Lucta. In אֶזְרוֹ propriè ſapè, ut אֶזְרוֹ Nimrod.	

צְדָקָה <i>Justitia,</i>	רָעָבוֹן <i>Fames.</i>	לֵבִיטָה, נָבִיטָה <i>Nabba-</i>
בְּהֵמָה <i>Bestia.</i>	יְסוּסִין <i>Solitudo,</i>	<i>raus; & sic in aliis</i>
נְעֻמָּה <i>Cantio,</i>	אֲמֹנִין <i>Ammon.</i>	<i>gentilibus: item qui-</i>
אֲכִילָה <i>cibus. Huc per-</i>	וּמִחְסָה <i>Sigillum.</i>	<i>budam adjectivis; ut</i>
<i>tinent, qua Chirek lon-</i>	חֲלָצִית <i>vermis.</i>	<i>inferior, דְּרִי, דְּרִי</i>
<i>gum in breve & Dagesch</i>	הִכְחָה <i>Hyacinthus</i>	<i>amarus, שְׁנִי, secundus,</i>
<i>convertunt, קִלְפָה Ignom-</i>	חֲמִשָּׁה <i>quinque.</i>	<i>tertius; &</i>
<i>inia, עֶרְפָּה massa.</i>	קָסוּתָה <i>Suffitus.</i>	<i>sic deinceps numera-</i>
בִּשְׂוֹרָה <i>Nuntium,</i>	הֵרָה <i>Hera, חֲכָה</i>	<i>lia: item חֲפָי liber,</i>
מִנְיָה <i>Nummus.</i>	<i>socia.</i>	<i>novus.</i>
רֵגוּם <i>Regnum,</i>	שְׁלִיחָה <i>Humilitas,</i>	<i>Qua constant ex</i>
אֲרוּכָה <i>sanitas. Huc</i>	עֲקֻשָּׁה <i>perversitas,</i>	<i>duobus formativis, pos-</i>
<i>pertinent, qua Schurek</i>	(<i>cum Dagesch eupho-</i>	<i>sens ad Kal referri, sed</i>
<i>in Rybbutz & Dagesch</i>	<i>nic).</i>	<i>vide ea ad Hipbil, quod</i>
<i>convertunt; ut דִּפְחָה</i>	מַלְכוּתָה <i>Regnum.</i>	<i>pleraq; rectè pertinent.</i>
<i>Manipulus, חֲרָפָה de-</i>	אֲשֻׁפּוֹתָה <i>simus; (cum</i>	
<i>sponsatio, כֶּנֶדָה pecu-</i>	<i>Cbolem pro Schurek).</i>	
<i>lium.</i>	חֲזִיקָה <i>Fortitudo,</i>	
כֶּלֶם <i>Bombyx.</i>	כִּבְדוּתָה <i>gravitas.</i>	<i>Huc pertinent o-</i>
פְּרִיאָה <i>redemptio, nudi-</i>	יְדִידוּתָה <i>Dilectio,</i>	<i>mnia Dageffata; item</i>
<i>repente, שְׁדֻשׁוֹ nudus</i>	חֲרִיבוֹרָה <i>distructio.</i>	<i>ea, que Dagesch per</i>
<i>tertius, חֲנִים gratus</i>	זָהָרָה <i>Sulphur.</i>	<i>aliam vocalem com-</i>
<i>tum, עֶרְעָנָה; quo-</i>	אֲחֵרִיתָה <i>Reliquiz</i>	<i>pensans.</i>
<i>rum quædam imperfe-</i>	רֵאשִׁיתָה <i>principium,</i>	<i>(α) Nomina Nuda</i>
<i>cta sunt.</i>	pro חֲסִישָׁה <i>חֲסִישָׁה</i>	<i>צִנּוֹר Fur. צִנּוֹר col-</i>
בִּדְוָן <i>Fornax, בִּדְוָן</i>	<i>Quinta. כֶּחָרָה Crasti-</i>	<i>lum. Et que Dagesch</i>
<i>palatium, אִדְוָן didu-</i>	<i>num, non habet si-</i>	<i>exclusum compensant;</i>
<i>us, רִשְׁוֹן viridis.</i>	<i>mile in Script. quod</i>	<i>ut חָרָשׁ artifex זָהָר</i>
עֲמֻלָּה <i>Emolumen-</i>	חָרָה <i>dicunt Rabbini, חָרָה</i>	<i>pruna, חָרָה carbo.</i>
<i>tum. רֵאשִׁי primus,</i>	רֵשֶׁתָה <i>Baculus. שִׁבְחָה</i>	<i>Baculus. שִׁבְחָה</i>
חֲשִׁבּוֹתָה <i>postremus, חֲשִׁבּוֹתָה</i>	עֲבָרָה <i>Hebraeus,</i>	<i>laudans. Hujus ge-</i>
<i>supputatio.</i>	אֲדוּמָה <i>Edomæus,</i>	<i>neris sunt sine Da-</i>
קִרְבָּנָה <i>Oblatio.</i>	מֹאבִיטָה <i>Moabita, מֹאבִיטָה</i>	<i>gescb, שְׂרָתָה ministeri-</i>

um. נָחֵם <i>renuens.</i>	נָחֵם Potens, נָחֵם	נָחֵם <i>surali,</i> נָחֵם <i>papula,</i>
נָחֵם <i>festinans.</i>	נָחֵם <i>nudus,</i> Dagesch per	נָחֵם <i>pruna;</i>
נָחֵם <i>miser cordia: è quibus</i>	נָחֵם <i>Isere compensatò.</i>	נָחֵם <i>flamma, קָרַח,</i>
נָחֵם <i>Dagesch sine compen-</i>	נָחֵם <i>Primitivus</i>	נָחֵם <i>calvi-</i>
נָחֵם <i>satione excidit.</i>	נָחֵם <i>fructus, Dagesch ex-</i>	נָחֵם <i>tium, in quò Dagesch</i>
נָחֵם <i>Robustus, Sic</i>	נָחֵם <i>clusò, בעַתָּה terror.</i>	נָחֵם <i>compensatur.</i>
נָחֵם <i>Dagesch compensato,</i>	נָחֵם <i>sativum, in quò</i>	נָחֵם <i>Epistola.</i>
נָחֵם <i>eumuchus.</i>	נָחֵם <i>Dagesch compensa-</i>	נָחֵם <i>Siccitas, קָרַח,</i>
נָחֵם <i>Cuminum,</i>	נָחֵם <i>tur.</i>	נָחֵם <i>Velum, (in quo exei-</i>
נָחֵם <i>Zelotes.</i>	נָחֵם <i>prà, ut</i>	נָחֵם <i>dens Dagesch compen-</i>
נָחֵם <i>Umbilicus.</i>	נָחֵם <i>Onus.</i>	נָחֵם <i>satur).</i>
נָחֵם <i>Huc pertinent</i>	נָחֵם <i>(β) Nomina</i>	נָחֵם <i>Flagellatio.</i>
נָחֵם <i>juvenis, בחֵן specula;</i>	נָחֵם <i>Aucta,</i>	נָחֵם <i>Tunica,</i>
נָחֵם <i>qua Patbath non mu-</i>	נָחֵם <i>Petitio. Et</i>	נָחֵם <i>Fax, בָּסֶט,</i>
נָחֵם <i>tant, (Dagesch non</i>	נָחֵם <i>Dagesch exclusò,</i>	נָחֵם <i>spelta.</i>
נָחֵם <i>compensatò); at תְּרוּץ</i>	נָחֵם <i>expofitio, נָחֵם</i>	נָחֵם <i>Laganum,</i>
נָחֵם <i>sedulus, compensat</i>	נָחֵם <i>contumelia, חֲרָכָה</i>	נָחֵם <i>Placenta.</i>
נָחֵם <i>Dagesch, & in plur.</i>	נָחֵם <i>siccum. Huc etiam</i>	נָחֵם <i>Perversi-</i>
נָחֵם <i>id quoque retinet.</i>	נָחֵם <i>referenda, qua Da-</i>	נָחֵם <i>vitellus</i>
נָחֵם <i>Omnipotens,</i>	נָחֵם <i>gesch per Segol com-</i>	נָחֵם <i>ovi.</i>
נָחֵם <i>Akkad. פָּרָשׁ eques,</i>	נָחֵם <i>pensant, בָּחֵרָה per-</i>	נָחֵם <i>Munitio.</i>
נָחֵם <i>cum Kamesz locò Da-</i>	נָחֵם <i>turbatio, לָדָבָה flam-</i>	נָחֵם <i>Et cum Patbath ab</i>
נָחֵם <i>gesch. Sic פָּרָשׁ Paras</i>	נָחֵם <i>ma.</i>	נָחֵם <i>initio, אֲחִילֹן Ajialon.</i>
נָחֵם <i>Persa. פָּרָשׁ post.</i>	נָחֵם <i>Præcox</i>	נָחֵם <i>Dagesch exclusò בָּדָח</i>
נָחֵם <i>Agricola. Huc</i>	נָחֵם <i>fructus.</i>	נָחֵם <i>contemptus.</i>
נָחֵם <i>posset etiam revocari</i>	נָחֵם <i>Primus fru-</i>	נָחֵם <i>Gibbethon,</i>
נָחֵם <i>forma בָּחֵרָה, qua ante</i>	נָחֵם <i>ctus.</i>	נָחֵם <i>nomen proprium Ur-</i>
נָחֵם <i>in נָחֵם posita.</i>	נָחֵם <i>Magnificen-</i>	נָחֵם <i>bis.</i>
נָחֵם <i>Mutus. פָּסָח</i>	נָחֵם <i>tia, נָחֵם recatva-</i>	נָחֵם <i>Pfalterium.</i>
נָחֵם <i>blandus. Et in Chi-</i>	נָחֵם <i>tio, Et mediâ gut-</i>	נָחֵם <i>Cum Gutturali, סְרַחֲשֵׁר</i>
נָחֵם <i>rek, חֲתִית consterna-</i>		נָחֵם <i>Cervical. Quæ sunt</i>
נָחֵם <i>tio. Et sine Dagesch,</i>		נָחֵם <i>forma fæmin. Par-</i>
נָחֵם <i>renuens.</i>		נָחֵם <i>ticipii Piel. Sic è for-</i>
		נָחֵם <i>mâ masculinâ inter-</i>
		נָחֵם <i>dum;</i>

dum; סחעב Abominabilis, סמלא plenus. סקנה contignatum. סכילור Suffulio.

(7) Nomina Quadrata, seu quatuor aut plurium literarum,

Uti verba, quae litteram aliquam Radicem geminant, ad Pibet referuntur, (cui constat à Reg. 25. Memb. III); sic etiam Nomina ejus forma; ad similem originem reduci possunt, ut etiam forma plerorumque demonstrat. Quedam autem constant ex littera unius vel duarum repetitione, quaedam ex puris radicalibus origine diversis.

(1). E prima radicali geminata. סכין Palmes, à סכין ad analogiam. סלמור unde famin. סמלור migratio.

סללא Stilla. סמכב Ambitus. סקנד vertex. סכילור Cap. סכיל Orbis. סכיל nuncijs.

סכיל Sideratio. סכיל Vilissimus. סכיל Currus vel catena, si deducatur à סכיל firmum esse.

סכיל Urna. סכיל squama, סכיל catvaria.

(2). E secunda Rad. geminata, additâ etiam Heemanticâ.

סכיל Lelaps, si deducatur à סכיל accingi. סכיל scopa, à סכיל everttere. סכיל tuba, à סכיל tubâ clangere.

(3). E prima & secunda Rad. geminata.

סכיל Pustula, à סכיל intumescere. סכיל motio, à סכיל movere se eror, סכיל nudatus.

סכיל nudari. סכיל speculatio à סכיל.

(4). E tertia rad. geminata.

סכיל Flos juventutis. סכיל שחילן tranquillus, si deducatur à סכיל imber, סכיל recreatio. סכיל scintilla, סכיל collis, סכיל adulterium, סכיל Habakuk.

(5). E tert. Rad. geminata, additâ etiam heemanticâ.

סכיל Laudatum. סכיל rabeus, סכיל rubedo, סכיל, סכיל, סכיל res borrenda.

(6). E secundâ & tertiâ geminatâ.

סכיל Rufus. סכיל subrusa, סכיל subnigra, סכיל lubricum, סכיל donum, in quâ deficit prima Radicalis, à סכיל.

(7). Ex diversis radicalibus constantia

ria Quadrilitera, peregrina (Chaldaica) majori ex parte judicantur; unde ad certas conjugationes origo ipsorum referri nequit. Juvabit interim eorum catalogum hic subjicere.

יָרֵחַ Stimulus in quo primum Kametz longum est, ceu patet ex appposito Metheg, at כְּדֵם bombyx, est cum Kametz brevi ab initio.

זֶעֶף זֶעֶף vel זֶעֶף Procella, עֶשְׂקָר mus, עֶשְׂקָר grex, פְּרָבֶר structura exterior, פְּרָבֶר suburbium, צִנְהָרָה, צִנְהָר, fistula,

גִּבְרָה Capsa, אֶרְבֵּי gazophylacium, חֶרְצֵן acinus, תְּשִׁמָּה pruna, חֶשֶׁן primas, עֶקֶב Carbasus, כְּרָפֶס scorpio, שִׁנְהָה dens elephantii.

בָּרַח Ferrum. כְּרָמָה arum, גִּרְוֹ securis, in quo sec. quos-

dam Nun est Heemanticum.

אֶבֶט Balteus,

יָרֵחַ Farden fluvius,

פֶּרֶדֶס Paradisus,

אֶרֶב princeps,

אֶרֶב in famin.

חֶרֶשׁ falx messorum,

כֶּסֶד cecisas.

כֶּסֶד Coccineum,

שֶׁבֶט sceptrum.

חֶרְשֵׁל Cantharus,

חֶרְשֵׁל scarabæus,

חֶרְשֵׁל vinculum,

פֶּרֶשׁ pulex,

רָפֶס talus,

רָפֶס Alpīs,

זֶעֶף defolatus.

עֶבֶשׁ Silex.

עֶבֶשׁ araneus.

סֶפֶד Paliurnus,

סֶפֶד princeps,

רֶסֶס res, negotium.

אֶבֶר thesaurarius.

Sic in Cholem;

נֶבֶל culmus. Item,

פֶּלֶשׁ vel פֶּלֶשׁ cubina.

סֶפֶד Uva prima,

חֶרְשֵׁל grando major,

סֶפֶד Spbarad, Hispania sec.

Rabbino.

אֶבֶר thesaurarius,

עֶרֶס Ararat, caligo.

שֶׁעֶרֶרָה, שֶׁעֶרָה,

Fossula profunda,

פֶּדָה, focda.

עֶסְרָה Vespertilio,

חֶבֶל, fæmin.

רֶסֶס, pinnapi-

seis, pepo, quod

ad בטח referunt.

בֶּרֶחַח Toga,

Bdellium.

(8) Sic Quinqueterarum.

אֶרֶבֶן, אֶרֶבֶן pur-

grando major, pel-

vis, אֶרֶבֶן drachma,

פֶּרֶשֶׁן, פֶּרֶשֶׁן exem-

plar, אֶרֶבֶן rana,

שֶׁעֶרֶרָה vestis hetero-

genea.

III. Ex Hiphil.

Hac conjugatio, quia

utitur Characteristica

litera ה, & in Par-

ticipio litera ו, ideo

& Nomina hic sem-

per cum aliquâ litera

Heemantica sunt, nun-

quam nuda. Litera

א ab initio vocis in

Bibliis

Bibliis rara, apud Rabbinos frequens est.	Sequentia passiva videtur quasi ex Hophal orta; משחת e-	eius plurali constructo מְחַתִּים, cuius absolutum esset מְחַתִּים, ut מְחַתִּים.
Succedit autem pro eâ pbal orta; interdum N. Frequentissima est litera	xitium, מְשֹׁר contortum.	מְעַרַת Increpatio.
ם, promiscue cum Chirek & Patbach notata, & succedit pro eâ quandoque litera ת.	מְסֹר Spurius. Et cum Chirek, מְסֹר pauper.	מְסֹר fermentatum, מְסֹר unguentum. מְסֹר Ruina, מְסֹר rutrum.
ת. Fallax, מְסֹר crudelis.	מְסֹר Thesaurus, מְסֹר requies. Et cum Chirek ab initio, מְסֹר Psalmus.	מְסֹר Ludificatio.
ע. Ocellatio, מְסֹר birundo.	מְסֹר Agger.	מְסֹר Merces,
ת. Vestimentum latum, stola.	מְסֹר Desiderium.	מְסֹר pro מְסֹר cibis, מְסֹר perpendiculum, מְסֹר pro מְסֹר vinculum.
ת. Mundatio, ת. ludificatio.	מְסֹר ibesaurus. Huc referri possunt, מְסֹר pelvis, מְסֹר concussio;	מְסֹר ab initio מְסֹר vigilia.
ת. Collectio.	מְסֹר concussio;	מְסֹר Consolatio.
ת. Monumen-	qua alias communiter in Kametz desinunt.	מְסֹר absconditum.
tum.	Item, מְסֹר divinatio,	מְסֹר Gloria,
ת. Momen-	מְסֹר promus, מְסֹר scutella.	מְסֹר Idem.
tum.	מְסֹר Corruptum.	מְסֹר Paupertas, מְסֹר regnum,
ת. Custodia, quod & מְסֹר.	מְסֹר Regnum.	מְסֹר crudelitas,
ת. Matutinus.	מְסֹר bellum. Huc renovat Kimchi,	מְסֹר Audisio, quod solum in Bibliis habet formativum ab initio in verb. perf.
Cum ה. feminino, מְסֹר.	מְסֹר opus, pro	
מְסֹר.	מְסֹר, ut liquet ex	

CLASSIS II. Nominum à Verbis Anomalis descendentium.

(1) A QVIESCENTIBUS TERTIARADICALI N.

(α) Ex Kal.

מָר Morus.

מָלֵן Plenus.

מִיגֵן Piugvis, forma קציר.

מִרְבֵּן Mirabilis, חֲסֵן peccatum, pro חֲסֵן: Sic מִרְבֵּן pro מִרְבֵּן pallis, forma סֶפֶר.

מִרְדֵּן Perdix, forma יִנֵּק.

מִרְנֵן Juncus, forma קָרֵשׁ.

מִרְנֵן Lacuna. Huc referendum מִרְנֵן pro מִרְנֵן pallis.

מִרְנֵן Plenitudo, מִרְנֵן intentio, forma חֲסֵן.

מִרְנֵן Admirabilis, forma עֲבָרָה.

מִרְנֵן Sitis, מִרְנֵן immundities,

חֲסֵן Peccatum,

מִרְנֵן occursus.

מִרְנֵן Lectio.

מִרְנֵן Prophetia.

(β) Ex Piel.

מִרְנֵן Contritus.

מִרְנֵן Thronus, מִרְנֵן

munitio, מִרְנֵן cucu-

merium, מִרְנֵן inde contra-

ctum, מִרְנֵן Pecca-

tum. Sic cum Chirek

וְ Tzere; מִרְנֵן im-

pletio, מִרְנֵן imple-

mentum.

מִרְנֵן Sitis, מִרְנֵן

contemptus.

(γ) Ex Hiphil.

מִרְנֵן Pronuncia-

tum, מִרְנֵן absconditio,

מִרְנֵן Segol, ex forma

in ו. Sic מִרְנֵן man-

ifestatio, מִרְנֵן nuditas,

מִרְנֵן, quod וְ מִרְנֵן la-

tribulum, מִרְנֵן cucu-

merarium, מִרְנֵן lo-

מִרְנֵן Femininum,

מִרְנֵן Butyrinum.

(2) A QVIESCENTIBUS TERTIARADICALI N.

(α) Ex Kal.

מִרְנֵן Vetus.

מִרְנֵן Annus, מִרְנֵן

exsecratio.

מִרְנֵן Desiderium,

מִרְנֵן & inde per apo-

copen מִרְנֵן superbus. At

מִרְנֵן finis, V. infin.

מִרְנֵן.

מִרְנֵן & מִרְנֵן Superbia.

מִרְנֵן Dux.

מִרְנֵן Provisio.

מִרְנֵן Murus.

מִרְנֵן Superbia, ubi

ה radicale mutatum,

מִרְנֵן. Sic מִרְנֵן man-

ifestatio, מִרְנֵן nuditas,

מִרְנֵן, quod וְ מִרְנֵן la-

tribulum, מִרְנֵן cucu-

merarium, מִרְנֵן lo-

מִרְנֵן Fletus, מִרְנֵן

medi,

<i>meditatio</i> , ע כסא	לוייה Adjunctio,	התרה Conflictus,
כסה <i>seria</i> , ע כזה	ערה <i>nuditas</i> .	המרה <i>desiderium</i> .
כזה <i>finis</i> ,	מורה Möror,	הערה Aquæ du-
כזה Pater.	שניה <i>error</i> ,	ctus.
כזה Manus.	פוט <i>potus</i> , נשיה <i>oblivio</i> ,	(β) Ex Piel.
כזה Filius.	דומה <i>silentium</i> , form	צפוי Langvidus, רני
כזה Insula.	מה <i>quasi ex</i> רמה	oblectio. מרה <i>Desideri-</i>
כזה Sufficiens.	רם <i>conflatâ</i> .	um, per contractio-
כזה Os, שיה <i>agnus</i> .	כנה <i>Edificium</i> .	nem; form כששה
<i>Hæc sunt pro</i> פרה, שיה,	עשה <i>Speculatio</i> .	כמה <i>Vita</i> .
<i>forma</i> נמה	מורה Soror.	גדון Volumen.
כזה Fletus, חרי	גלות Captivitas.	מכסה Tegumen-
<i>morbus</i> , עני <i>afflictio</i> ,	גמות Excellentia.	tum, מכסה <i>scopula</i> ,
כזה <i>silentium</i> , רכי	עקת Canalis.	כקרה <i>contignatio</i> ,
<i>contritio</i> .	צפת Coronamen-	מכרה <i>nuditas</i> .
כזה <i>pulchritudo</i> , עני	tum.	(γ) Ex Hiphil.
כזה <i>densitas</i> , עני	דמות Similitudo.	מכרה Munus, סכזה
כזה <i>pistillum</i> .	חצות Medietas,	מכרה <i>aspe-</i>
כזה Atramentum,	פנות <i>aspectus</i> , רות lan-	dimidium, סכזה
כזה <i>bubalus</i> .	guor, (deficiente	<i>aspe-</i>
כזה Langvor,	post) 1.	ctus, מכרה <i>jugerum</i> .
כזה Tegmen, כרי	חנה Fletus, חנה	מכרה Possessio,
<i>redemptio</i> .	לancea.	מכרה <i>responsum</i> , סכזה
כזה Purus.	הנה Meditatio,	ע מקרה (c. c.) <i>netum</i> .
כזה Ulva, שנה	ציל <i>tosum</i> , (per ge-	מכרה Multitudo.
<i>natatio</i> .	minationem media ra-	מכרה Dolus, תמה
כזה Visio. <i>Huc re-</i>	dicalis, & abjectionem	ocasio.
<i>ferri potest cum Schu-</i>	ultima. Sic sec. Kim-	תכיה Finis.
<i>rek</i> ונה <i>scortatio</i> .	כי <i>scortatio</i> .	תונה Scortatio,
כזה Similitudo,	מנה Mercies.	תונה <i>metatio</i> .
כזה <i>excelsus</i> .	מנה Pretium scor-	מכרה Nuditas.
כזה Palmes,	tatorium.	

לִּפְתָּח Locusta, לִּפְתָּח facta; ut נָרַד pro נָרַד nardus.

מִלְּפָנֶיךָ ante a

מִלְּפָנֶיךָ in-
gluvies, forma

(3) A QUIESCEN-
TIBUS SECUNDA
RADICALI

(α) Ex Kal Nuda.

אֲלִיֵּן Alienus. Qua-
dametiam cum Patach
sunt; ut צָר angustus
חָמַר hamui.

דֵּי DEus fortis, רֵעַ
amicus. Interdum in
medio exprimitur
ut רֵישׁ רָשׁׁי pauper-
tas, אֵיל aries.

נֹוֶלֶ Novale.

לֹוֶשׁ Lux, שִׁיֵּי voca-
feratio, תֹּוֹר turtur.

אִוֶּר Ignis, נִוֶּה re-
quies.

אִוֶּר Iniquitas. Huc
referendum, שִׁוֶּה pro
שִׁוֶּה. Sic possit esse
pro בָּלִיִּשׁ ballis, cum
Patach loco Kametz.

חֶסֶם pro חֶסֶם Pec-
catum, qua contractio
in Kametz, אִתֵּן Ro-

bus.

בֵּית Domus.

(ε) Ex Kal Hec-
mantica.

בָּעָה Excelsum.

עִפְפָּה Ovum, עִפְפָּה
obscuritas.

בִּיקָה Intelligenza,
רִאשִׁיָּה primordium.

לִּמְנוֹרָה Lumen, בִּישְׁתָּה
pudor, cum בִּישְׁתָּה
etheticò.

שִׁוֶּה Silentium.

חֹסְפִיתִּים Hospitium.

לִּוֶּה Vilitas, cum

Schra loco Tsere,

רִשְׁוֶה altitudo.

בִּישְׁתָּה Pudor.

נִוֶּה Requies. Hac

oriuntur ex preceden-

tibus formis; prout di-

citur תִּבְחָתָהּ & תִּבְחָתָהּ

מִלְּחָתָהּ & מִלְּחָתָהּ.

וִוֶּה Superbia.

וִוֶּה Superbus.

חֲצֵצֶה Exterior. Et

in Kametz, אִתֵּן Ro-

bustus.

(γ) Ex Piel,

וִוֶּה Vilis.

קִיָּם Erectio,

רוּחָמֹת exaltatio,

מִקְרָבִים adversarius.

(δ) Ex Hiphil.

מִנְוֶה Luminare.

מִנְוֶה quies. Videntur

ex Hiphil esse, ut sit

מִנְוֶה quasi מִנְוֶה Lu-

cem prabens.

מִנְוֶה obscuratus,

quasi מִנְוֶה ex Hophal,

ut מִנְוֶה corruptus,

מִנְוֶה requies.

מִנְוֶה cursus.

מִנְוֶה Provincia.

מִנְוֶה Luminare.

מִנְוֶה Specus, &

מִנְוֶה, cum duplici

granarium.

מִנְוֶה Molestia.

מִנְוֶה dispersio, (cum

Cholem).

מִנְוֶה quies, respira-

tio.

מִנְוֶה Quies, הפוגה

intermissio; (cum ה

ab initio ex Hiphil, ut

frequen-

frequenter apud Rab-
binos).

(4). A QUIESCEN-
TIBUS (AUT DEFE-
CTIVIS) PRIMA RA-
DICALI.

(α) Ex Kal.

יָדַע Scientia. Inte-
grum esset יָדַע, forma
כָּדַע.

צָוָה Sordidus, pro
פָּצַח, forma
בָּצַח.

יָבֹל Proventus, pro
עָצָם, forma
יָבֹל.

עָצָה Scientia, עָצָה
consilium. Hac integra
esset יָעָה, forma
בָּעָה.

שָׁבַח Sessio, pro
נָגַח, forma
יָשַׁח.

צָוָה Excremen-
tum, pro יָצָה, forma
בָּשָׁח.

צָוָה Forma, pro
קָוָה, forma
יָעָה.

יָדַע Scientia. In-
tegra forma esset יָדַע, forma
בָּדַע.

(β) Ex Hiphil.

נֹתַם Notus, מֹתַם

reverentia. Hac ex mā Radicis abjectā.
Participio Hophal de- (γ) Huc etiam perti-
ducta, unde & mox
per Schurek erunt.

מֹתַם Solennitas.

מִנְיָן Disciplina.

מִיָּד Optimum,

מִיָּד ridus.

מִיָּד Scientia, מִיָּד

status, sunt ex for-
mā defectivorum pri-
mā; ut כָּבַח. Et

sic feminina ipsorum

מִיָּד, מִיָּד.

מִיָּד Mustum.

מִיָּד Incola, ut

מִיָּד.

מִיָּד Hæreditas

מִיָּד Fundamen-
tum. Et cum Schurek,

מִיָּד idem, מִיָּד

conventus.

מִיָּד Vinculum.

מִיָּד Nativitas,

מִיָּד cognatio.

מִיָּד, מִיָּד Ge-
neratio.

מִיָּד, מִיָּד, מִיָּד

Increpatio.

מִיָּד Progenies,

ex repetitis duabus po-
sterioribus radicalibus,

ut in יָדַע, sed pri-

(γ) Huc etiam perti-
nent descendencia ab
Anomalis primā Radic.

יָדַע tertii, ut

תָּוָה Confessio,

error, מִיָּד pro-

latum.

(δ) A DEFECTIVIS

PRIMA RADICALI.

(α) Ex Kal.

יָשַׁח Infectatio; quod

debebat esse forma יָשַׁח.

(Plura imperfecta ex

Kal non occurrunt).

(β) Ex Hiphil.

יָשַׁח Expectatio.

יָשַׁח Serra, כָּבַח

scatebra.

יָשַׁח Peristylum,

sicut יָשַׁח.

יָשַׁח Fusio, forma

יָשַׁח.

יָשַׁח Custodia.

יָשַׁח Liberatio,

יָשַׁח agnitio; ה' est

Heemanticum ex Hi-

phil, qua forma Rab-
binis usitatio est.

יָשַׁח I' l'aga.

יָשַׁח modulamen,

מִסְפָּה Cadaver.	gas, in quo Dagesch	(γ) Ex Hiphil.
(γ) Huc pertinent descendencia ab Anomalis primâ Radicali	compensatur per, vocalem longam.	מִסְפָּה Desolatio.
כֵּן & tertia ה.	מִנָּה Verbum.	מִנָּה Volumen,
מִנָּה Plaga, מִסְפָּה	Huc pertinent; מִנָּה	מִנָּה refrigeratio, cum
lectus, מִסְפָּה concer-	rumen, מִנָּה contra-	Tzere propter exclu-
tatio, מִסְפָּה acceptio,	ctio, מִנָּה dux. Posses-	sus Dagesch. Huc're-
מִסְפָּה onus מִסְפָּה	etiam huc redocari	docat Kimchi, מִנָּה
deceptio, מִסְפָּה debitum,	מִנָּה triticum, quod summa numerata, pro	מִנָּה; Item מִנָּה
qua sunt ex Hiphil.	vulgò refertur ad מִנָּה	cum מִנָּה loco מִנָּה. Spe-
מִנָּה Donativum.	מִנָּה Tugurium.	etiam huc etiam מִנָּה
(6) A DEFECTIVIS MEDIÆ GEMINATÆ.	Huc referatur מִנָּה	operimentum.
	cum Kametzchatuph	מִנָּה Laus; Huc
	ab initio, & מִנָּה loco ה.	referendum, מִנָּה
	Sic possit esse מִנָּה A-	lux, pro מִנָּה vel
(σ) Ex Kal unda.	maritudo, unde Ma-	מִנָּה ex significatio-
מִנָּה Mons, מִנָּה pu-	foretha volunt מִנָּה	ne Hiphil.
rus. Qua hujus forma	per מִנָּה Dageschatum esse	
sunt, à Masoretis	legendum & Kametz-	(δ) Ex Hophal.
numerantur; nam-	chatuph ab initio.	מִנָּה Tegumentum;
aliàs propriè per Pa-	מִנָּה Solaris, מִנָּה flo-	מִנָּה scutum, מִנָּה ro-
schaib sribuntur.	ridum.	bur. Huc redocandum,
מִנָּה Cor, מִנָּה sagitta.	מִנָּה Feneſtra, מִנָּה	מִנָּה integritas, cum
מִנָּה Calor, מִנָּה omnis,	guttur, cum Kametz	Schva loco Kametz.
Cum Schurek חום fu-	loco Dagesch. Huc pos-	מִנָּה Circuitus.
scum.	sunt referri, מִנָּה vel	מִנָּה Diductum.
מִנָּה Præda, מִנָּה accervus.	מִנָּה spina.	מִנָּה Numerus.
(β) Ex Kal Heemantica.	מִנָּה Tabernacu-	מִנָּה Mollities מִנָּה
	lum, מִנָּה smegma,	elatio.
	pro מִנָּה forma	מִנָּה Confusio, מִנָּה
	מִנָּה. Sic posset esse	liquefactio.
מִנָּה Sol, מִנָּה fri-	מִנָּה Lapis casus, pro	
	מִנָּה vel מִנָּה ej. forma.	

APPENDIX II.

DE

Idiotismis Syntacticis Hebræorum.

Communis & naturalis Syntaxis vocum, in conveniente genere, numero, casu, aut persona, aliis Lingvis usitata, ordinariè & communiter in Hebræa quoque lingua obtinet; qua proinde è vulgari omnium linguarum ratione præsupposita, peculiare nunc tantum linguæ Hebrææ Idiotismos, suis ferè semper nitentes rationibus, breviter & succinctè, plenè tamen, proponemus.

SECTIO I.

De

Idiotismis Syntacticis Hebræorum in genere.
Sunt autem illi, §. I. Discrepantia,

tum (1) Numeri, quando Nomen plurale jungitur verbo singulari, vel & Nomini singulari; aut (2) ob dignitatem, indicandæ excellentiæ, honoris, virtutum, potentiarum ac maiestatis ergò; ut *Gen. 42. v. 30. locutus est vir* דָּבָר *Domini terra*, (pro Dominus), *duriter nobiscum. Jesh. 1. v. 3. cognovit Asinus præsepe* בֵּית דָּוִד *dominorum suorum* (pro Domini sui): (quorum duorum Nominum solennis hic usus est; *conf. Gen. 24. v. 9. cap. 40. v. 1. Jesh. 19. v. 4. 1. Reg. 16. v. 24. Exod. 21. v. 4. & 29. cap. 22. v. 11. Malach. 1. v. 6*). Sic cum adjectivo singulari, ut *Jesh. 19. v. 4. in manus* בְּיָדוֹ *dominorum duri*, (pro Domini). Sic *Job. 35. v. 10. Et in appositione; ut* אֱלֹהֵינוּ *Deus factores mei. Conf. Jesh. 54. 5. Psal. 149. v. 2. Sed vocis* אֱלֹהֵינוּ *non hæc eadem ratio est, sed potius pluralitatem Personarum in una essentia Div.*

li 2

innuit;

innuit, ut יהוה אלהים Dominus Dii: unde etiam sæpè verbum plurale ei jungitur; ut 2. Samuel. 7. v. 23. *quasi sicut populus Israel, ad quem אלהים iverunt Dii*, Sic. Gen. 1. v. 16. *פועל faciamus hominem. conf. cap. 3. v. 22. cap. 20. v. 13. Psal. 58. vers. ult. Nec enim aliàs Verbum plurale jungi Nominì singulari, cœu uni rei individui, in primâ personâ, ullò exemplò (nisi in divinis), liquido demonstrabitur; cùm, quæ aliâ etiam à Photinianis, vel à Rabbinis, (pro consuetudine Regum & honoratorum in plurali de se se loquentium, contra argumentum pluralitatis Personæ in Deitate, è pluralibus ejusmodi verbis prima persona, soli Deo tributis), adduci solent exempla, semper vel collectionem vel societatem plurium habeant conjunctam: ut patet Job. 18. v. 2. Gen. 34. v. 27. Ezech. 46. v. 10. (ubi vox ult. נאמנ Principem & populum conjungit). Gen. 29. v. 27. Num. 22. v. 6. 2. Sam. 16. v. 20. Conf. 1. v. 4. Dan. 2. v. 36. 1. Reg. 12. v. 9. Quæ fusiùs differentem V. D. Glass. in Phil. S. Lib. III. Tr. 3. p. 392. usque 397.*

Aut (β) ob distributionem, ut Numer. 32. v. 25. בני ישראל dixit (pro dixerunt) filii Gad, i. e. omnes & singuli. Sic Psal. 119. v. 137. rectum est *judicia tua*, i. e. quodlibet eorum. Sic Gen. 35. v. 26. Prov. 14. v. 1. Esther. 9. v. 23. Gen. 49. v. 22. cap. 12. v. 7. Jesh. 16. v. 8. Eccles. 10. v. 15. Job. 12. v. 7. Exod. 31. v. 14. 1. Sam. 19. v. 4. Psal. 78. v. 15. & 87. v. 13. Jos. 2. 4. 2. Sam. 22. v. 23. Ezech. 11. v. 5. Sic כבוד כבוד fortis super fortem cadent, Jerem. 46. v. 12. Item cum affixo discrepante, ידו testimonia meum, i. e. mea singula, Psal. 131. v. 12. conf. Job. 24. à vers. 17. ad finem. Sic & Verbum plurale cum Nominè singul. distributivè sumptò, ut Job. 1. v. 14. ידו הבקר bos (pro boves) erant arantes, i. e. omnes & singuli: sic Proverb. 28. v. 1. בסי fugiunt, nemine persequente, רשע improbus; at ידו ידו justì, velut leo ידו confidit.

Aut (γ) ob collectionem, Nominì singulari verbum plurale jungitur; ut 1. Reg. 2. v. 40. ויגדו כל ישראל ascenderunt omnis populus. Hos. 9. v. 8. ויגדו ישראל sciunt Israel: sic Gen. 33. v. 13. 1. Chron. 10. v. 6. Gen. 41. v. 57. 2. Sam.

2. Sam. 3. v. 1. Item Genes. 15. v. 13. peregrinum erit semen tuum, & affligent אותם eos.

Tum (2) Generis discrepantia, quæ obtingit, aut (α) respectu naturæ rei significatæ, ut Ezech. 16 v. 7. de homine seu de natura humana in statu corruptionis, יָתָה עָרֹם וְעָרֹה, & tu (fœm.) nudus & relectus; conf. Jer. 4. v. 30. Num. 11. v. 15. Sic Prov. 31. v. 26. toto die תַּחְתָּה תִּתְּנֶה expetit (masc.) concupiscentia, i. e. concupiscens piger, Tbren. 2. v. 20. comedunt mulieres פְּרִי־ם fructum suum, i. e. liberos matrum patribus communes.

Aut (β) honoris & laudis (vel & exaggerandæ rei) ergo, masculinum pro fœmininō; & contrā vituperii & contemptus (minuendæ rei ergo), fœmin. pro masc. usurpatur; ut Ruth. 1. v. 8. Naomi nurius suis; faciat Dominus עֲשֶׂה־ם (masc.) vobiscum, uti vos עֲשִׂיתֶם (masc.) fecistis cum mortuis. Sic Exod. 1. v. 21. Ruth. ibid. v. 9, 11, 13, 19. Cant. 2. v. 7. cap. 6, 8. Zach. 5, 10. Jud. 20, 23. c. 21, 21. Jer. 44, 19. 1. Sam. 27, 25. 2. Sam. 13, 39. Gen. 24, 14. Jesh. 3, 16. ubi de virginibus dicitur, quod בְּרַגְלֵיהֶם (masc.) pedibus suis virili incesu plauderent. Contrā Ezech. 33. v. 26. de viris effœminatæ תַּעֲבֹדָה עֲשִׂיתָ fecistis (fœmin.) abominationem. Sic Dent. 5. v. 27. populus à Deo ad Moſen confugiens, תְּדַבֵּר אֵלַי tu (fœmin.) loquaris ad nos. Conf. Num. 11. v. 18. הֲיֵשָׁה לִי עֹשֶׂה tu faciens mihi, scil. minus ex voto.

Aut (γ) Subintellecto aliō quōdam synonymo, aliquando præcedente; ut Proverb. 4. v. 13. confortare בְּסֹפֶר (Masc.) in eruditione, נִצְרָה (fœm.) custodi illam, quia הִיא (fœm.) illa vita tua est, subintellecto nempe, quod præcedit, fœmininō תִּקְבְּרָה. Sic Jud. 11. v. 39. וְהָיָה חֵם & fuis in ritum, subintelligitur הָיָה itio filiarum Israel. Gen. 2. v. 15. דַּעְבְּרָה subintellect. fœmin. נָה. Psal. 79. v. 8. ad ראשונים subintellect. אֲבוֹתֵינוּ vel אֲבוֹתֵינוּ Gen. 4. v. 7. ad רֶכֶץ subintell. חֵטָא. Sic Eccles. 1. v. 1. Salomon dicitur קִרְלָה concionatrix, congregatrix, subintell. nempe sapientia, ad quam audiendam homines congregabantur. (Vel sub-

intell. vox שָׁמַיִם, quæ & aliàs interdum accipitur pro ipso homine; quomodo etiam explicandum foemin. illud וְהָיָה רִנָּה *Sam. 13. v. 39*). Sic *Psal. 68. v. 12. Dominus dabit sermonem, וְהָיָה רִנָּה* evangelizantur exercitus multos, scil. alludendo ad ritum in populo Dei, quò Ἀνάστα à choris foeminarum & puellarum decantari solebant, *V. Exod. 15. v. 10.*

Aut (ד) quod Genus nominis sit commune, ut *1. Reg. 19. v. 11. וְהָיָה רִנָּה וְהָיָה רִנָּה ventus magnus & validus*, Sic *אֱשָׁרָה Job. 20. v. 26.*

Aut (ε) Quod indefinitè neutrum genus ponatur pro mascul. ut *Habac. 1. v. 16. וְהָיָה רִנָּה & cibis ejus opimum* quidpiam; sic *Gen. 49. v. 20. Exod. 22. v. 31*; prout Latinis dicitur, fama malum, &c. Sed de discrepantia numeri & generis in *Nomin. numeral. conf. Gram. nost. sup. p. 58. & 60.*

§. 2. Pleonasmus,

iteratarum vocum majoris emphaseos gratiâ.

Tùm (1) Verbi, ut *Jes. 52. 11. סִירוּ סִירוּ recedite, recedite*, *Ezech. 3. v. 1. אֲכַל אֲכַל comede, comede*. Sic *Cant. 6. 12. Ezech. 22. 2. Jes. 8. v. 9. Tùm (2) Nominis Substantivi*, modò in plurali, quò copia ejus significatur; ut *2. Reg. 3. v. 16. וְהָיָה רִנָּה & foveas, i. e. plurimas*. Sic *Judic. 5. v. 22. Gen. 14. v. 10. Exod. 8. v. 14. 2. Reg. 3. v. 16. Jer. 4. v. 19. Ezech. 11. v. 15. c. 34. 6. modò in singulari, quod interdum distributionem notat; ut 2. Reg. 17. v. 29. וְהָיָה רִנָּה & vir vir, i. e. unusquisque, Gen. 7. v. 9. duo duo, i. e. bina: Sic Numer. 17. v. 2. Levit. 15. v. 2. cap. 24. 15. Gen. 32. v. 16. Num. 29. v. 31. Psal. 61. v. 9. Esb. 3. v. 15. Exod. 16. v. 21. &c. Interdum nudam auxesin infert; ut *Jes. 26. v. 3. Pacem pacem custodies, Deut. 2. v. 27. per viam per viam, i. e. via communi & regia*. Sic *Jerem. 4. v. 19. Deut. 16. v. 20. 2. Reg. 4. v. 19. 2. Sam. 18. v. 33. Psal. 22. v. 1. Jes. 21. v. 7. cap. 24. 16. cap. 29. 14. Ezech. 46. v. 12. Imprimis triplicatum, ut Jer. 22. v. 29. terra terra terra, Sic Ezech. 21, 27.**

21. v. 27. *Jer.* 7. v. 4. *Conf. Inst. Accent. p. 56. & inf. Sect. II. §. 1. num. 1. γ. de Synonymis auxesin inferentibus.* Ita & Nom. propria, 2. *Sam.* 18. 33. *Gen.* 22. v. 11. *Exod.* 13. v. 4. Sic cum Numeralibus constructum, ut 2. *Reg.* 13. v. 1. in anno vigesimo & tertio anno. *Conf. Num. 1. v. 32. Gen. 5. v. 15.* At intercedente copulā 1, diversitas significatur; ut *Deut.* 25. v. 13. non erit tibi in loculo *מִדָּבָר מִדָּבָר* pondus & pondus, i. e. duplex, d. versum, *Psal.* 12. v. 3. *וְלֵב בְּלֵב* in corde & corde, i. e. duplici; sic *Joel.* 2. v. 2. *Psal.* 87. v. 5. *Deut.* 25. 14. nisi addatur *וְ* omnis, ubi distributionem infert, ut *Ester.* 9. v. 21. in omni anno & anno, i. e. singulis & omnibus; sic *Ester.* 9. v. 28. unde per ellipsis vocis *וְ* explicanda veniunt loca, *Deut.* 32. v. 7. *Psal.* 89. v. 2. *Efr.* 10. v. 4. *Ester.* 3. v. 4.

Tum (3). Nominis adjectivi, quod tunc superlativi rationem habet; ut *Eccles.* 7. v. 25. *עֲמוּק עֲמוּק* profundum profundum, i. e. maxime profundum. Sic *Gen.* 25. v. 30. 1. *Samuel.* 2. v. 3. *Prov.* 20. v. 14. *Jud.* 11. v. 25. Imprimis triplicatum, ut *Jes.* 6. v. 3. *Conf. Inst. Accent. p. 56.*

Tum (4). Pronominis affixi, quod pleonasticè, energetice tamen, respondet genere & casu, (γ) nomini sequenti, ad quod refertur, ut *Jerem.* 9. v. 15. *אֶתְּחַיֵּה אֶת־הָעָם הַזֶּה* cibabo eos populum, inquam, hunc. *Prov.* 14. v. 13. Postremum ejus latitia, inquam, *מִרְרָה עַל־אֲנִי* anima ejus pigri. Sic *Cant.* 3. v. 7. *Job.* 33. v. 20 & abominatur ipsum, vita ejus, panem, inquam. *Conf. Prov.* 5. v. 21. 1. *Sam.* 21. v. 13. *Habac.* 1. v. 11. *Job.* 3. v. 8. *Jes.* 8. 13. *Gen.* 2. v. 17. *Gen.* 14. v. 15. cap. 21. v. 13. *Exod.* 1. v. 22. cap. 2. 6. cap. 29. 24. *Lev.* 13. v. 18. *Jes.* 1. v. 2. *Jud.* 21. v. 7. *Jer.* 27. v. 8 cap. 51. 56. Sic affixum cum particula; ut *Jos.* 1. v. 2. quam ego do *וְהָיָה לְךָ* illis filiis Israel. Sic *Jer.* 27. v. 8. cap. 51. v. 56. etiam præcedenti nomini respondens, ut *Gen.* 13. v. 15. omnem hanc *אֶתְּחַיֵּה לְךָ אֶתְּחַיֵּה* terram tibi dabo eam. Sic cap. 21. v. 13. *Exod.* 1. v. 22. *Job.* 38. v. 29. *Gen.* 2. 17. *Jes.* 8. v. 13. Aut (β) responderet præcedenti Pronomini relativo *אֲשֶׁר*, ut *Psal.* 1. v. 4. sicut gluma *אֲשֶׁר יָהָה לְךָ* quam dispellit eam ventus. *Jer.* 1. v. 2. *וְהָיָה לְךָ*

אֵלֶיךָ quem fuit verbum Domini ad eum, i. e. ad quem, *Psal.* 144. v. 8. אֵלֶיךָ שָׁמַר quorum os eorum, *Gen.* 1. v. 29. בִּי quo in co, i. e. in quo. Sic *Gen.* 1. v. 11. 2. *Sam.* 6. v. 22. *Num.* 36. v. 3. *Gen.* 24. v. 37. Unde sapè talia per ellipsin אֵשֶׁר explicanda veniunt; ut *Job.* 3. v. 3. pereat dies, בִּי נָחַר natus sum in ea, i. e. quâ, *Exod.* 18. v. 20. indicabis illis viam, בִּי יִבְרְכוּ ibunt in ea, i. e. in quâ. Sic *Job.* 3. v. 15. *Jer.* 2. v. 6. *Jes.* 1. v. 30. Pro affixo tali, sapè tunc veniente עַשְׂ, si sermo sit de loco, ut *Gen.* 3. v. 23. ad colendum terram, אֵשֶׁר רָקַח שָׂשָׁה quâ sumptus erat exinde, i. e. ex quâ. Sic *Ruth.* 1. v. 7. *Gen.* 2. v. 11. *Conf.* plurima buc facientia, *Inst.* *Accent.* pag. 61. 62. 63. Huc etiam pertinet sim lis pleonasticus gemini suffixi, ut *Psal.* 27. v. 2. וְיָאֵבֶר לִי וְיָאֵבֶר לִי hostes mei & inimici mei, mei, inquam, 1. *Samuel.* 9. v. 13. quia אֵנִי eum, invenietis hoc die, אֵנִי eum, *Gen.* 30. v. 20. וְיִבְרְכֵנִי אֵלֹהִים dotavit me Deus, me, inquam. *Conf.* 2. *Sam.* 22. v. 2. Sic *Levit.* 13. v. 18. cùm fuerit בִּי כַעַר in eâ in cute ejus. Gui affinia sunt לָךְ לָךְ ito tibi, *Gen.* 12. v. 1. לְךָ בֹּרֵךְ solitarius sibi, *Hof.* 8. v. 9. *conf.* *Gen.* 22. v. 1. *Amos* 2. v. 13. לִי אֵבֶר ibo mibi, *Cant.* 4. v. 8. שִׁבְעָה רַבִּים sedete vobis, *Gen.* 22. v. 5. Sic *Ezech.* 37. v. 11. *Cant.* 2. v. 10. *Job.* 12. v. 11. *Jes.* 31. v. 8. *Psal.* 123. v. 4.

Tùm (5) Pronominis integri seu separati; quod vel nudè reperitur; ut *Hof.* 5. v. 14. אֲנִי אֲנִי ego, *Gen.* 20. v. 5. הִיא גַם הִיא ipsa etiam ipsa, i. e. ipsissima, *Conf.* *Jes.* 43. v. 24. *Gen.* 37. v. 30. vel interdum Vocibus habentibus affixa primæ vel secundæ (rariùs tertiæ) personæ, insuper additur illud, in eodem casu cum illo affixo, (majoris emphaseos ergò), ut *Ezech.* 34. v. 11. אֲנִי הִנֵּנִי ecce me, me, inquam. *Proverb.* 23. v. 15. וְשָׂאֵף הָרִיעַ לִי לָבִי latabitur cor meum, etiam ego. *Proverb.* 22. v. 10. וְהָיָה לְךָ בֵּרֶכְךָ benedic mihi etiam mibi, *Gen.* 10. v. 21. וְיָשָׁם יִרְדָּה בָּם אֲחִיהֶם Semo natus est (filius) etiam ipsi; ubi malè contra Accentuum rationem sic distinxit *Arias Mont.* Et ipsi Semo natus est: etiam ipse Pater omnium &c. quod

quod refellunt similia loca, Gen. 4. v. 26. 1. Reg. 21. v. 19. Sic Gen. 49. v. 8. *וְיִרְדּוּ אִתָּהּ יְרֵדָה אֶתְּךָ* Ibuda || te | te laudabunt fratres tui || non ut Arias Mont. & alii Interp. reddunt; *Juda tu (es), te &c.* Ita Gen. 24. v. 27. *וְהָיָה בְּנִי בְּכֹרֶךָ* me || in via | duxit me Dominus ||.

Tùm (6) Particularum, vel inseparabilium, כִּי, כִּי; ut Gen. 32. v. 17. *לְעִבְדֶּךָ לְיַעֲקֹב* servi tui Jacobi; & iterum eòdem versu. Sic 2. Sam. 7. v. 10 Psal. 74. v. 17. 2. Sam. 18. 12. Psal. 51. 6. vel separabilium, אֶתְּךָ אֶתְּךָ אֶתְּךָ, עַם, עַם, ut 2. Sam. 7. v. 5. *אֶתְּךָ אֶתְּךָ אֶתְּךָ* ad servum meum ad Davidem. Sic 2. Sam. 2. v. 7. conf. ibid. vers. 8. Gen. 21. v. 10. &c. Sic adverbialia, מֵאֵת מֵאֵת Num. 14. 7. *מֵאֵת מֵאֵת* parùm, parùm, i.e. paulatim, Exod. 23. 30. Sic Ezech. 42. 15. & passim alibi.

§. 3. Ellipsis.

Tùm (1) Nominis, præsertim seqq. *וְיָדָה* vir; ut Ruth. 3. v. 2. *וְיָדָה בֹּבוֹס* cognatio nostra? i.e. vir cognationis nostra. Ruth. 4. v. 4. *וְיָדָה לֹא* & si non redemerit, sc. *וְיָדָה* quisquam; nam 2. persona præcedit. Sic Dan 9. v. 23. & alibi passim. *וְיָדָה* ira, ut Jer. 3. 5. *וְיָדָה אֵם* num servabit in æternum? sc. *וְיָדָה* iram. Sic Lev. 19. 18. *וְיָדָה* in filios populi tui, sc. *וְיָדָה* dies, ut Gen. 8. 5. in primâ (scil. die) mensis; quod integrè sic habetur *וְיָדָה* 10. 16. Conf. 2. Reg. 25. 1. Gen. 8. 5. Sic & aliorum Nominum, ut 2. Sam. 21. 16. *וְיָדָה* accinctus gladiò, scil. *וְיָדָה* gladiò, Gen. 19. 29. *וְיָדָה* in quibus (sc. una) habitabat Lotb. Conf. Jud. 12. 7. Jon. 1. 5. Zach. 9. v. 9. Sic imprimis Nominum conjugatorum, ut Ruth. 3. v. 15. *וְיָדָה* sex bordea, i.e. eorum mensuras. 2. Reg. 8. v. 3. *וְיָדָה* comedit quisque vicem suam, i.e. fructus ejus. 2. Chron. 30. v. 22. *וְיָדָה* comederunt solennitatem, i.e. sacrificia ejus. Esth. 5. v. 1. *וְיָדָה* induit Esther regnò, i.e. indumentis regni. Jes. 1. v. 17. *וְיָדָה* contendite viduam, i.e. causam ejus, Psal. 13. v. 4. *וְיָדָה* (somnia) mor-

tis, 2. Sam. 7. v. 7. in omni quò ambulavi, scil. locò. Sic Ruth. 1. 16. 17. Jud. 17. v. 8. Gen. 21. v. 17. Sic omisso in super אשר, ut 1. Chron. 15. v. 12. אֶל-הַמִּזְבֵּחַ ad (locum quem) preparavi ei, quod sic integrè extat, præced. ibid. v. 3. Sic 2. Chron. 1. v. 4. דָּוִד in (quem locum) preparaverat ei David, pro במקום אשר.

Tùm (2) Pronominis אשר; ut Psal. 71. v. 18. דָּבָר-יָבוֹא omni (scil. qui) venies. Jes. 42. v. 5. אֶלֶּי super eam, pro qui est super eam. Gen. 39. v. 4. וְשָׂרָה וְכָל-אֲנָשֵׁי וְכָל-אֲנָשֵׁי omne erat ei, pro, quod erat ei; (quod plenè extat seq. v. 5.). Sic Jer. 51. v. 3. אֶת-הַיָּרֵד ad (enim qui) tendit, וְאֶת-הַיָּרֵד ad (eum qui) se attollet, & c. Job. 28. v. 1. וְכֵן לְהַבִּיט & locus (in quo) liquant aurum. Sic Proverb. 25. v. 8. 1. Chron. 15. 12. 2. Chron. 15. v. 11. Jer. 51. v. 3. Exod. 4. v. 13. Jes. 6. 6. Psal. 51. 10. Præcedente nomine hinc interdum in regimine positò, ut Psal. 91. 6. אֶת-הַיָּרֵד labium (quod) non novi. Sic Jer. 29. v. 1. Job. 18. v. 21. vel eò planè subintellectò; ut Jer. 2. v. 8. post (quidola) non profunt, ambulant; & v. 11. ibid. וְיֵשֶׁר בְּרַח in (quod idolum) non prodest; uti sub finem præc. num. (locus qui), V. ibid. Quomodo etiam pro אשר interdum sit particula cum suffixo, V. sup. §. 2. n. 4. fine. Item וּ vel י pro אשר, Gen. 3. 19. Psal. 90. 4. Psal. 118. 27.

Tùm (3) Verbi וְהָא; ut Psal. 115. 5. וְהָא os ius, scil. est. Gen. 1. 10. כִּי טוֹב quod bonum, scil. esset: sic passim alibi. Veniente tunc sæpè pro eo Pronomine; ut Gen. 3. 11. quia nudus אֲנִי ego sum. Sic c. 3. 7. & 19. c. 6. 2. c. 42. 11. Item Gen. 33. 5. מִי אֵלֶּה לָּךְ qui (sunt) isti tibi? Sic semper in præsentì, frequenter in præterito vel futurò; ut Jud. 17. 9. וְאֶתְּרִי וְהָאֵלֶּיךָ & ego vadens, scil. sum. Conf. Exod. 2. v. 14. Eccles. 4. 5. c. 1. 7. Jes. 1. 7. 2. Reg. 4. 16. Exod. 13. v. 21. c. 14. v. 8. quæ interdum per duos Ablat. explicanda sunt; ut 1. Reg. 1. v. 42. וְכֵן מִן-הַיָּמִים ipso adhuc loquente. Interdum vices ejus subit וְ, Gen. 24. v. 42. וְאִם יֵשֶׁר si tu es; sic c. 43. 4. Pariter alia interdum Verba omittuntur, ex antecedentibus & consequentibus repetenda, aut è contextu supplenda; ut Prov. 13. v. 1. filius sapiens, eruditionem Patris, scil. audit, Psal. 25. v. 15. oculi mei semper ad Domi-

Dominum, scil. respiciunt. Huc etiam referre licet, quæ nonnullis habentur abstractum pro concreto; ut *Psal.* 120. v. 7. *אני שדום* ego, pacem, sc. colo, (quod alii explicant per ellipsin *אני* q. vir pacis), at illi *אני* ad bellum, scil. prorumpunt. Sic *Psal.* 109, 4. *אני* ego verò oratio, i. e. ad preces me verto. 2. *Sam.* 18. v. 12. *עבדו* (ne) quis in puerum Abschalomum, sc. mittat manum. *Conf.* 1. *Reg.* 22, 36. 2. *Reg.* 6, v. 33. Huc etiam referri possit locus, *Dan.* 9. v. 26. *וְעֵצְרִי* excidetur Messias, *וְאֵין* & non erit ipsi, scil. *עֵזְרָא* adjutor, quod ipsum in argumento hóc passionis, Salvatori tribuitur, *Jes.* 63, 5. & *Psal.* 22. v. 12, V. simile quid *Dan.* 11. v. 45. (Minus rectè igitur quidam Interpp. reddunt, & non sibi, nullo ferè sensu). Sic per ellipsin Infinitivi, *Jes.* 1. v. 13. *אֵין* non possum, (scil. *אֵין* ferre) iniquitatem & feriatum diem; quomodo plenius extat, *Jer.* 44. v. 22. Sic *Psal.* 101. v. 5. *Hof.* 8. v. 1. Sic Participia rariùs; ut 1. *Sam.* 16. v. 20. *וְעָמַר* cepit *Fischaj* *וְנָתַר* asinum panis & utris vini, i. e. ferentem panem & utrem vini.

Tùm (4) Particularum, ut conjunctionis *ut*, *Gen.* 4. v. 14. *Et erit*, (ut) *omnis inveniens me, occidat me*, it. quod, *Zach.* 8, 23. *nam audivimus* (quod) *Dominus vobiscum* (sit). *Psal.* 9, 21. *cognoscent gentes*, (quod) *homines ipsi* (sint). *Psal.* 50, 21. *cogitas*, (quod) *essendo futurus sivi*, ut tu. Item ל notæ Dativi; ut 2. *Sam.* 15, 31. *וְדָוִד* & *Davidi* (pro *דָּוִד*) nuntiavit scil. quòpiam. *Jer.* 31, 17. *וְכָל* & *omni ambulanti dixerunt*. Sic & creberrimè literæ ו. Imprimis particula negandi, è præcedente tunc membro repetendæ; ut *Psal.* 9, 19. *spes pauperum* *וְאֵין* (non) *peribit in seculum*, præcedit enim proximè ל. Sic *Prov.* 3, 25. *Jes.* 21, 24. *Prov.* 30, 3. *Dent.* 33, 6. (ubi B. Lutherus, non attentò hóc, sensum contrarium expressit). Pariter adverbii similis, ut *Nab.* 3, 13. *ecce populus tuus* (sicut) *mulieres*: sic ibid. v. 12. *Psal.* 11, 1. *Nec non particula exclusivæ* *לְבַד* solum; ut *Hofe* 6, 6. *quia misericordiam volui*, & non (tantum) *sacrificium*, ceu patet è *Jes.* 7, 22 & *Psal.* 50, 8. *Conf.* *Exod.* 16, 8. *Joel.* 2, 13. *Prov.* 8, 10. *Jer.* 7, 23. *non locutus sum*

Kk 2

cum

cum patribus vestris, de sacrificiis tantum. De Ellipsi Propositionum,
v. inf. Sect. II §. 2. (d).

SECTIO II.

De

Idiotismis Syntact. in specie,

§. I. In Nominē.

(1). In Nominis Substantivi constructione cum Substantivo, occurrit interdum variatio

(α) Status absoluti pro constructo, ubi vel subintelligitur iteratio prioris nominis, vel appositio; (*conf. sup. Reg. 19. Memb. VII*); ut *Jes. 42, 25.* נִפְתָּח נֶפֶשׁוֹ *excandescencia ira sua. Prov. 22, 21.* נֶפֶשׁ אֱמֶת *verba (אֱמֶת verba) veritatis.* אֱלֹהֵינוּ יְיָ *Deus exercituum.* Quod ita communiter extat. *Sic Exod. 28, 17. Num. 21, 14. 1. Reg. 7, 42. Dent. 16, 21. Ruth. 2, 17. 1. Reg. 22, 27. c. 3. 4. 2. Reg. 5, 23. c. 7, 1. c. 16, 17. 1. Chron. 15, 19. Jos. 3, 14. Jud. 5, 13. Job. 31, 11. Jes. 24, 22. Psal. 60, 5. Ezech. 22, 18. Jer. 25, 15. Ezech. 45, 16. c. 40, 38. c. 47, 4. c. 22, 18.* Talis enim iteratio vocum aliquando expressa reperitur; ut *Psal. 133, 2.* נֶחֱמָן נֶחֱמָן *barbam (barbam) Abaronis.* *Sic Num. 32, 1. & 4. Exod. 38, 21. Ezech. 47, 3. 4. Gen. 27, 22. 23. Exod. 32, 16. 1. Reg. 8, 27. Dent. 11, 24. Zach. 6, 1.*

(β) Status constructi seu regiminis pro absoluto, quod ad seqq. referri potest rationes; vel (1) quod Genitivus sensualis quandoque lateat in sequente vel præcedente nomine, ne id bis ponatur, (*Accentu distinctivo sic ostendente sensum, qui aliàs cohereret in regimine Accentu conjunctivo, sec. Institut. Accent. p. 32*); ut *Proverb. 11, 6.* בְּרֵית בָּרִים יִדְכָּרוּ *in pravitatē (perfidorum) | perfidi capientur |||.* *Psal. 132, 4.* אֵין שָׁנָה לִּי *si dederō somnum (oculorum) | oculis meis |||;* (*conf. Institut. Accent. Reg. XI. Memb. II. de dist. 7 in פֶּשׁ; nec non sup. Reg. 35.*
β. de

20. Imprimis vox **אִישׁ** frequenter tali constructioni inservit; ut *Psal. 5. v. 7.* **אִישׁ בָּרִים וְסָרְפָה** *vir sanguinum & fraudis, i.e. fraudulentus, sangvinol.* Sic *Jes. 53. v. 3.* *Psal. 140. v. 12. 1. Reg. 2. 16. 1. Reg. 13. 1. Jud. 12. 2. 2. Samuel. 18. 20.* Sic & alia Nomina auxetica, sapè superlativum tali constructione notantia; ut **בַּעַל** dominus, **בֶּן** filius, **בֵּית** filia, **בַּיִת** domus, maxime cum nominibus divinis, **אֱלֹהִים**, **יְהוָה**, **אֱלֹהִים**, nec non **בְּרִיךְ** primogenitus, **חֶלֶב** adeps; ut *Gen. 37. 19.* dominus somniorum, i.e. somniator. *Proverb. 22. 24.* dominus ira, i.e. iracundus, *Dan. 8. 6.* Dominus cornuum, i.e. cornutus, *Nab. 3. 4.* Domina prestigiatarum, i.e. prestigiatrix; *conf. 1. Sam. 28. 8. Exod. 22. 8.* Sic *1. Sam. 20. 31.* filius mortis, i.e. reus mortis. *Job. 41. v. 19.* filius arcus, i.e. sagitta. *Exod. 12. v. 5.* filius anni, i.e. anniculus. *Jes. 14. 13.* filius aurora, i.e. Lucifer, *Jes. 21. 10.* filius ara mea, i.e. frumentum. *Conf. Gen. 15. 3. Jes. 11. 14. cap. 65. 20. Jon. 4. 10.* Sic *Jes. 37. 22.* **בֵּית צִיּוֹן** virgo filia Zion. Pariter *Eccl. 12. 5.* **בֵּית עֵלָם** domus seculi, i.e. sepulcrum. *Jud. 16. 21.* domus vinetorum, i.e. carcer. *Conf. Eccl. 7. 3. Psal. 36. 7.* montes **אֱלֹהִים** Dei, i.e. praelii, *Gen. 35. 5.* terror **אֱלֹהִים** Dei, i.e. maximus. *1. Sam. 26. 6.* sopor **יְהוָה** Domini, i.e. gravissimus. Sic composita; ut *Cant. 8. 6.* **שְׁלֵחַת בְּתוּלָה** flamma Domini. *Jon. 3. 3.* civitas magna **אֱלֹהִים** Deo, i.e. amplissima. *Job. 18. 13.* **בְּרִיךְ** primogenitus mortis, i.e. rapidissima mors. *conf. Psal. 89. 28.* Sic *Psal. 81. v. ult.* **אֱדָבִית עִמָּךְ** adipe frumenti, i.e. frum. optimò. *conf. Gen. 45. 18.* Huc etiam facit formula illa Superlativi, *Ezech. 26. 7.* Rex Regum, i.e. summus, potentiss. *Gen. 9. 25.* servus servorum, i.e. vilissimus. Sic *Hose 10. 15.* malitia malitia. *Psal. 31. 7.* vanitas vanitatum. *Psal. 40. 3.* canum lusi. *Prov. 20. 26.* obscuritas tenebrarum. *Ezech. 20. 47.* flamma flamma. Praesertim verò talia nomina abstracta cum verbo **הָיָה** expressio vel subintell. vim Superlativi habent; ut *Gen. 12. 2.* **וְהָיָה בְרַכְּךָ** & eris benedictio, i.e. maxime benedictus. *Gen. 3. 6.* quod ipsa (esset) desiderium oculis. *Ezech. 35. 15.* desolatio (eris) mons Sebir. Sic *Cant. 5. 16.* *Dan. 9. 23.* Sic *Prov. 20. 1.* **דֶּרִיסֹר לֵין** derisor est vinum, i.e. vinolentus. Sic *Habac. 2. 5.* vinum pravaricatur. *Prov. 23. 28.* & ipsa tanquam prada

præda insidiatur, i. e. *tanquam prædator*, *Psal. 109, 2. os doli*, i. e. *dolo-
si. Jof. 17, 5. colligit messis segetem*, i. e. *messor. conf. Jof. 41, 24. Proverb.
10, 12. c. 14, 1.*

(δ) Casus Accusativi pro Genitivo, dum nomen
verbale, (sive absolutum, sive in statu constructo aut affixo),
regit casum sui verbi; ut *Jof. 11, 9. plena erit terra* *הָאָרֶץ מְלֵאָה*
cognitione Dominum, pro *Domini*. *Ezech. 17, 9. מִשְׁמַחַת אֲנִי* *ad subla-
tiones eam*, pro *ejus*. *Num. 3, 10. מִסְפָּר אֶת-רִבְעֵהָ* *numerum 4te partis.*
Deut. 10, v. 12. אֲנִי-יְהוָה *ad timorem Dominum*. Et sine אֲנִי,
אֲנִי-יְהוָה *ad timorem nominis tui*, *Psal. 86, 11. Ezech. 8, 3. Jof. 30,
28.* Sic *Deut. 1, 27. אֲנִי אֶתְּנֶה בְּשִׂנְאָתִי* *ob odium Domini nos*, pro *er-
ga nos*. *Gen. 19, 9. אֲנִי בְּאַהֲבָתִי* *propter amorem ejus eam*, pro *erga
eam*, *vel ejus. Jof. 13, 9. אֶת-כְּדֹם כְּסִיפֹתֶיךָ אֶל־הָאֱלֹהִים* *sec. subversionem
Domini Sodomam*, pro *Sodome*. Sic *2. Sam. 3, 11. Gen. 19, 16. Hofe 3, 1.
Num. 10, 2. Ezech. 8, 3. Jof. 30, 28.*

(2) In Nominis Substantivi constructione cum
Adjectivo, (vel pro eò Participio, aut Pronomine), (α)
Substantivum semper præponitur, si utrumque stet in
eâdem propositionis parte; ut *Prov. 15, 20. בֶּן חָכָם* *filius sa-
piens. Prov. 28, 7. בֶּן מֵבִין* *filius intelligens. Gen. 6, 4. בְּיָמֵי הָהֵם* *in
diebus illis.* Sic *Proverb. 15, 14. Jer. 26, 6. domum hanc. Genes. 44, 6.
verba ista, & sic alibi passim.* In talibus etiam occurrit sta-
tus constructus pro absoluto, ut *הַמֵּי הָאֵמָרִים* *aque amarae, Num.
5, 18. רָשָׁיִם מְלָאִי* *nuntii mali, Psal. 78, 49.* Sic *1. Reg. 6, 4. Jof.
17, 10. Ezech. 23, 14. cap. 41, 21. Levit. 8, 26. Jof. 15, 5. Psal. 119, v. ult.*
Si verò Adjectivum, Particip. aut Pronomen, sit prædicatum
Substantivi, (ubi subintellig. verbum היה), modò præcedit,
modò sequitur illud; ut *Psal. 32, 10. רַבִּים סָכָאִים לְרַשָּׁע* *multi (sunt)
dolores improbo.* Sic *Psal. 33, 4. Eccles. 7, 12. &c. Gen. 11, 6. & la-
bium unum (est) omnibus illis, Gen. 6, 19. אֵלֶּה הַלְלוֹת* *iste (sunt)
generationes.* Sic *Gen. 9, 12. Psal. 118, 6. יְהוָה לִי* *Dominus mihi (est)*
i. e.

i. e. meus. *Jes.* 43. v. 1. מִיבִי לִי *mibi (es) tu*, i. e. tu es meus.
 (β) In describenda qualitate aut modo alic. rei, Adjectivum in statu constructo, præponitur substantivo, ut, *Jer.* 32. v. 19. גָּדוֹל הַעֲצָה *magnus consilio*. *Psal.* 24. v. 4. כָּבֵד *purus animi*. *Psal.* 119. v. 1. *integri via*. 2. *Chron.* 21. v. 17. *minimus filiorum*. 2. *Reg.* 10. v. 6. *optimates urbis*. *Prov.* 14. v. 1. *sapientes mulierum*. *Prov.* 15. v. 20. *stultus hominum*. Sic *Prov.* 30. v. 24. *Ezech.* 28. v. 7. Sic sæpius Participia; ut *Gen.* 22. v. 12. יִרְאֶה יְהוָה *timens Domini*. *Cant.* 2. v. 5. חֶלֶת אֲהָבָה *agra amoris*. *Joel.* 1. v. 8. שָׁקַץ הַגִּזְרֹת *accincta sacco*. *Psal.* 19. v. 9. מְחַיֶּה עֵינַיִם *illuminans oculos*. Ibidem, רַב בְּשִׂשְׁתִּי *latifcantia cor*. Sic *Psal.* 19. v. 8. *Psal.* 34. v. 19. *Gen.* 24. v. 31. 1. *Chron.* 29. v. 28. *Jes.* 1. v. 21. c. 6. 5. & c. Sic & Numeralia; ut *Exod.* 34. v. 29. עֲשָׂרֹת הַדְּבָרִים *decas verborum, decalogus*. Sic *Gen.* 31. v. 7. *Jos.* 14. v. 2. *Gen.* 17. v. 12 Et in absoluto statu, ut עֲצֵים עֲצִים *duo signa*; & בָּנִים שְׁנֵי *duo filii*. *Conf.* superius pag. 58. & 60. (γ) In constructione simili, sæpè vel Adverbium pro Adjectivo adhibetur; ut *Prov.* 3. v. 25. פְּתָאם כִּפְחָד *à pavore subito*, i. e. subitaneo. Sic ib. c. 24. v. 28. 1. *Sam.* 25. v. 31. חָזֵם דָּם *sanguis immeritò*, i. e. innocens. *Prov.* 15. v. 24. אֶפְסֹלְכְּרוֹ *infrà*, i. e. inferiore. *Nebem.* 2. v. 12. *homines parùm mecum*, i. e. pauci. 1. *Reg.* 4. v. 3. *omnes gentes circum*. Vel nomen Substantivum cum præfixa lit. כ, ל, מ, pro Adjectivo, ut *Jes.* 5. v. 6. מְצֵרֵי הַיַּרְדֵּן *leo de sylva*, i. e. sylvestris. *Gen.* 1. v. 22. מַיִם בַּיָּם *aque in maribus*, i. e. marinx. (δ) Substantivis diversi generis, adjectivum jungitur in genere digniori, scil. masc. ut *Nebem.* 9. v. 13. חֲסִים וְאֲצֻת טוֹבִים *Modos & præcepta bonos*. Sic 1. *Reg.* 7. v. 5. *Deut.* 28. v. 32. *Job.* 1. v. 13. *Conf.* 1. *Reg.* 1. v. 21. *Gen.* 18. v. 11. *Jes.* 34. v. 9. Aliquando cum propiori Substant. tantum convenit, tam genere, quam numero; *Jes.* 7. v. 20. אִפּוֹ וְחִסְתִּי *furor meus & ira mea effusa est*. Sic *Ezech.* 1. v. 11. Interdum adjectivum respondet posteriori Substant. recto, cum deberet priori regenti; ut 1. *Sam.* 2. v. 4. קֶשֶׁת גְּבִרִים חֲזִיקִים *arcus fortium*

con-

confractorum pro confractus. Sic 1. Reg. 17, 16. *Exod.* 25, 5. *Conf. inf. Construct. Verbi cum nomine.* (ε) Nomen Substantivum interdum adverbiascit, cum vel sine partic. כ. ל. ב. (modo in statu absolutò, modo in constructo); ut כִּפְּחוּ בְּיָדָם *fidenter*, Gen. 34, 25. מְּלִיטָה *multum*, Psal. 65, 10. יָשָׁר *rectissime*. נִרְאָה *tremendè*, Psal. 139, 14. Et cum Particulis; ut צָדִיק *justè*, Jesh. 32, 1. בְּאֵמֶת *verè*, Jud. 9, 15. יָשָׁר *rectissime*, Psal. 9, 9. שָׁקֵר *mendaciter*, Lev. 19, 12. סְבִיבָה *intus*, Gen. 6, 14. בְּצִדָּה *integrè*, Jud. 9, 16.

Nota. Nomen ut subjectum prædicationis, quandoque in sensu divisò, à prædicato suò, ponitur, quod accentus indicat, & explicandum est per quod attinet; ut כִּנְעָן בְּיָדוֹ Hofe. 12, 7. מֶלֶךְ מִלְּחָמָה *Mercator*, (i. e. mercatorem quod attinet), in manu ejus sunt balances doli. Hof. 9, 11. מְּלִיטָה בְּכֻדָּם *in Epbrajim* (quod attinet), ut avis volat gloria eorum. Sic Pronomina, 1. Chron. 28, 2. אֲנִי עִם *Ego* (me quod attinet), cum animo meo fui, &c. *Const. plura pa. all. Infl. Accent. p. 55, 56. & imprimis Vindic. nost. Part. 11. cap. 1. p. 222. seq. plur.*

§. 2. In Verbo.

Verbo obtingunt, (1) Rectio Nominis, Pronominis, aut Participii, (quat. hoc nominis rationem habet), vel nudè, vel (frequentissimè) mediante particulà aliquà; ut אֱלֹהִים עֲבַדְתָּ *serviisti Deo*, &c. Speciatim (α) Nominativus semper præcedit verbum suum, nunquam ei postponitur. v. Müller. *Judaism*, pag. 586. In Dativo, mediante lit ה, regitur res aut persona, cui quòvis modò aliquid tribuitur vel acquiritur; ut יְהוָה יִתֵּן לָכֶם *ma. lefaciet vobis*, &c. (ubi verbum יִתֵּן *benefacit*, & Accusat. & Dat. admittit). Sic Dativum communiter regunt, verba arctandi, premendi; ut Jud. 16, 16. Deut. 28, 53. & 57. Dimittendi, permittendi, *Exod.* 32, 10. 2. Sam. 16, 11. Expectandi, ut Habac. 2, v. 3.

Jes. 8, 17. *Psal.* 106, 13. (interdum Accus. mediante ל vel $\text{ע$): Interrogandi, consulendi, ut *1. Sam.* 10, 4. c. 25, 5. *Num.* 21, 21. (sæpè etiam Accus. vel cum Præpos. ב , ut *Jud.* 18, 5. *1. Chron.* 10, 13.): Respondendi; quæ sæpè etiam Accus. regunt, ut *1. Reg.* 18, 21. *Num.* 22, 8. Mandandi; quæ itidem Accus. regunt, ut *Gen.* 7, 9. *Num.* 27, 9. *Deuter.* 31, 5. Illudendi; quæ etiam præpos. ב sæpè admittunt, ut *Prov.* 30, 17. *Job.* 39, 21. *2. Chron.* 36, 16. Osculandi, ut *1. Reg.* 19, 18. Seducendi, *Jer.* 29, 8. Medendi, *Psal.* 103, 3. *2. Reg.* 2, 21. (Pro quibus tamen indifferenter etiam est Accus.): Prævalendi, ut *Num.* 13, 31. *Jer.* 38, 22. Appellandi, elamandi, ut *Gen.* 1, 5. *Psal.* 14, 1. (Sæpè & hic est Accus. vel cum præpos. ל , rarius ב , $\text{ע$): Credendi, confidendi; quæ tamen sæpius regunt Accusar. vel mediante Præpos. ב , $\text{ע$, ל , ut *Jud.* 11, 20. *Deut.* 9, 23. Dominandi; plerumque med. Præpos. ב , vel $\text{ע$, ut *Jer.* 3, 14. *Gen.* 1, 28. *Eccles.* 8, 9. Honorandi, ut *Psal.* 86, 9. *Dan.* 11, 38. Juvandi, salvandi, *Psal.* 44, 4. *Psal.* 72, 4. Peculiariter verba nuncupandi, pro priori Nominativo regunt Dativum; ut *Jes.* 32, 5. *non vocabitur amplius* לְיָדָי לְיָדָי (pro) *stulto ingenuus*. Sic *Jes.* 62, 4. (B) Accusativum regunt verba activa & activè significantia: idque mediante communiter particulâ ל ; quæ aliàs interdum Nominativum vel Ablat. notare potest, de qua inf.) Quo igitur spectant verba maledicendi; ut *Malach.* 2, v. 2. *Numer.* 22, v. 11. Colendi, ministrandi, *Genes.* 27, v. 49. c. 29, 15. Recordandi, obliviscendi, *Eccles.* 12, v. 1. *Jerem.* 23, 39 (non rarò etiam cum ב , $\text{ע$): Eveniendi, contingendi, *Gen.* 42, 29. *Eccles.* 9, 11. Nunciandi, *2. Sam.* 18, v. 19. *1. Sam.* 31, 9. Sic Accusativum vel nudum, vel cum Præpos. ב , regunt verba, apprehendendi, tenendi, vivendi, eligendi, spernendi, increpandi, testandi, odorandi, occurrendi, urgendi. Exempla facillè ubivis sunt obvia. Verba adversandi regunt Accusativum cum ב vel $\text{ע$. Verba persequendi, construuntur cum præposit. $\text{אַחֲרַי$ post; obtegendi, proteg. cum $\text{עַל$ super: occultandi, vel cum Accus.; vel Ablat. mediante לְפָנָי ; vel & Dativò, ut *2. Reg.*

4, 7. *Pfal.* 69, 6. Quædam duos regunt Accusat. personæ & rei, scil. verba docendi, interrogandi, indicandi, ut *Pfal.* 34, 12. *Prov.* 1, 13. & sic plerumque verba in Hiphil. Aliàs & verba docendi habent Dativum pro Accus. personæ, ut *Hof.* 10, 12. *Job.* 21, 12. & sic interdum alia verba Activa, ut 2. *Savinel.* 3, 30. interfecerunt Abnero pro Abnerum; sic 2. *Chron.* 5, 13. *Pfal.* 34, 4. *Pfal.* 116, 16. *Lev.* 19, 18. *Jes.* 38, 14. *Fer.* 40, 2. *Mal.* 2, 12. *Jes.* 11, 9. (γ) Quæ curam vel perturbationem animi significant, regunt vel Accus. vel Ablativum, sæpius cum præposit. Quò spectant verba voluntatis, studii, notitiæ, metus, iræ, miserendi, invidiæ, flendi; ut *Prov.* 1, 30. 2. *Chron.* 16, 12. *Pfal.* 77, 13. *Dan.* 6, 2. *Pfal.* 33, 8. *Jes.* 12, 1. *Nab.* 1, 2. *Ezech.* 16, 5. *Lev.* 26, 32. *Pfal.* 106, 16. *Gen.* 37, 35. (δ) Alia quævis verba, (ut in aliis Lingvis), mediantibus variis præpositionibus construuntur cum Nomine; quarum tamen frequens est ellipsis; ut *Deut.* 28, 68. Et reducet Dominus מִצֵּרְתָּךְ (in) *Aegyptum.* *Num.* 12, 5. וַיֵּשְׁבוּ וַיַּעֲמֵר וַיִּשְׁתָּחוּ & stetit (ad) offitium, *Pfal.* 2, 12. וַיִּתְּנוּ וַיִּתְּנוּ & pereatis (in) via. Sic alia passim. (ε) Sæpè Verba regunt nomen conjugatum, in Accusativo casu; ut *Gen.* 27, 3. וַיִּצְרֵה לִי צִידִי venare mihi venationem. 2. *Reg.* 19, 7. audiet auditionem, i. e. rumorem. *Thren.* 3, 58. judicabit iudicium pauperis, i. e. causam egit. 2. *Reg.* 13, 14. agrotare morbum. Sic *Exod.* 13, 5. *Num.* 25, 11. *Ezech.* 18, 2. c. 28, 2. *Nah.* 1, 15. *Gen.* 1, 11. *Fon.* 1, 10. *Zach.* 14, 15. *Pfal.* 53, 6. 2. *Reg.* 4, 13. *Gen.* 30, 8. *Dan.* 11, 3. 1. *Reg.* 1, 40. Ellipses ejusm. Nom. conjug. V. sup. p. 257. (ζ) Nomina temporis regit Verbum, vel nudè, vel cum præpositione כ; sive in Accusat. sive Abl. casu explicetur; ut *Gen.* 29, 18. serviam tibi שְׁבַע שָׁנִים septem annos, seu annis. Sic *Exod.* 2, 2. *Gen.* 29, 14. c. 8, 10. & c. *Nebem.* 2, 12. וַיִּשְׁתָּחוּ וַיִּתְּנוּ & surrexi noctu. *Exod.* 33, 5. וְהָיָה מִמָּחָר מִמָּחָר momentò unò, *Prov.* 7, 9. בְּעֶרְבִי בְּשָׁשִׁי in crepusculo, in vespere. Sic *Gen.* 7, 11. & c. Quò pertinent hæ & similes formulæ temporis, *Deut.* 15, v. 20. בְּשָׁנָה בְּשָׁנָה annò in annum, i. e. quotannis. Sic 2. *Reg.* 17, 4. בְּשָׁנָה בְּשָׁנָה

בְּשָׁנָה *secundum annum in annum*, 1. Sam. 18. v. 10. כִּיּוֹם בְּכִיּוֹם *sec. diem in diem*, i. e. *singulis & omnibus*. Sic Esth. 3. v. 7. מִן הַיּוֹם לְהַיּוֹם *de die in diem*. Conf. 2. Chron. 21. v. 15. Jesh. 66. v. 23. Exod. 13. v. 10. (7) Quæ causam, instrumentum vel modum actionis significant plerumque reguntur mediante particula ב; ut Gen. 48. v. 22. *quem cepi* וְכַנְשִׁי בְּרִיבִי *cum gladio meo*, & *cum arcu meo*. Prov. 6. v. 13. בְּעֵינָיו קִרְץ *annuit (in) oculis*, loquitur (in) *pedibus*, docet (in) *digitis suis*. Jud. 16. v. 6. וְיִבְסֶה (in) *quo vinciri possis*. Sic Num. 14. v. 3. Prov. 24. v. 3. c. 27. 17. sæpè tamen sine particula; ut Hab. 2. v. 19. *en ipse coopertus est* וְכָפָה אֹרֶךְ אָזְנוֹ & *argento*. Sic 2. Sam. 15. v. 32. Jud. 18. v. 11. Zach. 3. 3. (8) Verba æstimandi mercandi, pretium cum ב construunt, ut Deut. 2. v. 6. *cibum emeris ab iis* בְּכֶסֶף (in) *argento*. Jesh. 52. v. 3. וְלֹא בְכֶסֶף הַחַיָּהוּ & *non (in) argento redimamini*. Sic 1. Chron. 21. 22. & 24. Tbren. 5. 4. Amos 2. 6. Tbren. 4. v. 2. Rariùs pro ב reperitur hic ל, ut 1. Sam. 2. v. 36. (9) Verba copix & inopix regunt Ablativum cum Præpos. ב vel כ; ut 2. Reg. 9. v. 24. & *Febu implevit manum suam* בְּכֶסֶף in arcu. Eccles. 4. v. 8. & *egere faciens animam meam* בְּסוֹכָה *à bono*, i. e. *bonò*. Et sine præpos. ut Psal. 90. v. 14. *satia nos* בְּרַחֲמֶיךָ *benignitate tua*. Eccl. 4. v. 8. *Oculus ejus non satiatur* עֵשֶׂר *divitiis*. Sic Prov. 1. v. 31. Eccl. 6. 3. Tbren. 3. 5. Psal. 104. 13. Psal. 33. 5. Deut. 2. 7. Interdum cum Accusar. ut Joel. 2. 19. וְשָׂבַעְתֶּם אִמּוֹ & *saturabimini eò*. Sic Jer. 6. 11. Ezech. 10. 4. quæ tamen explicari possunt per ellipsin כ, pro כִּמְאֵן *ex eò*. (10) Verba lætandi, gaudendi, regunt Ablativum cum Præpos. ב vel עַל; ut Jesh. 25. v. 9. וְנִשְׂחָחָה בִּישׁוּעָתוֹ *exultabimus & latibimus in salute ejus*. Zeph. 3. v. 17. וְנִשְׂחָחָה עָלֶיךָ *gavisurus est super te*. Sic Psal. 9. v. 3. Jesh. 65. v. 19. Hab. 3. v. 18. Interdum cum אֶל vel ל, כ; ut Hose 9. 1. Mich. 7. v. 8. Prov. 5. v. 18. Eccl. 2. v. 10. (11) Verbum Neutrum interdum regit nomen per אֶת pro אֵל, *ex*, ut Gen. 44. 4. וְנִצְחָה אֶת הָעִיר *egressi sunt (ex) urbe vel urbem*. At cum verbo Activo אֵל nunquam obtingit, sed in constructione cum verbo Activo semper

semper **אִתּוֹ** est nota Accusativi; quò etiam pertinet locus *Gen. 4.1.* Interdum etiam Verbum Neutrum construitur cum **אִתּוֹ** pro **עִמּוֹ** cum; ut *2. Sam. 7.1. & occumbes אִתּוֹ אֲבוֹתֶיךָ (cum) patribus tuis;* pro quo, *Gen. 47.30. est עִמּוֹ.* Sic *Gen. 5. v. 22. & 24. ambulavit אִתּוֹ אֱלֹהִים cum Domino.* Sic *Exod. 1.1. 2. Sam. 15.11. c. 19.31. Psal. 143. 2. Gen. 6. 9. c. 44. 4.* At cum verbò Activo nunquam immediate, sed semper mediante aliò nomine, (cum quo Verbum construitur), obtingit talis positus **אִתּוֹ** pro **עִמּוֹ**, ut *Jes. 28. v. 15. pēpigimus fiedus אִתּוֹ מוֹת cum morte, אִתּוֹ שְׁאֵר, & cum inferno.* Sic *Jes. 63. v. 11. ubi est educens eos è mari, אִתּוֹ רֹעִי cum pastoribus (gregis) suis.* Non igitur huc spectat locus *Jes. 53. v. 9.* de quo egimus in *Disput. nost. In iugurali.* (μ) Pariter Passivis ac Neutris Nominativus saepe jungitur mediante partic. **אִתּוֹ** ut *Gen. 17.5. non vocabitur ultro שְׁמֶךָ אִתּוֹ tò nomen tuum (Abraham) Exod. 10.8. אִתּוֹ יוֹשֵׁב אֶת כְּסֵא מִצְרָיִם & reductus est Mosche & Abaron (ad Pharaonem). Neh. 9. 19. non recessit ab eis אִתּוֹ עַמּוּד הָעֵץ columnā nubis, אִתּוֹ עַמּוּד הָאֵשׁ & columnā ignis. conf. *Gen. 4.18. Dan. 9.13. &c.* (ν) Verbum **יָהָ** duos accipiens Nominativos, interdum construit posteriorem Nominat. cum particula **בְּ**; ut *Psal. 54.6. אֲדַנִּי בְּסִכּוֹי נַפְשִׁי Dominus est in sustentantibus animam meam i.e. sustentator. Ps. 118. v. 7. יְיָהּ לִי בְּעֹזִי Dominus mihi est in adiutoribus, i.e. adiutor meus. Sic *Jud. 11.35. 2. Sam. 15.31. Psal. 99. v. 6. Prov. 22.26. Sic Prov. 16.6. בְּיִרְאַת יְיָהּ סוּר מִכָּל פֶּשַׁע in timore Domini est (i.e. timor Domini est) recedere à malo. Prov. 3. v. 26. Dominus erit in fiducia tua. Prov. 23. v. 20. ne sis in potatoribus vini. Prov. 24. v. 5. Vir sapiens est in robore. Vel pro eadem partic. **בְּ** adhibet **לְ**; ut *Deut. 28. v. 44. אִתּוֹ הָיָה לְרֹאשׁ וְנִתְּנָה לְחֵטְלָא ipse erit in caput, tu verò eris in caudam, i.e. caput, cauda. Sic *Gen. 17. v. 4. 1. Sam. 4.9. Gen. 2.24. Exod. 2.10. Num. 10.31. Exod. 44.9. 16. Id ipsum imitantur verba reputandi, aestimandi, ut *1. Sam. 1.13. וַיִּחְשְׁבָהּ עָלֶי לְשִׁכְרָה & reputavit eam Eli in ebriam, i.e. pro ebria. Sic *1. Reg. 10.31. Jes. 29. 17. Psal. 106. v.31.*******

(2) *Convenientia Verbi cum Nomine, quâ (a)*
 Verbum cum pluribus nominibus constructum, modò
 cum propiori in genere & numero convenit, modò cum di-
 gniori; ut *Gen. 8, 16.* וַיֵּצֵא אֹתָם מִן הַתֵּבָה & *egredere* (mascul.) *tu, & uxortua, & fi-*
lii tui. *Esb. 9, 29.* וַיִּכְתֹּב עֲשָׂרָה & *scripsit* (Fœmin.) *Esb. & Mardochaj.*
 Sic. *Numer. 20, 11. 1. Samuel. 23, 26. Hofe 4, 11.* Sic cum digniore,
Hofe 9, 2. וַיִּרְעַם לִפְנֵי יְהוָה *area* (form.) & *torcular* (malc.) *non*
pascet (mascul.) *eos.* Sic *Proverb. 27, 9. Jef. 16, 10. cap. 51, 3. Joel.*
1, 13. & 9. (β) *Nominibus diversi numeri, verbum re-*
spondet modò in singulari; ut Jerem. 49, 24. angustia & dolor
corripit cum, Sic *Exod. 21, 4.* modo in plurali; ut *Psal. 75, v. 4.*
Num. 27, v. 1. (γ) *Interdum Verbum in genere & nu-*
merò respondet nomini recto, cum deberet regenti, ut Gen.
4, v. 10. וְהָיוּ לְחֵם אֶחָד וְלֶחֶם אֶחָד קוֹל דָּם אֶחָד וְיִצְחָק & *vox sanguinum fratris tui cla-*
miant ad me. *Jer. 10, 22.* וְהָיוּ לְחֵם אֶחָד וְלֶחֶם אֶחָד קוֹל דָּם אֶחָד & *vox* (mascul.) *rumoris*
 (form.) *venit* (form.) *Hofe. 2, 8.* וְהָיוּ לְחֵם אֶחָד וְלֶחֶם אֶחָד קוֹל דָּם אֶחָד & *Et venient*
desiderium gentium. Sic *Job. 15, 20. Job. 37, 7. Lev. 13, 9. Job. 29, 10.*
2. Sam. 10, 9.

(3) *Constructio verbi cum aliò verbo in Infinitivo,*
 sive nudè; ut וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ & *voluerunt audire*; sive prafigendo
 ei 7; ut וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ, &c. ubi prius aliquando reddendum
 est adverbialiter, ut *Gen. 8, 10.* וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ & *perrexit emittere*, i.e.
iterum emisit *Psal. 33, 3.* וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ & *benè facite pulsare*, i.e. *optimè pul-*
sate. *Psal. 78, 38.* וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ & *multiplicavit avertere*, i.e. *sapè avertit.* Quando-
 que posterius verbum, loco Infinitivi, in eodem tempore, nu-
 mero & persona venit, in quo prius; ut *Hofe. 5, 11.* וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ & *voluit ire*, pro, *ire.* Sic *Hofe. 9, 9.* וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ & *profundarunt cor-*
rupterunt: sic *Deut. 1, 15.* Et interdum verbum שָׁבוּ, quod tunc
 explicatur per *iterum*: ut *Psal. 71, 20.* וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ & *revertèris vivificabis*
me, i.e. *iterum.* Sic *Gen. 25, 1.* וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ & *addidit & accepit Abraham*
(uxorem), i.e. *iterum accepit.* Sic & alia; 2. *Reg. 5, 23.* וַיִּשְׁמַע אֹזְנוֹ & *velis*
 acci-

accipias, pro *accipere*. 1. Sam. 7, 29. *velis benedicat*. 1. Sam. 2, 3. *ne* תרבו תרבו *multiplicetis loquamini*. 1. Sam. 16, 16. & 17. וידע ענין *scientem pulsantem*. Jer. 13, 18. וישפירו שבו *humiliavimi sedete*, i. e. *abjectissimè*. Interdum posteriori præfigitur ו; ut Gen. 9. v. 20. ויחל ויטע & *incepit & plantavit*, pro *plantare*. Estb. 8, 6. *quomodo* טוב ויחיל *potero & aspiciam*, pro *aspicere*. Sic שניקיל *bonum (est) ut expectet*, Thren. 3, 16. *pro* שניקיל. Huc pertinet *geminatio ejusdem Verbi in Infinitivo*, quæ vehementia, & actionis intentio vel celeritas, denotatur, si Infinitivus antecedit verbum suum; si verò sequitur Infinitivus, notat actionis continuationem & frequentationem: ut Gen. 31. v. 30. הרהרתי ויהי עוֹדוֹ אֲבִישִׁי, i. e. *omnino abissi*. Gen. 2, 16. אכל הארץ *omni- ter libere edes*. Gen. 37, 10. הֲבֵנָה נָכֵחַ *an certò veniemus?* Et sic semper cum ו, exceptò תחולחול Ezech. 30, 16. Sed additâ negatione fortiùs negat; ut Gen. 3, 4. מות תִּחְתָּךְ לֹא *nequaquam morte moriemini*. Psal. 49, 8. *fratrem nullatenus redimendo redimet quisquam*. Sic 1. Reg. 3, 26. & 27. Jer. 11, 12. At sequente Infinitivò, frequentatio infertur; ut Gen. 31, 15. וַיֹּאכַל וַיִּשְׂאֵל *& comedit etiam comedendo*, scil. indefinenter: sic Jof. 6, 9. Gen. 19, 9. Jof. 24, 10. Jer. 23, 17. Dan. 11, 10. Zach. 8, 21. (Ubi de sub prima radicali in Infinitivo, Kal, & ו pro in Infinitivo Niphal nec non forma Præteriti in Infinitivò, V. sup. Gram. nost. p. 84. & 87). Sic è diversis conjugationibus; ut Gen. 37, 33. טָרַף בָּרַף *discerpendo discerptus est*, i. e. *omnino*. Sic Exod. 19, 13. וַיִּשְׁקַל וַיִּסָּקֵל. Item 2. Reg. 3, 23. 1. Sam. 23, 22.

(2.) Variatio temporum, quæ (α) Infinitivus ponitur, tum pro Præterito, ut Ezech. 1, v. 14. וְאִנְיָמָה וְאִנְיָמָה *& animalia currere & redire*, pro *currebant & redibant*. Sic Jerem. 14, 5. וַיִּפְּרֵץ וַיִּתְּנֵם *peperit & relinquere*, pro *reliquit*. Conf. Psal. 8, 2. 2. Reg. 3, v. 24. Tum pro Futuro, ut Ezech. 11, 7. *Et vos educere*, (pro *educam*) è medio ejus. Sic 1. Sam. 3, 18. Num. 20, 3. Jerem. 42, 20. 2. Reg. 4, 43. Tum pro Imperativo; ut Exod. 20, 8. וַיִּזְכֹּר *recordari (pro recordare) diei Sabbathi*. Sic Jof. 1, 13. Dent. 5, 1, 2. Jer. 2, 2. & 19, 1. 2. Reg.

2. Reg. 5, 10. Deut. 31, 26. Tùm pro Participio; ut Gen. 8, 5. *aqua erant* וַיִּסְרֹף ira & deficere, i. e. *euntes & deficientes*, seu *pergebant deficere*. Sic Job. 3, 17. סָרְפוּ pro הָיוּ. Hab. 2, 15. שָׁכַר pro שָׁכַר. Psal. 32, 9. גָּבְרוּ pro הָיוּ. Denique etiam pro Nomine; ut Psal. 101, 3. וְשָׂאֵתִי נִשְׁאֵתִי facere declinantium odi. 2. Chron. 33. וְהָיָה הַיּוֹסֵד וְהָיָה הַיּוֹסֵד & *ha sunt fundari* (i. e. *fundationes*) Salomonis. Sic 2. Reg. 19, 27. Ezech. 16, 31. c. 6, 8. (c) Præteritum sæpissime venit pro Futuro, & Futurum pro Præterito, cum vel sine conversivo; sed de hoc V. sup. Gramm. Reg. 18. Memb. IV. n. 3. it. pro Imperativo. Psal. 22, 22. (vid. B. Geier. ad b. l.) Sic Imperativus pro Futuro, ut Psal. 37, 27. *declina à malo, fac bonum*, וְשָׁן & *habita in seculum*, i. e. & *habitabis*. Sic Gen. 20, 7. c. 42, 18. Num. 24, 21.

(5) Variatio Personæ, præcipue in commotione affectuum; ut Mal. 2, 15. וְכַדֵּר יָדְךָ וְכַדֵּר יָדְךָ & *in uxorem adolescentia tua ne prævariceris*, seu *prævaricetur quisquam*. Jesh. 1, 29. *pudescit propter lucos, quos desiderastis*. Jesh. 54, 1. *canta sterilis, quæ non parit*, וְלֹא יָלְדָה parit, pro parit. Sic Zeph. 2, 12. Mich. 7, 15. 19. Jesh. 42, 20. Deut. 32, 15. Jer. 29, 19. Aliquando personæ & generis simul; ut Jer. 49, 11. וְיָדְעוּתִיךָ עַל הַכְּסוּזוֹ & *vidue tua in me confidetis*, pro הַכְּסוּתִיךָ. Sic Ezech. 37, 7. Job. 19, 15. Huc referri possunt impersonalia, dum vel Verba tertię personæ ponuntur sine Nominativo, vel tertię & reliquarum personarum sine Accusativo; ut Gen. 16, 14. וְלֹא יָדָע עַל־כֵּן קָרָא לְבָאֵר propterea vocavit puteum istum, scil. *quisque*. Jesh. 9, 6. וְיִקְרָא שְׁמוֹ & *vocabit nomen ejus*, scil. *quisque*. Mich. 2, 4. *tollet* (scil. *quisque*) *super vos parabolam*. Sic Amos 4, 2. Hab. 3, 17. Nehem. 2, 7. Sic Exod. 10, 5. וְיָדָע לֹא non poterit, scil. *quispiam*. Jer. 23, 6. & *hoc erit nomen*, וְיָקָרָא יְהוָה quò vocabis (quisque) eum, *Ihorab Iustitia nostra*.

(6) Participia imprimis pluralia, construuntur sæpe cum nominibus in regimine; ut Esph. 1, 4. וְרָאִי קָמִי הַמֶּלֶךְ *videntes faciem Regis*. Sic Psal. 99, 6. Exod. 23, 10. Psal. 78, 9. Gen. 4, 2. *Pariter præfixa particulâ inseparabili ב* וְרָאִי, vel separabili, וְרָאִי, וְרָאִי;

ut

ut Job. 24, 5. לַפְּרָדָּה מְשֻׁחָרֵיט *mane-quarentes pradam, quasi diluculatores prada.* Jef. 9, 1. בְּחַצְיוֹ יֹשְׁבֵי *habitatores terra.* Jef. 28, v. 9. אֲחֵרֵי *depulsi à lacte.* Jud. 5, 10. לְדָרְךָ *ambulantes per viam.* Jef. 14, 19. בֹּרַח אֲחֵי *descendentes ad lapides cisterne.* Sic interdum cum particulâ affixum habente; ut Psal. 2, ult. בּוֹ *confidentes in eo, &c.*

§. 3. In Particulis.

Particula negativa אֵין, omnibus præponi potest temporibus, excepto solo Imperativo, qui nunquam constitui potest cum particulis negativis. Huic, ut & particulæ אֵין, addita vocula כֹּל *omnis*, explicanda est per nullum; ut Exod. 20, 10. לֹא תַעֲשֶׂה כֹּל *non facies ullum opus.* 2. Sam. 12, 13. כֹּל *pauperi non est ullum, seu quicquam.* Sic Psal. 143, 2. 2. Reg. 4, 3. אֵין *non*, jungitur Participiis tantum, & totum aliquid simpliciter negat. ut Exod. 5, 15. אֵין נָתַן *palea nulla est data.* Sic 1. Sam. 26, 11. בֶּרֶךְ *Præterito, & Futuro, apponuntur;* ut Psal. 10, 11. Jef. 32, 10. Prov. 23, 35. Cum Infinit. etiam reperitur בֶּרֶךְ, Psal. 32, 9. Sic & לְכֹלֶיךָ, ut Exod. 20, 20. Jer. 23, 14. Gen. 3, 11. אֵין *ne, & אֵין נֶפֶשׁ, præponuntur tantum Futuro;* ubi אֵין est deprecantis vel dehortantis, raro negantis; ut Gen. 15, 1. c. 22, 12. c. 3, 3. & 22. Particula אֵין tunc sæpè mutat Futurum in signif. Præterit; ut Exod. 15, 1. &c. Particula כִּי constructa cum verbo, ad quod non habet naturalem relationem, infert negationem vocis, cui præponitur; ut Jef. 23, 1. שְׁנֵי בְּמִיתָ, סְבוּאָה *devastatus est à domo, à venire, i. e. ut non sit domus, ut non veniatur ad eam.* Psal. 102, 5. מִיָּדִי *oblatus sum à comedere i. e. quo minus comedam.* Conf. Jef. 7, 8. 1. Reg. 15, 13. Jer. 48, 2. Denique Præpositiones quædam regunt nomen suum, mediante lit. ל, ut Gen. 1, 17. לְרִגְעֵי *sub firmamento.* c. 19, 16. לְעִיר *extra civitatem.* Sic Exod. 16, 13. Deut. 30, 13. Exod. 26, 33. Quod pertinent seqq. & similes formulæ: Ezech. 18, 8. אִישׁ לְאִישׁ *inter virum & virum.* Gen. 1, 6. מִיָּם לְמִים *inter aquas & aquas.* Sic Lev. 20, 25. Joel. 2, 17. *ubi in super præfigitur litera ל.* Interrogativum sequente non, affirmat; non sequente non, negat,

SPECIMEN ANALYSEOS,
ad ductum novæ hujus Grammaticæ.
(*Rationem Accentuatoriam repetendam linquimus ex Institutione nost. Accent. imprimis Tab. I. & II.*)

Ex Jesh. cap. 53.

וּמִשְׁפָּט לֶקַח וְאֶת־רוּחוֹ כִּי יִשְׁחָח *Versu 8.*
||| eloquetur quis | ætatem ejus ||| sublatu est | & de judiciò, De occlusionè
כִּי נִגְזַר סִמְרוֹ חַיִּים מִפְּשַׁע עַמִּי כָנַע לֹט
||| ipsi (ad)plaga populi mei ex prævaricatione ||| viventium de terra | succisus est quia
וְיָתֵן אֶת־רִשְׁעֵם קִבְרוֹ וְאֶת־עֲשׂוֹר בִּמְתוֹ *9.*
||| excelsis suis | & divitem ||| sepulcro suo | improbos Et adstituiz
עַל לֹא־חֶסֶם עָשָׂה וְלֹא מַרְסָה בָּקִיו
||| in ore ejus | dolus (fuit) nec ||| fecit non injuriam | eò-quòd
וְיִחַזֵּק חַפֵּץ רִבְיוֹ הַחַיִּי אֶם־יִשְׁמַח אִשָּׁם נַפְשׁוֹ *10.*
||| anima ejus | in reatum siquidē posuit se ||| infirmavit | conterere eum volens | Et Dominus
יִדְאָה וְרַע יִחַרְדּוּ יָמִים וְחַפֵּץ יְהוָה בֵּירוֹ יִצְלַח
||| prosperabitur permanē ejus | domini & voluntas ||| dies prolongabit | semen videbit
Vers. 8. (de occlusionè), est nomen nudum, *Reg. 19. Memb. I.*
Angularis num. generis masc. *Reg. 19. Memb. III. γ.* cum præfixa
litera servili congnificativa ם, habente Tšere pro Chirek, *Reg.*
18. M. I. Conf. Reg. 7. M. III. Vox est Milel seu penacura, habet Acc.
servum = *Mabpach*, *Reg. 9. M. III.* à Rad. עָצַר. (וּמִשְׁפָּט & de judi-
cio), est Nomen auctum seu heemanticum, per literam servilem
essentialē formativam Nominis ם, *Reg. 15.* quæ litera servilis ha-
bet Schva, & prima (post eam) litera radicalis habet Schva, *Reg. 14.*
Memb. I. II. in concursu duorum Schvajim, pro priori est Chirek,
Reg. 3. M. I. unde vox מִשְׁפָּט. Litera ם ex ordine lit. *bgadcpbatb*
accipit Dagesch lene post Schva quiescens, *Reg. 6. M. 2. conf. Reg. I.*
Præfigitur ei lit. servilis extræssentialis congnificativa ם, ha-
bens

bens Chirek seq. Dagesch forti, *Reg. 18. M. I.* Huic iterum præfigitur lit. servilis conſignificativa 1, pro ordinario Schva accipiens Schurek, *Reg. 18. M. IV.* Vox est Milra ſeu acuta per Accent. — *Pafcha* Ducem minorem, *Reg. 9. Memb. II.* qui ut poſtpoſitivus occupat ultimam literam, *ibid. Annot. 2.* Rad. eſt *פדש* *judicavit.* (*פדש* ſublatus eſt) eſt 3t. perf. maſc. ſing. Præteriti Pyal, *conf. Paradigma Verbi, p. 76.* Accentus — *Sakephkaton* Rex major eſt in ult. *Reg. 9. M. II. & III.* Idem produxit - in 7, *Reg. 10. M. I.* Radix eſt *קפח*. (*קפח* & *קפח*) eſt nota Accuſativi *קפח* *Reg. 19. M. VI.* cujus mutatum eſt in 7, propter ablatum Accentum per lineolam Makkaph, *Reg. 10. M. IV.* Præfixam habet lit. conſignificativam 1 & cum ordinario puncto Schvâ mobili, *Reg. 18. M. IV. conf. Reg. 1. (קפח) atatem ejus*) eſt nomen ſingulare, ſtatus affixi, *Reg. 19. M. VIII. n. 3.* Affixum 1 eſt 3t. perſonæ, gen. Maſc. de perf. una, *conf. Schema Affixorum, Reg. 20. p. 71.* Literæ 7 impreſſum eſt Dagesch lene, *Reg. 6. M. I.* Accentus — *Tipbcha* (Rex Minor) ad incrementum 1 deſcendit, *Reg. 9. M. II.* punctum tamen cholem in *קפח* ob id non mutatur, *Reg. 46. M. VI.* Rad. eſt *קפח* *habitare, durare* (*קפח* quis) eſt Pronomen interrogativum, de quo p. 75. Accentum habet — *Munach* ſervum ſeu conjunctivum. (*קפח* *eloquetur*) 3t. perf. maſc. ſing. Futuri Piel, à Rad. *קפח*; ad formam *קפח* foret regulariter *קפח*, ſed per *Reg. 36.* ſecunda radicalis 1 abjicitur, & per *Memb. ejusdem V.* in Piel tunc prima radicalis aſſumit 1, & ult. radicalis geminatur aſſumptâ vocali abjectæ literæ 1; ultima ſic litera 1 pro Schvâ ſubintellecto aſſumit - furtivum, unâ ſyllabâ cum præcedente litera efferendum, *Reg. 2. Memb. I. β.* Accentus — *Ashnach* Imperator vicarius, eſt in ultima, *Reg. 9. M. II. & III.* (*קפח* quia) eſt particula cauſalis, habens Dagesch lene ab initio, *Reg. 6. M. I. & Accent. conj. ſeu ſervum* — *Mabpach* (*קפח* *succifus*) eſt 3t. perf. maſc. ſing. Præteriti Niphal, *conf. Paradig. Verbi pag. 76.* Acc. — *Pafcha* (Dux minor) eſt in ultima, *Reg. 9. M. II. &* occupat ult. lit. *ib. Ann. 2.* Rad. eſt *קפח* *abſcidit.* (*קפח* de terra) eſt nomen ſing.

cum præfixa lit. serv. consignificativa ׀ habente .. pro Chir. seq.
 Dag. Reg. 18. M. 1. Accentus — *Munach* servus, est in penultima,
 Reg. 9. M. III. β. (מִיָּדִים *viventium*) est nomen plur. gen. Masc. Reg.
 19. M. VII. α. à sing. יָד, ubi voce crescente, Accentus — *Sakephk*,
 descendit, Reg. 9. M. II. unde post se accipit Dagesch forte, Reg.
 46. M. II. Radix est יָדִים *vixit*. (עֲשֵׂה *obpravariationem*) est nomen
 sing. masc. Reg. 19. M. III. γ. habens præfixam lit. ׀ cum Chirek seq.
 Dag. Reg. 18. M. 1. Vox est penacuta habens Acc. servum — *Merca*,
 Reg. 9. M. III. à Rad. עֲשֵׂה *prævaricatus est*. (עַם *populi mei*) est No-
 men singulare status affixi, Reg. 19. M. VIII. n. 3. Affixum יָ est pri-
 mæ pers. gen. comm. de persona una, conf. *Schema affix.* Reg. 20.
 p. 71. Vox in statu absoluto est עַם *populus*, additò affixò יָ *meus*,
 voce crescente post se requirit Dagesch forte, Reg. 46. M. II. Ac-
 centus — *Tipbcha* (Rex minor) ad illud incrementum descendit,
 Reg. 9. M. II. Rad. est עָצָה *abscondit*. (עָצָה *plaga*) est nomen nudum
 status absoluti, Reg. 19. M. I. & VI. 1. Accentus — *Merca* servus occu-
 pat penultimam, Reg. 9. M. III. β. Subintellectum habet verbum
 subst. יָדָה, *Append. II. Sect. 1. §. 3. n. 3.* Radix est עָצָה *percussit*. (עָצָה
ei) est affixum 3ª pers. masc. singularis num. communiter quidem
 de personis pluribus pro ׀, usurpatum, hoc verò loco pro יָ *ei*
 adhibitum, Reg. 20 p. 73. Præfixa lit. ׀ ante monosyll. habet ..
 estque nota Dativi, Reg. 18. M. VI.

Verf. 9. (עָצָה *adstituit*) est 3ª pers. Fut. Kal, pro regulari
 עָצָה à Rad. עָצָה Reg. 38. p. 167. Præfixum יָ conversivum habet - seq.
 Dagesch Reg. 18. M. IV. n. 3. Acc. — *Mahpach* servus est in ult. Reg.
 9. M. II. (עָצָה *improbos*). Est nomen plurale masc. à sing.
 עָצָה, Reg. 19. M. VII. + penult. in : mutatur, Reg. 46. M. I. Accentus
 — *Paschba* Dux Minor, occupat ultimam literam, Reg. 9. M. I.
Ann. 2. (Particula עָצָה *præced. v. jam explicata*). (עָצָה *sepulchro suo*)
 est Nomen casus Dativi, cum affixo tertiæ pers. יָ, absolutum est
 עָצָה, quod ob incrementum, utrumque .. in Schva mutat, &
 hinc prius Schva in Chirek, Reg. 46. M. IV. & Reg. 3. M. I. Ac-
 centus

centus est *Sakepbkaton* Rex major, à Rad. קבר. (שָׂכֶבֶת עֲבֵיִר) *di-*
vitem) est nomen casus Accusativi, *de quo è superior. satis constare po-*
test. (עֲבֵיִר עֲבֵיִר) *excelsis suis*) est nomen plurale cum affixo ו, ab abso-
 luto קָבַר, Reg. 46. M. I. n. 1. & 3. ut aliàs dicitur שָׂכֶבֶת עֲבֵיִר.
Pluribus de hoc versu egimus in Disp. nost. Inaug. Accentus est *Ash-*
nach Imperator vicarius. (עַל) est particula. (לֵךְ) habet Acc. eu-
 phon. vox Mile, Reg. xi. n. 1. (לֵךְ) est nomen à Rad. לָכַס. (עָשָׂה)
 est ipsa Radix, tertia Radicalis, quiescit in -; Reg. 33. n. 1. (מָרַח)
 est nomen heemanticum, à Rad. מָרַח. Reg. 15. (בָּיִת) est nomen בָּיִת
 cum affixo tertiæ personæ, ante quod ה. mutatur in י, Reg. 46.
 M. IV. n. 2. p. 211. Præfixa lit. ב. habet:; Reg. 14. M. I. & 17. M. V.

Verf. 13. (וְהָיָה) ponitur pro וְהָיָה, Reg. 2. p. 8. *init.*; & illud
 pro וְהָיָה Reg. 5. p. 10. *fine*; & hoc pro וְהָיָה, Reg. 29. M. I. Accentus
 est *Grafchajim* comes minor. (וְהָיָה) est Participium Kal, nomi-
 nativi casus, Reg. 23. Memb. 111. num. 4. (וְהָיָה) Infinit. Piel, וְהָיָה ob
 suffixum mutans - in :; Reg. 48. M. II. (וְהָיָה) *infirmavit*, est 3r.
 perf. Masc. Præt. Hiphil, pro וְהָיָה à Rad. וְהָיָה, Reg. 33. I. 8. (וְהָיָה)
 est 3r. perf. fœm. Fut. Hiphil, pro regulari וְהָיָה, à Rad. וְהָיָה Reg.
 36. M. III. & *Annot. 1.* (וְהָיָה) est nomen status affixi, in quo Se-
 gol utrumque mutatur in Schva, Reg. 46. M. IV. prius in - pro Chi-
 rek, Reg. 3. M. I. *Exc. 1.* (וְהָיָה) est tert. sing. Fut. Kal, à Rad. וְהָיָה,
 cum - pro Chosem, Reg. 33. n. 2. (וְהָיָה) est tert. sing. Fut. Hiphil,
 à Rad. וְהָיָה; N habet - pro :; Reg. 30. M. 1. (וְהָיָה) est nomen plura-
 le anomalon à sing. וְהָיָה; Reg. 46. M. VI. β. (וְהָיָה) est nomen cum
 suffixo י, & præfixa lit. ב, Reg. 20. & 18. - ult. manet, Reg. 46. M. I.
 n. 2. (וְהָיָה) est 3r. sing. Fut. Kal, à Rad. וְהָיָה, habetque pro Cholem-,
 & pro hoc -; Reg. 23. M. III. n. 2. & Reg. 10. M. I.

E Psal. 22:

לְמַנְצָא עַל־אַיִלַת הַשָּׁחַר סִמּוֹר לְרוּחַ: Versu 1.

||| Davidis canticum || auroræ super cerva | Præcentori

וְאֵלֵי אֱלֹהֵי לֵאחַ עֲזָבְתִּי רַחֵם מִשְׁוֹעֵי דִבְרֵי שִׁאֲתִי: v. 2.

||| rugitus mei verba | à salute meâ procul sunt ||| defersisti me quare | Deus mi Deus mi

וְאֵלֵי אֱלֹהֵי אֶמְרָא יוֹסֵם וְלֹא תַעֲנֶה וְלֹא־דוֹמִיָּה לִי: v. 3.

||| mihi & non silentium | & noctu ||| respondes & non | interdiu clamo || Deus mi

וְאַתָּה קָדוֹשׁ הָשִׁב תְּהִלָּתְךָ יִשְׂרָאֵל: v. 4.

||| Israelis laudes | inhabitans || Sanctus es Tu autem

בְּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ יִהְיֶה־לָּנוּ: v. 5.

||| & eripuisti eos | sperarunt ||| patres nostri sperarunt | In te

אֲדִירָה זַעֲקִי וְגִמְלָתְךָ בְּךָ בָּטְחוּ וְלֹא־בָשָׁמוּ: v. 6.

||| nec pudefacti sunt confisi | in te ||| & evaserunt | clamaverunt Ad te

(לְמַנְצָא) Est particip. Piel, à Rad. נָצַח, conf. *Typum conjug. ultima*

lit. ח, habet -furtivum pro Schva subintellecto, *sec. Reg. 2.*

M. I. præfigitur ל nota Dativi, *Reg. 18. M. VI.* habens -extrusit ח

articularis, *Reg. 18. M. VIII.* Accentus est Distinctivus Tiphcha

præpositivus, per se non acuens, *Reg. 9. M. I. n. 2.* (אֵלֵי) Est nomen

absolutum, gen. foem. *Reg. 19. M. III. a.* à Masc. אֵל. Accentus est ser-

vus Merca. (הַשָּׁחַר) est nomen cum præfixo ח articulari, *Reg. 18.*

M. III. De Accentu, *V. sup. p. 19. 24.* (סִמּוֹר) Est nomen auctum

per præformativam essentialem ו, cum : & hinc Chirek, *Reg.*

15. n. 1. & Reg. 14. M. I. (רַחֵם) conf. *Reg. 9. sine ; & Reg. 20. sine.*

(עֲזָבְתִּי) est 2da perf. Præt. Kal, cum affixo י, perf. יָ, conf. *Schema*

affixorum Verbi, ad pag. 216. -affixi in י, producitur ob יָ, *Reg. 10.*

M. I. - penultimum ob affixum mutatur in י, & hoc in יָ, *Reg.*

48. M. I. & Reg. 29. M. I. (מִשְׁוֹעֵי) à יָשׁוּעָה ; propter affixum,

ח, mutatur in חָ, *Reg. 46. M. I, 3.* præfigitur ו servile. extraesl.

quod

quod habet Chirek, in quo ¹ quiescit, *Reg. 18. M. 1.* (דְּכִיר) est nom. status constructi, à דָּכַר, *Reg. 46. Memb. I. n. 1. 2.* (מְכַרֵּם) pro מְכַרֵּם, *Reg. 32. Memb. I.* (מְכַרֵּם) pro מְכַרֵּם *Reg. 33. n. 2. 5.* *Reg. 30, M. II. 2.* (מְכַרֵּם) *conf.* *Reg. 19. M. VII. Not. 2. 5.* *Reg. 20. 5.* *Reg. 46. M. I.* (וְהַפְּלִטָה) Fut. Piel, cum ¹ conversivo, *Reg. 18. M. IV. 3.* De affixo V. *Schema ad p. 216.* ob quod .. sub ל in :, *Reg. 48. M. II.* (וְהַפְּלִיטָה) *Reg. 50. M. II. 2.* (וְהַפְּלִיטָה) pro וְהַפְּלִיטָה, *Reg. 29. Memb. I. 1.* (וְהַפְּלִיטָה) pro וְהַפְּלִיטָה; *Reg. 10. M. II. 3. a.* (בְּשֵׁי) pro בְּשֵׁי אֲבִי, *Reg. 36. M. I. Annot. 1.* Reliqua hujus Psalmi, imprimis controversiam illam de וְהַפְּלִיטָה pro וְהַפְּלִיטָה, quam h. l. pertexere proposueramus, hâc vice angustia pagellarum non permittit: egimus tamen de eadem fufius, in Disp. nost. Inaugur. quam consulere interim licebit. Ueberior verò praxis analytico-Grammat. facillè etiam monstratâ hactenus ratione à quovis institui poterit; pluribus ad id instruente Grammatices nostræ PRÆFATIONE ad Lectorem.

S. Gregor. Hom. 16. in Ezech.

Quantò Mundus ad extremitatem ducitur propior,
Tantò nobis sacræ scientiæ aditus largior aperitur.

A. T. G.

D. MATTHIÆ WASMUTHI,
INSTITVTIO METHODICA
ACCENTUATIONIS
HEBRÆÆ,
solidæ perfectioni & evidentiæ
RESTITUTÆ:

quâ
*ad demonstrandum Accentuum infallibile ministerium in
distinguendis recte S. Scriptura Hebr. sensibus,*
non solum
Analysis eorum, seu illatio sensus à posteriori,
sed & præcipuè
(*in istius fidem & evidentiam, quæ maxime hactenus desiderata*)
Synthesis Accentuum a priori instruendorum
secundum praxin Biblicam,
perspicuè & singulari facilitate nunc demum proditur
REGULIS XV.

confirmatis perpetua inductione exemplorum
Biblicorum.

TERTIA nunc VICE auctius edita
ac locis Scripturæ allegatis sec. ordinem libb. Biblicorum
non sine labore ac utilitate dispositis

^{ab}
HENRICO OPITIO, D.

antehac Lingg. Orient. nunc verò S. Th.
in Acad. Kilon. Prof. Ord.

Præmissa est *Synopsis*, cum *instructione* ad Accentuationem
hanc proprio ductu facile addiscendam: quo fine
etiam passim operi inserta sunt
Exempla Præcos Accentuatoria.

Cum Privilegio Regis Polon. & Elector. Saxoniz.
LIPSÆ Sumptibus JOH. HEREBORDI KLOSII, Bibl. Lips.
Anno M DCC. XIII.

Plin. ad Vespas. Aug.

Res ardua est, vetustis novitatem dare, novis auctoritatem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus verò naturam, & naturæ suæ omnia.

Idem: *Optima quæque malunt contemnere plerique quàm discere.*

SYNOPSIS

Institutionis methodicæ Accentuat. Heb.

cum Instructione, quomodo in ea feliciter versari
debeat, qui vivæ manuductionis opè destituitur, ut ni-
hilominus facile omnia assequatur.

Vsum distinctivum & conjunctivum Accentuum ex hoc
nostro Tractatu cogniturus, vel deinceps evidenter de-
monstraturus, nimirum accentuatione à priori institu-
endâ (*quandoquidem sine manifesto tali documentò, non
immerito omnes hæcenus dubiam adstruxere fidem assertis illis à poste-
riori, quæ nullis prius universalibus principiis sunt demonstrata, &
hinc admirationem facilius, quàm judicium aut assensum Lectoris im-
petrare potuerunt,*) ante omnia probè tenere debebit **Præco-
gnita**, initiò harum Institut, eò fine præmissa, tam **Elemen-
taria**, quàm **Axiomatica**: ne deinde incertus, dubius, aut
obscurus videatur Regularum sensus. Imprimis verò constanter
servandum est, ut (*quod ibidem docetur,*) uniformi ubique loquen-
dicatione, præcedentes dicantur illæ voces (& Accentus,)
quæ ad dextram sunt; & contrà, sequentes, quæ ad sinistram;
quod fit ratione lectionis, duæ à dextra incipit. At ratione accen-
tuationis, quæ à fine, (*ob maximum in eo distinctivum terminum,*
& sic primò ponendum accentum,) adeoque à sinistra incipit; semper
prima (seu prior) vox dicatur, quæ ad sinistram est, & secunda
(seu posterior,) quæ ad dextram; & sic porro secundam vocem

semper præcedere dicatur tertia, & tertiam vocem quarta, & quartam quinta, &c. quod aliter fieri omnino nequit, ob diversum lectionis & accentuationis initium; illud à dextra, hoc à sinistra. (*Qualis vocum ordines numerandi ratio, cum in Catena Script. Ledebuhrii, contra ipsiusmet præscriptum p. 35. passim temerè confundatur, ut apparebit conferenti p. 25, cum 240, 382, 387, 388, 391, &c, sit hinc, ut præter methodi inconvenientiam, aliasque difficultates inexplicabiles, in super obscurissimò sæpè sensu, (quod pace laudati Autoris non abnuet Lector,) præcepta illius Tractatus implicentur.*) Pariter qui in Præcognitis nostris saltem V illa Axiomata ritè præceperit, iis ipsis universam jam Accentuum Analysin seu usum & praxin in advertendis sensuum distinctionibus aut conjunctionibus, generatim complexus erit, plurimumque juvabitur in tota hac doctrina facile assequenda, dummodo eò ipsò ordine, quò conscriptus est hic Tractatus noster, seculò fuerit progressus. Igitur

Caput I, (simulque Regula I & 2,) monstrabit primum fundamentum universæ Accentuationis, scilicet **diversas conjunctionis aut distinctionis fedes;** seu **UBI** & quibusin vocibus (*accentuandi versus,*) vel conjunctionis vel distinctionis **SEDES** constituendæ sint, secundum **dictamen Grammaticum, i. e. pro diversâ ratione vocum vel constructarum syntacticè cum voce sequente, vel non sic constructarum;** quo non præstructò fundamentò, (prout à nemine id hactenus ritè ostensum,) impossibile est, ullum deinceps vel de proportionem seu quantitate diversâ distinctionum minorum aut majorum, multò minùs de imponendis cuilibet distinctionis sedi ipsis Accentibus Distinctivis, dari certam Regulam aut evidentem rationem. Nituntur igitur hæc Præcepta non fortuitis cerebelli commentis, sed prout *Spiritus S. scribit* וְהָיָה בְּיָמֵינוּ *stylo hominis, Jes. 8. v. 1, quem quisvis legendo percurrere possit, Hab. 2, 2; nec adeò abhorret ab humano nostro Grammaticè & Logicè scribendi & intelligendi*

gendi more; exinde etiam meritò fundantur Reg. 1, & 2, (*de sede diversâ conjunctionis aut distinctionis*,) principiò seu dictamine Grammatico; prout sequens Reg. 3, prout sequens Reg. 3, (*de distinctionum proportionem seu diversâ quantitate*,) nititur principiò s. dictamine Logico; sequentes autem Regulæ omnes, (*de imponendis singula distinctionis sedi, præfinita per Reg. 1, 2, 3, ipsis Accentibus Distinctivis*,) nituntur infallibili praxi Biblica, perpetuâ ubivis inductione exemplorum evidentissimè confirmatâ, (*de quibus omnibus mox speciatim.*) Versum igitur instructurus accentibus à priori, inquires primùm (secundum tenorem Reg. 1, & 2,) in omnes & singulas voces; & ubicunque per illas Regulas, inveneris voces jungendas, eis supercribes, (nondum sollicitus de ipsis accentibus apponendis,) notulam (*Conj.*); pariterque ubi distinguendas, notulam (*Dist.*): prout monstrant exempla plurima, Regulâ 2, Membris V. Atque hinc tunc perge ad sequentia Capp. (*Prohè autem attendendum est, ut singula voces accentuanda eo ordine scribantur, quò Hebraei legunt, (à dextra versus sinistram,) & ut voces Makkaphata ita scribantur, quales sunt nempe unâ.*) Nec enim solùm versus Biblicus, sed etiam quivis alius contextus Hebræus, sive profæicus, (*etiam epistolaris,*) sive metricus, eadem hâc accentuationis ratione, sensus suos interstinguere potest, imò debet, nisi indistinctâ vocum juncturâ, passim Lector frustrari debeat evidenti sensu literalis.

Caput II, (simulque **Regula 3,**) monstrabit Sedis minoris aut majoris distinctionum variam proportionem; seu **Q U A N T A** unaquæque **SEDES DISTINCTIONUM** (*et Cap. I. constitutarum,*) præfinita debeat sec. principium seu dictamen Lo-

gicum; totidem tunc virgulis designanda. Accentuationem igitur à priori instituturus, quotquot repereris voces (è *Cap. I.* jam antè insignitas notulà *Distinct.*), eas jam porro examina ad præscriptum hujus *Cap. II. seu Reg. 3;* & prout exinde vel minor vel major Sedes distinctionum se exeret, illam proportionem totidem (*paucioribus pluribusve*) virgulis discriminabis, (*ut eodem Cap. II. exemplis monstratur.*) Harum enim virgularum locus & numerus mox deinde indicabit, ubi apponendi sint (*è Reg. 4^a*) ipsi accentus distinctivi tùm minores tùm majores; (*prout ostendunt exempla praxeos ad finem Reg. 4^a;*) quos citra ejusmodi præfinitas sedes, (si non calamò, saltè animò,) impossibile planè foret, sine errore à priori sic instruere.

Caput III, (simulque Regula 4,) monstrabit jam Positum ipsorum Accentuum, seu **QUINAM ACCENTUS** distinctivi aut conjunctivi, præfinitis (*per priora Capita,*) sedibus distinctionum aut conjunctionum nunc demum imponendi sint, & quidem secundum infallibilem praxin Biblicam, tùm regularem, quam repræsentat *Tab. I.* accentuationis prosaicae, & *Tab. II.* accentuationis metricæ (*scil. Psalmorum, Proverb. & Job;*) tùm irregularem, quam synopticè simul exhibent eadem Tabb. plenius verò docent *Reg. 5, 6, 7, & seqq.* Hic igitur

(*α*) *Per Memb. I. istius Reg. 4^a,* in fine Versus, constanter ponendus monstrabitur Absolutus Dominus Distinctivus (—) **SILLUK** cum (:) **SOPH PASUK.**

(*β*) *Per Memb. II. ejusdem Reg. 4^a,* in medio Versus, i. e. **IN MAXIMA INTRA VERSUM DISTINCTIONIS SEDE,** (*quam evidenter monstrabit virgularum plurimus numerus, è*
Cap.

Cap. II.) ponendus est ($\frac{1}{2}$) ATHNACH, tanquam maximus & primò intra versum prosaicum constituendus distinctivus, (salvistamen certis legibus ipsius absentiae, quæ eodem Memb. II. plenissimè exponuntur:) at in מִנְחָה vel versu metricò, ponendus (in tali maximà intra Versum distinctione;) est ($\frac{1}{2}$) MERCA MAHPACHATVS, (cujus itidem præsentiæ vel absentiae conditiones, eodem Memb. II. lit. β. traduntur,)

(γ) Per Membr. III. ejusdem Reg. 4ta, imponendus jam porro dicetur, (1) MINORI seu proximæ ante Dominum Silluk subdistinctionis sedi, (quam evidenter monstrabit virgula proximè ante Silluk, sive in secundâ, sive in tertiâ ab eò voce, præfinita & adjecta per Reg. 1, 2, 3,) Subdistinctivus minor Silluki, (qui minor quis sit, indicabit Tab. I. in versu prosaicò, & Tab. II. in מִנְחָה seu metricò.) Et qualis hic processus in ditione Silluki præscribitur, idem quoque in ditione Athnachi, (& in מִנְחָה Mercæ Mahpachati,) deinde pari ratione est instituendus, ad tenorem earundem Tabularum.

(2) Præcedenti hinc porro, (ante istam minorem, sive in Silluki sive Athnachi ditione,) MAJORI Subdistinctionis sedi, (quam faciliè prodes amplior in eâ, quàm in minori, virgularum numerus, è Cap. II. præfinitus & adjectus, qui si non compareat, omittitur tunc quoque ille Subdistinctivus major, & pergitur ad seqq. n. 4.) imponendus erit Subdistinctivus major ejus Domini, in cujus ditione versaris, (qui major quis esse debeat, itidem indicabit Tab. I. vel II.)

(3) Præcedenti porro (ante illam Majorem,) ADHUC MAJORI alteri Subdistinctionis sedi, uni vel pluribus, (quam proportionem exactè monstrabit, amplior adhuc, quàm in prima, majori, virgularum numerus, præfinitus & adjectus è Capite II.) imponetur idem major repetendus, qui jam semel positus est

est *per num.* 2. cumque idem sæpius etiam repeti sic possit, (quoties nimirum perfectior adhuc seu major præcedit subdistinctionis sedes,) hinc semper tunc remotior (repetitorum) à Domino, plus seu perfectius, propinquior eidem, tantò minus distinguit. (*Si autem non adsit ejusmodi alia adhuc major subdistinctio præcedens, omittitur tunc quoque illa repetitio Subdistinctio majoris.*)

(4) His sic ordinatis & absolutis, de novo, eadem ratione (*ut hætenus ostensum,*) reliquæ etiam quotquot in Versu adhuc supersunt **Novæ Ditiones**, sunt instruendæ, (*ubique nimirum sub istis hætenus positis accentibus quibusvis, iterum obtingunt alia subdistinctiones, tum proxima minor (aliquo jam posito,) tum præcedens major (hoc minore,) quas semper prædet virgularum numerus, è Cap. II. præfixitus & adjectus:*) & qui tunc istis quoque reliquis sedibus imponendi sint Accentus Distinctivi, ampliùs indicabit Tab. I, vel II, secundum cujusque accentus classẽ dignitatis. Quod sic continuandum est per totum versum; & prodibit tandem universa illa accentuum facies, quæ collata deinde cum ipso Codicis Versu, examussim concordabit, valorem insuper, seu designatam per lineolas proportionem, quarumlibet distinctionum adjectam habens. Non quod Textum S. Hebræum à nobis accentibus seu distinctionibus instrui opus sit, (nam eos jam antè habet;) sed quod hæc demum ratione valorum, & sic proportio interpunctionum in membris sententiarum, infallibiliter argui seu demonstrari possit; dum à priori, Accentus Domini, seu majores & superiores, (praxi Biblica) disponunt Accentus minores & inferiores, (*iisque præcedanea sua infallibiliter subdistingunt;*) & hi pari vicissim ratione ut Domini, suos iterum inferiores: unde existunt summè ordinata sententiarum spacia.

(5) Ubique in toto Versu distinctivum aliquem Accentum præcedit vox conjunctionem requirens, (*quam manifestat notula Conj. eidem assignata è Reg. 1, 2,*) imponetur

netur ei iste Servus seu Accentus conjunctivus, quem eidem assignat Tab. I, vel II.

Exempla praxeos horum omnium, unà cum parallelis Scripturæ locis innumeris, singulum exemplum confirmantibus, adjiciuntur ad finem Reg. IV. *secundum Classes Tabularum.*

Absoluta sic ordinariæ & regulari accentuatione, eaque solide prius memoria impressa & confirmata, feliciter demum pergere licebit ad irregularia. Igitur

Caput IV. subordinat jam istis regularibus universam rationem **Anomaliarum in Libb. Profis**, certis conditionibus obtingentium: & quidem 3 Regulis; scil. **Regula 5ta** tradit anomalam Subdistinctivæ minoris pro servò aliquando ponendi, certis rationibus, citra servilem tamen conditionem; Inde porro **Regula 6ta IV. Membris**, tradit anomalam certorum Subdistinctivorum majorum, ponendorum pro minoribus, (& horum tunc pro servis, licet non planè servili conditione;) nec non Subdistinctivorum minorum repetendorum pro majoribus ponendis, (suis quoque conditionibus.) **Regula 7ma V. Membris** tradit anomalam peculiarem *Gereſchi*, & pro hóc (*subdistinctivum*) Alternantium aut Vicariorum; (suis item certis conditionibus,) nec non exempla Legatorum *Classe V, Tab. I.*

Instructuro igitur Versus Biblici accentuationem à priori, diligeuter observandæ sunt harum anomaliarum conditiones, prout planè plenèque in allegatis Regulis explicantur, & exemplis illustrantur, tum parallelis innumeris infallibiliter confirmantur: quamvis in paucis quibusdam facilioribus tam indifferens sit libertas, (*eadem manente distinctionis sensu & valore,*)

J. N. J.

INSTITVT. ACCENTUAT. HEBRÆÆ PRÆCOGNITA:

I. Elementaria,

de

Accentuum Figuris, Nominibus, & Officiorum gradibus; ratione usus distinctivi,

(Nam ratione usus Etymologici, de sede Accentuum vel in ultima vel penultima Syllabâ, nec non positi Accentus Euphonici Metheg, ut & de Syllabâ simplici & compositâ, agitur in doctrina Elementari Grammatices: è qua proinde hæc omnia merito supponuntur; nec enim ea cum hac Doctrina sunt confundenda.)

Accentus (A) in Libb. Profis, (quomodo dicuntur omnes præter Psalmos, Proverb. & Job. à cap. 3.)

(I) Distinguunt vocum & sententiarum spacia, diversa proportionem, pro diversis Classibus dignitatum, (de quibus conf. TAB. I.); suntque

Classe I.
2 Imperatores,

communiter
Pausæ dicti;
A.M.E.

— *Silluk* Imperator Summus & absolutus totius Versus Dominus, cum adjecto (:) *Soph Pausuk*, i. e. finis Versus.

— *Atbnaeb* Imperator Vicarius, Dominus per dimidiam Versus partem, (paribus ferè cum ipso Imperatore gaudens Subditis, quasi Imperii Vicariis.)

Classe

Classe II.
3 Reges,
 Imperatorum
 (ut Domino-
 rum) Subdi-
 stinctivi;

— *Sgolta* Subdistinctivus Rex maximus Ath-
 nachi.
 — *Sakeph Katon* Subdistinctivus Rex major; (pro
 quo in ditione unius tantum vocis venire Regem
 Alternantem (:) *Sakeph gadol*, V. Notas
 ad Tab. I. lit. (β.)
 — *Tipheba* Subdistinctivus Rex minor,

Classe III.
4 Duces,
 Regum (ut
 jam vicissim
 Dominorum)
 Subdistinctivi;

— *Rbbia* Subdistinctivus Dux major,
 — *Sarka*.
 — *Paschta*; (pro quo in ditione unius tantum vocis, certâ
 condit. poni Alternantem)
 — *Jtbibh*, V. Notas ad Tab. I. lit. (δ.)
 — *Tbhir*.
 Subdistinctivi
 Duces mino-
 res, parâ qui-
 dem dignitatis,
 at sub diversis
 Dominis; docen-
 te Tab. I. Class. III.

Classe IV.
4 Comites,
 Ducum (ut
 jam vicissim
 Dominorum)
 Subdistinctivi.

— *Paser* Subdistinctivus Comes maximus.
 — *Tlischba gdola* Subdistinctivus Comes ma-
 jor.
 — *Gerefeh* Subdistinctivus Comes minor; (pro
 quò certâ conditione poni Alternantem
 — *Grafchajim*, conf. Reg. 7, Memb. I, II.)
 — *Pfik Munachatus*, seu *Lgarne*, (virgula statio-
 naria inter voces, & composita cum prævio Mu-
 nach, Subdistinctivus Comes minimus.

Nota (1) Tres insuper in libb. Prosis, Singulares sunt Ac-
 centus Alternantes pro aliis; & occurrunt

1 *Pfik Schalscheleschatus* septies tantum pro *Rbbia*, { De quibus V.
 1 *Merca chpbula* quaterdecies tantum pro *Tbhir*; { Not. ad Tab. I.
 1 *Karnephara* sedecies tantum pro *Paser*, { lit. (s) (n) (x)
 B 3 (2) Omnes

(2) Omnes hæcenus recensiti Accentus Distinctivi, dicuntur quidem communi & vulgato nomine REGI: speciali nunc tamen titulo illi tantum REGES nobis dicendi fuere, qui Imperatoribus solum minores, Ducibus autem & reliquis omnibus majores sunt; discernendorum graduum & officiorum gratia.

(2) Conjungunt ordinarie & regulariter

7 Servi, (quot & quibus Do- minis ser- viant, osten- det TAB. I.)	—	Merca,	} Quomodo autem hi 6 Ministri, ir- regulariter (certis tamē conditioni- bus) sæpe fiant Subdistinguentes Vicarii aut Legati, in ditione Ducum aut Comitum, docebit Reg. 7. Memb. II. & TAB. I. Class. IV. & V.
	—	Munach,	
	—	Mabpach,	
	—	Darga,	
	—	Kadma,	
	—	Tlischbaktanna,	
	—	Jerach, reperitur tantum sedecies in libb. prolis an- te Karne phara, Conf. Not. ad Tab. I. lit. (x)	

(B) In Libb. Metricis seu מְטְרִיכִים, qui sunt מְטְרִיכִים

Psi'mi, מְטְרִיכִים שְׁלֹמֹה Proverbia Salomonis, & מְטְרִיכִים Job, non totus, sed a cap. 3 usque vers. 7. cap. ultimi: & vulgò sic *metrici* dicuntur, quamvis nullum metron Poëticum (nisi fortè ex accidente,) nec singularem Musicæ rationem contineant, (quod commentum refutatum vide in Vind. nostris, Parte II. Cap. II;) sed tantum sententiis & Versibus constant brevioribus, indeque alios in iis officiorum seu dignitatis gradus sortiuntur Accentus, & disparem à prosaica consecutionis rationem. In iis igitur

Accentus vel (1) distinguunt vocum & sententiarum spacia, diversà proportionem, pro diversis Classibus dignit. (de quibus conf. TAB. II;)

Classe I.

Classe I.	Imperator unus.	— <i>Silluk</i> summus & absolutus Dominus, claudens unâ cum <i>Soph Pasuk</i> (!) versum metricum.
	2 Reges,	— <i>Merca Mahpachatus</i> Subdistinctivus Rex major.
	Imperatoris istius Subdistinctivi,	— <i>Athnach</i> Subdistinctivus Rex minor.

Classe II. 4 Duces, Regum, (ut jam vicissim Dominorum) Subdistinctivi,	— <i>Rbbia Gereſchatus</i> Subdistinctivus Dux Domini <i>Silluki</i> , de quo constabit Reg. X. (pro quo certâ conditione obtingere Ducem Alternantem, — <i>Pfik Schalschelethatum</i> , V. Reg. X. Memb. I.
	— <i>Rbbia simplex</i> Subdistinctivus Dux major Dominorum <i>Merca Mahpachati</i> & <i>Athnachi</i> .
	— <i>Sarka</i> (semper in ultima vocis Litera ponendus, & hinc Postpositivus dictus,) Subdistinctivus Dux minor Domini <i>Merca Mahpachati</i> .
	— <i>Tiphcha</i> , (semper sub prima Litera ponendus, ante ejus vocalem, & hinc Anterior, seu Præpositivus dictus) Subdistinctivus Dux minor Domini <i>Athnachi</i> .

Classe III. 2 Comites, Ducû <i>Rbbia</i> , <i>Sarka</i> , & <i>Ti-</i> <i>phcha</i> , (ut jam vicissim Do- minorum) Sub- distinctivi,	— <i>Paſer</i> Subdistinctivus Comes major.
	(.) <i>Pfik</i> (virgula stationaria inter voces, & composita cum prævio <i>Kadma</i> vel <i>Mahpach</i> , h. m. — vel —; irregulariter etiam cum <i>Schalscheleth</i> , de quo constabit Reg. XI, Memb. II. β. excidente interdum virgulâ <i>Pfik</i> , & residuo tantum illo Ministrô compositionis, quod hic præbendū notandum) est Subdistinctivus

(2) Omnes hactenus recensiti Accentus Distinctivi, dicuntur quidem communi & vulgato nomine REGII: speciali nunc tamen titulo illi tantum REGES nobis dicendi fuere, qui Imperatoribus solum minores, Ducibus autem & reliquis omnibus majores sunt; discernendorum graduum & officiorum gratia.

(2) Conjungunt ordinarie & regulariter

7 Servi, (quot & quibus Do- minis ser- viant, osten- det TAB. I.)	—	Merca,	Quomodo autem hi 6 Ministri, ir- regulariter (certis tam conditioni- bus) saepe fiant Subdistinguentes Vicarii aut Legati, in ditione Ducum aut Comitum, docebit Reg. 7. Memb. II. & TAB. I. Class. IV. & V.
	—	Munach,	
	—	Mahpach,	
	—	Darga,	
	—	Kadma,	
	—	Tlischbaktanna,	
	—	Jerach, reperitur tantum sedecies in libb. profis ante Karne phara, Conf. Not. ad Tab. I. lit. (u)	

(B) In Libb. Metricis seu מְטְרִי, qui sunt מְטְרִי

פְּסִי'מִי, מְשִׁרֵי שְׁלֹכָה, Proverbia Salomonis, & מְשִׁרֵי יוֹב, Job, non totus, sed a cap. 3. usque vers. 7. cap. ultimi: & vulgo sic metrici dicuntur, quamvis nullum metron Poëticum (nisi forte ex accidente,) nec singularem Musicæ rationem contineant, (quod commentum refutatum vide in Vind. nostris, Parte II. Cap. II;) sed tantum sententiis & Versibus constant brevioribus, indeque alios in iis officiorum seu dignitatis gradus sortiuntur Accenti, & disparem à profaica consecutionis rationem. In iis igitur

Accentus vel (1) distinguunt vocum & sententiarum spacia, diversâ proportionem, pro diversis Classibus dignit. (de quibus conf. TAB. II;)

Classis I.

Classe I.	Imperator unus.	— <i>Silluk</i> summus & absolutus Dominus, claudens unâ cum <i>Soph Pasuk</i> (:) verſum metricum.
	2 Reges,	— <i>Merca Mahpachatus</i> Subdiſtinctivus Rex major.
	Imperatoris iſtius subdiſtinctivi,	— <i>Athnach</i> Subdiſtinctivus Rex minor.

Classe II. 4 Duces, Regum, (ut jam viciffim Dominorum) Subdiſtinctivi,	—	<i>Rbbia Gereſchatus</i> Subdiſtinctivus Dux Domini <i>Silluki</i> , de quo conſtabit Reg. X. (pro quo certâ conditione obtingere Ducem Alternantem, — <i>Pſik Schalſchelethatum</i> , V. Reg. X. Memb. I.
	—	<i>Rbbia ſimplex</i> Subdiſtinctivus Dux major Dominorum <i>Merca Mahpachati</i> & <i>Athnachi</i> .
	—	<i>Sarka</i> (ſemper in ultima vocis Litera ponendus, & hinc Poſtpoſitivus dictus,) Subdiſtinctivus Dux minor Domini <i>Merca Mahpachati</i> .
	—	<i>Tiphcha</i> , (ſemper ſub prima Litera ponendus, ante ejus vocalem, & hinc Anterior, ſeu Præpoſitivus dictus) Subdiſtinctivus Dux minor Domini <i>Athnachi</i> .

Classe III. 2 Comites, Ducû <i>Rbbie</i> , <i>Sarka</i> , & <i>Ti-</i> <i>phche</i> , (ut jam viciffim Do- minorû) Sub- diſtinctivi,	—	<i>Paſer</i> Subdiſtinctivus Comes major.
	(.)	<i>Pſik</i> (virgula ſtationaria inter voces, & compoſita cum prævio <i>Kadma</i> vel <i>Mahpach</i> , h. m. — vel —; irregulariter etiam cum <i>Schalſcheleth</i> , de quo conſtabit Reg. XI, Memb. II. β. excidente interdum virgulâ <i>Pſik</i> , & reliquò tantum illò Miniſtro compoſitionis, quod hic præbè notandum) eſt Subdiſtinctivus

Comes minor eorumdem Dominorum, sæpe tamen etiam Domini
Siluki (de quo V. Reg. 10. Memb. I.) nec non Domini *Paseri*, (de quo V.
 Tab. II. fine)

(2) Conjungunt ordinariè & regulariter.

7 Servi,
 (quot & qui-
 bus Dominis
 serviant,
 ostendet Tab.
 II.)

— Merca.

— Munach inferior,
 vel — superior

— Mahpach.

— Kadma, qui rariùs
 hic obtingit actu
 servus, de quo Reg.
 10. Memb. II, si-
 ne, & Memb. III.
 n. 1. β.

— Tiphcha non anterior,

(sic potius dicendus, quàm posterior vel postposi-
 tus, cum non occupet necessariò ultimam
 Literam, sed tantum non primam, vel si hanc
 propter tonum, non tamen ante ejus vocalem
 ponitur, de quo conf. Reg. 10,

— Jerach.

— Conseruus Sarka. Creberrimè enim Servus (ו)
 Mahpach, interdum (') Merca, præmittunt

sibi in eadem voce, (conseruum quasi) — Sarkam; hæc nim.
 conditione, si ante tonum vocis sit Litera cum vocali longâ,
 vel longæ vicaria, ut Job. 20, 27. וְיָחִיד; sic Psal. 10, 3. & c. וְיָחִיד;
 quæ compositio horum Accentuum etiam contingit duabus
 vocibus, habentibus copulam Makkaph, vel expressam vel sub-
 intellectam, ut Psal. 49, 14, וְיָחִיד בְּמִשְׁכָּנֵי יִשְׂרָאֵל & dominabuntur
 iis iusti. Psal. 62, 8. בְּקִרְבֵּי בְּרֵי יִשְׂרָאֵל sperate in ipso omni-
 tempore populi. Pariter cum — Merca Servus, ut Psal. 18, 20, בְּיָמֵינוּ
 quia

quia delectatur me, (retractò Accentu scē. Reg. 10, Memb. II. Grammat. nost.) In quibus & similibus Sarka nequaquam est distinctivus, quamvis in ultima litera positus, (quod facile probabis consecutio Tab II,) sed est conservus Mahpachi vel Mercæ, quod hic probè notandum. At nunquam fit illa Sarkæ conservi compositio cum Mahpach, si hic obtingat ante Rbhiam Dominum duarum tantum vocum, ut Psal. 56. v. 7. Psal. 10. v. 2. Psal. 17. 13. Psal. 8. 1. Job. 24. 19. &c. conf. Tab. II. Classsem Rbbiz.

NB. (1) Undecim seqq. Accentus, solis Libb. profis usitati, in Metricis non occurrunt, $\overset{\wedge}{\underset{\cdot}{\text{—}}}$ (Pascha) $\overset{\circ}{\text{—}}$, $\overset{\circ}{\underset{\cdot}{\text{—}}}$, $\overset{\circ}{\underset{\cdot}{\text{—}}}$ (Jsbibb) $\overset{\circ}{\text{—}}$ simplex & $\overset{\circ}{\underset{\cdot}{\text{—}}}$ Grascbajim.

(2) Quæ in Ledebuhrii Catena, minutor hic graduum seu officiorum partitio inter Accentus, titulo Dynastarum & Toparcharum, (locò nostrorum Ducum & Comitum,) facta est, ea parum conueniens videtur; quandoquidem talium Dignitatum seu Titulorum assignatio longè obscurior & incertior est, quàm ut Accentuum horum distinctissimi gradus iis sat evidenter discerni possint. Contrà, Ministrorum, Vicariatuum sæpè aut Legationem pro Dominis obeuntium, & sic omnino distinctivà tunc potestate pollentium, peculiare Dignitates (& Tituli Vicariorum aut Legatorum, in illà distributione officiorum, prorsus ibidem negliguntur, non sine magno horum præiudicio.

Annotationes,

Quibus explicantur Terminî quidam, ad faciliorem & certiorum Regularum intellectum.

Annot. (1) Initium numerandi ordines vocum & Accentuum, procedit à sinistram versus dextram, adeoque à fine Versus ad ejus principium: quod consecutionis ratio sic requirit; quia Silluk fini Versus insidens, ut positum sic numero est primus. Hinc rat. lect. ANTEPONI, PRÆCEDERE, seu PRÆMITTI dicuntur Voces (& Accentus,) quæ à dextris sunt; SEQUI autem seu POSTPONI, quæ ad sinistram, quia legenti posteriores obveniunt. At contrà PRIMA seu PRIOR numero vox (& Accentus) dicitur quæ à sinistram est, SECUN-

C

SECUN-

est per num. 2. cumque idem sapius etiam repeti sic possit, (quoties nimirum perfectior adhuc seu major præcedit subdistinctionis sedes,) hinc semper tunc remotior (repetitorum) à Domino, plus seu perfectius, propinquior eidem, tantò minus distinguit. (*Si autem non adsit ejusmodi alia adhuc major subdistinctio præcedens, omittitur tunc quoque illa repetitio Subdistinctio majoris.*)

(4) His sic ordinatis & absolutis, de novo, eadem ratione (*ut hætenus ostensum,*) reliquæ etiam quotquot in Versu adhuc supersunt Novæ Ditiones, sunt instruendæ, (*ubique nimirum sub istis hætenus positis accentibus quibusvis, iterum obtingunt alia subdistinctiones, tum proxima minor (aliquo jam posito,) tum præcedens major (hoc minore,) quas semper prædet virgularum numerus, è Cap. II. præfixitus & adjectus:*) & qui tunc istis quoque reliquis sedibus imponendi sint Accentus Distinctivi, ampliùs indicabit Tab. I, vel II, secundum cujusque accentus classem dignitatis. Quod sic continuandum est per totum versum; & prodibit tandem universa illa accentuum facies, quæ collata deinde cum ipso Codicis Versu, examissim concordabit, valorem insuper, seu designatam per lineolas proportionem, quarumlibet distinctionum adjectam habens. Non quod Textum S. Hebræum à nobis accentibus seu distinctionibus instrui opus sit, (nam eos jam antè habet;) sed quod hæc demum ratione valor eorum, & sic proportio interpunctionum in membris sententiarum, infallibiliter argui seu demonstrari possit; dum à priori, Accentus Domini, seu majores & superiores, (praxi Biblica) disponunt Accentus minores & inferiores, (*isque præcedanea sua infallibiliter subdistinguunt;*) & hi pari vicissim ratione ut Domini, suos iterum inferiores; unde existunt summè ordinata sententiarum spacia.

(5) Ubique in toto Versu distinctivum aliquem Accentum præcedit vox conjunctionem requirens, (*quam manifestat notula Conj. eidem assignata è Reg. 1, 2,*) imponitur

netur ei iste Servus seu Accentus conjunctivus, quem eidem assignat Tab. I, vel II.

Exempla praxeos horum omnium, unà cum parallelis Scripturæ locis innumeris, singulum exemplum confirmantibus, adjiciuntur ad finem Reg. IV. *secundum Classes Tabularum.*

Absoluta sic ordinaria & regulari accentuatione, eaque solide prius memorie impressa & confirmata, feliciter demum pergerè licebit ad irregularia. Igitur

Caput IV. subordinat jam istis regularibus universam rationem **Anomaliarum in Libb. Prosis**, certis conditionibus obringentium: & quidem 3 Regulis; scil. **Regula 5ta** tradit anomaliam Subdistinctivi minoris pro servò aliquando ponendi, certis rationibus, citra servilem tamen conditionem; Inde quorò **Regula 6ta IV. Membris**, tradit anomaliam certorum Subdistinctivorum majorum, ponendorum pro minoribus, (& horum tunc pro servis, licet non planè servili conditione;) nec non Subdistinctivorum minorum repetendorum pro majoribus ponendis, (suis quoque conditionibus.) **Regula 7ma V. Membris** tradit anomaliam peculiarem *Gereſchi*, & pro hoc (*subdistinctivum*) Alternantium aut Vicariorum, (suis item certis conditionibus,) nec non exempla Legatorum à *Classe V, Tab. I.*

Instructuro igitur Versus Biblici accentuationem à priori, diligeuter observandæ sunt harum anomaliarum conditiones, prout planè plenèque in allegatis Regulis explicantur, & exemplis illustrantur, tum parallelis innumeris infallibiliter confirmantur: quamvis in paucis quibusdam facilioribus tam indifferens sit libertas, (*eodem manente distinctionis sensu & valore,*)

lore,) ut ipsa praxi Biblicâ, promiscuè obtineant: prout in ipsò etiam idiomate Hebræo, ut & aliarum Linguarum, sæpe ejusmodi anomalix liberæ & indifferentes obtingunt, ob quas tamen, uti imperfectio aut incertitudo Linguis nulla impingitur, ita etiam Accentuum doctrinæ, ea nequaquam ob id affingi debet. Tùm verò expressiones Emphasium, modò per transpositionem Terminum distinctivi, (*de qua Reg. 13,*) modò per aliam anomaliam, minimè ab Accentuatore in Scripturam inferri, sed potiùs ex eâ prudenter, secundum principia hujus Doctrinæ, adverti & demonstrari possunt & debent, uti evidenti ubique signò demonstrationis, sic summâ utique voluptate admirandi profundioris sensus & reconditæ sententiæ, aliâ atque alia accentuationis formâ se exercentis.

Tandem anomaliam prosaicam claudit **Regula 8va**, de singulari ratione vocis **וְנָן** in Libb. prosis.

Caput V, pari modò monstrat universam rationem **Anomaliarum**, suis legibus obtingentium, in **וְנָן** seu **Libb. Metricis**, puta *Psal. Prov. & Job. à Cap. 3, usque vers. 7 Cap. ult.* tribus itidem Regulis, scil. **Regula 9na**, *V. Membris*, tradit anomaliam Subdistinctivorum quandoque pro servis ponendorum, certis rationibus, at citra servilem conditionem. **Regula 10ma**, *III. Membris*, tradit anomaliam Subdistinctivorum proximè ante Silluk Metricum ponendorum. **Regula 11ma**, *V. Membris*, tradit anomaliam certorum Subdistinctivorum majorum pro minoribus, (aut pro his Ministrorum subdistinguentium;) sub Dominis *Merca composito, Athnacho, Rbbiâ, Sarka, Metricis*,

Tandem Anomaliam Metricam claudit **Regula 12ma**,
de

de Titulis Psalmorum, & singulari ratione vocis פֶּה in Libb.
פֶּה.

Caput VI subjungit Singulariora quædam, tam
in Libb. profis, quam in פֶּה; 2bus Regulis: scilicet **Regula**
13tia, tradit anomaliam transpositionis Terminum Distinctivi, suâ
item lege & conditione. **Regula 14ta**, tradit anomaliam
substitutionis quorundam Accentuum Tonicorum pro Euphonicis
Metheg. Denique subjungitur **Regula 15ta**, de singulari
accentuatione geminâ Decalogi, quænam ejus verior sit ratio.

Hanc *Instructionem Accentuationis*, excipiunt *Vindiciæ*
præcipuè susceptæ pro Accentuum Divina & authenticâ origine,
& hinc ministerio infallibili, quod præstant designandis S. Hebrææ
Scripturæ distinctionibus; ejus in redarguendis Interpretum
passim erroribus, & asserendis veris Scripturæ sensibus,
maxima deinceps patebit tum evidentia, tum
necessitas.

J. N. J.

INSTITVT. ACCENTUAT. HEBRÆÆ PRÆCOGNITA:

I. Elementaria,

de

Accentuum Figuris, Nominibus, & Officiorum gradibus, ratione usus distinctivi,

(Nam ratione usus Etymologici, de sede Accentuum vel in ultima vel penultima Syllabâ, nec non positu Accentus Euphonici Metreg, ut & de Syllabâ simplici & compositâ, agitur in doctrina Elementari Grammatices: & qua proinde hac omnia meritis supponuntur; nec enim ea cum hac Doctrina sunt confundenda.)

Accentus (A) in Libb. Profis, (quomodo dicuntur omnes præter Psalmos, Proverb. & Job. à cap. 3.)

(I) Distinguunt vocum & sententiarum spacia, diuersâ proportionem, pro diuersis Classibus dignitatum, (de quibus conf. TAB. I.); suntque

Classe I.
2 Imperatores,

communiter
Pausa dicti;
A.M.E.

— *Silluk* Imperator Summus & absolutus totius Versus Dominus, cum adjecto (:) *Soph Pafuk*, i. e. finis Versus.

— *Athnach* Imperator Vicarius, Dominus per dimidiam Versus partem, (paribus ferè cum ipso Imperatore gaudens Subditis, quasi Imperiis Vicariis.)

Classe

Classe II.
3 Reges,
Imperatorum
(ut Dominorum)
Subdistinctivi;

- *Sgolta* Subdistinctivus Rex maximus Ath-nachi.
- *Sakeph Katon* Subdistinctivus Rex major; (pro quo in ditione unius tantum vocis venire Regem Alternantem (:)) *Sakephgadol*, V. *Notas ad Tab. I. lit. (β.)*
- *Tiphcha* Subdistinctivus Rex minor,

Classe III.
4 Duces,
Regum (ut jam vicissim Dominorum)
Subdistinctivi;

- *Rbbia* Subdistinctivus Dux major,
 - *Sarka*.
 - *Paschba*; (pro quo in ditione unius tantum vocis, certâ condit. poni Alternantem) *Jehibh*, V. *Notas ad Tab. I. lit. (δ.)*
 - *Tbhir*.
- Subdistinctivi
Duces minores, parâ dignitatis, at sub diversis Dominis; docente Tab. I. Classe III.

Classe IV.
4 Comites,
Ducum (ut jam vicissim Dominorum)
Subdistinctivi.

- *Paser* Subdistinctivus Comes maximus.
- *Tlischa gdola* Subdistinctivus Comes major.
- *Geresib* Subdistinctivus Comes minor; (pro quo certâ conditione poni Alternantem)
- *Graschajim*, conf. Reg. 7, Memb. I, II.)
- *Psik Munachatus*, seu *Lgarne*, (virgula stationary inter voces, & composita cum prædio *Munach*, Subdistinctivus Comes minimus.

Nota (1) Tres insuper in libb. Prosis, Singulares sunt Accensus Alternantes pro aliis; & occurrunt

Psik Schalsebetebatus septies tantum pro *Rbbia*,
Merca chpbula quaterdecies tantum pro *Tbhir*,
Karnephara sedecies tantum pro *Paser*,

{ De quibus V.
Not. ad Tab. I.
lit. (α) (γ) (κ)

(2) Omnes hæcenus recensiti Accentus Distinctivi, dicuntur quidem communi & vulgato nomine REGII: speciali nunc tamen titulo illi tantum REGES nobis dicendi fuere, qui Imperatoribus solum minores, Ducibus autem & reliquis omnibus majores sunt; discernendorum graduum & officiorum gratia,

(2) Conjungunt ordinarie & regulariter

7 Servi, (quot & quibus Do- minis ser- viant, osten- det TAB. I.)	—	Merca,	{	<i>Quomodo autem hi 6 Ministri, ir- regulariter (certis tamē conditioni- bus) sæpe fiant Subdistinguentes Vicarii aut Legati, in ditione Ducum aut Comitum, docebit Reg. 7. Memb. II. & TAB. I. Class. IV. & V.</i>
	—	Munach,		
	—	Mabpach,		
	—	Darga,		
	—	Kadma,		
	—	Tlischaktanna,		
	—	Jerach, reperitur tantum sedecies in libb. prolis ante Karne phara, Conf. Not. ad Tab. I. lit. (x)		

(B) In Libb. Metricis seu מְטְרִיכִים, qui sunt

Psi'mi, מְשִׁירֵי שְׁלֹחַ Proverbia Salomonis, & מְשִׁירֵי Job, non totus, sed a cap. 3 usque vers. 7. cap. ultimi: & vulgò sic *metrici* dicuntur, quamvis nullum metron Poëticum (nisi fortè ex accidente,) nec singularem Musicæ rationem contineant; (quod commentum refutatum vide in Vind. nostris, Parte II. Cap. II;) sed tantum sententiis & Versibus constant brevioribus, indeque alios in iis officiorum seu dignitatis gradus fortiuntur Accentus, & disparem à prosaica consecutionis rationem. In iis igitur

Accentus vel (1) distinguunt vocum & sententiarum spacia, diversà proportionem, pro diversis Classibus dignit. (de quibus conf. TAB. II;)

Class. I.

Classe I.	Imperator unus.	— <i>Silluk</i> summus & absolutus Dominus, claudens unà cum <i>Soph Pafuk</i> (:) versum metricum.
	2 Reges,	— <i>Merca Mahpachatus</i> Subdistinctivus Rex major.
	Imperatoris istius subdistinctivi,	— <i>Athnach</i> Subdistinctivus Rex minor.

Classe II. 4 Duces, Regum, (ut jam vicissim Dominorum) Subdistinctivi,	— <i>Rbbia Gereſchatus</i> Subdistinctivus Dux Domini <i>Silluki</i> , de quo constabit Reg. X. (pro quo certà conditione obtingere Ducem Alternantem, — <i>Pfik Schalschelethatum</i> , V. Reg. X. Memb. I.
	— <i>Rbbia simplex</i> Subdistinctivus Dux major Dominorum <i>Merca Mahpachati</i> & <i>Athnachi</i> .
	— <i>Sarka</i> (semper in ultima vocis Litera ponendus, & hinc Postpositivus dictus,) Subdistinctivus Dux minor Domini <i>Merca Mahpachati</i> .
	— <i>Tiphcha</i> , (semper sub prima Litera ponendus, ante ejus vocalem, & hinc Anterior, seu Præpositivus dictus) Subdistinctivus Dux minor Domini <i>Athnachi</i> .

Classe III.	— <i>Paser</i> Subdistinctivus Comes major.
2 Comites, Ducū <i>Rbbia</i> , <i>Sarka</i> , & <i>Ti-</i> <i>phcha</i> , (ut jam vicissim Do- minorū) Sub- distinctivi,	(.) <i>Pfik</i> (virgula stationaria inter voces, & composita cum prævio <i>Kadma</i> vel <i>Mahpach</i> , h. m. — vel —; irregulariter etiam cum <i>Schalscheleth</i> , de quo constabit Reg. XI, Memb. II. β. excidente interdum virgula <i>Pfik</i> , & residuo tantum illò Ministrò compositionis, quod hic probe notandum) est Subdistinctivus

Comes minor eorumdem Dominorum, sæpe tamen etiam Domini
Siluki (de quo V. Reg. 10. Memb. I.) nec non Domini *Paseri*, (de quo V.
 Tab. II. fine)

(2) Conjungunt ordinariè & regulariter

7 Servi,
 (quat & qui-
 bus Dominis
 serviant,
 ostendet Tab.
 II.)

- Merca.
- *Munach* inferior,
 vel $\hat{=}$ superior
- *Mahpach*.
- *Kadma*, qui rariùs
 hic obtingit actu
 servus, de quo Reg.
 10. Memb. II, fi-
 ne, & Memb. III.
 n. 1. β.
- *Tiphcha* non anterior,
 (sic potius dicendus, quàm *posterior* vel *postposi-
 tivus*, cum non occupet necessariò ultimam
 Literam, sed tantum non primam, vel si hanc
 propter tonum, non tamen ante ejus vocalem
 ponitur, de quo *conf.* Reg. 10.
- *Jerach*.
- *Conservus Sarka*. Creberrimè enim *Servus* (')
Mahpach, interdum (') *Merca*, præmittunt

Quomodo autem hi 5 Mi-
 nistri, irregulariter, (cer-
 tis tamen conoitionibus,)
 fiant sæpè Subdistin-
 guentes Vicarii aut
 Legati, docebunt inf.
 Reg. X. & XI.

sibi in eadem voce, (conservum quasi) $\hat{=}$ *Sarkam*; hac nim.
 conditione, si ante tonum vocis sit Litera cum vocali longâ,
 vel longæ vicaria, ut *Job*. 20, 27. יְהוָה ; sic *Psal.* 10, 3. & 5. נָעַץ ;
 quæ compositio horum Accentuum etiam contingit duabus
 vocibus, habentibus copulam *Makkaph*, vel expressam vel sub-
 intellectam, ut *Psal.* 49, 14, $\text{יְהוָה בְּמִשְׁכָּנֵהוּ}$ & *dominabuntur*
iis justis, *Psal.* 62, 8. $\text{בְּיָמֵינוּ בְּכָל־עֵת}$ *sperate in ipso omni-*
tempore populi. Pariter cum $\hat{=}$ *Merca* *Servus*, ut *Psal.* 18, 20. בִּי הָבָה
 quia

SECUNDA VERÒ seu POSTERIOR numerò, quæ ad dextram. Unde, vox numerò posterior, præcedit lectione priorem numerò; & contrà, vox numerò prior (scil. quæ ad sinistram est,) sequitur lectione posteriorem numerò (seu quæ ad dextram est:) nam à sinistra (ubi finis Versus est,) semper numerandi fit initium. (*Exempla abunde suppediabit Reg. 2.*) Sedulò autem observanda est hæc Accentuum & vocum ordines putandi ratio, ut uniformi semper loquendi modò, eadem etiam ubique sit intelligendi facilitas.

Annot. (2) Terminus (SUBDISTINCTIVI,) in hac *Instit. Accent.* nobis non notat præcisè, idem quod *parum distinguens* generatim, sed tantum MINUS DISTINGUENS DOMINO suo, etiam si hoc ipsum sit notabili valore plerumque præstet talis Subdistinctivus; utpote, qui respectu præcedentium ipsi vicissim subjectarum ditionum, de nuò fit Dominus, & suos iterum habet Subdistinctivos parvis vicissim conditionis. Omnes igitur Accentus Regii seu Distinctivi, præter *Silluk* & *Athnach*, simul respectu suorum Dominorum sunt Subdistinctivi, & resp. præcedentium minorum ditionum vicissim fieri possunt Domini; quod sat evidenter monstrant Tabb. & *Exempla* ad finem Reg. 4. Imò ipse etiam *Athnach* seu Vicarius Imperii, Absoluto Imperatori *Silluko* subordinatus est, licet tamen majori ἀντιπροσώπῳ, quàm ulli alii Subdistinctivi: qualis dignitas tamen (*Silluko* proxima) in *NON* seu Metricis, non *Athnacho*, sed *Merca Mabbachato* competit, ut patet TAB. II, & Reg. 4; Memb. II.

Annot. (3) DITIO, aliis TERRITORIUM vel *Ineism* dictum, est tractus vocum, commodò sensu ordinatus ad certum Distinctivum Accentum. Cæterum dividenda Ditio quæcunque, *divisionis* suæ *αὐπλοῦ* non investigat è numerò seu pluralitate vocum (adeoque, extensivè;) sed ex perfectiori absolutione sensus, seu intensivè; v. gr. divisio Versus non præcisè fit in medio vocum, pari utrimque numerò divisarum, sed ubi absolutior intra versum terminatur sensus; de quo conf. Reg. 4, Memb. II; & sic consequenter in aliis, ut passim patebit.

Est autem DITIO Dominorum, vel MEDIATA, vel IMMEDIATA; atque hæc iterum vel ANGSTIOR vel LATIOR, (α) Di-

(α) DITIO IMMEDIATA ANGUSTIOR seu MINIMA est, quando Distinctivus aliquis non nisi 2 vocum fit Dominus; dum non nisi unicam ante se habet vocem sibi conjungendam per servum, (vel hujus loco, irregulariter Subdistinctivum minorem, *sec. anomaliam Cap. IV & V.*) Quod etiam referenda est ditio unius tantum vocis, cui insidet Accentus Distinctivus citra prævium servum. (*Exempla inf. passim patebunt.*) Ceterum nunquam in toto Hebræo codice occurrere ditionem, in qua duo saltem (necum plures) actus servi seu conjungentes Accentus immediate se consequantur; sed semper concurrentium duorum servorum, alterutrum necessario fungi vel Vicariatu vel Legatione; & sic Subdistinctivâ potestate locò Regiorum Accentuum; at adeo nunquam plures unâ seu singulâ voce continuo actus junguntur sequenti, *inf. constabit in Præcogn. Axiomat. imprimis verò Reg. 2, Memb. II. & Reg. 7, & 10.*

(β) DITIO IMMEDIATA LATIOR EST, quando Distinctivus aliquis fit Dominus plurium vocum, & sic sortitur certos Subdistinctivos vel unum tantum, (minorem tunc, vel hujus loco minimum, *de quo inf. suis locis*;) vel & alterum insuper, majorem tunc, (sive semel tantum ponendum, sive sæpius adhuc repetendum, *quod docebunt Tabula, & Regula 3, atque Exempla præcos Reg. 41 & 2;*) & per hos Subdistinctivos suos moderatur præcedentia sententiarum spacia. Talium igitur ditionum Domini possunt fieri omnes omnino Accentus Regii seu Distinctivi: quandoquidem secundum Classes suas dignitatum, unusquisque Distinctivus ut Dominus, binos possidet Subdistinctivos, (*si non Regios semper, tamen horum Vicarios aut Legatos ministros*;) (1) minorem, minori (semper proximâ ante Dominum, aut in secunda aut in tertiâ ab eo voce, *sec. Reg. 1, 2,*) subdistinctionis sedi imponendum; (2) majorem, præcedenti majori subdistinctionis sedi, (*præfixa per Reg. 2, & 3,*) imponendum: interfertis, ubicunque vox conjungenda datur, servis seu conjunctivis Accentibus cuilibet Distinctivo propriis, ut monstrant Tabb. (*Solum tamen Psik metricum carere omni Subdistinctivo, docebit Tab. II, fine.*)

C 2

(γ) Di-

(γ) DITIO MEDIATA est, quam distinctivus aliquis possidet ut Dominus mediatas, dum non solum in proprios suos Subdistinctivos immediatè sibi jus vindicat, sed etiam mediatè in horum (vicissim Dominorum) præcedaneos Subdistinctivos unum pluresve, cum ipsorum itidem Servis: adeò ut semper Subdistinctivi, alicujus Domini minoris, pariter sint subjecti Domino majori, (dum minus utroque Domino subdistingunt,) verum isti jure immediatò, huic jure mediatò: *qua omnia latius patebunt in ipsis Tab.*

Annot. 4. Voces non habentes ante tonum syllabam vel non plures unà, dicuntur (unò terminò) LABORANTES. In tali autem Syllabarum determinandà quantitate, rectè tenenda sunt Præcepta Grammaticæ nos. imprimis Cap. I. Speciatim hic insuper de Schva notandum, quod licet ratione lectionis aut Etyimologiæ, nullum Schva efficiat syllabam, nihilominus hic (in Accentuum ratione,) Schva mobile (sive simplex sive compositum) post vocalem longam censeatur constituere syllabam; v. g. *לְחַיֵּה* hic censeatur trisyllabum, quamvis reverà alias sit bisyllabum. *Exempla inf. passim occurrunt, præcipue Reg. 10.* Contrà, quandoquidem concisi Schva compositi (sec. Reg. 4. Gramm.) residuum punctum primarium, stat pro Schva simplici, hinc eadem tunc vocis quantitas (in Accentuum ratione,) æstimatur, ac si ipsum Schva simplex mansisset; v. g. *לְחַיֵּה* (pro *לְחַיֵּה*), in Accentuum doctrinà censeatur bisyllabum, licet aliàs reverà sit trisyllabum. Sic. Psal. 119, v. 175. *vox Sillukkata לְחַיֵּה censeatur laborans, quasi לְחַיֵּה, quod patebit conferenti inf. Reg. 9, Memb. I.* Pariter Particula *לְ* pro *לְ*, (de qua V. Gramm. Reg. 18, Memb. IV,) non facit peculiarem syllabam simplicem, sed unà cum sequente literà syllabam compositam; v. g. Psal. 119, v. 127, *vox Sillukkata לְחַיֵּה est laborans; dum unam tantum ante tonum syllabam habet, conf. inf. Reg. 9, Memb. I.*

Annot. 5. Observandum hic quoque, quod voces per Makph copulatæ habeantur pro unà, & sic semper scribendæ sint, in Accentatione à priori instituendâ. Contrà, si aliqua vox accipi-

piat Accentum Tonicum pro Euphonico Metheg, habetur illa una pro duabus, & tali tunc ratione Accentuatio instituitur, de qua plura constabunt Reg. 14, inf.

II. Axiomatica.

Cum præcipua rectæ interpretationis ratio consistat in legitima observatione distinctorum S. Hebrææ Scr. sensuum, hanc autem infallibiliter exhibeat Accentuum Analysis seu illatio ex iis sensibus à posteriori, (prout hujus vicissim certitudo, per synthesein seu documenta à priori, totò hóc Tractatu demonstratur:) diligenter in hanc rem tenenda erunt seqq. V Axiomata universalia, perpetua, & infallibilia, ipsa siquidem præxi Biblicâ per inductionem Exemplorum universalem, sat evidenter jam hóc opere comprobata; quæ proinde nunquam violare sine manifesto errore potuit aut potest Scripturæ interpres, toties committens fallaciam compositionis & divisionis, quoties in aliquem horum Canonum deliquerit. Quale (citra Accentuum observationem) errandi periculum, licet non æque fonticum ubique appareat, dum vel conjecturæ probabili sensus, ipsa sæpe favet vocum junctura & parallelismus sensualis: nihilominus, uti nihil planè in Script. divina pro levi habendum, imò sec. D. Bernhardi effatum, nimis vile hoc foret de ea sentire; ita sat graves omnino Interpretum errores (ob neglectos Accentus,) passim etiam per omnes Scripturæ libros evinci possunt, (prout de compluribus Script. locis id arguent Vindicia nostra, Parte II, Cap. I,) dum dubiis sæpe opinionibus circa interstinguendas voces aut sententias colluctantes, in Versionibus suis *dis. N. g. παρὸν* differunt; aut si vel maximè veram sæpe sensuum interpunctionem, quoad *τὸ δὲ* rectè assequantur, tamen *τὸ διότι* seu rationem certam, hujus aut illius compositionis aut divisionis, citra Accentuum ministerium reddere, hautquaquam possunt: (nam quædā *οὐκ* Quia textus & analogia fidei, licet bona aliàs, non tamen solitarie hic sufficientia media sint, probabi-

tur in Vindictis n. 58. Part. I. imprimis Cap. III. Sect. 2. ubi de omnium Scripturæ punctorum necessitate; & Parte II, ubi speciatim de Accentibus.) Sit igitur

Axioma I. Omnis Accentus Regius semper & ubique distinguit, non tamen eodem (idem) ubique effectu seu valore, sed maxime dispari, nim. pro quantitate sedis distinctionum, quam ex consecutione quilibet occupare necesse habet.

Hoc Axioma omnium primum constituere placuit, quia hoc ipsum primum est offendiculum, in quod plerique scrutatores Accentuum ita impegere, ut ab eo quasi in limine lapsu, inauspicatum gressum reducere coacti sint. Duæ autem falsæ persuasiones præcipuè circa hunc Canonem ipsos frustrarunt:

(1) *Quod putarint, Accentus Regios seu Distinctivos, nullam planè in iis locis distinguendi potestatem exercere, in quibus ob intimiorum cum seq. voce combinationem, potius conjunctivum Accentum obtinere debuissent, ipsis visum fuit: qualia innumera exempla inf. sup. peditabit Reg. 2, Memb. II, III, IV, & V. tum Reg. 6, è lib. profis, & Reg. 9, ex lib. NON seu Metricis; (ubi docebitur, quibus certis conditionibus, & quali tunc valore, Distinctivi aliquando extraordinarie ponendi sint pro ordinariis conjunctivis.)*

Verum hoc ἀντίκλιον haut dubie evitaturi fuissent indagatores Accentuum, nec confusam inde statim, fortuitam, & incertam, Accentuum rationem essent criminati, si non magistralem censuram, citius, quàm auditum disciplinæ, ad sanctiorem hunc Characterem Hebræo-distinctivum attulissent; (quam tamen reverentiam abs se impetrare debuerat sanctissimæ originariæ Scripturæ autoritas.) Neque enim tam vulgarem saltem & perfunctoriam discretionem sensuum, in S. Hebræa Scriptura adhibitam à Spiritu S., qualem in levioribus quibusvis argumentis, à profanis Scriptoribus, ominari aut persuadere sibi facile debuissent; sic non induxisset eos error, horum modulò illa metiri. Nam licet communis illa, profana Scri-

pta

pta interpungendi ratio, solis constans *Commate, Colo, Semicolo, & Puncto*, nesciat tam accuratas & minutas (etiam ad Emphasium notas, aliisque de causis,) subdistinctiunculas, (imò & Novi Testam. Textus Græcus his careat; *quam objectionem diluemus in Vindic. Part. II. Cap. II.*) Nihilominus tamen S. Hebræa Scriptura eas servat ad miraculum fere; adeò ut nunquam per universum Codicem Hebræum, plures unâ seu singulâ voce continuo actu jungantur sequenti; sed altera duarum necessario semper rursus sit subdistincta, (si non Regio ubique Accentu, attamen Ministrò Vicariò aut Legatò, tantundem pro Regio tunc subdistinguente,) sine ullâ usquam exceptione, ut toto hoc Tract. probabitur: (quamvis distinctivi plures se continue queant consequi.) Per hanc igitur accuratiorem & solis Hebræis propriam distinguendi rationem, cum aliter fieri hautquaquam possit, quin, obtingentibus sæpe inter plures voces continuatis constructionibus Grammaticis seu nexibus Syntacticis, (quales conferre licet, Reg. 2, Memb. II, III, IV, V; quibus igitur semper continuus nexus per Accentus conjunctivos merito convenisset, nisi per hoc minutissime subdistinguendi Principium, certis suis legibus iterum disjungendi forent per Accentus distincti,) valde exiguis instabilibus nobis videatur subdistinctiunculæ modus aut ratio: veruntamen, cum Spiritui S. Accentuum non minus quam Literarum & Vocalium Auctori. (*quod Vindicis nostris satis evictum putamus*), sic placuerit, utique HAUT PRO LEVI AUT NULLO haberi debet, quod nostris conceptibus fortè non satis crassum videri queat: sed sanctè potius admiranda, imò gratè agnoscenda & deprædicanda est, tam certa, & minutatim interfecta, summanèque æquabili hinc proportionè ordinata, sensuum divinarum discretio; quâ omnem ambiguitatis ansam, ac dubiam vocum aut sententiarum juncturam, Accentuum ministeriò, tam studiosè præcavere voluit Spiritus S., ut non sine summanâ voluntate, adeò perspicui, dilucidi, suisque Emphasibus expressi, sensus S. Script. Hebrææ, sec. hanc uniformem distinguendi legem, observentur, imò ultro se offerant, qui aliàs sine Accentibus, difficili & incipiti conjectura forent perquirèndi ac divinand; quin

quin etiam rectè aliquando animadversum, non tamen tam certo & evidenter sine iis fuissent demonstrandi: ut adeò non immerito R. Calonymus in Lib. de Accent. de iis pronunciaverit, qui bos rectè intelligeret, non egeret expositione alia: & Dn. D. Helvicus, in Instit. Ling. Hebr. §. 347. *Jucundissimum est, omnium omnino Accentuum naturam nosse, & tenere artificium rectè concinnandi orationem totamper Accentus. ~ Ejus enim si quis elegantiam & dulcedinem gustarit, vel hoc nomine, & eo in genere, Hebraeam Linguam omnibus est antepositurus.* Hinc etiam rectè Junius in Gramm. p. 128. ait: *Non continuo improbari, daminari, aut in nostras angustias cogi oportere Hebraum sermonem (loquitur autem de Accentibus;) sed potius admirationi esse debere; cum illius Profodi, si naturam, artem, gratiam & majestatem spectaveris, & NB. cum judicio expenderis, omnibus aliis anteponenda sit.*

Pariter qui pro Servis seu Conjunctivis sapissime, certis tamen anomalix coditionibus, ponendi sunt Accentus distinctivi, (de quibus videri possunt Reg. 5. & 9,) licet non æque perfecte, nec pari potestatis effectū, tunc distinguant, quo alibi in majoribus positi distinctionum sedibus; nihilominus tam emphaticam moram tardioris quasi prolationis (prout decet legentes finientem sermonem tardiori voce deponere) inferunt vocibus, (utpote sistentes angustissimam dictionem 2 tantum Vocum, ne præceptum in grandem Dominum Distinctivum ruat concitatio vox per servum, ut illis Reg. docetur,) quæ omnino analogum quid veræ subdistinctionis servet, licet omnium minimâ proportionem, quæ ne quidem Semicommatas mensuram impleat; unde nec virgulæ ullius signo representari solet: quod tamen aliquid distinctivæ potestatis tunc quoque exerceant illi Accentus distinctivi, inter alia etiam arguit Dagesch lene, Literis *Bgadcpbasb* initialibus, post eos in tali quoque positi impressum, de quo Gramm. Hebr. Reg. 6.

(2) *Alterum, quod plerosque hætenus Accentuum indagatores, circa hoc Axioma dubios & frustra habuit, est erronea & temeraria illa hypothesis, quasi Accentibus majoris dignitatis, v. gr. Silluk, Athnach, Sakeph Katon, Sgolta, Rbbiz, &c. ex se & per se non nisi magnæ*

magnæ distinctionum sedes competant, & eadem semper eidem Accentui distinctivo valoris vis quasi nativa sit, ut nempe Silluko *puncti*, Athnach *coli*, Sgolta *semicoli*, Sakeplikaton *commatus*, quantitas peculiari quasi jure debeat: secus si accadat, & forte in miniori distinctionis sede deprehendantur illi majores Accentus, (v. gr. *Athnach*, in ipso primò versu *Genes. idemque* & alii sic alibi,) id sine certâ lege fieri putarunt, perpetuæque confusionis & incertitudinis esse documento. (Quod si ita haberet, sane distiguenda aut non distiguenda sententiarum spacia in Script. Divinis, arbitrio Interpretum, & rationis nostræ judicio, non minùs relicta manerent, ac si nulli plane Accentus seu characteres distinctivi in Script. essent adhibiti, cum semel incertorum semper anceps sit judicium.) Verùm à falso principio quid nisi erroneum potuit proficisci? Praxi Biblicæ talis hypothæsis nunquam uota vel usitata fuit, sed per meam conjecturam sic tantùm visum est iis, quibus Accentuum ratio non rectius fuit perspecta. Quamvis enim communiter & usitatissime sic obtingat, ut illi Accentus majoris dignitatis amplas distinctionum sedes sortiantur, ob Versus communiter longiores, in quibus necessario minores distinctionum sedes, inferioribus dignitate Accentibus relinquendæ sunt; attamen minimè hinc perpetuum jus aut privilegium majoribus Accentibus unquam cessit, ut non nisi magnæ distinctionum sedes ipsis occupandæ sint: quin potius longè aliter de iis est comparatum; siquidem maximæ dignitatis Accentus (vi consecutionis in Tabb. propositæ, quæ est immutabilis,) sæpissimè in exiguas distinctionum sedes, regulariter etiam deferuntur, ibidemque nihil amplius tunc potestatis exercent, quàm si minimi distinctivi eodem pervenissent suâ consecutionis lege: & contrà, minimi dignitate Accentus, v. gr. *Psik* vel *Geresch*, imò etiam *Vicarius Minister* aut *Legatus* (aliâ conditione servi,) incidentes sæpè vi consecutionis suæ in amplas distinctionum sedes, tantundem suò quisque loco, exercent potestatis distinctivæ, quantum in simili loco, (alterius Versus,) omnium maximi dignitate Accentus, ut patet infra vel sexcentis Exemplis.

D

Nec

Nec enim ullius Accentus proprium dici potest aut debet, (*qua communis haecenus persuasio fuit; conf. Alstedii Encyclop. pag. 294. Et Helvici Instit. L. Heb. n. 321. & Junii Gramm. p. 122. Altling. Gramm. Hebr. p. 141: at maximo errorum principio,*) vel colon, vel punctum, vel comma, vel semicomma efficere; sed id totum unice dependet a quantitate sedis distinctionum, quam quisque Distinctivus occupat per consecutionem, quæ si sit terminus Propositionis simplicis, requirit comma, si terminus Propositionis compositæ, colon, (vel semicolon, pro coherencia ejus cum sequente,) si vocis singulæ intra Propositionem, semicomma, (quod suos iterum habet certos gradus seu proport. sec. Reg. 3.) & quicumque jam Accentus, (sive majoris dignitatis sit sive minoris,) in talem aliquam sedem, vi consecutionis suæ, (quæ strictæ necessitatis est,) inciderit, (seu prout unumquemque ordo consecutionis tetigerit,) tantundem ibi potestatis quilibet exercet, (tàm minimus quàm maximus Accentus distinctivus,) nec quicquam hic præjudicat gradus dignitatis, sed omnibus omnino par competit, (parem scil. vel similem sedis quantitatem nactis, in aliò atque aliò Versu,) potestatis exercitium: cujus contraria præsumptio potissima haecenus causa fuit, tàm difficulter reparata Accentuum scientiæ, Exemplis res fiet clarissima, quæ cum inferiùs suis locis uberrimè adducantur, (imprimis Reg. 2. & 4. quas confer,) nolumus hic prolixè & operose repetere. *Conf. interim de Silluk, comma vel semicomma tantum, efficiente, Reg. 2. Annot. 9, sine: & Reg. 3, Annot. 1. De Asbunacho semicomma vel comma tantum efficiente, Reg. 4, Memb. II. De aliis, Exempla praxeos ad Reg. quarta Memb. III. Quomodo autem, Viros aliàs in Hebræa literatura incomparabiles, Clariss. Dnn. Buxtorffios, Haksplanium, Ludovicum de Dieu, Schindlerum, Junium aliosque, vulgata illa persuasio in varios (circa Accentuum doctrinam) errores pertraxerit, V. Vindic. nost. Pars. II, cap. II.*

Axioma II. Omnis Accentus servus (actu talis) semper & ubique voces conjungit: nunquam tamen in universo Codice Hebræo duo actu Conjungentes Accentus immediate se consequuntur; cum nunquam plures

una

unâ seu singula voce, continuò actu jungantur sequenti, sed altera duarum semper iterum sit subdistingta, si non Regiò Accentu, saltem Vicariò aut Legatò, certis legibus: (*non ferente aliter accuratissimâ Hebr. distinguendi ratione.*)

Hoc quoque Axioma cum universale & perpetuum sit; proinde quamvis tum in Libb. profis, *sec. Tab. I. Classe V, nec non Reg. 7*; tum in *מִן*, *sec. Reg. 10*, sapissime (certis tamen suis conditionibus, adeoque citra incertitudinis notam; Obtingant irregulares positus Servorum seu Coniunctivorum pro Distinctivis; illi tamen uti (istis tunc conditionibus,) aut Vicariatum sustinent pro Dominis suis Distinctivis, aut Legatione ipsorum funguntur; ita quoque (non tunc Servi sunt, sed) Principalis sui, honore, titulò, & valore distinctivo, semper ibidem gaudent, & sæpe commatis, aut semicommatibus, rarò semicoli distinctionem, pro ratione Reg. 3. (istis jam legibus) efficere possunt, *ut docebunt Exempla quamplurima istis Regulis 7, & 10 subiecta.* Verùm *objiciet* quis, unde infallibiliter constare id possit, utrum isti (naturâ aliàs Servi seu Coniunctivi) Accentus, hoc vel illò loco, sint Vicarii aut Legati Dominorum, adeoque pro Regiis subdistinguant; an verò tales non sint, sed actu conjungentes? *Resp.* Discrimen hoc, seu *קִרְבָּן* irregularis distinctivi ministri (loco Regii,) certò semper posse constare ex ipsâ sede Distinctionis, quæ nititur immoto principio Dictaminis Grammatici (in ipso Textu S. fundati,) traditurque Reg. 1 & 2, & confirmatur inductione omnium regularium exemplorum. Quotiescunque igitur in vocibus distinctionem requirentibus, (*è perpetuâ illâ lege Reg. 1. & 2, per quam etiam in illis vocibus semper & ubique Accentus Regi seu Distinctivi obtinerent, si regularis obtigisset consecutio,*) occurrunt Accentus (naturâ) servi, eo ipso jam, quod in talibus Distinctionum sedibus, (aliquando etiam Terminis Enunciationum, *conf. 10. & 7, Memb. V.*) deprehendantur, suam tunc (ex analogiâ regularium,) probant distinguendi virtutem seu potestatem, non temerè, sed certâ lege ipsis collatam à Dominis seu Principalibus suis, quorum

vices gerunt, aut legatione funguntur, & quidem talibus semper locis, quibus ipsum Dominum seu Distinctivum aliquem, vi consecutionis aliàs comparere oportuisset, nisi ministrum delegasset pro se, substitutum. Perinde igitur ad distinctionem facit, si ipse Dominus Distinctivus se præsentem sistat, & suo fungatur munere, siue certis legibus vices suas demandet Ministro suo, pro ipso tunc comparenti, & Principalis sui & dignitatem & potestatem usurpanti: (*quod ferè ad principia Politica redit, quorum non obscuram faciem tota præfert Accentuationis ratio, æquabili illo regiminis ordine, ab Imperatore, ad Reges, Duces, Comites, & horum demùm Vicarios Ministros, aut Legatos, descendente, & singulo sic Distinctivo ditionem suam seu vocem per servum vindicante, quoties id constructionis Grammatica tulerit ratio, ad præscriptum Reg. 1 & 2.*) Quàm verò hujus quoque Axiomatis neglectus, multorum hætenus gravissimorum errorum circa Accentus, causa extiterit, & ineluctabiles ferè difficultates objecerit restituenda eorum doctrina, pluribus ostendimus in *Vind. nob. Part. II. Cap. II.*

Axioma III. Omnis Accentus Subdistinctivus major, perfectiùs dividit & absolvit sensum, quàm Subdistinctivus minorejusdem Domini.

Excipiuntur hic pauca singulariter irregularia, de quibus constabit, *Reg. 6, Memb. I. nota 2. & Memb. IV. ibid. nec non Reg. XI, Memb. I, circa finem. Conf. & Reg. 14. de transpos. termini distinctivi.* Hæc tamen omnia universalitati Canonis minime officiunt, cum certis suis conditionum legibus sint circumscripta & determinata, quibus cessantibus, manet tenor Axiomatis. *Subdistinctivi autem majores aut minores quinam sint in Versu prosaico aut metrico, monstrant Tabb. sec. Classes dignitatum.*

Axioma IV. Omnis Accentus Subdistinctivus repetitus (in eadem Domini ditione,) quò remotior est à Domi-

no

no suo, eò plus & perfectius subdistinguit, quò propior Domino, eò minus & imperfectius.

Axioma V. Omnis Accentus Dominus perfectius distinguit sensum, quam ullus ipsius Subdistinctivus si-
ve minor siue major.

Quia hæc duo Axiomata per se satis clarè patent tam ex Tabb. (Prosaica & Metrica,) quam Exemplis praxeos ad Reg. 4tæ Memb. III; tum etiam adeò constantis & infallibilis certitudinis sunt, ut nullam planè limitationem aut exceptionem admittant; nihil attinet de iis hic plura addere.

Cum igitur secundum hos V verè AUREOS CANONES, (quorum locò aliàs centenz aliquot Regula difficillima, præter necessitatem, solent multiplicari,) certæ & evidentes interstinctiones sensuum Divinorum in toto Hebræo Codice observentur; quanti proinde referat, hanc Accentuum Doctrinam probè pernosse, incorrupta iudicia faciliè aestimabunt: præiudiciis autem occupati, maximò errorum periculò, certè anticipiti fluctuatione, in re tanti momenti, experientur. Cùm enim præter Accentus, nulli alii Characteres distinctivi in Textu Hebr. usquam compareant; utique si Accentus non distinguunt, & quidem divinà auctorità, certè Scriptura Hebræa non habebit distinctos (divinicus) sensus; omne autem indistinctum est confusum & incertum; quò nihil profanius de sanctissimo Codice Hebr. dici posset. Ut taceam horrendam absurditatem, in ipsis visceribus Contextus Divini humanum aliquod inventum agnoscere, de quo plura in Vind. nost. part. 1.

CAPUT

CAPUT I.

De

Distinctionis aut Conjunctionis
diversis Sedibus:

feu

UBI, & quibus in vocibus, SEDES vel Distinctionis, vel Conjunctionis, sit constituenda sec. Dictamen Grammaticum, i. e. *pro ratione constructionum vocum cum subsequente, aut non sic constructionum.*

REG. I. *de constructionibus seu nexibus Syntacticis, quatenus sunt fundamentum conjungendarum aut distinguendarum vocum.*

Memb. I. Constructio Grammatica seu nexus Syntacticus Nominis præcipue est quadruplex;

(a) Regiminis immediati, scil. cum vel (1) Nomen Substantivum regitur ab alio Nomine, in Genitivo casu, qui peculiariter dicitur *Status constructus*, (de quo in *Grammat.*) & hoc regimen semper majorem nexum habet cum sequente voce quam cum præcedente; *quæ observatio perpetua est, nec ullam (nisi post particulam N^o, de qua V. inf. Annot. 4. & post Numeralia,) admittit exceptionem.* Exempla plurima dabis Reg. 2. Memb. II, circa finem, nec non in Enallage Constructi pro Absoluto. *Conf. Grammat. Append. II. Sect. II. §. 1.* Huc pertinent etiam affines tali regimini alix constructiones, v. gr. *unus è millibus*, Job. 9, 3. i. e. unus millium. *Parvula è faminis*, Jes. 13, 18. i. e. foeminarum. *Unam de costis ejus*, Gen. 2, 21. i. e. unam costarum. *Habitatores in terra*, Esa. 9, 1. i. e. terræ. *חֲרִיב בְּצִיּוֹן* *estus in arido loco*, i. e. aridi loci, Jes. 25, 5. *Psalmus ad gratiarum*

tiarum actionem, Ps. 100, v. 1. i. e. *Ὁ χαριστικός*. *אלהי מרחק* Deus è longinquo Jer. 23, 23. i. e. longinquæ absentia. *כחורם כחורם* sicut somnium post evigilationem, Psal. 73, 20. Vel (2,) Cum Nomen regitur à particula separabili, (Præpositione, Interjectione, aut simili Adverbio:) quò etiam pertinet Particula *אשר* nota Accusativi vel Nominativi, vel etiam constructa cum Verbo aut Pronomine Relativo *אשר*; ut *אשר תהיה* *רו* quod. Vel (3) Cum Nomen regitur ab Infinitivo instar Nominis, ut *Tempore compleri dies*, Num. 6, 13. i. e. completionis dierum. *In diebus judicare Judices*, Ruth. 1, 1. i. e. imperii Judicum, seu quibus judicabant Judices. Vel si aliàs subintelligatur latens Genitivus sensualis; de quo & similibus aliis conferatur Gramm. nostra Appendix II, de Idiotismis Synt. Hebr. Sect. II. §. 1.

(β) Copulationis per literam¹, immediatè inter duo Nomina (in eadem Propositione) vel expressè positam vel subintelligendam: quo etiam pertinent repetita duo Nomina sine copulā¹, ut *gladius gladius*, Ezech. 21, 14. *per viam per viam*, Deut. 2, 27. *Deus meus Deus meus*, Psal. 22, 1. &c.

(γ) Appositionis immediatæ ejusdem rei vel personæ, in eodem genere, numero, & casu stantis, in eadem Propositione.

(δ) Adjectivi cum Substantivo immediatè constructi, ordinariè in eodem genere, numero & casu; quandoque in diverso, quod tunc qualitatem aut modum significat, ut *prudens consilio*, *validus corpore*; sic *Deus è propinquo*, Jer. 23, 23. i. e. propinquus.

Nota. Nominis constructionem imitantur sæpè duæ Particulæ immediatè constructæ cum vel sine *ו*, ut *אשר ואלהי* vel *אשר אלהי* post sic, i. e. postea, &c.

Memb. II. Constructio Grammatica seu nexus Syntacticus Verbi, iidem est præcipuè 4plex:

(α) Verbi regentis Infinitivum immediatè, cum vel sine particulis separabilibus aut inseparabilibus.

(β)

(β) Verbi immediate regentis (cum vel sine particula separab. aut inseparab.) Nomen aliquod, actionis suæ, aut passionis, (vel & neutralis significatus,) aut Objectum, (sive sit persona, sive locus, tempus, aliave circumstantia,) modò in Casu Dativo, modò in Accusativo, modò in Ablativo: aut Subjectum (sive persona sit, sive res,) quod tunc est Nominativi Casus, vel si verbo secundæ personæ respondeat Nomen, Vocativi Casus. Sed & cum verbo primæ personæ, Vocativus ex usu Linguae per Servum conjungi potest, si is nimirum proximè seu immediate sequatur Verbum, ut *Jer. 10, v. 23. Novi Domine, Gen. 48, 19. Novi fili-mi, Gen. 49, 18. Salutem tuam | expecto Domine.* Jungitur item Nomen Status Affixi secundæ personæ cum seqv. Vocativo, sub ratione Status Constructi, ut: *הַיְדָוָה יְמִינְךָ dextera tua Domine, Ex. 15, 6. bis,* quod idem est ac *dextera Domini.* Sic *Psal. 30, 12. Vertisti luctum meum לְחִיָּהּ in tripudium mihi,* i.e. meum: nam aliàs si vox לְ construeretur cum Verbo לְחִיָּהּ necessario hæc fuisset distinctio: — | — —

(γ) Verbi immediate constructi cum Pronomine vel cum Particula separabili (*Propositione, Adverbiò, Conjunctione, Interjectione.*)

(δ) Duorum Verborum immediate copulatum per ׀ in eadem Propositione, (sive expressum sit ׀ sive subintellectum.) Si autem duas Propositiones constituant duo Verba, inter ea Copula ׀ non causat nexum Syntacticum, sed tantum jungit duas Propositiones, inter quas Distinctivus obtinet.

Nota. Participia partim imitantur naturam suorum Verborum, partim etiam Adjectivorum sequuntur constructionem.

Caterum cum hisce, è communi Linguarum Syntaxi & quasi naturalis vocum & sermonis juncturâ, de promptis, omnino conferendi sunt peculiare Linguae Hebrae Idiotismi Syntactici, prout fusè & accurate explicantur in Thesaurò Buxtorffii, & Glossis Philologia Sacra, succinctè autem à nobis propositi sunt in Gramm. nost. Append. II. Conferantur etiam imprimis Annotationes sequentis Regule.

REG,

REG. II. De Sede Distinctionis aut Conjunctionis designanda, pro ratione vocum aut non constructarum cum sequente, aut semel tantum constructarum, aut saepius continuatarum constructionum.

NB. (Antequam apponantur ipsi Accentus.)

Memb. I. Vox quævis (α) habens constructionem Grammaticam seu nexum Syntacticum cum voce subsequente (scil. immediate in eadem Propositione *sec. Reg. 1.*) semper requirit conjunctionem cum eadem per Accentum Servum seu conjunctivum, (nampe regulari Accentuatione, de irregulari hic autem suis certis legibus, constabit præcipue *Reg. 5, 9, & 13.*) At (β) non habens construct. talem cum voce sequente, semper requirit distinctionem ab eadem per Accentum suum Distinctivum, (si non Regium semper, saltem Ministrum vicarium aut Legatum, *sec. anomaliam Reg. 7, 10, & 11.*) Exempli gr.

Dist.	Conj.		Dist.	Conj.		Dist.	Dist.	Conj.	
וְבָרְכָה	בְּפִי	<i>Psal.</i> 62, 5.	וְיָחִיד	בְּיָחִיד	<i>Isa.</i> 46, 19.	וְיָחִיד	לְךָ	תִּבְרַח	<i>Dent.</i> 19, 3.
benedicent	Ore suo		mortui tui	Vivent		viam	tibi	Parabis	
1	2		1	2		1	2	3	

In hoc ultimò, tertia vox (*parabis*) habet constructionem seu nexum Syntacticum cum sequente voce secundâ (*tibi*), per *Reg. 1, Memb. II, β*; proinde requirit conjunctionem cum eadem per Accentum servum, (cujus indicio superscripta est notula *Conj.*) At secunda illa vox (*tibi*) non habet constructionem Grammaticam cum sequente voce primâ (*viam*), nulla siquidem ejus Regula indicari potest; proinde requirit secundâ distinctionem à primâ, (cujus indicio superscripta est notula *Dist.*) (prima autem vox tanquam finis Orationis per se gaudet Distinctivò.) Cur autem bis vel ibi Accentus adhibeantur, hic nondum perquirendum est, id sub loco exponet *Reg. 41a*: hic tantum monstrantur sedes Distinctionum aut Conjunctionum. Sic

B

Dist.

Diff.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Diff.	Conj.
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים רֵבְשָׁה אֶרֶץ Gen. 1. 10.				וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֶרֶץ חַוִּירָה 2 Sam. 21. 14.			
terram	aridum	Deus	Et vocavit.	postea	terræ	Deus	Et exoratus est
1	2	3	4	1	2	3	4

Diff.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Diff.	Conj.
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצִלּוֹ Gen. 1. 27.				וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹחַר יוֹם Gen. 1. 5.			
adimag. suam	hominem	Deus	Et creavit	diem	lucem	Deus	Et vocavit
1	2	3	4	1	2	3	4

Hic quarta vox (*Exoratus est*) habet constructionem seu nexum Syntacticum cum sequente voce tertiâ (*Deus*), prr Reg. 1. Memb. 11. β; proinde requirit conjunctionem cum eadem per Accentum Servum, (superscripta ob id notula Conj.) At tertiâ vox (*Deus* ,) non habet constructionem cum seq. voce secunda (*terra* ,) qua hinc Casus Dativi ostenditur, cum aliâ in Casu Genitivo Accentum servum necessario habuisset, ob intercedentem sic constructionem : quomodo in plurimis aliis difficilioribus sapē lo-tis, Accentuum minimariorum certis Casus arguendi sunt ; uti nec secunda illa vox (*terra* ,) cum seq. voce primâ (*postea* :) hinc ut tertiâ à secundâ, sic & secundâ à primâ, continuis Distinctivis se jungi oportuit ; quod indicunt superscripta notula (*Diff.*) ut & ipsi Accentus Regii. Eademque est ratio illorum exemplorum in Genesi, & similium omnium, De proportionem autem illâ diversâ quantitatis, inf. demum Reg. 3, agendum erit. Quod verò in אֶת seu Metris, eadem obtineat ratio; distinguendi semper voces non constructas cum seq. ostendunt seqq. Exempla, (& similia innumera) quibus eadem modo applicetur declaratio è superioribus ; neque enim plura hic allegari opus est, ob infinitam utivis eorum copiam.

Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.
בַּחַיִּים	נַפְשֵׁנוּ	הַשֵּׁם	יִזְכֹּר לְךָ	כִּי	בְּשִׂיחֹר
Psal. 6, 9.			Psal. 6, 6.		
in vita animam nostram Ponens			celebrabit te quis In sepulchro		
1 2 3			1 2 3		

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Diff.	Diff.	Conj.
נַפְשִׁי תִשְׁתַּחֲוֶה	עָלָיו	אֱלֹהֵי	מִיָּהּ	נָחָם	נָחָם	טָמְנוּ גֵּזִים
Psal. 42, 7.				Psal. 140, 6.		
deiecit se anima super me Deus mi.				mihi rete superbi Occultarunt		
1 2 3 4				1 2 3 4		

aliqui

Atque sic quidem sat facili ratione, absolutam jam est tota doctrina constituenda sedis distinctionum, scil. in vocibus non constructis cum sequente; quod tam constanti & perpetua praxi Biblicâ observatur, ut nullum contrarium possit dari exemplum, ceu probabitur inf. Exemplis praxeos, ad Reg. 4ª Memb. 11^a, & aliâs totò hoc opere; (conf. tamen, unice hic variantia, Reg. 13:) Verum in continuatis immediatè (bis aut sepius) constructionibus vocum, longè operosior est ratio, à priori discernendæ sedis Distinctionum; siquidem continue constructis vocibus, de jure etiam continui Accentus Servi debebantur (per Memb. 1. huj. Reg.) at vero id ipsum non patitur accuratissima Hebr. distinguendi lex, (de quâ sup. Axiom. 11:) proinde, quomodo in his etiam certò à priori sciri possit, conditio diversa distinguendorum iterum talium continuatorum nexum Syntacticorum, docebunt jam perspicuè seqq. Memb. (id enim pro obscurissimo & difficillimo, imò vix explicabili, hactenus est habitum.)

Memb. 11. Quotiescunque bis continuantur immediatè constructiones seu nexus Syntactici, (in tribus adeo vocibus ejusdem Propositionis;)

Si tunc ambæ voces posteriores (scil. secunda & tertia, (a) eadem planè constructione Grammatica, (seu simili prorsus nexu Syntactico,) respiciant sequentem vocem primam; conjungendæ sunt tantum illæ duæ posteriores VOCES, i. e. tantum vox tertia (Accentu Servo) jungitur seq. voci secunda; hac autem (secunda) iterum sejungenda est (licet constructa cum sequente) Accentu Distinctivo, à seq. illâ voce prima. Exempl. gr.

Dis.	Dis.	Conf.
אַרְצָתָא	וַיִּשְׁרַר	יִפְתָּח
terram suam	& arat	Sulcat
1	2	3

Hic tertia vox habet constructionem seu nexum Syntacticum, cum sequente 18, 24. voce secunda per Reg. 1. Memb. 11, 111, 8; & illa vox secunda continuat immediatè constructionem cum seq. voce primâ, per Reg. 1. Memb. 11, 3: ut adeo

binæ hic constructiones seu nexus Syntactici immediatè se consequantur; quamobrem nominus secunda vox primæ, quam tertia secunda, merito debuisset (per Memb. 1, huj. Reg.

Eadem est ratio constructi Gerundii cum suo Verbo, ut:

Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.
נִכְרִיתָ	נַעֲשֶׂה	עָשָׂה Fer.	יִמָּת	יָמָת	מָת Num. 35, 9.
		44, 2 1.			16, 17, 18.
vota nostra	perficiemus	perficiendo	occisor	morietur	Moriendo
1	2	3	1	2	3

Parall. vid. Gen. 37, 8. Num. 30, 16. Jof. 24, 3. 10. c. 35, 2. c. 56, 3. Jer. 7, 5. c. 14, 19. cap. 22, 19. cap. 36, 16. Ezech. 14, 2. cap. 30, 16, &c. &c. At de vocula נִכְרִית v. Reg. 8.

Par quoque ratio est Numeralium ejusdem ordinis (scil. vel Cardinalium vel Ordinalium,) quæ semper ob eandem rationem, cohererent, tam inter sese, quam cum Nomine, cum quo construuntur,

Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.
אַרְבָּעָה	וְשִׁבְעָה	שְׁמוֹנִים 1. Chron. 7, 5.	שָׁנָה	וְשִׁבְעִים	שְׁתַּיִם Gen. 5, 28.
mille	septies	Octuagies	annos	& octuaginta	Dies
1	2	3	1	2	3

Sic. Gen. 5, 3. c. 7, 20. Gen. 11, 16. Num. 1, 33. 1. Reg. 10, 20. 1. Chron. 7, 5. Hagg. 2, 11. &c. &c. non tamen sic cum Nomine Regiminis, ut Gen. 21, 28. 1. Sam. 17, 40. &c. Conf. seq. lit. β. Nota 1.

NB. 1. Quâ conditione obtingere hic possit, ut amba voces, tam tertiâ quàm secunda, sint subdistinguenta, illa minori, hac denuò minori Subdistingtuendâ, quartâ tunc voce conjungendâ; V. inf. Memb. III. β. 1. NB. 2.

NB. 2. Non pertinent huc (ad lit. α) tales continuatae constructiones, quæ amba sunt Regiminis Genitivati (per Reg. 1. Memb. I, α 1;) ubi videri quidem poterat eadem constructio & respectus vocis tertiæ ad

primam, quæ & secunda ad primam; revera autem non est, ut patebit seq. lit. β: quò proinde remittenda sunt.

Si verò tunc (β) non eadem planè Constructione Grammatica, respiciant sequentem vocem primam (ambæ illæ voces posteriores, secunda & tertia,) conjungendæ sunt tantùm duæ priores voces; i. e. tantùm vox secunda, (Accentu Servò) jungitur seq. voci primæ; tertia autem iterum conjungenda est, (licet constructa cum sequente,) Accentu Distinctivò, à seq. illâ voce secunda. Exempl. gr.

Dist.	Conj.	Dist.
חֲתָנִים	וְהָיָה	וְיַעֲבֹדוּ
alienia	Diis	Et servierunt
1	2	3

Hic tertia vox habet quidem constructionem seu nexum Syntacticum cum seq. voce secunda, per Reg. 1. Memb. II. β; & illa etiam vox secunda continuat immediatè constructionem cum seq. voce primâ, per Reg. 1. Memb. I. δ; ut adeo binæ hic constructiones seu nexus Syntactici immediatè se consequantur; quamobrem non minus tertia vox secundæ, quàm secunda primæ, merito debuisset, (per Memb. I. hujus Reg.) conjungi Accentu Servò, (si nempe citra continuationem immediatam fuissent constructæ;) verùm cum non permittat exquisita Hebr. distinguendi ratio, duos continuos actus Servos se consequi, nec adeo unquam plures, unâ seu singulâ voce, junctas manere sequenti, de quo superius in *Præogn. Axiom. II.* nunc ergò *sec. lit. β* præsensu Membri II, quia non eadem planè constructione, respiciunt sequentem vocem primam, ambæ illæ posteriores voces, secunda & tertia, nam secunda cum primâ constructur hic ut Substantivum cum Adjunctivò, non verò salivatione, tertia cum primâ; proinde conjunguntur hic tantùm duæ priores voces, i. e. tantùm secunda vox cum prima nunc manet conjuncta per Accentum Servum, tertia verò iterum dividitur Accentu Distinctivò à seq. voce secunda, quomòdo illa cum hac si constructa, & extra continuatam constructionem, necessariò eidem fuisset conjungenda.

Parallela, perpetuum hunc uniformis Accentuationis tenorem, infallibiliter confirmantia, nusquam non obvia sunt: pauca tamen adhuc subjiciemus, quibus eadem modo declaratio applicetur è præcedente Exemplo, semperque conferatur Reg. I.

Dist.

Diff.	Conj.	-Diff.	Gen.	Diff.	Conj.	Diff.	Deut.
ורבו	פרו	ואתם	9, 7.	מחללך	אל	והשבת	32, 13.
& aufercite	fortificate	At vos		formatoris tui Dei	Et ablitus es		
I	2	3		I	2	3	
הארמה	כל רמש	ואת	Gen. 1, 25.	אל בני ישראל		א	Num. 6
terre	omne reptile	& τὸ		Jisraelis ad filios	Loquere	alibi	sapient
אתה	ספרת	נורי	Psal. 56, 9.	מוקשי מות	קדמוני		Psal. 18, 6.
tui	recensuisti	Fugam meam		mortis retia	Occurrerant	mili	

Impenultimo exemplo Accentus Munach est retractus ex ultima ad penult. sec. Reg. 10, Memb. II, Gramm. noß. In ultimo Exempl. diffusus est Dominus Merca Mahpachatus in duabus vocibus, præviò nihilominus servò suo in eadem voce. Conf. Tab. II. seu Mutuicam, in Notis lit. α.

Sic Gen. 4, 10. c. 8, 10. c. 9, 10, 12. cap. 11, 6. cap. 13, 2. 15. c. 19, 23. cap. 22, 23. Lev. 14, 7. 25. cap. 23, 16. 46. Num. 27, 3. cap. 35, 2. Deut. 31, 7, 9. Job. 3. 8. cap. 36, 5. Ps. 2, 11. Psal. 5, 7. Psal. 7, 9. Psal. 18, 19. 47. Psal. 24, 7, 9. Psal. 29, 6. Ps. 31, 20. Psal. 52, 7. Psal. 53, 5. Psal. 98, 13. Psal. 137, 4. 6. Jes. 1, 22. c. 2, 12. 13. 14. c. 3, 13. cap. 8, 6. cap. 9, 8. cap. 10, 10. cap. 14, 14. c. 19. 5. 11. cap. 20, 6. c. 21. 4. cap. 23, 6. 8. 11. cap. 24, 8. cap. 27, 13. cap. 31, 19. cap. 32, 13. cap. 35, 3. cap. 42, 7. c. 47, 15. Jer. 5, 19. cap. 18, 13. cap. 34, 8. c. 35, 2. cap. 38, 2. c. 42, 22. cap. 46, 15. Ez. 16, 57. cap. 23, 10. cap. 24, 17. cap. 27, 34. 38. Hof. 3, 5. cap. 4, 6. cap. 3, 5. cap. 7, 9. cap. 8, 1. cap. 14, 8. Am. 5, 13. cap. 6, 3. cap. 7, 16. 18. c. 15. c. 16. Speciatim de Particula ו conf. Jer. 25, v. 20, 21, 22, 23, 24, 25. Ezech. 14, 22. Ex. 31, 7. nec datur dissimile; nisi in exprimenda fortè Emphasi singulari, singulariter etiam hic variari oporteat accentuationem transponendo terminum distinctivum, suis tamen certis legibus, ut constabit inf. Reg. I 3.

Nota ad hujus Memb. II, lit. (β.) Quod (1) huc quoque pertineant constructiones continuatæ in Regimine Genitivi, in quibus videri quidem poterant ambæ posteriores voces (secunda & tertia,) pari

pari constructione respicere seq. vocem primam; reverà autem impar potius est respectus: quamobrem semper in talibus conjungenda tantum sunt duæ priores, (*seu vox secunda tantum accipit Accentum secundum, tertia autem semper requirit Distinctivum.*) Exemp. gr.

Diff.	Conj.	Diff.	Gen.	Diff.	Conj.	Diff.	Gen.
אָדֶר	דָּמִי	קוֹל	4, 10.	שָׂרָה	חַיָּה	שָׁנִי	23, 1.
fratris tui	sanguinem	Vox		Saræ	vite	Anni	
1	2	3		1	2	3	

Sic Gen. 2, 5. cap. 6, 5. cap. 19, 11. c. 25, 13. c. 47, 8. Exod. 11, 7. cap. 35, 17. c. 39, 38. cap. 40, 6. Lev. 1, 8. Num. 3, 32. cap. 10, 25. 2. Sam. 6, 20. Job, 21, 28. cap. 35, 12. Psal. 18, 16. Psal. 20, 7. Psal. 35, 16. Psal. 45, 5. Psal. 116, 19. Prov. 8, 20. c. 9, 3. & 14. cap. 27, 27. Jer. 34, 21. c. 48, 24. Ez. 16, 57. cap. 27, 28. &c. &c. nec datur dissimile, nisi forte ob particulam נָךְ, de quo conf. Annot. 4. infr.

(2) Tàm constanter ad Memb. hujus II. tenorem exigitur Accentuatio, ut nec Subjecti aut Prædicati partes, seu connexa, ejus impediunt legem. Exemp. gr.

Diff.	Conj.	Diff.	
לְבִנְיָאֵשׁ	תִּבְנֶה	לְפָנֶי שֹׁכֵל	Proverb. 18, 12.
cor viri	extollitur	Ante fractionem	
1	2	3	

Hic videri poterat vox tertia ante-fractionem, que constructa est cum secunda, per Reg. 1, Memb. II, lit. β, merito cum eadem conjungi debuisse, ut pars prædicati & sic ambæ contradistinguendæ subjecto *Cor viri*: sed ut dictum, prævalet hic præsentis Reg. 2. Membrum II, lit. β, per quod semper in continuatis constructionibus priores duas voces, primam & secundam, conjungi oportet & tertiam distingui, quoties non eadem plane constructione seq. vocem primam respiciunt ambæ posteriores, tam tertia quam secunda: prout hic manifestum est de vocetertia, quod non constitui possit cum prima, ut secunda cum prima. Par ratio est seqq. & similium; de quibus conf. inf. Annot. 5. m.

Diff.

Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.
דִּבְרֵי	עֲצָמוֹת	הַגִּלְגָּל	מִסְכָּתִי	בִּינֵי	וְשִׁתֵּי	9, 5.	
contrivisti	qua ossa	Latentur	miscui	quod de vino	Et bibite		
1	2	3	1	2	3		

Memb. III. Quotiescunque TER continuantur immediate constructiones seu nexus Syntactici, (*in quatuor adeo Vocibus ejusdem Propositionis*;) semper prius adornanda est illa (*è superiori Memb. II.*) ditio 3 Vocum: dehinc demum præcedens

vox quarta, aut (α) absolutiorem sistit sensum, quàm vel secunda vel tertia vox distincta è *super. Memb. II.* (*quod facile discernetur è natura & partibus Subjecti vel predicati, sibi invicem hic contradistinguendis, de quo conf. Reg. 3. Memb. I.*): & tunc illa quarta semper requirit distinctionem, & quidem majorem in ea Subdistinctivum Accentum illò, qui vel in secunda vel in tertia voce requisitus fuit è *super. Memb. II.* Exemp. gr.:

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	
כְּנָעַן	וְשִׁבִי	כָּל	כָּמְנָו	Hic adornanda prius est è <i>superiori Memb. II.</i> Ditio 3. vocum; atque adeo per lit. β (<i>istius Memb. II. quod confer.</i>) deprehendetur, conjungendas esse tantum duas priores voces <i>lucula</i>
Chnaan	incola	omnes	Difflexerunt	
1	2	3	4	

Chnaan, distinguendam esse vocem tertiam *omnes*. Hinc porro vox quarta *difflexerunt*, continuans constructionem seu nexum Syntacticum cum sequente, cum absolutiorem sistat sensum, quàm distincta vox tertia, *utpote predicatum contradistinctum toti Subjcto*; proinde requirit jam per lit. α. *hujus Membri III.* distinctionem, & quidem majorem in ea Subdistinctivum Accentum, illò minore in tertiâ voce requisitò per *Memb. II. lit. β.* Qui autem in his omnibus adhibendi sint Accentus, docet inf. Reg. 4. a Memb. III. Exemplis præceps, & his adjungenda Tabula.

Similis est ratio sequent. Exemplorum, quibus eadem modo applicetur declaratio, quæ suprà.

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Gen.
חַשְׁמַל	מַחְשְׁבוֹת	אֲנִי	רַב	Prov. 6, 18.	יַעֲקֹב	אֲבִיהֶם	רוּחַ	45, 27
malcogitationes	versans		Cor 4		Patris ipsorum Jacobi	Spiritus	Et revixit	
1	2	3	4		1	2	3	4

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Job. 21, 18.
רָשָׁעִים	מִשְׁכְּנוֹת	אֶתְרוֹ	אֶתְרוֹ	
impiorum	habitationum	tentorium	At ubi	
1	2	3	4	

Sic Gen. 17, 11. cap. 5, 13. cap. 30, 12. & 36. cap. 41, 16. 27. & 53. c. 44, 8. c. 47, 8. Exod. 1, 12. cap. 12, 51. c. 26, 6. 35. cap. 31, 6. cap. 35, 17. c. 38, 39. cap. 40, 51. Num. 3, 32. & 40. cap. 8, 6. & 11. cap. 14, 10. c. 21, 26. Deut. 3, 19. cap. 5, 24. cap. 16, 21. cap. 19, 5. 11. cap. 23, 10. c. 27, 17. c. 30, 4. Jud. 16, 7. 2. Sam. 11, 17. cap. 10, 19. 1. Chron. 28, 27. Efr. 2, 42. & 66. cap. 4, 14. cap. 6, 7. & 17. Job. 12, 24. cap. 39, 2. Psal. 1, 3. Psal. 68, 22. Ps. 71, 16. Jesh. 1, 22. c. 6, 6. cap. 17, 2. Jer. 20, 4. cap. 22, 25. c. 31, 11. c. 39, 3. c. 37, 17. Dan. 11, 42. cap. 13, 2. Nab. 1, 13. Zeph. 2, 5. & c. & c.

Atque in his omnibus haftenus Exemplis, prior subdivisio & superiori Memb. II, obtigit inerti voce, ex praescripto ejusdem lit. β. Subjiciemus nunc etiam Exempla, in quibus illa prior Subdivisio obtingit in voce secundâ, ex praescripto illius Memb. II, lit. α, quod conferatur. Et eadem quartæ vocis (absolutiorem sensum sistentis) ratio ostendetur, ut

Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.
בְּהוֹר	רָכַב	שֵׁשׁ-מֵאוֹת	וַיִּקַּח	שָׁנָה	בְּמֵאוֹת	וַיִּשְׁש־מֵאוֹת	וַיִּתֵּן
selectos	currus	sexcentos	& accepit	annò	& sexcentesimo Imo		Et factum est
1	2	3	4	1	2	3	4

Diff.

Diff.	Diff.	Conj.	Diff.
שְׁנֵה	וְעִשְׂרִים	בֶּן־מֵאָה	וּמֹשֶׁה Dent. 34, 7.
annorum	& viginti	filius centum	Et Moses erat
I	2	3	4

Nota, *ad buj. Memb. III, lit. a*, quod quarta illa vox, existens Particula Causalis, Conjunctionalis, similisve Adverbialis, aut præpositio, nihilominus absolutiorem plerumque sensum sistere censetur, (praxi Biblicâ, principiò hic & ubivis ἀναρτησάτω;) adeoque maiorem sortiatur Subdistingtivum, quam vox tertia aut secunda, è sup. Memb. II. subdistingta. Ex. gr.

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.
אֵלֶיךָ	יְהוָה	מִבְּנֵי	אֵצֶל Dent. 16, 21.	יְשֻׁבֵי	חֶבְלֵי הָיָם	וְהָיָה	זֶפֶת.
Dei tui	Domini	altare	Apud	maria tractus	incolis		Vx.
I	2	3	4	I	2	3	4

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.
לְמַלְכָּה	וְהוֹדַעְנָה	שְׁלֹחָנָה	עַל־הַנֶּחֱלָה Esr. 4, 12
Regi &	significavimus	minimus	Propterea
1	2	3	4

Sic Gen. 44, 8. Exod. 40, 6. Num. 32, 18. Dent. 30, 4. 1. Par. 27, 4. Jof. 5, 22. cap. 17, 12. Jer. 7, 20. c. 48, 24. Ezech. 16, 57. c. 11, 7. c. 21, 29. c. 36, 5. c. 57. c. 30, 22. &c. &c.

(Aliquando tamen obtingit contrarium, ut scil. ejusmodi Particula conjungatur sequenti per Servum, prout Emphasis aliqua vel obtinere debet vel non obtinere, Jof. 52, 4. Jof. 52, 15. Jer. 25, 31. &c.)

Idem imitatur particula ᲚᲗ nota Accusativi; ut

		<i>Exod. 39, 39.</i>		<i>* Exod. 39, 40.</i>			
<i>Diff.</i>	<i>Conj.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Conj.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Diff.</i>
הַתֵּל:	תָּחָת	מִסָּד	יָתָת	הַמִּטָּה	עֲבֵרָת	בְּלִי-בָרָל	יָתָת
tentorii	Januz	tegumentū	Et tō	tabernaculi ministertii	omnia vafa		Et tō
1	2	3	4	1	2	3	4

Sic Gen. 27, 16. Exod. 35, 17. Lev. 16, 5. Num. 3°, 50. Deut. 1, 4. 2. Reg. 11, 18. Nab. 3, 15. (Conf. Jer. 25, 20, 21. 22. 23. 24. 25.)

Quod pariter fit, si idem Particula IN Nomen commune fit per Markaph, ut

<i>Diff.</i>	<i>Conf.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Diff.</i>	
אלוהים	יהוה	נתן	את-הכול	<i>Deut. 2, 36.</i>
Deus noster Dominus		dedit	το̄ universeum	
1	2	3	4	

Aut (β) non sistit absolutiorem sensum illa quarta vox, (quàm vel secunda vel tertia distincta per superioris Memb. II, (de qua proportione absolutioris sensus conf. Reg. 3. Memb. I;)

tunc verò (I) tertia voce
 fotiente (& lit. B. *istius Membri II,*) distinctionem, semper
 quarta requirit conjunctionem per Accentum Servum.
 Exempli gr.

Dif.	Conf.	Dif.	Conf.	
אֲדָרָה	בִּנְיָמִן	רְחֵמָה	דָּן	Hic pari ratione adornanda prius est superiori Membri II, Dicio 3um Vo- cum; atque adeo (per lit. 3. ejus- dem, quam confer,) deprehendetur, tantum duas priores voces hic con- jungendas esse, & distinguendam vo-
ad te	venerunt	& fratres tui	Pater tuus	
1	2	3	4	

cem tertiam (& fratres sui.) Dehinc jam vox quarta (Pater tuus) continens *confron-*
tionem seu nexum Syntacticum cum sequente, non sinit absolutiorem sensum, quam distin-
 cta vox tertia, (*ut ipsi pars. bjeclii, quod totum hic contradiſtinguendum est predicato,*)
 proinde requirit jam quarta, *per num. 1. hujus lit. β. Membri III. conjunctionem cum seq.*
 voce tert. iā per Accentum Servum.

Similis est ratio seqq. Exemplorum, quibus eadem modò appli-
cetur declaratio, qua supra.

* Cant. 3, 11.				* Exod. 3, 7.			
Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.
צִיּוֹן	בָּנוֹת	וּרְאִינָה	צֵאתֶנָּה	עַמִּי	אֶת־עֲבָדָי	רָאִיתִי	רָאִה
Zionis	filiz	& videte	Exite	populi mei afflictionem		vidi	Videndo
1	2	3	4	1	2	3	4

Diff.	Conj.	Diff.	Conj.
דּוֹר :	לְאַלֵּף	צִוָּה	דָּבַר
generaciones in mille		præcepit	Verbum

דּוֹר :	לְאַלֵּף	צִוָּה	דָּבַר
generaciones in mille		præcepit	Verbum

Qui duo posteriores versus, alter à libro Profetarum, alter à Metrico, quambis diversim-
habemus Accentuationem, illi prefatam, hic metricam; eadem tamen servant
Distinctionem & Conjunctionum discretas fides, quod evidentissimo documento est
perpetui & uniformis Accentuum ministerii sensus. Plura hujus generis v. inf.
Vind. nos. Hebr. Part. 1. Cap. 1. Sect. III.)

Sic Gen. 7, 9. c. 17, 13. Exod. 3, 7. c. 10, 19. c. 12, 28. c. 22, 26. Num. 11, 22. cap. 15, 31.
c. 19, 2. cap. 20, 13. c. 33, 55. Deut. 1, 6. c. 20, 13. Job 10, 12. Psal. 35, 4. Pf. 118, 26. Psal. 144, 11.
Jes 3, 7. cap. 37, 10. c. 38, 19. c. 41, 17. Jer 38, 17. Ez. 6, 14. c. 17, 24. c. 18, 23. c. 33, 11. c. 35, 4.
Dan. 4, 10. c. 10, 18.

NB. (1) Eadem manet ratio quartæ vocis conjungendæ,
 etiam si tertia vox (per anomaliam Reg. 6, Memb. I,) pro Sub-
 F 3 distin-

distinctivo minore acceperit Subdistinctivum majorem, & sic secunda vox pro Servo Subdistinctivum minorem, eodem quidem distinctionis sensu & valore, ἐμφατικωτέρῃ tamen & majori quasi gravitate proferendū; (quales vel millenæ Emphases in Accentuum sanctiori ministeriō latent,) ut

Dist.	Dist.	Conj.	
מִיָּמָה	אֶל-יִסְעָמָה	וְהִצֵּאתָ	הַבָּקָר Jon. 3, 7.
quicquam	ne gustanto	& greges	Armenta
וְיִסְעֶיהָ	וְיִסְעֶיהָ	וְיִסְעֶיהָ	וְיִסְעֶיהָ Jof. 5, 2.
vitem generosam	& plantavit in ea	& elapidavit	Et circummuniivit

NB. (2) Eadem quoque manet ratio quartæ vocis, conjungendæ quoties ea minùs absolute sistit sensum, quàm ambæ illæ, (& secunda & tertia,) voces semper tunc distinguendæ, *secunda minori, tertia denuo minori Subdistinctivò*. Fit autem illud potissimum, quando plura Verba ad unum eundemque prædicationis actum referuntur, quò parem singula fortiantur constructionem cum sequente ultima voce, cui igitur contradistinguenda sunt. Ex. gr.

Dist.	Dist.	Dist.	Conj.	
מְאֵד	וְנִבֵּה	וְנִשָּׂא	וְרוֹם	Jes. De sapientia 53, 1. Dei Servo.)
valde	& exaltabitur	& effertur	Tollitur	
1	2	3	4	
וְהִטָּה	וְשִׁחִיתָ	וְחָקַרְתָּ	וְרָשַׁתָּ	Dens. Contra auctores 13, 14. Idolomania.
accutæ	& perconteris	& pervestiges	Et inquiras	

Quæ

Qua continuâ gradatione Accentuum Distinctivorum luculenter exprimuntur Emphatici gradus, tam exaltandi scilicet, diversaque oris formata, Sapientis Dei Serbi, Is. 53; quam inquirendi majori majorique studio Autoris idolomania, Deut. 13. Quæ per universam passim Scripturam, admirandi profundioris sensus, illustra documenta, uti citra Accentuum rationem minimè sic observantur, ita non sine magnâ oblectatione, & plarum meditationum incensib, ex Accentuatione, nobilissimâ Hebraismi parte, evidentissime jam demonstrari possunt.

Huc etiam pertinent seqq. & similia Exempla, quatenus bina in iis verba (ob communem cum ultimâ voce constructionem,) unum tantum prædicationis actum intendunt, seu unicam Enunciationem constituunt, quasi (continuatâ constructione,) non citra Emphas eos gratiam; ut

לֹא וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים וַיַּעֲנוּ Hag. 2, 13.

	non		& dixerunt		Sacerdotes	Et responderunt
--	-----	--	------------	--	------------	-----------------

אָמֵן וַיֹּאמֶר כָּל הָעָם וַיַּעֲבֹר Deut. 27, 15.

	Amen		& dicet		totus populus	Et respondebit
--	------	--	---------	--	---------------	----------------

Cæteroqui, si duas Enunciationes efficere debuissent illa plura Verba, (citra Emphaticum expressiones,) sequenti modo, fuissent distinguenda ista ditiones, scilicet, Memb. I. hujus Regula.

	non & dixerunt		Sacerdotes	Et responderunt
--	----------------	--	------------	-----------------

	Amen & dicet		totus populus	Et respondebit
--	--------------	--	---------------	----------------

	accuratè & perconteris		& perversities	Et inquiras
--	------------------------	--	----------------	-------------

	valdè & exaltabitur		& essetetur	Tolletur.
--	---------------------	--	-------------	-----------

(Accentus hic non dum attenduntur; sed tantum sedes Distinctionum & Conjunctionum, illos dabit Reg. 4, & Tabb.)

At (2) tertiâ voce tunc fortiente
(*è lit. a. istius Membri II.*) conjunctionem, (*secundâ sic necessario distinctâ ex eâdem lit. a.*), semper quarta talis, (*scil. non sistens absolutiorem sensum, quàm secunda jam vox distincta,*) requirit distinctionem, & quidem Subdistinctivum jam denuò minorem, illò minore, qui in secunda voce positus est (*è lit. a. Membri II.*) Exempl. gr.

Dist.	Dist.	Conj.	Dist.	
יָרֵעָמִי	וּבִנְךָ	וְצִיְתֶךָ	וְשִׁבְתֶּךָ	Job. 17. v. 28.
novi	& ingressum tuum & egressum tuum		Et sessionem tuam	Hic pari modò ad- dormanda prius est, <i>è sup. Memb. II.</i> ditio trium vo- cum; atque adeò
1	2	3	4	

(*per lit. a. ejusdem, quam confer,*) deprehendetur, conjungendam hic tantum esse tertiam vocem cum seq. secundâ, hanc verò distinguendam esse à primâ, (*ut probant Exempl. ibid. allegata.*) Dehinc jam vox quarta (*continuans constructionem seu nexum Syntacticum cum sequente,*) quia non sistit absolutiorem sensum, quàm distincta vox secunda, (*ut potest pars ejus, quod totum hic contra distinguendum est Verbo seu predicato (novi),*) proinde requirit jam quarta (*per hunc num. 2.*), distinctionem, & quidem Subdistinctivum in eâ denuò minorem, illò minore qui in secunda voce positus est, (*è lit. a. Membri II.*) conf. Tab. I. Classe II. & III.

Par est ratio seqq. & similium Exemplorum:

Dist.	Dist.	Conj.	Dist.	
הַסֵּנְתִיָּא	בְּנֵי יַאֲקֹב	אַגֻּרִי	דְּבָרָא	Prov. 30. 1.
sententia	Filii Jake	Aguri	Verba	
1	2	3	4	

הַכְלִימוּנִי	פְּסִילִים	עֶשְׂרִי	זֶה	Job. 19. 3.
ignominia	me affecit	vicibus decem	His	

Memb. IV. Quotiescunque quater continuantur immediate constructiones seu nexus Syntactici,
(in

(in quinque adeò vocibus ejusdem propositionis,) semper prius adornandæ sunt, è superioribus Memb. II & III, Ditiones trium & quatuor vocum; dehinc demum præcedens

vox quinta, aut (α) absolutiorem sistit sensum quam quarta vox distincta è super. Memb. III, (quod faciliè discernetur è naturâ & partibus Subjecti vel Prædicati, sibi invicem hic contradistinguendis, de quo conf. Reg. 3, Memb. I:) & tunc illa quinta semper requirit distinctionem, & quidem majorem in ea Subdistinctivum Accentum, istò, qui in tertia vel quarta voce requisitus fuit è superioribus Memb. II, vel III: qui si major ibidem jam fuerit, eundem hic repetendum esse in quinta voce, docebit Reg. 4. Memb. III, n. 3. & Tab. Exempli gr.

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Diff.	
אָבִיו	דָּוִד	עַל־כֶּסֶּף	יָשָׁב	וּשְׁלֹמֹה	I Reg. 2, 12.
Patris sui	Davidis	superfolio	fedit	Et Schlomo	
1	2	3	4	5	

Hic pari ratione prius adornandæ sunt è superioribus Memb. II. & III, Ditiones trium

& quatuor vocum; atque adeò (per lit. β. Memb. II, quam confer,) deprehenditur conjungendam hic tantum esse vocem secundam cum prima, tertiam vero distinguendam esse à secunda; (quandoquidem hanc pari constructione primam vocem respiciunt secunda & tertia; nam Davidis Patris sui est appositio. at superfolio Patris sui, foret regimen:) pariter per lit. α. Memb. III, quam confer,) deprehenditur, quartam Vocem esse distinguendam & quidem majori Subdistinctivò, illò minore in tertia voce, (quia nunc quarta hac absolutiorem sistit sensum quam tertia, cum verbum sit Prædicatum contradistinguendum suis partibus connexis.) Dehinc jam vox quinta (Et Schlomo) continuant constructionem seu nexum Syntacticum cum sequente voce, cum absolutiorem sistat sensum, quam distincta vox quarta, (nisi Subjectum contradistinctum toti prædicato;) proinde requirit jam (per lit. α. hujus Memb. IV.) distinctionem, & quidem majorem in ea Subdistinctivum Accentum, illò in quarta voce requisitò, (ubi cum jam fuerit major, repetendus hic fuit in præcedente taliquinta voce, ut docebit Reg. 4. Memb. III, n. 3. & Tab.) Cur autem hoc loco ambo sint Sakiphkadol pro Sakiphkaton, scilicet ob ditionem unius tantum Vocis, & Nat. ad Tab. I, lit. β.

G

Eadem

*Eadem est ratio seqq. & similium Exemplorum, (quoad
stam vocem.)*

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Diff.	(libi Verbum co- pit, emphati- ce contradistin- guitur reliquo, cum admiranda in obleni pue- ro pietatis ma- nifestat.)
אָבִיו	דָּוִד	לֵאלֹהֵי	לְדָרוֹשׁ	תִּחְלֵ	2. Chr. 34.3.
Patris sui	Davidis	Deum	quærere	Caput	
אָבִיו	דָּוִד	עִיר	אֶת-פֶּרֶץ	כָּטַר	1. Reg. 27.
Patris sui Davidis	Urbis	rupturam	Et obstruxit		

Aut (e) non sistit absolutiorem
sensum illa quinta vox, quàm quarta è *sup. Memb. III*; (de qua
proportione absolutioris sensus, *conf. Reg. 3. Memb. I*): & tunc
illa quinta semper requirit conjunctionem per Accentum
Servum. *Exempligr.*

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	
הָאָדָם	בְּרִאָה	אֶת	תִּשְׁרָה	פְּרָה	Gen. 2, 22.
hominis	primogenitum		redimes	Redimendo	
1	2	3	4	5	
הַחַיִּילָה	כָּל-אֶרֶץ	אֶת	וְסָבַב	הָיָה	Gen. 2, 22.
Hhaviła	omnem terram		circumdāt	Is	
1	2	3	4	5	

His & similibus exemplis, primum quoad ditionem 3um & quatuor vocum applicetur declaratio superioris exempli *addit. (α.)* Hinc præcedens vox quinta in his, cum non sistat absolutiorem sensum, quàm quarta, (ut patet ex *examinanti singula exempla*), requirit igitur illa quinta jam conjunctionem per Accentum Servum.

Memb. V. Si quinquies vel sæpius continentur
immediatè constructiones seu nexus Syntactici, (in sex
vel pluribus vocibus ejusdem Propositionis;) pari modo prius
ador-

adornandæ sunt è superioribus Membris, Ditiones 3um, 4, & 5 vocum; dehinc sextæ vocis eadem est ratio ad quintam, quæ quintæ fuit ad quartam; & sic consequenter septimæ ad sextam, & sicubi pluries continentur constructiones seu nexus Syntactici, *Exempligr.*

<i>Diff.</i>	<i>Conj.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Conj.</i>
חַיִּי	שָׁנִי	יָמִי	דְּיָרִי	וְרַעִים	מָעַט Gen. 4, 79.
vitæ meæ	annorum	dies	fuere	& mali	Pauci
1	2	3	4	5	6
יָבוֹתַי	חַיִּי	שָׁנִי	אֶת-יָמִי	הַשָּׁנִי	וְלֹא Ibid.
patrum meorū vitæ	annorum	dies	attigerunt	Et non	

In hac prolixiori ditione continuatarum quinquies constructionum in 6. vōcibus, vox secunda utrobique conjungitur & tertia distinguitur, *per Memb. II. lit. β.* Vox quarta distinguitur, *per Memb. III. lit. α;* (& quidem Accentu Paschta repetitō, *pro Rbhia* primā vice ponendo; *sec. Reg. 6. Memb. III.*) Vox quinta distinguitur, & quidem majori Subdistinctivo, *per Memb. IV. lit. α.* Vox sexta conjungitur, è pari ratione vocis 6ta ad 5tam, qua 5ta ad 4tam, *sec. Memb. IV. lit. β. 5ta Memb. V.* Sic in seqq. & innumerus similibus

<i>Diff.</i>	<i>Conj.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Diff.</i>	<i>Conj.</i>
הָאֶמֶרִי	מֶלֶךְ	סִיחֹן	אֶת	הַכְּתֹרִי	אֶחָדִי Deut. 3, 44.
Emorzum	Regem	Sihonem	עָדָּה	percuſſiſſe eum	Post
1	2	3	4	5	6
כְּשִׁדְּיָאִי	מֶלֶכָּה	בְּרִשְׁמַעְיָר	קָטַל	בְּלַיְלָהָ	בָּה Dan. 5. nū.
Chasdim	Rex	Belschatzar	occiſus eſt	nocte	In illa

In priori Exemplo, in voce 4ta ponitur (*per Not. 3. ad Tab. I.*) Jthibh pro Paschta, qui ponendus fuerat *per anom. Reg. 6. Memb. III. ut in superioribus exemplis.* In posteriori exemplo Speciation notandum, quod vox sexta in eo, pari quidem ratione jungenda fuisse quintæ per Accentum Servum, ut in præcedentibus exemplis; verum quia in 5ta voce, Accen. us Sakephkaton, pro Metheg sibi assumpsit Servum Munach, *sec. anomaliam, Reg. 4ta* & proinde illæ duæ voces, 6ta & 5ta, jam habentur pro tribus; illaque 6ta jam ceu tertia ante Sakephkatonum, accipit Subdistinctivum ejus Minorem, qui hic (*pro Paschta* est Jthibh, *sec. Not. 3. ad Tab. I.*) Quamvis etiam alia adhuc ejusdem ratio dari possit, *et Reg. V. Nova I.*

Eadem est ratio seqq. Exemplorum, 7 vocibus constantium.

Dist.	Conj.	Dist.	Dist.	Conj.	Dist.	Conj.	
מַלְכֻתָּא	וְיָמָא	וְיָמָא	וְיָמָא	וְיָמָא	וְיָמָא	וְיָמָא	Dan. 5, 18.
patrituo	Nebucadnezari	de	de	& decorum & gloriam	& amplitudinem	Regnum	
1	2	3	4	5	6	7	
Dist.	Conj.	Dist.	Dist.	Dist.	Conj.	Dist.	
לַאֲשֵׁי	תֵּת	לַאֲשֵׁי	לַאֲשֵׁי	לַאֲשֵׁי	לַאֲשֵׁי	לַאֲשֵׁי	Jud. 18, 14.
Lajsch	terram	ad explorandum	euntes	Viri	quingque	Et responderunt	
1	2	3	4	5	6	7	
Dist.	Conj.	Dist.	Dist.	Conj.	Dist.		
מִיכָה	הַמִּשְׁכָּנִי	בְּיָמֵי	נָבִיא	הָיָה	מִיכָה		Jer. 26, 18.
Regis	Juda	Hiskiae	in diebus	vaticinans	fuit	Morashites	Nicha
1	2	3	4	5	6	7	

(In penult Exemplo, Sarka in quartâ voce repetitur per Reg. 6. Memb. III. (sub Domino Sgolta) pro Rbhia primâ vice ponendo; uti in superioribus exemplis, Paschra (sub Domino Sakephkaton) pro Rbhia. In ultimo Exemplo, vox 7ma, pro ordinario alias ser-vo Manach, habet Paschram ob ditionem duarum tantum vocum, conf. Reg. 5. Nes. 1.) Ca-terum omniûs has applicentur saltem superiorum Exemplorum per singula membra declara-tiones, & deprehendatur item perpetuò constans & infallibilis de constitutione tenor.

Et tantum sufficiat, perspicuè & evidenter exposuisse, occul-tam hactenus & vix explicabilem habitam Distinctionum & Conjun-ctionum variationem, in vocibus, continuo nexu Syntactico sapiùs immediate constructis. Nam reliquarum Distinctionum, vel inter non constructas voces singulas ejusdem Propositionis, vel inter Propo-sitiones simplices, vel Proposit. compositas, per se sat aperta & facilis patet ratio diversa sedis earum à conjunctionibus, prout explicatur ea-dem seq. Reg. 3. Hinc verò quidvis prudens & æquus rerum arbiter fa-cilè æstimabit, (quandoquidem tam imperfectè hactenus & obscure, non nisi sub generalioribus & planè in certis titulis Cohærentiæ absolutæ & respectivæ, vel Viæ nudæ & regiæ, commu-niter actum est,) de Distinctionum & Conjunctionum diversaratione, (prout

(prout monstrat Ledebubrii Casena Script. pag. 51. seqq. & pag. 282;) quæ causa fuerit hæc, quod nibile certi, aut evidenter veri, in his talibus definire aut assequi facile poterit Lectoris iudicium. Ut mirum adeo non sit, neglectui tandem damnatum esse, quod nullâ ratione sat perspectè intelligi potuit; & hinc denique, ut fieri solet, sub contemptus chypeo latuisse talium ignorantiam: quam certè in tanta nunc luce, resistentia per Dei gratiam univèrsa hujus doctrina, nihilominus audâdus affectare velle, ne ingrati omnino foret os foris S. Scriptura Hebræa, deque genuino ejus sensu parùm solliciti, quod tamen vix amplius de quoquam ingenio ominari licebit.

ANNOTATIONES ad Reg. II.

Annot. (1.) Quoties Nomen, Pronomen, aut Particula indeclinabilis, ponitur sine Verbo, quod tamen subintellectum, (sive verbum Substantivum יְהוָה sive aliud,) ei includitur; semper talis vox accentuatur, quasi verbum expressum habeat adeoque construatur cum sequente, ut Gen. 44, 27. וְאֶחָדָם הָיָה אִתָּנוּ וְאֶחָדָם יֵצֵא אִתָּנוּ Et frater noster parvus | non ipse (est) nobiscum ||| : (conf. huic accentuationi, Memb. III. huj. Reg. 2, lit. β. 1.) Eademque est ratio omnium similium. De Pronomine אֲנִי V. seq. Annot. 5.

Annot. (2.) Subjectum prædicationis quandoque divisum in sensu à prædicato ponitur, & sic perpetuò habet distinctionem, ut Psal. 11, 4. יְהוָה בְּשָׁמַיִם יָסָדוֹ Jhova | i. e. Deum quod attinet, in cælis est sedes ejus |||. Psal. 27, 5. כִּנֹּר אֲנִי בְּנֵי אָדָם פְּתִיחַ אֲנִי פִּי מִלֶּכֶת שֶׁמֶר Ego | i. e. homines quod attinet, dentes ipsorum | sunt hasta & sagitta |||. Eccl. 8, 1. אֲנִי פִּי מִלֶּכֶת שֶׁמֶר I ego | i. e. me quod attinet, mandatum Regis serba |||; אֲנִי פִּי מִלֶּכֶת שֶׁמֶר Et Supremus || i. e. Supremum quod attinet, ordinationem | juramenti Dei ||| i. e. serba ordinationes à Deo vindice jura-

juratas: (*ut adeo prius loquatur de officio Subditorum erga Regem, posteriorius, de officio eorum erga Deum.*) *conf. plura inf. in Vindic. nost. Parte II, Cap. 1. & sup. Gramm. nost. Append. II.*

Annot. (3.) Vocativus exclamationis, in continuatis constructionibus semper habet distinctionem, (*nam non constructum cum sequente, distinguendum esse, jam antè notum erit, è Memb. I, buj. Reg. 2.*) ut *Esa. 38, 3. &c.* יְהוָה יְהוָה וְיִרְאֵה אֶת אֲדֹנָיִךְ אֲבוֹתֶיךָ אֲבוֹתֶיךָ אֲבוֹתֶיךָ | *Ab Domine | memento &c. sic Miche 6, 5. conf. Reg. 3. Memb. I.* Si autem is ter repetatur, media vox habet Distinctivum, tertia conjunctivum, ut *Jerem. 22, 29.* אֶרֶץ אֶרֶץ אֶרֶץ | *terra terra | terra || &c.* Cui non ab simile est illud *Ezech. 21, 33.* אֶרֶץ אֶרֶץ אֶרֶץ | *Subversionem subversionem | Subversionem ponam eam ||* At *Jes. 6, 3.* Personæ Trinitatis distinctæ, etiam Accentibus distinctivis continuis junguntur, (*contra superiorum tenorem*) ut

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Diff.	Quod evidens documentum est
צְבָאוֹת	יְהוָה	קָדוֹשׁ	קָדוֹשׁ	קָדוֹשׁ	Trinitatis, (<i>tribus distinctionibus</i> ,) &
Zbaoth	Jhova	Sanctus	Sanctus	Sanctus	Unitatis, (<i>una conjunctione</i> ,) eodem

locò expressè in V.T. contra Judæos & Antitrinitarios. *Conf. ad hanc Accentuationem Exempli praxios, inf. ad Tab. I. Classen III; & Reg. 7. Memb. II, β.*

Annot. (4.) Particula לֹא non, sequenti immediatè verbo in eadem Propositione conjungitur perpetuo per Accentum Servum, quamvis sequitur immediatè continuata constructio seu nexus Syntacticus, qui proinde semper tunc iterum divellendus est per Distinctivum, (*cum is aliàs debuisset habere conjunctionem, & vocula לֹא distinctivum, per superius Memb. II, lit. β*); ut *Deut. 15, 17.* לֹא תִחַס אֶת יִרְבֵּכָה | *Non obdurabis | cor tuum ||*, (*ubi Munach ut vicarius minister pro Psik Munachato subdistinguit in voce secunda, per Reg. 7. Memb. II, β*). Sic *Gen. 16, 10.* לֹא יִסְפָּר כִּרְבִּי | *Et non numerabitur | pra multitudine ||*. *Jes. 28, 12.* לֹא מִבֵּית שִׁקְצָה | *Et non voluerunt | audire*

dire |||; ubi \aleph paragogicum est ad formam Arabismi, ut in undecim adhuc aliis locis, conf. Gramm. nost. Reg. 16.

Sic etiam sequente licet Staru regiminis (in quo alias semper vocem magis cum sequente coherere quam cum precedente, superius diximus Reg. I. Memb. I, a.); ut Jer. 23, 23. וְלֹא אֱלֹהֵי קִרְחָק Et non sum Dens | è longinquo ||| i. e. longinquæ absentia, conf. Reg. 1. l. cit. Eadem est ratio vocalæ לְ composita cum aliâ particulâ separabili, ut Cant. 1, 8. לֹא יָדַעְתִּי לְךָ Si non scis | tibi |||; (solenni Hebr. idiotismo, ut Jer. 2, 2. פֶּדַע תִּבִּי, &c. conf. Gramm. nost. App. 11). Sic Num. 32, 30. וְאִם לֹא יַעֲבֹדוּ הָרִמֹּנִים Et si non transibunt | expediti ||. Verum si subintellectum habeat verbum וְיָרֶד, pravalet superior Ann. 1, ut Num. 20, 5. לֹא יִמְסְקוּם זֶרַע || sementis locus | est Non

Exc. In Ditione 2 tantum vocum sub certis Dominis, (de qua conf. Reg. 5, & 9), hæc etiam vocula לֹא, (ut alia), requirit Subdistinctivum, non tamen æquè perfectè tunc distinguentem, (ac aliàs), sed tantum emphaticâ morâ & gravitate quâdam tardantem celerem alias decursum servi ad magnum Distinctivum; ut 1. Sam. 12, 21. וְלֹא תִסְּרוּ & non recedetis. V. Reg. cit.

Ann. 5. Pronomen אֲשֶׁר (a) in continuatis constructionibus positum,

(1) si sit secunda

vox talium (constructarum), semper requirit conjunctionem (cum prima) per Accentum Servum; & tertia tunc accipit Distinctivum, Ex. gr.

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.
יִבְחָרְךָ	אֲשֶׁר	בְּמִקְוֹם	לֹא שֹׁמֵעַ	אֲשֶׁר	כֹּחֶשׁ
		Deut. 16, 16.			Psal. 3, 5.
eliget	quem	in loco	non audit	qui	Ut vir
1	2	3	1	2	3

Eandem

Eandem hanc rationem semper servant illæ voces, quæ omissum pronomen אֲשֶׁר tamen subintellectum habent, (*quod probè notandum,*) ut

* Psal. 51, 10.			* Psal. 97, 15.		
Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.
עֲצַמְתִּי רַכֹּתִי		תִּגְלַכָּה *	יִבְרַךְ יִבְרַךְ		יִוְרָה *
i. e. ossa contrita		Lætentur	eligit viam quæ		Docetbit illum
1	2	3	1	2	3
Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.
עֲשִׂיתִּי	כִּימֹת	שִׁשְׁחֲנוּ	מִסְחֵי	בֵּין	וְשִׁתֹּ
9, 15.		9, 15.			9, 5.
afflixistinos fec, dies quibus		Lætificanos	miscui	devino quod	Et bibite
1	2	3	1	2	3

Hæc aliàs videri poterant seq. ratione distinguenda, (sec. Memb. i. huj. Reg.)

qua contrivisti	ossa Lætentur	quam eligit	viam Docetbit illum
1	2	1	2
quod miscui	devino Et bibite	quibus afflixistinos	fec, dies Lætificanos
1	2	1	2

Verùm non patitur id, in his & similibus, idiotismus Lingua, & ad eum instituta praxis Biblica; quæ sat fidem nobis magisterium ubique præbere potest, cùm nihil in Scripturam sit inferendum, sed ex ea inferendum.

Eadem est ratio תּוֹ אֲשֶׁר compositi per Makkaph cum aliâ quâdam voce, ut

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.
לָכֶם	אֲשֶׁר יִבְרַחֲוּ	מִבְּחֵי	אֶת-אֲשֶׁר עַל-בֵּיתֹו		וְיָצֵו
37. 19.					44. 1.
vobis quam mactavi	Emacinatione mea	super domo ejus ei quierat			Et præcepit
1	2	3	1	2	3

(2) Si verò אֲשֶׁר sit tertia vox (in continuatis constructionibus,) semper requirit distinctionem;

tionem; & secunda tunc accipit servum, (*sec. Memb. II, lit. β.*) ut

Diff.	Conj.	Diff.	Gen.	Diff.	Conj.	Diff.	Num.
הָאֲרָצָה	עַל־פָּנָי	אֲשֶׁר	7, 13.	יְהוָה	צִוָּה	אֲשֶׁר	34, 29.
terraz	superficie	Quæ est		Jhova	iussit	Quos	
I	2	3		I	2	3	

Conf. duo Exempla unius versu 7, Gen. c. I

Eadem est ratio אֲשֶׁר compositi cum aliquâ particulâ, ut

Diff.	Conj.	Diff.	Gen.	Diff.	Conj.	Diff.	Jer.
אֱלֹהִים	צִוָּה	בְּאֶשֶׁר	7, 9.	בְּעֵינַי	וְאֶשֶׁר	לְאֲשֶׁר	27, 5.
Deus	præcepit	Secundum quod		in oculis meis	rectus	Ei qui est	
I	2	3		I	2	3	

At contrarium obtinet, si ante hanc vocem tertiam אֲשֶׁר, præcedat quarta, הָאֵל, v. gr.

הָאֵל הִתְהַלַּכְתִּי לִפְנֵי אֲשֶׁר הָאֵל (conf. de hoc loco seq. Reg. 38, 3. 3. Memb. II, fine.)

coram te	ambulaverim	quod	eo
----------	-------------	------	----

Sic rariùs (in exprimendâ scil. Emphasi) obtinet contrarium, per transpositionem termini Distinctivi, de qua V. Reg. 13, ut

Diff.	Diff.	Conj.	Dent.	Diff.	Diff.	Conj.	Dent.
בְּכָל־שְׁעָרָי	כִּתְּוֹ־לֶךְ	אֲשֶׁר	12, 15.	לָכֶם	אֲשֶׁר נָתַתִּי		3, 20.
in omnibus	portis tuis	dederit tibi Quam		vobis	dedi Quas		
I	2	3		I	2	3	

(In quibus & similibus, transpositionis illâ termini distinctivi, exprimitur Emphasis repetendi Prædicati, ad vocem primam; dedi inquam vobis: dederis inquam in omnibus portis tuis, scil. Dominus Deus tuus.) Sic 2. Chron. 9, 5. & 1. Reg. 10, 6. אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּהָרָצִי quam audivi | audivi inquam. in terrameâ. (Regina Arab. de Salomonis fama.)

Non igitur cum his confundenda sunt, semel tantum (aut non) constructa, (ubi אֲשֶׁר sequitur communem analogiam Memb. I, buj. Reg. 2.) ut

H

Diff.

Diff.	Diff.	Conj.	Gen.	Ubi vox secunda hanc constructi potest cum prima; quonobrem unica constructio coniungitur per Servum, scilicet. Memb. 1. & sic abique.
בְּהִכְרָהּ	אִתָּהּ	וְאִתָּךְ	7, 23.	
is arca	cum ipso	Et quod erat		
1	2	3		

(3) Si verò אִתָּךְ sit quarta vox in continuatis constructionibus, semper accipit Servum, & tertia distinctivum, ut

Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.
יִשְׂרָאֵל	בָּנָו	הֵכִיאוּ	אִתָּךְ*	בָּבֶל:	אֶת־מֶלֶךְ	לֹא־יִתְבָּר	אִתָּךְ*
Israelis	Alii	attulerunt	Quam	Babelis	Regi	non ferviet	Quæ
1	2	3	4	1	2	3	4

* Exod. 36, 3. * Jer. 27, 13.
Conf. 2. Chron. 9, 24 & 2. Chron. 9, 4.

Id rarius imitatur אִתָּךְ non constructum cum sequente voce Pronominali, (ubi proinde merito habuisset Distinctivum,) ut

Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.
אֲנִי	אֶצְוָה	אֲנִי	אִתָּךְ	אֲנִי	אֶצְוָה	אֲנִי	אִתָּךְ
vobis	præcipio	Ego	Quæ	vobis	præcipio	Ego	Quæ
1	2	3	4	1	2	3	4

Dent. 28, 14. Dent. 4, 2.

Idem singularissimè imitatur אִתָּךְ ante voculam לֹא; (cum, quâ aliàs construere nequit,) in quâ occurrit *Mercabphula* pro Tbhîr, (conf. Not. ad Tab. I. lit. e;) & distinctivus in voce secunda, ut

Diff.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.
אֲנִי	אֶצְוָה	לֹא	אִתָּךְ	לֹא	אֶצְוָה	לֹא	אִתָּךְ
iis	præcepi	non	Quod	ei	indicaris	non	Quod
1	2	3	4	1	2	3	4

Lev. 10, 1. 1. Reg. 10, 3 & 2. Chron. 9, 2.

(β) Pronomen אִתָּךְ habetis post se vocem status affixi, ejus semper censendum est Casus, Numeri, Generis & constructionis, cujus est sequens affixum, ad אִתָּךְ relationem habens:

bens: & situnc (1) nulla intercedat vox, (*inter אֵשֶׁר & ejusmodi vocem status affixi*), semper cum ea coniungendum est אֵשֶׁר per Accentum servum; ipsa autem accipit distinctivum, (*quamvis cum sequente construat grammaticè*), ut

Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	Gen.
אֵשֶׁר	מְחַקְרֵהָ	בְּיָדוֹ	אֵשֶׁר	מְחַקְרֵהָ	אֵשֶׁר	7.8.
95,4.						
1	2	3	1	2	3	

Sic Dent. 23, 11. *Præcedente autem ibidem versu 10, contrarium obtingit, per transpositionem Termini Distinctivi manifestè ibid. emphaticos signat, conf. Reg. 13.*

Eadem est ratio אֵשֶׁר compositi per Makkaph cum aliqua voce: item subintellecti אֵשֶׁר, ut superius lit. α. n. i.

Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Lat.
אֵשֶׁר	נָפְלָה	עָלָה	אֵשֶׁר	יִשְׁבַּע	עָלָה	5, 24.
i. e. cuius cadit solium.			i. e. super quo iuraverit.			
1	2.	3	1	2	3	

(2) Si tunc una intercedat vox, pariter cum eâ cohaeret אֵשֶׁר, ipsa autem accipit Distinctivum, (*quamvis constructa cum sequente*), ut

Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	Exech.
אֵשֶׁר	תִּיָּחַדְנָה	לָהֶם	אֵשֶׁר	תִּשְׁמַע	לָשׁוֹן	9, 11.
36, 3.						
i. e. quibus un-			i. e. in			
guibus un-	1	2	cujus	1	2	
guibus.			lumbis.			
Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	Dent.
אֵשֶׁר	לֹא תֹאכְלוּ	מֵהֶם	אֵשֶׁר	לֹא תִשְׁמַע	לָשׁוֹן	11, 28, 29.
10, 12.						
i. e. de			i. e. cuius lin-			
guibus.	1	2	guam.	1	2	

Eademque est ratio אֵשֶׁר compositi per Makkaph cum aliqua voce, ut

	Dist.	Dist.	Conj.	
	עָרוֹ	שָׁמַר	אֲשֶׁר-נִקְרָא	Jer. 34, 5.
i. e. super qua	super ipſa	nomen meum	Quæ invocatum est	
	1	2	3	
	Dist.	Dist.	Conj.	
	עָרוֹ	נִקְרָא-שָׁמַר	אֲשֶׁר	Jer. 7, 10.
i. e. super qua	super ipſa	invocatum est nomen meum	Quæ	

(De Munach illo subdistinguento hic cenſuario Pſiki, V. Reg. 7, Memb. II. β)

Contrarium obtinet per transpositionem termini diſtinctivi
(ſec. Reg. 12.) in ſeq. Exemplo:

אֲשֶׁר אֶחָד מֵעַמְּךָ לְרוֹחוֹ Proh. 25, 28.

Ubi plerique Codd. omiſſo Makkaph poſt אֶחָד virtoſe eidem apponunt
— & — vocis עַמְּךָ quod pluribus arguet Reg. X, Memb. I.

At (3) Si tunc duæ voces
intercedant (inter אֲשֶׁר & ſeq. vocem ſtatus aſſixiſ.) tertiã (illarum
4) requirente Diſtinctivum (ſive per Memb. I. hujus Reg. ſive per
Memb. II; lit. β.) quarta (אֲשֶׁר) accipit conjunctivum; tertiã vero
requirente Conjunctivum, (per lit. α. ejusdem Memb. II,) quarta
(vox אֲשֶׁר) accipit Diſtinctivum; ut

	Conj.	Dist.	Conj.	Dist.	
	בְּלִמְבוֹ	הַסֵּפֶר	קָמָה	אֲשֶׁר	Ezech. 9, 3.
i. e. cujus in	in lumbis ejus	Scribæ	atramentarium	Qui	
lumbis.					
	Dist.	Conj.	Dist.	Conj.	
	אֶלֶּה	שְׁלוּחַ	מִלֵּךְ	אֲשֶׁר	Ezech. 23, 40.
i. e. ad quos	ad eos	miſſus eſt	nuncius	Qui	
miſſus eſt.					
	Dist.	Conj.	Dist.	Conj.	
	בְּ	בְּפִי	אֶתְּ	אֲשֶׁר	Jef. 37, 10.
i. e. in quem	in eum	ſperas	tu	Qui	
inſperas.					

Dist.

	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	
	עִמּוֹ	תָּכֵן	וְדִי	אֲשֶׁר	<i>Psal. 89, 22.</i>
i. e. cum quo,		cum ipso		manus mea	Qui
	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	
	בְּחַיָּה	בְּחַיָּה	אֲתָה	אֲשֶׁר	<i>Jer. 5, 17.</i>
i. e. in quibus,		in iis		confidis	tu
					Qui

(γ) Pronomen אֲשֶׁר habens post se particulam localem שׁ ibi, assumit significationem localem. Quò vel ubi; eandemque servat rationem distinctionum constituendarum, qualis *præced. lit. β.* (*ante statum affixum*,) est monstrata, ut

	Diff.		Diff.		Conj.	
	שָׁם		אֲדָרָם		אֲשֶׁר	Ezech. 4, 13.
i. e. quò ego		ibi		propellam vos	Quod	
propellam vos,		1		2	3	
	Diff.		Diff.		Conj.	
	שָׁמָּה		אֲתָה		אֲשֶׁר	Ezech. 9, 10. conj. Jer. 35, 7.
i. e. quò dis-		ibi		iturus es	tu	
perseris,		2		3	4	
	Diff.		Diff.		Conj.	
	שָׁמָּה		אֲתָם		מִכָּיָה	אֲשֶׁר
		illuc		vos	deduce	ego
						Quò
	Diff.		Diff.		Conj.	
	שָׁם		הַפְּצוּתִיךָ		אֲשֶׁר	Jer. 30, 11.
i. e. quò di-		ibi		disperſi te	Qui	
ſperſi te,						

H 3

Diff.

	Diff.	Diff.	Conj.	
	שָׁמָּה	הִנֵּחֲתִיךָ	אֲשֶׁר	Jer. 46, 28.
L. c. quò dis- spulsi te.		ibi	dispuil te	Qui
(De Monach utrobique subdistingnente, cœu Picerio P'sti, conf. Reg. 7. Memb. II. β.)				
Eademque est ratio compositi tunc אֲשֶׁר (aut שָׁם) cum aliqua voce, conf. paulo sup. lit. β. n. i. ut				
	Diff.	Conj.	Diff.	
	שָׁם	אֲשֶׁר עָלִיתָ	הַסֵּפֶה	a. Reg. I. 6.
L. c. quò ascen- disti.		ibi	quem ascendisti	Leſus
	Diff.	Conj.	Diff.	
	שָׁם	אֲשֶׁר הִדִּיתֶם	כָּל הַמְּקוֹמוֹת	Jer. 24, 9.
i. c. quò depu- loro eos.		ibi	qui depulero eos	In omnibus locis
	Diff.	Diff.	Conj.	
	הַגֵּוֹת	עֲבָדוּ שָׁם	אֲשֶׁר	Deut. 12, 2.
L. c. ubi stibierunt gentes Dñs suis		gentes	servierunt ibi	Quæ

(δ) Pronominis אֲשֶׁר rationem sequitur vocula Chal-
daica וְהִי, Es. 7, 25. וְהִי בְּעֵבֶר גְּזֵרָה שֵׁשׁ, qui est | transflumen |||. Se-
mel autem hæc Particula per transpositionem termini Distinctivi,
cohæret cum vocula לְ habente — Merca chphula, scil. Es. 7, 23.
conf. sup. lit. α. 3, fine.

Annos. 6. Vocula אִישׁ, quando significat quisque, AL-
TER, sequenti voci (sive constructa secum sive non constructa,) in ea-
dem Propositione, conjungitur per servum, ut Jer. 53, 6; אִישׁ לְדַרְכּוֹ כִּי
quisque viam suam | prospeximus |||. Jer. 34, 34; Non docebit amplius
אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת-אֲדָמִיו quisque amicum suum | & quisque
fra-

fratrem suum |||. Pariter cum bis ponitur illa ipsa vox, ut **אִישׁ אִישׁ** vir vir, i. e. quisvis, Num. 5, 12, Levit. 17, 3. & 8. c. 24, 11. At si sequatur Pronomen **אִשׁר**, hoc conjungitur sequenti voci secum constructæ, **אִשׁ** autem accipit Distinctivum; **אִשׁ** 1. Sam. 22, 2; **אִשׁר לְאִישׁ אִשׁר לְאִישׁ** Et quisvis | cui est exactor |||. Conf. de Kadma hic vicario (subdistinct. Reg. 7. Memb. II. a. Nota 1.) Eccles. 6, 2; **אִשׁ אִשׁר יְהוָה הָאֱלֹהִים** Quisvis || cui datus | Deus |||, conf. de his *Munachim* distinguendis vicariis, Reg. 7. Memb. V. sine.)

Annot. 7. Quando Nomen ita regit alterum Nomen, sive in Dativo, sive (mediate Propositione) in aliò Casu, ut pro posteriori possit stare Relativum *Alter*: talia duo Nomina ordinarie conjunguntur per Servum, (idque ex genio Lingue, cum aliàs non videantur constructa;) ut Psal. 19, 3; **יּוֹם לְיוֹם** Dies diei | eructat sermonem, ||| & **לַיְלָה לַיְלָה** Indicant scientiam. Sic Hof. 4, 2; **אֶרֶץ אֶרֶץ** Sanguis sanguini | accessit |||. Ezech. 21, 14; **אֶרֶץ אֶרֶץ** complode | manum ad manum |||. Conf. similes alias locutiones, inf. Reg. 13: spectant enim talia ad transpositionem Emphaticam termini distinctivi.

Annot. 8. Parenthesis Hebræa, hóc constat indicio; cum nempe vel vox singula, vel integra Propositio, interfecta alterius cujusdam Propositionis partibus, majori clauditur Distinctivò, quàm ante eam obtinet: adeoque ratione sensus semper Parenthesis magis cohæret cum antecedentibus, quàm cum sequentibus; (idque ex usu Lingue quem docet constans praxis Biblica.) Exempli gr. Jer. 31, 1; **אֱלֹהִים אֱלֹהִים** *tempore illo* | (dicit *Ihova*) || **אֱלֹהִים** *ero Deus &c.* (ultimò hóc Paschta Emphaticò, pro servò sec. Reg. 5.) Proverb. 3, 4. **אֱלֹהִים אֱלֹהִים** *concupiscet* (& nihil aderit) | *anima pigri* |||. Jes. 45, 24; **אֱלֹהִים אֱלֹהִים** *Uti que in* *Ihova*

Jhova | (*mibi dicunt*) || *est justitia & robur* |||. *Psal. 40, 17.* אֱמָרִי
 תְּסִיד יְהוָה אֱמָרִי תְּסִידִיךָ. *Dicant, jugiter.* | (*magnificetur*
Jhova) || *diligentes salutem tuam* |||. *Jes. 45, 3.* אֲנִי אֲנִי
 יְהוָה הַקּוֹרֵא בְּשֵׁמִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Igitur cognosces* || (*quia* | *ego*
Jhova || *voco nomen tuum*) |||. *me Deum Jisraelis.* ||. *2. Chron. 34, 3;*
 וּבְשֵׁמוֹתָ שְׂעִיבִים לְמַלְךְ יְהוָה עֲדָנִי נָעַר הַחֵד לְדָרוֹשׁ לְאֱלֹהֵי הַיָּם אֲבִי
 Et anno octavo imperii sui || (*cum ipse adhuc esset Puer*) || caput ||
 quærere || Deum | Davidis Patris sui |||. Conf. *Neb. 5, 14, 1. Chron.*
v. 285.

Non igitur sunt parenthetica verba illa dicit Deus, *Jes. 48, 22;*

וְשָׁלוֹם אֲמַר אֱלֹהִים לְרָשָׁעִים. *Non est pax* || dicit Deus | *improbis* |||. Cateroquin talis requireretur Accentuatio;

|| *improbis* || (*Deus dicit*) | *pax Non est*

quò pactò daretur parenthesis, ceu majori distinctivo jam exiens quam incipiens: (& sic in alijs.) Pariter non efficit parenthesis, Propositionis inserta ante *לְאֱמָר*, (*quod videri poterat* ;) ut *Jes. 8, 11.*

וְיִסְרֵנִי מִלִּכְתּוֹ בְּרֹדֶךְ הָעַם הַזֶּה לְאֱמָר. *Et instruit me* || *ne eam* | *in via populi bujus* || *dicendo* |||. Sed plura de tali singulari vocum, ante *לְאֱמָר* cum hac ipsa coherentia majori, quàm cum præcedentibus, ad qua tamen magis pertinere videntur; (ferente sic idiotismo Linguae.) *V. Reg. 8, Memb. 11; & Reg. 13, Memb. 11.*

NB. (1) Quando (rariùs) posterior dimidia pars Versus (qua Silluki est,) Parenthesin continet (seu claudit;) sequente sit versu, ad præcedentis versus Propositionem necessariò adhuc pertinente, intercedens ibi Silluk non efficit Punctum aut Colon, sed tantùm Semicomma, v. gr. *Gen. 23, 17*, ubi Textus sic habet:

|| *in*

|| in Machpela qui est | Ephronis ager | Et factus est
 | & omnis arbor | qua est in eo & spelunca | ipse ager) || Mamre & regione | qua est
 || (: circumquaque | in toto confinio ejus qua est | in agro qua est

Jam sequente Versu 18.

|| : portam Urbis ejus ingredientibus | coram omnibus | filiis Ithesh coram || possessio Abrahami

Conf. cum hac Accentuum & Virgularum proportione, Reg. 3, & Tab. I. (Item de primi Territorii Paschba & Rbbia, V. Reg. 6, Memb. I.) Simulque ex hoc & similibus exemplis collige, quàm profus erronea sit illa vulgata persuasio, quasi Sillico, Athnacho, & sic consequenter reliquis majoribus Distinctivis, ex se & per se competat, & velut nativum sit, magnas distinctiones vel Coli vel Puncti vel Semicoli, inferre spatii sententiarum; cum potius ipsi illi Distinctivi suam proportionem, seu valoris quantitatem semper demum accipiant ab illis sedibus, quas per consuetudinem occupare coguntur: prout hic Sillick Versus 17mi, non nisi Semicomma maximum, Athnach autem in utroque Versu 17 & 18, non nisi Semicomma majus efficit; & Sakephkatoni hinc cum reliquis, minori proportionem, Semicomma minus, Semicomma intermedium, aut minimum, sec. Reg. 3. Conf. sup. Præcogn. Axiom. I.

Similem interinctionem 2 versuum in N. Test. vide *Act. 1, v. 21, 22.* Sic *Jer. 33, v. 10.* ampliatio Prædicati efficit Parenthesin, & sequente Versu 11, sequitur demum subjectum. Eodem modò, distractam per tres Versus unam Propositionem, *V. 2. Sam. 17, v. 27, 28, 29. Conf. Esab. 8, v. 11. & 12. Num. 31, 22.*

NB. 2. *Emphases* in S. Hebræa Script. præcipuè advertuntur è transpositione Terminum Distinctivi, de qua Reg. 13. quamvis & alias è toto Accentuum ministerio sensus, eas ritè observari posse, passim monstretur totò hoc Tractatu.

Signa Interrogationis verò, partim dabitur interrogativum, partim ipsa quoque ex Accentuatione fluens vocum & sententiarum junctura.

I

CAPUT

CAPUT II.

De

Distinctionum majoris aut minoris
variâ proportionē:
scu

QVANTA unaquæque Distinctionis SEDES
præfiniri debeat,
sec. Dictamen Logicum,

*totidem tunc Virgulis designanda, ad faciliorem &
certiorem deinde Accentuum positum.*

REGULA III.

Distinctio major aut minor, obtinet pro magis minusve absoluto sensu, adeoque pro diverso termino, vel (1) Integrarum Propositionum, tùm simplicium, tùm compositarum: vel (2) Singularum vocum intra Propositionem; quatenus illæ sunt partes Propositionis, aut connexa vel Subjecti vel Prædicati.

Memb. I. Integræ Propositionis (α) Simplicis Distinctio est magna, & fit in termino finiti Subjecti cum Prædicato; quod (*sec. Principia Logica,*) vel unâ tantum voce constare potest, (*subintellecto sæpè subjecto* ut אֱלֹהִים;) vel pluribus vocibus seu verbis, attamen unum prædicationis actum intendentibus: (*quod diligenter attendendum est, ne sæpè diversa videantur Propositiones, quas tamen (praxi Biblicâ,) tantum habenda sunt singula voces intra unam eandemque Propositionem; prout inf. Memb. II, monstrabi-*

strabitur exemplis.) Atque in talijam (*Propositionis simplicis*) distinctionis fede, (*quicumque etiam, sive maximus sive minimus, Accentus Distinctivus in eâ obtingat per consecutionem,*) pari quilibet effectu seu valore adæquat Latinorum COMMA. Et signari potest, in præfinitionâ Distinctionum proportionem, (*antequam ipsi Accentus commodè imponi queant,*) tribus ejusmodi virgulis ||| (*si non calamò, saltem mente conceptis.*) Sed & ipsa illa Commata facillè iterum suâ proportionem alia majora, alia minora æstimari possunt, pro qualitate sequentis Propositionis cognati aut diversi argumenti.

(β) *Compositæ Propositionis Distinctio* est major, quæ fit in terminò duarum vel trium Propositionum simplicium semper copulatarum, quâcunque Particula vel conjunctivâ, *Et, ut, quod, &c.* vel disjunctivâ, *aut, ne, &c.* vel relativa, aut causali, *sic, sicut, quomodo, ergò, quia,* aut simili quâvis sive expressâ sive subintellectâ. (*Quò tamen non pertinet particula Tamen, quod: cum hac ex usu lingue non incipiat novam Propositionem, conf. Exempla inf. Memb. II, circa finem. Quod etiam valet de Tamen habente post se præfixum Pronominale Quod, V. ibid.*) Atque in tali jam Distinctionis fede, (*quicumque Accentus Distinctivus, & quantacunque dignitatis, in eam deveniat per consecutionis necessitatem,*) pari quilibet effectu seu valore, adæquat Latinorum SEMICOLON; aut in diverso magis (à seq.) argumentò, Colon minus, si intra Versum obtingat (*ubi ea tunc maxima intra Versum distinctionis sedes est*) in fine tunc autem Versus, Punctum. Et signari potest in præfinitionâ Distinctionum proportionem, quatuor Virgulis ||||. *Exempla V. inf. ad finem Reg. 4ta.*

Nota. Unica Propositio simplex, pro multitudine ejus vocum, aut diversò (seu contradistincto) sequentibus argumentò, æquiparari potest (*quoad terminum sensus*) Propositioni compositæ, & tantundem distinctionis valorem tunc obtrinet, scil. vel Semicoli; vel (*pro dissensu argumentò,*) Coli, si intra-

Verſum, (*ubi tunc maximam interſinſtionis ſedem conſtituit*;) aut Puncti, ſi in fine Verſus obtingat.

(*γ*) Duæ aut plures Propositiones Compoſitæ, ſi intra Verſum occurrant, efficiunt COLON majus, & maximam intra Verſum Diſtinſtionis ſedem conſtituunt, quinque virgulis h. m. notandam |||||. Eadem vero ſi totum Verſum abſolvant, efficiunt PUNCTUM majus, ſex virgulis h. m. designandum |||||. *Exempl. V. ad finem Reg. 4ta.*

Memb. II. Diſtinſtio ſingularum vocum intra Propositionem, eſt duplicis generis: aut enim ejusmodi ſingula vox, non eſt Grammaticè conſtructa cum ſubſequentē voce ejusdem Propositionis; (& talis per ſe ſemper eſt diſtinſta. Accentu Regio, *ſec. Reg. 2, Memb. I:*) aut eſt conſtructa quidem cum ſequentē, nihilominus ob CONTINUATAM bis vel ſæpius immediatam conſtructionem, iterum (certis legibus) divellenda per *Diſtinſtum*, *ſec. Reg. 2. Memb. II, III, IV, V, & ſeqq. ibidem. Annot.* IN UTRAVIS ejusmodi Diſtinſtionis ſede, (quicumque Accentus Diſtinſtivus, & quantæcunque dignitatis, in eam deveniat per conſecutionis neceſſitatem,) pari quilibet effectu ſeu valore ſignat tantum SEMICOMMA; & ſi plures ejusmodi voces diſtinſtæ concurrant in eadem Propositione, pro earum tunc pluralitate, & proportionē abſolutioris aut minus abſoluti ſenſus, (*de quo mox*), alibi conſtituitur SEMICOMMA MAXIMUM, & ſignari poteſt, in *præſiniendâ Diſtinſtionum proportionē*, hoc modò ||; (*nam totius Propositionis terminus ſignatur 3bus virgulis*;) alibi SEMICOMMA MAJUS, quod ſignari poteſt h. m. ||; alibi SEMICOMMA INTERMEDIUM; quod ſignabitur h. m. ||; alibi SEMICOMMA MINUS, quod ſignabitur h. m. |; alibi denique SEMICOMMA MINIMUM, quod ſignabitur dimidiâ virgulâ h. m. |; (*requirente ſic accurariſſimâ, & ſoli Textui Hebræo uſitatâ, diſtinguendiratione, de qua V. præcognita Axiomatica I & II.*

Harum

Harum verò omnium Distinctionum (inter voces singulas) proportionem, à posteriori quidem evidenter satis arguent existentes jam in Textu majores aut minores Subdistinctivi Accentus: at à priori ea præcipue dijudicanda est è natura Subjecti & Prædicati, & aut alterutrius partium; ut scilicet ea semper major seu perfectior distinctio (*intra Propositionem*) æstimetur, ubi subjectum contradistinguitur Prædicato, & contrà: aut alterutrius pars seu connexum, emphaticè contradistinguitur reliquo. *Exempla plurima, V. sup. Reg. 2. quibus seqq. subjungere licet:*

כַּאֲשֶׁר דָּבַר יְהוָה אֶל־הַגִּזְיוֹן אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹד אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל: Jer. 27, 13.

Babelis Regi.	non serviet quæ	ad gentem	Jhova dixit	Sicuti
---------------	-----------------	-----------	-------------	--------

Conf. Gen. 26, 15. c. 30, 36. c. 38, 12. Eccl. 3, 10.

Hæc unica est Propositionis; quod patet è maximo hic Distinctivo in voce Jhovah, *conf. Tab. I, Classe II*, adeo ut contradistinguat jam Jhovah *dicent*, genti *qui id dictum*. Alioquin si pro duabus Propositionibus hæc habenda forent, seq. modo fuissent accentuanda;

כַּאֲשֶׁר דָּבַר יְהוָה אֶל־הַגִּזְיוֹן אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹד אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל:

Babellis Regi	non serviet quæ	ad gentem	Jhova dixit	Sicuti
---------------	-----------------	-----------	-------------	--------

conf. de priori membro, Reg. 7, Memb. II, (a.) & Memb. I, ibid.

In seqq. & sic innumeris aliis, pars seu connexum Prædicati, contradistinguitur reliquo Propositionis, non sipe singulari Emphasi:

וּבְגִלָּלָהּ תִּהְיֶינָה עֲוֹנוֹתָיִךְ מִיָּדְיָךְ מִיָּדְיָךְ מִיָּדְיָךְ מִיָּדְיָךְ מִיָּדְיָךְ: Deut. 18, 12.

coram te	eos expellit	Deus tuus Jhova	istas abominaciones	Et propter
----------	--------------	-----------------	---------------------	------------

עַל־יְהוָה אֲשַׁפֵּךְ כַּמִּים עֲבָרְתִּי: Hof. 5, 10.

iram meam	ut aquam effundam	Super ipsos
-----------	-------------------	-------------

אֶת-הַכֹּל נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ Dent. 2, 36.

Deus noster Jhova dedit Univerſum

Sic Jof. 4, 4: ultima quatuor Voces contradistinguntur utique precedenti Propositioni, quasi unica nec dum absoluta. Sic Joel. 4, 11.

Sic saepe duo Verba seu praedicata, uno praedicandi actu, contradistinguntur uni subjecto, emphatica hujus iteratione subintellecta ad singulum praedicatum, ut

יִשְׁבוּ לְאַרְץ יִרְמוּ זְקֵנֵי בֵּת-צִיּוֹן Thren. 2, 10.

filix Zionis Seniores conticescunt humi Sedent

Dux unum si forent Propositiones, sequens fuisset Accentuum facies, sic Tab. 1. Classe III. citra Emphasin,

יִשְׁבוּ לְאַרְץ יִרְמוּ זְקֵנֵי בֵּת-צִיּוֹן

Filix Zionis Seniores conticescunt humi Sedent

Contra unum Praedicatum saepe contradist. pluribus Subjectis, ut

כִּי יִסְתַּחֲד אֶתְּמוֹד בֶּן-אֶמֶר אֶת-בְּנֵי אֶר-בְּתוּלָה אִוָּי אֵשֶׁת הַיִּקְיָה Dent. 13, 7.

finus tui uxor aut filia tua aut filius tuus filius matris tuae frater tuus Si incitabit te

(Conf. Tab. 1. Classe IV. de tota hac Ditione Rbhia.)

Sic duabus quasi propositionibus contradistinguitur unus sequens Vocativus Ez. 37, 13. Et unus vocativus praecedens duabus Propositionibus contradistinguitur, Ez. 27, 3.

Nec impedit Grammatica vocis constructio cum subsequente, quo minus illa possit esse contradistincta pars Propositionis, reliqua ejusdem; ut

אֵלֶּה יְהוָה זִכְרֹנָם אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לִפְנֵיךָ בְּאֶמֶת וּבְלֵב טָהוֹר Jof. 38, 3.

probo & corde iavertate coram te ambulaverim quod memento Ah Domine

De Paschta in voce יְהוָה (Vocativus constructus cum seq. & tamen contradistinctus reliquis) pro Rbhia secundo existente, conf. Reg. 7. Memb. V. nam praecedit in textu adhuc unus Rbhia, De ditione Rbhix vocis לְפָנֶיךָ, conf. Reg. 7. Memb. III, 1, 2.

De *Munach Legatō in voce* מנח *Tab. I. Classe V. (a.)* Qued si duz Propofitiones forent, prius Membrum h. m. fuisset accentuandum. מְנַח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ *Ab Domine | memento* || *Tò quod &c.*

מֶלֶךְ מוֹאָב מִן־יָעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב *Sic Mich. 6, 9, 5.*

Moab Rex | Balak | quid consuluerit | memento | Popule mi

De *Paschia in* מְנַח *profecundo Robbia, V. Reg. 6, Memb. V. Si dua forent Propofitiones, priores Voces sic fuissent accentuanda, מְנַח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ Populzui memento* || *&c.*

עַל־מִשְׁכְּבִי בַלִּילֹת בְּקִשְׁתִּי אֶת־שֹׁמְרֵי נַפְשִׁי *Sic Cant. 3, 6, 1.*

anima mea | quem diligit tōn | quæsi in nocte | Superlecto meo

Plura huc facientia Exempla, V. ad Reg. 4^a, Memb. III.

Annot. I. Integrorum Versuum diversas quantitates seu proportiones præfiniri nihil attinet; cū certiores & manifestiores eorum termini sint, quàm ut ullum in sensu dubium create queant: tūc etiam sat ritè discerni possunt, per ipsam hanc Reg. 3. Interim in Libb. Prosis, Versus ad minimum constant 3 vocibus, ut *Gen. 20, 5. c. 42, 20. cap. 49, 18. Num. 26, 8. Deut. 3, 15. cap. 14, 3 & 11. &c. cap. 28, 5, & 17.* Et semel duabus Makkaphasis, *Num. 26, 11.* In Libb. מְנַח Versus ad minimum constat 4 vocibus; nisi quod interdum Titulus Psalmi, & in Hiobo, denunciatio Personæ sermonem ordientis, tribus etiam absolvatur vocibus. Nunquam autem ultra 40 voces Versus Profaicus habet.

NB. 1. *Chron. 28. Versus 1us* habet voces 23, & tamen nec Athnach nec Sakephaton in eo locum reperit; quod inde sit, quia maxima in eo Distinctionis sedes (*è Reg. 3. Memb. II.*) proxime ante Silluk incidit, quam proinde occupante Tiphchâ, (*per Tab. I. Classe II.*) præcedentia omnia huic parent Domino; cuius Subdistinctivus minor cū sit *Tbbir*, suos iterum habens Subdistinctivos, proinde *è Tab. I. Classe III, IV, & V.* omnes ibidem Subdistinctivi ordinandi fuer. *Conf. sequ. Reg. 4 Memb. II, A.* Sic in מְנַח Psal. 105, *Versus ult.* habet voces 11; & *Psal. 104. Vers. 35.* voces 10; & tamen nec Merca Mahpachatus nec Athnach in iis poni possunt, V. rationem unà cum exemplis illis, *Reg. 10, Memb. III, num. 2.*

Annot.

Annot. (2) A Masorethis observata sunt 25 loca Scripturæ, in quibus in medio Versus prope Athnach, positum est crassius Punctum cum aliquo intervallo, נקודת פסקא dictum; quod quasi singulari ratione notet finem Versus in medio Versus. Primus locus occurrit *Gen. 4, v. 8.* Reliqua recensentur in *Comment. Masorethico Cl. Buxtorffii, p. 280:* quorum ratio Autoribus eorum fuit nota.

CAPUT III.

simulque

REGULA IV.

De

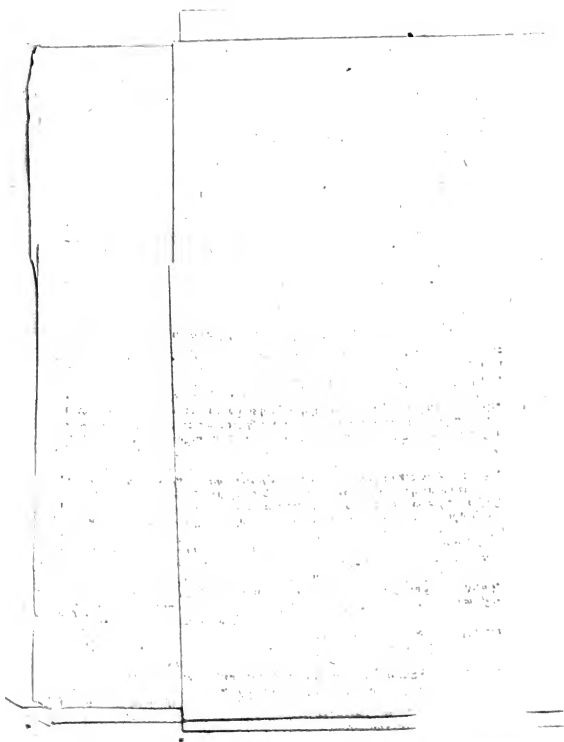
Positu Accentuum Distinctivorum & Coniunctivorum:

seu

QUINAM ACCENTUS Distinctivi aut Coniunctivi,
præfinitis jam Sedibus per Reg. 1, 2, 3.
imponendi sunt;

sec. praxin Biblicam, seu inductionem Exem-
plorum Biblicorum universalem
& perpetuam.

Memb. I. In fine absoluti cuiusque Versus, (sive Pro-
saici sive Metrici;) tanquam in maximâ (*totius Versus*) Distin-
ctionis sede, ponitur è *Classe I* utriusque *Tabula*, (*tùm Prosaica,*
tùm Metrica, *qua semper cum hac Reg. 4ta conferenda sunt,*) Di-
stinctivus maximus, scil. Absolutus Dominus seu Imperator
— *Silluk* cum (:) *Soph Pasuk*; qui proinde dominatur toti
Versui; partim immediatè, scil. respectu priorum Subdi-
stinctivorum suorum, tum minoris, tum majoris, tum ma-
ximi;

1. 100
 2. 100
 3. 100
 4. 100
 5. 100
 6. 100
 7. 100
 8. 100
 9. 100
 10. 100

CLASSE IV. po
aut VIC V.
stingEGATL

Nam superiores

illi 4 Du-

ces;

Major *Rbbia*,

Minor *Sarka*,

Minor *Pasib-*

sa,

Minor *Tbbir*,

1. *M*
(*sin*
ma an *I. Minori*
cem) seu proxima
stinctante Comi-
sedi, (sem Subdi-
versinctionis
cum sed, suos

(α) in tertia (β) in secunda

Ditionis Voces *Ditionis* Voces
(*subdistinguen-* (*subdistinguen-*
guenda per Reg. *da per Reg. 1, 2.*)
1, 2;) Distin-
ctivos; (in in-
termedia e-
nim secunda
tunc Voces con-
jungunt li, qui
seq. lit β . erunt
distinctivi.)
Munach

Munach

2. Precedenti Sub-
distinct., (ultra
tertiam istorum,
Dominorum Vo-
cem, aliis enim
spectat ad priorem
Num. 1.) sive ma-
jori, sive denuo

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

ximi; partim mediatae, quatenus hi iterum suos habent Subdistinguit vos, Silluko tantum mediato jure subjectos: *de quibus seq. Memb. III.*

Memb. II. In medio Versus, i. e. in maximâ intra Versum distinctionis sede, (*ubi nempe absolutior divisi Versus sensus praefinitus est per Reg. 3;*).

(A) In Lib Prosis, (sic vulgò dictis omnibus præter *משנה*), ponitur è *Classe I. Tab. Imasfen Prosaica*, Imperator Vicarius (*per dimidiam Versus partem*) — *Athnach*. Hujus in versu praesentis (*seu apponendi*) exempla, quolibet obviò versu facillè patebunt: verum absentis à Versu, (*seu excludendi Athnachi*), tùm conditiones, tùm Exempla, jam erunt subjungenda. Igitur

Exc. Abest à Versu Prosaico — *Athnach*, (*administrate tunc solo Silluko ditionem totius Versus, ad praescriptum sequentis Memb. II;*)

(1) Si unica in toto Versu, (trium vel quatuor vocum) requiratur perfecta Subdistinctio, (*sive in secunda sive in tertia à Silluk voce, per Reg. 2.*) *Exempl. gr.*

לֹא תֹאכַל כָּל-תְּעֻבָּה׃ *Deut. 14, 3.* | יִזְרַעְכָּ כֶּבֶד בְּאֶרֶץ׃ *Gen. 42, 40.*

||||| ultum abominabile | comedes Nom | ||| intettraerat gravis | Et famcs

וַיֵּהָרֵג וַיִּמְלֹךְ יְהוָה לְעֹלָם וָעֶד׃ *Exod. 15, 18.*

||||| & æternitatem in sepulum | regnabit Jhova

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רִבְעִי׃ *Gen. 1, 15.*

||||| quantus dies | & factum est mane Ex factus est vesper

Eadem est ratio illorum Exemplorum, In quibus vel (*per Reg. 6, Memb. I,*) *Disjunctivus* major irregulariter obtinet pro *Minore*, & hic pro *Servò* tunc intermedio; vel (*per Reg. 5.*) pro *Servò*, irregulariter venit subdistinctivus minor emphaticus saltem: utrobi-

utrobis enim manet nihilominus una tantum perfecta subdistinctionio in Versu, ut constet per easdem Regulas: ut

אֱלֹכָהּ לְגַד דְּעֻיָּלָהּ Num. I, 15.

	filius Dhuel		fil Eljafaph De Gad
--	--------------	--	---------------------

אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם Gen. 21, 24.

	jurabo	Ego		Abraham Et dixit
--	--------	-----	--	------------------

Parallela vid. Lev. 4, 1. c. 6, 1. c. 8, 1. c. 12, 1. cap. 14, 1. cap. 17, 1. cap. 18, 1. cap. 19, 1. cap. 20, 1. c. 23, 1. c. 24, 1. cap. 27, 1. Sic Num. 1, 6. 7. 8. 9. 10. 13. 14. 16. quae sic sapissime recurrunt. Num. 5, 1. c. 6, 1. cap. 8, 1. c. 10, 1. cap. 15, 1. cap. 17, 1. Conf. Gen. 8, 14. cap. 10, 27. 28. cap. 26, 23. cap. 24, 26. cap. 36, 3. Exod. 12, 45. & 47. cap. 22, 20. & 22. Jos. 16, 4. Ezech. 4, 14. Cant. 1, 1. cap. 7, 7. & 11. Thren. 3, 5 & 13. & 15. & 19. & 23. & 25.

Exciipiuntur hic 4 loca, in quibus Athnach nihilominus retinetur in unica versus subdistinctione ob singularem repetendi praedicati emphasin; nim, Jer. 2, 16. Ezech. 27, 20, 2. Sam. 22, 12. Jos. 12, 3.

(2) Abest — à Versu Prosaico, si maxima intra Versum Subdistinctionis sedes, (quae jam praefinita erit per Reg. 3.) obtingat in secunda à Silluk voce (seu immediate ante ipsum) sive unicā Propositione constet Versus, sive duabus, at parum discreti argumenti. Exempl. gr.

אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם Gen. 21, 28.

	seorsim		gregis oves		septem		Abraham Et constituit
--	---------	--	-------------	--	--------	--	-----------------------

אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם Hos. 4, 17.

	Gine illam		Ephraim		Idolorum Socius
--	------------	--	---------	--	-----------------

אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם Gen. 3, 21.

	& vestivireo		pellis tunicas		& uxori ejus Adamo		Deus Jhoya		Et fecit
--	--------------	--	----------------	--	--------------------	--	------------	--	----------

Paralle-

Parallela exclusivè sic Athnach vide *Gen. 2, 1, cap. 7, 22, c. 10. vers. 13, 14, 15. 16. 17. cap. 13, 1, c. 22, 4, c. 23, 6, c. 21, 9, c. 28, 7, c. 31, 9. Exod. 40, 28. Lev. 13, 14. Deut. 2, 18. Jos. 9, 3. 1. Sam. 31, 6. 1. Reg. 7, 11. Jcf. 3, 8, c. 14, 15. Jer. 5, 11. Am. 8, 13.*

Imprimis conf. 1. *Corin.* 28, 5, 1, in quo 23. voces sunt, & tamen nec α, nec ω in eo obtinere potest, rationem V. suprà p. 74.

Excipiuntur seqq. 4. loca, quibus Athnach in tali immediato ante Silluk positi (*licet imra eandem Propositionem*) retinetur; *Exod. 26, 23. cap. 39, 24. Levit. 18, 23. Num. 31, 20.* Item seqq. 4, in quibus simul pro Metheg in voce Sillukat assumptus est Tiphcha, ut *Levit. 21, 4. Num. 15, 21. Jcf. 8, 17. Ihes. 11, 6.*

Contra, si qua immediatè ante Silluk finita Propositio, sit discreti (à voce Sillukkata) argumenti, vel & redditivè ei opposita, aut emphaticè iteranda; aut si sit terminus Propositionis composita: semper tunc retinetur Athnach immediatè ante Silluk, secundum ipsius Regulæ tenorem; ut

וְנָקָה חֲנָנְיָה הַנְּבִיאָה אֶת־הַכּוֹפֶה מִעַל צִוְּאָר יִרְמְיָה הַנְּבִיאָה *Jer. 28, 10.*

Propheta Jeremia collo de jugum Propheta Hhananja Et sumsit

וַיִּשְׁבְּרֶהוּ:

& fregit illud (*nim. iterando emphaticè primum predicatum, sumsit inquam, & cecidit illud, admirando & detestando tam indignum facinus.*)

וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אַנְשִׁים מִזְּקֵנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׂבוּ־פֹה וַיִּשְׁבוּ: *Ruth. 4, 2.*

& federunt sedete hic & dixit civitatis de senioribus Viros decem Et assumet

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהוָה אֵלֶּיךָ וַיְהִי־אֵלֶּיךָ: *Gen. 1, 3.*

Et facta est lux fiat lux Deus Et dixit

Conf. Parallela, in quibus Athnach istis conditionibus retinetur, *Gen. 1, 7. 8. 9. c. 33, 4. c. 41, 21. cap. 42, 26. Exod. 14, 4. cap. 23, 23. c. 36, 7. Lev. 13, 18. Num. 10, 28. Deut. 22, 28. 1. Sam. 35, 9. 2. Sam. 10, 4. 1. Reg. 13, 27. cap. 18, 14. 2. Reg. 15, 12. Neb. 8, 11. Jer. 28, 10. cap. 41, 12. c. 51, 34. Ez. 7, 21. c. 16, 17. Zach. 8, 15. Sic Gen. c. 5. vers. 5, 8, 11, 17, 20, 27, 31. 8. c. 9, 28. 8. c.*

(3) Abest α à Versu Prosaico, si maxima intra ver-
sam Subdistinctionis sedes obtingat (*per Reg. 3.*) in tertia
K 2 vel

vel quarta ante Silluk. voce; Versu unica constante Propositi-
tione, & quidem citra emphasim iterandi Prædicati; *Ex. gr.*

וַיַּעֲנֵן בְּנֵי־חֵת אֶת־אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ: Gen. 23, 5.

|| ipsi dicendo || Abrahamo || filii Heth Et responderunt

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: Levit. 13, 1. & 15, 1. &

|| dicendo || & ad Aharonem ad Moſen || Jhova Et locutus est 15, 1. & 1. &

וְהָיָה אִשָּׁה בְּתוּלָה יָקָח: Levit. 21, 13.

|| accipiat || virginem uxorem || Inſe verò

Parall. v. Gen. 21, 34. c. 25, 1. c. 30, 12. cap. 36, 19. c. 42, 43. cap. 49, 32. Lev. 5, 16. cap. 16, 25. Num 5, 9. cap. 7, 14. c. 9, 4. c. 27, 5. c. 33, 56. Deut. 2, 16. cap. 3, 8. ult. cap. 4, 48. c. 5, 4. cap. 15, 1. c. 23, 2. Jud. 8, 29. cap. 16, 22. cap. 20. 24. 1. Reg. 6, 4. 2. Reg. 4, 44. c. 9, 4. 1. Par. 2, 6. Eſth. 9, 11. Job. 1, 2. Jof. 9, 13. cap. 31, 6. c. 43, 21. c. 45, 25. c. 66, 21. Jer. 6, 5. c. 38. 34. c. 51. 37. Ezech. 39, 6. Zeph. 2, 6. Sic in voce quarta Gen. 30, 5. Deut. 3, 31. Jof. 12, 10. Jud. 12, 10. 1. Sam. 7, 15. cap. 17, 21. c. 30. 39. 2. Sam. 24, 19. 1. Reg. 1, 46. 2. Reg. 4. 3. 1. Paral. 2, 11. c. 7, 12. Neb. 7, 26. Eccl. 10, 2. cap. 12, 6. Cant. 1, 11. cap. 4, 7. c. 6, 11. Ezech. 3, 16. c. 6, 1. c. 7, 1. c. 11, 14. cap. 12, 1. & 17. c. 13, 1. c. 14, 1. c. 15, 1. c. 17, 1. & 11. cap. 18, 1. c. 2, 16. c. 22, 1. & 23. c. 23, 1. c. 24, 7. c. 25, 1. 2. cap. 27. 1. c. 28, 1. & 11. & 20. c. 30, 1. c. 33, 1. & 23. c. 34, 1. c. 35, 1. c. 36, 1. c. 38, 1. & 1. & 1. Conf. Thren. totò c. 3. & cap. 5. paſſim, ob Emphaſes accelerati doloribus ſermonis. Sic:

הָאֵלֹהִים פָּנָיו עַל־מִקְדָּשׁוֹ הַשָּׁמַיִם לִפְנֵי אֲדָנָי: Dan. 9, 17.

|| dominum propter || de ſolatum tuum ſanctuarium ſuper || faciem tuam Illuſtra

Iterando Prædicatum: *illuſtra* inquam, propter *Dominum* Meſſiam.

Sic in Genealog. ut Nebem. 7, à verſ. 8. usq. ad 55. & cap. 10. & 12. Jof. 12. à verſ. 3. ad 24. Eſſ. totò cap. 2. 1. Chgon. cap. 1. 2. 7. 9. paſſim.

Contra, in iterando tunc emphaticè Subjecto aut Prædicato, aut alterutrius connexò, retinetur π , ut

Jon.

וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָתָן אֱלֹהֵי יְהוָה מִקֶּרֶן הַדָּגָה: Jon. 2, 1.

||| Balanzæ è visceribus ||| Deum suum | ad Dominum ||| Jona Et orabat

(scil. iterato predicatō, orabat inquam, admirando tam infolens oratorium & magnam invocantis fidem.

וַיָּמָת הַנְּנִיחַ הַנִּבְיָא בְּשָׁנָה הָחִידָא בְּחֹרֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: Jer. 28. 6. ult.

||| septimō mense ||| isto annō ||| Propheta Hhnanja | Et mortuus est

(Illo ipso, inquam, annō, quō Propheta Jeremia ipsum periturum prädixerat; & quidem mense septimō.)

וַיַּעַשׂ נֹחַ כֹּל אֲשֶׁר צִוְּהוּ אֱלֹהֵי: Gen. 7. 5.

||| Deus ||| quod præceperat ei sec. omne ||| Noah Et fecit

(Fecit inquam, sc. omnia & singula, licet irridentibus ipsum incredulis;) ubi de-
emphasis etiam transpos. termini Distincti ante Silluk, V. Reg. 13.

Sic Gen. 1, 17. cap. 8, 14. Mich. 7, 13. Oint. 28, 42. Jerem. 25, 37. Jerem. 22, 29. Exod. 13, 9. ult.

Pariter manet Athnach, si in quinta vel sexta à Silluk voce obtingat, (per Reg. 2, 3.) etiam si intra Propositionem, imprimis si emphatica iteratio intendatur: ut

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: Gen. 1, 1.

||| terram & cælum ||| Deus creavit ||| Principiō

Ubi ad emphaticam distonem Athnach sufficiens (1) Tempus creationis: Neg. enim, sine attentione singulari uno quasilectionis spiritui transiri debet augmentum principium divini Codicis labrat. (2) Deus creandi, (3) creator ipse Deus. Sic Gen. 7, 12. Exod. 40, 6. Num. 23, 32. & 30, 14. Deut. 3, 2. Neb. 5, 14. Jes. 4, 4. cap. 13, 19. cap. 20, 5. Jer. 2, 17. Rarius tantum tunc abest Athnach, ut Eccles. 1, 2, & cap. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. & Dan. 5, 30, nisi quod in Genealogiis sapius, conf. Nehem. c. 7. passim.

(4) Rarius etiam abest à Versu Profæico, si maxima, intra Versum Subdistinctionis sedes obtingat (per Reg. 3,) in tertiâ vel quartâ, rarissime quinta ante Silluk voce, Versu duabus Propositionibus constante: ut

K 3

Jes.

אֵין נִדּוּם אֶחָד אֶתְנָח לְרִשְׁעִים: *Jos. 48, 22. & 57, 21.*

improbis | Deus dicit | Pax Non est

וְשִׁמְנִי מִשְׁשִׁיקוֹת בִּיהוּ כִּרְטוּבִים דְּרִיךְ מִיָּין: *Cant. 1, 2.*

vinò | amores tui nam meliores sunt | oris sui oculis Osculetur me

כֶּלֶךְ יָפֶה רַעֲיָתִי וְסוֹם אֵין בָּר: *Cant. 4, 7.*

inte non est & macula | amica mea | pulchrum est Omne tuum

Sic *Gen. 30, 5. c. 36, 8. c. 25, 30. Cant. 1. f. 12, 13, 14, 15, 16. Thren 3, 8. & 9. seqq. f. cap. 5. passim.* Causa autem absentis in his *Atnachi*, est in genere, acceleratio sermonis in brevibus & abruptis sententiis, quales vel turbat animò & cum doloribus luctantis, passim in *Threnis* fundit Propheta, vel in *Cantico Salom.* celestis Sponsus aut sponsa, pro variis sanctissimi & flagrantissimi amoris affectibus.

Speciatim abest — à sexta voce *Cant. 6, v. 11.* Singularissime semel reperitur — pro — *Efr. 7, 13: nec datur simile in tota Script.* Plurima Exempla absentis, ob allegatas sup. rationes, *Atnachi*, occurrunt in *seqq. cap. Thren. 3. & 5. Cant. cap. 1, & 2. Eccles. cap. 3. Jos. 12. Efr. 2. Neh. cap. 2, & 10, 11. 12. Chron. cap. 1, & 2, 6, 9, 23, 24, 25.*

Cæterum in ditione unius tantum vocis omittitur —, ut *Joel 1, 8. & c.*

Excip. In *seqq.* tamen locis retinetur — *sc. Gen. 15, 8. cap. 18, 3. c. 19, 7. c. 24, 34. cap. 30, 28. cap. 34, 31. cap. 33, 5. c. 44, 6. Exod. 33, 14. 18. Lev. 8, 19. cap. 22, 19. Deut. 11, 27. Jos. 15, 33. 1. Chron. 4, 35. cap. 6, 5. 10. c. 24, 21. c. 25, 3. 4. cap. 26, 20. Efr. 2, 36. 41. 43. c. 10, 23. 25. Neh. 10, 10. Ez. 23, 2. c. 33, 33. Dan. 5, 27. 28.*

Et sic visa nobis sunt omnia genera *Atnachi* prosaici absentis ordinariè, aut extraordinariè presentis, in Versu: (nam ordinariè praesens, faciliè ob viò quòvis patebit Versu.)

(B) In Libb אֶתְנָח, ponitur in medio versus, i. a. (in absolutiori divisi totius versus sensu per *Règ. 3.*) è Classe Ima, TABULÆ *Uda sen Metrica.*

(I.) Rex

Pf. 20, 1. Pf. 123, 4. Psal. 125, 2. Pf. 126, 2, 6. Pf. 128, 3, 5. Pf. 130, 2, 7. Pf. 131, 2. Psal. 132, 1, 11, 12. Pf. 133, 3. Pf. 135, 6, 7. Pf. 137, 6. Pf. 138, 7, 8. Pf. 139, 12, 14, 15, 16. Pf. 140, 11. Pf. 142, 6, 8. Pf. 143, 7, 12. Psal. 144, 2, 7, 11, 12, 14. Prov. 1, 22, 23, c. 33, c. 5, 19, c. 6, 26, c. 7, 22, c. 8, 30, 34. cap. 23, 5, 7-31. cap. 24, 14. cap. 30, 1, 15, 16, 20. Adde his omnia Exempla inf. num. 2. lit. (b)

Si verò (β) id non liceat persequentem num. 2. lit. b, c, (ut scil. ille intermedius Athnach ponatur in illâ posterioris (versus) partiâ mediâ interfectione;) pro Athnacho ibi tunc intermedius fit alternans Archidux RBHIA GERESCHATUS, (sec. condit. Reg. 10, Memb. III, n. 2; & inf. seq. n. 3,) usurpando Athnachi Subdistingtivos, (si requirantur,) tum regulares, (ut docet Reg. cit.) ut

Ps. 31, v. 23. $\text{וְאֵנִי אֶמְרֹתִי בְּחַפְזִי בְּגִזְרֹתַי מִכַּנְּךָ עֵינֶיךָ}$
 || oculis tuis proculab | excisus sum || intrepidatione mea dixi | Et ego
 || $\text{אֶבֶן שִׁמְעַת כּוֹל תַּחֲנוּנֵי בְּשִׁנְעֵי אֶלְיָךְ}$ ||
 || ad te inclamando me | deprecationum inearum vocem | audivisti | veruntamen

Ubi $\frac{1}{2}$ & $\frac{1}{4}$ sunt subdistingtivi Athnacho regulariter usitati.

Sic Job. 23, 25. Pf. 4, 5, c. 7, 10, c. 31, 3, c. 51, 6. Prov. 8, 13. (in quo ultimo est $\frac{1}{2}$, vicarius RBHIA Gereschati, par Reg. 10, Memb. III; licet quidam Codices ibid. præcedentem erroneè habeant $\frac{1}{4}$ pro $\frac{1}{2}$ quod ibi non permittere sensum, vid. Reg. cit. Memb. III, n. 2. A)

tum irregulares, (sec. Reg. 10, Memb. III, n. 2.) ut

Job. 34, 10. $\text{לֵכֵן אֶנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּלֵי תִלְיָה לֵאלֹהֵי מִרְשָׁע}$
 || improbitas | à Deo absit || auscultate mihi | cordati viri | Proinde
 || $\text{וְשִׁנְיָ מִעֲוֹנוֹתַי}$ ||
 || || iniquitas & ab omnipotente

(De RBHIA hic ante Mercam Mabb. conf. Reg. XI, Memb. I. De irregulari subdistingtivo, vicariò Tiphcha anteriori, in וְאֵנִי אֶמְרֹתִי , conf. alleg. Reg. 10, Memb. III.)

Sic Psal. 3, 6, c. 10, c. 19, c. 40, 3, c. 55, 22, 23, c. 64, 10, c. 92, 12, c. 144, 10, Proverb. 1, 21, ubi in Aria Montani, & aliis quibusdam Codic. erroneè est $\frac{1}{4}$ (pro $\frac{1}{2}$)

illo Subdistingtivo — quod arguit (præter probatores Codices), præcedens Tipichæ post-
rior, licet male hunc, Hutterianus, Parisiensis, Venetus, Genevensis, & Pagnini, Codices,
mutaverint in — , nam resfeli: ibi utrumq; illud Accentum (— & —), sensus di-
stinctior in seq. voce Rbbia-Gerefibat, que igitur non patitur ante se — , ut quædam di-
stinctiorem illa facturus esset vocem.) NB, Psal. 68, 20. pro illâ Rbbia Gerefibato, est Vica-
rius — , per cit. Reg. 10, Memb. III, n. 2, B; & in voce ab eo (non laborante) tertiâ, est
irregularis subdistingtivus (Athnach): pro — intermedio serbo — , per eandem Reg.
Sic non requisito Subdistingtivo, sub Rbbia Gerefibato; ut

* Psal. 1, 2.

* בְּיָאֵם בְּתוֹרַת יְהוָה הִפְצֹן וְכוֹרְתוֹ יִהְיֶה יוֹסֵם וְיִלְיָה׃

||| & nocte die | mediatur & in Lege ejus ||| oblectatio ejus || Domini in Lege Quin

Conf. ratione priorum duarum vocum, seq. ibi 6. 4; & Reg. 13 Memb. I.) Sic Ps.
5, 7, & 31, 21, & 42, 10, & 47, 2, 4, & 73, 26, & 124, 7, & 144, 13.

Nota, Quod liberè etiam pro Merca Mahpachato in sta vel 6ta
à Silluk voce, ipse Athnach occupare possit illam mediam Versus inter-
sectionem, vid. inf. num. 2. (a.)

(2.) Rex minor — ATHNACH ponitur;
Vel (a) in media illâ totius Versus intersectione,
fica obtingat (per Reg. 3,)
vel in 4ta à Silluk voce; ut

חֶסֶם עָלַי בְּעֵינָיו מְשַׁבֵּעַ מְסִיבִי מֵעַם׃ Pro. 26, 16.

||| cum ratione respondentibus | præceptum | in oculis suis piger Sapit

(De — hic vicariè subdistinguento pro — ante Athnach, V. Reg. XI, Memb. II.)

אִדָּם תוֹעָה מִדְּרָגָה הַשְּׂכָל בְּקֶהָל רַפְּאִים יוֹנָה׃ Pro. 21, 16:

||| cubabit | mortuorum in coetu | prudentiæ à via | aberrans | Homo

(De — hic vicariè subdistinguento pro — ante Silluk, conf. Reg. 10, M. II.)

Parall. v. Job. 5, 27. cap. 10, 20. cap. 37, 7. c. 41, 11. Psal. 24, 7. Psal. 37, 28. 34.
Psal. 50, 20. Psal. 65, 3. Psal. 77, 17. Psal. 87, 2. Psal. 102, 8. Psal. 107, 26. 39. Psal. 120, 4. Psal. 137, 4.
Psal. 148, 9, 10. Prov. 7, 17. c. 17, 10. c. 20, 10. c. 21, 3. c. 22, 20. (hic enim vox ante Silluk
assumit)

assumit *accensu servat* pro *Metbeg*, valet duas, per Reg. 14. Memb. II. not. 2.)
 c. 24, 4. c. 26, 16. c. 28, 8. c. 29, 5. c. 29, 10. c. 28, 8. Job 41, 11. c. 10, 20. c. 37, 7. c. 5, 27. & c.
 & c. Conf. inf. plurima Exempla praeceos ad Memb. III.

vel interdum in 5ta aut 6ta à Silluk voce, (ple-
 rumque tunc, cum non datur locus Attnacho in intermedia posterioris
 partis sectione,) sic tamen, ut liberè tunc & indifferenter,
 (adeoque pari interpunctionis sensu & valore,) ipse etiam Mer-
 ca Mahpachatus talem medii Versus interfectionem oc-
 cuparet, (ceupatet super. num. 1. β. & inf. lit. c.) ut

לְהַשִּׁיב	אִמְרֵי אֱמֶת	קֶשֶׁט	לְהוֹדִיעַךָ	Prov. 22, 21,
ad respondendum	verissima verba	veritatem	Addocendum te	
	לְשִׁלְחֶיךָ	אֱמֶת	אִמְרֵי	
	mittentibus te	veritatis	verba	
נִפְשִׁי נִשְׁמָה	יְהוָה	כִּי אֵלֶיךָ	עֲבָדְךָ	נִפְשִׁי שִׁמְחָה Psal. 86, 4.
levo animam meam	Domine	ad te nam	servitui animam	Lætifica

(De intermedia hic $\frac{a}{a}$, ut & de $\frac{c}{a}$ subdistingnente, in utroq. Exemplo, V. Reg. 10. Memb. II. (α) & inf. num. 3. Decobarentia vocis נִשְׁמָה אֵלֶיךָ, V. Reg. 13.)

Parallelæ conf. Psal. 9, 16. & 68, 32. & 34. & 74, 22. & 45, 10, ubi vitiosè quidam Codices pro illò $\frac{a}{a}$ subdistingnente, (sec. Reg. 10, Memb. II,) habent Tiphcham posteriorem, quod verò penitus repugnat praxi Biblica; ut bene idigitur correctum sit in Cod. Hutteriano; sic conf. Prov. 26, 2. Psal. 53, 2. (ubi vitiosissime, in Aria Mont. Basileens. Francfortano. Genevens. & aliis quibusdam codicibus, pro tali subdistingnente, iuratus est $\frac{a}{a}$, ad. b. ut hic his in eodem versu in illis occurrit; quod monstrum est in Accentuatione Metricâ.) Item Ps. 23, 5. Ps. 32, 5. & 44, 2 & 52, 11. & 99, 4. & 127, 2. & 35, 4. & 63, 19. & 77, 9. & 42, 11. Job. 7, 9. (ubi quidam Cod. vitiosè habent $\frac{c}{a}$ pro tali $\frac{a}{a}$ in voce נִשְׁמָה;) conf. c. 16, 8. & Prov. 25, 1. in quibus plerisque exemplis, etiam in Gid à Silluk voce existit $\frac{a}{a}$ pro $\frac{c}{a}$.

יְהוָה עֹז־לִמּוֹ וְקִעֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא: Ps. 28, 8.

	iple est		uncti sui	Salutum		& robur		fortitudo iis est Dominus
--	----------	--	-----------	---------	--	---------	--	---------------------------

De Vicario hoc — pro Ribbia Gerephato, conf. Reg. 10, Memb. II, (β.)

Parall. conf. Job. 22, 12. Psal. 54, 8, 56, 24, 57, 30, 57, 4, 10, 57, 79, 12. Prov. 29, 13.

מִבְּמַעַט בִּדְרוֹתַי יְהוָה מְאֹדָּה רַב וּמְהִימָה כּוֹ: Prov. 15, 16.

	in eo & tumultus		multo praethesaurō		Domini intimore		Praestat-exiguam
--	------------------	--	--------------------	--	-----------------	--	------------------

Parallela conf. Job. 3, 3. cap. 11, 12. Psal. 6, 9. Ps. 7, 15, 17. Ps. 8, 4. Ps. 10, 3, 6, 7, 9, 11, 13, 17. Ps. 12, 2, 6. Psal. 13, 4, 5. Ps. 17, 6, 9. Ps. 18, 21, 32. Ps. 21, 3, 6. Psal. 22, 2, 7. Ps. 23, 3, 4, 6. Ps. 29, 5, 8, 10. Psal. 30, 13. Ps. 31, 4. Ps. 33, 5, 11. Ps. 34, 11, 21, 23. Ps. 36, 2. Ps. 37, 2, 5, 9, 13. Ps. 38, 4, 5, 11, 16, 17. Ps. 39, 11. Ps. 40, 2. Ps. 41, 2, 5, 6, 9. Ps. 42, 8. Ps. 44, 19, 21. Ps. 51, 3, 12, 13. Ps. 55, 12. Ps. 68, 28. Ps. 89, 11, 12. Ps. 110, 6. Ps. 137, 3. Ps. 146, 4. Prov. 6, 23. cap. 7, 20. c. 19, 1. c. 22, 11. c. 25, 12, 18. 20, 23, 24, 25. cap. 27, 3, 4. cap. 31, 27. 5 c. Conf. infr. plur. Exempla prax. ad Memb. III. bujus Reg. item

יְהוָה מְשִׁימִים בְּיֶד־הַקָּשִׁיב מִמְּרוֹם קִדְשׁוֹ: Psal. 102, 28.

	è colis		Dominus		Sanctitatis suae de excelso		Nam prospicit
--	---------	--	---------	--	-----------------------------	--	---------------

אֶל־אֶרֶץ הַבִּיט:

	aspicis		in terram
--	---------	--	-----------

Conf. de intermedio — 5 Psik, Reg. 10. Memb. I. (a) Sic Job. 3, 13. cap. 15, 24. c. 21, 28. c. 36, 28. c. 37, 14. Ps. 3, 1. Psal. 7, 20. Psal. 20, 2. Ps. 40, 8. Ps. 45, 2. Ps. 47, 9. Ps. 73, 2. Ps. 98, 6. Ps. 102, 20. Ps. 119, 69, 104. Psal. 148, 4. Prov. 19, 10. cap. 21, 29.

Job. 5, 19. בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יִצְדִּיק וּבְשִׁבְעוֹ לֹא יִגַּע בָּהּ רָע:

malum	te non tanget	& in septimā	liberabitte angustias E sex
-------	---------------	--------------	-----------------------------

Conf. de $\bar{\alpha}$ & $\bar{\alpha}$ subdivisive Reg. 10. Memb. I. (B) Sic Job. 15, 23. c. 16, 9. Job. 40, 18. Psal. 13, 2. 3. Ps. 20, 8. Ps. 29, 11. Psal. 41, 8. Ps. 44, 9. Ps. 89, 2. Ps. 94, 17. Ps. 143, 1. Prov. 6, 10.

Nota. Quod in inscriptione Psalmorum, titulus unius vocis, requirens (per hunc Num. 2,) Athnachum, pro hoc accipiat $\bar{\alpha}$, docebit Reg. 12, Memb. I; quodque id specialissime imitentur tria hac alia loca, Psal. 18, 2. Proverb. 1, 10. Psal. 58, 3. $\bar{\alpha}$ pro $\bar{\alpha}$ admittentia. Ibid.

Vel (b) in posterioris (Versus) partis interfectione media, si hæc ultra tertiam à Silluk vocem obtingat, sec. Reg. 3: (Mercâ Mahpachath sic mediam totius Versus interfectionem occupante, aliâ pro Athnacho hoc est $\bar{\alpha}$ sec. lit. B. n. 1. B.) ut

Ps. 128, 5. יְהוָה יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וְיֵרָחָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם כָּל

omnibus	Ierusalajim bonum	ut videas	è Tzion	Dominus Benedicat tibi
---------	-------------------	-----------	---------	------------------------

יְמֵי חַיֶּיךָ:

||| vitæ tuæ diebus

Parallela v. Job. 3, 3. 5. c. 7, 11. 20. c. 10, 1. c. 14, 7. 12. c. 18, 3. c. 30, 1. Ps. 1, 3. Ps. 10, 4. Ps. 11, 4. 6. Ps. 12, 7. Ps. 14, 4. 7. Ps. 15, 18. Ps. 16, 4. 11. Ps. 18, 3. 10. 14. 18. 31. 44. 49. Psal. 20, 7. Ps. 22, 15. 17. 26. Ps. 24, 4. 8. 10. Ps. 27, 2. 3. 9. Ps. 28, 4. Ps. 29, 3. Ps. 31, 8. 20. Ps. 32, 6. 9. Psal. 35, 10. 14. 15. Ps. 36, 5. Psal. 37, 7. Ps. 39, 2. Ps. 42, 3. 7. Ps. 45, 6. Ps. 46, 10. Psal. 48, 3. Ps. 50, 23. Ps. 51, 19. Ps. 52, 2. Ps. 53, 5. 6. 7. Psal. 55, 20. Psal. 56, 5. Ps. 57, 5. 7. Ps. 59, 17. Ps. 62, 10. Ps. 63, 2. 12. Psal. 68, 3. 9. 14. 17. 29. Psal. 69. 21. Ps. 71, 19. 20. Ps. 72, 16. Psal. 73, 8. Ps. 74, 9. Psal. 77, 3. Ps. 78, 8. 21. 50. Ps. 79.

Pf. 79, 8. 10. 11. Pfal. 80, 15. Pf. 81, 8. Pfal. 84, 3. 12. Pf. 85, 9. Pfal. 86, 17. Pf. 87, 4. Pf. 88, 9. 10. Pf. 90, 17. Pf. 97, 10. Pf. 98, 3. Pf. 99, 4. 8. Pf. 100, 3. Pf. 101, 3. 5. 7. Pf. 102, 3. 27. Pf. 104, 1. 2. 5. Pf. 106, 23. Pf. 126, 2. Pfal. 131, 2. Pf. 133, 3. Pf. 135, 7. Pf. 137, 6. Pf. 138, 7. Pf. 139, 14. 15. Pf. 142, 6. 8. Pfal. 143, 7. 12. Pf. 144, 2. 7. 11. 12. 14. Prov. 1, 12. 23. cap. 3, 3. c. 5. 9. c. 7. 22. c. 8. 30. 34. cap. 23, 5. cap. 24, 14. c. 30, 1. 5. 16. 19. 20. Adde pleraque Exempla sup. num. (a.)

Vel (c) in utralibet, (five totius Versus, five posterioris ejus partis,) intersectione media, si ea obtingat (per Reg. 3.) in tertia ante Silluk voce, sed quam sequentes duæ postremæ (Versus) voces, (aut utraque aut alterutra,) non sint laborantes, (i. e. ante tonum habeant syllabas plures unâ;) ut

In totius Versus divisione;

פָּלוּ תַפְלוֹת דָּוִד בֶּן-יִשָּׁי Pfal. 72, 9. 10.

	filii-Jischa)	Davidis		orationes	Finiuntur
--	---------------	---------	--	-----------	-----------

הִנֵּה לֹא-יָנוּם וְלֹא יִשָּׁן שָׁמֶר יִשְׂרָאֵל Pf. 121, 6. 4.

	Jisraelis	custos		dormit neque	non dormitat Ecce
--	-----------	--------	--	--------------	-------------------

De .a. jam pro ordinariò aliâ; ministro flante citra tamen servilem conditionem, tum emphaticam seu euphonicam moram injiciat ultimis Versus verbis, V. Reg. 9, Memb. 1.)

Sic Job. 9, 16. cap. 15, 16. c. 16, 7. Pfal. 4, 6. Pf. 25, 21. Pf. 28, 5. 15. Pf. 38, 6. 19. 23. Pfal. 63, 7. Pfal. 66, 14. Pf. 72, 20. Pf. 87, 7. Pf. 106, 19. 46. Pfal. 116, 1. 9. Pfal. 119, 6. 9. 10. 13. 15. 18. 21. 22. 25. 27. 28. 31. 38. 41. 43. 53. 55. 60. 64. 75. 77. 93. 95. 102. 105. 117. 118. 121. 125. 126. 134. 135. 137. 143. 146. 148. 170. 174. Prov. 30, 28.

הִרְדֵּי-שָׁמֶר הַכֹּהֵן מִסִּפֵּי וְתִרְחֹק מִנֵּי Pfal. 119, 29.

	gratiam mihi fac	at legis tuæ		à me	prohibe		Viam-mendacii
--	------------------	--------------	--	------	---------	--	---------------

(De verbo .a. jam eo lacôpositò, quò antea Rbbiâ Grîschatus, ob Sillukum nunc laborantem, V. alleg. Reg. 9, Memb. 1.)

Sic Job. 19, 14. Psal. 20, 4. Psal. 87, 7. Psal. 113, 6. Psal. 119, 23. 8. 20. 30. 35. 37. 40. 76. 81. 109. 120. 122. 123. 127. 133. 138. 147. 150. 154. 156. 163. 166. 167. 169. 175. *Præverb. 2, 4. cap. 23, 4.*

Item in posterioris versus partis divisione, (Merca sic medium versus occupante;)

* Psal. 32, 10.

* רְבִים מִכְאוֹבִים לְרָשָׁע וְהַבֹּטָח בַּיהוָה חָסֵד יִסְבְּכֶנּוּ:

circum dabitur misericordia | in Domino asperantem | improbo | dolores Multi sunt

Hic Sch'ba mobile post vocalem longam, in יִסְבְּכֶנּוּ, censetur syllabam efficere, sec. Pragm. Element. Ann. 4; hinc præcedens vox חָסֵד obtinet —, alias servum — habitura, per Reg. 9, Memb. I.)

Sic Job. 11, 20. Psal. 4, 9. Psal. 7, 1. Psal. 15, 6. Psal. 27, 5. 11. 14. Psal. 28, 3. Psal. 35, 4. 8. 17. Psal. 37, 25. Psal. 40, 4. 15. 17. Psal. 56, 9. 14. Psal. 62, 4. Psal. 64, 8. Psal. 65, 5. Psal. 66, 12. Psal. 68, 21. 23. 35. Psal. 69, 4. 7. Psal. 70, 3. 5. 6. Psal. 71, 13. 18. 22. Psal. 72, 15. Psal. 73, 28. Psal. 78, 5. Psal. 79, 13. Psal. 98, 9. Psal. 101, 6. Psal. 104, 3. Psal. 106, 43. Psal. 109, 18. Psal. 116, 6. Psal. 118, 27. Psal. 120, 1. Psal. 123, 4. Psal. 125, 2. Psal. 126, 6. Psal. 128, 3. Psal. 130, 2. Psal. 132, 1. 11. 12. Psal. 135, 6. Psal. 139, 12. Psal. 140, 11. Prov. 23, 7. 31. &c.

Prov. 24, 2, 4.

אָמַר לְרָשָׁע צִדִּיק אָתָּה יִקְבְּהוּ עַמִּים וְעַמּוֹדָיו לְאֻמִּים:

gentes & detestabuntur eum | populi male dicent ei | tu es | iustus | improbo Qui dicit

Sic Psal. 11, 5. Psal. 18, 36. Psal. 21, 10. Psal. 28, 7. Psal. 30, 12. Psal. 31, 12. Psal. 35, 21. 26. Psal. 55, 13. Psal. 68, 24. Psal. 77, 7. Psal. 78, 7. Psal. 86, 17. Psal. 104, 29. Psal. 107, 3. Psal. 116, 8.

At Makkaphatâ alterutrâ voce, licet laborante utrâque, liberè, vel præfens in his est Athnach; vel absens, subeunte ejus vicem tunc — (per seq. num. 3;) ut

אֲשֶׁר נִצְרָה עֵדָתוֹ בְּכָל־לֵב וּרְשָׁנוֹ:

querente eum | ex toto corde | testimonia ejus custodientes | Beati

Sic Psal. 22, 11. & 119, 14. 35. & 59, 8. 94, 11. Quod imitantur seqq. loca laborantia, non Makkaphata, Psal. 30, 6. 10. & 119, 103. & 26, 11. Contrâ liberè;

Psal.

הַט־לִבִּי אֶל־עֲוֹנוֹתַי וְאֶל־בְּצָעַי Pf. 119, 6. 36.

||| ad avaritiam & non ||| ad testim. tua Inclina cor meum.

Sic Psal. 119, 6. 14. 34. Job. 10, 22, c. 33. 27. V. plura inf. n. 3. conf. de illo Reg. 9, Memb. III.

Nota. ad b. num. 1. & 2; quod aliquando in אֶתְנַח obtingat concursus Mercæ Mahpachati cum immediatè sequente Athnacho, ubi nequaquam (ut quibusdam Interpretibus placuit,) ambo virtutem suam distinctivam conjungunt, in Athnacho terminandam; sed suum uterque ordinarium distinctionis tenorem semper servat, nempe $\frac{1}{2}$ majorem, $\frac{1}{4}$ minorem; ut

* Psal. 76, 12.

* נָדְרוּ וְשָׁלְמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־כְּבוֹדֵךָ יוֹבִילוּ שְׂוֵי לְמוֹרָא.

||| terribili munus asserant ||| omnes circuitus ejus ||| Deo nostro Domino ||| & reddite Vovete

Erroneè hic Arias Montanus & sequaces, Colon constituunt in Athnacho, transiliendo planè Mercam Mahp. quomodo & prima voci Munachata dant Comma, sequentem Sarkalam conjunctioni permittentes, quam apertam esse fallaciam compositionis & divisionis, V. sup. p. 47; & seqq. Exempl. Psal. 29, 9. & 79, 6, & 1, 6. & 5, 8. ult. & 58, 3. (ubi $\frac{1}{2}$ pro $\frac{1}{4}$, conf. Reg. 12, Memb. I.) Job. 17, 5. Quod verò Psal. 133, 6. 2; dubium illud de barba Aaronis Pontificali atinet; illi quoque tam commodam admisit distinctionem, quæ reliquorum exemplorum analogia maneat conformis; nempe b. p.

||| barbam Aaronis ||| super barbam descendens ||| super caput ||| optimum Sicut oleum |||
||| : vestimentorum super eos ||| quæ descendit.

Hic erroneè communiter Interpretes Colon constituunt in Athnacho, & præcedenti Mercæ Mahpachato tantum dant Comma; & consequenter oleum facium descendens in vestimentum, quod tamen Accentuatio barba tribuit. De $\frac{1}{2}$ proximè ante Mercam Mahpachatum, loco serbi (citrata tamen servilem conditionem) singulari sumè posito, conf. Reg. XI. Memb. I.

(3.) Alioquin in utralibet (sive totius versus, sive posterioris ejus partis) interfectione mediâ ponitur pro Athnacho alternans Archidux $\frac{1}{2}$ RBHIA GERESHATUS, cum Athnachi subdi-

subditis, (*sec. Reg. 10, Memb. III, β;*) aut hujus iterum Vicarius — vel — (*sec. cit. Reg.*)

tūm (*α*) in totius Versus divisione, (*scil. absente utroque*)
 tam — quam — per leges super. num. 1. & 2 ;) ut

וְאֵלֵינוּ יְשׁוּעָה לֵי	יְהוָה	יְהוָה	כְּצִדְקָה	שִׁפְטֵי	Ps. 31, 14.
& non	Deus mi	Domine	sec. iustit,	tuam	Judicame
וְיִקְצְרוּ	בְּרִנָּה	בְּרִמְעָה	הַיָּרְעִים	Ps. 126, 5.	
metent	cum	jubilo	cum	lacrymis	Seminantes

In priore exemplo, interfectio Versus obtingit (*per Reg. 3,*) non in tertia voce, sed secunda, ante Sikkuk; in posteriori, obtingit ea quidem in tertia voce, at quam sequentes dua, laborant quantitate syllabarum; hinc neutrobi admissio Athnachbô aut Mercâ Mabpachato, (*per sup. n. 1, 2,*) obtingit per b, num. 3, Rbhia Gerefectatus.

Sic Job 3, 25. cap. 9, 9. c. 10, 22. c. 33, 24. 27. c. 34, 26. Ps. 29, 7. Ps. 45, 4. Psal. 47, 8. Ps. 50, 2. Psal. 52, 6. Psal. 55, 7. Ps. 68, 4. 7. Ps. 83, 18. Ps. 73, 4. Ps. 79, 13. Ps. 84, 2. Ps. 92, 9. Ps. 102, 8. Ps. 106, 6. Ps. 115, 18. Ps. 119, 4. 5. 12. 14. 17. 22. 26. 33. 34. 36. 44. 46. 47. 48. 52. 54. 57. 65. 68. 113. 124. 136. 140. 144. Psal. 137, 5. Psal. 149. 4. 9. Proverb. 24, 10. Conf. plurima Exempla Reg. 10. Memb. III. inde igitur fit, ut dentur versus plurimarum vocum, in quibus tamen nec — nec — obtinere potest. Conf. Psal. 106, 48. & Psal. 149, 9.

Idem necessariò obtingit versutribus tantum vocibus constante, ut Job 31, 1. c. 34, 11. Ps. 19, 1. Ps. 31, 1. Ps. 38, 1. Ps. 40, 1. Ps. 44, 1. Ps. 47, 1. Ps. 48, 1. Ps. 49, 1. Ps. 61, 1. Ps. 69, 1. Ps. 81, 1. Ps. 83, 1. Ps. 87, 1. Ps. 108, 1.

Exempla Munachi superioris vel inferioris pro isbô Rbhia Gerefectasô, V. plurima Reg. 10, Memb. III.

tūm (*β*) in posterioris versus partis mediâ divisione, (*scil. praesente solò Mercâ Mabpachasô;*) sed hujus generis exempla, plur. jam apposita, V. super. num. 1. lit. β. & Reg. 10, Memb. III.

Hactenus igitur vidimus etiam omnia genera Versus Metrici, quâ interfectionem ejus mediam, sive totius sive posterioris ejus partis, (*De — pro — in titulis Psalmorum, V. inf. Reg. 12. Memb. I.*)

Atque

Atque sic tandem utriusque Accentuationis tam Prosaicæ quàm Metricæ necessariò fundamentò præsuppositò, (scil. *Pausâ utrâque maximâ constitutâ per præcedentia Membra I & II, & utriusque Tabula Classẽ Imam*,) jam demum ritè pergere licebit ad reliquorum Accentuum positum, sec. præscriptum Tab. I. & II, (per sequentes ibi Classẽs, II, III, IV, V;) quarum ambarum epitomen & quasi introductionem ad eas, exhibebit sequens Membrum III, (*hujus Reg. 4ta*,) quò simul & semel docetur, quod positi jam Imperatores (*in fine & medio versus*) præcedentibus subdistinctionum sedibus (*præfinitis per Reg. 1. 2. 3.*) imponent suos Reges (*è Classe II. Tabula I.*) & sic iterum, Reges nunc positi, subordinatis sibi distinctionibus imponent suos Duces (*è Classe III. ejus Tab.*) iterumque sic Duces jam positi, subordinatis sibi distinctionum sedibus imponent suos Comites aut vicarios (*è Classe IV. ejus Tab.*) & denique & Comites aut vicarii jam positi subordinatis sibi distinctionibus imponent suos legatos (*è Classe V. ejus Tab.*) præviis aut intercedentibus ubique servis, scil. obtingente ullibi voce conjungendâ (*de quò constat è Reg. 1. & 2.*) Idemque processus est Metricæ Accentuationis sec. Tab. II. seu Metricam. Et hæc omnia ostendit sequ. Memb. III. in genere; sequentes duæ Tabulæ (*Prosaica & Metrica*) in specie (*sed per Classẽs*;) & sequentia demum Exempla præceos, numericè & ὡς ἀλλήως.

Memb. III. De subdividendis partibus Versus. Positus jam uterque Accentus Distinctivus, tam Silluk, quàm Athnach, aut in מֶרְכָּא Merca Mahpachatus, (*pariterque sic deinceps existurus per seq. num. 2, 3, quivis alius Distinctivus*,) ceu Dominus nunc porro præcedentium ditionum subdivinguendarum, imponit jam ampliùs,

(I.) MINORI, (*i. e. proxima ante se*) subdistinctionis sedi, (*sive in secundâ sive in tertiâ ante Dominum quemque voce requisita*, per Reg. 1, 2,) istum suum Subdistinctivum

M

mino-

minorem, quem indicabit in singula classe Tab. I. in prof. vel Tab. II, in $\pi\epsilon\eta$, (ut paulo inf. monstrabunt Exempla praxeos per omnes ditiones, num. 1, 2, 3, 4.)

(2.) Præcedenti (ante illam minorem) MAJORI (sub eodem Domino,) subdistinctionis sedi, (qua proportio jam præfinita, & virgulis designata erit per super. Reg. 3, per quam si ea non obtingat, omittitur tunc quoque Subdistinctivus ille major in singula Classe aliàs indicatus; & ipse minor, è præced. num. 1. jam positus, ut Dominus, sicam administrare incipit ditionem in sequenti Classe Accentuum,) imponit idem Dominus, Subdistinctivum suum majorem. quem itidem indicabit Tab. I. vel II, in singula Classe, (ut inf. monstrabunt Exempla praxeos, singulo num. 2.)

(3.) Præcedenti (ante illam majorem) ADHUC MAJORI (sub eodem Domino) subdistinctionis sedi, (qua proportio itidem jam præfinita, & virgulis designata erit per Reg. 3,) uni aut pluribus, imponit idem Dominus, eundem (è sup. num. 2. semel positum) Subdistinctivum majorem, sic jam repetendum; idque toties, quoties semper adhuc major, (novissimò quoque, majore,) subdistinctionis sedes, (sub eodem Domino,) monstratur per Reg. 3, (scil. virgulis per eam apposis, ut inf. monstrabunt Exempla praxeos, singulo num. 3.) quæ repetitio ejusdem Distinctivi, si bis, ter, vel quater, (ut fieri potest, pro ratione Reg. 3,) obtingat, semper tunc remotior à Domino suo, habetur majoris valoris; propior, minoris: ita ut remotissimus eorum semper sit maximus sui ordinis.

NB. Qui repeti possunt Subdistinctivi, sequentes tantum sunt; tum in lib. profis, (in eadem ditione, scy sub eodem Domino,) $\pi\epsilon\eta$ & certis conditionibus, (de quibus Reg. 6, Memb. I, III, IV, V, & Reg. 7. Memb. III,) $\pi\epsilon\eta$ & $\pi\epsilon\eta$; tum in lib. $\pi\epsilon\eta$ (in eodem versu,) $\pi\epsilon\eta$ & $\pi\epsilon\eta$: reliqui distinctivi nunquam bis in eodem versu libb. $\pi\epsilon\eta$ reperiuntur.

(4.) Si

(4.) Si porrò (*quod jam superiori num. 1, 2, aliquo modo innuimus,*) novæ restent subdistingtionum sedes, sub quocunque Distinctivò, (*sive minore, sive majore, per præced. n. 1, 2, 3, apposto,*) sic jam Dominò; illis tunc eòdem modò, (*hactenus num. 1, 2, 3, exposito,*) imponuntur illi Accentus subdistingtivi, quos in singula classe monstrant Tabulæ I vel II; (*ceupatebit inf. Exemplis praxeos, singulo num. 4.*) Atque tali processu, universa accentuatio semper in orbem redit per singulas classes, donec totò absolutò Versu, eadem à priori prodeat facies omnium Accentuum, qualem deinde collatus Textus concordem ostendet. Nam & servum seu conjunctivum Accentum, cuilibet Distinctivo, (*sic Domino, sive ejus Subdistingtivo,*) præmittendum, (*sinim. prævia sit aliqua vox jungenda sequenti, per Reg. 1, 2,*) eadem monstrabunt Tabulæ, & inferius Exempla praxeos: (*salvis quarumlibet anomaliarum legibus, quas docent Regulæ Cap. IV, V, VI.*)

Quod jam igitur hoc Membrum III. (*Regulæ 4ta,*) in genere docuit, de omnibus Accentuum classibus seu speciebus, in communi, id ipsum insertæ hic TABULÆ, Ima (*Prosaica,*) & IIda. (*Metrica,*) quasi unâ quâdam Regulâ ostendunt per singulas Accentuum classes seu species in particulari; (*quæ igitur h.l. perlustranda*) & utrumque nunc denique, eòdem ordine comprobabit quasi numericè seu individualiter inductio Exemplorum, sive ipsa praxis Accentuatoria, perpetuis suis parallelis tam evidenter confirmata, ut nullam deinceps incertitudinis Accentuum suspensionem, aut obscuritatis criminationem, vel ipsi pertinaciz relictam esse confidamus.

E X E M P L A

PRAXEOS ACCENTUATORIÆ REGULARIS,
ad præscriptum generale Memb. III,

Reg. 4ta;

simulque

ad ductum specialem TAB. I. (Prosaicæ,) & II (Metricæ,) per certas classes Accentuum, in variis Versus
ditionibus seu partibus.

Nam integri unius Versus continuam accentuationem, inferius subjungemus geminâ Prosaici & Metrici Versus praxi, (sub finem harum ditionum seu partium Versus;) cum una eademque sit cujusvis totius Versus accentuandi praxis seu ratio; ut qui unam perviderit, omnes simul norit, observatis saltem singulis ditionibus.

A. IN LIB. PROSIS, ad ductum TAB. I.

(a) ad Tab. Imæ Classẽ II.

I. in ditione Summi Imperatoris Silluki;

(1) ad ejus num. I. sive in ditione ejus semel tantum subdistinguenda; scil. Subdistingtivò minore — *Tiphchâ*, (cui patet in Tabula,) prædiòservò — *Merca*:

aut (a) in secunda ditionis voce, (quod constabit per Reg. 2, Memb. 1, β; & Memb. II, α;) ut

בְּלִסְתִּי חֲתִים הִנֵּה Jer. 8, 16.

הַחֲדָשׁ הַחֲדָשׁ לְהֵם Ezech. 14, 6. 2.

||| indisciplis meis | Legem Obligna
I 2 3

||| ab iis | consular An consulendo
I 2 3

Conf. Parallela, Gen. 4, 13. cap. 9, 13. c. 13, 8. c. 16, 10. c. 24, 59. c. 37, 33. Num. 35, 16. 7. 18. Jud. 5, 21, 24. 1. Sam. 11, 15. cap. 12, 1. Eccles. 5, 3. Jesh. 9, 23. c. 10, 1. 27. cap. 11, 10. cap. 12, 1. c. 19, 6. c. 28, 8. c. 28, 4, 12. c. 41, 2. Jer. 6, 18. Ezech. 6, 12. c. 8, 11. c. 36, 19. c. 48, 15. Dan,

Exempla praxeos Accentuat. ad ductum TAB. I, Class. II.

*San. 3, 32. cap. 4, 3. cap. 13, 7. c. 17, 4. c. 22, 7. Hof. 2, 6. &c. Quibus Exemplum in Ledeburii Catena Scripti. sic oblati. p. 121, innumera alia ubi ubi obvia, addere liceret, nisi superflua-
neis hant implendas paginas ducem, cum perpetuo in his (& sic seq. aliis,) sufficere possit &c.
unicum illud Symbolum bona Regula, NEC DATUR DISSIMILE; scil. regulari posui,
nam irregulares posuius foris dissimiles, cum suis ubiq. restringantur conditionibus, (in seqq.
Cap. IV, V, VI,) nullum plane inductioni similium pariant obiaculum.*

*Auf (β) in tertia ditionis voce, (intermedio sic servo — Mer-
ca,) quod constabit per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β; ut*

וְהָיָה אֵל מְחַלְלֶהָ: | דֵּן 41, 27. | וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתְּחָן:

	dabo	praconem	Et Hierosolymis		formatoris tui Dei	Et oblitus es
1	2	3		1	2	3

Parallela Vid. Gen. 23, 1. c. 24, 64. Exod. 31, 7. Deut. 32, 9, 37. Jos. 14, 2, 16. Jud. 5, 22. Jof. 1, 15, 22. cap. 2, 12, 13, 14. c. 3, 13. cap. 10, 3, 4. c. 11, 1, 5. cap. 13, 6, 12, 15. cap. 16, 11. cap. 19, 5. c. 20, 6. cap. 23, 6. c. 24, 8. c. 32, 19. c. 33, 17. cap. 38, 10. c. 39, 5. cap. 41, 24. cap. 42, 3. Jer. 6, 16, 17. cap. 18, 2. Ezech. 4, 5. c. 6, 7, 14. c. 9, 10. cap. 12, 14. cap. 18, 27. c. 39, 17. c. 31, 2. c. 39, 20, 25. Hof. 2, 23, 24. c. 4, 4, 8. c. 5, 2. c. 6, 5, 11. c. 9, 2. cap. 11, 1. c. 12, 4. cap. 13, 7. cap. 14, 8. &c. &c. Plura etiam Exemplum occurrunt in seqq. ditionibus num. 2, 3, 4, item

לְהוֹצִיא אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם: Exod. 6, 6, 13.

	Aegypti	et terra	filios Jisraelis	Adeducendum
1	2	3	4	

Conf. Parall. Gen. 1, 5, 8, 13, 19, 23, 31. cap. 2, 7, 16. c. 4, 12. c. 27, 2. cap. 35, 12. c. 37, 34. c. 41, 29. c. 44, 23. cap. 47, 5. cap. 49, 3. Exod. 7, 1. cap. 10, 20. Lev. 2, 13. cap. 11, 24. 27. 39. 42. cap. 25, 42. cap. 27, 27. 2. Sam. 23, 12. Jof. 1, 8. cap. 3, 7. cap. 10, 23. cap. 21, 13. cap. 28, 19. Jer. 2, 34. cap. 4, 11, 13, 30. c. 15, 10. cap. 33, 16. Thren. 1, 21. 22. Ezech. 12, 27. c. 14, 6. cap. 19, 14. Am. 2, 14. nec datur dissimile.

(2) Ad num. ejusdem 2, five in ditione Silluki bis subdistinguentia immediate, scil. prater subdistingtendum ejus minorem —, etiam Subdistingtivo majore — Sakephkatono, praxio servo — (vel in ditione unius vocis, — pro —, de quo conf. ad Tab. I, Not. β; qua proportio Subdistingtionum constabit per Reg. 2, Memb. III, a; nec non Reg. 3; ut

* Gen. 41, 6.

* Deut. 32, 40.

וְאֶפְרַיִם חַי אִמְסָ לְעוֹלָם: * אֱלֹהִים יַעֲקֹב אֶת-שְׁלוֹם פָּרְעֹה:

Parthonis	pacem	respondeluit	Dous	in aeternum	ego vivo	Et dixi
-----------	-------	--------------	------	-------------	----------	---------

Conf. Parallela. Gen. 30, 27. cap. 32, 22. cap. 33, 9. cap. 41, 6. 27. cap. 43, 13. 40. cap. 45, 27. cap. 47, 8. cap. 48, 9. Exod. 1, 12. cap. 14, 24. cap. 15, 15. c. 16, 25. cap. 18, 24. cap. 31, 6. cap. 35, 17. 34. cap. 39, 38. c. 40, 2. 6. Lev. 14, 35. cap. 26, 10. 40. Num. 2, 2. cap. 3, 32. 40. c. 45. cap. 6, 10. cap. 8, 9. 11. cap. 10, 6. 8. cap. 13, 20. Deut. 1, 19. cap. 4, 36. 40. cap. 19, 3. 11. cap. 23, 10. 20. cap. 28, 49. Jos. 7, 5. Jud. 5, 29. 2. Sam. 11, 17. 2. Par. 9, 6. Esr. 2, 42. 66. cap. 4, 14. 15. Neh. 5, 8. Cant. 2, 11. Jef. 5, 3. cap. 6, 6. cap. 17, 7. cap. 29, 12. Jer. 15, 15. cap. 27, 5. cap. 31, 11. c. 48, 10. cap. 51, 7. Ezech. 2, 2. cap. 4, 13. 16. cap. 12, 18. cap. 15, 28. cap. 26, 35. cap. 29, 3. Dan. 2, 48. cap. 6, 20. Hof. 5, 10. c. 9, 13. Obad. vers. 20. Hab. 1, 7. Zach. 4, 1. nec datur dissimile. Item

וְיָשׁוּן אֱלֹהִים תִּמְהַר לְדַבֵּר צְחוֹת: Jof. 32, 6. 4.

nitida	loqui	sedinabit	mutorum Et lingua
--------	-------	-----------	-------------------

וַיְהִי יוֹסֵף יֹפֶה תָאֵר יֹפֶה מֵרָאָה: Gen. 39, 6. 6.

aspectu & decorus	formâ pulcher	Joseph Ex erat
-------------------	---------------	----------------

Conf. Parall. Gen. 2, 2. cap. 10, 21. (ubi de Paschea pro serbo veniente conf. Reg. 5.) cap. 37, 6. c. 40, 2. 3. cap. 42, 13. Exod. 18, 25. Num. 19, 14. cap. 24, 25. Deut. 14, 3. cap. 29, 9. 2. Sam. 15, 33. Esr. 2, 6. Jef. 1, 2. 3. 6. 13. 18. c. 2, 7. 8. cap. 5, 5. cap. 39, 8. cap. 58, 4. cap. 59, 19. cap. 65, 1. 4. Jer. 2, 2. 8. c. 3. 25. cap. 44, 25. Ez. 16, 6. c. 22, 28. c. 23, 9. c. 34, 26. Hof. 10, 15. cap. 12, 9. Am. 5, 11. Nah. 2, 14. & c. & c.

At acceptô (liberè) in voce Sakephigadolanda, (pro Metbeg secundario,) Paschta, subdistinctivò aliàs Sakephkatoni, ipse tunc retinetur — in tali unius vocis ditione (propriâ aliàs — sede;) conf. Not. β, ad Tab. 1. & Reg. 14, Memb. I. ut

Deut.

וְנִשְׁמְרָה סִבֹּל דָּבָר רָע: על דָּנָה מְרִיבָהּ כִּן הַחֲרִיבָה: *Deut. 23, 10. Ef. 4. 5, 15.*

|| valata est | hanc urbs || Propterea || mala re | ab omni || Et caveas

Conf. Parall. *Gen. 43, 30. Exod. 26, 35. c. 29, 3. Num. 4, 5. cap. 6, 10. Num. 8, 9. c. 13, 20. Jer. 51, 57. Dan. 2, 48. Dan. 6, 20. &c.*

(3.) Ad num. ejus 3, sive in ditione Silluki ter vel saepius subdistinguenta immediatè, scil. prater subdistinctivum minorem —, & majorem —, (vel —, sec. Not. β. Tab. I,) adhuc majori unò vel alterò precedenò Sakeph, (qua proportio distinctionum constabit per Reg. 2, Memb. IV, & Reg. 3;) ut

** Jer. 34, 15. & cap. 7, 10.*

* וְחִבְרְתָּ כְּרִית לִפְנֵי בֵּית אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו:

|| super ipsa | nomen meum quâ invocatum est || indome || coram me: | factus Et feritilis

** Jer. 8, 6, 3.*

* וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֵי קְרָא שְׁמוֹ מִהֵר שְׁלַל חֵטְ בּוֹ:

|| | prae | properans | spoliū festinans || nomen ejus voca || adane | Dominus Et dixit

Conf. Parall. *Gen. 4, 1. c. 8, 3. c. 14, 10. c. 20, 4. c. 24, 3. 37. 40, 49. c. 26, 18. c. 28, 2. c. 36, 10. c. 42, 16. c. 44, 26. Ex. 26, 21. c. 33, 16. c. 37, 26. Lev. 2, 4. c. 25, 5. Num. 3, 25. c. 6, 13. c. 27, 17. c. 28, 2. Deut. 4, 28. c. 9, 9. 16. c. 15, 10. c. 25, 15. c. 26, 4. c. 28, 8, 21. 1 Sam. 29, 4. 1 Reg. 12, 11. 14. 2 Reg. 2, 24. Esr. 27, 7. Eccles. 9, 10. Jer. 31, 1. c. 32, 6. c. 33, 15. c. 37, 29. c. 47, 11. Jer. 3, 17. c. 16, 4. c. 17, 23. c. 25, 38. c. 33, 17. c. 44, 24. Ez. 18, 25. c. 32, 30. cap. 34, 13. c. 40, 13. Dan. 2, 11. c. 5, 18. c. 18, 12. Hof. 4, 6. Mich. 4, 3. Zeph. 1, 13. nec datur dissimile. It.*

וַיֹּאמֶר 2. Sam. 17, 9. בְּהֵם בְּהַחֲלָה וְשָׁמַע הַשָּׁמַע וְאִמֶּר

|| & dicat | audiens ut audiat || in principio | ex illis in cadendo || Et erit

הַיְתָה מִגִּפָּה בְּעַם אֲשֶׁר אַחֲרָי אֲבִיחָלוּם:

|| | Abhchalorum post | quies | in populo || clades facta est

Conf.

Conf. Parall. *Gen.* 3, 1. *cap.* 33, 3. *Deut.* 1, 21. *cap.* 14, 4. c. 30, 16. *Jos.* 4, 3. c. 18, 3. c. 22, 19. *cap.* 24, 26. *Jud.* 6, 29. 1. *Sam.* 8, 9. 2. *Sam.* 2, 24. *cap.* 6, 10. c. 19, 9. c. 21, 2. 1. *Reg.* 11, 27. *cap.* 13, 24. *cap.* 16, 24. 34. 2. *Reg.* 6, 12. *Neb.* 1, 9. *Ejfb.* 6, 9. *Ezech.* 27, 3. *Dan.* 4, 16. *Joel.* 3, 9. *Zach.* 7, 3. *cap.* 11, 9.

(4.) Ad classẽ ejus simul II & III., five in ditione Silluki bis subdistingueudà, at mediatè, scil. subdistingtivò minore —, & denuò minore — (qui immediatus *Tiphcha* subdistingtivus est, mediatuẽ tantum Silluki, ceu patet in Tab.) Proportio autem talium, Distinctionum, constabit per *Reg.* 3; & *Reg.* 12, Memb. III, β, (NB, 2,) & num. 2. ut

* *Gen.* 32, 8. * *1. Reg.* 28, 21. /

וְהָיָה הַמַּחְנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלְטָה: וְהָיָה אִתּוֹ הָעָם רֹבֵר: * *1. Reg.* 28, 21. /

in evaſionem	reliqua acies	Et erit	verbum	populus	ci Et non respondit
--------------	---------------	---------	--------	---------	---------------------

Conf. Parall. (prioris Exempli,) *Gen.* 6, 16. *cap.* 25, 31. *cap.* 27, 38. c. 31, 17. *Exod.* 1, 20. c. 2, 10. *cap.* 12, 16. 34. *cap.* 26, 14. c. 38, 10. 11. 12. 38. *Lev.* 7, 20. 27. *cap.* 14, 32. *Num.* 1, 35. c. 16, 16. c. 20, 15. *Deut.* 18, 1. *cap.* 27, 15. *Jos.* 10, 18. *Jud.* 1, 29. 2. *Sam.* 11, 6. *cap.* 14, 3. c. 21, 14. 1. *Reg.* 17, 22. *Cant.* 3, 3. c. 8, 4. *Jes.* 25, 3. *cap.* 35, 1. c. 43, 12. *Jer.* 1, 8. *cap.* 2, 12. 29. c. 4, 16. c. 23, 19. *cap.* 31, 40. *Ezech.* 23, 43. *cap.* 26, 18. *cap.* 34, 4. *Dan.* 3, 23. *Am.* 7, 9. *Hag.* 2, 13, 14. Conf. infra longè plura Exempla, A. (b) III.

NB. Concurrente utrâque sapius ditione, immediatà & mediata, (è sup. num. 2, & hoc num. 4,) utriusque simul obtinet ratio, qualis hætenus sigillatim ostensa; ut

* *Jos.* 1, 8. 21. /

מְרַצְחִים וְעַתָּה בָּהּ יֵלֶךְ צֶדֶק מִלִּנְתִּי מִשְׁפָּט * *Jos.* 1, 8. 21. /

latrones habitant at nunc	in eâ solet habitare	iustitia	iudicii Plena
---------------------------	----------------------	----------	---------------

Conf. Parall. *Ezech.* 36, 24. *Levit.* 9, 29. *Num.* 18, 15. Conf. etiam Exempla quædam è super. num. 2, 3.

II. In ditione Vicarii Imperatoris Athnachi,

(eiusdem Classis II, in Tab. I.)

(I.) Adejus num. 1, five in ditione ejus semel tantum subdistinguendâ, scil. Subdistingtîvô minore — Tiphchâ, *praviô, servô* — si is requiratur per Reg. 1, 2. (ceupatet in Tabula,)

aut (a) in secunda ditionis voce, (per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, α;) ut

מִינֹה נֹחַ וַיִּקְוֶץ Gen. 9, 24.			דָּאן דָּאן דָּאן Dan. 4, 2.		
c vinô suô Noah Et vigilavit			& terret me vidi Somnium		
1.	2.	3.	1.	2.	3.

Conf. Parall. Gen. 5, 2. cap. 9, 19. 21. c. 34, 28. Jef. 14, 7. c. 21, 2. 15. cap. 22, 10. cap. 40, 1. cap. 43, 11. cap. 45, 16. Jer. 13, 15. cap. 22, 19. cap. 23, 11. Hof. 2, 3. 21. 22. cap. 4, 8. c. 5, 5. cap. 7, 10. c. 9, 8. 14. Hab. 1, 7. Zach. 2, 14. Plura Exempla occurrunt in seqq. ditionibus.

Aut (β) in tertia ditionis voce, (intermediô sic servô — Munachb.) quod constabit per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β; ut

וַיִּחַי עֲלֵיהֶם יְהוָה יְרֵמִיָּהּ רַפְּיָהּ Jef. 38, 16.			Jef. 35, 3.		
vivitur super illis Domine			remissas manus Confortate		
1	2	3	1	2	3

Conf. Parallela. Gen. 4, 11. c. 8, 22. c. 9, 7. 25. cap. 13, 2. 12. c. 14, 6. cap. 19, 23. cap. 21, 5. cap. 22, 23. Jef. 10, 25. cap. 14, 14. cap. 32, 19. c. 42, 7. c. 47, 15. c. 57, 24. c. 60, 8. Jer. 18, 3. c. 46, 15. c. 51, 40. Ez. 12, 5. c. 27, 28. c. 36, 9. Hof. 1, 8. c. 4, 6. c. 12, 4. 7. Joel. 1, 3. c. 2, 6. c. 4, 12. 13. Am. 6, 3. 5. 13. c. 7, 16. Plura occurrunt in seqq. dition. item

מִצְדִּיקִי רָשָׁע עֵקֶב שָׂחָר Jef. 5, 23.			Conf. Parall. Gen. 10, 11. c. 30, 43. c. 35, 10. cap. 41, 37. c. 44, 9. c. 50, 7.		
munus propter impium Iustificantes			Exod. 2, 2. 16. 21. 25. cap. 4, 17. c. 5, 6.		
1	2	3	4	12. 21. c. 6, 30. cap. 8, 9. 10. 26. c. 10, 20.	
27. 28. c. 12, 18. 38. c. 14, 18. cap. 15, 7. 10. 13. cap. 18, 24. c. 22, 26. cap. 25, 23.					
24. c. 29, 39. 43. c. 30, 1. 10. 26. cap. 32, 28. c. 35, 25. c. 36, 21. c. 37, 2. c. 38, 12.					
			N c. 39,		

c. 39, 24. I. c. 8, 21, 22. c. 13, 27. Num. 6, 16, 27. cap. 8, 10. cap. 10, 10. cap. 12, 3. cap. 14, 25. cap. 15, 8, 27. Eccles. 1, 5. cap. 2, 6. cap. 3, 2. cap. 5, 8. c. 6, 4. c. 7, 15. cap. 9, 15. cap. 10, 8. cap. 11, 1, 2, 4. Jcf. 7, 24. cap. 10, 34. c. 42, 8. cap. 60, 1. Jer. 2, 13, 33. c. 5, 20. c. 8, 20. Ez. 21, 21. cap. 26, 8. nec datur dissimile.

(2.) Adnum. ejusdem 2, sive in ditione Athnachi bis subdistinguenda immediate, scil. *prater subdistingtivum ejus minorem* —, etiam *Subdistingtivò majori* —, *prædiò servò* —, (vel in ditione unius vocis, —, de quo conf. ad Tab. I, Not. β;) *qua proportio distinctionum constabit per Reg. 2, Memb. III, a; nec non Reg. 3; ut*

* 31, 3.	* 47, 6.
* מִיָּהוָה נִרְאָה לִי	* נִגְלִינוּ יְהוָה צְבָאוֹת שִׁמּוֹ
mihi apparuit	nomen ejus
Dominus	Zbaeth Jehovah
Elonginquo	vindex noster

Conf. Parall. Gen. 8, 6. cap. 17, 11. c. 24, 31. c. 41, 33. c. 42, 38. Exod. 12, 51. cap. 24, 10. cap. 26, 6. cap. 27, 9. c. 5, 1. Lev. 7, 8. cap. 8, 14. 18. c. 9, 15. cap. 13, 33. c. 23, 21. c. 25, 7. cap. 27, 25. Num. 4, 42. c. 11, 15. 16. 19. 23. 24, 26. 27. 31. cap. 14, 17. c. 28, 20. 28. cap. 29, 3. 9. 14. cap. 34, 29. Deut. 2, 2. cap. 4, 17. c. 10, 16. c. 27, 17. 2. Sam. 9, 8. cap. 20, 19. 2. Chron. 6, 17. Esr. 6, 7. Jcf. 5, 22. cap. 22, 8. cap. 45, 15. Jer. 4, 25. cap. 32, 28. cap. 52, 33. Ezech. 3, 16. cap. 12, 18. cap. 18, 3. cap. 20, 33. Dan. 1, 2. Hof. 9, 11. Nec datur dissimile.

* 9, 2.
* הַרְבֵּית הַנּוֹי לִן הַגְּבֻלָּה תִּשְׂמַחָה
gaudium magnificasti
ei gentem Multiplicasti
* וַיְהִי—מָתָּ אֲרוֹץ וַיֵּאמֶר לִי רִנָּן
curre
ei & dixit curram
Quicquid sit

De illo loco Jesaiane, conf. Vindic. mss. pag. 19. 1. 179.

Conf. Parallela. Gen. 2, 2. 5. c. 38, 20. Ex. 40, 3. 13. Lev. 13, 47. c. 14, 57. c. 25, 15. Num. 7, 7. 8. Deut. 28, 67. Jud. 6, 24. c. 15, 5. 1. Reg. 8, 65. c. 16, 12. Esr. 2, 66. 67. Jcf. 32, 14. Jer. 11, 19. c. 25, 20. c. 37, 4. Ez. 9, 10. cap. 11, 19. c. 33, 20. c. 34, 23. 27.

At

At acceptò (liberè) in voce Sakephgadolandà, (*pro Metbeg secundario*;) Palchta, subdistinctivò alias Sakephkatoni, ipse tunc retinetur — in tali unius vocis ditione (*propria aliàs sede*;) *conf. Not. β. ad Tab. I, & Reg. 14, Memb. I;* ut

* Exod. 32, 16.

* Gen. 37, 24.

וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלְכֵהוּ אֵתוֹ הַבֶּרֶה * וְהָלַחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הָמָּה *
 || ipse: rani || Dei opus || Et tabulae || in foveā eū & projecerunt || Et acceperunt eū

Conf. Parall. Lev. 7, 8. c. 11, 33. c. 13, 33. c. 25, 7. c. 26, 18. c. 27, 25. Num. 10, 15. 16. 19. 23. 24. 26. 27. cap. 28, 20. 28. cap. 29, 3. 9. 14. cap. 31, 38. I. Chron. 6, 65. Neh. 3, 26. Ez. 10, 10. Dan. 8, 22. c. 13, 2.

(3.) Ad num. ejusdem 3, sive in ditione Athnachi ter vel sæpius subdistinguendà immediatè, scil. *præter Subdistinctivum ejus minorem* —, & *majorem* —, (*vel* —, *sec. Not. β, Tab. I,*) adhuc majori unò vel alterò præcedenò Sakeph, (*qua proportio distinctio-num constabit per Reg. 2, Memb. IV. & Reg. 3;*) ut,

* Jer. 14, 7. * אֲנִי—עֹונֵכֶנּוּ עָנֹו כָּנֹו יְהוָה עֲשֵׂה לְמַעַן שָׁמַד *
 || nomen tuum || propter || fac || Domine || contra nos testantur || Si peccata nostra
 יְהוָה רָרָה פָּנָו בְּמִדְבָּר אָמַר קוֹל *
 || Domini || viam || parat || in deserto || clamat Vox

Conf. Parall. Gen. 16, 3. Ex. 2, 19. c. 4, 10. c. 18, 18. c. 23, 19. c. 29, 24. c. 34, 26. c. 39, 32. cap. 40, 29. Lev. 16, 28. cap. 24, 20. c. 25, 50. cap. 27, 22. Num. 233. c. 18, 29. cap. 19, 8. cap. 31, 48. c. 35, 8. 14. 24. 27. Deut. 7, 1. cap. 31, 4. c. 16, 7. c. 28, 8. 36. 1. Sam. 6, 8. 2. Sam. 10, 10. 1. Reg. 2, 12. c. 8, 55. c. 9, 4. c. 11, 7. 2. Reg. 4, 5. Jes. 10, 2. c. 30, 1. 13. cap. 49, 23. cap. 65, 12. Jer. 4, 26. c. 7, 6. 34. cap. 20, 18. c. 22, 26. c. 23, 3. c. 25, 1. 20. c. 31, 1. cap. 33, 4. cap. 38, 22. Thru. 2, 19. Ez. 1, 25. c. 4, 5. 10. c. 22, 14. c. 29, 1. 2. c. 38, 7. 15. Dan. 5, 19. Joel. 3, 13. nec datur dissimile.

N 2

* Gen.

* Gen. 12, 7.

* וַיֵּרָא יְהוָה אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְזָרְעֶךָ אֶת-הָאֶרֶץ הַזֹּאת
 ||| hanc terram ||| dabo ||| femini tuo ||| & dixit ||| Abrahamo ||| Dominus Et apparuit

Conf. Parall. Gen. 9, 23. cap. 26, 24. Exod. 35, 5. Lev. 4, 21. Num. 7, 5. c. 35, 6. Deut. 19, 10. Jos. 13, 25. Jud. 9, 44. I. Samuel. 14, 42. c. 16, 16. 1. Reg. 8, 29. cap. 19, 4. 2. Reg. 9, 25. cap. 10, 4. 2. Chron. 34, 3. Efr. 1, 2. cap. 7, 26. Neb. 1, 11. Jer. 10, 18. cap. 21, 14. c. 24, 7. Dan. 1, 13.

Nota. Cùm in ditione Athnachi, liberè pro $\hat{\alpha}$, adhibeatur $\hat{\alpha}$, (duarum ad minimum vocum Dominus,) his duabus conditionibus; si vel (1.) unica obtingat Subdistingtionis majoris sedes, & simul Tiphchæ ditio sit plurimum quàm duarum vocum; vel (2) si sit ultima duarum vel plurimum subdistingtionum majorum sedes; (adeò, ut ubicunque ponitur $\hat{\alpha}$, liberè etiam $\hat{\epsilon}$ parivalore possit stare $\hat{\alpha}$, non verò contrà; prout utrumque docet Nota γ , ad Tab. I, ubi vide:) proinde utriusque generis seqq. nunc erunt Exempla.

* Num. 11, 17.

* וַיִּרְאֵנִי יְהוָה וַיְדַבְּרֵנִי עִם־יְהוָה שָׁם וְאָמַרְתִּי מִן־הָרֹמָם אֲשֶׁר עָרִירָא
 ||| super te qui ||| de spiritu ||| & seponam ||| ibi ||| tecum & loquar ||| Et descendam

שָׁמַרְתִּי עֲלֵיהֶם Conf. Parall. Gen. 1, 28. c. 26, 28. c. 43, 33. Exod. 8, 17. c. 25, 33. cap. 25, 2. c. 37, 19. Lev. 5, 11. ||| super eos & ponam ||| cap. 11, 35. c. 14, 21. cap. 16, 5. c. 18, 11. 19. cap. 22, 22. c. 27, 3. 11. c. 30, 13. Deut. 1, 7. c. 27, 4. Jud. 20, 4. 2. Reg. 20, 17. c. 25, 1. Jos. 39, 6. Jer. 29, 14. c. 32, 8.

וְאֵת כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרִעוֹה Ex. 11, 5.

||| Parhonis à primogenitō ||| Egypti in terra ||| omnis primogen. Et morietur.

הַיֵּשֶׁב

הַיֵּשֶׁב עַל־כִּסֵּאוֹ עַר בְּכֹר הַשְּׂפָתָה אֲשֶׁר אַחֲרַי הַרְחִים

||| molas post | quies ||| ancillæ primogen. | usque ad ||| superthrono ejus sedente

Conf. Paralela, *sum duarum Subdistinctiōnum majorum.* Gen. 48, 13. Ex. 13, 15. c. 14, 4. 11, 21. cap. 23, 15. c. 26, 33. c. 34, 10, 18. cap. 38, 17. Lev. 3, 9. cap. 7, 12. c. 9, 9. c. 10, 12. c. 12, 5. 8. cap. 13, 5. 6. 32. 56. c. 14, 14, 25. c. 16, 4. c. 17, 15. c. 18, 5. c. 19, 19. c. 24, 23. c. 25, 28. Num. 4, 5. c. 5, 21. cap. 7, 13, 16. c. 14, 14. c. 15, 24. c. 17, 5. c. 21, 13. c. 24, 13. c. 35, 25. Deut. 12, 10. c. 17, 16. c. 28, 31. Jos. 15, 11. c. 18, 14, 19. 1. Sam. 4, 3. 19. cap. 5, 4. 1. Reg. 1, 25. c. 6, 17. cap. 7, 14. c. 9, 3. c. 11, 38. c. 17, 1. 2. Reg. 6, 15. 18. c. 7, 7. 2. Chron. 24, 25. Jer. 9, 23. cap. 22, 24. cap. 23, 2. cap. 24, 38. cap. 25, 9. cap. 27, 11. cap. 29, 6. Ezech. 13, 9. *tum trium Subdistinctiōnum majorum*, Exod. 8, 5. 10. c. 10, 7. c. 41, 21. Lev. 13, 53. c. 32, 8. Num. 6, 20. cap. 10, 10. c. 11, 21. 25. c. 26, 11. 15. 20. 26. 35. 38. 44. 57. cap. 30, 9. cap. 34, 55. cap. 36, 4. Deut. 3, 12. c. 19, 5. Jos. 1, 4. Jud. 20, 23. 1. Reg. 11, 24. cap. 8, 16. 2. Reg. 19, 15. 1. Chron. 19, 2. Jos. 16, 14. c. 19, 15. c. 20, 6. cap. 53, 7. Jer. 5, 3. cap. 14, 15. c. 20, 11. cap. 26, 2, 19. cap. 31, 9, 12. cap. 32, 12. c. 36, 23. Ez. 7, 19. cap. 10, 9. cap. 37, 11. c. 46, 12. Dan. 3, 29. *tum quatuor subdistinctiōnum majorum.* Num. 16, 28. 1. Reg. 13, 31. Esth. 6, 6. Jer. 52, 30. Ez. 6, 9. *tum 5 Subdistinctiōnum majorum.* 2. Reg. 15, 6. Ez. 48, 10.

Par etiam ejusdem — ponendi est ratio, si sec. anomaliam Reg. 6, Memb. I, Subdistinctivū minoris in tertia voce requisiti locum occupet primus major —, pro servo tunc intercedente subdistinctivō minore — vid. reg. cit. ut

* Lev. 9, 17.

וַיִּקְרָב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵךְ בָּפוֹ סִמְנָה וַיִּקְטֹרַע עַל־הַמִּזְבֵּחַ *

||| super altari & adolevit ||| ex eo | manum suam & implevit ||| munus | Ex attulit

Conf. Parall. Deut. 1, 22. c. 12, 12. c. 13, 16. c. 25, 9. c. 30, 19. Jer. 18, 18. &c.

(4.) Ad Classē ejus simul II & III, siue in ditione Athnachi bis subdistinguentia, at mediatē, scil. subdistinctivō minore —, & denuō minore — (immediatō Tiphcha subdistinctivō, at mediatō tantum Athnachi, ceupatet in Tab.) Proportio autem talium subdistinctiōnum dignoscenda, constabis per Reg. 3; & Reg. 2, Memb. III, β. (NB. 2.) & num. 2; ut

N 3

* Jer.

* <i>Deut.</i> 15, 8.			* <i>Jer.</i> 7, 19.		
לֹא תִפְתָּח אֶת־יָדְךָ לְ			הָאֲחֵרִי הֵם מְכַעְסִים נֶאֱמַר יְהוָה		
ei manum tuam aperias Sed aperiendō			dictum Domini ?provocant illi Numme		

Conf. Parall. *Gen.* 1, 4. c. 2, 12. *cap.* 3, 9. 23. c. 22, 15. c. 28, 19. c. 34, 17. c. 44, 27. c. 45, 14. *Exod.* 7, 22. *cap.* 13, 12. c. 16, 31. c. 18, 17. *cap.* 23, 13. 29. c. 25, 18. c. 29, 31. c. 36, 16. c. 38, 14. *Lev.* 6, 19. 20. 21. *cap.* 15, 12. *cap.* 19, 6. *cap.* 27, 31. *Num.* 11, 3. *cap.* 15, 4. *cap.* 19, 22. c. 32, 30. *Deut.* 2, 33. *cap.* 4, 36. *cap.* 7, 23. c. 11, 15. c. 20, 13. *cap.* 22, 19. 1. *Sam.* 18, 7. 20. *Jes.* 9, 15. *cap.* 22, 22. c. 30, 19. c. 37, 28. 35. *Jer.* 3, 15. *cap.* 31, 14. *cap.* 39, 11. c. 51, 8. 14. *Tbr.* 1, 13. *Ez.* 1, 3. 11. c. 16, 18. c. 17, 4. *cap.* 22, 5. *Dan.* 9, 4. Conf. *infra* longè plura exempla A. (b) III.

NB. Concurrente utrâque sæpiùs ditione immediatâ & mediata, (è *sup. num.* 2, & *boc num.* 4,) utriusque simul obtinet ratio, qualis hæctenus sigillatim ostensa; ut

וּבְנֵי הָעָלָה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם			<i>Hef.</i> 12, 14.		
ex Aegypto Jisraelem Dominus eduxit			Et per Prophetam		

Sic *Jes.* 24, 21. 1. *Chron.* 11, 10. *Jer.* 14, 12. & c. Conf. etiam è *super. num.* 2. & 3. Sic cum $\frac{1}{2}$ pro $\frac{1}{3}$, (*sec. super. num.* 3, *Nota*;) *Gen.* 43, 33. *Ezech.* 25, 33. c. 37, 19. *V. loc. cit.*

(b) Ad Tab. Imæ Classẽ III.

I. In ditione Regis maximi Sgoltæ.

(1.) Adejus num. 1, sive in ditione ejus semel tantum distinguenda, scil. subdistinctivò minore — Sarka, *prædiò servò — Munach, si requiratur, (ceupates in Tabula,)*

aut (α) in secundâ ditionis voce, (*per Reg.* 2, *Memb.* 1, β; & *Memb.* II, α i) ut

Jer.

יְהוָה יְהוָה אֲנִי יְהוָה Num. 14, 31. | נֹאמַר יְהוָה Jer. 29, 14

	dixi	Jhovah	Ego		dictum Jhova		vobis Et inveniar
	1	2	3		1		2 3

Conf. Parall. Gen. 1, 17. 28. c. 14, 17. cap. 23, 26, c. 28, 16. c. 47, 29. Exod. 2, 3, 7. c. 18, 22. c. 20, 22. c. 25, 22. cap. 26, 24. cap. 36, 29. cap. 38, 17. cap. 40, 21. Num. 16, 12, 15, 20, 26, 35, 44. Deut. 5, 1. cap. 19, 3. c. 33, 7. Jos. 1, 14. Jud. 3, 15. c. 9, 15, 1. Sam. 5, 4. 2. Sam. 6, 21, 1. Reg. 12, 21. cap. 35, 25, 2. Chron. 11, 1. Efr. 8, 13. Neb. 8, 16. cap. 9, 6. Jes. 39, 2. Jerem. 23, 38. Ez. 16, 61. c. 28, 26. cap. 37, 1. c. 38, 8. c. 48, 17. Plura Exempla occurrunt in seqq. ditionibus. aut (9) interitiā ditionis וֹכֵחַ, (intermediō sic fersō — Munachb,) quod constabit per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β; ut

יְהוָה אָמַר יְהוָה Jer. 31, 12. | יְהוָה יְהוָה וְכָאֵן יִרְנְנוּ בְּמִירוֹת צִיּוֹן

	in Excellso Tzionis Et cantabunt		Et venient		Dominus dicit		Sic
	1		2		1		2 3

Conf. Parall. Gen. 28, 8. c. 30, 40. cap. 45, 9. Ex. 12, 11. cap. 14, 2. Lev. 5, 23. c. 13, 53. 56. cap. 14, 25. cap. 23, 46. Num. 5, 6. cap. 27, 3. cap. 35, 2. Deut. 15, 2. c. 24, 3. 1. Chron. 9, 45. cap. 10, 12. 2. Chron. 24, 5. Efr. 4, 19. cap. 6, 8, 11. cap. 15, 16. Jes. 39, 6. Jer. 32, 7. cap. 34, 17. cap. 35, 2. Ezech. 3, 23. cap. 16, 57. cap. 23, 10. c. 28, 25. Dan. 3, 29. c. 4, 6. Item

* Gen. 31, 15.

* Gen. 8, 21.

וַיִּזְרַח יְהוָה אֶת-רוּחַ הַיְיֹוֹה * שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה

	opus	fict	diebus Sex		quietis	odorem	Dominus Et odoratus est
	1	2	3 4		1	2	3 4

Conf. Parall. Gen. 21, 17. c. 29, 33, 34. c. 39, 6. cap. 46, 10. cap. 47, 11. Exod. 6, 13. c. 9, 8. cap. 11, 15. cap. 12, 4. 12, 23. cap. 14, 4. cap. 26, 33. cap. 35, 2. Lev. 2, 13. cap. 13, 5. c. 14, 14. cap. 23, 3. cap. 24, 23. cap. 27, 18. Num. 7, 17. 23, 29, 35. 41, 47, 53, 59, 65, 71. 77, 83. cap. 13, 22. c. 18, 26. c. 22, 31. c. 36, 4. Deut. 20, 8. c. 29, 20, 23. c. 31, 9. Jos. 21, 27, 34. c. 24, 11. Jud. 1, 4, 18. 1. Chron. 9, 28. 2. Chron. 13, 19. c. 33, 19. Neb. 3, 24. cap. 9, 8. Cant. 9, 11.

(2.) Adnum. ejusdem 2, five in ditione Sgoltae bis subdistinguentia immediate, scil. prater Subdistingtivum ejus minorem

rem —, etiam Subdistingtione majori — Rbhia, *præviò servo* —; (*quæ proportio distinctionum jam constabit per Reg. 2, Memb. III. a; nec non Reg. 3;*) ut

* I. Reg. 13, 18.

* Ex. 11, 7. conf. *Vind. nos. p. 317.*

* לִכְן כִּה־נִסְר אֶרְצִי יְהוָה * | וַיִּנְסֵר לוֹ נִס־אֶנִּי נִבִּיאַי כְּמוֹךְ

	sicut tu		Propheta / am etiam ego		Et dixit		Elohim Adonaj		sic dicit		Quare
--	----------	--	-------------------------	--	----------	--	---------------	--	-----------	--	-------

Conf. Parall. Gen. 24, 15. c. 30, 41. Exod. 13, 15, 17. c. 16, 12. c. 21, 29. c. 29, 13. c. 36, 5. Lev. 2, 2. c. 8, 16. c. 11, 17. Num. 5, 7. c. 14, 14. c. 27, 2. Deut. 5, 32. c. 13, 16. Jos. 5, 13. 1. Reg. 11, 38. 2. Reg. 7, 10. cap. 9, 19. 2. Chron. 9, 1. Esr. 6, 17. Jer. 5, 3. Ez. 17, 16. c. 34, 21. Dan. 4, 30. Hab. 3, 2. Zach. 13, 3. Quod 7 locis pro illo Rbhia in ditione unius vocis alternet — cum virgula Psik, conf. ad Tab. I. not. lit. (7)

Jed. 10, 6: יִסְיִפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה

	Domini in oculis		malum facere		Jisrael filii		Et pertereere
--	------------------	--	--------------	--	---------------	--	---------------

Conf. Parall. Gen. 24, 47. c. 42, 25. c. 47, 4. 15. Exod. 3, 8. Lev. 12, 6. c. 15, 2. Num. 4, 7. c. 7, 88. c. 11, 31. Deut. 4, 10. Jos. 24, 15. Jud. 1, 27. c. 2, 12. c. 7, 4. c. 9, 48. c. 13, 6. c. 16, 18. 30. 2. Sam. 12, 9. c. 13, 20. cap. 19, 20. 1. Reg. 13, 18. c. 18, 36. 1. Chron. 20, 16. c. 22, 5. 2. Chron. 19, 2. cap. 24, 25. Neb. 4, 10. c. 5, 14. Job. 1, 17. Jos. 27, 13. Jer. 26, 2. c. 37, 21. c. 38, 4. c. 39, 5. Ez. 7, 19. c. 45, 17. Dan. 4, 30.

(3.) Ad num. ejusdem, sive in ditione Sgolta ter vel saepius subdistinguenda immediate, scil. *præter subdistingtione ejus minorem* —, & *majorem* —, adhuc majori uno vel altero præcedaneo — Rbhia, (*quæ proportio distinctionum jam constabit per Reg. 2, Memb. IV; & Reg. 3;*) ut

1. Reg. 9, 9. וַיִּנְסֵר עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצִיא

e duxit		qui		Deum suum Dominum		reliquerunt quod		cò		Et dicent
---------	--	-----	--	-------------------	--	------------------	--	----	--	-----------

אֶת

מִצְרַיִם מִצְרַיִם אֲבוֹתָם

(De subdistinguentibus hic Legatis —, & — in מִצְרַיִם, constabit inf. Reg. 7, Memb. II, α; & Memb V) Sic 2. Chron. 7, 22. (simili prorsus modo.)

||| Egypti è terra ||| patres eorum

1. Sam. 21, 9. Dan. 5, 23. &c.

(4) Ad Classsem ejus simul III. & IV, five in ditione Sgoltæ bis subdistinguenda, at mediata, scil. Subdistingtīvō minore —, & denuò minore, aut —, aut —, aut vicario aliquo ministrō, vel Legatō, cum vel sine Psik, sec. anomaliam Reg. 7, Memb. I. & II, ubi vide. (De proportionē talium subdistingtionum dignoscendā, v. Reg. 3, & Reg. 2, Memb. III, β (NB. 2,) & num. 2;) ut

* Exeb. 14, 20.

* Gen. 31, 42.

וַיֹּאמֶר דָּנִיֵּאל וַיֹּאמֶר בְּתוֹכָהּ

* וְהָיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתָךְ

||| in medio ejus ||| & Job Daniel ||| Et Noah ||| in domo tuā ||| anni—viginti ||| Hi—mihi

* Exod. 34, 5

* Exod. 14, 21.

* וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר יְהוָה עַל־פְּנֵי

* וַתֵּצֵא מִן־יָדָיו אֶת־הַיָּם

||| & clamabat ||| corā cō Dōmin; Et transibat ||| supermare ||| manūfuit ||| Mosche et extendit

Conf. Parall. Gen. 30, 16. cap. 37, 22. c. 43, 15. Exod. 9, 23. c. 14, 13. Num. 5, 13. c. 20, 20. c. 22, 20. c. 26, 57. Dent. 25, 68. Jud. 9, 37. 1. Sam. 3, 8. 2. Sam. 14, 33. c. 20, 3. Ez. 14, 16. 18. Dan. 9, 18. c. 11, 24. Conf. plura exempla Reg. 7, Memb. I, II, seqq.

NB. Concurrente utraque sapiūs ditione immediata & mediata, (è sup. num. 2. & hōc num. 4,) utriusque simul obtinet ratio, qualis hactenus sigillatim ostensa; ut

וַיֵּצֵא מִן־יָדָיו אֶת־הַיָּם בְּעֶלְוֹת נְבוּכַדְנֶזַר מֶלֶךְ בָּבֶל אֶל־הָאָרֶץ

||| in terram ||| Rex Babelis Nbuchadnezar ||| cum ascenderet ||| Et factum est

(De Kadmi subdistingente Legato, v. Reg. 7, Memb. II, α Nota.)

Conf. Parall. Dent. 4, 10. c. 22, 24. Jos. 24, 15. 1. Reg. 9, 9. c. 18, 36.

II. In ditione Regis majoris Sakephkatoni,

(eiusdem Classis III, in Tab. I.)

(1) Ad ejus num. I, sive in ditione Sakephkatoni semel tantum subdistinguenta, scil. Subdistingtivo minore — *Pascha*, prævio servo vel — vel —, (quo discrimine, v. Not ad Tab. I. lit. 2.)

aut (a) in secundâ ditionis voce, (per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, α;) ut

oppressit			? Deos		
& egenum Afflictum			gens An mutavit		
1	2	3	1	2	3

Conf. Parall. Gen. 17, 20. c. 25, 22. c. 34, 23. cap. 37, 8. 2. Reg. 42, 18. Jef. 7, 22. c. 10, 33. c. 11, 7. c. 22, 11. c. 24, 18. 19. c. 33, 9. c. 46, 2. c. 59, 4. 5. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 19. 20. Jer. 2, 3. cap. 6, 26. c. 7, 5. c. 15, 7. Ez. 18, 7. c. 24, 3. 6. 14. c. 27, 5. c. 30, 6. c. 31, 11. Hab. 1, 5. c. 2, 2. 17. Zeph. 1, 13. c. 2, 11. 13. Plura exempla occurrunt in seqq. ditionibus.

aut (β) in tertiâ ditionis voce, (intermedio sic servo — *Munach*), per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β; ut

manus mea invenit			non dabo alteri		
Sicuti			Et gloriam meam		
1.	2.	3	1.	2.	3.

Conf. Parall. Gen. 4, 6. 10. c. 6, 5. c. 9, 10. c. 11, 6. Deut. 32, 6. 7. Jef. 8, 6. 19. c. 10, 7. c. 13, 13. c. 14, 16. c. 15, 5. c. 19, 11. 12. c. 21, 4. cap. 23, 4. 8. 11. cap. 27, 1. 3. 5. 17. c. 32, 13. 16. c. 40, 11. c. 41. 12. 16. cap. 42, 13. c. 43, 7. 13. 16. cap. 57, 11. Jer. 5, 19. cap. 34, 3. 4. c. 42, 22. Ezech. 24, 17. c. 27, 24. c. 29, 4. c. 31, 5. c. 32, 14. Hof. 4, 6. 12. c. 5, 3. 9. c. 6, 1. 10. c. 7, 9. c. 8, 1. cap. 9, 14. 15. 16. cap. 10, 2. 5. 6. cap. 11, 8. c. 12, 2. c. 13, 2. c. 14, 8. Plura Exempla occurrunt in seqq. ditionibus.

* Ezech 17, 11.

* Cant. 6, 8.

? talis faciens			perfecta mea columba mea		
anevadat An prosperetur			hæc Una		
1	2	3	1	2	3

Conf.

Conf. Parall. Gen. 5, 19. 30. cap. 7, 4. c. 22, 20. c. 25, 11, 13. cap. 30, 12. 38. cap. 39, 7. c. 40, 1. cap. 41, 35. cap. 47, 19. c. 48, 1. Exod. 5, 14, 15. c. 28, 24, 26. cap. 31, 17. cap. 39, 17. Lev. 7, 15. cap. 14, 41. Num. 6, 13. cap. 10, 9. cap. 14, 24. c. 17, 10. c. 19, 18. c. 30, 9. c. 32, 18. Dent. 2, 19. c. 3, 19. cap. 4, 2, 13. 36. cap. 5, 24. cap. 8, 19. cap. 9, 29. cap. 21, 6. cap. 25, 9. c. 26, 10, 14. cap. 31, 31. cap. 32, 17. Jos. 24, 29, 1. Reg. 13, 14. c. 17, 17. c. 19, 13. c. 21, 1. 2. Reg. 21, 21. Jos. 7, 3. c. 63, 19. Jer. 7, 2, 23. c. 8, 6. c. 11, 6. c. 20, 4, 5. c. 22, 6. c. 22, 25. cap. 23, 36. cap. 24, 1. c. 26, 5. c. 33, 8. cap. 24, 21. c. 48, 24. Ezech. 1, 26. Dan. 1, 20. cap. 4, 18. c. 7, 2. c. 11, 43. Joel. 3, 4.

וְעֹשֶׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעוֹלָה Num. 6, 11.

||| in holocaustum & alterum ||| in peccatum unum ||| sacerdos Et parabit

Conf. Parall. Gen. 2, 11. c. 47, 4. Exod. 18, 20. c. 32, 8. Lev. 2, 1. c. 9, 11. c. 10, 15. 17. c. 16, 27. c. 27, 14, 23. Num. 7, 7. 10. cap. 8, 17. cap. 16, 9. Dent. 1, 15. c. 11, 12. Cant. 3, 11. Jof. 11, 15. c. 20, 6. c. 31, 20. c. 34, 3. 10. 16. 17. Th. 1, 6. Dan. 2, 24. 32. 41. c. 9, 27. Hof. 12, 2.

(3.) Ad num. ejusdem 3, sive in ditione Sakephkatoni, ter vel sapius subdistinguentur immediatè, scil. *præter Subdistinguentium ejus minorum — Pascheam, & majorem — Rbbiam*, adhuc majori unò vel alterò præcedant — *Rbbia*, (que proportio distinctionum constabit per Reg. 2, Memb. IV, & Reg. 3;) ut

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶלְיוֹ וְעַן אֲשֶׁר שְׁאַלְתָּ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה

||| istam rem ||| petisti quod ||| eò ||| adeuno ||| Deus Et dixit

וְלֹא-שְׁאַלְתָּ לִּי יָמִים רַבִּים וְלֹא-שְׁאַלְתָּ לִּי עֶשֶׂר

||| divitias tibi & non petisti ||| multos dies ||| tibi & non petisti

Conf. Parall. Gen. 30, 32. Exod. 16, 8. Num. 19, 2. cap. 22, 30. Dent. 1, 19. 18. cap. 4, 9. 19. c. 13, 5. c. 17, 8. Jos. 17, 11. cap. 24, 7. Jud. 1, 7. c. 7, 5. cap. 14, 19. 1. Sam. 4, 18. cap. 12, 3. c. 14, 24. c. 24, 4. c. 29, 6. 2. Sam. 2, 23. c. 11, 11. c. 13, 5. c. 17, 8. c. 18, 9. c. 22, 20. 2. Reg. 2, 42. c. 3, 11. c. 7, 25. c. 8, 64. cap. 11, 2. c. 16, 7. cap. 18, 23. 2. Reg. 9, 27. cap. 18, 32. cap. 22, 14. 19. c. 25, 25. Ezech. 4, 1. c. 9, 12. Jer. 4, 30. c. 19, 13. c. 32, 14. c. 36, 8. cap. 40, 5. Ezech.

Exech. 10, 2. c. 20, 13, 21. c. 34, 10. c. 38, 17. c. 39, 17. c. 40, 4. c. 44, 2-5. Dan. 3, 27. c. 4, 22. cap. 7, 7. Zach. 8, 19. Mal. 3, 2.

(4.) Ad classsem ejus simul III & IV, sive in ditione Sakeph-
katonī bis subdistingueudā, at mediatē, scil. subdistingtivō mino-
re —, & denuō minore, aut —, aut —, aut vicariō aliquō mini-
strō vel legatō, cum vel sine Psik, *sec. anomaliam Reg. 7, Memb. I &
II, ubi vide. (De proport. talium Subdistingtionum dignoscendā, v.
Reg. 3; & Reg. 2, Memb. II, β (NB, 2), & num. 2;)* ut

וְהָיִיתִי נָע וְנָר בְּאֶרֶץ		Gen. 4, 14.		אֲבוֹת עַל-בְּנֵיהֶם		Num. 14, 18.	
	in terra	& erro vag9	Etero		In filios	patrum iniquitatem	Visitans

נִסְחָתָם אֶתְכֶם לִי לְעָם		* Jof. 30, 1.		* Exod. 6, 7.		
וְהָיִיתִי בְּנֵיהֶם סָרְרִים נִסְחָתָם		* Jof. 30, 1.		* Exod. 6, 7.		
	dictum Jhovæ		rebellibus filiis	Væ		in populū mihi vos Et accipiam

Conf. Parall. Gen. 1, 5, 10, 27. cap. 4, 15, 25. c. 7, 20. c. 10, 10. cap. 22, 3. c. 26, 7. bis c. 50, 29. Exod. 1, 11. c. 10, 8. c. 13, 22. c. 14, 19. c. 16, 1. c. 26, 9. c. 29, 35-41. Lev. 1, 9. 17. c. 3, 5. c. 4, 35. c. 7, 5. c. 7, 29. c. 20, 25. c. 22, 13, 32. c. 25, 49. c. 26, 6, 8. Num. 5, 20, 21. c. 15, 3. c. 28, 8. c. 33, 52. Deut. 1, 2. c. 2, 28. c. 3, 9. 27. c. 13, 13. c. 17, 15. Jof. 4, 13. cap. 22, 27. 1. Sam. 25, 23. 1. Reg. 11, 11. 2. Reg. 2, 4. Jof. 5, 27. c. 16, 10. c. 24, 20, 22. Jer. 6, 14. c. 12, 9. Tbr. 1, 15. Ez. 17, 23. c. 27, 32. Dan. 7, 11, 20. c. 11, 19. Hof. 2, 17. & c.

NB. Concurrente utraque sæpius ditione immediatā & me-
diatā, (*è sup. num. 2, & hōc num. 2,*) utriusque simul obtinet ratio,
qualis hactenus sigillatim ostensa; ut

וְהָיִיתִי חֶסֶד וְחֶסֶד חֶסֶד		* Dan. 2, 41.	
וְהָיִיתִי חֶסֶד וְחֶסֶד חֶסֶד		* Dan. 2, 41.	
	ferrum partim		figuli latum partim
			& digitos pedes
		Et quod vidisti	

Sic *Levit.* 2, 1. *cap.* 10, 15. *cap.* 16, 27. *cap.* 27, 14. *Numer.* 16, 9. *Deut.* 11, 12. *Jer.* 34, 10. *Dan.* 9, 27. *conf. etiam quedam è super. num.* 2, 3.

III. Inditione Regis minoris Tiphchæ,

(*eiusdem Classis III, in Tab. I.*)

(1.) Adejus num. 1, sive in ditione Tiphchæ semel tantum. subdistinguentia, scil. Subdistinctivò minore — Tbhird, *praviò scrib* — *del* —, (quò discriminè, v. *Not. ad Tab. I, lit. z.*)

aut (a) in secundà ditionis voce, (per *Reg.* 2, *Memb.* 1, β; & *Memb.* 11, α;) ut

<div>congregabo</div> <div>I</div>	<div>obconvectum</div> <div>2</div>	<div>Mactos</div> <div>3</div>	<div>filia Tzionis</div> <div>I</div>	<div>& prorumpere Dole</div> <div>2</div> <div>3</div>
<div>צִיִּיִן</div> <div>3, 18.</div>	<div>צִיִּיִן</div> <div>3, 18.</div>		<div>צִיִּיִן</div> <div>3, 18.</div>	<div>צִיִּיִן</div> <div>3, 18.</div>

Conf. Parall. Gen. 5, 28. c. 6, 13. *bis.* c. 8, 9. *cap.* 9, 11. *cap.* 17, 5. *Num.* 30, 16. *cap.* 32, 30. *Deut.* 32, 5. *Cant.* 2, 7. *Jes.* 14, 17. 21. 27. *cap.* 16, 6. c. 17, 6. c. 19, 21. 22. 23. c. 29, 1. *cap.* 48, 11. c. 56, 3. *Jer.* 2, 30. c. 4, 31. *cap.* 10, 4. *cap.* 18, 7. c. 31, 40. *Ezech.* 7, 7. 20. c. 27, 24. 25. c. 33, 16. c. 36, 32.

aut (β) in tertià ditionis voce, (intermediò sic servò — *Merca*,) per *Reg.* 2, *Memb.* 1, β; & *Memb.* 11, β; ut

<div>terram omne reptile</div> <div>I</div> <div>2</div>	<div>Et tō</div> <div>3</div>	<div>ad Jobum venit</div> <div>I</div> <div>2</div>	<div>Et nuncius</div> <div>3</div>
<div>וְכָל חַי הָרֶמֶשׂ</div> <div>Gen. 1, 25.</div>	<div>וְכָל חַי הָרֶמֶשׂ</div> <div>Gen. 1, 25.</div>	<div>וְכָל חַי הָרֶמֶשׂ</div> <div>Gen. 1, 25.</div>	<div>וְכָל חַי הָרֶמֶשׂ</div> <div>Gen. 1, 25.</div>

Conf. Parall. Gen. 8, 10. c. 9, 12. c. 19, 21. c. 42, 29. *Exod.* 12, 26. *Lev.* 14, 7. 8. 14. c. 23, 16. *Num.* 15, 13. 14. 15. c. 33, 44. *Deut.* 3, 8. 2. *Reg.* 2, 9. *Jes.* 9, 8. *cap.* 14, 10. 23. 24. *cap.* 17, 12. *cap.* 25, 3. *cap.* 29, 15. *cap.* 30, 1. *Ex.* 8, 5. *cap.* 10, 10. *cap.* 12, 27. *cap.* 13, 2. 22. *cap.* 14, 17. *cap.* 18, 23. *cap.* 19, 3. 5. *cap.* 27, 34. *cap.* 29, 21. *cap.* 30, 24. *cap.* 33, 10. 27. 28. *cap.* 34, 4. *Dan.* 2, 13. *cap.* 5, 12. 19.

Exod.

* Gen. 8.7.				* Exod. 3.7.			
* וַיָּשׁוּבוּ הַמַּיִם מִעַל הָאָרֶץ				* רָחֵמָה רַחֲמֵי אֶת־עַמִּי			
terra	de	aque	Et recesserunt	populi mei	exuonam	vidi	Videndo
1	2	3	4	1	2	3	4

Conf. Parall. Gen. 3, 20. c. 6, 14. c. 7, 18. c. 8, 21. c. 9, 1. 10. c. 17, 13. c. 22, 12. c. 24, 23. 50. c. 31, 14. cap. 37, 2. cap. 38, 2. cap. 41, 11. 51. cap. 43, 22. c. 46, 31. 32. c. 47, 27. c. 48, 6. Exod. 4, 5. 20. cap. 7, 24. c. 9, 4. cap. 10, 22, 23. cap. 11, 3. c. 12, 12. 21. cap. 21, 8. cap. 28, 1. Lev. 11, 32. c. 14, 36. c. 15, 5. 6. 7. 8. 9. c. 24, 11. Num. 11, 22. c. 15, 31. c. 29, 13. bis. Deut. 1, 6. 7. cap. 7, 26. cap. 9, 3. Jos. 24, 25. 1. Sam. 9, 12. 1. Chron. 22, 15. Cant. 3, 11. Jef. 2, 4. cap. 22, 21. c. 37, 10. c. 38, 19. c. 52, 1. 2. Jerem. 30, 10. Ezech. 4, 6. Dan. 4, 10. c. 10, 18. Mich. 1, 6.

NB. Quod pro Tbbir quaterdecies alternet — Merca Cbphula, praviò servò — Darga, v. Motas ad Tab. I, ubi allegantur loca.

(2.) Ad num. ejusdem 2, five in ditione Tiphchæ bis subdistinguendâ immediatè, scil. prater Subdistingtium ejus minorem —, etiam Subdistingtivo majori — Rbhia, praviò servo —, si requiratur; (qua proportio distinctionum jam constabit per Reg. 2, Memb. III (α) nec non Reg. 3.) ut

Dent. 33, 17. בָּהֶם עָשִׂים יַעֲבֹד יְהוָה				Dent. 3, 17. אֶל־הָאֱסֹף דָּבַר אֵלַי עוֹר			
pariter fecit	populos	illis		amplius	ad meliorem	Ne pergas	

Conf. Parall. Gen. 7, 19. c. 10, 15. c. 25, 7. c. 30, 12. Exod. 6, 3. 25. c. 39, 40. Lev. 23, 41. Num. 3, 50. c. 4, 22. c. 11, 11. c. 14, 19. c. 15, 17. c. 16, 18. c. 31, 19. Deut. 2, 36. cap. 4, 42. c. 11, 18. cap. 10, 5. c. 21, 9. c. 28, 14. cap. 29, 12. 1. Reg. 22, 43. Esr. 6, 21. Neh. 9, 16. Job. 4, 12. Jef. 14, 9. c. 31, 6. cap. 37, 5. Jer. 3, 24. cap. 26, 19. cap. 28, 15. cap. 37, 5. Ezech. 10, 3. cap. 31, 17. Mich. 4, 5. Zach. 6, 11. & c. & c.

Dent. 29, 5. וַתִּתְנַחֵל לִפְנֵי יְהוָה אֶת־אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֶת־אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה			
noctes & quadraginta	dies	quadraginta	Domino coram Et prorui

Conf.

Conf. Parall. *Gen.* 7, 2. *Exod.* 7, 10. c. 18, 17. c. 32, 28. *Lev.* 5, 15. 16. c. 15, 25. c. 16, 13. 14. c. 24, 8. *Num.* 16, 18. c. 15, 25. *cap.* 32, 14. *Deut.* 1, 11. *cap.* 5, 26. *cap.* 6, 26. *cap.* 15, 15. *cap.* 17, 3. 6. c. 22, 16. c. 30, 5. 1. *Sam.* 12, 19. 2. *Sam.* 19, 1. 1. *Reg.* 10, 20. 2. *Reg.* 16, 2. *Jef.* 9, 13. *cap.* 54, 2. *Jer.* 15, 9. c. 17, 27. c. 19, 5. c. 31, 31. c. 36, 31. c. 48, 38. *cap.* 53, 5. *Tbr.* 1, 14. *Dan.* 11, 15. *Zeph.* 2, 6. &c.

(3.) Ad num. ejusdem 3, sive in ditione Tiphchæ ter vel sæpius subdistinguenta immediatè, scil. *præter Subdistingtivum ejus minorem* —, & *majorem* — *Rbbiam*, adhuc majori unò vel alterò præcedenò — *Rbhia*, (*que proportio distinctionum constabit per Reg. 2, Memb. IV, & Reg. 3;*) ut

וְשָׁבְתִי אֶת־שְׁבוּתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֹתְכֶם מִכָּל־רִגְוֹנִים *Jer.* 29, 14.
 | ex omnibus gentibus | vos & congregabo | | captivitatem vestram Et reducam

וּמִכָּל־הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר־חָרְצְתִּי אֹתְכֶם שָׁם
 ||| illuc || vos expuli | quò || & ex omnibus locis

(4.) Ad Classẽ ejus simul III. & IV, sive in ditione Tiphchæ bis subdistinguenta, at mediatè, scil. Subdistingtivò minore —, & denuò minore, aut —, aut —, aut vicariò aliquò ministrò vel Legato, cum vel sine Plik, *sec. anomaliam Reg. 7, Memb. I, & II, ubi vide.* (*De proport. & alium Subdistingtionum dignoscendâ, v. Reg. 3, & Reg. 2, Memb. III, β, (NB, 2,) & num. 2;*) ut

וַיָּגִידוּ עֲבָדָיו שְׂאוּל לוֹ ^{1. Sam. 18, 24.} וְהָיָה ^{Num. 2, 10.} מִחֵנֶה רֹאשׁוֹ הַיָּמִינָה
 ||| ei || Saulis servi | Et annunciantur | ||| ad meridiem || Rubenis castrorum | Vexillum

Num.

Thren. 3, 64. תְּשִׁיב לָהֶם גְּמוּלָה יְהוָה	Num. 6, 25. יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֵינוּ
Domine retributionē illis Redde	super te facies tuas Domine Lucere faciat

Conf. Parall. Gen. 2, 8. c. 3, 13. cap. 11, 8. c. 24, 28. c. 27, 9. cap. 34, 6. cap. 41, 19. c. 45, 21. Exod. 6, 8. cap. 12, 17. 21. cap. 25, 25. Lev. 4, 26. cap. 8, 18. 22. cap. 9, 22. cap. 16, 19. 22. cap. 22, 3. c. 23, 12. Num. 8, 21. cap. 16, 14. cap. 20, 14. cap. 21, 2. cap. 22, 22. cap. 33, 2. 14. Dent. 7, 2. cap. 13, 4. c. 21, 10. c. 22, 4. cap. 30, 6. Jud. 4, 19. Ruth. 4, 13. 1. Sam. 25, 40. 1. Chron. 16, 38. Jesh. 22, 9. cap. 25, 8. Jer. 15, 6. cap. 51, 29. Thren. 4, 4. Ezech. 16, 61. Dan. 1, 1. c. 2, 28.

NB. Concurrente utrâque sapius ditione, immediata & mediata, (ē sup. num. 2, & hōc num. 4,) utriusque simul obrinet ratio, qualis hactenus sigillatim ostensa; ut

Dim. 22, 16. אֶת-בִּתִּי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה
in uxorem huic Viro dedi Fñiam meam

Conf. Parall. Levit. 15, 4. cap. 24, 3. Numer. 2, 16. & c. V. plura in super. ad num. 2 & 3.

NB. (1.) Siqua irregularia à communi hactenus ostensa à analogia Accentuationis Prosaica desceſſant, quarantur Cap. IV, vel VI, Reg. 5, 6, 7, 8, 13, sec. ordinatas suas Classes. (2.) Exempla reliquarum Classium, IV & V, in ditionibus Ducum, Comitum, aut Legatorum, cum maxima ex parte sint anomala, & variis implicata Conditionibus, non subjungenda statim fuere his regularibus, sed rejicienda ad speciales Regulas anomaliarum, præcisè ad Reg. 7. Sequitur igitur jam prius regularis quoque Accentuatio Metrica.

B. IN LIBRIS ^{NON} vulgò METRICIS,

ad ductum Tab. II.

(a) Ad Tab. II dæ Classẽ II.

I. In ditione Regis Majoris
Mercæ Mahpachati.

P

Nam

Nam ditio Silluki, quæ aliis hic quoque, ut in proficiis, præcedere debuisset, cum adeo variis & difficillimis anomaliarum conditionibus implicata sit, ut nisi commodè Synopsi Tabellari proponatur, vix dextrè satis doceri aut percipi possit, in Tabulam propterea redacta est, & cœu irregularis, relata ad Cap. V, de Anomaliis Metr. Reg. 10, tribus Membriis, ubi vide.)

(1.) Adsejus num. 1, sive in ditione Mercæ Mahpachati semel tantum subdistinguendâ, scil. Subdistingtivò minore — Sar-kâ, præviò servò — vel —, (quò discrimine, v. in Tab. II, Class. II.)

In tertiâ ditionis voce, (intermediò sic servò — Jerach,) per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β; (nam in secundam ditionis vocem si incidat subdistingtio, obtingit quadam anomalia subdistingtivi majoris ponendi pro minore, de quo constabit inf. Reg. XI, Memb. I;) ut

פָּצַק יִבְחֵן Ps. 11, 5.		נִדְרֵי סִפְפָּרָה אָחֵה Ps. 123, 4.	
explorat	justum	Dominus	tu recensuisti Fugam meam
1.	2.	3.	1. 2. 3.

(De diviso Merca Mahpachati in posteriori exemplo, in duabus vocibus, cof. Not. ad Tab. II, a.)

Conf. Parallela. Ps. 5, 7. Ps. 7, 9. Psal. 31, 6. Ps. 35, 15. 17. Psal. 45, 15. Psal. 52, 7. Psal. 53, 5. Psal. 56, 5. Psal. 123, 4. Psal. 130, 2. Psal. 139, 12. Psal. 143, 12. Proverb. 1, 11. cap. 30, 16. Job. 3, 8. cap. 7, 11. cap. 20, 25. 26. cap. 30, 12.

לֹא יִכֹּן בָּאָרֶץ Psalm. 140, 10.		וְיִבְחֵן אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה Ps. 119, 19.	
interra non	consistet	linguæ Vir	contritus Spiritus Dei Sacrificia
1.	2.	3. 4.	1. 2. 3. 4.

Conf. Parall. Psal. 4, 9. Psal. 30, 10. 12. Psal. 31, 10. Psal. 35, 4. 27. Psal. 46, 10. Psal. 53, 4. Psal. 59, 14. Psal. 86, 2. Psal. 99, 8. Psal. 110, 3. Psal. 135, 7. Psal. 144, 2. n. Proverb. 23, 31. Job. 3, 5. cap. 27, 3. cap. 29, 25. cap. 31, 7. c. 32, 3.

(2.) Ad num. ejusdem 2, sive in ditione Mercæ Mahpachati bis

bis subdistinguentia immediate, scil. *præter ejus Subdistingtivum*, Minorem —, etiam Subdistingtivo majori — Rbbia, *præviò servò vel — vel —, quorum certas conditiones præscribit Tab. II; (proportio autem illarum Subdistingtionum jam constabit per Reg. 2, Memb. II (a,) nec non Reg. 3;) ut*

* Psal. 53, 3.		* Psal. 100, 3.	
* אֱלֹהִים מְשַׁמֵּי־הַשָּׁמַיִם הַשְׂקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם		* כִּי־יִהְיֶה הוּא אֱלֹהִים	
filios hominum prospicit e caelis Deus		Deus sit quod Jhovah cognoscite	
מִן הַגּוֹיִם		Ps. 106, 47: הוֹשִׁיעֵנו יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	
gentibus ex		& recolligenos Deus noster Jhovah	
		Serva nos	

Conf. Parall. Psal. 1, 3. Psal. 9, 6. Ps. 10, 14. Psal. 14, 2. Psal. 18, 16. Psal. 28, 1. Psal. 31, 22, 23. Ps. 42, 7. Psal. 43, 4. Psal. 57, 2. Psal. 68, 22. Ps. 72, 15. 17. Ps. 78, 8. Ps. 89, 9. Psal. 106, 47. Psal. 125, 2, 3. Psal. 133, 3. Psal. 137, 7. Ps. 142, 4. Ps. 147, 10. Prov. 24, 12. Job. 34, 10. c. 38, 1.

De anomalia ponendi Subdistingtivi minoris in secunda à Domino (Merca Mahpachato) voce, conf. Reg. XI, Memb. I. Pariter Exempla bis ponendi Rbbia irregulariter, V. eadem cit. Reg. 5 Memb.

(3.) Ad Classsem ejus simul II, & III, sive in ditione Merca Mahpachati bis subdistinguenta, at mediatè, scil. Subdistingtivo minore —, & denuò minore Psik (immediatò Sarkæ Subdistingtivo, at mediatò tantum Merca Mahpachati, ceupatet in Tab.) Proportio autem talium Subdistingtionum dignoscenda, monstratur Reg. 3, 5 Reg. 2, Memb. III, β, (NB, 2,) 5 num. 2; ut

Ps. 31, 3: אֵלֵי אֲנִי מִהֲרָה תִּצְלַחַנִי	
eripeme propter	aurem tuam ad me Inclina

לְחַיִּים אֲשֶׁכְּכָה בְּתוֹךְ לִבִּי נִפְשִׁי | Psal. 57, 1.

inter incendiarios jaceo	Leonum est in medio	Anima mea
--------------------------	---------------------	-----------

Conf. Parall. Ps. 7, 10. Ps. 18, 7. Ps. 19, 10. Psal. 21, 10. Ps. 27, 2. 4. Psal. 29, 9. Psal. 31, 13, 21. Ps. 32, 7. 9. Ps. 35, 26. Ps. 40, 3. 18. Psal. 43, 2. Ps. 52, 2. Ps. 55, 22. Ps. 68, 9. Ps. 69, 5. Ps. 71, 22. Ps. 72, 16. Psal. 78, 20-38. Ps. 79, 6. 10. Ps. 84, 3. Ps. 126, 6. Ps. 137, 6. Ps. 142, 8. Ps. 143, 7. 8. Job. 11, 6.

II. In ditione Regis minoris Athnachi,

(ejusdem Classis II in Tab. II.)

(1.) Ad ejus num. 1, sive in ditione Athnachi Metrici semel tantum subdistinguenda, scil. Subdistinctivó minore — Tiphchá anteriori, *prædióservo* — *Munach*.

aut (α) in secunda ditionis voce; (per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, α;) ut

בְּלִי אֲנִי | אֲמַר בְּלִבִּי | Ps. 106. | כִּי-סוֹכֵחַ וְזוֹלֵל יִהְיֶה | Prov. 23, 21.

non movebor	in corde suo Dixit	pauper fiet	& commessator	Nam potator
1.	2. 3.	1.	2.	3.

Conf. Parall. Psal. 6, 10. Ps. 8, 6. Psal. 18, 17. Psal. 22, 15. 27. Psal. 25, 6. Psal. 35, 17. 22. 23. Psal. 36, 11. Psal. 37, 39. Psal. 38, 6. 22. Psal. 40, 14. 15. Psal. 44, 8. 10. 11. 14. 15. Psal. 47, 6. 9. Psal. 48, 13. Ps. 49, 3. 13. Ps. 54, 7. Psal. 63, 4. Ps. 66, 9. Ps. 69, 24. Psal. 78, 15-57. Ps. 88, 18. Psal. 95, 4. Ps. 106, 10. Psal. 107, 27. Ps. 136, 5. Psal. 149, 6. Proverb. 1, 33. cap. 3, 16. cap. 4, 22. c. 11, 14. cap. 15, 20. cap. 18, 8. c. 29, 1. Job. 4, 14. c. 5, 19. cap. 7, 8. c. 9, 6. c. 10, 2. c. 13, 13. c. 25, 3. c. 27, 7. c. 29, 14. c. 30, 31. c. 31, 20. c. 33, 18. 30. c. 34, 28. c. 36, 3. 10. c. 37, 18. c. 39, 24.

Atque his locis omnibus occurrit regulariter ipse Tiphcha (subdistinctivus in voce secunda,) ob non laborantem vocem Athnachiatam: verum laborante hâc pro eodem Tiphcha poni (irregulariter) vicarium ministrum — *Munach*, constabit inf. Reg. XI, Memb. II.

Aut (β) in tertia ditionis voce, (*intermedióscservo* — *Munach*,) per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β: ut

Psal.

אֶל יְהוָה אֶקְרָא Ps. 3, 5.

וַיִּשְׁמַע יְהוָה שְׁמִיעִי Ps. 34, 18.

clamabo ad Dominum

Vocē mea

audiit & Dominus

Clamarunt

Conf. Parall. Job. 3, 22. cap. 4, 13. 15. 17. c. 11, 3. 16. c. 12, 11. cap. 13, 28. c. 17, 12. cap. 20, 7. 14. c. 21, 4. 32. cap. 22, 7. c. 24, 6. 8. cap. 27, 15. c. 28, 1. 10. 11. 14. c. 31, 15. 22. cap. 33, 33. cap. 34, 9. 35. c. 35, 9. 16. cap. 37, 22. c. 38, 6. 30. c. 40, 2. 20. cap. 41, 10. 11. Psal. 9, 8. c. 16, 3. c. 17, 2. c. 18, 28. 47. Psal. 24, 2. c. 25, 13. c. 29, 10. Psal. 36, 6. c. 38, 18. 20. c. 44, 16. c. 45, 3. c. 47, 14. c. 49, 19. Psal. 51, 5. 17. c. 54, 3. c. 55, 17. c. 56, 6. Psal. 73, 23. c. 77, 14. c. 78, 64. Ps. 85, 12. 14. c. 89, 28. Ps. 91, 6. c. 92, 13. c. 97, 3. c. 99, 2. Ps. 102, 10. 26. 27. c. 103, 15. c. 104, 6. c. 106, 22. c. 107, 17. Psal. 110, 5. c. 116, 14. 18. Psal. 136, 7. c. 138, 8. c. 139, 1. Psal. 142, 2. c. 144, 2. 4. Prov. 1, 18. 20. 26. cap. 2, 22. c. 3, 20. c. 8, 15. 16. 17. cap. 10, 30. cap. 11, 8. c. 20, 4. 18. c. 22, 7. c. 23, 14. 28. 32. cap. 24, 4. c. 30, 11. 13. 28. c. c. c. Sic praevisio servō.

מַעַת יְהוָה יִתְּנָה זֵכְרוֹ Ps. 118, 23.

וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי Job. 10, 12.

hoc factum est Jhovah אֵל

mecum fecisti

& beneficentiam Vitam

1. 2.

3. 4.

1. 2.

3. 4.

Conf. Parall. Ps. 1, 6. c. 5, 6. c. 6, 5. 9. c. 7, 2. 4. 13. c. 8, 9. c. 9, 6. 11. 16. 17. 20. c. 10, 2. 3. 11. Psal. 11, 7. c. 12, 2. 4. 6. 7. Psal. 15, 2. c. 16, 2. c. 17, 4. 7. 9. c. 18, 45. c. 19, 4. Ps. 20, 2. 8. c. 21, 3. c. 22, 2. 12. c. 24, 5. c. 25, 10. 12. c. 27, 4. c. 29, 2. Psal. 30, 2. & 31, 9. c. 32, 3. c. 33, 6. 7. 11. 12. 16. c. 34, 9. 17. 23. c. 35, 25. 27. c. 36, 2. c. 37, 8. 10. 18. 21. 24. 25. c. 38, 4. 11. 14. 21. c. 39, 3. Psal. 40, 17. c. 43, 3. 5. c. 44, 18. 20. c. 45, 7. 11. 17. 18. c. 46, 2. 3. 7. 10. 11. c. 49, 14. 21. Ps. 50, 14. c. 51, 11. c. 53, 5. 7. c. 54, 2. c. 55, 6. 10. 15. c. 56, 2. 5. 12. c. 58, 6. 9. 11. 12. Psal. 62, 6. 8. c. 65, 4. 11. c. 68, 2. 6. 10. 13. 14. 23. 26. 33. c. 69, 17. Psal. 70, 5. c. 71, 23. c. 72, 14. c. 74, 3. 4. 8. 16. 19. 22. c. 77, 15. c. 78, 10. 12. 25. 26. Ps. 82, 8. c. 83, 12. c. 86, 5. 10. 15. c. 87, 2. c. 88, 19. c. 89, 2. 8. 12. 13. 15. 22. 27. 31. Ps. 90, 12. 17. c. 107, 6. c. 110, 6. c. 118, 26. c. 148, 8. Prov. 3, 4. c. 12, 4. c. c. c.

(2.) Ad num. ejusdem 2, sive in ditione Arthnachi bis distinguenda immediate, scil. *prater Subdistinctivum ejus minorem* —, etiam Subdistinctivo majori — Rbhia, *praevisio servō vel — vel —*, sec. expressas leges in Tab. II. (Proportio autem salinum Subdistinctivum jam constabit per Reg. 2, Memb. III, (α), nec non Reg. 3.) ut

* P^{sal.} 71, 16.

* Job. 35, 10.

* וְלֹא־אָמַר אֱלֹהִים עֲשׂוֹי אֲכֹלָה בְּנִבְרוֹת אֶרְצִי יִיחֹה
 ||| Jhoyz Adonaj | invirtutibus | Veniam ||| factor meus Deus | ubi est ||| Et non dixit

Conf. Parall. Job. 5, 8. c. 8, 13. cap. 12, 24. c. 13, 3. cap. 24, 1. c. 30, 17. cap. 32, 4. cap. 35, 15. c. 39, 1. P^{sal.} 5, 4. c. 9, 9. 12. P^{sal.} 10, 4. c. 17, 12. 15. P^{sal.} 19, 11. c. 26, 8. c. 28, 41. 48. c. 29, 11. P^{sal.} 30, 3. c. 31, 18. c. 38, 15. P^{sal.} 41, 4. 6. 13. c. 42, 7. c. 49, 8. P^{sal.} 6, 10. c. 68, 8. 17. c. 71, 4. 24. c. 72, 1. P^{sal.} 87, 6. c. 88, 2. c. 89, 19. c. 91, 2. c. 93, 9. P^{sal.} 106, 2. c. 107, 25. c. 109, 6. 2. c. 120, 2. c. 139, 17. Prov. 1, 15. 19. c. 2, 29. c. 3, 19. c. 5, 23. c. 6, 2. 3. 15. 18. 29. c. 11, 7. c. 12, 2. c. 13, 25. c. 19, 4. c. 21, 19. c. 23, 6. c. 26, 12. c. 29, 4. 9. 14. 20. c. 33, 1. c. 34, 36.

P^{sal.} 19, 1. כָּל־הָאֶרֶץ וְצֵא קִנָּם וּבִקְצֵי תֵּבֶל סִלִּיחֶם
 ||| sermo eorum | orbis & ad fines | eanoneorum exivit ||| In omnem terram

Conf. Parall. P^{sal.} 7, 7. c. 10, 8. c. 18, 14. c. 22, 16. 27. c. 24, 9. c. 25, 5. P^{sal.} 40, 7. c. 49, 12. P^{sal.} 50, 7. 16. c. 59, 12. P^{sal.} 60, 10. c. 64, 6. c. 66, 7. P^{sal.} 75, 2. c. 77, 18. c. 78, 55. P^{sal.} 90, 2. c. 99, 9. P^{sal.} 10, 2. c. 104, 14. 24. c. 106, 3. P^{sal.} 112, 9. c. 115, 7. P^{sal.} 135, 11. c. 146, 7. 8. Prov. 6, 22. cap. 8, 29. c. 27, 27. cap. 31, 3. Job. 4, 16. cap. 10, 3. 17. cap. 12, 4. 6. cap. 14, 19. cap. 15, 28. cap. 16, 10. 12. cap. 19, 29. cap. 26, 14. cap. 28, 2. cap. 33, 15. 23. cap. 37, 21.

(3.) Ad Classē ejus simul II & III, sive in ditione Athnachi, bis subdistinguenda, at mediātē, scil. Subdistingtivo minore —, & denuò minore Psik (immediato Tiphchæ Subdistingtivo, at mediato tantum Athnachi, ceupatet in Tab.) Proportio autem salium Subdistingtionum dignoscenda, monstratur Reg. 3, c. 2, Memb. III, β, (NB. 2,) c. num. 2; ut

* P^{sal.} 85, 12.

* Job. 19, 3.

* וְהָ עֶשֶׂר פְּעֻמִּים תְּכַלִּימוּנִי * אֶרְדֵּי אֶרְצִי אֶלֶּהִי כָּל־לִבִּי
 ||| ex toto corde | Deus mī Domine | Celebrabote ||| contemnitis me | vicibus decem | His

Conf. Parall. P^{sal.} 22, 28. c. 109, 14. Prov. 16, 32. P^{sal.} 145, 12.

(Exempla laborantis Athnachi, c. sic in secunda à se voce requi-

requerentis vicarium — Munach pro —, conf. inf. Reg. XI, Memb. II.)

Item Exempla variarum ditionum Archiducis — Rbhia Gere-
schati, aut pro hoc alternantis — Pfik Schalscheletbati, ceu variè
anomala proratione Silluki sui, conf. Reg. X, tribus Membris, sin-
gulò num. 2.

(b) Ad Tab. II dæ Classsem III.

I. In ditione Ducis Majoris Rbhia.

(1.) Ad ejus num. 1, five in ditione Rbhia, semel tan-
tùm subdistinguenda, scil. Subdistingtivo minore — Pfik Kadmato
(vel — Pfik Mahpachato, si non precedat Servus,) pradiò servò
— Mahpach;

(aut (a) in secunda ditionis voce, (per Reg. 2, Memb. I, β;
& Memb. II, α); ut

			יהוה יְהוָה יְהוָה			Pf. 22, 24.			שְׁמוֹ יְהוָה לְעוֹלָם			Pf. 72, 17.		
lautate eum			Domini Timentes			in æternum			nomen ejus Sit					
1.			2.			1.			2.			3.		

Conf. Parall. Pf. 18, 9, 12. Pf. 25, 5. Pf. 51, 16. Pf. 77, 19. Psal. 91, 7.
Pf. 92, 8. Pf. 143, 3. Psal. 146, 7. Prov. 24, 12. 27. Job. 12, 3, 4. 6. c. 16, 13.
c. 19, 29. cap. 28, 4. c. 33, 26.

aut (β) in tertia ditionis voce, (intermediò sic servò vel
— Mahpach, vel — Munach superiori, legibus in Tab. II, præscriptis)
per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β: ut

			יְהוָה יְהוָה יְהוָה			Pf. 79, 9.			נִסְמָכְתִּי מִבֶּטֶן			Pf. 74, 6.		
Gulvis nostræ Deus			Javanos			abutero			innixus fui			Superte		
1.			2.			1.			2.			3.		

(De compositione — Mahpachi cum conservo — Sarka, conf. sup.
Præcognita, p. 16.)

Conf. Parall. Pfal. 10, 8. Pfal. 44, 2. Pfal. 59, 8. Pf. 62, 12. Pf. 81, 6.
Pfal.

Pfal. 89, 9. *Pf.* 97, 7. *Pf.* 111, 9. *Pf.* 116, 19. *Pfal.* 127, 1. *Prov.* 27, 27. c. 28, 24. *Job.* 4, 19. c. 9, 24.

Exempla servi — Mercæ, (scil. sub Rbhia in secunda à Merca Mahpachato voce posito,) v. Reg. XI, Memb. I.

Qua conditione interdum pro Psik Mahpachato veniat Psik Kadmatius, *conf. Reg. XI, Memb. V.*

Pf. 78, 31. *Pf.* 110, 4. *Pf.* 110, 4.

super eos ascendit Dei Et ira pernitebit & non pravit Jhovah

Conf. Parall. Pf. 3, 8. *Pf.* 10, 9. *Pf.* 17, 3. *Pfal.* 37, 34. *Pf.* 139, 12. *Pf.* 40, 10. *Pfal.* 45, 2. *Pf.* 60, 9. *Pf.* 68, 19. *Pf.* 95, 10. *Pf.* 96, 18. *Pf.* 111, 10. *Pf.* 139, 5. *Job.* 14, 13.

(2.) Ad num. ejusdem 2, sive in ditione Rbhia bis subdistinguenta immediatè, scil. *prater Subdistinguentium ejus minorem*, *Psik*, etiam Subdistingtivo majori — *Pasero*, *praviò serò* — *Jerach.* (*Proportio autem talium Subdistingtionum jam constabit per Reg. 2. Memb. III, (a); nec non Reg. 3;*) ut

Pfal. 2, 11.

in via & perentis ne irascatur Osculamini Filium

Pfal. 79, 1.

in hereditatem tuam gentes venerunt O Deus!

Pfal. 141, 4.

in impietate machinationes ad machinandum malam ad rem Ne inclines

Sic *Pfal.* 10, 4. *Prov.* 22, 29.

Qua conditione pro isto *Pasero*, aliquando repetatur *Psik*, *conf. Reg. XI, Memb. IV. B.*

De ditione Rbhia mediata, (*sic. interstinguenda minore & denno minore Subdisting.*

Atq.) seu anomalia, *conf. inf. Reg. XI, Memb. IV. (a.)*

Item *Exempla anomalorum ditionum Rbhia Gereschati, aut alternantis Psik Schal-schelaibati*, *conf. inf. Cap. V. Reg. X.* — *bus Membris, singulorum. 2. Perpetuo enim inmixta illa sunt diversis conditionibus Silluki, hujusq. ditionum.*

II, In

II. In ditione Ducis minoris Sarkæ.

(1.) Adejus num. 1, sive in ditione Sarkæ semel tantum, subdistinguenta, scil. Subdistingtivo minore — Plik Kadmato, (vel — Plik Mahpachato, si non precedat servus,) *prævio servo* — Mahpach.

aut (α) in secunda ditionis voce, (per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, α;) ut

יְהִי כְּעֶרְבָּן לַיְהוָה | יְהִי כְּעֶרְבָּן לַיְהוָה | *Pf. 35, 26.* | *Pf. 79, 6.* | חֲסִידֶיךָ יְהוָה | חֲסִידֶיךָ יְהוָה

super gentes	iran tuam Effunde	simul	& erubescant Pudeant
1.	2.	3.	1.

Conf. Parall. *Pfal.* 72, 2. & 19, 10. & 72, 16. *Prov.* 30, 19. & c.

aut (β) in tertiaditionis voce, (intermediò sic servo — vel —, *discrimine in Tab. monstrato*,) per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β; ut

לְעֹשֶׂת רְצוֹנִי | לְעֹשֶׂת רְצוֹנִי | *Pf. 143, 10.* | אֶתְּחַן כֶּתֶר לִי | אֶתְּחַן כֶּתֶר לִי | *Pf. 33, 7.*

mihi es latibulum	Tu	fec. volunt. tuam facere	Doce me
1.	2.	3.	1.

Conf. Parallela, *Pfal.* 18, 7. *Pf.* 21, 10. *Pfal.* 31, 21. *Pf.* 32, 9. *Pf.* 40, 3. 18. *Pf.* 43, 2. *Pf.* 52, 2. *Pf.* 57, 5. *Pf.* 128, 3. & c.

יְהוָה רַחוּם וְיִכָּפֵר עוֹן | יְהוָה רַחוּם וְיִכָּפֵר עוֹן | *Pf. 78, 38.* | קוֹל יְהוָה | קוֹל יְהוָה | *Pf. 29, 2.* | יְחִלֵּל אֱלֹהִים | יְחִלֵּל אֱלֹהִים

cervas parere facit	Jhovæ vox	iniquitatem tegit	et misericors Ille verò
1.	2.	3.	4.

Sic *Pfal.* 68, 9. & 78, 20. & c.

(2.) Ad num. ejusdem 2, sive in ditione Sarkæ bis subdistinguenta immediate, scil. *præter Subdistingtivum ejus minorem*, Plik, etiam Subdistingtivo majori — Pasero, *prævio servo* — Jerach. (Proportio autem talium Subdistingtivorum jam constabit per Reg. 2, Memb. III (α); nec non Reg. 3;) ut

על-אמת יתפלל כל-חסידו אלהיך Ps. 32, 6.

	ad te		omnis pius		orabit		Objd
--	-------	--	------------	--	--------	--	------

כס כד-יהוה ויהן חסר | מלא סכך Ps. 75, 9.

	cramaplenum est		feruit & vinum		est in manu Domini calix		Nam
--	-----------------	--	----------------	--	--------------------------	--	-----

III, In ditione Ducis Minoris Tiphchæ anterioris.

(1.) Ad ejus num. 1, five in ditione Tiphchæ, semel tantum subdistingvenda, scil. Subdistingtivo minore 1 — Psik Kadmato, (vel 1 — Psik Mahpachato, si non precedat servus,) prævio servo — Mahpach;

In tertia ditionis voce, (intermedio sic servo — Munach,) per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β:) nam in secundam ditionis vocem si incidat subdistingtio, obtingit quadam anomalia Vicarii — Munachi pro Psik, de quo constabit inf. Reg. XI, Memb. III; ut

יהוה אורי וישעי Psal. 27, 1. שפח רבן | שפח לבי Psal. 16, 9.

	cor meum latatum est	Propterea		& salus mea est lux mea		Dominus
1.	2.	3.	1.	2.	3.	

Conf. Parallela, Psal. 10, 7. & 22, 28. & 27, 8. & 28, 2. & 66, 4. & 69, 3. & 84, 7. & 105, 45. & 86, 12. & 134, 1. & 135, 9. & 145, 12. Prov. 16, 32. c. 17, 1. Job. 20, 29. c. 27, 18. 13.

* Psal. 98, 1.

* Psal. 12, 15.

אמר אומר | לשוננו נביר * שירי ליהוה שיר חדש

	novum Canticum		Dominio Cantate		robur addemus linguæ nostræ		dixerunt Quis
1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.

Sic Psal. 41, 10. & 61, 3. Prov. 27, 14.

(2.) Ad num. ejus 2, five in ditione Tiphchæ bis subdistingvendimmediate, scil. præter ejus Subdistingtivum Minorem Psik, etiam Subdistingtivo majori — Pafero, prævio servo — Jerach; ut

Job.

הָאֵלֶּיךָ וְיִשְׁכְּחוּ עֲלֶיךָ חַיִּים הָאֵלֶּיךָ Job. 31, 2.

	illi	Viri		tres		Etecesserunt
--	------	------	--	------	--	--------------

IV. In ditione Comitis Majoris Paseri.

Ditio Paseri non nisi semel interstinguenda occurrit, & quidem Comite minore Pfik, *pravið ferdð*—,

aut (α) in secunda ditionis voce, (*per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, α;*) ut

וְיִשְׁכְּחוּ עֲלֶיךָ חַיִּים הָאֵלֶּיךָ Psal. 39, 13. | יהִלְכֵנִי צָדִיק | הָסֵד Psal. 141, 5.

	ò Jhovah		preces meas Audi		benignè		justus Percutiat me
--	----------	--	------------------	--	---------	--	---------------------

Sic Psal. 140, 6. & 7, 6. & c.

aut (β) in tertia ditionis voce, (*per Reg. 2, Memb. I, β; & Memb. II, β;*) ut

וְיִבְנוּ לָא כִּי לָא Psal. 28, 2. | וְיִבְנוּ לָא כִּי לָא Psal. 30, 3.

	intellegerunt	non	Nam		mendacii & rem	Vanitatem
1.	2.	3.		1.	2.	3.

Conf. Parall. Psal. 44, 4. & 89, 20. Psal. 90, 4. & 109, 20. Job. 6, 4.

וְיִשְׁכְּחוּ עֲלֶיךָ חַיִּים הָאֵלֶּיךָ Psal. 22, 25. | לִמְּנוּ אֱבֹרִי | לִמְּנוּ אֱבֹרִי Psal. 23, 19.

	abominatus est nec		non sprexit Nam		cheu cui	heu Cui
1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.

Sic Psal. 127, 2.

Aliæ Paseri ditiones non possunt occurrere, cum Subdistinguiam majorem non habeat, nec minor ejus Pfik sub se alium habeat denuò minorem.

Si qua irregularia, in quibuscunque ejusmodi ditionibus seu partibus Versus, à communi hactenus ostensa analogia Accentuationis Metrica defleat, quarantur ea Cap. V, del VI, Regulis 9, 10, 11, 12, 13, 14, secundum ordinatas suas Classes,

Et sic hactenus universam doctrinam regularem Accentuum, illustravimus per omnes ditiones seu partes Versus tam Prosaici quam Metrici; restat nunc porro, ut etiam integri cujusdam Versus continuam & absolutam praxin accent. monstremus, unò atque alterò exemplò: idem enim in omnibus est processus.

EXEMPLVM

Praxeos Accentuatoria per integram Versum deducenda, & à priori (seu per Regulas) sic representanda, qualis ad Textum deinde collata, eidem per omnia respondeat.

Scribatur primùm è Codice Biblico, nudus ejusmodi Versus sine Accentibus, (non inspectis aut attentis iisdem:)

פָּרוּחַ	יְהוָה	אֶתְּ	דָּרֶשׁ	הַיָּם	הָאֵל	2. Sam. 22, 31.
purificatum est	Jhovae	verbum	via ejus	recta est	Deus	
בּוֹ	הַיָּם	לְכָל	הוּא	מִן		
in ipso	confidentibus	omnibus	ipse	Clypeus est		

Hujus integri Versus accentuandi;

(A.) Praxis Prosaica, (nam Metricam, eodem modo videbimus postea à lit. B, in eodem hoc versu recurrente, Ps. 18, v. 31,) instituitur jam eà methodò & lege, quomodo Institutio nostra Accentuatoria, singulis Regulis, singula ordine commonstrat: nimirum (1.) Regula 1^a & 2^a, constituit prius, tum sedes ministrorum, tum thronos Regum, in comitiis Accentuum. (2.) Regula 3^a; horum (Regum) dirimit ordines, sec. proportionem seu gradus dignitatum. (3.) Regula 4^a, ipsos denique sistit Reges & ministros, praenitis illis sedibus jam ordine imponendos: v. gr. in proposito Exemplo.

I. Ad praescriptum Reg. 1. & 2, (de constituendâ sede Distinctionum aut Conjunctionum,) examinentur omnes & singulae voces hujus Versus; & deprehendatur, quod hae voces, recta est, verbum, clypeus, (seu nexum syntacticum habentes cum subsequente voce

voce sua,) requirant conjunctionem cum eadem seq. voce, per Reg. 2, Memb. 1, α, (similibus ibid. extantibus plurimis exemplis, p. 36. 37,) pariterque quod hæ voces, *Deus*, (ad cujus distinct. conf. Find. nost. Part. II, Cap. I, p. 194. & n.) *via ejus*, *Jehovah*, *purificatum est*, *ipse*, *in ipso*, (cum non constructa Grammaticè cum subsequente voce,) requirant distinctionem, per eandem Reg. 2, Memb. 1, β, (probatibus ibid. parallelis.) Denique, quod in hac ditione continuatarum constructionum Grammaticarum, *in ipso confidentibus omnibus*,

vox secunda requirat conjunctionem, & tertia distinctionem, (per eandem Regulam 2, Memb. II, lit. β; conf. ibid. parallelas plurimas.)

Omniibus igitur illis vocibus inscribantur (sec. citatas Regulas, quas saltem consuluntur) primum istæ distinctionum aut conjunctionum notulæ seu sedes, tali schemate:

Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.	Diff.
purificatum est	Jhova	Verbum	via ejus	recta est	Deus
Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	
in ipso	confidentibus	omnibus	ipse	clypeus est	

II. Ad præscriptum porrò Reg. 3tiæ, de proportionem plurium, distinctionum inter sese, examinentur illæ jam designatæ distinctiones, utra earum sit terminus Propositionis, aut utra vocis singulæ intra Propositionem rationem habeat; ut exinde virgulis paucioribus pluribusve dirimantur a sequente, & sic via sternatur apponendis deinde Accentibus, majoribus in majori sede distinctionis; minoribus in minori, (ut dicitur seq. num. III;) & deprehendatur, (α,) quod in vocibus, *via ejus*, *purificatum est*, *in ipso*, terminentur Propositiones, quibus igitur per tenorem Reg. 3, virgulæ apponendæ sunt, & quidem 3 virgulæ, comma signantes, ad vocem *purificatum est*, per ejusdem Reg. Memb. I, α; tum 4 virgulæ, semicolon signantes, ad vocem *via ejus*, per ejusd. Memb. I, lit. β, nota; tum denique 5 virgulæ, puncto hic terminantes versum, ad vocem *in ipso*, per ejusdem Membri lit. γ.

(γ.) Quod in illis vocibus singulis intra Propositionem, *Deus*, *Jhova*, *omnibus*, requiratur una virgula, semicomma minus

nus signans; at in voce *ipse*, duæ virgulæ, semicomma majus signantes, per Reg. 3, Memb. II; *vid. ibid. parall. exempla*, p. 71, seq. Hæ igitur virgulæ omnes, jam adjiciantur, perscripto modo; & schema idem superius nunc erit tale:

	Diff.		Diff. Conj.		Diff. Conj.		Diff.
	purificatum est		Jhovæ Verbum		via ejus recta est		Deus
	Diff.	Conj.	Diff.	Diff.	Conj.	Diff.	Conj.
	in ipso	confidentibus	omnibus		ipse clypeus est		

III. Ad præscriptum denique Reg. 4, (*de positu ipsorum Accentuum Distinctivorum aut Conjunctivorum*,) quærantur jam ipsi Accentus Prosaici, imponendi præfinitis Accentuum sedibus, pro designatis per virgulas proportionibus. Istos ergo tribus Membris monstrabit Reg. quarta; cujus (1) *Memb. I*, jubebit fini Versus imponi — Sillukum cum: Soph Pasuk, quod igitur hic fiat in voce *in ipso*. (2) *Membrum II, lit. A*, jubebit medio Versus, i. e. maximæ intra Versum distinctionis sedi, (*quam monstrat plurimus in ea Virgularum numerus*,) imponi — Athnachum; quod igitur fiat in voce *via ejus*. (3.) His duabus Pausis majoribus sic præstitutis, jam porro docebit, tùm *Membrum III*, ejusdem Reg. quartæ, (*in genere*;) tùm *Tab. Ima*, (*in specie*;) tùm *Exempla praxeos (numericæ)*: quod (α) ante Athnachum, proximæ (*cum minori semper*,) subdistinctionis sedi, (*quam hic monstrat virgula ad vocem וְאֵל*,) imponendus sit, (*è Classe II, Tab. Ima*,) — Tiphchia, & intermedia vox conjungenda, requirat servum — *Munach*; (*conf. parall. exempla*, superius p. 100.) (β) Pariter ante Silluk, (1) proximæ seu minori subdistinctionis sedi, (*quam monstrat virgula ad vocem וְאֵל*,) imponendum esse, (*ex eadem Classe II, num. 1*,) subdistinctivum minorem — Tiphcham, & in intermedia voce conjungenda, requiri servum — *Mercam*, (*conf. parall. exempla*, sup. p. 96.) (2.) Præcedenti hic insuper majori subdistinctionis sedi, (*quam monstrant duæ virgulæ in voce וְאֵל*,) imponendum esse (*ex eadem Classe II, num. 2*,) subdistinctivum majorem — Sakephkatonum, & in præviâ jam voce conjungenda, requiri servum — *Munach*; (*conf. parall.*

parall. sup. p. 97.) (3.) Præcedenti (ante illam majorem,) adhuc majori subdistinctionis fedi, (quam monstrant hic 3 virgulae, in voce צִרְפָּה, imponendum esse (ex eadem Classe II, num. 3,) eundem subdistinctivum majorem — Sakephkatonum, sic jam repetendum, & quo remotiorem à Dominò, eò majorem valore; (conf. parall. sup. p. 98.) (4) Novæ jam restanti, sub — Sakephkatono (sic Domino,) subdistinctionis fedi, (quam monstrat virgula ad vocem יְהוָה, eodem modò (quo super. num. 1,) imponendum esse (è Classe III, num. 1,) subdistinctivum Sakephkatoni minorem — Pasch-tam, & in prævia hujus voce conjungenda, requiri servum, (nunc quidem) — Mabbach, quod constabit è Not. 2. ad Tab. 1;) conf. parall. superius p. 109.

Hæc ubi singula sic consignaveris, prodibit talis Accentuum, facies ad Regularum tenorem, adeoque à priori, (demonstratione prorsus infallibili, dum praxi Biblicâ uniformi & perpetuâ per allegationem parallelorum, nititur,) expressa:

Dist.	Dist.	Conj.	Dist.	Conj.	Dist.
צִרְפָּה	יְהוָה	אֶמְכַּת	וְרָכָה	תָּמִים	הָאֵל
purificationem est	Jhovæ Verbum		via ejus	recta est	Deus!
Dist.	Conj.	Dist.	Dist.	Conj.	
בּוֹי	הַחַיִּים	לְכָל	הוּא	מִנֵּן	
	in ipso	confidentibus		omnibus	ipse clypeus est

Quod jam verò operosiori praxi, majoris evidentia ergò, sic demonstrandum fuit sigillatim, id faciliè deinde minori negotiò simul & semel, vel primâ animi intentione, quis ex-sigui poterit, ubi saltem accesserit quadam exercitatio.

(B.) Praxis Metrica accentuandi ejusdem versus, recurrentis Psal. 18. v. 31, totidem verbis, (nisi quod hic voces אֶמְכַּת יְהוָה sint in unam contracta per Makkaph, adeoque uno ibi accentu minor sit Versus, quàm superior Profæicus,) eodem modò exordienda est, tum quod ad constituendam singularum conjunctionum aut distinctionum sedem attinet, sec. super. Num. 13 tum,

tum, quod ad discriminandam virgulis variam Distinctionum (minorum aut majorum) proportionem, *sec. sup. Num. II.* Hinc denique *sec. sup. Num. III.* ipſus Accentus metricos, designatis jam sedibus imponendos, pariter monstrabit Regula quarta; dum ejusdem (1.) *Membrum I.* jubebit fini versus imponi — Sillukum cum: Soph Pasuk; quod igitur fiet in voce *inipſo*. (2.) *Membrum II.* *lit. B, num. I.* jubebit medio Versus, i.e. maximæ intra Versum distinctionis sedi, (*quam indicabunt 4 virgule ad vocem via ejus,*) imponi — Mercam Mahpachatum; simulque *per eundem Num. 1, lit. a, nec non num. 2, lit. b,* in intermedia posterioris Versus partis intersectione, (*quam hic monstrant 3 virgule ad vocem purificatum est,*) imponi — Atlachum (Metricum,) prævia nunc tantum voce conjungenda per servum — Mercam, (*conf. plur. parallela, superius pag. 89.*) Histribus Pausis majoribus (*in Versu Metrico*) sic præstitutis, jam porro docebit, tum *Membrum III.* ejusdem Reg. quartæ (*in genere;*) tum Tab. II, (*in specie;*) tum Exempla praxeos (*numericè:*) quod (α) ante Mercam Mahpachatum, proximæ (*ceu minori semper,*) subdistinctionis sedi, (*quam monstrat virgula ad vocem* מִלְּךָ), imponendus sit, & Classe II, Tab. II dæ, Subdistinctivus ejus minor — Sarka posterior; & intermedia vox conjungenda requirat servum — Jerach: (*conf. plura parallela sup. pag. 82, 83, 89, 90. & pag. 118, 119.*) Quod (β) pariter ante Silluk, (1) proxime seu minori subdistinctionis sedi, (*quam monstrat virgula ad vocem* לְךָ), imponendus sit (*ex eadem Classe II, num. 1, & ibidem allegat. Reg. 10, Memb. I, num. 1.*) subdistinctivus minimus — Plik Mahpachatus; & intermedia tunc voci conjungendæ, servus — Munach superior, (*conf. Parall. exempla, cit. Reg. 10, Memb. I.*) (2) præcedenti jam majori subdistinctionis sedi, (*quam monstrant 2 virgule in voce* מִלְּךָ), imponendum esse (*per eandem alleg. Reg. 10, Memb. I, num. 2,*) Subdistinctivum Silluki minorem — Kbhiam Gereschatum; & præcedenti voci conjungendæ, servum — Mercam: (*conf. parallela plur. I, cit.*)

His

יְחַלֵּץ	וְהָיִיתָ	כֵּן	רָחָה	וּכְמוֹצֶהָ	מִים
	& eris		irriguus ut hortus		aquarum & ut scatebra
	אֲשֶׁר	לֹא יִכָּבֹדוּ	מִמּוֹ:		
		cujus	non fallunt		aquæ ejus

(De ditione Athnachi emphatica, per subdistinguitum majorem in tertia voce pro minore, & hinc intermediò Tiphchâ, loco ferri, conf. inf. Reg. 5. De conjunctione vocis tercia (à fine) אֲשֶׁר, conf. sup. p. 65.)

וְעַל-מַלְכָּתוֹ	לְחֶכֶן אִתָּהּ	וְלִסְעָדָהּ	בְּמִשְׁפָּט וּבְצִדְקָה	יְדִיד	יְהוָה
	& super regno ejus		& adfolciendum illud		& iustitia in judiciò
	מִעַתָּה	וְעַד-עוֹלָם	כְּכֹחַת יְהוָה	וְעֲשֵׂה-זֹאת:	
	& in seculum		Zbaoth Domini		faciet illud
	ex nunc		Zelus		

(Ditio emphatica Domini Athnachi, ut & primi Sakephkatoni, pari modo est comparata, ut ad sup. exemplum est monitum.) NB. In hoc versu, vulgo omnes Interpretes & Versiones, erroneè transiunt Imperatorem vicarium, minas in eo distinguendo quàm in sequente, contra geminum tenorem interpunctionis divina.

Sic in אִתָּהּ seu Metricis.

* Ps. 126, 2.

וְהָיִיתָ	וְלִשְׁאֵנֶיךָ	וְהָיִיתָ	אֵן יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם		
	os nostrum		jubilò, & lingua nostra		inter gentes dicent
	וְהָיִיתָ	וְהָיִיתָ	וְהָיִיתָ		
	Jhovah magnificia		cum illis faciendo		

(De Ps. excedenti à prima hujus versus voce monosyllabica, conf. ad Tab. II, Not. γ.)
Psal.

אלהים יאמר להם | Psal. 79. 10.

Deus eorum ubi est | gentes dicant | Quare

יורע בגוים | לעינינו | נקמת | רם עברך | השפוך

effusi sanguinis servorum tuorum | ultio | coram oculis nost. | intergentes innotesc.

(De — pro — in ditione Athnach metrici laborantis, conf. Reg. XI, Memb. II.)

Et tantum de regulari Accentuatione:
sequitur irregularior.

CAPUT IV.

De

Anomaliis Accentuationis Profaicæ, cer-
tâ lege ab analogia hætenus exposita deficiente;
quarum omnium causa, vel emphasis aliqua, vel alia
necessitas, non obscure proditur.

REGULA V.

De

Anomaliâ Subdistinctivi minoris, pro servò aliquando
ponendi certâ lege, at cistra servilem (con-
jungendi) conditionem.

(Conferatur & sequens Reg. VI, Memb. I.)

In ditione duarum tantum vocum conjungenda-
rum per servum, (sec. Reg. 1, 2,) Dominus — Silluk; —
Athnach, & — Sgolta, pro præmittendo servò, (quem
ante singulos monstrat Tab. 1,) substituit subdistinctivum
(quisque) suum minorem, (in Tabula ostensum; qui licet
tam plenè tunc, ut aliàs, non distinguat, sensu tamen ἐμφατικῶς
& cum gravitate quâdam efferendò, moratur celerem aliàs per ser-

R 2

207

dum vocis decursum, prout convenit oratori, vellectori, tardiori sermone suprema textus claudere, ut

יְשׁוּעָה לִי יֵשׁוּעָה לִי: Jsf. 27, 5. שָׁבַט מִשְׁלֵי: Jsf. 14, 5. וְאַחַן שָׁלוֹם: Jsf. 6, 14.

Et non est dominantium virgam faciet mihi Pacem

Conf. Parall. Jsf. 1, 25. 27. cap. 9, 12. c. 16, 1. c. 24, 7. Jer. 3, 11. cap. 4, 24. cap. 5, 1. c. 7, 8. 9. cap. 16, 23. c. 33, 7. c. 48, 25. c. 49, 15. Ezech. 3, 11. c. 16, 44. c. 30, 21. Hof. 2, 3. 13. 16. 22. cap. 3, 3. c. 4, 5. 6. c. 6, 7. c. 7, 3. c. 8, 3. 12. c. 10, 7. c. 11, 14. c. 13, 5. Joel. 1, 18.

וְלֹא תִסּוּרוּ: 1. Sam. 12, 21. בְּרִגְלֵיכֶם תִּרְמָסוּ: Jsf. 28, 3. וְלִתְרוֹתָם וְלִתְעוּדָתָם: Jsf. 8, 20.

recedetis Et non conculcabuntur Pedibus & testimonium Ad legem

Conf. Parall. Num. 21, 11. Deut. 8, 10. Jsf. 2, 21. 1. Sam. 2, 24. Jsf. 8, 16. cap. 13, 15. c. 17, 1. c. 21, 1. c. 22, 19. c. 26, 2. 6. Jer. 5, 25. c. 9, 30. Hof. 5, 18. c. 11, 2. Joel. 1, 15.

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מֹשֶׁה: Exod. 14, 11. וַיִּצְטַח מֹשֶׁה: Jud. 15, 18. הֲרָאָה וְהִנֵּה: Jer. 24, 1.

ad Moſen Et dixerunt valde Et ſitivit Dominus videre me ſecit

Conf. Parall. Gen. 17, 20. c. 19, 4. Exod. 12, 17. c. 14, 11. Num. 5, 12. cap. 21, 13. Deut. 8, 3. c. 12, 10. Neb. 1, 3. Jer. 36, 2. Ez. 48, 16.

(Semel singulariſſimā anomalīā, pro ſervō — Munach in ditione Sgolta, ponitur — Sarka, præcedente denuò ſubdiſtinctivò —, ſcil. Jsf. 45, 1; nec datur ſimile in tota Scriptura.)

Nota. Imitatur idipſum, (1) — Sakephkaton, certā conditione; ſi nim, (a) ſtet in voce habente ante tonum ſyllabas plures unā; ut

מִיָּדָה יָסוּרוּ: Jsf. 30, 11. תִּרְעוּ מִבְּרִית: Num. 16, 28.

de viâ Recedite cognoscetis Hâc re.

Ubi — non eſt Maḥpach, ſed Jshibb pro Paſchra veniens, ſec. ſup. pag. 114. Quod vox תִּרְעוּ ante tonum habeat ſyll. plures unā, v. ſup. p. 23. Conf. Parall. Gen. 7, 11. c. 11, 7. c. 13, 3. 4. c. 14, 5. 13, 15. cap. 21, 10, 20.

10. 20. cap. 25, 26. cap. 26, 5. cap. 27, 25. 27. Exod. 8, 13, cap. 9, 27. 28. 29. Num. 11, 24. c. 14, 42. &c. &c. Excipiuntur pauca quadam loca, Gen. 5, 15. Gen. 24, 44. Num. 1, 42. 2. Reg. 19, 25. Cant. 3, 4. Ezech. 21, 14. cap. 26, 13. cap. 27, 2. (β) Sistet in voce per Makkaph composita, ut

בְּיָע בְּיָע בְּיָע, 1. Chron. 1, 8. 44.

בֵּית־יְהוָה Zach. 7, 2.

|||| filius Behoris Belah

|||| ad domum Dei Et misit

(2.) Imitantur id sequentes Distinctivi, seq. in locis, vocibus plerumque longioribus; ut — Tiphcha, assumens sic — Tbbhirum pro servo — Merca, Jos. 1, 18. cap. 26, 12. Nebem. 4, 7. Sic — Rbhia, assumens — Grafchajim, pro servo — Munach, Gen. 10, 14. Levit. 18, 17. cap. 26, 30. Ezech. 13, 21. cap. 27, 29. Sic & Pashta, Exod. 31, 6. Levit. 9, 7. Sarka, Ezech. 44, 4. Tbhira, Exod. 38, 23. Ezech. 11, 18. Dan. 1, 12.

REGULA VI.

De

Anomaliâ quorundam Subdistinctivorum majorum, certa legem ponendorum pro minoribus, (Et horum tunc pro servis;) nec non vicissim minorum Subdistinctivorum iteratorum pro majoribus; (eodem tamen ubique sensu interpolationis, ac si regularis Accentuatio obtineret.)

Memb. 1. In ditione quavis trium vel plurium vorum, Domini Imperatores, sub quavis vocis quantitate, Reges autem & Duces omnes, si non laborent vocis quantitate, (conf. superius p. 23,) pro requisitò ordinariè, in tertiâ ditionis voce, Subdistinctivò minore, sæpè libere (imprimis in sententiis emphaticis) assumunt Subdistinctivum majorem, & secundæ tunc voci ditionis,

R 3

tionis,

tionis, (foli Imperatores, Reges, & Dux major Rbhia,) pro servo substituunt subdistinctivum suum minorem, (non quidem aequè plenè tunc distinguentem, sensu tamen ἐμφατικωτέρως & tardius quasi efferendò;) ut

(a) In ditione Imperatoris Silluki; ut

* Gen. 24, 56.

* Gen. 40, 6:

* וַיִּרְא אֶת־סָרְסָר וְהָנֶם זַעֲקִים: * שְׁלֹחֹנִי וְאַלְכָּה לְאֹרְכִי:

||| ad dominum meum ut eam ||| Dimitte me ||| moestos & ecce eos ||| cos Et asperi

pro regulari positu, (de quo conf. sup. p. 98, 99.)

||| וַיִּרְא אֶת־סָרְסָר וְהָנֶם זַעֲקִים: ||| שְׁלֹחֹנִי ||| וְאַלְכָּה לְאֹרְכִי: |||

Conf. Parallela istius anomalix. Gen. 7, 10. cap. 13, 2. c. 14, 16.

cap. 27, 29. 30. c. 37, 21. Exod. 2, 4. cap. 35, 35. cap. 40, 34. 35. Lev. 4, 7.

cap. 6, 3. c. 7, 37. c. 15, 12. c. 25, 12. c. 27, 26. 32. Num. 3, 31. 37. 46. cap. 5, 31.

cap. 18, 29. c. 26, 48. 49. Deut. 16, 13. Jesh. 1, 9. c. 5, 11. Jerem. 6, 9. 22. 24. cap.

8, 21. cap. 17, 3. c. 32, 27. cap. 33, 11. Ezech. 27, 4. Dan. 8, 18. Hof. 7, 12.

וְלִמְסָחָה וְלִמְסָחֹר מִזֶּרֶם וּמִמְּסָר:

||| & à pluvia ab inundatione ||| & in latibulum Et in receptum

(ubi simul — adhibet pro — suum — Paschtam, sec. præced. Reg. 5, pag. 137.) Conf. Parall. Jesh. 5, 6. Jer. 6, 24. cap. 46, 4. cap. 47, 6. 2. Reg. 7, 15. cap. 17, 20. 2. Sam. 2, 9. Levit. 15, 42. Jesh. 6, 10. c. 10, 5. Jon. 1, 16. Exempla præcedentis tunc majoris quoque subdistinctiōnis sub Silluko, adeoque repetendi tunc Sakephkatoni, v. Gen. 1, 16. Lev. 9, 19. Deut. 4, 30. cap. 11, 2. cap. 16, 9. cap. 24, 1. Jesh. 21, 1. Jer. 11, 22. cap. 16, 16. c. 21, 14. c. 30, 14. c. 34, 16. Ezech. 7, 10. 26. c. 14, 7. c. 16, 45. cap. 17, 6. 7. c. 28, 18. c. 29, 4. c. 34, 18. c. 37, 7. Joel. 2, 14. Jon. 4, 5. Zeph. 2, 2. Zach. 12, 4.

(β) In ditione Vice Imperatoris Athnachi; ut

Hof.

* Gen. 14, 6.

* Hof 8, 12.

כל הרכש	את וישוב	רבי תורתו	אכתוב לו
omnem substantiam	Et reduxit	Legis meæ honorabilia	Scribo ei

pro regulari posuit, (de quo conf. sup. pag. 104.)

כל הרכש	וישב	רבי תורתו	אכתוב לו
---------	------	-----------	----------

(De redundante in אכתוב conf. Gram. nost. Reg. 17, De pro, רבו, v. ibid. Reg. 31, pag. 119.)

Conf. Parallela istius anomaliz, Gen. 13, 5. Exod. 29, 17. Levit. 8, 20. c. 20, 7. c. 27, 15. Num. 1, 7. c. 26, 49. Dent. 13, 11. c. 20, 2. Jof. 6, 11. cap. 63, 18. Jer. 13, 5. c. 25, 16. Am. 8, 4. Item

* Jer. 32, 19.

* Jer. 6, 30.

העליות	ורב	* גִּדְלָהּ הַעֲצָה	לָהֶם	קְרָאוּ	נִמְסָם	* כֶּסֶף
operâ & amplius	consilio Magnus	eos	vocate	reprobatur	Argentum	

(In priori exemplo insuper est — Paschta pro — Munach ante Sakephkatonum, sec. prac. Reg. 5, pag. 132. (De voce קרא, conf. Gram. nost. Reg. 48, Memb. IV, 2.)

Conf. Parallela prioris exempli, Lev. 11, 18. c. 14, 3. 1. Sam. 31, 10. 2. Sam. 1, 12. 24. c. 2, 9. Jof. 30, 1. c. 33, 7. Jer. 4, 23. 24. Ezech. 28, 19. Jon. 1, 15. Mich. 1, 10. posterioris exempli, Gen. 1, 21. cap. 27, 40. Lev. 19, 27. 30. c. 15, 25. Num. 19, 3. 2. Sam. 1, 17. cap. 31, 2. Jer. 4, 6. c. 46, 6. c. 47, 7. Jon. 2, 1. Mich. 7, 1. Et præcedente tunc adhuc subdistinctivo Paschta 1. Sam. 30, 24. 2. Sam. 1, 25. 2. Reg. 9, 21. c. 16, 1. c. 18, 10. 19. cap. 24, 7. Jof. 1, 1. Jerem. 2, 22. cap. 29, 3. c. 46, 11. cap. 48, 28. cap. 49, 8. Am. 5, 2. c. 6, 12. Jon. 1, 17. c. 2, 3. Mich. 7, 16. 20. Exempla præcedentis tunc majoris quoque subdistinctiois sub Athnacho, adeoque repetendi tunc Sakephkatoni, vid. Lev. 14, 52. c. 25, 16. c. 26, 1. Dent. 25, 19. c. 29, 8. 2. Reg. 24, 18. Ecclef. 1, 18. Jof. 44, 12. Jer. 6, 23. Ezech. 16, 5. c. 24, 25. cap. 27, 24. cap. 28, 24. Hof. 4, 14. Mich. 5, 7. Zeph. 2, 14. Specialissimè tamen pro distinctivo minore & majore sumitur (1) vicarius (2) minor. Exod. 3, 4. Amos 3, 8.

(γ) In

(γ) In ditione Regis Maximi Sgoltæ; ut

וְהַשְׁבֵּת אֶל־לִבְכָּךָ הַיּוֹם הַזֶּה *Dent. 4, 39.*

||| adcor tuum & reducito ||| hodie Et scias

pro regulari positu, (de quo conf. sup. p. 110,)

||| וְהַשְׁבֵּת אֶל־לִבְכָּךָ הַיּוֹם הַזֶּה |||

*(Conf. de trajeção in his Accentu ad ultimam è penult.**Gram. nost. Reg. 10.)*V. parallela istius anomaliz, *Gen. 48, 16. Exod. 36, 2. Num. 21 5, Num. 23, 7. Jof. 18, 2. Jer. 3, 25. c. 18, 21. c. 8, 31. c. 8, 9. Ezech. 6, 9. Nec plura occurrunt talia Sgolta exempla.*

(δ) In ditione Regis majoris Sakephkatoni; ut

** Gen. 2, 21.*** Jof. 9, 1*

* כִּרְיֵל יֶלֶד־לָנוּ בֶן־נִתָּן־לָנוּ * וַיִּקַּח אֶחָת מֵאֲלֵמָיו

||| de lateribus ejus unum ||| Et sumpsit ||| datus est nobis filius ||| natus est nobis Namq. puer

pro regulari positu, (de quo conf. sup. pag. 114,)

כִּרְיֵל יֶלֶד־לָנוּ ||| בֶן־נִתָּן־לָנוּ ||| וַיִּקַּח אֶחָת מֵאֲלֵמָיו |||

Conf. Parallela (prioris exempli) *Gen. 7, 19. c. 8, 19. Exod. 1, 16. c. 9, 10. c. 28, 3. 23. c. 29, 13. cap. 30, 14. Lev. 10, 5. cap. 19, 3. Num. 5, 8. cap. 17, 14. c. 24, 16. c. 32, 33. Dent. 9, 15. cap. 33, 16. Jer. 34, 11. cap. 47, 6. Posterioris exempli, Gen. 7, 17. cap. 9, 18. c. 13, 10. c. 14, 17. c. 19, 11. c. 20, 8. c. 21, 22. 32. c. 23, 17. c. 24, 61. c. 25, 20. c. 27, 19. Exod. 1, 22. c. 2, 10. c. 4, 20. c. 6, 23. c. 30, 13. 25. c. 31, 7. c. 36, 15. Lev. 14, 45. c. 15, 25. c. 18, 26. c. 19, 25. c. 24, 14. c. 26, 25. 39. Num. 8, 21. c. 10, 35. c. 15, 36. c. 18, 7. Dent. 2, 7. 29. c. 21, 14. Jof. 8, 9. 2. Sam. 2, 29. Jof. 64, 1. Jer. 38, 23. Ez. 24, 23. Dan. 2, 1. Hof. 9, 10. Am. 8, 22. Jon. 3, 8. Exempla præcedentis tunc majoris quoque subdistingtionis, sub Domino Sakephkatono, vid. *Jer. 34, 5. cap. 36, 15. Dan. 5, 7.**

Nota

Nota, *ad lit.* (δ,) quod rariùs etiam Sakephkaton, quamvis laborans vocis suæ quantitate, nihilominus (*sec. hoc Memb. I.*) illam admittat (in tertia ditionis voce,) alternationem subdistinctivi majoris pro minore, dummodò secunda ditionis vox non labore; *ut*

וַיֹּאמֶר הַשֹּׁבְעָה לִי Gen. 47, 31. | אֶרְחוֹשׁ יְהִיָּה בֵּינֵיכֶם וּבֵינִי Jer. 31, 4.
 |||| mihi jura |||| Et dixit |||| & illos intervallos |||| sit spacium |||| At

pro regulari posuit (de quo conf. sup. pag. 117.)

אֶרְחוֹשׁ יְהִיָּה בֵּינֵיכֶם וּבֵינִי |||| וַיֹּאמֶר |||| הַשֹּׁבְעָה לִי

Conf. Parallela istius anomalix, Gen. 6, 20. c. 7, 14. Ex. 14, 10. Dent. 21, 14. 1. Reg. 3, 20. Esr. 9, 1. Eccles. 5, 3. Jesh. 5, 2. c. 10, 13. cap. 42, 16. c. 43, 9. Jer. 4, 5. c. 8, 13. Ez. 27, 11. Dan. 1, 7. Hof. 9, 10. Am. 8, 10. Jon. 3, 7. Mich. 4, 9. Bis hoc ipsum imitatur Tiphcha laborans, *nim. Num. 24, 8. & Ezech. 23, 34.*

(ε) In ditione Regis minoris Tiphchæ; *ut*

* Dent. 7, 20. | * Gen. 12, 8.
 * עַד-אֲבָר הַנְּשֹׂאִים וְהַנְּסֻתִּים | * וַיַּעֲקֹב מִשָּׁם הָהָרָה מִקְדָּם לְבֵית-אֵל
 |||| & absconditi reliqui |||| Usq; dum pereant |||| Bethelis aboriente |||| ad montē |||| inde Et movit

pro regulari posuit, (de quo conf. supra pag. 118, 120.)

וַיַּעֲקֹב מִשָּׁם הָהָרָה | מִקְדָּם לְבֵית-אֵל | עַד-אֲבָר הַנְּשֹׂאִים וְהַנְּסֻתִּים

Conf. Parallela istius anomalix Exod. 7, 27. cap. 35, 1. cap. 40, 32. Lev. 6, 14. Num. 16, 34. cap. 35, 2. 21. Dent. 10, 15. 1. Sam. 1, 4. Neb. 3, 23. Jesh. 44, 9. Jerem. 8, 19. Ezech. 20, 40. cap. 30, 7. Dan. 7, 14. Jon. 1, 13. c. 3, 3. Mich. 4, 8. Duobus seqq. locis *nim. Num. 24, 8. & Ezech. 23, 34.* Tiphcha quamvis laborans illam admittit alternationem distinctivi majoris pro minore, cum præcedens ibidem vox secunda sit non laborans,

(ζ) In ditione Ducis majoris Rbhia; ut

מִכָּל-הַגּוֹיִם וּמִכָּל-הַמְּקוֹמֹת Jer. 29, 13.

||| & ex omnibus locis ex omnibus gentibus ||| vos Et colligam

proregulari posuit, (de quo conf. inf. Reg. 7. Memb. II.)

||| מִכָּל-הַגּוֹיִם וּמִכָּל-הַמְּקוֹמֹת ||| וּקְבַצְתִּי אֹתָם

Sic, Num. 18, 9. Nec plura occurrunt ejusmodi exempla in ditione Rbhia, ut nec superioris Tiphcha, aut Sgolta.

(η) In ditione Ducum minorum, Sarka, Pafchta, Tbhiri; in quibus igitur est —, pro — aut —; at intermedius servus manet, secus ac in superioribus, conf. Tab. I. Classe IV.

* Efr. 4, 15.

* 2. Chron. 29, 16.

וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לִפְנֵימֶה בֵּית-יְהוָה * וְהַיִּשְׁבָּח בְּסֵגֶר וְכִרְנָה *

||| commentariorum in libro ||| Et invenies ||| domus Jhovæ inadyta ||| Sacerdotes Et venerunt

Conf. Parallela hujus anomaliz, Gen. 42, 34. cap. 44, 4. Levit. 26, 46. Num. 10, 29. & Deut. 3, 20. & cap. 12, 1. 1. Reg. 9, 3. c. 12, 16. Efr. 5, 14. Dan. 6, 14.

* Deut. 14, 29.

* Exod. 2, 27.

אִשָּׁר פָּסַח עַל-בֵּיתוֹ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל * וְחִיתוֹם וְהַאֲלָמָה *

||| & vidua & pupillus ||| Et peregrinus ||| filiorum Israel super domus ||| transivit Qui

Conf. Parallela hujus anomal. Gen. 19, 8. Lev. 10, 16. cap. 13, 34. Num. 4, 7. c. 9, 7. c. 13, 29. Deut. 2, 4. c. 6, 15. c. 28, 20. Jud. 19, 25. Efr. 2, 65. Neb. 7, 67. Eccles. 2, 22. Jef. 19, 4. Jer. 15, 4. 5. c. 26, 21. c. 43, 10. c. 51, 58. Dan. 2, 21. c. 5, 9. c. 6, 7, 12, 25. c. 12, 10.

* Jud.

* *Gen. 7, 17.** *Jud. 7, 13.*

* וַיִּבְנֶה עַד-הָאֵהָרָל וַיִּבְהֹוּ יִרְמְלָה * וְכִנּוּ וְאִשְׁתּוֹ וְנָשֵׁי-בָנָיו

|| & uxores filiorum ejus & uxor ejus || Et filii || || ut caderet & gressit illum || acceptorium Et venit

Conf. Parallela hujus anom. *Ex. 3, 19. c. 21, 33. Lev. 27, 15. 19. Num. 5, 3. c. 22, 5. Jos. 15, 12. Jud. 8, 6. 1. Sam. 8, 14. Neh. 8, 4. bis. Ezech. 1, 11. c. 7, 8. Jerem. 39, 5. Cap. 40, 5. Dan. 2, 17. 30. 2, 2.*

Nōta, ad banc lit. (η;) quando hōc pactō, à tribus illis Ducibus minoribus, in tertiā ditionis voce, (*ceu subdistinctio minoris sede,*) adhibetur Subdistinctivus major — (*pro minore —;*) in precedente tunc majori subdistinctiois sede,

(*a*) ordinariē quidem usurpatur regularis — *Pafer, sec. Tab. I, Class. IV;* ut

וַיִּבְהֹוּ עֲשׂוֹ אֶת-נָשָׁיו וְאֶת-בָּנָיו וְאֶת-בְּנוֹתָיו *Gen. 36, 6.*

|| & filias suas & filios suos || uxores suas || Esav Et accepit

Sic sub Domino Sarka Efr. 5, 2. Jer. 36, 14. 1. Chron. 12, 6. c. 7, 3. 10. Et sub Domino Paschia, 1. Chron. 12, 20. 2. Reg. 17, 24, (ubi in secunda majori repetitur Paschia;) nec non sub domino Tbbir, Jof. 39, 1. Num. 29, 28. 21. 24. 27. 30.

At (*b*) rarissimē (ampliori anomaliā, pro illō *Pafer*, (*ceu maximō subdistinctivo Ducum,*) adhibetur minor — *Geresch*, qui hac conditione jam major est, (*contra tenorem ordinaria dignitatis & consecutionis, sec. Tab. I, Class. IV, vid. exempla, Reg. 7, Memb. III,*) ipsō Subdistinctivo majore *Tlischagdola;* ut

וַיִּבְהֹוּ שְׁעַר הָעֵין הַחַיִּיק שְׁלֹן בֶּן-כַּל-חֹזֶה *Neh. 3, 15.*

|| filius colhhofo Schalluri || instauravit || fontis portam || Et תבן

pro ordinario positu, secund. Reg. 7, Memb. III, & V.

וַיִּבְהֹוּ שְׁעַר הָעֵין || החיִיק || שְׁלֹן בֶּן-כַּל-חֹזֶה ||

Conf. pariter in ditione Domini Paschta, *Lev. 13, 57. 1. Sam. 17, 51. Nehem. 5, 18.* Quin in secunda statim voce ponitur statim:

— *pro —,* & hic — in tertia voce, *Jof. 9, 6. in omnibus impressis*

Codd. sed in MSCto Jenensi pro hoc $\frac{\text{ע}}{\text{א}}$ est reg. — Et in ditione Domini Tblari Gen. 13, 1. Deut. 26, 12. Jos. 23, 4. Efr. 5, 3. Amos 8, 19. NB. Eandem anomaliam (majoris subdistinctivi $\frac{\text{ע}}{\text{א}}$, pro minore in 3ta ditionis voce,) imitantur seqq. tantum 5 loca, in 4ta ditionis voce, præcedente tunc (in 5ta aut 6ta voce) Gereschô quasi adhuc majori subdistinctivo; ut

וְיָצָא	הָאָרֶץ	רָשָׁא	עֵשֶׂב	מִזְרַע	זָרַע	Gen. I, 12
femen	terram	germen	herbam	feminificantem		
Et produxit						

Reliqua talia loca sunt: Dan. 9, 26. Jos. 21, 6. Lev. 4, 7. Deut. 17, 5.

Memb. II. Domini $\frac{\text{ע}}{\text{א}}$ pro requisito in quartâ ditionis voce, subdistinctivo majore Rbhîâ, adhibent quandoque (*liberè & pari adeo distinctionis sensu & valore*), Subdistinctivum suum minorem $\frac{\text{ע}}{\text{א}}$; & pro intermedio tunc subdistinctivo minore, (*sapius, siu secundâ, varius, si in tertia ditionis voce, is requiratur*), usurpant ministrum suum — Munach, tanquam vicarium, & servus utrimque est — Munach; ut

			* Deut. I, 23.				* Exod. 28, 27.
וְיָצָא			שְׁנֵים עָשָׂר	וְיָצָא			שְׁנֵים עָשָׂר
viros	decem	duos	ex vobis Et accepi	auri annulos	duos	Et facies	

Conf. Parallela, prioris Exempli, Gen. 26, 28 c. 29, 19. c. 36, 39. Exod. 16, 24. c. 35, 35. Lev. 4, 31 c. 8, 31. Num. 5, 27. c. 7, 3. Deut. 9, 1. c. 12, 21. c. 14, 23. c. 27, 2. Rut. 4, 4. 1 Reg. 22, 6. Efr. 2, 9 c. 5, 4. Jos. 8, 23. Dan. 3, 26. Posterioris Exempli, Gen. 14, 24. c. 20, 13. c. 33, 1. Ex. 4, 8 c. 5, 2. c. 16, 16. c. 18, 8. c. 25, 1. c. 29, 33. c. 32, 35. Lev. 15, 26. Num. 10, 29. c. 18, 9. Deut. 1, 17. c. 8, 9 c. 28, 36. Jos. 3, 12. c. 7, 4. Jos. 16, 17. 2 Sam. 18, 33. Efr. 8, 35. Neb. 1, 6. c. 5, 5. c. 8, 10. c. 9, 17. Efr. 5, 1. 1 Chron. 16, 18. Jerem. 5, 5. Dan. 9, 7. c. 10, 13.

Memb. III. In ditione Dominorum $\frac{\text{ע}}{\text{א}}$, pro requisito

quisito prima vice Subdistinctivo majori Rbhia, sæpè repetitur. (liberè ac pari adeò distinctionis sensu & valore,) ipsorum jam semel positus Subdistinctivus minor $\left\{ \frac{1}{2} \right\}$, si nimirum expressus tunc denuò præcedere debeat Subdistinctivus major — Rbhia, (quod constabit per Reg. 3;) ut (in ditione Sgolæz,)

וַיְהִי	בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה	וַיְהִי	Exod. 12, 29.
& Dominus	nocte in mediâ	Et factum est	
מִצְרַיִם	בְּאֶרֶץ	כָּל־בְּכוֹר	הָאָרֶץ
Egypti	terræ	omnem primogen.	perussit

Conf. parallela hujus anom. *Gen. 42, 2. Lev. 17, 5. Jos. 22, 5. Jud. 18, 14. 1. Sam. 26, 6. 2. Sam. 19, 44. 1. Reg. 11, 23. 2. Reg. 1, 6. cap. 15, 29. c. 25, 17. 2. Chron. 20, 9. c. 29, 10. c. 32, 33. c. 34, 9. Neh. 2, 12. Job. 1, 5. Jef. 45, 14. Jer. 21, 4. c. 36, 32.* (Sic in ditione Sakephkatoni.)

וַיִּדְעִי	כִּי יִדְעִי	וַיֹּאמֶר	אֲבִי	וַיִּסְמָן	Gen. 48, 19.
novi	filii	novi	& dixit	pater ejus	Et renuit
אֲדָרְכֶּנּוּ	בְּאֵתִי	לָלֶכֶת	הַיְדֹרֶעָה	וַיֹּאמֶר	Dan. 10, 20.
ad te	venerim	quare	annoſti	Etdixit	

(In quo ultimo, pro *Pafchit* est $\frac{1}{2}$ *Ithibb*, ut alibi sapius, conf. sup. p. 110.)

Conf. Parallela hujus anom. *Gen. 1, 7. c. 2, 19. 3. 22 bis. c. 5, 6. 7. c. 6, 7. c. 7, 11. c. 11, 6. c. 19, 9. c. 22, 6. c. 22, 16. c. 24, 14. 26. 42. 48. 65. c. 26, 18. c. 27, 31. 41. c. 29, 3. 16. 13. 33. 34. c. 30, 15. c. 34, 28. c. 33, 17. c. 34, 14. c. 36, 24. c. 37, 2. c. 38, 24. c. 42, 38. c. 42, 42. 48. c. 44, 2. c. 47, 9. 14. c. 48, 19. Exod. 1, 10. c. 3, 18. c. 4, 14. c. 7, 16. 20. cap. 8, 13. 17. 10. 24. c. 10, 7. 24. c. 11, 1. c. 13, 3. c. 14, 2. c. 18, 4. c. 28, 33. c. 29, 20. c. 31, 18. c. 34, 24. c. 38, 30. Lev. 4, 8. c. 14, 18. 22. 29. c. 25, 8. Num. 21, 1. 20. c. 22, 18. c. 27, 22. Deut. 1, 4. 37. c. 11, 30. c. 12, 17. c. 13, 10. c. 16, 15. c. 18, 16. c. 31, 17. Jos. 13, 10. Jud. 9, 7. 1. Reg. 7, 2. Esr. 2, 59. c. 3, 13. c. 4, 14. Jef. 1, 7. c. 3, 24. Ezr. 18,*

2.c. 29, 12.c. 40, 7. Dan. 5, 5, c. 9, 25, c. 10, 16, bis, c. 11, 7, 10. Zach. 7, 3, c. 8, 6. Specialissimè pro altero — Paschia ii adbibetur — Jeribibb juxt. Mas. magn. ad Lev. 5, 2.

Sic in ditione Tiphchæ; ut

וְהָיָה לְהוֹרֵשׁ גּוֹיִם גְּדוֹלִים וְעַצְמוֹת סָמָךְ Deut. 4, 38.

	præte		& robustas	magnas		gentes		Ad excindendum
--	-------	--	------------	--------	--	--------	--	----------------

Conf. Parall. Gen. 8, 17. Exod. 3, 1. Num. 14, 40. Deut. 3, 27. c. 6, 10, c. 8, 2. c. 26, 2. c. 30, 20. Jos. 24, 32. Jud. 8, 5. c. 12, 2. c. 19, 12, 1. Sam. 20, 21, c. 21, 2. 2. Reg. 10, 31. c. 17, 36. c. 19, 23. Esr. 6, 2. 8. Esch. 3, 6, 7. Jesh. 37, 24. Jer. 15, 9. Ez. 3, 18. Dan. 3, 26. c. 10, 12.

Nota. Simili modò sequentibus in locis, sub Domino Rbhia, pro requisitò in quartâ ejus ditionis voce, primò subdistinctivo majore, (qui certâ conditione est — Gereſch, per Reg. 7, Memb. III. Num. 1, β,) repetitur Subdistinctivus minor Pisk Munachatus jam semel positus, & tunc præcedentem adhuc majorem subdistinctionis sedem occupat — vellibre — Graſchajim, sec. eandem Reg. Memb. I:) ut

וְקָם הָעָם הַזֶּה וְהָיָה אֶחָד אֶתְּרִי נִכְרֵי-הָאָרֶץ Deut. 31, 16.

	alienigenas	terra: Deos		post		& scortabitur		hic populus		Et surget
--	-------------	-------------	--	------	--	---------------	--	-------------	--	-----------

וַיִּכָּח אֶת-כָּל-הַיְּסוּדִים אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאָרֶץ Gen. 7, 23.

	terræ	superficie		quæ erat		omnis substantia		Et deleta est
--	-------	------------	--	----------	--	------------------	--	---------------

Reliqua loca sunt: Gen. 19, 14. Lev. 10, 9. Num. 4, 26. cap. 31, 30. Jud. 12, 1. 1. Sam. 30, 21. 2. Sam. 24, 17. 1. Reg. 3, 15. c. 16, 9. Jer. 29, 32. c. 44, 26. Ez. 33, 11. c. 38, 8. Quod hic in secunda voce — Munach sine Pisk requiratur, constabit per Reg. 7, Memb. II. lit. β. ut:

וְעָשִׂיתִי לְבַיְתִּי אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו Jer. 7, 10;

	super eâ		invocatum est nomen meum quâ		domui		Et faciam
--	----------	--	------------------------------	--	-------	--	-----------

Conf. sup. p. 66, & Jos. 24, 13. Jer. 30, 11. c. 46, 28.

Memb.

Mem. IV. Quando Domini — Sgolta & — Tiphcha, bis ante se requirunt subdistinctivum suum majorem Rbhiam, (quod constare potest per Reg. 3. & Tab. I,) pro priori (scu proximo sibi,) subdistinctivò Majori (Rbbiâ,) adhibent interdum, (liberè ac pari interpunctionis sensu & valore,) subdistinctivum minorem (aliàs Sakephkaton proprium) — Paschtam, (qui hoc pacto insolens istorum etiam Dominorum fit subditus;) ut (sub Sgolta,)

וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר זָרְדוּ אִתּוֹ לֵאמֹר 1. Reg. 12, 10.
 ||| dicendo ||| cum ipso adoleverant ||| qui ||| juvenes ||| adeum Et dixerunt

Sic 1. Sam. 14, 45. 1. Reg. 18, 21. Deut. 12, 18. Jos. 13, 14. 2. Sam. 3, 8.

Sic sub Tiphcha,

* Deut. 28, 14.

* וְלֹא תִסּוּר מִכָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָמַרְתִּי בְּיָמֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה
 ||| hœc die ||| vobis præcipio ||| ego quæ ||| ab ullis verbis ||| recedas Et non.

Conf. Parallela hujus anom. Lev. 8, 26. Num. 7, 87. Deut. 9, 6. 6. 20, 20. Jos. 10, 11. Jud. 16, 22. Ruth. 2, 18. 2. Sam. 13, 28. 1. Reg. 5, 9. 2. Reg. 18, 13. Jer. 36, 1. Ezech. 33, 25. c. 40, 42. De hac Conjunct. אֲשֶׁר v. supr. pag. 64.

Mem. V. Si Dominus — Sakephkaton, (α) ter requirat ante se subdistinctivum suum majorem Rbhiam, (quod constabit per Reg. 3. & Tab. I;) modò pro primò, modò pro secundo (majore,) adhibet interdum, (liberè & indifferenter,) Subdistinctivum suum minorem — Paschtam; ut (ubi pro primò majore,)

וַהֲאָמַר מִה-נִּכְבֵּד הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל 2. Sam. 6, 20.
 ||| Iisraelis Rex ||| hodie quàm honorabilis fuit ||| Et dixit

אֲשֶׁר

אֲשֶׁר	נָתַלָּה	הַיּוֹם	לְעֵינַי	אֲחֵרוֹת	עֲבָדָיו
qui	retexit se	hodie	coram oculis	ancillarum	servorum suorum

Sic *Lev.* 22, 3. *Jud.* 16, 5. 1. *Sam.* 29, 3. 2. *Sam.* 11, 11. *cap.* 18, 3. 1. *Reg.* 20, 39. 2. *Reg.* 6, 10. 32. *Jer.* 52, 7. Pariter pro secundo Majore.

עַמּוֹ	זָכַרְנָה	מִה־עֵץ	בָּלָק	מֶלֶךְ	מוֹאָב
O popule mi	memento quorsò	quid consuluerit	Balak	Rex	Moabi

Conf. Parallela hujus anomalie *Gen.* 9, 12. c. 17, 19. c. 27. 37. *Exod.* 4, 18. *cap.* 29, 22. *Lev.* 7, 21. *Jos.* 1, 7. *Jud.* 2, 1. *cap.* 4, 9. 1. *Sam.* 5, 8. c. 10, 3. *cap.* 14, 7. c. 20, 3. c. 28, 15. 2. *Sam.* 2, 1. c. 12, 1. 18. c. 13, 16. c. 14, 7. c. 15, 2. *cap.* 17, 20. 1. *Reg.* 1, 13. *cap.* 2, 44. *cap.* 12, 6. c. 21, 4. 2. *Reg.* 21, 3. c. 25, 4. 1. *Chron.* 22, 14. 2. *Chr.* 10, 6. *cap.* 25, 16. c. 34, 2. *Jes.* 38, 3. *Jer.* 7, 28. c. 24, 8. *cap.* 40, 14. c. 41, 9. c. 46, 16. *Ezech.* 17, 24. c. 28, 13. *Dan.* 3, 29. *cap.* 4, 15. *cap.* 8, 7. *Jon.* 1, 4. *Mich.* 4, 2.

Sic aliquando in ditione Tiphche, conf. *Exod.* 36, 3. *Esr.* 5, 12. 1. *Chron.* 26, 16. Sic semel sub Sgolta, subdistinctivus minor — bis repetitur pro majori, adeo ut immediate sequenter consequatur Sarka, ut 2. *Reg.* 1, 16. ubi vide.

(β) Si quater sic requiratur Subdistinctivus major Rbhia, aliquando pro primo & tertio (majori,) aliquando pro secundo, adhibetur subdistinctivus minor; conf. exempla, 1. *Chron.* 13, 2. 2. *Sam.* 14, 7. 1. *Reg.* 2, 24. Unò locò, nim. *Esr.* 7, 25, occurrunt sic quinque subdistinctivi majores, tres Paschta, (& praterea unus Paschta subdistinctiv. minor,) & duo Rbhia. Conf. cum bis ditionem Atbnachi, 5 subdistinctivos majores (4 Sakephkatonos & unum —) habentem, *Ezech.* 48, 10; item 4 tales, *Num.* 36, 3. *cap.* 16, 28. 1. *Reg.* 13, 31. *Esb.* 6, 6. *Ezech.* 6, 9. *Jerem.* 52, 30

REGULA VII.

De

Anomalia Gereschi, & pro eo alternantis certâ conditione Graschajim, aut (pro utrôlibet) Vicariorum ministrorum singuli Ducis; & hinc (certâ lege) variantium Subdistingtīvorum majorum aut denuò minorum, in diversis ditionibus Dominorum Ducum, sec. Classē IV, Tab. I.

Hic jam per IV. Membra proponendis & declarandis, subjunguntur deinde, (recognata consecutionis Accentuum in Tab. I,) Membro Vto, Exempla Legatorum sub Dominis Comitibus, qui representantur Tab. I, Classē V.

NB. Ratio vero seu fundamentum generale, universa hujus anomalie est simile illi, quod in Metricis ante Sillukum, Variarum anomaliarum causa allegatur, initio Reg. 10; scil. quod subdistingtīvus Ducum minor (qui hic est Comes minor — Geresch,) immediatè seu in secundâ ante Dominum voce sistendus, ægrè compareat ipse, sed potius pro eò vicariè delegentur, unde præcedentia variant, ut mox speciatim constabit.

Membr. I. In Ducum quorumlibet ditione quacunque, (sive semel tantum, sive sapius subdistingnuenda per sequentia Memb. II, III, IV,) quoties adhibendus foret ipse Geresch ceu Comes minor, (non minimus Comes Psik, aut vicariè aliquis pro eo minister Ducis, aut Legatus, quod aliàs etiam, suâ conditione & lege scripi posse, à Tab. I. & seqq. Membris constabit;) pro eo necessariò venit alternans — Graschajim, si nempe ultimam syllabam (vel monosyllabum) occupaturus (illè Geresch,) vel carcat planè servò, (eò quod non præcedat vox conjungenda, per Reg. 1, 2,) vel solum admittere possit — MUNACH servum (non — Kadmam, quod discrimen docet Tab. I, Classē III,) & quidem

(a) in ditione Ducis majoris Rbhix, tùm in tertiâ ejus ditionis voce; ut

T

Jer.

אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל <i>Lev. 14, 2.</i>	לֹא נִסְמָאֵתִי <i>Jer. 2, 13.</i>
ifraclis filius	Præcipe polluta sum non dices Quomodo

Conf. parallela, *Exod. 3, 15. c. 12, 25. Num. 21, 18. Dent. 16, 1. 1. Reg. 14, 7. Jcf. 25, 12. c. 35, 8. c. 42, 5. (ubi servus Munach habet Psik euphonicum, de quo conf. ad Tab. I, Notas θ;) c. 43, 14. Jer. 7, 10. cap. 7, 31. c. 8, 12. 19. c. 11, 13. &c.*

Exempla & parallela hujusmodi in aliis etiam ditionibus Rbhæ, *P. inf. Memb. III, & IV, num. 1, lit. α.* At contraria è contrariis conditionibus exempla, scil. vel servati ipsius Gerefchi, (ob sedem toni in penultima, aut ob prævium servum Kadmam,) vel libere pro eo assumpti, —, dabit seq. *Memb. II, lit. α, in ditione Rbhæ,*

Tum in secunda ejus ditionis voce; ut

לֹא אֶל־פָּרַעָה <i>Ex. 7, 15.</i>	וְיִחְזִיקוּ וְיִרְחֹן <i>Jer. 6, 11.</i>
manè	ad Parhionem Ro obfirmant & lanceam Arcum

Sic *Gen. 10, 25. Jer. 15, 11, &c.* Contraria è contrariis conditionibus exempla, nim. vel servati ipsius Gerefchi, (ob sedem toni in penultima, vel ob prævium servum Kadmam, ad præscr. *Tab. I, Class. IV,*) vel libere pro eo assumpti Vicarii ministri — præviæ suæ —, dabit seq. *Memb. II, lit. β, in diti. Rbhæ,*

(β) In ditione Ducis minoris Sarkæ, tantum in tertiâ ejus ditionis voce; (conf. seq. *Memb. II, lit. β.*)

וַיִּזְבֹּחַ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה <i>1. Chron. 7, 5.</i>	וַיִּזְבֹּחַ אֱלִיָּהוּ הַנָּבִיא <i>1. Reg. 18, 35.</i>
Schlomo Rex	Et sacrificavit Propheta Elijah Et accessit

Conf. parall. *Gen. 6, 4. c. 43, 28. c. 44, 1. Exod. 10, 15. cap. 39, 3. Num. 11, 16. Dent. 2, 12. 1. Sam. 11, 7. 1. Reg. 18, 21. 1. Chron. 29, 7. Neb. 9. 25. Jer. 14, 15. Ez. 13, 9. &c.*

(γ) In ditione Ducis minoris Paschtæ, *eadem in tertiâ tantum ditionis voce,* (conf. seq. *Memb. II, lit. β,*)

Jef.

gu
fa
(M
litu
CL
SI
Tres
(met
fus,) T
Distinc
comme
PAUS
dich, fa

U

1 2

litrac

MEMB. III. In Ditione *Silla* remotius, Subdiftinctione *denuò Minori*, (qua proportio jam praefinita erit per Reg. 3.)

I. *Minori* illi (sem proximi, [quam qua num. 1.]
 ce ordinariò *Silla* *Servi* Vi cum suis iterum subditis,
 Rbhia

terque Major (—) ; ut

* *Pfal.* 31, 3.

* *Pfal.* 68, 4.

(veletiam *in secundâ* הוה * ויששור בשמחה *
ut supra;) הוה * ויששור בשמחה *
 Subdiftinè

Dom
Silla
 impo

adhibendi subdiftinctivi minoris usurpat, quam mon-

1871
The first of the year was a very dry one
and the crops were much injured by the
drought. The weather was very hot and
the crops were much injured by the
drought.

The second of the year was a very wet one
and the crops were much injured by the
flood. The weather was very cold and
the crops were much injured by the
flood.

The third of the year was a very dry one
and the crops were much injured by the
drought. The weather was very hot and
the crops were much injured by the
drought.

The fourth of the year was a very wet one
and the crops were much injured by the
flood. The weather was very cold and
the crops were much injured by the
flood.

The fifth of the year was a very dry one
and the crops were much injured by the
drought. The weather was very hot and
the crops were much injured by the
drought.

The sixth of the year was a very wet one
and the crops were much injured by the
flood. The weather was very cold and
the crops were much injured by the
flood.

The seventh of the year was a very dry one
and the crops were much injured by the
drought. The weather was very hot and
the crops were much injured by the
drought.

The eighth of the year was a very wet one
and the crops were much injured by the
flood. The weather was very cold and
the crops were much injured by the
flood.

The ninth of the year was a very dry one
and the crops were much injured by the
drought. The weather was very hot and
the crops were much injured by the
drought.

יהוה ברכה ייחזי * Gen. 39, 5. רחמי רחמי רחמי ייחזי * Gen. 39, 5.

Domini benedictio | Et fuit

& timuisti formidasti | Et quem

Conf. parallela, Gen. 16, 5. c. 38, 21. c. 43, 4-31. c. 45, 23. cap. 48, 1. Exod. 10, 8. c. 39, 3. Jos. 10, 11. c. 16, 5. 1. Sam. 20, 38. c. 22, 17. Neb. 9, 28. Jos. 17, 18. Ex. 29, 13. Dan. 5, 21. &c.

(ד) In ditione Ducis minoris Tbhiri,

istidem in tertiâ tantum voce, (conf. seq. Memb. II, lit. β.)

יהוה סלח סלח סלח Gen. 16, 7. העבר העבר העבר Gen. 39, 17.

Domini Angelus | Et invenit eam

Hebraeus ille servus | ad me venit

Conf. Parallela, Gen. 10, 19. 32. c. 16, 7-8. c. 24, 35. c. 32, 13. cap. 41, 35. c. 42, 36. Exod. 12, 17. Jos. 15, 10. Ex. 32, 21. Dan. 5, 23. Jon. 1, 6. &c.

NB. Exempla & parallela ejusmodi, in aliis etiam ditionibus Ducum minorum, Sarka, Paschtz, Tbhiri, occurrunt inf. Memb. III, IV, num. 2.

Contraria verò illorum omnium exempla (ob contrarias conditiones, nim. vel servari ipsius Gereſchi, ob sedem toni in penultimâ, (aut ob praviam servum Kadmam è prescripto Classis IV, in Tab. I,) vel Legatorum — vel — Kadma, pro Gereſcho, (accelerandi sermonis ergò,) patebunt inf. Memb. II, lit. (α) in ditione Ducum Minorum.

Memb. II. In Ducum quorumlibet ditione semel tantum subdistinguendâ, sive in secundâ sive in tertiâ ditionis voce; sed cum universa hac doctrina variis conditionibus sit implicita, facilioris intellectus & memoria ergò, in Tabulam redigenda ea nobis fuit, quam igitur hic insertam jam consulere oportebit, inscriptam b. m. REGULÆ VIIma Memb. II.

Memb. III. In Ducum quorumlibet ditione bis subdistinguendâ immediatè, scil. (1) seu proximè ante Dominum Ducem, subdistinctivò minore; (2) (seu remotius ab eodem,) subdistinctivò majore; (qua proportio subdistinctionum constabit per Reg. 3 i)

(1.) Dominus Dux major — Rbhia, in minori illa (sive proximè ante se) subdistinctionis sede, (sive in secundâ sive in tertiâ ditionis vocem ea incidat,) libertatem eam adhibendi subdistinctivi minoris usurpat, quam mon-

strat *prac. Memb. II, lit. a, & β*: proinde (*ex illa libertate*,) in ista minore, (*scu proximā ad dominum*,) subdistincti-
onis sede,

Si (*α*) adhibitus fuerit ipse — Ge-
resch, vel (*sec. preced. Memb. I,*) — Graschajim, tanquam
Comes minor; in præcedente tunc majori subdistincti-
tionis sede, adhibetur subdistinctivus (*Ducum communis*)
major². Tlischagdola ceu Comes major; (*& si qua præces-
serit alicubi vox conjungenda, servum monstrat Tab. I;*) ut

* Jer. 3+2.

* Esr. 9, 12.

וְעֵינֶיךָ אֶת-עֵינֵי סֶלֶךְ-בָּבֶל הָרְאִינָה *
||| videbunt ||| Regis Babel oculos ||| Et oculi tui ||| si iis eorum non dabis filias vest. ||| Et tūc

Conf. parallela, *Gen. 8, 13. Lev. 11, 4. 7. c. 26, 44. Num. 13, 20. Deut. 4. 19. c. 28, 63. 1. Sam. 29, 6. 2. Sam. 7, 8. c. 14, 2. 1. Reg. 5, 9. 2. Reg. 9, 2. 27. c. 20, 1. c. 24, 15. 2. Chron. 6, 16. Esr. 4, 9. Jer. 39, 3. Ezech. 16, 8. c. 27, 27. c. 33, 6. 22. Dan. 3, 29. item*

* 2. Sam. 15, 12.

* וַיִּשְׁלַח אֶבְשָׁלוֹם אֶת-אֲחִיתֹפֶל הַגִּילֹנִי יַעֲצָן דָּוִד *
||| Davidis consiliarium ||| Gilonitam ad Ahhitophel ||| Abhshalom Et misit

Conf. parallela, *Gen. 41, 37. Exod. 27, 9. Lev. 13, 3. Jos. 24, 11. Jud. 8, 26. 1. Sam. 19, 4. 2. Sam. 16, 2. 1. Reg. 1, 38. 2. Reg. 3, 26. cap. 4, 1. cap. 14, 14. c. 19, 2. Jerem. 22, 11. c. 23, 2. c. 28, 4. c. 36, 26. 31. c. 52, 18. 19. Ezech. 2, 6. c. 6, 2. c. 32. 27. c. 39, 23. c. 40, 1.*

Nota. (*α*) Si tunc adhuc major præcedat subdistincti-
onis sedes, (*quā primū majoris² jam positi*,) istam regulariter occu-
pat Comes maximus — Paser, ceu subdistinctivus maximus Du-
cum; isque repeti potest in præcedente iterum majori subdistincti-
onis sede; ut

* Dan.

* Dan. 4, 14.

* על-דברת ה' יתקען חנה ה' שליט עליה במלכות ה'.

	hominum super regna		Excelsus quod dominetur		viventes ut cognoscant		Propterea
--	---------------------	--	-------------------------	--	------------------------	--	-----------

(Hanc unam esse Propositionem ostendit ^ט, altai [—] ibid. extituro, conf. sup. p. 74, 75, 76.) Et sic Deut. 25, 19. Jer. 25, 14. &c.

(b) Pro illo (ordinariè sic requisitò) ^ט, ponitur (pari interpunctionis sensu & valore), ^ט in primâ statim majori subdistinctionis sede, si nempe Comes minor Gerefch, sibi præmiserit Legatum ^ט Tlischaktannam, (in tertiâ dit. voce,) vel ^ט Kadnam, (in secunda dit. voce;) ut

ובחמ' ובה' ובה' ישראל אל-מלך מצרים Exod. 3, 18.

	Aegypti	ad Regem		Israëlis	& senes		tu		Et ibis
--	---------	----------	--	----------	---------	--	----	--	---------

* 2. Sam. 3, 1.

* ואתמה ואתמה ואתמה אל-אדני מלך את-כל-ישראל

	totum Israëlem		Regem ad Domin. meum		& colligam		& ibo		Surgam
--	----------------	--	----------------------	--	------------	--	-------	--	--------

Sic Gen. 29, 10. Exod. 5, 35. c. 32, 13. cap. 33, 13. Lev. 11, 25. cap. 15, 25. c. 27, 28. Num. 7, 1. c. 25, 6. Deut. 4, 9. cap. 18, 20. c. 22, 17. c. 27, 15. Jud. 17, 2. 1. Sam. 5, 8. c. 9, 13. cap. 12, 9. c. 15, 6. c. 20, 2. c. 25, 18. 36. 2. Sam. 16, 3, 13. cap. 19, 42. 1. Reg. 4, 3. cap. 16, 24. cap. 20, 34. c. 22, 32. 2. Reg. 5, 7. 1. Jer. 2, 2. c. 3, 12. cap. 20, 4. cap. 25, 27. c. 29, 23. 31. c. 32, 4. cap. 34, 8. cap. 38, 17. c. 4, 10. c. 44, 7. Ezech. 1, 28. c. 10, 2. cap. 25, 7. cap. 31, 14. c. 41, 7, 12. Dan. 2, 35. cap. 5, 16. c. 6, 14. c. 7, 7. Zeph. 2, 9. Hag. 1, 14. Sic rariùs sine intermedio sic Legato subdist. ut Gen. 32, 32. Dan. 5, 23. Jer. 66, 20, ubi ter idem ^ט repetitur in semper majori subdistinctione.

Qua conditione interdum pro ^ט ponitur Tlischagdola, & vicissim ille pro hoc, conf. sup. Reg. 6. Memb. I.

Si verò (2) (ex eadem libertate,) in prima minore, (seu proxima ad Dominum,) subdistinctionis sede adhibitus fuerit, aut Vicarius (pro Gerefch) Minister ^ט, (scil. in secunda dit. voce, per sup. Memb. 11, 8,) aut ^ט Pfik Mu-

nachatus,

nachatus, (*intertia dit. voce, per Memb. idem, a,*) ccu Comes minimus; in præcedente tunc majori subdiftinctionis fede adhibetur subdiftinctivus (*ejusdem Domini Rbhia*) minor Comes — *Gereſeb* (vel — *per sup. Memb. 1;*) ut

חֲשַׁבְנוּ מַחְשָׁבוֹתָיָהּ כִּי־עָלֶיָּהּ וְלֹא־יָרַעְתִּי *Jer. 11, 15.*

|||| cogitata machinarentur | quod contra me ||| Et nefciveram

הַיּוֹם הַזֶּה הִפְקַדְתִּיכֶם הָיָה *Jer. 1, 10!*

|||| ipse hoc die | præfecite ||| Vide

Conf. parallela, *Gen. 7, 21. c. 8, 20. c. 11, 4. cap. 16, 3. cap. 17, 3. c. 18, 25. c. 26, 18. c. 27, 1. c. 41, 48. Exod. 10, 2. cap. 11, 2. c. 14, 20. c. 27, 20. c. 29, 27. cap. 33, 34. c. 34, 27. c. 37, 16. Lev. 4, 18. c. 13, 49. cap. 16, 17. c. 23, 21. Num. 4, 16. cap. 7, 88. cap. 11, 30. cap. 15, 30. cap. 26, 2. Dent. 3, 13. c. 4, 47. c. 7, 6. c. 9, 5. 7. cap. 11, 25. c. 14, 23. c. 22, 24. c. 23, 15. c. 26, 2. c. 28, 13. 57. c. 31, 8. 20. Jos. 10, 5. c. 21, 32. cap. 24, 7. Jud. 2, 12. *bit. c. 6, 4. c. 9, 54. 1. Reg. 7, 29, 38. cap. 12, 33. cap. 15, 5. cap. 18, 12. 23. c. 19, 8. 1. Chron. 27, 4. 2. Chron. 6, 16. c. 8, 1. Efr. 51, 7. Estb. 1, 14. Job. 2, 11. c. 22, 24. c. 23, 17. Jerem. 7, 20. c. 14, 13. c. 17, 8. 16. c. 27, 18. cap. 33, 12. cap. 35, 5. cap. 36, 32. Ezech. 5, 7. cap. 9, 11. c. 10, 2. cap. 18, 20. c. 20, 30. cap. 21, 27. cap. 30, 22. cap. 39, 9. Dan. 3, 15. cap. 4, 9. 33. cap. 5, 2. cap. 6, 8. c. 9, 12. 13. cap. 12, 7. Zach. 3, 8.**

* *Jud. 4, 9.*

* *Ezech. 18, 19.*

וְיִחְיֶה מִשְׁפָּט וְצִדִּיק עֲשָׂה * וְיִחְסֹר הַלֵּךְ אֶלֶף עֶפֶד

|||| tecum | ibo eundo ||| Et dixit ||| exercuit & iustit. judicium ||| Et filius

Conf. Parallela, *Ezech. 20, 8. 21. Jer. 23, 9. Dent. 21, 14. cap. 2, 7. cap. 24, 1. Gen. 50, 24. Efr. 6, 12. 2. Reg. 9, 24. Ezech. 33, 21. Item*

אֶת־לִי טוֹב כִּי־הִפְלַט אֶפְלָטוּ אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים *1. Sam. 17, 1.*

|||| Plulzeorum in terram | proripiar nisi ut proripiendo ||| bonum Non est mihi

(Hic

(*Hic Psik admittit seruum — Mercam, quem alius in ditione Robbia semel subdist. distinguenda non habet. Conf. sup. Memb. II. α.*)

Conf. parallela, *Exod.* 7, 20, c. 14, 10. c. 27, 18. c. 28, 43. *cap.* 30, 4. c. 33, 7. *Lev.* 7, 34. c. 10, 14. *cap.* 11, 42. c. 13, 42. c. 16, 27. c. 19, 34. *cap.* 20, 2. *Num.* 31, 19. 1. *Sam.* 20, 21. c. 31, 4. 2. *Sam.* 17, 18. 1. *Reg.* 10, 10. 2. *Reg.* 1, 17. *cap.* 7, 9. c. 11, 15. *Jer.* 8, 20. *cap.* 13, 10. c. 32, 35. *cap.* 41, 2. c. 44, 9. 17. c. 52, 15. *Ez.* 6, 13. c. 8, 6. *cap.* 16, 9. c. 29, 12. *cap.* 32, 4. c. 34, 1. *Jon.* 1, 3. *Malach.* 3, 3.

דְּנִיָּה דְּנִיָּה דְּנִיָּה דְּנִיָּה דְּנִיָּה *Dent.* 20, 19;

ad capiend. cam	cam ad expugn.	multis diebus	urbem	Cum obsidebis
-----------------	----------------	---------------	-------	---------------

(*De ditione Gereſcho hic subiecta conf. inf. Memb. V.*)

Conf. Parall. *Gen.* 34, 21. c. 38, 11. c. 42, 7. *Exod.* 27, 1. *Lev.* 5, 15. *Num.* 7, 87. *cap.* 11, 31. *Dent.* 10, 1. *cap.* 24, 15. 19. *cap.* 29, 1. 1. *Sam.* 9, 5. c. 24, 6. 2. *Sam.* 24, 21. 1. *Reg.* 6, 6. c. 18, 27. 2. *Reg.* 4, 8. *Jer.* 8, 13. *cap.* 25, 29. c. 41, 16. c. 44, 12. 23. *Ez.* 41, 16. c. 45, 12. 23.

Nota (a.) Si hic quoque adhuc major praecedat subdistinctionis sedes, (*quemadmodum sup. lit. a. Not. (a.)*) hanc ordinariam jam consecratione, occupat Comes major — Tlischagdola, seu subdistinctivus Major, (*nam primam maiorem subdistinct. sedem occupavit jam Comes minor Gereſch, ob minimum Comitem — Psik Munachasum, vel vicarium ministrum — Munach, in prima minore subdist. sede constitutum, per libertatem illam, quae e Memb. II, α, β, concessa fuit;*) ut

* 1. *Reg.* 15, 18:

וַיִּשֶׁתְּ אֶסֶן אֶת-כָּל-הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנִּתְּחָרִים, בְּכַוְצוֹת בֵּית-יְהוָה

domus Domini in thesauris	reliqua	& aurum omne argentum	Ala Et accepit
---------------------------	---------	-----------------------	----------------

Conf. Parallela, *Exod.* 29, 21. *Lev.* 14, 51. 1. *Sam.* 7, 6. c. 17, 25. c. 28, 15. c. 31, 7. 2. *Sam.* 15, 21. 2. *Reg.* 11, 19. c. 24, 14. Sic praecedente tunc denuo majori, qui regulariter est — & repeti potest, in iterum maiori subdistinctionis sede, ut

* *Dent.*

* Deut. 13, 6.

יְי וְיִסְיָהָ אֶתְיָה בֶן־אֶמֶר אֶת־בִּנְיָ אֶת־בִּתְיָ אִוּ אִשְׁתִּי חִיָּיָ
 ||| sinus tui uxor | aut | aut filia tua aut filius tuus | filio mat. tuæ frater tuus ||| incitabite Cùm

Sic Jer. 32, 8. c. 39, 4. c. 40, 8. Sic si in secunda dit. voce fuerit
 — vicarius, *nim. sec. Memb. 11, β.* ut

* Deut. 12, 2.

אֶמֶר תִּאֲבֹדוּן אֶת־כָּל־הַמִּסְכָּוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ־שָׁם הַגּוֹיִם
 ||| gentes | coluerunt ibi | quibus ||| omnia leca ||| perdatis Perdendo

[De coniungenda hic voce אֲשֶׁר conf. sup. p. 6.]

Conf. Parall. Deut. 24, 4. c. 29, 18. 2. Sam. 7, 23. & c.

(b) Pro illo (*ordinariè sic requisitò*) —, ponitur hic quoque
 (ut sup. Not. b,) —, si nempe Comes minor Gerefeh, sibi præmise-
 rit Legatum subdistinctivum — Tlischaktannam, vel — Kadmam,
 (sive in secunda sive in tertia dit. voce fuerit quicumque subdistinctivus
 minor Rbbia,) idemque Pafer, in præcedente denuò majori subdist.
 repeti potest; ut

וְלִפְנֵי הַדְּבָרִי עֲשִׂיתִם אִמָּה אֶמֶר יַעֲשִׂיתֶם אִמָּה רַחֵם
 ||| laetudo | cubitis & viginti ||| longitudo | cubitis viginti ||| adytum Et quâ

אֲשֶׁר אֶמֶר אֵלֶיךָ זֶה יֵלֶךְ אִתְּךָ
 ||| tecum ibit | hic ||| ad te dixerò | quem ||| Et fiet

Conf. parallela, Lev. 11, 26. Num. 32, 33. Deut. 16, 16. Jos. 7, 22.
 cap. 22, 9. 1. Sam. 14, 36. 2. Sam. 14, 19. 1. Reg. 8, 65. 2. Reg. 19, 4. c. 20, 13.
 c. 24, 2. c. 25, 19. Eccle. 6, 2. Jer. 1, 15. c. 6, 16. c. 8, 1. c. 17, 24. c. 21, 7. c. 28,
 14. cap. 34, 14. c. 38, 4. c. 42, 24. Ez. 9, 2. c. 28, 2.

Quâ conditione vero pro — Comite minore, in prima majori subdist. sede sic re-
 quisito [per hanc lit. β, Not. α,] (sæpe veniat repetitus Comes minimus — & tunc pro —
 demum —, (eodè licet interpunctionis sensu & valore,) dictum jam est sup. Reg. 6,
 Memb. III, Not.

(2) Do-

(2.) Domini Duces minores, — Sarka, — Paschta, — Tbhír, si (α) minorem illam (scu proximam ante se) subdistinctionis sedem, fortiantur in tertia suæ ditionis voce, adeoque (*expresscripto Memb. II, lit. a,*) ipsum in eâ, — vel (*ex Memb. I*) —, adhibuerint ceu Comitem minorem; in præcedente tunc majori subdist. sede, (*qua constabit per Reg. 3,*) adhibent subdistinctivum majorem — Tlischagdola ceu comitem majorem; & in præcedente adhuc majori subdist. sede comitem maximum — Paserum, qui repeti potest in præcedent. denuò majoribus subdist. sedibus: (*servos autem in vocibus conjungendis ubi-
dis monstrabit Tab. I;*)

כְּדֹצֵיָם אֶת־הַסִּלְמִים הָאֵלֶּה		Jes. 10. 24. — Conf. Parallela	
illos Reges		Lev. 5, 24. 2. Chron.	
cum eduxissent ipsi		Et factum est 27. 5. c. 29, 17. Dan.	
		3, 27. 5. c.	

שָׂרְפָה אֶת־חֲבִילָהּ הַזֶּה		Jer. 36. 29. Conf. Parall. Gen.	
hoc volumen		10, 5. c. 14, 7. c. 18, 28. 30.	
combustisti		Tu 32. c. 26, 10. cap. 36, 40.	
		Exod. 33, 12. Num. 31, 6.	
Deut. 27, 12. 2. Chron. 26, 12. Neb. 3, 15. c. 9, 15. Jer. 49, 22. 5. c.			

נִסְתָּר חֵץ סֵלֶה יְהוָה		Hagg. 1, 13. Conf. Parall. Gen. 16, 19. Exod.	
Domini angelus Haggai		28, 21. Deut. 17, 19. Jud. 4, 3. 1. Sam.	
Et dixit		23, 20. 2. Samuel. 19, 31. cap. 25, 24.	
		2. Reg. 1, 6. 16. cap. 3, 3. cap. 13, 6.	
c. 14, 4. Jer. 13, 9. cap. 29, 10. Dan. 5, 4. c. 6, 26. Zach. 2, 10. Conf. plura ejusmodi exempla, cum prævidi utriusque vel alterutrius subdistinctivi servò, (<i>qui monstratur in Tab. I;</i>) tum in Sarkæ ditione, Exod. 25, 23. 2. Chron. 29, 12. Ezech. 44, 19. Tum Paschta Exod. 28, 28. cap. 29, 28. Lev. 4, 12. Num. 8, 12. cap. 17, 11. Jos. 7, 8. c. 13, 6. c. 14, 10. 14. cap. 18, 8. Jud. 12, 5. 2. Sam. 15, 14. 1. Reg. 8, 39. Esab. 2, 14. cap. 4, 16. c. 8, 8. Eccl. 5, 7. Jer. 13, 9. 11. c. 29, 10. cap. 34, 10. cap. 38, 12. cap. 41, 5. c. 49, 12. Ezech. 5, 7. c. 26, 20. cap. 43, 12. c. 44, 19. Dan. 5, 4. cap. 6, 26. Zach. 2, 10. Tum Tbhiri			
		V Gen.	

Gan. 24, 49. Exod. 18, 21. 1. Sam. 26, 12. 1. Reg. 6, 32. cap. 7, 49. 2. Reg. 15, 18. cap. 20, 11. Jer. 28, 6. 39. Ezech. 20, 21. 33. cap. 35, 10. Dan. 11, 17. Hag. 2, 12. Sic præcedentia adhuc majori subdistingt. sede :

וַיִּצַח	וַיִּמָּן	בְּנֶשֶׁק	וְהַשִּׁיקוּ	וּבְעֵרוּ	Ezech. 39, 9.
&clypeum scutumque		in armatura		& comburent	
				Et incendium facient	
יְהוָה	יִשְׁלַחְךָ	אֲשֶׁר	כָּל־הַדָּבָר	אֲנִי	Jer. 24, 5.
Deus tuus Jhovah		mittet te		quo	
				fcc. omne verbum	
				Si non	

Sic 2. Sam. 3, 29. Ezech. 37, 25. c. 23, 24. Quæ conditione hic statim in primâ, aut secunda, majori subdistingt. sede, pro ^o adhibendus sit —, constabit inf. in Annot. ad hoc Memb. III.

NB. (a.) Ut è præced. Memb. II. lit. (α) Not. 1, constat, sæpè in tertiâ illâ ditionis (Ducum minorum) voce, pro Geresch adhibentur Legati — Kadma, (præviò hic servò —; si requiratur,) vel — Munach, (Gereschi alias servi;) tunc igitur præcedenti majori subdistingtionis sedi, liberè (pari interpunctionis sensu & valore,) imponitur vel — (aut — per sup. Memb. I.) vel — Tlischagdola; ut sub Sarka,

		* Ezech. 17, 19.				* Jer. 20, 6.	
יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה
Deus Dominus		sic dicit		Quare		hujus Insule	
						incola	
						Et dicit	

Conf. parallela, Exod. 29, 21. Dent. 28, 51. Jos. 17, 2. c. 23, 16. 1. Reg. 18, 26. Sic sub Paschta.

יָמִים	יָמִים	יָמִים	יָמִים	יָמִים	יָמִים	יָמִים	יָמִים
dierum trium		viam		Eamus quæzò		hujus populi	
						cor	
						Et revertetur	

Conf. Parallela, Gen. 25, 6. c. 34, 22. c. 41, 30. c. 43, 11. Exod. 18, 1. c. 29, 28. c. 32, 20. Lev. 31, 13. Num. 6, 17. c. 19, 10. c. 22, 5. cap. 23, 11. c. 26, 18. Dent. 5, 5. Ruth. 4, 14. 1. Reg. 13, 6. c. 18, 6. 2. Chron. 6, 16. Neh. 3, 26. cap. 5.

cap. 5, 14, 16. c. 8, 18. Jer. 3, 12. c. 19, 7. c. 23, 15. c. 25, 5. c. 27, 22. c. 30, 3. Ez.
14, 14. c. 16, 37. c. 20, 27. c. 37, 8.

Sic sub Tbhira.

* Deut. 28, 19.

* Lev. 1, 7.

וְנִזְלָה	עֲשָׂקָם	אֶתְּ	*וְהָיְתָה	הַכֹּהֵן	אֶחָיוֹן	בְּנֵי	*וְהָיוּ
& spoliatus	oppressus	tantum	Et eris	sacerdotis Aharonis	filii	Et dabunt	

Conf. Parallela, Gen. 3, 8. c. 14, 11. c. 19, 35. c. 42, 30. Exod. 12, 36. c. 16, 29. c. 18, 5. 12. Lev. 4, 13. 27. cap. 13, 49. Num. 10, 14. c. 19, 4. Deut. 4, 48. cap. 5, 26. Jos. 4, 5. c. 6, 11. cap. 17, 2. c. 22, 7. Jud. 9, 49. c. 21, 5. 1. Sam. 30, 1. 2. Reg. 20, 18. 2. Chron. 28, 10. Jos. 7, 16. cap. 8, 11. c. 28, 2. c. 36, 9. Jer. 30, 3. c. 31, 37. c. 36, 11. c. 41, 1. Ezech. 32, 18. Am. 6, 10.

In ejusmodi exemplis, si præcedat subdistingtio minor, — potius quam — in subdistingtione majori occurrit; ut

וּמִסָּעֵר אֶתְּ מוֹעֵד הַשָּׁבוֹעַ וּמִסָּעֵר אֶתְּ לֵב. 8, 35.

& nocte die	sedebitis	conventus tentorii	Et ad portam
-------------	-----------	--------------------	--------------

Sic in ditione tum Sarkæ Jud. 16, 26. 1. Reg. 3, 6. Neh. 8, 17. Tum Paschæ Gen. 35, 11. Exod. 6, 25. c. 26, 19. cap. 29, 40. Num. 29, 13. c. 31, 16. Deut. 1, 44. cap. 9, 3. cap. 17, 18. c. 24, 7. c. 28, 32. Jos. 7, 7. cap. 22, 19. 30. Jud. 1, 16. c. 16, 26. c. 20, 48. 1. Sam. 7, 28. 2. Sam. 12, 30. 2. Reg. 12, 15. Esr. 8, 18. Esth. 9, 27. Jer. 27, 8. Ezech. 16, 19. c. 23, 12. cap. 34, 12. Tum Tbhira Gen. 34, 13. cap. 44, 31. Exod. 12, 39. cap. 22, 10. Lev. 14, 21. cap. 13, 13. Jos. 21, 21. 2. Sam. 6, 12. Jer. 18, 6. c. 36, 2. c. 44, 28.

Speciatim hic notanda insuper sunt tria loca, in quibus pro illo Legato in certâ ante Paschæ voce, obtingit — Plk munachatur, cum præviò servò —. fil. Lev. 19, v. 6. c. 21, 10. Ruth. 1, 2. præcedente ubi vis Gereschô.

(b) In præcedente tunc insuper, adhuc majori subdistingtione sede, ponitur —, si in prima majore obtigerit —; at si in prima majore tunc fuerit — (per libertatem & sup. NB,) in secunda majori obtinet —; ut

לְכֹהֲנֵי אֶת־יָבֶשׁ גִּלְעָד *Jud. 21, 10.*

||| Gilhad Jabefch | incolas ||| & percutite ||| Ite

Conf. Parallela, *Gen. 22, 22. Jos. 6, 7. 22. Exech. 38, 13. cap. 22, 20. Hagg. 2, 23. Et hic — repeti potest, in praced. iterum iterumque majori subdist. sede.*

* וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל־אִישׁ מִצֹּק וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר־לּוֹ נָשָׂא ** 1. Sam. 22, 2.*

||| exactor cui erat | & quisque ||| oppressus quisque ||| ad eum Er'ongregabantur

Conf. Parall. *Num. 9, 1. Deut. 12, 5. cap. 16, 6. Jos. 21, 5. Jud. 21, 10. 2. Sam. 14, 15. 1. Reg. 10, 21. cap. 17, 20. Jof. 15, 1. Jer. 29, 2. cap. 44, 18. Sed quâ conditione, in prima statim aut secunda majori subdistinctione, sede, pro —, vel etiam pro — possit existere —, constabit inf. in Annot. ad h. Memb. III.*

Si verò (β) minorem illum (seu proximam ante se) subdistinctionis sedem, fortiantur (videm Duces minores), in secunda suæ ditionis voce, adeoque in eâ (ex præscripto Memb. II, lit. β,) vicarium (pro Gereſch) ministrum suum (singulo Duci proprium aliis servum;) in præcedente tunc majori subdistinctionis sede, (per Reg. 3,) libere ac pari valore, adhibent vel — (aut — sec. Memb. I,) vel —, (quævis tamen hunc sapius:) & si illum; in præced. tunc secunda majori subdist. est —: si verò hunc; in præced. secunda majori subdist. est —, (qui Paſer, quâ conditione in primâ statim subdistinctione obtingere possit, v. inf. Annot. ad h. Memb. III, n. 2:) ut (ubi liberè — in majori subdistinctione est adhibitus,)

לְכֹהֲנֵי מְנַשֶּׁה הָיוּ *Jos. 17, 2.*

||| reliquis | Mnasse filius. ||| Et fuit

Conf. Parall. *Gen. 19, 19. Deut. 3, 20. cap. 28, 51. Jos. 1, 15. 2. Sam. 19, 12. 1. Reg. 21, 10. 13. Dan. 6, 13.*

Et c.

Gen.

כִּי יָבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לְעִקְבִּי מִצִּרְיָא

Gen. 46, 25.

Conf. parall. Gen.

in Egyptum	cum Jacobo venientes	Omnes animæ	34, 22. c. 49, 28. Exod.
			9, 14. Lev. 15, 5. c. 8, 16.
			c. 13, 55. c. 27, 7. Num.

14, 33. c. 16, 15. Deut. 2, 9. c. 14, 8. c. 32, 47. Estb. 7, 4. 1. Sam. 13, 12. c. 30, 23. 1. Reg. 15, 20.
 Est. 3, 11. Jer. 17, 23. c. 39, 4. c. 42, 15. Exech. 14, 10. c. 26, 2. c. 29, 8. c. 33, 9. cap. 48, 21.
 Dan. 3, 28. cap. 6, 10. c. 7, 8. Sic præcedente in 5ta voce servò, Gen. 8, 21. cap. 41, 16.
 Exod. 7, 34. c. 10, 19. Jos. 4, 10. c. 6, 24. c. 8, 3. Estb. 4, 8. 1. Reg. 2, 32. c. 19, 19. 2. Reg. 15, 16.
 Jof. 17, 1. Dan. 2, 38. Zach. 13, 3.

וַיֵּדַע יְהוָה אֶת אֲשֶׁר לָו

Num. 16, 5.

Conf. parallel.

tòu qui ipsius est	Jhovah tunc notum faciet	Manè	Gen. 19, 20. cap. 22,
			20. Exod. 19, 18. c.
			29, 1. c. 36, 3. c. 39, 4. c. 40, 15. Lev. 5, 18. Num. 16, 5. cap. 17, 1. Jud. 21, 8. Ruth. 4, 14.
			1. Sam. 17, 40. Job. 42, 8. Jer. c. 13, 20. Ez. 12, 4. c. 21, 9. c. 36, 5.

(Sic ubi liberè est adhibendus,) ut

וַיֵּדַע הוּא כִּי מִצִּרְיָא חָן בְּעֵינָיו

2. Sam. 14, 22.

in oculis tuis	gratiam quod invenerim	servus tuus cognovit	Hodiè
----------------	------------------------	----------------------	-------

Sic Deut. 31, 17. 2. Sam. 21, 10. 1. Reg. 14, 21. Jer. 31, 40.

לֹא תִסְפֹּךְ לָתֵת קֶבֶד לָעַם

Exod. 5, 7.

populo	stramen dare	pergetis Non
--------	--------------	--------------

Sic Exod. 27, 20. Lev. 5, 18. c. 13, 37. c. 24, 1. Num. 9, 11. 2. Sam. 20, 10.

In præced. igitur tunc secundà majori subdistinctione, diſtinctione, vel * vel obtingit; ut

* Deut. 31, 17.

* וְחָרָה אַפִּי בְּכֹל הָרוּחַ וְעֹבְדֵיהֶם וְהִסְתַּרְתִּי מִן מַהֵם

ab illis	faciè meâ & abscondam	& deferameos	dic illò	in eû	ira meâ	Exarde-
						ſcet

(De subdistinguentibus Legatis — sup. v. Memb. V.) conf. 1. Reg. 14, 21.

וַיִּבְחַר לוֹ חֲשֵׁה חֲלָקִים אֲבָנִים מִן הַתַּחֲלִי

1. Sam. 17, 40;

et torrente	lapides	leves	quinque	Et elegit sibi
-------------	---------	-------	---------	----------------

וַיִּשֶׂם אֹתָם בְּכָל הָרָעִים אֲשֶׁר לוֹ

quod ei erat	pastorum in instrum.	cos	& posuit
--------------	----------------------	-----	----------

(De subdistinguentibus hic pariter Legatis — sub v. inf. Memb. V.)

Annotat. ad hunc Num. 2, Membri III. In hac ditione Ducum Minorum, pro requisitò (per superiora) secundò Subdistingtione majori —, vel & pro primò majori (sive is — foret, ob vicarium, ministrum in minori subdistingtione, sive foret —, ob minorem ipsum —, per sup. lit. α & β,) adhibetur Comes maximus —, quoties scil. inter subdistingtium majorem primum & secundum, vel & inter minorem & primum majorem, obrigerit subdistingtio minor per — vel — (sec. seq. Memb. V, conf. etiam sup. num. 1, α. Nota b;) isque — repeti potest in præced. iterum majori subdist. ut (pro secundo subdist. majori,)

וְכָל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתְּ לָנוּ הָאֱלֹהִים עֲשֶׂה וְנִבְסִים Eccl. 6. 8.

& opes divitias	Deus	dedit ei	cui	omnis homo Euiam
-----------------	------	----------	-----	------------------

וְהַשְׁלִיכֵנוּ לֶאֱכֹל מִסֵּנוּ

exeo adedendum	& dedit ei facultatem
----------------	-----------------------

Sic Levit. 10, 6. Jud. 16, 28. Ruth. 1, 2. 2. Sam. 14, 22. Jer. 31, 40. (in quibus duobus poster. locis, in minori seu proxima subdistingtione ante Pascham, occurrit — præviò servò —, quod unicus in super loco fit, Lev. 21, 10. conf. sup. Memb. II. α.) Pariter in seqq. duobus locis, 1. Reg. 19, 11. Esth. 6, 13. servum —, ante primum subdistingt. Ministrum Kadmam habentibus, reperitur — pro — in secunda majori subdist.

Item (pro primò subdistingtione majori;) ut

וַיִּתֵּן ה' אֶת־הַנִּבִּיָּאִים לְפָנֵיהֶם יוֹסֵם בְּעֶמְקָא עֵזָא Exod. 13, 21.

nubis incolumna	interdiu	coram eis	ibat	Et Jehovah
-----------------	----------	-----------	------	------------

Sic Num. 16, 7. 2. Sam. 11, 21. Jer. 33, 11. Item 1. Reg. 10, 5. (ubi ob magnam vocis Paschata quantitas in secunda dit. voce est — pro vicariò vim. —, conf. sup. Memb. II. β.) Sic in dit. Sarkæ, 2. Reg. 23, 4. & in dit. Tbhiri, 1. Sam. 31, 6. 1. Reg. 5, 17. c. 8, 1. Jer. 36, 6. Dan. 11, 8. Id rarissimè imitantur alia, (circa illum interveni dæmon minoris —; ut

Eccl.

כִּי-הָאָדָם לֵב מָלֵא עַל-כֵּן Eccl. 18, 11.

||| filiorum hominis cor | plenum est ||| propterea

Sic Gen. 10, 13. & Jes. 16, 9. sub Pascha. Sed sub Tbhro 2. Reg. 8, 29.

Sic ubi in minori seu proxima subdist. sede fuerit vicarius minister pre Geresch; ut

מָרְיָם הָאֵלֶּה לְיָמִים קָרָא עַל-כֵּן Eccl. 9, 26.

||| Purim ||| istos dies | vocarunt ||| Idcirco

Conf. parallela, Exod. 12, 18. Levit. 18, 3. Num. 1, 44. Jud. 16, 18. 2. Sam. 33, 13. 1. Reg. 9, 11. cap. 10, 25. Ezech. 1, 24. cap. 21, 3. cap. 45. 25. cap. 48, 1. Sic sub Tbhro, Num. 4, 46. Jud. 18, 24. 2. Reg. 23, 29. Jerem. 5, 10.

Memb. IV. In Ducum quorumlibet ditione bis subdistinguenda NB. mediatè, scil. (1) seu proximè ante Dominum Ducem, subdistinctivò minore; (2) seu remotius ab eodem, denuò minore (Subdistinct.) (qua proportio subdistinctionum constabit per Reg. 3.)

(1) Dominus Dux major — Rbhia, in minori tunc (seu proximè ante se) subdist. sede, servat perpetuò ipsum Comitem minorem — Gereschum, hic verò præcedenti jam denuò minori subdistinctiōis sedi, imponit Legatum suum — Kadmam; si illa in secundam, at —, si in tertiam hujus ditionis vocem inciderit, (per Reg. 1, 2;) alternante sic alterutrius officiò conjunctivò, ut ostendit Classis Vta Tabula I, & inf. Memb. V;) ut

* Gen. 39, 20.

* Jer. 24, 7.

וְנִתְּנָה לָהֶם לֵב לָדַעַת אֹתִי * וַיִּקַּח אֹתִי יוֹסֵף אֲדֹנָי וְיִסְּף אֹתוֹ
||| eum ||| Iosephi Dominus | Et accepit ||| me ad noscendum ||| cor | eis Et dabo

Conf.

לפניו אשר התהלכתי *Jos. 38, 3.*

coram te ambulaverim quod *to* Memento quare

בירושלם במדברו ושבע עשרה שנה מלך *L. Reg. 14, 21.*

in Hierosolymis regnavit annis decem & septem cum regnavit

Conf. Membra citata, & de Subdistinctionibus jam sub vicariis illis, inf. Memb. V. sic Eccles. 6, 2. & c.

(2.) Domini Duces Minores; — Sarka, — Paschta, — Tbhír, in minori tunc (seu proxima ante se) subdistinctionis sede, (*a*) in tertiam ditionis vocem incidente, (*per Reg. 1, 2,*) servant perpetuo ipsum comitem minorem — Gereſchum; hic vero præcedenti jam denuo minori subdistinctionis sedi, imponit Legatum suum — Kadmam, si illa in secundam, at —, si in tertiam hujus ditionis vocem inciderit, *per Reg. 1, 2,* (alternante sic alterutrius officio conjunctivò, ut ostendit *Classis Vea. Tab. Ima, & inf. Memb. V;*)

הפֿהן אֶתוֹ בְּיוֹם הַשִּׁבְעִי *Lev. 13, 6.* *Conf. parall. Nebem. 3, 13. Dan. 11, 25. Sic*

septimò die cum Sacerdos Et inspiciet

אֶת־הַשִּׁירָה הַזֶּה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל *Exod. 15, 1.*

hos canticum *li* israelis & filii Mosche cecinit Tunc

Conf. hic seq. Memb. & parallela, Lev. 8, 33. c. 19, 22. Jos. 18, 16. 1. Reg. 6, 16. Sic

עָלִיו הִפְחִין עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא *Lev. 5, 13.*

quod peccavit de peccato suo sacerdos cum Et expiabit

X

At

At (β) in secundam ditionis vocem incidente (per Reg. 1, 2,) adhibent (*ex præscripto Memb. II, lit. β ,*) vicarium (*pro Geresch*) ministrum suum, (*singulo Duci proprium, aliàs servum;*) & hic præcedenti denuò minori subdistinctioni, (*pari jure ac ipse Geresch præced. lit. α ,*) imponit Legatum suum — vel α ; ut paulò antè lit. α , indicatum; ut

אֶל־הַנָּחִשׁ | יְהוָה אֱלֹהִים | יֵאָמֵר Gen. 3, 14. Conf. parall. Num. 6,
 ||| ad serpentem ||| Deus Dominus | Et dixit 20. c. 30, 13. 15. Dent. 12,
 20. Jud. 20, 25. 2. Sam.
 24, 16. 1. Chron. 21, 15.

Plura ejusmodi exempla continè subdistinguentium vicariorum ministrorum v. inf. Memb. V, Not. b.

בְּסֵבִיבָהּ | אֶת־יָדוֹ | אַהֲרֹן Ex. 8, 13. Conf. parall. Gen.
 ||| cum baculo suo ||| manum suam | Aharon Et extendit 20, 21. c. 21, 17. c. 23, 4,
 10. c. 39, 30. Exod. 12,
 14. c. 30, 16. Num. 8, II. cap. 16, 9. Dent. 7, 25. c. 10, 8. cap. 12, II. c. 15, 20.
 c. 22, 21. c. 24, 13. cap. 28, 65. cap. 29, 4. cap. 31, 21. c. 33, 28. Ruth. 4, 17.
 2. Sam. 7, 19. 1. Reg. 19, 7. 2. Reg. 2, 8. Esr. 3, 7. Jos. 25, 6. Jer. 13, 16. c. 16, 11.
 c. 37, 21. Ez. 28, 16. c. 33, 5. Dan. 2, 44. c. 10, 7.

וַיַּכֵּם | מֶלֶךְ בָּבֶל | וַיָּמָת Jer. 52, 27. Conf. parall.
 ||| & interfecit eos ||| Babelis Rex | eos Et percussit Gen. 2, 21. 22. cap.
 33, 16. Dent. 23, 6.
 c. 34, 8. Jos. 10, 21. Jud. 5, 28. 1. Sam. 28, 12. 2. Sam. 3, 12, 1. Chron. 11, 3. Jer.
 19, 6. c. 51, 37.

NB. Si verò insuper tunc præcedat major subdistinctionio, obtinet ratio superioris Memb. III, num. 2, α & β ; & prout ex eò in prima minore variavit certa ratione, vel ipse Comes minor —, vel pro eò vicarius minister, exinde etiam variat intercedens jam sub-

distin-

distinctivus denuo minor, & præcedens ille major, *sec. sup. Memb. II, num. 2. Annot.*); ut assumptò ipsò Gereſchò;)

* Jer. 33, 11.

* קִנּוּ מִקְרָאִים הִקְרִי אֶת־יְהוָה צָבָא בְּרִטּוֹב יְהוָה

	Dominus quoniam bonus est		Zbaoth Jhovam	celebrate		dicentium Vox
--	---------------------------	--	---------------	-----------	--	---------------

* 1. Reg. 10, 5.

* וּמִנְחָל שִׁלְחָוּ וּמִשֵּׁב עֲבָדָיו וּמִעֲמִד מִסְרֵתָיו וּמִלְבָּשֵׁיהֶם

	& vestitam eorū		ministrorū ejus & statū		servorū ejus & confesū		mensæ ejus Et cibum
--	-----------------	--	-------------------------	--	------------------------	--	---------------------

(Ubi etiam in secunda dit. voce ante Paschtam, est — pro vicario ministro obproximam vocis paschiata quantis.) Conf. sub Tbhiro, 1. Sam. 31, 6. 1. Reg. 5, 17. c. 8, 1. Jer. 36, 6. Dan. 11, 8.

(Contrà assumptò pro Gereſch vicariò ministro, *sec. sup. Memb. II, & III, fine*;) ut

וְעַתָּה אֶל־יֵשֶׁם אֶרְנִי הַמֶּלֶךְ אֶל־לִבּוֹ 2. Sam. 13, 33.

	ad cor		Rex Dominus meus		neponat		Et nunc
--	--------	--	------------------	--	---------	--	---------

Conf. Parall. sub Paschta Exod. 12, 18. Lev. 18, 8. Num. 1, 44. Jud. 16, 18. 1. Reg. 9, 11. c. 10, 25. Esib. 9, 26. Ezech. 1, 24. c. 21, 3. cap. 45, 25. cap. 48, 1. Sic sub Tbhiro Num. 4, 46. Jud. 18, 24. 2. Reg. 23, 29. Jer. 5, 10. Et rarissimè tunc pro — redeunte —, ut

* Exod. 5, 8:

* וְאֶת־מִתְכֹנֹת הַלְבָּשִׁים אֲשֶׁר הֵם עֲשִׂים תְּמַנֶּה שִׁלְשָׁם

	nudius tertius		heri faciebant		ipsi quam		laterum Et summam
--	----------------	--	----------------	--	-----------	--	-------------------

Conf. inf. Memb. V, & 1. Reg. 5, 1. & c.

Memb. V. In ditione Comitum, nec non viciorum pro Gereſch, (*monstrante Tab. I, Class. V,*) ponuntur Legati, alternativò (*conjunctivò aut distinctivò, pro tenore Reg. 1, 2,*) officio; iique

(I.) in minori (*seu proximâ ante Dom. Comitem*) sub-
distinctionis sede, proprii singulo Comiti, (*quos mon-*
strat ordine citata Classis V, n. 1,)

(α) in tertia ditionis voce (*subdistinguentâ per Reg. 1, 2,*
3,) subdistinguentes, (*conjungentibus jam iis in voce secun-*
da, qui seq. lit. β distinguent;) ut

וַיִּרְאֵם אֶת-בֵּית נְבִיטָה 2. Conf. parall. 1. Reg. 12, 10. Jer.
||| thesauri sui domum | Et ostendit iis 20, 4. cap. 31, 33. c. 32, 14. c. 34, 14.
c. 50, 9. Ez. 1, 24. c. 25, 3.

בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּכֶתֶב 2. Reg. 14, 6. Conf. parall. Jos. 2, 1.
||| legis Moïsis in libro | Ut scriptum 2. Reg. 16, 15. Jes. 20, 4.
Jer. 36, 9. Ez. 6, 3.

וַיְהִי שְׁאֵרֵי יַעֲקֹב Mich. 4, 5. Conf. parall. Lev. 11, 42. Num. 4, 26.
||| Jacobi reliquæ | Et erunt Jud. 20, 15. 2. Sam. 10, 3. 1. Reg. 18, 13. 1. Chron.
2, 2. Neb. 8, 3. Jes. 25, 6. c. 30, 23. cap. 33, 20.
Jer. 32, 35. cap. 37, 3. 17. c. 44, 17. 23. Ezech.

10, 2. cap. 15, 4. c. 20, 28. cap. 26, 20. c. 32, 15. cap. 34, 27. Dan. 4, 29. Zeph. 2, 9. Nota
(1.) Septies pro illo — est פֶּלֶק Munachatus seu Lgaræne sub Geresch, scil.
Gen. 28, 9. 2. Sam. 13, 32. 2. Chron. 26, 15. Jer. 4, 19. cap. 38, 11. c. 40, 11. Ezech. 9, 2.
& semel sub — vicario Gereschi, Jes. 36, 2. (2.) Quod substitutò in voce Ge-
reschatâ, servò Kadmâ loco Metheg, (*sec. Reg. 14. Memb. 1;*) præcedens (antè
Geresch) vox (*aliàs secunda, jam*) tertia æstimetur, & exinde sortiatur subdi-
stinguentem Legatum —, ut וְיִרְאֵה כָּר־וְיִטְרֶה comparebit | omnis mastuus |||
docebit cit. Reg. 14. Memb. 1.

וְיִטְרֶה חֶסֶד לְנַפְשׁוֹ Eccl. 6, 2. De distinctione in voce tertia
||| animæ suæ deficiens est | Et non ipse hic requisitâ, vide similem locum
per — subdistingtum, Exod. 5, 10.

Pariter præcedente aliquò servò ante Legatum; (*quem isidem*
monstrat eadem Classis V, num. 2;) ut

Sic

וַיִּקְהַל דָּוִד אֶת-כָּל-עֲרֵי יִשְׂרָאֵל 1. *Chr.* 28, 1. Sic 1. *Reg.* 10, 25. 1. *Chron.* 28, 11. *Hagg.* 2, 24.

	Israhelis omnes principes		David Et congregavit	
--	---------------------------	--	----------------------	--

אֶת-הַנֶּגַע בְּעֹר-הַבָּשָׂר וְרָאָה הַכֹּהֵן *Lev.* 13, 3. Hic *Pfik* est euphonicum; conf. 2. *Reg.* 4, 1. c. 18, 37.

	incute carnis plagam existens		Sacerdos Et inspiciet	
--	-------------------------------	--	-----------------------	--

Ezech. 8, 11.

וַיֹּאמֶר הַנֶּגֶץ לְעֵינֵי כָל-חָעִם *Jer.* 28, 11. Conf. parall. *Gen.* 1, 25. c. 30, 33. c. 38, 11. *Exod.* 25, 20. c. 27, 21.

	totius populi coram oculis		Hananja Et dixit	
--	----------------------------	--	------------------	--

c. 29, 16. *cap.* 38, 22. *Lev.* 19, 34. *cap.* 20, 2. c. 22, 18. *Num.* 13, 2. *cap.* 22, 23. *Deut.* 4, 9, 32. *cap.* 15, 9. c. 20, 19. *Jos.* 8, 29, 32. c. 18, 12. c. 19, 27. *Jud.* 17, 4. 1. *Sam.* 26, 12. c. 31, 4. 6. 2. *Sam.* 21, 1. 1. *Reg.* 16, 16. *cap.* 17, 13. 2. *Reg.* 9, 21. *cap.* 10, 25. c. 18, 2. c. 12, 22. 1. *Chron.* 9, 20. *Jer.* 23, 8. c. 50, 20.

(β.) In secunda ditionis voce (*subdistinguentia per Reg.* 1, 2, 3,) subdistinguentes, (conjungentibus jam iis in voce tertiā, qui præcedente lit. α, in vocibus distinguendis distinguebant;) ut

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוֹשָׁפָט 1. *Reg.* 22, 3. *Pfik* in talibus esse euphonicum, constat per *Tab. I. Not. 8. conf.*

	ad Jhosaphat		Rex Israhelis Et dixit	
--	--------------	--	------------------------	--

parall. *Gen.* 21, 14. c. 20, 14. c. 47, 26. *Num.* 6, 14. c. 11, 16. 1. *Sam.* 15, 6. 1. *Chron.* 12, 20. *Jes.* 31, 40. c. 38, 17. *Dan.* 5, 23.

וַיִּקְרָא סוֹפְרֵי-הַמֶּלֶךְ בְּעֵת-הַהִיא *Eph.* 3, 9. Conf. parall. *Deut.* 9, 26. *Jos.* 3, 10. 2. *Reg.* 16, 21. *Jes.* 66, 19. *Ez.* 1, 3. c. 10, 19.

	tempore illō		scribæ Regis Et convocati sunt	
--	--------------	--	--------------------------------	--

וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם *Gen.* 13, 1. Conf. parall. *Gen.* 14, 5. c. 23, 19. c. 35, 10. & 11. c. 40, 5. c. 46, 15. *Ex.* 3, 4. *Levit.* 14, 8. *Deut.* 2, 32. c. 7, 15. *Jos.*

	ex Aegypto		Abram Et ascendit	
--	------------	--	-------------------	--

Jof. 3, 1. cap. 22, 29. 1. Sam. 11, 15. 2. Sam. 12, 20, cap. 13, 28, 1. Reg. 7, 14. Jof. 18, 7. cap. 36, 1. cap. 51, 6.

וְשִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה 1. Reg. 14, 21,

	annis		decem		Et septem
--	-------	--	-------	--	-----------

Nota. (a) Uti Gereſch, *praced. utraque lit. a' & β,*) ita quoque vicarius (pro Gereſch,) miniſter Ducis quicumque, (*monſtrante ſuperiori Memb. II, lit. α, Not. 1; & lit. β,*) eodem adhibet ſubdiſtinctivos Legatos, — in ſecundā, — in tertiā, ſux ditionis voce, (*alternante ſic alterutrius officiō conjunctivō;*) ut (*tūm in tertiā ditionis voce,*)

	* Ezech. 31, 3.		* 1. Sam. 10, 14.
וְכָל-עֵץ	* כָּל-עֵץ-רֵחַ	וְשִׁנְאָה	וְדֹר
aridam & omnem arborem	omnem arborem viridem	Saulis	patruus
		Et dixit	

וְשָׁם	אֲשֶׁר-נָפַל שָׁם	אֶל-הַמָּקוֹם	כָּל-הַבָּיָה	2. Sam. 2, 23.
ibi	quo ceciderat	ad locum Omnis veniens		

Conf. parall. Gen. 3, 14. c. 13, 10. Exod. 12, 14. 2. Sam. 13, 33. Jer. 52, 27. conf. & plur. alia exempla, è *ſuper. Memb. IV; num. 2, β.* (*Tūm in ſecundā ditionis voce;*)

וְשִׁבְחָהּ הָאֱלֹהִים מְלֹאָהּ	1. Chron. 21, 15.	וְנִשְׁפָּחָהּ	1. Chron. 21, 15.
angelum	Deus	Et inſix	proſpexit
		feneftram Per	

In priori exemplo eſt *Pſik euphonicum*, conf. *ſup. Memb. II, β.* Sic Exod. 17, 6. conf. plur. exempla è *ſup. Memb. IV, num. 2, β.*

Pariter vicarius (—) miniſter Rbhix —, praviō ſervō —, (*per Memb. II, β*) in tertiā voce eundem adhibet ſubdiſtinctivum Legatum — vel —, quem aliàs ipſe *Pſik Munachatus praviō ſervō* —, ut

Jof.

אֲשֶׁר הִתְחַלְּכְתִּי אֵת *Jes. 38, 3. Conf. superius Memb. IV, num. 1, sine.*

|| ambulavi quod || דָּ

(b) Aliquando in utrâque, tam secundâ quàm tertiâ voce, in hac ditione Gereſchi, aut pro hoc vicarii Ministri à Memb. II, β,) obtingit (per Reg. 1, 2,) subdistinctionis sedes, adeoque iidem ambo Legati — & — in iis tunc simul distinguunt; ut

* Jer. 4, 19.

* Dent. 28, 49.

|| אֲהִלָּה || מְעִי || * מְעִי || גֵּוִי || עָרִיק || יִשָּׁא יְהוָה *
|| doleo || visceribus meis || Visceribus meis || gentem || contra te || Jhovà Efferec

In priori exemplo vox secunda distinguenda, habet Psik euphonicum, (Conf. Tab. I, Not. ζ;) tertia vox singularissimè habet — pro —; qualia septem aliàs dari ante Gereſch, memoratur super lit. α, Not. 1; & parimodò unum adhuc sub vicario ministro Tbbiri Darga, ut

יִשָּׁא יְהוָה מֶלֶךְ אֲשֶׁר אֵת רַב־שָׂקָה מֶלֶכֶשׁ

|| è Lachis || Rabſaken || Rex Affur || Et misit'

Psik in 4ª voce conjungenda est euphonicum, ex sese non distinguens; in tertia voce, uti dictum, est — pro — sub Dargà Vicariò.

Sub Comite verò Paſero, & Tlischagdola, una eademque est ratio subdistinguendi per Legatum solum — Munach, sive in tertia, sive in quarta, aut ulteriore voce, obtingat subdistinctione denno minor aut major; ut

יְהוָה וַיְדַבֵּר אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר-סִינַי *Num. 9, 1.*

|| in deserto Sinai || ad Moschen || Dominus Et locutus est

Conf. Num. 9, 1. Reg. 8, 66. cum subſeq. num. 2.

(2) Ia

(2) In præcedente, (five majori five denuò minori) subdistinctionis sede, (*scil. ultra tertiam illorum Comitum aut Vicariorum ditionis vocem, aliàs enim spectaret ad præced. Not. b,*) adhibetur tantum (à quovis Comite, vel & vicario Ministro,) Legatus communis — Munach, (interdum cum Plik Euphonico,) alternativò (*ut supra*) officiò, *ita tamen ut etiam continnò possit pluries distinguere, licet nunquam continue pluries conjungere, per Præcogn. Axiom. II, (sup. p. 32, 33. seq.) conf. Tab. I. Class. V, sine; ut (Tum in præced. subdistinct. majori,)*

וְהָיָה כְּשֶׁיִּשְׁמְעוּ בְּלִי מְלָכִים הָאֲמֹרִי Jer 5, 1.

Emorzi	omnes Reges	cum audirent	Et factum est
--------	-------------	--------------	---------------

וְהָיָה כְּמִלְאֵית שְׁבָעִים שָׁנָה Jer 25, 12.

anni septuaginta	cum implebuntur	Erit
------------------	-----------------	------

Conf. parall. Eccles. 6, 2. Jer. 38, 8. Jer. 14, 16. c. 17, 25. c. 22, 4. c. 24, 1. Ezech. 34, 8. Sic

וְאַחֲרֵי צֵאת יִכְנִיָּה הַמֶּלֶךְ Jer 29, 2.

Rex	Iechonja	exierat	Postquam
-----	----------	---------	----------

וְאֶשׁוּר־לִקַּח אֲבִי מִמֶּנָּה אֲבָדִים I. Reg. 20, 34.

patre tuo à	quas-accepit pater meus	Urbes
-------------	-------------------------	-------

Sic 2. Chron. 9, 1. Jer. 45, 2f. Jer. 32, 1.

Sic sub vicario Ministro per sup. Memb. II, β, conf. & præced. num. I, Not. a, b, ut

וְכָל־עֵץ יָבֵשׁ בְּהָרָהּ בָּהָרָהּ Ex. 21, 3.

aridam & omnem arborem	omnem arborem viridem	Et consumet
------------------------	-----------------------	-------------

(Tum

(Tum in praced. subdivistiōe. denuò minore,) ut

אֶת־לִבִּי יָשִׁים אֲדֹנָי 1.Sam.25,25.

	cor suum		Dominus mens ponat		Nequzesō
--	----------	--	--------------------	--	----------

יְהִי בְרָחֶיךָ יְהִי אֱלֹהֶיךָ לְךָ Deut.25,19.

	tibi		Deus tuus		Dominus		Cum quietem dederit
--	------	--	-----------	--	---------	--	---------------------

Sic Num.32,29. Deut.31,17.

יִרְדּוּ כָל־עַבְדֶּיךָ אֵלֶּה אֵלַי Exod.11,8.

	ad me		isti		omnes servi tui		Et descendent
--	-------	--	------	--	-----------------	--	---------------

Sic Gen.30,35. c. 47,17. Exod.16,8. c.37,9. Num.21,33. cap.34,4. Deut.3,2. 1.Reg.6,1. Efr.10,9. Ezech.12,2.

(Qua in 3tia voce subdivistiōnem denuò minorem habent, pertinent ad praced. Not. b.)

Atque hâc ratione interdum complures Munach se immediate consequuntur, ter, quater, sexies usque, nunc conjungentes, nunc distinguentes, non temerè, sed certâ illa vocum conjungendarum aut distinguendarum lege & ratione, quam innumera communis analogiæ exempla superiùs comprobarunt; ut

* Jer.66,20.

* וְהִכְבִּיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־תְּנוּצִים מִנְּחִינֵהוּ לַיהוָה

	Dominò		munus		ex omnibus gentibus		omnes fratres vestros		Et adducent
--	--------	--	-------	--	---------------------	--	-----------------------	--	-------------

וְהִשָּׁח אֹתִי רוּחַ בֵּית־הָאֱלֹהִים וּבִזְזוּ־הַשָּׁמַיִם Ez.8,3.

	& inter cœlum		inter terram		ventus		me		Et fustulit
--	---------------	--	--------------	--	--------	--	----	--	-------------

Conf. parall. 1.Sam.17,40. 1.Reg.6,1. Esf.2,15. Ezech.8,3.

r

Jer.

יִשְׁמַעֲלֵךְ בֶּן־נַחֲמִי בֶן־אֵלִישָׁמָה מִכֶּרֶת הַקְּלוּכָה Jer. 41, 1:

regia	de stirpe	filii Elifchama	filii Nathan	ze	Ischmael	Venit
-------	-----------	-----------------	--------------	----	----------	-------

Conf. parall. *Jud. 18, 7, Ezech. 47, 12.*

* Jer. 36, 6.

* וְקָרָאתָ בְּמִגְדָּה אֲשֶׁר־כָּתַבְתָּ מִפִּי אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה

hova	verba	(ex ore meo	quod scripsisti)	in volumine	Et leges
------	-------	-------------	------------------	-------------	----------

מֶלֶךְ מֵעַל רֹאשׁוֹ אֶת־עֲטֹרַת יִשְׂרָאֵל 2. Sam. 12, 30.

capite suo de super	Regis eorum	diadema	Et tolle
---------------------	-------------	---------	----------

REGULA VIII.

De

Voce לֵאמֹר DICENDO,

Quæ in libb. Profanis tantum occurrit, & peculiarem suam rationem obtinet; uti vox לֵאמֹר in libb. Metricis, de qua *infer. Reg. 12, Memb. II.*

Cum vox לֵאמֹר DICENDO, ordinariè non contradistinguat orationi, cui subnectitur, sed vox proxima (secunda) ante eam, magis cohaereat cum לֵאמֹר, quam cum præcedente voce tertiâ: igitur (α) secunda illa vox accipit Accentum servum, tertia autem distinctivum Minorem, (quævis aliâs contraria videri possit nexus ratio.)

* Reg. 6, 8.

* Gen. 23, 27.

לֵאמֹר	אֶל־עֲבָדָיו	* וַיִּעַץ	לֵאמֹר	יַעֲקֹב	* וַיֹּרֶם
dicendo	enim servis suis	Et consukavit	dicendo votum	Jacob	Et vorit

Conf.

Conf. parall. Gen. 42, 38. Exod. 9, 5. Deut. 20, 5. Jos. 3, 3. 6. c. 4, 22. c. 10, 17. Jud. 6, 32. 1. Reg. 5, 8. cap. 21, 14. 2. Reg. 5, 8. cap. 23, 21. Jer. 32, 6. c. 33, 24. Ez. 19, 1, 17.

אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שָׂרֵי Exod. 1, 19.

dicendo in malo se filiorum Iisraelis Præfecti Et viderunt

Conf. parall. Gen. 15, 18. Deut. 1, 8, 1. Sam. 9, 26. c. 30, 26. 2. Sam. 3, 12, 1. Reg. 2, 30. 2. Reg. 5, 10. cap. 18, 30. 1. Chron. 11, 1. 2. Chron. 20, 8. Neh. 6, 2. cap. 8, 15. Jos. 36, 15. Jer. 1, 13. cap. 4, 10. cap. 38, 16. cap. 40, 9. Hag. 1, 13. Zach. 4, 8. cap. 6, 9. c. 7, 4. c. 8, 18. Et exulante Athnach à versu per Reg. 4. Memb. II. A. ut Gen. 8, 15. Deut. 2, 2. 17. Jer. 1, 4. Ez. 12, 8. Zach. 4, 8. c. 6, 9. c. 7, 4. c. 8, 18.

Huc etiam pertinent, quæ per anomaliam Reg. IV, Memb. I, pro distinctivo minore in vocetertia admisere distinctivum majorem, & pro intermedio servò sic obtinent distinctivum minorem, non tam perfectè jam distinguentem, quàm saltem emphaticum; qualia hic tamē sub Silluk & Athnach tantum occurrunt; ut

* Gen. 50, 16.

* 1. Chr. 17, 3.

וַיֹּדֶעַ דָּבָר אֱלֹהִים אֶל־נָתָן לְאֶחָד * וַיֹּצִיאוּ אֶל־יוֹסֵף לְאֶחָד *
dicendo ad Josephum Et amandarunt dicendo ad Nathan Dei verbum Et factum est

Conf. parall. Gen. 26, 11. c. 44, 20. Exod. 1, 22. Num. 12, 13. c. 32, 15. Deut. 1, 25. Jos. 2, 3. cap. 4, 15. 17. cap. 17, 14. Jud. 1, 1. cap. 10, 10. 1. Sam. 16, 22. c. 19, 2. c. 23, 27. c. 28, 10. 2. Sam. 13, 30. c. 15, 13. 1. Reg. 20, 5. 2. Reg. 9, 20. c. 20, 2. 1. Chron. 17, 3. 2. Chron. 20, 37. c. 36, 21. Esr. 1, 1. Jos. 30, 21. Jer. 26, 11. c. 36, 5. Zach. 7, 5. 8. Et exulante simul à versu Athnachò, per Reg. 4. Memb. II. A. Exod. 31, 12. Lev. 10, 8. 2. Samuel. 7, 4. 1. Reg. 5, 2. c. 6, 11. c. 16, 1. Jos. 37, 15. 21. c. 32, 13. c. 43, 8. Zach. 3, 6.

Si verò (β) præcedens in eadem propositione quarta vel quinta vox perfectius terminet sensum, quàm

Y 2

vox

vox tertia (quod constabit per sup. Reg. 3,) accipit secunda Distinctivum minorem, & tertia vox istius servum, (quarta vero accipit Distinctivum majorem; aut tunc denuo minorem, cum imperfectior ejus est sensus, quàm secundæ vocis;) ut

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר I. Sam. 7, 3.

	dicendo		Israhelis		ad totam domum		Schmuel	Et dixit
--	---------	--	-----------	--	----------------	--	---------	----------

Conf. parall. Gen. 26, 20. cap. 34, 4. cap. 41, 15. cap. 44, 32. c. 50, 4. Exod. 6, 12. c. 34, 4. Lev. 1, 1. Num. 4, 7. c. 14, 5. 40. cap. 30, 2. cap. 32, 2. cap. 36, 5. 6. Deut. 1, 9. 16. cap. 3, 20. cap. 9, 23. c. 13, 2. Jos. 1, 1. c. 14, 9. Jud. 13, 6. cap. 20, 28. c. 21, 1. 20. I. Sam. 17, 17. 27. cap. 26, 15. cap. 17, 11. 2. Sam. 3, 14. 18. cap. 15, 10. cap. 19, 3. 10. I. Reg. 1, 11. cap. 5, 5. c. 22, 36. I. Chron. 4, 10. 2. Chron. 2, 2. cap. 6, 27. cap. 7, 18. c. 10, 14. cap. 16, 2. cap. 21, 12. cap. 25, 18. Jef. 4, 1. cap. 7, 2. cap. 37, 10. c. 56, 3. Jer. c. 7, 4. c. 11, 21. c. 26, 17. cap. 27, 23. cap. 42, 20. Ezech. 9, 1. cap. 33, 10. c. 37, 18. Et exulante simul Athnachò à versu per Reg. 4. Memb. II. A. ut Gen. 9, 8. Exod. 7, 8. c. 12, 1. Lev. 15, 1. Num. 3, 15. I. Reg. 12, 22. cap. 21, 17. I. Chron. 21, 8. 2. Chron. 11, 2. Jerem. 7, 1. c. 18, 1. c. 37, 6. Ezech. 24, 1. Jon. 1, 1. Contra rarius pro majore — veniente $\frac{7}{a}$ ut I. Reg. 12, 23. Hagg. 2, 3.

וַיִּסְרֵנִי מִלִּבִּי בְּרִירָה הָעַם-הַזֶּה לֵאמֹר II. d. 8.

	dicendo		populi hujus		inavia		ne eam		Et instruit me
--	---------	--	--------------	--	--------	--	--------	--	----------------

Conf. parall. Gen. 24, 30. Jos. 9, 11. I. Sam. 26, 19. 2. Samuel, 2, 1. c. 18, 20. I. Reg. 13, 18. 2. Reg. 14, 8. c. 16, 7. c. 22, 12. I. Chron. 12, 19. Esr. 9, 12. Jef. 29, 12. Jer. 11, 4. c. 20, 15. c. 23, 25. cap. 28, 1. cap. 31, 34. cap. 36, 14. cap. 38, 10. Jon. 3, 7. Zach. 4, 4. c. 8, 13. Et exulante Athnachò Ex. 20, 1. Jer. 25, 2. Pariter pluribus majoribus subdistinctivis requisitis, ut 2. Chron. 10, 10. c. 32, 11. Jef. 20, 2. Jer. 34, 13.

Nota. Sæpè tamen ante לֵאמֹר, omissa illà irregularitate, communis analogia liberè obtinet, (ut scil. לֵאמֹר contradistinguat proxime præcedentibus;) ut

Gen.

וַיֹּאמֶר לְאַבְרָהָם לְאָמַר Gen. 22, 20.

||| dicendo | Abrahamo Et annunciatum est

Conf. parall. regularia, Gen. 18, 15. c. 23, 8. c. 24, 37. cap. 28, 6. cap. 32, 4. 17. c. 38, 13. 24. 28. cap. 39, 12. 14. c. 45, 26. Exod. 16, 12. Lev. 8, 31. Num. 11, 13. 20. Deut. 29, 16. Jos. 4, 3. c. 7, 3. c. 8, 4. cap. 21, 22. Jud. 15, 13. c. 21, 10. 18. 1. Sam. 5, 10. c. 10, 2. c. 14, 33. c. 15, 12. c. 23, 1. c. 29, 19. 1. Reg. 2, 39. 42. c. 12, 3. c. 21, 9. 19. 2. Reg. 5, 4. c. 17, 27. cap. 18, 32. 1. Chron. 8, 12. c. 29, 9. Jos. 8, 22. Jer. 5, 21. c. 27, 14.

וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ נֹחַ לְאָמַר Gen. 5, 29.

||| dicendo | Noah | nomen ejus Et vocavit

Conf. parall. regularia, Gen. 17, 13. c. 30, 24. c. 37, 15. c. 41, 16. Deut. 6, 20. Jos. 4, 6. Jud. 7, 3. cap. 8, 15. Ruth. 2, 14. c. 4, 17. 1. Sam. 14, 24. c. 18, 22. cap. 23, 2. c. 25, 14. cap. 28, 18. cap. 19, 5. cap. 30, 8. 2. Sam. 2, 1. c. 4, 10. c. 13, 28. cap. 14, 32. c. 17, 6. 1. Reg. 1, 6. 1. Chron. 14, 10. c. 22, 8. Neb. 6, 3. Jos. 36, 18. Eccl. 20, 5. c. 33, 21. Hag. 2, 12.

וַיִּדְבֹּר אֶל־אֶפְרַיִם בְּהִיטוֹ עִם־הָאָזָן לְאָמַר Gen. 23, 12.

||| dicendo | populi terræ in auribus | ad Ephronem Et dixit

Conf. parall. regularia, Gen. 18, 13. cap. 24, 7. Num. 16, 5. cap. 32, 31. Jud. 7, 3. 1. Sam. 1, 4. 9. 2. Sam. 21, 12. 1. Reg. 2, 29. 2. Reg. 10, 6. 1. Chron. 30, 18. Nebem. 1, 8. Jer. 30, 2. cap. 38, 1. Hagg. 1, 2.

וַיְדַבֵּר אֶל־עֵשָׂו אֶחָיו לְאָמַר Gen. 27, 6.

||| dicendo | fratrem tuum ad Elavum | Loquentem

Conf. parall. regularia, Gen. 15, 4. c. 34, 20. c. 38, 21. 25. c. 42, 29. c. 44, 1. c. 48, 10. bis. Lev. 4, 2. c. 11, 2. Deut. 17, 19. Jos. 4, 21. c. 6, 9. cap. 20, 2. Jud. 8, 9. cap. 15, 18. 2. Sam. 6, 12. c. 19, 12. 1. Reg. 2, 1. Sic cum Legatis subdivisus, Gen. 43, 2. Exod. 7, 9. Num. 9, 1. Deut. 15, 9. 1. Sam. 13, 3. cap. 14, 28. cap. 18, 24. 2. Reg. 19, 36. cap. 37, 10. 1. Chron. 25, 17. Zach. 1, 4.

In totius igitur Versus intersectione, nulla habetur ratio לְאָמַר; sed dividitur is tunc quoque sec. commune nexus dictamen, de quo Reg. 3; ut

* Jer. 39, 15.

* וְאֶל־יִרְמְיָהוּ הָיָה דְּבַר־יְהוָה בְּהֵיכָל עֶצֶר בַּחֲצֵר הַפְּסָרָה לְאֶחָד
 ||| licendo ||| custodix in atrio ||| clausus cum esset ||| verbū Domini factū est ||| Et ad Jeremiam

Conf. parall. 2. Chron. 11, 3. cap. 32, 11. Jer. 28, 12. c. 32, 16. cap. 21, 1.
 cap. 33, 1. cap. 36, 27. cap. 44, 1. 25.

CAPUT V.

De

Anomaliis Accentuationis Metricæ, certa lege obtingentibus, in libb. מִנְחָה, i.e. Psalmis, Proverbiis, & Jobo.

REGULA IX.

De

Anomalia subdistinctivorum quorundam pro servis ponendorum, in ditione 2 tantum vocum: sub Dominio

—, 5, —, —

In ditione 2 tantum vocum conjungendarum per servum, (sec. Reg. 1, 2.)

Memb. 1. Dominus — SILLUK, (cui talis dictio tribuitur, quoties tertiam ditionis vocem occupavit Athnach, per sup. Reg. 4, Memb. 11, p. 92, seq.) non laborans vocis suæ quantitate, (i.e. si habeat ante sonum syllabas plures unâ,) semper pro prævio ordinario alias servò, adhibet subdistinctivum suum Archiducem — Rbhiam Gereſchatum (qui licet tam perfectè tunc, ut aliàs, non distinguat, sensu tamen — ἐμπαίσιον τέλει paulum quasi moratur precipitem aliàs nexum istius vocis cum maximò Dominò distinctivò; ut

Pf.

* Pf. 27, 5.		* Pf. 38, 23.	
יִרְמְמֵנִי	* בְּצוֹר	הַשּׁוֹעֵרִי	לְעֹזְרִי
exaltabit me	In petra	salus mea	Domine ad auxil. meum
			Fellina

De quantitate vocis יִרְמְמֵנִי *cf. sup. Pracogn. Element. Annot. 4.*
 Conf. parallela *Job.* 23, 3. *c.* 25, 5. *c.* 36, 19. *Psal.* 2, 2. 4. *Eccl.* 25, 21. *Eccl.* 38, 6.
Eccl. 72, 15. *Pf.* 101, 6. *Eccl.* 106, 46. *Eccl.* 116, 9. *Eccl.* 119, 6. *Pf.* 121, 4. *Eccl.* 122, 6.
Eccl. 130, 4. *Eccl.* 137, 2. *Eccl.* 145, 10. *Prov.* 3, 9. *c.* 8, 17.

Alioquin si laborat syllabarum quantitate vox Sillukkata, perpetuo in tali ditione præmittit servum — (*habes enim aliàs & alios servos, ceu patet in Tab. II;*) ut

* Pf. 119, 75.		* Pf. 113, 6.	
יְעֹזְרוּנִי	* וְשִׁפְטֵיךָ	לְרֹאשִׁי	בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ
custodiant me	Et judicia tua	& in terra in-cælo	ad videndum Humilians te

Conf. parallela, *Job.* 21, 32. *c.* 22, 11. *c.* 34, 9. 21. *Pf.* 116, 1. 9. *Pf.* 119, 2. 3. 9. 14. 21. 26. 29. 30. 35. 37. 40. 76. 81. 108. 113. 123. 124. 127. 133. 150. 151. 156. 163. 166. 167. 169. 175. *Pf.* 120, 7.

Si vero tunc, (quod liberum est,) vox illa servò — *Merca* afficienda, assumat pro *Metheg* primariò servum suum, (*per Reg. 14; Memb. II,*) habetur ea tunc pro duabus vocibus, & sic accentuatur, quasi Silluki ditio sit trium vocum, idque sec. *Reg. 10, Memb. II. lit. β;* ut

וְרַעְתָּ בְּתַעֲצוֹת שְׁלֵי־שֵׁם <i>Prov.</i> 2, 20.		
& scientia	in consiliis	Tertiata (perfecta)

Conf. parall. *Pf.* 119, 142. *Prov.* 3, 17. *Eccl.* 18. ubi in duobus continuis versibus utriusque modi sunt exempla. Conf. plur. inf. *Reg. 14.*

Memb. II. Dominus, — *MERCA* *MAHPACHATUS*, in tali Ditione, (quancunque habens vocis quantitatem.) semper

semper pro servo prævio, adhibet subdistinctivum suum majorem — Rbhiam (non quidem tunc plenè distinguentem, attamen emphaticum, *ut super. Memb. 1;*) ut

נְתִיבֹתַי בְּתִכְסֹרֹתַי *Pf. 27, 14.* נְתִיבֹתַי בְּתִכְסֹרֹתַי *Job. 30, 13.*

Domium Expecta semitam meam Destruerunt

Conf. parall. *Job. 36, 11. Pf. 18, 49. Pf. 144, 14. Prov. 10, 1, c. 1, 13. &c.*

Huc referri quoque possunt 4 illa loca, in quibus Dominus Merca Mahpachatus habens in tertia ditionis suæ voce subdistinctivum Minorem — Sarkam, pro intermediò ordinariè (in secunda voce) servò — *Jerach*, adhibet — Rbhiam, emphaticum potius quam plenè distinguentem; sc. *Pf. 22, 15. Pf. 39, 13. Prov. 23, 35. c. 30, 9. Semel reperitur immodiate idem Rbhia, tam in tertia (distinguens pro Sarka) quam in secunda conjungens pro Jerach.* sc. *Pf. 133, 2.*

Memb. III. Dominus — ATHNACH, in tali ditione, itidem pro præmittendo ordinariè alias servò, adhibet Subdistinctivum suum minorem — *Tiphcham* anteriorem, (*emphaticum potius quàm plenè tunc distinguentem,*) seqq. conditionibus;

(1) Si vox Athnachata, ante tonum habeat syllabas plures duabus, cum duobus Makkaphajim; ut *Psal. 73, 17.* אֶל־מִקְדָּשֶׁיךָ אֶל־מִכְנֹסֶיךָ *usque dum venirem ad sanctuaria DEI.* Conf. parallela, *Job. 34, 21. cap. 35, 3. 6. 7. cap. 37, 16. cap. 38, 16. Prov. 4, 15. cap. 31, 2. cap. 38, 17.* (2) Si alterutra saltem vox, (sive Athnachata, sive prævia servò notanda,) vel utraque, ante tonum habeat syllabas plures duabus, & insuper Metheg primarium tertiæ ante tonum vocali additum; ut *Psal. 49, 2.* שְׁמַעוּ־אֲזָרוֹתֵיכֶם כָּל־הָעַמִּים *audite hoc omnes populi,* *Pf. 47, 2.* כָּל־הָעַמִּים הִקְעוּ־כַף *Omnes populi plaudite palmâ.* Conf. parall. *Job. 13, 12. c. 40, 29. Pf. 2, 3. Pf. 68, 30. Pf. 106, 34. Pf. 150, 2.* (3) Aliàs rarius, duabus ad minimum syllabis ante tonum Athnachi existentibus; ut *Job. 7, 12. c. 28, 9. c. 33, 29. c. 37, 10. c. 39, 20. Pf. 148, 11. Prov. 16, 24. c. 21, 11. Id imitatur pro Athnach veniens Rbhia Gereſchatus,* *Pf. 119, v. 36.*

Memb.

Memb. IV. Dominus — RBHIA in tali ditione, pariter pro servò præviò adhibet subdistinctivum suum minorem, — פִּלִּיק *Mahpachatum*, seqq. conditionibus: (1) plerumque, si vox Rbhiata ante tonum habeat duas syllabas; ut *Psal.* 28, 9. אֶת־עַמִּי הוֹשִׁיעָה *serva populum tuum*. Conf. parall. *Job.* 24, 18. *cap.* 28, 28. *cap.* 33, 27. *cap.* 37, 4. *Psal.* 6, 7. *Pf.* 39, 7. *Psal.* 42, 11. *Psal.* 48, 12. *Psal.* 72, 4. *Psal.* 116, 3. Excidente tamen rariùs Plik, imprimis in monosyllabis, ut *Psal.* 68, 36. *Psal.* 118, 12. *Prov.* 25, 21. (2) Perpetuò, si prævia ante Rbhiam vox servò notanda, ante tonum, habeat duas syllabas, assumente tunc Plik — קַדְמָם *pro Mahpacho*; ut *Psal.* 2, 2. מַלְכֵּנוּ יִתְעַבְּבוּ סִלְכֵּנוּ *consistunt Reges terra*. Conf. parall. *Job.* 5, 30. *c.* 14, 1. *Psal.* 5, 11. *Psal.* 11, 1. *Psal.* 15, 3. *Psal.* 36, 7. *Pf.* 38, 12. *Psal.* 53, 8. *Pf.* 87, 3. *Pf.* 91, 15. *Pf.* 137, 1. *Prov.* 6, 14. *c.* 19, 7. Conf. de alià ratione — pro —, inf. *Reg. IX, Memb. V.*

NB. Cùm variantium suà conditione servorum Rbhia, (de quibus *Tab. II, Classe II, sine, quam confer,*) exempla expressiora, non commodiorem alibi sortiantur locum, visum est hic eadem afferre; ut *Psal.* 130, 7. יְיָ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵינוּ *præstolare Israel* | Dominum |||. *Psal.* 57, 9. עֲרַח כְּבוֹדִי *expergiscere gloria mea*. *Psal.* 89, 9. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ צְבָאוֹת *Deus exercituum* |||. *Psal.* 104, 5. 15, *vinum latificat cor hominis*. Sic *Psal.* 2, 11. *Pf.* 28, 27. *& passim.*

Memb. V. Dominus — SARKA, in tali ditione, item pro præviò servò suò, adhibet subdistinctivum suum minorem —, emphaticum potiùs quàm perfectè distinguentem, seqq. in locis, *Psal.* 37, 7. לַיהוָה *file Domino*. Sic *Job.* 24, 13. *cap.* 34, 20. *Pf.* 12, 2. *Pf.* 68, 5. *&* *Pf.* 102, 27. *Pf.* 118, 27. *Psal.* 142, 7. *Proverb.* 24, 24. In duobus hic reperitur — pro —, *Psal.* 42, 6. *&* 39, 13.

Quæ jam sequitur
REGULA X.

In tria Membra divisa, consulatur in peculiari
TABULA, duobus patentibus scilicet hic
compingendâ.

REGULA XI.

De

*Anomalia Subdistinctivorum Majorum pro minoribus aut pro
his Ministrorum, certâ lege ponendorum sub Dominis*
— — — — — (eodem tamen interpunctionis
sensu & valore, ac si regularis Accen-
tuatia obtineret:)

Memb. I. Dominus, — MERCA MAHPACHATUS,
in quavis ditione, & quavis vocis suæ quantitate, (α) pro
requisitò in secunda (rarissimè tertiâ) ditionis voce, Sub-
distinctivò minore — Sarkâ, adhibet subdistinctivum
minorem — RBHIAM, cum præviò tunc servo hujus
Rbhix, tantum —, cum aliâs alii quoque ejus queant esse servi,
de quò v. Tab. II, (Et præced. p. 177,) ut.

על־המים	קול יהוה	פ. 29, 2.	לִמְעוֹ	יְפֹלֶס נְטִיב	פ. 78, 50.
est super aquis	Jhovæ Vox		iræ suæ	semitam Æquabit	

Conf. parallela Job. 8, 6. c. 10, 1. 20. cap. 14, 12. 14. cap. 30, 15. c. 33, 9.
c. 36, 7. P. 44, 4. Et 31, 8. Et 50, 3. Psal. 77, 7. Et 86, 17. 23. Et 88, 9. Et 92,
12. Et 97, 10. Psal. 103, 20. Et 104, 1. 3. Et 106, 43. Et 109, 18. P. 130, 7. Et 140,
11. Et 145, 31.

Sicubi idem Rbhix positus in tertiâ voce rariùs contingat, intermedius tunc Mer-
ca Mahpachati servus est — Merca, non — aliâs ei proprius; ut P. 35, 10. Et 42, 5. Speci-
atim pro illo quoque intermedio servò —, reperitur — Rbhia, scil. P. 133, 9. 2.

Sic

111

REGULA X. De li ha¹enus laboravit difficultate.
Fundamen secundū ante Dominum Eore) *ssendus*, agrē compareat; ad-ōque pro eo *substi-*
tuendus *st* supponitur etiam *falla* jura Merca Mahpachiti, (vel & Aihnachi,) *ordina-*
 Reg. 4. Memb. II, ut adeo *spitus* Silluk Specialis ditio *reflet* administranda.)
 MEMB. I. In Ditio *fore*; (qua proportio jam *prafini* acrit per Reg. 3:)
 p. II, B. 2.)

Sic cum præcedente denuò minore Subdistinctivo, qui est regularis Pflk, *Tab. II, Classe III*; ut

* Pf. 87, 4.

¹ Pf 9, 12.

* שְׂמֹכֶה יִתְּנָה מִלֶּחֶם		* אֶזְכְּרוּ רַחֵם וּבָכֵל לְיֹדְעֵי	
cognoscentibus me	& Babel & Egyptū memorabo	iis	reverentiam Domine Pone

Conf. parall. Ps. 25, 7. Ps. 40, 17. Ps. 108, 8. Psal. 135, 6. Psal. 138, 7.
Prov. 23, 5. cap. 30, 1.

Sed si (β) major (isto Rbhia) distinctio antea
requiratur, minor jam eo — SARKA adhibendus, superat
sic valore distinctivo ipsum Rbhiam, (minor subdistinctivus aliis
majorem;) ut

Ps. 27.9. אֶל-תִּסְתָּר פָּנַי מִסִּי אֶל-תֵּת כָּחַ עֲקֶרְךָ
|| servum tuum || intra neavertas || à me || faciem tuam || Ne abscondas

Conf. parall. *Job.* 30, 1. *Pf.* 13, 6. *Psal.* 23, 4. *Psal.* 28, 7. *Psal.* 40, 15. *Prov.* 30, 13. *Pf.* 51, 6. *Pf.* 132, 12. *Pf.* 144, 13. *Prov.* 30, 13. Et præcedente iterum majori Rbhia ante illum Sarkam, *Pf.* 42, 5. *ubi simul primus Rbhia est in voce tertia à Domino, de quo supra.*

Attamen si forte is *Sarka*, (virtute jam major Rbhia,) quin-
tam sic vocem occupaturus, non habeat ante se subdistinctionem
denuò minorem, pro istò jam redit Rbhia, repetendus adeò, (quo-
rum igitur duorum remotior à Domino major est;) ut

וְיָדַעְתָּ	כִּי	רוּחִי	וְיָדַעְתָּ	עַתָּה	<i>Ps. 20, 7.</i>
cognovi	quod	servet	Jehovah	unum suum	

(De transpositione termini distinctivi in voc. הַתֵּיבָה וְהַתֵּיבָה, v. inf. Reg. 13.)
Conf. parall. Pf. 52, 9. & 127, 5. & 139, 14. Conf. similem repetitio: em Rbbia,
sub Atbnacho, seq. Memb. II. De Rbbia sub hoc Domino, pro servo v. ponendō,
v. sub Reg. 9. Memb. II.

Memb. II. Dominus — ATHNACH (α) laborans vocis suae quantitate, (*V. sup. p. 25,*) in quavis ditione, pro requisito in secunda (non tertiâ) ditionis voce, subdistinctivo minore — *Tiphchâ anteriori*; adhibet vicarium Ministrum — MUNACH, cum prævio seruo itidem — MUNACH; ut

ישחך	בְּשֵׁכִים	פ. 2, 4.	יְהוָה	עַל-כָּל-גִּזְיִים	פ. 11, 4.
ridet	in coelis	Sedens	Dominus	super omnes gantes	Excelsus

Conf. parall. *Job.* 8, 7. c. 12, 17. 18. c. 15, 5. 6. c. 16, 2. c. 18, 12. c. 24, 11. c. 26, 7. c. 31, 24. c. 34, 18. c. 38, 28. *Psal.* 2, 11. c. 18, 37. c. 22, 5. 23. c. 35, 8. *Pf.* 40, 14. c. 55, 3. c. 67, 4. c. 78, 65. *Pf.* 105, 32. c. 108, 3. 6. c. 109, 9. c. 114, 8. c. 147, 8. *Prov.* 2, 15. c. 4, 13. c. 5, 8. c. 7, 11. c. 9, 17. c. 11, 23. c. 12, 28. c. 16, 31. *cap.* 19, 21. *cap.* 20, 29. *cap.* 24, 13. c. 27, 2. c. 28, 1. c. 29, 21. c. 30, 31. c. 31, 12. c. c. c.

Sic in aliis quibusvis ditionibus; ut (*precedente Subdistinctivò majore*;)

סֶכֶף	רַחֲמֶיךָ	לֹא-תִסְלֵא	יְהוָה	אַתָּה	פ. 40, 12.
à me	miserationes tuas	necehibeas	Domine	Tu	

Conf. parall. *Job.* 4, 7. c. 12, 3. c. 16, 9. c. 19, 12. 27. c. 20, 23. c. 24, 12. *Pf.* 2, 12. c. 15, 3. c. 18, 21. c. 19, 14. c. 22, 24. *Psal.* 39, 3. c. 48, 8. c. 49, 8. c. 55, 16. *Pf.* 62, 9. c. 68, 17. c. 77, 17. 19. c. 78, 49. *Psal.* 80, 2. c. 83, 18. c. 91, 15. c. 93, 3. *Pf.* 111, 9. c. 112, 10. c. 116, 3. c. 139, 8. *Pf.* 143, 3. c. 146, 9. c. 147, 8. c. 148, 12. *Prov.* 1, 15. c. 9, 7. c. 24, 27.

כַּסּוּף	הֵינָהּ	הֵינָהּ	רָשִׁית	וַתִּחַבְּשֵׁנִי	עֲשִׂיתָ	פ. 50, 21.
sicuti tu	esse me	effendo	cogitasti	& tacui	fecisti	illa

Item (*precedente subdistinctivò denuo minore.*)

כְּבֹד יְהוָה לְעוֹלָם Pf. 104, 31.

||| in aeternum ||| Domini gloria ||| Sit

Ubi vicarius minister — pariter ac ipse — sic praeimitit Subdistingtivum minorem Psik Mab-

pachatum, sec. Tab. II, Class. III. Conf. parall. Job. 12, 8. Pf. 31, 15. Pf. 73, 8. Psal. 113, 2. Pf. 136, 4. 15.

Quod verò simul in tertia etiam voce, — Munach (hactenus servus,) possit esse Subdistingtivus Legatus pro Psik, sub — Munacho vicario pro Tiphchâ, mox constabit seq. Memb. III; ut

יְהוָה לִי כֶּדְרִי וְיִשָּׁב Pf. 18, 25.

||| sec. iussit, meam ||| mihi ||| Dominus Et retribuit

Conf. parall. Job. 15, 23. Pf. 9, 10. & 48, 2. & 88, 16. & 96, 4. & 109, 10. 30. & 145, 3.

(Item quod pro eodem Psik, vel — in voce tertiâ, possit certa lege esse —, sub dominio illius vicarii —, in secunda voce, constabit seq. Memb. IV. ubi vide.)

(B) Quoties Domini Athnachi subdistingtivus minor, incidens in secundam ab Athnacho vocem, iterum in secunda ante se voce requirit subdistingtionem minorem; si illa secunda cum hac secundâ, pari gaudeat syllabarum vel vocalium quantitate, vel etiam ante hanc subdistingtivus denuo minor obtingat; (1) proximus ille autem Athnachum (in secunda ab eo voce) subdistingtivus est (non — Munach, ut antea lit. a, sed) — Mabpach, scil. componendus cum conservo Sarka, (de quo sup. p. 20,) aliàs (dum nempe compositionem illam non ferat syllabarum ratio,) — Munach superior. (2) Præcedens minor subdistingtivus in iterum secundâ (ab isto — vel —) voce, est — Psik Schalschelethatus, (sub aliis enim conditionibus, pro isto esse Psik Kadmatum, vel — vel & —, constabit seq. Memb. III, & IV,) cum servo — Mabpach. (3) Denuo minor præcedens subdistingtivus, (ante istum Schalscheleth) est — Psik Kadmatum; ut

* Pf. 72, 3.

* Prov. 6. 27.

* יִשְׂאֵן הָרִים שָׁלוֹם לְעָם

||| populo ||| pacem ||| montes Tollent

* יִשְׂאֵן אֵשׁ בְּחִיטּוֹ יִחַתְתָּהּ

||| in sinu suo ||| ignem quis Ancipiet

כִּי לֹנֶת הָן הֵם לְרֹאשֶׁךְ Ps. 1, 9.

	capiti tuo		illa		gratiz decus		Nam sunt
--	------------	--	------	--	--------------	--	----------

Sic Ps. 65, 2. Idque imitantur seqq. tria, ante Rbhiam Gereſchatum, ceu abſentis Athnachi vicarium (sec. sup. p. 94, 95;) licet impari in vocibus ſecundâ & tertiâ ſyllabarum quantitate; ut

Ps. 63, 15.

Ps. 34, 8.

* חָתָה מִלֶּאֱלֹהֵי יְהוָה סִבִּיב לִירְאָיו * בְּרֹאשׁ שִׁבּוֹ מַלְכִּים בָּהּ																	
	in cā		Reges		omnipotēs		Dū diffu-		timentes eū		circū		Angelō		Domini		Caſtrameta-
							dit										tur

פְּסַלְמֵי אֱלֹהֵי יְהוָה | שִׁבְחוּ אֶת עֲוֹלָתְךָ Ps. 137, 9.

	parvulos tuos		& allidit		qui apprehendit		Beatus
--	---------------	--	-----------	--	-----------------	--	--------

In hoc ultimò, Pfik prius eſt euphonicum, non diſtinguens. Utrumque verò prædicatum contradiſtinguitur communi objecto illius apprehenſionis & al- liſionis, conf. sup. p. 76. med. Unicum id imitatur ante — vicarium pro illò Rbhia Gereſchato vicariò Athnachi abſentis, per sup. Reg. 10. Memb. III. lit. β; ſcil.

פְּסַלְמֵי אֱלֹהֵי יְהוָה | שִׁבְחוּ אֶת עֲוֹלָתְךָ Ps. 3, 3.

ſequitur vox

בְּרָחָה

	in Deo		ci		ſalus		Non eſt
--	--------	--	----	--	-------	--	---------

(γ) Dominus — *Ashmach*, pro requiſitò in tertia ditionis voce, ſubdiſtinctivò minore — *Tipchbâ anteriori*, adhibet Subdiſtin- ctivum majorem — *Rbhiam*, intermediò ſervò — (qui aliàs foret —), ſeqq. conditionibus; (1) Si Athnach ante tonum habeat ſyl- labas plures duabus; ut

רְשָׁעִים יִתְהַלְכִּין כְּסִיב Ps. 12, 9. Conf. parall. Ps. 28, 9. & 35, 6. &

	obambulant improbi		circumquaque		38, 10. & 35, 11. & 59, 6. Psal. 67, 2. &
					97, 9. Psal. 101, 8. & 119, 119. & 143, 3.

Prov. 5, 22. c. 7, 12. c. 18, 19. c. 20, 8. c. 25, 23. & cum præcedente ſubdiſtinctivò de- nuò minori Job. 13, 27. c. 24, 21. Ps. 80, 3. & 146, 6. (2) Si Athnach, in ditione plurium vocum quàm quatuor, habeat ante ſe Metheg primarium; ut

Psal.

וְאֵלֶיךָ מִלְכִּי שְׁנֵעַ לְקוֹל חֲשָׁבָה Ps. 5, 3. Conf. parall. Psal. 5, 9. Ps. 23, 5. Ps. 40, 6.

||| & Deus mi Rex mi ||| clamoris mei voci ||| Attende Psal. 51, 16. Psal. 71, 15. Ps. 86, 11. Ps. 91, 7. Psal.

97, 7. Ps. 141, 4. Psal. 143, 5. (3) Si pari ditione, prævia vox (ante Achnachum non laborantem) servo notanda, non labore; (conf. sup. p. 25;) ut

סִבְיֹתָיו סִבְיֹתָיו סִבְיֹתָיו יִשֶׁת חֲשָׁה Ps. 18, 12.

||| tugurium ejus circuitus ejus sunt ||| latibulum suum ||| tenebras Ponit

Conf. parall. Ps. 19, 7. Ps. 65, 14. Ps. 68, 31. Ps. 82, 5. Ps. 85, 9. Psal. 94, 23. Ps. 118, 15. Ps. 138, 2. Ps. 143, 1. (4) Aliàs rarissimè, scil. Job. 21, 28. Ps. 39, 7. Ps. 41, 11. Ps. 42, 11. Ps. 44, 2. Psal. 69, 14. Proverb. 10, 26. cap. 26, 1.

Nota. Imitari id in 5 locis Rbhiam, ut & Tiphcham tribus in locis, in ditione licet semel tantum dilinguenda, V. seq. Memb. IV. fin.

Memb. III. Dominus Tiphcha, (sive ipse sit expressus, sive vicarius pro eò — Munach, sec. preced. Memb. II, a,) in quavis vocis suæ quantitate, pro requisito ordinariè in secunda (non tertià) ditionis voce, Subdistingtivo minore — Psik KADMATO, adhibet Legatum — MUNACH, prævio servo —, (quem componi posse cum conservo Sarka, constat è sup. p. 20;) ut (ubi ipse — est expressus,)

וְיִבְּטֹוּ וְיִבְּטֹוּ וְיִבְּטֹוּ Ps. 6, 11. Conf. parall. Job. 7, 5. c. 19, 15. c. 32,

||| valdè ||| & perterresant Pudefiant 6. c. 37, 5. Ps. 55, 18. 19. c. 60, 6. c. 66, 15. Ps. 79, 12. c. 109, 5. c. 112, 4. Prov. 16, 25. c. 19, 24.

Pariter (ubi vicarius — est pro Tiphcha) ut

sequitur מִשְׁנֵב וְיִהְיֶה וְיִהְיֶה Ps. 9, 10. Conf. parall. Job. 15, 23.

||| praesidium ||| Dominus Eterit Ps. 18, 25. c. 48, 2. c. 80, 20. c. 88, 10. Ps. 96, 4. c. 109, 10. 30. c.

30. & 119, 43. 55. 69. 110. 169. Pf. 145, 3. Quod si non possit componi ille — cum conseruo Sarka, aliquando pro eo est —, ut Pf. 4, 3. & Psal. 32, 2. ubi is subdistinguens prævium habet servum —. De Schalscheleth in tertiâ tali ante Athnachum voce, v. *superius*, Memb. II, β.

Memb. IV. Domini, — RBHIA, — SARKA, — TIPHCHA (& hic ultimus, sive expressè positus ipse, sive pro eo — Munach vicarius, sec. præcedens Memb. III;)

(α) In ditione mediata, (i. e. biâ interstinguendâ, primò seu proximè subdistingtivo minore, secundò seu remotius à Dominò denuò minore;) (1) in prima illa subdistingtione minore, (sive ea in secunda sive tertia ditionis voce obtingat,) pro requisito ordinariè Subdistingtivo minore¹ — PSIK KADMATO, adhibent Subdistingtivum majorem — PASERUM; utpote qui jam ponendum (2) in secundâ (seu remotiore) Subdistingtione denuò minore, habet quem usurpet Subdistingtivum minorem¹ — Psik Kadmatum, cùm contrâ ipse Psik careat omni Subdistingtivo, ceu patet in Tab. II;) ut

In ditione Rbhia, נִיָּאִים אֶפְרַיִם סֵפֶר Pf. 140, 6.

	mihi		rete		superbi		Abfconderunt
--	------	--	------	--	---------	--	--------------

Conf. parall. Prov. 24, 70. Job. 16, 4. Pf. 7, 6. Pf. 11, 2. Pf. 40, 13. Pf. 65, 10. Pf. 106, 38. Pf. 138, 2. Pf. 141, 5. Quod imitatur in seq. 6. locis Rbhia, licet in ditione semel tantùm distinguendâ, ubi igitur non opus fuisset illò — pro —, scil. Job. 10, 15. Psal. 45, 3. Psal. 79, 2. Pf. 99, 5-9. Pf. 106, 23.

Sic in ditione Sarka & Tiphcha, יִפְתָּח פִּתְּחָנוּ יְהוָה פִּתְּחָנוּ Pf. 126, 2.

	os nostrum		rifu		implebitur		Tunc
--	------------	--	------	--	------------	--	------

Ps. 5, 12. וְיִשְׁכְּחוּ | כָּל-רֹדְסֵי | לְעֵלְמָם יִרְנֻ |

||| cantent in aeternum ||| inte omnes confidentes ||| Et latentur

Ps. 19, 15. וְיִהְיֶה | לְרָצוֹן | אִמְרֵי-פִי | וְהִגִּינוּ | לִבִּי |

sequitur *Ps. 19, 15.* ||| cordis mei & meditatio ||| verba oris mei ||| in beneplacitum Sine

Conf. parall. *Ps. 28, 5. Prov. 27, 21.* idque imitatur Tiphcha, citra necessitatem (ut sup. Rbhia,) in seq. 3. locis, *Job. 3, 5. Ps. 68, 5. Psal. 109, 16.*

(β) In ditione immediata, i. e. bis interstinguenda, nempe primò Subdistinctiōne minore, secundo seu remotius subdistinctiōne majore,) interdum repetunt in subdistinctiōne majori, pro אֶפְסֵרוּ positum semel in distinctiōne minori אֶפְסֵר *Psik Kadmatum*, vel non datò præviò servò, אֶפְסֵר *Mabpachatum*; ut

* *Ps. 68, 7.*

* *Ps. 44, 3.*

אֶתְּחָה | יָדְךָ | גּוֹיִם | הוֹרֵשֶׁת | * אֶתְּחָסוּ | סוֹשִׁיב | יְחִידִים | בֵּיתָה |

||| in domo ||| unicos habitare faciens ||| Deus ||| expulisti gentes ||| manu tua ||| Tu

Ps. 40, 6. עָשִׂיתָ | רַבּוֹת | אֶתְּחָה | יְהוָה | אֱלֹהֵי

||| Deus mi Domine ||| Tu ||| fecisti Magna

Conf. parall. *Job. 24, 15. Ps. 127, 1. Ps. 42, 5. Ps. 90, 17.*

Memb. V. Dominorum, Rbhia, Sarka, Tiphcha, Subdistinctivus minor אֶפְסֵר *Psik Kadmatum* ponitur pro אֶפְסֵר *Mabpachato*, (quamvis nullò præviò servò, conf. *Tab. II, 5 sup. p. 128, 129*;) seqq. conditionibus; (1.) si is ante tonum habeat syllabas plures duabus; ut *Psal. 76, 6.* אֶשְׁחַדְלֹו | אֶבְיִרֵי | *spoliati sunt | fortes corde* |||. (*De quantitat. vocis Psikata, conf. sup. p. 25.*) Sic *Psal. 76, 8. Prov. 6, 22.* (2.) Si habeat ante se Metheg

A a

prima

primarium, in tertia ante totum syllabâ longâ; ut *Psal.* 81, 11. יהוה יהוה אלהינו Ego sum | Dominus Deus tuus |||. *Job.* 15, 28. *Pf.* 9, 7. *Pf.* 93, 5. *Pf.* 101, 3. *Pf.* 113, 9. (3) Seqq. in locis, sine evidentiori ratione, *Job.* 11, 6. *Psal.* 32, 5. *Pf.* 60, 3. *Pf.* 64, 6. *Pf.* 78, 49. *Psal.* 93, 4. *Pf.* 91, 4. *Pf.* 138, 2. *Prov.* 25, 12. *cap.* 30, 15. Conf. de ¹ pro ¹ p. 181. in med. & fine.

NB. Idem quandoque fit sub Domino — *Paser*, at intermediotunc servo — pro —; ut *Pf.* 13, 3. עֲרֹמָה אֲשִׁית עֲצוֹת usque quo | ponam consilia |||? (deficiente *Psik*, ut aliàs sapius.) Conf. parall. *Pf.* 5, 13. *Pf.* 27, 6. *Pf.* 31, 12. *Pf.* 68, 31. *Pf.* 106, 38. *Prov.* 27, 10. Conf. etiam *Reg.* IX, *Membr.* IV. & V. fine, ubi aliâ adhuc ratione obtingit ¹ pro ¹, pag. 181.

REGULA XII.

Membr. I. De Titulis seu Inscriptionibus Psalmorum.

Inscriptio seu Titulus Psalmi, (1) unica voce constans, (quales tantùm dantur לְדָוִד, הַלְלוּ־יְהוָה, & bis לְשִׁשְׁמֹנֶה,) non contradistinguitur reliquo argumento istius Versus cui præfigitur, sed tantùm accipit, (ut aliàs vox singula distinguenda intra Propositionem,) communiter Subdistinctivum minorem ¹ — *Psik Kadmatum*; ut

* *Pf.* 35, 1. *Pf.* 113, 1.

אֶת־יְרִיבֵי	* דָּוִד * רִיבָה יְהוָה	הַלְלוּ עֲבָדֵי יְהוָה	* הַלְלוּ־יְהוָה *
cum litigator, meis	Domine contende	Domini servi	laudate
	Davi- dis		Hallelujah

Conf. parall. *Pf.* 26, 27, 37, 103, 106, 111, 112, 135, 138, 147, 148, 149, 150. Et semel cum *Psik* רִשְׁדָּם *Pf.* 72.

At pro illo Comite minore ¹ — ponitur Comes major — *PASER*; si vel (α) jam antè proximè fuerit requisitus ¹ — in

in subdistinctione minore: vel si (ס) Athnach occupare deberet titulum, modò pluribus unà vocibus constitisset, (de quo *max seq. n. 2;*) ut

אָמַרְתָּ יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד Pf. 28, 1. (Ubi tamen reperitur etiam repetitus ¹ pro ² , Pf. 144, 1.) Sic Pf. 98, 1.			
clamo	Domine	ad te	Davidis

אֶשָּׂא נַפְשִׁי יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד Pf. 25, 1. Sic Pf. 30, 1. <i>Nam si na praecederet vox, talis foret Accentuatio</i> מִסֵּר דָּוִד Semel occurrit			
tollo	animam meam	Domine ad te	Davidis

יהוה cum Psalero. Tria reperiuntur alibi, (*citra in script. Psalmi*, Psalero pro Athnach habentia in ditione unius vocis, sc. Pf. 18, 2. Pf. 58, 2. Prov. 1, 10.

(2.) Si verò pluribus una vocibus constiterit titulus seu inscriptio Psalmi, contradistinguitur is, (ceu absolutissimus intra illum versum sensus,) reliquo ejus argumento; adeoque accipit (ad praescriptum *Reg. 4, Memb. II, B,*) vel ² vel ¹ vel ² aut hujus vicarium *Munach*, de quo *Reg. 10. Memb. III:*) aut si ipsum Versum confecerit, in se dividitur sec. commune nexus dictamen: ut

לְמַנְצַח דָּוִד מִזְמֹר מִסֵּר לְבְנֵי קֹרַח Pf. 66, 1. Pf. 38, 1.			
filijs Korah	cantus Canticum	canticum Davidis	Eviſtori
לְהַזְכִּיר: לְדָוִד מִזְמֹר לְהַזְכִּיר: לְמַנְצַח דָּוִד Pf. 70, 1. Pf. 38, 1.			
ad memorandum	Eviſtori	Davidis	ad memorandum
Davidis		Davidis Psalmus	

דָּוִד idem hic est, quod *Davidi in scriptum*. Conf. parall. *Psal. 11, 14; 15. 16. 17. 23. 24. 29. 32. 50. 73. 74. 78. 79. 82. 86. 88. 90. 100. 101. 109. 110. 120. 121. 123. 125. 126. 128. 129. 132. 134. 138. 141. 143. 60.* sunt Psalmi, quorum titulus primum simul absolutum; 24. autem Psalmi carent inscriptione,

Memb. II. De voce סִלָּה plane!

Quoties Dominus ² SILLUK sortitur vocem סִלָּה, si

(α) tertia tunc (ab eo) vox requisierit, (per sup. Reg. 1, 2,) distinctionem, secunda conjungitur cum voce סֵלָה per accentum servum (Silluko convenientem, de quo Tab. II; ut

פִּסְפִּסָּה בְּפֶעַל כְּפִי נִקְשָׁה רִשָּׁע הַיִּינוֹן סֵלָה: Ps. 9, 17.

||| Sela! meditatio ||| impius constrictus est | manuum suarum Opere

Conf. parall. Ps. 4, 5. Ps. 32, 7. & cum — in voce tertia Psal. 21, 3. Ps. 39, 6. Ps. 48, 9. Ps. 82, 3. Ps. 88, 11. Ps. 89, 38. & 49. Ps. 140, 9.

Si tamen secunda vox absolutioris sensus sit, quàm tertia distincta, illa quoque simul distincta est, & quidem majori distinctivo quàm tertia; ut

* Ps. 35, 5.

* Ps. 24, 6.

* מִבְּקִשֵּׁי פִנְיָה יַעֲקֹב סֵלָה * וּבְמִתֵּי לְחֹר-וָחֹר כְּסֶאֱךָ סֵלָה:

||| Sela | folium tuum | in generatione & gen. ædificabo ||| Sela | Jacob | facie tuâ Quærentes

In quibus — est vicarius distinctivus pro (Archiduce) — & subdistinguit iterum per Legatum — Tiphcham posteriorem, sec. Reg. 10. Memb. II. Conf. parall. Ps. 39, 12. Ps. 47, 5. Ps. 89, 46. Ps. 66, 15. Ps. 83, 9.

(β) Si vero tertia (à Silluko) vox requisierit conjunctionem cum secundâ (per Reg. 1, 2.) accipit illa servum, & tunc secunda distinctivum, (& quarta quoque requirit distinctivum majorem, si ea perfectioris sensus sit quàm secunda; denuo minorem, si imperfectioris;) ut

* Ps. 44, 5.

* Ps. 61, 6.

* אֶחָסֶה בְּסֶתֶר בְּנִפְיָה סֵלָה * וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם נֹרָה סֵלָה:

||| Sela | laudabimur in seculum | Et nomen tuum ||| Sela | alarum tuarum sub latibulo | Confidam

Conf. de utroque Accentuum positu, Reg. 10, Memb. I, & II. V. parall. prioris exempli, (Ps. 44, 9.) Ps. 7, 6. Ps. 49, 14. Ps. 50, 6. Ps. 52, 5. Ps. 66, 7. Ps. 67, 5. Psal. 71, 4. Psal. 143, 6. Posterioris Exempli, Psal. 3, 5. Ps. 52, 7. Ps. 59, 6. Ps. 75, 4. Ps. 81, 8. Ps. 84, 9. De Rbbia in 4ta sub — vicario Archiducis, ut Ps. 68, 20. V. sup. Reg. 10, Memb. III, n. 2, B. Pariter Athnachò in 4ta voce requisitò, sup. Reg. 4. M. II, B. 2, ut Ps.

סֵתָה הָיָה אִנְשִׁי גִּוִּים וְיָעַר Pf. 9, 21.

||| Seta | ip[s]i finit quod homo ||| gentes Cognoscant

Conf. parall. Pf. 3, 9. Pf. 20, 4. Pf. 32, 4. Pf. 49, 16. Pf. 55, 8. Pf. 57, 7. Pf. 58, 14. Pf. 62, 9. Pf. 66, 4. Pf. 68, 8. 33. & 76, 10. Pf. 77, 16. Pf. 85, 3. Pf. 87, 3. Pf. 140, 4.

NB. Diction וְיָעַר bis repetitur in medio versus, Pf. 55, 20. Pf. 57, 4. In profaieis etiam reperitur ter; scil. *Habac. c. 3. v. 3. 13. 14.*

CAPUT VI.

De

Singularibus quibusdam partim in Libb.
profis, partim in מִנְחָה, occurrentibus.

REGULA XIII.

De Transpositione Terminum Distinctivi.

Memb. I. Expressioris emphaseos gratia, ad fortio-
rem iterandi verbi elocutionem, pro rerum & contextus
qualitate, interdum transponuntur (a) Accentus Distin-
ctivus & conjunctivus, præcipue in continuata constructione
Grammatica, *sec. Reg. 2;* ut

בִּי אִנְשִׁי כִּי * פִּי 12, 2. לְעֵינֵיהֶם וְהָטָשׁוּ * פִּי 13, 16. * וְעַל יְהוָה *

||| contra me | iratus fuiſſi Nam ||| corā oculis eorum | allidentur lapidibus Et parvuli corū

In his, communiore accentuandi ratione, distinctivus debuisset certiam forem occupa-
re, & conjunctivus secundam, ceu patebit *sup. Reg. 2, Memb. II. B. p. 45.* Verum majoris
emphaseos gratia, terminus ille distinctivus ita est transpositus cum Conjunctivō, ut per e-
iterandum sit prædicatum emphaticū, b. m. iratus, inquam, fuiſſi, allidentur, inquam, la-
pidibus, in conspectu parentum. Sic *Jes. 9, 12. Et populus non est reversus | ad percussorem suum* || *Jes. 3, 1. Audiatur terra | & plenitudo ejus* ||. *Cant. 3, 1, 4. τὸν quem diligit | ant-*
iquitas ||. *Gen. 1, 2. Erat solitudo | & inanitas* ||. *Pf. 62, 1. Tantum ipse est petra mea | &*
salus mea ||. *Jes. 53, 1. Quis credit | consioni nostræ* ||? &c.

Præcipue autem particulis obtingit illa transpositio Distin-
ctivus

ctionis & conjunctionis, tam citra nexum cum seq. voce per constructionem Grammaticam, quàm cum eodem; ut

הִשְׁתַּחֲוִיתָ	בְּנֵי	Pf. 11, 3.	אֶל-שְׂמֹחַת הַיֵּד	Ez. 14, 15.
destruuntur	fundamenta	Nam	detruderis	ad foveam Utique

Sic, *emphaticè*, fundamenta, *inquam*, destruantur: ad foveam, *inquam*, descendes. Sic *Jes. 1, 2.* Nam Dominus | loquitur |||. *Pf. 3, 6.* Nam Dominus | sustentat me |||. *Pf. 119, 74.* Quia verbum tuum | expectavi |||. Sic *v. 66, 94, 99. &c.* Hinc sæpe etiam per Maklaph planè coalescunt similes particulæ cum seq. voce in unam, ut *Pf. 1, 4.* וְכִסּוּתִי כִסּוּתִי *quinimò sicut gluma, & preced. v. 2.* בְּתוֹרַת אֱלֹהִים *quinimò in lege &c.*

Sæpiissimè etiam transpositio talis emphatica obtinet in duabus vocibus ita constructis, ut pro posteriori possit stare Relativum *alter, alterum*; ut *Ezech. 7, 36.* Malum ad malum | venit |||. *Hose. 4, 2.* Sanguis sanguini | accumulatur |||. *Pf. 19, 2.* Dies diei | eructant |||. *Nox non Eli indicat |||. Ib. Pf. 105, 13.* Iverunt | agente adgentem |||. *Ezech. 21, 14.* complo de | manum ad manum |||. (Aliàs enim citra emphasin, contrario modo, *V. Jes. 5, 8.* conjungentibus domum | domui |||.) Eòdem pertinent seqq. & similes formulæ, *Hose. 10, 14.* Mater super filios | allisa est |||. *Jes. 38, 19.* Pater filius | notificabit |||. *Ib. v. 13.* Adie adnotem | perficies me |||. *Joel. 1, 8.* Alter alterum | non premet |||. *Ib. v. 7.* Quisque in viis suis | procedet. Sic *hiprealis; hos praillis, corruptus praviro, &c.*

(β) Per eandem transpositionem, obtingit in quarta ditionis voce, (loco subdistinctivi majoris,) vel servus (si nempe tertia vox requisierit distinctivum, *per Reg. 1, 2.*) vel subdistinctivus denuò minor, (si nempe secunda vox requisierit distinctivum *per Reg. 1, 2.*) ut

רָצַצְתָּ	רִאשֵׁי	לְנִחִי	Pf. 74, 14.	Conf. parall. <i>Deut. 4, 2. c. 28, 14. Pf. 37, 28. Pf. 62, 2. & 6. Pf. 69, 36. Pf. 74, 15, bis, v. 16, 17. Prov. 5, 21.</i>
Draconum capita	confregisti	Tu		
cap. 24, 16.				

צִירָיו יִכֶּן לְעֶרֶב מִי Job. 38, 41. | שְׁנָה יִתֵּן לִירֵדוֹ Ps. 127, 2.

|||| cibum suum ||| corvo parat ||| Quis ||| somnium ||| dilecto suo dabit ||| Ita

In quibus communi analogia foret, מִי, אֶתֶּה, כֵּן, Conf. Reg. 10. Memb. I, & II, 2. nec non sup. Reg. XI, Memb. I vid. parall. Job. 8, 9. c. 11, 7. c. 27, 8. c. 34, 10. cap. 38, 5. 35. Ps. 9, 6. & 24, 10. & 33, 21. & 39, 12. Ps. 63, 30. 32. & 69, 2. & 94, 13. Prof. 24, 14. c. 26, 1. 25. & 30, 20.

Memb. II. Interdum etiam majoris emphaseos ergo, Propositionum termini distinctivi majores cum minoribus transponuntur; præcipue in præliminaribus ejusmodi propositionibus; *Et erit; Et factum est illis diebus; Et dixit Dominus; Dic ad populum; Dicit Dominus, vel Domino; Sic dicas, dicetis, &c.* quæ igitur magis sæpè coherent cum sequente argumento, (quasi voces singulæ, non oppositiones,) quàm illud inter se, (ad eod. ut etiam maximi intra versum distinctivi propria aliàs sedes, exinde interdum transferatur;) ut

Jes. 19, 1.

וְאֵנִי אֶסְרֶה לְרִיק יְגַעֲתִי לְתֵרוֹ וְחֶבֶל כְּתִי כִּגְרִיתִי *

|||| consumsi vires meas ||| & vacuum in inane ||| laboravi in vanum ||| dixi Atego

Conf. parall. Jos. 24, 2. Ps. 16, 2. Jes. 2, 2. c. 38, 3. cap. 59, 21. Jer. 10, 11. Ezech. 13, 18.

Sic & aliàs quandoque propositio una vel plures, sequenti uni vel pluribus propositionibus, redditivè contradistinguuntur. Conf. Gen. 2, 23. Psal. 11, 1. Ps. 16, 2. Jes. 37, 36. Amos 4, 10.

De singulari vocum cum Gerundio מְבַרֵךְ coherentiâ majori quàm cum præcedentibus, ad quæ tamen magis pertinere videntur, v. sup. Reg. 8.

REGU-

REGULA XIV.

De Substitutione Accentus tonici (servi) pro Euphonico Metheg.

(Ratio illius substitutionis partim est Emphasis, partim com-
modior naturalis consecutionis tenor.)

Memb. I. Metheg primum sæpè è voce sua ex-
truditur, in Libb. profis a { $\frac{\cdot}{\text{—}}$ } substituentibus pro eo
{ $\frac{\cdot}{\text{—}}$ } ; ut *Gen.* 22, 7, וְיִשְׁעִים & *ligna Deut.* 28, 1, וְיִתְּנֶךָ & *deditte.*
Et sic passim alibi. Idque imitatur seqq. in locis, vicarius mini-
ster Ducis pro Gerescho positus, per anomaliam *Reg.* 7. *Memb. II,*
β; *Jnd.* 21, 21, וְיִתְּנֶךָ כְּטוֹת שִׁירָה *Lev.* 25, 46, וְיִתְּנֶךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Job. 1, 9, וְיִתְּנֶךָ בְּסִימָן. Sic *Levit.* 10, 12. *Num.* 33, 8. *Deut.* 28, 16.
2. *Cbron.* 35, 25. *Nebem.* 12, 44. Unde præcedentis tunc vocis
secundæ accentuatio fit quasi tertiæ, dum prima pro Metheg
tonicum adepta, valet duas, *sec. sup. pag.* 25, *fine*; ut *Deut.* 16, 16.
וְיִתְּנֶךָ בְּסִימָן *comparebis | omnis mas tuus |||. conf. sup. p.* 169, &
Tab. I, Class. V. Rarius & alii Accentus imitantur illam servi pro
Metheg substitutionem; scil. Rbhia, *Gen.* 45, 5. *Dan.* 1, 7. *Zach.* 7,
14. & in voce נִתְּנָה, *Exod.* 32, 31. Tiphcha, *Lev.* 23, 21. 2. *Reg.* 15, 16.
1. *Chron.* 15, 13. *Cant.* 6, 4. *Jer.* 8, 18. *Ezech.* 36, 25. *cap.* 44, 6. *Dan.* 5, 17.
Paschta, *Ecc.* 1, 7. c. 6, 10. *Cant.* 1, 9. & 12. c. 3, 4. Tbhira, *Thren.* 1, 14.
Athnach, *Gen.* 22, 2. c. 30, 11. *quavis b. ult. locò, una vox בְּנֵי legat-*
ur ut dua, בְּנֵי בְּנֵי.

Nota. Huc etiam spectat $\frac{\cdot}{\text{—}}$, in ditione unius tantum vo-
cis, (etiam Makkaphata,) liberè vel substitutus pro præviò Me-
theg secundario, (i. e. in syllaba composita,) Paschtam suum; vel
cò omisso, mutandus in $\frac{\cdot}{\text{—}}$; ut *Exod.* 18, 6, וְיִתְּנֶךָ vel וְיִתְּנֶךָ. Sic
Eccles. 1, 15, וְיִתְּנֶךָ מְשֻׁבָּן. *Conf. Gen.* 43, 7. & 30. *Exod.* 26, 35. *cap.* 29,
3. *Levit.* 7, 8. *Num.* 8, 9. c. 13, 20. *cap.* 26, 45. 2. *Sam.* 4, 5. 2. *Reg.* 20, 4.
Ezech. 29, 15. *Dan.* 2, 48. *Nab.* 1, 10, 12. Et sic passim. *conf. sup. p.* 100,
101, 104, 105.

Memb.

Memb. II. In Libb. מֶטֶח interdum etiam reperitur talis servorum pro Metheg substitutio, ut *Pf.* 22, 27. דִּרְשִׁי *Pf.* 5, 11. כִּמְעֻזֵּיהֶם. Sic *Pf.* 53, 9. *Pf.* 20, 6. בְּיִשׁוּעֵיהֶם *Job.* 6, 10. נְחֻסֵּי *Prov.* 2, 12. לְהַצִּילָה *Job.* 27, 7. אֲבִי. *Pf.* 65, 10. וְהִשְׁקָם. Sic & *Pf.* 32, 5. *Pf.* 18, 16. וְהִרְאֵה; sic *Pf.* 50, 15. *Pf.* 65, 6. & 9. *Pf.* 106, 48. Sic *Psal.* 18, 16, וְהִרְאֵה *ab increpatione tuâ, Domine,* (— pro — *sec. Reg. XI. Memb. II.*) Quod enim precedens vox secunda, tunc accentuetur ut tertia, patet è cit. exemplis; ut סָפַרְתָּה אֲחֵרָה נָדִי *fugam meam numerasti Tu* |||. Sic *Job.* 3, 6. *Conf. Gram. nost. p. 25.*

Nota (I.) Quandoquidem, (ut constat è *Reg. 9. Memb. I.*) in ditione 2 tantum vocum Silluki laborantis, vox secunda tantum accipit — (pro requisitò aliis —) si tunc per hanc *Reg. 14.* illa vox secunda assumat servum pro Metheg, æstimatur, (ut sup. dictum,) illa una pro duabus, & sic jam accentuatur quasi duæ, è *Reg. X. Memb. II, β;* ut *Job.* 12, 20. וְאִיתָנִים יִסְלֶף: & *fortes | subvertet* |||. *Prov.* 1, 31. וְכִסְמוּעֲצֵיהֶם יִסְבְּעוּ: & *consilium suum | saturabuntur* |||. *Conf. parall. Job.* 17, 11. *cap. 28, 17. c. 29, 5. cap. 31, 12. Psal.* 51, 11. & 77, 13. & 105, 9. *Psal.* 119, 142. & 138, 7. & 145, 4. *Proverb.* 3, 17. *cap. 13, 16. cap. 22, 22.*

Quod aliàs enim in libb. profis — cum Silluk in eadem voce quinques jungatur, & cum Atbnach decies, & Tiphcha cum servo suo — occurrat; vid. ad *Tab. I.* *Nota (a.)*

(2.) Quindecim in Script. occurrunt voces supernè punctatz, uno vel pluribus punctis, arcanioris alicujus sensus indicio (pro quibus in quibusdam exemplaribus alicubi occurrit —) ut *Gen.* 16, 5. בְּיִדֶּיהָ *Gen.* 8, 9. אֶלֶי *Gen.* 33, 4. וְהִשְׁקָה *Num.* 3, 39. וְהִתְחַוָּה: Sic *Gen.* 19, 33. *Gen.* 37, 12. *Num.* 9, 10. *Num.* 21, 32. *cap. 29, 15. Deut.* 29, 29. 2. *Sam.* 19, 19. *Jos.* 44, 9. *Ezech.* 41, 20. *Ex.* 46, 22. *Pf.* 27, 13. *Conf. Buxt. Tiber. c. 14.*

REGULA XV.

De duplici Accentuatione Decalogicâ.

Vera explicatio duplicis Accentuationis in Præceptis Decalogi, his potissimum duobus absolvitur:

Memb. 1. Quod ibi tantum verè statuatur terminus absoluti cujusque præcepti, ubi Silluk, (sive solitarius, non stipatus aliò accentu Tonicò, ut in exeuntibus præceptis 1, 2, 3, 4, & 10; sive stipatus, in præceptis 5, 6, 7, 8,) post se habet signum D , (quod notat $\text{N}^{\text{P}}\text{D}$ clausum, estq; perpetuus character discretivus diversi argumenti in toto Pentateucho, inde à primis Masoreth, temporibus; pro quo etiam, ut alibi sæpius, ita hic in Exodò bis usurpatur signum D , quod pariter voce $\text{N}^{\text{P}}\text{D}$ notat seq. argumentum apertum, ac D , præcedens clausum, adeoq; utriusq; discretionem.) Talis Silluki vicem semel quoque in fine Præcepti noni præstat — , idem signum discretivum D , licet non in Exodo, tamen Deuter. (ceu explicatione Exodi) c. 5, 20, post se habens, eòq; non minus discriminans præceptum 9num à 10mo, ac aliis 25. locis Script. singulari ratione, additò puncto $\text{N}^{\text{P}}\text{D}$, finem versus constituit, (notantibus Masorethis,) in medio versus, *conf. nost. Instit. Accent. p. 74*: de diverso utriusque illius Præcepti argumento, mox inf. constabit: decadem enim Præceptorum omninò obtinere, expressa docent loca, *Ex. 34, 28. & Deut. 4, 13*. Et quidem NB, *Hebraorum consensui & rationi consentaneum esse, ut inter singula 10. præcepta, mora quadam & pausa intercesserit, cum aliàs scire b. aut potuerint, præcisè decem fuisse*, rectissimè statuit Cl. Buxt. E. in *Diff. de Decal. lib. 49, 52, 59*; probatque id amplius ex *Abarb. fol. 173, col. 2*. Ut igitur ad pausas tales Accentuum & D , maximè etiam attendi debeat in genuina divisione præceptorum Decalogi, de quo mox plura.

Memb.

Memb. II. Quod duplicatio seu combinatio illa in singulâ voce, Accentuum conjunctivi & distinctivi, vel duorum conjunctivorum diversorum, vel distinctivi majoris simul & minoris; præterea etiam vocalis parvæ simul & longæ in vocibus בְּ *Exod.* 20, 3. & בְּ *ibid.* v. 13. (pariterque sic in *Deut.* c. 5.) quasi in pausa simul, ubi vocalis producitur in -, & extra pausam, ubi non producitur, (quod igitur Schickardo & Pistorio malè agnoscitur pro furtivo, cum non minus falsum id sit in posteriori quam priori illâ voce;) item tria בְּ raphata simul & dageffata, indubitato arguunt, tum (α) continuationem unius ejusdemque præcepti per plures ordinarios versus; scilicet præceptum primum continuatur per 5 versus, & tertium præceptum per 4 ordinarios versus; quam continuationem perpetuam unius argumenti præceptivi moderantur omnes illi, duplicata Accentuationis reliqui distinctivi & servi, qui præter ordinariam (solitariam singuli versus) accentuationem adjecti cernuntur, & praxi accentuationis à priori, seorsim produci possunt, ut docebit inf. Not. I. β. (unde etiam Præceptum 2dum & 4tum, caret duplici Accentuatione, tam in Exodo quam Deuteron. quia in iis idem simul præcepti & versus terminus est, mox inf. audiemus.) Tum (β) distinctionem plurium Præceptorum, scil. 5ti, 6ti, 7mi, 8vi, intra unum eundemque (ordinarium) versum 13. (in Exodo) seu 17 (in Deuter.) cujus una continua accentuatio, (non attentis jam 3 illis intermediis Sillukis in 5to, 6to, 7mo, præceptis, cum pertinentibus ad ipsos Tiphchis,) moderatur ordinarium tenorem unius usitati versus, (nec enim in totò codice Hebræo unicum exemplum extat, versus duabus tantum vocibus absoluti;) altera, verò, scil. intermediis illi 3 Silluki, cum suis præviis Tiphchis, inserviunt tantum, (unâ cum adjectis tribus וְ), distinguendis tribus præceptis diversis, intra illum unum ordinarium Versum, qui adeò 4 in universum præceptis absolvitur. Causa autem hujus, 4 præceptorum intra unum versum; collectionis, non inconveni-

enter hæc dici possit, quod unum quasi cognatum tractent argumentum, de non lædendo proximo externâ violentiâ & voluntariâ offensione; & quidem cohærente magis 5to cum 6to, & sic 7mo cum 8vo, ex interpunctione totius versus. (γ) Atque hinc retenta advertitur simplex ordinaria accentuatio præcepti 2di & 4ti, tam in Exodo quam Deuter. quia scil. utrobique in iis terminus Præcepti est idem cum termino Versus, & vice versâ. Nec absimilis est ratio Præceptorum noni & 10mi, simplicem ob id accentuationem habentium; quod, licet nonum Præceptum Athnacho tantum terminatum, attamen per idem □, (quod præcepta 5, 6, 7. distinguit intra unum ordinarium versum,) non minus evidenter distinctum à decimo, (ac 5tum à 6to, & hoc à 7mo,) intra eundem versum cum decimo præcepto constringatur, (unde 2plex requireretur Accentuatio;) nihilominus omissa ea est propterea, quod planè iidem Accentus, (*præter ÷ & — intermedios futuras,*) geminandi seu iterandi in singulâ voce fuissent, si duplicatio instituta esset, quod non fieri in Decal. V. *inf. Not. 2.* Nec verò obstat, quæ nonnullis hic obtenditur, reverâ autem non est, argumenti in utroque præcepto identitas: prohibetur enim præcepto nonô concupiscentia actualis, speciali quodam certo objecto, uti in decimo concupiscentia originalis, indeterminato objecto in genere. Quò facit illud D. Apostoli, *Rom. 7, 7, quod non agnitus fuerit, concupiscentiam* (originalem, nam de actuali, quis sanus dicat, eum dubitasse?) *esse peccatum, nisi flex,* adeoque unum aliquod ejus præceptum in genere *dixisset, non concupisces.* Quod vero attinet factam permutationem specialis objecti Noni Præcepti, in Deut. *uxoris proximi*, at in Exodo, *Domus proximi*: Respondeo, non evertere id Thesin nostram, dum utrobique nihilominus, tam in Exodo quam Deut. certum aliquod objectum specificatur, ratione peccati actualis, quod sive sit *uxor proximi*, sive ejus *domus*, perinde est, modo ad alterutrum ceu speciale restringatur actualis concupiscentia, ceu noni præcepti argumentum proprium, prout contra objectum generale & indeterminatum, sc. *כל אשר רעך* *כל אדם* *quod proximi tui est*, (quod actus 2dus peccati immediate non habet

habet pro objecto,) in decimo præcepto, constituitur ratione peccati originalis, utrobique constanter in Deut. & Exodo.

Nota (1.) Pro certitudine & evidentia expositæ hætenus universæ rationis duplicis Accentuationis decalogicæ, duo firmissima argumenta; (α) primum petum est Masora, seu prisce populi Judaici Criticâ incomparabili: hæc cum in omnibus aliis Paraschis, (seu Sectionibus Pentateuchi, in quas 54 tota Lex divisa est,) numerum versuum accuratissimè recensuerit, & alias ordinariè concordet cum enumeratis versibus in hodiernis nostris codicibus, unicè in hac Paraschâ Decalogicâ ab iis discrepat, dum tantum 72 versus numerat in Exodo, & 118 in Deuteronomio, contra nostros 78 in Exodo, & 125 in Deuter. adeo ut utrobique Masoretharum numerum excedant nostrates Codices, in Deut. septenario, in Exod. senario: quod non aliunde oritur, quàm quod nostri codices, ut & Versiones ineant numerum versuum, quotquot dantur communiter in Decalogo, cujus igitur collegerunt in Exodo 16 versus; at Masorethæ, non communes ejusmodi Versus, ut alias, sed præceptivos, i.e. singulum præceptum pro singulo versu, rectius numerando, decem tantum collegerunt versus, ceu supra ostendimus, unde ipsorum numerus senario minor est nostrate. Eademque est ratio in Deuteronomio. Sequitur igitur, Masorethas eodem modo, quo paulo antè asseruimus, versus in præcepta Decalogi divisisse sec. 2plicem accentuationem; & per consequens pari nobiscum ratione, 1mum & 2dum, omnium nonum item, ac 10mum, præcepta numerasse. (β) Alterum argumentum erit demonstratio per praxin Accentuatoriam à priori, quâ saltem 5 illi versus primi præcepti, pariterque deinde 4 illi versus tertii præcepti, scribantur uno continuo argumento, quasi unus longior Versus; & instituendo jam praxin Accentuatoriam sec. Regulas *nostr. Instit. Accent.* deprehendetur, quod omnes sic producendi, (à priori, non inspecto textu,) per totum illum longiorem quasi versum accentus tam distinctivi quàm conjunctivi, plane illi ipsi sint, quos per duplicem accentuationem superadditos esse communi aliàs solitariæ accentuationi, monstrabit

textus tam Exodi quam Deuteronomii. Præbit ad ejusmodi praxin demonstrationis, Exemplum illud praxeos per integrum Verbum, in nost. *Inst. Acc. p. 128*. Saltem probè insuper observanda, erit seq. Annotatio.

(2.) In quibusdam vocibus decalogicæ Accentuationis, propterea simplex intercurrit accentuatio, quod interdum unus idemque servus utrique sequenti Distinctivo communis sit, adeoque non opus fuerit ejus duplicatione, vel quod quarundam contrinuarum vocum una accentuatio è tenore longioris præcepti, cum alterà illà è tenore singuli versus, naturali consecutione concurrat, & sic itidem duplicatione eorundem prorsus opus non fuerit: cœu patet in penultimo dimidio versu præcepti primi, & ultimo versu præcepti tertii, & præcepto octavo. (Quod autem ordinariam geminationem præpositivorum aut postpositivorum Acc. attinet, consulatur Gramm. nostra, p. 26.)

(3.) In quibusdam Codicibus vitiosè ponitur in Exodi voce עֲבִירִים — pro — & in וַיִּצְוֶה — pro —; id quod arguitur tùm è loco parallelo Deuteronomi, tùm ex aliis probatoribus codicibus, tùm per praxin accentuatoriam à priori.

(4.) Accentuationi duplici decalogicæ unus adhuc Scripturæ locus affinis est, scil. *Gen. 35, 22*. ubi itidem ob diversum terminum versus & argumenti, quod incidat h. l. punctum נְפֹסָה, quædam voces majori simul & minori distinctivo affecti sunt, & bis se consequitur —.

(5.) Quæ hætenus demonstravimus, modeste opponere licebit (a) sententiæ illi Cl. Buxtorfii P. qui, cum aliàs punctationem totius Codicis Hebræi constanter authenticam & divinam vindicat, cœu ostendit inter alia ipsius Tiberias; nihilominus aplicem hanc accentuationem decalogi, nec ipsis Hebræorum Doctoribus fatis perviam, ~~videtur~~ cujusdam, (licet præter meritum, cœu ostendit

ostendimus,) suspectam habet quasi *posteriorum Judaorum instituto*, *ac commento* demum profectam in *Thef. grammat.* p. 59. (β) Refutationi isti principii Accentuatorii, Cl. Bohlio in divisione Decalogi, ab incomparabili Hebræo Cl. Buxt. E. (super. ann. fatis functo,) oppositæ in *Dissert. de Decalogo*, *Thef.* 64, 65; cujus singulas objectiones, (pace summi illius Hebraizantium Phœnicis,) debitâ ratione hic expendendas sumere decreveram; sed angustiarum pagellarum, properante ob instantes Nundinas Francof. Typographo, in præsens id non permisere. Tùm etiam vel allatis superius, attento cuivis Lectori, sic abundè satisfactum esse in hac controversia, firmiter nobis stipulamur: obsignando nunc Regulam ultimam, ipsumque adeo Restitutæ divinissimæ Accentuationis universum Tractatum, isto Jesaïano, cap. 40.

כרך נתן ליעף כח
ולאזי אונים עצמה ירכב:

AD VIRUM

Admodum Reverendum & Amplissimum

DN. MATTHIAM WASMUTHIUM,

SS. Theol. Doctorem, Hebrae & Oriental. Lingg.

Professorem Celeberrimum,

Collegam & Amicum Optimum,

Cum

tot votis experis am

NOVAM ACCENTUUM DOCTRINAM
IN NOVA ACADEMIA KILONIENSI RESTAURATAM
Ederet.

NAscere, & Augustis imple conatibus orbē,
Per tot seclorum vota petite Labor!
Incipe, *Wasmuthi*, nostrae nova nomina seclō
Condere, & esse DEI nomine crescat honos!
Tu quod Judaeos Judaeorumq; Magistros,
Quodq; fugit doctos haec tunc, omne doces.
Tu Linguae secreta sacra riparis, & unus,
Perdita quae totas credidit Orbis, habes.
Tu facer aeterni numeras mysteria Verbi
Euclio, nec inimum jota perire sinis.
Aeterni quisquis corruptum dixerit Album
Prætoris, doctā vapulat ille manu.
Divinae micuere faces, tenebrasq; per omnes
Duxerunt animi sidera pulchra tui.
Tug; per astra & omnes per & horrida tesqua
Ducentem sequeris, quā praeit ille, Deum.
Sternitur ergo Tibi via sentib; obrita quondā,
Et rarē per tot secula pressa pede.
Hæc Te non falso deducit femita gressu,
Hanc alios fidus ductor inire jubet.
Prima operi *Farrag* dedit incunabula, sed nunc
Occupat æternum *Cimberis* sola decus.
Heic, Pindo nascente novae; nova nata Sionis
Gloria, & his Orbem sedibus acta subit.
Jamque ipsum nosse Septentrio provocat
Austrium,
Et nova sub Boreā nunc Cynosura micat.
Immigrae nostras Judæa novissima fines,
Illeque Jordanem parturit Oceanus.
At Tibi quam multæ chartas hausere lituræ!
Quam sodata Tibi pagina multa fuit!

Nulla dies quondam sine linea abibat Apelli;
Nulla sine his punctis Noxq; Diesq; Tibi,
Omnis in his punctis tibi vertitur Orbis & ista
In punctis punctum temporis omne teris,
Sic Tu continuis metiris tempora punctis,
Perque tot hæc annos linea ducta fuit.
Sic magnum formant tibi puncta voluminis
Orbem,
Punctaque dispungunt Otia mille Tibi.
Vertitur his punctis rerum Tibi corda sacrarū,
Quisquis es his punctis crede latere Deum.
Heic Tibi procedunt sacrilongo ordine Reges-
Et Reges sequitur tota caterva suos.
Heic tua regna vides, illa dominaris in aula,
Et supra Reges regia sceptrā geris.
Quæ pacata Tibi, jam sacro milite turgēt
Pagina, quem pugnis destinet illa sacris.
Comparent ad signa Duces, Tibi Commate
Puncta,
Quæ casum punctum bella discerta geras.
Regibus his Ducibus, turbaque satellite tutus
Improba Livoris spernere tel a potes.
Nam cum melle Tibi stimuli junguntur acuti,
Armat coelestes hæc Tibi Spina Rosæ.
Granulor his punctis, Accentib; accino vestris,
Doctō ab his minim' tu mihi magnus es is,
Magnus ab his punctis fama Tibi dicitur orbis,
Ille per hos apices crescit honoris apex.
Nulla Tibi expungent divina hæc secula pūta
Hisq; super punctis omnia puncta feres.
ser.

DANIEL GEORGIUS MORHOFTUS, U. J. D.

Elog. & Poes, Prof. Ordinari,

VINDICIÆ S. HEBRÆÆ SCRIPTURÆ,

QUIBUS

- I. ORIGINALIS *AVTHENTIA* DIVINA, TAM VOCALIVM ET ACCENTUUM, QUAM IPSARUM LITERARUM S. TEXTUS HEBRÆI;
- II. *ACCENTUUM MINISTERIVM SENSUS*, AD GENVINAM TEXTUS SACRI INTERPRETATIONEM, SUMME NECESSARIUM;
- III. TOTIVS S. CODICIS HEBRÆI *INTEGRITAS ABSOLUTISSIMA*;

SOLIDE ET EVIDENTER ASSERUNTUR:

ADVERSUS IMPIA ET IMPERITA MULTORUM PRÆJUDICIA;

IMPRIMIS CONTRA *CAPELLI, VOSSII F. ET WALTONI*,
AUTORIS OPERIS ANGLICANI NOATTAQTOT,
ASSERTIONES FALSISSIMAS PARITER AC
PERNICIOSAS.

AUTORE

MATTHIA WASMUTH,
P. P. IN ACAD. ROSTOCHIENSI.

PSAL. XI, 4. NAM *FUNDAMENTA* DESTRUUNTUR, QUID
JUSTUS EFFICIAT?

CUM PRIVILEGIO REGIS POLON. ET ELECT. SAXONIÆ.

LIPSIAE,

SUMPTIBUS JOH. HEREBORDI KLOSII
ANNO MDCC XIII.

D. Hieronymus, Com. ad Epbes. 3. Singuli sermones, syllabæ, apices, & puncta, in divinis Scripturis sunt plena sensibus.

D. Bernhard. In Scriptura ne modica quidem vacat particula, imo nimis viliter hoc esset de ea sentire.

R. Jekutbielin Lifjas Chen. fol. 14. Video quosdam ore suo impudenter dicere, quædam in sacris Literis esse minus necessaria, vel viliora, sc. Literas quasdam & Puncta. Væ talibus, cum exardescet in eos ignis Domini. Mentiuntur enim in Deum & legem ejus, qui ea Prophetis indidit per Spiritum suum Sanctum.

In lib. Zohar, ad Prov. 9, 12. Isti stulti & occlesi corde, dicunt multa esse vilia (in Scripturis,) quorum exiguus sit usus. Væ iis, punientur poena rebellionis.

*Testimonia quædam Dd. Christianorum & Rabbiorum,
de Accentibus S. Script. Hebræa.*

R. *Aben Esra in Statuta Lingue S.* Quæcunque expositio (*Script.*) non fuerit secundum rationem Accentuum, *ne auquescito ei, ne audias eam.*

Idem in Comm. ad Jes. 1, 9. Momentum magnum est, observare rationem Accentuum.

R. *Bechaj ad Gen. V, 29.* Tradiderunt Rabbini nostri, quod etiam Accentus, qui sunt in Lege, *sint de monte Sinaj.*

R. *Arcuvolti in Arugas babbosem, cap. 27.* Uti Vocales ad literas se habent instar Spiritus, ita Accentus ad Vocales se habent instar Animæ.

R. *Colonymus lib. de Accentibus Hebr.* Deus propter miserationes & benignitates suas det nobis cor amplum, ad sciendum secreta punctorum & Accentuum: *qui enim ea recte intelligeret, non egeret expositione alia: hoc autem egemus, & absconditum erit, usque ad tempus redemptionis nostræ.*

Seb. Nouzenus, Tract. de Accent. Hebr. c. 17. Quamvis hæc a Doctissimis Hebræorum Magistris ignorentur, spero tamen futurum, ut Christus aliquando suos, tanto cognitionis bono, non sit designaturus.

Hoc ipsum serio optat Cl. Buxtorf. P. in Thef. Gram. l. 3. c. 23. ubi etiam ait: Accentus esse optimum & necessarium adminiculum percipiendo sensui, quorum in sermone Divino, accuratissima ratio haberi debet. *Veruntamen fatetur Ib. l. 1. c. 5.* Quod Accentuum ratio, nec a quoquam nostrorum, nec ab ipsis etiam Hebræis sufficienter explicata sit. *Idem p. 616. & 624. ibid addit;* Nullam de iis hæcenus constare certam & perpetuam legem.

Sic Cl. Buxtorf. F. in Anticrit. part. 2. c. 13. Quoad rationem Accentuum, nullum dubium est, quin *insignis & maximus* sit eorum usus; sed & illud Hebræi fatentur, & *acerbe deplorant*, magnam partem notitiæ illius periisse, & in oblivionem venisse: ubi tamen rationem eorum non assequuntur, non dubitant, quin ratio illorum sibi constet, & certa sit, quamvis nos eam non intelligamus.

Idem cum Clariss. Buxtorfis fatetur Lumen illud Orientalis Eruditionis, Cl. Hottingerus, in Erotem. Ling. Sanctæ p. 25.

Cassiod. lib. 1. Instit. Divinarum Lect. Si corpus nostrum indiget, per membra cognosci; cur lectio, quæ suis etiam partibus distincta sit, confusa relinqueretur? Nam *istæ puncta* sunt quasi viæ quædam sensuum, & lumina dictionum, quæ *sic Lectores dociles faciunt*, *tantumquam si clarissimis Expositoribus imbuantur.*

VINDI.

I. N. J.

VINDICIARUM

S. HEBRÆÆ SCRIPTURÆ,

ΠΡΟΔΙΗΓΗΣΙΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ.

SECT. I.

DE

OCCASIONE SCRIPTI.

§. I.

Nulla in re, priscum illud Græcorum, *ὅτι τῆς χελώνης κρέα ἡ δέι Φαγεῖν, ἢ μὴ Φαγεῖν,* (a), (de negotio aut conficiendo plane, aut minime suscipiendo,) fidem invenit unquam; certe Accentuum Hebræorum ea est doctrina, hujusque sanctioris scientiæ tot Seculis deperditæ, solida restituentio. Sive enim innexa iis gravissima momenta, & superstructum sensus ministerium spectes: Divina sunt Oracula, quibus illi perspicui sensus evidentiam, & certitudinem literalem, interpungendo sententiarum spacia, addere statuuntur: Sive inexplicabilem hætenus creditam difficultatem istius Doctrinæ, (imprimis a priori demonstrandæ;) plurima certe ingenia Virorum *Εβραϊκῶταλον*, ea non solum fatigavit, sed & ita hætenus vicit, ut frustrati successus querelas, propria cujusque confessio, paulo ante allegata testetur. Sive denique, ortorum hinc præjudiciorum, de eva-

A 3

nido

(a) *Athena. Dripanof. Lib. VII,*

nido plane omni hujus rei conatu, implacabilem & plus quam Carneadis ἀπειθείαν; plerique hodie secund. illud Hebræorum, statuunt, quod סוף הרב ר' לרדש סוף *finis ejus rei sit, non quærere aut sperare finem.* Ut adeo de his abstrusissimis & maximi momenti quaestionibus circa S. Textum Hebr. quod Cabalists dicunt, טוב להיות אדם, מרכב רכבים ושכר, *præstaret, fuisse musum, & sapuisse; quam loquacem, & desipere.*

Hæc autem omnia, licet a pluribus retro annis mecum pendens, sedulo jam ante cum animo peragerem, num quid in tam arduo & ancipiti Accentuationis negotio, audendum adhuc foret, & quid sub tanta mole valerent humeri, quid ferre recusarent; tacito sæpe convicio, jam tunc & deinceps me ipsum objurgans, vulgato illo Talmudicorum (b) צללתי במים ארירים וחלתי חרס בידך *demisisti te in profundum aquarum multarum, & educis testam manu tua:* nihilominus invocato Divini Numinis auxilio, stimulante inextinguibili quodam, reparandæ hujus tam utilis ac necessariæ Teshuvæ, ardore, in mare hoc, tot nobilium ingeniorum βαλάντιος & naufragiis inclytum, ita me dedi, ut haut absimili rigore, quo A. genorem olim ferunt, amissa filia Europa, Cadmum filium ablegasse, ne scil. unquam, nisi reperta sorore Europa, rediret; itaque aut reperiundam eam, aut pereundum ipsi fuisse: mihimet quoque, non minus duram, reperiendæ tandem hujus desideratissimæ בת קול *filia Vocis*, legem dictam crediderim: solante me subinde, & confirmante scrutinii studium, isto solenni Arabum (c) *خَيْرُ الْمَلِكِ مَا أَتَيْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ* *Optimum rei (impensæ) est, quod expeditur in via Dei.*

§. 2. Equidem videram, multa præclare tentasse non solum Hebræos, sed etiam Christianos Doctores, sua laude & titulis clarissimos, Schindlerum, Junium, Buxtorffium, Hevæicum, Bohlium, & novissime Ledebubrium, aliosque, quorum scripta ad manus meas pervene-

(b) Baba Kama, fol. 91. (c) Alii Muslimici Centur. Prob.

venerant: veruntamen (quod pace tantorum Nominum, *inferius Part. 2. harum Vindic.* demonstrabitur;) deprehendi, ipsos partim imperfecte, partim erronee, tum etiam inexplicabili difficultate longaque obscurissime, illam Accentuum doctrinam persecutos esse: & quod palmarium erat, neminem omnium, tali *METHODICA INSTITUTIONE*, doctrinam hanc ad universalia principia seu Regulas Generales revocasse, ut (ad evincendum infallibiliter Accentuum ministerium sensus,) *A PRIORI* demonstrari posset cujuslibet Versus Accentuatio, eodem tenore & positu, tam Regum quam Ministrorum proprio Marte instruenda, (& perpetua Exemplorum inductione confirmanda,) quo in ipso Textu reperitur; (salva tantum Emphasis & singularium quarundam anomaliarum libertate, exmero arbitrio S. Scriptoris unice pendente; quæ tamen omnes suis quoque rationibus firmissimis demonstrari possunt.) Hactenus igitur non immerito questus est Theologus Celeberrimus Dominus D. Calovius, (d) *quod licet omnibus Accentibus suis constet usus, quem præstant IN DISTINCTIONIBUS SENTENTIARUM designandis, SINE QUIBUS CONFUSA EST ORATIO: nihilominus quomodo illa sint signa constructionem indicantia, ita, ut certa possent tradi Regula, docentes, quinam Accentus huic, quinam illi sensui distincto inserviant, & secundum quas infallibiliter concludere liceat, (ubi hæc vel illa est Accentuatio, ibi hanc vel illam obtinere constructionem;)* id hanc diffitemur, qui asseret, nedum qui doceret, atque exponeret, siue e Christianis siue e Judaïs, *HACTENUS INVENTUM FUISSE NEMINEM.* Mox subjungit, *CL. BOHLIUM* quidem, in Ebraica S. S. Literatura versatissimum & vere incomparabilem, tale quid proponere & demonstrare conatum fuisse, pertinacissimis & internecivis vigilis; verum prematura morte fuisse præemptum. Tum & *LEDEBUHRIUS* atque alii, quid hic præstiterint, (debita tamen singulis laude,) inf. expendemus, *Part. II. Cap. II.* Hoc igitur tandem auxiliante Divini Numinis gratia, singulari adhuc industria relictum putavi, ut secundum illud Græcorum, (e) *ἐν ἰδίᾳ ἐδίδε* *ἐν ἰδίᾳ αἱ Φιλόπονοι φύσιν*, nova quadam methodi luce, ipsis *XV.*

TAN-

(d) In Critico Sacro, p. 378. (e) Agathocles apud Stobæum

TANTUM REGULIS, earumque distinctis Membris & Exceptionibus, omnia illa plene & absolute traderentur, quibus ea perfectio, evidentia, & facilitas, redderetur sanctiori longeque utilissimæ Accentuum Biblicorum scientiæ universæ, quæ hactenus omnium calculo desiderabatur: prout plurimi ejusmodi defectus hactenus & errores circa Accentuum doctrinam, in laudatis supra Autoribus, nudo veritatis amore inferius demonstrandi, fidem facient veriverbio illi

Arabum (f) *كَمْ تَرَى الْأَرْبَ لِلْآخِرِ* Quantum reliquit prior posteriori! Ergo, (quod verbis בעל הטרורים *Autoris Ordinum*, qui Operi Basileensi additus est, proferre mihi liceat,) præsentī Numinis favore, נרבה רוחו לקרבה אל המלאכה בפעמים וברגלים, ולעשוה, ותהי בלב שלם ובמעשה הירום. והנה אקח ספריו מלא כפים ומוכל, ותהי לי לשמחת נפש ולפקוד עינים ולשמע כלסורים העיר לו מזונם. *Collibuit animo meo, accedere ad hoc opus gressibusque pedibusque, & perficere illud tuo corde homo, (Jes. 31, 3.) tuo negotiosa opera: & ecce, accepi de fructu ejus plenis manibus, & comedi; & cessit mihi inlatitiam anima, atque apertionem oculorum, & ad audiendum instar eruditorum (Jes. 50, 4.) excitavit mihi aures.*

§. 3. Jamque ea omnia per Dei gratiam suo constiterant recto talo, atque in dies saltem nitidiores preli typos expectabant; cum varia variorum, ut fieri solet, judicia & sensus, jam manere hunc conatum meum prodebantur, & in certa judiciorum lance jam pendere cœperam. Non equidem me latere poterant, *Scaligeri, Epenit, Capelli*, & *Assellarum*, adversantes mihi sententiæ, de Punctorum Vocalium & Accentuum novitate, quasi recentius sint inventum humanum: verum non improbabilī quoque ratione persuasus fueram, Cl. Buxtorfios P. & Fil. omnia illa argumenta, tam Criticæ Capellianæ, quam Arcani Punctationis Revelatæ, tam solidis firmisque rationibus rursus elisisse, ut non solum incorruptis, sed etiam præoccupatis ante a Capello, Doctissimorum Virorum judiciis fastis-

(f) *V. Pocock, Pref. in Portam R. Mosi Majmon. sine.*

tisfactum videretur, illæque falsissimæ, impiæ, ac detestabiles opiniones, satis iterum profligatæ censei possent.

Accidit autem, ut facta mihi admirandi illius Operis πολυγλωττα Anglicani copia, insuper refragantem deprehenderem, (isti a me adstructæ authenticæ & infallibilitati totius S. Characteris Hebræi, adeoque Accentuum ministerii,) Virum, tum Lingg. Oriental. peritia, tum Augustissimi illius operis Biblici Editione longe celebratissimum, Dn. D. BRIANUM WALTONUM Anglum. Hic, fateor, hæsi aliquando, non minori percussus stupore, quam olim ferunt, (g) *Magnanimum Phœtobonta, repenti fulminis ictu*; ubi præter omnem expectationem deprehendi, tantum Virum, post luculentos licet Cl. Buxtorf. Tractatus de his varios, quibus hypotheses Capellianæ funditus subrutæ & everstæ pridem merito videbantur, nihilominus easdem, (h) damnofo certe Ecclesiæ scandalo, & fœdisssima labe incomparabilis istius Editionis Biblicæ πολυγλωττα, acerrime defendendas suscepisse. Unde facile apparebat, quanta autoritatis prærogativa, accedente Magnificentissimi, quod post homines natos lucem vidit, Operis Orientalis pondere, Summorumque insuper Virorum invidiosè adhuc absejactato consensu, in Ecclesiis & Academiis triumphatura esset, illa impia non minus, quam perniciofa & falsissima opinio, de novitate ac dubia Origine tam Literarum, S. Textus Hebræi, quam ejusdem Punctorum, Vocalium & Accentuum; ut & infinita propemodum corruptione S. Codicis Hebræi, sub specioso titulo Variarum Lectionum, a Capello, Waltonò, & affeculis, adstructa.

Accedebat etiam Controversia illa Biblico-Chronologica, c. LXX Versione & annalibus gentilium, contra Codicem Hebræum, nuper in Belgio mota, & acerrimis partium studiis agitata, inter *Isaacum Vossium*, Cl. Patris non minus doctum Filium, & Cl. quosdam Professores Batavos, *Sehottanum, Hornium, & Hulsium*, aliosque: *quam inf. breviter recensebo, Sect. II.*

B

§. 4.

(g) *Lucret. l. 5.* (h) *In Prolegomeno III Apparatus Biblici.*

§. 4. Arripui igitur argumentum, ad quod rapiebar; cumque tot tantisque novis subinde imputationibus, tum incertæ originis, & consequenter dubiæ authenticæ, perniciosissima etiamnum præjudicia creari viderem, S. Characteri non solum Punctorum & Accentuum Hebræorum, sed etiam ipsarum Literarum Script. Hebrææ, quibus semel admisissis & evictis, illicet actum fore, de omni, non tantum Accentuationis, sed & totius Hebraismi studio, imo de ipso fundamento & Judice in rebus fidei & Religionis, ultro consequeretur: iis proinde ante omnia pro virili amoliendis, suspiciendam cum Deo præsentem operam duxi: quo & mea *Accentuum Institutioni Methodica, & toti Hebraismo*, sua deinceps constaret soliditas, eaque omnia mature a periculosis ejusmodi criminationibus vindicarentur.

SECT. II.

DE

ORTU ET SUCCESSU CONTROVERSIÆ.

§. 1. Antevero quam ipsa rerum argumenta ingrediar, cum ad faciliorem & certiore rei controversæ adjudicationem, plurimum lucis afferre soleat *Introductio δι' ὀνόματι, de ortu & successu controversiæ*, quo e propriis Adversariorum verbis, vera utrimque mens percipiatur, & uno quasi obtutu sistatur judicio Seculi: ejus quoque brevem prius telam pertexere nunc placet, & prima illius initia retro vestigando consectari. Nempe superiori Seculo, sub communi illa *παλιγγενεσία* Literarum, celebris quidam *R. ELIAS LEVITA*, Librum evulgavit *Massoretb Hammassoretb* inscriptum, quo is primus, (sed & omnium Hebræorum solus, reliquis Rabb. agminatim se ipsi opponentibus,) hanc sententiam in medium protulit, vel potius fabulam hanc, infausto fidere, ceu pomum Eridis injecit, *S. Textum Hebraum V. T. initio non fuisse Vocalium & Accentuum notulis distinctum aut signatum, sed demum post absolutum Talmud Babylonicum, (circa An. Chr. 500,) Tiberienses quosdam Doctores Hebræos, (quos ipse etiam Massoretbas facit,) puncta illa Vocalium & Accentu-*

um invenisse, atque Literis S. Textus adjecisse, antea vero Textum fuisse instar תחת ה' dictionis unius, sine omni interjecto vocibus spacio. Hujus postea Libri præcipua quædam, imprimis Præfationem ejus tertiam, *Sebast. Münsterus* in Latinam Ling. transtulerat: ex quo tempore, cum historia illa non aliter narraretur, tum etiam paucis ejus seculi, profundius de his in Rabbinorum scriptis inquirere, atque rationes R. Eliæ accuratius examinare, esset datum; contigit, ut frequentissimo assensu Christianorum quorumque doctissimorum (illo Eliano dogmate fascinatorum,) *Renschlini, Scaligeri, Pici Mirandule, Drusii, Fagii, Merceri, Zwingeri, Casauboni, Erpenii, Sixt. Amama,* aliorumque Præcipuorum Philol. & Theologorum, sententia illa Eliana cum triumpho grassaretur per orbem literatum: & quidem cum insigni hoc præjudicii auctario, seu consecratio irrefragabili, (a Christianis adjecto, nam ipse Elias id nunquam diserte intenderat,) totam proinde punctationem S. Hebr. Textus esse opus seu inventum mere humanum; & proinde neminem ad bodiarnam Librorum sacrorum Hebraicorum lectionem & punctationem ita adstrictum esse debere, quin si commodiorem sensum, sive e proprio judicio, sive ex Veteribus Interpretibus, variisque versionibus, haurire & invenire queat, libere puncta illa mutare, ab illorum sensu recedere, & alia substituere possit; nec teneri nos illa punctatione Masoretica, nisi ubi commoda satis nobis videatur. Accedebat tunc quoque vexatissima Controversia de ipsis LITERIS S. Textus Hebræi; qua istarum etiam origo in dubium vocata est ab iis, qui loca quædam Talmudis & Rabbinorum parum dextre explicare norant, & inscriptionibus Siclorum, aliisque nonnullis ratiunculis seducti, non nostros Characteres Hebræos, sed Samaritanos illos, genuinos & primævos Mosæicos esse, acriter contendebant. Uti vero facile sec, illud Hebræorum (i) פריצה קוראה לגנב foramen advocat furem; ita his quoque dogmatibus facile allecti plerique Pontificiæ sedis Parastatæ, (hoc pacto jam ἀπεσφραγιστοί Scripturarum robur minus formidaturi,) calidis statim votis ea arripuerunt,

(i) In Talm. Succa, fol. 26, Col. 1.

ceu patet e seqq. testimoniis, tum Bellarmini (k) *Puncta extrinsecus addita sunt, possumus itaque, si volumus, puncta detrabere, & aliter legere*: tum Stapletoni, (l) *Appositione punctorum Vocalium* | *Ebraismus est vitiatu*, & ab eo usque tempore, non potest amplius *Ebraus Textus authenticus esse, aut Versionum norma*. Et Gregor. Toloſ. (m) *Eam ob causam ex Ebraeo Veritatem Legis non amplius esse mutuandam*.

§. 2. Sed præ omnibus aliis, maximo conatu & fervidissimo studio, hanc sententiam, (adstipulantibus Viris magni nominis, Grotio, Bocharto, Erpenio, Sixtino ab Amama, Ludov. de Dieu, Walton, aliisque,) defendendam suscepit LUDOVICUS CAPELLUS, Theologus Salmurienſis, primum in suo Arcano Punctuationis Revelatæ, & post in illa sua Critica Sacra (vere facerrima.) Hic ergo profanus Bibliomastix, protervo & nefario ausu, non dubitavit, (quod Hebræi dicere solent de Sacro Codice,) *שרא בה נרגז זקצץ בנשיעותיהו* *Securi grassari in S. Scriptura hortum, & succidere plantas ejus selectas*: dum memoratis integris Voluminibus, non solum illam R. Eliæ, (falsam, temerariam, nec ullis firmis rationibus, vel testimoniis Veterum Hebræorum, satis probatam, tum S. Textus Hebr. authenticam penitus destruentem,) sententiam, de recenti illa Vocalium & Accentuum inventionem Tiberiensem, acerrime propugnavit: sed etiam ipsas Literas S. Textus originarii, non esse genuinas illas & primigenias Hebræorum, (cum tales sint Samaritanae,) sed recentiores Assyriacas seu Babylonicas ab Esra immutatas, proterve & operose satis, sed sine justa probatione asseruit. Unde etiam Codicem nostrum Hebræum, (qui hæctenus omnibus piis fuit Sacro sanctus,) per contemptum & ludibrium, appellat *Rabbinicum, Judaicum, Masorethicum*, quasi ad Rabbinos & Judæos tantum pertinens, adeoque suspectæ fidei & auctoritatis, qualia Christianis Judaica male audire solent;) quique pariter fati cum aliis profanis Autoribus, Cicerone, Plauto, Terent. &c. (n) *παρσιμ ἀβλαψία* *Scriptorum Sacrorum, quatenus* NB. *infirmi homines fue-*
re,

(k) Lib. 1. de V. D. cap. 2. (l) *Contræb. 7. quæst. 3. artic. 1.* (m) Lib. 12. cap. 5. (n) *Conf. Cris. S. Capel. l. 6. c. 12. & Defens. Cris. p. 581. & passim alibi.*

re, partim longo annorum usu, & vetustatis injuria, corruptelas & errores varios admiserit. Sufficere nobis saltem incorruptam fidei & morum doctrinam. Multa enim in Scriptura esse parum momentosa, in quibus perinde sit, quomodocunque legas. Neque etiam necesse esse, ut aliquis habeatur authenticus Codex: cum Versiones qualibet, Latina, Germ. Græca, &c. pariter sint Scripturæ Divinae, authenticae, & θεοπνευστοί; e quarum diligenti collatione loca difficilia & dubia facile consiliari, & utra lectio alteri præferenda sit, etiam ex antecedentibus & consequentibus, facile divinari possit; idque tanto feliciter, quanto quisque altero fuerit doctior, & linguarum peritior, magisque σοφιστικῇ facultate polleat, & prout cuique NB. dictaveris ipsa ratio. Imo hoc non solum utile, sed & necessarium plane esse; ad declinanda multa alias insolubilia, quibus rectius satisfieri nequeat, quam concedendo in iis levem errorem, facilitatem conjectura corrigendum: siquidem Textus noster Hebraeus, in locis quamplurimis, NB. sensum gignat & fundat manifeste falsum, absonum, insulsum, incommodum, inconvenientem; in quibus proinde melior & verior lectio querenda sit e Versionibus & interpretibus: & sexcenta talia, quæ inf. sigillatim expenduntur.

§. 3. καὶ τὸ τοῦ ἰσὶ τὸδε τοῦ ὄντος τῶν τῶν λόγων, & hæc quasi Summa, argumentum ac scopus est illorum Capelli execrandorum operum; quibus non amplius Pontifici Romano, sed privati cujusque censuræ, subjiuntur sensus Divini S. Scripturarum. Hæc illa sunt θανάσιμα μέλη, quæ incautis, & ab Orientis literatura non satis instructis, tanquam כַּסֵּף בַּיַּיִן acetum pessimum Vini optimi, poculo aureo propinare voluit argutissimus ille Veterator, quibus ipsa fidei fundamenta nefarie convelluntur: ob quod tantum facinus etiam, in Anticrit. Cl. Buxt. p. 45. publice merito suo cluet, Theologorum Propudium, Professorum Protestantium Carcinoma, & Veritatis Hebrææ PRODIGATOR. Quid enim ab illis perniciosissimis hypothesibus, multorum præsertim calculum & approbationem vafferime consecutis, aliud Scripturam S. manere poterat, quam illud Ezechielis cap. 7. v. 22. horrendi carminis fatum, וְחָלְלוּ אֶת-צִיְוִי וּבְחָרְבָהּ פְּרִיצִים וְחָלְלוּ Et violabunt arcanum meum, & introibunt in illud

grassatores, & contaminabunt illud. Ad quod merito horrescant omnes pii, diligentes דברי יהוה והחררים אל-דברך *Verbum Domini; & contremiscentes ad illud*, Jesh. 66, 5. Verum בסימנה טובה *signo bono*, hanc nubem ἀνυδρον felicissime discussit, virtute Dei & Zelo sanctissimo armatus, Hebraicæ Veritatis Vindex & Assertor incomparabilis, Cl. *BUXTORFIUS FIL.* Hic (o) triumphantem illam blasphemii Revelatoris audaciam, solidis rationum armis profligavit, ipsiusque Criticam, illam facerrimam Atheismi buccinam, & Alcorani fulcimentum (publica flamma abolendum,) funditus subvertit: adeo ut etiam multi præcipui Philologi & Theologi, interque eos quidam etiam Pontificii καὶ τοῦ κόμματος, a Capello initio seducti, postea vero Buxtorfianis rationibus ex abstrusis ultimæ antiquitatis Judaicæ monumentis, veriora edocti, mutata sententia, perditissimas illas Capelli opiniones aperte rursus damnarint, easque ut proximam ad Atheismum viam, & ipsius Muhammedis impietati æquiparandas, extreme detestati sint; pro ut testantes id ipsum complures eorum literas allegat Cl. Buxtorfius; (p) e quibus unum vel alterum audire libet, e συνηγορίῳ primum Capelli, post κατηγορίῳ ejusdem factum. Et primo quidem Vir celeberrimi nominis *RIKETIUS*, cum initio, lecto Capelli Arcano punctationis R., se pertractum in illam sententiam (Capelli,) in Epist. quadam ingenue fassus esset: postea tamen, quam vehementer eandem rursus improbarit, testantur hæc ejus sequentia, a Cl. Buxt. l. c. allegata; *In iis quæ adversus Textum S. (Capellus) periculosis rationibus innixus, sub candoris & veri specie, meditatus est, video eum Viris doctis & gravibus, sed in talibus non satis exercitatis, imposuisse, quorum nonnulli Criticæ ejus extollunt, tanquam eliminatum non solum, sed & pæne necessarium opus.* Et in illa Epist. Si pessima illa & profana Criticæ, quam vir ille molitus est, & hostibus suscipiendam dedit, postquam ab Orthodoxis fuit rejecta, obtineret; actum esset de Scriptura tota Vet. Testamenti, quæ nihil aliud esset quam Cotburnus Tberamenis omnibus aptandus pedibus. Pariter Cl.

(o) *In Anticrit. & Traët. de Punctis.* (p) *In Anticrit. p. 32, 33, 345, 346, seq. & 357.*

Cl. SPANHEMIUS, cum primum Capelli Criticam appellasset, *Opus illud eximium & observationibus longe doctissimis refertissimum*; postea tamen longe diversum de ea edoctus, Cl. Buxtorfio, (l. cit.) animatus gratulatur, quod *Adversarium (Capellum) tantopere se effertentem solide & accurate refutarit, imo dejecerit plane: & ad iherosolitanum redegerit.* Quin & graviore documento palpabilem sententiæ Capellianæ falsitatem arguit ipsorum *PONTIFICIORUM* quorundam Dd. ab eo dissensus, nec Zelo iusto carens indignatio: quorum sequentia allegantur in *Anticrit.* Buxtorf. l. c. *Quod fuit olim, & nunc est, Christianorum omnium, de perfidissimi Impostoris Muhammedis Alcorano iudicium, quo istud indignum responso & confutatione pronunciatum est; idem sane debet esse omnium Christi fidelium de Critica Capelli sensus: nimirum, ut ajunt sancti Patres, tale dogma propalasse, est refutasse. Illa enim execranda Critica Capelli Textus Biblicus dubius & anceps inducitur ac proponitur, fidei & pietatis dogmata convelluntur, & ad Atheismum via lata sternitur. Quod si nemo versutias & artes Capelli discussisset; erit certe tempus, quo periclitabitur & nutabit Sacrorum Bibliorum autoritas, &c.* Quamvis autem, (quæ antiqui Serpentis *μυχαροπρία* ars est, tunc maxime bonum simulare, cum est pessimus,) extreme & perveracissime neget Capellus, ex illis supra memoratis ipsius hypothesibus incertam reddi S. Scripturæ lectionem, imo quasdam illarum assertionum, (contradicendo sibi ipsi,) passim retractet, & (q) *non nisi per insignem calumniam sibi tribui debere, quod dubiam faciat autoritatem S. Codicis Hebræi, magna prævaricatione contendat; nihilominus vaferrimam hanc ejus tergiversationem, qua principia concedit, (vel ipse potius adstruit,) & tamen conclusiones irrefragabiles, in speciem candoris & recti, strenue negat, (quo eas deinde tanto fortius largiatur Hæreticis,) ita in apricum protrahit Cl. Buxtorfius F. ספס הדר, ut certe tanto Hebrææ Veritatis vindici ipse Christianus orbis eo nomine tantum debeat, quantum vix unquam ei persolvere poterit, nisi ut grata*
voce

(q) In *Defens. Critica*, p. 362.

voce & pectore ei apprecetur solenne illud jeucharisticum Arabum
 ۞ اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِى الْجَنَّةِ *introducatur enim Deus in Paradisum.*

§. 4. Verum ne his quidem finibus stare adhuc potuit malitia blasphemorum Bibliomastigum: Sed nuperrime etiam tanto acriori furore, quanto majori arrogantia, Sacri Codicis Hebræi sanctissimam authentiam & integritatem impugnavit eruditissimus alias *ISAACUS VOSSIIUS*, in *Dissertatione de LXX Interpp. & Chronol. Sacra*. E quo impio & detestabili scripto sequentia nunc saltem ἐν καρυφῇσιν ἀνερχομενοι, in gustum dabimus? ut una quasi lance satura, varix *Vossii* (simulque ejus Hyperaspistarum) criminationes adversus S. Textum Hebræum pio & cordato Lectori exhibeantur? & Ecclesiarum Christianarum Doctoribus ansa præbeatur, ipsum βασιαιότερον fundamentum fidei & religionis, a prodigiosis ejusmodi blasphemis Desertorum Veritatis Hebrææ, ita asserendi, ut pro hoc potius, quam mutuis dissidiis alendis, πανοπλία sacra in acie explicetur. Ille igitur, quem dixi, non minus feroculus quam doctissimus fabulator, horrenda temeritate contendit, (assentiente ipsi plerumque, quod doleo, D. Briano Walton, in *Prolegom. Bib. Angl. πολυγλωττων*.)

(1) In Cod. Hebræo, Chronologiam Patriarchalem ante-diluvianam, integris sex seculis, (in singula ætate uno seculo), post-diluvianam vero, novem scilicet seculis, mutilatam & corruptam esse, conspirante Judæorum & Samaritanorum perfidia: ne scilicet promissum Messie tempus jam effluxisse videretur: (somnia talia Vossio, & in præfatione ejusdem Scripti, pro illis XV seculis, 2000 annos numerante, quibus truncatos vult Codices tam Hebræos quam Samaritanos: unde p. 238 & alibi, 6000 annos a creatione mundi effluxisse asseris, antequam Christus in mundum veneris.) Et quidem in furiosi hujus commenti fidem, sufficiunt isti destructori Veritatis Hebrææ fabulosissimi annales Gentilium, Ægyptiorum, Phœnicum, Chaldaeorum, Persarum, &c. præcipue vero Mircondi, Theonis Smyrnai, Ctesia, Dina-

Dionis, Berosi, Eupolemi, & similibus nugivendulorum fragmenta obscurissima; præ omnibus autem Chinenfium Chronologia, (de qua tamen Vossio non nisi e relationibus Jesuitarum, imprimis P. Martini, constare potuit) & Josephi antiquitates, sed & ambæ istæ non nisi prius ad cerebellum Vossii varie refictæ & refingendæ, ne se mutuo destruant, ut patet ex allegata ejus Dissertat. p. 104, 105, 106, 107, 108, 129, 134, 150, & 407, &c. Unde proterve p. 350 ait; plane delirare eos, qui annos antediluvianos secundum hodiernum Hebraicum codicem accipiunt. Et p. 298, Hebraum Textum tueri, vocat, cum Masorethbis delirare, dum peço quis esse malit, quam homo. Et p. 417 tam annos, quam Prophetias in Scriptura sacra jam fuisse corruptas multis seculis ante Masoretharum laborem. Quæ omnia inferius suo loco excutiemus: quanivis jam ante etiam strenue se his fabulis Chronologicis opposuerint Clarissimi quidam Batavi Schottanus, Hornius, Hulsius, & novissime Cl. Baillius Anglus in doctissimo opere Historico-Chronologico; in quo Scripturæ Hebrææ verum calculum magna cum laude sua suscepit defendendum. Cujus ἀξιωματικὸς I. c. p. 12, hic allegari meretur. Ubi nulla unquam variæ lectiones allegata sunt, (quod indubitatum est de controverso ullo calculo Chronologico), ibi velle depravatam Fontem Hebraum, est ab imis fundamentis auctoritatem, nedum authenticam, omnium sacrarum Codicum evertere. Et mox; Tale principium multos deducet ad Romanum Pontificem, plures ad Pyrrhonis scepticam, & verum Atheismum.

(2) Quod nemo hactenus ausus est, Vossius primus, posito pudore, istum Rubiconem transiit, ut Versioni LXX Interpretum (licet omnium aliarum hodie corruptissimæ), diserte θεοπνευστικὰν adstrueret, nimirum toto Cap. 25. Et seq. Cap. 26. conatur infringere argumenta contraria. Illam igitur solam, dicit, *σinceram & ἀναμεινῶν* p. 78, eamque non solum ipsius Spiritus S. afflatu a LXX Interp. sic factam esse, e Patribus probare nititur p. 3; sed etiam tum ante Natalem Christi eandem pro divina habitam, & Hebræo Codici equiparantem.

tam esse, cum toto subsequente seculo, Apostolis superstitibus, neminem fuisse, qui non id firmiter crediderit, p. 18: cum & versionem Θεολογικὴν eam appellarint p. 84. Quod crassum & τετράπηχον commentum inferius redarguemus. Tum illam ipsam, quæ hodie inter nos extat, adhuc esse genuinam illam LXX. Interp. Versionem, tam certum, ait Vossius, quam certo quicquam in rebus mortalium affirmari potest, p. 294. Nec contradicere his omnibus, nisi indoctos quosdam hujus seculi, sesquijudeos, & παββωμανεῖς, fatuos & stultos. Coetereum cum nec omni pervicacia sua negare tamen sustinuerit Vossius, depravatissimos passim sensus esse illius Versionis LXXviralis; horribili quodam secreto, omnes ejusmodi casses elabendi invenit viam, nimirum quod in talibus locis (quibus εἰς ὅσην περιετρίβη Versio LXX), ipse nullus dubitet, (nec nos igitur dubitemus, autore bono) quin NB olim aliter in iis habuerit LXX Versio, p. 253: & quidem prout Vossius probam contendit lectionem, vel prout convenire eam vult cum prisco aliquo fabuloso tenebrosone. Sed & Objectioni, quod a tempore Templi secundi cessarit immediatum donum Spiritus S. & prophetiarum, ultro occurrit p. 85. id omnino Rabbanicum & nugatorium esse: Iosephum enim testari contrarium, sc. quod Iohannes Hyrcanus, & Esseni nonnulli, adhuc spiritum prophetico fuerint præditi; nam in Christo demum obsignari visionem & Prophetiam Dan. 9. cujus dicti nulla unquam insulsior poterat fieri allegatio. Sed quod magis horrendum, non solum p. 146. 144. 148, e Iosepho suo, templi secundi absolutionem ad annum nonum Darii extendente, erroris arguit divinum Efram, sextum annum Darii hic asserentem, c. 6. 15: sed etiam eundem Iosephum, p. 108; præfert aliquando omnibus Codicibus Sacris tam LXX quam Hebræo & Samaritano; nisi quod de LXX Versione sola spem tamen firmam concipiat, in ea olim ita scriptum fuisse, ut Iosephus habet; ita tamen ut & ipse Iosephus adhuc levi saltem mutatione prius corrigendus sit, p. 109. substituendo saltem ἑκατόν καὶ χιλίους, pro διακοσίους, (sc. non 292, sed 192 annis post diluvium Abrahamum esse natum;) & p. 113. pro τετραχίλων substituendum saltem esse τετρακισχίλων; qua exigua mutatione (non

(non nisi 1000 annorum,) omnia tam plana fieri, ut ne unus quidem scrupulus supersit. Ibid. Quis non indigne ferat, Viri alias Clari & Docti, contra Hebræam Veritatem quasi furorem quendam Cyclopicum; dum Josephum, eumque varic prius reformandum, correctorem facit, & LXX Versionis ἀναμαρτητῆς, (ut eam vocat,) & Codicis Hebræi ac Samaritani. Quis talia legens non stupeat totus, tantam eruditionem simul & vesaniam in eundem hominem cadere?

Sed audiamus (3) atrociores etiam in Sacrum Textum Hebr. calumnias, semper in pejus proficiente Vosio, ὡς κακίον βάθος αὐλεῖ. Nam p. 95. operose adstruit, *In veteri Ecclesia Christiana nullam auctoritatem fuisse Codicis Judaici*, (sic enim Textum Hebræum contumeliose incensere amat Vosius, prout alias etiam eundem, *Biblia Masoretica, Exemplar Rabbinicum*, per ludibrium vocat; ut revera

hic obtineat illud tritum Arabum لَعْدٌ ذَلَّ مِنْ بَالَتٍ عَلَيْهِ التَّعْلِيْبُ

dudum satis contemptus est, quem comminxit Vulpes;) contentos tunc fuisse Versione illa (LXX virali) quam a Sp. S. profectam credebant, praesertim cum ea omnia, quae de conservatione librorum sacrorum a Judæis vulgo traduntur, NB. mera sint imposturae, p. 248. Et p. 94. Judæos quidem calumniari, quod Codices Samaritani sint corrupti: at cum Samaritae dicunt, Codices Hebræos esse corruptos, eam, ait, non esse calumniam. Et mox; Cum enim Masoretæ fuerint homines barbari, & in Vernacula sua peregrini, ecquid aliud quam NB. vitiosum & ab omni ratione alienum ab iis potuit proficisci? p. 97. (plane ad sensum Bellarm. l. 2. de verbo Dei, c. 10. Misera esset Ecclesia, si deberet recurrere ad Hebræos Codices, & mendicare a Rabbinis hostibus suis veritatem.) Concludit igitur Vosius p. 98, si quis veros sacrarum literarum sensus cognoscere audeat, ei negligenda esse illa puncta vocalia, quæ una cum Accentibus Vosio & sociennis sunt fudes in oculis; aut etiam reformanda ea esse ad mentem LXX Interpp., quorum reformator iterum est (præter Josephum) ipse Vosius astutam vapidam ge-

stans sub pectore vulpem.) Quis non videt, quorsum hæc omnia tendant? neque ne quidem ad Pontificis Romani tribunal amplius, sed ad apertum Atheismum, & inde ad ipsum orcum unde prodire. Nam & amplius p. 347, addit; *in N. T. etiam libris tantas esse varietates ut quot verba, totidem fere sint discrepantia:* & p. 416, *se nimis parce adhuc locutum esse*, de multitudine illa mendorum. Si quis jam cum Cl. Schottano merito hinc inferat; *E. nullum fore certum sensum textus sacri:* expedite respondet Vossius, *ibid. ita argumendi idiotas;* (ecqui enim illationem rationis admittat, qui pridem ipsam rationem insanire secum jussit?) Ne tamen sine ratione id dixerit Vossius, en p. 28, calidum ex ipsomet consilium; *veritatem sacrarum librorum non ex solo Hebræo, sed potius ex universali omnium aliorum codicum collatione*, NB. *habito probabilitatis delectu, esse hauriendam.* Tum vero quamvis in verbis & literis non exigua facta sit mutatio, (saltem fere tot mendis, quot vocibus, & amplius p. 416) *id tamen non obstat, quo minus eadem sit Scriptura, quæ olim; in quo bruto paradoxo, non carere Vossum Antesignanis Capello & Walton, infra ostend.*

(4) *Non solum Puncta vocalia Textus Hebræi*, ait, *tam manifeste novum inventum Masoretbarum esse, ut miretur, quod non ipsa ecclesia pridem ad tam claram lucem oculos aperuerit*, p. 96, (recte cœcis eam commendans lucem, quam meras tenebras esse, oculati facile vident:) sed etiam ipsas literas *Codicis Judaici esse adulterinas cum Samaritani veterem Mosaicam scribendi formam impudentiam & inscitiam esse*, p. 312. eosque qui negent, a Scaligero stultos & Asinos vocari, mire sibi plaudit, p. 313; (quo merito, infra videbimus.) Unde p. 300 concludit, *hodiernum Codicem Judaicum non esse originale, cum non is (Hebræus;) sed Samaritanus codex conscriptus sit literis originalibus*, (quo profecto nulla fatuitas æque poterat esse originalis, ut inf. videbimus.)

(5) Summe injurius est Vossius, *in universam nostram Theologiam Christianam*, quam (ob clarius hodie studium Linguae Sanctæ &

& S. Textus Hebræi,) dicit, (*in præf. Dissert.*) *hodie conversam esse in Rabbiniologiam; unde nulla tam fatua tamque ab omni ratione aliena sint commenta Judæorum, quæ non pronis auribus excipiant Christiani Doctores, tanto magis, quanto sint futilliora.* Inter quæ mox refert, quod nemo hodie Theologus habeatur, nisi qui etiam sit bonus Hebræus (Grammaticus;) cum tamen, (ait in paulo præcedent.) *Judæi fateantur, periisse linguam Hebræam, nesciri phrasin, vocalium usum, & verborum significationes.* Verum quam ipse potius Vossius ex illis suis perditissimis hypothesebus strenue Judaizet, monstrant facile ejus perversiones sanctissimorum Oraculorum de Christo, dum pag. 65. verba illa Ps. 2, 12. *Osculamini filium; item, hodie genui Te; incerta dicit, an de Christo loquantur, cum in toto illo Psalmo NB. nihil occurrat, quod non de Davide intelligendum; tales enim appellationes filii Dei & Uncti ad plerosque Reges & Sanctos ex aquo pertinere.* Pariter verba Prophetiæ Dan. 9, post 61 hebdom. *יִכְרַת טָשִׁיחַ* excindetur Messias, pervertit in hunc sensum, sec. Versionem LXX, *Exterminabitur unctio;* explicans ea porro de cessante apud Judæos unctione & regno, dum Romanis fierent subjecti. (quo pacto mortis Christi meritum eliminatur tam clasico Vaticinio.) Ecqua fronte jam Vossius Judæos incusare audet, in *Præf. Dissert. suarum;* quod illi nullum non locum de Messia agentem corrumpere, vel perversa interpretatione enervare conati sint? cum ipse potius atrox hoc crimen incurrat non sine justo elenchio, ab Arabibus hic audiendo,

لَيْسَ الْعَاقِلُ الْإِذْيَبُ يَحْتَالُ الْأَمْرَ رُبْعُدُ ذَلِكَ يُنْعَ ذِي ٥٠ Non est

sapiens, qui aliquid reprehendit, & post ipse in illud incidit. Annon enim sat manifesta illa Rabbiniologiæ Vossiæ specimina evincunt, ipsum verius παρρησιαστικῶν abominandis ejusmodi σχολιοδοξίαις? Quælia certa horrenda confectaria, e blasphemis illis hypothesebus Capelli, Waltoni, Vossii, & Asseclarum, de Characteris Hebræi (tam punctorum quam Literarum,) dubia origine & corruptione, orta, merito alios etiam, talium (per meram imperitiam) defensores pro dolor!

lor! longe plurimos, absterrere, & ad agnoscendam atque damnamdam impiam suam temeritatem, sufficere debebat.

§. 5. Sed cum omnia illa superiora penitius in ipso Tractatu expensuri simus, sufficiant hæc interim quasi per saturam informando saltem Lectori de ortu & statu controversiæ. Nam emendando quidem Vossio nulla argumentorum sufficere pondera, vel inde satis liquet, quod (1) desperata ipsius pervicacia adeo agnitionem erroris nullam admittat, ut potius, ubi etiam *ἐν αὐτοφύκῳ* tenetur medius, pure neget, se tale quid scripsisse, aut consequentias irrefragabiles præfractæ falsas dicat, aut apertissima diversis locis contradictione *ἐναυφότερῳ* videatur. Documenta facile obvia præbent allegatæ ipsius Dissertationes. Cum enim a Cl. Hornio Professore Leidensi merito reprehensa esset Vossii illa blasphemica assertio, in *Dissert.* p. 248, *jam longe sanctior nobis esse debet Codex Samaritanus, quam Hebraicus; nam Samaritanus servat Characterem Moysi, Hebraicus autem Chaldaicis literis est exaratus:* Vossius in *præf. ad Objecta Hornii* infrunite negat, se tale quid scripsisse, cum tamen diserta ejus ibid. extent verba, sed & hæc ipsa iterum non uno loco ab ipsomet Vossio destructa, (contradicendo sibi ipsi, ut aliis contradicere queat:) nam paulo post p. 253, ait *Samaritanum Codicem esse omnium corruptissimum*, ubi scil. cum Hebræo nostro concordans non favet Vossio, & reformatæ ipsius (deformatæ potius) Chronologiæ Sacræ: & p. 260, *Codicem Samaritanum esse vitiosum, dum omittat Cainanem inter Arphaxad & Salach.* Sic cum p. 53 & 172, & alibi passim, Lectionem LXX, longe præferat nostro Hebræo Codici, & p. 24, expresse dicat, *Semidoctos tantum hujus seculi Masoreticos Codices præferre LXX Interpretibus*, & p. 95, nullam Hebræi Codicis auctoritatem fuisse in primitiva Ecclesia, sed *LXX Versionem tunc fuisse *δεῖον & σὺν* habitam*: tamen contra p. 292, acriter refellit inferentes ex ipsius verbis, *quasi statuat ipse, Codicem Hebraum non esse præferendum LXX Versioni*: & p. 16, ultro fatetur, *solum Pentateuchum ab illo LXX interpp. collegio esse translatum, reliquis libris istius Versionis non esse tantum tribuendum, cum a pau-*

cis

cis aut singulis sint translati. An hæc talia sint cordati & constantis Scriptoris, judicet nunc orbis literatus; ab eo enim & applausum adhuc certo stipulari sibi, insigni protervia non dubitat Vossius: quamvis revera in speciem tantum se *Eruditorum judicium ea relinquere* scribat p. 83; cum omnes contradicentes ipsi sint *semidocti hujus seculi*, p. 24.

(2.) Quia de omnibus illis blasphemis suis deliramentis, quasi re adhuc præclare gesta, mirum in modum sibi placet, jactans magnifice in præf. *Dissertat. se demum hoc pacto auctoritatem Sacra Scriptura in tuto collocare, & veritati oppressæ suppetias ferre*, (nempe ut ille *Eccles. 20.* vitians virginem, quam custodire debebat:) Et p. 427. *se veritatem malicia Judæorum sepultam & oppressam vindicare, & in lucem denuo producere, idque præsentē sibi tam sanctā lucē, per quam alios in tenebris ambulantes conspici possit.* Hinc nullis monitis aut dehortationibus apud ipsum est locus; sed omnes adversantes ipsius sententiæ, criminando *Sesquijudeos, Semidoctos, Afinos* (aliquando ex asse,) rotis metris adnumerat scommata. Nemo non ei est ἡμίμαθε, qui profecto ipse hac in parte est ἡμίμαθής. Viros Clarissimos & Lumina totius Belgii, ob id, quod recte contendunt, textum Hebræum incorruptum ad nos pervenisse, dicit *Verdecina capita*: alium *Oviculam hominis* vocat, (ipse ὀλοπίλυνος,) alium *impostorem, morionem Leidensem, bubulo amictum tergore, & imbellum adversarium*, qui Vossio non permittat forti esse, qui sine errore hicere possit: cui proinde *flagrum* tandem minatur desperatissimus Orbilius; eundem indignissime definiens p. 401. *Afellum togula cinctum Professoria, pro clypeo gestantem Biblia Masoretica cum omnibus suis punctis.* Sed quid si definitione non absimili quis vellet Vossio sic παρωδῆν, quod ipse sit *Bibliomastix, pellicula cinctus vulpina, pro clypeo gestans Versionem LXX, & annales gentilium cum omnibus suis fabulis*; annon recte responsum potius quam dictum putaret? Certe equidem convitiis & obrectationibus alterius famam rodere, nunquam Christianum existimavi, nedum masculi & docti

docti Scriptoris, quem longe magis decere semper duxi, *mollibus verbis durissima argumenta* proponere, quam adversus asperos Morychos γυγαντιαν, καὶ ἀντιβίοισι μαχέσασθαι ἐπέεσσιν: idem me jam olim docente Arabum trito illo كُنْ مَعَ الْعَوَسِجِ زَيْتًا وَمَعَ الْأَحْمَرِ عَاقِلًا

sis cum paliuro, oliva; & cum insano, mentis compos. Nihilominus cum jam non disceptetur super dogmatibus rationis humanæ, in quibus *diversum sentire* duos de rebus iisdem, *Innocua licuit semper amicitia*; sed de sanctissimo tremendi Numinis Verbo, ceu Epistola Creatoris missa ad Creaturam suam, adeoque non nisi infallibili charactere infallibiles signante sensus divinos: at vero istius originalem authenticam & integritatem, diris ac blasphemis criminationibus, (post *Cappellum*, *Waltonum*, & affeclas,) longe ferocius adhuc profcindat hic *Vossius*, nec solum contradicentes ipsi, (quamvis mitissime & summa modestia,) Viros doctissimos pro *indoctis*, *fungis*, *fatuis* & *asinis* habeat; sed etiam post convictos toties ipsius blasphemos errores, (reciprocatis jam pluries utrinque scriptis,) jactare etiam num audeat, si quis adhuc cum ipso contendere velit, *sive argumentis sive testimoniis; se victurum argumentis, se victurum testimoniis*; (scil. pro argumentis dando bruta decreta, pro testimoniis fabulas:) anne igitur tandem desperatissimo, & contra conscientia dictamen ἀνταδερᾶτω destructori Veritatis Hebr. occurrendum est, ex præcepto Salom. Pr. 26. 5. *Responde insipienti, ne sibi sapiens videatur?* (quo ipsius exemplo alii etiam non pauci ubivis (quod vehementer dolendum,) obtrectatores divini characteris Hebræi, (imprimis Punctorum & Accentuum,) discant imposterum, secundum illud Comici, *coercitiorem habere stultiloquentiam suam.* Aut quid enim audaculo ejusmodi usque liceat impune sic grassari? omnesque ubivis terrarum assertores sanctifs. Textus Hebræi, tam blennos, fungos, & stipites, sibi persuadere, ut officias ipsius & versutiloquas artes, (quibus perpetuo in S. Script. Hebr. Litteras & Puncta, imo totum contextum, debacclatur, vel potius simpliciter furit,) vel non

non capiant, vel metuant, vel denique brutum in talibus assensum sibi imperari patiantur. Saltem sperare id potuisse, non minorem Vossii stupiditatem prodit, quam fastum & arrogantiam plane intolerabilem. Anne enim cuivis facile manifestissimum fit, per istas infandas hypotheses Vossii & assecclarum, *Originarium S. Textum Hebraum, in equali cum codice quolibet Versionum certitudinis ac incertitudinis gradu ita constitui, ut collisi inter sese, alter in alterius viscera graffetur, & mutuis sic confossi vulneribus, precarium sub traditionum humanarum tyrannide spiritum trahant: quo tandem in ambiguo destituti Christiani, ad illud (dic Ecclesia,) seu ad sacram anchoram confugere cogantur, non paucis ad Scepticismum & Atheismum citius prolapsuris: quod ipsum quoque recte arguit Cl. Hulsius in Epist. ad Voss.*

Sed cum fere prævideam, meo etiam justo Zelo, non facile aliam aut mitiorem a Vossio expectari posse sortem, quam aliis ante me Viris undequaque doctissimis experiunda fuit? maluissem equidem favere huic Turno vapulanti sub alterius magni Æneæ dextra, & deinde πολλακλαίειν καλῶν. Verum quia jam *ἵνα ἡλίαν projectus est lapis*; obfirmandus est animus, & induendus θυμὸς ἐπ' ἀπορίας, antequam illam bubuli tergoris tragulam adornet Vossius: dicamque cum Hortatio,

*Quid facies homini? jubeas miscrum esse libenter,
Quatenus id facit.*

Atque ut olim Chiorum Legatos, (*docente Plutar. in Apoph. Læcon.*) ipsas Ephorum Spartanorum sedes vomitu implentes, haut aliter vindicandos duxere Spartani, quam publicum edictum fanciendo, *solis Cibi permissum esse, turpiter agere*: ita meo quidem arbitrato, decernatur homini pervicacissimo privilegium errandi: neque enim propterea statim Sol geminus fiet, aut Thebæ geminæ, quod furenti Pentheo sic videantur. Non deerunt nihilominus incorrupta semper judicia, quæ discernere norint æra lupinis, (& sincera vulpinis,) nostraque eo rectius probare poterunt, quo plu-

ra ipsius legerint: quo pacto Vosius ipsa experientia demum discere debet, quod hactenus ignorare videtur, quod *fastidium Lectoris certissima scripti mors sit*. Quanvis interim non parum indigner imperitis illis Typographis, qui bonas chartas adeo crudeliter perdunt, dum eas impiis Vossii (licet doctis) deliriis conspurcatis, pro foliis Sibyllinis habent & venditant. Longe magis autem miror simul ac doleo, quod tum *ANGLICANA ECCLESIA*, incomparabilem illam Operis Biblici περὶ γλωττίης editionem, isto *Capelli & Waltoni* propudiosissimo Goliathismo contra sacrum Characterem Hebraicum, horrendum in modum deturpari passa sit: tum quod *ECCLESIA BELGICA*, blasphemam illam & monstruosam *Dissert. Isaaci Vossii de Chron. S.* in publica luce toleret, merito æternis tenebris damnandam: ut qua originalis S. Scripturæ certitudo & authenticæ funditus subruitur, & sanctissima Oracula de generatione Filii DEI, & morte Messæ, tam nefarie enervantur, ut nisi ad publicam palinodiam adactus fuerit autor, & serio pœnituerit, vix Deum sibi possit polliceri propitium. Sed ipse Pater Luminum illustret & sanctificet nos in veritate: atque Vossio etiam largiatur *bonam mentem* quamvis eandem ipsi jam ante precatu Cl. Schottano proterve responderit, *sed que tua sis dissimillima*.

SECT. III.

DE

PARTITIONE ET METHODO TRACTATIONIS.

§. I. Atque ex his breviter sic constare potest de serie & facto hujus belli sacri. Cum autem post tot classica & receptus, nihilominus adhuc ferveant partium studia, & novis subinde, iisque maximi nominis Autoribus, excitentur ac defendantur illæ detestabiles & falsissimæ hypotheses Capellianæ, seu Accentuum non solum doctrinæ, sed etiam totius Script. S. authenticæ, infestissima signa: ut verissime

sime conqueri liceat cum Cl. Hulsio, (q) *nos in sequiora tempora incidisse, quibus versipellis veterator Diabolus, mutatis sæpe personis suam instaurat fabulam: & nostrum proinde erit, minime desertas linquere Hebraicæ Veritatis partes, nec otiose spectare hæc bella Domini, sed qua quisque valet arte ac Marte strenue propugnare, totius cœlestis Chirographi tam integritatem quam authenticam infallibilem. Cujus perconmoda nunc mihi, e propositis primum VINDICIIS ACCENTUUM, oblata est occasio: quandoquidem non ita præcise sola Accentuum authenticæ proponi aut stabiliri poterat, quin pleraque argumenta simul tangerent, ipsarum Vocalium quoque & Literarum adeoque totius Characteris Hebræi divinam & authenticam originem, atque integritatem illibatam. Ne autem incerta methodilege ruat præsens Scriptio; memores nunc moniti illius Arabum, رَتْبُ الْعِلْمِ أَعْلَى الرَّتْبِ, *ordinatio Scientiæ supremus est gradus: in**

TRES eam dividemus PARTES: quarum IMA confirmabit ORIGINALI AUTHENTICAM divinam, tam Vocalium & Accentuum, quam ipsarum Literarum S. Textus Hebræi, TRIBUS ARGUMENTIS; nempe GRAMMATICO, (*Capite I;*) HISTORICO, (*Capite II;*) & THEOLOGICO, (*Capite III.:*) (de quorum singulis in thesi & antithesi, per certas Sectiones, disquiremus.) PARS II, sistet ACCENTUUM INFALLIBILE MINISTERIUM SENSUS; tum PARADIGMATICE, per luculenta Exempla S. Textus Hebræi, vero suo sensui ex Accentuum doctrina vindicata, (*Capite I;*) tum ANTITHETICE, a variis dubiis & objectionibus liberando eandem Accentuum scientiam, nunc per Dei gratiam plene restauratam, (*Capite II.:*) PARS III, vindicabit totum S. CODICEM HEBRÆUM, ab illis imputationibus CORRUPTIONUM, quæ sub prætextu *FARRIARUM LECTIIONUM*, ullave alia ratione, eidem a *Capelio, Walsono, Vossio, & Asseclis*, nefandum in modum impinguntur; tum ANTITHETICE, (*Capite I,*) tum IN THESI, (*Capite II.*)

§. 2. Verum ante omnia in hac disceptatione Hebræo-Philologica probe dispiciendum est, recteque discerni debet, utra pars controvertens in hoc foro intendat actionem, & quasi Actoris personam sustineat; cui adeo ceu affirmanti probandi incumbat onus (sec. illud Aben Efræ ad Gen. 38, 15. *המוציא מחברו עליו הראוי* Actori incumbit probatio:) atque utra pars habeatur rea, seu negativam sustinens, cui sufficit, Actore non probante absolvi. E synoptica hactenus *ἡγεμονία* de ortu & statu controversiæ liquido satis constare opinor, quod sacro Characteri Hebrææ Scripturæ, tam Literarum, quam Punctorum Vocalium & Accentuum, ex se & per se, tot seculis in nativa sua authentia originis divinæ ἀδιαβλήτως perstanti, & quasi in possessione pridem certitudinis infallibilis, (perimmemorabilem ævi præscriptionem,) posito, aliquando cœperit amale feriatis dica indignissime scribi, dubieque anquiri, tum de Origine ejus authentica, tum de incorruptæ ejusdem integritate. Illi igitur Antagonistæ, ream sic peragentes, & in dubium præter meritum vocantes S Scripturæ, Hebrææ nativam authentiam & integritatem, omnino hic statuendi sunt Actores, ab iisque ceu affirmantibus jure merito exiguntur debita & sufficientia rationum documenta. Ut enim non sufficit, (dicam verbis Cl. Horneij,) *si alteri quis crimen intenderit, ostendere tantum, fieri posse, ut verum sit, cujus alter insimulatur, sed probari necesse est, revera rem ita habere, nec aliter fieri posse, quin verum sit, quod de eo asseritur.* Ita hic quoque nequaquam satis est, speciosis ratiunculis, in suspensionem saltem adduxisse Scripturam Sac. Hebr., quod non penitus impossibilis sit ejus vel corruptio vel incerta origo: sed omnino firmis argumentis tales imputationes prius probandæ sunt Adversariis, antequam innocentia suæ præsidia *δικολογία* promerere opus habeat Scriptura. Et quidem, si civem Græcum olim non nisi Athenis judiciari permisit Solon (r); pariter nulla fere nisi ex Hebræis in Hebr. causa militare debet ratio. Quod si jam illas probandi partes implere satis nequeant adversarii, (*quod his Vin-*
diciis

(r) *Attusf. Solon. f. 81.*

diciis luce clarius demonstrabitur;) merito tales Casii Severi (f), a foro Hebræo rejiciuntur, audientes illud Poetæ veteris; *Quid vos duros stimulavit in ausus? Auferte unde malum tulistis pedem!* Quamvis jam vero hoc pacto per se bona causa triumphatura est, nulla licet ratio amplior eam præstet ἀντίκλιτον; nihilominus Argumenta nostra ita semper proponemus, ut non solum *antithetice* discutiamus primum adversariorum strophas, (prout semper Actori priori loco causam dicere convenit,) quo submotis falsitatis tenebris veritas per se elucescat; sed etiam de abundanti deinde *in thesi* probemus, meliorem ac veriolem secus statuentium sententiam. Atque hoc præsentis instituti nostri erit pensum: Φιλῆ δὲ καί μιν οὐκ οὐκ σπένδον θεός! Nam quod iterum ingerunt Arabum Magistri;

كُفَا بِاللَّهِ هَآوِيَا Sufficit DEUS Duxtor.

D 3

VIN-

(f) Quotquot israelos accusavit crudelissime, omnes gloriose absoluti sunt, Manus. Apocb. 254.

VINDICIARUM

S. HEBRÆÆ SCRIPTURÆ

PARS PRIMA,

qua

ORIGINALIS *AUTHENTIA* DIVINA TAM *VOCALium & Accentuum*, quam *Literarum* S. Textus Hebraei, contra Antagonistas quosvis, imprimis vero *Capellum, Waltonum, & Possum F.* defensa-asseritur,

CAPUT I.

Quo proponitur

Argumentum Grammaticum,

ductum

ab essentialibus externi formalis Scripturæ:

Quicquid per primam Mosaicam & Prophetica originem competit hodierni Sacri Textus Hebraei Literis consonis, seu uni parti essentiali Scripturae Hebrae; idem etiam per eandem originem competit ejusdem Punctis Vocalium & Accentuum, seu altere ejus parti essentiali & coarctae Literis.

Atqui authenticam divinam plane & infallibilem, per primam Mosaicam & Prophetica originem, competit hodierni Sacri Textus Hebraei Litteris consonis, seu uni parti essentiali Scripturae Hebrae.

E. authenticam divinam plane & infallibilem, per eandem originem competit punctis Accentuum & Vocalium, seu alteri parti essentiali & coarctae Literis.

Hujus Argumenti Grammatici Praemissas quatuor Sectionibus confirmabimus: Quarum SECT. I vindicabit ab antithesi Minorem

Pro-

Propositionem de primæva & authentica origine Litterarum consonarum hodierni S. Textus Hebrai.

SECT. II. *Eandem Minorem probabit thetice.* (Minoris siquidem Propositionis solide prius confirmata veritate, deinceps validius nitetur Majoris Propositionis nexus & evidentia.)

SECT. III. *Vindicabit ab antithesi Majoris Propositionis Hypothesin de Coaditate Punctorum Vocalium & Accentuum literis coessentialium.*

SECT. IV. *Eandem hypothesin probabit in Thesi, & hanc liberabit ab Objectionibus & instantiis Adversariorum.*

SECTIO I.

qua

MINOR PROPOSITIO ARGUMENTI GRAMMATICI (de Litterarum hodierni codicis Hebrai authentia originali) *ANTITHETICE VINDICATUR*, per defectum probationis contraria.

ANTITHESIS I.

Capellus, Waltonus, & Affecta, statuantes, hodiernas Litteras sacri Textus Hebrai, non esse primævas Mosaicæ & Propheticas, sed recentiores Babylonicas (seu Assyriacas, Chaldaicas,) quas Esra, post solutionem captivitatis Babylonica, restaurata a se Scriptura Sacra prius adhibueris; & deinceps populo Judaico commendavit, relictiis Samaritana genti, ob gravissimum odium, primigeniis Scriptura Hebræa literis, quæ sint hodierna Samaritana; hanc sententiam suam probare nituntur, (α) communi assensu Philologorum Neotericorum, (β) Doctorum veterum Ecclesiæ, (γ) Talmudicorum, (δ) Rabbinorum; (ε) documentis veterum Siclorum, aliisque (ζ) levioribus ratiunculis.

Fe-

Verum (x) consensus ille Philologorum Neotericorum nihil hactenus pro ipsis facit, nec ullatenus erroneo illi asserto fidem adstruit.
 ע'אס'ס'ס'ס'.

§. 1. Hodiernam S. Bibliorum Hebræorum כתב טרבה scripturam quadratam, (ut communiter appellatur,) Assyriacam seu Chaldaicam esse; contra autem, Samaritanas seu Cuthæas literas, esse illas primævas, quibus Lex primum data fuit, probaturus CI. Waltonus Anglicani Operis Editor celeberrimus, (t) in acie locat consensum plurimorum maximeque insignium Philologorum & Theologorum, *Scafigeri, (u) Drusii, (x) Vossii, (y) Grotii, (z) Sixtini ab Amama, (a) Casauboni, (b) Bocharti, (c) Gvilielmi Postelli, (d) Waseri, (e) Mayeri, (f) Petri Galatini, (g) & præcipue Ludovici Capelli, (cujus Arcanum punctuationis revelatum, appellat doctum & elegantem librum)* tum imprimis Pontificiorum, *Sixti Senensis, Philalpandi, Bellarmini, Bonfrerii, Guidonis Fabricii, Iohannis Morini, (quamvis & Huntlaum, Gordonum, aliosque Iesuitas potuisset adjungere, ut & Ariam Montanum, Genebrardum, Cornelium Agrippam, aliosque complures.)* Et alibi (h) ideam Waltonus, *banc dicit communem Doctõrum sententiam, a Christianis & Judeis antiquis & recentioribus receptam; contrarium autem forte statuentes infirmis niti ratiunculis, quas ex præjudicatis suis opinionibus hausierint, a quibus recedere nolentes, ipsum Solem in meridie lucere negent.* Et p. 21, lb. *Christianos igitur Theologos NB. pudere debebat talium nugarum; (scil. quod defendant primævam authentiam Literarum nostri S. Textus Hebræi.)*

§. 2. Verum, ut (i) in genere respondeam, frustra in tot tantorumque Nominum autoritatibus præsidium suæ sententiæ quærunt Waltonus, Vossius, Capellus, & Asselæ; gratisque eorum nudis

t In Proleg. III. ad opus Anglican. p. 20. u Animad. in Chron. Euseb. p. 62. & 103. x Comm. ad Exod. c. 37. y Gramm. l. 1. c. 9. z In notis ad lib. de Vera Rel. Christi. a In Antiquitatib. Bibl. b In Exercit. contra Baron. c In Phaleg seu Geogr. 5. d In Alphab. 12 Ling. e de Nummis Hebr. f Prodr. Phil. Sacr. Pars. 1. g Lib. 1. de Arcan. Cathol. Rel. h In Dissert. de Ling. Orient. p. 28.

dis assertis se jactant, cum Argumentum illud facillime destruat, opposito saltem aliorum nihilo minorum Autorum sat honesto numero, qui contrarium hic non sine firmissis asserunt rationibus. Quorum sequentes nunc saltem breviter enumerabimus, ut simul constet apertissime falsum illud καὶ χηνα Waltoni, *sententiam illam suam, communem Doctorum veterum & recentiorum dicentis*. Contrarium igitur docent & probant, tum Theodorus Bibliander (x) ubi ostendit, Efram nec voluisse nec potuisse mutare Scripturam in populo DEI, qua DEUS legera suis digitis exaraverat: prout in Talmude Babylonico, Tract. Megill. c. i. expresse dicitur, quod nullumquam Propheta permissum fuerit, quicquam innovare in Scripturis. Tum hi seqq. Polanus (k). Mibi nequaquam sit verisimile, Efram, Malachiam, Haggaeum, Zachariam, Litteras a DEO ipso acceptas abjecisse, & cum humanis, imo gentilibus, literis commutasse. Tum Franciscus Junius (l), illam sententiam Adversariorum inter Milesias fabulas referens. Pariter Hugo Broughtonius (m), Sebastianus Nonzenus (n), Dan. Schwenkerus (o), Marcus Marinus Brixienfis (p), Nicolaus Fullerus (q), Casar Baronius (r), qui Philonis testimonio probat, quod ipsa illa & lingua & character, quo antiquitus scripta Lex fuerit, permanserit absque ulla mutatione, etiam post Efram. Item Picus Mirandula (s), qui se e multis doctissimis Hebraeorum percunctatum esse scribit, de iis, qua de Hebraeo & Samaritano Characteribus disquiruntur; illos autem OMNES (NB. contra Waltoni & Capelli jactantias,) nullam mutationem agnovisse, quin pro comperto habuisse, iisdem, quibus nunc utimur in Hebraica literatura apicibus, usos esse Moysen & Patriarchas antiquos omnes. Atque id maxime etiam confirmare veteres Cabalistas, qui a Majoribus acceperint, sub illis literarum characteribus & figuris, quibus nunc legem descriptam habemus, latere divina mysteria. Pariter Wilhelmus Schickardus (t), rectissime statuit, uti in Religione Samaritani a Judaeis, non

E

hi

- (k) In Comm. de opt. gen. Hebr. Gram. p. 76. 77. (x) Comm. ad Ez. c. p. 8. 4 (l) Ad libr. 2. Bellar. de V. D. c. 1. (m) In concen. Sacra Scriptura p. 126. (n) De prima Hebraica Sermonis Lectione. (o) Exerc. de vera pronunc. Lit. Hebr. lib. 6. (p) In Arca Noa seu Thesouro lingua sac. Lit. N. (q) In Miscellan. Sacr. l. 4. c. 4. (r) Annal. rom. 2. p. 193. (s) In Epist. ad ignotum. (t) In Bethibath Happir. p. 82.

ducat Waltonus Reformatæ professionis Theologus; (qualem col-
lusionem fas haut erat in Ecclesia Reformatâ tolerari:) item *Petrum*
Galatinum, quamvis hic non erubescat (y), *codicem nostrum Hebraum*
e Talmude corrigendum asserere: tum etiam *Johannem Morinum*,
quem tamen ipse Waltonus (a) merito castigat, ceu absurdissime sta-
tuentem, quod *Æ Versio Græca LXX, & vulgata Latina, divina autori-*
tatis sint, licet (ipsomet asserente) *sibi invicem ita sapissime contradic-*
cant, ut nullo modo conciliari possint: & in *Exercitationibus Biblicis*,
(verius *Antibiblicis*) idem *Morinus* impudenti ore nugatur, *Vulga-*
tam Versionem afflatu Spir. Sanct. factam esse, allegante & recte dete-
stante ipso Walton, *l. cit. p. 144.* Et tales tamen testes Walrono ha-
bentur quasi *ἐκ Διὸς δέλτων*, Sed ut, inquam, hos mittam;

(1) quidem *MATERUS* pro Waltono allegatus, se ipsum
plane destruit aperta hac contradictione, quando in allegata *Philolog.*
Sacrap. 51. recte statuit, *Puncta* (Vocalium & Accentuum,) *Mosis jam*
tempore coadæ consonis Scripturæ exstitisse; & tamen *hodiernis Lite-*
rarum Hebræarum characteribus tunc Textum non fuisse scriptum, sed
Samaritanis, cum tamen notissimum sit, hanc (Samaritanorum) scriptu-
ram punctis Vocalibus nunquam fuisse instructam: (contrario pla-
no errore, quo *Cl. Prideaux Anglus* (b) *Punctorum quidem novam ori-*
ginem statuit, Literarum vero Hebræarum nullam agnoscit novitatem aut
mutationem ab Esra factam.)

(2) *Magnus quoque SCALIGER* (pro Waltono allegatus,) satis
confidenter quidem stomachatur in dissentientes his verbis, (loco
superius citato:) *Eæ literæ, quibus hodie Judei sacros libros conscri-*
bunt, nupera & proutia sunt, e Syriacis depravata. Quod cum lucē
clarius sit, tamen quidam *Semidocti, Semitheologi, &* ut signantius
loquar, *semihomines* (*Vossio in Disf. de LXX. Int.* audiunt *Sesqui-*
judei), *Iudaicas literas vere Hebræicas esse, audent dejerare & im-*
pios putant, qui aliter sentiunt. Miserram vero illorum hominum
conditionem, qui doctrina & pietatis sue non alios habent testes, quam

E 2

asi-

(y) *Lib. 1. de Arc. Catb. Rel. c. 8.* (a) *In Dissert. de Ling. Orient. p. 103.* (b) *in Lectioni-*
bun de Relig. Capit. p. 391.

asinos: & p 107. *eandem nostram sententiam arguit extrema insania & imperitia.* Qualem Scaligerianam bilem & dictaturam etiam Waltonus jam usurpare coepit, cum in literarum Hebræarum assertores sic invehitur; (c) *Christianos igitur Theologos* (asserentes Hebræo-Liter. authentiam,) *prudere debebat talium nugarum,* &c. (certe parum pro Theologo.) Sed mirari sæpe subit, quomodo tanta fiducia Scaligero aut simili Aligero persuasum esse potuerit, saltem dictatoria tali in contradicentes qf. *semibomines & asinos* debacchanti licentia, nimioque fervore *ὅθεν ἐν μαθήσει καὶ λόγῳ ἀνέβαινε*, statim imperari posse assensum cordato & incorrupto Lectori. Certe vel Comici illud; *Rem ipsam dic, & mitte male loqui*, prudentiorem modestiam svadere potuisset: aut saltem nasum prius hic consultum oportuerat. Verum ut Spartana generositate ejusmodi convicia transeamus, vitiosæ & intempestivæ Cholerae magnorum Virorum condonanda; non equidem video, quomodo illud luce clarius tarhi audacter affirmare queat Scaliger, *quod bodierna Hebræa litera sit depravata e Syris*; cum non solum inauditum hoc sit in orbe Hebræo, sed nec vel ab ipso vel ullo alio saltem probabiliter demonstratum. Quid si vero Scaligero, secundum illud Hebræorum מורה כנגד מורה *mensura pro mensura* reddenda foret, quando pari temeritate asserit (d) *Pentateuchum Samaritanum ne una quidem litera aliter legi quam Textum Hebraicum*, cum tamen eodem libro ipse fateatur, se Samaritanum Pentateuchum nunquam oculis vidisse (quod ipsum etiam de Drusio affirmat Waltonus (e),) quem tamen hicpro se allegavit; & si eum. vidisset Scaliger, statuente ipso Waltono p. 77 ibid. *longe aliter scripturus fuisset.* (Primus enim nostris temporibus eum occidenti intulit e Syria & Palæstina Reverendissimus Iac. Usserius Armachanus Episcopus in Anglia, vide Epist. ejus ad Lud. Capell. Londin. Anno 1652 impr. p 17 Nec vero obscura est origo erroris illius Scaligeriani; sed & huic pluribus satisfic: seq. *Antish. II. §. 1. 2.*

(3)

(c) In Proleg. ad opus Anglican. p. 21. (d) de Emend. temp. Lib. 6. (e) Dissert. de Ling. Orient. p. 29.

(3) GROTIUS quidem etiam Magno ubique, imo omni exceptione majori, triumphant Capellus & Waltonus fidus Capelli sectator; nec non celeberrimi Vossii P. asserto, (loco superius citato,) quod male eas literas vocemus Ebraas, cum Judaica dici debeant; prout etiam Capellus, & Vossius F. sacrum Codicem nostrum non nisi *Indaicum* & *Rabbinicum* appellare sueverunt. Verum licet nihil detractum velim istorum Virorum famæ ac eruditioni, nihilominus si tanti esset, in proclivi foret demonstrare, tantum in Hebraicis certe, ipsis tribui non posse, quin Cl. Buxtorfforum, Ash. Kircheri & aliorum longe potior sit autoritas rationibus suis suffulta, quam istorum nuda assertio. Ipse enim Waltonus contrariam sibi forte magnum illum Grotium sat contemtim rejicit his verbis, (f) quod ex conjectura sua & sine fundamento aliquando quid asserat.

(4) Quod vero Guilielmum Postellum (pro Waltono allegatum) attinet, cui utique non parum hic tribuendum est, cum præ aliis magnam sibi harum peritiam & experientiam acquisiverit, plurimum orientalium tum librorum tum regionum perlustratione: is certe ut non satis Adversariis lectus aut intellectus, ita male pro ipsis allegatus est, cum planissime iis adversetur. Quamvis enim (loco superius cit.) Samaritanos Characteres dicat esse antiquos; & a Mosis tempore vel ulterius etiam originem eorum accersat; nequaquam tamen eos sacris paginis Originales facit, quibus Tabulæ Legis ἐν διαθήκῃ primitus fuerint exarata: sed cum expresse duplicem Characterem Hebraum, alterum profanum seu communem, (qui hodiernus Samaritanus sit, quo etiam Moneta sunt signata,) alterum sacratiorem (qui hodiernus Hebraeus,) in usu olim fuisse doceat; utroque quidem characterē sæpius descriptam fuisse legem, recenset, & quidem plurima exemplaria Samaritano illo characterē communi fuisse vulgata; verum Hebrao sanctiori characterē scripta, concredita tantum fuisse Tribui Levitica & Collegio LXXII Seniorum, sanctioribus locis asservanda. Istas enim Hebraas literas semper habitas fuisse mysticas & sacras, ut olim extra ejusmodi sanctiorem usum nunquam fuerint adhibita, donec Esra post solutionem captivitatis

tis Babylonica publicum eorum usum communiorē fecit : id quod pluribus idem Postellus deducit in *Tabulis omnium Linguarum*, nec non libro de *originibus* c. 17; & de *Hetruria religione & institutis* p. 113. Confirmante ea omnia Fullero in *miscell. sacris* l. 4. c. 4. Quin amplius hanc sententiam probat idem Postellus, l. c. e dicto *Salvatoris*, Matth. 5. 17. 18. quod ipsa eterna veritas id testetur, comparando minimam particula Legis impletionem cum minima litera jod. non peritura de Lege: Unde consequenter Salvator eam nobis veram & genuinam Legis scripturam commendavit, in qua litera jod reperitur minima; quæ quidem in Samaritana scriptura vario & multiplici ductu compositam & sat grandem quantitatem obtinet, cum contra Hebræum jod adeo minutum sit, ut, annotante Drusio (g), ab Irenæo appelletur dimidiata litera, quando ait: *Nomen יו* consistare duabus literis & dimidia. His vero cum diserte adstipuletur ipse Waltonus, l. c. p. 30, allegatis ab ipso his Grotii verbis; *e Christi verbis sequitur, tunc in lingua Hebræa jod literam, minorem locum occupasse, quam literas ceteras, & proinde istos characteres, quos Syclii præferunt*, (intelligit Samaritanorum), *Christi tempore non fuisse in usu*: quomodo igitur vel Waltonus, vel quisquam alius, nisi *καφαλή ἰγκύφαλον ἐκ ἔχουσα*, negabit, quod, sicuti Salvator ibidem de primigenia utique, indubia, & originali scriptura Hebræa, (non aliqua recentiori dubiæ originis,) loquitur, (tantam ejus perpetuitatem adstruendo;) ita omnino hodierna nostra *Murba*, (de qua *Salvatore locutum ipsi concedunt*), sit illa primigenia & originaria scriptura? His igitur tam manifeste seipso destruant Waltonus & Asseclæ, ut tandem firmiter concludamus, primum hoc adversariorum argumentum, a consensu Philologorum, [nullum] adeo Waltono præsidium, præstare, ut potius contra ipsum & Asseclas torqueri possit ac debeat, nec ullum antiquitati literarum Hebr. pariat præjudicium.

AN.

(g) *Annot. ad N. T.*, p. 10.

ANTITHESIS II.

Nec (B) probatur satis adversa sententia, Testimoniis quibusdam Patrum, iisque valde incertis ac dubiis, vel & commodiori explicatione facile admittendis.

*ENDSIC.

§. 1. Quam facili momento præconceptæ semel opinionis aura impellatur animus, suo amplius exemplo docet Waltonus; quem, ob Patrum quorundam præcipue Hieronymi & Eusebii testimonia, licet non adeo aperta & clara, tanta tamen derogandi sacris Hebræis primigeniam originem, incensit fiducia, ut quasi de sanctiori aliquo successu sibi plaudens concludat; (b) *Habemus itaque consensus veterum Ecclesie Doctorum, multis Neotericis & Grammaticis præferendum.* Cujus gloriosi Epilogi argumentum ei prebuere hæc sequentia Hieronymi; (i) *Certum est, Esram legis Doctorem sub Zorobabele alias literas reperisse, quibus nunc utimur; cum ad illud usque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint:* atque hæc Eusebii in Chronico; *Fuit Esras eruditissimus in lege divina, affirmaturque divinas scripturas memoriter condidisse, & ut Samaritanis non miscerentur, literas Judaicas commutasse.* Quibus duobus succenturiat Capellus, venerabile nomen Bede, asserentis, nullum apud Ebræos ea de re esse dubium, quin Esras mutarit literas: quodque propterea Scriba velox vocatus sit, quod literas leviores excogitaverit.

§, 2. Ad hæc Resp. (1) illud Hieronymi certum est, non solum nullo adstrui fundamento; sed non una ratione valde incertum ostendi posse. Sive enim a Samaritanis, qui de autographo Moysi & authentico characterē falso semper gloriari suevere, quorum etiam libris se usum esse aliquoties meminit Hieronymus, (k) hanc sententiam imbibierit; sive ab Eusebio Episcopo Cæsariensi, pariter a degentibus illic Samaritanis plurimis facile seducto, tale quid hauserit; sive a Præceptore suo Judæo, quorundam Talmudis locorum,

de

(b) In Prologo ad Opus Anglicanamp. 20. (i) Præf. in lib. Regum. (k) In Comm. ejus ad Gal. c. 3, & Quæst. in Genesim.

(*de quibus inferius Antist. III.*) erronea explicatione sic fuerit persuasus: non minus incerta quam falsa ubique opinione est deceptus, *ceu mox infrapluribus patebit.* Atque idem de Hieronymo perhibet *Franciscus Junius*; (1) *Hoc a Judæis preceptoribus suis didicerat Hieronymus, nec non a Samaritanis, qui istam laudem sibi adhuc falso vindicant nostra memoria, quod matricis illius Scripturæ sint custodes.* Insuper vero ipse Hieronymus suum illud *certum est*, evertit contrario quodam effato, dum in *Quest. in Genes.* scribit, (m) *superflua hic esse illa verba, Transeamus in campum, in Samaritano codice extantia:* quibus utique verbis Hieronymus, Samaritani Codicis Lectioni opponens Hebræam, omittentem istud *superfluum*, hujus potius quam Samaritani Codicis Scripturæ & characteribus, primigeniam suam adstruit authenticam. Meritoque igitur *Verba illa Hieronymi*, (ni illum sibi met contradicere velimus,) *aliter exponenda esse*, asserimus cum Cl. Buxt. in *diff. d. L. H. §. 60.* nempe secundum Postelli de iis sententiam *vid. præced. p.* qualem per Efram factam mutationem, vel ipsimet inf. explicabimus admittendam, in genuina vocis *Ašchurish* explicatione; non qualem Adversarii inde male effingunt.

§. 3. *Resp.* (2) Mirum videri, quomodo Hieronymi testimonium tam Achilleum nunc Waltoni argumentum sit, dum pro ipso facere videtur; quem alias sibi adversantem, quam facile rejiciat, probant hæc ejus sequentia, (*loco paulo ante cit. p. 46.*) *Hæc verba (de Hieronymo loquitur,) nisi me ratio fugit, ostendunt, quantas præjudicium nebulas menti offundat, etiam in Viris alias doctissimis, ut potius quam ab opinionibus semel imbibitis recedant, NB. absurdissima quæque affirmare non vereantur.* Et satis insuper constat, quam integris centuriis errores tam Hieronymi quam Eusebii dinumeret Scaliger, in *Notis ad Chron. Euf.* Neque igitur nobis etiam rejiciendi (in Hebræa literatura) Hieronymi auctoritatem defuturæ sunt rationes, si omnino auctoritate Hieronymi in præjudicium veritatis Hebrææ

(1) *Ad Billar. l. 2. d. F. B. c. 2.* (m) *ad Cap. 1. F. 9. 8.*

braicæ abuti, volent adversarii. Dum enim Hieronymus (n) locum illum Zephan. 3. v. 18. נִגְזַר מִמֶּנּוּ יְהוָה ita interpretatur (prout hodiernum Vulgata legit) *nugas, quæ a lege recesserunt, congregabo*, (pro *tristes ob conventum*, seu ob desertam solennitatem conventus, *congregabo*;) triplici utique errore, (1) vocem, נִגְזַר male vertit *a lege*, cum nunquam legem in Scripturis, sed *statum tempus sollemnioris conventus* noter: (2) de suo assuit *recesserunt*, quod in textu Hebræo non legitur: (3) Vocem נִגְזַר *nughe* exponit *nugas*, indeque in Hebræo etiam Latini sermonis vestigia deprehendi, expresse adstruere audent. Quis hic dubiter, illud *nughe* Hieronymi (pace S. Viri dicam) revera esse *nugas*, & vere tristem *tristis* vocis interpretationem? Quis enim sensus foret illorum verborum? quasi divina bonitas & providentia nugis congregandis (וְהָיָה וְשָׁלוֹם) operam det. Istum vero nævum Patri Optimo facile condonare licet. Τόδε γέλασόν ἐστιν, ἀλλ' ἐκ Πικτικόν, quod Purpurati Patres Tridentini illam nugatoriam hic versionem vulgatam Hieronymi, in summam Prophetæ Zephaniæ, adeoque ipsius Sp. Sancti ignominiam, & Hebræi Textus injuriam, non erubuerint Canonicam & authenticam declarare: non absimili puerilis erroris documento, quo Cardinalis Baronius ad 1 Sam. 9, 21, contendit, *Triclinii olim nomen & usum inter Hebræos existisse*, siquidem l. cit. *Samuel, Saulum & puerum ejus, in triclinium introduxisse perhibeatur*, scil. per vulgatum Latinum.

§. 4. Cæterum nondum adeo aperta sententiæ nostræ refragatur Hieronymus, quin commoda adhuc explicatione defendi possit magnus ille Ecclesiæ Doctor. Neque enim dicit, Samaritanos Characteres esse primævos & originales Scripturis divinis; sed prout alibi (o) eos tantum vocat *antiquas alterius Gentis* (Samaritanæ) *litteras*: ita hic tantum dicit, *eisdem fuisse usque ad Esram, Samaritanos & Hebræos characteres*; quod ultro concedimus de vulgaris literaturæ usu communiore in negociis civilibus & politicis; nec non de exemplaribus Legis vulgatiorebus, Samaritano characterē exaratis:

F

(n) Comm. In c. 3. Zeph. 3, 18. (o) In Comm. ad Gal. 3.

tis: prout duplicem ejusmodi characterem sacrum & vulgarem supra p. 43. e Postello adstruximus, *Conf. inferius Antbit. III. 4. 2. seqq.* Tum quod additur, ex Hieronymo & Eusebio, *de mutatione per Esram facta, seu repertis ab Esra aliis literis*; sano etiam sensu admitti potest: scilicet, non ut adversarii id accipiunt, quasi Esra assumtas ab Assyriis novas literas loco primigeniarum Hebræarum in S. Textu substituerit, vel ipse novas figuras commentus sit; sed quod promiscuum antea inter Judæos, tam Samaritani (*ut vulgaris*) quam Hebræi (*ut sanctioris & rarioris*) characteris usum ita reformarit, ut deinceps Judæi solo sanctiori characterē Hebræo in omnibus tam sacris quam civilibus actibus uterentur, (*quamvis enim reperiantur Nummi Judaici, etiam post Esram Samaritano solito characterē procusi, id quidem præter institutum hoc Esra factum est*;) eoque solo libros divinos posterum exararent, relictis ob *ἀπορροή* odium Samaritanæ genti illis vulgaribus ceu ineptioribus & monstrosis figuris, quæ Rabbini propterea *אחיות לרעות* *literæ peregrinæ & barbæræ* dicuntur; item Character *חול* *profanus, idiotis Cuthæis relictus*. Talis igitur revocatio Hebræi characteris ad communio-rem & publicum (tam in politicis quam sacris) usum, populo Judaico tunc quasi nova quædam inventio literarum videri potuit, dum celebriori rumore ad Esram Autorem referebatur. Atque hoc sensu, non alio, Hieronymus hic admitti potest, nec ulla aliud exigit ratio, ceu hætenus est ostensum.

§. 5. *Resp. (3)* Quod ex Eusebio loco *sup. cit.* allegatur quasi is testetur, *Esram literas Judaicas mutasse, & divinas scripturas memoriter condidisse*, quodque priscis Patribus, (*Irenæo, Clementi Alexandrino, Hieronymo, Basilio, Chrysostomo, Theodoret, Theophylacto, & Tertulliano*, (licet tamen incerta fide (p) tribuitur, quasi statuerint, *libros sacros omnes, templi incendio, tempore captivitatis plane deperditos, ab Esra spiritu prophetico e sola memoria de novo conditos & restitutos esse*; verosimile plane non est, sed uti posterius hoc

(p) F. B. D. Dorschenm, *Part. 2, in Proph. Zach. Diss. 2. q. 2. Et Hotting. Theol. Phil. p. 112.*

hoc e fabuloso Lib. 4. *Pseudo-Esra* cap. 14. prognatum est, (ipso Capello agnoscente); ita & prius illud est confictum: quandoquidem nec verbum istius testimonij *de facta mutatione Literarum* compareret in correctioribus Eusebii exemplaribus, a Scaligero summa cura & studio editis: sed tantum in vetustiori Latina Eusebii Versione vitiatum: nec enim, si fuisset genuinum, Scaliger (istius sententiae acris defensor,) hoc testimonium rejecturus fuisset in sua editione Eusebii. Tum vero ne in illa quidem Versione legitur, quod Eusebius id statuatur, *mutatas esse literas*, sed tantum *ita affirmari*, non addito, a quibus affirmetur. Insuper & Hebraeis Scriptoribus, uti mutatio Literarum, sic miraculosa talis restitutio Librorum sacrorum, plane ignota, imo portentosa est. Quamvis tamen Pontificiis defensoribus vix unquam careat, ubi aliqua S. Literarum auctoritati derogandi optata occasio patet: unde totam Scripturam NB *novum Esra partum* contemptim appellant, *Sixtus Senensis* (q), *Petrus Galatinus* (r), *Nicolaus Lyra* (s), item *Alphonfus de Tost.* *Jacobus Bonfrerius*, aliique, quos male sequitur *Wowerius in Syntagm. de LXX. Vers.* (t) Nec desunt asseclae Arabestam Christiani, (ut patet ex *Elmacini Arabis Christiani Hist. Sarac.* p. 141.) quam Muhammedani, ut e celeberrimo Arabe *Abmed Ben Idris* allegat Cl. Hotting. in *Thest. Philol.* p. 11. Verum placet hic audire verba Theodori Bibliandri (u) quae omnino observationem merentur, *Quod sacros libros in captivitate collapsos & perditos, unius Esra memoria reparaverit, audierant homines nostri, & nimium sumptiles ac creduli, verum esse id putarunt, ob amplitudinem ingenii & eruditionis Esra. Sed quam periculose illud asseritur! Quis non videt, tentari & labefactari auctoritatem Scripturarum, quibus debetur summa veneratio? Non enim legeremus nunc Esram, Davidem, Moysen, Job; & alios: sed quod unius hominis Esra memoria potuisset suppeditare. Non haberemus NB. Consensum Propbetarum per tot*

F 2

secu-

(q) *Biblioth. Sancta* lib. 2. p. 76. (r) *De Arcan. Cathol. Ver.* p. 18. (s) *Ad Esr. cap. 7.* (t) *Cap. p. p. 75.* (u) *In Commentario de optimo genere explicandi Hebraica* p. 70.

secula: sed angustia unius hominis, (esto excellentissimi, unius tamen,) omnem Scripturam Canonicam terminaret. An igitur Daniel & socii ejus de semine Regio, sine Libris divinis se abduci a patria passi sunt? Nonne Daniel legit Jeremiam? Nonne Cyrus cognovit in Prophetia Esaia nomen suum contineri? Nonne Esaia consolationem ad Captivos in Babylonia, quæ est cap. 40. ad 49. misit; Nonne Jeremias Epistolam, Cap. 29. 30. 31. misit eodem? &c. Unde & ipse Jesuita Gordonus (x) asserit; Incredibile esse, periisse in Captivitate Sacram Scripturam, & ab Esra restitutam, quod aliqui fingunt: & alibi (y) hoc ceu absurdum refutat, adstipulantibus ipsi, Baronio (z) Bellarmino, (z) aliisque melioribus Pontificiis. Contrarium igitur potius, quod nempe authentici Moses & Prophetarum Libri, Esra tempore adhuc fuerint supersites, ex Nehemia c. 8. 2. & ipsorum Adversariorum, Waltoni, aliorumque confessione, & aliis rationibus, infra demonstrabitur, Parte III.

S. 6. Resp. 4. Quod attinet Venerabile Nomen Bede, errare hunc quoque non venerabiliter (in hoc quidem *ἐννοεῖται*) datæ jam ante responsiones facile evincunt. Et quæ ipsi fides habenda sit, asserenti: neminem Hebraorum ea de re dubitare, quin mutatae sint Litere, mox infra docebimus, *Antib. III. & IV;* ostensuri, quod non tam dubitent Hebraei, quam potius aperte contrarium illius sententiæ statuunt. Et sic tandem isti quoque argumento Waltoni & Asseclarum abunde satisfactum arbitramur, nec quicquam hactenus obtinere Adversarios.

ANTITHESIS III.

Nec (y) probatur satis Adversariorum sententia testimoniis illis Talmudicorum, quibus Lingua Samaritana dicitur עברית Ibhrieth, Hebraea vero אשכנזית Assichurith; (at vocibus bis erronea explicatione in perversum sensum male detortis.) nec proinde (d) Testimoniis illis Rabbiorum, quæ falso ab Adversariis hic jactantur.

E x-

(x) *Chronol. quæst. 2. 14.* (y) *Tom. I. Operis Chronolog. f. 115. & Tom. 2. p. 180. num. 12.* (z) *Ad Ann. M. 3610. & 3447. num. 4. 2.* (a) *De Verbo Dei lib. 2. cap. 1.*

"Exlegis"

§. 1. Waltonus sententiæ suæ (pro Samaritano Characterē) palmarium argumentum affert e Talmude Babylonico, *Tract. Sanbedr. Sect. 2, seqq.* בַּחֲלֹלָה נִתְּנָה הַדִּין לְיִשְׂרָאֵל בְּכַתֵּב עִבְרִי וְכֹן. In principio data est Lex in Scriptura Ebraea, & lingua Sancta, iterum data est ipsis, in diebus Esra, Scriptura Assyriaca, & Lingua Aramaea. Elegerunt Israelitae Scripturam Assyriacam & Linguam Sanctam; & reliquerunt Idiotis Scripturam Hebraeam & Linguam Aramaeam. Quinam sunt Idiote? Rabb Chasda respondit, Cuthai. Quenam est Scriptura Hebraea; Rabb Chasda dixit, Libonaa. Idem allegat & alterum e Talmude Hierosolym. Megilla, Sect. 1. sed concisius saltem illud & obscurius est. Manifestius autem adhuc habetur in Talmude Babylonico, *Sanbedrin, c. 2.* (quamvis hoc non allegarit) וְהָאֵל פִּי יְשׁוּ נִשְׁנָה חֻקַּי עַל יְדֵי, נִשְׁתַּנְּגָה עַל יְדֵי הַכֹּתֵב, שֶׁנֶּאֱמַר וְכָתַב הַנִּשְׁתַּנְּגָה כְּתוּב אֲרָמִית וְסִתְרוּגְסָן אֲרָמִית. Etiam Lex non sit data per manum ejus (Esra,) mutata tamen est per manum ejus Scriptura, secundum quod dicitur Esr. c. 4, v. 7. Et Scriptura Nisibethanica (mutata) Scriptura Aramaea, & Interpretatio Aramaea. Atque hæc omnia confirmantes amplius Rabbinos adducit Waltonus, tum R. Mosen Bar Nachman, h. ver. Scriptura Hebraea relicta est Cuthais, sicut commemoratur in *Sanbedrin*: tum R. Joseph Album in *Ikkarim*; Judæi Scripturam Hebraeam Cuthais reliquerunt, & elegerunt Assyriam; Scripturam igitur, quæ hodie est in manibus nostris, non esse Hebraeam sine dubio. His succenturiat q. ὁμοφύκτος R. Asariam, & Ephodeum; & sic præter veteres, omnes etiam recentiores sibi consentire, idque se probasse utriusque Talmudis & Rabbinarum testimoniis, clarissimo sibi plaudit epinicio. Iisdemque testimoniois potissimum triumphant & reliqui, Samaritani Characteris (q. primigenii) adstructores superius allegati.

§. 2. Hic respondeo (1.) Expendendam ante omnia esse veram significationem vocum, עִבְרִית seu עִבְרִי, & אֲשׁוּרִית seu אֲשׁוּרִי; adeoque paulo altius repetenda nunc erunt, quæ superiori *Antisth. I. §. 3. num. 4. & Antisth. II, §. 3.* breviter, innuimus de duplici Characterē Ju-

deorum; quem licet Waltonus (b) plane neget, & pro *mero figmento* rejiciat; nuda tamen hæc ejus negatio, ratione omni destituta, apud incorruptos & æquos rerum arbitros, tantum utique non valebit, quin manifesta documenta & testimonia recte asserti utriusque illius Characteris, plus ponderis sint habitura. Nec enim omnes adeo erunt *ἰσχυροὶ καὶ θαλγόμενοι*, ut nudis modo Magnorum Virorum Nominibus statim substringant aures. Ut igitur dilucide constet, quid Talmudici intelligant, per Scripturam עברית *Ibbrith* seu *Hebraam*, & אשורית *Asshurith* seu *Affsyriacam*; (quarum vocum confusa & erronea acceptio potissimam ansam & originem præbuit falsissimæ illi nec minus perniciosæ opinioni Adversariorum, de Lit. Samaritanis; cui & interpolator Morinus, Samaritani sui Pentateuchi authenticam Hebræo Codici longe præferendam, & Waltonus, titulum ac honorem *Originarii Textus Samaritani*, (c) male superstruere, ausi sunt;) sciendum initio est, quod illa factitia, majuscula, & rudior Scriptura, (quæ tempore solutæ Captivitatis Babylonice demum *Samaritana* dici cœpit, cum Samaritanæ genti ceu Apostatis relinqueretur a Judæis,) primum in illa *γλῶττοσυγχύσει* Babylonica apud Chaldæos & Assyrios, horumque parastatas Structores *θρομάχους* Cananæos & Phœnices, aliosque Chami pœsteros, cum ipsa horum Lingua Chaldæa seu Aramæa, ortum suum habuerit; & ab eo tempore, usque ad Captivitatem Babylonicam, appellata fuerit עברית *Ibbrith*, & quidem duplici hujus vocis significato, scil. tum Nominis Apellativi, *transfluvialis*, (ab עבר *transit*, non ab עבר *Hebero*, de quo mox inf. Sect. II.) eo quod e Chaldæa Cananæis transfluviali, seu trans Euphratea, sit illata in terram Canaan: tum Nominis proprii, *Hebræa*; nempe a populo Hebræo, in quo usus ejus communior & vulgator in terra Canaan diu obtinuit, tam in exemplaribus Legis privato tantum usui destinatis, quam præcipue in commerciis & cudendis monetis, inde jam a tempore Abrahami Profelyti inter Cananæos: unde etiam Judæis Scriptura חורף profana, Politica, & Civilis dici suevit; dicta item *Libanab* seu *Libanica*, quod incolis Libani tunc esset familiarissima.

In

(b) *In prolegom. Op. Angl. p. 22.* (c) *Initio operis Bibl. πολυγλώττου.*

In discrimen jam vero hujus Scripturæ *Ibbriſh* ſeu *Hebræa* profanæ & vulgatoris, altera Judæorum primigenia *Hebræa* (ab עבר) Lingua & Scriptura ſemper dici ſuevit הקדש *Sancta*, quod tunc non niſi uſibus ſacris eſſet peculiaris & propria; item מרובע *Mrübbab* a figura quadrata; item אשכנזית *Aſſchurith*, duplici itidem ſignificatione, ſcil. tum appellativa, ab אשנר *beatus factus vel habitus eſt*, quaſi Scriptura *beatificata*, (ob latam in ea ab ipſo Deo ſanctiſſimam Legem;) tum Nominis Proprii ab *Aſſur* vel *Aſſyriis*, non quod ab his mutuatus eam fuerit Eſra, (ut Adverſarii per imperitiā fingunt,) ſed (ut *Rabb. teſtimoniis*, hic præcipue audiendis, conſtabit inf.), quod NB. Iſraelitis ex Aſſyria vel Babylone reducibus, publici & vulgatoris juris atque uſus fieri cœperit, cum antea tantum ſacris uſibus adhiberetur; unde מן אשור *cum ipſis ex Aſſyria aſcendiſſe*, tritum eſt in ſcriptis Hebræorum, Sed & hæc ipſa ſanctior *Mrübbab* etiam appellata fuit עברית *Ibbriſh*, ſcil. ab עבר *Hebero* Abnepote Sæmi, ut inf. probabimus Sect. II. Theſ. III. Quæ homonymia vocis omnis illius erroris & controverſiæ origo fuit: ſiquidem non attendita diverſa illa acceptione & originatione vocis עברית, ipſæ Rabbīnorum ſententiæ ſibi invicem contrariantes videntur, ut & Athan. Kircherus in *Oedipo Egyptiaco* (d) queratur, adeo inconstantes hic videri Rabbīnos, ut vix obtineri poſſit, quid putent.

§. 3. Atque ita jam omnino rem habere, (nec ſufficere in ejusmodi ardua quaſtione dictatoriam illam perſuadendiautoritatem Waltoni, ſegmenta tantum clamantis quicquid ipſi adverſatur;) diſcemus jam porro ex ipſis Hebræis Autoribus: quorum teſtimonia, nescio qua *κατωρθωδία* adeo flocci faciat Waltonus, & pro nugacisſimis habeat, ubi contra ipſum citari poſſunt (e): at ubi pro ipſo facere videntur, nimio quantum ipſis tribuit; prout l. cit. p. 65, expreſſe ait; nullum certius argumentum pro ſua ſententia, (ſed & illa falſa, quod ſcil. hodierna LXX Verſio adhuc ſit vera & genuina priſcorum Interpretum, quod inf. Part. III reſutabitur), afferri poſſe, quam teſtimoni-

um

(d) *Gymnaſ. Hierogl. Claſſ. II, p. 81.* (e) *Vid. prolegom. III Operis Bibl. Πα-
λυνωτῶν, p. 25, 29, 47.*

um *Judeorum & Scriptorum Hebraeorum*: & p. 93. *ibid.* *Unicuique genti in rebus suis, nisi contrarium ostendi possit, credendum esse.* Ex hac igitur propria Waltoni definitoria sententia firmum satis, contra ipsum & Affeclas duplicis illius Characteris Hebræi, documentum dabunt seqq. hæc Rabbiorum, (quibus non minus in sua Lingua, quam Etymologicis Latinis aut Græcis in sua, merito tribuendum est; iisque proinde satisfacere prius debuisset Waltonus, aut contrariis argumentis refutare, si potuisset, Cl. Buxtorfium ista quam plurima *אוטוֹלֶזֶי* allegantem, antequam pro figmentis ea damnarer.) Sic igitur R. Afarias (f) כּוֹס בְּרַח שְׁנֵי הָיוּ לַיהוּדִים שְׁתֵּי תוֹרוֹת בְּכַתָּב וְכוּ׳ *Tempore Templi secundi duo fuerunt Judæis Exemplaria Legis scripta: unum constabat Scriptura Assyriaca & lingua Sancta, sicut libri recti & legitimi, quos nos habemus: & paucis interjectis; alter liber varians parum hinc parum illinc, & divulgatus in populo, scriptus erat Hebraice, hoc est Literis Transfluvialibus, que relicta sunt Idiotis i. e. Cuthæis seu Samaritanis. Pariter Autor Libri En Jisrael (g), Lex illa quam Mosè Israelitis dedit, scripta fuit Scriptura לְכַתּוּת אֲשׁוּרִי כְּשֵׁם שֶׁנֶּחֱמָדָהּ אֲשׁוּרִי* *Idem ibid.* *allegat consentientem R. Jose, his verbis; Quare vocatur nomen ejus אֲשׁוּרִי Assyriaca? quia ascendit cum ipsis ex Assyria. Sed nemo seducatur, si cognomen hoc אֲשׁוּרִי Assyriaca audiat, quasi id exponendum sit eo modo, quo אֲבֵל תְּהוֹרָה Scriptura transfluvialis, &c. Sic R. Gedalia. (h) אֲבֵל תְּהוֹרָה Lex autem data est ea Scriptura, qua nos hodie scribimus Librum Legis, que vocatur Aschuri seu Assyriaca. Hac vero figura fuit custodia & servata penes magnates Jisraelis, sicut Lex oralis. Vulgus enim utebatur figura Literarum Hebræarum Samaritanarum: sed cum venisset Esra, permisit ipsis, ut scriberent figura literarum quibus data fuit Lex. Vocarunt autem eam Assyriacam, quia Magnates Jisraelis eam secum adducebant ex Assyria, clam enim eam habuerant, eo quod esset Scriptura sancta. Item R. Mosche Bar Maimon, seu Rambam abbr. (i), Scriptura qua Deus Legem*

(f) In Meor Enajim, cap. 5, fol. 38. (g) Fol. 143, col. 4. (h) In Sebalischeles Hakhabala, f. 89. (i) Comm. in lib. Mischnajoth, Tract. Jadaim, cap. ult. 5. 5.

Legem scripsit, vocatur אֲשִׁחֻרִי *Aschuri propter magnificentiam & decorem, e significatione* R. אֲשִׁר, *quod sit scriptura maxime beatificata.* Pariter R. Ephodeus, (k) כֶּתֶב אֲשִׁרֵּי הַמִּשְׁכָּן כְּאֲשִׁרֵּי וְכֹל Scriptura Aschuri est beatificata illa in Literis suis, qua Lex divina data est; tum e sententia Rabbenu Hakkadosch, & quidem verissime; tum ex sententia R. Aben Esra נֶאֱמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הִתְחַבֵּר אִתָּנוּ הַחֵבֶר dicti, in lib. Tzachub, & Comment. in Exodum. (Potuisset igitur Waltonus hic abstinere illis futilibus sannis, quando Scripturam hanc sanctiorem passim ironice perstringit *Beatas illas Literas*; quamvis & h. pacto inscius ac invitus veritati testimonium dederit). Imo, docente R. Abarbinele (l), Octavus is est Judæorum Articulus fidei; Credo, שְׁתִּתְּרוּ שְׁבִידֵינוּ חֵיוֹם, *quod Lex, qua hodie est in manibus nostris, sit ea ipsa, qua Mosi in monte Sinaj data est, sine ulla prorsus mutatione.* Unde Autor libri *En Jisrael* cap. x. scribit, כִּלְעֵלְמָה הָיוּ שְׁתִּתְּרוּ וְסֵת שְׁכָחוּן נִכְתְּבוּ כְּאֲשִׁרֵּי כֶּתֶב אֲשִׁרֵּי *Totus mundus facetur, Tabulas & Librum Legis, qui in Arca fuit, Scriptura Aschuri seu Assyriaca fuisse consignata.* Et hoc ipsum planissime confirmant innumera illa testimonia, maxime insignium totius Antiquitatis Judaicæ Autorum, a Cl. Buxtorfio (m) allegatorum, tum תַּנְנַיִם הנאִים *Tannaim* seu Doctorum Mischnicorum, tum אֲמֹרַיִם *Amoraim*, seu Gemaricorum, tum גֵּוֹנִים *Geonim* seu Doctorum *Excellentium & Magnificorum*; tum *Cabalistarum*, & vel 12 recentiorum præcipuorum Rabbiorum.

§. 4. Quod jam igitur non solum communi consensu, sed & publica fidei professione, testantur omnes ubivis Judæi; ejus nihilominus contrariam sententiam, perversa quarundam vocum interpretatione, ipsis impingere, & pro consensu ab sua patre thrasonice adhuc jactare, annon est ἀεὶ ὁ βατὴν vel potius ἀποβατὴν? Certe mirari summopere oportet, quomodo adeo frontem perficuisse possint Adversarii, ut tam manifesto aut fucum aut ruditatem prodere voluerint Seculo. Quomodo e-

G

nīm

(k) In præf. Libri sui Masch Ephod. (l) Comm. in Proph. Jer. præf. (m) In Dissert. de Lit. Hebr.

nim concordant hætenus adductis, & mox adducendis, illa Morini(n) *Judei fere omnes, quorum id totum interest, nobis præ aliis assentiuntur*; scil. ut *ibid. cap. 2.* scribit, *Legem in Monte Sinaj Mose a Deo* NB *Characteribus Samaritanis esse datam, idque antiquissimorum atque recentiorum (Hebræorum) majorem & saniolem partem ultro concedere*: illaque Waltoni, (o) *Quod Samaritano Characterē Lex a Mose sit tradita, esse communem Doctorum sententiam, Christianis & Judæis antiquis & recentioribus receptam*: assente idem Capello (p), *agnoscere id Judæos & ultro fateri*; item Drusio (q), *Rem hanc tam claram esse, ut nemo amplius, nisi forte alter Carneades de rebus omnibus dubitare solitus, eam in dubium vocare ausit.* Concludente tandem gloriose Bellarmino (r), *sine dubio igitur nos novas literas habere.* Cum tamen isti vanissimo figmento omnes Judæos priscos & recentiores extreme contradicere, tam superiora, quam mox secutura, diserte testentur.

Hinc jam agnoscantur technæ ac fraudes Destructorum Veritatis Hebrææ, id unum annitentium, ut *Veritate Hebraica*, (quo sanctiori titulo fere semper priscis Patribus honoratur S. Codex Hebræus,) *Falsitatem Hebraicam* nefarie efficiant, & hoc pacto simpliciores abducant ab unico illo נאִוְנוֹי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, cui innititur fidei nostræ certitudo.

§. 5. Resp. 2., Applicando saltem datam e Rabbiniis illarum vocum explicationem, adeoque distinctionem inter Characterem Hebræum sacrum (qui est hodierni Codicis Hebræi,) & profanum (qui olim fuit vulgaris, & hodiernus est Samaritanus,) ostendi posse quod illa ipsa pro adversariis citata Testimonia Talmudis & Rabbiorum nobis potius quam ipsis faveant: adeoque totum hoc concidat principale ipsorum argumentum, quod jam amplius ex illorum Locorum Interpretibus Rabbiniis demonstrabimus.

Sic enim R. Jacob in *En Jisrael*, fol. 142, (allegante Cl. Buxtorffio, (f) ad illum locum Talmudis; מאַסר בתחלה נתנה תורה לישראל בכתב

וכי

(n) In Exercit. Eccles. l. 2. c. 1. (o) In Dissert. de Ling. Orient. p. 28. (p) In Arcano Punct. Refel. lib. 1. c. 6. (q) Ad loca difficilia Exodi, c. 56. (r) De Verbo Dei l. 2. c. 1. (f) In Dissert. de Lit. Hebr. thes. 44.

וכן *Expositio dicti illius*, In principio data est Lex Israel Scriptura Hebræa, est sec. Ritbam (i.e. R. Jom Tobh Bar Abraham,) quod agatur ibi tantum de descriptione ejus libri Legis, quem quilibet ex Israele scribebat pro se ipso, (seu in usum privatum;) sed NB Deus misericors servet nos (i.e. prohibeat,) ne cogitemus aut putemus, id etiam dici de Scriptura Tabularum Legis, qua fuit in arca. Illa enim לרברי חכל NB calculo omnium, scripta fuere Scriptura Assyriaca, in cujus Literarum figura & ligamentis, qua Deus illis il- ligavit, latent secreta admiranda. Et porro fol. 143. ibid. Quod vero addi- tur; iterum data est ipsis in diebus Esra Scriptura Assyriaca; eo intelli- gitur, quod tunc edictum prodierit ab Esra, ut omnes & singuli Li- brum Legis non alia quam Assyriaca Scriptura scriberent. Idque indicat verbum eligendi, dum dicitur elegerunt pro Israelitis, &c. quod utique elegerint optimam, ut omnes impofterum uterentur Scri- ptura, in qua Tabula Legis & Liber Legis qui in arca, fuerant scri- pti. Eodem modo Textum illum Talmudis explicat ר״טבמ Ritba, in additionibus suis; אבל וראי אין ספק שזוהי הכתב הנקרא משורי; הוא כתב הקרש שבלוחות ועל כך שם נקרא קרש וכן לשון קרש Sed revera citra dubium Scriptura dicta Assyriaca, est Scriptura illa sancta, qua fuit in Tabulis. Hanc enim ob causam vocatur Sancta & Lingua sancta.

Et paulo post: & secundum hanc expositionem (illius loci Tal- mudici,) non est ulla innovatio circa Legem, in eo quod Esra muta- vit Scripturam, scribendo Libros Legis Scriptura Sancta: ecce enim Scriptura ista jam cognita & data fuit nobis in Tabulis fœderis. E- odem sensu loca illa Talmudis exponit R. Asarias, in Meor Ena- jim cap. 9. Omnibus modis fatendum est, sec. Verba NB plurimorum Sapientum & excellentium Doctorem, quod Lex primitus sit scripta charactere Assyriaco, & Israelita acceperunt ab Esra consuetudinem utendi scriptura Assyriaca, ut Scriptura & lingua ipsorum, qua deli- tescebas penes Capita & Sapientes ipsorum, rediret בסיני למה שהיה בסיני Et reliquerunt NB Scripturam

Hebraeam (i. e. עבר הנהר quæ erat Transfluvialium) & *linguam Aramaeam*, להרדיות *Idiotis*: quomodo dicuntur Judæis Cuthæi seu Samaritæ, ipso interprete Rabh Chasda; quem etiam per Scripturam ליבנא *Libonæam* seu *Libanicam* intelligere *Samaritanam*, seu illam *Hebraeam Transfluvialium*, e R. Salomone, & R. Afaria, pluribus probat Cl. Buxtorf, & contra Morini nugæ præclare tuetur. *l. cit. lib. 51.*

Resp. 3. Nihilo magis juvare Adversarios, quod (a) dicitur (in altero illo Talmudis Babylonici loco pro ipsis allegato,) *Scriptura mutata esse per manum Efra*: siquidem Verbum illud נשתנה (a Rad. שנה *iteravit*) non *mutationem* hic, sed potius *iterationem* illam denotat, qua per Efram genuina & primæva Scriptura Hebræa sanctior, post longi temporis desuetudinem in communio rem & vulgatiorem Judæorum usum revocata est, (quod quasi mutationis cujusdam speciem præ se tulit.) Sic cum *Deut. 17. v 18* jubetur Rex *scribere sibi משנה התורה* Mischnam Legis in peculiari libro; an ibi Lex *mutata* aut *alia* quædam, & non potius *iteratum Exemplar* (seu א'סו'פסוקי ex א'סו'פסוקי descriptum) intelligitur? Sic Judæorum משנה *Mischna* non totat *mutationem* seu *Legem Mutatam* sed משנה שנייה seu *iteratam*, *secunda vice datam* Legem; qualem Talmudem suum venditant Judæi, alteram legem oralem a Mose ad Efram propagatam. Atque ita Scripturam non esse mutatam, præter R. Jbuda Hakkadosch insuper R. Schimeonem, & R. Eleasarem, restantes adducit Cl. Buxt. (t) his verbis: עקר כל נשתנה כל עקר כתב זה לא נשתנה כל עקר *Scriptura hac nunquam plane mutata est, secundum quod dicitur* (Exod. 27, v 10 n.) *Vave sive uncini columnarum*: & in Talmude Hierosol. Megill. cap 1. *Inde igitur concludimus, litteram ו Vav in Lege similem fuisse uncinis*: prout plura etiam alia Hebræarum Litterarum nomina, a figura ipsis indita, priscam earum formam satis arguunt; v. gr. ב *Beth* domum nomine & figura representat; sic ג *Gimel* Cameli gibbus; ד *Dalet* ostium; ז *Sajin* clavam capi.

(t) In Dissert. de Lit. Hebr. lib. 14.

capitatum; כ Capb volam manus; ע Ajin geminos oculos; ש Schin tres dentes, &c. Quorum nihil simile in Samaritano charactere.

Nec (β), quæ e R. Joseph Albo, & R. Nachmanide allegata sunt pro Adversariis, quod Scriptura Hebræa relicta sit Cutbaïs; & electa pro Judæis Assyriaca: hanc igitur bodiernam non esse Hebræam sine audio. Nam si vel maxime is sensus foret horum Verborum, quem adversarii intendunt; ne sic quidem duorum saltem nuda assertio contra longe plurimorum testimonia & rationes obrinere posset: valente hic merito Canone illo Talmudicorum; יחיד ורבים הלכה כרבים si unus & plures inter se opponantur, sententia feratur ex mente plurium, (scil. cæteris paribus:) quam vehementer (enim hunc Joseph Album omnes ejus populares eo nomine Nigrum no- tent, probat Cl. Buxt. l. cit. th. 53. e R. Asar. in Meor Enajim, & R. Jacob in En Yisraël, fol. 142; & aliis. (De R. Nachmanidis autem Siclo mox dispiciemus seq. Antitb.). Jam vero insuper eam explica- tionem adhuc admittunt illa Joseph Albi, qua totum hoc vix unius aut alterius Rabbini præsidium Adversarios plane destituit; scil. quod Scriptura עברית Hebræa illa transfluvialis, (seu נַחַל הַנָּהָר seu Transfluvialis, ut paulo supra probavimus,) relicta sit Samaritanis; & Judæi elegerint illam per Esram נְשִׁיתָנוּ iterato datam, (cum primo esset data per Moysen,) dictam quoque אשורית Assyriacam, nim. non quod propria esset Assyriæ seu Chaldaicæ genti, sed quod reduces inde Patres αἰχμαλωτῆσαι eandem secum reducerint in Pa- triam, ut q. iterato data videretur; tum (ab אֲשֵׁר) beatificam merito dictam, ob latam in ea ab ipso Deo Legem sanctissimam. Hanc igitur sine dubio non esse illam Hebræam חור profanam Transfluvialium, ul- tro conceditur. Quodque hanc expositionem illius loci Talmudi- ci ipse etiam Rabb Chasda Doctor Gemaricus ab Adversariis citatus agnoverit, pluribus inde probat Cl. Buxt. l. cit. thes. 16. quod is in Tal- mude Babylonico, Tract. Megill. c. 1. & de Sabb. fol. 104, asserat, literas clausas ט ו כ in Tabulis Legis miraculose stetisse, (de quo V. ibid.), cum tamen Scriptura Samaritana nullas habeat tales. Quod totum nunc igitur obsignabit luculento testimonio R. Jbuda Hakkadosch, Doctor

Mischnicus, *Hannasi* i. e. Princeps, & ראב"י רַבִּי RABBI dictus, ac tanti habitus Judæis, ut discrepantibus Doctorum opinionibus, sec. ipsius sententiam fiat decisio.

Is igitur rem totam breviter sic definit in *Talmude Hierosolymitano*, *Tract. Megilla* משורית נתנה תורה וכשחטאו נתפך להם לרועץ, וכשזכו בימי עזרא נתפך להם משורית ש"כ משנה משיב לך, וכתבו את משנה החורה *Scriptura Affchurith data fuit Lex; cum vero peccassent, conversa est ipsis in Fracturam: at cum penitentiam agerent in Diebus Esra, reddita est ipsis Affchurith beatificata illa Scriptura* sec. illud. (Zach. 9, 12.), *reflituam tibi Mischnam*, (i. e. iterato dandam Scripturam;) & (Deut. 17, 18.) *scribas sibi (Rex) Mischnam Legis*.

Idem suis quoque testimoniis comprobare peritiores Antiquitatis Hebrææ Doctores Christianos, jam supra *Antib. I*, fufius est ostensum; quibus unum hic saltem adjungam illud Postelli, in *Tabb. Ling. Tab. II*. *Sunt vero figura corruptissimi Samaritani Characteres, nec nisi ex monetis sacris, in Hierosolymitanis rudibus effodi solitis, superest antiquitas. Fuit hac in usu omnibus Judæis, donec ab Esra publice est expositus Sanctus Character: adeo ut LXX Interpretes ex ea Mosis Libros Ptolomao verterint, quod ex nomine Dei III MI in Samaritano Cod. superstitit ad tempora Hieronymi patuit.*

V. eundem lib. de *Etrurie Orig. & moribus*, p. 113. & 246. ut & lib. de *Originibus*, cap. 7. Pariter Athanasius Kircherus in suo *Oedipo Egyptiaco* (u) prolixè docet, & plurimis Talmudicorum, veterumque & recentiorum Rabbiorum testimoniis, (non vane jactatis, qui Adversariorum mos est, sed א'יולאז'י adductis,) comprobat, *Judeos olim Characterem Assyrium seu Esraum in sacris scribendis adhibuisse, in profanis vero Samariticum*. Ut adeo falsum plane sit, quod Scaliger (x) magistraliter inculcat de Literis Samaritanis, *non alius in usu fuisse a Temporibus Mosis usque ad excidium Templi*.

Concludo igitur hoc quoque Argumentum nempe *consensum Talmudis & Rabbiorum* (Waltono tantopere jactatum, ut contrariam sententiam meras nugas dicat, & *vanorum hominum vanis-*

(u) *Gymnas. Hieroglyph. Classi II. p. 84.* (x) *In Notis ad Chron. Eusebii.*

nissima commenta (y), adeo non stare a parte ejus, ut ipsius potius & Affectarum magnum sit vanitatis studium, ejusmodi *μυστικὴ θεολογία* thrasonizare adversus sacrum Characterem originarium Scripturæ Divinæ; jamque errore aperte ostenso, cursum non flectere, & ad meliora ire.

ANTITHESIS IV.

Nec (e) probatur satis adversa sententia, documentis illis vel veterum Siclorum, vel Inscriptionum sepulchralium, aut Cidarum Pontificiarum, vel Scriptura Angelica, Dan. 5, v. 8. vel illius *דסס*, Dan. 1 v. 4; vel Signaculi *ד*, Ezech 9. 4 nec adeo reliquis illis ratiunculis, ductis vel a Nominibus Chaldaicis Literarum; vel ab Exemplari Sacerdoti Hierophante Samaritanorum; vel a capitali dissidio Judæorum contra Samaritanos; vel denique a prætensa oblivione seu desuetudine Linguae & Script. Hebraeae, tempore Captivitatis. Quæ singula nunc breviter diluemus.

Εκδοτικ

§. (1) Argumentum illud a Nummis & siclis veterum Hebræorum, Samaritano charactere exaratis, Waltonus tanti facit, ut vocet (2) *realem probationem*, quæ NB vel sola sufficere possit, (pro Samaritanæ Literaturæ primigenio honore.) Sed respondeo paucis, Nummos quidem istos satis reales apparere, verum probationem ab iis ductam, non videri tam *realem*, quam potius inter entia rationis referendam. Quæ enim hæc ratio est; veteres Monetæ Hebræorum signatæ sunt Samaritano Characterem: ergo non potuit tunc alio charactere (hodierno Hebræorum) scripta fuisse Lex Divina. Judicent de hac consequentia omnes Logici. Et tamen hoc argumento, quasi *ἀναγινώσκοντες* (vel ipso oculorum judicio) mire triumphant adversarii. (2) Cæterum cum duplicem olim Judæorum characterem fuisse, sacrum scilicet & profanum, præced. Antith. clare satis

(y) In Prolegom. II. Oper. Anglic. p. 22. (2) l. *sapientie* c. p. 20. (a) Videatur Drusus ad loca diff. Exodi c. 5. Theod. Beza in N. Test. part. 1. ad cap. 17. Matib. Mayerus Prodr. Philol. S. p. 52. seqq.

fatis probatum sit; vel sola discretione inter Siclum Civilem & Siclum Sanctuarii, totum hoc corrui ruinofum Adversariorum fundamentum. Sed quia hoc quoque Siclorum discrimen, *figmenti* elencho, pro more redarguit Waltonus *loco citato*; necesse est *reali* ipsius probationi vicissim *realem* opponamus, nempe Siclis ipsius Samaritanis, Siclos etiam Characterē hodierno Hebræo seu Assyrio insignitos, ab una parte præferentes thuribulum cum Inscriptione *שקל ישראל* *Siclus Jisraelis*; ab altera parte, virgam Aharonis, cum inscriptione *ירושלם הקדוש* *Hierosolyma Sancta*: quales complures non tantum in *diversis promptuariis se vidisse* testatur Ath. Kircherus in *Oedipo Egypt.* (b) (prout etiam ap. Morinum, & Villalpandum e Bibliotheca Vaticana excusi reperiuntur: *sed & prototypon* adhuc in Nummotheca Roma asseruari, qui nequaquam reliquis Siclis cedat antiquitate; ejusque *Ectypon* exhibet p. 58. *& tales Siclos Sacerdotalis familia Symbola fuisse* ostendit ibid. Porro docet, hos Siclos in Sanctuario fuisse oblatos, indeque Siclum sanctum, & pecuniam redemptionis dictam fuisse. Samaritano autem b.e. vulgari Characterē insignitos, fuisse usulem monetam in civilibus negotiationibus: ibid. Sed & aliud Nummi genus Hebraicis Literis inscriptum, e Waserō exhibet Kircherus, l. cit. p. 99. cujus altera facie fuerit figura templi cum inscriptione *ירושלם עיר הקדש* *Jerusalem urbs sancta*; altera *דוד המלך ובנו שלמה המלך* *David Rex & Filius ejus Salomo Rex*: quem inscriptio arguit tempore Salomonis esse cūsum in memoriam ædificati templi. Præter hos nummos alium insuper profert Kircherus, l. cit. p. 102. una facie inscriptum Literis Hebraicis *המלך שלמה* *Rex Salomo*, altera vero facie Literis Samaritanis; utrumque adeo characterem veterum Hebræorum simul ostentantem. Denique e R. Afaria, (c) adhuc alium Nummum argenteum refert Cl. Buxt. l. cit. quem Rabbi ille Mantuæ viderit inter monetas antiquas Davidis Pansæ, in cujus una facie fuerit effigies humana, cum inscriptione Hebraica quadratæ figuræ *המלך שלמה* *Rex Salomo*.

(b) In *Gymnasio Hicroglyph.* p. 97. (c) In *Meor Enajim* fol. 174. col. 2. Conf. Schickardi *Bechinath.* Happeruscb. p. 82. & 83. Et *Dilberti Dissp. Philol.* p. 410. de *variis Siclorum generibus*.

Salomo in altera facie figura Templi, iisdem quoque Literis inscripta *הכל שלמה Templum Salomonis*. Quin ipse Waltonus fatetur *se tales nummos* (Hebraicis Literis inscriptos) *vidisse*, (*loco sapius citato p. 22*). Cum igitur Samaritanos suos Nummos adeo jacter Waltonus, h. e. ut dicat *eos evidenter id probare, ut luscus sit, & oculos claudere oporteat, qui assensiri nolit*; cur ad Hebræos nummos minus ipsi ἀλλοιούθη αὐτοῖς ἰδεῖν? An igitur ejusmodi ficulneis rationibus incorrupta judicia a veriori sententia tam facile depelli posse putat, ut pedum strepitu a frumento anferem? Certe longe diversum hodie fert Seculi genius. Tum vero ipse alibi (d) agnoscit & pro se allegat sententiam Ath. Kircheri (e), *duplicem Abyssinorum characterem* referentis, alterum antiquum, qui & *Sanctus* vocetur, quo libros sacros conscriptos habent; alterum vulgarem & communem, quo promiscue omnes utantur: quomodo igitur Hebræorum duplex character adeo absurdum ipsi figmentum audit? Plura addere licuisset de duobus illis Siclis, altero argenteo, altero plumbeo, quos non Samaritanis, sed Hebraicis Literis excusos in Archivis suis asservari, testatur Cl. Anglus *Prideaux, Rector Coll. Exon*: (f) sed vel hæc hæctenus sufficere puto ad argumentum illud Nummographicum.

§. 2. Quod attinet monumenta *illa sepulchralia*, Literas Samaritanas inscripta, equidem R. Benjamin Tudelenis in Itinerario suo meminit quorundam Sepulchrorum Patriarchalium inscriptorum *באותיות הקוקיר* Literis *insculptis*: Sed quid firmiter hinc concludi possit, nulla apparet evidentiæ. Tum vero, quam Waltonus *probabilem* judicat *Capelli conjecturam*, de inscriptione sepulchrali militis alicujus Judæi sub Amazia quodam Mauro, *magna laborare difficultate, eaque non una*, recte ostendit Cl. Hottingerus in suis *Cippis Hebraicis, præfat. ad Lect.* ubi bene etiam monet *magna in explicatione ejusmodi rudera committi πᾶσι*: ostendente idipsum pluribus Ath. Kircheri in Oedip. Egypt (g).

H

§. 3.

(d) In *Dissert. de Ling. Orient.* p. 91. (e) In *Prodromo Cæpto seu Egypt. cap. ult.* (f) In *Lectionibus de Relig. Caput. p. 191. Conf. & Cl. Hotting. Cipp. Hebr. præf. & p. 119.* (g) *Tom. 1. Classe XI, p. 437.*

§. 3. *Quæ in lamina aurea Cidarî summi Pontificis;* Exod. 28. v. 36. 37. inscripta memoratur קדש ליהוה Sanctitas Domini; Drusius quidem vult, (h) eam *charactere Samaritano potius quam Assyrio inscriptam fuisse*: sed qua facilitate hoc affirmat Drusius, eadem id negat B. Hieronymus, (i) potius *Hebraicis bis Literis י הוה ו הוה ו הוה* signatum fuisse illam cidarî, constanter affirmans; quamvis eo ipso etiam monumentum antiquissimi & primævi Hebræorum Characteris produxerit contra semetipsum; & sic certum illud, (quod scil. Esra mutavit Scripturam, de quo Ansb. II.) plane incertum propria reddiderit contradictione. Unde & R. A. sarias (k) non aliter concludere potuit, quam quod Hieronymus etiam in ea fuerit sententia, Literas hodiernas Hebræas tunc jam Judæis fuisse usitatas; addens ibid. *Fortassis vidit* (Hieronymus) *Laminam illam Romæ, ut R. Elieser Fil. R. Jose,* hunc enim vidisse eam Romæ, & quidem Litteris Hebraicis inscriptam, testantur Hebræi in *Talm. Tract. de Sabb. cap. 6. fol. 63.* allegante Cl. Buxtorfio l. sæpe cit. tb. 28.

§. 4. Quod vero *Scripturam illam Anglicam e pariete*, Dan. 5. v. 8. Chaldæi non potuerint legere aut interpretari Regi; nihil quoque pro Adversariis facit. Quæcunque enim Scriptura fuerit, (quamvis communior sententia sit, quod fuerint hodiernæ Lit. Hebrææ;) non inferetur inde quicquam apodictice; cum non solum Chaldæis omnibusque terrarum populis, sed & ipsis Judæis, excepto uno Daniele, ea incognita & abscondita fuerit. De quo V. plura Cl. Buxt. l. cit. in *Mantisæ*. Pariter quod Dan. 1. v. 4. Regii adolescentes dicuntur docendi fuisse ספר ו לשון כשרים *litteras atque Linguam Chaldæorum*, Mayerus quidem, (l) alique Samaritani Characteris defensores, non postremum hoc habent argumentum, uti Linguam sic & Scripturam Chaldæorum & Hebræorum olim diversas asserendi, quæ tamen hodie prorsus convenient. Verum respondeo, (1) ne hoc quidem ex illo loco Danielis certo satis inferri,

(b) In *Tetragram. cap. 22.* (i) Tom. 4. *Epist. ad Fabiolam, de fesse Sacerdot. p. 26.*

(k) In *Meor Enajim, cap. 58.* (l) *Prodr. Philol. Sacra part. 1. p. 36. 37.*

ferri, cum vox כס ibi non tam de Scriptura, quam potius ipsa Chaldaeorum sapientia & scientia interpretanda veniat, conferatur saltem seq. vers. 17. imo כס nunquam characteres Literarum significare, sed potius *librum*, seu collective *libros*, docet Cl. Buxt. l. cit. ut adeo frustra hic sit Mayerus contrarium statuens l. cit. p. 40. Resp. (2) Si vel maxime id sequeretur, quod Adversarii obtendunt, ne sic tamen obtineri, quod amplius inde inferre conantur; nim. Samaritanam Scripturam fuisse primigeniam & Hebraeis propriam, Mrubbam autem hodiernam fuisse tunc Assyriorum. Unde enim probabunt, illam Chaldaeam Scripturam Regiis adolescentibus tunc discendam, fuisse eandem cum hodierna Mrubba? Nam hodierna quæ habemus scripta Chaldaica, non sunt Chaldaeorum, sed Judæorum, eodem cum reliquis libris sacris, characterē Hebræo exarata. Si quis autem hic instet, *incognitas hoc pacto manere Chaldaeorum antiquas literas, nec de illis certo sic constare posse*. Resp. Τι ἀνάγκη βέλος ἴσθω, ut de illis certi quid definiri oporteat? Quid illæ ad nostram Andromachen? Si quid tale omnino indagandum, quarant in hoc mustaceo laureolam, qui hodiernas Hebræas e Chaldaea origine arcessunt. Quid si Chaldaeos, Mrubbæ nostræ Hebrææ decora & æquabili specie illectos, priores suos rudes & informes characteres Samaritanos (m) tunc abjecisse, & cum elegantioribus Hebræis publice tunc vulgatis commutasse dicamus, num vero minus simile videbitur, quam primævos Hebræorum sanctiores characteres fuisse Samaritanas illas monstrosas figuras; (n) de quibus non immerito Servulus Plautinus quærat, *An obsecro berce, habent etiam Galline manus? nam has quidem gallina scripsit*: imo quæ tam variis & incertis ductibus, pro varia ætate ac gentē, a se ipsa diffidet, ut, testante illa *anatomia characteristica*, quam longa & laciniōsa Tabella exhibet Ath. Kircherus, (p) vix certo sciri possit, quinam verior & primævus sit Samaritanus character, (nisi quod ille

H 2

Penta-

(m) Quas o Job. Potkeni Psalteria expressit V. in Dissp. Philol. Dilb. To. 2. p. 126. quam, via ipsi Æthiopici Literæ non abimiles sint. (n) Quas cum Funicis seu Phanicis eandem fuisse, & a Didone seu Elisa in Africam illatas, docet Scal. in Epist. ad Libertum. (o) In Pseud. AB. 1. Sc. 1. (p) In Oedipo Egypt. Gymnas. Hieroglyph. Classe II. p. 84.

Pentateuchi Samaritani hodie videatur communior :) prout Scaliger etiam erutis Cartaginensium nummis probat, *tempore Plauti jam Punicas Literas mirum quantum ab illis Samaritanis diversas factas, quas tamen antea easdem fuisse asserit* (q). Conf. plura in hanc rem Cl. Bocharti Phaleg *de Coloniais & sermone Phœnicum*, (r) & Fulleri Miscellanea Sacra. (s)

§. 5. Quantum ad *signaculum illud* חזי Ezech. 9. v 4, frontibus piorum impressum; de quo Hieronymus, comm. in eundem loc. *Litera postrema prisca Alphabeti Hebraici similis fuit T Græcorum & figuram crucis representavit, quoniam finis Legis est Christus Crucifixus.* Resp. (1) quam sibi consent hęc Hieronymi, alibi (t) Hebræorum חזי clausum *Jes. cap. 7. (quale nullum in Samaria. Alphabeti.)*, pro mystico prophetico agnoscentis, & Literas חזי olim in cidi Pontificia inscriptas, asserentis (u) non eget prolixa declaratione: sufficit nullam liquido apparere rationem, cur vocula חזי Ezech. 9. 4. potius literam Alphabeti, quam ipsum nomen *signum* notet a R. חזי *signavit?* præsertim cum & translatio LXX. & Aquila atque Symmachus sic verterint, *des το σημεῖον ἐν τοῖς ὤφθαλμοις τοῦ ἀνδρός, des signum in frontibus Virorum:* ubi certe non parum mirari oportet, *Isaaci Vosfi* sagax divinandi studium (x) quando omni Arunte vate aut Chryse divinius conjicit, *olim in LXX versione pro το σημεῖον* haut dubie scriptum fuisse T σημεῖον, scil. crucis forma, ut saltem nostris literis Hebræis crucem figat, sed mirum quod non eadem opera dicat, Hiobum etiam ad illa cap. 31. v 35. חזי *ecce signum meum*, litera Thau ceu forma crucis se signasse, quod forte nihilo improbabilius videri queat. Resp. (2) negando, quod unquam Litera חזי Codicis Samaritani, habuerit figuram crucis: nec enim tale quid apparet in representatis Alphabetis Samaritanis, vel Crinesii, (y) vel Kircheri (z), vel Franc. Angeli Roccha a Camerino, (a) vel Scaligeri, (b) vel Waseri

(q) In Epist. ad Richardum Thomsonum, & ad Libertum. (r) Part. II. Lib. 2. Cap. 1. (f) Lib. IV. Cap. 4 p. 472. (t) In Lib. de sancta fide contra Jud. (u) In Epist. ad Fabianum p. 16. (x) In Dissert. de LXX. Interpret. p. 92. (y) In Dissert. de confusione Lingg. p. 27. (z) In Prodomo Copto seu Egypt. cap. ult. p. 279. (a) In descriptione Biblioth. Vaticanae p. 82. & 88. (p) In indice vocum Orientalium submixto Libro de emend. Temp.

Waseri, (c) Bellarmini, (d) vel Morini, (e) vel ipsius Waltoni : (f) & tamen hic etiam oculis nostris imperare vult Waltonus, ut ipsi potius affirmanti credamus, quam oculis negantibus. Verum seduxit Waltonum Villalpandus, (g) qui e semefis alicujus monetæ literis, cum figuræ crucis Christi non posset, saltem crucis Andreæ decussatæ (X) similem fuisse contendit illam Samaritanam litteram Thau. Unde etiam Waltonus, l. c. paulo aliter jam sentire videtur, cum ait; *figuram Literæ Thau olim quidem in Samaritana Scriptura habuisse formam crucis; hodie autem aliquantulum deflexisse.* Equidem fateor, reperiri in quibusdam priscis Nummorum Typis, Thau aliquod *sauegedde*, cujus effigiem quoque exhibet Ath. Kircherus, l. cit. & Hottingerus in *Cipp. Hebr. ad p. 80*, verum nunquam apparuit aliquod Exemplar Pentateuchi Samaritani, præsertim Missi: quod Literam Thau cruci similem haberet; adstipulante eodem Clariss. Hottingero, (ejusmodi Orientalis Literaturæ & peritissimo, & subsidiis plurimis instructo,) l. cit. *præf. & p. 119.* ubi simul mentionem facit alicujus sicli Literis quadratis Hebraicis etiam iuscripti quem ipse quoque possideat, p. 126.

§. 6. Quod attinet argumentum Adversariorum, a Chaldaicis nominibus Literarum & Vocalium; novos igitur & Chaldaicos esse illos Characteres: *Resp.* (1) negando antecedens, quod ullum Literæ aut Vocalis Nomen sit vel origine vel forma Chaldaicum; quin potius omnia originem & formam Hebraicam habere, docent & etymologias enarrant,) R. *Abon Esraim Tzachut*, & R. *Immanuel in Lifjas chen*, monstrante Cl. Buxtorfio. (h) Quamvis aurem quorundam accentuum Nomina terminationem Chaldaicam adsciverint; eo quod temporibus Esræ & Virorum Synagogæ M. consue- to tunc Chaldaico potissimum sermone publice demum vigere cœperit, & q. postliminio in vulgatiorem usum sit revocatum, totum illud Accentuum studium, quod eousque non nisi inter pau-

H 3

cos

(c) *De Numism. Hebr. Lib. 2. cap. 3.* (d) *Subsinon. Gramm. Hebrææ.* (e) *In Exercit. in Pentat. Samar.* (f) *In Proleg. III. Op. Bibl. Angl.* (g) *In appar. Heb. Lib. 2. Diss. 4. cap. 27. & To. III. in Ezech.* (h) *Tract. de Punct. Part. 1. p. 194.*

cos sanctiores & Propheticos Divinæ Scripturæ Myſtas, quaſi oralis & *ואגוראגדוֹס* doctrina latuerat, (in ipſo nihilominus Textu ſemper expreſſis eorundem ut & vocalium figuris; quamvis non in omnibus promiſcue Exemplaribus:) nihilominus multa etiam Accentuum Nomina, ut *Silluk*, *Soph Paſuk*, *Sakephkaton*, *Sakephgadol*, *Rbbia*, *Schalfcheleſb*, *Paſer*, *Karnephara*, *Gereſcb*, *Graſchajim*, *Pſik*, *Munach*, *Mabpach*, *Jerach* ſunt pure Hebraica, quorum cum reliquis omnibus eadem eſt origo & antiquitas, novis quorundam Nominum terminationibus rem ipſam nihil variantibus. Reſp. 2. negando & conſequens; nempe a novitate Nominis ad novitatem rei non licere argumentari. Cum enim Literarum ſine punctis longe frequentior adhuc fuerit uſus, quam cum iisdem, ob multo faciliorem & commodiorem ſcriptionem, proclivior etiam horum quam illarum fuit obliſio, & nominum variatio. Quod autem inſtant Adverſarii, uti Nomina Menſum vere fuerunt Aſſyriaca, ſeu Babylonica, quia dicitur שְׁעָרַי עֲסָהֵם מִבָּבֶל quod aſcenderint cum iis ex Babel; eadem etiam ratione Literas Hebraicas eſſe Aſſyriacas? reſp. contraria inſtantia, etiam Iſraelitæ dicuntur aſcendiſſe e Babylonica captivitate, ergone & hi fuere Aſſyrii? quin potius dicendum, eundem illum characterem cum ipſis aſcendiſſe ex Aſſyria, qui prius cum ipſis deſcenderat.

§. 7. Argumentum illud ab Exemplari Legis per Sacerdotem ad Samaritanos informandos delata, præter Waltonum (i), præprimis etiam urget Capellus (k) ubi ait; certe ipſa ratio huius ſententiæ plane ſuffragatur, quod Sacerdos Iſraelita miſſus ad Samaritanos cultum divinum docendos (2. Reg. 17.) Legem Moſis attulerit ſecum, non aliis procul dubio characteribus deſcriptam, quam quibus Iſraelita utebantur. Ab eo igitur tempore Samaritani antiquis Hebraicis Literis ſunt uſi. Verum reſpondeo perpetuam fere Adverſarios proderet Logica ἀπαδεικνύσας, plaudendo ſibi ſemper conſequentiis prorfus ἀνακελεύουσιν. Largiamur enim Adverſariis, (quanvis id diſerte non teſtetur Hiſt. ſacra l. c.)

Sacer-

(i) In Diſſert. de Ling. Or. p. 30, 31. & in Proleg. III. p. 24. (k) In Ariano Punct. Reſol. p. 37. 38.

Sacerdotem illum Israelitam ad Samaritanos detulisse Exemplar Legis, illis ipsis, quibus hodiernum utuntur Samaritani, Literis scriptum, (qui ipsorum quoque Judæorum vulgaris character tunc fuit, etiam privatis Legis exemplaribus exarandis adhibitus, *ut preced. Antib. probavimus*;) quæ vero inde consequentia est, E. ille Character Samaritanus simul fuit primigenius seu originarius Legis? E. non potuere alio sanctiori characterē extare Tabulæ Legis, aut Liber reconditus in arca fœderis? E. hodiernæ Hebrææ Literæ sunt Chaldaicæ seu Assyriacæ? Mera ἀσυλλόγιστα ἱεραλογήματα, doctis & cordatis Scriptoribus plane indigna. Confer, quæ Cl. Buxtorfius, in *Dissert. de Literis Hebr. sb. 49. e פִּרְקֵי R. Eliesaris* refert, (de diversis Literis נִטְרִיקוֹן *Notarica Scriptura* seu *Notariorum*, quibus Samaritanis communicata fuerit Lex; & contra כתב הכתוב על ה'יהוה *Scriptura* qua *Tabula Legis* sunt scripta, & qua Esra Samaritanos excommunicare fuit solitus.

§. 9. Capitale illud Hebræorum odium adversus Samaritanos, non minus capitale argumentum quoque dedit Adversariis, adversus Hebræam Scripturam dimicandi: de quo, præter Waltonum *l. cit. p. 23.* hunc in modum Capellus, *l. cit. p. 38.* Huc accedit, quod Samaritani, quibuscum Judæi odium capitale semper exercuerunt, Hebræicis Literis jam utebantur: quas cum illis eripere non possent Judæi a Captivitate reverteri, eas illis relinquere maluerunt: Chaldaicis, (quibus in captivitate assueverant,) in earum locum assumptis, ne quidem hac in parte quidquam haberent cum illis commune. Quam rationem etiam probat Arias Montanus *Tom. 3. Appar. Bibl. Tractat. de Siclo.* Hæc talia sine ullo vel testimonio veterum, vel documento rationum, e proprio cerebri commento propalare audent adversarii. Respondeo igitur, magna iterum ἀσυλλόγιστά ab Adversariis hic pro hypothesis & concessio sumi, quod maxime in quaestione versatur. Dicunt enim Judæos propterea reliquisse Samaritanis illas Literas, quod non potuerint illis easdem eripere, nim. ceu sanctum & primævum characterem, (id enim volunt adversarii, nec de alio utique laborassent Judæi;) cum tamen hoc ipsum sit τὸ ἀπίστευτον, an talis unquam fuerit Sama-

Samaritanorum Scriptura, ut eam vel cupere vel possessoribus eripere voluerint Judæi. Certe tam præfidenter ipsum *καρρόμωτον* assumere promedio termino, ne quidem in Tirone Logicz, sine imperitiæ aut *απώσας* nota toleratur; & hi tamen nostri Hebræo-mastiges non erubescunt hoc alto adhuc cothurno *παρρηγογυδών*. Tum vero posito omnino & concessio isthoc antecedente, quam absurde infertur consequens, nini. Esram & alios ea ætate viros Propheticos, tam imprudenti & fatuo consilio, Scripturam originariam & sanctam, (*posito quod talis sit Samaritana*,) ab ipso Deo acceptam & in Tab. Fœderis conspicuam, abjicere & cum alia profana Literatura commutare voluisse, ob id quod & Samaritani ea uterentur. Nemo unquam solet esse gratis malus erga alios, nedum erga seipsum. Quid igitur eo lucrati essent Judæi, sibi ipsis potius quam Samaritanis ægre facturi, tam præpostera commutatione Literarum meliorum cum pejoribus. Ergo tanta emissent mercede nihil? Nemo id unquam nisi pertinacissime *καυόδοξος* sibi persuaserit, qui quidem operis Masorethici studium saltem per transennam inspexerit, & magnum illum Nehemiæ zelum, *Nebem. 13, 23, 24*, diligentius confideraverit. Aut num vero exigui momenti res videtur, Literas a Deo datas cum profanis & gentilibus commutare, & quidem in Scriptura salutem animarum attinente? Autor lib. *Arugas babbosem in prafat.* hoc refert de eo Hebræorum memoriale; *כתב זר לא כתב זר לה*. hoc refert de eo Hebræorum memoriale; *יקרב אל הקדש פנימה*. *Scriptura aliena non debet ingredi in sanctum interius.* Quomodo igitur Esra, ille tantis elogiis celebratus *Restaurator Legu* recte diceretur *restituiffe coronam Legis in pristinum statum* & hoc pacto, ut Hebræi ea dere loquuntur, *הביא חזיר אל חור, בית הקדש* *introduxisset porcum in medium domus Sanctuarii*? Nec vero id permissuram fuisse pervicacissimam indolem Judæorum, hujus Cimelii depositariorum fidissimorum, pluribus ostendunt Füllerus, (l) & Postellus. (m) Nihilominus qua perfidia solus Joseph Albus contendit mutationem Literarum factam esse per Esram, & quidem לעזות זכר לגאולה *in memoriale seu monumentum Captivit. Babyl.*

(l) In *Miscellaneis sacris*, lib. 4, c. 4. (m) *Lib. de Originibus*, Cap. 7.

Babyl. non' minori temeritate, Waltonus, l. sæpe cit. p.23. dicit, id factum esse specialis providentia Divina, ut pateret non intra Judææ pomaria deinceps constitutam fore Scripturam Divinam, (prorsus ἀθεολόγως) Quasi vero abolitio originariæ Scripturæ, ejusve perversio in literas barbaras & peregrinas, a Deo præfiniri debuerit origo & medium divulgandi per orbem Verbi divini, & non potius ipsa Authentica Scriptura Hebræa ad id a Deo conservata sit, ut esset perpetuus & infallibilis canon revelatæ ipsius voluntatis. Sed facile hanc impiam Waltoni assertionem redarguunt absurda illa consectaria; quod (1) sec. hanc ejus sententiam Libri Prophetici, cum Hagiographis omnibus, nunquam extare potuerint Originales in Ecclesia Dei: nam præter Pentateuchum nihil unquam Librorum Divinorum Samaritana scriptura extitisse, ipse & omnes fatentur; hæc autem sola, (non Hebræa Scriptura), ipsi est originalis & primigenia.(2) Sequeretur (ex eadem sententia), Pentateuchum Samaritanum ceu originarium Hebræo non originali longe præferendum esse; prout hoc ipsum quoque diserte aditruunt non solum Morinus, in *Exercit. in Pentateuch. Samarit.* (quem hic Virum Doctissimum laudat Waltonus(n), & cui ob Pentat. Samaritanum Docti plurimum debeant), & Isaacus Vossius(o); sed etiam ipse Waltonus, in ipso frontispicio Op. Biblici, Textum Samaritanum inscribens *Originarium*, ejusque lectionem sæpe præferens Lectioni Hebrææ, l. c. p. 79. quæ pluribus redarguemus inf.

§. 9. Sed novo quodam commento Antagonista Cl. Buxtorfii Capellus(p), tueri nititur factam per Efram Literarum sacrarum mutationem; scil. quia in externis ductibus Literarum, & Characterum forma nulla sanctitas sit posita, sed potius in verbis, sermone, Verborum, forma & constructionis sensu. Si Literarum ductus & characterum forma facerent ad pleniorē & planiorē rerum significatarum cognitionem & intelligentiam, dubio procul temerarium, & inconsultum, impium & sacrilegum fuisset, Scripturam Hebræam veterem commutare: jam vero superstitionis potius esse quam vera Religionis

(n) In *Dissert. de Ling. Or.* p. 47. (o) In *Dissert. de Chron. Sac. & LXXV. Interp.* p. 248. (p) In *Diatriba de Lit. Samarit.* Cl. Buxtorfii *Dissertationi opposita*, a p. 83. usque 90.

gionis, sanctitatem rebus externis & materialibus (quales sunt Literarum ductus), adscribere & affingere: Et proinde Chaldaicas Literas non magis esse barbaras dicendas, quam illam Linguam seu Dialectum in Daniele & Esra; cum nulla Lingua ap. Deum sit barbara, sed omnes ap. eum in pari precio. Cum hoc satis specioso versuti ingenii κενόφρων, etiam Vossius (q), aliique Hebræo-mastiges frequentissime externum formale Scripturæ Authenticæ, non tantum quoad Literas, sed etiam imprimis quoad vocales & Accentus, impugnare soleant; ad hanc quoque Exceptionem necessario mihi adhuc respondendum video, (imprimis cum hoc fere unicum sit, quod vel minima difficultatis specie, contra Cl. Buxtorffii Dissertat. de Literis, movere denuo videtur illa Diatriba Capelliana, de cætero adeo elumbis & nugatoria, ut plane indigna sit, contra quam doctus calamus stringatur, vel ipso incorrupti cujusvis Lectoris judicio) Respondeo igitur (1), quod Capellus nullam dicit Sacrarum Literarum ductibus seu characteri inesse sanctitatem, uti falsissimum, ita impium plane & blasphemum esse. Quam enim Scriptura Sacra, tum ipso hoc nomine, tum ab Autore Summo & argumentis divinis, proficitur sanctitatem, eam quidem principaliter seu formaliter consistere in ipsis rebus sacratissimis & sensibus diviniorebus ὑπερ λόγον ὑπερ νόον, καὶ ὑπερ πάσαν κατάληψιν. (Justini verbis), merito conceditur: nihilominus tamen & materialiter, eadem sanctitas tam ab Autore quam Argumento, competit etiam illis characteribus Literarum & Punctorum, quæ Divina bonitas nobis voluit esse scripta signa, & Symbola res illas sanctissimas nobis signantia, quod labili alias memoriæ, firma & perpetua manerent: unde & Apostolo expresse vocatur γεφὴ θεόπνευστος 2. Tim. 3. Scriptura divinitus inspirata. Jes. 34. 16. ספר יהוה Liber Domini, cujus Scripturas יהוה רוחו Spiritus ejus camportavit, ibid. Vet. hinc dicta Epistola creatoris ad Creaturam. Cum igitur Literæ seu characteres Scripturæ sacre sint ομοιώματα & signa illarum rerum & sensuum Divinæ Scripturæ, qui nostris sensibus & intellectui sisti debent infallibiliter

(q) De Chronol. Sacr. p. 13.

ter cognoscendi, & sec. illud Platonis *ἡ τῶν συλλαβῶν ἡ καὶ γραμμάτων ἢ μίμησις συγχάνει ὅσας in Literis & syllabis fit imitatio essentiae* sequitur omnino verissimum esse illud Chemnitii (r), *quantum erratur in verbis, tantum etiam de rebus ipsis amittitur*. Uti enim Apostolus, 1. Cor. 14, 9. ad auditum seu res auditione recte percipiendas requirit *λόγον ἑυσημον sermonem recte significantem*, qui nisi fuerit, *πῶς γνώσεται τὸ λαλόμενον, quomodo intelligetur quod dicitur?* *ibid.* pari quoque ratione Lectionis, nisi indubii, certi, & infallibiles fuerint Literarum ceu signorum ductus sive formæ, quomodo certo & infallibiliter constare poterit de sensu scribentis ceu re signata? Unde rectissime Cl. Prideaux (f), *observarunt circumspetti, vix unquam hæresin aliquam aut errorem exercuisse Ecclesiam, quæ ex Scripturæ apicibus aut neglectis aut perperam intellectis, non duxerit originem*. Patet igitur, parvum etiam Jota, & minutos apices, signare nobis magnalia Dei. Cujus jam vero rei signatæ certitudo ad salutem animarum spectat & sancta est, num signa seu Symbola eam nobis exhibentia & notificantia, possunt dici expertia sanctitatis, aut levioris momenti? Merito hic nos quoque, (reddendo Capello suas voces (t); *apage tam absurdam & impiam sententiam, & homine Christiano indignam?* Hoc igitur jam evicto, & firmiter præsupposito, quod *formaliter* quidem in vocum & sententiarum sensu divino consistat Sanctitas S. Scripturæ Hebrææ, (quod alias Theologi vocant *Internum formale Scripturæ*), at *materialiter*, in ipsa sacra literatura seu characteribus & figuris, quod alias vocant *externum formale*: præsupposito item, quod nemo sanus unquam negavit, prius certo constare oportere de Literis, *antequam indubitato legatur; & prius de indubitata lectione, antequam certo intelligatur aut conclusi quid eliciatur* (u): Respondeo nunc (z), non solum pessime superstitionis cujusdam (& quasi magicæ) Literarum venerationis nomine, traduci a Capello legitimum illum religionis honorem erga externum formale S. Scripturæ Hebr. sed etiam nos amplecti, quam *τῶν ἀμφοῖν*

I 2

por-

(r) In Harm. Evangel. 246. (f) In Lection. de Capis, Relig. p. 185. (t) In Diatriba contra Buxi, p. 60. (u) Conf. Prideaux l. cit. p. 180. & p. 1.

porrigit herbam, victas dans manus, illis verbis, l. c. *ſi Liter. ductus & forma facerent ad pleniorē & planiorē rerum ſignificatarum cognit. & intelligentiam, dubio procul NB. temerarium, inconfultum, impium & profanum fuiſſet, Script. Hebr. veterem commutare.* Atqui Minor e ſuperioribus eſt firmiſſima, niſi forte Capellus ſolus mortalium, legere & plene ac plane intelligere potuerit, ſcripta ſine ductibus aut figuris literarum, quod quaſi promittere videtur iſta ſua hypotheſi. Quod autem addit ibid. *de Literis aut Linguis nullis barbaris apud Deum. Reſp.* non ſimpliciter ſed in oppoſitione ad Literas & Linguas ſacris paginis originales, (Hebræam, Græcam, & paucam dialectum Chaldaicam), reliquas omnes dici barbaras i. e. exteras, ſeu peregrinas.

§. 10. Quod denique attinet argumentum illud Adverſariorum, *a deſuetudine Lingue Hebrææ tempore Captivit. Babylonica:* Waltonus quidem (a) id pro conſeſſo ſumit, adſtipulante Bocharto & aliis. Verum reſpondeo paucis, magis quidem tunc adſueviſſe Judæos Lingue Chaldaicæ, ob commercia cum Babyloñiis; ut etiam Lex iſſis Chaldaice explicari cœperit; unde poſtmodum Chaldaicæ Paraphraſes enatæ ſunt: non tamen penitus adeo deſiit Hebræa Lingua inter ipſos, ut Chaldaica omnium Hebræorum fieret vernacula: ſed in quorundam adhuc animis, maxime Sacerdotum & Judicum, manſiſſe cognitionem tum Lingue Hebrææ tum Legis divinæ, probat Cl. Buxt. (y) e *Lib. Coſſi, part. 3.* Nam *Nebem. 8, 8.* memoratur, quod coram Viris & mulieribus legerint Legem Dei *ספר תורה* explanate quodque *יבנו במקרא* intellectum dederint per Scripturam ipſam, adeoque ut enarratores potius ſeu expoſitores, quam translatōres in aliam notiorē Linguam. Idem etiam inde probat Wovverius (z) quod Zacharias & Haggæus patrio ſermone adhuc vaticinati ſint poſt Captivitatem: idque prolixè adhuc confirmat, e R. *Kimchi praef. in Joſuam*, e R. *Elia Levita, Tertulliano, Eufebio, Hieronymo Philone*, (qui ultimus per linguam Chaldaicam non niſi Hebræam intel-

(z) In *Differt. de Ling. Oriental. p. 19, 20, 48.* (y) In *Differt. de Conſerv. Ling. Hebr. lib. 4. c.*

(z) In *Synagm. de LXX. Interpp.*

intelligit); adeo ut contrariam sententiam dicat, *errorem manifestum*.

§. II. Atque ita omnibus! & singulis Adversariorum argumentis probe excusis, commissum jam esto iudicio! Lectoris, an vel probabiliter saltem sententiam suam ita asserere ac defendere queant desertores Veritatis Hebrææ, ut ejusdem defensoribus tam procaciter insultare debuerint: prout Waltonus l. sæpe cit. *eos pudere jubet nugarum suarum*; Vossius l. sæpe cit. p. 91, *summam* obijcit *impudentiam & inscitiam negantibus, Judæorum literas esse adulterinas, & passim non nisi indoctos hujus seculi, Asellos, & plebejos sophistas*, eos vocat: & p. 390. *falsum esse dicit, bodiurnum Judaicum codicem esse originale*: quamvis hoc ipsum iterum destruat p. 348. his verbis; *Linguam* (adeoque Scripturam), *Hebræam authenticam recte vocari, quis dubitat?* nisi forte per ludum, Samaritanam Script. intellexit nomine Hebrææ. Scaliger (a) *Pentateuchum*, ait, *legere Samaritas, literis non adulterinis, ut Judæi, sed meris Mosaicis characteribus, id quod res ipsa loquatur*; & contradicentes omnes ipsi sunt! ריקי סוח *vacui cerebro, blenni & fatui*; ut alia ejus & Asseclarum convicia transeam; quibus tamen omnibus unicum illud e Cicerone (p) reponere liceat sine convicio; *nihil est stultius, quam incerta pro certis habere, falsa pro veris*. Cum igitur antithetice hactenus sufficienter ostenderimus, Adversarios ceu Actores in hac controversia Hebræo-Biblica, deficere justis rationum probationibus adeoque defensori Hebrææ Literaturæ, ut Rei (seu negantis) sultem personam hic sustinenti, abunde sufficere possit, Actore non probante, absolvi: nihilominus, ut tanto evidentius convincantur adversarii & præfracti etiamnum plane in ruborem dari queant; subjungemus jam breviter Assertionem nostram theticam, suis sultam immotis rationibus ac documentis; obsignando prius præcedentia trito illo Arabum لَا تَنْظُرْ إِلَيَّ مَنْ قَالَ بَلْ أَنْظُرْ إِلَيَّ مَا قَالَ ☞

Ne respice ad eum qui dixit, sed ad id quod dixit.

SECTIO II.

qua

MINOR PROPOSITIO ARGUMENTI GRAMMATICI, (de
Literarum hodierni Codicis Hebræi authentia originali,) THETI-
CE ASSERTITUR seq. Profyllogismo.

Quæcunque Literatura & Lingua non solum (a) est omnium prima, (b) in vetustissima Hebraorum gente sine corruptione divinitus conservata, & (γ) ab eadem Hebrææ & sanctæ nomen est nata; sed etiam (δ) ipsorum Oraculorum Divinorum (cum in scripturam primitus redigerentur), Prototypus character factus est, ita ut ex ea Samaritanus Pentateuchus transsumptus, & quasi Eclypus Archetypi, (licet valde vitiosus), demonstrari possit: ei soli competit audentia divina & infallibilis per Mosaicam & Propheticam originem (ac minime proinde Samaritanis Literis).

Atqui hodierni nostri S. Textus Hebrai Literatura & Lingua est talis. E.

Quamvis alia complura argumenta afferri possint, pro authentica origine hodiernæ S. Literaturæ Hebrææ, in thesi asserenda, scil. tum testimonia & consensus Philologorum præcipuorum, ut & totius antiquitatis Judaicæ, omniumque Rabbiorum recentiorum, (excepto vix uno aut altero;) tum inscriptiones veterum monetarum & monumentorum; tum aliæ probationes, ut Literæ ך ם ן ף, & tota illa punctandi ratio, quæ a Masorethis non aliter observata sunt, quam quæ pridem ante ipsos in S. Textu Hebræo expressa fuerint, indeque omnibus Hebræis dicta מסיני הלכה למשה Consuetudo Moysi de monte Sinai; tum Dictum illud Salvatoris de minimo Jota, *Matth. 5, 18.* &c. nihilominus cum & in superioribus quædam horum jam satis ostensa sint, & *inf. Sect. III, & IV*, multa in hanc rem dicenda veniant; tum etiam *Cl. Buxtorfius in Diff. de Lit. Hebr.* solide & exquisitè illas rationes

nes

nes edifferuerit; proinde ne illum Hebræorum elenchum incurramus סתם סתם סתם *farinam molitam molis*, transmisſis illis omnibus, unicum impræſens urgebimus argumentum, nempe ipſius hodiernæ Hebrææ Linguae & Scripturæ antiquiſſimam non ſolum originem & conſervationem in Populo Dei, ſed etiam prototypon eum Legis characterem, e quo Samaritanus Pentateuchus tranſumptus, adeoque ut Apographum Protographo poſterius, evidentiſſime convinci poteſt.

THESIS I.

Hodiernei S. Textus Hebrai Literatura & Linguae eſt omnium prima.

Ἐκδοσις.

§. 1. Quod non major ſit fingendi fiducia, quam in rebus ab ætate noſtra remotiſſimis, facile probant varia Utopiarum Characterum crepundia, quibus ultimam antiquitatem ſæpe ab Antediluvianis, vel & ipſis Protoplaſtis accerſere audent fabulares quidam Antiquarii, qui in tantis vetuſtatis tenebris, loco digitorum, literis etiam micare amant.

Talium antiquiſſimorum Characterum 4. potiſſimum genera recensentur; & quidem (1) *Alphabetum Adami*, quod Jac. Bonav. Hepburnus, Pontificis Pauli V. privilegio confirmatus, Libro quem inſcripſit *Auream Virgam*, prodere conatur: a quo tamen penitus diverſum monſtrat Laur. Schraderus, in *Monum. Italia*: & ab utroque iterum diverſum Angelus Rocha a Camerino, in *Comment. Biblioth. Vatic. p. 79.*

Quamvis cum eo congruant illi Adamæi Characteres, quos promulgavit Theſeus Ambroſius, An. 1339; nec non Gallus Düret in ſuo *Threſor de Langues*, qui hos appellat Charact. de l'Ange Raphael, quem etiam privatum Adami Præceptorem facit, adductis teſtim. Auguſt, & Epiſtaphanii, nec non Reuchlini de arte Cabaliſt. *V. Cl. Bangium in Calo Orientali, p. 102.*

(2) Peculiare *Alphabetum Sethi*, e columnis Bibliothecæ Vaticanæ exhibent, Ang. Roccha a Camerino, & Schraderus, l. c. ejusque documenta allegat Roccha, geminas illas columnas, quas Joſephus *lib. 1.*

Anti-

Antiquit. Jud. alteram latericiam, alteram marmoream, a diluvio adhuc sua ætate superasse, testatur. (3) *Henochi Literas* primus vulgavit Pentheus Venetus Sacerdos, Libro quem Voarchdumiam inscripsit: quarum Typum exhibet Bangius (c). Easdem pro genuinis Henochi Literis, antiquitate venerabilibus, orbi Literato jactitat Duretus (d): quamvis ab utroque diversissimos Henochi characteres ostendat Hepburnus in sua *Aurea Virga*. Denique (4), nequid desit Aurei Seculi Literaturæ, *Noachi* etiam *Alphabetum* exhibet Hepburnus l. c. & repræsentatur a Bangio, lib. p. 105.

Verum frustra plane sunt illi Antediluviani Litteriones Classarii, temeraria curiositate commenti, quæ nulla vel testium, vel documentorum fide probare possunt; quæque proinde eadem facilitate rejiciuntur a Doctis, qua a credula turba admittuntur. Recte igitur Scaliger (e), Thesæi Ambrosii & Rocchæ nova Alphabeta vocat *imperatorum hominum commenta*; pariterque *suppositios eos characteres* redarguit Ant. Kircherus (f); imo ex infamibus Magiæ libris esse interpolatos, ostendit Bangius l. c. p. 116. Et tamen non veritus est Duretus l. c. his etiam nugis eos in crustare, quod *Angelus Raphael Protoplasto scriptum istis Character. volumen dedit, quod deinde Adamo e Paradiso ejecto furto fuerit subductum*. Columnis autem duabus Josephi, si vel maxime fides constaret, (aprobari enim video a Johanne Nierembergio (g), quis tamen ex illis oblitteratis Literarum figuris certo satis novi Alphabeti speciem nobis confirmabit: imprimis cum non solum Nierembergus l. c. lib. 3. cap. 21. eas figuris Hieroglyphicis tantum, non Literis alphabetariis, inscriptas fuisse ostendat, (contradicente tamen Ath. Kircheri *Obelisci Pamphylæ lib. 3. c. 1.*); sed etiam ipse Roccha l. c. eas modo Adamo modo Mosi assigner; quamvis cum ipsis fere Samariticis eas coincidere ostendat Bangius l. c. p. 125. Apertissimæ autem in his talibus imposturæ documentum præbuere *Johannes & Israel de Bry*, in suis *Alphabetis variarum gentium*, dum Indicium Alpha-

(c) *In Calo Orientali, Exerc. II. p. 104.* (d) *In Thresor des Langues.* (e) *Lib. 4. Epistol. p. 444.*

(f) *In Prodromo Copto, cap. ult. p. 222.* (g) *De origine S. Script. l. 2, cap. 14.*

Alphabetum expressere e quodam Rocchæ fictitio Alphabeto Ægyptiaco, non nisi ordine solo Literarum inverfo. *Henochi* vero *Characterem* quod attinet, Drusius quidem in *Tract. de Enoch Patriarcha* contendit, ejus Librum adhuc delitescere inter Judæos, ad stipulantes ipsi Bibliandro (h), Cornelio a Lapide (i), Boulduc (k), & aliis; qui Noam diligenter in arca asservasse Scripta Enochi asserunt. Contra dubitant, aut negant alii. Scaliger (l) dicit, *Librum esse plane commentitium & a Judeis confectum*. Conf. *Rivet. Exercitat.* (m) & *Dn. D. Dorschei Pentad. de Scripto Henochi*: item *Job. Nierembergium de Orig. Sac. Script.* ubi prolixè e Patribus refutatur. Potest quidem extitisse aliquando scriptum Enochi: quod vero eo nomine circumfertur est fabulosum, impium & scandalosum modo Fragmentum, de Amoribus Egregororum, quod Scaliger inseruit *Annotationibus in Euseb.* & a Kircherò exhibetur cum Latina versione in *Oedipo Ægyptiaco* (n). Tum & in *Epist. Judæ* dicitur tantum, quod *ⲡⲉⲓⲫⲏⲧⲉⲩⲥ ⲉⲛⲱⲭ ⲁⲓⲗⲱⲛ*, non vero *ⲡⲉⲓⲫⲱⲛ*. Conf. *Waltheri officinam Biblicam*, p. 1176.

Sed præter illos Characteres Antediluvianos, aliam adhuc *Cælestem Literaturam* commentus est Cornelius Agrippa (o), quæ nempe inter sidera figurata sit, non secus ac Astrologicæ imagines Signorum; cujus schema exhibet Bangius (p): eamque nuper ingeniosissime omnium interpolavit Gaffarellus Gallus, Lib. *Curiosities innoyes i. e. Curiositates inaudita, de Lectura Stellarum & Horoscopo Patriarchali* (q), ubi eam probare vult ex *Esa. cap. 34. 4.* quod cælum appelletur Liber, omnino igitur in eopingi Literas & characteres intelligibiles; & *Gen. 1. 5. 1.* voces *ⲡⲉⲓⲫⲏⲧⲉⲩⲥ* explicat characterem cæli, (sumendo *ⲡⲉ* pro *ⲡⲏ*) Et *Psal. 19. 5.* *ⲡⲉⲓⲫⲏ* lineæ eorum, explicat lineas Literarum sideralium, ordine in cælo pictarum, quasi in membranis: nam *Psal. 103. 2.* dici, quod Deus Cælus sicut pellem extendat, idque extantum vocari *ⲡⲉⲓⲫⲏ*. (unde sit Græcum *ἐκσῶσπελις*.)

K

& sic

(h) De communi rat. Lingg. (i) Commentario in *Epist. Judæ*. (k) *Lib. de Eccles. ante Ad. fen.* l. 1. c. 14. (l) In *Notis ad Euseb.* p. 245. (m) In *Genesin cap. 49.* p. 251. (n) In *Gymnas. Hærogl. Classe II. Gram. cap. 2.* (o) *Lib. III, cap. 30.* (p) In *Calo Oriens. Exercit. II,* p. 135. (q) *Cap. 13. p. 282.*

seu Eva, quasi *divida*, a עֵוָה *vixit*, quod esset mater omnium viventium. Sic קַיִן *Kajin*, quasi *acquisitus*, possessus ad votum Matris Eva, a קָנָה, *Gen. 4, 1.* שֵׁשׁ *Scheth* vel *Setb*, quasi *Repositus* seu redditus Matri in locum occisi Abelis, *Gen. 4, 25.* פֶּלֶג *Peleg*, seu *Pbaleg* a פָּלַג *dividere*, quod ejus diebus divideretur terra. נֹחַ *Noabb* quasi *Consolator*, a נָחַם *Consolatus est*, pollicente sibi de hoc filio consolationem Lamecho Patre, *Gen. 5, 29.* (subducta lit. נ radicali, uti contra appositum est nomini שְׁמוּאֵל *Samuel* a שָׁמַר *petiit*, quod esset exoratus a Deo). אִשָּׁה *Fæmina*, quod ex אִישׁ *Viro* sumpta esset, (cum in nulla alia lingua nomina viri & mulieris sint ejusdem thematici :) & sic innumera alia nomina, originatione sua primigenia, probant omnium antiquissimam illius Gentis Linguam, in qua ea primo usurpari cœperunt, ut יִשְׁכָּבֵק *Iscbak*, seu *Isaak*, a risu matris; מֹשֶׁה *Mosche*, ab extractione ex aquis; יַעֲקֹב *Jacob* a supplantatione; & sic consequenter. Quod vel solum argumentum primæ Linguæ omni exceptione majus esse, ostendunt & prolixè exequuntur multi Hebræi & Christiani Philologi, quos plurimos adductos consulere licet in Dissert. Cl. Buxtorfii *de Ling. Heb. Orig. & Antiq. ebet. 40. & 41. (γ) A reliquiis seu vestigiis Linguæ Hebrææ*, in omnibus fere aliis Linguis post eam demum ortis: quod argumentum cum integris volum. exequantur Cruciger in *Harmonia quatuor Linguarum*, Stephanus Guichardus in *Harmonia Etymologica Linguarum*, Martinus in suo *Cadmo Græco Phænice*, & *Lexico Philologico*, aliique complures, nobis hic jam parcere licebit chartarum angustiis.

§. 3. Quod jam (2) Literatura quoque seu scriptio Hebr. pariter sit omnium prima, uti Lingua ipsa, nullum potest esse dubium consideranti, quod Protoplastus in ea perfectione ætatis, rationis atque orationis, a Deo sit conditus, qua & Deum Opt. Max. alloquentem, & mandato instruentem, recte ac sapienter intelligere potuit; & ipse quoque, non in articulato quodam garritu, (quem primis hominibus impingere voluere Vitruvius (t) & Diodorus Siculus(u), sed sapientissima *ὀνομασθησῖα*, naturæ & proprietatibus

K 2

cujus-

(t) lib. 1. *Architæc.* c. 1. (u) *De primorum hominum vita,*

cujusque convenientissima nomina indidit; qui proinde uti vocum & syllabarum, ita quoque Literarum quibus illæ constant, usum necessario habuerit. Imo cum non solum חַי מְדַבֵּר *animal loquens* conditus sit homo, sed & חַי מְדַבֵּר *animal politicum & civile*, ad conversandum & communicandum cum aliis res & actiones suas, natum; quis puter hoc fieri potuisse sine adjumento Literarum & scriptio- nis, qua fugacibus alias vocibus quasi vincula quedam injiciuntur, per quæ & oculis & manibus teneri possint, miraculo certe ma- ximo. An vero Adamus, illa vivacissima ætate, diuturna experien- tia, & ingenio excitatori, adeo otiosus rerum spectator censendus est, ut cum primus esset ἀνοματότερος sapientissimus, tanto tempore non sit factus πρωτογενής? Quin potius, uti sapientiæ divinæ & humanæ primus θεοδιδάκτος autor, summusque moderator & mysta fuit, ita quoque fieri non potuit, quin artificio illo. scriptiōnis & Literarum, humanæ societati omnium utilissimo & maxime neces- sario, tam ad cultum divinum, artesque & scientias propagandas, quam ad alios vitæ usus, aureum illud seculum ipse instruxerit. Unde rectissime Job. Boulduc, (x) *Adamus a Deo & idioma & literas ac- cepit, quibus scribi & legi posset; usque deinde rursus paternæ χηρυγίας posteris præiit.* Sic Schraderus, (y), & Angelus Roccha a Camerino, (z) meminere veteris statuae Adami positæ in Vaticano, cum inscriptione LITERARUM INVENTOR. Quamvis interim commentitiæ illæ Literæ Adamitæ, quas ibid. produnt Autores citati, hinc non probentur, ut supra ostensum. Quod vero nec Samaritana scriptio & literatura fuerit illa primigenia Adami, sed poti- us כְּתָב מְרֻבָּע *scriptura quadrata*, seu hodierna Hebræa, (præter in- victum illud argumentum a prototypo Legis Characterē, cujus ecty- pus seu apographus Samariticus Pentateuchus convinci potest, ut infra patebit), facile probatur, tum prima Nominum Alphabeti impositione, quæ in sola hodierna Mrubba & significativa suæ vel figuræ, vel soni, aut potestatis; (prout jam supra ostendimus, בְּ *Beth* & figu-

(x) *Traité de l'Ecclesia ante Moysen, lib. 3. cap. 1.* (y) *In Monumentis Italia p. 197.* (z) *Com- ment. in Biblioth. Vaticanæ.*

& figura & nomine signare Domum, 1 *Vau* uncinum & sic alias;) in omnibus autem reliquis Linguis Literæ plane non sunt significativæ, nisi qua ad primam Hebr. originem se referunt: tum longe simpliciori & perfectiori Hebræi characteris ductu seu forma, quam Samaritani rudioris & compositi ex Hebraicis & Syriacis, ut patebit conferenti singulos: omne autem simplex prius est composito. Nec vero nudæ Literæ Hebrææ, ut imperfectum quid, a Deo sunt datæ Adamo; cum de iis constet omnium Hebræorum consensu, quod non sit subsistentia aut lux literis ulla nisi per lucem punctorum; unde & comparantur ab ipsis mulieri sine veste, qua non potest progredi in publicum, de quo inf. plura:) sed potius Literatura & scriptio Hebræa נְחִיכַת הַשֵּׁלֶם לְשׁוֹן מִצְרַיִם *data est ut perfectum perfecto a perfecto*, sine ullo defectu aut errore; atque ut e libro Cosri & Commentatore ejus R. Jhuda Muscato allegat Cl. Buxtorfius (a), *Deus posuit eam super Linguam Adami, & super cor ejus*, לכל האותיות והנקודות, וְהַשְׁמַעִים לְרַל בְּרִייתָם וְכֵל מִשְׁפָּטָהּ *secundum omnes literas, puncta, & Accentus, & secundum omnia eorum verba & proprietates*, adeoque sec. omnia eorum universalia & particularia: cum utique Adamus ita non edoctus sit a Deo hanc linguam, ut sine scientia & sapientia mentis eam protulerit instar Psittacorum, (ibidem Buxt.) præcipue cum tale quid ad habitum artium & scientiarum minime suffecisset, de quo alibi. V. interim hæc omnia fusius probata e Rabbinis & Christianis Doctoribus, in Buxt. Tract. de Punct. a p. 304. usque 312. Confirmantibus eadem, Claud. Dureto, in *Tresor des langues* cap. 6; & Ath. Kirchero, in *Oedipo Agypt.* Tom. 2, Classe. 2. c. 1. & in *Obelisco Phamphilio*, l. 1. c. 1. e variis autoribus Hebræis, Chaldeis, Arabibus, Samaritanis, Æthiopicis, Ægyptiacis, Græcis, Latinis, autographis allegatis.

§. 4. Falso igitur Job. Nierembergiius (b), contendit, *Literaturam & scriptiōis artem a Mose primum inventam esse, nec libros aut literas ante Moysen extitisse.* Nec enim rationes, quas adducit

K 3

cit

(a) In Dissert. de Ling. Hebr. orig. & antiq. ib. 21. (b) Lib. 1. de orig. S. Script. a cap. 10. seq. & lib. 2, 3.

cit (præter autoritates,) tanti sunt, ut superiora nostra evertant. Quod enim (1) dicit, *nullam ante Moſen ſcriptam fuiſſe Hiſtoriam, dum Moſaica ſit omnium antiquiſſima*; Reſp. nullam eſſe conſequentiam; cum tam varia Cataclyſmi & tot ſeculorum viciffitudine, facile intercidere potuerint ſcripta illarum ætatum: prout ipſe Divinus Moſes, Num. 21, v. 14, meminit *Libri de bellis Domini*; & Joſua cap. 10, 13. *Libri juſtorum*; ut & 2. Sam. 1, 18. qui tamen tot pri- dem ſeculis nulli amplius comparuere. (2) vult Nierembergius, l. cit. *ante Moſen non niſi figuras Hieroglyphicas exiſtiſſe, (quales illæ Egyptiæ fuerint; & Æthiopum character ἱερογλυφικὸς,) non tam voces quam res ipſas immediate ſignificantes.* Sed refutat hoc ipſum erudite Ath. Kircherus, in *Obeliſco Pamphilio*, lib. 1. cap. 2, oſtendens, multas etiam Alphabetarias figuras Scripturæ Coptæ ſeu Egyptiæ, permiſtas fuiſſe illis Hieroglyphicis Egypt. quæ 4. ſeculis antiquiora Moſe, ipſe concedit Nierembergius. Quinimo Act. 7, v. 22, Moſes dicitur *eruditus fuiſſe in omni ſapientia Ægyptiorum*; quomodo autem diſcipuliz ſcientiarum tradi poſſunt ſine Literis Alphabetariis? (nam figuræ hieroglyphicæ id ſatis fieri potuiſſe, quod vult Nieremb. l. 1, c. 19 nemini facile perſuaſerit.) Tum vero ante Jobi tempora jam exaſtiſſe artem Literariam, facile arguunt illa *Bildad Suchita*, Job. 8, 8. remittentis Jobum *ad requiſitionem דורר רישון* *prificæ ætatis*, & לחקר הכותם *ad veſtigia ſeu memoriam Patrum eorum.* Quin ipſe Jobus, cap. 19, 23, 24. optat, *dari ſibi, qui verba ipſius ſcribat in libro, tum ſtilo ferreo in plumbo, tum in rupe ſculpenda*, ubi per ſtili uſum, ſcriptura alphabetaria, per ſculpturam, figuræ hieroglyphicæ, (utrumque olim uſitatum ſcriptionis genus,) non incommode intelliguntur. Insuper Librum ſuum, ipſum Jobum ſcripſiſſe Lingua Arabica, & exinde tranſtulſiſſe Moſen, qui Jobo ſuper- vixit 45. annis, communi conſenſui Doctorem adſtipulatur Nierembergius, l. c. Indeque Jobum ſcatere Arabiſmis, vide pluribus diſſe- rentes, Bochartum (c) Hottingerum (d), Pocockium (e). Ut taceam inſcri-

(c) In Phaleg. l. 1. cap. XV. p. 66. (d) Theſ. Philol. p. 506, & Anal. & Theol. Philol. p. 145. & 257. (e) Ad ſpecimen Hiſtoria Arabum, p. 92, & 233.

inscriptiones illas sepulcrorum Beli & Semiramidis, de quibus Herodotus, l. 1. & *Ælianus lib. 13. Hist.* Conf. pleraque horum fusc confirmantem Virum Clariss. & undequaque Doctiss. *Casp. Schostum, in Technica Curiosa, seu Mirabilibus Graphicis, p. 549. seqq. & 934. seqq.* hoc ipso demum tempore, quo hæc prelo calebant, oblatum: quem ut Pontificium, in hac ardua quæstione circa Sacr. Script. Hebrææ externum formale mihi ubique favere, impense mihi gratulatus sum.

THESIS II.

Hodierni S. Textus Hebraei Literatura & Lingua (β) tempore dispersionis Babylonica non apud Chami posteros, in terra Cananæa seu Phœnicia conservata est; sed incorrupta hæsit in sanctiori illa Patriarchiali linea, qua ab Heber per Peleg ad Abraham descendit; cujus posterius usque ad Captivitatem Babylonicam eam servarunt invariata.

Ἐκθεσις:

§. 1. Non (1) apud Chamitas conservatam fuisse Hebræam Linguam aut scripturam, nec adeo hanc Phœniciam ulla ratione dicendam esse, (ut Scaligero & Affectis placet,) vel inde constat; quod probari nequaquam possit, posteros Chami ingressos esse Cananæam Terram ante dispersionem gentium, dum Lingua Hebrææ communione adhuc gauderent; at vero post illam confusionem ac dispersionem, ingressi illam terram, non utique sanctam istam Hebræam, sed quam ex pœna & dissectione vesanz substructionis, Babylone traxerant, Chaldaicam suam, seu Phœniciam (Punicam) Linguam terræ Cananitidi intulerunt. Conf. *Bocharti Phaleg Lib. 1. c. 15. p. 66.* Cujus documento inter alia est, quod Nimrodi, illorum *Πυργοπολίταιν* Chamitarum Antesignani, initium Regni dicitur fuisse Babel, *Gen. 10.* ubi vigere cæperat Lingua Chaldaica, conf. *Mayeri Prodr. Philol. Sacr. part. 2. p. 340. & Buxt. Diff. de L. H. orig. tb. 31.* Sed (2) conservatam esse in Heberi posteris, illinc probatur, quia hi, (cer-

te

te sanctior familia Patriarchalis), non fuere interstructores *θεομαχῆς*, adeoque nec dispersionis, nec proinde confusionis Linguae, poenam subire potuerunt. Uti igitur inconcussa in sedibus suis permansit illa Heberi posteritas, dum in sincera pietate persistens, flagitiosum illud *πυρροπασιὺν Ἀνθίου* consilium non probavit; ita & linguam ac Scripturam suam, citra ullam corruptionis noxam, conservavit, & quidem in natali Syria interamni, (quam Mesopotamiam Græci dixerunt) donec Abraham, gratiosa Dei vocatione, (non illa Chamarum dispersionis nemeli), terram Cananæ ingressus, novarum in ea Hebræ gentis coloniarum primus autor extitit, ut S. Literæ testantur. Conf. plurima in hanc rem, tam Hebræorum quam Christianorum Doctorum testimonia in *Dissert. Cl. Buxt. de L. H. conserv. lib. 10. 11.*

§. 2. Ex his igitur firmiter consequitur, falsa esse & ab omni fide aliena, quæ Scaliger & Erpenius hic in contrarium adstruunt. Ex quidem (1) falsum esse illud Scaligeri in Epist. ad Richar. Thomf. & Ubertum; *Linguam Hebraicam esse eam, quæ Cananæ seu Phœnicibus tempore Abraham usitata fuit: item, Linguam, quæ Hebraicam hodie docemus, & qua utuntur Sacra Biblia, falso eo nomine appellatur, cum sit Phœnicia.* Hanc inauditam omnibus seculis, tam inter Hebræos quam Christianos, & absurdissimam sententiam; seqq. tamen ratiunculis se satis adstruxisse putat Scalig. (α) *quod Hebræa Lingua in Assyria. (scil. illa interamni, seu Mesopotamia, natali Patriarcharum,) corrupta & mutata sit in Syriacani, ob commercia exterorum, inde Abrahamo demum discendam fuisse Ling. Hebræam in terra Canaan; eumque Exteris esse dictum עברי Ibbri, quasi transfluvialem. In Canaan autem apud Phœnices Chami posteros puram esse conservatam Linguam Hebræam.* Sed Resp. gratis a Scaligero hic sumi pro concessis, quæ probanda prius fuerant. Annon enim deinceps quoque commercia cum Ægyptiis & aliis exteris intercessere posteris Abraham, num propterea Lingua ipsorum mutata est quam diu in terra patria hædere? Nec vero ulla probabilioris specie confirmare potest Scal. absurdam illam opinionem, quod pri-

μαρναν

māvam illam Linguam Hebræam, Protoplasti & Patriarcharum usu ipsiusque Dei sanctis alloquiis, consecratam, in maledicta potius & rebelli Chamitarum seu Cananæorum gente, dispersionis (& confusions Lingg.) pœne obnoxia, conservare Deus voluerit, quam in Patriarchali posteritate Heberi, Dei Ecclesia & peculio, cui ut exforti illius Gigantomachias, nec dispersionis, nec proinde confusæ aut mutatæ Linguæ, supplicium infligi potuit. *In eo iustitia Divina præcipue apparuisse vestigium, quod cum aliæ gentes plecterentur mutatione Linguarum, ad Heberi familiam solam non pervenerit tale supplicium, præclare docet Augustinus (f):* quamobrem falso utique hunc, (uti & omnes Rabbinos), a sua parte jactat Scaliger, quasi testetur, *Heberum Chaldaice locutum esse, & Abrahamum fuisse Chaldaicum, (quod postremum mox inf. excusiemus).* Hic interim concidunt simul confectaria illa Scaligeriani asserti, scil. *Abrahamo discendæ demum fuisse Linguam Hebraam apud Cananaeos.* Equidem Abrahamum, Linguam quoque Cananæam (scil. Chaldaicam, Phœniciam), ut Profelytum sibi familiarem reddidisse, facile concesserim; ut & cognomine appellativo עברי *transfluvialem*, a Cananæis potuisse vocari: inde autem non sequitur, Abrahamum ante non fuisse עברי *Hebræum* nomine gentilitio ab עבר *Heber*, aut Hebræam linguam non habuisse vernaculam, multo minus ab incolatude *Terra Canaan, ipsum & posteros Hebræos esse dictos.* (g) Probare id nititur Scaliger, e *Gen. 31. 47.* ubi Laban monumentum lapideum Syriace & vernacule appellat יגר שְׁהָרִיתָה quod Jacob Hebraice גַּלְעָד; eandem autem tunc *Libani, & Abrahæ olim fuisse vernaculam.* Verum resp. Labani eo tempore vernaculam, non posse simpliciter arguere vernaculam Abrahæ; quandoquidem duobus fere Seculis intermediis, cum post egressum Abrahæ e Mesopotamia, remanens Charris reliqua ejus cognatio facta esset idololatræ, adeoque, ut mentibus si & Linguis divisa a sanctiori Patrum sermone & sincero Dei cultu, (pari cum Chamitis rebellibus pœna), ipsorum quoque corrumpi jam cœperat pura prius Hebræa vernacula,

L

ut

(f) Lib. 16. de Civit. Dei, cap. 11.

ut Labani tempore jam loquerentur Chaldaice, seu Lingua *Chasdim* quæ & *Aramæa* dicitur, ut patet Dan. 2. ubi Chaldæi dicuntur Regi respondisse אַרַמִּית *Aramice*. Ut adeo plane hic frustra sit Scaliger postquem nunc Erpenio quoque adhuc occurrendum erit.

§. 3. (2) Falsa pariter esse illa Erpenii (g) quod *Hebraorum* populus fuerit oriundus e *Canaan*, & seipsum appellavit *Cananæum*; ab exteris autem & vicinis, dictos fuisse *Hebraos* trajectores a trajectu *Jordanis*, & ob id etiam *Abrahamum Hebraum* dictum. *Cananeos* autem fuisse veros & primos *Hebraos*, apud eos remansisse Linguam *Hebraam*? unde eadem *Jes. 19.* appelletur Lingua *Canaan*. Verum respondeo (l) Erpenium aperta contradictione seipsum refellere quando in *Orat. 1. de Lingua Arabica*, expresse dicit, *Chaldaicam & Arabicam Linguam ortas fuisse in familia Chami*. Quod si jam (ut recte hic statuit Erpenius,) in *Chami* familia rea facta poenæ confusionis Ling. & dispersionis, *Chaldaica* Lingua extitit, (una cum *Arabica*;) quomodo *Cananæi*, ab ipso *Chami* filio *Canaan* orti, dici possunt, veri & primi *Hebræi*? quomodo Lingua *Hebræa* ap. ipsos vernacula remansisse statuetur? aut quomodo *Abraham* non nisi a trajectu fluminis הַעֲבָרִי *Hebraus* *Gen. 14, 13* sit dictus? Quod si trajectus fluminis tanti momenti res est, ut nomen inde Gentilitium existere possit, qui non populi dicentur *Hebræi*? Quod autem ab Erpenio (a) urgetur *Jes. 19. 18. Ægyptus locutura Lingua Canaan*, per quam intelligatur Ling. *Hebræa*: Resp. concedi totum, non autem eo sensu, quo adversarii accipiunt, quasi illa *Lingua Canaan* sit *Chamitarum* vernacula, sed quod *Cananæa* terræ novis colonis, scil. *Hebrææ* genti, (quæ eam ejectis *Cananæis* & *Phœnicibus*, jussu Dei occupavit), illa Lingua vernacula esset, quam *Ægyptus* locutura dicitur; idem confirmantibus *Bibliandro* (h), *Buxtorfio* (i), *Schvventero* (k) aliisque interpretibus: & frustra hinc alium sensum & vaticinii complementum exculpente *Dureto* (l). (β) Altera Erpenii

Quæ-

(g) In *Oratione de Ling. Hebræa*. (h) *Lib. de ratione communi omnium Lingg. p. xv*.
(i) *De Lingua Hebr. conserv. & propag. lib. 41.* (k) In *Dissert. de vera pronunc. lit. Hebr. lib. 3.* (l) *Emi. 2. p. 337.*

ratio est, quod *Abraham fuerit Chaldaus*. Resp. & hoc falsum esse. Quamvis enim Abraham oriundus fuerit natali *Ur Chaldaeorum* prout *Gen. 11, 31. & c. 15, 7. & Nebem. 9, 7.* dicitur *eductus ex Ur Casdim*; non tamen Chaldaeos sed Hebraeos habuit parentes & insuper ipsam *Ur Chaldaeorum*, non a situ vel regione Chaldaica, (quæ Chamicis cesserat), sic dictam fuisse, sed tantum ab habitatoribus ignicolis (nam *Ur* ignem significat) Chaldæis, qui eam occuparant (sicuti *Gen. 40, 15.* Terra Hebron, ubi Jacob habitabat, dicitur terra Hebræorum, quamvis Cananæa esset;) adeoque in ipsa Mesopotamia Abrahamæ natali fuisse sitam, probat collatio Locorum, *Gen. 24, 4. & v. 10. Act. 7, 2. & Jos. 24, 2. 3.* Dum enim *Gen. 24.* servus Abrahamæ ablegatur *ad terram natalem & cognationem Abrahami*; memoratur ibid. *profectus esse*, non in Chaldæam, sed) *ad civit. Charras seu Haran in Aram Nabarajim*; quæ voces manifeste produnt Syriam duorum studiorum, seu interfluvialem (scil. inter Euphratem & Tigrin), quæ Aramo Filio scto Semi cesserat, Mesopotamia Græcis dicta (prout Aramæa ipsis vocatur Syria); confirmantibus hæc *Josepho. 1. Aniquit c. 7. & Strabone lib. 13.* Sic *Act. 7. v. 2. & 4.* Stephanus eandem terram, quam prius *Mesopotamiam* dixerat, (in qua etiam Charras sitas fuisse, ap. omnes in confesso est,) mox appellat *terram Chaldaeorum e qua egressus Abraham* scil. ex *Ur Chaldaeorum*) *habitaris Charris*, versu 4. & *in qua tamen etiam degeris, Deumque apparentem habuerit, antequam habitaret Charris*: ibid. v. 2. nec enim diversa sed eadem regio utriusque illius urbis, e *Gen. 11, 31.* colligi potest. Quo spectat illud Plinii, *lib. 5. c. 24.* urbem *Uram* juxta Euphratem recensentis. Et sic quoque secundam nostram Thesin satis sibi constare arbitramur.

THESIS. III.

Hodierni S. Textus Hebraei Literatura & Lingua ab Hebero & sancto Dei populo, dicta est Hebræa & Sancta.

"Εξέλιξις.

§. 1. Cum haftenus ostenderimus, in sanctiori Patriarchali familia Heberi divinitus conservatam fuisse primigeniam Hebræam Linguam (adeoque & Literarum, quæ conjungenda hic esse e superiori Thesi 1. constat): paucis nunc subjungimus, ab eodem Hebero, ei & nomen *Hebrææ* cessisse, tempore confutionis Lingg. nam ante hanc nullo peculiari nomine fuit discreta, cum *omnis tunc terra unius fuerit oris & labii*, Gen. 11. Uti jam vero falsa omnino est illa Lingux Hebrææ origination, qua ab Abraham quasi *Abraæ* sit dicta utquidem voluere Eusebius, Ambrosius, & Chrysostomus; verum aperte reclamante literarum א & ע confusione: ita minus probabilis est altera illa deductio ab עבר *transit*, ut עברי sit *transitor*, *περὶ τὴν*. Quamvis enim Populi fluviorum accolæ sibi invicem soleant *Trajectini* vel *Ultrajectini* dici; hic tamen non solum obstat forma vocis עברי patronymica seu Gentilitia potius, quam appellativa, (qualis fuisset עבר seu עבר *trajiciens* seu *trajektor*); sed & aperta satis ejus appellationis ratio, Gen. 10, v. 21, *expressa*; ubi Sem dicitur אבי כל בני יער אבי *Pater omnium filiorum Heber*, i. e. omnium Hebræorum, a Patre Hebero sic dictorum. Quo accedit, quod non solum fuerit nomen gentile, sed & professionis fidei ac doctrinæ, quam sola Heberi posteritas constanter tuebatur, aliis in diversum actis: quæ omnia plurimis Hebræorum & Christianorum testimoniis confirmantem V. Cl. Buxtorfium, *Dissers. de L. H. Conserv.* lib. 37. conf. *ibid.* lib. 10. 11. 13. 14.

§. 2. Sed hic iterum nobis adversantur Scaliger & Erpenius, qui uti Linguam & Literaturam Phœniciam seu Cananæam statuunt fuisse primigeniam puram Hebræam, (*quod superius refellimus*); ita Hebræam illam Judaicam, dictam volunt ab עברי *trajectore* Abrahamo, quasi homine Transeuphratenſi. Nostram igitur sententiam, a Patre Hebero deducendæ *Hebrææ* vocis Etymologiæ, seqq. potissimum rationibus impugnant l. supra cit. (1) *Quod Heberus potius Chaldaice sit locutus quam Hebraice.* Verum respondeo; quomodo

do Heberus potuit Chaldaice locutus esse, (scil. vernacule, quod volunt Scaliger & Erpenius;) cum istot seculis jam ante confusio-
nem Babylonicam, (qua demum orta est Chaldaea Lingua) vixerit? Quandoquidem enim Confusio Babylonica contigit 340 annis post Diluvium, (communi Hebræorum calculo, ut patet in *Seder Olam*), circa ætatem Pelegi (m), (neque enim Scriptura, *Gen. 10, 25.* primo anno nativitatæ Pelegi, sed ætati ipsi ceu sempiterno sym-
bolo, confusionis tempus assignat; per anticipationem imposita a Parentibus, spiritu prophetico, Pelegi nomine, uti antea Noacho, quod consolationem seu quietem esset daturus; Abrahamo jam 48. annos nato, & supervivente dispersioni Noacho 10 annis, *conf. Gen. 9, 28.*) num tanto tempore Patriarchæ illi, Heber, Peleg, Regu, Serug, Nahor, Thara, Abraham, aut muti fuere, aut Lingua tunc non-
dum in orbe nata (Chaldaea) uti potuerunt? si quidem ante confusio-
nem Script. *omnis terra fuit unius oris & labii*: hanc autem Hebræam fuisse, superius est evictum. Post confusionem vero Chal-
daicam Linguam in primigeniæ Hebrææ locum adscitam esse a Pa-
triarchis, nulli rebellionis nec hinc confusionis reatui obnoxiiis, ne-
mo affirmaverit, cui quidem *Φείνς ἀγίου*. Instant (2), *sequi hinc, alios etiam Heberi posteros Ammonitas, Moabitas, Arabes, & ipsos In-
dos, dicendos fore Hebræos; quod absurdum.* Sed Respondeo; pecu-
liari nomine & divina autoritate, penes illos tantum Heberi poste-
ros conservatam esse Linguam & Literaturam Hebræam, qui erant
יחידים כנענים *unice singulares peculii*; vel ut Apost. loquitur in
Ep. ad Titum 2. *ὁ λαὸς περιεττομένος* *populus peculii*, scil. Linea Heberi per
Pelegum in Abrahamum descendens, (quod postea *אֶחָד מֵאֲבוֹתַי*
semen Abrahami *Amici mei* dictum est, *Jes. 41, 81.*) eo nempe fine,
ut per eosdem propagaretur illa Lingua sancta, Oraculorum divino-
rum interpres, per quos & ipsa Dei agnitio ac cultus, fides & pietas,
totaque adeo Dei Ecclesia usque ad Mesiam, propagata fuit: aliis
eorundem posteris ab hoc censu exclusis. Unde etiam Semus, li-
cet longe plurimos habuerit liberos præter Heberum, speciatim ta-
men

L 3

(m) *Quamvis mediæ Pelegi ætatem hic statuat Grot. Vossius, Dissert. p. 53.*

men diciur *Pater omnium filiorum Heber*, Gen. 10, 21; scil. *eorum, qui eminentius*, (ut August. l. 16, de C. D. loquitur,) *in Dei populum coalescentes, Dei Testamenta & stirpem Christi habere potuerunt*. Atque eadem de causa, Lingua & Literatura Hebræa dicitur *Sancta*; & קדש לשון *lingua Sanctitatis*; non solum ob Autoris & argumenti divinisissimam majestatem, sed etiam ob sanctum Dei populum, qui Jer. 2. v. 3. dicitur קדש ישראל *Sanctitas Israel Domino*; & Jes. 6, 13. *Semen Sanctitatis*; imo terra ejus, *Mons Sanctitatis mea*, Ezech. 20, 40. & *Mons inclutus Sanctitatis*, Dan. 11, 45.

THESIS IV.

Hodierna S. Hebræa Scriptura est Oraculorum divinorum Prototypus Character, ex quo Pentateuchus Samaritanus transumptus utque Eclyptus Archetypi (& quidem vitiosus) demonstrari potest.

Ἐκθεσις.

§. 1. Quod hodiernus Judæorum Codex Hebræus conscriptus sit prototypo & genuino Legis charactero Mofi & Prophetis usitato, probant (1) *Testimonia Prophetarum, Christi, & Apostolorum*. Hinc enim Esaias cap. 2. vers. 3. affirmat, quod de Zione exierit Lex, & verbum Domini de Jerusalem. Item cap. 8. v. 20. *Secundum Legem & Testimonium*, scil. Judæorum; nam Samaritanus codex, tempore hujus prophetiæ, nullus adhuc extabat, decem Tribubus Israelis tunc nondum abductis. Inde & Apostolus Rom. 9. v. 4. dicit quod *Israelitarum sint αἰ διαθήκαι καὶ νομοθεσία Testamenta & Legis constitutio*; item cap. 3. v. 2. οἱ Πρεσβύτεροι τὰ λόγια τοῦ θεοῦ quod *ipsis (ceu depositariis) concredita sint eloquia Dei*. Tum & ipse Salvator commendavit Judæis scrutandam scripturam, suam utique quam habebant, non Samaritanam, cujus nulla inter ipsos habebatur ratio vel usus: ut adeo ipse Waltonus (n) fatetur, *nostrum Textum Hebræum habere testimonium Christi & Apostolorum, eum scrutandum*

(n) In Proleg. Op. Angl. p. 42.

dum commendantium. (2) Inviſte id amplius conſequitur ex oppoſito jam demonſtrando de codice Samaritano, quod nempeſit apographus ſeu tranſſumptus ex Hebræo, & quidem paſſim vitioſus. Hoc autem probo, (a) *inductiōe Exemplorum*; & quidem tum in genere, vel ſola confuſione literarum ſpiritualium *ה ח ע* (ut pronunciatu ſic & diſtinctu difficilium), tam innumeris fere locis erratum eſt, ut non ſolum R. Benjamin in ſuo Itinerario exinde *דִּסְרִימָא* abjudicanda Samaritanis illa tria elementa putarit, quaſi ea nunquam habuerint Samaritani; ſed & Cl. Hottingerus (o) oſtendat, quod licet forte *αἱρεσις* ὁ ὧν *harum 3 literarum*, tamen *αἱρεσις* τοῦ νόου nunquam vere habuerint; imo eam corruptionem Pentateuchi Samaritani tantam eſſe, ut etiam a Muhammedano Scriptore Ahmed Ibn Idris Scripto virulento contra Chriſtianos & Judæos exagitetur. Tum in ſpecie ſeqq. Script. locis; ut e confuſione lit. *ר* & *ד*, Gen. 14, 14, ubi de Abrahamo vernas ſuos armante, dicitur *וַיִּרֶךְ* & *edaginavit* in Samaritano Codice legitur *וַיִּרֶךְ* *comminuit, contudit*, quam vitioſo ſenſu, nemo non videt: quomodo etiam bis Gen. 41. v. 3. 4. pro *וַיִּקָּוֶה* in Samaritano extat *וַיִּקָּוֶה* (quamvis ſenſu non plane variante, tamen vitioſe). Sic e confuſione lit. *ח* & *ה* Gen. 7, 19. ubi *omnes montes הגבהים alti*, diluvio *operti* dicuntur, Samaritanus co- dex illos montes *הגבהים calvos* facit. Sic Exod. 14, 24. ubi de Deo dicitur *וַיַּחֲמֵץ* & *turbavit* Egyptios; Samaritanus Codex legit *וַיַּחֲמֵץ* & *incaluit*; pariterque Gen. 31. v. 18. & 26. pro *וַיִּנְהַג* & *תִּנְהַג*, Samaritanus legit *יִנְהַג* & *תִּנְהַג*, nullo prorfus ſenſu, cum nulla plane detur Radix *יִנְהַג* & Gen. 39. a verſu 20. ad finem vocabulum *הַסִּתֵּר* *carcerem* ſignificans, Samaritanus Codex quater ex *αἱρεσις* legit (vitioſe prorfus) *הסתר* *negotiationem*, obſervante Cl. Hottingero l. ſupra cit. Pariter e confuſione *י* & *י*, ut Exod. 22, v. 11. ubi in Hebræo eſt *וַיִּשְׁלַח* *retribuat*, Samaritanus habet *וַיִּשְׁלַח* & Levit. 6, 3. *מִדָּו* *veſtem ſuam*, ſcil. induat *Sacerdos*, Samarit. Cod. legit *מִדָּו* *veſtem meam* citra ſenſum. Sic e confuſione *ך* & *ך* ut Gen. 25, 10. *דִּוְּסִיתָהּ* *in medio ſeu media*, Samarit. legit

(o) In Exercitat. Anti-Morinianis theſi 31.

git בחר *in ordine*. Sic varia aliarum quoque Literarum confusione, Pro Hebræo עתה *nunc*, *Exod. cap. 6, v. 1.* Samaritanus habet אתה *tu*. Pro Hebræo אל עבר *e regione*, *Exod. 39, 19.* Samaritanus habet אל חבר *ad sodalitium*. Pro Hebræo מֵעוֹדֶךָ *ex quo tempore tu, in hunc usque diem Num. 22, 30.* Samaritanus legit מהיורד *a gloria tua, sensu plane incongruo.* Pro Hebræo ראשית אוננו *primitia potentia ejus, Deut. 21, 17.* (scil. patrisfamilias,) Samaritanus legit עינו *iniquitatis ejus*. Pro Hebræo שְׂכָרְךָ חֲרִיבָה סֹאֵר *Gen. 15, 1. merces tua magna valde, scil. ego sum; Samaritanus legit שכר חרבת סאר mercedem tuam multiplicabo valde.* Pro Hebræo ecce statuum quam ירתי *jeci, constitui, Gen. 31, 51; Samaritanus legit ירתי timui, (prorsus absone.)* Pro Hebræo לְבַשָּׁה *ad pronuntiandum, Levit. 5, 4; Samaritanus habet לבטה secure.* Pro Hebræo וְנַעֲשֶׂה *ut faciam, scil. escam seni Isaac, Genes. 27, 9.* Samaritanus legit נַעֲשֶׂה *fac, prorsus erronee; nam seq. vers. 14. dicitur וְנָתַתִּי לְעֵשׂוֹן & facis mater ejus, ex allatis hædis cupedias.* Pro Hebræo וְנִסְתָּ *non desistent ab omni, quod יִסְתּוּ cogitaverunt facere, Gen. 11, 6; Samaritanus legit in prima plurali יסתי cogitavimus, insulse admodum.* Pariter integris sæpe vocibus ac phrasibus mutatis, vitiosus Samarit. Codex a prototypo Hebræo abit, manifesta falsariæ manus fraude: cum enim *Deut. 27, 4. præcipiatur, ut, ubi transisuri essent Jordanem, constituerent lapides בַּר עֵיבָל in monte Ebal; Samaritani ad conciliandam Templo suo in monte Garizim, majorem sanctitatem ac prærogativam præ Templo Hierosolym. sacrilego voluntariæ corruptionis scelere, contra omnium Codicum, omniumque Versionum fidem, in suo Codice substituere הַר גְּרִיזִים montem Grisim: tantoque facinori ut aliquis quæreretur color, illa ipsa verba, scribere & recitare consueverunt, loco decimi Præcepti, Exodi 20.* De origine autem hujus superstitiosi cultus in monte Garizim, a quo Samaritani se ipsos appellant *focios Montis Benedicti, & ipsum Montem בית המקדש Domum Sanctuarii; in quo monte etiam Patres suos adorasse, memorat muliercula illa Samaritana, Job. 4, 20; V. Cl. Hottingerum, in Exerc. Anti-Morin. thesi 49, 53. & seqq. Sic Exod. 21, v. 27, & seqq. pro voce שׂוֹר*

Sama-

bos contra omnium Codicum consensum, vel decies substituitur in Samarit. בהמה *bestia*. Sic Num. cap. 33 non solum pro יְהוָה in Samarit. substituitur אֱלֹהִים *versu* 7; sed etiam v. 8, pro יְהוָה *Deus* substituitur in eodem סֵלָח *angelus*. Conf. similes depravationes Gen. cap. 14, 3. & v. 5, & v. 8, & v. 18. Gen. cap. 16, v. 12. cap. 11, 5. cap. 12, 7. cap. 27, v. 4. alibi passim. Præterea integras sententias omisit Pentateuchus Samar. ut Exod. 9, 5, ubi hæc verba in Hebræo expressa, quæ etiam salvo sensu abesse nequeunt וַיֵּשֶׁם יְהוָה טוֹעַר לְאַמֵּר *& constituit Dominus tempus, dicendo*, in Samaritano desunt; cum tamen ea habeant Versio vulgata, & LXX, & Chaldaica Paraphr. nec non Arabica, Syriaca, & quævis aliæ Versiones. Sic & Exod. 21, v. 18, & 20, omittuntur hæc voces בַּשֵּׁבֶט אוֹ בְּאַגְרָף אוֹ בְּאֶבֶן *lapide, aut pugno, aut baculo*: item alia Gen. 28, 9. cap. 31. 37. aliaque alibi. Contra adduntur in eodem integræ sententiæ v. gr. ad verba illa Exod. 33, 19, non coques badum in lacte matris suæ, Samarit. Pentateuchus talia addit, qualia non reperiuntur alias in universa Scriptura, & quidem contra omnium Codicum & Versionum fidem, scil. כִּי עָשָׂה זֹאת כּוֹכַב שְׂכָה *nam faciens hoc, est similis offerenti Deo Schechabb* (i. e. oblivionem) id quod iram Dei Jacob concitat: (ubi per vocem שְׂכָה quid intelligatur, V. Hottingerum l. cit. thes. 70.) Sic ad illa Gen. c. 4. v. 8. Et dixit Cajin ad Abelem fratrem suum, (relictio spaciolo;) Samaritanus hanc quasi lacunam supplendam hariolatus, adjecit הִשְׂרָה נִלְכָּה *eamus in agrum*; eandem laciniam e Samaritano codice suæ quoque Versioni assuerunt LXX Interpretes, & hos iterum secuti Chaldaeus Paraphrastes & aliæ quædam Versiones; (prout istorum frequentem consensum adversus Originalem Hebræum innumeris exemplis probat Cl. Hottingerus, in Thef. Philol. (p): cum tamen illud spaciolum, פִּסְקָה *Piska* Masorethis dictum, nequaquam defectum aliquem, sed tantum singularem quandam rationem desinentis Versus in medio versus denoter; ut aliis sit 25. locis, docentibus ipsis Masorethis, conf. Clav. Masor. Cl. Buxt. p. 280. Non raro etiam transpositione Literarum, ut & duarum vocum in unam cor-

M

reptio-

(p) Lib. 1. cap. 3. Sect. 3, a p. 296, usque 302.

reptione, aut ἀβλεψίαν sui Autoris, aut voluntarium corruptionis studium, utrolibet certe posteriorem Authentico Hebræo originem suam apertissime prodit Codex Samaritanus: ut Num. 21, 30. pro Hebræo כְּרִיִּם *splendorem suum* scil. *perdidit*; Samaritanus Cod. habet כְּרִיִּים *exaltabimus*, nullo plane sensu. Item Levit. 21, 23, pro Hebræo לֹא יִתֵּן *tantum* ad scil. *propitiatorium non accedat*; Samaritanus una voce corruptissime legit לֹא יִתֵּן *comedendi* significatione, nullo pariter sensu. Hæc & sexcenta similia per totum passim Samaritanum Pentateuchum, omni alio argumento infallibilis evincunt, eundem ut vitiosum ἀπογενεσθον, posteriorem esse πρὸς τὸν ἑβραϊκὸν Hebræo, & consequenter impossibile prorsus esse, Samaritanum Characterem extitisse primigenium Mosaicum & Propheticum, cum Hebræo potius unice competere, iisdem contrariis documentis sic ultro factis constet. Jam licet verissime hic dicere liceat, *sensu penitus carere oportere, qui rem tam sensatam dimittat*; nihilominus tamen Waltonus, incredibili quadam αὐτοψίᾳ ἀνθρακῆς, subjecta una atq; altera frigidissima dilutione (q), (quarum vel potissima, quod scil. Samaritani post captivit. Babyl. suos Codices fortassis conferre potuerint cum Esrae Codice, sec. hunc emendandos, & inde tanta παροξάματα orta esse in Samaritano, nullam responsionem meretur, vel ipso Lectoris iudicio, non revisionis crisin, sed descriptionis ἀβλεψίαν hic ultro agniture), concludere audeat præfidenter (*ibid.*), inde Sole clarius demonstrari, Codices Samaritanos non esse descriptos ex Hebræo, quia tot in Samaritano dentur transpositiones & discrepantia ab Hebræo. Iudicet Orbis Literatus de præfracta hac consequentiarum elusione, quæ nescio quos fungos sibi Lectores suos fingere aut persuadere voluerint Waltonus & Affeclæ, illi Samaritophili & Hebræo magistes, quod adeo non metuendas sibi duxerint justas publici iudicii censuras, in tam manifestis ipsorum ἀλογίαις, ut vix oculi fidem faciant legenti.

§. 2. Proboidem (2) propria Adversariorum confessione. Expresse enim Waltonus, l. sepe cit. p. 78. & 79, fatetur & prolixè docet

(q) In Prolegom. III, Op. Bibl. Angl. p. 98.

cet, *Impostorem quendam Dosibem, qui se pro Messia venditarit, Exemplaria Samaritana corrupisse & adulterasse; & quidem consulto corruptum esse locum illum Deut. 27, 4. pro Hebræo Ebal substituendo Garizim: ut novo suo templo (amulo Hierosolymitano) auctoritatem conciliarent. Quin fatetur amplius p. 79. Samaritanum Codicem plurimum variare ab Hebræo, non solum vocibus transpositis, sed saepe etiam integris Versibus & magna parte quorundam Capitum, ut Deut. 11, 29. & 30: tum etiam multa in variis locis esse repetita in Cod. Samarit. quæ semel tantum aut nusquam in Hebræo reperiuntur multis quoque additis, detractis aut variatis, quæ etiam NB. aliquando sensum mutant: & mox, Samaritanos Descriptores suspicatos esse, ista in Hebræo deficere & suppleri debere, unde ipsi sic suppleverint, & probabile esse, NB e conjecturis propriis id fecisse. Idem pluribus ex Eulogio Patriarcha Alexandrino confirmat Jacob Usserius Archiepisc. Armachanus in Epist. ad Arnold. Bootium. Pariter Grotius docet e Vers. LXX. reformatum esse codicem Samaritanum, allegante ipso Waltonio in dissert. de Ling. Orient. p. 35. Nec abnuat Vossius in dissert. de LXX. Interp. p. 253. asserendo, Codicem Samaritanum esse omnium corruptissimum. Et tamen hunc adeo corruptum, (& quidem universaliter seu per omnes codices,) Pentateuchum Samaritanum, e conjecturis propriis Descriptorum saepe supplementum, (Walt. l. cit. p. 79), non solum Waltonus originarii Textus sanctiori titulo honorat(r), & eundem cum illo antiquo Hebræico statuit, quo Lex primo a Mose tradita, & Decalogus digito Dei descriptus est; (s) item verissimum esse, ait, & a se evictum, quod Samaritani volunt, scil. Legem primo datam esse Scriptura Samaritica, (t) & hinc lectionem Samaritani Codicis Hebræi Codicis lectioni sapientissime præferendam passim contendit(u): sed etiam Morinus eundem salutem purum putum Pentateuchum Moysi (x), eundemque canonizat ut *Ausenticum*, frigidissime id excusante Waltonio (y): pa-*

M 2

riter-

(r) Initio Oper. Bibl. Anglicani. (s) In Dissert. de Ling. Or. p. 28. (t) In Proleg. III Op. Bib. p. 80. (u) Ibid. p. 79, & alias sapientius, (x) Præfat. in Vers. LXX Operis Parisiensis. (y) In Proleg. Op. Bib. p. 80.

riterque Isaacus Vossius *longe sanctiorem nobis esse debere Codicem Samaritanum ipso Hebræo*, acriter contendit (2); Cappello passim his omnibus ad stipulante in sua Crit. Sacra. Quod si jam impiis illis Waltoni & Asseclarum nugis merito opponatur, quod tamen Codex Samariticus nunquam vel in Christiana vel Judaica Ecclesia illam auctoritatem habuerit; quod pluribus probantem V. Cl. Buxtorf. in *Anticrit.* (a), tum quod *Act. cap. 15. v. 27. testetur Petrus, Moysen habere ab antiquis ætate, qui oppidatim ipsum prædicent, & in Synagogis* (Judæorum, non Samaritanorum), *per singula Sabbatba legant*; tum quod Sancti Patres primæ Ecclesiæ *veritatem Hebraicam*, non Samaritanam, ubique laudent, *eamque se sequi dicant*; (nam licet Samariticum codicem rarius allegent, potius tamen ejus lectionem rejiciunt, ut patet ex illo Hieronymi ad *Gen. 4. de supplemento Samaritico, eamus in agrum; superfluum hoc est, quod in Samaritanorum Volumine reperitur &c.*); ab Hieronymi autem ætate ad nostra usque tempora inter mortuam & plane deletam fuisse Samaritici codicis memoriam, pluribus docet Cl. Buxtorfius *l. c. p. 328.* tum quod solam Legem receperint Samaritani, fatentibus ipsis Adversariis; sequi igitur quod reliqua Hagiographa, per Waltoni & Asseclarum sententiam, nunquam originalia extiterint, quod ἀλογον: hic insigni contradictionis fūco sententias suas incrustare norunt Adversarii, prout Waltonus fortiter *negat, se Codicem Samaritanum authenticum facere* (b); & alibi (c), *se neminem novisse qui Codicem Samariticum authenticum faciat*; Morinum quidem alicubi sic videri sentire, verum in *Animadversionibus* sese aliter explicuisse; & mox *ibid. authenticam vero huic (Samaritano) Exemplari non tribuimus auctoritatem.* Quasi vero non expresse satis auctoritatem divinam Samaritano Pentateucho adstruxerit Morinus, (ut Cl. Hottingeri *Exercit. Anti-Moriniana*, uidentia illi auctoritatis opposita, prolixè docent); & quasi Waltoni etiam, Capelli, atque Vossii hypotheses hanc non pariant manifesto irrefragabilem confessione.

(2) In *Dissert. de LXX Interp. & Cbr. Sac. p. 248.* (a) *Part. II, cap. VII, p. 326.* (b) In *Dissert. de L. Or. p. 34.* (c) In *Proh. Op. Bibl. p. 80.*

sequentiam: cum (præter superiora), vel ipsa id evincat definitio *authentici*, a Waltonone l. cit. suppeditata, nempe *quod ex se & per se fidem & summam auctoritatem habet*. Jam vero Waltoni fidem testor, annon illi Scripturæ Canonice quæ Originaria asseritur, hoc ipso tribuatür ista summa & authentica auctoritas: | quod si non mihi, saltem sibi ipsi credat asserenti, l. cit. p. 42. *Originaria Principum edicta & scripta NB simpliciter authentica dicuntur*. Qua fide & conscientia jam igitur Waltonus Hebrææ Scripturæ non originariæ, (ut ipse vult), ultro adstruit authenticam, (passim in locis supra allegatis)? & contra, Samaritanum Pentateuchum non authenticum, (propria confessione supra allegata), statuit tamen originarium? Hæc adeo aperta contradictione se ipsos refellunt Waltonus & Asserclæ, & tamen adhuc audent provocare ad iudicium Seculi. Imo iudicium Dei potius caveant, & quas huic aliquando de temerariis ejusmodi & nugacissimis blasphemiiis contra sanctissimas Ejus originales Tabulas Fœderis sint reddituri rationes, probe & mature dispiciant.

Nos jam vero Minore Propositione Argumenti Imi (Grammatici), in thesi & antithesi sic sufficienter, ut speramus asserta; pergitur ad ejusdem Argumenti Propositionem Majorem pari modo confirmandam.

SECTIO III.

qua

ARGUMENTI GRAMMATICI MAJOR PROPOSITIO, Puncta Literis coessentialia supponens, **VINDICATUR AB ANTITHESI** Adversariorum, per defectum probationis contrariæ; dum **NOVITATEM PUNCTORUM** nequaquam sufficienter probare possunt Adversarii, tum (a) Autoritatibus; tum (β) Rationibus; tum (γ) Exemplis.

M;

AN-

ANTITHESIS I.

Adversariorum sententia de novitate punctorum minime sufficienter probatur (a) Autoritatibus Philologorum & Criticorum, tum Christianorum tum Hebræorum.

Exhibet.

§. I. *Capellus* (a) & hujus hyperaspista *Waltonus* (b), cum reliquis Hebræi Characteris destructoribus, ut initio statim Lectoris favorem demerantur, præfidenter asserunt, quod plerique hujus Seculi, doctrina & eruditione Hebraica Clari, punctorum Autores faciant Masoretas Tiberienses, qui post confectum Talmud, Seculo post Christum 500 vel 600, notas Vocalium & Accentuum Textui apposuerint, ut facilius legeretur? Item in hoc omnes convenire, nec a Mose vel Esra, nec a Prophetis & Sacris Scriptoris, affixa esse Puncta, nec esse originis divine, sed a Masoretis excogitata, aliquot post Christum Seculis; an vero 400. an 500. an 600 annis post Chr. non multum referre. Hujus igitur novæ originis Punctorum assertores allegant Scaligerum (c), Schickardum (d) Mercerum, ut summum Hebræum (e), Drusium (f), Vossium (g), Erpenium (h), Lutherum (i), Petrum Martinii (k), Ludov. de Dieu (l); aliosque longe plurimos. ut Hug. Grotium, Sixtinum ab Amama, Calvinum, Piscatorem, Fagium, Munsterum, Pelicanum, Zvvingerum, Beyerlingium, Casaubonum, Theod. Bezam, Jacobum Usserium, Arnold. Bootium, Joh. Seldenum; item Pontificios, Morinum, Serrarium, Salmeronem, Reuchlinum, Picum Mirandulanum, Masium, Villalpandum &c. His Capellus, l. cit. c. 2. ex Hebræorum Doctoribus succenturiat testimonia, tum R. Aben Esræ, e Libro Tzachut; Sic est consuetudo Sapientum Tiberiadis, qui sunt nobis pro fundamentis.

- (a) In Arcano Punct. Revel. Lib. 1. cap. 1. (b) In Prolegom. III Op. Bibl. p. 23. (c) In Epistola ad Buxi. Sen. (d) De jure Regio Hebr. cap. 2. p. 41. (e) Comment. in Eccles. 3. 19. & Amos 3. 10. & Amos 2. 12. & ad Gen. 16. 17. (f) De rebus lectione Ling. S. cap. 4. (g) De Arte Gram. lib. 1. cap. 31. & lib. 2. cap. 8. (h) In Praef. ad Arcan. Punct. Revel. (i) Ad finem libri Schim. Hamperz lib. (k) In Technol. p. 38. (l) Gram. lib. 1. cap. 7.

mento & norma; ex illis enim fuerunt Viri Massoretb, vel Massoretba, & nos ab illis accepimus totam puuctationem: tum alia e R. David Kimchii Michlol, nec non Autore libri Cofri, citata ab Elia Levita, in Mass. Hamassoreth. Nec his solum autoritatibus se jactat Capellus, sed etiam rationes, dicit, l. cit. p. 3. & 4, qua utrimque adducuntur, se non oscitanter excusasse, sed acutius examinasse, & penitus introspexisse: deprehendisse se vero, re tota diligentius perpensa, sententiam illam de Punctorum a Masoretbis inventorum novitate omnino esse vero consentaneam; diversam vero & illi oppositam, de Punctorum a Mosis vel Esra seculo repetenda antiquitate, NB. non modo a vero, sed & ab omni veri specie penitus alienam, planeque abhorrentem. Quæ ipsa Waltonus adeo sua facit, ut l. cit. concludat; vix quengquam se novisse, qui quidem judicium cum eruditione Hebræa conjunxerit, qui aliter sentiat, vel a Capello differat.

§. 2. Audivimus Adversarios nostros alto cothurno thra-
sonizantes, quamvis infelicissimos in eo, quod ante victoriam
tam clarum sibi ipsis cecinerint Epinicion; scil. ut, dum Capellus, vel
potius Capella nondum peperit, hædus jam ludat in tecto. An sen-
tentia illa Antiquitatis Punctorum ad Mosen vel Esram referenda,
adeo ab omni etiam specie veri aliena sit, ut Capellus contendit, inf.
dispiciemus: de Waltonio autem, cum scribit, se neminem solide eru-
ditum in Hebraicis novissime a Capello dissentientem, mira nimis
resect, qui adeo aversionibus stomachi aut cerebri laborare potue-
rit, ut memoriam ejus præter alios non subierit Clariss. Buxtorfiorum
nomen, vel decem Capellis, Erpeniis, Grotiis, aut Vosliis, in hoc certe
eruditionis genere, infinitis parasangis præferendum. Quin si
vel unicum Cl. Buxtorfii F. Tractatum de Punctis consulere voluis-
set, & sine præjudicio ut legeret, a sese potuisset impetrare; non solum
de universo hoc argumento, sed & imprimis de allegatis illorum Dd.
Christianorū & Jud. autoritatibus longe rectius fuisset informatus. An-
non enim modo laudatus Autor (m) solide satis respondit, *illos, qui sic*
sen-

(m) Lib. cit. part. 1. cap. 2.

senferint, (sine probatis rationibus) Philologos & Theologos, plerosque post Eliam Levitam vixisse & scripsisse; cumque hanc sententiam ab unico isto Elia, magnam tunc libellis Grammat. a Munstero in Latinum versis famam consecuto, imbibissent, mirum non esse, quod tanta auctoritate permoti, sic senferint? (ut solet accidere iis, qui communi rumori tam facile præbent *ὡς διὰ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων*, (quod Plato improbat fieri in Republ.) dum multa dantur Nominibus, ac sæpe Roma pro merito est; unde quo minus usque a stirpe exquiratur primi Autoris fides magnorum Virorum reverentia facile omnium attonat animos.) Tum vero expresse ostendit, non omnes illos Adversariis allegatos liquido in illam ire sententiam; sed quosdam dubitanter & timide hic loqui, ut Drusum & Masium; vel & aliter ac contrarium plane sentire, ut Reuchlinum & Münsterum, ut hujus disertæ testantur verba; Non sunt igitur puncta vocalia novum quoddam Judeorum commentum, ut Steuchius & quidam alii existimant, &c. Imprimis vero Picum Mirandulanum, qui ante Eliam Levitam scripsit, contrarium potius sensisse, ibid. pluribus ostendit, ibidem Autor p. 10. Sic quamvis Arnoldi Boorii, ut & Jacobi Usserii, scripta testentur, ipsos potius in contraria fuisse sententia; hunc tamen Waltonum affirmasse, quod *cap. Capello* faciat, ipsi quidem credamus necesse est: interim Schickardum, non video, quomodo suarum partium facere possit Waltonus, cum eundem expresse dicat *Affertorem Punctorum strenuum*, l. cit. p. 28. Denique Scaligeri nimis Tytannica in Literis dictatura, qua sententiæ suæ adversantes sine discrimine pro Afinis raprat, adeo non rara aut nova videri debet, ut de ea publicæ Doctissimorum Virorum extent quærelæ, imprimis Cl. Bailii (n), quod argumenta sua, licet aliquando ficulnea, nullum tamen vel ipsi pertinaciæ locum relinquere plerumque contendat.

§. 3. Quamvis jam vero recensita autoritatum præjudicia ita plerosque fascinarint animos, ut inter alios etiam Isaacus Vossius eo desperationis sit redactus, ut scribere non dubitet(o), *ne Mosæ quidem, si hodie revivisceret, quicquam affecturum esse in nostro Codice*

(n) In Opere *Hebræo-Chronol.* (o) In *Dissert. de Chronol.* S. 278.

dice Hebræo, siquidem Literas habeat a Chaldaïs, puncta & apices a Masorethibis: nihilominus non penitus adeo desertam esse a bonis Autoribus etiam alteram sententiam qua puncta Literis coæva statuuntur, non solum propria Capelli largitur confessio (p), illam tacito omnium fere consensu esse receptam & obtinere, tanta cum auctoritate, ut contra vix bisferre audeat: sed & Prideaux Anglus, (licet alias assertor novitatis punctorum strenuus (q), bene longum eorum recenset catalogum, tam Rabbiorum, quam Pontificiorum, & Reformatorum, quibus si addantur, præter Clariss. Buxtorfios, Alstedius (r), Cevallerius (s), Hottingerus (t), Gerhardus (u), Glasius (x), Joh. Tarnovius (y), Fabricius (z), Jac. Martini (a), Flacius (b), &c. non minus honesto Autorum numero, nostra quam adversariorum, militabit sententia.

Huc accedit, quod contrariæ sententiæ Patroni propria contradictione sibi ipsis omnem abrogent fidem & auctoritatem, dum in formando Statu controversiæ ita se medios gerere amantur expresse quidem fateantur, *Waltonius* (c), *Capellius* (d), *Prideaux* (e), &c. nullam unquam Linguam vocalibus potuisse carere, cum vocales a voce dicantur, quod hanc vividificent & quasi animent; adeoque quoad sonum, seu quoad rem substratam, & valorem, vocales semper Literis Hebræorum coævas existisse; interim tamen negent, eas figuris & characteribus fuisse expressas, sed a Tiberiensibus (tot seculis demum post immediatam Θεόφωνον), Textui sacro adjectas. Sed quid unquam fingi poterat absurdius, quam Puncta coæva literis existisse quoad valorem, nec tamen quoad signa seu figuras? Ergone valere sine valore, si quidem non existit quod valeret? de scriptura enim non ser-

N

mone

- (p) In Arcano Punct. Rev. p. 5. (q) In Lectionibus de Religionis Capitibus p. 183. (r) In Encyclop. Gram. Hebr. c. 3, p. 249. (s) De declaratione legendi Hebraica, p. 23. (t) In thesaur. Philol. lib. 1. cap. 3, p. 357. & 402, 404. (u) In Exeg. Loc. Comm. cap. 15, p. 353. (x) In Philol. S. p. 17, 18, 36, 38. (y) In explicatione Psalm. 4, p. 103. (z) In Parv. Cod. S. cap. 2, p. 8. (a) De verbo Dei, Disp. 12, p. 480. (b) In Clavis Ser. S. part. 2, Traç. 6, p. 630, fig. (c) In Prol. III ad Opus Bibl. p. 27 & 44. (d) In Arc. Punct. Rev. lib. 2, cap. 18, & alibi sæpius. (e) In Præf. de R. Cap. p. 182, 194, 196. &c.

mone nuncanquiritur. Cur igitur ille valor vocalium sine figuris adeo nihil juvare potuit Interpretes, ut ipse Waltonus, *l. cit.* p. 26, & Capellus (f) diserte statuant, *perspicuum esse, quod propter absentiam punctorum tam ambigua lectio extiterit Interpretibus, ut alius sic, alius aliter legerit, prout unusquisque conjectura affequi potuit.* Quomodo autem cum illa Adversariorum Tiberiensis 'adjectione vocalium in Textu S. decem fere seculis post Prophetarum tempora, concordant ista Capelli (g), *Quantaunque adbibita fuerit cura & diligentia, tanto tamen seculorum lapsu, omnia memoria indubitato conservata dicere, est monstrum super omnia prodigia portentosissimum, quodque homini cordato videri debet commentum insulsissimum.* Quod ipsum licet diserte confirmet Waltonus *l. cit.* p. 28. his verbis, *Impossibile est, illis 1000 annis, qui inter Esram & Masoretarum labores intercessere, tot veras Lectiones ulla hominum memoria conservari infallibiliter potuisse:* alibi tamen (h), horum plane immemor, ait, *Punctuationem Masoretarum concordare cum vero Vocalium sono, quem Spiritus S. dictavit, cum non aliud fecerint Masorethe, quam vocales punctis exprimere sec. veram lectionem, quam NB a Majoribus per traditionem acceperant.* adstipulante his verbis Capello, in *Arc. punct.* rev. p. 8; cum legitima Sacri Textus a Mose tradita lectio in oblivionem abiisset, ea ab Esra postliminio revocata, & posteris quasi per manus tradita, tandem ad Masoretas Tiberienses NB perpetua traditione transmissa, excogitatis ab iis vocalium notulis expressa, & scripto consignata est; cum tamen utrumque hoc suum assertum ipse Capellus & Waltonus in praeced. allegatis expresse impossibile portentosissimum & insulsissimum dixerint. Colorem quidem hisce quaerit Waltonus, in *Proleg. Op. Bib.* p. 27. a literis *𐤀* qua olim fuerint loco vocalium, unde non audiendi sint Grammatici, quod eas numero vocalium expunxerint; (grandi certe paradoxo): verum pari contradictionis lusu hoc ipsum subsidium rursus destruit, *ibid.* p. 28. *per incertitudinem paucorum*

Lite-

(f) In *Præf. Crit. S.* c. 1.
seri. de Ling. Orient. p. 27.

(g) *Crit. Sac. lib. 2. cap. 20.*

(h) In *Dir.*

Literarum ἢ ad plures sonos vocalium, eo quod innumera vocabula nullam harum literarum habeant vel unquam admiserint; quæ utut ἀναίρετος verissima, frigida tamen dilutione, ibid. denuo refellit; nusquam sibi constante spiritu vertiginis. Et tamen his tantarum nugarum & contradictionum autoribus tanta deferatur fides & autoritas, ut omnes eis contradicentes, Scaligero & Isaaco Vossio audiant, *seculi nostri homunciones, ab omni veritatis specie alienissimi, deliri, fatui, παρρησιαστές*, & quid non? Pari fluctuantium contradictionum Euripo jactatur magnus etiam antiquitatis Punctorum adversarius Prideaux, l. sup. cit. quamvis enim p. 181. e dicto Salvatoris Matth. 5. recte argumentetur: *Si Apices tunc temporis non fuere* (scil. in S. Textu Hebr.), *cur eorum meminit Servator? Si autem eadem fuere cum cornicularibus eminentiis consonantium*, (quomodo Waltonus id eludit, l. cit. p. 80.), *NB cur hic ut res distincta recensentur?* quo quid apertius pro antiquitate punctorum 10 seculis ante Tiberienfes dici possit, non video: nihilominus p. 191. ibid. *Hieronymi tempore puncta Literis nondum fuisse annexa*, liquido ostendi autumat, ex vocis מרכה Hofe 13, 3. duplici sectione ab Hieronymo asserta pro diver. punctis; & p. 192. ibid. pro se allegat Eliam Levitam statuentem, puncta data fuisse quoad rem in monte Sinaj, non tamen punctatas iis fuisse Tabulas Legis: E. puncta data fuissent sine punctatione aut re punctata; quod absurdum: unde p. 196. ibid. ait, manifestum esse, Masoretas post Talmudicos hanc punctationem a Majoribus accepisse, & quidem in separatis membranis & Chartis, & ea tandem Textui attexuisse. Sed quam & hoc ab omni ratione est alienum, Canonicum Scripturæ corpus quoad Literas fuisse expressum, quoad moriones aurem Literarum, scil. puncta vocalia, (quæ literarum animam esse, ne ipsi adversarii negant,) fuisse vel in memoria hominum, vel separatis schedulis asservatum. Quis pius & ardens amore Verbi divini sine indignatione legat nugacissima ejusmodi commenta, & perpetuas contradictiones Patronorum novitatis punctorum, ut hætenus ostendimus; & horum tamen Autoritates triumphant de victa veritate? οὐ θέμις ἔχει δέσσειν.

§. 4. Quod attinet Autoritates Hebr. testimoniorum R. Aben-Esra & Eliæ Levitæ e Libro Cosri, ab Advers. citatorum; non egent nova refutatione, cum invicta adhuc persistet Cl. Buxtorfii data ad ea responsio (i), adducto clariori loco Aben-Esra ex ipsius *Statuta Lingue S.* quo prolixè ostendit, quæ vera ejus fuerit hac de re sententia, adeoque *adversarios ei vim plane inferre & in vitium in sua pertrahere velle castra.* Neque enim Aben Esra ullibi Tiberiense: Dd. facit vel inventores punctationis, aut qui eam textui S. adjecerint, neque etiam ipsius Masoræ autores; sed potius *ad consuetudinem eorum* provocans docet, quod Norarum Masorethicarum fuerint servantissimi, & sec. earum fidem Codices Ebræos corruptiores emendarint; tum quod fuerint celebres peritia decentis lectionis & pronuntiationis L. Heb., ita tamen ut abeuntes a Masoræ fundamento aliquando refutet, *rationes eorum nullas, & propueris tantum bonas* dicens, allegante Cl. Buxt. l. c. p. 19. Equidem R. Eliæ Levitæ testimonium fateor satis manifesto favere Adversariis; sed cum primus & solus omnium Hebræorum sic statuerit, sine justis probationum momentis, quid attinet vanas unius Eliæ conjecturas & vixi-
 פֹּהִי וְעֵשֶׂה לָּאֵלֹהִים pro ipsius veritatis oraculis adorare? *Cunctos omnium terrarum & nationum Judeos ab ipso dissentire*, ostendit Cl. Buxtorf. lib. cit. p. 325. quodque contra Eliam pro nostra sententia, non solum (ut Hebræi loqui amant) *כל אצבעות החכמים שוות omnes digiti Sapientum sunt æquales*; sed etiam quod illi testes ita sint comparati, ut solenni Hebr. formula, *minimus eorum digitus sit crassior lumbis Eliæ, imo unguis digitorum ipsorum sit præstantior ipsius ventre*: unde & Cl. Buxt. l. cit. p. 323. petit, *unicum saltem produci, qui Eliana sententia diserte adstipuletur: plures se non exacturum, ne molestus aut iniquus flagitator videatur; nec eum adhuc authenticum, sed quemvis etiam de trivio & sublestinissima fidei testem sive antiquum sive novum*: & p. 398. provocat, *quod ne yeð quidem, nec vocula imo ne jota vel apex, de Tiberiensibus Masorethis punctationis*

auto-

(i) In Traët. de Punct. a p. 12, usque 26. & p. 390.

autoribus, in omnibus Hebr. scriptis, quæ ipsi sub manus aut oculos unquam venerint, & qui ante Eliam scripserint, reperiatur.

ANTITHESIS II.

Adversariorum sententia de novitate Punctorum in Textu S. minime sufficienter probatur (B) Rationibus, tum (1) Discrepantia Translationis LXX, Paraphraseos Chaldaica, & Hieronymiana Versionis, a nostro S. Textu Hebræo; tum (2) irregulari, & quasi superstitiosa ac monstrosa punctatione S. Codicis Hebræi; tum (3) nominibus Punctorum novis; tum (4) primæva Scriptura quæ sit Samaritana.

ΕΛΘΕΙΣ.

§. (1) Ad argumentum illud *discrepantium veterum Versionum ab hodierno Codice Hebræo, quarum causam Adversarii arguere volunt absentiam punctorum tunc nondum expressorum in S. Textu Hebræo*, prolixè nunc quidem respondendum esset, nisi & præsentium pagellarum iniquiori spacio constringeremur, & pieraque etiam quæ in hanc rem afferri poterant rerum momenta, ita jam occupata, ac tanta accuratione expensa essent a Cl. Buxtorfio, ut vix novum post tantam messem relictum sit spicilegium, nisi quæ Waltonus novarum instantiarum & objectionum noxia denuo sparsit semina. Ut igitur (1) *in genere respond.* ad Argumentum illud Achilleum & plane invictum Waltoni jactatum, *l. sep. cit. p. 26. Quo non sunt usi Interpretes*, (utpote sapissime frustrati vera lectione), *id tunc temporis non existit. Atqui Codice punctato tunc non sunt usi Interpretes*, E. Mirandum sane, quomodo e Majori Prop. adeo elumbi, (cum nullo constet necessitatis gradu), Minori etiam dubia satis & incerta, nihilominus invicta adeo conclusio Waltoni elici potuerit: cum tamen totum illud facillime ruat vel unico hoc absurdo confectario, quod nullam tunc in universa Ecclesia Dei veram & certam Scripturæ lectionem fuisse sequeretur, siquidem per absentiam punctorum (quam volunt adversarii,) ne doctissimi quidem interpretes certam & genuinam Spit. S. men-

tem assequi potuerint, ipso Waltonio id *perspicuum esse* fatente *Ibid.* p. 26. & concedente pariter Capello (k). Tum & illud falsum ac prorsus *ἄλογον* inde sequeretur, nequidem iisdem Literis consonis olim (quibus hodie) lectum fuisse S. Codicem Hebr. siquidem non minus a consonarum & integrarum vocum, quam Punctorum recta lectione sapissime deflexerunt iidem Interpretes; prout non solum creberrimam *μεταστοιχείωσιν, πρὸς θέσιν καὶ ἀφίεσιν* Literarum, in Versione LXXviri, integris alphabetis dinumerat Clar. Hottingerus (l); sed etiam integrarum vocum, phrasium, sententiarum & periodorum perversionem ac mutilationem innumeris exemplis demonstrant, tum Hottingerus (m), tum Buxtorfius (n): ut adeo notoriæ illæ discrepantiæ Veterum Versionum ab hodierno Hebræo longe aliis causis, quam absentiae Punctorum, omnino tribuendæ sint. *Quod quomodocunque vel undecunque factum sit, temere indagari, & citra dispendium ignorari*, merito dicimus cum Dn. D. Calovio (o). Quæ enim nos stringat necessitas, illarum *παρερμηνειών* fontes, aut ipsorum facti rationes infallibiliter indicare; cum plures unius rei possint esse causæ, quarum utræq; hic potiores aut probabiliores censentur, ipsi hujus eruditionis Principes, dubiis adhuc dissident sententiis: aliis varietates illas adscribentibus *liberati paraphrastica*, (ipso id merito concedente Waltonio, *l. cit. p. 66*), dum interpretes de verbis non adeo solliciti, sensum tantum ipsis commodum visum exprimere voluerunt, non quod aliter legerint, quam hodie Veritas Hebraica habet: aliis earum causam referentibus ad *translationem e Codice Samaritano factam*, (quamvis Waltonus id prolixè impugnet;) nam cum Samaritano Pentateucho plus quam sexcentis locis, Versionem LXX, tam harmonicam *מלה במלה de verbo ad verbum* fovere consensum contra Textum Hebræum, ut id non improbable sit, præclare ostendit Clar. Hottingerus *l. c. p. 296*: aliis obtendentibus, translatam esse eandem Versionem *e Paraphrasis Chaldaicis*; (prolixè licet contradicente Waltonio;) quam senten-

(k) *In prefat. Crit. c. 3*; & *in Crit. S. lib. 4. cap. 3.* (l) *Theol. Philol. p. 350.* (m) *Ibid. p. 356. seqq.* (n) *In Traité de punct. p. 133.* (o) *In Crit. S. p. 370.*

tentiam ex professo tractat & defendit R. Asar. in *Meor Enajim*, cap. 9. eandemque e Philone, Josepho, & aliis plurimum confirmat Clar. Buxt. l. cit. p. 131. seqq. Imo & plures aliæ illarum varietatum allegari possunt causæ; nempe quod vel rariores tunc existerint punctati codices, ob maiorem punctatæ scriptionis difficultatem, vel etiam si haberi, forte potuerint punctati codices, nihilominus illam punctorum & Accentuum abstrusiorē doctrinam habuerint tunc quasi partem Legis oralis a Mose acceptæ, quam exteris & gentibus propalare nefas duxere. Cum igitur hæc & aliæ illarum varietatum non improbabilis causæ, utique hoc saltem satīs evincant, non simpliciter & necessario absentię punctorum adscribi posse illas ab Hebræo discrepantias, adeoque nec ex his negari statim debere Punctorum tunc cum literis coævitatem, & sic infirmum esse Adversar. argumentum, cur igitur verissimam hanc argumenti istius dilutionem, Waltonus l. c. p. 26, vocat *elusionem*? addens paulo post, *vana hæc & absurda comminisci homines perverſaces, & cedere nescios*; an vero putavit, hoc nudo verborum strepitu absurditatem illarum causarum, ab allegatis autoribus satis confirmatarum, Lectori incorrupto tam facile persuaderi, aut quasi fumum vendi posse? Id quidem una cum Waltonō etiam Prideaux statuerit necesse est, cum lib. sup. cit. p. 190, ad eandem hanc responsionem regerit; *sed hæc (ut videtis) satis diluta sunt, nec indigent refutatione*: quasi vero sic satisfactum sit justissimæ nostræ exceptioni, aut eidem ut fundamento innitatur tota causæ nostræ firmitas, cum potius opponatur saltem siculneo Adversariorum præsidio, hoc ipso longe infirmiori, & cui elidendo ea abunde sufficit. Uti enim conflagrationis ædium cum plures queant esse causæ, scil. vel neglecti ignes sub cinere doloso, vel malitia subjicientis faces, vel tactus fulminis de cælo, qui igitur conflagrasse aedes inaudierit, non statim unam certam definire poterit causam: sic etiam cum plures saltem possint esse, (imo revera etiam sint), causæ discrepantiarum in Vers. Vett. ab hodierno Hebr. quomodo sola hæc tam præcise determinabitur, *non existisse tunc Codices punctatos*, ut ad Achilleum & invictum argumentum sufficiat, ceu vult Waltonus. Tam plumbeis armis invicti Ajaces & Hectores esse agniant

amant nostri Adversarii, quid non futuri in Pelei machæra & ære corusco! Sed instar Waltonus, *l. cit. non probabile esse, τὰς LXX potentissimum Regem voluisse falsa & corrupta interpretatione illudere; Resp. aliud esse illudere; aliud, non omnia velle revelare: & quid improbabilitas, ad ocularem corruptionis prope infinitæ demonstrationem, (nam hodiernam Versionem LXX eandem adhuc esse cum veteri genuina, & quoad substantiam supresse salvam, contendit Walt. l. cit. p. 54.) Denique & Alexander Morus (p) miratur; Ptolomæo Regi tam longas non fuisse manus, ut punctatum aliquem Codicem assequeretur: sed resp. non solum innatum & pertinax Judæorum odium erga gentes, ne iis plane revelarentur arcana Legis, obstitisse; sed & dubium esse, an Regi gentili Punctorum Hebrææ Linguae notitia aut cura ulla fuerit, majorem haut dubie in Interpretum dexteritate fiduciam ponens, quam ut ipse in punctorum curæ partem venire voluerit aut cogitarit.*

§. 2. *Resp. (2) in specie, quod attinet (a) Versionis LXX discrepantiam* ab hodierno codice Hebræo; sat liquido demonstrari potest, non amplius eam veram & genuinam nobis sub manus esse, ut proinde ex adulterata & corrupta Versione pro absentia punctorum nihil firmiter concludi possit. Nam præter rudera tantum & λειψα Vet. Versionis nihil amplius extare, Theologi probant ac Philologi quique Cl. videatur Calovius (q); Glassius (r), Salmasius (s), Altingius (t), Joan. Wowerius (u), Rivetus (x), Schickardus (y), Hotttingerus (z), Jac. Usserius (a), & multi alii; e quibus nunc audiamus Drusium (b), *Versionem LXX illam, qua ad nos pervenit, ita corruptam esse dico, ut Viris illis sine maxima ipsorum infamia tribui non possit.* Et in Paulo præced. *ibid. Imperitiam sermonis Hebraici, negligentiam singularem in legendo & oscitantiam tantis Viris indignam, qui in ea Editione non vident, nihil vident.* In eundem sensum

Pa-

- (p) *In causa Dei, part. 2. p. 73.* (q) *In Crit. Sacro, p. 835. seqq.* (r) *In Philol. Sac. p. 58.* (s) *De Hellen. p. 243.* (t) *Theol. Hist. Soc. 2.* (u) *Syntagm. de LXX Interpret. p. 28.* (x) *Isag. ad Scr. S. p. 140.* (y) *Bechin. Happ. Disp. 3. ab. 1. 2.* (z) *Theol. Philol. lib. 1. c. 3. Sect. III.* (a) *In Syntagm. de LXX Verf.* (b) *In Observat. lib. VI. cap. 9.*

Pagninus (c) *nos summo studio, cura & diligentia LXX interpretationem cum Hebræo contulimus, & tot invenimus addita, dempta, depravata, immutata, & ab Hebræo prorsus aliena, ut mihi persuadere nequeam, eam esse LXX Interpretum.* Ita & Usserius Episc. Armach. loco cit. cum laboriosa totius antiquitatis evolutione varia de illa Vers. LXX. edisseruisset; tandem concludit: *quicquid hodie superest sub titulo LXX Interpp. id Viris istis nunquam visum est.* Magnam vero hanc corruptionum labem, ex Origenis diversis Translationibus Græcis, quas in Hexapla & Octapla sua retulit, LXX viralem Versionem traxisse, docet Cl. Buxtorfius (d). Nam & D. Hieronymus (e) testatur, *suo jam tempore, totum Orbem trifaria Græcorum Codicum Alexandrinorum, Antiochenorum, & Palæstinorum varietate inter se compugnasse.* Caterum omnium aliorum Autorum, nulli æque dubiis contradictionibus secum ipsis luctantur super LXX Versione, quam Capellus & Waltonus. Quamvis enim Capellus passim fateatur (f) *non negandum esse, Versionem LXX multis modis esse corruptam & vitiatam; & alibi (g), eam misere esse corruptam atque fœdatam; imo toto lib. 4. Crit. a p. 212. usque 322. vel millenis Exemplis probet corruptiones LXX Versionis, partim Vocaliam, Literarum, & vocum, partim etiam Hemistichiorum & integrarum periodorum seu Versiculorum tum additione, tum omissione, tum transpositione; & p. 296. ibid. recenscat miram (ut ipse vocat) integrorum Capitum quam plurimorum metathesin atque perturbationem seu confusionem, imprimis in Jeremia a cap. 25. usque ad finem libri; & illa ipsa adhuc pauca esse, si cum reliquis ejusdem generis conferantur, cum vix in vigesima parte collationem ipse instituerit; & p. 239. ibid. Plura exempla (aberrationum ab Hebræo) addi possunt ex aliis libris Biblicis; nam omnia hic afferre, NB. res esset infinita: & p. 293 additionis quidem hæc paucula sunt Exempla, quibus NB. infinita alia addi possunt.* Nihilominus p. 431. magnifice extollit Versionem LXX, eamque in maxima existimatione & pæne veneratione a nobis

O
haberi.

(c) *Hexag. cap. 9.* (d) *Tr. de Punct. p. 123.* (e) *Præf. in Libb. Paralip.* (f) *V. Præf. Crit. Sacra.* (g) *Crit. Sacra. p. 390.*

*haberi vult; utque plurimis alias locis per totam Crit. Sacr. lectionem LXX Vers, præfert Hebrææ lectioni, (etiam ubi illa vitiosissima est, ut patet l. 4. Crit. p. 272. & imprimis 1000 cap. 17. l. 4.); sic quoque p. 294. ait LXX Interpretes quosdam versus recte addidisse, eosque male omitti in nostro codice Hebræo: idque affirmare audet de illis ipsis, quorum frequentes pueriles & pudendos sæpe lapsus atque aberrationes a genuina vocum & phrasæ significatione, & Sacrorum Scriptorum mente atque scopo, se agnoscere fatetur in Apolog. Crit. p. 21. item quos aliud quasi agentes præcipitantes Translationem suam fecisse, eo quod rursus domum properarent, asserit Crit. 5. cap. 2. Hæ sunt crises Archicritici illius Sacerrimi Capelli, & sic futilissimo isto Versionum discrepantium argumento oppugnat antiquitatem Punctuationis Hebrææ. Nec multo majori candore aut fide in eodem argumento versatur Waltonus. Cum enim innumeros LXX versionis errores & corruptiones adeo negare haut possit, ut (h) hoc ipsum, nempe non conforme esse bodicrno Hebræo Textui, quasi *ἡ ἀπὸ τοῦ* faciat genuinæ & primæ 70 Versionis, pro se allegando ex Masio in Cap. 21. Joh. seqq. non minori inscitia laborant, qui de 70. Vers. sinceritate ex omnimoda cum Hebræo bodicrno conformitate pronunciant, &c. nihilominus in computo illo Chronologico *παιδογονίας* Patriarchalis, non solum præfert LXX Versionem S. Textui Hebræo; sed etiam eandem contendit, allegationibus ex ea in N. T. factis, sacratam esse Spiritus S. auctoritatem, ibid. p. 101. (de quo inf. dispiciemus): eandem æque puram conservatam esse in Ecclesia Græca, quam in Judaica Hebraicum Textum, ibid. p. 115. cum divina providentia non magis vigilet pro Hebr. Codicibus Judaorum, quam Græcis Christianorum, nec NB majus privilegium illis præ his concessum sit, ibid. p. 112. Tantæ igitur auctoritatis Versio LXX, quomodo non firmum argumentum præbebit adversus antiquitatem Punctorum? Sed o! rem indignam, ἡ ὑποθήκη δαλεύει, dum veritas sacra disceptatur.*

§. 2.

(b) In Dissert. de Lingg. Orients. p. 120.

§. 3. Quod (β) attinet Chaldaica Paraphrasticos argumentum contra antiquit. Punctorum: Resp. nullam prorsus apparere rationem, quare discrepantia ejus ab hodierno Hebræo, magis specimen sit vocalium tunc absentium quam ipsarum Literarum & dictionum, cum in his non minus quam illis magna sit discrepantia ab Hebræo. Tum vero Paraphrastes non semper *kata πῶδα* Textum S. transfert; nec, ut R. Afarias in Meor Enajim, cap. 9. מורה כלה במלה commutat *votem pro voce*, sed latiori sermone & stylo utitur. Hinc sæpe R. Salomon, allegante R. Elia in Meturg. ait; *Onkelos exposuit rem suo modo, neque accurate secutus est Pbrafin Ebraicam.* Idemque ad Hose 7, v. 4. Jonathan transfert id quod transfert, neque possum ad ejus Versionem accommodare. Verba Scriptura. Quo accedit, quod teste Aben Ezra in pref. Ryth. Bibl. Paraphrastes Chald. sectatus est Medraschim & explicationes Allegoricas, voluitque addere sensus Allegoricos, eo quod sensum literalem intelligant etiam bardi. Quæ expositiones allegoricæ seq. temporibus in vastum illud corpus Talmudicum & similes Libros excrevere. Nec inde igitur quicquam concluditur pro absentia Punctorum.

§. 4. Quantum denique (γ) ad Versionis bodierna Hieronymiana documentum contra antiquitatem Punctorum; (1) facile constat puzcipuorum Theologorum & Philologorum judiciis, quam parum ei deferendum sit; dum plerique eam non genuinam Hieronymi, sed e veteri Itala & nova Hieronymi conflata, & ex utraque mixtam esse, magno consensu docent: tot insuper crassissimorum errorum struices ex eadem constipant, ut argui exinde aut liquido demonstrari nequicquam possit. (2) E plurimis locis variorum Dn. Hieronymi Operum satis manifesta petuntur indicia, cum punctatum Codicem Ebr. versioni suæ adhibuisse. Id quod bene multis exemplis probat Clar. Buxt. Tr. de P. p. 150. E quibus hoc unum tantum in medium dabimus, scil. Pl. 90. v. 8. Versio LXX habet ὁ αἰὼν ἡμῶν *Seculum nostrum* (in illuminatione vultus tui); quasi על־מִנִּי: D. Hieronymus vero in Epl. ad Cyp. qua explicatio hujus Psalmi continetur, vertit על־מִנִּי *negligentias nostras*, i. e. errores;

ignorantias occultas: atque addit; *se juxta Ebraicum vertisse, in Ebræo enim legi Alimenu, non Olamenu.* At vox וֹלָמֶנּוּ sine Punctis, tam hoc quam illud significat. Quo argumento ergo persuasus est Hieronymus, hoc, non illud, in Ebræo legi, si exemplari non punctato usus est? Quid illum ad hanc potius quam illam lectionem adstrinxit, si per absentiam punctorum ambigendum adhuc fuit, utri significatio obtineret; cum nudæ consonæ utramque admitterent. Præceptoribus suis Ebræi tribuere tantum non potuit. Nam si auctoritatibus Magistrorum pugnandum foret, facile sibi persuasisset, illos LXX. Sapientes Israelis utique tam peritos divinandi artifices, imo peritiores censendo esse suo Barraba Bachanina, & quibus aliis præceptoribus est usus. Tum etiam disertis plerumque id fatetur verbis, cum quid ab Ebræo Præceptore accepit; subiuciendo: *Audivi ab Ebræo; referebas mihi Ebraus, & similia*) Equidem Capellus *Crit. l. 4. p. 216.* pessime, pervertit illa verba Hieronymi dicentis, *se vertisse secundum Hebraicam Veritatem*, quasi Hieronymus hoc intellexerit, *non de Codice Hebræo sui temporis, sed de illo Hebræo sui temporis, sed de illo Hebræo Textu, quo LXX Interp. inter vertendum usi sunt*: Verum unde Hieronymo 9. seculis posteriori, de LXX Interp. Codice Hebræo quicquam constituisse probabitur? ut inde concludere ausus sit Capellus, *ibidem*; proinde *Hebraum Textum Judæorum, tempore Hieronymi, non dicendum fuisse Hebraicam veritatem.* Nec minus frigida est responsio Waltoni *l. cit. p. 27. ex usu & legendi consuetudine id discernere potuisse Hieronymum.* An igitur ipsis LXX. ignotus fuit ille usus & consuetudo? an Major hic fuit Hieronymi quam illorum Interpretum ætate? plane *ἄλογον.*

§. 5. Quod porro adversus antiquit. Punctorum argumentantur Adversarii (2) *Ab irregulari, monstrosa, ac superstitiosa punctatione Codicis Hebræi*; dubito, an serio aut sana mente rem agant, qui toties non vereantur, id ipsum quod maxime in quæstione est, assumere pro concessa & probatissima hypothese. Nonne enim superstitiosa aliqua monstrositas punctationis necessario præsupponit humanam ac fallibilem originem? ac vero quid aliud jam controver-

ti-

titur, quam hoc ipsum, an nimirum Punctatio sit a Masorethis ut nudis hominibus; an vero divinæ originis, seu a Spir. S? Annon turpes ejusmodi in re gravi & seria lusus, vel plumbeo stomacho merito stomachum facere queant, ipsum Lectorem addico Judicem: præsertim cum eam ipsam tam liberaliter sumptam hypothesin, ipsi rursus Advers. insulsißima contradictione destruant. Expresse enim, Waltonus (i) asserit, de Punctatione Masoretharum, *quod ea concordet cum vero Vocalium sono, quem Spiritus S. dictavit*; quomodo igitur ei tribui potest supersticiosa monstrositas? Pariter p. 47. (in Proleg. Op. Bibl.) scribit idem *res ipsa clamat, notas illas Masorethicas, circa irregulares punctationes, earumque numerum necessario supponere, quod NB. punctatio multa ante facta sit*: quod si igitur multo ante Masoretharum laborem facta est punctatio, a quibus ergo, nisi ab ipsis Sacris Scriptoribus seu Amanuensis Spiritus S? (nam figmentum illud Masoretharum priorum & posteriorum inf. diluemus). An his vero monstrosam irregularitatem in punctandis seu animandis per puncta vocibus, imputare licebit sine horrenda blasphemia in Textum Divinum? Nihilominus denuo contrarium superioribus scribens Waltonus *ibid.* p. 29, quod irregularis illa punctatio *vocum non consilio sed casu facta sit & lex incogitantia vel inadvertentia Masoretharum*, sat aperte prodit, quam nunquam sibi constare possint, quæ veritatem oppugnant, & impossibile esse falsa statuentem, *unum semper hominem agere*, quam non sine causa *rem magnam* dixit Seneca *Epist.* 120. Sed audiamus interim ipsos Adversarios nostros, monstrosissime de minime monstrosa punctatione loquentes. Sic enim Waltonus, *l. sæpe cit.* p. 25. *Aliis punctis*, (scil. textualibus), *legi vocem marginalem, nemo sana mentis tribuere potest Divinis Scriptoribus*: & mox de anomaliis textualibus; *cum omnibus fabulis Talmudicis credam, etiam hinc assensum brutum adhibebo*. Pariter Capellus *l. sæpe cit.* p. 74, de alia textuali, alia marginali, punctatione, *eam a majestate & gravitate Spiritus S. quam longissime abhorrere*. Et p. 94, *ab iis esse addita Puncta, qui sibi proposuerant, minutissimas quasque, scrupulosissima morosis-*

(i) In Dissert. de Ling. Orient. p. 26.

maque & superstitiosissima lectionis minutias, & aculeatas quisquilias persequi. (Quibus certe vix alia dira aut blasphemum magis in divinum sensum Scripturæ e punctis fluentem evomere potuisset). Sed gratulamur hic Capello, aliisque ejus hyperaspistis, de occultiori illo Syncrētismo cum Pontificiis, quo præ aliis Capello succinuit Stapletonus, his verbis (k), *Appositione Punctorum vocalium Ebraismus est vitiatus, & ab eoque tempore non potest amplius Hebraus Textus esse authenticus.* Et Gregorius Tolosan. l. 12. cap. 5, *Proinde ex Hebræo veritatem legis non esse mutuandam:* immote hoc siquidem ex hypothēsi Capelliana sequitur. Nemo certe omnium Hebræorum unquam ita sensit de punctatione Textus Divini, sed primus Archicriticus ille Capellus, eam sententiam invexit, non sine assensu Waltoni, Prideaux (l), Alexandro Moro (m), & aliis, imprimis vero Pontificiis. Quod si jam argumentum illius monstruæ de Punctis sententiæ Capellianæ expendamus, deprehendetur illud plane vacillans, & pravis fultum male talis: nempe *si sacri Scriptores extitissent Auctores punctationis, potius ipsos correcturos fuisse tot irregularitates absurdas & monstruosas;* item *doces quasdam impuras & obscenas potius eliminassent quam alienis punctis instruxissent;* sic & Waltonus l. cit. p. 25. *Ab surdum est, quasi Efras & Prophetæ nescivissent, quæ vera lectio deberet esse Literarum a se ipsis scriptarum.* Sed nescio quomodo Adversariis quasi eis ἔτι μᾶλλον, illud ipsum quod in quaestione verisatur, pro indubitata & concessa hypothēsi assumere, & prolixo tunc verborum strepitu ita ampullari, ut vix ipsi pertinaciæ locum reliquise videantur. Quæstio est an Punctatio S. Textus Hebræi sit absurda & monstruosa, Masorethis potius quam Efræ & divinis Scripturibus tribuenda? probant id Adversarii, quia scil. eam tam monstruosam & absurdam non tradituri fuissent Efras & scriptores divini. Non credo equidem in omnibus Sophismatibus Logicorum luculentius extare exemplum ἡν λαμβανόμεν ἐν ἀρχῇ, quam hoc ipsum, pro decem aliis merito adscribendum. Quod si tam evidentia monstra sunt, irre-

(k) In *Contrōv. Theol.* 5. quæst. 3. art. 1. (l) In *Lecl. de Rel.* cap. p. 192. (m) In *Causa Dei* p. 73, 74.

regulariores Textus Hebræi punctationes, cur Waltonus Editor Operis Anglicani famosissimus, tot monstis fœdatum S. Textum producit? cur non pridem elisa sunt ex Ecclesia Dei tot monstra, *parem cum omnibus fabulis Talmudicis* (ut superius e VWaltono audivimus) *fidem habentia*? Nonne æquius fuerat, irregularium ejusmodi punctationum formas & rationes, (quas ipse Erpenius in Gram. adscribit *Viris piis & eruditis*), probe prius examinasse, & si quid subesset monstri, (quod nullum unquam demonstrabitur), prius certis evicisse documentis, antequam tam dura in eas statueretur sententia?

Quod enim omnia illa *diverse lectionis & scriptiōis* (marginalis & Textualis) *exempla* attinet, nullum certe eorum deprehendetur, absurdi aut monstri quicquam alere, prout multis id modis, & Rabbincrum etiam testimoniis, comprobatur Buxt. in *Tr. de Punct.* p. 179, seqq. quodque ab ipso *Esra & Viris Synagoge magnæ, tales marginales lectiones adnotatae sint, circello tantum in textu posito*; partim ex singulari usu & consuetudine Linguae Sanctæ; partim mysterii & arcanioris sensus gratia partim ob *εὐλαβίαν* aut verecundio rem prononciationem; (nunquam vero quod vocis Textualis aliquod argueretur vitium, cum nullus unquam Masorethicarum notarum tam ineptus fuerit autor, ut eas propagandorum vitiorum voluerit esse medium, ceu inf. probabimus:) v. gr. cum *Jer. 51, 3.* bis scribitur vox יְדִרָה altera punctata, altera non punctata, adjecta notula Masorethica כְּרִיב וְלֹא כְּרִיב *Scriptum & non lectum*: contra vero *Jer. 31, 38.* nudis punctis in textu positis, ad marginem exhibetur vox כְּרִיב בְּאֵימ cum notula כְּרִיב וְלֹא כְּרִיב *lectum & non scriptum*, (qualia decem occurrunt in Scriptura:) pariter cum *2. Reg. 18, 28. & Esa. 36, 12.* ad vocem irregulariter punctatam: שִׁינִיָּהּ in margine notatur, quod ea habeat aliena puncta, harum nempe duarum vocum מֵיִם רַגְלֵיהֶם *aquas pedum ipsorum* pro *urinam* (duobus etiam ob id adjectis Accentibus:) item cum passim pro יְרוּשָׁלַם reperitur יְרוּשָׁלַם; & יְהוָה pro אֱלֹהִים *hæc & similia* quidam Capellus, toto Cap. XI, libri I, pro meris mon-

monstris traducit & exagitat ; verum si omnis irregularitas aut singularior Scripturæ ratio sit monstrum, quæ non ficta nobis monstra excitabit Capellus (ipse omnibus illis monstrosior:) cum potius ut R. Arcuvolti scribit הקדש להסתיר הקרי כן הדר כתבי הקדש להסתיר כן הדר כתבי הקדש להסתיר *sic mas sit Sanctarum Scripturarum, abscondere lectionem in punctis vocis scripta adjectis*: prout fufe & erudite probat Clar. Buxtorfius, tum exemplis, tum Rabbinorum testimoniis, *Tr. de Punct. part. 1. toto cap. 12. & 14. & in Anticrit. p. 468, & 506, seqq.* non improbabili passim adjecta ratione talium anomalorum. Neque enim irregularia ejusmodi puncta ob id addita sunt voci Textuali, quod huic convenire debeant, (quo nominae traducuntur a Capello), sed quod vox marginalis cum illis punctis sit legenda, & quidem prisca consuetudine, cujus ratio Autoribus punctationis fuit nota, licet nobis non semper cognita. Quin ipsi Erpenius & Drusius, licet novitatis punctorum assertores, docent; *religione factum esse & metu profanationis, ut Literis Sanctissimi Nominis יהוה adscriberentur vocales modo vocis יהוה, modo vocis יהוה & hac punctatione moneri lectorem, quomodo sit legendum*: quod ipsum pluribus confirmant, Sixt. ab Amama, in *Antibarb. Bibl. p. 487, seqq. & 496.* Buxtorfius P. in *Lexico Hebr. p. 159.* & Buxtorfius F. in *Tr. de Punct. p. 186.* Et sic aliæ sunt aliarum irregularitatum rationes; de quibus *infra parte III.* plura venient memoranda. Imo si vel nulla plane earum ratio firma a nobis indicari posset, ecquid certitudinis ipsi afferunt Adversarii, quod tales irregularitates sint vitiosæ, monstruosæ, aut absurdæ? Quod si rationes nostræ Adversariis videntur nimis frigida; at sciant, nobis Consilium ipsorum *monstruosas Scripturae lectiones* dicentium, nimis videri calidum; & si nostro dura, ipsorum longæ durissima. Recte igitur Cl. Hotting. in *thes. Philol. lib. 1. c. 2.* monet, *nodos ejusmodi in Scripturis non intempestive cum periculo autoritatis Scripturae secandos, sed modeste solvendos esse, aut tanquam imperfectionis nostræ testes intactos esse relinquendos.* An vero majus forte periculum imminet a confessione nostræ ignorantiae, quam absurditatis crimini objicien-

da Script. S. Lectione? Aut num tutius videtur, nostræ scientiæ gloriam factam testam conservare, quam Pontificiorum elusionibus obnoxiam dare Scripturam S.? Merito audimus hic Augustini illud; *quis ferat lectorem & auditorem, facilius Scripturam tantæ auctoritatis, quam propriæ arditatis vitium culpæ audentem?*

Pessime igitur & inaudita omnibus seculis temeritate, ausus est Capellus non solum irregularia ista, sed totam punctandi rationem, una cum discrimine vocalium longarum & brevium, atque usu Dageschi & Accentuum, quasi inutile aliquod Scripturæ pondus, plane proscribere a S. Textu Hebræo, *toto cap. 13. & 14. Arcani Punct. Rev.* (quod blasphemum & nugacissimum Scriptum, non sine insigni sycophantia, perpetuo paginarum errore mentitur *Antiquitatem Punctorum Hebræicorum*, cum *notivitatem* voluerit dicere versipellis Revelator, hanc enim toro eo opere adstruit monstruosissime) Expresse enim ait *l. cit. p. 156. Accentus Reges & Ministri, adeoque & Euphonia, si una litura omnes e Textu Sacro expungerentur nihil inde detrimenti;* (in illa scil. Scriptura, de qua Salvator affirmavit, cælum & terram citius transitura, quam ullus inde apex periturus sit!) *nam crucem potius discipulis & docentibus figunt* (verba cruce dignissima!) *& molestiam potius exhibent multo maximam,* (nim. Capello & hujus farinæ hominibus quibus gratus est conviciis & fannis exagitare illos sanctiss. characteres, quam rectius iis cognoscendis solertius incumbere) *quam ut ulla ex parte juvent aut promoveant in S. Text. intelligentiæ recteque sensu percipiendo:* quæ ultima, certus sum, candidum Lectorem, putidam Capelli imperitiâ, & blasphemum Script. convicium, dicturum, ubi contulerit *inf. Partem II barum vindic.* Nec minus impie & arroganter *lib. 6. Crit. S. p. 435,* eandem recoquit crambem Capellus his verbis *cum tota punctatio, quæ in bodierno Textu Hebræo exstat, a Massoretis sit excogitata,* (quasi hoc jam evictum sit), *quorum punctatione non tenemur;* quicquid hodie in Grammatica Hebræica, ad punctationem spectat & illi tanquam fundamento innititur, NB. illa eorum una litura esset delendum (siquidem, quod ulique assertum ir, consona-

*rum duntaxat in legendo habenda sit ratio): concides sic igitur (verba sunt Archicritici), discrimen Conjugg. Kal, Pibet & Pybal, quæ puncto Dagesch discriminantur; concidet (re scil. præclarissime sic gesta), discrimen Generis in secunda Persona singulari Præteriti omnium Conjugationum: concidet pariter distinctio multorum Pronominum affixorum, qualia sunt י' & י', quæ inter se & cum forma regiminis Plurarium in י' confundentur; item affixa י' & י', י' & י', י' & י', י' & י', י' & י', י' & י'; quorum NB. discrimen partim inutile & superuacaneum est. Jam vel hæc satis arguere poterant, si cupit non fuisse sanum Revelatori; nisi id manifestius adhuc prodere voluisset, sequenti retractione & desertione omnium eorum quæ modo asserta dedit, ibid. & p. 436; verum quia sic legendi, (adeoque intelligendi lecta), ratio NB. impedita admodum, perplexa & valde imperfecta foret; ideo utilissime & appositissime ad iuvandam lectionem excogitata & addita fuerunt a Masoreth his puncta. E. age sane punctationi Masorethica adbareamus, quatenus neque certior neque commodior ratio hodie inventa est, neque eam temere convellamus aut sollicitemus, (dictum facto contrarium), nisi forte aliquis aliam rationem certiore & commodiorem adhuc inveniret, (nostri sic arbitrii factis sensibus S. Scripturæ, quod unum ubique affectat detestabilis Archicriticus); quod fieri forte posset, si aliunde NB. e tenebris eruerentur Origenis Hexapla & Octapla (habemus fontem emendationis & unde refingatur, ad Capelli & similibus male feriatorum Turbatorum sacrilegam mentem, sanctissimus Scripturarum orig. codex, ille κύλος ἡ ἰδεόγραμμα nostræ salutis: sed merito hic ingeminamus cum Proph. Zachar. c. 3, v. 2. *Interpret te Dominus Satan, imo increpet te Dominus, qui elegit Hierosolymam*, & in ea sanctissimi sui & authentici characteris custodiam.*

Interim observet & judicet nunc Lector incorruptus, annon secum ipso saltem commissus Capellus, propriis contradictionibus, insulsißima sua commenta adversus punctationem Hebræam, ita destruat, ut nulla alterius responsione vel refutatione egeant aut digna sint. Quamvis ea suos nihilominus invenerint assertores, cum

VVal-

VValtonum locis *sape cit.* tum Isaacum Vossium, qui (m) contendit, in explicandis recte Script. locis, *aufferendam esse illam Masoretbarum incrustaturam*, (sic puncta vocat) : concludente hinc Jesuita Huntzxo (n), *quod superveniente punctorum additione, & Scripturam ipsam crucifigente, mirum non sit, si Latinis potius quam Ebraicis imitendum dicatur, siquidem tutius e canali (vulgatam Latinam intelligit) NB. ante infectionem impleto, quam ex fonte infecto (per punctationem Masorethicam), latites hauriantur* : & Bellarmino (o), *negari quidem non posse, quod Fontes Scripturarum anceponendi sint rivulis Versionum, at NB, si constet fontes non esse turbatos. Agnoscant hic igitur adversarii nostri, quam Pontificiis (cum quibus Syncretismi insinulari, nihil se vereri ait Capellus, in Arc. P. Rev. p. 4), contra Scripturas originales subministrent arma, quæ profecto ipsis non eripient iterum illa præfracta sua & delirio proxima consequentia irrefragabilis negatione, qua nonnisi per insignem calumniam sibi tribui debere dicunt, quod dubiam faciant auctoritatem S. Codicis Hebraei (p); item, se demum hoc pacto auctoritatem S. Scripturae in tuto collocare, & veritati oppressæ suppetias ferre (q); intolerabili certe prævaricatione; quomodo etiam Prideaux (r), licet acerrime contendat, non ferendos esse illos Jesuitarum insultus, nec concedendum ipsis esse quicquam, quo deprimatur fons Hebraeus; interim Punctorum certos sensus Scripturæ exhibentium, novam & humanam concedit ac docet originem : quamvis nulla hætenus necessitas aut evidentiæ ad id nos adegerit. Quam enim Adversarii hic potissimum urgent tot irregularium punctationum rationem a nobis indicandam; vel tirones in Scholis refutare norint, quod a negatione nostræ scientiæ ad negationem rei nulla sit consequentia. Etiam si igitur singularium ejusmodi certa & indubia ratio a nobis ostendi haut posset, (no. 1. ferente occultioris rei natura, ut cuiusvis evidenter patefcat, sec. illud Eccles. Cap. 7, v. 5. וְכַל־מַעֲשֵׂהְךָ יָסוּדִים)*

P 2

Valde

(m) In Dissert. de Chron. S. & LXX Interp. p. 34. (n) De Verbo Dei, Conc. 1. c. 8. (o) De Verbo Dei l. 2. c. X. (p) Capellus in Defens. Crit. Capelli, p. 562. (q) Vossius in Pref. Dissert. de Chron. S. (r) In Lett. de Rel. Cap. p. 182.

valde profundum quis semper inveniat?) sufficiat nihilominus הסכמת הכתובים ut Hebraei loquuntur, arbitrium voluntas & placitum Auctoris: prout qualibet lingua non solum peculiarem genium & propriam habet ἰδιοτέλειαν, sed & singularem suam scribendi rationem, suumque orthographiæ modum, qui non semper extremæ necessitatis, sed sæpe & commoditatis, vel euphoniæ, & perspicuitatis aut cujuscunque alterius rationis legibus metiendus est; quorundam utilitate patente, quorundam latente: verissimo tamen semper manente, quod Hebræorum Magistri de similibus קדושים tradunt; *at vero certissimum est, rem hanc esse necessariam*; Item, *Ne visus sit hac res in oculis tuis, nam Lex tota plena est ejusmodi arcanis, & rebus intellectualibus, quæ singularibus Dei providentiæ sic dicta sunt*: ut ex E-phraïmo, & R. Bechaj, allegat Cl. Buxt. Tr. de P. p. 224. seq. Concludo igitur, id statim monstruosum dicere, quod non faciscapias, monstruosam esse temeritatem.

§. 6. Porro ragumentantur Adversarii (3) *anovitate nominum, quibus Puncta appellantur.* Provocat enim Capellus (f) ad antiquissimas notas Masorëthicas, in quibus nonnisi nomina Kametz & Patach occurrant; sequi igitur quod reliqua puncta caruissent nominibus ferme ter mille annis, quod absurdum: bodierna enim eorum nomina esse barbara aut saltem Chaldaica forma. Conf. his similia VVakt, prol. Op. Bib. p. 26. Sed respond. (1) Falsum esse quod non alia in Masora occurrant nomina Vocalium, quam Patach & Kametz. In antiqua enim Masora manuscripta in pergamento, quam ipse possideat, complurium aliorum punctorum nomina reperiri, refert Cl. Buxtorf. (t) scil. ad Levit. 13, 49, nominari Tšere & Segol; ad Deut. 5, 10, notari, Triain b. libro sunt cum Segol; ad Genes. 25, 11, sexies reperiri illam vocem cum Cholem; & sic plura alia ibid. (2) Falsum est, quod pleraque nomina Vocalium sint non Hebraica sed peregrina & Barbara: quin potius omnia Kametz, Tšere, Chirek, Cholem, Schurek, Patach, Segol, Kametz chatuph, Kybbuz, Chateph Patbach, Chateph Kametz, Chateph Segol, Hebrææ sunt originis & formæ; declaran-

(f) In Arc. Punt. l. 1, c. 12. (t) Tr. de Punt. p. 159.

rantibus R. Aben-Efra in lib. *Tfachut*, & R. Immanuele in *Lifjas eben. Resp. 3.* Accentuum etiam Nomina pleraque esse Hebraeae orig. & formae, ut *Sakephkaton*, *Sakephgadol*, *Rbbia*, *Pasfer*, *Karne phara*, *Gerescb*, *Graschajim*, *Munach*, *Mabpatb*, *Jerach*: reliqua autem, tempore Efrae & Virorum Synag. M. communiori tunc dialecto Chaldaicae affiniorem saltem, terminationem vel formam nominis accepisse, figuris tamen iisdem in ipso Codice S. pridem tunc extantibus, nihil mirum est, cum plurimum tunc viguerit illa Accentuum doctrina, & vulgatiore usus facta sit quam antea: at vero a novitate talium nominum non licere argumentari ad novitatem rei, tum per se patet, tum e Nominibus Mensium Judaeorum, quae pleraque etiam Chaldaicae sunt, & tamen dicuntur Judaeis, cum ipsis ascendisse ex Babel.

Quod autem responsionem hanc Capellus vocet *papyraceum umbonem adversus amentatum telum*, l. cit. p. 93. iudicium commissum esto Lectori, an hoc sit eludere an elidere responsionem. Addit quidem, cum nomina literarum per 3000. annos manserint invariata, solis autem vocalibus indita sint nomina nova & barbara, certissime hinc argui earum novitatem: Sed respond. de omnibus vocalibus & plerisque Accentibus id falsissimum esse, supra ostendimus; quod vero non tam Literarum quam Accentuum quorundam terminatio variata sit, inde factum, quod nulla talis literarum qualis Accentuum, illo Chaldaicae Dialecti tempore, viguerit difficilis & operosa doctrina, postliminio in usum communiorum tunc revocata: quod si factum esset tempore illorum Tiberiensium, vel ut Capellus prolixè contendit, l. cit. p. 155, tempore R. Ben Ascheris & Ben Naphtali, circa Annum Christi 1040; quomodo tam subito & repente, penitus adeo intercideret potuit illa Accentuum tam insignis scientia, (qualem ab omnibus Rabbiniis haberi, inf. Parte II. constabit,) ut ne ii quidem, qui ante sexcentos & plures annos scripsere, certi quicquam de iis tradere potuerint? De cetero etiam Capellus non videt, se sua & Asseclorum vineta cadere, concedendo quod 3000. annis eadem fuerint Literarum nomina, quae nunc, cum tamen superius contra Lit. Hebr. primigeniam originem, (adeoque pro Samarit. lit.) argumen-

mentatus sit a novitate nominum Chaldaicorum, literis inditorum, *V. sup. Vind. nost. p. 68.* Claudio igitur & hanc argutationem Adversariorum verbis Scaligeri magni ipsorum Patroni, (u); *quam futilis obiectio est illa de Nominibus, ut cum omnia reliqua conveniunt, discrimen nominis faciat, ne Mavius sit Mavius.*

§. 7. Denique (4) Argumentum illud a Samaritana Scriptura, quo Capellus *l. cit. cap. 7. p. 40.* statuit, *lique re manifestissime, quod Vocalium & Accentuum figura non sint a Mose adscripta Legi, quandoquidem in Scriptura hodierna Samaritana, b. e. antiqua Mosaica, nulla sint Vocalium & Accentuum notula;* jam ante satis refutatum dedimus *sup. Sect. I. & II.* ubi invicte ostensum, quod Samaritanæ literæ nequaquam sint primigeniæ Mosaicæ, sed quod potius illæ primæ & authenticæ originis honos satus tectus maneat hodiernæ Hebrææ Scripturæ; ut hic non opus sit pluribus de eo laborare. Quin ex hoc ipso jam contrarium sequitur, pari consequentiæ firmitate cum opposito Capelli argumento, quod scil. *liqueat hinc manifestissime, puncta Vocalium & Accentuum seu alteram essentialem Scripturæ Sacr. partem, (ut mox in thesi probabimus,) necessario jam existisse in S. Textu, antiquis illis temporibus, quibus ipsas illas Literas, primæ istius originis jam certas, ceu l. cit. clarissime ostensum.* Atque ut obiter id addam, mirari summopere oportet, quod adeo pueriliter & nugatorie stadium sibi ipsi exstruere amet Capellus, ut habeat quod debeller, fingendo sibi, *l. cit. p. 39.* aliquam ab isto argumento suo Exceptionem nimio frigidam ac futilem, quam nullus Patronorum veritatis Hebrææ vel per febrim somniare unquam potuit; Capelliano tamen ingenio dignas se larvas sic comminiscente, ne desit refutandi materia. Nec ab hoc Magistri sui more abit Waltonus, fidus Capell. Sectarius, dum in *Prol. Op. Bibl. p. 22.* diluenda sibi sumit levissima quædam pro nobis facientia, non tam argumenta, quam potius futilibus adversariorum rationibus pari saltem probabilitate opposita, quibus operoso conamine destructis, quasi de confecta universa rei summa mire triumphat,

(u) In animadvers. in Euseb. p. 35.

phat, & Samaritanis suis plusquam Samaritice plaudir Literis: quibus hic denuo occurrere nec commodum est nec necessarium.

ANTITHESIS III.

Nec (γ) Adversarioorum sententia de novitate Punctorum sufficienter probatur Exemplis, tum voluminis Legis in Synag. Jud. Punctis destitui, tum aliarum Lingg. Orientalium tanto Punctorum numero carentium.

EXPOSITIO.

§. I. Waltonus *l. saepe cit. p. 24.* eoque adliuc operosius Capellus *lib. cit. toto cap. 4.* & ex hoc alii, ut Prideaux *l. cit. p. 190.* & Alex. Morus *l. cit. p. 73.* & Asserclæ plures, argumentum suæ sententiæ non leve petunt ab *Exemplari Voluminis Legis non punctato*, quod summa religione Judæi in suis asservant Synagogis, nec sine sacro horrore populo conspiciendum præbent; quo adumbrari ipsis primævum Mosis Pentateuchum Vocalibus item destitutum, Adversarii nostri contendunt, Verum *respond.* (1) liberali quidem manu neminem non largiri, volumina non punctata apud Judæos in precio esse, ab iisque asservari; at quo fine id faciant, penitus expendendum est. Nimirum introducta hæc est apud eos consuetudo, ab eo demum tempore ex quo per repertas צירופים seu multiplices combinationes Cabalisticas, ingens Cabalæ abusus, ac perversum Scripturam in varios sensus detorquendi studium existit. Id quod manifeste deprehenditur ex his R. Bechaj ad Numeror. II. 5: *Hac de causa jussi sumus non punctare librum legis.* A quo jussi sint, non addit: causam vero subjicit (non hanc quod Moses quoque legem sic scripserit, sed) quia *non nisi unicum vox punctata admittit sensum; voce vero non punctata, potest homo intelligere & invenire multos eosque admirandos & eximios sensus.* Atque hoc est, quare ipsis ספר התורה המנוקד פסוקי Liber legis punctatus profanus dicitur, teste Ephodeo, c. 5. Quod ni-

mimirum apud ἀπὸ ἑβδομήκοντες illos, Lex præter שבעים פנים *Septuaginta* *Sen-*
sum literalem, habeat פנים שבעים *Septuaginta facies seu modos ex-*
plicandi, ut ex Aben Ezra docet Munsterus in *præfat. Bibliorum*.
 Quæ pluribus probantem Cl. Buxtorfium *l. cit. p. 49. seqq.* dum pro
 se allegat Waltonus, *l. cit. p. 24.* & in suas quasi partes pertractum
 vult, certe parum candida fide cum integerrimo illo Veritatis He-
 brææ assertore agit, cum is *l. cit.* nihil minus quam adversæ parti
 faveat; quin potius in eo, quod Waltonus vult, refutando, & asse-
 renda longe alia ejus reiratione, ibidem totus est Buxtorfius; subdo-
 le id dissimulante Waltono, quod ipsi alias quoque non infrequens
 est, ut patet in *Proleg. Op. Bib. p. 38. & p. 41. 42.* de quibus inf.
 Part. III. *Resp. (2)* Quod primario hic intendunt Adversarii scil.
 adumbrari tali Judæorum volumine legis sacro ipsum archetypon
 Mosis; id ipsi adversarii quam maxime destruunt contrario illo as-
 serto, quod Archetypon istud Mosis, & ipsæ Tabulæ Fœderis con-
 scripta fuerint Literis Samaritanis, ceu patet *e sup. nostra Sec. I.* quod
 si igitur Literis Samaritanis id constitit, necessario Judæorum hodie
 Exemplar Eclypon scribendum esset Literis Samaritanis, si hoc il-
 lius tam præsentem præferre deberet speciem. Secum ipsis igitur
 prius hic transigant Adversarii, & cessabant ejusmodi *μερῶν*
excitare contra antiquitatem Punctorum. *Resp. 3.* Quod
 illi ipsi Judæi, qui docent, *Librum legis in quo sunt multa facies*
(scil. expositionum), non esse punctatum, seu non solere punctari, ni-
 hilominus statuunt, præter talia non punctata, etiam alia punctata
 exemplaria extitisse, ut patet ex his R. Asariæ in *Meor Enajim, cap.*
56; *verum idcirco non negamus, ab eo etiam tempore, in quibusdam*
libris adscripta fuisse puncta sec. species suas; sicuti dicitur, Deut. 27.
8. (itaque scribes in lapidibus omnia verba legis hujus, declarando
diligenter), at sine punctatione non potuisset lector illa intelligere.
 Idem pluribus eorum testimoniis comprobatur Cl. Buxt. *l. cit. p. 47.*
 Quod si vero e quibusdam Codicibus olim non punctatis concludi
 deberet, puncta nulla prorsus in ullo S. Codice tunc extitisse, seque-
 retur ne hodie quidem puncta reperiri, quia multa nunc quoque
 dan-

dantur Exemplaria non punctata conf. Marc. Marinum *in pref. Lexici sui*. Et Bootii Epist. contra Capell. §. 46. (4) Exemplari illi Judæorum non punctato oppono quædam punctis instructa Exemplaria vetustissima. E quorum numero est ille notoriæ famæ codex Hillelianus, quem circa annum Christi 340. ab Hillele Hannasi celebri in terra Israelis Magistro & R. Jhudæ Hakkadosch nepote conscriptum esse, luculenti autores tradunt. Imo & Waltonus l. cit. p. 31. refert omnes Judæos sec. ejus normam sua exemplaria exegisse. Videantur Petr. Cuvæus de Rep. Ebr. p. 159. Autor libri Zemach David f. 61 & Schick. Bech. Happ. p. 51. Eundem vero Codicem Hillelis punctis instructum fuisse, patet ex his Kimchii in libro Schoraschim, Rad. שׁוּם de voce שׁוּמָה 2. Sam. 13. Mem in Libro Hilleliano, qui est Tolesi, notatum est cum patach: & in Michlol, fol. 93. col. 1 In libro Hilleliano, Deut. 12, 11. in מִיִּלּוֹל invenitur Daleth raphatum. Idem Mercerus Proverb. 24. v. 14. ad vocem מִעַר, testatur in antiquo Mss. Bibl. in quo vox hac punctata fuerit per Tzere, ad marginem notari. In Hillelis etiam per Segol scribitur. Ita & aliorum Hierosolymæ & Babylonix adhuc (adeoque ante Tiber. Masorethas) conscriptorum codicum, nec non ipsius etiam Hilleliani, mentionem facit Ramban, seu R. Moses Bar Nachman in Comm. super Librum Jetzira fol. 61. ubi ait; se accurata perquisitione & perustratione omnium illorum vetustissimorum Codicum in דַּגֶּשֶׁב invenisse in tribus locis, quorum ratio nota sit in arcanis Cabala. Et in sequent. Reperitur hodiernum in Academia nostra de arcanis hujus Liber punctationis maximus, quem composuit Raf Ase in Babylonia. Hic igitur cum vixerit circa Ann. Chr. 360. adeoque sesquiseculo antecesserit tempora, quæ ab Elia Levita tribuuntur Tiberiensibus, iterum patet, punctatos ante ipsos existisse codices: quod nobis нункаτ' ἀνδρωπον sufficit, cum nec ipsi Adversarii alios quosdam præter vel Viros Synag. M. aut Tiberienses, in hoc censu collo-

§. 2. Ad alterum, (quod urgent Adversarii), simile Exemplum reliquarum Lingg. Orient. Chaldaæ, Syra, Arabica, Persica, Sama-

Q

rita.

ritane, quæ vel nullas olim habuerint vocales, vel paucissimo etiamnum eos possideant numero: *resp.* breviter esse fallaciam parium imparium, vel similium dissimilium; cum nec ipsarum Lingg. istarum, nec scriptorum illis Linguis unquam exhibitorum, sive ratione argumenti sive ratione Autoris, sive ratione necessitatis evidentiorum sensuum, ullus iustituti possit comparationis modus, cum Scriptis seu Oraculis divini S. Codicis Hebræi. Tum verum cum Lingua Hebræa sit mater omnium aliarum Linguarum, hæ quidem inter sese aliæ præ aliis peculiare aliquid & eximium habent; verum ipsa Mater Hebræa omnibus Filiabus suis longe excellentior propriam hanc sibi reservavit perfectionem, tam in diversis vocalium sonis quam acuratissimis infallibilium sensuum distinctionibus, qua plurimum superat filias suas, a Matris decore excellentia & virtute tam degeneres, ut cum ea collatæ, vix extrema formæ & perfectionis maternæ lineamenta servant, *de quo plura inf. constabunt*
Parte II. Cap. II

§. 3. Restaret jam ultimum Adversariorum argumentum, a silentio (ut volunt) *Punctorum, tum in scriptis Talmudicorum, Rabbinorum, & Patrum quorundam, tum in ipsis Masoreticis notis קרי וכתב Kri Uchtib*: sed cum nulla infirmior possit afferri vel excogitari ratio, quam quæ a testimonio humano negative argumentatur, rem propterea infirmando, quod ejus non fiat mentio in historicis, (quod & magnam Logicæ *ἀναδυσίας* & causæ suæ infirmitatem, nimio produnt Adversarii:) ne quidem hoc inter argumenta ipsorum antithetica referri posse existimavi; ut potius *inf. Cap. 18, ad* Argumentum nostrum Historicum, pro Objectione saltem seu instantia commodius rejiciendum duxerim. Ubi quicquid ejus est, (pariter ac superiora advers. argumenta,) quavis soricina nanq̃ confosius dabitur.

§. 4. Denique pro adversa adhuc sententia stare quædam *sententia nostra incommoda, quibus ea plurimum gravetur*, contendit Joh. Prideaux *l. cit. pag. 193.* Verum cum & illa non solum leviora sint, quam quæ paginas has angustiores implere debeant; sed & ipse

ipse Prideaux, tam huic quam omnibus aliis suis argumentis, dubio tandem & hypothetico Epiphonemate ultro diffidat, *ibid.* p. 193. *Ergo NB. si hæc & illa (argumenta) sic habeant, Puncta non possunt esse coæva Literis; imo cum penes utramque adversantium sententiarum, veritatem aliqua ex parte residere, p. 197, l. cit.* quasi jam medius hærens profiteatur, eoque aperte prodatur, quod ea Prideaux scripserit pridie quorum ipsam piguerit postridie: istis quoque amplius redarguendis, tuto & recte me supersedere, nemo non facile largietur: aut si quid tamen respondendum, sufficiet adversus illum contrariarum sententiarum concentum, unicum hoc vet. Hebr. non minus venustum quam verissimum $\text{כִּי־בְּיָמַי־הַזֵּה־יִהְיֶה־כְּיָמַי־הַהוּא}$ *omne effatum aut est verum aut falsum.*

§. 5. Atque hæc jam sunt omnia & singula non solum Waltoni, aliorumque celebriorum Autorum, sed & ipsius Antesignari omnium Capelli, (*Arc. Punct. Rev. p. 4.*) *validissima argumenta, & invictissima rationes, quas contra authenticam Punctorum in S. Textu Hebr. se adspirante Dei Spiritu, ac favente Numine, blasphemio ore, & profano abusu Sanctiss. Nominis Divini, jactat asserturum: & per has nihilominus sartam tectam ac inviolatam mansuram Sac. Scriptura autoritatem adversus Pontificiorum calumnias & vanam jactantiam vaferrima contendit sycophantia.* Hanc ergo illam lucem esse crediderim, quam Is. Vossius (x) jubet e Capelli scriptis diligenter evolvendis expectari, ut agnoscamus, nos in Sole cæcutiisse: ubi haut dubie talem intelligit lucem Vossius, qualem alibi (y) Sole clario-

rem dicit, quando Serum seu Chinensium annales constantissime tradunt, Regem ipsorum Puoncum esse Noachum, illum vero ex ovo esse natum: in conflagratione autem mundi iterum gemina ova utriusque sexus exitura, unde novum ævum, & nova secula.

Qualia Chinen-sium Vossio, (ut obiter hoc addam,) nequaquam fabulosa esse, testatur p. 407, ubi Serum annales certiores facit ipsa Chronologia S. imprimis Mosaica, hoc verbis; *cum etiam in sacris Libris, tempora confusa & incerta sint in plurimis locis, soli Seres a tempore dispersionis gentium*

Q 2

per

(x) In Diff. de Chron. S. p. 149. (y) Lib. cit. p. 449.

per annos 4600 adeo accuratam suorum temporum rationem habent, ut ne quidem ipsius telluris & siderum firmior certitudo sit adeo ut (ibid. p. 350.) plane delirent, qui annos antediluvianos sec. bodiernum Codicem Hebraum accipiunt; & p. 290. nam Hebraum Codicem hic tueri est cum Masorethib; delirare. Sed hæc vñ in παρόδῳ, ad agnoscendam Vossii ἀλωπεκία non capillorum, sed mentis & iudicii.

Detectis sic igitur & refutatis omnibus antitheseos strophis, pergimus nunc ad sententiam veriore in thesi confirmandam.

SECTIO IV.

qua

ARGUMENTI GRAMMATICI MAJOR PROPOSITIO, Puncta Literis coessentialia supponens, ASSERTITUR THETICE, seq. Prosyllogismo:

*Quicquid formam certæ significationis documētum destinatio-
nes & conjunctiones sententiarum, efficit in S. Scriptura Hebraea,
illud est pars ejus essentialis & corva Literis.*

*Atqui de Punctis Vocalium & Accentuum verum est prius, E.
& posterius.*

Minor cum sit bimembris, duabus proponetur distinctis
Thesibus.

THESIS I.

*Vocales S. Script. Hebr. constituunt in ea formam certæ signifi-
cationis docum.*

**Εκθεσις.*

§. 1. Cum Majorem Propositionem nemo in dubium vo-
care possit, nisi qui voces Scripturæ sine certæ significationis forma
justam essentiam suam obtinere, vel sententias sermonis sine inter-
punctionibus, distincte satis sibi constare, insipienter asserere velit:
proin-

proinde Minoris statim Propositionis prius Membrum, quod *The-
sin Imam* fecimus, probamus, (1) *Anatura, proprietate, & officio Voca-
lium.*

Cum enim voces constent ex Literis ceu partibus inte-
gralibus, hæ autem ut ex se mutæ, nec nisi consonæ vocalibus, nul-
latenus *moveri* queant, nisi per vocales, secund. illud Kimchii in
Michol f. 158. Col. 2. מכלי'ה התנועה כי לא יוכל אדם להניע אות מכלי'ה *non
potest homo movere literam ullam sine istis motionibus* (a, e, i, o, u,) patet
utique, quod nec ipsæ voces *moveri*, i. e. non solum non pronuncia-
ri aut auribus percipi, sed nec oculis legentis sub certa significatio-
nis forma sisti queant, (id enim revera hic est motio,) autequam
תנועה seu *motiones* illæ (vocales) accedant, & literas ac vocem ad
motum animent. Propterea enim, (ut scribitur in Libro *Lissar
chen*), האות דומה לנף והתנועה לנפש *Litera similis est corpori, vocalis
autem animæ.*

Et iterum *vocales dicuntur מלכות* *Reges* quod
dominantur super literas, pro arbitrio suo movendo eas sicut Rex super
servos suos. Atque huc accommodant Hebræi illud Prov. 9, 1.

Excidit sibi sapientia columnas 7. quod scil. Vocales sint columnæ
istæ אשר כל הבית נכון ועליהן *super quibus recte consistat tota domus*
(S. Script.), docente Clariss. Buxtorfio, *l. sape cit. part. 1. p. 203.* Un-
de per se patet, quod vocales æque ac literæ sint essentialia דינא di-
ctionum Hebræarum; & quod e Rabb. probat Buxt. *l. cit. p. 66. Pun-
cta vocalium & Accentuum simul cum Literis esse de substantia sacri
eloquii:* nec non e libr. Zohar, Medrasch super Cant. fol. 28; *non esse
subsistentiam aut lucem literis ullam, nisi per lucem punctorum.* Conf.
& Buxtorf. P. Biblioth. Rabb. p. 338; atque Tiberiad. cap. 9. p. 92.
V. etiam D. Calovii Crit. S. p. 350; & B. Gerh. Exeg. L. Com. p. 355.
ubi e dicto Salvatoris Matth. 5, 18. probant, *puncta vocalia
non minus quam literarum Characteres, essentialia scriptu-
re partes esse habitas a Christo:* quandoquidem diserte ibi per par-
ticulam discret, ה' aut distinguit minimam literam Jota, a נעגיא a-
piculo vocalis aut accentus; quicquid alias (extra hunc locum)
per נעגיא etiam corniculatam literæ eminentiam intelligi posse, fa-
cile concedamus, anxii hic Anticriticis, Capello, *l. cit. l. 2. p. 14.*
Waltono, *l. cit. p. 30. & 38.* & Joh. Prideaux, *l. sape cit. p. 194.* quam-

vis interim male arguetur Capellus l. c. p. 344, Christi verba hæc non propria sed figurata, *habere aliquam hyperboles speciem e vulgi consuetudine petitam.*

§. 2. Probamus idem (2) *inductione multorum Exemplorum* in plurimis Script. Locis, ubi voces non tantum solitaria, sed & in ipso sermonis contextu, (quod urget Capellus), citra Vocalium præsentiam, incerta significatione dubiam faciunt lectionem: (quæ enim vanaremedia firmandæ in talibus lectionis suggerit Capellus, *inf. expendemus Cap. III, Sect. II.*) Certam igitur significationis formam a punctatione voces fortiri, eandemque variam pro variatis punctis, docebunt seqq. ut Vox לבנה hætenus sine punctis nihil certi notat; at punctatum לבנת notat Lunam, לבנת laterem seu pavimentum, לבנה thus, לבנה, populum arborem. Sic דבר dixit, דבר pestis, דבר, loquens, דבר, loqui, דבר, loquere, דבר, verbum. Sic ימים dies, anni, ימים muli, ימים maria. תפלה precatio, at תפלה insulstas. חלל insanivis, at חלל laudavit. עמך populus tuus, עמך tecum, & sic innumera alia. Pariter in ipsa etiam Contextus serie, sæpissime non nisi per puncta certam constare posse vocum significationem, docebunt seqq. adjecta ob id LXX. Interpretum, ipsorum Israelis sapientiss. Doctorum, versione, (ut volunt adversarii,) quo simul appareat, vanum esse illud ἀποφύγε-
-τον Capelli, l. c. Cap. 18, 19. & alibi, quod non nisi rudiores & imperiti Linguae Hebrææ egeant vocalium additione: ut T'ren. 3. 33. pro לא ענה פלוני quia non affligit ex animo suo (scil. Deus) mutatis saltem punctis, (ענה pro ענה), reddi potest ut LXX. habent, ולא απαντησεν αυτον quia non respondit ex animo suo, (sensu prorsus absono & prope blasphemus). Sic Pf. 7. 12. pro ואל יום בכל-יום Et Deus irascens omni die, mutato unico puncto, ואל, reddi potest sensus prorsus contrarius, quem & LXX. Versio exhibet, και μη επιγινωσκουσιν και ιρασκει ημεραν, & non irascens omni die: quis hic absentibus punctis certi quid definiet? Ita in illustri vaticinio de Messia, Jes. 9. 7. cujus משיחא principatus super humero ejus, &c. mutatis punctis, reddi potest μίτρον, quod

quod & Aquilæ Versio exhibet, quasi *הַמִּשְׁרָה mensura*. Sic *Jes. 9, 5.* אָבִי עַל שָׂרֵי שָׁלוֹם *Pater aternitatis, Princeps gloria*, mutato unico puncto & litera, verti potest, ut LXX. habent, ἀἰὲς εἰρήνην ἐπὶ τῶν ἀρχόντων *adducam pacem super principes*, quasi אָבִי עַל שָׂרֵי שָׁלוֹם, extrito sic classici vaticinii sensu de Messia, ut adeo non in levioribus saltem, (ceu Scripturam conviciatur Capellus), sed & in gravioris momenti locis certa significatio obtineri nequeat per absentiam punctorum, (minime suffecturis hic illis subsidii Capellianis, quæ inf. refellenda venient). Sic *Jes. 64, v. 1.* לֹא־וְיָנִימֵנוּ לְרֹאשׁוֹ *utinam disrumpas coelos*, transposito punctulo, reddi potest לֹא־וְיָנִימֵנוּ לְרֹאשׁוֹ *non disrumpes coelos*, ut Symmachi versio habet ἀνὰ ῥήξας ὑψαύς, sensu plane contrario. Sic *Hos 9, 12.* וָאֵם בְּשׂוֹרֵי בָשָׂר *in recedere me*, i. e. *cum recessero ab iis*; absentibus punctis, reddi potest, ut LXX. habent καὶ αὐτοῖς, σάρκα ἐστὶν αὐτῶν, *nam caro mea est ex ipsis*, quasi בְּשׂוֹרֵי: quod effron- ti plane amentia Capellus l. 4. *Cris. p. 272*, defendit recte versum, ad- dens, sensu non incommodo, ut quò significatur *Jesie Christi incarna- tio*; quanta perversione, judicet Lector. Ita *Psal. 2, 8.* תִּרְעֵם הָרַעַם *male tractabis eos (sceptro ferreo)*, remotis punctis reddi potest sec. Vers. LXX. ποιμανεῖς αὐτοὺς quasi תִּרְעֵם *pasces eos*. Sic *Pf. 90, 8.* עֲלֻמִּינוּ *oc- culta nostra (facinora) in luce faciei tuae*, sine punctis reddi potest, ut Versio LXX. habet, ὁ αἰὼν ἡμῶν *eternum nostrum*, quasi עֲלֻמִּינוּ. Ita *Michs 7, v. 18.* לֹא־יָעַר *in perpetuum*, nihil prohibebit cum LXX. in- terpretibus reddere quasi לֹא־יָעַר *eis μαρτύριον in testimonium*. Sic *Psal. 7, v. 7.* pro אֱלֹהֵי אֲדָמָה *ad me*, fiet אֱלֹהֵי אֲדָמָה *Deus meus*, LXX ὁ θεὸς μου. *Jes. 33, 2.* זֶרַע־הֶם *brachium eorum*, legetur זֶרַע־הֶם *semen eorum*, LXX σπέρμα αὐτῶν. *Amos 4, 10.* pro בָּאֵשׁ *factor*, fiet בָּאֵשׁ *in igni*, ὁ LXX, ἐν πυρὶ. *Gen. 49, 22.* pro אֱלֹהֵי שָׂרִי *super principatu*, vertetur אֱלֹהֵי שָׂרִי *ad me revertere*, ὁ LXX πρὸς με ἀναστρέψου. *Jes. 17, 11.* pro אֲנִי שֹׁר *dolor lethalis*, fiet אֲנִי שֹׁר *sicut pater hominum*, ὁ LXX ὡς πατήρ ἀνθρώπων. Ita passim in S. Cod. Hebræo legi posset מִים *e Mari* pro מים *aqua*; הִשְׁיֵאךְ *decepit te* pro הִשְׁיֵאךְ *extulit te*; שָׂם *posuit* pro שָׂם *ibi*; מִשֶּׁה *lectus* pro מִשֶּׁה *baculus*. Sic מִדְּבַר *a peste*, *Psal. 91, 3.* reddi posset מִדְּבַר *loquax*, ut LXX verterunt, quasi מִדְּבַר: con- tra

tra *Jes. 9, 8*, יָבֵר *verbum (misit in Jacob) reddi 'posset, mortem seu pestem*, ut LXX habent θάνατον quasi יָבֵר: & pari licentia, *Jes. 40, 8*, pro יָבֵר *verbum (Domini perstabit in seculum)*, liceret vertere יָבֵר *pestis*, nam proxime præcedentia ibidem de *fragilitate omnis carnis* non repugnarent. An nunc igitur tam variabili per puncta sensu, (præsupposita eorum humana origine ceu volunt adversarii), quisquam sine remorsu conscientiæ dicet, extitisse semper, (quod tamen necessarium erat), omnibus cujuscunque ætatis aut ordinis hominibus, quod in Religionis & salutis negotio, *expedite, tuto & sine ambigendi necessitate* ubique sequerentur? Annon potius verum esse apparet illud Marini Brixiani in *Præf. Lexici sui*; *sine punctis majorem esse confusionem hujus Lingua, quam illam Babylonis, de qua Scriptura meminerunt.* Quod si vero exiguum talium numerum quis dicat, adeat bene multa alia, ap. Cl. Hotting. *Thef. Phil. p. 254, & 296*; ubi addit, *nihil facilius esse quam hoc ostendere.* Conf. & Bootii *Epist. contra Capellum*, §. 74, 75; & ipsam Capelli *Crit. Sacr. lib. 4, cap. 2, a p. 216, usque 241.* Recte igitur Dn. D. Calovius (2), *non tam pauca numero esse, ut præcendat pars adversa, nec ea saltem secundaria, sed nonnulla etiam Cardinalia, quibus fides nostra inniti debet præcipue.* Quin integræ aliquando sententiæ in plane diversum abeunt sensum, mutatis tantum punctis & manentibus literis, v. gr. *Jes. 24, v, ult.* וְחִפְרָה הָלְבָנָה וּבִשְׁחַח הַחֶמֶד. & *confundetur Luna, & pudefiet Sol*, mutato tantum . in . vox הָלְבָנָה notat *laterem*, & - in Cholem, vox הַחֶמֶד notat *murum*, unde consequenter hic resultat sensus, (alia nunc quoque, itarum Radicum significatione locum habente), & *perfordietur later, & subvertetur murus*; qualem versionem nobis repræsentant LXX Interpretes, καὶ καταστραῖ ἡ πλίνθος, & πεισθεῖται τὸ ἰεῖχος. Annon in talibus divinandam nobis Scripturæ mentem reliquisset Deus? idque nec facile nec certo? Sic cum *Exod. 32. v. 18.* dicitur, *non est עֲבוֹת קוֹל vox clamandi*, (scil. in bello), sed est עֲבוֹת קוֹל *vox cantandi*; quomodo hic absentibus punctis sensus Mosaicus certo expressus, aut voces

(2) In *Crit. S. p. 359.*

voces illæ similes, discretæ significationis dici possunt? Imò quis nescit, quantas turbas dederit, in primo de Messia Evangelio, varia punctatio solius voculæ הוּא ipse, (quam Pontificii, Bellarminus, Canisius, Gretserus, Gordonus, & alii, per Chirek punctari volunt, & ipsam (scil. Mariam) notare, quamvis refragantibus, Lindano, Pagnino, Aria Montano, Pererio, & aliis): adeo ut profana illa μαρτολογία inde originem traxerit, V. Sixt. Am. Antib. Bibl. p. 202, Walb. Offic. Bibl. p. 322. Dilberri Disp. Phil. To. 1. p. 394. & 694. Hosting. lib. I. Smegm. Orient. p. 23. 24): nec minus Suaresius, a labe originali immunem B. Virginem ex hoc loco asserat: quæ perniciosi erroris semina postquam radices egere, extirpari amplius nequeunt. Quod autem in Bibliis Regiis, nec non a Corn. a Lap. illa controversa vocula הוּא referatur inter *Kri Uchibibb*, appingendo פ', & Masoretharum auctoritatem prætexendo tanto facinori, id Sixt. ab. Amama in *Antib. Bibl.* merito vocat *crimen nunquam eluendum, non mare si totum tale abluat omnibus undis*: quamvis errorem hunc jam authenticum in uidentica sua Vulgata fecerit Synodus Tridentina. Sic quam variis ἀναγωγαις Script. Sacram obnoxiam faciat, puncta (ceu humanum inventum ex mente advers.) variandi libertas, inter alia monstrat locus *Habac. cap. 3. v. 2. Domine opus tuum הוּא שְׁנֵים בְּקֶרֶב* in medio annorum vivifica, ubi שְׁנֵים punctando שְׁנֵים sensus emergit in medio duorum, quod LXX Interp. de suo ampliantes, verterunt ἐν μέσῳ δύοιν ζώων in medio duorum animalium; & hæc vicissim Patres olim suspicati, non alia facilequam bovem & asinum fore ad præsepe Christi, eundem errorem Ecclesiis commodarunt, ut inde hodiernum cantemus, *Cognovit Bos & Asinus, &c.* (Conf. *Casaub. ad annales Baronii, An. 1.*) Quales sensuum divinorum elusiones sine fine & numero depravaturæ essent Scripturam, ni ad certos sensus jam restricta foret divina & authentica punctatione. E quibus omnibus tandem ἀναπόφαιτος illa inferitur conclusio Dn. D. Calovii, in *Crit. S. p. 360. absensibus igitur Punctis, per se & in se nullam fore Vet. Test. certitu-*

similitudinem, nec per se fidem gignere posse, de quo inf. plura patebunt, Cap. III. in Arg. Theol.

§. 3. Denique (3) probari potest Thesis nostra propria *Adversariorum confessione*. Quod enim Puncta Vocalia demum eam vocibus concilient evidentiam, quæ infallibilem nobis sistat earum sensum, non solum diserte hic fatetur Capellus, in *pref. Crit. e ij*; quandoquidem interpretes olim fuerunt destituti punctatis codicibus, (quos nullos olim fuisse falso addit) hinc alius sic, alius aliter legit, prout unusquisque NB conjectura & proprio iudicio assequi poterit; idque probat ulterius prolixo catalogo errorum in Versione LXXvirali inde ortorum lib. 4. Crit. cap. 2. imo impossibile penetrasset, sine punctis certum sensum assequi, *ibid. p. 262.* sed etiam Waltonus l. sæpe cit. p. 26. ultro ad stipulatur h. verbis; *Perspicuum vero est, ambiguitatem lectionis esse ortam (in antiquis versionibus) ob defectum punctorum.* Et p. 46. *ibid. magnam utilissimamque operam navasse inventores punctorum, e qua facilius lectio, & Textus ambiguitati & corruptioni minus obnoxius sit factus.* Valde inepte autem pro tuenda illa propria confessione, (quam invito veritas extorserat,) nugatur Capellus, l. cit. p. 263. *vocem quidem solis consonis consonis consonare aut proferri non posse sine interuentu vocalium, (ob id enim has dici animas, quod vivificent voces,) non tamen inde sequi, vocem nudis consonis scriptam sine vocalibus legi & intelligi non posse:* quasi vero ipsius, (ut & Waltoni,) allegata (contra ipsos) testimonia non diserte satis loquantur de lectione Scripturæ potius (quod ea sine vocalibus certo fieri hautquaquam possit) quam orali ejus prolatione. Tum vero cum quæstio sit de certa & indubitata lectione Scripturæ, quam (necessariam omnino) illi affirmant, nos negamus, absentibus punctis obtineri posse; quam absurde eam facile divinari posse, aliquoties contendit Capellus, l. cit. p. 263. & 264. *e positis consonis, quam illis aptari debeant vocales?* Certam lectionem divinari posse, utique est contradictio in adjecto, non minus de Linguae peritioribus quam rudioribus, quorum discrimine cap. 19. & 20. hic quidem se frustra tueri Capellum, evincunt (superiori

periori § 2) tot errorum exempla, in peritissimis etiam LXX Interp. ab ipso etiam Capello reprehensive. Denique lectio est quæ legitur, quæ autem divinator & conjicitur, conjectura est non lectio. Quod vero amplius *Rabbinica lectionis sine vocalibus sat facilis & expedita* exemplum urgent Waltonus & Cappell. l. cit. p. 275. 280. 292. *Resp. (1)*, proprias ipsius & Waltoni confessiones, de minime certa S. Script. lectione per absentiam Vocalium, supra allegatas, satis evertere illam instantiam Rabb. lectionis sine punctis; qua inductus Capellus non dubitavit illis superius allegatis denuo contradicere his verbis l. cit. p. 266. *facile & expedite absque hoc subsidio (vocalium) legi & intelligi possunt (Hebræa); & mox adeoque tuto & secure omitti possunt illa notula vocalium.* Conferantur jam paulo superiora exempla LXX Interpp. & Adversariorum confessiones ante citatæ, & fidem superabit ipsorum tum pervicacia, tum perpetuæ contradictionis insulitas. (2) *Resp. cum Cl. Buxt. in Anticr. p. 75. & 244. esse fallaciam falsorum parium; nam circa libros profanos non esse tam perniciosum errorem, ac circa libros sacros, Profanum igitur esse audacis Theologi principium, eandem rationem statuere sacrorum Hebraeorum Codicum, quam profanorum: quod ibid. sex amplius rationibus assertum vide. Resp. (3) de ipsa quoque Rabbinica lectione, valde mirum videri, qui tam secure glorientur, & quasi evictissimum jam supponant adversarii, eam plane certos & indubitatos ubique sensus suppeditare, sine punctis: cum tamen adeo tristitia & longe infelicissima ejus rei specimina ediderit ipse ille Stentor Rabbinicus (Capellus), tum in *Animadvers. contra Buxt. Exerc. de Cæna Domini*, tum in vitiosissima *Versione illa paucorum saltem e libro Zoharis sub finem Diatribes de Literis*, ut (prodeunte ea Cl. Buxtorfio, in *Vindictis suis, & Tr. de Punct. p. 427. & seqq.*) toti pridem orbi literario eo nomine magnum ludibrium debuerit; tanto magis quo audacius jactat in *Ar. P. Rev. p. 265. adolescentes etiam, qui Linguam Hebraam saltem mediocriter callent, paucorum etiam dierum spacio doceri posse & revera duci, satis expedite legere Rabbinorum commentaria; quod tamen tantus Criticus tanto**

annorum usu & exercitatione tam infelicitèr affecutus est. Ut taceam, quod etiam *exercitatisimum quemvis in legendis scriptis Rabbinitis, in Libris tamen sacris Prophetis non punctatis, non eque promptè progressurum, re ipsa deprensū iri*, Magnus ille Rabbīnorum Christianorum Phoenix Buxtorfius, in *Antic. part. 1. cap. 14* pie & erudite disserat, *non tam irreverenter de Scriptura veneranda sanctitate & Majestate, (rerum in ea contentarum profunditate, & styli ac orationis a Rabbī stilo diversitate,) judicandum docens, ut illius lectionem, intelligentiam, & dijudicandi rationem, e Rabbīnorum scriptis metiamur.* Et porro; qui hanc sibi facultatem attribuit, de vera lectione (Script. S.) ex anteced. & conseq. judicandi sine certis lectionis fundamento (cui innuitur), ille nimis arrogantem potestatem usurpat, &c. V. ibid. plura p. 244. seqq. & infr. Cap. III.

THESIS II.

Accentus S. Script. Hebrae designant in ea distinctiones & conjunctiones vocum ac sententiarum.

“*Exhibet.*”

§. 1. Probamus hanc thesin nostram, (ceu posterius Membrum Prosyllogismi superioris p. 141 (1), *evidentissima demonstratione a priori, totius Accentuum consecutionis, tum regularis seu generalioris, tum irregularis seu specialioris, unacum officio eorum distinctivo & conjunctivo; quæ in nostra Institutione Meibodica Accentuationis, per Tab. Synopticas & ipsas XV. tantum Regulas, tam perspicue & plene proponitur, ut secundum eas, quivis Versus Biblicus, (non e proprio cerebello aut conjectura, ne Capelli sectarius hic falso insimulet, quamvis & impossibile id foret, sed) ex præscripto praxeos Biblicæ per continuam Exemplorum inductionem observatæ & demonstratæ, a priori Marte instrui possit, eodem Accentuum (& Regum & Ministrorum) positu, qui collatus deinde cum ipso Codicis versu examissim congru-*

gruat, simulque singuli in eo Distinctivi valorem seu proportionem alibi majorem alibi minorem, ex eodem praxeos Bibl. principio infallibiliter demonstret: prout totum hoc ipsius eruditi Seculi examini & experimento jam commissum volo. Qualis utique Accentuum ordinatio a priori impossibilis plane foret, nisi uniformem ipsi & perpetuam legem distinctionum & conjunctionum in sententiarum spaciis, constantissime servarent in S. Textu Hebræo; cum incertorum & vagorum nulla certa & determinata possit dari prænotio aut doctrina. Plurima alia huc spectantia, imprimis refutatas adversæ sententiæ objectiones contra hoc Accentuationis principium, *V. inf. Part. II. Cap. II.* & cit. nostram *Instit. Accent. a p. 22. usque 32.*

§. 2. Probo (2) eandem thesîn, *harmonico illo & æquabili Accentuum tenore*; quo semper & ubique, (sine ulla instantia aut contrario exemplo), in recurrente eodem aut simili vocum positu, iidem etiam aut similes recurrunt Accentus, (Prosaici in Libb. prosis, & Metrici in *תנ"ך*): id quod invictè demonstrabunt inter alia, seqq. loca, cum iisdem aut paribus vocibus simul eodem etiam aut pares Accentus semper repetentia, ceu *ἀνὰ ψήφια* dabit conferenti, *Levit. Cap. 4, v. 1. & C. 6, v. 1. & v. 8. & v. 19. & v. 24. C. 8, v. 1. C. 12, v. 1. C. 14, v. 1. C. 17, v. 1. C. 18, v. 1. C. 19, v. 1. C. 20, v. 1. C. 22, v. 1. C. 23, v. 1. C. 24, v. 1. C. 27, v. 1.* Sic *Num. Cap. 1, a v. 6. usque 16. & a v. 20. usque 44. Num. 5, 1. C. 6, v. 1. C. 8, 1. C. 10, v. 1. C. 15, 1. C. 17, v. 1.* Sic *Josua 12, a v. 10. usque ad finem.* Sic confer. *2. Reg. 18, v. 3. cum 2. Chron. 29, 2. Et Jes. 35, 10. cum Jes. 51, 11.* Item totum *Psal. 14. cum Psal. 53. Et Psal. 105. a v. 1. usque 16. cum 1. Chron. 17, a v. 8. usque 23. & Psal. 118, v. 1. cum versu suo ult. & Psalm. 136, 1. & 106, 1. & 107, 1. Psal. 42, v. 6. cum v. 12. & v. ult. Psalmi 43. Psalm. 108, v. 4. 5. cum Psal. 57, v. 6, 11. 12. Ita Psal. 108. a v. 6. usque 13. cum Ps. 60. a v. 7. usque 14;* ubi bis vel ter, una vel altera voce mutata, statim quoque in tantum variat Accentuatio. Conf. imprimis totum fere *Cap. 7. Numer.* in quò, recurrentibus toties verbatim iisdem pene versibus, licet vocalium repetitio, (ceu ibi quidem non necessaria), intermissa sit, Accentuum tamen eadem ubique expressio non est omissa, ut adeo dentur (ibidem) integræ facies Script. S. sine vocalibus

bus, Accentibus tamen a Literis minime absentibus, cum contra nullus plane detur totius Script. S. versus, qui careat sua expressa Accentuatione; adeo quidem, ut & illis 10. Scripturæ locis, quibus solæ vocales, vicem literarum, (a Masorethis ad marginem annotatarum,) sustinent, Accentibus tamen nequaquam abesse licuerit: ut apparet 2. Reg. 19, v. 31. & v. 37. Judic. 20. v. 13, 2. Sam. 18, v. 20. Ruth. 3, 5. & Cap. 3, v. 17. Jer. 33, 38. Jer. 50, 29. 2. Sam. 8, 3. 2. Sam. 16. v. ult. Ita illustrata quoque extant Exempla diversæ quidem Prosaicorum & Metricorum Accentuum consecutionis, & tamen paris utrimque distinctarum & conjunctarum sententiarum conditionis, ceu probat totus Psal. 18, collatus cum integro Cap. 22. Post. libri Samuelis; item Psal. 1, 3. cum Jer. 17, v. 18. Et Psal. 105, 3. cum 1. Chron. 16, v. 11. De quibus plura dicuntur inf. Pars. II. Cap. II.

§. 3. Probari potest (3) eadem Thesis II, propria adversariorum confessione. Non solum enim VValtonus, in Proh. Bibl. p. 47. expresse fatetur; *Accentus indicare sensum, per membra sententia: sed & Capellus, in Arcano Punctat. Rev. p. 299, diserte ait; Tenebrae revera offunderentur, si amotis Accentuum notulis bant sciri posset, ubi distinctio facienda sit.* Jam vero cum utique nulli alii characteres distinctivi uspiam in Textu S. compareant præter Accentus, nonne jam ipso Capello teste, solis Accentuum notulis arcentur tenebræ intelligendis distincte Scripturis divinis? Nugæ enim sunt futillissimæ, quod Capellianus aliquis Archicriticus, concutiendo suum fœcundum pectus, & per antecedentia & consequentia circumagendo doctam crisin, id nobis in Script. Div. distinctius aut conjunctius infallibiliter definire possit, quod ipsi modo videbitur, modo improbabitur, consequentius: nunquam certe defuturo, qui alias non minus doctas crises suas interponat & Scripturam sic litium nunquam finiendarum faciat materiam, dum nemo hic alteri facile cessurus; quales lusuf unice se affectare sic satis revelat Revelator. Nam vel sexcentis exemplis, (ipse Criticus infinita esse asserit), Lib. IV, Critica S. cap. 3, ap. 234, usque 241, & p. 185 & 194, probat, per absentiam Accentuum distinctivorum a Codice LXX Interpp. usurpato, in ipsorum Versione

existisse longe diversam periodorum & sententiarum distinctionem, quam hodie habemus in Textu Hebræo Accentibus signato; & quidem quod p. 235 addit, ex ejusmodi diversa sententiarum distinctione, NB. sensum oriri etiam plane diversum.

Et tamen non minus peritos antecedentium & consequentium conjectores LXX Interp. dicet, quam hodiernos Criticos. Unde iterum diserte fatetur in *Arc. P. Rev. p. 299*, quod *notula ille Accentuum hoc præsent, ut minus hæsitemus, & expeditius mentem & sensum Scriptoris S. capiamus.*

Cum igitur *Adversarii propria confesio* trito veriverbio valere dicatur *pro mille testibus*; merito sic quoque invictam perstare dicimus Thesin nostram II, adeoque (probatò sufficienter utroque Minoris propositionis Membro), ipsum illum Prosyllogismum, quo thetice asseritur Argumenti nostri Grammatici Major Propositio.

Atque hæc sunt præcipua, quæ circa Argumentum Grammaticum, tam in Thesi quam Antithesi, exquisitius nonnihil perpendenda duximus: reliqua, quæ per præsentis instituti angustiores limites attingere non licuit, vel ex his facile constare posse, non spero, sed confido.

CAPUT II.

quo proponitur

Argumentum Historicum.

ductum

A Testimonio Masoræ & Antiquitatis Judaicæ:

Quicquid in S. Textu Hebræo, antiquius (aut suppar) ætate Esræ & Virorum Synagoga M. proditur unanimi testimonio priscorum Autorum Masoræ omnisque postere antiquitatis Judaicæ, id a Viris Prophetis profectum, divinam ac authenticam agnoscit originem.

Atque

Atqui assignatio Punctorum vocalium & accentuum ad Consonas S. Textus Hebraei, antiquior (aut suppar) etate Esra & Virorum Synagoga M. proditur unanimi &c. E.

Circa hoc Argumentum Historicum, *SECT. I. in thesi* probanda erunt tria; (1) *Quoad Maj. Proposit.* priscos Masoræ Autores, & Antiquissimos Dd. Judæorum, hic quidem admittendos esse, ut fide dignostestes; de quo *Thesi I.* (2) *Quoad Min. Propositionis prius Membrum*, in priscis Masoræ Autoribus extare tam antiquam Vocalium & Accentuum memoriam; de quo *Thesi. II.* (3) *Quoad Min. Propositionis posterius Membrum*, in antiquissimis Jud. Doctoribus extare tam antiquam Vocalium & Accentuum memoriam, de quo *Thesi III.*

SECT. II. in antisithesi, refutandæ erunt *Objectiones* Adversariorum, quasi (1) altum de Punctis silentium sit, tum in Masora, tum in priscis Jud. Doctoribus, de quo *Obiect. I.* (2) Quasi altum de Punctis silentium sit in D. Hieronymi & quorundam aliorum antiquioribus scriptis, de quo *Obiect. II.*

SECTIO I. THETICA.

THESIS I.

Prisci Masora Autores, & antiquissimi Dd. Judæorum, admittendi sunt ut fide digni testes, in questione de origine & antiquitate Punctorum.

Exordium.

§. 2. Quod in superiori Argum. Gram. quam sæpissime ostendimus, Adversarios nostros perpetuis contradictionibus secum ipsis diffidere, & sic omnes suas argumentationes ipsos ultro destruere, idem non minus nunc quoque patebit in expositione Argumenti Historici.

ci. Nam initio statim, dum primo quæritur, quid fidei tribuendum sit testimonio Antiquitatis Judaicæ, in præsentî problemate de literalî S. Scripturæ consignatione, (ceu re historiam quoque attinente;) non solum Waltonus, quoad pro ipso facere videntur Judæorum testimonia, tanti quidem ea æstimat, ut in *Proleg. Bibl. p. 65.* expresse dicat, *nullum firmitus sue sententia* (de LXX. Interp. Versione,) *argumentum esse; quam testimonium Judæorum, & scriptorum Judaicorum; & p. 25, vel solius R. Elie Levitæ testimonium* (ipsi favens) *pro sexcentis aliis valere, imo præferri debere;* item p. 93. ait, *unicuique genti, in rebus suis, nisi contrarium ostendi possit,* (quod se contrariis rationibus fecisse, p. 30. falsissime autumat, ceu vindicant superius Sect. III & IV,) *credendum esse:* sed etiam Capellus, in *Arc. P. R. cap. III. p. 11.* diserte fatetur h. verbis, *Judæorum sive Rabbînorum antiquorum autoritas atque testimonium non videtur mihi hac in causa esse contemnendum, neque suo carere pondere,* (nimirum ubi ab se ea stare opinatur, propterea enim p. 188. nugatur, *testimonium unius Judæi asserentis, puncta Hebræica esse nuperum Masoretbarum inventum, sexcentis aliis Judæorum aliud asserentium testimoniis præponderare,* iniquissimò sane postularo, interim satis cauto, nam præter unicum Eliam Levitam, nullum plane testem ne quidem trivio aut sublevisima fidei pro adversa sententia produci posse, ostendit Clariss. Buxt. in *Tr. de Punct. p. 323:* R. Aben-Esra vero & Kimchio vim & injuriam ab ipsis fieri, evincit idem *l. cit. à p. 11. usque 37.*) Contra autem ubi adversari sibi vident Judæorum Testimonia, fastidiosè admodum & fastuosè ea rejiciunt, quasi nugacissima commenta; ceu patet ex his Waltoni *l. cit. p. 25. & 47.* quæ alligat e Grotio suo ad Matth. 24. *Judæos esse pessimos hiscriæ sue Magistros, quibus proinde nihil credendum sit, nisi aliunde testes accedant;* & pag. 30. *se ob id testimonium Judæorum, ut omnium infirmisimum* (at superius dixerat, *nullum firmitus*) *argumentum ultimo loco collocasse;* imo p. 29. *l. cit.* vanissime jactat, *ab ipsis Punctorum Patronis illud argumentum* (a testimonio Judaico) *plane omitti;* cum tamen aperte contrarium testentur omnes sententiæ nostræ Autores. Nec minus Capellus repetit tesseram; qua superius *Judæorum testimonium*

nium hanc contemnendum, nec suo carere pondere, dixerat; cum contra loc. cit. pag. 188. scribit; *Judeorum omnia testimonia* (nempe pro antiquitate Punctorumstantia), *sunt domestica, & in propria causa, ac proinde nullius ponderis aut momenti.* Quis jam negabit Adversarios nostros nugacissimis contradictionibus se ipsos ultro conficere? tum & hoc falsum est, quod testimonium illud antiquitatis Judaicæ sit in propria causa.

Quis enim dicet, Judæorum potius hanc causam esse quam Christianorum, quando de Sanctissimi Verbi Divini authentico & infallibili charactere disquiritur? Quinimo nonne ipsum potius Deum, & totius Ecclesiæ gloriam & solatium, ea attinet, quam vanum Judæorum gloriolæ aucupium, quo eam torquere nititur vaferrimus Revelator l. cit. Merito hic igitur audimus illud Eusebii de *Prepar. Evangel.* l. 9. c. 3. *Quemadmodum ab Aegyptiis res Aegyptiorum, Phœniciorum a Phœnicibus, Græcorum a Viris illustribus Græciæ, Philosophorum a Philosophis, discere convenit; ita ex consequenti etiam statuo, res Hebræorum patrias, non aliunde quam ex Hebræorum scriptis dictisque esse reperendas: eadem suo quoque calculo approbante Cl. Joh. Seldeno in Lib. de jure Nat. & Gent. quando recte infert, Parilis sane fidei detrahenda atque depretiandi ratio sequeretur in aliis quoque Autoribus; & Cl. Buxtorf. l. cit. p. 322. b. p. nulli Scriptori, res patrias describenti, & ad posteritatem transmittendi, fides habenda esset; sed narrationes ad gentis suæ gloriam facientes, in dubium vocari & mendacii coargui possent, quod quam absurdum sit quis non videt; Imprimis vero, cum hoc Testimonium Historia Judaica tam certum & immotum fundamentum sit, ut ejus ductu etiam Eccles. Christiana certissima esse possit, veros Codices adhuc in manibus nostris esse, ut rectè ill. contendit Cl. Hotting. *Thef. Phil.* p. 122.*

§. 2. Evicto sic igitur in genere, tum ex aliorum rectis iudiciis, tum e propria Adversariorum confessione, quod in causa Hebræa, Hebræi etiam omnino admittendi sint testes; speciatim nunc Masor & Autores extra omnem dubiæ fidei aleam in ferendo testimonio o erunt positi; hos siquidem, antiquissimorum Scriptorum Hebræo-

brorum, ut & recentiorum Rabbiorum, (excepto unico Elia Le-
vita) unanimi consensu (de quo inf.) constat, fuisse Viros illos Sy-
nagogæ Magnæ, qui post solutam Captivit. Babylon. eo fine con-
gregati fuere, tum, ut à scriptis *θεωνέυσις καὶ γνησίως ἰνδιαβήσις* se-
parando subreptitios & sublestæ fidei libros, authenticum Canonem
Sacrum simul & semel obsignarent; (quam ipsorum Canonis consti-
tutionem, ob præsentiam ultimorum Prophetarum, divinæ prorsus
autoritatis fuisse, ipse etiam fatetur Waltonus *l. cit. p. 30. conf. &*
Calovii Crit. S. p. 380. seqq.) tum ut omnium Versuum, vorum,
Literarum & punctationum, in quolibet Libro totius Codicis adeo
certum inirent numerum, ut nulla unquam fraude quicquam im-
mutari posset, quin horum Coryphæorum opera prophylactica sta-
tim argueretur; unde passim in Scriptis Judæorum appellantur,
סופרים ראשונים *prisci Numeratores*, & *חכמי הסודות* *Sapientes Ma-*
fore; item Aben Esræ dicti *שומרי חומות העיר* *Custodes murorum Ci-*
vitatatis *S. in lib. Jeshod. Thora*: quia *אשר לא יקרב זר אל שערי צדק*
ne quis peregrinus se intruderet in portas justitiæ, idem *In Stat. | Ling. S.* adeo
ut indicare possent, *Lit. 1* vocis *בָּחוּן* *venter*, *Levit. 11, 42.* esse me-
diam Literam totius Pentateuchi.

Et sic verbis R. Chajim, *in*
præf. Bibl. Vinculis quasi colligarunt frustra verborum Domini, qua
sunt verba pura: quo ipso ardentissimum suum pro conservando
Verbo divino Zelum, & sine Exemplo in ulla totius mundi gen-
te studium, æternæ posterorum memoriæ ita probarunt, *ut simi-*
lis religio aut diligentia adhibita in rebus humanis non inveniantur,
ut ait Graferus *in præf. Comm. in cap. 9. Dan. Nec simile in ulla alia*
Lingua unquam legisse, vel ab ullo unquam homine audivisse, scribat
magnus ille Hebræus Joh. Reuchlinus, *in Speculo Oculari. Conf. Nic.*
Fulleri Misc. S. l. 3. c. 13. & Schick. Bechim. Happ. p. 51. Tales igitur
רבני סנהדרין *Magistros Synedrui*, ut dicuntur in Targum Coheleth,
quis dubiter, fide dignos testes habere? cum inter eos fuerint *Haggæus*,
Zacharias, *Malachias*, (Prophetæ Domini,) *Zorobabel*, *Mardochej*, *Jo-*
sua summus Sacerdos, *Scraja*, *Nebemias*, cum plurimis aliis circiter

CXX; Præfcs autem operis & *עֲשֵׂהוּ* Esra, ille Sacerdos & Scriba Legis Dei absolutus, ut Regi Artachasthæ salutatur *Esr. 7, v. 12*, missus ab eodem, ut *כִּלְיָי מִן־טַעַם מֶלֶךְ שָׂמִיָּה וְהַעֲבִיר אֶת־דָּרֶזָּה* quicquid spectabat ad Legem Dei Cælorum, præstaretur diligenter; & quidem secundum sapientiam Dei sui, quæ erat sub manu ejus, versu 24, ad quod etiam cor suum aptasse scribitur versu 10. Ab his enim Viris Synag. M. & non aliis Autoribus, profectum esse incomparabilem illum Masoræ thesaurum, præclare probat Cl. Buxt. P. in *Tiber. cap. 8, p. 34, seqq.* adductis luculentis testimoniis, tum ex utroque Talmude, (ubi inter alia asserunt, *דבר זה מסורת בידנו מאנשי כנסת הגדולה* Res hæc est Masora, seu traditio in manibus nostris a Viris Synagoge Magna; idque probare volente Nebemia *cap. 8, v. 8.* ubi verba & intellexerunt lectionem, de Masorethi genuinæ lectionis & scriptionis explicant): tum e Commentatoribus R. Salomone, R. Alphes, & R. Nissim. Idemque in eodem Commentario Masorethico, *cap. XI, p. 129, & 129, e R. Asaria in Meor Enajim, R. Abarbinele, in præf. libri יחזקאל* R. Gedalia, in *Schal'schelech Hakkabala, R. Ephodeo*, aliisque, confirmat, communem hanc Hebræorum esse sententiam; quam etiam e R. Jehuda Levi autore Libri Cosri, & R. Mosé Bar Nachman, *præf. in Bibl.* pluribus comprobant, Hottingerus (a), Sixtinus ab Amama (b), Schickardus (c), Alstedius (d), Gerhardus (e), & alii. Quibustandem omnibus non solum R. Aben-Esra (f) ad stipulatur his verbis: *Requievit Spiritus Domini super Viros Templi quosdam, qui vocabantur Viri Synagoge M. ad explicandum omne quod obsignatum erat in Præceptis Domini, & hi docuerunt sensum omnium verborum per Accentus, Sectiones, & Versus & fuerunt vice oculorum cæco; propterea in vestigiis eorum ingredimur, ipsosque sequimur in omnibus Scripturæ expositionibus: & in Cap. 9, v. 27, Libri Esther, ubi Esram אל האספיק והאסף Pausatorem dicit, quod distinctiones versuum docuerit: sed etiam ipse R. Elias Levita (g), illam Synagogam magnam facit למסרה ולמסרת*

Ma-

- (a) In *Thes. Philol. lib. 1, cap. 3.* (b) In *Antibar. Bibl.* (c) In *Bechin. Happerusch. p. 55.* (d) *Encyclop. Lib. 35, Sect. 2.* (e) In *Ezechiæ Loc. Comm. p. 341.* (f) In *Statena Lingua S. ab initio.* (g) In *præf. Rhyth. prima.*

Matrem lectionis & Masoreth: & in præfat. tert. Masoreth, expresse fatetur, Viros Synag. M. notasse diversitatem lectionis, secund. Cabalam, quam acceperant a Mose, & Prophetis aliisque Sapientibus istius seculi; (& paulo post) quatinus Esra fuit Scriba illorum.

§. 3. Male igitur Capellus & Waltonus *locis supracitatis*, alios suspectæ fidei Masorethas commenti sunt Tiberienses, scil. ad ann. Chr. 500 & 600, ipsis 1000 annis posteriores illa Synagoga Magna. Sed cum Cl. Buxtorfius P. in luculento illo Commentario Masorethico Cap. 5, 6, 7, 8, prolixè illud commentum R. Eliæ Levitæ & sequacium refuter, partim quod Historia Hebræa, licet cursum studiorum, per singulas ætates Babylonicorum Dd. accurate persequatur usque ad Ann. Chr. 1000; nihilominus Tiberiadis Doctorum, post ultimum ibi promotum Magistrum Hillelem Hannasi, ad Ann. Chr. 340, ne minimum quidem memoriæ vestigium aut volam ostendat, adeo ut nec de principio, nec fine, nec numero Tiberiensium Masoretharum, ullum Jota aut apex in ulla cujusquam gentis historia deprehendi possit: partim, quod rem tanti momenti, (qualis est sensuum Divinorum per Puncta vocalia & Accentus expressior designatio, adeoque totius Canonis Scripturarum certa & æterna lectio), impossibile sit, tam obscure & occulte gestam, & tamen ab omnibus per totum orbem dispersis Judæis, sine ulla controversia receptam fuisse, aut hos ulla ratione voluisse admittere, ut Textus tantæ sanctitatis, novo ejusmodi invento humano fere altera sui parte adaugeretur: cumque insuper Buxtorfius F. omnes Capelli, ad ista Argumenta validissima, nugatorias elusiones fuscæ & more suo solide ac erudite retundat, in *Tr. de Punct. Part. II, toto cap. XI.* proinde nihil opus nunc duco, cum Larvis illis Capellianis ultra luctari; præsertim cum accedat spontanea ejus ut & Waltoni, desperatæ causæ confessio, dum iste in *Arc. punct. p. 246*, hic vero, in *Proleg. Bibl. p. 29*, scribunt, *non multum referre, (se nihil morari), quinam primi fuerint punctatores, Tiberienses ne, an alii; an circa Ann. Chr. 600 floruerint, nec ne;* cum tamen penitus sic concidat testimonium Eliæ Levitæ, Adversariis tantopere

jaetatum. Sed de his ut & Waltoni fictitiis prioribus & posterioribus Masorethis, seq. thesi pluribus dispiciendum erit.

THESIS II.

In priscis Masora Autoribus, extat antiquior (aut suppar) ipfis, Punctorum vocalium & Accentuum memoria,

Exhibeas.

§. 1. De veris Masoræ Autoribus, & hinc minime dubia ipsorum fide in ferendo testimonio, præced. thesi, tanto majori studio disquirendum duximus, quo luculentiora & apertiora, (illo prius obtento,) eorundem patent testimonia, Punctorum pridem ante ipsos Textui S. adscriptorum, ipsa docente ἀντισημα omni exceptione majori, quandoquidem nusquam non in Masora cernerelicer notas Criticas, modo de punctis Vocalium, modo de Accentibus pausam facientibus aut conjungentibus, iisque nomine citatis, ceu talibus, quæ pridem ante ipsos literis adscripta extitere; dum expresse dicunt, *לא נמצא* reperitur vel *לא נמצא* non reperitur amplius, (scil. hæc vel illa irregularis punctatio;) ut *Exod. 32. v. 6.* ad vocem *פָּרַחַל* ad ludendum notat Masora, non reperitur amplius cum Segol & Accentu Silluk; (non quod hoc erroneum putarent, ut nugantur imperiti, id enim recte Cl. Buxt. (h) vocat absurdum absurdissimum, quod Masoram conscripserint de correctionibus vitiorum, sed ne talia in erroris aut vitiosæ scriptionis suspicionem traherentur nasutulis, de quo inf. Parte III. plura). Sic *Levit. 10. v. 19.* ad vocem *בִּשְׁמִי* Masora notat, non extat amplius & habet Dagescb; de quo recte Cl. Buxt. P. (i) quis judicet, hos autores adeo insolentissime post *י* interrogativum Dagescb posuisse, & in nota Masoretica monuisse? quin potius apposita tali nota monuerunt, ne quis Majorum placita mutaret, quorum ratio ipsis Autoribus erat nota.

Sic

(h) In Anticrit. Parte II, Cap. 4. p. 470. Conf. Dn. D. Calosii Crit. S. p. 333. (i) In Tiberiade, p. 52.

Sic *Jos. 6, 14*, ad voces מָחָר וְשָׁמָיִם Masora, non extat amplius cum *Sakephkaton* & *Kametz*. Sic Literam נ quater, & 7 septies cum *Dageseb* reperiri, e Masora notat R. David Kimchii in *Micblol fol. 72*. Ita ad *Exod. 26, 5*, Masora notat, cum *Accentu Sakeph, Ashmach, & Soph Pasuk*, semper legi מִן הַמִּזְבֵּחַ exceptis duobus, quæ sunt cum *Patach* מִן הַמִּזְבֵּחַ, & extaret. *Reg. 7, 38, & 1. Chron. 27, 1*. Et similes innumeras punctationum formas Masora passim enumerat, quæ omnes invictissime probant, Masoretas non adscripsisse demum Puncta ad Textum S. sed sic in Textu repertis & pridem ante ipsos extantibus, notas & judicium suum adjecisse, ad prævertendam sciorum temeritatem. Conferat saltem Lector vel ipsam Masoram additam Operi Basileensi, vel exinde deprompta longe plurima Exempla, in Cl. Buxt. *Tiber. seu Comm. Masor.* & fatebitur, vel unicam hanc Thesis II, ut immotum & irrefutabile argumentum sufficere pro antiquit. Punctorum, contra Waltonum, Vossium, Capellum, & istorum sequaces Novatores. Quo cum pridem viderint se aperte teneri restrictissimos, variis & inauditis nugis ac technis se hinc expedire extreme annisi sunt.

§. 2. Quamobrem licet Waltonus *l. sape cit. p. 47.* diserte fateatur, quod NB. *res ipsa clames, notas illas Masoretarum circa irregulares punctationes, earumque numerum, necessario supponere, quod punctatio multo ante Masoretas facta sit,* (a quibus igitur nisi a divinis Scriptoribus?) nihilominus, quo saltem non a Divinis Scriptoribus perfectam punctationem obtineat, (quod unicum ceu ἀνέγκειν δὲ τοὺς ἀνθρώπους, nescio quo mali Genii instinctu, extreme formidat, (licet citra ullam necessitatem,) ut patet p. 29. ubi scribit; non multum referre, an a Tiberiensibus, an ab aliis puncta inventa fuerint, NB. modo non Divinis Scriptoribus adscribantur:) igitur prævio Magistro suo Capello, (qui Dux gregis ipse Caper,) commentus est Masoretas priores & posteriores, *l. cit. p. 29. & 45, 46,* (uti Capellus, centenos & millenos, *l. cit. lib. 1. cap. 17. & lib. 2. cap. 10.*) & p. 47. contendit non firmit & semel, nec ab uno Autore notas istas collectas esse, sed a diversis Antoribus; variisque temporibus, novis observationibus indies auctas esse, cum

po-

posteriores prioribus semper aliquid addiderint, nec NB. in hunc diem finem perfectum affectum sit illud studium, & p. 16. *Anomalam punctationem, non consilio sed casu factam esse, ex incogitantia vel inadvertentia, deinde subsequentes Masorethas, reverentia vel superstitione potius erga istas anomalias ductos, nihil mutare ausos esse*: non abeunte ab his Cappello, *l. cit. cap. XI*; fluctuante tamen hac contradictione, quod p. 132. scribat, *anomalam illam punctationem non consilio sed casu factam esse ex incogitantia*; contra a. seq. p. 233. *quod ea facta sit certo consilio & peculiari de causa licet nobis hodie ignota*. Jam cum talia prorsus inaudita sint in orbe Hebræo, ut proinde iustas merito probationes a se posci videant Adversarii, ne eadem facilitate illa rejici a nobis velint, qua ab ipsis afferuntur; miro quodam probandi genere non erubescunt se Logicos prodere prorsus ἀλογιστάτας. Contra tot enim manifesta documenta, *super. thesi* nobis allata, sufficit ipsis merum *aliter videri, & aliter fieri potuisse*. Sic etenim contrarium probat Capellus, in *Arc. punct.* p. 230, quia *Notarum illarum Masorethicarum autores NB. possunt esse multis annis posteriores, illo anno Christo quingentissimo*; E. revera sunt: & p. 253. *potuisse id Tiberiensi alicui in mentem venire. & pag. 159. potuisse ab uno vel altero Tiberiensi fieri*: & pag. 152. videtur R. Ben Ascher punctationis partem confecisse; & mox videor mihi id colligere, &c. Pari modo Waltonus, *l. cit. pag. 29. sic fieri NB. potuisse, ut prioribus notas suas conficiantibus, posteriores crisin suam in eas exercuerint*; E. revera ita factum: & quod pag. 47. addit, NB. *probabile esse, tempore Maccabeorum quosdam suas observationes occupasse, (quamvis paulo post subjungat, sed quando ceperint aut desierint, tempus assignari non posse.)* Ita ipsis satis est ad invictam probationem, *fieri potuisse*, quod ipsi somniant. Prorsus autem triviale & ineptum est, cum Waltonus *loc. cit. pag. 47.* contendit, *ipsam distinctionem Masoretharum in priores & posteriores id NB. plane arguere, quod diversis temporibus scripserint*; cum tamen illa distinctio demum nata sit in cerebro Capelliano, inter alia figmenta plusquam Chimerica: nisi forte exinde quis absurdissime recentiores colligere velit Masorethas, quod Viri Synag. M. dicant.

cantur Talmudicis *prisci Numeratores*; aut quod R. Ben. Ascher & Ben Naphtali, qui floruerunt circa Ann. Chr. 1034. suas ספרות הקריאות varias lectiones inter particulares codices Orientales & Occidentales notarint, quæ tamen non magis sunt Masorethica notæ, quam si hodie versarum Editionum particulares menda seu discrepantiæ annotentur, de quo V. Cl. Buxt. in *Tr. de Punct. Part. I. cap. 15.* Masorethicas autem Notas nullius unquam mendæ signa fuisse, *inf. Parte III.* demonstrabitur.

Quod vero recentiorum quorundam Editorum Codicis Biblici sacrilega temeritate factum sit, ut suas suspiciones corrigendi Textus Sacri, vel etiam verum aliquando mendum particularium Codicum, adnotarint, & per p illud (solenne Masorethis), spurias suas notas genuinis Masorethicis intruserint, (quale quid in vocula גֵּוֹן Gen. 3. impia fraude admissum in quibusdam Codicibus, supra ostendimus, p. 146.), tales impiæ fraudes uti non sunt Notæ Masorethicæ, ita nec Autores earum Masorethiæ posteriores dici possunt, aut continuatum inde hodiernum studium Masorethicum vane jactari debet, prout Waltonus supra placebat & a Capello in *Crit. S.* innumera ejusmodi spuria additamenta Masoræ, (ut & Masoræ parvæ a Masora Magna discrepantia), pro dubio Masoræ dissensu allegantur, cum tamen Masora parva in hunc censum venire haut possit, utpote Epitome tantum a recentioribus Rabbinis, imprimis R. Chajim Correctore illo operis Bombergiani Veneti, e Masora Magna excerpta, *V. Tiber. Buxt. p. 26. & 147.* Sed plura de fide & autoritate Masoræ *inf. dicenda erunt Parte III.* Vide interim, quæ certissima supertant remedia discernendi evidenter veras Notas Masorethicas ab adulterinis, *Buxt. Anticr. p. 813. 821. seqq. & 829. 837. &c.* Ut adeo nihil prorsus ex his concludi possit pro Masorethis posterioribus, sed invictum prorsus perstet illud luculentum Testimonium, quod e veris Masoræ Autoribus, scil. Esra & Viris Synag. M. pro antiquitate Punctorum, hac *Thesi II.* est assertum.

§. 3. Denique, ut & hoc addam, cum Waltonus, *l. cit. p. 45.* Autores illarum Notarum Masor. quæ ספרות הקריאות i. e. elucidatio-

tiones Scribarum dicuntur ad 18. loca Scripturae, expresse faciat Efram & Viros Synagoga M. (quæ Notæ etiam circa puncta Vocalia versantur); qua fronte igitur deinde p. 47 negat, ulla solida ratione probari posse, quod Efras & Viri Synag. M. fuerint Autores Masora, aut NB. alicujus ejus partis? utut jam ante id satis probaverimus, insuper propria nunc Adversarii confessione id utique firmissime probatur, cum sec. illud Hebr. כְּמֵהָרִין כְּמֵהָעֵדִים confessione adversarii sit instar mille testium. Quin ulterius id ipsum fatetur idem eadem cit. p. 2, quasdam (Notarum Masorethicarum) partes collectas fuisse ante Talmud, (a quibus igitur nisi a Viris Synag. M.) idque patere e vocibus NB. superne punctatis, quarum expressa sit mentio in Talmude. Iterum igitur Masora testimonium pro antiquit. Punctorum ab Adversario etiam confessore robur sumit iuvicissimum. Unum vero Joh. Prideaux, in suis Lect. de Rel. Capp. p. 196, singulare adhuc memorat candoris & acuminis Capellani specimen, nimirum, concedendum quidem esse, quod Autores punctationis ab Esra deducantur, verum Tiberienses demum cam notulis expressisse, & sic artem punctandi introduxisse: & mox Capello probabiliter se asserere, puncta nonnulla & Accentus ab Esra fuisse excogitata, & NB in membranis seu chartis conservata & usurpata, usque ad Tiberienses: & mox, quandoquidem impossibile videatur, Tiberienses tot παλαιογενέσις tam implicatas & minutatas memoria comprehendisse, ut postea fideliter exprimere potuerint, (amplectentibus hoc ipsum, Walton, l. cit. p. 28, & Capello in Crit. S. lib. 2. c. 20). Resp. igitur, hæc ultima, quibus nihil luculentius pro nobis afferre potuissent adversarii, solennissime nos accipere: de cætero autem, stupendi esse acuminis facile concesserim, quomodo simul verum sit, quod Tiberienses demum notulis id expresserint, (ceu primi punctatores), quod tamen jam ante ipsos, 1000 annis, scilicet a tempore Esra (qui excogitarit puncta), in chartis & membranis fuerit conservatum & usurpatum. Hic Delio natatore est opus, aut merita hoc fundo peribit tota Adversariorum causa. Concludo igitur firmissime, e recensitis hactenus perpetuis Adversariorum tum contradictionibus, tum propriis confessionibus, meras monstruosissimas nu-

nugas & commenta esse Capelli, quicquid de Masoretbarum, in excogitandis & apponendis apiculis, per longam aetatem & seculorum gradus quosdam, progressu, tum ipse in Arc. P. lib. 1, toto cap. 17, & p. 228, tum ex isto Magistro suo Waltonus, l. cit. de prioribus & posterioribus Masoretibus, aliique sequaces, tradiderunt; & ita quidem, ut probationes in ipsorum argumentorum præmissis perpetuo sint, sic videri, & sic fieri potuisse, conclusiones autem semper inferant, igitur dubitandum non esse quin ita res habeat, conf. Capell. l. cit. p. 145. 152. Quo insuper accedit illud Capelli turpe crimen falsi, quod p. 228, Punctorum Patronis impingit, quasi & ipsi agnoscant & fateantur cum Elia Levita, scil. quod aulicum præcedit, posteriores priorum observationibus semper aliquid novi de suo addidisse. At nonne illud acerrime potius inapugnant præter alios, Cl. Buxtorfius P. in Tiber. & Fil. in Tr. de Punct. Part. II, cap. 13, ubi rectissime ait; *An tota natio Judaica tam cæcam obedientiam præstiterit, (obscuris illis Doctoribus Tiberiensibus & similibus anterioribus aut poster.) ut passa fuerit, subinde aliquid novi Sacro contextui inferere, nonnunquam etiam a posterioribus priorum inventa aboleri, abrogari, immutari, & non vel de licentia hac demum coercenda, vel de constanti aliqua lectione, publica autoritate sancienda, quisquam cogitasset, vel aliquid hac de re in libros retulisset?* Sed sufficiant hæc tandem pro Thesi nostra $\text{II. \mu\eta \kappa\acute{o}\epsilon\varsigma \text{ \iota}\lambda\theta\omega\iota\iota \kappa\upsilon\iota\sigma\eta.}$

THESIS. III.

In antiquissimis Hebræorum Doctorum Scriptis extat antiquior (aut suppar) ipsis Punctorum Vocalium & Accentuum memoria.

עֲשֵׂה־סֵפֶר

§. 1. Hanc thesin nostram probamus (a) e Libris $\text{מִסְכְּלֵי מִרְשֵׁים}$ Metaphrastarum & Cabalistarum; quales sunt (I) Elucidarius ille Cabalisticus סֵפֶר הַבְּחִינִים, Liber antiquissimus;

ut qui Autorem habuit R. Nechoniam Ben Hakkana *סוף הענין* Jonathani Paraphrastæ, 40. ferme annis ante Chr. Nat. Hic licet manuscriptum tantum inter Judæos habeatur; multa tamen ex eo in scriptis Ebræorum Doctorum adducuntur, inter quæ hoc quoque a R. Bechaj, in *Comm. in libr. Legis, Sect. ויקרא ad Gen. 18. vers. 3.* Talia sunt puncta cum Literis Legis Moſis; qualis est anima vita in corpore humano: & similia plurima in eo testimonia antiquitati punctorum perhibentur, ut Waltonus *l. p. 29.* vel solo isto argumento convictus, de tota causa desperet, his verbis, *hujus libri si tanta foret auctoritas, res conclamata esset.* Confer a. de ejus antiquitate *Biblioth. Rabb. Buxtorf. p. 319. (2)* Commentarius Pentateuch. Cabalisticus ויקרא dictus: quem ante Talmud conscriptum esse, Rabbini exinde docent, quod nullam vel Gemaræ vel ullius Libri Talmudici mentionem faciat. Sed quia *robieas* eum suspectum reddere Capellus in Arc. Punct. Rev. multum laborat; vindicatum eum vide a Clar. Buxt. *Tr. de punctis, part. 1. p. 69. seqq.* & pl. Rev. Dn. D. Calov. *Crit. sacr. p. 344.* item Buxt. P. *Biblioth. Rabb. in voce ויקרא.* Hic Liber quam manifeste de punctorum antiquitate testetur, videantur autores modo laudati, & Clariss. Buxtorff. *Tiber. pag. 76.* E Tikkunim seu Elucidationibus ejus unum hoc apponemus, ubi ad loc. *Dan. 12, v. 3.* sic scriptum extat: & erudientes splendebunt &c. *quid est erudientes? Illa sunt literæ Legis: splendebunt; ista sunt puncta, quæ splendent cum literis, sicut anima in corpore: sicut splendor; illi sunt accentus legis, qui sunt corona super capita literarum.* Quam bene Scripturam hæc explicent, jam nihil disputamus, cum tantum antiquitatem assignationis punctorum exinde ostendere animus sit. E quibus proinde liquet, recte de Elia Levita scribere R. Samuelem Arcuvolti in *פירוש חכמים* cap. 16; *Totum hoc obvenerit Elie, quod abscondita fuerint ipsi ea, quæ de punctis scripta sunt in Libro Zohar, &c.* Etiam Solem non vidit in *præf. Libri Tikkunim.* Idem & aliorum de Elia judicium esse, ostendit Clar. Buxt. *l. d. p. 54.* Cum igitur ex ipsis Eliæ verbis, in *Mal. Hammal. Si quis convincere me poterit probatioribus clarioribus, meam sententiam contrariam esse sententia Rabbim*

norum, & contra veritatem Cabala, qua NB. est in Libro Sobar, nulla ac irrita erit sententia mea praesententia illius, proprio ejus judicio tollenda, abolenda, & pro nulla habenda sit illius sententia; merito & Asseclae ejus, Magistri sui exemplo invitati, *וְאֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ* *דִּדְבַרְךָ*.

§. 2. (β) In Libris *תנאים* Doctorum Mischnicorum seu Autorum Textus Talmudici. Nam in utroque non solum Baby-lonico, sed & Hierosolymitano, illo longe antiquiori, sic legi citat Clar. Buxtoff. *Tr. de punct. orig. part. 1. p. 80. Quid sibi vult, quod scribitur Nebem. cap. 8, 8. Et legerunt in lege Dei explanate, & apposue-runt intellectum? Per verba, & apposuerunt intellectum, Versus; per & intellexerunt lectionem, intelliguntur distinctiones Accentuum. Quae verba mirum est, Revelatorem Arc. punct. l. 2. c. 5. & c. 9. ita eludere, ut tantum de sono, non de exscripta figura intelligenda esse velint: cum tamen unanimi consensu Glossatores, R. Salomon, R. Bechaj, & R. Aśarias in Meor [Enajim par. 3. c. 59. sic explicant; quod intentio ipsorum fuerit, de figuris Accentuum ipsis, & non de sono dū-taxat. Imo & vocem *שעם* perpetuo ac continuo usu apud Ebræos usurpari, de signis atque figuris scriptis, non de sonis tantum, nec uni-cum apertum locum in contrarium posse produci, asserit Cl. Buxt. l. cit. Tum & alter manifestior fere adhuc locus est, qui affertur e *Talm. Be. rab. f. 62.* his verbis; *Quamobrem non solent abstergere sordes manu dextra sed sinistra? Rabb Nachman Fil. R. Isaac dixit: propterea, quod eo ostenditur Accentus Legis. Quamvis vero Revelator & hic exci-piat, tantum de intenso ad locum vel sedem Accentus digito, ea acci-pienda esse; emphatica tamen illa locutione aperte refellitur, quod non dicitur *מִיְמִין doces*, sed *מִיְמִין מִיְמִין* videre facit Accentus. Vi-sibile igitur & *ὀφθαλμοφανές* fuerit signum necesse est, quod manu ostendi debuerit. Et dextra manni propterea singulari Talmudi-cae Majestatis privilegio, jam ultra centum decennia cautum esse, ne ul-la spurcitie inquinetur, affirmat Schickardus in *Bechin. Happer. Dis-pu. 1. tb. 4. p. 1.* Sic etiam in *lib. Talm. Nedarim R. Juchanan* intro-ducitur dicens, *licere שכר פסוק מעמי* mercedem accipere pro pau-**

sis Accentuum. Et Mar Zutra Doctor [Babylonicus memoratur in Talmude, dubium legis *Exod. 24, 5.* decidisse *לפסוק טעמי עפא* *sa Accentuum.* Quid? quod totius operis Masorethici secundum omnes suas partes in Talmude mentio fit, & ipsorum quoque Sopherim, quos propterea *רשונים* *priscos* appellant, quod & ipsis aliquod seculis priores fuerint. Inter alia vero non solum *15* illæ voces extraordinarie punctis superne notatæ, citantur in *Libr. Talm. Massebet Sopherim c. 6.* sed & ipsæ distinctiones secundum versiculos, quas proinde necessario scripto comprehensas fuisse, recte probat Pl. Rev. Dn. D. Calov. *Crit. Sacr. p. 347. seqq.* De quibus hoc notatu dignum memorat R. Jhuda Hakkadoch primus Talmudis Autor, in *Misbna Lib. Megilla c. 3.* *כל פסוקא ורלא פסקיה משה אנן לא פסקין*, *Omnem versum quem non distinxit Moses, neque nos distinguimus cum.* Et amplius idem R. Jhuda hoc decretum sanxit, *Qui legis in lege, non legat minus quam tres פסוקים* *versiculos, & de Targum unum versiculum, & in Prophetis tres.* Quibus testimoniis convictus Capellus, ipse quoque improbat figmentum illud, quasi tota *Lex olim fuerit instar unius פסוק* *s, versiculi*; adeoque concedit, *notulis versiculorum notatos fuisse periodorum fines, sive a Mosè sive ab Esra.* Interim tamen ne causam suam deferuisse videatur, iterum frivole excipit, *non intelligendum esse de notulis distinctionum, sed de sede quam mente tenuerint*; cum tamen ipse jam pridem falsus sit, *Lib. 2. Crit. c. 20. non potuisse ea tot seculis mente teneri*, (multo minus dinumerari); imo monstrum id vocat & commentum insulsissimum *ibid.* Quin ulterius idem fatetur *ibid. lib. 3. p. 73. 74. etiam illas voces, quæ solis vocalibus in Textu scripta sine literis, in Masora notata sunt, & sic etiam num reperiuntur, commemorari in Talmude Massebet Nedarim c. 4. f. 37. Et iterum p. 40. & 86. (in Arc. Punct.) a Talmudicis notas Kri illethibb vocari consuetudinem Mosi de Monte Sinaj.* Prout etiam in eodem loco Talmudico lectio Scribarum & ablatio Scribarum, (nempe Masoretharum, quæ semper per istos priscos Sopherim intelliguntur, ceu Talmude longe antiquiores), *ut Genes. 18, 5. lecta & non scripta, ut 2. Sam. 8, 3. Jer. 38, 38. item scripta & non lecta ut 2. Reg. 5. 18. Jer. 52, 3.* appel-

appellantur הל"ה i. e. הלכה למשה מסיני *Traditio Mosis de Monte Sinaj;* (nempe quæ in lege, sunt ab ipso Mose, quæ autem in aliis scriptis sacris, a singulis ipsorum Scriptoribus, consuetudinem Mosis imitatis.)

§. 3. Eandem Punctorum originis antiquitatem suis quoque testimoniis confirmant omnium ætatum Rabbini, (excepto unico neoterico R. Elia Levita, quæ una hirundo nescio qua ἀκαιοῖα vel ἀκαιοῖα Adversariis statim ver facit). Sic enim R. Afarias, in *Me-dr Enajim cap. 59.* Affirmamus Mosis tempore puncta fuisse adscripta, scc. illud *Deut. 27, 8.* : scribes omnia verba Legis in lapidibus declarando bene, nam nisi Puncta adfuissent, non potuisset ita Scriptura intelligi: Et iterum; si Accentuum additio esset nova alicujus e nobis, Deus, qui novit cogitationes hominum, scit, annon esset vanitas. Ita Autor libri *Cofri part. 3.* Appositio Punctorum & Accentuum, non aliunde esse potest quam a sapientia adjuta (scil. divinitus) nequaquam vero e genere sapientia nostra; neque enim probabile est ab aliis hac recepturam fuisse gentem nostram, quam vel a pluribus singulariter placentibus (Deo), vel si ab uno, non nisi tali, qui fuisset Propheta, aut extraordinarie adjutus Re Divina, (i. e. extraord. Dei donis); nam contra sapientem, qui non est adjutus (extraord.) facile alius ipsi par excipere posset, quod idem tantum ac ipse prestare velit: (quæ ἀντολῆς citat Clarissimus Buxtorffius *Tr. de Punct. part. 1. p. 30.*) Concludo igitur Thesis hanc illo quoque argumento, ab universali receptione punctationis in gente Judaica, quod Cl. Buxt. *ibid.* pro ejus antiquitate, monstrosis Capelli nugis, quod punctatio sit abscondita, absurda, superstitiosa, non necessaria, in *Arc. punct. p. 94.* recte opponit his verbis, si hæc ita habent, mirum sane est, quomodo tam cito, tam subito, tam constanter, tam universaliter omnibus omnium terrarum Judæis, sine ulla contradictione aut exceptione, persuasa, obtrusa & recepta sit, & quidem ab autoribus, nulla præ aliis prædis prerogativa, nullo peculiari privilegio, nullis extraordinariis donis instructis, imo obscuris, ignotis & incertis. An igitur omnium mentes, ad publicationem nanianum & affaniarum istarum,

argumentum firmum inde peti, quod puncta tunc nondam extiterint in Textu, cum nota קרי וכתוב versentur tantum circa Literas, ne unicum quidem circa puncta Vocalia & Accentus; (urgentibus idem Capello l. cit. p. 40, & Prideaux p. 232, aliisque): cum tamen ex hoc ipso firmissimum argumentum petatur, omnino tunc extitisse puncta, si quidem etiam Notæ Masorethicæ קרי וכתוב lectum & non scriptum, (adeoque illa 10. Script. Ineaque V. sup. p. 152.), immane arguunt, Masorethas reperisse illis locis sola puncta & Accentus in Textu, ubi alias (dum & Literæ ibidem absunt), magnæ lacunæ extitissent, & Textus S. hiulcus ac mancus fuisset, nec dici ab ipsis potuisset quod repererint Puncta in Textu. Quinimo ipse Waltonus fatetur l. cit. Nomina Patach & Kamez apud antiquos Masorethas occurrere, (quàmvis falso addat, quod non alia præter hæc), quomodo igitur tam altum silere de Punctis dicit Masoram? Pariter p. 45, idem fatetur de 15 vocibus superne punctatis, earum mentionem extare in Talmude Tract. Berachot cap. 1, & in lib. Zohar. Cum jam igitur aliqua puncta ante Masorethas in Textu extitisse concedant adversarii, necesse est, sufficientes afferant rationes, cur reliquis punctis id ipsum denegandum sit. Hoc pacto ergo dum propria confessione, & ἀνολογία memoratorum in Talmude & Masora Punctorum, se constrictum videt Waltonus, alio pacto ruenti causæ succurrere tentat, l. cit. p. 29. scribens; parum valere ea; nam quamvis ante punctationem sec. vocales & Accentus Textum legerint, NB. eodem modo, iisdemque Pausis, quibus post punctationem; adeoque Textum Accentus habuisse, non neget, attamen eorum notas seu figuras non fuisse: sed cum ex illo Waltoni asserto ἀναίτιον sequatur, Puncta Vocalium & Accentuum necessario sic in memoria hominum fuisse conservata, (si quidem postea demum, quod asserit idem in Dissert. de Lingg. Orient. p. 26, Tiberienses ea notulis expresserint, secundum verum Vocalium sonum, quem Spiritus S. dictaverat); at vero hoc ipsum impossibile falsus jam fuerit superiori p. 28, in Proleg. Bibl. & Capellus in Crit. S. id monstrum & prodigium portentosiss. vocet, quomodo illa igitur sibi consent, commissum esto iudicio Lectoris.

§. 2. Sed instant Adversarii, (a) *Axiomatibus illis Talmudicis* כן איה כן הקרא אל *ne legas sic, sed sic*; item יש אם למקרא ויש אם לספורת *est mater Scriptura, est & mater Masoretib*; quibus verbis cum dubitalle putent Talmudicos de vera lectione, sequi volunt, quod puncta tunc nondum fuerint adscripta Textui. At dicam hic, quod Mar Sutra Doctor Babylonicus alicubi, לסמי נקמרי *Quomodo hoc egreditur inde?* Nequaquam enim hoc volunt Axiomata illa, quasi dubiis conjecturis inter se contenderint super vera lectione, sed quod singulari quodam studio sic operam dederint allegoricis suis expositionibus, quibus proinde tale aliquod constituerunt כסמן בעיטא לזכירת דבר הסכבר *i. e. Signum perpetuum pro memoriali rei a Majoribus accepta*; ut scribit Autor Libri *Arugas Habbosim* c. 26. Ne scilicet oblivione intercederent apud Posteriores traditiones illar, quas a Patribus יש מפי איש *quisque ex ore alterius* acceperant. Unico exemplo res fiet clara. In Libro Talm. מנחות fol. 43 ad locum *Deut. 10. v. 12. Quid Dominus Deus tuus postulat a te*; Addunt hoc axioma: *Ne legas מרמא quid, sed במאה centum.* Nam כן אדם לומר מרמא ברכות מרמא בכול יום *teneatur homo dicere centum preces unoquoque die*, secund. illud; *Et nunc Israel, quid Dominus, &c.* Equibus patet, non de incerta vel ambigua Scriptura disceptatum esse; sed an ejusmodi loco, sensus literalis, an vero allegoricus, & *παλεγομενολος* locum haberet? Ita tamen ut מקרא *lectio communis textualis* primum semper esset fundamentum; ססירה *expositio Cabalistica* secundario tantum eidem subordinaretur, teste R. Asaria in *Imre Bina*. c. 15. p. 76. Atque ut in *Pesachim*. fol. 86. 2. *sine*, legitur: חכא לאלטירש אלה אחד ריש מקרא *Ubi non potest exponi nisi unum, exponatur lectio textualis.* Formula igitur hæc Talmudica *συμπερασματικῶς* non *παραλογιστικῶς* est accipienda, quod pluribus confirmantem V. Cl. Horting. *Phil. l. 1. c. 2. p. 241. & 214.* imprimis e Maimon. *More Nebhochim*. c. 43. & Cl. Buxt. *Tr. de P. p. 104. seq.* Quin & ipse Capellus in *Crit. S. l. 3. p. 178*, enumeratis pluribus ejusmodi Talmudicæ allegoriæ exemplis, adfitetur, *sic locutos fuisse* Dd. Talmudicos, non ex aliqua dubitatione, quod certi non fue-

fuerint, quomodo ipsis legendum esset, sed quod literali & genuina vocis explicationi voluerint aliam allegoricam adjungere, neque ide lectio- nis ignorantia esse profectum. (2) Instant adversarii, Cabalistas in punctis vocalium & accentuum non esse venatos mysteria, tum tempo- ris igitur ea in textu nondum fuisse. Id vero tam in genere quam in specie de singulis vocalibus, dilucide satis probat Cl. Buxt. l. cit. p. 59, quod non minus e punctorum nominibus, ordine, situ & figura, my- steria sectati sint, quam ipsarum literarum; quæ exinde petenda lin- quimus. (γ) Urgent Adversarii Exemplum Joabi ob punctorum absen- tiam in lectione voc. זכר (& hinc extirpatione Idumæorum), balluci- nati, prout in Bava Batbra, c. 2. fol. 21. narratur Conf. Buxt. Tr. de Punct. p. 108, & Capelli Arc. Punct. p. 30. seq. Ad hoc paucis dicimus; non solum esse commentum fabulosum, (quod ipse quoque expres- se fatetur Capellus l. cit. p. 33), cui proinde ponderis aut momenti nihil tribuendum; sed & vanissimum esse, quod Capellus nihilomi- nus urget ibidem, non igitur tunc extitisse puncta in Textu, alias Tal- mudicos in illa fabula Joabi, puncta vel addituros vel nominaturos fuisse. Verum toti huic argumento, ut verbis R. Aben-Esra in Ps. 7, v. 8, respondeam, אין טעם או ריח לו neque sapor neque odor inest, cum nulla usquam stringat necessitas aut evidētia.

§. 3. *Resp. (1), fallere & consequens; etiam si enim daretur, nullam punctorum memoriam extare in Talmude, (cujus tamen contrarium jam satis probavimus,). nequaquam tamen sequi, quasi tunc temporis Puncta in Textu S. non extiterint, vel inde patet, quod etiam multi Talmudis expositores, citra controversiam longe posteriores inventionem Punctorum, nullam injiciant Punctorum mentionem, quæ tamen horum tempore jam extitisse, ipse compro- bat Adversariorum calculus. Et sic cadit prima Adversariorum Objectio.*

OBIECTIO II.

qua

Adversarii impugnant antiquitatem Punctorum, *alio* (ut volunt) *silentio de Punctis, in D. Hieronymi, Origenis, & ejus aetatis Patrum scriptis.*

Solutio.

§. 1. Non minori fere indignatione quam admiratione legere licet, quod adeo elumbe & ficulneum argumentum a testimonio humano negativo, (contra tot invictissimas rationes,) Waltonus, *l. saepe cit. p. 26.* tam firmum & Achilleum videri potuerit, ut *id luce clarius probare, & adversarios plane convictos reddere, puncta vocalia Hieronymi aetate nondum extitisse*, indigna sane tanto Viro temeritate, asserere non dubitarit. Ut igitur ostendamus, illam Waltoni tam claram lucem, meras Cimmericas tenebras esse; Resp. (1) ad *Antecedens*, id falsissimum plane probari posse, (a) *expressa in Hieronymo Punctorum mentione, tum in Comment. ad Gen. 19, 33*; ubi ait, *appungunt hanc vocem (בְּקוֹסָה) desuper, puncto irregulari*; (quod si ergo irregularis punctatio tunc extitit, detur ratio, cur non & regularis:) tum in *Cap. 3 Jona, v. 4.* ubi *Versioni LXX. repugnare*, dicit, *S. Textus Hebraei & Literas, & syllabas, & Accentuum rationem.* Item *Lib. 7 Comment. in Ezech. cap. 27. Tom. 4. p. 414.* *Frequenter Hebraea Nomina, pro diversitate Accentuum, & mutatione Vocalium, varie explicantur.* Denique *ad Gen. 47. v. ult.* scribit, *non haberi in Hebraeo Mitstab sceptrum, sed Mattab lectum: & Psal. 90, v. 8.* *Versionem LXX. δὴν ἡμῶν*, castigat Hieronymus, affirmans, *se sec. Hebraum vertisse, (negligentias nostras,) cum in Hebraeo extet Alümmenu, non Olamenu.* Qualia Hieronymo constare non potuisse nisi ex punctato Codice, *V. sup. Vind. nostr. p. 122.* (β) Probatum idem propria Capelli confessione, in *Arc. Punct. pag. 66.* ubi ait de Hieronymo, *Vocalium & Accentuum certe meminisse, nec potuit non meminisse, quando sine Vocalibus*

libus leginibilipoteſt; adductis paulo poſt aliquot ex eo locis: quamvis contraria intentione; excipit enim, Hieronymum non loqui de ſignis ſeu notulis Accentuum, ſed vocis cujuſque tono, ibid. p. 69. Sed reſpondeo, falſiſſimum id evinci e Comm. Hieronymi ad Cap. ult. Eccleſ. ubi ait, *In Jeremia principio verbum קָשׁ ſcoked, ſi variantur Puncta, & nucem ſignificat & vigilias*; at vero utraque ſignificatione tonus eſt in ultima; unde igitur prodibit illa varietas ſignificationis e tono, quam vult Capellus. Futiliſſime autem reſponder Capellus, ibid. Hieronymum ergo vel lapſum eſſe, vel nesciſſe rationem Accentuum, vel aliud quid intellexiſſe; quid vero niſi vocales? nam קָשׁ eſt nux, & קָשׁ vigilans.

§. 2. Reſpond. (2) ad Conſequens, illud prorsus eſſe ἀνακρίλαθον. Poſito enim, (nunquam conceſſo,) quod Hieronymus nuſquam Punctorum S. Textus Hebrai meminerit; quæ inde firma eſt collectio, nulla ergo tunc puncta in Textu S. extiſſe? Idem etiam nuſquam vel verbulo meminit Targumim ſeu Chaldaicarum Paraphraſium; E. nec illæ tunc extitere? Hem ἀσυλογίας Adverſariorum! Quod autem Alex. Morum adeo mirum habet, (in Cauſa Dei, p. 72, 73,) cur D. Hieronymus, non ſolum non habuerit Cod. Punctatum, ſed etiam cur non deſiderarit, hanc dubie magno mercaturus, ſi alicunde impetrare potuiſſet: reſp. primo falſam hypotheſin pto conceſſa ſumi, quaſi non habuerit; hoc ergo prius demonſtrando, (cum contrarium ſupra oſtenſum ſit,) probabiliter probabilibus occurrere licebit, verbis Clar. Buxtorff, in. Anticr. p. 463, fieri potuiſſe, ut Hieronymus non ita copiam vel delectum codicum Hebraicorum haberet, cum eo tempore non ita frequentes fuerint ut hodie Typographia beneficio: quod ibidem e Galatino pluribus probat, quod & invidia Judæorum ita Hieronymo obſtiterit, ut etiam (amplo licet pretio) non tamen niſi nocturno Præceptore Judæo (quaſi altero timido Nicodemo) fruſ, potuerit. Quamvis ne quidem opus ſit, ad hæc confugere, cum vel inde etiam maniſeſtiſſimum ſit, Hieronymum punctato codice eſſe uſum, quod non ſolum ſalem lectionem

ubique sequatur, qualem hodiernus noster Codex Hebræus exhibet, adeo ut Lyra inde concludat, *Versionem Veterem Latinam factam esse post excogitatum a Judeis punctationem*; sed etiam imprimis iis in locis, ubi Chaldaea paraphrasis & LXX. Versio a Codice Hebræo abeunt, & diversa lectio non absurdum admittit sensum, quod pluribus exemplis probatum, *V. in Tr. de Punct. Clar. Buxt. p. 148 seqq.* in quibus omnibus Hieronymus subinde ad *Veritatem Hebraeam* fidenter & recte provocat, (contra tot luculentos interpp. & Paraphrastas,) cum tamen illa non nisi ex punctis ei constare aut dijudicari sæpe potuerit *V. ibid. p. 153.*

Quod autem nec aliorum Patrum quisquam punctorum meminerit; *Resp.* paucissimos Hebrææ literaturæ peritiam habuisse. Et si denique invictum adeo censi debet argumentum a silentio Autorum ad negationem rei, cur non eodem jure, pro invicto documento contra Tiberienses Punctatores, admittitur Adversariis, quod altissimum de iis in tota antiquitate Judaica sit silentium? Nonne iniquissimum est, in pari plane causa, parem rationem adeo nolle agnoscere, ut id ipsum, quod Adversarii pro se jactant adeo nolle agnoscere, ut id ipsum, quod Adversarii pro se jactant argumentum *luce clarius* & *quo plane invicta* sit ipsorum causa; dum contra ipsos urgetur, quasi leviculum & *ἡμεῖς οὐκ ἔχοντες* floccipendant? Ut taceam, alios etiam Doctissimos Patres post quingentesimum & sexcentesium annum a Christo N., nullius punctari codicis, nedum Punctorum Vocalium & Accentuum meminisse, cum tamen eo tempore ipsi Adversarii statuunt, Puncta jam inventa, & Textui adscripta extitisse. Et sic claudimus Argumentum nostrum Historicum, immote ac invictè satis, ceu speramus, demonstratum, & contra Adversariorum strophas & Exceptiones firmiter assertum.

CA.

CAPUT III.

quo proponitur

Argumentum Theologicum,

ductum

A perfectione, perspicuitate, & certo sensu literali S.
Textus Hebræi.

Quocunque S. Textus Hebræi sensus, perfectus, infallibilis & perspicuus efficitur, male autem ex adversa sententia, idem imperfectus, incertus, & humana autoritatis linquitur; illud divinam, non humanam, originem habeat necesse est.

Atqui de expressa assignatione Punctorum Vocalium & Accentuum, in S. Textu Hebræo, verum est prius, E. & posterius.

SECTIO I. THETICA.

THESIS I.

Expressio Vocalium & Accentuum in S. Textu Hebræo, perfectum, infallibilem, & perspicuum reddit Verbi Divini sensum.

*ΕΞΙΣΤΙ.

Cum apertis Script. S. testimoniis satis constet, & perfectam eam esse, & sine ulla additione aut diminutione in omne ævum perstituram, ceu patet *Deut. 4. v. 2. & cap. 12. V. ult. Apoc. 22. 18. Jes. 40. 8.* tum & perspicuam eam, nec (quæ Pontificiorum est calumnia) in varios sensus esse flexilem & dubiam, sec. illud *Prov. 8. v. 8.*

בְּצֶרֶךְ

בצוק כל מרו-ם' מן בהם נפתל ועקש, כרם נכוים למבין
Recta sunt omnia verba oris mei; non est in iis quicquam distortum,
 (cum quo luctari oporteat), aut depravatam; omnia illa rectitudi-
 nes sunt, intelligentibus ea: unde & ipsa sui tantum interpret est, ceu
 divina & infallibilis veritas, conf. *Prov. 6, 23. Psal. 19, 9. Psal. 119,*
Ps. 105. & 114. Job. 17, 17. 2. Petr. 1, 19. & 2. Tim. 3, 16. 17. Eam
 igitur perfectionem, evidentiam, & certitudinem sensus literalis,
 S. Textui Hebræo cum primis etiam conciliatam esse punctorum Vo-
 calium & Accentuum expressa assignatione ad ipsa Literas consonas,
 probo (1) *Inductione plurimorum Exemplorum*, quæ cum superius a
 p. 143. usque 147 sat magno numero adducta sint, inde huc repe-
 tenda linquimus, evidenti satis documento, quam incerti & dubii pas-
 sim, per absentiam punctorum, Scripturæ Hebrææ sint sensus, creberri-
 me interpretum conjecturis divinandi, qui contra præsentibus pun-
 ctis clarissimi sunt summeque perspicui. Quod amplius confir-
 mat aliarum Linguarum exemplum, quæ licet pluribus adhuc αὐτο-
 ληξίων seu terminationum subsidiis instructæ sint, quam Hebræa, ni-
 hilominus absque vocalibus non exhibent certum & perspicuum
 sensum! v. gr. si scribatur *dmns*, quis Oedipus inde certum vocis sen-
 sum eruat, an *dominus*, an *demens*, an *damnas*, an *domans*, intelligi
 debeat? Sic si scribatur *crs*, incertum est, an legendum sit *carus*,
 an *curas* an *cras*, *crus*, *cares*, *corus*, *caurus*, *ceres*: & sic plurima alia.
 (2). Probari potest idem *propria Adversariorum confessione*; quam
 cum superius jam p. 148. & 153. αὐτοληξίαι allegaverimus, eo quoque
 ablegatum volumus benignum Lectorem; unicum hoc tamen e
 Capelli *Arc. Punct.* p. 152, adhuc subicientes, ubi *de Magistris illis*
qui punctula ista excogitarunt, & S. Textui addiderunt, expresse fa-
 tetur, quod eo nomine certe multum eis debeamus, & NB. Deo refer-
 re gratias, qui illos excitavit, iisque hoc studium indidit. Nam in eo
 opere felicissime laborantur, ita ut jam notularum illarum subsidio,
 longe NB. facilius & felicius in S. Textus Hebræi lectione & intelli-
 gentia versari possimus, quam alias absque hoc adminiculo. At-
 que sic pergitur ad Thef. seq.

THE-

THESIS II.

Adversariorum opposita nobis sententia, uti Punctationem Tiberiensibus, adeoque humana origini, tribuit; ita convellit penitus S. Script. Hebræa authenticam, divinam, perfectionem & perspicuitatem, eamque objicit ludibrio & furori Hæreticorum.

**Exhibet.*

§. 1. Indignissimum sane est, & quo vix pejorem sycophantiam in universa hac S. Characteris Hebræi controversia prodit Capellus, quam cum in *Arc. Punct. lib. 2. cap. 22. p. 283*, assertoribus punctationis Hebrææ perversissime impingit, quod Pontificiorum causam agant strenue, & imprudentes rem iis longe gratisissimam faciant; dum hanc Majorem illis largiantur; Si puncta sunt Masorethis, (& quidem Tiberiensibus, 500 annis post Christum, quos Punctatores facit Capellus,) Textus Hebraici autoritas est 'mere humana, (scil. quoad sensum e punctis ceu anima Scripturæ fluentem); Pontificios subsumere, Atqui puncta sunt a Masorethis, Ergo &c. Hanc Minorem ait, longe evidentius demonstrare possunt Pontificii, quam contradictoria ejus adversus Pontificios probari potest. Satiùs ergo esse, concedendo Minorem, Majoris consequentiam negare; quam consequentiam illam concedendo, minorem negare, cum Minor ista facile demonstrari possit.

Hic certe si usquam alibi, Novator ille pessimi Veteratoris in subvertenda Veritate Hebræa personam egit; (quorum nihil unquam a Waltonò improbatum legetur, sed potius si non explicite, tamen implicite & ex consequenti ab ipso confirmatum). Majoris nexum, vel ut ipse vocat consequentiam vult negandum esse Pontificiis; cum tamen nemo, nisi forte ipso sensu communi orbatus, tam infrunitus esse queat, ut evidentissimum hujus propositionis nexum neget, Quicquid profectum est a nudis hominibus (quales Tiberienses illos Masorethas fuisse 500 annis post Christum, nec ipsa pervicacia negaverit), ejus autoritas tantum est

humana.

Quin impossibile prorsus est, tanti ingenii & iudicii Virum, qualem Capellum tamen Scripta ejus probant, non fuisse convictissimum in conscientia, quod illa Propositio Major tam irrefutabilis sit evidentiæ & certitudinis, ut concessa Minori Propositione (in quo toti sunt Capellus, Waltonus, & Assecla), prorsus invicta nos stringat conclusio Pontificiorum. Quid igitur aliud Orbi Literato produnt illi Proditores Veritatis Hebrææ, quam quod sub specie candoris & rectitudinis fortiter negent, quod negari nullo modo posse, firmissime sciunt; non alio, ceu apparet, sine, quam ut detecto sic Hebrææ causæ latere, qua in lethalem ictum maxime patet, (nempe Minori Propos. concessa, imo ab ipsis adstructa), mox ultro quoque ruituro (quod facile vident) Majoris Propositionis fucato præsidio, Scripturæ S. Canonem Hæreticorum malitiæ prodant, & quidem non sine osculo Judæ proditoris: siquidem, (instar *δανυειλῶτος* ad novercæ tumulum,) Capellus proficitur, se amico erga Scripturam animo sic statuere; quasi non perinde sit, an amice an inimice per ipsum juguletur Scriptura, scil. noverat Criticus illud Arabum ضَرْبُ الْأَخْبَابِ أَرْجَحُ *ictus amici est vehementissimus?*

§. 2. Quis autem jussit perditissimos Biblio-mastigas, justissimam Hebrææ Veritatis causam, tam Sinonia perfidia, (adstruendo illam Minorem propositionem), ultro sic ad incitas redactam dare, ut deinde ex ea parte salutem sperare cogantur, unde omnia præsentem intentant necem. Si omnino Adversarii, per stuporem suum, *non haberi* putarunt, *quod tam manifeste veritati* (Minoris illius Propositionis) *opponi posset*, ut contendit Capellus in *Præf. Arc. Punct.*; & paulo post, Patronorum Punctationis sententiam *non nisi malis artibus propugnari posse*: & quæ desperantis Punctorum causam Waltoni verba sunt, *non egere veritatem mendacii patrocínio*, (cum tamen nec abdicari debeat veritas in patrocínio mendacii): quæ, malum! insania fuit, ex sui ingenii imbecillitate, de alienis quoque suffragium ferre? Nonne illos importunos Offici-perdas longe rectius dequisset, sec. Pythagoreum, illud, ἡ σιγή καὶ

εως ἢ λόγος ὠφελιμώτερος *aut silentium opportunum, aut sermo utilior?* Sufficeret sane, rebus jam conclamatis, tam desperabunde κύνειον ἄδην *supremum oloris cantum ordiri*, quod vet. verbo dicunt Græci (*V. Athen. Deipn. l. 14*): prout Senecano quoque disterio, *Qui nihil potest sperare, desperet nihil*: jam vero cum non solum divina Punctorum authentia, tam procul habeat causæ desperationem, ut potius invicta causæ bonitate eandem triumphare, vel ipsæ Vindiciæ nostræ manifesto satis probent; sed etiam res periculi & dubiæ alex plena sit, sine ulla necessitate principia concedere, & tamen conclusiones negare velle: discamus potius primis finibus hostem arce-re, & pericula illa nosse, quæ facile cavet, qui prævitet; quo pacto imperare poterimus iis, quorum alias imperium nobis timendum erit.

§. 3. Neque enim pericula illa, ex Adversariorum hypothe-si de Tiberiensi Punctatoribus, adeoque humana origine Punctationis Hebrææ, tam vana terculamenta aut μαρμαλόμεια sunt, qualia ea nobis fingere & persuadere conatur Adversariorum temeritas, (quo nos saltem in soporem dent, ut deinde dormientibus hominibus, *veniat inimicus & seminet Zizania*, Matth. 13): ceu patet ex his Capelli, in Arc. Punct. p. 2. Pontificios quidem illam sententiam NB. *avide ambabus ulnis amplexos esse*; verum illos sic tantum arbitrari, *quasi per eam Textus Hebraici autoritas fiat humana, & sensus ejus dubius & incertus*: & p. 3. frustra Pontificios illa sententia orthodoxis insultare; & sine causa hic metuere orthodoxos: illorum igitur inane in-jactantiam, & horum vanum metum, se demonstraturum: quod ut facilius persuadeat Lectori, addit ibidem, *rem totam a se diligentius esse per-pensam, rationes utrimque non oscitanter excussas, sed accuratius exa-minatas, & penitus introspectas*. Modum ista probandi Cap-pellianum, inf. excutiemus in *Objectionum solutione*: hic in anteces-sum videbimus, quam fortiter Pontificiis aliisque Hæreticis, Capellus & ejus Assectæ, rursus eripiant arma semel concessa, (illius Min. Pro-positionis adstructione), & quam firma nihilominus per ipsos stet Script. S. perfectio & authentia. Nim, si urgeatur Capellus, quid

respondendi debeat inferentibus, *Textum Hebraeum solis Consonis scriptum*, (sine vocalibus) *esse in varios sensus flexilem*, (testantibus tot exemplis superius p. 126. seqq. & 114.) *variā ergo nostro arbitrio per-mitti punctationem, & sic sensum extitutum humanum; & consequenter ruere auctoritatem Vet. Test.* (l. cit. p. 285.); hoc insignitibicine & destina fulcitruentem per ipsum Scripturam, *ibid.* è Martinii sui *Tech-nol: Grave incommodum fateor, si verum esset; at magna Logica ἀπα-ιδευσία est, manifesta*, (scil. Punctorum novitatem, quam adstruit), *ne-gare, quod objectiones contrarias explicare nequeamus; & mox Vir Φιλαλήης non discedet a manifestis, propter obscurorum ignorantiam, &c.* Judicet jam, qui ullo tangitur Verbi Divini Zelo, an hoc sit Scripturæ authenticam divinam nihilominus assertam satis tueri, con-cedere, quod illæ objectiones solvi nequeant, earumque explicatio, *ceu obscurum quid ignoretur*; (scil. ob nimis manifestam quam fingunt no-vitatis Punctorum evictionem), & tamen hæc talia dicere, *vane a Ponti-ficiis jactari, & vane metui* (p. 3. & 5.) *a recentioribus nonnullis Theo-logis, qui ob id, contra Viros doctos & pios, inque sincera Theologia pri-mos Heroas, amplexi sint novitiam & nuper natam sententiam de an-tiquitate Punctorum.* Annon hæc potius turpissima Logicæ ἀπαιδευσία est, perpetuis ejusmodi luctari contradictionibus? Ne vero quis solum Capellum cum Martinio suo, tam impios Script. Hebr. desertores putet, audiamus quoque Waltonum, *l. sepe cit. p. 23. non neganda vel occultanda est veritas*, (illam intelligit novitatis punctorum), *licet in malum finem aliqui ea abutantur: concedo e-quidem ultro, ubi veritas certa & evicta est, & abusu potius quam irrefutabili consequentia urgetur; at utrumque hic aliter habere, constat e superioribus: & proinde ut (Waltoni verbis) veritas non eget mendacii patrocínio, ita nec mendacium derogare debet verita-tis patrocínio, ne fiat illud Græc. ἡ δοξα βιάζῃ τὴν ἀλήθειαν.* Quā infelicitè interim Waltonus Authenticam Cod. S. Hebræi, ex illa sua & Capelli hypothefi, contra sanctorum Reformatorum commu-nem doctrinam, deferere, & cum Pontificiis ad judicium Ecclesia con-fugere cogatur, patet ex his ipsius Verbis, in *Dissers. de Lingg. O-rient.*

rient. p. 13. per Scriptura Versiones iudicium Ecclesia in promptu esse de vero Locorum controverforum sensu, cui iudicio NB. qui se submittere nolit, nullo iudicio praditum fore, & vix hominis nedum Christiani nomine dignum: quod ibidem duabus amplius rationibus nititur probare. Annon hoc sit confundere, Testimonium instrumentale Ecclesiæ, cum principali testim. Script. de se ipsa, quod habet per θεόνομιαν, & annon hic in Pontificiorum castra transierit Waltonus, iudicent, qui possunt ἀντιπαραστήσαντες. Pari enim modo p. 26. *ibid.* docet, se in Opere Biblico punctuationem usitatam retinuisse, eo quod ab Ecclesia recepta sit. Annon igitur authenticam sensus è punctis utique fluentis, ab Ecclesiæ iudicio & approbatione suspendit, quæ tamen ab Autore unice pendet? Sed his magis ingenuus, (licet in eodem cum Adversariis luto hærens), Alex. Morus, in *Causa Dei* p. 72. aperte fatetur; non videre se & præcellentissimos alios Viros, quid ab illas consequentias responderi possit: proinde quæ recte desperat, hoc quidem pacto, Hæreticis eripi posse arma, saltem deprecari nititur l. cit. p. 68. & 69. primum se promittere sibi hanc æquitatem ab illis Eliæ Levitæ ad stipulatoribus, eos libertate puncta mutandi, quam sibi jure suo vendicant, usuros esse, ut quæ ipsorum pietas est, eam non nisi restituendis luxatis sint addibituri; si autem vellent, ea qua pollent eruditione abuti, posse eos etiam in propriam perniciem, nobis multum negotii facessere, & Ecclesia non leves turbas dare. Quid tum postea? sic pugnat & luctatur Ecclesia; sic visum Deo eam exercere. An vero ita floccipendi turbas Ecclesiæ fas est, ubi caveri & rectiori sententia evitari possunt? Ubi vero scriptum habetur, Deum Ecclesiam suam sic exercere velle, ut ambiguis lectionibus, de certo Oraculorum suorum sensu & Authentia, dubitare debeat? Quod ergo addit p. 69. *ibid.* ita providente Deo, ut nunquam in Mundo deficient hæreses & scandala, minime ab orthodoxo Spiritu est; cum talia non efferant hæretici e Scripturis, sed in eas inferant. Concludit igitur idem p. 71. nolle se hoc dici, ab iis qui antiquitatem punctorum suentur, quod actum foret de firmitudine & integritate Canonis, si puncta sint mutabilia, seu humanæ originis. At

num nobis tacentibus, Hæretici id fitebunt, concessa ipsis semel per Adversarios ista hypothese de humana orig. Punctorum? An *scioli & maleferiati, quorum plena esse omnia*, ibid. fatetur, clam habebunt tales consequentias *ἀνατιπτήτες*? Nulla autem prorsus est ratio, quam subjungit Morus, *non enim quid opportunius & rebus nostris conducibilius sit, quaritur, sed utrum verius?* tam hoc enim quam illud, a nobis potius quam Adversariorum partibus stare, in superioribus est evictum. Magis tamen candidum reliquis Adversariis hic agnoscimus Alex. Morum, dum p. 70. quasi dubius & in bivio constitutus, facitur, *se utrumque esse constrictum, & tutius id non arbitrari, quod arbitretur verius*; interim optat excitari a Deo *Scriptura Vindices, quorum diligentia, zelo, fide, illa difficultas expediatur.*

§. 4. Cum igitur propriis Adversariorum Confessionibus hactenus demonstratum sit, impossibile esse, stante illa Adversariorum hypothese de Punctorum humana origine, ut sanctam rectam tueamur S. Scripturæ Hebr. authenticam; contra autem Punctorum & Literarum primigeniam Divinam originem, & cum ea totius S. Script. Hebrææ autoritatem, firmisimis argumentis simul recte stabiliri posse, nec ulla nos rationum evidentia, ad concedendas adversas hypotheses adigi aut constringi, sufficienter supra probatum sit; quid ergo in nudis Magnorum Nominum autoritatibus ita vulgo obhæretur, (quorum nonnullos mero *Φιλονεικίας* & novitatis studio, ne inter suos tacuisse videantur, haut dubie contra conscientiam aliquando dictamen, scripsisse crediderim), ut inevitabiles illos Pontificiorum ictus ultro incurramus, quibus Scripturam impeunt, (licet saniores multi id abhorreant, ut supra ostendimus p. 14) tum Greg. Tolos. lib. 12. c. 5. b. v. *non tantum non prodesse punctorum appositionem, sed & nocere in tantum, ut non amplius veritatem ex Hebræo mutuari liceat post appos. punctorum*; tum Huntlaus de V. D. Con. 1, si in Latinis & Hebraicis est dissensus, Latinis imitendum potius quam Hebraicis, NB. quia sic statuit Ecclesia, in cuius autoritate in dubiis est acquiescendum; (ut supra quoque p. 164.

Wal-

Waltonus, *Ecclesia judicio, per receptas Versiones, nos submitti jubet non sine aperto syncretismo Papistico*: porro Huntl. 1.º cit. *nam multo tutius est ex canali* (Vulgata Latina), *NB. ante infectionem* (scil. additione punctorum) *impleto, quam ex fonte postea infecto, latices exhaurire*: sic quoque Bellarminus, *de V. D. l. 2. c. 6. negari non posse, dum preferendi sint fontes rivulis Versionum, at quando constat, Fontes non esse turbatos.*

Qualis syncretismus Adversariorum cum Pontificiis (cujus hac in parte insinuari, se nihil vereri, aperte proficitur Capellus l. c. p. 4.), cum sic propriis utrimque verbis tam clarus sit, ac Sol fulget in meridie; num igitur mens, an frons, an utraque deest Adversariis? quod adeo non erubescant Defensoribus Antiquitatis Punctorum, hoc per insignem calumniam impingere crimen, quasi *bi, eliciendo illud consecrarium*, (de ruente authentia divina Script. Hebr. ex hypothesi humanæ originis Punctorum, dum & Literæ novæ originis arguuntur), *Romanensium causam promoveant*; Majori enim ab assertoribus (hujus consecrarii) concessa, Minorem probare Romanenses, (præviis scil. Magistris Adversariis nostris, Pontificia cohorte in eam pejoribus), *Puncta scil. non esse a Scriptor. Sacris.* Walt. p. 28. An vero, nobis tacenibus de illo consecrario, seu Majoris Proposit. evidentiā invictissima, (propria ut supra vidimus Adversar. confessione) ipsi Pontificii aut alii Hæretici crunt Mutii, talia vix mutire volentes? Quin potius non ita *vanis terculamentis*, ut Capellus jactat, sed serio rem suam hic acturi sunt. Annon enim ipse Waltonus *ibidem* aperte fatetur, ex illa hypothesi *hanc conclusionem sequi, sensum Scripturæ esse incertum, & quoad nos saltem NB ab Ecclesiæ autoritate pendere?* allegans ibid. sententiam Morini, in *Exercit. Bibl.* 6. c. 2. *Hanc causam ambiguitatis in Scripturis assignantis, scil. Consilium divinum, ut omnes NB. Ecclesiæ judicio se submitterent.* Quo syncretismo non video quid possit esse apertius: & tamen nobis audent affingere hanc propriæ suæ turpitudinis notam.

Quamvis jam vero hæc omnia per se satis manifesta sint, nihilominus cum Summos Viros, quique regnum in Orientali Literatura tenent cum paucis, contraria non solum statuere, sed & plausibili rationum prætextu, & περιβλήματι πα-

νίεργως κοσμημένῳ ea defendere, maximo certe infirmorum scandalo & toti tantæ Ecclesiæ periculosissimo, videam, ad diluendas nunc quoque illas Adversariorum objectiones accingemur, licet breviores iusto hic esse cogamur, per præscriptos nunc quidem angustiores limites.

SECTIO II. ANTITHETICA.

OBJECTIO I.

qua

Adversarii tueri nituntur, *S. Scriptura Hebraeæ sensum*, etiam absentibus Punctis, eorumve humana origine asserta, nihilominus & olim fuisse & nunc esse certum, perspicuum, & evidentem, tum (1) *facili rationis nostræ iudicio*, seu σοχασμῷ imprimis peritiorum Linguae, quibus igitur liceat libere variare puncta *S. Textus Hebraei*, ubi commodior videbitur sensus alius: tum (2) *e contextu seu antecedentium & consequentium συναφείᾳ*; tum (3) *e Versionis LXX & aliarum collatione*; tum (4) *usu & exercitatione legendi παρρηγοῦν δάτω*; tum (5) *subsidio matrum lectionis מן*; tum (6) *si quæ omnino supersint dubia, ea tantum circa leviora quedam existere, in quibus perinde sit, quomodo legatur*; tum denique (7) *Studium pacis & concordia in ejusmodi dubiis remedium fore certissimum*.

Solutio.

§. I. Resp. (1) ad illud *de rationis nostræ σοχασμῷ inconjunctandis sensibus divinis*, quod considerantem *S. Scripturæ Divinæ sanctitatem*, & profundissimos ejus sensus super omnia intellectus nostri νοηµατὶ καὶ ὑψώµατι, mirari summo opere oporteat, qui tam profana audacia inceslere potuerit Capellum, ut in *Arc. Punct. l. 2. cap. 23.* tantum tribuat *cujusvis imprimis doctioris & peritioris facultati σοχασµῶν*, ut ubi sensum æque commodum aut commodiorem & veriorē proferre possit, quam hodierni est Codicis Masoretici, (cei vocat), eum amplecti liceat, & p. 264. & 273. non difficulter di-

vina

vinari, quibus vocalibus singula voces sint efferende, neque opus hic esse magna divinandæ arte.

Quis vero unquam fando accepit, cum esse certum sensum literalem, & quidem divinum, quem divinando assequaris. Ergone conjectura & certitudo Capello idem sunt? Aut num facta semel hac licentia, audaciam humanam in terminis substitutam putarit? Nonne quilibet, pro benigniori ingenii *εὐχαισῶν*, modo hunc, modo (post *δωδεκά* & *Φεβριδᾶς* & *σοφωδέας*) alium atque alium Loci alicujus sensum, variatis punctis, effinget? cum tamen unum tantum ubique literalem sensum Sp. S. intenderit. Illa vero fingendi & refingendi temeritate, cum nemo facile alteri concessurus sit, aliter fieri non poterit (verbis potius Cl. Buxt. Tr. de P. p. 291. dicam quam meis), quam ut Scripturam Hebraicam figulinam faciamus, non solum Prothei aut Empusa alicujus instar, in omnes formas mutabilem, sed quorumvis etiam scilorum & imperitis simorum audacia & temeritati expositam. Nemo sibi fidet, nemo alteri. Sepe vera recta & proba rejiciemus, quia nobis obscura, & nostro, (non ipsorum) vicio, mentem & sensum eorum non assequimur, aut errorem subesse, male putamus; alia vero, quæ nobis faciliora, licet falsa & reproba, sequemur. Quis tam dubiâ lite erit iudex, aut alterum pro tali agnosceret? Irruent quo imperitiores eo procaciores, in S. Scripturas ἀγνοήσαντες οὐκ ἐστὶν ὁμολόγες: & pro ut variant hominum judicia ac præjudicia, sensum quilibet suum formabit, sed an respondeat intentioni Sp. Sancti, incertum. (Ulti Appelles quispiam egregiam picturam omni artificio elaboratam proponat, sed quæ non sit ad exemplar). Nonne jam h. p. peiores Pontificiis sunt Adversarii nostri, qui tamen Reformati audire volunt; cum illi totius adhuc Ecclesiæ, hi autem privati cujusvis judicio Scripturæ sensus subijciant? (Vane enim hic provocare ipsos ad complura eliciendi certi sensus subsidia, mox infra constabit). Et ex hac quidem profana licentia porro factum est, ut tantam sibi in Scripturam Divinam dictatoriam potestatem arrogarit perditissimus Hebr. Verit. destructor Capellus, ut l. cit. p. 147. proterve jactet, (nec pressa est gloria facti), *se ex tanta punctorum apiculorumque Hebraicorum silva, quæ bodie in Textu S. Hebraico conspicua est, longe maxi-*

manu partem veluti demessuisse, (o infelicem messorum, tales quidem mergites cœlesti horreo nunquam illaturum!) *punctorumque Patronis eripuisse*. Et p. 156. *Accentus Reges & Ministri si una litura omnes & Textu S. expungerentur, nihil inde detrimenti*; nam, quod p. 144. addit, *veluti deturpant & sedant Scripturam*. Item in Crit. S. p. 435. *Quicquid bodie ad Punctuationem (S. Hebræi Textus) spectat, id totum una litura esset delendum*. Cum tamen, ut recte docet Cl. Buxt. P. in Tib. p. 50. & 64, *ne minimum apicem, in S. Textu possit, nisi cum extrema impietate, humana transmutare audacia*. Et quanto sanctius ac reverentius Verbum Divinum habeant Judæi, quam blasphemus ille Revelator, patet ex his Aben Egræ in Tzachut f. 192. *Cave tibi & custodi animam tuam valde, ne dicas mutandum quid esse*, (in Textu S.), *non enim hoc rectum est in libris profanis, quanto minus in Verbo Dei vidi*. Phura in hanc rem, V. Buxt. Tiber. p. 91 & 92. & Buxt. F. Tr. de Punct. part. 1. toto cap. 16. Sed annon plane perfricuisse frontem Capellum dicet, qui superiora ejus in sacrum characterem Punctorum Hebr. blasphema convicia, contulerit cum his ipsius Verbis sub. finem *Præfat. ad Arc. P. R.* *Quod a se dicta sic accipi velit, non quasi ipse se Punctorum hostem atque Adversarium constituat, &c. sed contra potius, quod sit verus eorum Patronus*; scil. ὡς λόκος ἀποφιλῶν, dum rationem suam & divinandi artem, præferens expresse in Textu Punctorum Characteri, sec. illud R. Muscati, *Spiritum dominatorem super ea transfire facit, ad mutandum ea pro arbitrio suo, omniaque ea ita deglutit & corrumpit, ut nec radicem nec rami illis relinquat*. At vero cum vel Geometris sanctum sit, ἡ γεωμετρία μὴ κινῆσθαι, quanto magis a Sacris paginis Originalibus, ille proprii ratiocinii σοχασμός, ceu portentum in rebus divinis prodigiosissimum, arcetur, & ex Ecclesiis, solidis rationum momentis, solum vertere jubetur, ni omnia Legis divinæ jura pervertere debeat.

§. 2. Quod (2) attinet illam absentibus punctis, & contextu, seu antecedentium & consequentium συναγωγῇ, indagandi sensus rationem; merito hic Capellus audit illud non incelebris Scriptoris;
Hospes

Hofpes, prater rem uteris re aliquin valde opportuna. Quamvis enim nemo adeo sit *ματαιολόγος καὶ φευπατής*, ut ad obtinendum verum Scripturæ sensum & legitimam interpretationem, longe utilissimum ac summe necessarium consilium, totius contextus ejusque antecedentium & consequentium, spernat: veruntamen ab eo ordiri veram lectionem singularum vocum, & de plurium Propositionum coherentia sollicitum esse, antequam de singula Propositione evidenter constet, pariterque de subjecti & Prædicati nexu quærere, antequam eorundem naturalis certa & evidens detur significatio; merito dicimus, *αὐτὸ ποθεῖν ἵστέγε*, de toto certum esse, partibus ejus dubiis & incertis.

Nam totum Orationis contextum & seriem, sententiam item & scopum Autoris attendere, commoda quidem norma est interpretationis, at non certæ & firmæ lectionis; uti ergo prius est legere quam interpretari, ita etiam singulæ vocis in naturali significatione constitutio, necesse est præcedat antecedentium & consequentium judicium, non illud sequatur, aut ex eo demum eliciatur.

Recte igitur Dn. D. Calovius in *Crit. S. p. 382*. *Notandum est diligentissime, Regulam de anteced. & consequentibus, præsupponere & antese requirere vocum singularum indagacionem & notitiam: scil. prima cura esse debet de vocum singularum significatione, proxima de contextu, juxta methodum ἱερωνίμης.*

Quo proinde etiam Cl. Buxtorfius merito accommodat illam Jctorum Regulam; *Frustra de jure disputas, si verba Legis non intelligas.*

Tum vero sæpe ipsa antecedentium & consequentium conciliatio dependet ab unius vel alterius vocis dubiæ & variæ ab interpretibus expositæ intelligentia, quam perpetuus ibi igitur existet probationum circulus? imprimis ubi etiam duplicem unius vocis significationem, minime absurdam, orationis sensus permittit; cum tamen revera unum tantum Spiritus S. dicere voluerit.

Vanissime igitur a Capello l. cit. p. 286. (& Affecclis ejuspassim) jactari hic unicam, facilem, & obviam distinctionem, qua scil. multis quidem modis voces solæ, seu extra orationis seriem, punctari possint; at in serie orationis collocatæ, nequaquam variam & multiplicem admittant

punctationem, quin statim sensus insulsus, absurdus, & aperte falsus prodatur, (& sic alibi sapissime): probo (a) manifeste contrariis experimentis, tum ipsius Capelli, quando in paucorum foliorum e Libro Zoharis non punctati versione, tam in genuinam vocum acceptionem, quam sententiarum distinctionem adeo crasse impegit, (v. gr. vertendo & *perfecta est gens*, pro, & *impletum fuit juramentum*; item *segescunt*, pro *sanantur* &c. ut Cl. Buxtorfius, *l. cit.* p. 428. & 429. enumeratis ejusmodi plurimis, merito subjungat, *si ipsimet hujus artis Critica Principi & Aristarco hoc evenit, quid sperandum de aliis? si cedros corripuit hic erroris ignis, quid fiet byssopo prodeunti de pariete?* Et mox, *Quod si in his, quæ humanam sapientiam continent, tam infelicer ei cessit hac crisis, quid fiet, ubi ad sapientie divine libros dijudicandos illa ars applicetur?* Tum (B) ipsorum LXX Interpretum exemplo, quorum tot manifestissimas a Textu Hebræo hallucinationes ex variatione Pontorum, superius a p. 126, usque 129. ostendimus, ut istarum & plurimarum similium innumera pene copia, tanto fortius elidat, prorsus eliminet illud Capelli & Assellarum præcipuum *κρησφύγιστον*, de contextus subsidio (punctis absentibus), quanto magis Waltonus, (ut & ipse Capellus, Vossius, cum reliquis), contendit in *Proleg. III. Versionem LXX. non periisse, sed quoad substantiam adhuc superesse.* An enim illi LXX Magistri Israelis, in conjectando ex antecedentibus certo sensu divino, magis bruti, aut sensus communis expertes fuere, ut non advertere potuerint, *illum* (ut Capellus supra memorabat), *statim e contextus serie sese prodentem, sensum insulsum, absurdum, & aperte falsum?* Ipsos igitur Adversarios hic addico judices, an ista distinctio Capelliana rem satis conficiat: nam vel ultro id agnoscences jam fluctuare video; cum Waltonus *l. c.* p. 39. dicat, *licet plerumque in Orationis contextu ambiguitas tollatur*, NB. *sepe tamen ambiguitas manet, & solo usu tollitur*: (sic nempe solenne est Adversariis, ubi ab uno præsidio dejiciuntur, ut ad alterum æque infirmum recurrant, licet & inde non minus dejecti sint, ceu patebit *inf. §. 4.*) Interim hic habemus reum confitentem, quod vel invito veritas extorsit. Nam quod rectissime monet Cl. Buxt. *l. cit.* p. 427. *Non tum demum subvertitur aut im-*

mu-

mutatur orationis alicujus mens & sensus, cum omnes voces aliter leguntur quam legenda sunt; sed unica vocis lectio prava, integra sententia vel Orationis sensum depravare potest; maxime in Libris Sacris, ubi Orationes & sententia concisa sunt. Sic quod e Lib. Zohar in Medrasch super Canticam Cant. allegat idem; Per unam punctum saepe mutatur dictio, ut transeat in dictionem, quae consistit in sensu alio. Nequaquam vero placet illud Alex. Mori Consilium, in Causa Dei, p. 65. In locis ubi varia subscriptio vocalium obtinere potest, praferatur verior; (quod & Capellus passim contendit in Arc. Punct. l. 2. c. 23.): nullus enim hic gradus comparationis habet locum, cum semper unus tantum sit sensus literalis Scripturae. S. ut una tantum veritas; sec. illud R. Salomonis *pref. in Cantic. Cant.* וְכִי סָקַרְה אַחֵר יוֹצֵא לְכַסֵּה טַעְמִים וְכִי una eademque Scriptura in multos quidem diduci potest sensus; summa tamen hac est tenenda, quemque locum, suum certum habere sensum simplicem & literalem. Si igitur unum modo dicere voluit Spir. S. certe unum modo legendum est, & una tantum lectio vera & genuina esse potest, altera autem erronea erit & rejicienda, nec ullatenus sic datur magis minusve verum in Textu S. Quam periculosa autem licentia, (verba sunt Cl. Buxt l. cit. p. 422.), fenestra aperiatur, dum permittitur, ut sepositis punctis, b. e. certa regula & norma legendi Scripturam S. quidvis ipse examinet, quae ratione omnium commodissime & aptissime S. Hebraeus Textus legi possit; ipse amplius ibid. docet versione Psalmi 110, v. 3. ubi verba Hebraea, mutatis punctis, eum permittunt sensum, quem LXX Versio exhibet, in sese non incommodum nec absurdum, aut falsum imo & antecedentibus ac consequentibus minime repugnantem; attamen ab expressis in Textu S. punctis vocalium & Accentuum prorsus alienum, ut patebit inf. Part. 2. cap. 1: in quo proinde & sexcentis similibus, quae obtineri possit certitudo infallibilis sensus, per absentiam punctorum, committo iudicio Lectoris. Idem etiam confirmat ibid. p. 423. exemplo ipsius Revelatoris, qui cap. 8. Tract. מַיְמוֹנִידִּים Maimonidis, ipsum statim initium sic vertit, Ordo conficiendi *azyma* ista, quasi מַצֵּי; cum ta-

men legere debuerit מִצְוָה *præcepta*; ut probat idem in Vindic. suis addens, *sensus quem hic elicit Revelator, non videbatur incommodus, nec absurdus, nec male coherens: quod si tamen Majmonides vixisset; & hanc interpretationem legisset, non sine censura illum dimisisset, & quidem iusta ac gravi; eo quod non ad ejus mentem vocem recte expressisset.* E quibus omnibus tandem invictè patet,

Crisin illam Capellianam, (& Affeclarum), qua nos non teneri punctatione Masoretica, (hoc nomine apud imperitos exoso, suspectam libenter redditurus punctationem), quando sensus alius aque commodus, vel & commodior, ac verior, magisque coherens antecedentibus & consequentibus, a nobis proferri potest, (in Arc. punct. p. 293. & sæpius alibi, nec non in Defens. Crit. p. 616) acriter contendit, non solum io κατηγορίας, sed ipsa capitali κατακρίσει dignissimam esse; tanto magis, quod non vereatur l. cit. p. 293. blasphemio ore *addirimendas tunc lites, LXX Versionem* (illam omnium aliarum corruptissimam, ut supra probatum), *judicem constituere*, scil. famulam Heræ imperantem; cui Pontificii suam Vulgatam nihilo minori autoritate denuo præferendam dicent; nunquam sic finiendis partium studiis, licet in hoc amicissime conspirantibus, quod puncta extrinsecus addita sint, posse nos itaque, cum volumus, *Puncta detrabere & aliter legere*, Bellarm. l. 1. de V. D. c. 2. Licebit igitur Gen 3, 15. non minus rectè cum Pontificiis legere ipsa (conteret caput) pro ipse, (transferendo munus redemptorium a Salvatore Filio ad matrem B. Virginem), quam cum LXX Interpp. αὐτὸς τηρήσει σὺ κεφαλὴν, *ipse servabit* (vel tuebitur) *caput tuum*: cum tamen neutrum horum dixerit Spiritus S. Nonne h. p. Scriptura revera fieret Theramenis Cothurnus, & omni cereo naso (convicio Papistico) flexibilior? Lipsius mihi hic in mentem, qui (Cent. 3. Ep. 88.) inter Byzantinos Oratores, rogatum aliquem, qualis Byzantii Lex esset, respondisse memorat, *qualem ego volo.* Annon idem de sensu S. Script. Hebrææ, hac ratione quivis imposterum usurpare queat, *talem esse, qualem ipse voluerit*, judicet incorruptus horum arbiter. Quamobrem magnopere sane verendum duco, ni mature & serio tandem, de extirpandis funditus illis sub-

subleſtis Waltoni, Capelli, & Affeclarum hypotheſibus, conſilium ini-
erint Orthodoxi Eccleſiarum Doctores, fore, ut per hos cuniculos ita
aliquando ſubruatur illud invictum, alias & ἀνέγματος Scriptura-
rum robur, ut ſec. illud Taciti lib. 14. *Annal. perfectō demum ſcelero
magnitudinem ejus ſint intellecturi*; & tunc demum de remedio hujus
mali diſpecturi, ubi id nobis integrum amplius non erit: imprimis
(cum querente Magno Theologo Dn. Dn. Calovio in *Crit S. p. 362*)
*non tantum in ſecundariis, ut ita dicere liceat, quanquam NB omnia
parem fidem mereantur, ideoque in omnibus periculose erretur, ſed &
in primariis Scriptura dictis, qua fidem noſtram ſuffulcire debent, ejus-
modi ambiguitas ſuboritur & incertitudo, ſi a nobis admittatur illa
hypotheſis.*

§. 3. Sed inſtat porro Capellus, cum reliqua Hebræo-malli-
gum cohorte, & Verſionum, præcipue LXX. Interpretum, collatione, cer-
tam & firmam peti poſſe Textus S. lectionem, (neglectis punctis alias
dubiam.) Hujus ſubleſti effugii duo potiffimum conſtituit princi-
pia ſeu fundamenta, in *Crit. S. l. 6.* ſcil. (1) *Omnes Translationes, tam
recentiores quam Veteres, PARITER ac Hebraum Textum, eſſe & dici
poſſe authenticas, ſacras, divinas, & θεοπνεύτους; non quidem reſpectu for-
mæ, ſeu verborum & phraſum, quibus doctrina ſacra primum fuit ſcri-
pto tradita; attamen reſpectu materiæ in ſacris illis Libris contentæ, ipſi-
us nempe celeſtis doctrinæ.* ibid. p. 403. Hinc (2) *non neceſſe eſſe, extra-
re hodie Codices originarios ab autographis nihil diſcrepantes, quos con-
ſulere oporteat*, p. 404. Subjungit ſeq. p. 405. ejus rei exemplum, his
verbis, *Si aliqua ejusmodi ſalutariis veritas, in aliquo S. Script. Codice
aut Verſione contineatur, cujus in alio alia ſit lectio, ut cum Zachar. 12. 10.
ſec. Codicem Hebraum, & Job. Evangeliftam c. 19, 37. eſt, aſpiciunt in
me, quem illi tranſfixerunt, apud LXX. interp. vero habetur, αἰδ' ὡς
κατωχθισαν*: propter quos ſaltarunt, (per ἀβελήας legendo רקרו pro
רקרו,) nullum inde periculum eſt fidei aut doctrinæ, cum talia ſine diſ-
pendio ignorari queant: & p. 406, plane perinde eſt in talibus, utram
lectionem ſequamur: prorſus ad votum & palatum Pontificiorum,
qui

qui pari modo *Gen. 3, 15.* nihil quidem interesse contendunt, inter נִתַּן vel נָתַן , hoc an illud legatur; *verum*, (ut recte de his Sixt. ab Amama in *Antib. Bibl.* p. 204.) ubi verba in rem conferenda sunt, tum demum apparebit insignis eorum pervicacia, nec de nihilo esse, quod illam lectionem adeo mordicus defendant, &c. V. ibid. Ut ergo Pontificiis simul, & horum Collusori vel potius præcipuo Antesignano Capello, paucis respondeam, (nam vel ultro a talibus pia mentes penitus abhorrebunt,) limitandum est istud ejus antecedens, de pari authentia divina Translationum cum originali Hebræo, (si non ratione formæ seu dictionis, saltem ratione materiæ, seu ipsius doctrinæ;) si nim. certum & indubitatum sit, Translationem aliquam etiam ratione materiæ seu doctrinæ cœlestis, nihil aberrare ab infallibili veritate S. Codicis originarii: jam vero tam manifesta Versionum, imprimis LXX. & Vulgatæ, etiam in ipsa Verbi divini doctrina, a S. Textu originali discrepantia, innumeris adeo exemplis pridem orbi literato est detecta, ut de eo dubitare nequeat, nisi qui in ipsa meridie profundum noctis quærere velit. Tum vero quæstio non tantum est de authentia Verbi absolute & in se spectata, sed etiam de eo, quod authenticum sit nobis seu ratione nostræ $\pi\lambda\eta\rho\phi\omicron\rho\rho\iota\alpha\varsigma$; tum non de necessariis tantum ad salutem, sed de toto eo quod nobis legendum & scrutandum exhibere voluit Divina Bonitas, in quo nihil prolevi ducendum, cum omnia pariter Sacr. Scripturæ Verba, sint ipsius Spiritus Sancti afflatu perscripta, tam quoad res quam voces; non dissidente ipso Critico his v. in *Defens. Crit.* p. 612; *Non res duntaxat, sed & verba ac Phrasæ, arcano Spiritus Dei motu & afflatu, Prophetis & Sacris Scriptoribus dictata seu inspirata sunt: NB. insaniam, si aliter sentiam.* An ergo minus insanit, qui in talibus divinis plane perinde esse, ut'cunque legatur, (*l. ante cis.*) blasphemæ contendit? qui dictata ab ipso Spir. Sanct. verba ceu ipsarum rerum symbola, in pari authentia gradu constituit, cum interpretum, nudo-rum hominum, Translationibus? Prorsus hic, propria confessione, Helleboro eget Revelator cum suis Sectariis. Non solum enim æquiparat purissimo S. Fonti Versionum turbidos rivulos, sed

sed & præfert, dum LXX Versionem, in qua ipse expresse asserit, *frequentes esse pueriles & pudendos saepe lapsus & aberrationes a Script. S. mente atque scopo* (in *Epist. Apologet. contra Bootium* p. 21.) nihilominus audet *judicem hic constituere qua lites dirimas*, de genuina lectione ortas, *l. cit. p. 293.* Quod impium Critici assertum omnino Latronis illius Procrustis lumbifragium merebatur, qui hospites suos, fertur, applicuisse lectulo suo, ut si proceriores essent illa mensura, amputatione pedum decurtarentur; sin breviores, tanta extensione tantum non lacerarentur, *V. Caussin. de Symbol. Egypt. Sapientia* p. 183. Neque enim alia aut melior Scripturæ S. ad LXX. Versionem exigendæ fors futura esset, quam illa hospitum, intra Latronis mensuram compingendorum. Merito igitur audimus illud Cl. Buxtorfii in *Anticr. Part. II. cap. 1.* *Cum circa interpretationem etiam certæ lectionis, tanta extet sententiarum & explicationum varietas & discrepantia, ex animorum nostrorum circa res sacras caligine; quid fiet, si nulla lectionis quoque sit certitudo, sed ea demum ex interpretibus, tum ex mero & nudo nostro judicio, innumeris (ut expresse habet Critica Capelli), in locis sit querenda, indaganda, & dijudicanda.* Nihil aliud hinc expectandum, quam *scelus & exitiosus Codicum Hebraicorum contemptus & neglectus.* Sufficiet plurimis Interpretibus acquiescere, cum audient ex illis, ad fidem & salutem necessaria haberi posse; in cæteris parum aut nihil interesse, utram sequaris lectionem. Rêspondeo (2) Ad supremam infallibilis Canonis Sacri authenticam, requiri immediatam *θεωπνευσίαν* non solum ratione materiæ seu ipsius cœlestis doctrinæ, sed omnino etiam ratione formæ seu vocum & Phrasium: hanc ergo utramque cum Capellus ultro agnoscat, (*Crit. S. p. 612.*), in solo S. Textu Hebræo, utpote *e quo judicandas, arguendas, corrigendas, examinandas, & improbandas* statuit *Translationes quaslibet, quando & quatenus ab eo recedunt, vel ad eum accedunt, tum propter Linguae (Hebrææ) & verborum, vim eximiam, efficaciam, & proprietatem singularem: ecqua igitur fronte aut conscientia, (per universam suam Criticam), illam Script. S. formam scil. immediate a Spiritu S. (ipsomet falso, l. sup. cit.) dictata verba*

Et phrasēs S. Textus Originalis, adeo immutata, corrupta, & deperdita, arguit, ut partim e propria conjectura & rationis σοφισμῷ, partim e variis Interpretum Translationibus, innumeris in locis divinanda & restituenda contenda? Profecto considerantem, vertiginosi hunc cerebri gyrum, fateri oportet, (quod Lipsius alicubi de splendore Vet. Romæ memorat), *peritū ingenii esse, falsem capere eam posse*; nec minus etiam periti, manifestum licet nugatorem satis constringere posse, quandoquidem ob perpetuas contradictiones nunquam ipsi deesse potest elabendi occasio, dum quod alibi affirmavit, idem quoque alibi negavit, quo utrolibet loco deprehensus ad alterum provocare, & utrumvis recte sensisse, videri possit.

§. 4. Quod amplius *usum & exercitationem legendi πατεροπαγδοῶν*, certæ lectionis subsidium, (absentibus punctis), constituit Capellus, in *Arc. punct.* p. 276. & 277. h. verbis; *dico, id fieri ab iis (Tiberiensibus) potuisse e Scholastica institutione, & traditione πατεροπαγδοῶν*, scil. (p. 278) *eos lectionem accurate observasse & observatam FIDELITER vocalium a se excogitatis notulis expressisse*; (conf. etiam p. 280. 281. ibid.) pariterque in hunc sensum Walt. l. *sape cit.* p. 28. id uterque propriis verbis penitus rursus destruunt; dum Capell. l. cit. p. 277. expresse faterur, ut & Walton. l. c. *quantacunque adhibita fuerit cura, diligentia & studium, vix tamen aliter fieri potuisse, ut non aliqua, tanto seculorum lapsu, adeoque NB magna & non levis inciderit in vocum lectionem mutatio & p. 279, cum ea omnia a tempore Moſis & Prophetarum; usque ad Masoretas, memoria teneri & conservari potuisse, sit monstrum portentosissimum & commentum insulsissimum*. quamvis mox iterum hanc quoque mutet sententiam, homo omni Proteo magis varius, p. 280. scribens, *Judeos Hebrææ Lingue peritos, facile edoceri potuisse rationem legendi Textum non punctatum, & ubi unam vel alteram paginam edocti fuerint, reliqua etiam, pro judicio & memoria cujusque per se deinde legere & intelligere potuisse; & sic (p. 281) sine miraculo, NB ratione & via maxime*

me ordinaria, ab Esra tempore usque ad Masoretas, conservatam fuisse lectionem sacram, quam tunc excogitatis Vocalium & Accent. figuris expresserunt. Quis jam liquido dicet, quæ certa & constans hujus Protei fuerit mens aut sententiâ, nisi semper inconstantem esse, & perpetua incertitudine fluctuare. Posito jam vero, (quod tamen portentosissimum & insulsissimum jam ante dixit), ullo quantocunque ingenio, studio, aut cura peritiorum hujus Lingux, certam, absentibus punctis, lectionem sacram teneri potuisse, tanto seculorum decursu, scil. ipsis 1000 annis, (quibus tamen ejusmodi lectionis inviolatam successione ex propagatione Scholastica prorsus impossibilem fuisse satis arguunt multiplices illis seculis gentis Judaicæ persecutiones, exilia & dispersiones, ob quas ipse Elias Levita fateretur, *inpræf. Masoretb Hammasf. quod וחסור היה לשון הקדש הלוך וחסור* post vastationem templi secundi, & deinceps lingua sancta fuerit abiens & deficiens, phrasi sacra Gen. 8. v. 5.) posito hoc, tamen, de peritioribus Lingux & scripturæ S. ad quos subinde provocant Adversarii; quid vero de indoctis, rudioribus, peregrinis, Profelytis, mulieribus, ac quibusvis de vulgo, interea factum, an illis toto isto Millenario cendum fuit perspicua, & certa Script. S. lectione & intelligentia? nonne illos carere haut potuisse tam necessario subsidio Punctorum, expresse fateatur Capellus p. 53. l. cit. se non invitum largiri? & tamen per ipsius hypothesein, eo caruere integro saltem Millenario ab Esra ad Tiberienses: quamvis hoc denuo eludere velit Veterator, totus e contradictionibus compositus, negando iterum, quod in plebecula manus venerint Libri Sacri, dum illis non commissa fuerit Scriptura legenda; (forasan Pontificia prohibitione, Laicis non legendam esse Scripturam.) At quis orthodoxi sensus aut judicii negaverit, omnibus omnino cujuscunque ordinis & ætatis hominibus, necessario semper habendum fuisse, quod in Religionis negotio, expedite, tuto, & citra ambigendi necessitatem, ubique sequerentur? Quid alias Propheta gentes & nationes universoribus sic alloquitur, Esa. 34. 16. *Quarite igitur in libro Ibova, & legite, unum ex his non defuturum est?* Quid iussus idem est a Deo, scribere בִּרְשֵׁי בְרֵאשִׁית *stylo hominis Esa. 8, 1. h. e.* (interprete

prete Dilherro in *Electis* p. 24. & Glassio *Phil. S.* p. 283.) *manifesto & verbis humanis, literisque notis, ut omnes etiam ὑπὸ τοῖς & simplices, possent id quod scriptum erat intelligere.* Cur Habac. 2. v. 2. Dominus Prophetæ mandat, *Prophetiam suam in Tabulam conjicere, ut legere posset, quisquis forte praterierit?* nisi ut omnibus promiscue tam rudioribus & ὑπὸ τοῖς quam peritioribus, contingeret τὸ πρὸς μὲν τῶν ποιῶν-
θαι quoad sensum planum certum & perspicuum; & sic ἀποφύλας cu-
jusdam & intuitivæ notitiæ, quæ certissimum πλεονοφίας fundamen-
tum non uni minus ac alteri fieret potestas. Nam quod Horatius ait, *Se-
gnius irritant animos demissa per aurem, Quam quæ sunt oculis subje-
cta fidelibus, & quæ ipse sibi tradit spectator.* Et sic cadit quarta adver-
siorum instantia.

§. 5. Quintum certæ & perspicuæ lectionis Sacrae subsidium (absentibus punctis), Adversarii commenti sunt *literas* ἢ *matres lectionis* inde ipsis dictas; ut patet in *Arc. Punct. Capelli* l. 1. c. 18. *Waltoni* *Prolog. III. in Bibl. Angl.* p. 27. & aliis. Ad hoc respondeo (1) illas מִטָּה הַקְּרִיאה *matres lectionis*, hodie quidem atque olim etiam in Rabbiorum scriptis, interdum loco Vocalium adhiberi sueviffe, præcipue in vocibus alias ambiguis. At in S. Script. Hebræa id nunquam factum aut observatum est: sequeretur enim alias, cum hodie in nullo Textus S. Codice conspiciantur, vel myriadas literarum subductas esse ex illa primæva S. Scriptura, de qua nec jota aut apicem perituro Salvator affirmavit. Et quomodo illi prisce Sophierim numerare potuissent plene aut defective scripta, si ubique fere loco vocalium sic redundassent literæ מִטָּה? Quod Cl. Buxt. inter alia quoque probat e *pref. libri* מִטָּה כֹּהֵן, ubi dicitur; *quod omnium vocum plenarum & defectivarum hæc sit ratio, ut si plena vox scribatur defective, vel defectiva scribatur plene, Liber Legis eo ipso sit profanus & illegitimus, prohibitumque sit in eo legere, & qui legit in eo, contumeliam inferre Nomini Dei, &c.* idemque plurimis confirmat exemplis, p. 358.: & hoc ipsum ostendit firmum argumentum esse pro antiquitate punctorum, quæ nisi Literis coæva extitissent, necessario mul-

multis in locis ponenda fuisset aliqua lit. **א**, quæ præsentibus punctis omitti potuit, Absurdissimus igitur est Waltonus, cum *l. cit. p. 27.* ait *literas א, hodie tantum pro consonis haberi*, (addit interdum etiam **ע**), olim fuisse Vocales; & proinde non audiendos esse Grammaticos, qui omnes Literas consonas faciant, & Vocales earum numero expungant; (adjecta aliarum Linguarum dissimili ratione). Verum qui Matris Hebrææ incomparabilem ad alias Linguas indolem & genium prorsus singularem perpenderit, facile videt lubricum imo nullum esse talium conjecturarum fundamentum. Resp. (1), si vel maxime etiam in Libris sacris Script. Hebrææ, olim illas lit. **א** adhibitas fuisse loco Vocalium demonstrari posset, (ut nullatenus potest), tamen ne sic quidem certitudinem sensus literalis ex iis constare potuisse (absentibus punctis;) nempe ob pauciorum literarum **א** ad plures sonos vocalium imparem numerum; præcipue cum ipse Capellus, *l. cit. p. 158.* ultro dicat, *varius, imo rarisime fuisse usurpatum*, quomodo igitur solis literis **ו** & **י** ambiguitas lectionis e reliquarum Vocalium absentia tolli potuit? Nec enim literæ **ה** aut **ע**, etiamsi hæc quoque assumerentur, ulli ab Adversariis assignari possunt soni, cum nil nisi Spiritus sint. Ex illa igitur Lit. **א** & Vocalium imparitate, aliter fieri non potuisset, quam ut S. Textus Hebræus, ante additionem Punctorum, illa Samaritica barbarie esset lectus ac pronunciatus, qua hodierno die Samaritani Damasci incolæ, pro **בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים** non minus fœde quam ruditer legunt **בַּרַשְׁבִּית בְּרָא אֱלֹהִים** *baraschbit baya Alabim* &c. ceu *ἀναρχία* quidam ex illis oris retulit in Belgio. Reliqua a Waltonio *l. cit.* adducta, de Græca Hebrææ Scripturæ expressione, nec non Morini, Josephi, Vossii & Drusii, testimoniis, nihil momenti aut ponderis habent, nec adeo refutatione egent.

§. 6. Male autem Adversarii, nec sine blasphemix nota, *leviora illa æstimari volunt Script. loca*, in quibus ex absentia punctorum oriuntur dubia, *in quibus igitur perinde sit, quomodo cunque legas*, ut patet in *Arc. Punct. p. 287. 299. 300.* & alias sæpius. Verum respondeo, (1) Nihil in Scripturis pro levi esse habendum; & distinctionem

illam in *leviora* Scripturæ, & alia majoris momenti, (eo quidem sensu, ut perinde sit, quid leviorum istorum hoc vel alio sensu legatur aut non legatur), vergere in ignominiam Verbi Divini & ipsius Spiritus S. Nam quod recte sentit Laur. Beyerling. (*in Theatro Vita Hum. To. 7. Tit. Script. S.*) Spiritus S. scribentibus dictavit Scripturas, & adstetit iis, ne vel in puncto, a veritate unquam aberrarent: eorumque omnes conceptus & sententias ordinavit, digessit & direxit; hoc enim proprie est librum scribere, & hac ratione Spiritus Sanctus proprie est autor Sacrorum Librorum. Inque eandem sententiam, R. Abraham Ben Dior, allegante Cl. Buxtorfio in *Antic. p. 845.* כל הורה רבוים קרושים וכו' *Tota Lex* (Scriptura S.) *continet verba sancta*, in quibus est DOMINUS; neque hac præ illis habent vim (i. e. potiora aut alia leviora sunt), quia omnia nomine DOMINI vocantur. His similia ibid. plura citantur e lib. Zobar, & R. Jekutiel; quibus Judæi in ruborem plane dant nostros Novatores Biblio-mastigas, dum longe religiosius & rectius sic concinunt D. Apostolo, 2. Tim. 3. 16. πάντα γεγραφήν ἐστὶν θεοπνευστων OMNEM Scripturam divinitus inspiratam dicenti; & Rom. 15. v. 4. QUÆCUNQUE ante scripta sunt, ad nostram institutionem scripta sunt: quæ Oracula Doctoris e tertio Cælo, ad Revelatoris nostri crisin sic castiganda essent, quadam tantum Scriptura (momentosior scil.) est θεοπνευστος: Et quadam ante scripta, (scil. ad salutem necessaria), ad nostram institutionem faciunt; siquidem reliqua quomodo legantur, plane perinde est. Hinc & Alex. Morus, in *Causa Deip. 71.* abjecte satis, quasi in profanis aliquod Grammaticale bellum exarsisset, velle se, ait, hac in apicibus consecrandis molestia Ecclesiam carere: imo, inquam, modo liceret per ipsos illos maleferiatos, qui authenticam divinisensus, punctis Vocalium & Accentuum signati, & pro Veritate infallibili omnibus piis semper habiti, importunis & blasphemis suis nugis ultro lacesunt, & toties noxii erroris convicti, conscientiam citius & religionem, quam thesin suam deferere malunt. Prout ipse quoque Morus, l. cit. Judæorum studium, Puncta æque ac consonas deventerantium, & abhorrentium, quicquid vel tantillum discrepat, vocat INSANUM, quo PERDITE flagrans erga Codicem Hebraum, amorem; certe

certe vix Christiana satis sententia in Judæorum fideissimam Canonis Sacri custodiam. *Resp.* (2), Posito, quod in levioribus tantum, dubia, incerta, & variabilis maneat lectio, per absentiam Punctorum, nonne hac quoque ratione, Sciorum quorumvis temeritati fibula laxabitur, conjecturandi & ad lubitum refingendi alios atque alios Divini Verbi sensus? dum a levioribus illis facile ad majora & graviora procedet argumentatio, nec ulli sic hæretico novarum cavillationum & illusionum defuturi sunt prætextus, quoties Scripturæ S. testimonio est constringendus: quarum igitur dubitationum & dissensionum, elevata semel (etiam in minimis) S. Lectionis infallibili certitudine nullus apparebit finis aut modus. Claudio igitur hanc quoque Exceptionem Adversariorum, verbis Viri undequaque Doctissimi Sam. Bocharti, in præf. ad Phaleg: *Libri Sacri supra ceteros hac prerogativa eminent, quod nihil in iis est, quod vel vacet vel deficiat: ut facilius sit, cælum & terram præterire, quam unum Apicem e Lege cadere. Ut ergo Verbo Dei quisquis addit, illud perfectum esse negat, ita quisquis adimit, (quod faciunt omnino, qui multa in eo leviora fingunt, susque deque habenda quomodocunque legantur,) accusat tacite, ac si illud quadam habeat ociosa & superflua, & vult haberi Deo sapientior, & Paulum arguit mendacii, omnem Scripturam utilem & bonam* dicentem.

§. 7. Denique (7) *Studium pacis & concordie*, quod in dubiis (per absentiam Punctorum) *Lectionibus*, ultimum commendant remedium Adversarii, equidem fateor, satis specioso amici nominis plauderet titulo; verum, quandoquidem monente Poeta, *tuta frequensque via est sub amici fallere nomen*, circumspecti hic erit cavere, ne lateant ignes sub cinere dolofo, & ne amicitia talis ineatur, quæ sit conjuncta cum præjudicio veritatis; quod foret contra monitum Proph. *Zach. 8, 19. veritatem simul & pacem colendam* præcipientis. Tum verò penes quem, in tanto sententiarum divortio, defectus hic erit & pessimum vitium? Quis sanum nobis discernet a morbo & vicioso? Ipse quidem Revelator aut ejus Assecla si hoc præstiterit, & regulam hanc Christianæ charitatis ab omnibus impetraverit, effectum cum

ticum Scripturæ S. sensum), *manuductionem* requiri; & vero illud, citra Punctorum præsentiam, *εὐναφεία* Textus, authenticæ lectionis subsidium, incertum, lubricum, & sæpissime nullum esse, *superiori Object. 1. §. 2.* jam evicerimus, (dum præpostera hæc est *ἐρμηνείας* methodus); illo igitur hic merito præsupposito, nihil utique pro conservanda nihilominus authentica Lectionis, faciet illa distinctio inter Figuram & Rem apiculorum: nam hæc ipsa distinctio inter rem ipsam apiculis significatam, & figuram eorum Masorethicam, 1000 annis illa RE ipsa posteriorem, necessario præsupponit fallissimum illud principium, de conservatione lectionis *παρεμπροχόντως*; quod tamen adeo absurdum *sup. §. 4.* ostendimus, ut ipsi quoque Waltoni *impossibile*, Capello autem *insulsissimum*, & *omni prodigio portentosius* dicatur. Cum igitur hoc etiam pacto periculosum nihilominus maneat, in ipsis visceribus S. Textus Divini aliquod humanum inventum agnoscere; alio adhuc fuco sublestam suam hypothesin incrustare nititur Capellus, nempe mutando statum controversiæ, quasi de *Sono* aut eleganti *pronunciatione* vocum nunc saltem quæstio sit, *cujus nostra nihil interfuit*, (lib. cit. p. 268.) *alia fulcra longe firmiora dari, quam apiculos istos Masorethicos, aut vocum Hebraicarum SONUM sive prolationem qua ore fit*, p. 308: idemque comprobat *exemplis profanorum Autorum Demosthenis, Aristotelis, Ciceronis, Livii, Plauti, &c.* p. 277. Resp. autem, scriptionis finem esse lectionem talem, quæ conjuncta sit cum lectorum perspicua intelligentia, an hæc per sonum oralem fiat aut secus, uti per se nihil facit ad scriptionis finem, ita nec in considerationem venit, cum de certo & authentico scripti sensu literali quæritur: cum autem contra assignatione punctorum, ad certum sensum (de quo nunc quæritur) adstringi literas consonas, & quasi anima motionis vivificari, nec iniquissimus antagonista differi queat; quis igitur credat, Moſen & Prophetas nobis tradere voluisse Scripturam hæc anima destitutam? aut Masorethis demum tot seculis post, hanc Majorem certitudinis & perspicuitatis lampada commisuros fuisse? Quamvis interim Capellus ipsi etiam sensui communi hic reclamare non vereatur, (non tamen sine propria contradicentis confusione), cum *l. cit. p. 302.* ait:

A a

Non

*Non a Masoretibus, clarius (adjiendo nimirum puncta) fuisse propositum Dei verbum, quam primo fuit a Deo, Mosi & Prophetis traditum, (nempe sine Punctis); sed tantum adscriptis istis punctis, hoc effectum esse, ut homines postmodum minus laborarent in assequenda & tenenda vera Textus S. lectione, quam alias sine hoc subsidio fecissent; & p. 299 ibid. Notulas illas adscriptas hoc prestare, ut NB expeditius mentem & sensum Scriptoris capiamus. Jam vero nonne tale quod effectum, quo minus laborare licet in assequenda vera Textus S. lectione est revera clarius reddere propositum Dei verbum? Quis sine indignatione legat adeo insulsam hominis tergiversationem? quam tamen amplius tueri vult, simili opera Interpretum aut Commentatorum, Textum S. explanantium, per quam uti non arguatur, Textum non esse clarum aut perspicuum, ita nec ex absentia punctorum id inferendum esse, ibid. p. 301. At vero cum punctatio ipsam substantiam Textus S. ingrediatur, Commentarium vero explanationes plane extra eam consistant, quis non videt tantam hic disparitatem, quantam trito Talmudiei verbo dicunt, גבה טורה בינינו *altitudo montis est inter ea.* Sed de Waltonone etiam longe magis mirari subit, qui adeo nugacis & insulsi Magistri, tam fidus tamen ubique sectarius & Assercla fieri sustinuerit; dum quasi ex ore illius Doctoris sui, in *Proleg. ad Op. Angl.* p. 29. scribit, *licet punctatio sit Masoretarum inventum, & NB humani juris, quoad apices & figuras, non tamen sequitur, sensum Scripturae incertum esse, & ab Ecclesia autoritate pendere; sed quod per puncta significatur, scil. verborum sensus, divina prorsus autoritatis est, Denique solum autorem agnoscit.* Quis cordato Theologo non indignum dicat tam futile commentum, quod, dum per ipsum signa & Characteres sensus divini, sint *humani juris*, signatus tamen iis ipse Script. sensus debeat esse infallibilis, etiam quoad nos, dum *ab Ecclesia non pendeat autoritate.* Annon apertissima contradictio est, signo fallibili infallibiliter quid signari, aut infallibilem rem signatam constare cuiquam posse per fallibile ejusdem rei signum? Nemo certe pie venerans Sanctissimum DEI Verbum, sine*

ne extrema detestatione leget, tam turpiter prostitutam divinissimam ejus Authentiam; dum literæ Textus S. perhibentur novitiæ, Assyriacæ, adulterinæ, & spurix; (ut sup. Cap. 1. vidimus); Puncta quoque statuuntur humanum inventum; & tamen S. Scriptura Hebræa (ex his unice constans), speciose adhuc jactatur Authentica, nim. per absurdissimam & summe deliram firmissimarum consequentiarum negationem, qua unice se tutantur Adversarii.

§. 2. Nec (2) felicius Adversarii, destructæ per ipsos S. Textus Hebræi Authentix, consulunt illa instantia, qua Capellus, *lib. cit. p. 281, 300.* & alibi sæpius, contendit, hoc pacto nos teneri punctatione Masoretica, NB. ut non humana, sed divina auctoritatis; si nulla alia commodior, verior, aut magis consona antecedentibus & consequentibus, punctatio a nobis afferri aut demonstrari possit; & tunc demum nos non hominibus sed DEO credere, cum illi (Masoretarum) innitimur punctationi.

Verum respondeo, ipsam illam hypothesin Capellianam, si nulla verior aut commodior punctatio a nobis afferri possit, tunc demum illam Masoreticam esse authenticam & divinam, quam maxime destruere authentiam Script. Sac. quam tueri debebat: siquidem per illam, nostro utique judicio & arbitrio committitur, utra verior aut commodior censi & a nobis haberi debeat; & authentiam sic fortietur Sensus Scripturæ, non ex sese, sed e nostro judicio.

Quod manifesto patet ex his, quæ *ibid. p. 292.* sequuntur: *Quis jure conquerratur aut indignetur, si quis aliam proferat punctationem, quæ SENSUM ALIUM, etiam VERIOREM & commodiorem pariat, quam ille qui oritur ex hodierna Masoretica*: quod *ibidem* & alibi sæpissime repetit; & p. 306, & 307. hoc argumento conveniendum dicit Pontificium (aut quemvis alium Hæreticum), ut si quem punctati Codicis sensum admistere nolit, demonstret & probet, aliam punctationem magis congruentem & commodiorem sensum parere; iunc illam admissum iri, repudiata Masoretica.

Sed nescio profecto, quos sibi fungos aut stipites Capellus sinxerit Pontificios aut alios Hæreticos, quos hic causæ suæ defuturos, & facta semel licentia alterius punctationis, ubi nobis commodum videtur, non exsculpturos aliquam sibi faventem punctationem, & sic commodum ipsis sensum, credere potuerit, aut

do in Defens. Crit. S. post hæc verba, (*etiamsi hodierna lectio Masoretica Hebraei Textus, sapissime argui & convinci possit, quod sit NB. falsa, insulsa, inepta, incommoda; & aliam haberi posse veriore*): addit, *nihilominus NB. propter antiquitatem, lectionem illam Masoreticam sic relinquendam esse*: quasi vero antiquitas aut receptio in Ecclesia patrocinari possit erroribus *falsæ, insulsæ, & ineptæ lectionis*, (qualem Scripturæ Hebraicæ sapissime esse contendit Revelator), cum potius *falsum, insulsum, ineptum*, & summæ blasphemum convicium sit, tale quid de S. Textus originarii lectione æterna & infallibili comminisci: qualis certe assertionis Auctores gravem aliquando, vindici verborum suorum Deo, reddituri sunt rationem.

CONCLUSIO PARTIS IMÆ.

Atque ita omnibus & singulis rationum momentis, in hac controversia Hebræo-philologica, succincte excusis seduloque expensis, quotquot hodie in celebriorum Auctorum scriptis utrimque agitantur, (præcipue in Waltoni *Proleg. III. Op. Angl. & illo Arcano Punct. Revel.* de quo Erpenius, *in præf. ej.* non dubitavit profiteri, *tantum, quantum hic vir* (Capellus) *in isto argumento præstitit non facile a se, aut quoquam alio fuisse expectandum*): provoco nunc ad incorrupta orbis literati judicia, & quotquot in eo mentem sinceram partiumque expertem habent; ut utriusque sententiæ rationes rationibus comparando, & pondera rerum atque argumentorum æqua utrimque iudicii lance expendendo, libere & ingenue statuere velint, utra sententia, nostrane an Adversariorum, tam in thesi quam antithesi, solidior, evidentior, & in ipso conscientiæ iudicio verior appareat; & annon Sole meridiano clarius jam demonstratum sit, in Capellum ejusque affectas verissime id quadrare potius, quod effroni plane maledicentia, defensoribus Authentici Characteris Hebræi, præcipue Punctorum, impingere is voluit (*in præf. Arcani Punct.*) *eos omni ratione sententiam suam incrustare, variisque pigmentis & coloribus ita fucare, ut nemo Scripturæ auctoritatem NB. periculosus impetat, vel calidius subruat, aut validius concutiat*; cum

revera hoc ipsum Episodion, adeo isti potius impio, nugatorio, & detestabili scripto *Arcan. Punct. Revel.* competat, ut plane ei protitulo & quidem longe veriori, superscribi mereatur, quam illud perpetuum in eo paginarum mendacium *DE ANTIQUITATE PUNCTORUM HEBR.* cum tamen in eo meram horum *NOVITATEM* crepet Sycophanta versutissimus, non erubescens interim, *se verum punctorum Patronum, minime vero hostem vel adversarium*, vanissime jactare, (*in eadem prafat.*) quæ tamen omnia una litura deleta cupit, (*in Crit. S. p. 435.*) veluti Scripturam deturpantia & fædantia, (*in arc. Punct. p. 144.*): ut proinde simulato nihilominus horum patrocinio, plane fidem fecerit vulgato isti, *malus ubi bonum se simulat, tunc demum est pessimus.* Hanc enim Satanæ in Angelum lucis se transformandi artem adeo ad miraculum usque expresit Autor idem in illis suis scriptis, eaque sic fascinavit imperitorum & credulorum animos, ut licet firmis. pridem argumentis tot luculenta Cl. Buxtorfiorum Scripta, meliora & veriora vel κρηστονίους ἐπιστολῶν suadeant & evincant, vix tamen hæcenus pervicacissima multorum præjudicia magis istis moveantur, quam quod veteri verbo Græcis dici solet, ὅτι οὐκ ἔστι μὴθον ἔλαττον, ὁ δὲ τὰ ὠτὰ ἐκίνα; dum nihilominus, quod Hebræis tritum est צור יצר זמר וזמר סרטן ידל הליכו וטפס ישתאר באורתו *Avis cantat cantum suum, & cancer abit gressum suum, & stultus manet in stultitia sua*: ut omnino deinceps inexpugnabilis illa, characterem originalem pessime conviciandi, & blaspheme traducendi protervia, vix aliter coerceri posse videatur, quam severo & publico aliquando Ecclesiarum anathematismo; quo pacto tandem faxit Deus, Satanam sub pedibus nostris conculcemus propediem. Nam ut Prophetis his verbis claudam, *Jerem. 2, 13. Dno mala fecere (illi Hebrææ Veritatis destructores); dereliquere fontem aqua viva, & foderunt sibi cisternas rimosas, quæ aquas continere non valent.* Et sec. illud *Jer. 8. v. 8. 9. דבר ויהיה מאסו ורחמם מה להם* *Verbum Dei contumeliose tractant, quæ igitur ipsis potest esse, sana doctrina?*

VINDL

VINDICIARUM

S. SCRIPTURÆ HEBRÆÆ

PARS SECUNDA,

DE

ACCENTUUM INFALLIBILI MI- NISTERIO SENSUS.

CAPUT I.

Quo illud

PARADIGMATICE ASSERTITUR,

*per luculenta aliquot Exempla S. Textus Hebraei, vero suo sensui.
ex Accentuum doctrina vindicata.*

§. 1. Quam incomparabilis interpunctionum scripturæ, per voces & membra sententiarum, sit usus, vel potius necessitas summa, ni totus contextus, instar alicujus ἀσύνθετος ἀγρίου agri non notati cippi, indigestus & male tortus, lectorem subinde hæsitantem in lubrico detinere debeat, pluribus jam ostendere & declarare liceret, nisi memor nunc illius e *Lib. 2. Rhet. Aristot. ἀδόλεσκα ἐστὶ τὰ Φανερά λεγέειν* superfluis laborare impendiis vereretur, dum per se placitura sollicitè commendarem. Ultro enim & per se patet, illa interstitionum signa & notulas, quæ ob id *Positura* dicuntur Latinis, & Græcis quoque *σέματα*, quod voces per intervalla deponant, quo spiritus longa dictione fatigatus, vires suas per spacia decreta resumat, (verbis Castiodori lib. 1. *instit. divin. lect.*) esse quasi vias quasdam sensuum & lumina dictionum, quæ sic Lectores dociles faciunt, tanquam si clarissimis expositoribus imbuantur, (*ibid.*). Uti contra absensibus ejusmodi distinctionum signis, Lector fere semper dubio conjunctionum aut divisionum errore fluctuare cogitur, ne forte con-

conjungendo separanda, incidat in tritum illud κλῶθαι τὰ ἀσύγκλωστα, vel huic adversum hallucinando, committat τὸ κατὰ κερματίζειν μὴ δυνάμενα χωρὶς εἶδαι; ut loquitur Platoniorum mellitissimus. Illud igitur tam utile ac necessarium, vocum & sententiarum spacia distinguendi aut conjungendi officium, adeoque ministerium sensus, cum in S. Textu Hebræo, Accentibus proprium esse uniceque competere, doceamus tum in *Instit. Methodica Accent.* tum superius *Part. I. Vind. p. 133. seq.* necesse est, hoc loco idipsum quorundam Scripturæ S. locorum Paradigmati ita illustremus, ut is præcipuus Accentuum Hebræorum usus genuinus & authenticus, solide asseratur adversus indignissimam Marculorum quorundam obtrectationem, imprimis contra Waltoni illud convicium, quo pessime totum illud S. Scripturæ interpunctæ fundamentum subruit, cum in *Prolog. III. ad Opus Anglic. p. 26. ait*: *Magnam partem Accentuum esse inventa hominum ocio abundantium; nec NB e curiosa eorum speculatione quenkum doctiorem evasisse, aut in Textus S. intelligentia quicquam profecisse.* Unde etiam de Tractatu aliquo Accentuum, (haut dubie illo Ledebuhrii, laudabili sane & immensi laboris), satis abjecte memorat, *se lecto illo libro, non potuisse non hominis misereri, qui tanto molimine nihil egerit.* Ut jam non repetam huc e superioribus blasphemam illam Accentuum, (magnæ partis sacri contextus), traductionem, qua Capello, *Grammaticorum apina triceque & magis importuni quam opportuni: apiculi*, audiunt, in *Art. Punct. p. 138.* item *minutissima, scrupulosissima, morosissimaque & NB superstitiosissima Lectionis minutie, & aculeate quisquilie*, ibid. p. 94.

§. 2. Quales atroces & nefandas criminationes in S. characterem Hebræum, cum superius *Pars Ima Vindic. nosl.* firmissimis rationibus satis retundat, per Authentiam divinam Accentibus pariter ac Vocabulis & Literis evidenter adstructam; cumque ipsa Accentuationis etiam doctrina perfectioni & evidentie suæ satis jam restituta sit per Dei gratiam, in *nosl. Institut. Methodica Accent. Hebr.* nihil restare nunc videtur, nisi ut documentis aliquot Locorum Script.

Script. S. experiamur, & lectoris pii ac cordati iudicio committamus, utrum rectius e nostra sententia originalis & authenticus Character Accentuum, (isto suo ministerio sensus), *ad solidam Scripturarum intelligentiam instruat, & doctiorem reddat interpretem*, (quod superius negantem audivimus Waltonum); an vero e sententia Waltoni rectius *per Versionum in Ecclesia receptarum collationem*, nobis iudicium Ecclesia sibi dicatur, cui nos submittere debeamus, aut nullo iudicio nos präditos, & vix hominis, nedum Christiani nomine dignos fore, (Walton. in Diss. de Ling. Orient. p. 13); quamvis interim subordinatum authenticæ lectioni Versionum usum verum & legitimum omnino maximi faciendum existimemus; & hac demum ratione, isti Versionum Orientalium augustissimo Operi Anglicano verum suum pretium statui putemus, *μείζον καὶ κλέϊον, καὶ κάλλιστον οὗτο μα-
joremque sic & meliorem gloriam*, (Hom. Odyss. τ. 128. ν.) si certæ & firmæ sec. Vocales; & Accentus S. lectioni ac sensui illæ demum subordinentur, nequaquam autem æquiparentur, nedum præferantur.

LOCUS I.

Ecclef. 8. 2.

אֲנִי פִּירְמִלָּךְ שְׁמֶר וְעַל דְּבַרְתָּ שְׁבוּעַת אֱלֹהִים:

§. I. Hujus Versus e ratione Accentuum talis fuit sensus.
 Ego | i. e. me quod attinet, *mandatum Regis serva* ||| & *Altissimus* || i. e. Altissimum quod attinet, *ordinationem* | *juramenti Dei* |||| i. e. serva ordinationes per Deum vindicem juratas: ut adeo prius membrum versus loquatur de officio subditorum erga Regem; posterius, de eorundem officio erga Deum, seu cultu Religionis; prout etiam utrumque sic conjunctum reperitur, *Prov. 24, 21*: nec minus vocula *עַל* (alias Præpositionis *super* aut similem significationem habens,) hic vi Accentus distinctivi in sensu disjuncto a seqq. accipienda, adeoque exponenda, *Altissimus*, seu *Altissimum*
 Bb quod

quod attinet, tali etiam fignificatione extat *Hofe* 11, 7. Quod jam vero Idiotifmus ejusmodi ufitatus fit Linguae S. Hebraeae, ut fcil, Subjectum fic per Accentum diftinctivum in fenfu difjuncto accipiatur, (fubintellecta tali imperfonali locutione), probamus feqq.

locis patallelis: *Ecclef.* 2. 14. חָכֵם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ Sapiens | i. e. fapientem quod attinet, oculi ejus funt in capite ejus ||| i. e. prudenter & caute agit. Sic *Jef.* 59, 21. אֲנִי זֶה בְּרִיתִי אִתְּךָ אִמְרֵי יְהוָה Ego || i. e. me quod attinet, hoc erit fœdus meum | cum ipfis || dicit Dominus |||. (De Mahpach vicarie pro Gerefib hic diftinguente in voce בְּרִיתִי, vid. Reg. vii, Memb. 11, (8), in Inftit. noſt. Accent.) Item *Pfal.* 73, 2. אֲנִי בְּמַעַשׂ נַטִּיתִי רַגְלִי Et ego || f. me quod attinet, fere | nutaſſent pedes mei |||. Et par eſt ratio feqq. loc. *Gen.* 24, 6. 1. Reg. 6, 12. 2. Sam. 22, 31. *Jef.* 66, 18. *Hofe* 12, 7. *Pf.* 11, 4. *Job.* 3, 5. *Pfal.* 89, 3. *Pfal.* 18, 31. &c.

§. 2. Sic ergo ex accentibus evidenter demonſtrata, certa lectione & genuina hujus & ſimilium Locorum interpretatione, exploremus jam, quid certitudinis, (iſtis neglectis), ex Waltoni & ſuffraganeorum Accentuationis contemptorum, conſilio, nobis præſent *Verſiones in Eccleſia receptæ, ſeu Judicium Eccleſia, cui ſubmittere nos debere, tam audacter contendit Waltonus, l. ſupra cit. ad id enim afferendum, & ipſum & Capellum cum aſſectis prorfus adigit proſtigata illa, de humana origine Punctationis Hebraeae, hypotheſis, ut qua illi, (ceu ſuperius evicimus,) certitudinem originalem ſenſus literalis ita deſtruunt, ut ejus loco judicium Eccleſiae neceſſario ſubſtituere cogantur: quam tuto autem & recte, jam videbimus. Primo enim LXX. Interpretes Graeci, h. l. magna temeritate prorfus omittunt primam hujus Verſus vocem. אֲנִי Ego; & contra perverſe aſſuunt eidem, e ſeq. verſu 3. duas voces אֱלֹהֵי תְּבָרָה ne feſtines; reddendo h. m. Σὺ μὲν βασιλείᾳ φύλαξον, καὶ περὶ λόγῳ θεῶν θεὸς μὴ σπαράσῃς, os Regis cuſtodi, & de verbo juramenti Dei Ne feſtines; profano ſic & illicito aſu confundentes Verſuum diſtinctiones: (qualem temerariam licentia ſibi ſumere & propugnare quoque*

que auli sunt, Bellarminus, ad *Psal.* 4. v. 2. & Isaacus Vossius, in *Diff. de LXX. Interp.* p. 70.) Sequuntur tamen hic Græcam reliqui etiam Interpretes orientales: ut Syrus *ܡܫܬܪܝܢ ܡܠܟܐ ܕܡܪܝܚܐ* *Os Regis observa*, & ad proferendum juramentum Dei ne festines: Pariterque Arabs, *اَحْظُ فَمُ الْمَلِكِ وَلَا تُعْجَلْ فِي نَسَمِ ذِكْرِ اللَّهِ* *Observe os Regis*, & ne sis princeps injurando mentionem Dei. Item Chaldaeus: *הוּוּ יְהוּר ית שומר עַל צִוְיַת מַלְכָּא לְמַסַּר מַה דִּי בְּקִרְבָּךְ וְעַל עֵסַס מִכְתָּמֵי דִּי תִּזְדַּרְזַר* *Esto custodiens Os tuum super sententia Regis, ad observandum, quicquid jusserit te; & super negotium juramenti Dominis esto cautus.*

§.3. Aliæ vero Versiones alio atq; alio hic fluctuant errore. Arias Montanus, & ex hoc versio inter linearis Operis Anglicani, exprimunt quidem vocem *שמר*, verum absone prorsus construunt illam primam Personam cum Verbo secundæ personæ sc. Imperativo *שמר* *Ego observa os Regis*, (& seqq. reddunt), & super ratione juramenti Elobim. Merito hic quæras cum Rabbinis *מַה רָצוֹנוֹ לְשׂוֹמֵר* *qua est voluntas ejus dicere?* aut quis sic hujus versus est sensus? Versio quidem vulgata commodiorem nobis sensum expresit, *Ego os Regis observa*, at is non habetur in fonte, (nam *שמר* Imperativus non potest sine manifesta *επεβλήθη*, expressæ Literæ, converti in primam personam præsentis), nec proinde respondet intentioni Spiritus S. Jam vero (quod sancte monet D. Hieron. in *Apol. contra Jov.*) Interpretis officium est, non quid ipse velit, sed quid sentiat ille, quem interpretatur, exponere; alioquin si contrarium dixerit, non interpret eris, sed adversarius ejus, quem nititur explanare. Servat tamen eandem interpretationem Germanica nostra B. Lutheri versio; *Ich halte das Wort des Königs und den Eyd Gottes.* Sed cum sic inconvenienti plane sensu Salomoni tribuatur, quasi de seipso dicat, quod parat Regis mandato; Osiander igitur hic annotat, *Salomonem loqui in*

Persona boni subditi: veruntamen pari ubique verborum originalium tormento; cum Imperativus **שמר** non possit ita construi cum prima perf. **שמר**. Ab his igitur iterum diversi, Aben Esra & ex eo Pagninus, nec non Vatablus, subintelligi hic volunt verbum *moneo*, prout & Belgica versio reddit, *Ik (segge) neemt acht op den Mond des Conincs*: nec multum abeunt ab his Junius & Tremel us (primæ Edit.) subintelligentes verbum *video*; postea autem idipsum mutarunt hoc modo; *Præstitutum meum, præstitutum Regis observa*: cui affinis est versio Munsteri, *meum est observare præceptum Regis*. Verum nulla talium interpretationum, vel simili exemplo probari, vel aperta **συνεπαλάττει** nota facile liberari poterit. Commissam nunc igitur esto Eruditorum judiciis, quid certitudinis a dubio tali Interpretum (quamvis præcipuorum) conflictu, deserto S. Fontis caractere distinctivo, expectare aut promittere sibi habeat industrius Scripturarum scrutator; & annon præstet, longe infallibiliorum ac clariorem sensum haurire e Divino Accentuationis principio, ceu caractere **διοπνύς**: quamvis *ex eo neminem doctiorem aut intelligentiorem Scripturarum factum esse*, Waltonus loc. sup. cit. contendat.

Sed antequam hinc abeamus, majōris lucis gratia, similem alium subjungemus locum, in qua eadem voculb **על** per neglectos accentus, dubios pariter habuit interpretes: nim. *2. Sam. 23. 1.* **וַיֹּאמֶר הַגִּבּוֹר הָקֵם עַל מַשִּׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְנָעִים וְזִמְרוֹת יִשְׂרָאֵל**
Et dixit vir | constitutus excelsus || unctus | Dei Jacob | & jucundus | Psalmis Jisrael |||. Hunc locum nonnulli, contra Accentuum rationem, vocula **על** pro præpositione *de* vel *super* accepta, vertunt quasi Oraculum aliquod de Messia exhibendo: ceu habet Vulgata, *Dixit vir, cui constitutum est de Christo Dei Jacob, egregius Psalter Israel*; & B. Lutheri Versio Germ. *Es sprach der Mann/ der versichert ist von dem Messia des Gottes Jacob/ &c.* item Forsterus in Lexico; *Vir substantionatus super Messiam &c.* sensu non quidem malo aut heterodoxo, attamen minime hoc quidem loco

loco, a Spir. S. proposito aut intento: (nec enim sensus in Script. S. inferendi, sed ex ea efferendi sunt). Nam! Accentus — in voce על, seu maxima omnium illarum vocum interpunctio, prohibet, quo minus illa accipi possit in constructione cum seq. משׁיח, & sic reddi *super* vel *de*: item Accentus conjunctivus — in voce הקם, prohibet ejus contradistinctionem a seqq. h. m. *Cui constitutum est de Messia Dei Jacob*; ad hunc enim sensum talis requisita foret accentuatio יעקב משיח אלהי *confirmatus* ||¹ *super* || *Messia* | *Dei Jacob* || Qualia parallela conf. *Instit. Accent. Reg. 2. Memb. iv (a)*; & *Reg. 4. Memb. III. A (b) II.* Nec proinde solum sub על hoc quidem loco redarguere possit illos interpretes, siquidem dici queat per Accentum — productum esse in —. Rectius igitur sec. Accentuum rationem sensum a nobis hic expressum, alii etiam reddidere Interpretes, Arias Montanus, Vatablus, Schindlerus, Junius & Tremellius, & Avenarius in Lexico: sic & Belgica versio, de Mann de hooge is opgericht / de gesalfde des Godts Jacobs / ende lieflick (in) Psalmen Israels / sent. Munsterus autem licet ad sensum fere eundem accedat, perperam tamen vocem על reddidit in h. p. *Qui constitutus erat in Christum Dei Jacob*; ita Versio Græca, κτιστὴς ἐν Χριστῷ; & Chaldaïca למלכו למלכו *qui unctus est ad regnum*, reclamante autem iis omnibus accentuatione, ut patet in superioribus.

LOCUS II.

Jef. 9, 3.

חֲרִיבִית הָגִיד לֹא הִגְדִּיל הַשְׂמִיחָהּ

||| leticiam magnificasti | ei ||| gentem multiplicasti

§. I. Cum hoc loco vocula לֹא non, circello Masorethico sit notata, apposito p̄ marginali לֹא Ei, dubii hic, (ut fere semper in talibus), fluctuant interpretes, alii affirmative לֹא ei, alii negative לֹא non, vertentes. Expositionem negativam h. l. amplectuntur,

Bb 3

Va-

Vatablus, Pagninus, Osiander; Vulgata Latina, Junius & Tremellius, Lutherus, Arias Montanus, Versio Belgica, & interlinearis Latina Operis Anglicani; vertendo *Multiplicasti gentem, non magnificasti letitiam*, LXX Græci prorsus variant sensum, hoc m. *πλάσας & λαῶν, ὁ κατήγαγεν ἐν ἑορσῇ σου, plurima pars populi, quam deduxisti in letitia tua*: eosdem sequitur Arabica versio; كَثْرَةُ الشَّعْبِ الَّذِي أَحْدَرْتُكَ

فِي سُرُورِكَ *multitudo populi quem venire fecisti in letitia tua.* Sola Syriaca recte transtulit; *ܡܠܬܝܬܘܬܐ ܕܥܡܐ ܕܡܝܬܝܬܐ ܕܝܫܪܐܝܝܠ*

Multiplicasti populum eique magnificasti letitiam: cum qua etiam recte facit Chaldaica Paraphrasis, nisi quod addat duas voces, *domus Israel*. Munsterus utrumque tam כְּרִיב quam marginale קָרִי exprimit; reddens, *eidem non magnificasti letitiam*: sed contra tenorem talium notarum Masorethicarum, quas non conjunctim cum textuali voce interpretandas, sed lectionem adeoque expositionem faciendam esse sec. קָרִי textuale autem כְּרִיב ei tantum in sensu esse subordinandum, mox aliis constabit exemplis, *Conf. etiam inf. Part. III, de Notis Masor. Kri uchtibb*). Cl. Ludov. de Dieu in doctiss. suis *Animadvers. in V. Test. p. 474*, initio quidem recte ait: *אֲנִי secundo תֹּךְ קָרִי sumi pro לִי ei, quod negatio hic non quadret: quomodo enim negetur amplificatio gaudii de iis, qui dicuntur letati coram Domino sec. letitiam messis?* Nihilominus mutata mox sententia, rejicit תֹּךְ קָרִי & mavult retineri תֹּךְ כְּרִיב, addens; *nolle se negative exponere; verum interrogative, h. m. multiplicasti gentem, an non amplificasses gaudium?* Seduti dubius sic secum ipso pugnat Vir doctissimus; ita etiam Accentuum ratio, & omnium talium locorum expositiones, ipsi penitus adversantur.

§. 2. Nam manifesto obstat ipsi, (ut & omnibus Interpretibus negative hunc locum reddentibus), Accentus Distinctivus *Tipcha* in vocula אֲנִי, qui evincit eam hic neutiquam explicari posse per

per *non* vel *annon*; (siquidem in ea significatione necessario requisivisset Accentum conjunctivum, ut evidenter patebit conferenti nost. *Instit. Accent. Reg. 2, Annot. 4, p. 56. seq.* etiam cum interrogative pro הָלֵךְ, ponitur, v. *Jeb. c. 2. v. 10*): sed proinde exponendam esse secundum suum *Kri* לֵךְ *ei*. (2.) Confirmat hoc ipsum similis aliorum Locorum ratio; v. gr. 2. *Reg. 3, 10*, Elisa consultus ab Hasele de valetudine Regis, Benhadad, respondet, אֲמַרְלָהּ הִיא תַחֲיָה, *dic ei, vivendo vives*; quali affirmativo sensu id recte reddidere fere omnes Interpretes supra allegati: non quod nota Masorethica marginalis, illud *Cribb* לֵךְ vitiosum aut corrigendum in textu arguat, (ut de hoc & similibus pessima persuasione falluntur plerique Philologi, *quod inf. Part. III. excutimus*): sed quod per ἀντιστοιχίαν istam *N* pro *י*, marginali illi *Kri* seu lectioni (expositioni) affirmativæ, subordinatus sit alter arcanior sensus negativus; ut patet e seq. verbis, *verum Dominus indicavit mihi, ipsum moriendo moriturum esse*; sive quod priori illa (affirmativa) sententia, Regem indignum divino responso eluderet Propheta, (conf. simile 1 *Reg. 22, 15*); sive quod alio tamen modo periturus esset, qui naturaliter quidem convalescere & vivere potuerat, ceu patet seq. *vers. 15 buj. cap.* Et aliis quoque in superiori exemplo, *Jef. 9, 3*, est ratio & לֵךְ ceu negationis latentis & subordinatæ marginali לֵךְ *ei*, quod scil. *gentibus quidem illa latetia omnino amplissima futura esset, nequaquam vero Judæis Messiam rejecturis.*

§. 3. Sed objicit tali explicationi Ludov. de Dieu, quod *durum sit & contra genium Lingua, dicere הָלֵךְ לֵךְ* pro הָלֵךְ לֵךְ. Respondeo autem; extra casum emphaseos quidem tale quid insolens esse Hebræis, minime vero in sermone ἡσυχαστικῶν. Probari id ipsum potest exemplis, v. gr. 2. *Sam. 16. 18*. Absalamo interroganti Hufaj, *cur non Davidis partes sequeretur*, respondet hic; *minime; sed quem Dominus eligit, & hic populus, & omnis Israel, לֵךְ אִתּוֹ* *Ejus ero, & cum ipso manebo*: ubi itidem omnes fere Interpretes, recte לֵךְ affirmative exponunt sec. *kri* לֵךְ *ei*; (excepto Aria Montano, qui vertit, *non ero, & cum ipso manebo*, sed refutante eum ipso sensu sic contradictorio, nec minus affirmativa ipsius versione in su-

superiori exemplo, 2. Reg. 8, 10, *dic El, vivendo vives*). Ratio autem ἀντιστοιχίας N pro l in loco isto 2. Sam. 16, 18, haut dubie est longe diversa tunc mens fidissimi Hufaj; ab illis verbis, quibuscumque confilia Ahitophelis irrita reddere studebat; ceu patebit conferenti Textum. Non absimilis est locus, *Jes. 49, 5. Et nunc dicit Dominus, formans me ex utero in servum sibi, ut ad ipsum reducat Jacob* יִשְׂרָאֵל וְיָסֵד יִשְׂרָאֵל *Et Israel El colligatur*: ubi quidem contra Textus scopum, Vulgata, Münsterus, Tremellius, Arias Montanus, Versio Op. Angl. ut & Belgica, reddunt negative, *Et Israel non colligetur*; longerectius vero sensu affirmativo exponunt, Versio LXX, Chaldaica, Syriaca & Arabica; item Pagnini, Vatabli vetus, & Osiandri: quæ affirmativa expositio etiam multo conformior est sequenti v. 6, & locis illis N. Test. *Matth. 15, 24. Job. 11, v. 52. Rom. 15, 8.* quod notandum contra Ludov. de Dieu, *lib. cit. p. 540.* Pariter *Jes. 63, 9*; כִּלְיֹתֵינוּ בְּיָדָיו *In omni angustia eorum IPSI (facta est) angustia*: quod quidem negative, (*in tribulatione eorum NON est tribulatus*), reddunt Vulgata, Vatablus, Arias Montanus, & ex eo Versio Op. Angl. (& alia ab his negativa expositione, Junio-Tremelliana versio, ut & Syriaca, & Ludov. de Dieu, *lib. cit. p. 5*); verum sensu ab intentione Spir. S. prorsus alieno, quasi nihil attineant Deum fidelium suorum angustiarum; quo pacto præcipuus dulcissimæ consolationis fons, quod calamitates piorum quasi in se ipsum transferat Deus, (ceum patet *Jud. 10, 16. Indoluit (Deus) malo filiorum Israel, ut & Zach. 2, 8. & Act. 9, 4.*) penitus h. l. obstrueretur & obrigesceret; quod certe non foret celebrare viscera Misericordiæ divinæ. Longe rectius igitur יִלְכֵּד *El* reddunt Münsterus, Pagninus, Osiander, & B. Lutherus, *Wer sie ängstet / der ängstet Ihn auch.* Ut & versio Belgica, *in alle hare benaughtendyt was hy benaucht.* Quem proinde sensum sane optimum recte quidem vocat Ludov. de Dieu, *l. cit.* nihilominus istum deserit, dicens; *tamen sequi se* יִלְכֵּד *Cbribb.* Pesimo autem, Versio LXX, & hæretico sensu h. l. מַלְאֲכֵי שָׁמַיִם *Angelum facierum Domini, alium a Servatore Israelis facit, cum reddit; ἐν πάσης θλίψεως αὐτῶν ὁ πρέσβυς, ἀδὲ ἀγγελος, ἀλλ' αὐτος ἔσωσεν αὐτούς*: quam tamen h. l. se-

sequitur etiam Arabica versio. Verum *talis hic sensus*, (quod recte ait Cl. Schotanus, in *Tract. contra Vossium*), *nequaquam est a Spiritu Christi*. Sic denique Job. 13. v. 15. *וְיִקְטְלֵנִי רַחֲמֵי אֱלֹהִים* *etiamsi occideris me, in IPSO sperabo*: quod affirmative sic rectissime reddunt, Versio Vulgata, Chaldaica, Syriaca, Arabica, ut & Munsterus, approbante etiam Sixtino ab Amama in *Ancibarb. Bibl. p. 422*. (Αἰσχυρία autem illa Ν pro γ videtur innuere luctam Spiritus cum judicio carnis, in acerbissimis illis cruciatibus Hiobi, *vers. 14*). Minus recte igitur hæc negative reddunt secund. כִּי־אֵרִיב Arias Montanus & ex eo Versio Op. Angl. item Vatablus, Pagninus, & B. Lutherus *Siehe er wird mich doch erwürgen / und ich kans nicht erwarten*; quod nequaquam convenit fidei & constantiæ Jobi, adeo depradicataz *Jac. cap. 5. v. 11. & Job. 42. 7. 8. 9.* Unde & affirmativus sensus pro concione in Ecclesiis personare solet, *wenn mich der Herr gleich tödten würde / wil ich doch auff ihn hoffen*: versio Belgica & Junio-Tremelliana, interrogative exponunt, *annon sperarem?* נָא pro נִי־ sumpto; verum superiorum Exemplorum analogia, id minime permittit, cum Masora hunc quoque locum referat in numero illorum *is. que scribuntur per N, sed leguntur* (adeoque exponuntur) *per γ*. Versio LXX prorsus variat hujus loci sensum. Cl. Boblius in Disp. quadam minus recte; *nihil morabor, lubens moriar*. E quo incerto ubique interpretum conflictu, & a se ipsis sæpe dissensu, patet, quam periculosa plenum opus alex sit, ab iis potius quam Punctorum & Accentuum caractere originali, petere aut expectare certum & genuinum modum τῷ ὁρῶντος μὲν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας sec. Apostolicum præceptum 2. Tim. 2. v. 15. cum utique maximi referat cavere, ne loco infallibilis verbi Divini comminiscamur aut venditemus propria somnia ac conjecturas, intentioni Spir. S. aut contrarias aut saltem non respondentes.

LOCUS III.

Cantic. 7, 5.

רֶמֶשׁ עֲלֶיךָ בְּרֶמֶל וְרֵלֶת רֶמֶשׁ פֶּאֶרְזִימ

||| utpurpura | capitis tui & coma ||| ut Carmelus | super te est caputuum

מֶלֶךְ מֶסֶר בְּרֶהֱטִים:

||| in ambulacris ligatus est | Rex:

Hanc Versus interpunctionem, & ex ea fluentem sensum mire pervertunt pleræque Versiones, negligendo Accentum Athnach, & conjungendo sic vocem totius versus distinctissimam (*purpura*,) cum seq. voce (*Rex*,) quasi in statu Regiminis seu Genitivo; cum hæc potius per Accentum Distinctivum Nominativi casus arguatur, adeoque novum alterius Propositionis subiectum, ut habet nostra interpretatio. Nihilominus, obstante licet maximo

hoc intra versum distinctivo, vulgata reddit; *Coma capitis tui, sicut purpura Regis vineta canalibus*; Vatabli vetus, *ut purpura Regis juncta canalibus*; ita & Germ. Lutheri, *wie Purpur des Königes in Falten geflechten*; explicante sic quoque Osiandro, ad h. l. Nec abeunt Orientales, hic pariter erroneæ: sic enim Syriaca,

וְרֵלֶת רֶמֶשׁ עֲלֶיךָ בְּרֶמֶל וְרֵלֶת רֶמֶשׁ פֶּאֶרְזִימ
Et coma capitis tui, sicut purpura Regis alligata stadiis seu ambulacris:

Item Arabica وَضَعُ رَأْسِكَ كَمَنْ قَبْرُ مَلِكَ مَرْبُوطٌ فِي الْأَلَاعِبِ
Et coma capitis tui sicut purpura Regis, ligata in foris luforiis.

At omnes absone; ad illum siquidem sensum talis requisita foret Accentuatio מֶלֶךְ מֶסֶר בְּרֶהֱטִים וְרֵלֶת רֶמֶשׁ עֲלֶיךָ בְּרֶמֶל וְרֵלֶת רֶמֶשׁ פֶּאֶרְזִימ
 || ut purpura Regis | alligata stadiis ||| qualia parall. conf. Inst. Acc. Reg. 4. Memb. III. A. (a) I. Contra igitur rectius, sec. expres-

am in Textu Accentuum rationem, LXX Græci, καὶ πλόμιον καὶ φάλησ σα, ὡς πορφύρεα βασιλεὺς δεδεμέναις ἐν περσδεμαῖς, Et

Et coma capitis tui, ut purpura. Rex ligatus in ambulacris seu subdiali xysto, quomodo vox מִי־רִחַם etiam sumitur Cant. 1. 17. It. recte Accentum Athnach observant, Pagninus, Munsterus, Arias Montanus, Versio operis Anglicani, Junius & Tremellius, nec non Belgica Versio, en de Hâyr-bandt uives Hoofts als Purpur: de Eoninc is (als) gebonden op de Galeryen. Sensus igitur literalis est, tantum capitis & comarum Sponsæ esse nitorem, qui vel properranti per ambulacra subdialia Regi, moram injicere possit ad gratiose ipsam contuendam; unde quasi alligatus ambulacris Rex videri queat. Sensus mysticus autem sub figura Salomonis, signat Christi gratiosam præsentiam, ardentissimi amoris vinculo quasi deligatam suæ Sponsæ Ecclesiæ & fideli cuivis animæ, ne unquam deserat ambulacrum suum inter 7 candelabra aurea, Apocal. 2. 1. Conf. in eundem sensum, Hose 2. 19. Ezech. 37. 26. Es. 62. 4. Psal. 45. 12. Joh. 41. 23. Rom. 8. 35. Quales sensus divinisissimi citra Accentuum ministerium aut nulli sæpe comparent; aut si forte pateant, non tamen ita infallibiliter sine iis demonstrari possunt, cum absentibus vel neglectis illis interpunctionum signis, indeterminata ex se sit vocum compositio & divisio, ceu ostendit adductorum interpretum præcipuorum dissensus.

LOCUS IV.

Jud. 6. v. 24. & edificavit Gideon altare Domino,

וַיִּקְרָא־לֵו יְהוָה שְׁלֹמֹ

||| Pacem | Dominus & vocavit illud

Ad eruendum hic certum & infallibilem sensum literalem, summa utique apparet Accentuum ministerii necessitas, ut sine quibus ambæ voces יהוה & שְׁלֹמֹ ex sese omni casuum discrimine carentes, (ceu millenis etiam aliis accidit Script. Hebrææ vocibus,) adeo dubiam faciunt certi casus applicationem, ut non solum magni nominis Hebræus Drusus, in Comment. ad difficilia loca Scripturæ,

p. 221. ad hanc confessionem adigatur, *Itaque nescis, utrum dicat*, Dominus pacis, an Dominus pax; sed & alii celebriores quique Interpretes incerta hic laborent expositione: prout Munsterus & Oslander vertunt *Dominus pacis*, & sic German. Lutheri der Herr des Friedens; item LXX Græci, καὶ ἐπικαλεσεν αὐτῷ, εἰρήνη κυρίου: contra Vatabli vetus, & vulgata reddunt *Domini pax*; verum hæc errore manifesto nomen יְהוָה quasi *regens* in Genitivo reddentes, impingunt in genium linguæ, (Genitivum nunquam tribuentis Nomini regentis,) reclamantibus etiam aperte Accentibus, *Tiphcha* distinctivo, & *Merca* conjunctivo. Servat tamen idem Arabica versio

وَنَعِيَ اسْمَهُ سَلَامٌ الرَّبِّ *Et vocavit nomen ejus Pacem Domini*; Syrus utruq; in Nominativo expressit; *ܡܠܟܐ ܥܠܡܐ ܥܠܡܐ*

Et Vocavit illud Dominus Pax, cum quo facit Vatabli nova, ut & Belgica Versio, En noemde hem / de Heere is vrede; repugnante prorsus Rege *Tiphcha*. Pagninus autem & Arias Montanus non arberraturi, retinuerunt ipsas illas voces Hebræas latine exscriptas *Jhovah Schalom*. Nec est, quod cum impiis & imperitis quibusdam censorulis quis dicat, in hoc & similibus Scripturæ locis parum momentosam esse lectionem aut genuinam interpretationem. Notum enim est, quam calido voto illam interpretationem, *Dominus pacis* vel *Dominus pax*, arripiant Photiniani, (ut inde exculpant aliquam exceptionem adversus argumentum illud firmissimum divinitatis Christi, nomine יְהוָה in Script. appellati), fingentes nempe, h. l. Altari quoque ceu creaturæ nomen illud tribui. Verum refutat hic eos solidissime authentica interpunctio Accentus *Tiphchæ* in voce יְהוָה quæ infallibiliter arguit, eam nequaquam posse coherere cum sequente voce; adeoque nec in regimine cum ea constitui, cum semper vocem in Regimine positam magis cum sequente coherere oporteat quam cum præcedente, *conf. Instit. Accent. Reg. 1. Memb. 1. (a)* ut proinde erronea tantum fallantur versione; cum rectius sec. Accent. rationem hic sit sensus, quod ipse *Jhovah seu Do-*

Dominus, exstructum a Gideone Altare nuncupavit proprio hoc quasi nomine & signo), Pacem; siquidem eo loco relictus & confirmatus erat Gideon, ibid. v. 23. trepidans antea ad conspectum Angeli Jhovah, v. 22. ut adeo erronea hic quoque sit Versio illa Junio. Tremelliana, v. 24, cum proclamavisset ipsi Jhovah pacem, inusitata tali conversione acceptione, ut & tota illa loquendi ratione. Ex superiorum autem Interpretum translatione, talis desideraretur Accentuum positus, וְיִקְרָא לֵן יְהוָה שָׁלוֹם & vocavit illud | Dominus pacis ||| vel Dominus Pax: qualia parallela V. Instit. Accent. Reg. 4. Memb. III. A (a) II.

LOCUS V.

Jesh. 25, 5.

חָרֵב	תִּכְנֶנֶּה	זָרִים	שָׂחוֹן	בְּצִיֹּן	בְּחָרִב
(ut b) æstus deprimēs peregrinorum tumultum inarido loco (a) sicut æstus					
	יַעֲנֶנָּה	עֲרִיצִים	זִמְרָה	עֵב	בְּצֵל עָב
humiliabitur violentorum cantus (c) nubis umbra					

(a) scil. umbra nubis minuerē sive reprimere soles; prout seq. membro explicatur. (b) Eliphs part. similis. & a priori memb. repetenda, conf. Glass. Phil. S. p. 716. & Gen. 49, 9, & 14. (c) Latius strepitus & jactantia de oppressione proborum.

Huic adeo plane & perspicuo (sec. Accentus) Versus sensui, quem etiam Batavi Interpretes rectissime assecuti sunt, miror sane, qui tantam difficultatem, ex Accentus *Atbnach nimis anxia* (ut Jait) observatione, impingat Cl. Ludov. de Dieu, in *Animadv. ad Jer. T. p. 498.* ut inde concludat, *dubium non esse, quin adeo inconstans sit Accentuum in distinguendo sensu ratio, ut modulationi vocum potius quam distinctionibus sententiarum eos inservire, plurimi eruditorum merito putaverint, (ibidem).* Certe pessima suspitione Eruditiss.

Cc 3

plu-

plurimis id persuasum fuisse oportet, si tam infirmis ratiunculis eos in sententiam talem pellectos velit Autor citatus. Sed quam falso & periculose dubiæ ejusmodi suspiciones militent contra characterem aliquem S. Script. Originariæ, mox *inf. cap. II.* dispiciemus; unde simul constabit, hoc etiam loco profanam prorsus esse licentiam citati Autoris, quando veram & authenticam interpunctionem sensus divini hac contraria commentitia intervertit, *Sicut æstus in loco arido, est tumultatio extraneorum: deprimes æstum umbra dense nubis, exciso truculentorum testificabitur.* Hanc licet veram asserat interpretationem, tamen potius manifesto falsam eam arguit triplex enormis *παράχθαις* contra universam interstinctionis Bibliçæ praxin, (1) quod Tiphcha ante Athnach distinctionem isto possit claudere sensum, (quod ex interpret Ludov. de Dieu, hic fieret *חכני — זררים*): (2) quod Athnach (per eandem interpret.) possit existere in voce necessario conjungenda per servum scil. *deprimes æstum: (Conf. Instit. Accent. Reg. 2. Memb. I.)* (3) Quod Sakephcatono (in voce *כציון*), minor sic distinctionis virtus tribueretur, quam Tiphchæ (in voce *זררים*): & consequenter totus turbaretur illius Versus Accentuum positus; qualem temeritatem merito & hic castigat illud *Prov. 22, 28, ne transferas terminum antiquum, quem posuere patres tui.* Quod verro addit Autor idem, *si negligatur ratio illius Accentus (Athnach), totum versum adeo perspicuum fore, ut nihil supra;* id certe ultimum illud (*exciso truculentorum testificabitur*), nequaquam testificari videtur, cum valde obscuro & parum apto sensu cum præcedentibus sic cohareat. Quod denique *e primov. versu Genesios patere* contendit, *non perpetuum esse Accentus Athnach munus distinguendi,* ad illud responsum vid. *Instit. Accent. p. 80, med. §. p. 26.*

De cætero alii Interpretes, Vatablus, Arias Montanus, Munsterus, Junius & Tremellius, legitimam sequuntur interpunctionem accentuum, (licet una vel altera voce aliter reddita); Pagninus a item ultima illius Versus sic reddens, *exciso fortes humiliabit, & lance impingit in Accentuationem, quæ per ipsum talis requireretur זררים*

יעקב

יְהוָה יִקְרָא עֲרִיצִים *conf. Inst. Acc. Regg. 2. Memb. I. & Reg. 4. Memb. III. A (a)*: at vero in Textu, inverso reperitur ordine. B. Lutherus prius membrum versus recte expressit; posterius autem daß die Hitze den Reben der Tyrannen verderbe und die Wolcke den noch Schatten gebe/ non respondet vel verbis vel Accentibus in Fonte. LXX Græci autem adeo diversum hic expressere sensum, ut nescias, quid aut unde verterint; nim. οἱ ἀσθενεῖς οἱ λιγυροὶ ψυχῆς διψῶντες ἐν Σιών, δὲ οἱ ἀνθρώπων ἀσθενῶν εἰς ἡμᾶς παρέδουκας, quorum nihil est in Hebræo. Eosdem hic tamen sequitur Arabica Versio: Syriaca autem & Chaldaica magis hic expressere Fontem.

LOCUS VI.

Psal. 50, 1.

יְהוָה יִקְרָא עֲרִיצִים יְהוָה יִקְרָא עֲרִיצִים
|| & advocat terram loquitur || Dominus || Deus || Deus

Hic triplex continua distinctio Nominum Divinorum, non minori evidentiâ, distinctas Personas Trinitatis, (in una essentiâ singulâri numero loquentis & advocantis denotata), signat, quam simili loco, *Jes. 6. 3.* יְהוָה יְהוָה קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ, Sanctus | Sanctus || Sanctus || Dominus Zbātib ||: vel & altero illo parallelo, *Jes. 22. 22.* יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה, Deus | Deus || Dominus || Deus || Deus || Dominus ||: imo evidentius etiam quam illis ipsis locis; cum in iis tantum sit Psik Emphaticum & irregulare, (de quo *V. Instit. Acc. Tab. 1. Not. lit. θ*); at h. l. Psal. 50, 1. est Psik regulare & plene Distinctivum); de quo *V. ibid. Tab. II, Class. III fine*). Nihilominus plerique Interpretes, utroque in loco, hæc contra Authenticâ distinctionis mysterium conjungunt, quasi in statu Regiminis, reddendo; *Deus Deorum Dominus*, ceu habent Vulgata, Pagninus, Varabli vetus; item LXX Græc. θεὸς θεῶν κύριος; nec non Syriaca ܕܝܘܣ ܕܝܘܣ ܕܝܘܣ. *Deus Deorum Dominus*, item Arabi.

rabica, אֱלֹהֵי אֱרֶץ דֵּי *Deus Deorum Dominus.* Variabli nova

legit *Deus Judicium Dominus*; Belgica *Versio*, tam hoc quam altero Josuz loco, de *Gott der Götten*; omnes contra Accentus, adeoque intentionem Spir. S. Alii exponunt notione Adjectivi, *Fortis Deus Dominus*; ut Arias Montanus, & sec. eum *Versio Latina* Operis Anglic. item Chaldaica Paraphrasis, & Junio Tremelliana *Versio*, (quamvis tamen hæc, in illo loco Josuz, Hebraicam interstinctionem servet, *Fortis, Deus, Jhovah*); nec abit Germanica Lutheri (sed sine interstinctione quæ requirebatur), *Gott der Herr der mächtige*. At vero his quoque Versionibus penitus repugnat Accentuatio, quæ sec. eas talis extitisset, אֱלֹהֵי אֱרֶץ דֵּי *Deus Deorum Dominus* ||; cuius parallela vide *Inst. Acc. Reg. 4 Memb. III, B (6) 1.*

LOCUS VII.

Psal. 110, 3.

עַמְּךָ נִרְבָּוֹת בְּיוֹם חֲזִקָתְךָ אֲהַרְרֶי-קָדֹשׁ

impulchritudinibus sanctitatis ||| potentie tue indio | spontaneæ oblationis eris Populus tuus

מִרְתָּם מִשְׁחַר יֶלֶךְ טַל יִלְחָתְךָ

||| juvenutis tuae ros | tibi eris || auroræ exutero

§. 1. Hunc genuinum esse ex interpunctione accentuatoria istius loci sensum, pluribus confirmabit sequens declaratio singulorum Membrorum:

עַמְּךָ נִרְבָּוֹת *Populus tuus spontaneæ oblationis, seu spontaneitatum*). Plurali illo abstracto pro concreto נִרְבָּוֹת notari *superlativè* promptissimum populum seu *summe spontaneum* (ad offerenda Deo spiritualia sacrificia, 1. *Pet. 2, 5.* quod infert Radix נִרְבָּ, pluribus probat B. Johannes Tarnovius, Socer meus vel in ipsis cineribus colendus, in *Exercit. Bibl. p. 116. & Comm. in Joëlem*, cap.

2. v. 3.

2 v. 3. & Sixt. Amama, in *Antib. Bibl.* pag. 545. Nec enim abnuntium istum superlativi gradum exempla illa, quæ in contrarium afferre voluit Vir Doctiss. Arn. Bootius, in *Animadv. ad textum Hebr. Vet. Test.* p. 213. Minus apte vero Arias Mont. (& ex eo Versio Operis Anglicani, reddit *b. l.* ut & *Num. 15.* נְדָבָה *devotionis*; ubi rectius retinere licuisset Pagnini versionem (*spontaneus*), qua sæpe submota, pejorem ab ipso substitutam esse, Drusius sapius queritur, vid. ejus *Comm. ad diff. loca Lev.* p. 300. Nec minus incommode Junius & Tremellius reddidere, *Populi tui oblationes voluntaria*, quasi foret נְדָבָה עֵצֶר; cum tamen ejusmodi transpositio casus regentis & recti Hebraeis plane indolens sit, quamvis Clariss. Bootius *l. cit.* p. 203. & 289, tale quid probare nitatur, at minime quadrantibus exemplis. Denique de Ludov. de Dieu mirum nimis est, quomodo, contemptor alias Accentuum, (ut patet in ejusdem *Animad. in V. Test.* p. 492, 493, 498. & alibi,) hic tamen adeo Lynceus observavit *Rbbiam* in voce נְדָבָה, (ad figendum *primum versus membrum, lib. cit.* p. 394) licet is in nullo prorsus codice, (quos mihi quidem inspicere licuit,) deprehendatur in illa voce, imo ne quidem ulla ratione in eadem extare possit; quod arguit Accentus Jerach in voce בָּיִם: *Conf. Instit. Accent. Tab. II, Class. I, & Reg. xi. Memb. I.*

בָּיִם חֵיֶלֶךְ *In die potentia tua*). Ex anteced. & conseq. toque hujus Psalmi suo scopo ac coherentia, patet, ista verba designare statum Regni Messie jam exaltati, & *sedentis ad dextram Patris*, adeoque jam *imperantis hostibus ad scabellum pedum ipsius positis*, v. 1. 2. Quamobrem minime conveniens videtur interpretatio illa, qua in *die triumphi Messie* demum, *milites & exercitum* valde proluxa & docta alias commentatione, instruit Cl. Bootius, *l. supra cit. a p. 204. usque 214.* hat nempe versione; *Milites habebis voluntarios, quando exercitum colliges, in magnificentia sanctuarii, vel potius Arce Sionis*, (p. 217 218): quamvis enim illa ipsa *allegorica*, de novo recte explicet (p. 214. *ibid*) *de collectione Ecclesie facta per predicationem Evang. & summa animorum promptitudine ad verbum sa-*

D d

lucis

lutis amplectendum; quid tamen opus erat, originale Textum, eadem proprie loquentem, figurata potius Versione, quam propria verborum acceptione, prius exponere? prout Belgica etiam Versio minus recte sic reddidit: *Op den Dagh uwer heyrkracht*; sic *In die exercitus tui*, Munst. Schindl. Pagninus, Sixt. Amama, Rivetus, Piscator; & novissime eadem probat, propriæque interpretationi præfert, Ludov. de Dieu, *l.cit. p. 395.* Conf. etiam *Vicars Angli Decapla in Psalmos*, p. 316.

בהררי קרש *In pulchritudinibus sanctitatis*). Recte hæc cum alijs Interpretibus, Aria Mont. Schindlero, Munst. Belgis, & Varabulo in glossa marginali, B. Lutherus vertit, im heiligen Schmuck: qualia decora sanctitatis plur. declarantur seqq. Scripturæ locis, *Ephef. 5, 27. 1. Petr. 2, 9. Jef. 61, 10. & Ezech. 16, 14*: sed male illa ipsa ad primam partem versus retulerunt Interpp. illi omnes, quæ tamen ad seqq. propius pertinent, ut *infra* §. 2. constabit. Hieronymus vero per *ἀβυσσίου* legendo **הררי** pro **הררי** vertit *in montibus sanctis*, conf. Boot. *lib. cit. p. 198.* Sed quare hic vox loci subintelligi debeat, ut vertit Tremellius *in decoris locis sanctitatis*, approbante Bootio & explicante *de arce Sionis*, (*l.cit. p. 217. & 218.*) nulla appareat ratio; illa enim Bootii *de collectione exercitus*. (*ibid. p. 215.*) ruit e præcedentibus.

מרחם משר *Ex utero aurora.*) Hac allegorica locutione (quam recte verterunt, Munsterus, Sixt. Amama, Rivetus, & Interp. Belgæ) designatur, (α) fecundissimum tempore N. Test. *Ecclesia* *gremium*; prout hæc & *pulchra* dicitur, & *Aurora* comparatur, *Cant. 6, 9.*; qua est illa, qua erumpit ut *Aurora*? *pulchra* ut *Luna*. Nec inconvenienter; siquidem ut **משר** vel **משר** *aurora*, nomen habet a *nigrore* subfuscæ & tenebris pefmixtæ lucis, quam tamen plenum diei lumen excipit; ita & *Ecclesia* *in terris* *nondum* *babet* *sua* *lucis plenitudinem*, quam *habitura* *est* *in regno Dei*, ut optime declarat Stephanus in *Annot.* (β) Notatur eadem allegoria, *semen Verbi celestis*, secundum illud *Jef. 8 20. Ad legem & Testimonium*; *si hoc*

si hoc non dixerint, (dicitote) מִשְׁחַר לֹא יִשְׁחַר quod nulli eorum sit futura aurora. Igitur (1) errant, & Accentu [—] Munach conjungente constructionem vocis *uteri* cum voce *aurora*, aperte refutantur omnes illi Interpretes, qui verba ista מִנְחָם מִשְׁחַר vertunt, *ex utero ab aurora*, ut Pagninus; vel *ab utero ab aurora*, ut Vatablus in glossa marginali; vel *de utero ante auroram*, ut Osiander; vel *avulsa ab aurora*, ut Arias Montanus: per hos siquidem necessario distinctivus Accentus requisitus fuisset inter illas voces, urpote sic non constructas, *conf. instit. Accent. Reg. 2. Memb. I(3)*: & præterea pro מִשְׁחַר requiretur מִשְׁחָר (2) Errat Ludov. de Dieu, existimans particulam מִן in מִנְחָם hic comparative potius, quam per ex transferendam esse, scilicet pr.: *matrice aurora*, i. e. *melior erit*, (ros juvenutis tuæ), quam *ros primæ auroræ*. Verum repugnant plane Accentus. Nam talis comparatio referret istud מִשְׁחָר מִנְחָם ad sequentia magis quam ad præcedentia, quod minime hic patitur Accentus *Attnach*. Et insuper durum nimis esset, ipsum מִנְחָם *uterum aurora*, vocare *rorem matutinum*. Nec magis placet aliorum sententia הָרָרִי splendorem sanctitatis contendentium cum *utero auroræ*, comparatione minime splendida; siquidem מִשְׁחָר *aurora* sic dicitur a nigrore subobscuræ lucis vibrantis inter tenebras; & in primis ipse demum מִנְחָם *uterus* seu *primus ejus ortus*, qui Job. 41. 9. dicitur *palpebra se aperientis auroræ*: quæ igitur inde splendoris comparatio? Ut taceam Dan. 4. 33, ceu distincta proponi הָרָרִי *bonor meus* & הָרָרִי *splendor meus*; pariter quod ע non nisi cum vel adjectivo expresso, vel verbo regente significare possit *præ*. Idque notandum contra Bootium, qui lib. sup. cit. p. 239. comparationem talem operose tueri nititur simili quasi loco, Job. 58. 8. at falso ibidem supponit מִשְׁחָר non esse Nominativum sed Genitivum, prorsus eum redarguente Accentu *Pascha*, & ipso idiotismo Hebræo, ceu docebit inspectio Textus.

לְךָ יִלְדוּתָּ לְךָ תִּבִּי tibi erit ros juvenutis tuæ). Hic quidem nomine *roris* ceu *fecunditatis* nota, (*conf. Genes. 27. 28.*), indicatur quædam spiritualis multiplicatio, non tamen ita præcise ipsorum li-

berorum spiritualium Messia, (cum vox ילדות nunquam significet *subolem*, s. *natos* sed tantum *tempus juventutis* vel *pueritiæ*, conf. *Ecclesi. cap. 11. v. 9. & 10.*) quam potius ipsius Messia, in cordibus tot fidelium spiritualiter concepti, mysticam nativitatem & juventam, de qua vid. *ad Gal. c. 4. 19. & c. 2. 20;* quæ proinde ob innumerabilem originem filiationis, *Eph. 1. 15. & Regni Messiaæ ampliationem, Jes. 53. 10. Psal. 22. 31. 32. Psal. 102. 19;* hic comparatur *roris* fecunditati: prout alias etiam in Scriptura de Deo dicitur, *Hose 14. 5. Ero ut ros Israel, & germinabit instar liliorum,* & seq. versu, *& diffundent se furculi ejus.* Conf. egregia de his Comment. B. Tarnovii ad h. l. p. 488. 489. seq. & ad illa *Micha 5. v. 7; Sicut ros a Jbovab, & ut tennes pluvia a Deo, eundem p. 147.*

§. 1. Et sic confirmata secundum Accentuum interpunctionem genuina hujus loci interpretatione; necesse est nunc paucis etiam ostendamus, quanta incertitudine hic communiter fluctuent Interpp. ob neglectam aut incognitam Accentuum rationem, dum multis horum, (verba sunt Bootii, l. c. p. 215,) *nihil tam prævum aut distortum est, tamque a scopo instituti sermonis alienum, quod ipsi non concoquere ex facili queant, atque ad rem accommodare.* Sed quam infelix sæpe sit talium *grande acumen, quidvis e quovis elicientium*, (*ibid.*), quamque adeo indignissimum sit illud Waltoni, *judicii Ecclesie per Versiones nos submitti postulantis*, vid. sup. p. 165,) probant sequentia. Ut enim nihil dicam de Rabbiorum vanis commentis, tum circa omnia alia Scripturæ loca de Messia agentia, tum imprimis in hujus Psal. 110, 3. explicatione: Primo quidem LXX. Græci prorsus erronee mediam Versus sectionem facientes in Tiphchata בהדר־קדש, quæ tamen est in ה־ך conf. *Instit. Accent. Reg. 3. & Reg. 4. Membr. II. B.*) de cætero ipsa quoque puncta vocalia, facili suæ conjecturæ & ingenii σοχασµος, (principio Capelliano, *W. sup. Vind. p. 168. seq.*) attemperantes, vocem עַמֶּךָ *populus tuus*, reddunt עַמֶּיךָ *recum*; נְדָבוֹת *spontaneitatem*, reddunt נְדָבוֹתֶיךָ *principatus*; קִדְשׁ *sanctitatis*, exponunt, קִדְשׁוֹ *sanctitatis*.

σπ, qf. קדושים *Sanctorum tuorum*; מִשְׁחַר aurora vertunt πρὸ ἰωσφὸς, quasi מִשְׁחַר ante luciferum; denique יְרֵךְךָ *juventutis tuae*, vertunt ἐγὲν ἡσάσσε, quasi יְרֵךְךָ *genui te*; duabus insuper vocibus לך & לך plane in exilium misis: adeo ut ne umbram quidem genuini sensus originalis, hic (& innumeris sic alijs Scripturæ locis,) exhibeat Versio illa (divinis adeo elogiis jactata Waltono, Capello, Vossio, & affectis, imo quæ Genebrardo hic dicitur *sensum* (Hebraum) *secuta esse, fidsissime* *et NB. prophetice*;) hoc modo: Μετὰ σπ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμειος σπ, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἀγγέλων σπ. Βα γὰρ τοῖς πρὸ ἰωσφὸς ἐγὲν ἡσάσσε. Sed cum hæc talia de *levioris momenti nota* anquirere soleant blasphemii illi traductores S. Codicis originalis, quibus perinde est, quid aut quomodo Deus loquatur, modo ipsis non videatur ad salutem necessarium; (quos in ruborem datos V. sup. *Vind. p. 181, 182, 183, 175*); consideretur saltem, quam periculosa & peregrina disputationes inter potissimos Ecclesiæ Patres exorta sint, ex erronea illa Versione Græcorum; μετὰ σπ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ δυνάμειος σπ, & secundum hos Vulgata; *Tecum principium in die virtutis tuae, in splendoribus Sanctorum; ex utero ante Luciferum genui te*: dum acriter hinc disceptatum est, de Principio in SS. Trinitate, an h. l. Pater, an Filius, intelligatur per principium; & quomodo in Trinitate principium detur ad intra: cum tamen Spiritus Sanctus nihil horum dixerit, sed unice de Subditorum in regno Messie, tum *promptissimo obsequio*, tum *multitudine*, hic loquatur, quæ illi Interpretes, neglecta vera punctatione Vocalium & interpunctione Accentuum, ad ipsius Messie Personam perversissime detorserunt. Et tamen hodie multi reperiuntur, adeo obtusi gestantes pectora Pæni, ut Punctorum & Accentuum rationem de facili negligendam ducant, detestanda profectio vel imperitia vel temeritate. Quo etiam referenda est illa Arn. Bootii in Regem *Ashnach* h. l. ut ipsos Punctorum Autores, (certe θεοπιδόντες, ut supra evicimus,) gravissima injuria, quando *loc. sup. cit. p. 236*, (ubi itidem illam τῶν LXX & Vulgatæ interfectionem Versus in voce Tiphchata tuetur, cum Munstero, Pagnino, Lutheri & Belga-

rum Versionibus, ut & Vatabli vet.) sic scribit; *Sane passim in Psalmis hunc errorem ab illis Accentuum Magistris, (quique tandem illi fuerint), admissum esse circa magnum hunc Accentum Athnach, ut eum NB. pravo & alieno loco collocarent, quivis nullo negotio deprehendet; citatis mox pro hoc suo asserto compluribus Scripturæ locis; sed quibus totidem testimoniis firmissimis coram orbe Hebræo aperte prodidit insignem Accentuum imperitiam, ipsi & affectis obortam e duabus falsissimis hypothesibus de Athnacho, nim. quasi (a) absolute eidem competat, non nisi magnam distinctionis vim exercere in membris sententiarum; cum potius indifferenter se habeant, tam Athnach, quam omnes alii Accentus distinctivi, ad quamcunque valoris proportionem, scil. pro ratione seu quantitate illius sedis, in quam consecutionis necessitate unusquisque eorum defertur, quod uberius declaratum vide in Instit. Accent. Prac. Axiom. 1. & Reg. 3. (β) Quasi Athnacho in Libb. quoque MEN seu Metr. (ut quidem in Prof. fit,) maxima Versus interfectio ordinarie competat, cum tamen in Lib. Metricis, (conf. saltem Instit. Accent. Tab. II. Class. I. & Reg. 4. Memb. II. B, ibique certas conditiones Athnacho præscriptas), ordinarie illud jus exerceat — Merca Mahpachatus, ceu Rex Major; quem minime novisse videntur Bootius & reliqui Interpretes, male ad solum Athnachum metricum ratione maximæ interpunctionis semper respicientes, (cum tamen hic tantum ut Rex minor, semper minus distinguat quam Rex major —). Quem eundem errorem etiam clarius prodidit Seb. Munsterus in sua editione Codicis Hebræi, dum in Libb. Metricis (æque ac Profis), unum & solum Accentum Athnach retinuit, ceu maximum in illis etiam creditum distinctivum, reliquis ob id a Textu Hebræo ubique submotis. Sic verum comprobatur illud Græcorum, ἡ δὲ βιάζεται τὴν ἀλήθειαν: siquidem Bootius, licet ἀπαίδευτος Accentuatoriæ sibi satis conscius, nihilominus haut dubitavit, l. cit. temere admodum pronunciare, patere vel ex 1. versu Geneseos, quam nullo iudicio isti Accentuum Artifices usi sint; eadem fere succinente Ludovico de Dieu, in Animadv. ad V. T. p. 498. sed quæ refutata vide in-*

infra, Cap. II. *Object. I.* Restarent hic plurima alia, tum contra syriacam versionem, ut & Junio-Tremellianam, absurdissime in Accentu conjunctivo *—* *Munach* vocis מרח Versus intersectionem constituentes, & sic plane aberrantes a sensu Hebræo; (sola enim Arabica genuinam interpunctionem hic servat in voce *חור*, quamvis de cætero corruptam LXX versionem sequatur; *Chaldaam* autem h. quidem l. *plane indignam*, *cujus ratio ulla habeatur*, merito æstimat Cl. Bootius l. cit. p. 197.) tum contra plurimos Interpp. veteres & recent. qui erronea interpunctione, & vitiosis Versionibus seducti, partim æternam Filii Dei generationem e substantia Patris, partim temporalem ejus e Maria virgine nativitatem, partim utramque simul, hoc versu tertio contineri operose adstruunt, & magna loquuntur mysteria, sed de quibus nihil in Textu: siquidem ut sup. probavimus, ibi sermo unice est *de subditis Messia, ad dextram Patris majestaticè sedentis*, non de ipso Messia, a dextra Patris ad statum uteri materni minime revocando. Ut merito tandem cum Sixt. Amaina l. cit. p. 549. ingeminemus; *Christum ab æterno e substantia Patris sui genitum esse, articulus fidei est; sed hoc loco illud mysterium tractari, non est articulus fidei: quin potius illud locum huc velle trahere, crassa inscitia est.* Verum excludimur hic justis paginarum spatiis. Conf. interim de his plura Autores sup. citatos.

LOCUS VIII.

Gen. 49. 10

לֹא יִסּוּר שֵׁבֶט מִיְהוּדָה	וְחֹקֶק מִבְּנֵי רָגֵלָהּ
a Juda	a pedibusejus a
sceptrum	nec Legislator
Non recedet	
עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה	וְיָקֶחֶת עִמָּהּ
ei	populorum erit adherentia
Schiloh	&
dumveniat	usque

Quamvis h. l. nulla inter Christianos Interp. ratione interpuncti sensus, sit discrepantia; ob Judæos tamen, Accentuum ministerio

nisterio sensus aliquando abutentes, ad eludendam vim Classici aliqujus Oraculi de Messia), addere hunc locum libuit, ut ostenderem, quomodo propriis etiam armis Judæi vincendi, & hac quoque in parte lucrificandi sint infideles, si ipsis hoc aliis locis luculenter demonstramus, quam *veriores nos veri Israelis successores & posteri jam simus*, (verb. Lact.) & quoad Accentuum etiam scientiam, (tot votis & seculis ipsis desideratam, ut probant allegata *init. harum Vind.*) in *Tabernaculis Semi habitemus*, Gen. 9, 27. i. e. interp. Hieron. in *eruditione & scientia Scripturarum ejccto Israele versetur*. Judæi siquidem, ut e præcipui eorum R. *Menasseh Ben Israel Conciliatore Bibl.* apparet, magno conamine sensum h. dicti intervertere allaborant alia interpunctione; nim. in voce Jthifata ער listendo primam partem Versus, & illam tunc explicando *seculum vel aternitatem*; ut hic sensus sit, *non recessurum esse sceptrum a Juda ער in aternum*, יבא שילוב, cum venerit Schilob; quia igitur jam ablatum est sceptrum: sequi, nondum venisse Messiam. At sciant tales Conciliatores Biblici, nobis Christianis longe rectius confitere rationem Accentuum, quam ut ullo totius Script. loco, Ducem *Jebibb* plus distinguere quam imperatorem א, vane nobis persuaderi patiamur. Ut taceam, שבת hic potius *tribum* [quam *sceptrum*] notare, (licet communiorem explicationem *sceptri* hic interea retinuerim). Conf. D. Turnov. *Exerc. Bibl.* p. 345. seqq. & *Molmæ. Vatem ad b. l.*

LOCUS IX.

Psal. 2, 7.

אֶסְכְּלָה אֶל־חֶק יְהוָה אֶסְרֵי אֱלֹהֵי וּבְנֵי אֱתָה אֱלֹהֵי הַיּוֹם וְיִלְדֵי הַיּוֹם
 ||| genuite hodie | Ego ||| tuus filius me ||| adme dixit ||| Dominus ||| addecretum Narrabo

Hoc loco vulgatus, e communi illa (Capello & Waltoni asserpta) hypothefi humanæ originis Punctorum, non solum variat Puncta, & hinc significationem vocum, נִסְכְּרִי *inunxi* vertendo qf. נִסְכְּרִי

inunctus sum, (ut habetur Prov. 8, 22.): & קרשׁו reddendo *san-*
ctum ejus pro sanctitatis mea: sed etiam insigni temeritate confundit
 terminos distinctionum; dum priores duas voces versus 7mi, *pradi-*
cans preceptum ejus (vitiose sic versas), trajicit ad finem præced. v. 6ti:
 quomodo & Arabica Versio, fini præced. versus, annectit illa priora
 7mij Versus, لا خبر ميثاق الرب ut *annunciem Testamentum*
Domini, (ut legit Versio Maronitarum, Romæ excusa; nam illa Ope-
 ris Anglicani, pro امر ميثاق habet *verbum*): ita & Syrus versum
 6tum hisce finit, *ut annuncies statutum*
meum: profana sane limitum sacrorum dimotione. Quomodo &
 Arias Montanus, majorem distinct. fecit in $\frac{1}{2}$ quam $\frac{1}{2}$ prorsus erro-
 nee. LXX. Græcos vero, Bellarminus ad h. l. plane delirus, conten-
 dit, *correctioribus usos esse codicibus Hebr.* quam hodie, (hypothesi Ca-
 pello-Vossiana, V. sup. p. 18); *probabile igitur esse, lectionem vulgatam*
veriorem esse, quam eam quæ in Codic. Hebræis. Porro Iudæi hodierni,
 ne classico hoc vaticinio victas dent manus, comminiscuntur, de Da-
 vide hunc agere Psalmum, (quomodo judaizantem etiam Isaac. Vos-
 sium, sup. vidimus, p. 21. contra express. locum Hebr. 1, 5.): Sed &
 Muhammedani, cum videant, hoc Psalmi versu, (nam Lib. Psalm.
 minime rejiciunt), prorsus convelli ipforum الاخلاص, (*g. sincerum,*
purum & salutiferum dicas, scil. Capitulum antepenultimum Alco-
 rani, quo uno quasi ariete prosternere se putant universam fidem
 Christianam, & ita habet, قل هو الله احد الله الصمد لم يلد ولم
 \star *Solus ipse Deus unus, Deus æternus,*
qui nec genuit, nec genitus est, & cui nullus est æqualis); egregie se tu-
 tari norunt principio illo Capello-Walconiano, incertæ (adeoque erro-
 neæ aliquando) punctationis in Textu sacro; quod nim. Christiani,
 falsa punctatione, (quasi scil. Script. S. Arabice sit concepta), legant
 \star *genuite, cum punctari debeat نكك ولد نكك*
 E e te;

te; item pro ^{بني} *Filius meus*, punctandum esse ^{نبي} *Propheta meus*: quod porro Ibnol Athir, & Alfir ouzabadius, (allegante Cl. Pococke ad *Port. M. c. 8.*) sic explicant: Dicit *Deus Omnipotens ad JESUM*, (cui propitius sit & pacem concedat *Deus*), Tu es Nabijja *Propheta meus*, ego Walladtoça *fovi te*. At dixerunt *Christiani*; Tu es Bonajja *filius meus*, Ego Waladtoça *genui te*. Sed longe est supra hac *Deus*. Et sic patet, hodiernis Novatoribus Punctorum, communia esse cum Judæis & Muhammedanis principia, ad convellendum receptæ punctuationis sensum.

LOCUS XII.

de

LXX Hebdomadibus Danielis

Cap. IX, a Vers. 24, ad finem.

De hoc Vaticinio, venia Lectoris, paulo fusius hic ex Accentuum ratione agendum nobis erit; non solum quod Locus iste longe evidentissimum documentum præbeat, necessarii Accentuum usus, in indagandis veris Scripturæ S. sensibus; sed etiam, quod gravissimi momenti quæstio sit illa de LXX Hebdomadibus Danielis, utpote de tempore definito Messiae & ejus beneficiorum, quo valide stabilitur fides Christiana adversus Judæos; ipsi autem, (ut quorum conversio adhuc instat, communi Theologorum consensu, e *Rom. XI*) convinci quam maxime possunt, ceu argumento omni exceptione majori, & quo se *αὐτοκαταχρηστές* fateri coguntur: ut proinde nullam nobiliorem in tota Chronologia S. quæstionem, (licet nodum vere Gordianum), agnoscat Clariss. & unde quaque Doctissimus Rob. Baillius Anglicus (a). Quamvis autem tot sententiarum & quæstionum involucris obscurissimis, præcipui etiam Interpretes & Chrono-

no-

a In Opere Hæret. Chron. p. 162.

nologi hic ita implicentur, ut vero illud Homericum usurpare possis,

--- --- βαὺς δὲ τὰ τάλας ἀμφίς:

adeo ut etiam celeberrimus Theologus Dn. D. Calixtus scribat (b) *hunc locum unum omnium difficillimum & obscurissimum esse, ut scopolus videri queat, quem nemo Eruditorum sine periculo praterdedit posuerit*: (imo in quo eum ipsum fete naufragium fecisse, quod ignoscent ejus manes, inf. probabitur, per neglectos ab ipso Accentus). Nihilominus, allucente nobis Accentuum facula seu ministerio sensus, & huic rite concordante Historiarum complemento, facilem viam, bono cum Deo, monstrari probabimus, qua omnes illarum difficultates feliciter complanentur, quæ hactenus inexplicabiles habitæ sunt, dum receptæ aliorum sententiæ, uti non Accentibus, ita nec historicis complementis accommodari queunt, & consequenter manifestæ falsitati fiunt obnoxie: prout D. Calixtus, l. cit. queritur, *hic aliquod ἀποργεῖν & ἀδιάλυτον esse, quod nullo quantocunque ingenio explicari queat*.

Unde etiam B. Augustinus, (c) *nullis unquam precibus adduci potuit, ut tractationem harum LXX Hebdomadum in manus sumeret*. Ut merito hic Angelus v. 25. Prophetam jubeat *scire & advertere*; prout Salvator etiam monet, *Matth. 24, 15. qui hac legit, advertat animum*.

Ut igitur in prolixiori hac graviss. quæstione, commodo ordine procedamus, primum necessario quædam præsupponenda nobis erunt, e quorum neglectu, plerosque aliorum errores circa hanc quæstionem enatos videmus. Hinc ipsam Quæstionem decidemus duabus Assertionibus, priori Antithetica, posteriori Thetica.

PRÆSUPPOSITUM I.

In hoc vaticinio Angelico, Dan. IX Septimane annorum intelliguntur, (non dierum): tum illa LXX septimana annales, efficiunt tantum 490 annos, (non 500): quo incerto licito, nulla foret certa temporis computatio.

Ec 2

Er-

^b In Expos. 70. Hebdom. Dan.

^c Epistola 80 ad Hesych.

*Ergo.

§. 1. Quod non possint intelligi septimanæ diales, sed annales, facile pater, quia LXX septimanæ dierum, nondum sesquiannum efficerent: qui terminus nullatenus congrueret tam illustri vaticinio nedum ejus complemento. Quod autem 7 septimanæ annales, tantum efficiant annos 49, (& consequenter 70 septimanæ, annos 490), constat e mandato illo divino, *Lev. 25. v. 8, 9, 10. Numerabis tibi 7 sabbatismos* (s. septimanas) *annorum, 7 annos septies: Et erunt tibi illi 7 sabbatismi annorum, anni 49. Tunc clangatis Tuba &c. & sanctificetis annum 50gesimum: Jubilaus is annus 50ges. vobis esto &c.* Quorum Sabbatismorum & Jubilæorum valde alias controversorum, hanc breviter statuo rationem; quod, sicuti *Deut. 16, 9.* exactis plene (*a tempore messis*) 7 septimanis dierum, (seu post 49 dies), sequens demum quinquagesimus dies jubetur celebrari festo Pentecostes; & tamen totum illud spatium 7 septimanarum, tantum continet 49 dies: ita quoque exactis plene (*a tempore divise terre Canaan, Duce Josua*), 7 septimanis annorum, (seu post 49 demum annos), subsequens annus 50gesimus jubetur celebrari festo Jubilæi; & tamen totum spatium cujuslibet *Jobel* tantum continet 49 annos; quia scil. quilibet 50simus annus, tanquam finis seu ultimus præcedentium annorum 49 exclusive, simul fuit primus seu initium sequentium annorum 49 inclusive. Et sic septimus quisque Annus semper mansit Sabbathicus: ultimus vero septenus Sabbathicus, (qui semper sic fuit annus 49nus), non fuit ipse Jubilæus, sed immediate subjunctum demum habuit Jubilæum, qui simul primus fuit sequentis *Jobel* (seu spatii 49 annorum).

§. 2. Atque hoc omnino præsupponendum erat (a) contra *Danielem Angelocratora* (d), qui Chronologis & Interpp. hujus loci sic insultat; *Ego Daniel, in Danielis hebdom. supputatione, non possum non notare in aliis, quod post septem quasque septimanas, annum 50 seu Jubilæum omittant, contra expressum in Mose mandatum.* Quibus verbis, (consentientibus ei *Funccio, Bucholtzero, Crenztbeimio*; ut & *Rabbinis*, quo-

d In Chronol. oculat. ad terminum 9.

quorum sententiam hic convenientiorem ducit Cl. *Hottingerus* (e) licet dubitanter tamen), 50gesimum annum ita constituit Jubilæum, ut sequens annus 51mus, demum ordiatur sequens *Jobel*; quod hoc pacto excurreret in annum 100simum completum, & cuilibet etiam *Jobel* pareret 50 annos completos, & sic tandem 500 pro 490. Verum quod hic *Daniel Angelocrator* cum *Assaelis*, valde aberret a computo *Gabrielis Angelocratoris*, arguit immota radix septenorum Sabbathicorum, quæ sic plane turbaretur; siquidem hoc pacto Jubilæus secundus non immediate sequi potuisset Sabbathicum suum septenum, (quod omnino debebat vi præcepti divini *Lev. c. 25, v. 9, 10.*); sed incidisset in secundum ab isto annum interfabbathicum; pariterque Jubilæus tertius post septenum suum Sabbathicum, incidisset in tertium annum interfabbathicum, & quartus in quartum &c.: & sic paulatim Jubilæus vagatus esset per singulos annos interfabbathicos: quod est contra *Mosen*; e cujus verbis immediatus semper nexus ultimi (septeni) Sabbathici cum insequenti Jubilæo requiritur.

(B) Contra *Calvisium* (f), *Cunæum* (g), *Hospinianum* (h), *Helvicum* (i), *Alstedium* (k), nec non *Scaligerum*, *Petavium*, *Wagnerum*, &c. qui recte quidem statuunt, totum *Jobel* Mosaicum tantum completi 49 annos; verum in eo errant, quod putent ipsum septenum annum Sabbathicum simul fuisse Jubilæum, seu Jubilæum incidisse in ipsum ultimum annum Sabbathicum illorum 49 annorum. Obstat enim ipsis expressissima litera Textus *Lev. c. 25, 10.* quod exacto prius numero 49 annorum, clangendum demum fuerit tuba, & sic immediate intimandus Jubilæus annus 50gesimus. Ex aduersa autem sententia, *Mosi* omnino dicendum fuisset, *sanctificetis annum 49num*, seu clarissime, *ipsum septenum Sabbathicum*. Cum vero contra bis aperte indigiret annum 50simum, (cumque primum post divisionem terræ, quem nullus præcesserit 50gesimus), utique præstruitur adversæ sententiæ illud quoque effugium, quo Jubilæum, in complexu tantum cum præceden-

E c 3

te,

e In *Anal. Historico-Theolog.* p. 159, & 160. f *Chronol. c. 25.* g de *Republ. Hebr.* l. 1, c. 6. h De *Festis* p. 25. i In *Tabb. Chronol.* k In *Theof. Chronol.* p. 81. &c.

te, solesimum annum sic dictum volunt, ut vulgo septimana *octiduum* dici solet, & Olympias *quinquennium*.

§. 3. At vero nostræ sententiæ nequaquam obstat, (ut adversa quidem pars contendit), quod sic duo anni Sabbatharii concurrerint, alter e radice septenorum Sabbathis minorum, alter Jubilæus. Nihil enim hætenus incommodi aut absurdi: cum radix septenorum nullatenus interrumpatur, per Jubilæum Septeni Sabbathismi immediatum semper assecram. Instant quidem, unde igitur per triennium illud, necessaria frugum copia existere potuerit: Respondeo vero, e promissa benedictione illa divina frugum triennialium, *Lev. c. 22, 21.* tum etiam e sponte natis anno Sabbathico & Jubilæo, *Lev. 25, 5.* qualia *Es. 37, 30. & 2 Reg. 19, 29.* dicuntur מִיִּסּוֹ sponte nata, & שִׁמּוֹ sponte renata. Instant (2) quod *Lev. 25, 22.* præceptum fuerit, ut anno octavo rursum exerceretur agricultura: Respondeo; tunc nempe, cum is octavus non incideret in annum Jubilæum.

PRÆSUPPOSITUM II.

Scopus illustris hujus Vaticinii primario respicit tempus Messia & ejus beneficiorum; secundario tantum, exciudendum populum & urbem Hierosol. seu posterius quid, & consequens demum κριτήριον Messia jam exhibiti.

ΕΚΘΙΣΙΣ.

§. 1. Uti alias Christus totius Scripturæ est σκοπὸς & σκοπιμώτατος, ita hic etiam principalissimum & Archangelo Gabriele nuncio maxime dignum erat argumentum, quod spiritualis liberatio, corporali illa, (a Daniele tantum desiderata), infinitis modis major & illustrior, præcise a Deo destinata & certo certius constituta sit, & quod ad istam determinatam sint LXX. septimana, *Dan. 9. v. 24.* & quidem super ipsum illum populum, & urbem (quanvis tunc desolatam, nihilominus) reædificandam, & perstituram, usque in communem illam orbis salutem, dum ad finiendam prævaricationem, expiandam iniquitatem, & reducendam æternam justitiam sanctissimus inungeretur. Unde recte Reuf-
ne.

nerus (l) ait; *quod ea mens Prophetæ nunquam fuerit, principaliter loqui de excidio populi Judaici, sed quod tantum ἐν παρόντι, vaticinio isti de Messia excindendo, (seu ejus passione & morte), adjiciat pœnam, quæ Judæos ob hujus (Messiæ) contemptum demum sit accepturus.* Et certe in-
auspicatum exauditionis initium dedisset Angelus consolator simul & Vates, minimeque lacrymis & precibus Danielis respondisset, si præcipuum vaticinii argumentum aut scopum fecisset excidium & πᾶνολα-
θῆναι urbis gentisque Judaicæ. Quin potius Daniele aliosque tunc fideles mœrore 70 genariæ captivitatis confectos, erigere & consolari voluit, propinquo (post alios 70 annales) adventu Messæ Redemptoris, *Hagg. cap. 2. v. 7. & 8.* (licet ingratissimum simul pœnam excidii pro appendice intimaret).

§. 2. Male igitur, ut contra Accentuum tenorem, sic ipsius Spiritus Sancti mentem, multi Interpp. & Chronologi, verba hæc: *Dan.*

9, 24.

שבעים שבועים נחתה על יעמך | ועל עיר קדשך לבלתי הפסע
ad finiendam prævaricationē || sanctitatis tuæ & super urbe | super populum tuum, decisa sunt || 70 Septimanæ
&c. ita accipiunt, quasi Angelus 70 hebdomadas *precise definitas* dicat *super populum, & urbem Sanctitatis*, scil. *ad eam excindendam seu finiendam, cum finientibus LXX hebdomadibus*, (quod nullo verbo in textu dicitur), indeque finem LXX hebdomadum, in excidio Hierosolymorum, (ceu termino ad quem), constituunt. Quod præter *Alstedium* (m), *Scaligerum* (n), *Helvicum* (o), *Tremellium* (p), *Molinaum* (q) *Calvisium*, *Junium*, & *Wagnerum* (r), imprimis urget *Du. D. Calixtus* (s), scil. versu 24. *manifesto dici, LXX septimanas una cum politia & metropoli Judæorum finitum iri.* Et paulo post; *tam clara ea esse verba, ut nullo alio ad id evincendum opus sit argumento.* Et tandem: *rem esse planam, nec nisi inepte dubitari posse.* Verum, quam inepte potius iste terminus LXX. hebdomadum concordet sequentibus mox (v. 25.) minutatim & accurate distinctis tribus intervallis temporum, multoque mi-

l In Traß. de vera ann. M. supput. p. 37. m In Thef. Chron. p. 145. n De emend. temp. l. 6. o In Vind. loc. Script. p. 128. p In Notis ad b. l. q In Vars p. 365. r In Chronol. s In Expof. LXX. b. l. Dan.

minus cum rerum gestarum applicatione, infra in *Affertione Antithet.* demonstrabitur. Hic tantum notetur, quod etiam Accentuum positus illam adversæ sententiæ expositionem minime permittat. Si enim talis sensus hic obtineret, requisitus fuisset *Rbbia* in voce *לכריא* ad *finiendum, cobibendum*; cum tamen in textu hæc vox habeat *Kadmam* servum, perque cum jungenda sit cum sequente *הפסע* *pravaricationem*: præcedens autem vox *קריא*, per distinctivum illum *Rbbiam*, sistit sensum illarum præcisarum LXX. hebdomadum *super populum, & urbem* scil. restaurandam, & potius in dignitate Ecclesiæ ac populi Dei, (usque ad præstita Messæ beneficia), perstituram, quam statim cum illis LXX. septimanis finem habituram. Unde etiam Helvicus *l. cit.* ultro fateri cogitur, *hac incommoditate urgeri sententiam illam Scaligeri, quod, cum præcipuus finis vaticiniis sit Christus, finis tamen LXX. Septimanarum, (e mente Scaligeri), incidat in polisia Judaica vastationem.* Instat quidem Calvicius, (1) *Excidium urbis accidisse post ultimam hebdomadam: ergo finem LXX. hebdomadum esse finem urbis.* Resp. limitando; quod immediate post ultimam hebdomadam accidit, seu eandem proxime claudit, id demum statuendum esse præcisum finem LXX. hebdomadum, (quem mox infra demonstrabimus): at Excidium urbis Hierosol. accidit 34. demum annis a completionem LXX. hebdomadum, scil. An. M. 4019: Instat (2) *Salvatorem Matth. 24, 15. Marc. 13, 24. Luc. 21, 20. affirmare, quod βδιλύμα ἐξηνάσις, de quo apud Prophetam Daniele, sit signum excindenda urbis.* Resp. autem, nullam esse consequentiam, quod propterea excidium urbis debeat constitui præcisus finis LXX. hebdomadum. (Sed de his inf. plura).

PRÆSUPPOSITUM III.

Acomputo LXX. hebdomadum, (quæ cœu liberationis, opponuntur quasi, LXX. annis captivitatis), nullatenus excludi potest Solutio Captivitatis a Cyro facta, primusque Judæorum 42360 in patriam regressus, 2 Chron. 36, 22. & 23. Efr. 1, 2. & 3. nedum prima sub Cyro facta Templi fundamenta, Efr. 3, 10, 11. Et consequenter, si excludi illa nulla ratione queant ab argumento hujus vaticinii, (seu ab ipsis LXX. hebdomadibus),
im-

impossibile proinde esse, ut initium illarum LXX hebdomadum, annis demum 108 (sub Dario Notbo), vel annis 73. aut 60. (sub Artachf. Longimano), post ista Cyri tempora legitime constituatur.

Ἐξήσικ.

§. 1. Veritas & certitudo hujus Præsuppositi, e secuturis infra duabus nostris Assertionibus fiet evidentior: hic saltem prætermitto sequentes ejus rationes. (1) Quia omnia illa beneficia, non solum disertis oraculis divinis de Cyro promissa fuere ad ista tempora, ut constat ex *Ez. 44, 28.* *Hic dicit Hierosolyma, edificeris; & Templo, fundator;* Et *Jes. 45, 13.* *ipse edificabit civitatem meam, & deportatos meos dimittet sine pretio:* Sed etiam eadem (2) expresse ab Angelo, primo intervallo ceu ipsi initio 70 hebdomadum includuntur; dum is ait v. 25. *ירושלם ולבנות להשיב* quod *reductio sit facienda & edificanda Hierosolyma, (usque ad Messiam ducem), & quidem primis שבועים שבעה septem septimanis;* (quod enim verba *להשיב* &c. non sint referenda ad præced. *ab exitu verbi*, sed ad illa seqq. ut jam diximus, *infra probabitur in Assert. 2.*) Ubi per Hierosol. reædific. ex parte intelligendum est initium privatarum ædium, & quidem satis splendidarum, Hag. 1, v. 4; principaliter autem maximum Hierosolymæ ornamentum & gloria, sc. *Sanctuarium illud Domini;* (nam reparationem platearum & mœnium, ceu longe posteriorem, secundo demum intervallo LXX hebdomadum distincte refert Angelus). (3) In toto illo vaticinio nihil æque ad preces & desideria Danielis, attenti ad numerum LXX annorum Jeremiæ completum, *cap. 9, 2.* & præcipue solliciti de Sanctuario Domini, v. 17. deque his per Angelum informandi, ibidem v. 22. pertinebat, aut spectabat propius, quam illa ipsa insignis sub Cyro status Judaici emendatio: non igitur ulla ratione ab argumento Angeli Vatis & Informatoris abesse potuit. Quia (4) ipsa etiam historia sacra & profana comprobatur, ista omnia, ipso fine LXX annorum captivitatis, & initio LXX hebdomadum liberationis, sic gesta esse, *conf. Esr. c. 1, 2, 3 & 2 Chr. 36, 21. 22. 23.* Quia (5) hac demum ratione, secundum alleg. locum *e lib. Chron.* Epocha LXX annorum captivitatis, immediate conjungitur

F f

cum

cum Epocha LXX hebdomadam liberationis; & sic evitatur lacuna seu hiatus centum circiter annorum, qui (per sententias adversas), infertur Chronologiæ Sacræ V. T. recto alias & expedito filo nos ducenti, ab Orbe Condito ad Messiam exhibitum; quod unum e præcipuis argumentis statuo totius Script. Vet. T. vid. inf. Assert. 2. §. 15. sine. Et hanc rationem præ aliis graviolem agnoscit doctissimus Robertus Baillius (t), licet præsupposito huic nostro quædam ibi contraria afferat, Lectori tamen (ut puto) minime satisfactura. *Plura & firmiora adhuc, pro hoc nostro Præsupposito, dabunt ipsa postea Assertiones.*

§. 2. Ex hoc igitur Præsupposito facile demonstratur, vehementer errare in computo hujus vaticinii, præcipuos illos Chronologos & Interpp. qui initium LXX hebdomadam constituentes, vel in anno secundo Darii Nothi, (ut Scaliger, Junius, Calvisius, Alstedius, Grotius, Maestlinus, Helvicus, &c.) ; vel in anno 71mo Longimani, (ut Funccius, Bucholzerus, Capellus, Calixtus, Henricus Philippi, Cornelius a Lapide, Robertus Baillius, Crentzbemius &c.) vel in 201mo Longimani (ut Pererius, Suarezus, Tornicellus, Gordonus, Jacobus Usserius, Petavius, Vorsius &c.); penitus excludunt ab hoc vaticinio LXX hebdomadam, solutionem captivitatis a Cyro factam, & ipsorum 42360 Judæorum in patriam reditum, ut & Templi abinde putandam reparationem per intervalla cessationis & ædificationis, (ut inferius ostendemus). Inducti autem sunt in eum errorem, per priorum verborum versus להשיב ולבנות ירושלם falsam hanc interpretationem (per neglectos Accentus,) ut rursus adificetur Hierosolyma &c. eamque sic applicatam ad edictum Darii Nothi, (de restaurando templo), quasi simul exorsum LXX hebdomadam. Verum præterquam quod hoc pacto in singula tria intervalla illarum 7, 62, & 1. hebdomadam, manifeste impingant (ut inferius demonstrabitur,) & Templi secundi structuræ, loco 46 annorum, Job. 2. 23. tantum quadriennium assignent; (repugnante etiam Esrac. 16.): Insuper (α) ipsam verborum vim phraseologicam, seu

משפט הכתוב

egressu iterati Edicti &c. Cum autem simpliciter dicat, *ab egressu Edicti*, utique tam ad Cyri quam reliquorum Regum Edicta, indifferenter hætenus sese verba habent. (γ) Summe improbabile est, Angelum hic adeo dubium ac plane incommodum sensum fovere voluisse, ut *per egressum verbi* sic indefinite positum, non tam ipsum primum statim Edictum intellectum vellet, quam potius secundum, tertium, aut quartum demum expectandum esse: præcipue cum secundum illud edictum (Darii Nothi), imo & sequens (Artachasta), non solum longe obscurius sit primo a Cyro publicato; sed etiam nullum illorum posteriorum respondeat isti argumeto eventus, quod Angelus primo intervallo assignat, sc. *וְלֹאֲשִׁיב וְנִרְדְּפוּ* *ut reductio fiat*. Imo ne quidem ullius hic *egressus verbi* ipsi auctores sunt Darius Nothus, (aut Artachasta Mnemon), sed tantum id confirmarunt & munificentia sua ampliarunt, quod pridem a Cyro per latissima terrarum regna promulgatum erat, *Esr. 6. 1.* Aliud igitur est *ipse egressus verbi*, quem Angelus hic attendi jubet; aliud posterior aliqua ejus *iterata confirmatio*, quæ sub Notho (aut Artachasta) evenit, ab Angelo autem hic primo intervallo non assignatur.

(δ) Frustra autem hic objicitur, ab Alstedio (γ), Reusnero (z), aliisque; *in edicto Cyri non posse figi initium LXX hebdomadam, eo quod intra triennium facta iterum sit prohibitio: Darii Nothi vero mandatum, uti longe fuerit efficacius, nec successu destitutum, ita relictus statui initium LXX hebdomadam.* Resp. enim, omnino & Edictum Cyri tantum efficacæ & successus habuisse, quantum requisivit præfixita ab Angelo reductio Judæorum in patriam, & reparandæ Politicæ initium, ac Templi primo jacta fundamenta: imò quantum ipsa divina veritas vaticiniorum, ea omnia de Cyro promittentium, infallibiliter testatum facit; scilicet *Jes. c. 44. 28.* ubi expresse de Cyro dicit Deus; *הִic חָפְצִי יִשְׁלִיכֵנִי כָל־* *omnem voluntatem meam perficiet, ut dicatur Hierosolyma, adificeris; & templo, fundator. Et Jes. 45. v. 13.* *Hic adificabit Urbem meam & Captivos me-*

y In Thef. Chron. p. 145. z In Vra supput. ann. M. p. 43.

meos dimittes, &c. Quod etiam impletum jam fuisse ante Darii Nothi Edictum, testantur inter alia hæc Haggæi c. i. v. 4. *Vestrum ergo tempus est, ut habitetis in domibus laqueatis? &c.* Quomodo igitur reedificationem Hierosol. Adversarii demum ad Edictum Darii Nothi rejicere possunt? Quomodo etiam irritum id dici potest adversariis, de quo DEUS ipse proficitur, quod eo perficiatur ipsius voluntas. Nec vero irritum ob id dici potest mandatum Regis, quod refractariorum quorundam obnitatur insolentia: quamvis ne quidem aperte resistere illi edicto ausi sint hostes Judæorum, sed tantum clam corruptis Consiliariis, per cuniculos aliquid egerint, ut impedirent institutum Judæorum *Esr. 4, 5*. Ex parte Cyri tamen firmiter semper mansit primum Edictum, idque a sequentibus aliquot Regibus saltem ampliatur & approbatum fuit. *Conf. inf. Assert. 2. §. 8.* Quam illicite autem in computo LXX hebdomadam terminum hunc solutæ captivitatis transilient plerique Interpp. & Chronologi, & consequenter toto seculo (aut paulo minus) initium LXX hebdomadam, iusto posterius faciant, pluribus rationibus arguetur inferius in Assertionem antithetica.

PRÆSUPPOSITUM IV.

Initium quadriennii illius ultimi, quo Templum Zorobabelis tandem absolutum est, plane antiquitus refertur ad annum secundum Darii Hystaspis; longe rectius vero ad annum secundum Darii Nothi, sc. A. M. 3527. Per. Jul. 4291. Olympiad. 89. (quod paulo accuratius & fassius hic e Chronol. S. deduci, benevolo Lectori non adeo alienum nunc videri velim, cum aliter veriori sententiæ de LXX Hebdomadibus salvæ esse non liceat).

"Εξέσις.

§. 1. Sententiam hanc nostram, in qua *Suspitium Severum, Scaligerum, Calvisium, Junium, Ubbonem Emmium, Constantinum L' Empeur, Helvicum & Alstedium*, hætenus habemus consentientes, (1) confirmat divinus *Esr. cap. 5. & 6;* quibus verum Dari-

um, sub quo templum tandem absolutum est, non alium fuisse docet, quam qui medius fuerit inter duos Artachastam, alterum præcedaneum & prohibentem reparationem Templi, (*Græcis μακρόχρονος Longimanum dictum*), *Esr. c. 4, 7. seqq.* alterum succedaneum & promotorem cultus divini munificentissimum, (*Græcis μνημονα cognominatum*), *Esr. c. 7.* Et præterea talem Darium, post quem nulla amplius subsecuta sit prohibitio; ut patet in *all. Esra capp.* imo cum quo successorem aliquem Artachastam jam tunc ut Proregem regnasse, necessario statuendum est *ex Esr. c. 6, 14:* qualem impossibile est, alium quam Mnemona posse intelligi, ipsum nempe Darii Nothi filium, *ut inferius patebit §. 10.* Talis jam vero Darius salva historiarum veritate, non potest esse alius quam Darius Nothus; si quidem alter ille Darius (*Hystaspis*), seculo fere superior Notho, non solum utrumque Artachastam, (*Longimanum & Mnemona*), habuit sequentes, testibus Historicis profanis, & *Esr. c. 4, 5. & 7. & cap. 7.:* sed etiam prohibitio subsecuta est post Darium Hystaspin, sc. ab Ahasvero & Longimano, ut probat historicorum consensus cum *Esr. c. 4, v. 7. 21. 24.* Tum denique Darius Hystaspis successorem immediatum nullum habuit Artachastam, sed Ahasverum seu Xerxen, quod iidem prorsus repugnare Dario Templi Promotori *vide inferius §. 10. contra Vorstium & Baillum, qui Cambysem & Smerdin Artachastam falso venditant.*

§. 2. (2) Comprobat hoc idem Præsuppositum, Epistola illa delatoria Præsidum Cuthæorum seu Samaritanorum, *Esr. cap. 5.* ad Darium aliquem Persarum Regem missa, qua rogatur de Cyri Edicto, (ceu olim & supra illius ætatis memoriam promulgato), an unquam tale quid jusserit Cyrus? unde & a Dario id investigari jussum, vix tandem excussis Archivis (scu veteris memoriæ forulis), Ahmetæ Medorum repertum fuit, *Esr. cap. 6. v. 1.* quod proinde nullatenus dici potest, vix duodecennio a promulgatione istius mandati, (falso enim novendecim annos Baillius *l. cit.* computat, cum tantum intercesserint Cambyses & Smerdis), obtrigisse, Darii Hystaspis ævo; sed potius id Darii Nothi tempora arguit, qui seculo posterior fuit, (3) Confirmat id ipsum

ipsum expressa adversæ partis confessio, qua (per sententiam absoluti sub Hytaspide Templi), nullum a se indicari posse primi intervalli (sc. 7 hebdom. seu 49 annorum), discretum terminum, aut argumentum eventus distinctum, a secundo intervallo (62 hebdom.), queruntur, ut *inf. patebit in Assert. antitib.* adcoque unum tantum hæc duo intervalla habere terminum & complementum eventus, absurde statuere coguntur; cum tamen ipsi secundum intervallum a tertio distinctissimum fateantur, tam quoad terminum, quam quoad historiam; & par omnino ratio primi intervalli ad secundum, e textu demonstrari possit. *De quibus inf. in Assertionibus.*

§. 3. (4) Arguit id ipsum facile, confectarium alias absurdum (& Scripturæ Joh. 2. contrarium), quod universam structuram Templi secundi, ab anno secundo Darii Hytaspidis, ad ejus sextum, intra quadriennium, (aut certe a jactis sub Cyro fundamentis, usque ad annum sextum Darii Hytaspidis, ipsis 13 tantum annis), absolutam fuisse, dicendum foret. At contra, *Job. 2, v. 20.* dicitur Templum 46 annis fuisse exstructum; idque palam Judæi profitentur ceu rem testatam, & publice notissimam. Nec enim sine elencho tulissent Judæi, si hoc calido quodam mendacio insultassent Salvatori. Quamvis autem Capellus (a) dicat, *se simpliciter accipere illa verba, de tempore, quo exstrui ab Herode ceptum erat templum*, (adstipulante etiam ipsi Baronio, Calvisio, Jacobo Martini l. d. 3. Elobim. & novissime Cl. Bailio Anglo): dico tamen, ipsum in eo simpliciter errare; nam allegatus ab eo *Josephus, libro 15 antiq. Jud. c. 4.* memorat tantum novem annos, quibus illa Herodis structura fuerit absoluta. Cum igitur saltem aliquid ab Herode additum, auctum & reparatum sit, quod in rebellionem & tumultibus subinde destructum fuerat; inepte plane nugatur Capellus, l. c. *ab ipsis fundamentis totum templum instauratum & novum factum esse*; (quod vehementer miror, virum Doctissimum Dn. Basilium amplecti, in *Op. Hist. Chron. p. 176.*), contra expressam literam Haggæi, c. 2. *quod secundi templi seu Zorobabelis*, (non alterius

a In Spicilegio ad b. l. *Joh. 2. p. 60.*

rius novi, aut tertii Templi), *gloria major futura fuerit quam primi*, (per præſentiam Meſſiæ). Longe rectius igitur Grotius *ad Matth. 24. 1. docet* ; Herodis M. ſubſtructionem, non aliud effectiſſe templum, ſed auxiſſe: neque enim dirutum fuit, ſed manſit templum Zorobabelis. Putant igitur Judæi tempora ædificationis ſub Perſarum Regibus. Quamvis tamen duplici etiam errore hic implicetur Grotius ; tum quod hæc referat 180. annis poſt deſtructionem Templi, cum tamen Dario Hyſtaſpidi abſolutionem Templi tribuat, (licet falſo) : tum quod putet, (ibidem), *Judæos his etiam comprehendere annos, quibus interruptum opus fuerat* ; ſic enim dicendum iſtis fuiſſet, 109 annis templum extructum eſſe, nam tot eſſluxere a jactis ejus fundamentis ſub Cyro, ad ejus abſolutionem, anno 6 Nothi. Porius igitur ſolos 46 annos ædificationis comprehendunt Judæi, omiſſis intercalaribus annis ceſſationis, *ut inferius oſtendemus Affert. 2. §. 10* : quibus ſi addatur primum illud triennium ſub Cyro liberatore, exſurgunt illi 49 anni, qui faciunt primas 7 ſeptimanas in vaticinio Angelico, v. 25. (*de quo inferius*). Beatus Lutherus quidem (b), hunc locum Johan. 2. explicat de 46 Annis evanidi conatus Judæorum in reparando templo : verum (pace Magni Theandri), inconveniens plane videtur, Judæos dixiſſe, quod templum ædificatum ſit 46 annis fruſtratæ ſeu ceſſantis ædificationis.

Denique ex hoc præſuppoſito etiam ſequitur, Artachſaſtam illum, qui miſit Eſram & Nehemiam in Judæam, non eſſe Longimanum ſed Mnemonam ; hic ſiquidem immediate Darium Nothum ſequitur, (ordine ab Eſra monſtrato), ille vero (*Longim.*) non Darium, ſed Xerxem, *de quo inferius*.

§. 4. Atque ſic quidem ſat bene ſibi conſtare poſſet quantum hoc noſtrum Præſuppoſitum ; verum cum vehementer nobis adverſentur ſententiæ celeberrimorum Hiſtoricorum & Interpp. *Eufebii in Chron. Joſephi (c), Clementis Alexandrini (d), Hieronymi, Baſilii & Theodoret (e), Auguſtini (f), Gordoni (g), Reuſneri (h),*

Vor-

b. *In præf. ad cap. 9. Dan.* c. *Antiq. Jud. l. 11. c. 4.* d. *Lib. 1. Stromatum.* e. *Comm. in Haggaum.* f. *Lib. 18 de C. D. c. 20.* g. *In Chron. p. 53. & 231.* h. *In vera ſupput. An. M.*

Vorstii (i), Henrici Philippi, (k), Roberti Bailii Angli (l), Davidis Chytræi (m), Grotii (n), Isaaci Vossii (o), Eusebii (p), item Capelli, Jacobi Usserii, Petavii, Pererii, Sanctii, Tornielli &c. templi secundi structuram ad Darium Hystaspidem referentium; iis quoque necessario adhuc occurrendum est: ne ulla ex parte vacillare videatur aliquod sententiæ nostræ præsidium. Cumque novissime summo studio præ aliis fere hanc sententiam nobis adversam propugnaverint Viri Clarissimi, Baillius & Vorstius, in scriptis modo allegatis; proinde ad eorum præcipua argumenta, (quibus Vorstius quidem permotus, *audacter*, ut ipse ait, *& sine basitatione*, multa nostræ sententiæ adversa statuit), quantafieri potest brevitate nunc respondebimus. Igitur

§. 5. I. ARGUMENTUM pro Dario Hystaspide, Templi Promotore, potissimum petunt, & acriter urgent, Vorstius & Suffraganci, e verbis illius visionis propheticæ *Zach. 11. v. 12; Domine Exercituum usquequo non misereris Jerusalem & urbium Jude, quibus iratus fuisti his LXX annis? nec non Zach. 7, 5. de LXX annis jejunii & luctus Judæorum.* E quibus concludere volunt, quandoquidem *bi LXX anni irarum DEI, & jejunii Judæorum*, exeant in anrium secundum & quartum Darii Hystaspidis, (ut quibus has visiones habuerit Propheta); illorum igitur exitu, ceu fine LXX annorum Captivitatis, indicari initium reparati templi, nempe annum Secundum & quartum Darii Hystaspidis.

§. 6. Hic respondeo, (a) nulla ratione probari posse illam hypothesein Vorstii & Asserclorum, quod *LXX isti anni irarum DEI, Zach. 1, 12. aut LXX anni jejunii, Zach. 7, 5.* exeant in Darium Hystaspidem: cum Darii quidem alicujus mentio exprimat in Prophetia Zachariæ; at istum Nothum non Hystaspidem esse, multis supra §. 1. 2. 3. rationibus probavimus. Imo ne hoc quidem illibi promissum fuit, quod ipso fine & exitu 70 genariæ servitutis, sub a-

G g

liquo

(i) In Dissert. de temp. restaurati Templi. (k) In Quæst. & not. Chron. pag. 218. 246.

(l) In Op. Hist. Chron. p. 157. seqq. (m) In serie Temporum M. p. 298. (n) In Notis ad

b. 1. (o) In Dissert. de LXX. Interp. p. 144. (p) In Lucubras. Chronol. lit. R. 2. b. &

T. 2. a & T. 4.

liquo Dario structura absolvi debuerit : male igitur atali eventu ducitur argumentum Adversariis, qui nulla prophetia præfinitus fuit. Cadente autem sic ista priori hypothefi, simul etiam corrui posterior, quod visio illa Zachariæ, contingerit sub Hyftaspide, aut ejus attineat tempora.

§. 7. Quin potius(β) manifeste nuda hæc ipforum de Hyftaspide conjectura refellitur exinde, quod illi passim in Scripturis decantati *LXX anni deportationis seu desolationis Babylonica*, unice exeant in annum primum Cyri, Monarchæ per totam Asiam; testibus *Efra, Jeremia, Jesaia, ultimis Chronicorum*, & probatissimis quibusque Chronologis, non igitur in Darium Hyftaspidem. Quamvis autem *Vorftius* l. c. §. 5, 13, 21, proluxe excipiat, se numerare illos suos LXX annos, (non a deportatione aut vastitate, sed) ab excidio seu combustione urbis & Templi sub Zedekia; hos enim (ut decennio longius excurrentes illis 70 annis deport.) exire in Darium Hyftaspidem; (quod alias etiam statuunt *Philo, Josephus, Eusebius, Functius, Mæstlinus, Hainlinius, Lansbergius, Eichstadius*, & alii): respondeo tamen, quod hoc pacto, *Vorftius* & suffraganei, loquentes de aliis quam Jeremiæ LXX annis, plane ἀπεργασίαν argumententur hic a talibus LXX annis, qui in Scripturis Babylonica Captivitati nusquam præfinitur, nec adeo quicquam ad rem faciunt. Tum vero plane alia sententia, idem *Vorftius* (q), initium LXX annorum captivitatis constituit, cum priscis quibusdam & neotericis, adstipulantibus ei novisse *Cl. Rob. Baillio* (r), *Isaaco Vosio* (s), & *Eichstadio* (t), in anno 4 Jojakimi, Nebucadnezaris primo, (octodecim annis ante excidium Templi); itidem erronee, licet enim probare id velit e *Jer. 25, 18.* ubi de vastatione & solitudine terræ Israelis jam tunc dicitur, כִּי כִּי־הָיָה כִּי כִי־הָיָה *sicut hodierno est die*; perneco tamen, Jeremiam istis verbis & eo loco indicare, quasi tunc jam coeperint illi LXX anni captivitatis seu vastitatis, sed potius postquam *versu 10, & 11, ejusdem capitis*, prædixerat (civibus

Hiero-

(q) In *Exerc. Acad.* p. 41. (r) In *Opere Hist. Chronol.* p. 145. (s) In *Dissert. de LXX Interp.* p. 133 & 134. (t) In *Lucubrat. Chronol. lit. R.*

Hierosolymit. nondum exulibus, v. 2.) illos LXX annos, seu futuros tunc demum (post octennium); sequenti jam versu 18, tantum loquitur de presentibus tunc temporis calamitatibus, quæ a Nebucadnezare, anno ipsius primo, devicto Pharaone Necho, & Jojakimo (anno hujus 4to) ipsi Tributario facto, terræ Israelis illatæ fuere, ut patet Jer. 46, 2. & 2 Reg. 24, v. 1. 2. Qui vero Danielis c. 1. v. 1. dicitur Jojakimi annus tertius, (& tamen post illum quartum, Jeremiæ c. 25, v. 1. nam tertio isto Jojakimus deditus est a Deo Nebucadnezari, Dani. 1, 2. & 2 Chron. 36, 6.) is tertius intelligendus est a tempore libertatis istius, in quam se asseruerat per triennium defectionis a Nebucadnezare, postquam triennio ei paruisset 2 Reg. 14, 1; quibus duobus triennis addito illo primo quadriennio (de quo paulo supra), ostenditur Annus Regni Jojakimi decimus, (vel ingrediens undecimus, 2 Reg. 13, v. 36.), qui tertius Danieli, c. 1. v. 1. dicitur; nam eo ipso etiam Jechonias abductus est, 2 Chron. 36, 9. 10.

§. 8. (γ) Falsum igitur est utrumque Vorstii & ad stipulatorum assertum. Quamvis enim tres vel quatuor gradus captivitatis facile concedi queant; tamen una tantum Jeremiæ est septuagenaria servitus seu captivitas, ratione initii & finis; & tales solummodo Scriptura passim indicit LXX annos, (sive deportationis, sive desolationis, sive excidii dicas), quibus (1) Judæi servituri erant Nebucadnezari, ejusque Filio & Nepoti tantum, usque in regnum Persicum, 2 Chron. 36, 20. & Jer. 27, 7; scilicet Nebucadnezari, 34 annis, ab imperii ejus anno nono ineunte, A. M. 3350, (quo facta est notabilis illa vastitas & captivitas maxima, abducto Jechonia cum 10000, flore populi & regni primatibus, imo, ut 2 Reg. 24, v. 14. dicitur, cum tota Jerusalem, relicta tantum infima plebe sub Zedekia, ibidem); usque ad 43 ejusdem imperii annum, quo mortuus est: hinc 18 annis, filio ejus Evilmerodacho, (qui anno 37 captivitatis rursus evexit Jechoniam Jer. 52, 31, & proregem habuit Neriglissor): tandem 17 annis, nepoti ejus Belsazari, (qui & Labynitus & Nabonedus dicitur,) eique ut ultimo Babyloniorum Regi, a profanis etiam autoribus, 17 isti anni

tribuuntur, a Cyri militibus autem occifus eft inter commeffationes, *Dan. 5, 28. 30. 31.* (vide *Robertum Baillium, in Opere Hift. Chron. p. 149*); isque proregem habuit *Laborofoardubum*. (Qui Proreges a multis falfo pro Monarchis Perfarum habiti funt, feducente plerosque Iofopho, at refragante Scriptura, 2 *Chron. 36, 20. & Jer. 27, 7*.) Hoc pacto jam unus tantum, (70gelimus Captivitatis), fupereft annus Darii Medi, qui fexagenarius Senex, teſte *Dan. 6, 1.* בָּלַךְ *accepit imperium*, ſcil. e conſeſſione Cyri, & דָּרְיָוֹס, *regnare factus, ſeu Rex conſtitutus eſt*, ſcil. a Cyro, *Dan. 9, 1.* ejusque regnum dicitur *Medorum & Perfarum*, *Dan. 6.* Atque hæc computatio concordat cum *Jeremia & Libris Chro- nicorum*, quibus Judæi tantum *Nebucadnezar* & filiis ejus ſervituri dicuntur, uſque in Regnum *Perſidis* excluſive 2 *Chron. 36, 20.* At per ſententiam *Vorſtii & Suffraganeorum*, Judæi 14 annis adhuc ſerviſſent etiam Regibus Perfarum, ſc. *Cambyſi, Smerdi Mago, & Hyſtaſpidi*, ſiquidem per ipſos ſervitus 70generaria extenditur uſque ad Templum aliquod ſub *Dario Hyſtaſpide*: unde invictè ipſorum arguitur error. (2) Tales 70 annos captivitatis tantum Scriptura agnoſcit, qui in annum primum Monarchiæ Cyri, (A. M. 3420) exeuntes, non niſi a deportatione *Jechoniæ* numerari poſſunt, (conſentiente etiam *Scaligero, Helvico, Alſtedio, & aliis*). Propterea enim *Jer. c. 25.* (ubi futura demum captivitas prædicitur,) uno eodemque v. 11. uterque terminus tam deſolationis quam ſervitutis ſeu deportationis, concluditur numero annorum LXX: ſcilicet, qui exeant in reditum ſub Cyro futurum, ſecundum expreſſa verba *Jer. 29, 10.* (ubi de cæpta jam captivitate in deportatione *Jechoniæ*, *Propheta* loquitur); cum finiti erunt *Babylonia LXX anni, viſitabo vos, & excitabo gratioſum verbum meum, ut vos reducam in hunc locum*: Quem eundem finem etiam monſtrat locus clariffimus 2 *Chron. 36, 21.* ubi LXX illis annis deſolationis ſubjungitur iſpe finis, verſ. 23. ſcil. *liberatio ſub Cyro facta, & quidem* (quod additur), *ut compleretur illud vaticinium Jeremiæ*. Quare etiam fateri cogitur *Vorſtius* l. cit. §. 19. quod iſta tria loca eundem finem & initium habeant: at quem poſſunt, niſi a *Jechonia* ad *Cyrum*? prout *Ezechiel* quoque aram ſuarum viſionum ubique alligat annis

nis deportati Jechoniæ, imprimis vero cap. 40, v. 1. ubi annus 25tus (Captivitatis 70genariæ), dicitur 14tus excisæ urbis: & cap. 33, v. 21. anno 12mo Captivitatis (70genariæ) dicitur Ezechieli nunciatum urbis excidium. Imo & amplius inde confirmatur, quia non solum eundem finem LXX annorum desolationis tunc advertit Propheta Daniel, cap. 9, v. 12. (scilicet anno primo Darii Medi, qui erat LXXsimus captivitatis: sed etiam quod *Matth. 1, 11.* Jechoniæ expresse assignetur tempus *μικροβυστίας* Babylonica, quia voluntaria fuit Jechoniæ deditio, 2 Reg. 24, 12. qualem Deus eam voluerat; iisque solis reditus fuit promissus Jer. 29, 20. & cap. 10, 11: at cum Zedekia vi abductis, (sub excidium ultimum), omnis spes reditus *μικροβυστίας* incisa fuit v. 16. 17. non igitur ad hos pertinere potest initium LXX annorum liberat. Denique Jer. 25, 11. & 12. *visitatio populi Judaici in gratia*, immediate combinatur *cum Babylonis visitatione in ira*: quæ utraque etiam uno eodemque anno Cyri sic evenit, teste Daniele & profanis Historicis; (licet deinde sub Dario Hystaspide, anno ipsius 12, per Zopyrum demum majus excidium Babylonis subsecutum sit, cum jam 24 annis ante, visitati gratiose essent Judæi). Unde iterum sequitur non ultra Cyrum, nec adeo ad Darium Hystaspidem, extendi posse illos Jeremiæ 70 annos servitutis Babylonica, (alios enim Scriptura ignorat), nec proinde ulla ratione, ab excidio Templi sub Zedekia, esse computandos, sed a Jechoniæ abductione, ut jam satis ostensum. At per illam sententiam Vorstii & ad stipulatorum, illis ipsis in Scriptura decantatis LXX annis desolationis, adhuc includenda foret solutio captivitatis sub Cyro, & jacta sub ipso Templi fundamenta: quod absurdum Chronologicum est intolerabile; cum repugnent omnia Scripturæ loca de his LXX annis. Nec vero ulla ratione admitti potest conficta illa conciliatio utriusque sententiæ, quasi alius atque alius Prophetarum diversos annos captivitatis constituerint ratione initii & finis, quod e Theodoreto contendit celebris *Jesuita Henricus Philippi*, in *Quæst. Chron. p. 220*: falsum autem esse patet e superioribus.

§. 6. (d) Respondeo, rectius igitur illud Zachariæ vaticinium, cap. 1. & c. 7. de *שבעים שנה* *isti septem annis*, (quorum explicati-
oni frustra *Jesuita Ribera* advocavit auxilium Archangeli Michaelis, ut
& Sanctorum, Jeremiæ, Esræ, & Zachariæ), exponendum esse de illis
ipsis in Scriptura decantatis LXX annis captivitatis, quibus utique DE-
US iratus fuerat Populo suo, usque ad Annum primum Cores; nec dum
isto tempore Zachariæ prophetiæ, (Dariv Nothi An. 2.) fatis mis-
reri videbatur Judæorum; dum iis quasi in ipsa etiam patria exulibus,
negaretur hæcenus plena potestas, templum & urbem pristino vigori
restituendi. *Istos* igitur 70 annos desolationi præfinitos a Jeremia, vo-
cula *ת* innuit; eosque completos Angelus apud Zachariam funda-
mentum facit precum suarum, pro avertendis illis desolationum re-
liquiis, quæ post exactos pridem LXX annos irarum DEI, adhuc popu-
lum & Ecclesiam affligebant. Quamvis etiam non incommode illos
70 plus minus Annos oppressionis seu cessationis a structura urbis &
Templi, de quibus *infra* *Affert. 2da*, hoc loco intelligi posse, {do-
ceat Cl. Coccejus, in *Propb. Min. p. 478*.

§. 10. II. ARGUMENTUM, Roberti Bailii, l. cit. p. 158, Eitb-
stadii, Vorstii, Isaaci Vosii, aliorumq; asseclarū, hoc affertur, quod per A-
basverum, *Esr. c. 4, 6*, intelligendus sit Cambyfes, & per Artachastam,
v. 7. Smērdis Herodoti, vel Justinii Oropastes; adeoque istos (*Abas-
verum & Artachastam Esræ*), ante Darium Hystaspidem regnasse,
quo pacto Darium Hystaspidem putant medium locari posse inter
duos Artachastas, sc. inter Smērdin & Longimanum. Atque
hæc omnia, utut durissima, adstruunt tamen, quo saltem argumen-
to illi invicto, ex *Esr. cap. 4, 5, 6*, petito occurrant. Verum re-
spondeo, (a) posito, (nunquam concessio), hoc ipso, tamen ne sic
quidem Darius Hystaspis fieret medius inter duos Artachastas; cum
intercesserit inter Hystaspidem & Artachastam Longimanum, *Abas-
veros seu Xerxes*. Præterea cum *Esr. 6, 14*, dicatur templum æ-
dificatum esse ex mandato Cores, & Darii, & Artachastæ; si ibi ex
mente Bailii, Vorstii & Asseclarum, per Darium intelligendus est Da-

Darius Hystaspis; quomodo poterunt illum Efræ Artachastam (promotorem cultus Divini), applicare vel ad præcedaneum Hystaspidis Smerdin, (quem ipsi fatentur prohibitorem potius fuisse,) vel ad succedaneum Longimanum, qui 60 annis demum post Hystaspidem regnare cœpit, intermedio adhuc insuper Xerxe? Quæ evidētia constrictus *Baillius*, ad absurdam illam *ερεβλη* textus confugere cogitur, ut ipsum Darium Hystaspidem dicat ibidem cognominari Artachastam; cum tamen textus expresse distinguat Artachastam a Dario, uti Darium a Cores, imo majori etiam Accentu distinctivo; siquidem *SakepbKaton* ponitur in *וְרִישׁ*, at *Tbbir* tantum in *כורשׁ*. Contra si de Dario Notho intelligatur hic locus, recte applicari potest is Artachasta ad illum Mnemonem, quem cum Patre Notho tunc jam ut Proregem regnasse, e Textu hoc consequitur, quique anno septimo, & vigesimo, Efram & Nehemiam misit ad restaurandam Judæorum politiam & cultum religionis. Cæterum Isaaci Vosii nugacissimus hoc loco Epilogismus *In Dissert. de Chron. S. p. 146*, ne quidem meretur huc asferri aut refutari.

§. II. Respondeo (β), non sufficere, quod potuerint nomina sic mutare (vel communia habere) Persarum Reges; sed omnino adhuc probandum erat adversæ sententiæ, quod revera mutatis sic nominibus, iste Ahasveros & Artachasta, in *Efr. alleg. capp.* sint illi, Cambyfes & Smerdis obscurus, qui vix septem mensibus lucem fugerat, nec proinde autor decreti illius publici inhibitorii, *Efr. c. 4.* facile probari potest. Ut taceam absurdum confectarium, quod sic intra 5 aut 6 menses, plane alios Satrapas Cuthæorum fuisse oporteat; siquidem ad Artachastam (quem adversarii *Smerdin* volunt, revera autem *Longimanus* est), scripsisse dicuntur (*Efr. 4, 7, 8*), Satrapæ Cuthæi *Bislam*, *Misbredat*, *Tabeel*, *Rebum Cancellarius*, & *Simfaj Scriba*: verum ad Darium (quem Hystaspidem adversa sententia facit, revera autem Nothus est), alii plane Cuthæi Præfides, intra illos paucos menses, scripsissent *Thatnaj* & *Starbosnaj*, *Efr. 5, 3*. Unde et *Baillius in Op. Chron. p. 158*, dubius hic fluctuat inter Cambysem

bysem & Smerdin, imo solum Cambysem, & Ahasverum & Artachastam loco cit. facit. Contra paulo post ipsum Darium vult cognominatum fuisse Artaxerxem, *Esr. 6, 14: sed hoc paulo ante refutavimus, §. 10.*

§. 12. Resp. (γ) non sufficere etiam alteram rationem, quam adducit Vorstius, e seqq. verbis Epistolæ Satraparum Cuthazorum, *Esr. 4, 14, (secundum Vulgatam & plerasque alias versiones; quandoquidem igitur nos Templum destruximus; non proinde consentum Regis aspiciere nos decuit &c.* quomodo & Lutheri versio Germanica habet, Nun wir aber alle dabey sind/ die wir den Tempel zerstöret haben/ &c. E quibus contendit Vorstius, quod coarctatis horum Satraparum cum illo Artachastæ *Esr. c. 4. v. 7, arguat, illum (Artachastam) non posse Longimanum fuisse; sic enim 145 annorum ætatem istis Satrapis (ut destructoribus Templi) tribuendam esse, quod non verisimile sit.* Potius igitur per Artachastam *Esr.*, ad quem scribunt Cuthæi, intelligendum esse illum Smerdin Magnum, qui 7 menses tantum regnavit ante Darium Hystaspidem, (70. annis post conflagrationem Urbis & Templi.) Quæ quidem sic pulcre satis & speciose dicuntur; verum inspicienti Fontem Hebræum, alio plane produntur sensu, qui talis est; פָּנֵן בְּלִי-קָבֵל הוּי-מֶלֶךְ הַיְכָלָא מִלְחָנָא. *Quamobrem omni-respectu, quod sale Palatii Regii salimus; (i. e. quandoquidem salaria nobis e palatio regio præbentur, Germanicè, weil wir unsern Sold vom Königlichen Hoff haben)/ proinde contumeliam Regis nobis non diutius ferendam duximus.* Quæ genuina Verborum explicatio, uti longe rectius coherentem sensum parit; (Jeremia insuper Chaldaeos, non Samaritas, vastatores Urbis & Templi narrante, cap. 52, v. 14, & 17; ut & 2 Reg. 1, v. 8, & 13): ita totam Adversariorum operose hinc argumentandi vim plane enervat. Nec enim מֶלֶךְ significat destructionem, nec proinde הַיְכָלָא hic de Templo exponi ulla ratione potest. Quamvis enim Kimchii expositio (in libro Radicum) favere Vorstio videatur, (nec minus Lexicon Rabbinico-Talmudicum Cl. Buxtorfii, Rad. מֶלֶךְ): tamen & Kimchius ibidem addit sensum Vorstio contrarium, quod Cuthæi

tan-

tantum cessare fecerint reparationem Templi, non ipsius destructionis fuerint autores. Quin si vel maxime illa interpretatio Vorstii obtineret, tamen sequi. §. 18. suæ Dissertationis, tot exemplis τῶν μακροβίων convictus fatetur, *se nolle contendere de iis, quibus 150 aut minor ætas tribuatur.* Prout etiam Tacitus testatur, Vespasianum (destructorem Templi & Urbis), Censorem constitutum, invenisse homines, 110, 120, 140, 150, annorum. Nec vero excessissent hanc ætatem Satrapæ Cuthæi, etiam si is sensus Epistolæ admitteretur, quem Vorstius adstruit. Et sic quoque nihil illo argumento obtinetur.

Denique (δ) Ad instantiam illam Vorstii, *quod Esther Regina, (quæ & Hamestris & Atoffa vel Hadassa in Lib. Esther c. 2, 7. dicitur), Xerxem maritum utique flagitaturum fuisset Templi reparationem, nisi jam reparam fuisset sub Hystaspide:* responsum V. inf. Assert. 2. §. 9.

§. 14. III. ARGUMENTUM Vorstii & Suffraganeorum petitur ab improbabilitate sententia nostra, *quæ Israëlitas 120 annis post solutionem captivitatis adhuc caruisse templo, vix sit credibile.*

Resp. (α) intercedere tantum 108 annos inter solutam captivitatem sub Cyro, & ultimum quadriennium templi: (scil. Ann. 2 Darii Nothi), adeoque 12 annis justo liberaliores hic esse adversarios.

Resp. (β) interruptam ædificationem Templi (*ut inferius ostendemus, in Assert. 2da*), non penitus caruisse omni signo & spe reparationis.

Resp. (γ) impletionem ejus, quod de Cyro promissum fuerat *Es. 44, 28*; per nostram sententiam non tolli, (ut objicit Vorstius), sed maxime confirmari: *vide Prasupp. III.*

Resp. (δ) argumentum hoc longioris intervalli inter solutionem captivitatis & templi perfectionem, pro nostra potius quam adversariorum stare sententia. Nam *Es. c. 5, & 6.* memoratur, quod, cum Cuthæi Judæorum adversarii, conatum eorum reparandi templum & urbem, ad Regem Darium detulissent, nunquid tale Rex Cyrus olim, (ad quem provocarant Judæi,) mandasset; operose quassitum fuerit in Archivis Regiis, nam Babylone quam Ecbatanis & Ahmætæ Medorum, & hic vix tandem repertum sit tale quod Cyri manda-

H h

tum.

um, sub quo templum tandem absolutum est, non alium fuisse docet, quam qui medius fuerit inter duos Artachastas, alterum præcedaneum & prohibentem reparationem Templi, (*Græcis μακρόχρονος Longimanum dictum*), *Esr. c. 4, 7. seqq.* alterum succedaneum & promotorem cultus divini munificentissimum, (*Græcis μνημονα cognominatum*), *Esr. c. 7.* Et præterea talem Darium, post quem nulla amplius subsecuta sit prohibitio; ut patet in *all. Esra capp.* imo cum quo successorem aliquem Artachastam jam tunc ut Proregem regnasse, necessario statuendum est *ex Esr. c. 6, 14:* qualem impossibile est, alium quam Mnemonon posse intelligi, ipsum nempe Darii Nothi filium, *ut inferius patebit §. 10.* Talis jam vero Darius salva historiarum veritate, non potest esse alius quam Darius Nothus; si quidem alter ille Darius (*Hystaspis*), seculo fere superior Notho, non solum utrumque Artachastam, (*Longimanum & Mnemonon*), habuit sequentes, testibus Historicis profanis, & *Esr. c. 4, 5. & 7. & cap. 7.:* sed etiam prohibitio subsecuta est post Darium Hystaspin, sc. ab Ahasvero & Longimano, ut probat historicorum consensus cum *Esr. c. 4, v. 7. 21. 24.* Tum denique Darius Hystaspis successorem immediatum nullum habuit Artachastam, sed Ahasverum seu Xerxen, quod iidem prorsus repugnare Dario Templi Promotori *vide inferius §. 10. contra Vorstium & Baillium, qui Cambysem & Smerdin Artachastas falso venditant.*

§. 2. (2) Comprobat hoc idem Præsuppositum, Epistola illa delatoria Præsidum Cuthæorum seu Samaritanorum, *Esr. cap. 5.* ad Darium aliquem Persarum Regem missa, qua rogatur de Cyri Edicto, (ceu olim & supra illius ætatis memoriam promulgato), an unquam tale quid jussit Cyrus? unde & a Dario id investigari jussum, vix tandem excussis Archivis (scu veteris memoriæ forulis), Ahmetæ Medorum repertum fuit, *Esr. cap. 6. v. 1.* quod proinde nullatenus dici potest, vix duodecennio a promulgatione istius mandati, (falso enim novendecim annos Baillius *l. cit.* computat, cum tantum intercesserint Cambyses & Smerdis), obtrigisse, Darii Hystaspis ævo; sed potius id Darii Nothi tempora arguit, qui seculo posterior fuit. (3) Confirmat id ipsum

ipsum expressa adverſæ partis confessio, qua (per sententiam absoluti sub Hyſtaſpide Templi), nullum a se indicari posse primi intervalli (sc. 7 hebdom. seu 49 annorum), discretum terminum, aut argumentum eventus distinctum, a secundo intervallo (62 hebdom.), queruntur, ut *inf. patebit in Assert.* *antib.* adeoque unum tantum hæc duo intervalla habere terminum & complementum eventus, absurde statuere coguntur; cum tamen ipsi secundum intervallum a tertio distinctissimum fateantur, tam quoad terminum, quam quoad historiam; & par omnino ratio primi intervalli ad secundum, e textu demonstrari possit. *De quibus inf. in Assertionibus.*

§. 3. (4) Arguit id ipsum facile, confectarium alias absurdum (& Scripturæ Joh. 2. contrarium), quod universam structuram Templi secundi, ab anno secundo Darii Hyſtaſpidis, ad ejus sextum, intra quadriennium, (aut certe a jactis sub Cyro fundamentis, usque ad annum sextum Darii Hyſtaſpidis, ipsis 13 tantum annis), absolutam fuisse, dicendum foret. At contra, *Job. 2, v. 20.* dicitur Templum 46 annis fuisse exstructum; idque palam Judæi profitentur ceu rem testatam, & publice notissimam. Nec enim sine elencho tulissent Judæi, si hoc calido quodam mendacio insultassent Salvatori. Quamvis autem Capellus (a) dicat, *se simpliciter accipere illa verba, de tempore, quo exſtrui ab Herode captum erat templum*, (adſtipulante etiam ipsi Baronio, Calviſſo, Jacobo Martini l. d. 3. Elobim. & novissime Cl. Bailio Anglo): dico tamen, ipsum in eo simpliciter errare; nam allegatus ab eo *Joſephus, libro 15 antiq. Jud. c. 4.* memorat tantum novem annos, quibus illa Herodis structura fuerit absoluta. Cum igitur saltem aliquid ab Herode additum, auctum & reparatum sit, quod in rebellionem & tumultibus subinde destructum fuerat; inepte plane nugatur Capellus, l. c. *ab ipsis fundamentis totum templum inſtauratum & novum factum esse*; (quod vehementer miror, virum Doctissimum Dn. Basilium amplecti, in *Op. Hiſt. Chron. p. 176.*), contra expressam litteram Haggæi, c. 2. *quod secundi templi seu Zorobabelis*, (non aliter

a In Spicilegio Ad b. l. *Job. 2. p. 60.*

rius novi, aut tertii Templi), *gloria major futura fuerit quam primi*, (per præsentiam Messiae). Longe rectius igitur Grotius ad *Matth. 24. 1. docet*; Herodis M. *substructionem, non aliud effecisse templum, sed auxisse*: neque enim dirutum fuit, sed mansit templum Zorobabelis. Putant igitur Judæi tempora ædificationis sub Persarum Regibus. Quamvis tamen duplici etiam errore hic implicetur Grotius; tum quod hæc referat 180. annis post destructionem Templi, cum tamen Dario Hytaspidi absolutionem Templi tribuat, (licet falso): tum quod putet, (ibidem), *Judæos bis etiam comprehendere annos, quibus interruptum opus fuerat*; sic enim dicendum ipsis fuisset, 109 annis templum extructum esse, nam tot effluxere a jactis ejus fundamentis sub Cyro, ad ejus absolutionem, anno 6 Nothi. Potius igitur solos 46 annos ædificationis comprehendunt Judæi, omisiss intercalariis annis cessationis, *ut inferius ostendemus Assert. 2. §. 10*): quibus si addatur primum illud triennium sub Cyro liberatore, exsurgunt illi 49 anni, qui faciunt primas 7 septimanas in vaticinio Angelico, *v. 25. (de quo inferius)*. Beatus Lutherus quidem (b), hunc locum Johan. 2. explicat de 46 Annis evanidi conatus Judæorum in reparando templo: verum (pace Magni Theandri), inconveniens plane videtur, Judæos dixisse, quod templum ædificatum sit 46 annis frustratæ seu cessantis ædificationis.

Denique ex hoc præsupposito etiam sequitur, Artachastam illum, qui misit Efram & Nehemiam in Judæam, non esse Longimanum sed Mnemona; hic siquidem immediate Darium Nothum sequitur, (ordine ab Esra monstrato), ille vero (*Longim.*) non Darium, sed Xerxem, *de quo inferius*.

§. 4. Atque sic quidem sat bene sibi constare posset quartum hoc nostrum Præsuppositum; verum cum vehementer nobis adversentur sententiæ celeberrimorum Historicorum & Interpp. *Eusebii in Chron. Josephi (c), Clementis Alexandrini (d), Hieronymi, Basilii & Theodoreti (e), Augustini (f), Gordoni (g), Reusneri (h),*

Vor-

b. *Impref. ad cap. 9. Dan.* c. *Antiq. Jud. l. 11. c. 4.* d. *Lib. 1. Stromatum.* e. *Comm. in Haggaum.* f. *Lib. 18 de C.D. c. 20.* g. *In Chron. p. 53. & 231.* h. *In vera supput. An. M.*

Vorstii (i), Henrici Philippi, (k), Roberti Bailii Angli (l), Davidis Chytræi (m), Grotii (n), Isaaci Vossii (o), Eichstadii (p), item Capelli, Jacobi Usserii, Petavii, Pererii, Sanctii, Tornielli &c. templi secundi structuram ad Darium Hystaspidem referentium; iis quoque necessario adhuc occurrendum est: ne ulla ex parte vacillare videatur aliquod sententiæ nostræ præsidium. Cumque novissime summo studio præ aliis fere hanc sententiam nobis adversam propugnaverint Viri Clarissimi, Baillius & Vorstius, in scriptis modo allegatis; proinde ad eorum præcipua argumenta, (quibus Vorstius quidem permotus, *audacter*, ut ipse ait, *& sine hesitatione*, multa nostræ sententiæ adversa statuit), quantafieri potest brevitate nunc respondebimus. Igitur

§. 5. I. ARGUMENTUM pro Dario Hystaspide, Templi Promotore, potissimum petunt, & acriter urgent, Vorstius & Suffraganeus, e verbis illius visionis propheticæ Zach. 11, v. 12; *Domine Exercituum usquequo non misereris Jerusalem & urbium Juda, quibus iratus fuisti bis LXX annis?* nec non Zach. 7, s. de LXX annis jejunii & luctus Judæorum. E quibus concludere volunt, quandoquidem *bi LXX anni irarum DEI, & jejunii Judæorum*, exeant in annum secundum & quartum Darii Hystaspidis, (ut quibus has visiones habuerit Propheta); illorum igitur exitu, ceu fine LXX annorum Captivitatis, indicari initium reparati templi, nempe annum secundum & quartum Darii Hystaspidis.

§. 6. Hic respondeo, (a) nulla ratione probari posse illam hypothesein Vorstii & Affeclarum, quod LXX *isti anni irarum DEI, Zach. 1, 12. aut LXX anni jejunii, Zach. 7, 5.* exeant in Darium Hystaspidem: cum Darii quidem alicujus mentio exprimat in Prophetia Zachariæ; at istum Nothum non Hystaspidem esse, multis supra §. 1. 2. 3. rationibus probavimus. Imo ne hoc quidem ullibi promissum fuit, quod ipso fine & exitu 70 genariæ servitutis, sub

G g liquo

(i) In Dissert. de temp. restaurati Templi. (k) In Quæst. & not. Chron. pag. 218. 246.

(l) In Op. Hist. Chron. p. 157. seqq. (m) In serie Temporum M. p. 298. (n) In Notis ad

b. 1. (o) In Dissert. de LXX, Interp. p. 144. (p) In Lucubr. Chronol. lit. R. 2. b. &

T. 2. a & T. 4.

Hierosolymis. nondum exulibus, v. 2.) illos LXX annos, seu futuros tunc demum (post octennium); sequenti jam versu 18, tantum loquitur de presentibus tunc temporis calamitatibus, quæ a Nebucadnezare, anno ipsius primo, devicto Pharaone Necho, & Jojakimo (anno hujus 4to) ipsi Tributario facto, terræ Israelis illatæ fuere, ut patet Jer. 46, 2. & 2 Reg. 24, v. 1. 2. Qui vero Danielis c. 1. v. 1. dicitur Jojakimi annus tertius, (& tamen post illum quartum, Jeremie c. 25, v. 1. nam tertio isto Jojakimus deditus est a Deo Nebucadnezari, Daniel, 2. & 2 Chron. 36, 6.) is tertius intelligendus est a tempore libertatis istius, in quam se asseruerat per triennium defectionis a Nebucadnezare, postquam triennio ei paruiisset 2 Reg. 14, 1; quibus duobus triennis addito illo primo quadriennio (de quo paulo supra), ostenditur Annus Regni Jojakimi decimus, (vel ingrediens undecimus, 2 Reg. 23, v. 36.), qui tertius Danieli, c. 1. v. 1. dicitur; nam eo ipso etiam Jechonias abductus est, 2 Chron. 36, 9. 10.

§. 8. (γ) Falsum igitur est utrumque Vorstii & adstipulatorum assertum. Quamvis enim tres vel quatuor gradus captivitatis facile concedi queant; tamen una tantum Jeremiæ est septuagenaria servitus seu captivitas, ratione initii & finis; & tales solummodo Scriptura passim indicit LXX annos, (sive deportationis, sive desolationis, sive excidii dicas), quibus (1) Judæi servituri erant Nebucadnezari, ejusque Filio & Nepoti tantum, usque in regnum Persicum, 2 Chron. 36, 20. & Jer. 27, 7; scilicet Nebucadnezari, 34 annis, ab imperii ejus anno nono ineunte, A. M. 3350, (quo facta est notabilis illa vastitas & captivitas maxima, abducto Jechonia cum 10000, flore populi & regni primatibus, imo, ut 2 Reg. 24, v. 14. dicitur, cum tota Jerusalem, relicta tantum infima plebe sub Zedekia, ibidem); usque ad 43 ejusdem imperii annum, quo mortuus est: hinc 18 annis, filio ejus Evilmerodacho, (qui anno 37 captivitatis rursus evexit Jechoniam Jer. 52, 31, & proregem habuit Neriglissor): tandem 17 annis, nepoti ejus Belsazari, (qui & Labynitus & Nabonedus dicitur,) eique ut ultimo Babyloniorum Regi, a profanis etiam autoribus, 17 isti anni

tribuuntur, a Cyri militibus autem occisus est inter commellationes, *Dan. 5, 28. 30. 31.* (vide Robertum Baillium, in *Opere Hist. Chron. p. 149*); isque proregem habuit *Laborsoardachum*. (Qui Proreges a multis falso pro Monarchis Persarum habiti sunt, seduciente plerosque Josepho, at refragante Scriptura, 2 *Chron. 36, 20. & Jer. 27, 7*.) Hoc pacto jam unus tantum, (70gesimus Captivitatis), superest annus Darii Medi, qui sexagenarius Senex, teste *Dan. 6, 1.* *בבא* accepit imperium, scil. e concessione Cyri, & *דבר*, regnare factus, seu Rex constitutus est, scil. a Cyro, *Dan. 9, 1.* ejusque regnum dicitur *Medorum & Persarum*, *Dan. 6.* Atque hæc computatio concordat cum Jeremia & Libris Chronicorum, quibus Judæi tantum Nebucadnezzari & filiis ejus servituri dicuntur, usque in Regnum Persidis exclusive 2 *Chron. 36, 20.* At per sententiam Vorstii & Suffraganeorum, Judæi 14 annis adhuc serviissent etiam Regibus Persarum, sc. Cambyli, Smerdi Mago, & Hytaspidi, siquidem per ipsos servitus 70generaria extenditur usque ad Templum aliquod sub Dario Hytaspide: unde invicte ipsorum arguitur error. (2) Tales 70 annos captivitatis tantum Scriptura agnoscit, qui in annum primum Monarchiæ Cyri, (A. M. 3420) exeuntes, non nisi a deportatione Jechoniæ numerari possunt, (consentiente etiam Scaligero, Helvico, Alstedio, & aliis). Propterea enim *Jer. c. 25.* (ubi futura demum captivitas prædicitur,) uno eodemque *v. 11.* uterque terminus tam desolationis quam servitutis seu deportationis, concluditur numero annorum LXX: scilicet, qui exeant in reditum sub Cyro futurum, secundum expressa verba *Jer. 29, 10.* (ubi de cæpta jam captivitate in deportatione Jechoniæ, Propheta loquitur); cum finit erunt *Babylonia LXX anni, visitabo vos, & excitabo gratiosum verbum meum, ut vos reducam in hunc locum:* Quem eundem finem etiam monstrat locus clarissimus 2 *Chron. 36, 21.* ubi LXX illis annis desolationis subjungitur is ipse finis, *vers. 23.* scil. liberatio sub Cyro facta, & quidem (quod additur), ut compleretur illud vaticinium Jeremiæ. Quare etiam fateri cogitur Vorstius l. cit. §. 19. quod ista tria loca eundem finem & initium habeant: at quem possunt, nisi a Jechonia ad Cyrum? prout *Ezechiel* quoque aram suarum visionum ubique alligat annis

nis deportati Jechoniæ, imprimis vero cap. 40, v. 1. ubi annus 25tus (Captivitatis 70genariæ), dicitur 14tus excisæ urbis: & cap. 33. v. 21. anno 11mo Captivitatis (70genariæ) dicitur Ezechieli nunciatum urbis excidium, Imo & amplius inde confirmatur, quia non solum eundem finem LXX annorum desolationis tunc advertit Propheta Daniel, cap. 9. v. 12. (scilicet anno primo Darii Medi, qui erat LXXsimus captivitatis: sed etiam quod *Matth. 1, 11.* Jechoniæ expresse assignetur tempus *πενήκοντα ἔτη Βαβυλωνικῆς*, quia voluntaria fuit Jechoniæ deditio, 2 Reg. 24, 12. qualem Deus eam voluerat; iisque solis reditus fuit promissus Jer. 29, 20. & cap. 10, 11: at cum Zedekia vi abductis, (sub excidium ultimum), omnis spes reditus *δορυόμω* incisa fuit v. 16. 17. non igitur ad hos pertinere potest initium LXX annorum liberat. Denique Jer. 25, 11. & 12. *visitatio populi Judaici in gratia*, immediate combinatur *cum Babylonis visitatione in ira*: quæ utraque etiam uno eodemque anno Cyri sic evenit, teste Daniele & profanis Historicis; (licet deinde sub Dario Hytaspide, anno ipsius 12, per Zopyrum demum majus excidium Babylonis subsecutum sit, cum jam 14 annis antè, visitati gratiose essent Judæi). Unde iterum sequitur non ultra Cyrum, nec adeo ad Darium Hytaspidem, extendi posse illos Jeremiæ 70 annos servitutis Babyloniciæ, (alios enim Scriptura ignorat), nec proinde ulla ratione, ab excidio Templi sub Zedekia, esse computandos, sed a Jechoniæ abductione, ut jam satis ostensum. At per illam sententiam Vorstii & ad stipulatorum, illis ipsis in Scriptura decantatis LXX annis desolationis, adhuc includenda foret solutio captivitatis sub Cyro, & jacta sub ipso Templi fundamenta: quod absurdum Chronologicum est intolerabile; cum repugnent omnia Scripturæ loca de his LXX annis. Nec vero ulla ratione admitti potest conficta illa conciliatio utriusque sententiæ, quasi alius atque alius Prophetarum diversos annos captivitatis constituerint ratione initii & finis, quod e Theodoro contendit celebris *Jesuita Henricus Philippi, in Quæst. Chron. p. 220*: falsum autem esse patet e superioribus,

§. 6. (d) Respondeo, rectius igitur illud Zachariæ vaticinium, cap. 1. & c. 7. de *שבעים שנה* *istis septem annis*, (quorum explicati-
oni frustra *Jesuita Ribera* advocavit auxilium Archangeli Michaelis, ut
& Sanctorum, Jeremiæ, Esræ, & Zachariæ), exponendum esse de illis
ipsis in Scriptura decantatis LXX annis captivitatis, quibus utique DE-
US iratus fuerat Populo suo, usque ad Annum primum Cores; nec dum
isto tempore Zachariæ prophetiæ, (Dariv. Nothi An. 2.) satis mis-
reri videbatur Judæorum; dum iis quasi in ipsa etiam patria exulibus,
negaretur hætenus plena potestas, templum & urbem pristino vigori
restituendi. *Hos* igitur 70 annos desolationi præfinitos a Jeremia, vo-
cula *ת* innuit; eosque completos Angelus apud Zachariam funda-
mentum facit precum suarum, pro avertendis illis desolationum re-
liquiis, quæ post exactos pridem LXX annos irarum DEI, adhuc popu-
lum & Ecclesiam affligebant. Quamvis etiam non incommode illos
70 plus minus Annos oppressionis seu cessationis a structura urbis &
Templi, de quibus *infra in Assert. 2da*, hoc loco intelligi posse, (do-
ceat Cl. Coccejus, in *Propb. Min. p. 478*.

§. 10. II. ARGUMENTUM, Roberti Baillii, l. cit. p. 158, Eich-
stadii, Vorstii, Isaaci Vossii, aliorumq; asseclarū, hoc assertur, quod per A-
basverum, *Esr. c. 4, 6*, intelligendus sit Cambyfes, & per Artachastam,
v. 7, Smerdis Herodoti, vel Justinii Oropastes; adeoque istos (*Abas-
verum & Artachastam Esræ*), ante Darium Hystaspidem regnasse,
quo pacto Darium Hystaspidem putant medium locari posse inter
duos Artachastas, sc. inter Smerdin & Longimanum. Atque
hæc omnia, utut durissima, adstruunt tamen, quo saltem argumen-
to illi invicto, *ex Esr. cap. 4, 5, 6*, petito occurrant. Verum re-
spondeo, (a) posito, (nunquam concessio), hoc ipso, tamen ne sic
quidem Darius Hystaspis fieret medius inter duos Artachastas; cum
intercesserit inter Hystaspidem & Artachastam Longimanum, *Abas-
veros seu Xerxes*. Præterea cum *Esr. 6, 14*, dicatur templum æ-
dificatum esse ex mandato Cores, & Darii, & Artachastæ; si ibi ex
mente Bailii, Vorstii & Asseclarum, per Darium intelligendus est

Da-

Darius Hystaspis; quomodo poterunt illum Esræ Artachastam (promotorem cultus Divini), applicare vel ad præcedaneum Hystaspidis Smerdin, (quem ipsi fatentur prohibitorem potius fuisse,) vel ad succedaneum Longimanum, qui 60 annis demum post Hystaspidem regnare cœpit, intermedio adhuc insuper Xerxe? Quæ evidentia constrictus *Baillius*, ad absurdam illam *εστῆς* textus confugere cogitur, ut ipsum Darium Hystaspidem dicat ibidem cognominari Artachastam; cum tamen textus expresse distinguat Artachastam a Dario, uti Darium a Cores, imo majori etiam Accentu distinctivo; siquidem *SakepbKaton* ponitur in *וְדָרְיוֹשׁ*, at *Tbbir* tantum in *כּוֹרֶשׁ*. Contra si de Dario Notho intelligatur hic locus, recte applicari potest is Artachasta ad illum Mnemonem, quem cum Patre Notho tunc jam ut Proregem regnasse, e Textu hoc consequitur, quique anno septimo, & vigesimo, Esram & Nehemiam misit ad restaurandam Judæorum politiam & cultum religionis. Cæterum Isaacii Vossii nugacissimus hoc loco Epilogismus *In Dissert. de Chron. S. p. 146*, ne quidem meretur huc afferri aut refutari.

§. II. Respondeo (3), non sufficere, quod potuerint nomina sic mutare (vel communia habere) Persarum Reges; sed omnino adhuc probandum erat adversæ sententiæ, quod revera mutatis sic nominibus, iste Ahasveros & Artachasta, in *Esr. alleg. capp.* sint illi, Cambyfes & Smerdis obscurus, qui vix septem mensibus lucem fugerat, nec proinde autor decreti illius publici inhibitorii, *Esr. c. 4.* facile probari potest. Ut taceam absurdum consuetarium, quod sic intra 5 aut 6 menses, plane alios Satrapas Cuthæorum fuisse oporteat; siquidem ad Artachastam (quem adversarii *Smerdin* volunt, revera autem *Longimanus* est), scripsisse dicuntur (*Esr. 4, 7, 8*), Satrapæ Cuthæi *Bislam*, *Misbredat*, *Tabeel*, *Rehum Cancellarius*, & *Simfaj Scriba*: verum ad Darium (quem Hystaspidem adversa sententia facit, revera autem Nothus est), alii plane Cuthæi Præsides, intra illos paucos menses, scripsissent *Thatnaj* & *Starbosfnaj*, *Esr. 5, 3.* Unde et *Baillius in Op. Chron. p. 158*, dubius hic fluctuat inter Cambysem

bysem & Smerdin, imo solum Cambysem, & Ahasverum & Artachastam loco cit. facit. Contra paulo post ipsum Darium vult cognominatum fuisse Artaxerxem, *Esr. 6, 14; sed hoc paulo ante refutavimus, §. 10.*

§. 12. Resp. (γ) non sufficere etiam alteram rationem, quam adducit Vorstius, e seqq. verbis Epistolæ Satraparum Cuthzororum, *Esr. 4, 14*, (secundum Vulgatam & plerasque alias versiones; *quandoquidem igitur nos Templum destruximus; non proinde contemptum Regis aspicere nos decuit* &c. quomodo & Lutheri versio Germanica habet, *Nun wir aber alle dabey sind/ die wir den Tempel zerstört haben/ &c.* E quibus contendit Vorstius, *quod coarctatis horum Satraparum cum illo Artachastam Esra c. 4. v. 7, arguat, illum (Artachastam) non posse Longimanum fuisse; sic enim 145 annorum aetatem istis Satrapis (ut destructoribus Templi) tribuendam esse, quod non verisimile sit.* Potius igitur per Artachastam Esra, ad quem scribunt Cuthbei, intelligendum esse illum Smerdin Magnum, qui 7 menses tantum regnavit ante Darium Hystaspidem, (70. annis post conflagrationem Urbis & Templi.) Quæ quidem sic pulcre satis & speciose dicuntur; verum insipienti Fontem Hebræum, alio plane produntur sensu, qui talis est; *פָּעַן בְּלִי-קָבָל רִי-מֶלֶךְ הֵיכָל מְלָחָנָה* Quamobrem *omni-respectu, quod sale Palatii Regii salimus;* (i. e. *quandoquidem salaria nobis e palatio regio præbentur*, Germanice, *weil wir unsern Sold dem Königlichen Hoff haben*) *proinde contumeliam Regis nobis non diutius ferendam duximus.* Quæ genuina Verborum explicatio, uti longe rectius coherentem sensum parit; (Jeremia insuper Chaldaeos, non Samaritas, vastatores Urbis & Templi narrante, cap. 52, v. 14, & 17; ut & 2 Reg. 1. v. 8, & 13): ita totam Adversariorum operose hinc argumentandi vim plane enervat. Nec enim *מֶלֶךְ* significat *destructionem*, nec proinde *הֵיכָל* hic de Templo exponi ulla ratione potest. Quamvis enim *Kimchii expositio* (in libro *Radicum*) favere Vorstio videatur, (nec minus *Lexicon Rabbinico-Talmudicum* Cl. Buxtorfii, Rad. *מֶלֶךְ*): tamen & Kimchius ibidem addit sensum Vorstio contrarium, *quod Cuthbei*

san-

tantum cessare fecerint reparationem Templi, non ipsius destructionis fuerint autores. Quin si vel maxime illa interpretatio Vorstii obtineret, tamen sequi. §. 18. suæ Dissertationis, tot exemplis τὸν μακεγβίαν convictus fatetur, *se nolle contendere de iis, quibus 150 aut minor ætas tribuatur.* Prout etiam Tacitus testatur, Vespasianum (destructorem Templi & Urbis), Censorem constitutum, invenisse homines, 110, 130, 140, 150, annorum. Nec vero excessissent hanc ætatem Satrapæ Cuthæi, etiamsi is sensus Epistolæ admitteretur, quem Vorstius adstruit. Et sic quoque nihil illo argumento obtinetur.

Denique (δ) Ad instantiam illam Vorstii, *quod Esther Regina, (quæ & Hamestris & Atoffa vel Hadassa in Lib. Esther c. 2, 7. dicitur), Xerxem maritum utique flagitatura fuisset Templi reparationem, nisi jam reparatum fuisset sub Hystaspide:* responsum V. inf. Assert. 2. §. 9.

§. 14. III. ARGUMENTUM Vorstii & Suffraganeorum petitur ab improbabilitate sententia nostra, *qua Israëlitas 120 annis post solutionem captivitatis adhuc caruisse templo, vix sit credibile.*

Resp. (α) intercedere tantum 108 annos inter solutam captivitatem sub Cyro, & ultimum quadriennium templi: (scil. Ann. 2 Darii Nothi), adeoque 12 annis justo liberaliores hic esse adversarios.

Resp. (β) interruptam ædificationem Templi (*ut inferius ostendemus, in Assert. 2da*), non penitus caruisse omni signo & spe reparationis.

Resp. (γ) impletionem ejus, quod de Cyro promissum fuerat *Es. 44, 28*; per nostram sententiam non tolli, (ut objicit Vorstius), sed maxime confirmari: *vide Prasupp. III.*

Resp. (δ) argumentum hoc longioris intervalli inter solutionem captivitatis & templi perfectionem, pro nostra potius quam adversariorum stare sententia. Nam *Es. c. 5, & 6.* memoratur, quod, cum Cuthæi Judæorum adversarii, conatum eorum reparandi templum & urbem, ad Regem Darium detulissent, nunquid tale Rex Cyrus olim, (ad quem provocarant Judæi,) mandasset; operose quasitum fuerit in Archivis Regiis, nam Babylone quam Ecbatanis & Ahmētæ Medorum, & hic vix tandem repertum sit tale quod Cyri manda-

H h

tum.

tum. Quod si jam hæc gesta essent sub Dario Hystaspide, quomodo vel Cuthæos intra 12 annos tam obliuiosa ignorantia incessere potuit, vel aulicos Darii tam brevi tempore adeo supinus neglectus, mandati aliqujus non specialis, sed generalioris per omnia Monarchiæ ejus regna publicari, (quod etiam notoria 42360 Judæorum ex omnibus terris confluxu & in patriam regressu, ut & jactis templi fundamentis sat celebri fama percrebuerat); ut deficientibus testibus, ad literarum memoriam, & serinia archivorum confugiendum fuerit? Omnino igitur verius est, sub Dario Notho hæc evenisse, ejusque anno secundo tribuendum esse ultimum Templi quadriennium.

§. 15. IV ARGUMENTUM, Baillius, Vorstius, & Assecla, ducunt ab improbabilis longevitate Summi Pontificis Josua, Zorobabelis, & eorum, qui templi primi splendorem cum secundo contendisse, & imparitate templorasse leguntur. De hoc argumento Jesuita Gordonus, c. 14, q. 22. ait, qui hanc molestiam de longevitate Zorobabelis devorare poterit, habebit opinionem non improbabilem. At D. Calixtus, in fine Expos. LXX. Hebd. ait; hanc difficultatem de longevitate, ne quidem meritisolutionem, aut responsionem. Contra vero Pererius, hanc longevitatem plane portentosam & absurdam facit: quamvis socienno ejus Beliarmino non portentosum sit, sed pro certo affirmetur, Mardocheum superasse 150 annos. Paucis igitur ad hoc respondeo; cum non solum Scaliger, & L'Empereur, Comm. in Daniele, imprimis ex Elmacino Arabe, exempla allegent plurimorum *ואנשי עשר* in Orientis regionibus; sed & ipse Vorstius, & Plinio, Tralliano, Val. Maximo, aliisque, afferat plurima exempla, quorum quidam 130, alii 140, alii 150, alii 200 annos, & plures, assecuti sint, ut hinc ipse (Vorstius) ultro concedat, l. c. §. 28. se nolle contendere de iis, quæ de ætate 150 annorum aut hac minore sunt prodita: cumque & Baillius l. c. p. 160, fateatur, Sanballatto adversario Nebemias, concedendam esse ætatem 130 annorum, si quidem sub Alexandro M. in expugnatione Tyri Sanballatum mortuum esse constat, at is ipse Nebemia coætaneus statuitur sub Longimano, ipsis Baillio, Vorstio, & aliis autoribus: quod si igitur nullus eorum, quorum

rum longævitæ nobis objicitur, (excepto forte solo Nehemia), annos 150 excessisse deprehendetur, haut dubie hujus quoque incommodi difficultas expirabit; & sine molestia, quod Gordonus supra verebatur, *devorabitur illa longævitæ.*

§. 16. Nam (1) Zorobabel, si vel maxime 30 annos habuisset, tempore solutæ captivitatis, tamen anno 6 Darii Nothi seu absoluto templo, non potuit plures quam 124 annos explevisse. (2) Pontificatus Josuæ, nonnisi 112 annorum demonstrari potest, a Cyro liberatore ad annum 6 Darii Nothi: (falso enim Vorstius, semper hic liberalior, 120 annos hujus Pontificatus tribuit;) & proinde nec hunc 150 annos affecutum esse, liquido probari poterit. Nec vero solidæ quid difficultatis habet, quod sequentes quinque Pontifices, tantum 90 annis, (usque ad tempora Jadduæ obviam facti Alexandro M.) officio illo functi sint. (3) Ex *Haggai* quidem verbis, c. 2, v. 4. *Baillius*, & imprimis *Vorstius* se probaturum jactat, quod per nostram sententiam statuendum foret, *homines tunc 200 annos vixisse.* Verum respondeo, quamvis templi secundi fuerint senes quidam, disparitatem primi & secundi templi cum lacrymis æstimantes, id tamen sub Cyro jam factum esse memoratur *Esr.* 3, 4. nec proinde longævitatē nimiam infert. Neque enim id in *Haggæo* legitur, quod *Vorstius* contendit, quasi anno 2do Darii Nothi superfuerint, qui templum primum viderant; sed verba illa interrogantis Prophetæ, (*quis inter vos reliquus est, qui viderit domum hanc in prima sua gloria, qualem vero eam nunc videtis* &c.) mere sunt hypothetica, docente etiam *Scaligero*, *Molinao*, *L'Empereur*, & *Coccejo*, *Comm. in b. l. p. 453*, (quamvis *Baillius l. c. p. 158*, id rejiciat, sed sine evidenti ratione), hoc sensu; *si quis vestrum esset reliquus, qui vidisset priorem domum, qualem vero jam hanc videretis?* Simili ratione, qua *Deut.* 20, 8. hæc verba (*quis est vir timidus & mollis corde? Is abiens revertatur domum suam* &c.) hypothetice accipienda sunt, *si quis forte sit timidus & mollis corde, ut is revertatur.* Qualia plurimatam e V. T. quam Novo, ipse *Vorstius* allegavit l. cit. quamvis in-

terim hunc hypotheticum sensum, infringere conetur, *absensu includenda enuntiationis negativa, qualis in allegatis similibus locis non habeas locum.* Sed frustra: cum falsum sit, enuntiationem mere hypotheticam, ullam vel affirmationem vel negationem includere; quin potius plane nihil tollit aut ponit in esse, nisi forte sit impossibilis, (quæ vim negandi habet), quod de illa Haggæi dici nequit. Tum vero si ne hæc quidem interpretatio admittenda foret, ad summum non nisi ætas 185 aunorum talium superstitum, evinci posset, qui igitur exusto Templo primo, 15 annorum fuissent: quod ne quidem absurdum ulla ratione videri potest iis, qui ipsi etiam Nehemæ, anno 20 Longimani in Judæam ablegato, ad minimum 140 annos assignandos concedunt, quandoquidem Jadduz Summi Pontificis, tempore Alex. M. mentionem facit *Nebemias cap. 12. v. 22.* Quod vero Vorstius identidem urget, de ætate 145 annorum Satrapis Cuthæis per nos tribuendorum, id quidem falso textui affingi, ostendimus sup. §. 12.

His ita præmissis, proponimus nunc geminam nostram Assertionem.

ASSERTIO I.

(Αντίθεσις)

A vero Computo LXX Hebdomadam Danielis varie aberrant, & contra Accentuum non solum ministerium sensus, sed & in Historiam Sacram & Profanam, magnis anachronismis, falsisque hypothesebus, & conscriptariis absurdis, crebro impingunt omnes illi Interpretes & Chronologi; qui, VEL (1) INITIUM seu terminum a quo LXX Hebdomadam Danielis, constituunt An. 2do Darii Notbi (seu An. M. 2527); & sic FINEM seu terminum ad quem earundem, figunt in Excidio Urbis & Templi, (seu An. M. 4020): ut Sulpitius, Josephus, Scaliger, Junius, Polanus, Calvisius, Ubbo Emmius, D. Behmius, Alstedius, Grotius, Molinæus, Helvicus, Wagenerus, Mæstlinus, Schubertus, Angelocrator, &c. VEL (2) INITIUM earundem constituunt Annum 7mum Artaxerxis Longimani, (seu An. M. 3492); & sic FINEM earum figunt in passione & morte Salvatoris, (seu An. M. 3982).

3982). ut Funccius, Bucholzerus, Beroaldus, Crentzheimius, Bullingerus, Capellus, Robertus Baillius, Lutherus, Cornelius a Lap. Sanctius Cedrenus, Salmeron, Henricus Philippi, Wendelerus, Reusnerus, & alii. VEL (3) INITIUM earundem constituunt, An 20 Artachfaste Longimanni (An. M. 3505); ut FINIS earum deprehendatur 13 annis post mortem Salvatoris, (An. M. 3995): ut Julius Africanus, Chrysostomus, Theodoretus, Melanchthon, Petavius, Wilhelmus Langius, Johann. Vorstius, Rupertus, Zonaras, Galatinus, Pererius, Beda, Villalpandus, Suarius, Torniellus, Gordonus, Jac. Usserius, & alii. Quamvis tamen hi posteriores variant in assignando fine, perpetua fere inter se invicem aut secum ipsis pugna, præcipue ob Artachfaste Longimani male confectum Darii prænomen.

Ex Georg.

Argumenta, quibus hæc insigniores contrariæ sententiæ, (nam alias minoris momenti, præcipue Rabbiorum plerorumque, ab excidio Templi primi has hebdomadas computantium, jam transmittimus), quam evidentissime refelli possunt, jam indicavimus in ipsa Assert: nempe tum Accentuum rationem, tum Historiæ sacræ & profanæ applicationem, cum suis, quibus ea nititur, hypothetibus & confectariis, (quibus iisdem quoque inf. Assertio nostra Thetica comprobabitur). De his igitur nunc ordine ita agemus ut quæ singulis singula, universis omnia, adversentur, quanta fieri potest brevitate, declaremus; siquidem curæ hic nobis est potius causam implere quam paginam.

§. I. ARGUMENTUM, contra allatas omnes simul Adversariorum sententias, urgemus ACCENTUUM RATIONEM SEU MINISTERIUM SENSUS: quod quale revera in hoc Textu obtineat, & bono Interpreti necessario observandum sit, inferius in Assert. II. (Thetica), §. 1, 2, 3, 4, sufficienter demonstrabitur. Hic autem ex eo inferimus, quod omnes allegati Interpretes & Chronologi, partim (per neglectum Accentum *Asbnach*), male conjungant & pro uno numerent, illa distinctissima in Textu duo intervalla 7 & 62.

H h 3

he.

hebdomadum, *versu* 25: (prout idem etiam error in plerisque obtinet versionibus, Vulgata Latina, Vatabli, Munsteri, Pagnini, Piscatoris, Germanica B. Lutheri, & LXX Græc. quæ sic habent; ἑβδομάδης ἐπ' αὐτῇ, ἢ ἑβδομάδης ἐξήκοντα δύο. καὶ ὁπότερ' ἔσται, καὶ οὐκ ὁδομηθήσεται πάλαια ἢ τὰ χθ' &c. simili quoque Arabicæ & Syriacæ Versionum interfectione; cum tamen e tali sensu, *Atbna:b* necessario ponendus fuisset in voce שני, qui jam vero extat in voce שבע: partim iidem licet maxime distincta illa intervalla agnoscant, nec diffiteri possint, tamen per neglectum Accentum *Rbbiam* in voce דבר, priora versus 25 ita exponunt, ut vel nullum primo intervallo (7 hebdom.) assignare queant peculiare argumentum eventus, (seu complementum Historicum); vel illud plane alieno inferentes seculo, perpetuis anachronismis & contradictionibus, tum cum aliis, tum plerumque secum ipsis, consistuntur. Quod ne præter rem iis affingere videamur, necesse est, quorundam hic sistamus proprias confessiones: neque enim omnes ἀλογίως allegare antiquiorum paginarum permittit ratio.

§. 2. (1) Igitur præcipuus & accuratissimus omnium Neotericorum, Cl. *BAILLIUS ANGLUS*, (qui cum aliis supra allegatis initium LXX. Hebdom. ducit ab An. 7 Longimani), quod de aliis dolens queritur (*in op. Hist. Chron.*) Videas hic, *Viros magnos non tantum ab aliis, sed & a se ipsis discedere*, ipse mox suo tristiori probat exemplo. Cum enim l. c. p. 163. aperte asseruisset; *Ipsum Spiritum S. hunc Hebdomadum numerum, in varia membra ita distribuere, ut NB unicuique membro assignet historias suas, & ut singula partes temporum applicentur ad diversa eventa*; (quod etiam arguit illud singulare נחתך ad plurale שבעי, scil. singulas & omnes septimanas præcise definitas esse:) contra tamen idem p. 176. fluctuat his verbis; *Fortassis NB. in singulis LXX Hebdomadum partibus mysterium* (causa, ratio discretionis,) *non apparet*, licet *mysterium magnum sit, in ultima Hebdomadis sepratione: an autem ullum mysterium etiam sit, in prima parte LXX hebdomadum, disquiritur a doctis, certe non facile conceditur*: & p. 177

NB

NB nullam discretarum 7 Hebdomadam a 62, causam a se agnosci. Quo dubio demum conflictu eo redactus est, ut p. 162 fateatur, *se in solvendo hoc nodo, nec sibi nec aliis satisfacere posse*; in exempli subsidium & q. solamen vocans Bezam, qui itidem fateatur, *se hic inire, & ampliorem lucem ab aliis expectare.* Quamvis igitur tandem statuat, *structuram illam murorum & Urbis, qua secundo intervallo 62 Hebdomadam ab Angelo assignatur, etiam spectare simul ad primum intervallum*, in quo, (licet falsissimo, ut inferius demonstrabitur in Assert. II.) ad stipulantes habet, Scaligerum in edit. priori, (nam in poster. edit. a seipso iterum hic diffidet,) Alstedium, Calvisium, Polanum, Ubbonem Emnium, Molinæum, Joh. Vorsium, Helvicum, &c. veruntamen dum intervalli secundi terminum sic plane turbari videt, (conf. Assert. nostram II. §. 13.) errori huic gravi & manifesto prætexit securum neglectum exquisiti intervallorum scrutinii, (quorum tamen exquisitè sic definitorum ipsum Spiritum S. Autorem superius fatebatur); dum ait l. c. p. 173. *Se non inquirere de minutis aut sine 70 Septimanarum, an in Christi Baptismo, an ejus morte, aut triennio post*, (qui tamen termini integro septennio distant,) *claudantur*: male sic minutias quasi inutiles & supervacuas faciens, quod ipso Spiritu S. Autore certo scire liceat, præcise definitum tempus Messie, tum Ducis, tum exscindendi, tum denique Testatoris Novi Fœderis; ut inf. ostendemus. Verum solemne hoc aliquando esse nonnullis, ut quæ ipsi non satis pervia aut perspecta habent, contemptu quodam transmissa elevent, quo suæ saltem consulant auctoritati, sequentibus adhuc amplius patebit Exemplis.

§. 3. (2) Magnus Chronologiæ Magister SCALIGER, (initium 70 hebd. cum aliis supra allegatis ducens ab An. 2. Darii Nothi), cum pariter invitatus fateri cogatur, (per neglectos Accentus & ex his sensus ministerium), lib. 6. de Emend. Temp. poster. Edit. p. 607, *se hanc scire, quorsum pertineant istæ 7 Septimanae*; nihilominus pulchre se expedire novit solemni sua dictatorie statuendi potestate, *nullam hic partitionis rationem habendam esse, nec dubium esse, quin vacent illæ*

illa 7 Septimana, i. e. 49 illi anni careant omni complemento eventus historici, horrenda certe temeritate, cum hoc pacto urique non careret ineptiis, (quas absit de sanctissimis Scripturarum Oraculis cogitemus,) præcise definitum dicere certum temporis intervallum, quod tamen nulla de re intra istud eventura intelligatur. Frustra autem se tutari conatur Scaliger, exemplo *Minæ illius, Ezech. cap. 45, 12. lineatione discreta in 20 siclos, & 25 siclos, & 15 siclos*. Respondeo enim, (1) Scaligerum male pro concessio sumere, quod partitio illa Minæ ita sit fortuita & temeraria, ut careat omni fundamento seu ratione, (quod ipsum vid. refutatum a D. Franzio *de Sacrif. Disp. 10. Thef. 16, 17, 18.*) quin potius propterea sic divisim eam recenseri, quod singula talis Minæ portio fuerit peculiaris monetæ species, Kimchius & Abarbanel recte docent. Resp. (2), procedere Scaligerum a pari non pari; cum in Oraculo hoc illustrissimo de tempore exhibendi Messis longe majoris momenti sit, præcisus temporum periodis, infallibiliter sic determinari, quod sine erroris periculo sciri, tanti intererat. Mirum igitur non est, quod idem Scaliger, ex arrogata hac semel dictatura, omnia deinceps pro arbitrio verferet, & quadrata misceat rotundis, nec adeo vitio sibi vertat, de suo addere triennium, illis 490 Annis vaticinii Angelici, extendendo LXX Septimanas ad 493 annos. Qualia, optandum esset, suo sibi periculo solus sapuisset Scaliger, nec Prætoria ista autoritate, vulgato illo saxifico monstro, stupefecisset tales Viros, qui sua iterum autoritate, aliis quoque hos errores quasi per manus tam constanter tradidere, ut iis refellendis fere frustra jam contra torrentem brachia explerentur.

§. 4. (3) Celeberrimus Theologus D. CALIXTUS, initium 70 Hebdomadam itidem ducens ab Anno 2 Darii Nothi; cum in *Expositione illa sua, edita Hannov. Anno 1656*, appositum Textum Hebræum sine Accentibus expresse, ex isto neglectu Accentuum adeo infelicitis *ignominias* dedit specimen, ut, cum primo expresse fateatur *l. cit. sibi expediendum esse hunc modum, antequam utiliter pergere possit*, (hunc nempe, qua ratione conciliari possit, quod Angelus

v. 25.

v. 25. *primum constituat 69 Septimanas usque ad Christum*, (scil. 7 & 62, has enim Calixtus sic conjunctas accipit, per neglectum Athnach; & tamen statim v. 26 narret, *Christum excisum iri post 62 hebdomades*): nihilominus mox desperata ejusmodi solutione, subjungat, *sine ambagibus dico, operam ludere eos omnes, qui laborant, ut hac temporum intervalla historiis & rebus gestis accommodent*: & mox, *hac si ad Historiam applicare velis, tantum ἀποργη prodetur, quod a nullo quantocunque ingenio explicari queat*. An jam tali solvendi nodum secuta arte, illustrissimum Oraculum Divinum, (omissis Accentibus,) memoratus Theologus recte expedierit, (concedendo sic, vaticinium aliquod Divinum (jam impletum) dari sine applicatione eventus Historici, & tempus a Spir. S. præcise definitum rei eventuræ (jam impletæ), nulli tamen rei gestæ applicari posse); an potius nodum, (quem solvere promiserat,) periculosiori ictu sic incidit, judicent Eruditi. Quod enim commode & feliciter solvi possit ex Accentibus, vel potius nullus hic detur nodus, monstrabit inf. nostra Assertio II). Provocat quidem Calixtus ad *νεγροφύγεται* illud Scaligeri, de arbitrariis portionibus Minæ, *Ezech. 45, 12*. sed illud præced. §. 4. jam diluimus. Et si vel maxime hic de abundanti arbitrarias ejusmodi periodos temporum etiam concederemus Calixto & Scaligero, an ob id, arbitrariæ etiam partes 69 erunt 62? Quomodo autem superiora illa Calixtina respondent his, quæ idem l. c. post paucas pag. subjicit; *non potest non magna voluptati esse homini Christiano, cum veritatem prophetarum Oraculorum, Historiarum quoque testimoniis suis comprobare videt*? Plura ejusmodi hic restarent, verum excludimur iustis chartarum spaciis.

§. 5. II ARGUMENTUM, contra recensitas adversas sententias, urgemus HISTORIÆ SACRÆ ET PROFANÆ APPLICATIO-
NEM; in quam eas perpetuis ANACHRONISMIS, UT ET HYPOTHESISIBUS AC CONSECTARIIS FALSIS ET ABSURDIS, varie impingere, per singula intervalla LXX Hebdomadam, nunc ostendimus, sec. ordinem propositarum trium Sententiarum, quarum non

omnes Autores, sed unum vel alterum saltem præcipuum *αὐτοφύκτος* allegare licebit, per præsent. pagellarum angustias.

(1) *PRIMA SENTENTIA*, (scil. eorum, qui ab An. 2^a Darii Nothi initium LXX Hebdomadam ducunt,) (a) *sequentem parit ANACHRONISMUM*, qui expresse proditur, in *Calvisii, Alstedii & Helvici*, computo. Cum enim hi & affectæ, non possint, quin rectissime An. 2um Darii Nothi locent in An. M. 3527, recte etiam Annum *Messia Ducis*, (seu suscepti Baptismi, qui terminus est 69 Hebdomadam, ipso docente Angelo v. 25. 26. *conf. Assert. II. §. 13.*) in An. Mundi 3979; at vero inter hos duos terminos, prodeant tantum anni 451, qui tamen omnino debebant esse 483, (tot enim efficiunt 7 & 62 Hebdomades annales): patet utique manifestus defectus 32 Annorum, qui aperte arguit, male constitutum esse ab Adversariis initium illarum 69 Hebdomadam, (adeoque totius spaci 70genarii,) in An. 2° Nothi. Tum si quis nihilominus hic perstiturus in An. 2 Darii Nothi, forte velit extendendas esse illas 69 hebdomadas, ultra Mesiam Ducem, usque ad completum illum 483 Annorum numerum; is tamen æque falsus, non solum contradicurus esset Angelo, qui Mesiam, (tum Ducem, tum excindendum,) expressum istarum 7 & 62 hebdomadam terminum locavit; (nam ipsa 70gesima hebdomade id impletum est:) sed etiam excursurus sic ad An. M. 4010, tantum novennio aberit ab ultimo excidio Templi, cui tempori nihil eorum unquam applicaverit, quæ in Textu, illis 7 & 62 Hebdomadibus præcise definita leguntur. Instant quidem Adversarii, *Editum Darii Nothi fuisse efficacius aliis, nec successu destitutum; proinde ab eo rectissime initium LXX Hebdomadam duci.* Ad hoc vero sufficienter responsum est superius, *Præsuppositio III. §. 2. Lit. γ & δ. Conf. etiam inf. Assert. II. §. 3.*

§. 6. (β) Eadem sententia nititur *FALSA HYPOTHESI*, quod verba illa, v. 24. [*LXX Septimana decise sunt super populum & urbem sanctitatis sue,*] inferant, *scopum & finem* hujus vaticinii esse
excl.

excidium ult. Hierosolymitanum, quod adeo clare in textu afferri, vult Calixtus, [in Expof. 70 hebdomadam] ut non nisi inepte dubitari possit. Verum superius Praesupp. II. §. 2. jam ostendimus, quod nec satis apte id credi vel affirmari possit, quod expressæ Script. literæ hic ad- versatur; hæc siquidem memorat, alleg. v. 24. illas LXX Hebdo- madas præcisas esse super populum & urbem, ad cobibendam [finien- dam] prævaricationem, &c. non vero ad finem seu excidium Urbis. Instant quidem Scaliger, Calvisius, & Affecta, [1] Excidium tamen Iudaorum & abominationem desolationis, expresse contineri v. 26. & 27. & allegari sic a Salvatore, Matth. 24, 25. Ergo 70 hebdomades finiri illo excidio; & cognito sic fine, non posse latere initium. Resp. autem, esse ignorancelem elenchi; quamvis enim Angelus hic tem- poribus Mesia & ejus beneficiorum subjungat, secururam (scil. post 34 annos a fine 70 hebdomadam), ingrati populi poenam & inter- ritum, neutiquam tamen terminum hunc statuit immediatum im- pfarum 70 Hebdomadam, nec proinde Salvatoris verbis id inde al- legatur. Conf. Affert. II. §. 15. 16. (2) Instant, Excidium ultimum Urbis & Templi, pertinere ad Vaticinii Angelici expletionem. E. Resp. id concedi de toto vaticinio; at de LXX Hebdomadam præciso ter- mino, ut nihil tale affirmat Angelus, (ultimam Septimanam claudens confirmatione fœderis, & abolitione sacrificiorum, uno æterno sacri- ficio Mesia, Hebr. 7, 18. & 9, 12.) ita male ab Adversariis id inde inferitur. (3) Instant, computandas tamen esse omnino LXX Septima- nas seu 490 annos, a reparatione Templi secundi ad ejus excidium. Resp. id licere ipsis, (superaddentibus de suo triennium, & nullo cujus- quam intervalli respondente eventu, ut patet e præc. §. 2. 3. 4. & seq. §. 7.) ; verum Angelo Vati alias plane computari LXX Septi- manas, scil. Annos a liberatione temporali per Cyrum, ad libera- tionem spiritualem per Mesiam: (de quo in Affert. II.) (4) In- stat Scaliger, tempora optime quadrare isti suæ Sententiæ. Resp. Imo pessime quadrare, monstrat Anachronismus sup. §. 5. & Confectaria sequentis §.

§. 7. (γ) Eadem sententia parit sequentia *CONSECTARIA ABSURDA*; (1) *Circa intervallum primum*, quod ab eo, adeoque a toto spacio LXX hebdomadum, (α) penitus excludenda forent, solutio captivitatis sub Cyro, Judæorum in Patriam reditus, & ipsius Templi Zorobabelis 46 annorum structura: quod refutavimus in *Præsupp. III. & IV, §. 3.* Tum vero (β) primo intervallo, aut absolutam murorum perfectionem, constitui oporteret argumentum eventus, quod & vult Helvicus in *Tabb. Chron.* cum Asseclis; (cum tamen non solum expresse eam ad secundum demum intervallum rejiciat Angelus, v. 25; sed etiam, confusis sic intervallorum eventibus, in secundo intervallo 62 hebdomadum, loco 434 annorum, tantum computari possint 400 anni, ni ultimam septimanam velint rejicere 34 annis ultra Messiam, Ducem & excindendum; quo ipso etiam aperte refragaturi essent Angelo): aut (γ), ut alii (illud ἀπορον evitaturi), cum Theodoro statuunt, insigni audacia reformatus esset ordo Propheticus, & 62 hebdomades perverse locandæ forent ante 7 hebdomades: aut (δ) alia denique admittenda esset ὑστερολογία Jesuitarum Sanctii & Suaresii (allegantium pro se D. Chrysostomum), qua, quod Angelus in capite, ipsi in calce ponendum volunt, scil. primo 62 hebdomadas, deinde unam, in fine denique 7, ita ut *primum intervallum fiat ultimum, & ultimum medium, & medium primum*: sed tales audaculi conceptus, cum & Angeli methodum plane turbent, nec ulla ratione quadrent cum serie temporum, nullam refutationem merentur; sed sufficit ille elenchus Cl. Baillii, *Non decet mortales movere terminos a Deo positos.* (2) *Circa ultimum intervallum* unius Septimanæ, quam incomparabilis character mortis Christi excellentissime insignivit, in maxima fere ἀνομήμῳ deviarunt autores primæ sententiæ. Et quidem primo Scaliger, in edit. priori, recte quidam secar ultimæ Septimanæ medium, (mortem Christi ad id referendo); verum citra omnem rationem, (licet tamen satis imperiose), post illum medium, magno hiatu interferuit 34 annos, & restans dimidium (scil. ultimum triennium), postponit 70 hebdomadibus completis, (ut obtineat suos 493 annos, quos

quos & Calixtus propugnat, adstipulantibus utrique Jesuitis, *Pererio Torniello*, & *Saliano*; quod vel recensuisse, est refutasse, cum e falsis oriatur, & falsa pariat. Pariter *Junius*, in Notis ad h. l. & *Calvisius* in Isag. p. 150, (ut saltem terminum 70 Hebdomadum obtineat excidium. ultimum Hierosol.) magna depravatione, verba יִכְרַת מֶשִׁיחַ (post 62 hebdom.) *excindetur Messias*, v. 25. vertunt per præteritum duorum ablativorum, *exciso Messia, urbem & Sanctuarium perdet populus Principis*; sed refragante penitus Accentuum ratione, ut & tertii intervalli initio; (de quo in Assert. II): quam *excisionem Messia* insuper absurdissime intellectam vult *Junius*, de Christo in Sanctis suis patiente, seu de persecutionibus Novi Test. Nec minus *Grotius*, intolerabili plane errore, (ad v. 27.), mortem Messia cum excidio Templi, intra illam unam hebdomadem ultimam, concludit, & confirmationem foederis, v. 27, intelligendam jactat non de foedere Christi Evangelico, sed de amicitia Judæorum cum Idumæis adversus Romanos inita. Sed & hæc merito cum *Plutarcho*, *ἐς τὴν τῶν ἰωάνων 3 ψυχρῶν ἀγορᾶν*, relegamus.

§. 8. Antequam autem ad secundæ & tertiæ sententiæ examen transcamus; necesse est, pro confirmanda plenius primæ Sententiæ confutatione, pariter discutiamus prius, Cl. Chronologi *HERVARTI* singularem, vel ut ipse vocat, *novam & inauditam rationem explicandi LXX Hebdomades Danielis*, primo ab ipso inventam, in *Chronol.* (quam inscribit *adversus incredibiles aliorum errores*), cap. 275. Cujus præcipua asserta sunt seqq. (1) *Quod illa 62 hebdomades Dan. v. 25. ab eodem termino inchoari debeant, a quo prima 7 hebdomades; quas desinere vult in perfectione Murorum, Nebem. 6. 15. An. 31 Artax. Mnem.: adstipulante ipsi Cl. Theologo Hamburgensi D. Gravio, in orat. Inaug. hab. Jena, An. 1657. Verum non immerito Hervartus, hunc computandi modum hæcenus in auditum vocat p. 392; siquidem ab eodem termino ordiri posse & primum & secundum intervallum, diversis licet eventibus Historicis distinctissima, haut facile quenkum fando accepisse crediderim;*

multo minus et ali' *אֲדֹכָּא* gloriose concludere licere *exactissime sic cum profanis Historicis conciliari atque convenire vaticinium Danielis*, (Herv. ibid.) cum potius & contextus Danielis, & Accentuum ratio, & Historiarum cum utroque concordia, penitus reclamant constituendis illis duobus intervallis pro uno, iisve ad idem constringendis initium aut complementum historicum; ut invicte constabit in *Affert. II, inf. (2)* Vult *Hervartus*, l. c. *quod finis illarum 62 Hebdomadum*, (quas pariter ac 7 priores ordiendas dixit ab ipso initio LXX hebdomadum) sit annus 14tus incarnati Christi. In quo similiter ei adstipulatur D. Gravius, (in alleg. Or. Inaug. lit. E); *finem earundem 62 hebdomadum statuens, annum 12mum Christi, quo in Templo Hierosol. cum Doctoribus disseruit: eoque, (ait), jam ut Ducem & Summum Sacerdotem apparuisse tunc Christum*. Verum hoc ipsum, non nisi anno æt. 30 Chr. tribuendum esse, quo Ducem & Antecessorem se gerere demum coepit Salvator, (adstipulantibus mihi interpretibus ad locum illum Aët. 1, v. 21, 22.) ostendetur inf. *Affert. II, §. 13.* Addit mox D. Gravius, Angelum quidem dicere, *post 62 hebdom. occidendum esse Christum; hoc tamen intelligendum esse, postea demum 66ta septimana impletum esse*. At vero num sic eventus responderit verbis Angelicis? & an talis extensio 62 hebdomadum ad 28 annos, contra expressam textus literam, fidem aut assensum invenire debeat? committo iudicio Lectoris. Annon enim potius dicturus fuisset Angelus, *post 66 hebdomadas excindetur Messias, quam post 62?* Præterea adjiciendis illis 28 annis ad 434 (62 hebdomadum), plane refragatur illud Angelicum *נְחֻמָּךְ* *precise definitum* singulorum temporis intervallum accurate significans. Allegatus autem ibid. a D. Gravio locus quasi similis *Jer. 25, 12. paulo ante finem*, nullatenus faveret tali extensioni: conf. saltem *supra Prasuppos. IV, §. 8.* (3) Contendit Hervartus, l. c. *LXX Septimanas ita numerari a Daniele*, ut terminentur in exterminio Hierosolymorum, *eaque simul sit medietas ultima septimana*. A quo iterum non abit D. Gravius, l. c. lit. E. negans, *illam unam* (ultimam, seu septuagesimam,) *septimanam*, (qua foedus confirmatum,) *pertinere ad ipsas LXX Septimanas; sed demum*
ab

ab ultimo 70gesima hebdomadis anno, eandem incipere: & quidem Hierosolyma tunc jam obsidione cincta. Verum repugnat utrique totus contextus Danielis. Unde enim conficerentur integræ 70 hebdomades, (seu computus 490 Annorum,) si & istis 62 includendæ essent primæ 7 hebdom: (per commune ambarum initium, ut volunt *Herbarius & Gravius, præced. num. 1.*); & insuper una (ultima seu 70gesima) Septimana detrahenda esset illis LXX, seu ad eas non pertineret, rejicienda ad obsidionem Hierosol. interferendis hoc pacto (inter 62 & ultimam unam), 37 annis, vel 57 sec. ipsorum calculum; quod non video, quomodo vel probabiliter saltem confirmari possit. Non igitur in ea quadrat subjunctus ibid. Epilogus, (*l. c. lit. E*); *Omnia sic exacte cum ipso Textu Danielis, & cum Complemento consentire*: nam potius contrarium ejus pluribus ostendit tota hæc Dissertatio.

§. 9. (2) *SECUNDA ET TERTIA SENTENTIA*, eorum nimirum qui ab anno 7, vel 20, Artaxerxis Longimani ordiuntur 70 Hebdom. (de quarum priori, Helvicus, in *Vind. Loc. Script. p. 128*, ait, quod *valde concinna sit sententia, sed tamen urgeatur magnis difficultatibus*: de posteriori autem gloriatur Vorstius, quod *communi consensu Ecclesiarum Orientalium & Occidentalium nitatur*); (a) sequentes pariunt *ANACHRONISMOS*: (1) Ab An. 7mo, Longimani, ad verum illum terminum ab ipso Angelo expressum, v. 27, *unam* (ultimam) *Septimanam*, (qua multis confirmandum erat sædus), *finientem*, sunt anni 493, quibus triennio exceditur spacium LXX Hebd. præcise definitum teste Angelo, unde sequitur erroneum ejus esse initium ab An. 7 Longim. Falso igitur Cl. Baillius l. c. p. 172, ait *banc solam sententiam quadrare cum decursu temporum, siquidem a 7mo An. Artaxerxis* (Longimani), *ad Christum, præcise fluxerint 70 Hebdomades Annorum, seu 490 anni*: nam licet facile id ipsi concedi possit de Anno mortis Christi, non tamen de fine 70 Hebdom. cum (præter alia hic obstantia *ἀπορ.* in discernendis intervallis, de quibus supra §. 1, 2, 3, 4), mortem Christi non esse finem LXX hebdomadum, ipse Baillius re-

Etis-

etissime his verbis doceat, l. c. *Christus non est mortuus ipso fine 70gesimæ hebdomadis; alias enim Angelus frustra dimidisset ultimam hebdomadem, & medio ejus frustra adscripsisset* (abolendum sacrificium; uno mortis Christi sacrificio), *si id in extremo Hebdomadis contigit; nam quod fini debetur, quomodo tribui potest medio?* sequitur igitur, sententiam illam non quadrare cum fine LXX Hebdom. licet cum morte Christi quadret in unico hoc intervallo, (non in aliis). (2) Ab anno 20 Longimanæ, ad verum (*Affert. II.* probandum), finem 70 hebdomadum, (scil. firmatum fœdus in Ecclesia gentium), sunt tantum Anni 480, qui decennio deficiunt infra justum spacium LXX hebdomadum, (seu 490 annos); & sic quoque arguunt erroneum earum ab isto 20 initium.

§. 10 (B) Eadem sententiæ (secunda & tertia), sequentibus nituntur *falsis plane Hypothesibus*, (1) Artaxerxem Longimanum, (non Mnemona), esse Restauratorem illum Politicæ & cultus divini Judæorum, qui Efram, anno 7, & Nehemiam, anno 20, munificentissimis diplomatibus ablegavit in Judæam: quod tamen sine ulla ratione Longimano (ceu prohibitori potius, Esr. 4, v. 21, 22), assigni, revera autem Mnemoni competere, probabimus *Affert. II.* §. 12. n. 2. (2) Templum Zorobabelis absolutum esse sub Dario Hytaspide, (quod omnino præsupponere adversarios oportet, quia ex Esræ c. 5, 6, & 7, constat, post absolutum Templum demum missos esse Efram & Nehemiam), non sub Dario Notho; quod itidem falsissimum esse, toto Præsuppos. IV, jam evicimus. (3) Secunda illa sententia de Anno 7 Artachasthæ, hac quoque nititur falsa hypothesi, quod mors Salvatoris sit finis præcisus & immediatus illarum LXX Hebdomadum, quod refutavimus præced. §. 9. n. 1. (4) Tertiā illam sententiam, (de Initio ab An. 20 Artachasthæ), nulla alia ratione seu hypothesi probare norunt Autores ejus, quam quod dicant, *vere tunc exiisse mandatum, de reedificanda Hierosolyma*: cum tamen Nehemias cap. 2, & 3, & seqq. tantum testetur, quod mœnia urbis & portæ tunc restauratæ sint, (cum jam pridem *in domibus laqueatis habitatum* esset, Hagg.

Hagg. 1, 4); quod ad secundum intervallum expresse ab Angelo refertur, nec proinde ullatenus initium LXX hebdomadum constitui potest: quod & pluribus arguent sequentia.

§. II. (γ) CONSECTARIA ABSURDA, (eodem sententiæ secunda & tertia), pariunt seqq. (1) *Circa primum intervallum*, seu initium 70 Hebdomadum; quod id *citra editum* (seu egressum verbi) de *reædificanda Hierosol.* statuendum foret, (siquidem nullum tale circa An. 7 Artachstharæ, Esræ c. 7, memoratur, nec aliunde probari potest): quod tamen aperte repugnat versui 25. Hoc igitur *satis grave dubium esse*, ultro agnoscit Cl. Baillius, l. c. p. 172: nam ipse etiam eodem argumento acriter refellit Scaligeri & sequacium annum 2 Darii Nothi, quod is non possit esse initium 70 Hebdom. ob dictam rationem. Regerit quidem Baillius ad illud dubium, *ferri tamen mentionem reædificandi Templi, Esræ cap. 7. consequenter igitur & urbis.* Respondeo autem; antecedens nullo verbo in Textu comparere, cum potius contra, cap. 6 Esræ testetur, ædificationem Templi jam tunc [scil. An. 7 Artachstharæ, quo Esra ablegatus est), fuisse absolutam. Quamvis autem ibidem v. 13, 14, dicatur quorundam cum Esra reditus factus: nihilominus non quivis particularis reditus, sed generalis illa dimissio e captivitate sub Cyro, initium esse LXX Hebd., e Daniele, Esra, & ult. Chron. comprobabitur inf. (2) *Circa Secundum intervallum*, consecrarium absurdum hoc oritur, quod istud, ab An. 20 Longimani ad Mesiam Ducem; fortiretur tantum annos 473, loco 483; unde his abbreviandis, absurde Patroni tertiæ sententiæ comminiscuntur annos Lunares; cum tamen hi (a) in Scripturis sint inusitati; (β) nitantur tantum falsa Versione Vulgata, (70 Anni abbreviati sunt super populum tuum &c.) (γ) pro 10 annis deficientibus, lucrentur 13 annos & 3 Menses. (δ) Licet menses Lunares in Scripturis dentur, tamen annos Lunares prohibet embolismus Mensis Judaici *Veadar* seu 13tii, inserti semper singulo triennio.

§. 12. Plurimæ aliæ difficultates insuperabiles, contra omnes & singulas has sententias adversariorum, allegari possent, (*vel ex ipsa seq. Assert. nostra Thetica*), sed præsentis instituti ratio plura non permittit. Saltem pro corollario hujus Assertionis Antitheticæ, non possum, quin paucis etiã, novam at perversissimam *ISAACI VOS-SII* expositionem hujus vaticinii, breviter perstringam: ita tamen ut insulsissima deliramenta hominis, utut alias doctissimi, tantum recensuisse, satis ad refutationem eorum merito habiturus sim, vel ipsius cordati Lectoris judicio. Is igitur in *Dissert. de 70 Interp.* totam Chronologiam S. Textus Hebræi, ipsis 15 seculis, (at in *præfat. ej. op. & alibi*, 2000 annis), mutilatam & corruptam esse arguit, p. 196, seqq. *de quo alibi dispiciemus*); sic pari sycophantia, in hoc quoque sanctissimum Oraculum Danielis irruit; utque ei pro lubitu fingendo & re-fingendo indulgere possit, (1) Josepho suo certiore *ad Phalaræ* impudentissime adstruit, quam Divino Esræ, dum p. 146, & 138, Josepho, absolutionem Templi secundi ad An. 9num Darii, (quem calculum servat Vossius p. 144), extendenti, contradicentem Esram, (hic enim Anno 6to Darii, structuram Templi finit, & sic novennium Josephi refellit), de errore suspectum arguit, contra omnium Codicum fidem, adjiciendo, *si non mendosa sit lectio (Esræ)*. Quis jam non quævis Scripturæ ἀποφα simili artificio facile solverit? Aut quæ a talibus hypothesibus non expectentur pejora ἀδοξα? Igitur (2), in *Præfat. ad Lect.* e Versione quadam Latina, quam laudat antiquam & ab Apostolicis temporibus usque ad Hieronymum obtinuisse, sequentem asserit hujus Vaticinii sensum literalem, (licet omnium nugacissimum): *Et scies, & perspicies, a perfectione sermonis integrando & reedificando. &c. hebdomadas 7. & dimidiam, & 62 & dimidiam*, (quarum dimidiarum nihil in Hebræo,) *& convertet & edificabitur in latitiam & convallationem, & innodabuntur tempora*, (quorum nihil in Hebræo). *Et post hebdomadas has 62, exterminabitur unctio* (pro uncto), *& non erit, &c.* & cum hac conspirantem LXX viralem, (quam laudat *probatissimis Exemplaribus a se offerri*, (l.c.) & tamen eandem prolubitu varie re-fin-

figit), ubi pariter exstat ἡ ἐξολοθρευθήσεται χερσὶν αὐτῶν exterminabitur unctio, tuctur Vosius (in seqq.) tali explicatione: hoc est, quando clapsa erunt hebdomades 62 cum dimidia, (quæ affingitur), cessabunt Reges, qui vere fuere e stirpe Judaica, neque amplius erit unctio: nam Regnum & Unctio tunc ap. Judeos cessavit, ad Romanos translata potestate, &c. En Judaicantem Vulpeculæ καποδοξίας, qua non nisi versiones, (imprimis LXX & Veterem Latinam), semper crepans, e divinisissimo Fonte, supremum omnis consolationis fontem, mortem Salvatoris, amisit. Hoc vere est, *Theologiam Christianam in Rabbino-logiam convertere*, ut falso alias de Theologis Veritati Hebrææ additis, altero cothurno solet ἀπαλεγγυμένῃ, in suis Dissert. Nam & (p. 65, *Ibid.*) Vaticinium Clasicum de æterna Filii Dei generatione, in similem profanum sensum detorquet. (3) *Initium* LXX Hebdom. ineptissime ducit, (*loc. c.*) ab Anno Xerxis 25, quem prorsus absurde eundem facit cum Artachsaltha Esræ & Nehemiæ, p. 184. *Finem* autem earundem, constituit ipsam Navitatem Christi. In quo toto computo nihil sani esse, superiora nostra plus fatis evincunt, & mox inf. pluribus constabit. (4) Ut obtineat, sub Dario Hytaspide structuram Templi secundi absolutam esse, (quod *Presupposito IV*, a § 5 usque 16 refutavimus), non dubitat, e variis, licet plerisque obscuris & subleste fidei Autoribus, Luciano, Onesicrito, Theone Smyrneo, Mircondo, Ctesia, Dinone, Berofo, Philostrato, &c. perpetuo vel inter se mutuo, vel secum ipsis dissidentibus, multa afferre commenta, eadem modo adstruens, modo destruens, pro lubricine; cum fecundissimam ipse historiani in proprio cerebello foreat: unde etiam non solum, p. 137, & seqq. e diversis Autoribus, Cyri Imperio, modo annos 9, modo 30 vel 31, modo 60, assignat, (quamvis ille 40esimo demum æt. anno cœperit regnare): sed etiam p. 138, illis 8 Annis Cambyxis tribuit *promotam Templi adificationem*; cum tamen p. 144, (apertissima contradictione), *Cambysem faciat Artachsaltham prohibitorum Templi, Esræ c. 4, 6.* Quales vel sexcentas falsas hypotheses, passim liberalissime sumit pro concessis. Sic ab exitu Israel. usque ad Templum Salomonis numerat annos, modo 591, (p. 169); modo 612, modo 630, (p. 570);

modo 740, (p. 171); ob annos captivitatum, quos in Script. negat connumerari; cum tamen & Babyl. & Egypt. captivitatis anni, accurate in Script. recenseantur. Ista autem omnia futilissima commenta eo solummodo fine. adstruit, ut evincat, in Josepho suo contineri historiam 5000 annotum, & sic XV Seculorum depravatio Codici Hebræo imputari possit; Josepho autem gloriosum illud épinicion succinere liceat; *Judica nunc Lector, benigne & erudite, annon satius sit, Josepho pralucente & pramonstrante vias tam exacte initium & finem, 70 hebdomadam definire, &c.* cum tamen p. 149, eundem Josephum suum ne quidem liberare possit a crassissimis erroribus, in historia Regum Persicorum commissis, dum Artaxerxi Longimano successorem facit Darium Codomannum; item p. 152, ab immani Anachronismo quem Josepho impingit Scaliger, *Cau. Isag. lib. III. p. 300*; & denique ipse Vosius expresse fateatur, p. 117, *Josephum aliter scripsisse de intervallis temporum, quam ipse senserit.* His ergo sic omnibus explosis, restat nunc, ut nostram sententiam; uti Accentuum ministerio sensus conformem, sic in veritate Historiarum unice fundatam, nec ullis ejusmodi difficultatibus, (ut superiores) obnoxias esse, in thesi demonstremus.

ASSERTIO II. (Θίστην).

Verus & genuinus LXX Hebdomadam Danielis computus præcipue nititur, tum legitima discretionem exprefforum in Textu (v. 25, & 27,) TRIUM INTERVALLORUM, (scil. 7, 62, & 1, hebdomadam); nec alia eorum coordinatione, quam a Spir. S. proposita sunt, (cum ea turbare, temeraria τρεβλότης sit): tum distincta alligacione cujusque intervalli, ad illustrius INITIUM, FINEM, & cujusque peculiare COMPLEMENTUM EVENTUS. Hac autem non rectius observari aut evidentius demonstrari possunt, (tam in thesi quam antithesi) quam (I) EX ACCENTUUM MINISTERIO SENSUS; & (II) huic rite concordantæ HISTORIARUM APPLICATIONE, & ad hanc requisitis HYPOTHESIBUS ET CONSECTARIIS minime falsis aut repugnantibus:

bus: (qualia 4 Præsupposita ob id necessario præmittenda duximus). E quibus principiis igitur statuo, Vaticinium hoc Danielis unice computandum esse, a liberatione temporali sub Cyro Christo & Pastore Domini, Jesh. 44. sine, & 45. 1. ad liberationem spiritualem per alterum Christum Autorem æternæ redemptionis Jesh. 45. v. 17, 24; adeoque INITIUM ipsarum LXX Hebdomadum rectissime constituendum demonstrabimus in illo egressu Verbi seu publicatione edicti, Dan. 9. v. 25; quo, primo Anno Cyri Persæ Monarchæ per totam Asiam, (termino imprimis notabili), soluta est captivitas Babylonica, An. M. 3420. Per. Jul. 4184, Olymp. 62: FINEM autem earundem, constituendam esse $3\frac{1}{2}$ annis post mortem Salvatoris, in (notabili pariter) Novi Fœderis (v. 27) confirmatione, in Ecclesia Gentium seu N. Testamenti, Antiochiæ primum (Act. cap. 11. v. 26.) publico Christiani nominis symbolo, exhibitum Messiam professæ: cui & paucis saltem mensibus præcesserat illustris illa Petri visio altitum mactandorum, (Act. cap. 10), quæ gentium ad regnum Christi (circa circumcissionem aut Legis rigorem), admissio præfigurata, mox in Cornelio & Antiochenis conversis impleri cepit. Hic ergo finis LXX Hebdom. (qui incidit in An. M. 3985, Per. Jul. 4749. Olymp. 203), uti concordat scopo & fini Patriarchæ Jacobi, Gen. 49. v. 10. & Proph. Davidis Ps. 22. v. 27, 28. ita hic immediate conjungit finem (seu spirituale excidium), Ecclesia Mosaica sive Vet. Test. quo Judæi desiderunt esse Populus Dei, cum initio Ecclesia Gentium, seu N. Test. istius loco inserta. Quamvis jam vero inter istum LXX Hebdomadum terminum a quo & ad quem, annueratis quidem in primo intervallo, (a Imo Anno Cyri Monarchæ, usque ad An. 1. Mnemonis, spacio Annorum 125), illis intercalaribus 76 annis prohibiti Templi, & pressa adhuc Politia & Ecclesia Judæorum, deprehendantur 566 anni, (quibus totum LXX Hebdomadum spacium excederetur 76 annis); nihilominus cum firmis rationibus demonstraturi simus (inf. §. 10), istos intercalares 76 annos cessationis, ab Angelo Vate, non simulcum reliquis (primi intervalli) 49 annis adificationis putari, (in Propbetia hac mystico-chronica potius quam aperta historia, sed solos eos 49 annos adificationis, (de quibus solis etiam ad preces & lacrymas Danielis attinebat), ab Angelo hic constitui 7 hebdomadas seu primum intervallum:

Kk 3

pro-

proinde (exclusis sic recte a calculo Angelico istis 76 annis cessationis), precise conficitur spacium illud 490 annorum, (quo LXX Hebdomadas exacte præfinitas & determinatas dixerat Angelus, v. 24.) & continet exacte 10 Jubilæos, seu unum maximum & primum Jubilæum Septimum siue Ecclesiæ N. Test.

"Εὐθεως.

§. 1. Rectissime Reusnerus (u) *verissimam eam certissimamque dicit telam sacra Chronologia, quam nititur sacris Literis, & legitima prophanorum scriptorum applicatione.* Ex hoc igitur consilio proposita duo Assertionis nostræ Theticæ Argumenta nunc latius explicabimus sequ. ratione.

IMUM ARGUMENTUM (pro Assertionem nostram) ducimus AB ACCENTUUM RATIONE; quæ ut tanto manifestior sit, primo ipsum Versum 25, in genuino suo sensu, ex Accentibus fluente, repræsentamus, virgulis sic interstinctum, ut mox rationibus suis asseretur.

וְחָרַע וְתִשְׁבֹּל מִן-מִצָּא דָּבָר לְהָשִׁיב Versus 25.

|| ad reverti faciendum (a) || Edicti a publicatione & advertas Scito igitur

וּלְבָנוֹת יְרוּשָׁלַם עַר-מְשִׁיחַ נָגִיד שִׁבְעִים שָׁבָעוּ

||| (septem) (b) septimanæ ||| Ducemusque ad Mesiam | Iruschalajim, & ædificandum

וּשְׁבָעִים שָׁנִים וְשִׁנּוֹת תִּשְׁבָּע וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְחָרוֹץ

||| & fossa platea | ædificabitur | cum iterum || dux sexaginta | Et septimanæ

וּבְצֹק הָעֵתִים:

||| temporum at in angustia.

(a) i. e. *quo reduci solet*: quo sensu etiam Pagninus, Arias Montanus, Versio Operis Anglicæ & Belgicæ, recte expresserunt. (b) Scil. *precise definita sunt*, e præced. Versu 24. Germanice sic reddi possit; So wisse nun und mercke / vom Ausgang des Befehls / wieder anheim zu kehren / und Jerusalem zu bauen biß auff Christum den Fürsten / sind sieben Wochen (bestimpt v. 24.

(u) *In vera, supput. An. Mundi.*

v. 24.): Und zwen und sechzig Wochen / da werden die Gassen und Mauern wieder gebauet werden / jedoch in kummerlicher Zeit.

§. 2. Hic notandus venit (α) ACCENTUS (^) *Atnach* ; qui medium Versum secat in II. *Partes* , quarum anterior expressum habet primum intervallum totius spaciū Hebdomadum LXX , (v. 24.) scil. 7 Septimanas , cum suo complemento eventus : pars posterior recenset intervallum secundum , scil. 62 Septimanas , cum suo itidem complemento eventus. Quo ipso evidentissima distinctio inter duo ista intervalla , (7 , & 62 , hebdomadum ,) & utriusque diversa complementa eventus , constituitur : & quidem seorsum priori loco , (non invertendo , ut quidam profane audent ,) ordinatur primum intervallum 49 Annorum , (quod efficient 7 Hebdomades annales ,) quo nempe reditus Judæorum concedendus , & Sanctuarium Domini , (de quo maxime sollicitus fuerat Proph. Daniel , v. 17.) extruendum erat , ut & ipsa ædificia Hierosol. & quidem *laqueata* , ut Haggæo dicuntur c. 1. v. 4. *seu inf. patebit* ; deinde demum seorsum subjungitur secundum Intervallum 434 annorum , (quod conficiunt 62 hebdomades annales ,) quo plateæ & mœnia reparari debebant. Quæ distinctio Intervallorum hic probe tenenda est , adversus inexplicabilem fere Textus hujus confusionem Chronologorum & Interpretum , (exceptis Junio & Tremellio , atque Aria Montano , qui recte hic attenderunt Acc. *Atnach* ,) ut vidimus in Assert. I. §. 1. (*De tertio intervallo , e v. 27. dicitur in Argum. 2do.*)

(β) ACCENTUS (_) *Sakephkaton* in voce נָבִיר , istam anteriorem hujus versus partem secat in 2 Territoria , quorum rursum antierius , continet narrationem seu rem historię , cum exordio suo ; posterius , adjunctam connotationem temporis , quo res illa historica eventura sit , scil. 7 hebdomades (seu 49 annos.)

§. 3. (γ) ACCENTUS (_) *Rbbia* in voce רָבָר , porro secat illud antierius territorium , in 2 *Incisa* ; quorum rursum (1) *Incisum* antierius , continet tum Exordium narrationis , (*Scito & adver-*

tas); tum *terminum a quo* totius spacii (LXX hebdomadam), quem imprimis *scire & advertere* jubetur Proph. Daniel, scil. *egressum Verbi* (seu *publicationem alicujus Edicti*), & quidem absolute & quasi *nat' ἐξοχ'* indigitatum; quo utique non ad secundam, tertiam, aut quartam demum iterationem alicujus edicti, (valde incerto longoque ambitu,) ab Angelo circumduci Proph. Daniele, patet, (id enim fuisset contra fidem promissæ informationis & intellectiois v. 22. & 23,) nec proinde vel ad Annum 2 Darii Northi, vel ad Annum 7mum, aut 20simum, Artachstathæ Mnemonis, (ut minus illustres eventus,) suspenditur dubius; sed potius ad publice notorium illud, & piorum tunc spe & votis pridem præceptum Edictum *Cores*, *Esa. c. 44, 28. & 45, 1. & 13.* (quod etiam perpetuum fundamentum mansit sequentium illorum edictorum, quorum nullus Danieli intellectus aut notitia esse potuit, cum tamen hujus recta intellectio expresse ipsi promittatur, *versu 23*), recta remittitur Daniel, ut accuratissimus Chronicorum sacrorum observator, *cap. 9, v. 2.* ut adeo de illorum vaticiniorum (*per Cores*), impletionem, Angelum, & a Daniele hic intellectum, & nobis pariter accipiendum esse, nemo negare possit, qui saltem sine præjudicio has circumstantias probe ponderaverit.

§. 4. Secundum *Incisum*, continet subsequens ipsum narrationis argumentum, sive complementum eventus isti primo intervallo (7 hebdomadam seu 49 annorum) applicandum, scil. *reductionem esse faciendam & extruendam Hierosolymam*; scil. tum ædificia *Hagg. c. 1, v. 4.* tum (præcipuam ejus gloriam) Sanctuarium Domini, *Ib. seq.* (nam muri & fossæ reparatio, secundo demum intervallo ab Angelo assignatur, *Ibid.*) quibus verbis non adnotari *terminum a quo* LXX Hebdom. (quasi hic sit sensus, *ab egressu verbi, ut iterum adificetur*, ceu vitiosissime vulgo explicatur, *V. superius p. 226.*); sed, ut dixi, argumentum eventus primo intervallo assignandum, valide confirmant, (1) Duo illi infinitivi *וּלְבָנוֹת* & *וּלְהַשִּׁיב*, habentes præfixam lit. *ו* sine præcedente verbo regente; quali præfixione sine verbo regente usitatissime Hebræis significatur, quod *aliquid debeat fieri*,

ri, seu omnino faciendum esse, v. gr. Ecclef. 3, 18. Dixi ego in corde meo, de negocio filiorum hominis, וְלִרְאוֹת הָאֱלֹהִים לְבַרְתָּ quod declarare ipsis debeat Deus, & videndum ipsis esse, &c. Et v. 14. cap. eod. Nobis, quicquid Deus facit, esse perpetuum, לְנֶרְעָה אֵין וּמִסֵּט אֵין quod non addendum sit, & ex eo nihil esse detrahendum: item Esth. 9, 1. וְהַעֲשִׂיתָ & lex ejus, id omnino faciendum esse. Pari hic quoque ratione restrictio fieri & ולכֹּת & adificandam esse Hierosolymam: quod & factum esse ante Darii Nothi edictum, testatur tum Esra, quoad reditum, c. 1, 2, 3; tum Hagg. quoad ædificationem, c. 1. v. 4. *Vestrum ergo tempus est, ut habitetis in domibus laqueatis, &c.* (Conf. Præsupp. III. §. 2.) (2) Ratio distinctiva Accentus Rbbia, qui ut alibi ordinarie, (docente Tab. I. in Instit. Accent.) ita & hic plus omnino distinguit, quam sequentes ipsum Paschtæ, (quorum hic posterior in להשיב, extat proprio (quasi minori) Rbbia, sec. Inst. Accent. Reg. VI, Memb. III): unde necessario inferitur, Verba illa ולבנות ירושלים magis coherere cum proxime sequentibus נגיד משיח נגיד, quam cum præcedentibus מִן מִצָּה דָּבָר, adeoque non posse uniri cum termino isto a quo (ab egressu verbi), neque sic contradistinguui, quasi termino ad quem (Messia Duci); id enim si fieri deberet, longe diversa requireretur coherencia, aliaque hinc (sec. Praxin Biblicam) Accentuationis facies; nempe seqq. modo,

וְתָרַע וְהַשְׁכִּיל מִן־מִצָּה דָּבָר לְהַשִּׁיב וּלְבָנוֹת יְרוּשָׁלַם

|| Hierosolyma ædificetur | ut iterum | verbi ab egressu || & advertas Scito igitur

עַרְמִשׁוֹת נְגִיד שִׁבְעִים שִׁבְעָה

||| sunt septem Septimanæ ||| Ducem usque ad Mesiam

At hic sensus, (quo reditus, & restauratio Hierosol. tantum pro adnotatione termini a quo constituuntur, & Messia Duci quasi immediato termino ad quem contradistinguuntur, nullum sic argumentum eventus dando primis 7 septimanis,) licet a plerisque Interpretibus (per neglectos Accentus) sic exhibeatur, falsus tamen est, & nulla ratio.

rione admittendus, cum Accentuationi Textus non solum, sed etiam
 veritati historię repugnet, ut & præced. Versui 24, (ubi expresse non
 7, sed 70 Septimanae, ad Messiam usque prædeterminatæ dicuntur).
 Sequitur ergo necessario, alterum illum, qui ex Accentuatione Tex-
 tuali fluit, & prima nostra expressione repræsentatur, esse unice verum
 hujus loci sensum, scil. ut voces illæ, *Ihsfcbibb vlibbmoth trufcbalajim*
 relatæ tantum ad sequentia, non connotent terminum temporis a quo,
 sed præbeant (primo intervallo) argumentum eventus historici, nem-
 pe *exordium agendorum usque ad Duce[m] Messiam*, qui *Dux Messias*
 huic primo intervallo, in quo Templum reparatum, inferitur ut ter-
 minus remotus & medius, (partim ceu futura major gloria illius Tem-
 pli secundi, partim ut in singulo intervallo appareat Messias scopus
 principalis); prout idem secundi intervalli terminus proximus & im-
 medius seq. versu 26 constituitur, de quo inf. Et hac sola ratione
 rectissime retinetur ordo intervallorum ab ipso Sp. S. non sine ratione
 institutus, in vaticinio tam illustri, qui igitur male a multis Interpre-
 tibus & Chronologis, (*V. Assert. Antitbet. §. 2. 3. 4. & 7.*) vel ne-
 gligendus, vel invertendus præsumitur, temeraria *ερεβλόγησθαι* li-
 centia; præsertim cum nullam id exigere rationem, ex his & sequen-
 tibus manifesto constare possit. Saltem incidenter simul noto circa
 hunc Versum, quod Accentus *Tipbcha*, in voce *ובצק*, ut & in prima
 parte Versus, in voce *שבעים*, irregulari hic posito, (*V. Instit. Accent.*
Reg. 5,) in vocibus coherrentibus cum subsequente, non tam plene
 & perfecte distinguant, quam potius emphatice paullum saltem suspen-
 dant eas, (ante magnum Dominum Distinctivum,) alias jure conjun-
 gendas, *sec. Reg. 2. & 3. in Instit. Accent.* Sic igitur demonstratis
 ex Accentuatione, primi intervalli tum distinctione a secundo, tum
 proprio & peculiari ipsius argumento eventus; restat, ut jam porro,
 tam primi quam seqq. reliquorum intervallorum, (secundi & tertii,
 quæ disertis verbis, v. 25. & 27. exprimuntur,) initium, finem,
 & argumenta eventus, ex Historiarum veritate comprobemus.
 Igitur

§. 5. II. ARGUMENTUM ducimus ab HISTORIÆ SACRÆ PARITER AC PROFANÆ APPLICATIONE; & ad hanc requisitis veris HYPOTHESISIBUS, nec absurdis consecrariis; (quæ necessario præmittenda jam fuere:) quibus omnibus allata ex Accentuum ministerio, vaticinii hujus expositio, planissime confirmari potest sec. singula tria intervalla, Et quidem

(1) PRIMI INTERVALLI (7 Hebdom. seu 49 annorum simulque totius spaciū 70genarii, (a) INITIUM, asseruimus, promulgatum a Cyro editum de remissione Judæorum in patriam, (An. M. 3420); idque comprobatur omnino veritate Historica, tum divini Efræ, Cap. 1. v. 1. 2. 3. 5. & toto cap. 2. & 3. ut & 2 Chron. 36, v. ult. (ubi ipso sine 70 annorum Captivitatis, illa liberatio sub Cyro facta, longo reverforum Catalogo, & expressa summa 41360, tum etiam jactis Templi fundamentis cum festa & publica gratulatione, quod non sine ædificiorum restauratione, adeoque initio reædificandæ urbis, fieri potuit, prolixè describitur); tum præcipuorum Historicorum & Chronologorum consensu, quorum vix quisquam hac in parte, (quoad Annum primum Cyri, eoque solutam captivitatem), a sacrorum Chronicorum veritate abit, aut salva fide historica abire potest, licet de An. Mundi varient, pro diverso computo initii 70genariæ captivitatis, quod Præsuppositio IV. satis comprobatum dedimus. (Quod autem objicitur hic de irritò iterum factò hoc Cyri Edictò, diluimus jam superius in Præsupposito III.)

§. 6. (a) FINEM EJUSDEM primi intervalli, (1) in Textu monstrari diximus, remotum & mediatum, scil. Duce[m] Messiam, (nam immediatum hunc finem, 62 hebdomadibus ab Angelo præfiniri, inf. ostendemus): (2) propiorem seu restrictius definitum, (scil. post 7 hebdomadam exactum numerum intercalarem,) esse Annum 1. Artachasthæ Mnemonis, seu An. M. 3545. Per. Jul. 4309. Olymp. 93 ex-eunte, pariter ex historiæ sacræ & profanæ collatione mox probabimus sequ. lit. γ: præmissò hic saltem, quod Angelus (ceu Vates mystico-Chronicus potius, quam pure Historicus), isto 7 Hebdom. numero,

non continuos annos computet, (nec adeo omnes illos, qui a Cyro, ad Ap. 7. Mnemonis fluxere,) sed tantum intercalariter & successive eos Annos, quibus, indulta a Persarum aliquot Regibus, Templi & Urbis restauratione, res Judæorum qualicunque successu floruerunt. Qualem intercalarem computum, *annorum conjunctorum numero, sed disjunctorum tempore*, ipse etiam Scaliger & sequaces, in ultima quidem septimana, v. 27. quarunt, at penitus repugnante ibidem medio illius Septimanæ, (dum hoc morte Christi insignitur,) quo haur per-mitti ejusmodi disjunctionem, jam supra constat *Affert. 1. §. 7. n. 2.*

§. 7. (γ) *COMPLEMENTUM EVENTUS*, eidem primo Intervallo ex Accentuum ministerio assignatum, jam breviter demonstramus e collatione Esræ cum profanis Historicis, per singulas illorum Regum Persarum ætates. seq. ratione.

(1) *Sub Cyro* Autore solutæ captivitatis, (An. M. 3420), prospere egisse Judæos per triennium, superius jam *lit. (α) & in Præsuppos. III*, satis est ostensum.

(2) *Sub Cambyse*, totis Imperii ejus annis 7, (quibus includunt Chronologi, 7 menses obscuri Smerdis Magi), prohibita est & cessavit, (invidia Samaritanorum clam corruptis Consiliariis, *Esræ cap. 4, 5*), ædificatio templi & Urbis: consentientibus Historicis & Chronologis, & testante ipso Esra, *alleg. cap. 4 v. 5*, ubi prohibitio facta dicitur *omnibus diebus Cyri*, i. e. Vicariorum & Successorum ejus Scythica expeditione impliciti.

§. 8. (3) *Sub Dario Hystaspide*, totis Imperii ejus 36 Annis, melius habuere res Judæorum, nec parum profecit Templi structura, indulgente saltem & permittente, si non publice mandante Dario Hystaspide; quod testantur non solum probatiores Historici & Chronologi, (*Conf. Alstedii Thef. Chron. p. 172*); sed etiam ipse divinus Esra, *cap. 4, 5*; ubi quidem memoratur *prohibitio subsæcunda adhuc tempore Cyri*, (scil. ab ejus vicario & successoribus; ut modo dictum); at tantum *usque in Regnum Darii Regis Persarum*, quod (ut alias ordinarie), hic quoque

que exclusive accipiendum esse, nec de alio quam Dario Hystaspide intelligi posse, satis monstrant seqq. versus 6, & 12, ejusdem cap. 4, ubi Judæi ad Ahasverum & deinceps etiam Artachastham Longimanum deferuntur, *quod readificans urbem, & muros ejus educant e fundamentis*, quod certe sine indultu alicujus prædecessoris, (qui fuit Darius Hystaspis), minime audere potuissent Judæi; siquidem eodem cap. 4, v. 24, Esra testatur, quod factis prohibitionibus, Judæi cessarint ab opere, usque dum iterum permitteretur. Idemque adhuc amplius confirmat illustis locus *Esr. cap. 5, v. 16*, ubi expresse dicitur, *tunc Schezbazar* (i. e. Zorobabel, V. *Esr. 3, v. 2, & 8.*) *venit*, (scil. tempore Cyri, vid. præced. v. 13, 14), *& posuit fundamenta domus Dei: ab eo tempore, hucusque* (tempora Darii Nothi, cui id scribunt Satrapæ Cuthæi), *edificatur, nec dum absoluta est*. E. utique non cessatum est a structura templi, continuis ætatibus a Cyro ad Darium Nothum, sed tantum intercalari ter sub Cambyse, Smerde Mago, Ahasvero, & Artachastha Longimano, ut patet, *Esr. c. 4*. Minus recte igitur *Helvicius*, & (quem is pro se allegat in Tabb. Chronol. Tab. 14), *Dn. D. Behm*, Theologus & Chronol. nuper insignis, cumque his, *Junius*, & *Tremellius in Notis*, *Scaliger* ad Eusebium, *L' Empereur in Dan. c. 9. p. 189.* alique sequaces, particulam *עד* in allegato *Esræ* loco inclusive intellectam volunt, eoque prohibitionem Templi & Urbis etiam a Dario Hystaspide factam usque ad An. 2. Darii Nothi, probare nituntur. Verum per hanc ipsorum sententiam, Judæi continua prohibitione, a tempore solutæ captivitatis usque ad Darium Nothum, per 108 annos, omni spe aut signo reparandi Templi penitus excidissent, (quod ut plane improbabile, sic & falsum per allegata superius *Esræ* cap. 4. v. 12, & cap. 5. v. 16, omnino evincitur): errore directe opposito illis celeberrimis Chronologis & Theologis, qui in plane contrarium hic abeunt, dum sub Dario Hystaspide Templi structuram penitus absolutam fuisse, 16 annis post solutam Captivit. operose contendunt, quod tamen pariter refutatum vide superius in *Præsuppos. IV*. Potius igitur per particulam *עד* & usque (ad regnum Darii), intelliguntur proximi Successores Cyri, *Cambyses*

Et Smerdis Magus, quo ultimo occiso, Darii Hystaspis regnum exclusive hic designatur, cum sub isto restauratio aliqua Templi & urbis viguerit, ut hactenus demonstratum.

§. 9. (4) *Sub Xerxe seu Abasvero*, qui regnavit annis 20, prioribus quidem annis 14, prohibiti iterum sunt Judæi, *Efr. cap. 4, 6*: post ea tamen conciliato Judæis Xerxe intercessione Estheræ, magna *Mardochei* etiam potentia & autoritate confirmati Judæi, *lib. Esth. cap. 8, v. 2, 15, 16*. 6 reliquis annis Xerxis, iterum perrexere in reparatione Templi & Urbis: (consentientibus accuratioribus Chronologis V. Alsted. p. 172.)

(5) *Sub Artachastha Longimano*, totis 40 Imperii ejus annis, iterum prohibiti sunt Judæi, docentibus præcipuis Historicis & Chronologis, & confirmante *Efra cap. 4, v. 7, Et 21, 22, 23, 24*.

(6) *Sub Dario Notho*, (qui regnavit annis 19), rursus Judæi melioris sortis facti, incitantibus populum, Prophetis Haggæo & Zacharia, & jubente Rege Dario, ab Anno imperii ejus 2do usque 6to, tandem absolvere Templum, 4 circiter annis; & Encænâ ejus celebrarunt: consentiente Historicis & Chronologis ipso *Efra*, toto cap. 5. & 6, v. 14 & 15; nec non Proph. Haggæo cap. 1 & 2, & Zach. cap. 1. Reliquis 13 annis Darii Nothi, nihil ultra promoverunt Judæi; usque in regnum Artachasthæ Mnemonis, Magni illius Promotoris cultus Divini & Politicæ Judaicæ plenius restaurandæ, ut inf. secundo intervallo 62 Hebdomadam ostendemus.

§. 10. Jam hi numeri Annorum (primi intervalli ab Anno 1. Cyri Monarchæ, ad An. 1. Mnemonis), collecti, efficiunt quidem in universum 125 annos; verum isti non omnes in Prophetico hoc computo Angeli assumuntur, sed tantum 49 illi anni ædificationis, (seu felicioris status Judæorum sub aliquot Persarum Regibus); iique non continui, sed interrupti alternis prohibitionibus, (ut ostendimus *præced.* §.): istos enim solos, ad Danielis vota & expectationem enarrat Angelus, (non tam Historicus aperte quam Propheticus consolator), insuper habitis illis 76 annis prohibitionum (ceu reliquiis desolationis) qui-

quibus Judæi Samaritanorum criminationibus oppressi, instauratione Templi & urbis abstinere coacti sunt. Nec vero obscura prorsus ratio est hujus intercalaris computi Angelici; siquidem hoc pacto non solum rotundare licuit illum 70 Hebdomadum numerum, responsurum & quasi opponendum alteris 70 annis captivitatis; sed etiam rectius sic Angelus rationem habuit precum Danielis exaudiendarum quoad desideratam restaurationem Sanctuarii Domini, ad quam minime spectabant Anni cessationis, prohibitionis, aut oppressionis, sed potius libertatis & ædificationis; cum illi contra ad captivitatis tantum miseriam & reliquias vastitatis facerent, (*conf. Zach. 1, 12.*) Insuper intercalarem hunc Vaticanum Angelici computum (per alternas vices ædificationis & prohibitionis) planissime confirmat (α) ipse *Efra, sum cap. 4, v. 12.* ubi Judæi accusati ap. Artachastham Longimanum, quod *adificent urbem & educant muros e fundamentis*; ab eo ibid. prohibiti dicuntur: tum *cap. 5, v. 16.* ubi respondent Judæi; *Domus Dei ab eo tempore*, (scil. Cyri, epræced. v. 13. & 14.) *bucisque edificatur, necdum absoluta est*: quam certe ædificationem a tempore foundationis sub Cyro, usque ad Darium Nothum per 106 annos, (quod probavimus in Præsuppos. IV), nequaquam continuum fuisse, sed alternis prohibitionibus interruptam, (sub Cambyse, Ahasvero, & Artachastha Longimano), *sup. §. 7. & 9.* ex *Efra* & profanis Histor. evidenter satis ostensum est. (β) Plane notorium inter Judæos fuisse illum intercalarem Annorum Templi computum & nolum, comprobat satis ipsorum effatum, quasi de re testata & in publicum notissima, *Job. 2, v. 20. quod Templum ipsorum edificatum fuerit 46 Annis*, (*conf. hic præsuppos. IV. §. 3.*), quos continuos fuisse, cum nemo unquam asserere (nedum historiarum monumentis comprobare) sustinuerit, sequitur necessario, eos intercalari illa ratione computandos esse, ut *sup.* ostensum. Istis jam vero 49 Annis, *Job. 2.* si addatur saltem triennium illud liberationis sub Cyro, (quo etiam Templum fundari cœpit, *conf. Præsup. III.*) prodibunt illi ipsi 49 anni, quos Angelus 7 hebdomadibus præfinivit, exacte sic concordante calculo Danielis & Johannis. (γ) Evincunt hoc ipsum infinita

finita incommoda, quæ omnes alias sententias ita premunt, ut nulla ratione expediri, aut antagonizæ satis fieri possit; ut patet *sup. in Assert. Antitb.* qualia nulla contra hanc nostram sententiam liquido urgeri possunt. Hæc igitur ratio computandi annos primi intervalli probe observanda est, tum contra Cl. *Baillium*, qui (x) cum suffraganeis putat, per primum intervallum, (a Cyro ductum) inferri 112 annos, loco illorum 46, *Job. 2.* (contrarium nunc vero ostendimus); tum contra Doctissimum *L. Empereur* (y), qui recte quidem a Cyro etiam initium ducit, at ædificationem dicit continuatam fuisse a tempore Cyri usque ad Xerxem, per 46 annos, (qui sint illi *Job. 2.*) & postea continue cessasse ædificationem usque ad Darium Nothum: quod tamen falsum non solum arguitur e superioribus ex Esra allegatis, sed etiam nititur falsa illa hypothesi, quasi Cambyfes & Smerdis etiam promoverint Templi restorationem, quod itidem in superior. refellitur.

§. II. (II) *SECUNDI INTERVALLI* (62 hebdomadum, seu 434 annorum), (a) *INITIUM*, in dubitato consequitur, (e sat demonstrato jam ante fine primi Intervalli intercalaris), ipse Annus I-mus Artachastæ Mnemonis, (An. M 3545. Period. Jul. 4309. Olymp. 93 exeunte). Hunc enim sacra pariter ac profana historia comprobat, omnium (post Cyrum) Persarum Regum munificentissimum Restauratorem attritæ hætenus Politicæ & Ecclesiæ Judaicæ. Nam primo ablegatum *Efram*, *Scribam Legis DEI absolutum*, Regio Diplomate instruxit, *ut perficeret, quicquid spectabat ad Legem Dei Cælorum*, *Esr. cap. 7. v. 23. Et exornandam Eadem ejus sacram*, v. 27. utque Republicam Judæorum firmaret constitutis Judiciis & Magistratibus, *ibidem versu 25.* Deinceps quoque misit Nehemiam, ad reparanda munimenta Urbis, & platearum ac ædificiorum reliquas substructiones, *Nehem. cap. 2, v. 5. 8. 9. 17. 18. Et seqq. Capp.* Quamvis autem hæc omnia demum gesta sint, partim Anno 7mo Artachastæ Mnemonis, partim anno eius 20simo & seqq. neutrum tamen horum Annorum præcise secundi intervalli initium præfinit Angelus; sed tantum indigitat argumentum eventus, (*reparationem platearum & murorum*), adjecto spacio temporis (62 hebdomadum seu 434 annorum),

(x) *In Opere Hist. Chron. p. 161.* (y) *In Exposit. Danielis p. 183.*

rum), & termino ad quem (*Mesſia Duce*, v. 25, & 26. i. e. exordiente munus publicum anno æt. 30ſimo, An. M. 3979 *de quo inf.*) Jam cum ab hoc termino ad quem (inf. firmitſime demonſtrando), retro numerando ad An. I. Artachſ. Mnemonis, præciſe illi 434 anni prodeant, oſtenditur utique evidentiffime ipſum 62 hebdomadam initium, ſcil. is Annus Imus Mnemonis; nec ulla apparet neceſſitas, cur initium illud reſtringatur, (ut volunt quidam Chronologi), ad alterutrum illorum Annorum (vel 7mum, vel 20mum); cum potius gloriſſimi illius Sacrorum & Politicæ Judaicæ Reſtauratoris. (Mnemonis) ipſum initium Regni, (uti in primo intervallo primus Annus Cyri), illuſtrior ſit terminus a quo ejus intervalli, quod non amplius intercalariter (ut primum interv. ob periodos ſtructuræ Templi), aut ſucceſſive, ſed continuo annorum decurſu, eorumque immediato ſemper nexu, putatur uſque ad *Mesſiam Ducem, tum excidendum, tum Teſtatores Novi Fœderis*.

§. 12. Ex his igitur reſellitur error, (1) Cl. L' *Empereur* & ſequacium quorundam Neotericorum Chronol. qui initium harum 62 Hebdomadam ducentes ab Anno 7mo Mnemonis, (integro ſic ſeptennio deficiente & definito numero 434 annorum), commiſcuntur annos Ægyptiacos in vaticinio hoc intelligendos, (quales ſint tantum 360 dierum, ſine Epactis illis 5 dierum & reſiduis horis). Verum obſtat ipſis (α) quod etiam anni Ægyptiaci (ipſis fatentibus) habuerint ſuos dies & Menſes *ἐν ἀγορεύουσιν*. (β) Si vel maxime concederentur tales anni Ægyptiaci, ne ſic quidem aſſequerentur ſuum ſeptennium, cum tantum ſexennium iis lucrari poſſint: quomobrem novo commento Annum Imum Mnemonis promovendum volunt in præcedentem ultimum Annum Nothi, contra omnium Historicorum fidem. (γ) Ne quidem Anno illo 7mo tale mandatum exiit, quale ſecundo intervallo debetur argumentum eventus, (ſcil. *de reparandis muris & plateis*); ſed tantum ad inſtruendam Politiam & Eccleſiam, *Eſſ. 7*. Imo nec Angelus quidem cujuſquam Mandati publicationem, ſecundi intervalli initium aut ſignum conſtituit, ſed ſimplici-

Mm

ter

ter spacio illi 62 hebdom. euentum istum *reparationis* assignat. (2) Arguitur his quoque error illorum, qui cum *Eusebio, Beda, Gordonio, Mariano, Scoto, Tornielo, Saliano, Pererio, Baillio, Davide Chyerao, Vorstio, Henrico Philippi*, statuunt, Esram & Nehemiam missos esse ab Artachastha Longimano (non Mnemone). His enim (a) reclamatione apertissime, (præter alia multa, *deliquibus in Prasupposito IV*), infallibile Esræ testimonium, *cap. 7, v. 1. & seqq.* quod Esra missus sit demum post absolutum Templum Zorobabelis; hoc autem cum sub Dario Notho successore Longimani demum perfectum sit, quomodo a prædecessore (Longimano) mitti jam potuit Esra? Si vero quis excipiat, Templum absolutum esse sub Dario Hystaspide; id erroneum plane esse, superius *Prasippof. IV.* multis evicimus. (3) Magnis illis autoritatibus tantum opponimus merito parem auctoritatem nihilo minorum Chronol. *Scaligeri, Calvisii, Sulpitii Severi, Alstedii, Helvici, Ubbonis Emmii*, & tot Clatissimorum Script. Interpretum, *Constantini L' Empereur, Junii, Cocceji*, & quorumvis aliorum, qui Templi absolutionem Notho tribuunt, & hinc necessario Esræ ablegationem, Mnemoni.

§. 13. (β) *FINEM* Secundi Intervalli, Angelus, v. 25. indicat משיח נגיד *Mesiam Duce* seu *Antecessorem*: qualem se demum gerere cœpit Salvator, (assentientibus præcipuis Theologis ex *Act. 1, v. 21, 22*), ab exorsu muneris sui publici, (An. M. 3979. Per. Jul. 4743. Olymp. 202, consensu probatiss. Chronologorum), postquam suscepto Baptismo anno æt. 30simo cœlitus commendatus & declaratus esset *Filius Dei dilectus, qui audiendus sit*. Tota enim priori ætate sua sibi vixerat, nec doctrina publica nec miraculosis operibus clarus, sed *ὁ κρυπτός τοῦ θεοῦ αὐτὸς γινώσκων*, *Luc. 2.* Quamvis autem hic *terminus ad quem (Dux Mesias)* v. 25, in primo intervallo (7 hebdom.) expressus legatur, ibi tamen tantum de fine remoto & mediato eum accipiendum esse, (nimirum ut in singulo intervallo principaliter memoraretur unicus finis vaticinii, imo totius Scripturæ, *Dux Mesias*) in secundo autem interv. eundem ut finem proximum & immediatum,

tum, e præcedentibus *Sancti & novi* repetendum esse, clarissime docet *seq. v. 26.* ; ubi expresse *Messias Ducis exciso seu mors*, post (illas 7 &) 62 hebdomadas futura dicitur, scil. ipso 70gesimæ hebdomadis medio. Hic ergo finis secundi intervalli *Messias Antecessor*, uti aperte satis in textu monstratur; ita Historiarum concordia, adeo præcise ipsorum 434 Annorum defluxu, (Anno scil. 17 Tiberii), assertus confirmatur, ut præcipuorum Chronologorum & interpretum, *Theodoresi, Zonara, Calvisii, Helvici, Alstedii, Wilhelmi Langii, Pererii, Salmeronis, Salviani, Bailii, Suarii, Vorstii* &c. summus hic sit consensus; quamvis tamen plerique rursus in eo sibi ipsis plane contradicant, quod alii horum, 70 Hebdomadas ordientes ab An. 2. Darii Nothi, necessario 32 annis hic excurrant, ultra definitum (ad Messiam Ducem) numerum 483 annorum, (quot efficiunt 7 & 62 hebdomades): quidam vero ordientes eosdem ab anno 7mo Longimani, (quod insuper falsissimis hypothesibus nititur, ut constat e tota hac Dissert.) triennio deficient, infra Ducem Messiam seu Annos illos 483: alii denique ab anno 20 Longimani eosdem ordientes, decennio eundem numerum superent, quem tamen præcise in singulo intervallo definitum, Angelus vel verbo illi singulari *נתיב* cum nomine plurali *שבעים* fatclare docet.

§. 14. [γ] *COMPLEMENTUM EVENTUS* secundi istius intervalli (62 hebdom. seu 434 annorum, ab An. M. 3545, usque 3979), uti Angelus v. 25 monstrat, tum latius initio, *platea & fosse reparationem*; tum tristius successu *ובצוק העתיד* quod futura sit *angustia temporum*: ita utrumque comprobant Historiarum veritas, prout prioris (latioris) documenta, sup. §. II. allegavimus; hujus autem (*angustia temporum*) prolixus catalogus, per singulas ætates Ecclesiæ Judaicæ & Politicæ sub Regibus Seleucidis & Antiochis, facile per-texti posset, nisi ea per se satis constarent probatissimorum Chronologorum unanimi calculo temporum, qui conferri possunt, & nostris hic chartarum angustis esset parcendum. V. interius succinctum indiculum variæ Judæorum fortunæ per illa tempora, dum inter Suc-

cessores Alex. M. imprimis Seleucidas & Lagidas, diu & acriter certatum est de divisione Syriæ adeoque Judææ & totius Palestinae, *Cl. Cocceji Comm. in Zacbar. p. 549.*

§. 15. (3) *TERTII INTERVALLI*, (unius Hebdomadis, seu 7 Annorum, v. 27.), (a) *INITIUM*, hic quoque indubitato consequitur (e demonstrato jam satis sine secundi intervalli) sc. *Messias Dux*, (seu annus M. 3979). Quod intelligendum esse de initio officii publici Salvatoris ejusque miraculorum & beneficiorum, ab Anno ætatis ejus 30, quo baptizatus est, præced. §. 13. satis ostendimus: & historicus horum temporum eventus sat manifesto comprobatur a Chronologis.

(b) *FINEM* ejusdem tertii intervalli, simulque *TOTIUS SPACII SEPTUAGENARII HEBDOMADUM*, monstrat Angelus v. 27. ipsum terminum istius ultimæ *unius hebdomadis*, quæ duplici *אֶתְנָשָׁן* eventuum clarissime insignitur, de quibus seq. lit. (γ).

(γ) *COMPLEMENTUM EVENTUS* in hoc tertio Intervallo geminum indicatur; (1) v. 26. *יֵרַח מָשִׁיחַ* excindetur *Messias* seu occiso & *Mors Messie*, & quidem *אֶחָד מִשָּׁבָעִים שָׁנִים* post (7 priores &) 62 hebdomadas, adeoque in ipsius ultimæ septuagesimæ medio, *versu 27*, (ista enim excisione seu oblatione Christi in ara Crucis, abolita revera sunt omnia Sacrificia & oblationes cultus Levitici, *Hebr. cap. 7, 18. & 9, 12. & 1, 14. Conf. Frantz. de Sacrif. Disp. 10, tb. 51. & Jac. Mart. de 3 Elob. c. 22, p. 106. & 110*); Anno Nativitatis Christi 33, muneris ipsius publici 3½, Tiberii anno 20, A. M. 3982. consentientibus probatissimis Chronologis. (Qui autem varii circa hunc terminum occurrunt errores *Scaligeri, Calixti, & Jesuitarum* quorundam, item *Junii & Grotii*, eos jam supra refellimus *Affert. 1. §. 7. num. 2*; item *Vossi* ex erronea Versione LXX. *ibid. §. 12.*) (2) Alterum huius intervalli complementum exprimitur, v. 27. *וְהַגְבִּיר בְּרִית לְרַבִּים שְׁבַע אָחָד* & *confirmabis fœdus multis* (seprimanā unam.) Quamvis enim nullo non tempore fœdus promissi aut

ex-

exhibiti Messiae confirmatum fuerit fidelibus, peculiariter tamen & singulari hic ratione confirmandum dicitur illa una (*septuagesima*) septimana; scilicet partim ipsius Salvatoris coelesti doctrina & miraculis divinis, (imprimis novo ante mortem testamento instituto,) partim Apostolorum: opera, dum Evangelium promulgaret inter gentes; prout testantur Evangelistae & Acta Apostolorum: in quibus praecipue cap. 10. & seqq. recensetur, quomodo *Judaeis quidem primo Regnum DEI, i. e. saeculus N. T. offerri debuerit: cum autem hi spernerent consilium DEI adversus semetipsos, (licet tamen Judaeorum aliquot millia etiam fidem Christi amplecterentur, Act. c. 2, 41. & 9, 31: & ad Gal. 1, 22), & facere boe se indignos ostenderent, Apostoli se converterint ad Gentes, Act. 13, 46* facta praclaro initio in Cornelio, (cujus praemonebatur divinitus Petrus illustri illa visione altitium mactandorum, Act. 10,) & Antiochenis, ut primis Christianis. Atque tunc primum Judaei desierunt esse Ecclesia & populus DEI, & hic vere finit illud *נחמך* Angelicum 70 *Septimanarum praecise definitarum super populo & urbe Sanctitatis*, coepitque jam spirituale eorum excidium, (cui temporale excidium, a desolatore per alas abominationum seu signa Romana, v. 27 & 26, demum succcessit 34 post annis: non quod hoc temporale excidium praecise finis sit 70 hebdomadum, quod recte etiam negat D. Frantzius de *Sacrif. Disp. X passim*, sed quod id ipsum harum posterius aliquod consequens fuerit, 34 annis post, impoenitentes & incredulos Judaeos mansurum), de quo *supra Praesuppos. II*: quamvis primi statim motus, & initium calamitatum Judaicarum, jam coeperint paulo post Ascensionem Christi, de quo V. *Frantz. de Sacrif. Disp. X. tb. 61, 62*). In Judaeorum igitur sic spiritualiter excisorum locum inserta Ecclesia Gentium, *Rom. 11, 19, 20, 24*, & huic publice *firmatum saeculus* in fine ultimae septimanae, comprobatur sic illustrissimus *FINIS* tertii & ultimi Intervalli, adeoque *TOTIUS SPACII LXX HEBDOM.* Danielis, scil. 3½ annis post mortem Salvatoris, seu *A. M. 3985, Per. Jul. 4749, Olymp. 203 ex-eunte, Aera Christiana anno 36*, quo tandem sistitur ductus Chronologicus sacer, ab Orbe condito ad Mesiam (publica professione agnitionum), in ipsa Scriptura S. V. T. continuatus, ut facile probat brevis

Mm 3.

hic

hic Epilogismus, cui exacte concinunt *Scaliger, Alstedius, Helvicus*, & alii probatissimi Chronologi, scil.

(1) A Creat. M. computantur, (*e Gen. 7. & prac. Capp.*) 1656 Anni, usque ad diluvium. Hoc igitur incidit in A. M. 1657. inentem.

(2) A Diluvio computantur, (*e Gen. 12. v. 1. & 4. & precedentibus capp.*) usque ad vocationem Abrahamæ, ejusque egressum ex Haran, 367 Anni. (*Nam dubia illa, de Cainane suppositio in vitiosa LXX. Verf. & controverso anno natali Abrabe, alibi excutiemus, vid. interim adversus innovationem hujus æræ haut necessariam, Cl. Baillii & Strauchii Chronol.*) Hic igitur (egressus ex Haran), istis additis, incidit in *An. M. 2023. Period. Jul. 2787.*

(3) A vocatione Abrahami ejusque egressu ex Haran, computantur (*Exod. 12, 41. & Gal. 3, 17*), 430 anni, (quod enim *Gen. 15, 13.* dicitur, *400 annis peregrinaturum semen Abrabe*, intelligendum est a nato Isaaco promisso semine,) usque ad exitum Israelitarum. Hic ergo, istis additis, incidit in *An. M. 2453. Per. Jul. 3217.*

(4) Ab exitu Israelitarum, computantur (*1 Reg. 6, 1.*), 480 anni, (falsissime igitur horum loco 612, & mox 630, paulo post 740 annos e *Jos pbo* adstruit *Vossius p. 170. de 70. Int.*); usque ad foundationem templi Salomonis. Hæc ergo, istis additis, incidit in *An. M. 2933. Per. Jul. 3697.*

(5) A fundatione Templi Salom. computantur, *per libb. Reg. & Paral. (conf. Alsted. Chron. p. 96, 97. & Theatr. Histor. Helvici, Tab. 12, 13, 14, 15, 16.)* 417 anni, usque ad captivitatem Babylonicam sub Jechonia abducto, (*ut sup. probavimus in Prasupp. IV*): E. captivitas Babylonica istis additis, incidit in *An. M. 3350. (Olymp. 45. insunt.) Per. Jul. 4114.*

(6) A captivitate Babylonica, computantur (*Jer. 25, & 29. & 2 Chron. ult. & Dan. 9.*), LXX. Anni, usque ad liberationem ex ea per

per Cyrum. Hæc igitur, istis additis, incidit in *A. M.* 3420. *Olymp.* 62, 3. *Per. Jul.* 4184.

(7) A liberatione per Cyrum (temporali), computantur (in *Chronologia Prophetico-mythica Dan. 9.*), LXX Hebdomades, i.e. 490, anni, (scil. exclusis illis 76 annis cessationis, ut fusc probavimus *Affer. II. §. 10.* alias iis inclusis), 566 anni, usque ad spiritualem liberationem per Mesiam, primo Ducem, (initio ultimæ septimanæ 70gesimæ); mox exscindendum, (in medio ejusdem); hinc *Testatorem novi Fæderis* in Ecclesia gentium, (in fine ejusdem); prout hæc omnia isto ordine clarissime exprimuntur in Vaticinio hoc Angelico, vers. 25. 26. 27. E. istud ultimum, additis illis annis, incidit in *An. M.* 3985. (vel exclusive 3986,) *Per. Jul.* 4749. Et sic simul liquet, vanissimas esse nugas *Isaaci Vossii*, in *Dissertat. de LXX Interpret. p. 182.* annos 5000 ab O. C. ad Artaxerxem Longimanum, contra S. Hebrææ Scripturæ calculum, operose elicientis, e Josepho suo & annalibus gentilium; & quidem eos (prorsus inepte) desinere in nuptiis *Estheræ*, l. c. p. 183. ad *nativitatem autem Christi*, a *creatione Mundi numerari vult 6000 annos*; ibid. p. 238; turbato prorsus omnium seculorum calculo, sacro & profano, & omni veritate historica,

Atque ex his omnibus tandem firmiter concludo, 'quandoquidem diversæ aliorum sententiæ de LXX Hebdom. Danielis, ut accentuum ministerio sensus contraria, sic perpetuis difficultatibus & *δωρεῖς* insolubilibus implicitæ sunt, ut (asserente Dn. D. Calixto,) nullo quantocunque ingenio explicari queant; (prout superius tota *Affertione ima*, tum de adductis ibi variis sententiis sufficienter ostensum, tum de aliis, quæ forte adhuc superesse queant, indidem arguere licet); contra autem hæc nostra sententia, ad Accentuum ministerium sensus recte conformata, non solum omnium ejusmodi *ἀδιαλύτων* expers est, sed & vera historiarum ac temporum applicatione, singulis intervallis, justo ordine ab ipso Spiritu Sancto constituto, sine ullo historiarum, aut temporum, vel & Scripturæ Lo-

co-

corum, tormento), suum assignat legitimum, peculiare initium, finem, & complementum eventus: hac igitur certiori ac veriori expositione tam illustris oraculi, incomparabilem Accentuum usum, ad veritatem historicam vaticiniorum aliquando *ἀδυνατούντων*, evidenter satis demonstrari. Ut proinde non immerito Cl. Bohlius, *Comm. ad cap. 12. Jes.* p. 144. quasi e tripode sic pronunciaverit de Accentibus S. Textus Hebræi: *QVAMDIU IN ACADEMIIS NOSTRIS NON PROPONITVR ET INCULCATVR VERA RATIO ACCENTUANDI; NEGLIGITVR RATIO DISTINGVENDI, ET ITA CERTITUDO EXPLICATIONIS SCRIPTURÆ. Quod ipsum & ego nunc iteratum, obsignabo aurescilo isto Hieronymi, (Tom. 3. Epist. ad Paulam Urbicam); Oro te, quid hoc sacratius Sacramento? quid hac voluptate jucundius? qui cibi, qua mella sunt dulciora? quam Dei scire prudentiam, & in abdita ejus intrare, & SENSUM CREATORIS inspicere, & sermones Domini Dei tui, quia Mundi sapientibus deridentur, plenos docere sapientia spiritali.*

CAPUT II.

Quo

Accentuum usus seu ministerium sensus,

Antithetice vindicatur ab Objectionibus,
quibus vulgo impugnari solet eorundem
doctrina & usus.

Cum sufficienter hætenus, aliquot Scripturæ Locis, (quibus similia longe plurima addi possent, si ulterior vel necessitatis, vel præsentis instituti, id ferret ratio,) advectus Waltonum, Capellum, & consortes, *paradigmatische assertum* ac demonstratum sit, quanto certiore ac genuinam magis interpretatio-

tationem S. Textus Hebræi, ACCENTUATIO, CEU INTERNUM ET NATIVUM SENSUS ORIGINARIUM PRINCIPIUM, suppeditet, quam incertæ passim & discrepantes, sæpeque erroneæ Versiones, (insigniores licet & in Ecclesia receptissimæ, tam Orientales quam Occidentales, ad quarum judicium nos adeo compellere vult Waltonus, ut refragantes ne quidem Christiani nomine dignos censeat, l. sup. sapius cit.): necesse est, nunc etiam ad dubia quædam, seu objectiones præcipuas, quæ contra Accentuationis principium vulgo moveri solent, quanta fieri potest brevitate, respondeam; & ita quidem, ut levioribus quibusque instantiis, simul ac semel hic satisfactum velim, trito isto Arabum,

سَپَ نُمَرُو عِیَامُ سِلَنْتِیُْمُ سَپَ سَپَ نُمَرُو عِیَامُ سِلَنْتِیُْمُ *Sepe numero etiam silentium est*

responsum: præsertim cum vel sola originis divinæ authenticæ, Accentibus æque ac Vocalibus & Literis S. Textus Hebræi, invictæ asserta, *sup. Parte Ima*, ultro fortissime retundat, omnes illas suspitionum & argutiarum strophas, quibus hodie multi Sceptici in S. Literatura Hebræa omnia dubia reddere conantur, qui ipsi nihil certi promunt; *Et quibus in Ponto jucundum est quærare Pontum*: quales merito cum Doctiss. Jesuita Ath. Kircherus, in Oed. Ægypt. Gymn. Hierogl. Cl. 2. p. 90. *pariter dubitare jubemus, an credendum sit, referentibus, dari in orbe Japoniam, Calecutum, & similia loca remota*; siquidem aliter forte hæc vel illa sese habere, non penitus impossibile sit.

OBJECTIO I.

qua

Accentuum usus seu ministerium sensus communiter redarguitur, Autoritate & præjudicio Doctissimorum Virorum, qui Accentuationis principium vel vilipendunt & negligunt, vel plane rejiciunt, & impugnant.

Solutio,

§. 1. Ita quidem res habet, quod communi multorum Docto-

N n

rum

tum Christianorum præjudicio vehementer gravetur divinæ Accen-
 tuationis principium; prout non solum prolixo catalogo, *sup. Part.*
v. p. 94. memorantur, qui ut omnium Punctorum, ita & Accentuum
 originem referunt ad Tiberienſes Maſorethas, 500 ann. poſt Na-
 tum Chriſtum adeoque eos, ut inventum mere humanum, nullius
 æſtimant authenticæ: ſed & amplius ſeqq. expreſſis quorundam patet
 æſtimoniis. Ita enim Mercerus, (*in Annor. ad Targ. Mal.*) Accen-
 tus quibus caruit (*Paraphraſes*) eum adſtringere non poterunt; ne-
 que nos ſimpliciter in eorum præſcriptum jurare oportet. Sic & D. Fran-
 cius de Sacrif. (*Diſp. 10, lb. 63*; *Utrum initio Bibliæ, eum Punctis &*
Accentibus ſint exhibitæ, a multis eſt diſputatum, & Judæi doctiores
wegant hodie; (at contrarium probatum eſt *ſup. Part. I. Cap. II*): *ut*
nihil dicam, Accentuum variationem, in tanta Ann. M. multitudine
contingere NB. multiplicem poſuiſſe. Pariter Ludovicus de Dieu, (*in*
Animadverſ. ad lib. Vet. p. 498) nimis anxiam vocans Accentus Ath-
 naob obſervationem, mox ſubjungit; Non eſſe dubium, quin adeo in-
 conſtans ſit Accentuum in diſtinguendo ſenſu ratio, ut modulationi vo-
 cumpoſitiuſ inſervire meritopotentur. Hic ſane (*Ieſa. 25, 5*) ſi negli-
 gatur ratio Accentus, totus verſus adeo perſpicuus eſt, ut nihil ſupra,
 (ſcil. conſiſto ab ipſo ſenſu, qui vero in Fonte nullus habetur, ut o-
 ſtendimus *ſup. p. 206*.) Ita Cl. Hackſpan (*in Miſcell. p. 223*), ſimpli-
 citer negat, Tipſcham eſſe Regium, (i. e. diſtinctivum) Accentum;
 pariterque ipſum Sillukum & Athnachum ſape non diſtinguere, *ibid. p.*
225. Quin Arn. Bootius, *in Anim. Sac. in Vet. Teſt. p. 236.* audeat
 adſeverare, Nullo judicio uſos eſſe illos Accentuum Artiſices; & com-
 plura *ib.* allegat loca, quibus Accentus Athnach contra rationem appo-
 ſitus ſit, (*quod reſutatum, V. ſup. cap. I. Loc. VII, §. 2.*) Ut taceam
 criminationes Capelli, (*in Arc. P. R. p. 156*) ad unam ſpongiæ literam
 omnes Accentus poſcentis, *v. ſup. Vind. p. 170.* & Waltoni, *miſeran-*
tis ſortem cujuſdam Autoris Accentuum, qui tanto molimine nihil ege-
rit; ſiquidem e curioſa Accentuum ſpeculatione nemo doctior, aut Script.
 intelligentior factus ſit; *V. ſup. Vind. p. 192.* Quæ ſic egrègie ſuccine-

re didicerunt Pontificiis Doctoribus, Delrioni, Mar. Marfeno, & aliis, imprimis Genebrardo, *Præf. in Psalmos*, h. m. convicianti Hebræum Cod. *Masoretæ*, (a quibus Codices nostros habemus), *sunt profani Interpretes*, (cum tamen nusquam Interpretes agant,) *qui distinctionibus, Accentibus, motionibus, & punctis*, Codices Hebræos *partim illustrarunt, partim obscurarunt*: præferendo iis, ibid. *Veteres*, (scil. LXX Interpretes), *qui NB. Spiritus S. illuminatione clauerunt*. Sic Scal. *l. 5. de Emend. Temp.* p. 204: *Critices Judæorum*, (quos *Masoretas* vocant), *Exod. 17, 16. ita punctasse, ut nulla sit sententia*. Et in hunc sensum passim alia alii gaudent adversus divinum punctuationis & Accentuationis Hebrææ sensum, non minus impia quam periculosa αἰθαλοουμία μεγάλη ὄρεϊν: quos igitur in eo plus damni dare, quam ipsos Pontificios, merito queritur Cl. Hackspan, in *Miscell.* p. 233. quamvis & ipse Accentuum valorem aliquando sollicitet, ut inf. patebit.

§. 2. Verum respondeo, (1) Autoritates istas, quæ contra Accentuationem allegantur, facile concidere, detectis saltem talium præjudiciorum causis, seu falsissimis illis hypothetibus, quibus ex nituntur: nimirum, quasi (a) Accentibus majoris dignitatis ea velut nativa proprietas insit, ut non nisi magnæ perpetuo distinctionis potestas, (vel Coli, vel Semicoli, vel majoris Commatis), iis tribuenda sit; secus ubi reperitur, id volunt, incertitudinis & temerarii eorum positus argumento esse, *ut inf. patebit*: imo plane nihil tunc eos distinguere dicunt, ubi minutiorem interpungendi proportionem fortuntur; quam vero ut aliis Linguis quidem inusitatam, Hebræis sic quoque absurdam, male suspicantur. Sed hoc eorum refutatum & rectius edoctum, *vid. in Insb. Accent. Præcogn. Axiom.* Imprimis vero turbat plerosque *Attach Metricus*, de quo etiam falso persuasi sunt, quod καὶ ὡς efficiat, & Periodum in duo membra dirimat, (quæ Gesneri verba, ad *Psalm. 110, v. 3.* sua etiam facit D. Jac. Martini, de *tribus Elob. p. 336.*), quod tam male ib. refutant isti Autores, *l. cit.* quam erronee id opinati sunt; cum Mercæ Mahpachati dignitas semper major sit in Metricis, (quam Athnachi,) quem vero haur novisse ipsos,

inde apparet: (præcipue in Bibliis Munsterianis, in quibus is solus in Metricis eodem modo retentus est, explosis reliquis, quo in Prosais libb.) Minus recte igitur Cl. Hackspan ex eo quoque infert, *Accentus distinctivos non semper & ubique distinguere*, (l. 3. Miscell. c. 5. p. 225.) quod licet aliquot Locis Scripturæ de Athnacho etiam & Silluko adstruere conatus sit, nihil tamen aliud iis omnibus probat, quam quod non semper æque magnam in quovis versu valoris seu distinctionis potestatem exerceant; quod vero nec unquam Accentuum ratio tulit; at vero pessime id statim pro nullo aut incerto jactatur, quod sua proportionis certum aliquem tueretur modum, de quo *V. Instit. Accent. l. cit. & Reg. 4. Memb. n.*

(B) Quod Accentus Ministros, (alias natura Servos,) aliquando, certa conditione, vicariatu distinctivo fungi, haut noverint: unde repertos eos in sedibus distinctionum, itidem temerariæ incertitudinis arguendos volunt, quod pariter refutatum vid. *l. cit. Axiom. II. ut & Reg. 7. & 10.*

(γ) Quod putent, aliquando Accentuum positus, genuino verborum sensui & Grammaticæ constructioni adversari, & nihilominus contra ista, a nobis urgeri; ceu patet in his Ludovicus de Dieu, (*l. sup. cit. p. 492*) *Et si repugnare videatur Accentus Athnach; qui enim Accentuum ubique parem rationem habere velit, etiam ubi Grammatica constructio reclamant, cum ratione insaniat necesse est*: ita & D. Frantzius de Sacrif. (p. cit.); *Absurdum igitur esset, a contextu ad Accentus confugere, & solo Accentu explicationem NB. torquere velle.* Conf. paria his, Hackspani *Miscell. l. 2. c. 5. p. 217.* Sed lubens equidem scirem, quemnam Accentuum verum Doctorem, aut totius Codicis Hebraei ullum Accentus positum, reum istius culpæ revera peragere queant *in iis variis*. Aut num constructioni Grammaticæ & genio Linguae reclamare statim dicendus est Accentus, qui, male torquenti Scripturæ sensum Interpreti, favere nec vult nec debet? uti quidem manifestissimum fiet Lectori insipienti illum Locum *Jes. 21, 2.* ad quem Ludov. de Dieu istud contra Accentum Athnach commentatur; (nec minus

minus ad *Jes. 25, 5.* quod superius refutatum vid. p. 206; ut & Bootii iniquam censuram; ibid. Loc. VII. §. 2) Certe tam falso & temere criminari divinum hunc S. Script. Originalis characterem, potius meretur illum elenchum, quod sit *cum ratione insanientis*, nisi honori tantorum Nominum potius parcendum ducerem. Quod autem D. Frantzius (*l. sup. cit.*) *Accentuum variationem multiplicem e tanta Ann. M. multitudine facile possibilem* arguit, (uti hoc ipsum alii quoque e Codicum multitudine & discrepantia suspicari amant); non advertunt illi Viri Doctissimi, quam sic propria vineta cædant, dum ab Accentuum variabili incertitudine, mox subsumtionem ad parem Vocalium & Literarum, totiusque demum contextus conditionem, ultro sic incauti largiuntur adversariis incorrupti Fontis Hebræi; cum par utrimque possibilitatis istius ratio sit; sed & par utrimque a posse ad esse *διακοσμία*: divina potius providentia usque præcavente universalem corruptionem S. Characteris *θειοπνύουσα*, prout nullo id hætenus exemplo evincere valuit universa Bibliomastigum cohors: (nam particularia menda singuli codicis non veniunt hic in statum controversiæ, de quo inf. Part. III.)

§. 3. *Resp. 2.* Ipsi illi Viri Doctissimi, quorum autoritas & præjudicium nobis objicitur, *contrario semet destruunt judicio propriæque interpretationis Script. praxi*, dum ipsi, eruendis sæpe veris Script. sensibus, ad Accentus provocant, & iis interpuncta sententiarum membra urgent, quatenus eos assequuntur, & suæ interpretationi favere vident. Quod præter alios prodit Cl. Ludov. de Dieu, in *Animadv. ad V. Test.* p. 663, ubi e posito Accentus *— Sgolta, Hofe. c. 9, v. 1.* recte refutat Pagninum, & alios interpretes, qui voces *לֹא יַעֲרֹבֶלְךָ* erronee retulerunt ad sequens *וְזָכְרִיתָ*; contra laudat ibid. rectissime Vulgatum, Junium, & alios, qui ista propter eundem Accentum retulere ad præcedentia. Sic ad *Hofe. c. 8, v. 13.* recte contendit, voces *וְזָכְרִיתָ חֶבְרֵי* Accentu *Reviv a sequentibus distingui*, contra Lutheri, Vulgati, & aliorum versiones. Sic ad *Ecl. 9, 1.* recte ait; *vocem שְׁכָנֶיךָ per Reviv distingui a sequentibus*; (quamvis tamen deinde

prorsus erronee majorem in illo *Rbbia*, quam in præcedaneo *Athnach*, fingat distinctionem.) Et sic alibi sæpius. Pariter Cl. Hackspan in *Miscell.* l. 2. c. 5. quam p. 225. accentibus distinctivis impingit incertitudinem *non semper distinguendi*, (quo ipso interpunctio S. Textus non minus nostro submissa maneret judicio sensus commodioris, ac si nullo plane caractere divino interpunctus esset S. Codex Hebræus), eam suo ipsius contrario rescindit exemplo & doctrina, dum non solum p. 212. l. c. accentuationis principium hisce confirmat; *Perpetuo Christianorum usu, vel Recusitorum industria, tansiper nitimur, dum rationibus solidis, ratio accentuandi e medio fuerit sublata*, (sed quod nunquam ullæ valebunt artes Bibliomastigum, quamdiu e Literis & Punctis constabit tota & perfecta S. Script. Hebræa); & p. 213; *Nemo certe inficias ibit, NB. aque crimini dari Interpreti, si textum mutilet, & si Accentuum rationem habeat nullam*: sed & amplius idem probat ipsa praxi interpretativa; dum *ibid.* Accentu *— Sakepbkatono* recte refutat, Ariæ Montani, Pagnini, & Photinianorum perversas expositiones, v. 6. c. 9. [*Genes.* & p. 214. accentu *— Athnach* recte refutat erroneum sensum versionis Lutheri, *Deut.* c. 29, v. 29. eodemque accentu refellit p. 217. Judæos ad Ichibhum provocantes, *Gen.* 49, 10: pariter Accentus *Rbbia* posita, recte refutat Kimchii & aliorum interpretationem, *Esa.* 21, v. 7. vide ejusd. *Observationes Arabico-Syriacas* p. 189. At male in *Miscell. Sacr.* p. 215. Ludovicum de Dieu, violantem Accentum *Athnach*, *Eccles.* 9, 1. (majorem in *Rbbia* quam isto distinctionem constituendo), ait, *se prorsus non improbare*, cum sensus sic *evadat planissimus*: quasi vero potior habenda sit ratio ejus sensus, qui *nobis videtur planissimus*, quam qui in Fonte est verissimus. Pejus etiā p. 220. *ibid.* Junium refutans, *Tipbebam*, (ad quem Junius provocaret, ad *Habac.* c. 2, v. 4.) asserit, *Regium non esse, nec tantam ejus esse vim, ut conjuncta divellat*, cum tamen contrarium evincat totius Cod. Sacri praxis, imprimis præsentē servo *Merca*, ceu fit isto loco. Sufficit enim ad talem divulsionem illorum verb. *Habac.* 2, 4. צִיָּוִן בְּאִסְתָּוִתִּי יְהוָה *Justus per fidem suam videt*||| (ceu probatissimi legunt codices,) quod tanto saltem valore, quantum ternarii

vocum fert ratio, accentus aliquis distinctivus (cujuscunque dignitatis), interpungat, quod sua proportionem interstinguendum est, (sollis Hebræis sic usitata accuratissime interstinguendi ratione), si vel minimi Semicommatis veniat nomine; non id propterea pro nihilo erit, quod non magnum aliquod est, certe tantum hic, ut dirimat litem inter Junium & Hackspanium, (scilicet an *τὸ fidem suam*, subiecti, an vero prædicati, connotatum æstimetur?) Nec enim quicquam stringunt, quæ ibid. in contrarium assert Dn. D. Hackspan; si quidem omnino *justificatio fit per fidem*, & vita æterna nihilominus manet donum Dei gratuitum. Neque etiam ex allegatione N. Test. *ad Gal. 3. v. 12, si dixat &c. nisi quis crediderit*, (neutrubi facta distinctione), quicquam certi hic definitur. Ex eodem autem erroneo principio, (nihil id statim æstimandi, quod non æque magnum & crasum videtur), pergit ibid. Cl. Hackspan, instando, quod simili ratione, *Habac. 3. 7, Tiphcha in statu constructo non possit permitti, ut divellat voces*. Verum resp. omnino ibi divellere Tiphcham voces, quantum talis quaternarius vocum permittit; quod quidem nequaquam fieri posset, si unicus ibi foret status constructus, (qui necessario cohereret), at vero dum ibidem gemini concurrunt continui status constructi, omnino necesse fuit priorem iterum divelli, cujus parall. exempla vide nost. *Jos. Accent. p. 42, sine, & p. 44, med.* (Rationem ejus rei vide *ibid. p. 24*). Imo vel *Sakepbgadol & Tiphcha* simul, in quaternario vocum (talium statuum constructorum), continue bis divulsionem efficiunt, ut *Num. 3. 32, Exod. 40, 6. 1 Reg. 11, 27. &c.* sic Rbhia & Tbhira, *Exod. 39, 40. & Num. 21, 26*. Denique in versu illo 4. c. 1, *Habac. נָשָׂא הָיָה עֹשֶׂה מַעֲשֵׂהוּ* egredietur judicium | *perversum* ||| (quem ibid. urget Hackspanius), est emphatica transpositio termini distinctivi, iterando ad majorem emphasin, prædicatum egredietur, inquam, *perversum*: cujus parall. vid. *Jos. Acc. Reg. 13*. Sic & aliorum complurium Doctiss. Interpretum, contraria illis suis præjudiciis praxis interpretativa allegari posset, si pateretur angustior præsentis instituti modus. (V. interim Capelli & Waltoni proprias confessiones, quas iis pro Accen-

tuum necessitate & certitudine, ipsa expressit veritas, *sup. Vind. p. 134, 135*.

De cætero imperitorum sciolorum hic quoque se ingerentem *דמדםאסאס*, (dum divinum Accentuationis principium, quod non capiunt, tamen carpere sibi permittunt,) serio responso vix dignam, merito retundit illud Rabbiorum; *הסומא לא ישפוט על הצבע וההרש* Cæcus non judicat de coloribus, nec surdus de Musica. Nam etsi tales, auditione forte quædam horum, per nebulam quasi acceperint, ipsa tamen interiora rerum non norunt: quamobrem formidantes, ne quando his talibus de imperitiæ possessione dejiciantur, unum hoc, contemptum obvertere pro clypeo, probe didicerunt. Quo pacto tamen, ne doctum pulverem indoctis circulis suis turbare usque pertendant, semel dictum semel accipiant vulgatum illud Arabum, *لَوْ فَسَّكَ عَنْكَ مِنْ أَفْسَا*, *Non capis hoc nisi intelligens.*

Qui elenchus deinceps, omnium ejusmodi nasutulorum *κυνεσπᾶς* faciat *μειβῆς*.

§. 4. *Resp. (3), opponendo illis magnorum Nominum auctoritatibus & præjudiciis, aliorum nibilo minorum, imo præcellentiorum contrarias auctoritates, quibus igitur recte sentientibus potius licebit συναρροφῶν, quam temerariis & errantibus hic συναρροφῶν.* Illorum vero e numero sunt, tum (1) *Judeorum Doctores* fere omnes, præcipue vetustiores. Quorum nonnulla testimonia pro Accent, jam supra citavimus ipso initio harum Vindic. Cum quibus paria faciunt seqq. a Cl. Buxt. alleg. in *Tract. de Punctis, Part. I. c. 14*: ut e R. Sam. Arcuvolti in *lib. Arugas Habbosem, cap. 27*; *ראשונה שחטעמים נח הם* *אורות מדינצים מהקדש על חכמותו כן* *Principio dico, quod Accentus etiam multum splendoris & sanctæ lucis conferant dictionibus, ad intelligere faciendum rem; sec. rectitudinem suam, per incisionem, pausationem, continuationem, & similia; ad imprimendas res in cor Lectorum, loco nutuum, gestuum & vocis fortioris aut depressioris, quæ obferuari solent in vivo sermone.* Quamvis tamen subjungat idem *ibid*

ibid. sibi ipsam rationem Accentuum non constare; h. v. לֹא טוֹב כִּי לֹא בִידֵם טוֹבֵם לְבֹא עִיר אֲנִי מֵאֲבוֹתַי גְּדוּלִי עוֹלָם וְגַמְרוּ לוֹמוּ כִי לֹא בִידֵם טוֹבֵם לְבֹא עִיר Ego non sum melior Patribus meis, qui magni fuerunt in hoc mundo: hi autem absolute pronunciarunt, non esse in facultate ipsorum, ut rationem Accentuum perfecte assequerentur. Sic & R. Calonymus lib. de Accent. (ad Gram. Balmesii), חֲמֵסִים הָיוּ הַמְעִיִּם הַזֵּה הֵם הַכְּרִיזִים לְהַבְנִיתָ הַכְּבוֹדִים וְכִי Accentus sunt Lectoribus necessarii ad intelligentiam Scripturarum, (quia faciunt) ac si Scriptura loquerentur a facie ad faciem. Et mox; Accentus qui positi sunt in Scriptura iuvant, ut tanto melius mens loquentis percipi queat: docent enim, ubi sermo sit incipendus, continuandus, incidendus, &c. Postea autem itidem subiungit; Sed quare usus fuerit nunc accentu isto, nunc alio; de eo periiit sapientia sapientum Israelis, & intelligentia intelligentium ejus occultata est, &c. quam igitur anxii a Deo precibus *ibid.* petit restaurandam. Sic Autor lib. Cosri, (qui ultra 500 abhinc annis vixit), Part. II, §. 72. Ad rectam rerum intelligentiam inserviunt Accensus, quibus locus distinctionum & continuationis designatur; interrogatio a responsione, initium a narratione, festinatio a cunctatione, &c. de quibus peculiare Libri sunt compositi. Et in hanc mentem vid. plurima alia, e R. Ephodeo, Aben-Esra, Bechaj, Schlomo Jarchi, Muscato, Cl. Buxt. l. sup. cit. a p. 240 usque 260. Quin ipse R. Elias Levita, in Mass. Hammass. mox ab init. fatetur טַעֲמֵי הַפֶּסוּק כִּי לֹאִי טַעֲמֵי הַפֶּסוּק Quod nisi Accentus essent in Scriptura, intellectus ejus non posset percipi. Tum (2.) plurimi etiam Christianorum Doctorum, præcipue Principes illi omnium Hebraizantium, ambo Cl. Buxtorffii, P. & Fil. quorum præclara testimonia de insigni & maximo Accentuum usu, ceu adminiculo optimo & necessario, ad percipiendum sensum divinum, quorum accuratissima ratio haberi debeat, allegavimus initio harum Vindic. quamvis & ipsi fateantur, l. *ibid.* cit. veram Accentuum rationem hætenus a nemine esse expositam: quæ omnia suo etiam suffragio confirmantem, magnum Ecclesiæ nostræ Theologum Dn. D. Calovium, V. sup. Vind. p. 7. Præterea pro Accentua-

tione sententiam ferunt omnes illi Cl. Autores, qui *sup. p. 97*, a nostris citantur partibus, (quibus etiam plures adjungentur inf. in Martissa addendorum). Imo ipsos Adversarios Capellum & VValronum testantes, quod *Accentus indicent sensum per membra sententiae*; item *sine iis tenebras offundi & diversum oriri posse sensum*, V. *sup. p. 134*. Ut adeo Autoritatum quoque praesidia, non deficiant certitudinem principii Accentuatorii, contrariis praedictis pari valore opponenda. Caterum quandoquidem totum illud autoritatum fundamentum, uti alias ita hic quoque lubricum plane est, nec apodictice quicquam cernere potest; unam aliquam certitudinis Accentuatoriae invictam demonstrationem subjungemus, nullis non autoritatibus longe firmiorem ac infallibiliorem. Igitur

OBIECTIO II.

Qua

Accentuum usus sive ministerium sensus, communiter arguitur incertitudinis seu dubii & temerarii positus.

Solutio.

§. (1). Hic respondeo, totam illam *de incerto Accentuum positu suspicionem*, simul & semel penitus tolli posse oculari demonstratione uniformis illius, sibi quoque perpetuo constantis tenoris Accentuum, quo

(1). *Semper & ubique in earundem plane vocum & sententiarum recursu*, simul etiam redit *idem plane* (sub eodem Domino ditionis), & *prorsus similis* (sub alio ditionis Domino) *Accentuum positus*, (nullo unquam dando dissimili aut contrario). In cujus fidem evidentissimam, cum aliquot ejusmodi Scripturae loca, simili Vocum & Accentuum positu recurrentia, superius jam allegaverimus, *Part. I. Vind. p. 133, 134*; non abs re erit, bene multa sequentia nunc addere, &

& nonnulla expressis hic inferere verbis, Ex. gr. Ex. 11, 7. לִכֵּן כֹּתֵם-נֶמֶץ. Quapropter || sic dicite | Adonaj Jhovab ||. Hac eadem verba non solum eodem hoc accentuum positu recurrunt, sub eodem Domino —, Ezech. c. 21, 29. & cap. 36, 5: sed etiam simili Accentuum positu, sub alio, (eodem sic distinctionis valore), istius ditionis (requisito per consecutionem) Domino, tum — Rhbia, ut Ex. 5, 7. || לִכֵּן כֹּתֵם-נֶמֶץ | אֲדֹנָי יְהוֹה || sic cap. 23, 20. cap. 24, 6. cap. 30, 22. Jer. 7, 29. & c. Tum sub Domino — ut Ezech. 5, 8. || לִכֵּן כֹּתֵם-נֶמֶץ | אֲדֹנָי יְהוֹה || (vicem Makkaph pari plane valore subeunte hic Accentu conjunctivo). Sic Ezech. c. 13, 8. c. 23, 25. c. 24, 9. c. 25, 13 & 16. c. 26, 3. c. 28, 8 & 19. c. 36, 8. c. 39, 25. Amos. 3, 11. Jer. 9, 6. Tum sub Domino Athnach, ut Ezech. 28, 6. || לִכֵּן כֹּתֵם-נֶמֶץ | אֲדֹנָי יְהוֹה || sic Jer. 25, 8. Tum sub Dom. —, ut Ezech. 17, 19, || לִכֵּן כֹּתֵם-נֶמֶץ | אֲדֹנָי יְהוֹה || tum sub Dom. — Paschta, ut Jer. 23, 25, || לִכֵּן כֹּתֵם-נֶמֶץ | יְהוָה צְבָאוֹת || quibus posterioribus datur Legatus Kadma pro Geresch subdistinguens, sec. Reg. 7, Memb. II. (a) NB. 1. Et Memb. III. 2, (a). Equibus parallelis omnibus simul apparet, parem omnino quorumlibet distinctionum sedibus, esse valorem seu efficaciam distinguendi; secus ac vulgaris hactenus tulit opinio summe erronea, singulo Accentui, pro gradu suae dignitatis, unum certum semper tribuens distinctionis valoris quasi nativum & speciatim appropriatum; cum potius indifferenter se habeant omnes distinctivi, ad cujuslibet valoris proportionem, nim. pro quantitate istius sedis, quam ex consecutione necessaria occupant, de quo V. Inst. Acc. Reg. 3, ut & p. 24. & 27. (Eodemque simul refellitur insulsum illud de Musica Accentuum ratione figmentum, de quo inf. in Obj. 7). Sic idem hic versus 4 vocum, Jer. 2, v. 1. וַיְהִי כִּי בִרְיָהּ אֱלֹהֵי לֵאמֹר Et factum est verbum Domini | ad me loquendo ||, recurrit eodem plane Accentuum positu, sequentibus Script. Ioc. Jer. 13, 10. c. 16, 1. c. 18, 5. c. 24, 4. Zach. 4, 8. c. 6, 9. Ezech. c. 3, 16. c. 6.

c. 6, l. c. 7, l. c. u, 14. c. 12, 1 & 17. c. 13, 1, c. 14, 1, c. 15, 1. c. 17, 1 & 11. c. 18, 1. c. 21, 6. c. 22, 1 & 23. c. 23, 1. c. 25, 1. c. 27, 1. c. 28, 1 & 11 & 20. c. 30, 1. c. 33, 1 & 23. c. 34, 1. c. 35, 1. c. 36, 16. c. 38, 1. & c. & c. Et simili ratione sub Dom. Jer. 1, 11, ||| רַב־יְהוָה אֱלֹהֵי לְחָמֶךָ. Sic quod *Exod. 12, 91*, habetur sub *Arbnoch* ||| בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה ||| simili plane valore, *Exod. 12, 41*, sic interpungitur sub ||| יְהוָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה |||, conf. duo similia, in uno v. 6. *Ex. cap. 16*. Ita osties unus idemque dimidius Versus, eodem plane Accentuum positu, repetitur, *Amos c. 1, 2, 3, 6, 9, 11, 12*; & *cap. 2, 1, 4, 5, 6*. Pari modo passim, cum integri tum dimidii versus, iidem recurrentes, semper etiam eandem servant Accentuum interpunctionem: & ita quidem, ut vel una aut altera saltem voce, vel & pluribus in alterutro versu parallelo, aut additis aut demptis, aut per Makkaph in unam contractis, statim in tantum etiam, (non ultra,) variantes reperiantur Accensus, additi aut dempti, & hinc iidem sub eodem ditionis Domino, similes aurem seu pares, sub diversis Dominis; (quales tunc positis, non temere, sed e *Regulis Instit. Accent.* recte æstimandi sunt:) ceu patebit conferenti, *Jes. c. 2, v. 3.* cum *Micba. c. 4, v. 2.* *Jer. 5, 9.* cum *Jer. 9, 9.* *Jer. 16, 13.* cum *Jer. 8, 9.* *Jer. 10, 14, 15, 16.* cum *Jer. 51, 17, 18, 19.* *Jer. 11, 20.* cum *Jer. 20, 12.* *Jer. 23, 6.* cum *Jer. 33, 16.* *Jer. 26, 1.* cum *Jer. 27, 1.* *Jer. 21, 9.* cum *Jer. 38, 2.* *Jer. 16, 14.* cum *Jer. 23, 7.* *Jer. 30, 10.* & 11. cum *Jer. 40, 27.* & 28. *Jer. 31, 29.* cum *Ezech. 18, 2.* *Jer. 40, 9.* cum 2 *Reg. 25, 24.* *Jer. 49, v. 14, 15, 16.* cum *Obad. 1, v. 1, 2, 3, 4.* *Jer. 7, 1.* cum *Jer. 18, 1.* c. 11, l. c. 30, 1. c. 34, 12. *Ex. 3, v. 17, 18, 19.* cum *Ezech. 33, v. 7, 8, 9.* *Ezech. 7, 19.* cum *Zeph. 1, 18.* *Ezech. 11, 19.* cum *Ezech. 36, 26.* *Ezech. 12, 13.* cum *Ezech. 17, 20.* *Ezech. 20, 9.* cum v. 14. & 22. *Joel. 3, 16.* cum *Amos 1, 2.* 1 *Sam. 6, 16.* cum 1 *Chron. 16, 29.* 2 *Sam. 12, v. 30, 31.* cum 1 *Chron. 20, v. 2, 3.* 1 *Reg. 8, 27.* cum 2 *Chron. 2, 6.* & cum 2 *Chron. 6, 18.* 1 *Reg. 7, 23.* cum 2 *Chron. 4, 2.* 1 *Reg. 7, 48.* cum 2 *Chron. 4, 19.* 1 *Reg. 7, 51.* cum 2 *Chron. 5, 1.* 1 *Reg. 8, v. 62, 63.* cum 2 *Chron. 7, v. 4, 5, 8.* 1 *Reg. 15, 26.* cum v. 34. 1 *Reg. 15, 11.* cum 2 *Reg. 18, 3.* & 2 *Chron. 29, 2.* 2 *Reg. 11,*

11, v. 1. 2. 3. cum 2 Chron. 22, v. 10. 11. 12. 2 Reg. 12, v. 1. 2. cum 2 Chron. 24, v. 1. 2. 2 Reg. 14, v. 24. cum 2 Reg. 15, v. 9. 18. 24. 28. 2 Reg. 18, v. 23. cum 2 Chron. 29, v. 1. 2. 3 Reg. 15, v. 34. cum 2 Chron. 26, 4. & 2 Chron. 27, 2. 2 Reg. 21, 2. cum 2 Chron. 33, 2. 2 Reg. 23, v. 32. 37. cum 2 Reg. 24, v. 9. & 19. 2 Reg. 22, v. 1. 2. cum 2 Chron. 34, v. 1. 2. 2 Reg. 23, v. 1. 2. 3. cum 2 Chron. 34, v. 29. 30. 31. 2 Reg. 23, v. 30. 31. 34. cum 2 Chron. 36, v. 1. 2. 4. 2 Reg. 25, v. 27. 28. 29. 30. cum Jer. 52, v. 31. 32. 34. 2 Chron. 36, 22. 23. cum Esra 1, v. 1. 2. 3. Nebem. 1, 5. cum Dan. 9, 4. Quælia innumera adhuc alia reperire licebit inquirenti. Sic in vocibus illis, *Et cubit cum Patribus suis, & sepultus est in urbe &c. & successio Filius, &c.* (non variato accentu, nisi variata voce aliqua, aut per Makkaphi combinata), 1 Reg. 11, 43. 1 Reg. 14, 31. 1 Reg. 15, 8. & 24. 1 Reg. 16, 6. 28. 1 Reg. 22, 51. 2 Reg. 8, 24. 2 Reg. 13, 9. 2 Reg. 14, 16 & 29. 2 Reg. 15, 7. & 22. & 38. 2 Reg. 16, 20. 2 Reg. 20, 21. 2 Reg. 21, 18. 2 Reg. 24, 6. 2 Chron. 9, 31. 2 Chron. 12, 16. 2 Chron. 27, 9. 2 Chron. 28, 27. 2 Chron. 32, 33. 2 Chron. 33, 20. Sic in illis, *Et residuum ejus gestorum, & omniaque fecit, ecce scripta sunt in libro dierum, &c.* 1 Reg. 11, 41. 1 Reg. 14, 29. 1 Reg. 15, 7. 23. 1 Reg. 16, 6. & 20. & 27. 1 Reg. 22, 39. 46. 1 Reg. 1, 18. 2 Reg. 8, 23. 2 Reg. 10, 34. 2 Reg. 12, 19. 2 Reg. 13, 8. & 12. 2 Reg. 14, 15. 18. 28. 2 Reg. 15, 6. & 15. 21. 26. 31. 36. 2 Reg. 16, 19. 2 Reg. 20, 20. 2 Reg. 21, 17. & 25. 2 Reg. 24, 5. 2 Chron. 9, 29. 2 Chron. 13, 22. 2 Chron. 26, 12. 2 Chron. 27, 7. 2 Chron. 28, 26. 2 Chron. 32, 32. 2 Chron. 33, 18. 2 Chron. 35, 25. 2 Chron. 36, 8. Pari conditione, ut paulo supra indicavimus, recurrunt cum iisdem aut paribus Accentibus, tum integra aliquot capita, tum certæ capitum partes; ceu patebit confiterenti, 1 Sam. 31. cap. totum, cum 1 Chron. 10, a v. 1. usque 13. 2 Sam. 5, a v. 1. usque 11. cum 1 Chron. 11. usque v. 9. 2 Sam. 6, a v. 3. usque 11. cum 1 Chron. 13, a v. 7. ad finem cap. 2 Sam. 5, a v. 11. ad finem cap. cum 1 Chron. 14. toto cap. exc. ult. versu. 2 Sam. 7, a v. 2. ad finem cap. cum 1 Chron. 17. per totum cap. 2 Sam. 8. totum cap. cum 1 Cbr. 18. toto cap. 2 Sam. 10. totum cap. cum 1 Cbr. 19. toto cap. 2 Sam. 21, a v. 18. ad fin. cap. cum 1 Chron. 20, a v. 4. ad fin. cap. 2 Sam. 23, v. 8. 9. 11. usque v. 24. cum 1 Chron. 11, a v. 11. ad 26.

2 Sam. 24, a v. 2. 3. 4. 9. 10. *Et inde ad finem cap.* cum 1 Chron. 21. a v. 1. ad 27. 1 Reg. 3, v. 5. 6. 7. 11. 12. 13. cum 2 Chron. 1, v. 7. 8. 11. 12. 1 Reg. 8, a v. 1. ad 12. cum 2 Chron. 5, a v. 2. ad 10. 14. 1 Reg. 8, a v. 12. ad 53. cum 2 Chron. 6, a v. 1. ad 40. 1 Reg. 9, a v. 1. ad 10. cum 2 Chron. 7, v. 11. 12. 17. 18. *Et inde ad finem cap.* 1 Reg. 9, v. 10. 19. usque 24. cum 2 Chron. 8, a v. 1. ad 11. 1 Reg. 10, a v. 1. ad 18. cum 2 Chron. 9, a v. 1. ad 28. 1 Reg. 12, a v. 1. ad 20. cum 2 Chron. 10. per tot. cap. 1 Reg. 12, v. 21. usque 25. cum 2 Chron. 11, a v. 1. ad 5. 1 Reg. 14, 25. 26. 27. 28. 31. cum 2 Chron. 12, v. 2. 9. 10. 11. 16. 1 Reg. 15, a v. 13. ad 17. cum 2 Chron. 15, a v. 16. ad 20. 1 Reg. 15, a v. 17. usque 23. cum 2 Chron. 16, a v. 1. ad 7. 1 Reg. 22, a v. 5. ad 36. cum 2 Chron. 18, a v. 4. ad finem cap. 2 Reg. 8, a v. 17. usque 23. cum 2 Chron. 21, a v. 5. ad 11. 2 Reg. 8, a v. 26. usque 30. cum 2 Chr. 22, a v. 2. ad 7. 2 Reg. 11, a v. 4. 5. 6. 12. 13. *Et inde ad finem cap.* cum 2 Chron. 23, v. 4. 5. 11. *Et inde ad fin. cap.* 2 Reg. 14, v. 2. 3. 5. 6. 8. usque v. 15. cum 2 Chron. 25, v. 1. 2. 3. 4. 17. ad v. 27. 2 Reg. 15, v. 2. 3. 5. 7. cum 2 Chron. 26, v. 3. 4. 21. 23. 2 Reg. 15, v. 33. 34. 35. 36. 38. cum 2 Chron. 27, 1. 2. 3. 7. 9. 2 Reg. 16, v. 2. 3. 4. 19. 20. cum 2 Chron. 28, 1. 2. 3. 4. 16. 17. 2 Reg. 18, a v. 18. ad finem cap. cum Jesa. 36. a v. 3. ad finem. 2 Reg. 19, totum cap. cum Jesa. 37, totum cap. 2 Reg. 20, v. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 9. cum Jesa. 38, a v. 1. ad 9. 2 Reg. 20, a v. 12. ad 19. cum Jesa. 39, totum cap. 2 Reg. 21, a v. 1. ad 10. cum 2 Chron. 33, a v. 1. ad 10. 2 Reg. 21, v. 19. 20. 23. 24. cum 2 Chron. 33, v. 21. 22. 24. 25. 2 Regum 21, a v. 8. ad fin. cap. cum 2 Chron. 34, a v. 15. ad 17. Esra 2. totum cap. cum Neb. 7, a v. 6. ad fin. cap. Jer. 52, a v. 1. ad 28, *Et a v. 31. ad fin. cap.* cum 2 Reg. 24, v. 18. 19. 20. *Et esp. 25. a v. 1. ad vers. 21. Et a vers. 27. ad fin.* Conf. *Et Exod. cap. 20. cum Deut. cap. 5.* Qualia bene multa adhuc alia investigandi se prodent: **רוק ותמצ**.

Pari ratione uniformitas illa Accentuum se habet in parallelis **מטרים** vulgo *Metricis* dictis; sive (1) fiat collatio istorum inter sese, (fab

sis (Profaicis) Accentibus, interpungitur, 1 *Chron.* 16, 11. וְשִׁמְחָה
 וְהָיָה כַעַן שְׁתוּר עַל-פְּלִי-מִים. Sic *Psal.* 1, 3. לֵב מִבְּקֶשׁ יְהוָה. ||
Et erit || sicut arbor | plantata ad rivus aquarum ||; paritione *Jerem.* 17, 8. ||
 כִּצְרָלִי אֶקְרָא יְהוָה. *Psal.* 18, 7. וְהִירָו כַעַן שְׁתוּר עַל-מִים ||
 וְאֶל-הוּא אֲשׁוּעַ וְשָׁמַע מִהִכְלִי קוֹלִי וְשׁוּעָתִי לִפְנֵי הוּא חֲבֵא בְּאֻזְנֵי :
In angustia mea | invocabo Dominum || & ad Deum meum clama-
bo ||| audiet de templo suo | vocem meam ||| & clamor meus || co-
ram facie ejus | veniet ad aures ejus ||||. (De [—] hic ante [—] la-
 borantem, vicario Tiphchaz, V. *Inst. Acc. Reg. XI. Memb. 11*). Hæc
 eadem pari valore distinguuntur profaice, 2 *Sam.* 22, v. 7. (dua-
 bus modo in fine vocibus, & hinc 2 accentibus, paucioribus); ut
 כִּצְרָלִי | אֶקְרָא יְהוָה ||| וְאֶל-הוּא אֲשׁוּעַ וְשָׁמַע מִהִכְלִי קוֹלִי ||
 |||| וְשׁוּעָתִי בְּאֻזְנֵי. De irregulari hic [—] ante [—] & [—], emphatico
 sic potius quam plene distinguente, V. *Inst. Acc. Reg. 5. & p. 25. 26*.
 Idem confirmabit amplius *Psal.* 18, collatus cum toto illo *Cap.*
 22. *post. Sam.*, quorum versus utrobique hic est; |||| הֵאֱלֵךְ תַּחֲסִים דִּרְכָּן ||||
 אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה || מִן הַיָּם לְכָל | חֲסִים בָּן ||||
 הָאֵל | תַּחֲסִים דִּרְכָּן |||| אִמְרַת יְהוָה, יְהוָה || רַב־הַחֲסִים בָּן ||||
 (quæ utraque
 conferantur & examinentur ad *Tab. 1. & 11. Instit. Acc.*) Eademque
 conformitas profaicæ & metricæ Accentuationis, se porro approbabit
 conferenti, *Psal.* 113, v. 7. & 8, cum 1 *Sam.* 2, 8. *Psal.* 72, 8.
 cum *Zach.* 9, 10. *Psal.* 29, 1, 2. cum 1 *Chron.* 16, v. 28. 29. *Pf.*
 113, v. 2. cum *Dan.* 2, 20. *Psal.* 129, v. 6. cum *Jes.* 37, 27.
Psal. 132, 8. cum 2 *Chron.* 6, v. 41. *Psal.* 79, v. 6. & 7. cum
Jer. 10, 25. *Psal.* 103, v. 8. & *Psal.* 145, v. 8. cum *Joel* 2,
 13. & *Jon.* 4, 2. *Psal.* 86, 15. cum *Exod.* 34, 6. *Psal.* 96, v.
 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 11. 12. 13. cum 1 *Chron.* 16, v. 24. 25. 26. 27. 28.
 29. 30. 31. 32. 33. *Psal.* 105, v. 1. ad 16. cum 1 *Chr.* 16, v. 8. ad
 23; cum quo illis v. 1. & 8. *Jes.* 12, 4. Sic quod 1 *Chron.* 16, 34.
 Ita distinguitur profaice, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ. *Quia in seculum | m:seri-*
cordia

cordia ejus: eodem modo, Ps. 136. vicies sexies repetitur metrica accentuatione, כִּי לַעֲלֹם וְיִסְדָּהּ, (ubi de vicariatu — pro —, & de postpositivo Tiphcha servo, *conf. Inst. Acc. Reg. 10, Memb. 11, 1. β. & Reg. 13, Memb. 1*); pariterque Psal. 118, v. 1. 2. 3. 4. 29; item Psal. 106, 1. & Psal. 107, 1. Hanc igitur tot parallelorum conformitatem, non dubito, quin æquus Lector, firmissimo documento habiturus sit, quam imperitorum mera sit suspicio, quicquid de incerto & vago accentuum positu, contra infallibile eorum ministerium sensus communiter objectari suevit; quodque non alia incertitudine accentus ignorentur, quam qua securitate negliguntur, non suo sed incuriosorum vitio & culpa.

§. (2) Quo (II) semper & ubique, in *diversarum vocum & sententiarum, simili junctura seu constructione*, idem plane (sub eodem ditionis domino), & propterea *similis* (sub alio ditionis domino, per consecutionis necessit.) *Accentum postius* reperitur, (& hinc ex opposito in dissimilibus sententiis & constructionibus, semper dissimilis); nulla enimquam data aut danda instantia vel contrario-exemplo. Ad utrumque ὁ Φθάλμο Φαῖως demonstrandum, non facile alia magis factura videtur Apodixis, quam ipsa nostra *Instit. Method. Accent.* illius siquidem, (*conf. etiam ejus Synopsis eo fine præmissam*), *Capite I*, similis illa diversarum vocum & sententiarum junctura seu constructio, (per Distinct. & Conjunct. sedes), tam exacte præfinitur, (sec. dictamen Grammaticum); & *Cap. II*, variae singularum Distinctionum proportionales ita subordinantur sibi invicem, (& per virgulas suis determinantur limitibus), sec. dictamen Logicum; ut hinc *Cap. III*, infallibiliter sec. praxin Biblicam, a priori indicare liceat ipsos illos Accentus, qui (distinctivi aut conjunctivi), singulis illis constitutis sedibus distinctionum aut conjunctionum, imponendi sint, æquabili & perpetuo simili in similibus sententiis, (& dissimili in dissimilibus, interpunctionis valore; quomodo in ipso textu collati deprehenduntur: idque docet in eodem *Capite*, tum *genericè*, Reg. 4ta Membrum III; tum *specificè*, utraque Tabula consecutionis Prosaica & Metrica; tum

numerice, Exemplorum praxeos Accent. inductio universalis & perpetua, prout ea sec. classes in Tabulis ordinatas subjiciuntur illius Regulae 4tae Membro III. Atque iis omnibus ut regularibus, subjungitur demum sequentibus Cap. irregularis consecutio, tum Prosaica, Cap. IV, tum Metrica, Cap. V, tum utriusque singuliores quaedam rationes, Cap. VI. E quibus omnibustandem firmissime concluditur; ACCENTUATIONEM FIERI AD SENSUM, ET IN SENSU ESSE FUNDAMENTUM ACCENTUATIONIS: ut igitur post tantam nunc lucem, mente non minus quam oculis captum esse oporteat, qui ultra his velit refragari; cui ergo cum Scepticis præter unum incertum esse, nihil unquam in vita fieri queat certi.

OBJECTIO III.

Qua

Accentuum usus seu ministerium sensus, communiter arguitur superfluae inutilitatis, dum nihil opus sit eorum interpunctionum signis, triciis tantum & minutis Grammaticorum, sine quibus igitur Interpretes sat commode hactenus exposuerint Scripturas, insuper habendo quorundam leviorum seu viliorum difficultates; cum præcipue etiam in N. Test. 3 aut 4 ejusmodi characteres distinctivi sufficere potuerint.

Solutio.

§. I. Recte quidem monent Hebræorum Magistri, in Epilogo להיות שלמות כל מלאכת רבנות *ipso initio*; חתומות הספר מסתמך *Perfectionem cujusque operis consistere in magnitudine utilitatis, quæ ex eo percipitur*; nam quod opus non est, velasse eorum est: verum cum ejusmodi utilitatis vel inutilit. διαφεροσιν necessario præsupponat probe perspectam talis rei notitiam; si quidem damnare quod nescias, extremæ temeritatis est: non video, quomodo de Accent. usu vel inutilitate, sententiam hic dicere possint, qui exiguam aut nullam eorum habent scientiam; nisi quod forte

te communiter sic jam pro non necessario haberi siveverit, quod vulgo ignoratur, licet præcipue æstimandum; unde & vulgatum istud increbuit, *artem non habere osorem nisi ignorantem*. Equidem compendium illud studiorum, negligendæ Accentuum doctrinæ, non adeo invidendum censerem, iis præcipue, quibus raro vacat laborare; (imprimis illis *ποσειδωνιατρικῶν* compendiariis), nisi manifesto nimis utilitatem, imo necessitatem Accentuum, ad genuinum S. Script. sensum evidenter eruendum, evincerent exempla illa *sup. Cap. PARADIGM.* eo fine proposita; quorum largiorem forte numerum qui desideret, periclitetur saltem Versionum tam Orientalium quam Occidentalium parem in aliis locis collationem cum divina Accentuum interpunctione, & desinet, (quod firmiter spondeo), istum Characterem distinctivum, æque *ῥησιμολογία* ac literas & vocales, adeo fanaticè vilipendere, aut Versionum consilium, (quod VValtono, Capello, & Vosio superius adeo placuit), anteferrè consilio Accentuum.

§. 2. Sed ut ordine singula excutiamus, (1) Urgetur contra Accentuum utilitatem, Capelliana illa crisis, in *ARC. PUNCT. REV. p. 100.* *Scriptura simplicitas & majestas, non spectat istas Grammaticas minutias, sed hominum salutem & conscientie pacem, & spiritualem adificationem.* Igitur, p. 136 & 156, *inutilem modo Grammaticorum ocio abundantium & abundantium laborem & inanem diligentiam esse, quam in Accentuum argutulis apinis & tricis (hem blasphemos blaterones!) occuparint; ut saltem (p. 155.) perfecta Grammatica ratio sibi constaret.* Ad hoc igitur respondeo; quod de Antisthene Philosopho olim dictum fuit, quod *ingeniose potueris nugari*, idem hic facere Capellum & consortes; attamen vincente argutulos simplici veritate. Volunt a Spiritu S. *bona spiritualia nobis signari & offerri* Scripturis, & tamen notulas ea *signantes*, & *apiculos* illorum sensuum distinctorum caracteristicos, (quales non minus esse Accentus quam literas, superius evicimus), esse *infra majestatem Scripturae*, esse *Grammaticorum minutias, tricas & apinas*. Ecquod fingi hoc poterat ineptius

aut ἄλογον magis, scribi quid a Deo sacrosanctum, & tamen Scripturæ illius Characterem esse, minutias, apinas & tricas? An ergo, contra expressum verbum Dei; Scripturam! Sacram minus agnoscent γα-
 φην θεόπνευστον; quam ipsas res in ea divinas? Respondeant hic blas-
 phemi illi nasutuli; & unde igitur infallibiliter nobis innotescere
 potuerint divinæ illæ res seu bona spiritualia, edisserant, si infra Spi-
 ritus S. majestatem fuit, ea signare hisce apiculis characteristicis? An
 jam ergo Deum dicent locutum esse sine certis sententiis, (quas signa-
 re Accentus, sufficienter probatum est)? Aut num forte verbum Dei
 non perscriptum esse originaliter hodiernis Hebræis characteribus, e-
 vincere hactenus valere nefarii illi Codicis originarii obtrectatores?
 Aut num denique Grammaticæ Hebrææ ratio aliud quicquam est,
 quam dispositio elementaris eorum omnium, quæ sic ipso o-
 riginali Textu sacro reperiuntur? Imo cum contrarie potius p. 155. l.
 cit. Capellus disorte fateatur; *omnis laude dignissimam, & ad sacri*
Textus Hebraici NB veram intelligentiam, apprimè utilem cense-
re, apiculorum nonnullorum, Vocalium longarum, brevium, raptarum,
Dagesch fortis, Mappik, denique NB Accentuum paucissimam inventio-
nem; & p. 299; *Notulas illas (Accentuum) hoc præstare, ut quandoque*
minus basilemus, & expeditius mentem & sensum Scriptoris, (quem
vero nisi divinum?) cepiamus: quam igitur potestatis ignota de-
rogare valebit quibusdam Accentibus Textus Sacri, quod de quibus-
dā necessario largitur; (evincente id etiam inter alia, Psalmorum
cxii & cxiii, tam post — quam post Silluk, serie alphabetica in novis sen-
tentiarum membris)? Aut quoniam argumento, reliquorum Accen-
 tuum minus jus genuinæ interpunctionis, ab ipso probabitur? Ergo-
 ne Capellus hic arbiter nobis sedebit, dispungendis sacris a profanis, in
 Scriptura divina & animarum salutem attinente? (prout is quidem
 Lib. 6. Crit. p. 436. & in Arc. P. R. p. 147; audent scribere; *Accentuum, qui*
hodie sunt 25 numero, tres aut 4 ad summum utiles sunt, ad signanda pe-
riodorum membra, reliqui parum aut nihil sunt necessarii). Profecto
 modum superat rei indignitas, & nugatorum talium fatuitas. Pudet
 plane Seculi causa memorare, quanto sanctiori loco Script. sacras Ori-
 g.

nig. Irabeant Judæi, hoc ipso bellos illos Christianos nostros plane in ruborem & confusionem dantes; ceu probant superiora ipsorum testimonio p. 288 seq. iisque addendum hoc Balmesii; כתיבתו היא כתיבה חסרה, כי לא יחסר כל כח ואין בה דבר ריק כחן חסלים וחסמים. Scriptura nostra (Sacra) est Scriptura absolutissima; nihil in ea est deficiens & nihil redundans, sec. naturam eorum, qua summe absoluta & perfecta sunt. Quæ sane evidentia, ipsum quoque Waltonum, Punctorum & Accentuum licet contemptorem alias acerrimum, ad meliorem tamen hanc mentem revocasse videtur, cum in Prolegom. III. sic scribit p. 46, Magnam utilisissimamque operam navarunt inventores punctorum, e qua NB facilius lectio, & Textus ambiguitati & corruptioni minus obnoxius est factus. Et p. 47 fatetur; Accentus indicare sensum per membra sententiæ. Et alibi; Si hæc nonnullis videntur ad Grammaticos & Criticos spectare, cogitent, parva non esse, sine quibus magna constare nequeunt; nec hæc ita pure Grammaticalia esse, quin in Theologia usum habeant. In quem sensum etiam rectissime Dn. D. VValtherus, in Offic. Bibl. p. 480, Theologia nostra Maximam partem Grammaticalis est & non solum, docum in Qdæ gaudet, sed & docum conjunctione; ut NB argumenta firmiora & tutiora, peti non possint, quam qua ex Grammatica, & loquendi more a Sp. S. usurpato, arcessuntur. Quicum recte etiam alii Theologi & genuini Interpretes Script. statuunt, quod interpretatio Scripturæ, quæ litterali, Grammatico, (quo & Accentuationem spectare, sufficienter superius probavimus), sensui repugnat, nullo modo sit admittenda. Quo etiam facit illud Phil. Melanchtonis, Script. non posse intelligi Theologice, nisi intelligatur Grammaticæ: illudque Benedicti Prideaux, in Lect. de Rel. Cap. p. 185. Observarunt circumspicere, vix unquam barefin aliquam, aut errorem exercuisse Ecclesiam, qua NB ex Scriptura apicibus aut neglectis aut perperam intellectis, non duxerit originem. Concludo igitur, abjecte sapere, quisquis talia abjicit, quorum etiam parvum Jotha & apex minimus nobis signant Magnalia Dei.

§. 3. Quod (2) urgent Interpretum sat fideles & commodas,

PP 3

(ne-

(*neglecta licet Accentuum ratione*), Versiones, & luculentas Patrum interpretationes, quas igitur pro insigni sua modestia negant se correcturos aut meliores facturos : ad hoc resp. primo, falsissimum esse, eatenus interpretes præteriiſſe Accentuum rationem, quatenus recte & commodè transtulerunt. Quotiescunque enim sive ex antecedentium & consequentium probabili nexu, sive e communiore majorum distinctivorum recurſu, assequuti forte sunt genuinam S. Fontis interpunctionem, certe Accentuum rationi id semper consentaneè factum est, uti vicissim violata hac, semper illi aberrarunt, sæpe vertentes, non quod extat, sed quod extare cuperent, sui si arbitratus res foret. Merito igitur, opponentibus hoc, reponimus illud Megalandri nostri Lutheri, *Tom. 2. Jen. Germ. p. 414 & 415, a S. ling. ipsa, ad Accentus ejus, non mala transferendum; Ja sprichstu/ es haben auch viel Väter* (Interpretes) *gelthrt ohn Sprachen/* (etiam sive Accentuum doctrina); *Das ist wahr: Wo rechnest du aber auch das hin/ daß Sie so oft in der Schrift gefeilet haben?* Und ob sie gleich etwa recht geredet haben/ sind sie doch NB der Sachen nicht gewiß gewesen. Et mox; *Sie tappen oft wie ein Blinder an der Wand/ da sie gar oft des rechten Textes feilen/ und machen Ihm eine Nase nach ihrer Andacht/ wie der 3. Vers im 110 Psalm: Tecum principium in die Virtutis tua, &c anzeigt.* (de quo ipso vid. plurima ex Accentuum ratione, *superius Cap. I. Loc. VII.*) Et paulo post *ibid.* Dann die lieben Väter/ (Interp.) weil Sie ohn Sprachen (etiam sine Accentuationis scientia) gewesen/ haben sie zuweilen mit vielen Worten an einem Spruch gearbeitet/ und dennoch kaum hinan geohmet/ und halb gerathen/ halb gefeilet. So lauffstu dem nach mit vieler Mühe/ und köntest dertweil durch die Sprachen demselben viel baß rathen/ dann der dem du folgest. Dann wie die Sonne gegen den Schatten/ so ist die Sprache (cujus Accentuatio par est), gegen aller Väter Glossen. — Sonderlich wann uns Gdt darbeut/ und giebt Leute und Bücher/ und uns gleichsam reißet/ und NB sein Buch gern wolte offen haben. — Dann wo die Sprachen (etiam Accentuum scientia) sind/ da gehet es frisch und starck/ und wird die Schrift durchtreiben/ (ceu probat etiam *sup. Cap. I.*), daß der 29 Psalm

Psalm solch studiren in der Schrift / vergleicht einer Jagt / und spricht / Gott öffnet den Hirschen die dicken Walder / &c. &c. Atque illa, idem Theander, in *Comment. ad Psal. 45, f. 444*, requirit non tam de iis, qui utrunque Evangelia Dominicalia & Catechismum docent, quam qui docere volunt religionem; cum NB opus sit Ducibus quibusdam doctrina, & oporteat habere pugnatores, qui stent in acie, contra aliarum nationum & linguarum homines; qui sint Doctores, Judices, & Magistri, in hac lingua. Hæc igitur diligentius perpendi optem, ab illis, qui præ Versionum, Patrum & Commentariorum lectione, studium Hebræum negligentes, (quos ob id B. Lutherus *l. cit.* merito vocat, *pecora campi & indoctum vulgus*), etiam Accentus fastuoso despiciunt supercilio, nihil opus esse iactantes, interpuncti sensus sacri Characteribus, ut quibus ultro dispiciendis, ipsi satis sint לִבְ חֲקֵרֵי גִּבְרִיִּם *profundi investigationibus cordis*; licet verior alia potius subsit causa, ne scil. quæ ipsi juvenes non didicere, senibus discenda fateri cogantur; interim vero ad Textum aliquem originariæ Scripturæ sæpe delati, non aliter quam ad scopulum alliduntur, commiseratione certe quam refutatione digniores, nisi exemplo suo alios etiam infatuarent, ut quasi de compacto, in contemptum & neglectum Fontis Sacri, jam fere ruat fatalis ingeniorum vecordia. Quod si qualiscunque Scripturæ intellectus, quantum ejus saltem ad fidei & morum doctrinam facit, Theologiam professis sufficere debet; (quæ nonnullorum imperitiæ vota sunt), an ulla tam corrupta extat Versio, quæ non ad illam analogiam fidei facere satis videatur? (Quam impiæ autem & blasphemæ voces sint nonnullorum, viliora multa in Scripturis censentium, quæ perinde sit qualiter legantur vel intelligantur, conf. *sup. Vindic. p. 181. 182.*) Nonne enim ab hac mente, vel corruptissima Vulgata Latina, imo vel Catechismus, & Symbola Ecclesiæ, ceu rivuli Scripturarum, ita succederint, ut tuto hinc neglectui damnari a nobis queat universum Hebrææ linguæ studium, & lapsus sit sic postliminio (quod vel ominari horrescit animus), ad barbariem illam superiorum seculorum, quibus Græca nosse, valde suspectum fuit, Hebræice autem doctum esse, prope pro baretico fuit habitum, (V. Sixt

Sixt. ab Am. in *Antib.* p. 121.) In hoc enim a vide nos expectat fanaticorum turba, ut reddantur aliquando inficetq; Seculo, voces illæ Veneti olim Doctoris; *Pridem explosa est NB. a magno quodam Episcopo, fastuosa illa provocatio Scripturarum (Originalium)*; ut memorat Casaub. in *Epist.* 264. ad Scalig. Certe non immerito Sixt. ab Am. l. sup. cit. p. 123. & 124. scribit: *scagnoscere in eo profundum Satana stratagemata*, scil. in securo nunc nostro neglectu eorum, *qua tamen ipsis Jesuitis & Monachis jam numerantur inter necessaria Theologiae instrumenta: quos igitur Ecclesia hostes, nostris se nunc armare armis videmus, & tamen in utramque secure dormimus autem.*

Quod si delicatuli nostri ἀνεργάστοι καὶ τωμολιοσυλλακτάδεις, ad Accentuum rationem adeo febriculose nauseantes, in Interpretum cerebro, intellectu, & judicio, habitare amant, & in atrio cum plebe spectare malunt, quam adyta ipsi penetrantes, eorum quæ intus aguntur, arbitri & testes esse, (ut celebris autor alicubi ait,) cur non æque audiunt & illud Martinii consilium; *Erue itaque tibi & oculos corporis, quidni enim iis carere possis? cum non defuturus sit, qui te ducat manu.* At si vero præstabilius ducunt, in profanis, oculatum potius quam auritum rerum arbitrum agere, num sequis quid statuent in sacris? Interpretibus igitur & commentariis suis maneat honor & usus, siue in declaranda historia, aut ritu antiquitatis, siue cognatis linguis orientalibus, aut lexicographicis, aut similibus in medium consulendo: verum scrutinium sensus, in jungendis aut divellendis vocum & sententiarum spaciis, infallibilis & θεόπνευτος doceat Character Accentuum distinctivus & conjunctivus, (qui & analogiæ fidei, & locis parallelis, & antecedentium ac consequentium tenori, semper & ubique exactissime conformis est.) Nam hac præsertim in parte, in Interpretes quadrat sæpissime, quod de Patrum & Scholasticorum Commentariis alicubi scribit Melanchton, *quod sæpe aperuerint feras securibus, & ligna fiderint clave*; & illud Cl. Bohlii, *quod ita sæpe verterint, quasi cujusvis petulantia exposita esset alea.* In cujus asserti fidem, sola opus est eorum inspectione, & collatione cum Fonte accentibus instructo. Sed unum hic quaerit Vossius, (in *Append. Hag.*

contra Cl. Coccej.) An ergo si nullus superesses Codex Hebraeus, actum esset de Verbo Dei? quærere & nihil lubet; an ergo, qui obturaverit caput alicujus fontis, non eadem opera rivulis & puteis ejus omnibus intertrahat animam? Revera teste Patrum & omnium veterum Interpretum sententia sublato aut deserto Codice Hebræo, perit ille VERITATIS FONS ORIGINARIUS, cujus authentica animam & vitam præbet omnibus Verfionum rivulis. Meritissime hic igitur Vossium, & similes vulpeculas vastantes vineam Domini, Cant. 2, 35. ferit illud Schotani (in Tract. contra Voss.); Scutica & ferula eos castigari oportet, qui quod Deus Ecclesie sue dedit legendum meditandumque juri scrutinio, ideo removere volunt, quia sine ulteriori notitia salvi esse possint. Scias igitur, salvari eos, qui ulterius pervenire non potuerunt; damnabiles autem eos, quos porro veri amor flagrantissimus non accendit. Doctores sane caput efferre rerum celestium eruditione oportet, supra vulgus & idiotas: eorum enim est rimari arcana S. literarum. Quo etiam faciunt illa Augustini, Epist. 3. ad Volusianum: Magna est Christianorum profunditas literarum, -- non quod ad ea, quæ necessaria sunt saluti, tanta perveniatur difficultate, sed quod multo mysteriorum umbraculis cooperta, proficiuntibus resissent, ut etiam annosissimis, acutissimis, flagrantissimis cupiditate discendi, hoc contingat, quod Script. alicubi dicit; CUM CONSUMMAVERIT HOMO, TUNC INCIPIT.

§. 4. Denique (3) Objectioni præfenti, Capellus, in Arc. P. R. p. 120. 137. 147. 294. 295. &c. colorem quærere dispari in N. Test. interpunctionum & Accentuum numero; sed revera colorem: cum utique tam diversum istarum (Græcæ & Hebrææ) linguarum genium esse, in proptulo sit, ut ab illa & ejus affectionibus, ad hanc argumentari velle, profus sit, a baculo colligere ad angulum. Quanto enim largior Vocalium etiam numerus est in lingua Hebræa præ Græcâ? an igitur hæ quoque ad Græcam linguam erunt castigandæ aut minuendæ? Capellus sic quidem exquisitissimis nugis ampullatur, (non tamen sine perpetuis contradictionibus, ipsi propriis,) in Arc. P. R. lib. 2. acap. 13. ad 17. scil. quod distincta vocalium longarum & brevium si-

gura non sint necessaria in lingua Hebræa, multo minus illa puncta, que raptâ dicuntur, p. 114; (cujus tamen contrarium apertissime asserentem, vide p. 155. ibid.) Idemque *seq. c. 15. & 16.* prolixè arguit de *Dageſeb & reliquis punctis.* Unde & firmissimum vult duci argumentum; *Vocalium figuras non posse esse a Scriptoribus sacris, sed a scrupulosissimis, morosissimis & fastidiosissimis Criticis Masoretibus:* & tandem ne fabula careat plausu, p. 142. 143. magno apparatu, ipsemet sibi extruit stadium aliquod exceptionis, & per eam quasi retractatæ sententiæ Patronorum punctationis, pari lusu puerili ab ipsomet rursus ibidem destructum; cum nemo illorum talia unquam somniarit. At ipse potius Capellus illas suas contra Accentuum valorem, nugas, *locis sup. cit.* apertissime retractat p. 290. *lib. cit.* his verbis; *concedimus, Scripturam Vet. Test. esse a DEO, tum quoad Verba, tum quoad NB. sententiarum distinctionem:* quod autem inde sequi negat, *a Scriptoribus S. esse additas illas figuras distinctionum, scil. Accentuum,* prorsus delirum esse ostendimus, *sup. Vind. Part. I. Cap. III. Sect. II.* Et cur sollicitat *interpunctionem Masoreticam,* (ceu vocat,) quam tamen diserte fatetur, p. 294. *l.c. si quis aliam veriore aut commodiorem tentare vellet, vix aut rarius successurum:* imo nunquam potius, cum a nobis forte commodior nostro judicio sensus effingi possit, at is nequaquam divinus, sed humanus futurus.

§. 5. Respondeo igitur breviter ad illud Græcorum Accentuum & interpunctionum pauciorum argumentum; procedere id a paribus imparibus. Nam si quidem Spiritui S. Autori Scripturæ S. ita placuisset, ut, genio Hebrææ Lingvæ transformato quasi ad Græcæ Lingvæ conditionem, paucioribus punctis Vocalium aut Accentuum S. Textus Hebræus animatus fuisset, nec proinde accuratiori ejusmodi interpunctione, id farciri in Lingua Hebræa debuisset, quod huic præ Græca & aliis deest, κατὰ λέξιν, & multarum terminationum, Casuum imprimis & modorum ac Temporum adminiculis ad sensus facilitatem; utique sufficiens id nobis & acceptum habendum fuisset; (quamvis non æque evidenti sic nobis

nobis futura ubique sensuum divinorum certitudine): jam vero cum rectius sic visum sit illi Auctori γεφυρεθαι πνεύμα, cujus רוחו הוא קבצן *Spiritus ejus ipse comportavit ea*, Jesh. 34, 16, ut nimirum ירוה ספר *Liber Jhoana*, (ibid.) כתב מסת *exaratus Scriptura veritatis*, Dan. 10, 21, Scriptura, inquam, Vet. Test. illa prima Scaturigo omnis Sapientie, Syrac. c. 24, & futurus in N. Test. (ceu hujus fundamentum), θεβαιότερον λόγον πνευματικός, 2 Petr. 1, 19, εὐλόγον καὶ ὑπεραίωμα τῆς ἀληθείας, 1. Tim. 3, 15, & sec. Irenæum, καὶ οὐ τῆς ἀληθείας ἀκρίτως, tam accurate, minutatim, & infallibiliter, interpretatos sortiretur sensus, quo evidentiam omnium aliarum Lingg. & Scripturarum quam longissime exsuperaret; de iis jam ergo, quæ sic a Deo profecta sunt, (quod *sup. Part. 1* tamdiu *contra impia & imperita præjudicia* evictum manebit, quoad solidæ id haud everfuræ unquam sunt rationes), cæco rationis nostræ judicio arbitrium permittere quam inconsultum! quam stolidum! quam impium! quam blasphemum! An ergo illi præposteræ sapientiæ consulti impune seusque laturos sperant, qui tam impiæ temeritatis crimini caput alligaverunt, ut æternæ Sapientiæ placita hic castigare fanaticæ præsumant? Quanto religiosius R. Aben Ezra, In *Stat. L. S. ad Deut.* 2, 16, 17, de divinis illis interpunctionum modis, sentit his verbis; *Procul dubio Auctor pausationum scivit rationem, quare sic fecerit, nam scientia ejus amplior fuit scientia nostra.* Conf. *sup. allata e Rabb. p. 288. seq.* Igitur quoad N. Test. pauciores characteres distinctivos; nobis certe satisfacere potest & debet, quod Spiritui S. pro sufficienti habitum; quamvis & faciliori sic temerandi sensus occasione obnoxium esse N. Test. querela hæc innuat Cl. Hackspani, in *Miscell. p. 226. quod in N. Test. pro lubitu nonnunquam interpunctio suscipiatur.* Quo refert depravationem illam verborum Salvatoris, Luc. 23, 53, *Amem dico tibi hodie, eris mecum in Paradiso*, (nim. aliquando, ne scil. purgatorium Pontificium extingueret tam subito coeli incola): quod & Smalzium contra Franzium latibundum amplexum esse, *ibid. p. 227* ostendit auctor laudatus; quodque ab eodem Smalzio, (p. 419.), nec non in versione Germanica Photinianorum, verba Apostoli, Rom. 3,

25. Christus factus est *propitiatio per fidem in sanguine ejus*, ita interstinguantur, ut *fides a Christi sanguine sejungatur*: qualia plurimis aliis illustrat exemplis. *ibid.* 228; addens merito: *Profecto si ita ludere fas. esset in revaluatione divina, nihil comperti suppeteret*, p. 229. ubi optime claudit his verbis Lutheri, T. 3. *Jen.* p. 66, col. 1. Si quis dixerit incumbere mihi, ut probem, hac invicem connecti, hoc ipso prorsus & non alio modo; cum ille probare non possit, hac sejungenda esse: respondeo; me, dum hac conjuncta reperio, rationem ab alio potius expectare, qui illa sejungere cupiat; hoc mihi instar maxime confirmationis fuerit. Fiat idem in Accentuatione Hebræa!

OBJECTIO. IV.

Quæ

Accentuum usus seu Ministerium sensus vulgo arguitur scrupulose difficultatis, e qua meræ lites, & novarum metuenda sint rixarum & dissensionum semina, circa Scripturarum interpretationem.

Solutio.

§. (1) Hoc imprimis etiam nomine, Capellus admodum infensus est Accentibus, quod *ipsi crucem fixerint, & molestiam exhibuerint multo maximam, in Arc. P. R. p. 156*; quare omnem iis abrogat laudem utilitatis, in juvanda aut promovenda S. Textus intelligentia: imo una *lira* tot ulturus *crucis*, & importunos apiculos (*ibid.*) sancte affirmat, nihil inde fore detrimenti, si simul & semel omnes expungantur e Textu sacro (*ibid.*). Sed cum metuendum omnino sit, ne quando Fontem Hebræum, Cretica illa crisis penetrans magnam pervertat opum vim; necesse est, huic etiam difficultatis Accentuum difficultati breviter occurramus, & commune illud inertium animorum destruiamus Asylum, quo tandem fiant ἀναπολόγητοι. tricones illi. pervicacissimi. Igitur, fateor equidem Accentuum

um scientiam, si ullam aliam, fidem hactenus fecisse vulgato isti Talmudicorum, quod במרחק חזקת לא דלת דננעלת לא *Janua repagulata non cito aperiatur*; siquidem ea non solum a tot pridem seculis deperdita fuit, ut testetur Cl. Buxtorfius, in *Tract. de Punct.* p. 194, *Usum Accentuum tam subito intercidiſſe, ut ne illi quidem, qui ante 500, 600, & plures annos, de illis scripserunt, aliquid certi de iis tradere potuerint*: sed etiam nostra ætate, aliquot sagacissimorum Hebræorum solers indagandi studium, si non plane frustrata est, certe in tantum sefellit, ut aperta & evidens illa certitudo, generalibus Regulis & universalibus principiis, demonstrandæ a priori Accentuationis, (quo scil. eadem, in quolibet versu, Accentuationis facies proprio Marte seu ex præscripto Regularum, produci posset, qualis in Textu S. reperitur), omnium calculo frustra hactenus quaesita & desiderata fuerit. Unde porro factum, ut hoc præcipue difficultatis nomine, Accentuum doctrina ab aliis inter futurorum spes dubias abjiceretur, (sec. tritum illud Hebr. יהי סוכה עד שיבנה מליותי *Maneat relictum, donec venerit Elias*), apud alios exosa, & in contemptum adducta fuerit, ne scil. viderentur ignorare necessaria; cum tantum fere, teste Cicer. in Bruto, *quisque solummodo laudet, quantum se assequi posse sperat*.

Nunc vero, cum omnem illam desideratam certitudinem & evidentiam Accentuationis a priori, cœlesti gratia & ope Δοτῆς ἰδων, restaurare licuerit in præsentī *Instit. Metorb. Accent.* (& ita quidem, ut certo confidam, neminem non mediocris ingenii, modico labore, etiam sine viva manuuctionis ope, totam hanc, ex illo Tractatu, scientiam, facile proprio Marte assecuturum esse): certe, qui etiamnum difficultatis & incertitudinis culpam inertiae suæ prætexere veller, nonnisi ingratisimum se contemptorem S. Scripturæ originalis per meram ἀνδοχάτας ἀμύεσθαι manifesto esset proditurus.

Quod si objici tamen posse videatur, Regulis quidem sat paucis, doctrinam vero bene longam a me proponi. Ad id respondeo, longum non esse, in quo nihil est quod demere possis.

Tum vero objecturum tale quid, haut dubie non satis considerare putem, in quo dextræ & felicitis methodi

perfectio consistat. Nimirum sicuti exercituum ductores sub certis centurionum signis, vage alias palantes cohortes, felici ordinum delectu, facile coercent; ita quoque variae & multiplices doctrinae alicujus partes, dum sub certas Regulas generales, quasi illustres signorum classes, colliguntur, & sub iisdem succincto Membrorum nexu mutuo devinctae sunt, non possunt non singulari facilitatis gratia ultro quasi memoriam & intellectum influere, amicisimeque se commendare, adeo ut non velut ab ingenio praescriptae, sed a natura ipsa quodammodo sic suggestae videantur: id quod praecipuo studio, tam in Grammatica quam Accentuatoria institutione sectatus sum; non anfractuosa illam mihi navigatam viam aliis quoque monstrando, sed quam e portu prospicere potui breviorē; adeo ut singulo isti studio, singulum modo mensis spacium, ea fiducia praefinire non dubitem, qua privatorum Collegiorum experimenta id saepius comprobatum dedere. Attamen propterea non prorsus ἱφίμωρος quasi, aut unius tantum roridae noctis fungum sibi Hebraismum persuadeant velim, qui forte otii quam laboris sunt patientiores; quin potius probo conatu, & improbo labore, hic praestandum putabunt illud Synesii vet. Comici; *Δὲ γράμματα μάθειν, καὶ μαθόντα τὸν ἔχειν.* Quod si igitur primo ictu non cadat arbor, insta, feri, repete: alioquin illum ab Arabibus merito audies elenchum

✽ *عَجَبِي مِنْ رَجَا فَلَمْ يَعْنَلْ* *Admiratio mea est de eo, qui sperat, & non agit:* siquidem semper nihilominus difficilia sunt, quae pulcra; nec unquam nisi praegressa difficultate, *ἐνδὶν δ' ἐπειτα πάλι, facίλις αὖτε* *deinde consequitur*, quod Graecis dici solet.

§. 2. (2). Quod inde jam porro Accentuum doctrina, novam litium ac dissensionum materiem & ansam praebitura arguitur, e mera fit suspicione, non capientium sacri hujus Characteris leges ac modum. Ex iis siquidem nullatenus Religioni, vel analogiae fidei, aut coherentiae Textuum, aut parallelismis locorum Script., ullum inspiam subnascitur periculum; sed potius periculum & funus exinde im-

imminent, illis sæpe falsis, vanis, confictis, & pugnantibus secum Versionibus, quas non raro Interpretum, (nullas præter Accentus, parum sibi cognitos, interpunctiones reperientium), conjecturis niti oportuit; prout *sup. Cap. I.* satis demonstratum. Quod igitur Regi olim Ahhabo, Eliam obvium increpanti, *1 Reg. 18, 17, Tunc ille es perversus Israellem?* egregie respondit Vir Dei; *Non ego, sed tu, & domus Patris tui*: idem merito assertores Accentuum, eorundem desertoribus (& hinc perversoribus sæpe sensuum divinorum), respondent; non se, sed istos, spargere illa sive nova, sive antiqua, dissensionum ac contentionum semina. Et posito, non posse carere novis rixis restauratam nunc Accentuum scientiam, nulla tamen ipsorum Accentuum id fieret culpa aut vitio: quemadmodum & Lex divina, (sancta tamen & iusta), dicitur in homine irritare peccatum, eique ἀφορὴν seu occasionem dare, quod sine lege erat quasi mortuum, sc. ut peccatum fieret excellenter peccaminosum per legem, *Rom. 7, v. 8, 9, 11, 13*: ita quoque Accentuatio per se bona, authentice interstinguit Textum S. vitio autem Versionum, lites excitat de genuina interpunctione sensuum; quo Interpretes jam ante sæpissime erronei & discordes, nunc vero insignius & notorie errent per Accentus. Quamvis igitur & hoc ultro prævidere facile licuerit, non defuturos Accentuum restitutioni suos Ἀντιόχας, imprimis illos Capellianos αἰετιστάχους, per quos non minus difficile & operosum fore videtur, inveteratas de Accentuatione præconceptiones evellere, & in meliorem mentem flectere, quam γυμνάσιον πύσταφύλιον; (verissime enim Augustinus *l. 2, de Trin. in proem. Duo sunt, quæ in errore hominum difficillime tolluntur; præsumptio, antequam veritas pateat, & postquam ea patuerit, pertinax erroris defensio*): non tamen ob id despondendum plane duxi animum, in perquirenda ac stabilienda re tam sancta ac momentosa, per quam liceret feliciter in abdita Scripturarum originalium penetrare, ac (verbis D. Hieronymi) *SENSUM CREATORIS inspicere, & sermones Dei nostri, plenos docere sapientia spirituali*. Si enim novarum terrarum detectores, non perniciosam, sed commodam generi hu-

humano, operam navare censentur: si quis novus hodie regionum Lunarium sec. varias ejus maculas descriptor, æterno Selenographi nomine cluet; annon illa verius *fortunatarum* Accentuum *Regionum* descriptio, tanto sanctior nobis & acceptior merito sit, quo id omni coelesti aut terrestri orbe illustrius est, per quod Verbi divini longe clarissimi deteguntur sensus? Scribant igitur, contradicant his, ac invehantur in nos, quotquot Capellianæ aut Vossianæ mentis ac indolis sunt homines Θεουβόται, & vel e plaustro, (quem veterem morem pridem innovarunt,) spargant convicia, sive vitulos nos, sive *sesquiasinos*, dicere malint, (præstat enim a talibus conspui quam honorari), non magis eorum movebor clamoribus, quam Diogenem olim ferunt a rudi turba derisum, ingerenti cuidam; *Annon vides, ut hi te rident?* Respondisse: *Ego vero non rideor!* magnanima certe & pulcra voce, quam imiter; calcando talia, non solum prætereundo; & animos a fiducia pergendo ad meliora. Neque enim a bonis literis tam ignobiles mihi vacant horæ, ut curare *semper* velim, aut debeam, quantum hi vel illi Corybantes delirent, vel in angulo aliquo obscuri mullent. Triumphabit nihilominus veritas apud paucos & bonos, si, quæ indoles ejus est, non poterit placere multis, me interim solatura recti conscientia, καὶ ὅτι παρ' ἐμοὶ τὸ καλόν. Nam & monitore Lipsio, *melioris sententia testis ac arbitra eris hac aut postera ætas; judemus ergo potius & moneamus alii alios, ex privato & publico usu:* quo ipso certe nihil unquam gratius vel acceptius habiturus sum, monstranti veriora extemplo cessurus, modo solidis rationibus, non conjecturis, nedum brutis decretis agatur, dum veritatem sacram disceptamus. Secus si cui lubeat usque pertendere, nec aliter tandem salvæ veritati esse liceat, facile tot demum πειθανάγκαι existere queant, quæ mancipio permittendi & evictionem præstandi contra intendentem lites, injiciant animum. Nam DEUS a me stat; VERITAS HEBRAICA a me stat; & ego timebo?

עָבָרִי אֲנִי וְאֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יִרְאֶה

Jona c. 1, v. 9.

OB-

OBJECTIO V.

Quæ

Accentuum usus seu ministerium sensus vulgo arguitur improbabilis admodum præsumptionis, quod hoc demum tempore, perfectio & evidentiæ Accentuationis, in lucem fuerit reducenda, quam potius multo celebriores & peritiores Hebræi, jam dudum majori fide & autoritate restitutus iri fuissent: imo præstitum ab his esse jam ante, quicquid ejus expectandum fuerit.

Solutio,

§. 1. Quod Ecclesiastes, cap. 1. v. ult. suo jam tempore questus est: *בְּרַב חֲכָמָיו רַב-כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת וְיוֹסִיף מִכְּאֹב: ampliatio- scientiæ ampliari & indignationem, quique addit cognitionem, addere & dolorem*; idem hodie Accentuum doctrina non tam nova, quam ex alta pridem seculorum oblivione denuo emergens, experiri cogitur; imprimis per eos, qui autoritatum momentis potissimum innutriti, (communi hodie seculi vitio,) supercilium citius quam rationes subducunt, ad restaurantem sese literarum gloriam. Negant Accentuatoriæ doctrinæ probabilem esse fidem, nisi a magnis Hebræorum Doctoribus *מִרְבְּצֵי הַתּוֹרָה inter quos Lex recubet*, nomen habeat & autoritatem. Hic respondeo merito, quod Cl. Bohlius in *Diff. de divis. Decal.* p. 56. rectiss. oggessit objicientibus illam ignorantiam Judæorum & Rabbinarum: NON AGNOSCIMUS EOS PRÆCEPTORES, QUOS SUO TEMPORE EXCELSUS DEUS AD NOSTROS PEDES, UT AUDIANT LEGEM JHOVA DE I ISRAELIS, ABLEGABIT. • (Conf. sup. Vind. Part. II. cap. 1. Loc. VII.) Quin potius, si audiendi omnino sunt Judæi, teneamus ab iis, illud R. Asar. in *Meor Enajim*, fol. 30. *לִקְבֹּל חֶמֶת מִמֵּי שֶׁאֵמַר veritas accipienda est a quodvis, qui eam dicit.* Quamobrem licet facile agnoscam, me non inter præcellentes illos Hebraizantium (etiam Christianorum) Semonas vectari, quales *אַרְבֵּי מַרְבָּן ignitabulum Sapientum nostrorum*, solenni titulo salutare so-

R r

lent

lent Hebræi ; nihilominus videri potero æquioribus judiciis , tantum , auxiliante Numinis gratia , laboris & operæ huc contulisse , ut saltem ad præceptum illud divinum provocare liceat , *Dent. 1, v. 17.* וְיָצִיחַ לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ *Parvum aque andiatæ ac magnum :* prout & Divo Apostolo , præ magnis aliorum dotibus , maxime aliquando celebratur *ἡ δύναμις ἐν ἀδυναμίᾳ τελείωσι.*

§. 2. Quod autem porro obtenditur , *siquid bujus rei spectandum vel expectandum fuerit , ab aliis jam ante occupatum & confectum esse :* certe contrarium potius proluxa nunc demonstratione evincere liceret , nisi aliena scripta , non tam insectandi mente exercenda , quam potius virtutibus & laudibus suis relinquenda , duxerem. Imprimis quæ primam quasi glaciem fregere ; siquidem ad nullius rei summam , nisi præcedentibus initiis perveniri unquam potuit. Nihilominus cum publica nunc agatur causa , cujus major habenda ratio , quam privatæ cujusquam gratiæ vel jautoritatis , melius omnino ducō , sincero veritatis amore , *ἀπερρωπολήπτως σωφρονὲν τὸ κάλον* , quam in cujusquam gratiam dicere quidpiam aut tacere velle. Cum utique errorem fovere in akerius gratiam , non careat specie voluntariæ insanix. Venia igitur Clarissimorum Viro- rum , *ἐν κλίῳ ὑψιπτοῦ* , quosque alias merito suo decenter veneror , citra ullam offensæ noxam respondeo ; (1) , eos , qui operosæ illius Accentuationis præcepta publicæ luci expone- re hætenus aggressi sunt , omnes fere fateri , (excepto solo Ledebuhrio , de quo vero mox infra) quod non satis perspectam aut cognitam habeant Accentuum rationem , inque ea nec sibi nec aliis satisfacere queant : prout Clariss. Buxtorfforum , (us & quorundam aliorum ,) expressas de eo confessiones , citavimus sup. *initio harum Vindic.* (2) Omnes & singulos eos , propositam a se Accentuum doctrinam , partim erronee , partim imperfecte , certe *ἀμετάδοως* & obscure prorsus , persecutos esse. Ad quod oculariter demon- stran-

strandum, saltem breviter præcipuos Accentuationis hætenus Doctores lustrabimus, (solo Φιλαλθείας studio, citra cujusquam insectationem, cum & qualescunque singulorum conatus, in re tam ardua, quam nihilominus singularem mereantur laudem). Igitur

(1) In *Thef. Gramm. Clariss. Buxtorff.* seqq. patent errores manifesti; ut cum pag. 602, e Rabbi Elia docet Vir cæteroqui *עֲבֹרָאִימָי*, *Segoltam quasi servum esse Regis Sarka, post quem ille semper incedere cogatur*; cum potius Sgolta semper major ipso Sarka Distinctivus sit, nullo prorsus contrario extante exemplo: confer. *Instit. Accent. Reg. 4. ad Memb. III. A (a) II.* Eadem pag. 602. dicitur prorsus incongrue e Rabbi Elia; *Sillukum non esse electum in Regem, ob nimis angustos sui regni fines; in angulum enim extremum detrusum, sedens in ultimi versus dictione figere, quod parum angustum sit*: cum tamen omnino in hoc ipso occupato fine versus, consistat summum illud Accentuatorium Silluki Imperatoris imperium (claudendi sensus), tum mediatum in totum versum, (mediate $\overline{\text{^}}$ aut $\overline{\text{^}}\text{^}$), tum immediatum, in posteriorem versus partem, per subdistinctivos suos *Tiphcham* & *Sakepbkatonum*, si tot intercedant voces inter $\overline{\text{^}}$ & $\overline{\text{^}}$. (Interim illo ipso errore inductus Junius, contendit in *Grammatica* p. 122. *Silluk minime referendum esse in Accentuum numerum, ex multorum sententia*: quem tamen contra p. 135. vocat *Principem potentissimum*.) Porro in *Thesauro Clarissimi Buxtorffii* pag. 603, nec non 604, 605, 606. sæpius iteratur; *Rbbiam, Sakepbkatonum & Segoltam, item Paschbam, Sarkam, Tiphcham, Tbbi-rum, sapissime nihil distinguere, sed Musica vel ordinis causa adhiberi*; (adstipulantibus etiam, *Clariss. Hackspanio in Miscellan. pag. 225; Ludovico de Dieu, in Anim. Vet. Test. 498. & aliis; confer. sup. Objectio I. §. 1.*) Et pag. 605; *multos Reges servilem induisse naturam; (quod valde degenerum sane foret); & pag. 609, præter Ashwach ergo & Sillukum, reliquos distinguere*

guere & non distinguere: imo pag. 604, *ne Athnachum quidem semper officio suo fungi, quod vel doceat primus versus Bibl.* Unde pag. 616. concludit; *Consequuntur se varii (Accentus,) & certam legem nullam habent; & pag. 614. nulla perpetua lege circumscriptum esse processum Accentum.* Quæ tamen omnia (pace Hebræorum *ἁλφισατα* dicam,) *αἰαληφῆτος* refellit tota nostra Institutio Accent. Conf. speciatim *Præcogn. Axiom. 1. & 11. & sup. Object. 1. & 11.* Et profecto, si ita res haberet, ut nulla certa lege temere sic oberrarent Accentus per Textum S. non solum nihilo magis *adjuvento* essent *percipiendo sensui divino*, (quod tamen ipsi agnoscunt Clar. Buxtorfii, *l. sup. cit.*), quam si nulli prorsus extarent; (siquidem nostri nihilominus arbitrii sic foret, ubi admittere aut repudiare velimus aliquam distinguendi efficaciam:) sed & insuper *foedarent ac deturparent*; (quod & vult Capellus, *V. sup. p. 170.*), totum Script. S. contextum, ceu inutiles & dubii in eo lusus inventionis humanæ, indignissimi sane, qui per ipsa Textus Originarii viscera serperent, nedum quibus ullum impenderetur studium, cum tamen *accuratissimam eorum rationem habendam in sermone divino*, expresse fateatur Clar. Buxt. *l. c. p. 599.* Longo præterea catalogo recenseri exinde possent alii errores circa Accentus, ut cum p. 608. ait; quod *1. Sam. 12, 3.* *° & ° Kadma* *subdistinguant*, *— a. nihil*, cum plane contrarie potius ibi res habeat; conf. *Inst. Acc. Reg. 7. Memb. IV. & V.* Item, cum p. 633. ait; *In Libb. metricis Rbbiam & Sakephkaton raro incisum facere*; cum tamen *Rbbia* sæpissime in iis incisum faciat; *Sakephkaton* autem nunquam plane in iis existere possit, cum Prosaicus solummodo sit Accentus. Et p. 614. ait; *Athnachum sæpe desiderari in תִּנּוֹן* (nulla addita lege, quæ tamen requirebatur), *& tunc Tiphcham, si necesse sit, distinguere*: at hoc ultimum ne uno quidem loco obtingit, nec fieri potest, cum absentis Athnachi vicem longe alii subeant, conf. *Inst. Acc. Reg. 4. Memb. 11. B. 3.* Sic p. 617. de *Silluko & Athnacho*, memorat, *eos quando minister excluditur, tunc immediate Tiphcham ante se habere*; at illud (quando) determinandum erat, quare & ubi mi-

ni-

nister excludendus veniat, de quo igitur informare poterit Lectorem, *Inst. nos. Reg. 1.2.5.9.* Sed transeo hæc & innumera alia, tum omiffa ib. tum inordinata; siquidem hi navi omnes, incomparabilis istius Hebræi æternis laboribus, facile condonari queunt; nam nisi ipsius & aliorum diligentia nostros primos sublevasset conatus, nobisq; hæc oria ulterioris scrutinii peperisset, forte nec nobis contigisset, hanc adire Corinthum. Quod sane non agnoscere grato animo, valde foret ingrati. Maneat igitur & huic, & reliquis summis Hebræis, sua laus & gloria facta testis: saltem inveniendis inventa non obstat; ni nos ipsos degeneres damnemus eorum posteros, quorum lautam hæreditatem acceptam, non auctiorem transmittere voluerimus ad nostram quoque posteritatem.

§. 3. (2) Pariter Cl. Bohlius in *Tab. Gram.* circa Accent. doctrinam seq. fovet errores. *Tab. X. Rbbiam Regibus* annumerat, *Tiphcham* vero tantum *Ducibus*, *Rbhia* sic majorem quam *Tiphcha* virtutem distinctivam tribuendo; (quo ipso etiam errore, Helvicus, Schindlerus, Junius, & alii, in *Gramm.* *Rbhia* communiter assignant *Comma*, *Tiphcha* autem tantum *Semicomma*); cum tamen semper & ubique sine ulla exceptione, *Tiphcha* majoris dignitatis & virtutis distinctiva sit, quam præcedens ipsum *Rbhia*, utpote Dominus *Rbhia* ceu subdistinctivi sui majoris, intercedente *Tbhira* ceu minore subdistinctivo. Porro *Mercam duplicem* seu *Merca Cbphula*, communem plerisque etiam errore, annumerat servis, cum tamen semper sit distinctivus pro *Tbhira*, 14. locis tantum occurrens cum prævio servo, conf. ad *Tab. 1. Not. 1.* Idem *Tab. XII.* in Metrica accentuatione, *Paferum* inter Reges ponit, *Tiphcham* vero anteriorem, *Sarkamq;* posteriorem, facit tantum *Duces*: cum tamen semper *Pafer*, minoris illis *Ducibus* dignitatis & virtutis sit, utpote illorum ceu *Dominorum* Subdistinctivus major, & Comes tantum, Conf. *nos. Tab. Acc. Metr. class. II. & III.* Sic ibidem, *Schalscheleth* facit ministrum, cum tamen is semper & ubique sit distinctivus, & qd. pro *Rbhia* composiro, quem ipse Bohlius *Rogem* facit. Conf. *nos. Inst. Acc. Reg. 10. Memb. 1. n. 2.* Nec

meliora aut certiora suppeditat ejusdem Apodixis Accentuatoria, quam manuscriptam videre licuit.

§. 4. (3) Infinita alia his subjungere liceret, tum e Bohlio, tum e Schindlero, Junio, Helvico, Ludov. de Dieu, Schickardo, Trostio, & plurimis aliis; quo pacto nempe, casis modo Regum & Ministrorum nominibus inhaerentes, ipsa solita Accentuationis fundamenta ne quidem attingant: dum nec sedes distinctionum aut conjunctionum, (seu quibus vocibus conj. vel distinct. jus competat, de quo V. *Inst. nost. Acc. Reg. 1, & 2*, nam sine eo omnia irrita & incerta sunt), præiniunt, nec diversarum distinctionum proportionem certas designant: sed earum loco, ambiguis, obscuris, & allegoricis quibusdam vocalibus, *cobarentia absoluta & respectiva*, vel *cobarentia Arithmetica & Geometrica*, vel *Via Regia & nuda*, primum sibi ipsis, deinde aliis, imponentes, nihil definiti aut certi tradere queunt, cur aut qua evidenti ratione, nunc, posito subdistinctivo Minore, (in quacunque classe), eidem præmittatur Subdistinctivus Major, nunc vero non ille, sed denuo minor Subdistinctivus primi minoris; rursus alibi major Distinctivus bis vel ter repetatur, alibi non repetatur; (quæ exacte designata, vide in *Inst. nostr. Reg. 3, & Tab. 1 & 11, horumque exemplis ad Reg. 4ta Memb. III*, nec non *Reg. VI, & XI*): aut si quid horum memorent, hypothetice procedunt, v. gr. hoc modo: *Si ante Tipbcha non præcedat: vel " vel ^, tunc, quicquid præcedit, in sensu subordinandum est Tipbcha, adeoque ejus, subdistinctivus instruendum;* (& sic in aliis casibus): at hoc ipsum si & tunc definiendum & suis legibus circumscribendum erat, cur illi *" vel " vel ^*, alibi præcedere debuerint, alibi non debuerint; alioquin tantum a posteriori, non a priori fit demonstratio, & lis tota in *νενομισµενον* resolvitur; de quibus omnibus, vide *Inst. Acc. locis sup. cit.*) Porro omittunt conditiones accuratiores absentis aut præsentis *" in Prof. aut ^ in Metricis*; cum tamen ab illis

utrim-

utrimque omnium reliquorum Accentuum consecutio dependeat. Confer. *nost. Reg. 4. Memb. II.* Nihil idem tradunt, de vicariatu aut delegata distinctiva potestate Ministrorum, quam iis certa lege sapissime imponunt Domini Distinctivi, pari tunc secum distinctionis jure, de quo *V. Reg. 7. in Prof. & Reg. 10 in Metr.* Quin potius talia deprehensa, trahunt in suspicionem & argumentum vagi ac temerarii Accentuum lusus; (cum tamen par omnium certitudo & evidentia possit demonstrari priori, ceu patebit conferenti Regulas allegatas.) Eandem nihilominus suspicionem graviter adaugent falsa illa persuasione, quasi — in Metricis, (*quomodo in Prosaicis*), maximam Versus interpunctionem efficiat; cum tamen id competat Regi *Merca Mabpachato*, salvis hujus quoque absentis legibus; sed quem itidem veluti servum mirantur, quomodo vel distinguere, vel Vocales producere possit; unde eum communiter transiliunt, (non sine crimine læsæ majestatis), ceu monstrant Biblia Munsteri, solum — in Metricis æque ac in Prosaicis servantia, at ubique sic turbata maxima distinctionis Metricæ sede, & commissa toties fallacia compositionis & divisionis. Demum nihil monent de certa ratione positorum sapissime distinctivorum, ubi sedes videbatur (non revera est) Ministrorum, de quo *V. Reg. nost. 5 & 9*: sed potius hoc quoque in crimen vagæ Accentuum incertitudinis trahunt, (licet præter meritum plane), unde verbi gratia *Tiphcham*, *Meajjelam* tunc dictum, appellant servum; cum tamen non solum in Prosaicis, similis immediatus ante Dominum positus, eveniat *Sarkæ*, *Paschtæ*, & *Tbliro*, (conf. *Reg. 5*); sed etiam in פֶּן־רְבִּיחַ *Rbhiæ*, tum simplici tum *Gereschato*, (conf. *Reg. 9*): nec tamen propterea ullus eorum audit servus, uti fingunt (in Prosaicis) *Tiphcham servum*, (nam in Metricis *Tipchæ* posterioris ratio alia est). Sic mera etiam somnia & proprii cerebri commenta sunt, quæ a plerisque traduntur, de accentuum Hebræorum tono alio gravi, alio acuto, alio circumflexo; cum quoad tales tonos, simili omnes modo afficiant

dicam, de indiscretis & dubiis illis Toparcharum & Dynastarum Accentuum titulis seu gradibus dignitatum; item de ipsius Operis incongrua plane distributione in Accentuum CONSECUTIONEM NATURALEM ET SENSUALEM (*ceupates in Schematismoejus*); quasi vero ulla consecutio Accentuum naturalis, non simul sit ipsa sensu-
fualis, cum utique ad sensus Scripturæ indicandos sit instituta & naturaliter tendat. At vero Membra dividentia debebant esse opposita. Imperfectione etiam laborat, dum conjunctionum & distinctionum sedes & variæ proportionales, seu fundamentum totius accentuationis, in eo non edocentur. Prout etiam tam authentica Accentuum divina, quam eorum infallibile ministerium sensus, in interp. Script. adversus gravissima præjudicia hujus & superioris seculi, eatenus indefensa pariter ac sprete jacuere: ut omnino adhuc perfectioni & evidentiae suæ firmissimæ restituenda hætenus manserit, desiderata tot seculorum votis Accentuum scientia. Quod an per Dei gratiam mihi nunc assequi licuerit, committam judicio orbis eruditi, mea cum aliis dextre & candide comparaturi; ea saltem impetrata censuræ æquitatem quam Arabum præcipere solent Doctores, allegante Alfrouzabadito ex Abil Abbafo: *ليس لعدم العهد يغض الغاييل ولا لحدثانة يهتضم المحبته*
Non, quod tempore prior quis fuerit, plus a quo tribuatur ei, qui erraverit; nec, quod posterior, minus ei, qui scopum attigerit.

OBJECTIO VI.

Qua

Accentuum Usus seu ministerium sensus, nonnullis arguitur aperte falsitatis; siquidem in allegatis quibusdam Novi Test. e Veteri, alia in Græco reperiatur interpunctio, quam in Hebræo habetur: unde sequi volunt, Hebræam sec. Accentus interpunctionem, seu aliquando erroneam, non esse divinam, nec proinde observatu necessariam.

Solutio.

§. I. Hic respondeo, (1). *ad consequens per instantiam*; quod integræ etiam voces ac phrasæ, interdum aliter in N. Testam. citentur

S s

e Ve-

e Veteri, quam in Hebræo extant: ergone his etiam divinitas & certitudo ob id abroganda? v. gr. *Act. 13, v. 41*, D. Paulus in Orat. ad Antiochenos, allegat hæc verba, ex *Habac. 1, v. 5*, *ידוע האלף פגמתי אי וידעו* *contemptores*, &c. cum tamen ibid. in Hebræo legatur *ידועו* *inter gentes*; quomodo etiam Vulgata & pleræque Versiones habent: at LXX. Versio transtulit, *οι αλφ Πέγμηται*, (quasi extaret *כגמרי*), e qua haut dubie Apostolus sic citavit. Unde B. Lutherus, ad illum loc. *Habac.* scribit; *Diesen Spruch fñhret S. Paulus auff eine andere Weise an/ als hie der Prophet; wie er sonst mehr zu thun pflegt.* Sic *Rom. 9, v. 33*, allegatur prophetia, *Esaï. cap. 28, v. 16*, *והאלף יצא ויחזק* *non putefiet*, &c. haut dubie e LXX Versione, quæ sic habet, cum tamen ibid. in Hebræo extet *והאלף לא יחזק* *non festinabit*. Sic quod integris aliquando phrasibus, (quomodo non igitur interpunctionibus), differant allegata N. Test. a litera Vet. Test. patebit conferenti, *Matib. 11, v. 6*, cum *Micha cap. 5, 2.* *Luce 3, 6*, cum *Esaï. 40, 5.* *Rom. 10, 18*, cum *Psal. 19, 5.* *Rom. 15, 12.* cum *Esaï 11, 10.* *Rom. 11, 8*, cum *Esaï. 29, 10*, & *cap. 6, v. 10.* E quibus & similibus pluribus liquido apparet, Scriptores sacros Nov. Testam. sæpe, (minime vero semper, ut volunt quidam Pontificii), allegare loca Vet. Testam. secundum Vers. LXX, per *συγκριβαν* quandam, (confirmante id ipso Capello, *lib. 4. Cris. p. 304*), ad captum gentilium recens tunc converforum, ut & Hellenistarum inter Judæos; prout illis sæculis Græca in omnibus gentibus esse lecta, constat. Quid igitur mirum sit, si eadem libertate, etiam ab interpunctione Hebræa Vet. Test. aliquando recedant allegata Novi Test.? Non enim tam diserte semper in iis *ת' קדש* locorum Vet. Test. quam potius intentio & scopus saltem alicujus contextus, interdum observatur, dum Spir. S. sermoni & genio Scriptoris S. sæpe se accommodavit, modo e pluribus diversis Vet. Test. locis, unum interdum sensum conjungendo, modo declarationis gratia allegatis illis quid addendo, vel o-mittendo, (pari utrimque *ἀναμνησις* & infallibili veritate), quæ exemplis comprobata vid. in B. Joh. Tarnovii *Comm. in Hofe. 13, 14, p. 456.* D. Balduin. in *Epist. ad Rom. cap. 3. p. 199.* Cl. Buxt. *Anticrit. p. 444.* & *imprimis p. 584.* Interdum etiam allegatum esse qualicumque al-

lu-

lutione ad sensum, licet nec in Hebræo, nec in Græca Versione expressis sic habeatur verbis, patebit conferenti *Matth. 5, 33, cum Levit. 19, 22, & Matth. 10, 35, 36, cum Mich. 7, 6, & Actor. 7, 43, cum Amos 5, 26.* &c. Ergo & interpunctionum variatio in allegatis Nov. Test. non statim præjudicabit interfectioni seu Accentibus Hebr. Textus.

§. 2. Respondeo (2) *ad antecedens*, vix unum aut alterum talem reperiri locum, ubi interpunctio allegatarum vocum disceperet ab Hebræo; v. gr. *Matth. cap. 3. v. 3. Θων βασιλειᾷ ἐν ἡγέρῃ σου, εἰσαδέσθω τὸν ἰδὼν κυρίαν*; in Hebræo aliter distinguitur, scil. h. m. קהל קירא במדבר פנו דרך יהוה *Est vox clamantis |||, in deserto || parate | viam Domini ||||*. Scil. *desertum* hic & alibi in Eisaia, mystice innuit *terram Ethnicorum*, quam & præfiguravit desertum Johannis. Ut ergo præced. §. 1. jam responsum est, allegavit tantum aliter Evangelista, e sensu Versionis LXX, qui nihil præjudicat Hebræo, seu patet in superioribus. Quod si autem ex illo loco Matth. aliter allegato ex Eisaia, inferri deberet rejectio interpunctionis Hebrææ; sequeretur absurdissime, quod etiam alibi sapius, tum speciatim Psalmo 95. totus Versus 8vus seu turbatus, rejiciendus foret; quandoquidem in *Epist. ad Hebr. c. 3, v. 7, & 8.* in duos Versus dirimuntur, quæ *Psal. 95. uno Versu 8vo*, conjunguntur: at eadem eodem hoc modo denuo conjuncta reperiuntur in eadem *Epist. ad Hebr. cap. 4. v. 7*; quomodo igitur erronea poterit dici prior illa in Hebræo Versus constitutio vel interpunctio? Quin contra etiam, ejusdem cap. 3. ad Hebr. versu 9no quædam conjunguntur, quæ in eodem Ps. 95. divisa sunt *duobus vers. 9, & 10.* Cæterum absurde inde inferitur, si Scriptoribus *Θεοπνευστοῖς* Novi Test. tale quid licuit, (peculiari *ἀναμνηστικῆς* privilegio), nobis quoque idem licere, & tuto negligi a nobis posse interpunctionem aut tenorem vocum, prout uno vel pluribus versibus concluduntur vel separantur. Aut si vero liberum nobis duxerimus, e probabili coherentia Textus, & parallelismis aliorum locorum, alium quendam sensum sacrum, sive variatione vocalium in Textu, sive accentuum alia interfectione, sive vocum aut sententiarum alia junctura, exculpere, quam in Fonte extat; (prout facile nos divinare, nec opus esse magna divinationis arte, ubi commodior aut verior sensus proferri possit, quam qui est bo-

dierni Codicis Masorethici, (Hebrzi,) blasphemio ore nugatur Capellus, in *Arc. Punct.* l. 2. c. 23:) quid jam futurum sit, haut difficulter specimen aliquod nobis monstrabit Bellarmin. *Comm. in Psal.* 4, v. 2. ubi pro לְכַלְמָה לְכַלְמָה כְּבוֹדִי לְכַלְמָה usque quo bonor meus in ignominiam? libera divulsione, & alia punctatione vocum, legendum contendit, עֲרִימָה לְכַלְמָה usque quo graves corde? quare diligitis vanitatem? Nam Vulgata Versio sic legit. Asto gravem corde & vanum Interpretem, authentica adeo uidentice legentem! (Quamvis id tamen fanaticis quibusdam ingeniis non admodum improbari possit, quæ tam facile insuper habendum putant, quid aut quomodo legatur in Script. quoties aliquid non adeo ad salutem pertinens videri volunt.) Sed videamus aliud ex eadem Scholatiocinium If. Vosii. Hic in *Differt. de LXX. Interp.* p. 70; non minori temeritate contendit, tollendam esse, *Jes.* c. 63. v. 9. distinctionem inter verbum ostendit & monum; atque simul מִשְׁתַּנֵּם mutandum saltem in מִשְׁתַּנֵּם; sic enim rectius Hebr. Textum accedere ad sensum LXX. Versionis; (quæ tamen hic prorsus vitiosa est.) Nec minus profana crisi Scaliger, *lib. 5. de emend. Temp.* p. 204. castigat Textum Hebræum, *Exod.* 17, ubi his verbis: *Critici Judæorum, quos Masoretas vocant, legunt per Tzere, & duabus vocibus, בְּסִיחַ יְהוָה*, (quod ipse conjicit legendum una voce בְּסִיחַ יְהוָה,) interpretanturque *ibronum Dei*: NB. nulla sententia: cum tamen hæc divina & authentica sit. Qui jam talia, & infinita similia παραπόρρεα arbitrarie punctationis & interstinctionis, salva conscientia probare potest, vel tam crudi est stomachi aut oris, ut αὐτοκράτορα humana, pro verbis divini dapibus, velit concoquere, ei etiam liceat in posterum, tali prætextu allegatorum N. T. argutari contra interpunctiones Accentuum in Vet. Test. indeque adstruere libertatem constituendarum distinctionum in Textu S. præter aut contra Accentuum ministerium. Sane Spir. S. de talibus audaculis judicium, *Zephani*, c. 3, v. 4. hoc aperte fertur, quod חֲלֵלֵי-קֹדֶשׁ חֲמָסוֹ תִּזְרַח profanarint Sanctuarium, & vim fecerint Legi; ob id merito suo audientes, *ibid.* תִּזְרַח אֲנָשֵׁי בִגְדוֹתֵיכֶם homines leves & perfidi.

OBJECTIO VII.

Qua

Accentuum usus (seu ministerium sensus), alius potius fuisse arguitur, nimirum Musica ratio, quae olim decantari soliti sunt Textus sacri Hebraei.

Solutio.

§. 1. Inter alia sane indignissimarum rerum digna admirationis argumenta, non postremum facile censuerim, quod, cum verus & necessarius plane Accentuum usus, interstinguendi Textum Div. per membra sententiarum, vel ipso oculorum & aurium iudicio, manifestissimus sit in Sac. Script. Hebr. & maximis tamen contradictionum ac praedictorum vix eluctari queat difficultatibus; spurii contra & commentitii minimeq; utilis aut necessarii *Usus eorum Musici* traditio, tam faciles invenerit applausus, ut altero illo vero Accentuum usu obscurato & prope abrogato, hic nescio quibus tinnulis naeniarum modis, pro eo substitui cœperit; quasi in id praecipue data foret Accentuatio Biblica, UT RElevet Miserrum FAcum SOLitosq; LABores, & cantuum metiatur numeris, quod distinctæ lectionis careat intervallis. Quælis symphoniz Scalam Musicalem, (forte a singulis tripartito decantandam), non inviderem hic curioso forte Lectori, e Munstero, Alstedio, Schiekardo, & alijs; nisi ii ipsi se & alios perpetuo hoc dubio rursus implicarent, quod aliam dicant servari in Paraschoth, aliam in Haphtharoth, aliam in P̄N; aliam cantillandi rationem esse German. Jud. aliam Hisp. aliam Asiaticorum; sed qualem ut recte Cl. Boblius in *Disp. 1. de Accent.* ait; *Si Corydon expago ter audiret, facile sine bastatione esset repetiturus.* Ad quæ igitur merito ibid. exclamat Auctor laudatus; *Ab quam valde & misere decipitur mundus! Nosne, ob illos homines (Judæos) sibi ipsis non constantes, credamus, etiam Spiritui S. Accentus illos fuisse notas Musicales? Et mox; Hæc fuit ars Satana, ut arceret Christianos a scrutinio veræ constructionis Psalmorum, eorumque sensus, imo ab intimiore cognitione Scripturae sacrae; quando persuasit, Accentus esse Musicales, Judæis relinquendos. Surrexerunt igitur homines, &* hoc

hoc docuerunt. Avide sunt arrepta omnia; nam hoc credere (scil. phantasticam illam Musicam), NB. nullum creabat laborem scrutandi. Cum ergo hac fraus detegi incipias, nolite credere iis, qui dicunt multa, & pauca demonstrant.

§. 2. Sed serio hic mihi agendum video, in objectione ludica; quandoquidem non solum nomina Accentuum a musicali quadam eymologia, (licet vanissime, V. Gramm. nostr. p. 20. 21. seq.) arcessunt, sed etiam sonum seu cantum singulo Accentui proprium assignant, alii tremulum, alii fractum, forte, subito abruptum, serrasim ascendentem, submissum, protrahum, protensum, inversum, & nescio quem non Italo quovis gutture magis creperum. Respondeo igitur, (quamvis commiseratione potius quam responsione egeant,) si Musici cantus rationem tuerentur Accentus; (1) necessario intervalla tonorum diversa iis designari oporteret, ipsamque methodum seu artem cantandi: quale vero nihil constanter docere possunt illi Quodlibetarii Musici, sed tantum varias sibi effingunt vocis fracturas, quæ vel in unisono fieri possent. (2) Sequeretur absurdissime, jubilos Davidis in Deo exultantis, & ejulatus ejusdem poenitentis, eque profundis miserere suum insonantis, eodem melodiæ genere fuisse cantatos, quasi hodie ad Courandam Gallicam, (sit venia voci barbaræ in re barbarâ,) vel ad aliud histrionicum melos, luderetur cantilena Jobi vel Jeremiæ, execrantium diem suum natalem: siquidem similes prorsus, vel iidem sæpe, tam in his quam illis, reperiuntur Accentuum positus. V.gr. conferantur verba illa, Ps. 66, 8. זָמְרוּ כְבוֹד־שֵׁמוֹ *cantate gloriam Dominis ejus*, cum Job. cap. 3. וְיָקֻרוּ אֲרֵרֵי יוֹגָם *Maledicant ei maledicentes diei: par* utrimque est Accentuatio, an pares utrobique convenient soni Musica-

les, viderint Cantores illi. Sic conferatur idem Ps. 66, v. 3. ||| Deo Dicite ||| fortitudinis tue prae multitudine ||| in operibus tuis quam reverendus es ||| inimicus tui frustra tibi erunt, cum eodem Capite 3. Job. v. 3. conceptus est ||| quaquidixit & nox ||| in ea qua natus sum ||| dies Pereat ||| Mas

|||| Mas: in Davidico illo proxime præcedit, *cantate, jubilate*; in Jobo præcedit proxime, *maledixit diei sui*. Experiantur jam iterum Cantores nostri, tam paribus chordis, adeo dispares sonos Musicos. Plura autem horum desiderantes, *con*stant saltem plurimos Psalmos diversorum ejusmodi argumentorum, & poenitebit ipsos Musica suæ prorsus ἀμύσθ. Huc etiam facit, quod iidem textus Prosaici, in ΨΑΛΜΟΝ sæpe recurrentes, (*conf. sup. Object. 11. p. 256.*) diversissimos habeant accentuum Charact.; qui igitur alibi tristiori, alibi lætiori tono earundem vocum, valde dubiam Cantoribus fecissent Musicam.

(3) Ad objectionem illam, *quod tamen Judæi hodie Textus sacros cantillant in Synagoga suis*: respondeo; non magis ad Accentuum rationem, ipsorum cantum hodie institutum esse, quam olim asinæ Bileam loquelam, quæ itidem accentibus consignata est; (& proinde haut dubie Musica huic choro etiam accensenda venit): nam cantillant hodierni Judæi Codicibus non punctatis, (adeoque non Musicalibus,) qui ipsis in pretio sunt; non, (quod inde fingunt quidam imperitiores Christiani, Judæis vero nunquam in mente fuit, *V. sup. p. 147. usque 152.*) quasi Judæi punctatos codices damnent; sed quod Cabalisticis & allegoricis ipsorum expositionibus magis faveant nudæ literæ, (ad varias vocalium motiones & sic multiplices sensus, indifferentes,) quam punctis jam adstrictæ ad unum certum sensum: *conf. sup. ap. 119. usque 121.* Et quæ præterea ratio consequ. Judæi hodie cantillant, Esecundum Accentus?

(4) Ad Obj. quod tamen *instrumentorum Musicorum* in Psalmis passim fiat mentio: resp. ipsa illa Instrumenta ibidem quoque accensuata sunt; sequeretur igitur, Cantores primum ipsa instrumenta decantasse, deinde Textum; quod utique tam ἀμύσθον quam absurdum ultro se prodit. Et quid præterea de Proverbiis & Jobo dicent, in quibus nulla talium instrumentorum fit mentio, & tamen similis est Accentuatio qualis Psalmorum. Equidem facile concesserim, Psalmos & alia carmina sacra, olim cantari suevisse; ceu constat e *1 Chron. 15, 16. c. 23, 5. & 30. & cap. 25. & 2 Chron. cap. 8. & 29;* & hodiernum Judæos in Syna-

Synagogis cantillare; verum secundum Accentus quasi notulas musicales, id vel olim factum esse, vel hodiernum fieri, hoc est, cujus ne γενῶ probabilitatis, nedum probationis, apparet. Et tamen tot Clarissimis id persuasum est Autoribus, præcipue Christianis, ceu (præter sup. allegatos), patet in *Theſ. Gram. Lxxi. P. p. 600*; *Animadv. ad V. T. Lud. de Dieu, p. 498*; *Proleg. in Bib. Polygl. Waltoni*, nec non *Arc. Punct. Rev. Capelli, p. 135 & 150*; & aliis alibi passim. Et hinc non solum in Bibliis Münsterianis, soli Accentus, (præter [~]), numero punctorum sacrorum sunt expuncti; sed etiam ex Opere Bibl. Complutensi, omnes Accentus (quasi spurii Character Scripturæ), ob id plane abjecti sunt, quod teste Autore ejus Prologi, *tantum Modulationi Musica Judaica inserviant apiculi Accentuum*; quod merito crimen dixeris, omnibus Purgatorii lustralibus aquis vix satis eluendum. Interim hoc ipso ostenditur, quid possit levior primum, mox vires acquirens, tandem in nervum erumpens, mala persuasio: ut discamus reverentius impostertum sentire de Characterē *ῥωνδῶν*. Longe rectius igitur Cl. Buxtorfius, magni Patris major Filius, in *Tract. de Punct. p. 244*, asserit; *non designari per Accentus, Musicam illam, qua Cantica sacra olim decantata sint*; — sed quomodo Hebræi saniores recte definiunt & explicant usum Musicum Accentuum, quod sit cantus seu NUMERUS quidam RHETORICUS sive ORATORIUS, quatenus nempe Accentus inserviunt, ad moderandam & regendam vocis intensionem, remissionem, elevationem, depressionem, tarditatem, celeritatem; & ad exprimendos affectus, exclamationes, admirationes, & quæ alia circa vocis inclinationes & flexiones occurrunt. — Qua legendi ratione, devotio augetur, memoria juratur, sensus eorum, quæ sic leguntur, longe rectius percipiuntur; dum NB legens, vidam quasi Oratoris vocem bis notis subtiliter expressam, oculis insuetur; auscultans orationem cum re ipsa convenientem proferri audit. Quæ deinde luculentis saniorum Hebr. testimoniis, *Autoris lib. Cofri, Ephodei, Calonymi, Samuelis Arcuvolti*, & aliorum, l. cit. confirmantur. E quibus etiam illud est Reuchlini, l. 2. de *Accent. Scriptura S. ut est omnis virtutis & morum nutricia*, sic & decorum illud in dicendo, vultu se prosequitur, ut ipsa pronuntiatio unum sensum uno Spiritu deprimat,

non confuse, nec per precipitia, sed ut sanctissimorum oraculorum enumeratione oratorio numero & cum majestate proferatur, ne tanta NB. Spiritus Sancti gravitas, terrestribus animalis levitate minuat; & ut interrim Spiritus ille noster, interpellans gemitibus inenarrabilibus, fortissima desideria effundat ad Deum, &c. Et hæc vera est ratio, (parum hætenus intellecta), cur Accentus Hebræi sic dicantur ab accinendo, & גנינות *modulationes Musicales*; item טעמים *gustus, rationes*; כִּי־תִתֵּן לָנוּ טוֹב כִּי־תִתֵּן הָאֱלֹהִים טַעַם *eo quod deus nobis gustum bonum, & scientiam in libris divinis, verbis Ephodei, Gramm. Cap. 8.*

Sed quid in altum provehor denuo, qui portum jam respexi sapius? cum utique, superatis omnibus aliis Accentuum difficultatibus, non sit, cur ob solam Musicam hæreamus, aut metuenda demum sit *δοκεία ψάλτου βιβλ.* Sufficiat tandem, evicta (*sup. Part. Ima*), authenticia divina & infallibili Accentuum æque ac Vocalium & Literarum S. Script. Hebrææ, demonstrato etiam (*Part. II*) aliquot Locorum Script. paradigmatis necessario Accentuum usu seu ministerio sensus; nunc quoque eosdem, omnibus (certe præcipuis) objectionum dubiis ita expediisse, ut æqui & eruditi Lectoris facilem in eo mihi stipuler assensum, universam sic Accentuum Biblicorum doctrinam, in *Inst. nost. Accent.* plenarie & perspicue propositam, contra quosvis Bibliomastigum & desertorum Veritatis Hebrææ insultus, solidam satis ac firmam perstare. Quas denique spes nostras faxit Deus, is etiam coronet aliquando eventus, quo illa omnium Editionum Biblicarum alias augustissima, πολύλωπτος Waltonian. Sacrosanctum Textum Hebræum originarium, impofterum (recudenda forte), abstineata perditissimis illis, & toti Christiano Orbi summe scandalosis pariter ac falsis, hypothesibus Capellianis; & hac in parte correctæ, nec minus ad divinæ interpunctionis sensus emendata, instrumentum fiat magnæ conversionis tot gentium, quot Orientis Linguis effert Eloquia Dei; sec. illud Psaltis Regii: לְצִיּוֹן יֵאמָר אִישׁ וְאִשׁ יִלְדֶּה בָּהּ יִתֵּן יוֹסֵף בְּכֹתוֹב עֵינָם *Zioni dicetur, quod omnis generis homines in ea nascantur; Dominus numerabit conscribendogentes, Psal. 87:* & sic tandem universo terrarum Orbi,

T t

J E-

JESU CHRISTI Domini & Salvatoris nostri, Laus, & Honor, & Gloria,
quam clarissime illuceat.

AD

LECTOREM BENEVOLUM.

A Mice Lector, haecenus progresso Typographo, ut jam PARS III. VINDICIARUM, *de Integritate absolutissima totius Codicis S. Hebraei*, subjungenda foret; accidit in expectato, ut singulari Dei providentia, ex Academia hac Rostochiensis, ad novam in Patria Academiam Chiloniensem, auspiciis & ductu Reverendissimi & Serenissimi Principis ac Domini, DN. CHRISTIANI ALBERTI, Electi Episcopi Lubecensis, Haeredis Norwegiae, Ducis Slesvv. Holst. Stormariae & Dithmariae, Comitis Oldenburgi & Delmenhorstae, Domini mei Clementissimi, fundatam, & propediem solenni Inaugurationis ritu dedicandam, ipse quoque ad Profess. Hebr. & Oriental. Lingg. a Serenissimo Patriae Patre clementissime evocarer. Quam Celsissimam gratiam cum non nisi humillimo obsequio amplectendam merito censuerim, non licuit ob imminentem inaugurationis actum, hic tamdiu subsistere, ut TERTIAE quoque VINDIC. PARTIS longius excursuræ, corrigendis foliis præesse, atque istam adeo Operi accessio nem, quam quidem destinaveram, in præsentis impertire potuerim. Sequetur ea tamen deinceps V. D. SEORSIM EXCUDENDA, ne forte iteranda aliquando Editio prior fraudem faciat. Interim subjecta hic *iniquitæ* ad suas singula paginas referre licebit.

ADDENDA.

Ad pag. 17. li. n. 2. nostra quidem ætate.

Ad pag. 18, lin. 24. Ipse Waltonus hinc refellit Θεωνῆς & LXX. Verf. quod Autores historię ilius memorent, 70. Interpretes inter se contulisse, & disceptasse super sensu verborum.

Ad eand. lin. Vosius, in App. Hag. contra Cocc. Licet itaque ipsa Mosis & Prophetarum supersessent autographa, hæc ipsa tamen nulli nobis essent

essent usui, nisi interpretatio 70. Interpretum superesset; cum inutilis sit tibia quæ sonum non edat.

Ad ejusdem pag. lin. 14. Sic cum 1 Paralip. c. 4. v. 12. Vulgata, Nomen proprium יְהוֹכִים (& Jochim) reddit, Et qui solem stare fecit; simulac Patres Tridentini voluere, Sol iste per Vulgatum authenticum stetit in Ecclesia. Seb. Barradius Comm. in Concord. Evang. Tom. 1. l. 5. c. 8. id defendit, addens; *forto olim sic reperisse in Hebræo Interpretum*; quod perpetuum quoque יְהוֹכִים est Capelli, Waltoni, & Vosii.

Ad lin. eandem. Ita Bellarminus in Psal. 3. v. 8. Credibile est, LXX. Interpretes legisse, non יְהוֹכִים sed יְהוֹשֻׁעַ : Et credibile etiam Codices, quos habuerunt LXX, fuisse meliores iis, quos nunc nos habemus. At ubi manet vesana illa Bellarmini credibilitas, cum Psal. 14. in Vulgata, tres integri Versus adduntur, qui nec in Hebræo, nec in 70 Græco codice, unquam extiterunt, (trajecti illuc haut dubie a Vulgato, e Rom. 13. ubi allegatur hic Psalmus:) Item Versus 4. 5. 6. ibidem prorsus confunduntur in Græco. Ita Bellarminus, lib. 2. c. 9, de V. D. ad nauseam usque inculcat, LXX. Interp. sine dubio habuisse Codices Hebræicos accuratissimos, transtulisse optime. & NB. peculiari modo Spir. S. adfuisse habuisse, ne qua in re errarent. At Fontes consulere, vocat, ab hostibus Ecclesia (Judæis) veritatem mendicare; non abeuntibus ab eo nostris Antagonistis, ut passim patet in Vindic. nost.

Ad lin. eandem. Contra idem Bellarm. lib. cit. c. 6. Græca Versio τὸν LXX adeo est corrupta & vitiosa, jam inde a tempore Hieronymi, ut omnino videatur esse alia; ut NB jam non tutum sit, Hebræicos Textus & Græcis codicibus emendare: (collatis sic inter sese Textu originario & Versione Græca, ut neutriubi infallibilis constet veritas vel autoritas.) Etc. 9. ait, Psalterium Vulgata Editionis, non e LXX. sed ex Edit. Luciani Martyris, translatum. Conf. Cl. Hakspan. de locut. sacr. p. 10.

Sic in Append. Hag. contra Coccej. pag. 11. Quam vero ridiculum, quod pratendit, bodiarnam Rabbinicam interpretationem, (sic vocat Codicis Hebræi lectionem,) aures perforasti mihi, Psal. 40, 7. meliorem esse aut amplius quid significare, quam LXX viralis, & Apostolica,

αὐμα δι' κατηρίσιν μου, *Hebr. 10, 5.* Quasi vero ex allegatione Apostolica, Canonicae originis authenticia conciliata sit LXX Versioni.

Idem Voss. in *Append. Hagiensis contra Cl. Coccej. p. 2.* scribit, *Proresponsio obstruunt Codicem Hebraum, & ad Judicem remittunt vel mutum, vel certe non Dei sed lingua loquentem Masoretarum.* Idem Voss. l. cit. *Fons ipse* (Cod. Heb.) *factus est limosus, aqua ejus infecta sunt* NB Rabbiorum veneno & perfidia, (aperta utique blasphemia.) Et mox: *LXX Interpretum translatio per Apostolos gentibus tradita est;* quod tamen nunquam factum probari potest, cum Evangelium tantum annunciarint voce & scripto. Insuper, licet ea interdum usi sint Apostoli, per συγκατάβασις ad captum gentium, tamen Scripturam Hebraeam potius eo ipso commendarunt, quod Judæis concredita esse oracula Dei testentur, quomodo igitur Versionem aliquam quasi authenticam iis commendarint?

Ad pag. 21. lin. 12. Vossius, in *Append. Hag. p. 17.* contendit, inutilem esse nostram Versionem (Hebraum Textum,) & per eam non convinci Judæos, nec Christianos quicquam lucrari; (contra expressum testimonium. *Ebr. 1. v. 5.*)

Ad pag. eand. lin. 17. Vossius, in *Append. Hag. contra Coccej.* amplectens illam Versionem heterodoxam LXX, οὐκ εἰσὶν ἐν αὐτῇ ἀγγέλῳ, *Jes. 63. 9.* genuinam loci illius interpretationem Clar. Cocceji his invadit verbis: *Valde tamen dubito, an in hac Theologi Leidensis translatione angelus ille se ipsum agnosceret.* Vid. *Cocceji Defens. altera p. 50.* Conf. in *Vind. nost. p. 106.*

Ad pag. 30. lin. 14. NB per originem, seu ratione causæ efficientis.

Ad pag. 32. lin. 16. Item Sixtum Senensem, in *Bibl. Sanctæ, lib. 2. p. 120.* vid. Hotting. *Antimor. Exercit. p. 33.*

Ad p. 34. lin. 19. Sic Calovius, in *Crit. S. fuse.* Dilherrus in *Atrio Linguae Sanctæ, p. 20.* Item Hottingerus in *Exercit. Antimor.* & Jacobus Usserius Armachanus Episcopus, in *Scriptis ad Boot. & Capell.* Sic Lichfoet celeberrimus Anglus, in *Comment. ad Cap. V, Matthæi,* nobiscum facit, duplicem adstruendo characterem, & vocem אֲנִי עִמָּךְ explicando, ut sit a nobis, p. 49.

Ad

Ad pag. 38. lin. 5. Idem argumentum urget Dilherrus, in *Atrio Lingua Sanctæ*, p. 21.

Ad pag. 45. lin. 12. Nempe ipsa Hebraica, sed nec Latina eadem omnia.

Ad pag. 46. lin. 2. Quamvis enim 6 forte rationes, nulla tamen earum stringit, aut solide quicquam probat.

Ad pag. 49. lin. 2. Eodem modo, e Balmesio explicat vocem Aschurith, Dilherrus in *Atrio Lingua Sanctæ*, p. 20, 21.

Ad pag. 61. lin. 20. Contra ipse Capellus, *Arc. punct. Revel.* p. 92. ait: Jam Cadmi Phœnicis tempore, ante Christum annis 1450. Hebraicas literas, eadem quam nunc habuisse nomina: & p. 93. Eadem sunt bodie literarum Hebraicarum nomina, qua ante ter mille annos. Quid igitur argutatur ipse cum affeclis, a novis nominibus Chaldaicis literarum & Vocalium, ad fictam novitatem illius Characteris?

Ad pag. 65. lin. 27. Sic Vosius, in *Dissert. de LXX Interpp.* p. 245: Nimis inepti sumus, si illis respondeamus, qui sanctitatem Literis inesse ducunt; Idemque repetit in *Append. Hagienf.* p. 6 & 7: Ad quæ recte respondet Cl. Coccejus, in *Defens. altera*, p. 73: Per quid igitur patefecit nobis Deus sua præcepta & sensum rerum? annon per literas figuram habentes? & mox: Mirares; Deum nobis loqui sine vocibus suis, aut sacras litteras consistere in cognitione ejus, quod non habet literas.

Ad pag. eandem. Cum Anabapt. invidians, litteram occidentem remansisse Judeis, ait Vosius, in *Append. Hag. contra Coccej.* Item: Fons Hebraeus, quia periere vocales, exaruit, & factus est mutus, (ibid.) Ad quæ recte Cl. Coccejus, in *Defens. alt.* p. 8; optabilius esset, mutum esse, quam talia dicere; quæ & falsa sunt, & ædificationis, scandalosa, & non redolent curam atque amorem Dei.

Ad Thes. pag. 83. Quod autem Objectionem illam attinet, quod nomina Regionum, Urbium, & locorum in Terra Canaan, Hebraica extiterint, ante gentis Hebrææ Abrahamiticæ ingressum; Resp. cum lingua Hebraica & Chaldaica tantam habeant cognationem, ut hæc illius Dialectus merito tantum æstimetur, (quod pluribus confirmantem V. Cl. Bochartum in Phaleg;) ut adeo Cananæi, nomina Hebrææ ori-

ginis, locis & regionibus suis indiderint, licet sub flexione & terminati-
one suæ Dialecti Chaldaicæ; non improbabile, Moſen historiæ illa-
rum ætaturæ conditorem, nomina illa Hebraicæ ſine affirmatione
Chaldaicæ, recensere voluiſſe, eo quod ſcriberet præcipue Hebræis, tum
quod Hebræis voces illas Hebrææ originis, purius ſic pronunciare in
more fuerit, non ſub Chaldaea affirmatione, (aut corruptione, reſpectu
purioris Hebraiſmi).

Ad pag. 90. lin. 5. Sic Exod. 32, 8. כָּרַח מִרָּחֵק receſſerunt celeriter,
quod & LXX recte, παρίſτοτον ταχὺ, & ſic omnes alii Interpretes: at ſo-
lus Samaritanus Codex proſus abſurde habet, מָרַח die craſſino, quaſi
cras præterierunt, ſenſu impoſſibili. (Samaritanorum הָ וְ הָ proſus diſ-
pari exiſtente figura).

Ad p. 94. lin. 17. (Sixtinum ab Amama), qui tamen in *Antib. Bibl.*
p. 129. fatetur, & ipſe inculcat, *urgenda etiam eſſe argumenta, quæ a præſi,*
vocula, quin uno NB, ſape apiculo & Accentu depromuntur.

Ad p. 95. lin. 14. Contra Capellus p. 5. in *Arcan. punct.* ait, novitiis
nuperq. natam ſententiam, de punctorum Antiquitate, tacito ſere omni-
um conſenſu ita receptam eſſe, & ubiq. inter Reformatos obtinere, & qd.
nunc cum autoritate, ut vix cuiquam contra biſcere ſine gravi omnium of-
fenſione liceat.

Ad pag. 96. lin. 18. (Arnoldi Bootii), vid. Epist. ejus ad Ul-
ſerium contra Capelli Critic. p. 86.

Ad pag. 97. lin. 11: Dilherrus in *Atrio Ling. S. p. 71.* Sic Haſenreſſ.
in *Templo Ezech.* p. 170. Et D. Walther. in *Diſput. valed. Jenæ habita,*
& *Harm. Bibl.* p. 665. Voet. in *Diſp. ſelectis.* Sic Calov. in *Crit. S. Licht-*
foet Anglus, in Cenſura Chorograph. ſac. cap. 18 p. 146. 147; Se impuden-
tiam Judæorum, qui fabulam invenerunt, non mirari, Chriſtianorum au-
tem credulitatem mirari, qui applaudunt. Recognosce quaſo Tiberienſes
illos, &c. ad opus tam divinum, homines quam ineptos, quam impotes,
quam ſtolidos; & ſi punctata fuiſſe Biblia in ejusmodi ſcholapotes crede-
re, crede & omnia Talmudica. NB. Opus Spiritus S. ſapit punctatio Bi-
bliorum, non opus hominum perditorum, exccatorum, amentium. Sebaſt.
Muſterus in *Præfat. Bibl.* Non igitur Puncta Vocalia ſunt novum in-
ven-

ven-

uentum Judaorum, ut quidam existimant, cum per Esram scribam, (sec. quorundam Rabb. sententiam,) *Puncta vocalia & Accensuum figura sacris Codicibus sint adjecta.* Vid. Cl. Buxtorf. *de Punctis*, p. 145.

Ad p. 120. lin. 13. Præterea Adversarii hoc argumento se ipsos plane oppugnant, asserendo, quod per Absentiam punctorum tam graviter hallucinati sint vetustissimi illi Interpretes, *vi LXX. & Chaldaeus.* Ultro igitur sic fatentur, quod puncta sint de essentia Scripturæ Hebr. ut sine quibus hæc minime recte intelligi vel exponi possit, vel a præstantissimis omnium seculorum Interpp.

Ad p. 103. lin. 22. Sic Vossius. *in Dissert. de LXX. Interp.* p. 416. Cl. Schottano inferenti rectissime, *si voces & Scriptura sunt a Deo, utique & Litera a Deo sint, necesse est; nihil aliud respondet, quam; quis non obstupefcit talivasiocinio? & sic satis refutatum putatur.*

Ad pag. 104. lin. 11. Qui punctationem habent partem legiæ orali, quam ex trita Hebræorum regula, non licet scripto tradere & comprehendere. V. Buxt. *Tract. de Punct.* p. 50.

Ad pag. 104. lin. 15. Fatetur id ipsum Capellus, *in Arc. Punct. Rev.* pag. 48. his verbis; *Neque enim Rex codicem ipsum Hebræorum curabat, aut magnificiebat; cum nec ipse nec aulicorum ejus quisquam sciret Hebraice.* Et mox ibid. *Gentiles linguam Hebr. tanquam barbaram contemnebant, perinde igitur illis erat, punctatusne, an vero non punctatus Codex illis communicaretur.*

Ad pag. 106. lin. 28. Voss. p. 16. *Dissert. de Chron. S. Paucis librorum exceptis erroribus, salvi & integri persisterent LXX. Interpretes; & adeo quidem, ut affirmare non dubitem, minora esse vulnera, quibus hæc (LXX. versio) laborat, quam sunt illa, quæ in Hebræis occurrunt exemplaribus, quæ tamen pro incorruptis obtrudunt nobis Rabbinæ. Ubi tamen vitiosos LXX. negare nequit, ait; se nullum dubitare, quin olim aliter habuerint ibi LXX. Conf. sup. p. 18. & 22.*

Ad pag. 109. lin. 20. Contra Capellus, *in Arcan. Punct. Revel.* pag. 83 & 234. de irregulari illa punctatione, eam certo consilio & de industria esse factam. Contra iterum, fortuito factam esse, ait p. 232. l. cit.

Ad pag. 10. lin. 6. finem. Bellarm. l. 2. de V. D. c. 2. Ignorantia Rab-
bino-

binorum, qui addiderunt puncta, magna fuit, qui proinde in notatione punctorum alicubi a vero aberrare potuerunt. Sic Voss. in *Append. Hag.* contra Coccej. Masorethas, suis punctis & interpretamentis ita incrassaverunt suos Codices, ut ne unus quidem supersit locus, si illis credere velimus, unde conscribi possis, Christum jam advenisse. At cur nullum proferat talem vel unicum locum, punctis sic corruptum?

Ad pag. 112. lin. 12. Capellus *Arc. Punct. Rev. pag. 80.* allegat irregularem inscriptionem, ex *Ezech. 47, v. 15.* *וְהָיָה נָחַל מִיְּמֵינִי* pro *וְהָיָה נָחַל*; cum tamen non *וְהָיָה*, sed *וְהָיָה* regulare extet in Codicibus, Ariæ Mont. Francfurtano, Genevensi, Parisiensi, Veneto, Munsteri, Pagnini, Basileensi majori, Hutteriano, & aliis.

Ad p. 116. lin. 2. Ipse Capellus in *Arcano Punct. Revel. pag. 234.* id fatetur his verbis: *Quid homines illos (Masorethas) moverit, ut voces illas tam insolenter punctarent, nostrum non est neque explicare, neque quærere aut definire. Satis nobis est, si saltem ostenderimus, fieri potuisse, ut ista insolens punctatio ab iis consulto facta fuerit, quodcumque tandem fueris eorum hac in parte consilium: quod igitur nec mirum, nec absurdum videri debeat. Ita & Waltonus (de Not. Masor. circa Accentus & Vocale, in *Appar. Op. πολυγλ.* p. 47.) Quadam etiam sunt, quorum causa nos latet, Auctoribus suis fortasse perspecta, quorum rationem reddere non possumus. Quid igitur adeo insulse argumentantur a prodigiosa quasi punctatione, quæ proinde scriptoribus divinis tribui nequeat?*

Ad pag. 126. ltm. 13. *אֲנִי לִיגוֹ, אֲנִי סִיגְנוּם, אֲנִי תוּ, אֲנִי נוֹתָא אַצְּסָטִיבִי.* *אֲבִי* pater ejus, *אֲבִי* fructus ejus. Sic *Zach. 11, 7.* pro *וְהָיָה הַבִּלְלִים* corruptores, (quomodo Propheta virgam duram appellat, qua refractarios coerciturus erat, vertunt Vulgata, oi LXX. Arabica, Syriaca, *funiculum*, legentes *וְהָיָה הַבִּלְלִים* Pro *וְהָיָה הַבִּלְלִים* panis tui, *Obad. v. 7.* Alex. Morus, in *Causa Dei, pag. 97.* legendum contendit, *וְהָיָה הַבִּלְלִים* qui pugnant adversus te. Item *Num. cap. 11, v. 25.* *Et factum est, secundum quiescere super eos Spiritum; & propheta-runt, וְלֹא יָסְפִי & non addiderunt; Vulgata contrario sensu reddit, mutata una vocali, וְלֹא יָסְפִי nec ultra cessaverunt, quasi futurum Kal a הָיָה definire, (cum tamen in Hebræo sit Præterit. Kal, וְלֹא יָסְפִי addi-*

dit, retracto accentu, & hinc - in - producto.) Ita & Lutheri versio, & Vatablus, Munsterus, minus recte. At recte Belgica, dat sy propheeterden/ maer daerna niet meer. Sic etiam Arias Montanus, Pagninus, Junius & Tremellius.

Ad pag. 128. lin. 5. Confer. 5. παραπρωμα & e variatione vocalium, uno in versu 3. Ps. 110. inf. Vind. nost. Part. II. cap. 1. Loc. VII. §. 2. Sic Ps. 88, 11. *וְיִרְדּוּ בְּיָמֵינוּ גִּיגָנִים* num Gigantes (infernales) resurgent, & se celebrabunt, Selab, vertere licebit, num Medici resurgens, uti LXX. habent, (ut & Aethiopica, & Vulg. Latina; at Syriaca habet gigantes), ἡ ἰατροί, (legendo *וְיִרְדּוּ*) αἰγισήσουσι. Arab. versio habet,

* *يُؤْمِنُونَ أَيْ الْغَالِغَةُ* an Philosophi resurgent? Sic Jes. 26, 14; *וְיִרְדּוּ בְּיָמֵינוּ גִּיגָנִים*, καὶ ἡ γὰρ πάντες ἀπεσθαι αὐτοῖς, nec Medici ullatenus resurgent, & perdidisti omnem eorum memoriam.

Ad pag. 129. lin. 22. Sic quoque Arabica versio, verum Syrus & Chaldaeus faciunt cum Hebræo.

Ad pag. 134. lin. 3. De istis 10. Script. locis, minus recte judicat Cl. Hackspan, lib. 2. Miscell. c. 5. p. 235. & 282. quod in iis elementa temporum injuria oblitterata sint, dum sola supersunt puncta, (quasi vero æternum quoque Dei verbum, corruptioni ex temporum injuria obnoxium sit.) Unde etiam effatum Salvatoris, de non perituro Jota uno aut apice, contendit, hyperbolice dictum censeri posse.

Ad p. 135. lin. 8. Et p. 290. expresse fatetur Capellus; concedimus, Scripturam Vet. Test. a Deo esse tum quoad verba, tum NB. quoad sententiarum distinctionem.

Ad pag. 168. Object. 1. Ita Franc. Gomarus, in Disp. sel. de Relig. 6. male temerarias inveniri in Codice Masoretico corruptelas, inde adstruit, quod sua usulicentia, vocia *וְיִרְדּוּ* puncta Nominis *גִּיגָנִים* subjecerint. Sic & alii, Capellus, Waltonus, Erpenius, Ludov. de Dieu, &c. quos hinc merito Cl. Hackspan, in Miscell. pag. 233. ait; plus damni dare quam Pontificios.

Ad pag. 194. lin. 1. Similem rationem explicandi Nominativum per quod attinet, probat ex Accentibus, & exemplis Script. Hos. 8, 13. Psal. 73, 28. Estb. 6, 7. (item exemplis quibusdam N. Test.), Ludov. de Dieu, in Animadvers. doctiss. Vet. Test. p. 663.

Ad p. 200. lin. 1. Pf. 100, 3. Ipse fecit nos, וְעָשָׂה לָנוּ יְיָ & ejus nos sumus, (confirmante Targum istius loci); quod vulgo transfertur, & non nos ipsi. Conf. reliqua ejusmodi loca, in Gramm. nost. Reg. 20. Ann. 1. §.

Ad lin. eandem. Has & similes rationes ἀντινομίας literarum, & similium anomaliarum in S. Textu Hebr., non vulgo Sixt. ab Amama, sed & alii, inter quos Cl. Hackspan, l. 2. Miscell. c. 6, p. 238. 239, valde exagitant, quasi venditentur pro mysteriis quibusdam salutis, quorum vanitate ad fragmenta Talmudica dilabamur; quasi vero ulli asserentium incorruptionem talium anomaliarum, tale quid in mentem unquam venerit; cum potius causam aliquam saltem seu rationem anomalæ scripturæ ejusmodi, potuisse existere Scriptoris Sacris, contendant, licet nobis hodie ignotam, quam ut vel per incuriam ipsis talia quasi erronea excidisse, vel posteræ ætatis injuria corrupta esse, summo authenticæ Scripturæ præjudicio, & citra ullum probationis documentum, concedendum censeant; præcipue quod innumera fere talium sit copia.

Ad pag. ejusdem lin. 13. ob id enim Jesh. 53, v. 12. Deus dicitur יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִסֵּפֶר כְּסֵפֶר מִסֵּפֶר יִשְׂרָאֵל colligens vos Deus Jisraelis.

Ad pag. 201, lin. 13. Capellus Crit. S. l. 3. pag. 116; ita explicat, quod sint verba obmurmurantis præ impatientia Jobi.

Ad pag. 203. lin. 15. Contra nullo plane sensu, sed mero cerebelli commento, illa communiter exponuntur: ut purpura Regis vinetia carnalibus, vel alligata stadiis.

Ad pag. 212, lin. 19. In quos igitur longe verius, quam in Notarum Malorethicarum observatores, quadrat illud Hackspani l. 2. Miscell. pag. 239: His solenne est, aliter atque aliter Textum Authenticum legere, dummodo, quod ipsis placet, hinc eliciant.

Ad pag. 219, lin. 21. Judæus quidam, D. Frantzio, Wittebergæ respondit; Non esse disputandum super hunc locum; effici enim aut amenitatem aut hæreticum. V. Frantz. de Sacrif. Disp. 4. Thef. 83.

Ad pag. 292, lin. penult. Item Egidius Strauch. in Breviar. Chron. pag. 863, seqq. & Rupertum, in hist. universali, pag. 158, & 162 Joh. Coccejum, Comm. in Hagg. & Joh. Tarnov, in Hagg. pag. 8, 9, ubi ais, id temporum rationem omnino flagitare.

Ad

Ad pag. 233, lin. 3. Item Christ. Matthiæ in *Theatro Hist.* Cyrilli Alexandrini, Bellarmini, Genebrardi, Saliani, Corneli a Lap., Mariani, Bedæ, Scoti, Joh. Funccii, Wilh. Langii, Vogelii in *Comp. Chr. p. 159 & 182.*

Ad pag. 244, lin. antepen. Item Calixtus, Mayerus, Frankenbergerus, Georg. König Altorfius Prof. *Vindic. sacr. Disp. 3.* Rupertus, in *Tabb. Chron. Ad ann. M. 3527.* Ægidius Strauch in *Brev. Chronol. pag. 873.*

Ad pag. 245, lin. 1. Item Lansbergius, Henr. Bantingus, in *Chron. catholica*, Edvardus Simfonius, Joh. Cluverus, Vogelius in *Comp. Chron. pag. 163, & 167.*

Ad ejusd. pag. lin. 8. Thom. Lydiat Angli, Joh. de Temp. Isaac. Voss. &c.

Ad pag. 253, lin. 28. De eodem hoc erroneo asserto subjungit Strauchius, in *Brev. Chron. pag. 921.* *Admissa hypothese hac, pleraque nunc clariora erunt.* At vero non admissa eadem, (prout nullatenus probari potest), ruunt omnia. Vid. *sup. pag. 247.* Allegat tamen Idem, pag. 921, secum sic statuentem Georg. König, in *Vindic. f. pag. 637.*

Ad pag. 257, lin. ult. Wichmanni etiam annos Ægyptiacos, recte refutat Vogelius, in *Computo Chronogr. p. 175, & pag. 169 seqq.*

Ad pag. 258. lin. 6., (Isaaci Vossii) ; de eo rectissime Ægid. Strauchius in *Brev. Chron. pag. 912.* *miror, non tantum sanæ mentis hominem, sed qui eruditionis laudem insuper affectat, circa unum idemque negotium, tot errores committere potuisse.*

TANTUM?

AD

V. Cl. Ampl.

DN. MATTH. WASMUTH. P. P.

cum singulare opus Hebræum ederet,

amīca manu scribebat

JOSUA ARNDIUS.

Quid invidendum disputas diu librum,
Multis opacum mentibus, paucis datum,

U u 2

oli-

*O litterarum singularium Decus,
 Amice VVasmuth? prome, prome, quasumus,
 Mox invidendum seculis cunctis librum!
 Tot expetitur mēsis, votis, locis,
 Ad tot lucernas expolitas paginās!
 Quid bei moraris sic biantes Teutonas,
 Belgas, Britannos, Ausones, Gallos, Scotos?
 Exsurge tandem Solis o gratum jubar!
 Et sparge lucem candido de Libano,
 Seu purpurantes Carmeli rosas sacri,
 Diffunde toto, qua sedent artes, iugo
 Montis bisulci: Summus unde Conditor
 Late vagantes respicit suos greges,
 Et Israelē terminat coloribus.
 Jam rumpe prælum: jam resolve tot moras.
 Jam sperne vulgus; sufficit, Deo, Bonis.
 Pleneque doctis, approbasse Vindices
 Chartas Sacrorum! Nonne sedulus vides,
 Ut ipse, palmam, Spiritus qui tradidit,
 Longam corymbis aviternis, prabeat
 Tibi Tuisque tam sacris Laboribus?
 Quod latrat infra, vallibus tutum nigris,
 Genus Lycambes, dente se perdit suo:
 Nec ad Sionis promovetur atrium,
 Solis dicatum filiis, Canes vetans.*

FINIS.

Pag. 74. lin. 27. scrib. p. 35. 36. P. 118. l. 3. scrib. 61. P. 145. l. 15. scr. p. 129. Reli-
 quæ pag. passim cit. jamtum huic editioni sunt accommodatæ.

108
9
43

